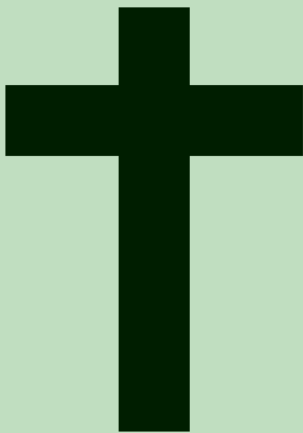

Mushuq Tistamintu

New Testament in Quechua, Cajamarca (PE:qvc:Quechua,
Cajamarca)

Mushuq Tistamintu

New Testament in Quechua, Cajamarca (PE:qvc:Quechua, Cajamarca)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Quechua, Cajamarca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Quechua, Cajamarca [qvc], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Quechua, Cajamarca

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
809e9444-d513-5b95-a161-6cfa1bfdc83d

Contents

SAN MATIYU	1
SAN MARKUS	78
SAN LUKAS	125
SAN JWAN	201
ICHUS	258
RRUMANUS	327
1 KURINTYUS	359
2 KURINTYUS	390
GÁLATAS	409
IFISYUS	421
FILIPINSIS	432
KULUSINSIS	439
1 TISALUNISINSIS	446
2 TISALUNISINSIS	453
1 TIMUTIYU	457
2 TIMUTIYU	465
TITU	471
FILIMUN	475
IBRIYUS	477
SANTYAGU	501
1 PIDRU	509
2 PIDRU	517
1 JWAN	522
2 JWAN	530
3 JWAN	532
JUDAS	534
APUKALIPSIS	537

SAN MATIYUM JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Matiyuqa? San Matiyuqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Payllam Libipis shutiq. Payqam Jisukristupi manaraq kriyishpaqa, rrumanukunapaq kuntribusyunda kubrakuq karqan. Chaymandaqam Jisukristu qayaptin: “Shamuy noqawan purinanchiq” niptinqa, Matiyuqa trabajunda dijashpa, Jisuswana tukuy diya puriq mas di kimsa watasta. Chaymi kikin ñawinwan rikashpa, ancha allita yach'ashpa Jisukristu tukuy ima rurashqanda, kay libruta iskibrirqan. Masta yach'ananchiq Matiyupaq, liyishunllapa: Matiyu 9.9-13; Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Kay librutaqam masta iskibrirqan isrraylinukunapaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Unay tyimpupim, Matiyu manaraq nasiptin, Dyusqa isrraylinukunata ufrisishqa karqan, Akrashqan Washadurta paykunaman kach'amunambaq. Chay Washadurpaqmi Dyuspaq achka rimaqkunapis chay Unay Tistamintupi iskibrishqallapa karqan. Piru Jisukristuqam achka tyimpumandaraq nasirqanqa. Chaymi Matiyuqa ancha munarqan yumbay isrraylinu masinguna intyindinambaq: Jisukristuqam chay ufrisiwashqanchiq Akrashqan Washadur. Payqam Dyuspa Churin, nishpa.

¿Imapaqmi kay libruqa yach'achiwanchiqllapa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, nasishqanmandapacha kawsamushqangaman.

Mt 1.1–2.23 niwanchiqllapa, Jisukristu nasishqambaq.

Mt 3.1–4.11 niwanchiq, Jwan Shutichikuq Jisukristuta shutichishqambaq, dyablu Jisusta tyintayta munashqambaq.

Mt 4.12–18.35 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata chay prubinsyapi rurashqambaq.

Mt 19.1–20.16 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Judiyapi yach'achikushqambaq.

Mt 20.17–21.11 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman riqshina ñambi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mt 21.12–25.46 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi rurashqambaq, yach'achikushqambaq.

Mt 26.1–28.20 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa kawsamushqambaq, yach'akuqningunaman rishpa, kayshina kamachishqambaq: “Riyllapa tukuy munduman noqapaq yach'achikuq” nishqambaq.

*Kayshinam karqan Jisukristupa unay agwilunguna
(Lk 3.23-38)*

¹ Jisukristuqam unay Abrajamba, unay gubyirnu Dabidpa karu willkanmanda nasirqan. Kaypim iskibrini Jisuspa chay unay agwilungunapa shutingunata:

² Chay agwilun Abrajamba churinmi Isak shutirqan.

Isakpa churingam Jakubu.

Jakubupa churingunaqam Juda masangunawan karqan.

³ Chay Judaqam ishkay churiyuq karqan. Suqqam shutirqan Faris. Suqqam shutirqan Sari. Chay runakunapa mamanqam shutirqan Tamar.

Chay Farispa churingam Isrum shutirgan.

Isrumba churingam Aran;

⁴ Aramba churingam Aminadab;

Aminadabpa churingam Nasun;

Nasumba churingam Salmun;

⁵ chay Salmumba churingam Bus; Buspa mamanmi shutiƣ Rrab.

Chay Buspa churingam Ubid;

Ubidpa mamanmi shutiƣ Rrut.

Chay Ubidpa churingam Isayi.

⁶ Isayipa churingam karƣan chay unay gubyirnu Dabid.

Chay Dabidmi alma Uriyaspa warmin biyudapi churiyuƣ karƣan. Chay churingam karƣan chay gubyirnu Salumun.

⁷ Salumumba churingam Rrubun;

Rrubumba churingam Abiyas;

Abiyaspa churingam Asa;

⁸ Asapa churingam Jusafat;

Jusafatpa churingam Jur;

Jurpa churingam Usiyas;

⁹ Usiyaspa churingam Jutan;

Jutamba churingam Akas;

Akaspa churingam Isikiyas;

¹⁰ Isikiyaspa churingam Manasis;

Manasispa churingam Amun;

Amumba churingam Jusiyas.

¹¹ Chay Jusiyasƣam churiyuƣ karƣan isrraylinukunata prisushpa, Babiluƣna nasyunman apashƣanllapa tyimpupi. Chaƣa chay tyimpupim churin Jikuniyas yumbay masangunawan nasirƣan.

¹² Chaymandaƣam chay Jikuniyas Babiluƣnamanda Isrrayilman kutimushƣan tyimpupi nasirƣan churin Salatyil shutiƣ.

Chay Salatyilpa churingam Surubabil shutirƣan.

¹³ Surubabilpa churingam Abiyud;

Abiyudpa churingam Ilyakin;

Ilyakimba churingam Asur;

¹⁴ Asurpa churingam Saduk;

Sadukpa churingam Akin;

Akimba churingam Ilyud;

¹⁵ Ilyudpa churingam Ilyasar;

Ilyasarpa churingam Matan;

Matamba churingam Jakubu.

¹⁶ Jakubupa churingam Jusi shutirƣan. Chay Jusim Maryapa qosanƣa karƣan. Chay Maryam Jisuspa mamanƣa karƣan. Chay Jisusllam Dyus Akrashƣan Washadurpis shutin.

¹⁷ Chayshinam chay agwilu Abrajanmandapacha agwilu Dabidkaman katursi agwilukuna karƣan. Chay Dabidpa tyimpunmandapacham isrraylinukunata Babiluƣnaman apashƣan tyimpukamambis katursi agwilukuna karƣan. Chay tyimpumandapismi Jisukristu nasishƣan tyimpukaman katursi agwilukuna karƣan.

Jisukristum kayshina nasirƣan

(Lk 2.1-7)

¹⁸ Kayshinam Jisukristuƣa nasirƣan. Suƣ warmi Marya shutiƣmi suƣ runa Jusi shutiƣwan tratukushƣa karƣan kasarananllapa. Piru dunsillaraq kashpa, manaraq puƣnuptinllapam, chay Maryaƣa pach'ayuƣna (ukuyuƣna)

karqan, Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninmanda. ¹⁹ Kanan Jusiqam ancha allin runa karqan. Chaymi Marya “Pach'ayuqmi (Ukuyuqmi) kani”, niptin, mana munarqanchu dimandayta, ni suqkunata parlachiyta: “Suqwanmi kashqa”, nishpaqa. Ashwanmi munarqan uyaraplla (uyaralla) akrakayta Maryamandaqa. ²⁰ Chaymi akrakanambaq yuyaykaptinqa, Dyuspa suq anjilnin musqoynimbi Jusitaqa nirqan:

—Dabidpa karu willkan Jusi, ama manchaychu Maryawan kasaranykiqa. Chaqa payqam mana runayuqchu kashqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninmanda pach'ayuqqa (ukuyuqqa).

²¹ Chay wambrituqam nasyun masin isrraylinukunata uchangunamanda rin washaq. Chayri nasiptinqa, Jisusta shutichiy. [Nuta: Chay shutin Jisusqam munan niyta: “Tayta Dyusmi washakun”, nishpa.]

²² Tukuy chaykunam pasarqan, Tayta Dyus nishqan kumplinambaq. Chaqa payqam Santu Librumbi paypaq suq rimaqta kayshina iskib-richishqa karqan:

²³ Suq dunsilla china manaraq runawan puñushpam, pach'ayuq (ukuyuq) rin kaq. Chaymi rin qeshyaq suq wambrituta. Chay wambritundam rinllapa shutichiy Imanwilta.*

Chay shutinmi munan niyta: “Dyusmi noqanchiqkunawan”, nishpa.

²⁴ Chaymi Jusiqa puñuymanda rikch'akashpa, Dyuspa anjilnin kamachishqanshina rurashpa, Maryawanqa kasararqanna. ²⁵ Piru kasarashpapi, Jusiqa mana puñurqanchu Maryawanqa, chay kulaka churin nasinangaman. Nasiptinqam Jusiqa chay wambritumbaqqqa nirqan: “Jisusmi rin shutiq”, nishpa.

2

Lusirukunapaq yach'aq runakunam wambritu Jisusta adurarqanllapa

¹ Jisusqam kayshina nasirqan prubinsya Judiyapa Bilin llaqtambi. Waq tyimpupim gubyirnu Irudis chay Judiyapiqa kamachikuykarqan. Jisus nasiptinqam, lusirukunapaq wakin yach'aqkuna lusirukunata rikashpa yach'arqan: Suq kamachikuq wambritush nasishqa, nishpa. Chaymi paykunaqa ancha karu nasyunninmanda maskashpa, ch'ayamurqanllapa Jirusalin llaqtakaman. Paykunaqam shamushqallapa karqan rupay llusqshinan ladumandapacha. ² Ch'ayashpaqam, tapukurqanllapa:

—¿Maypitaq nasishqa kay nasyunnikipa chay chayraq nasiq gubyirnum? Chaqa waq rupay llusqshinambi kashpam, rikarqayllapa mushuq lusiruta kay ladupi. Chay lusiruta rikashpaqam, yach'arqayllapa: Suq mushuq gubyirnum nasishqa, nishpa. Chaymi shamushqallapa kani, payta aduraq, nishpa.

³ Chaymi chay yach'ayniyuq runakuna chayshina tapukuptinllapaqa, chay gubyirnu Irudis, chay Jirusalimbi achka tiyaqkunapis chayta yach'ashpaqa, ancha manchashpa, yuyarqanllapa: ¿Ima, mushuq gubyirnuchush nasishqa? nishpa. ⁴ Chaymi chay Irudisqa chay kamachikuq isrraylinu kurakunata, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunatapis qayachishpa, tapurqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqa ¿imatam nin? ¿Maypitaq nasinambaq kashqa Dyus Akrashqan Washadurqa? nishpa.

⁵ Chaymi paykunaqa Irudista nirqanllapa:

—Kay prubinsya Judiyapa Bilin llaqtambim nasinambaqqqa kashqa. Chaqa Dyuspaq rimaq librumbi iskibrishqa karqan:

* 1:23 Isaias 7.14

⁶ Qamkuna Bilin llaqtapi tiyaqkuna, prubinsya Judiyamanda llaqtayki takshita kashpapismi, ancha rin baliq chay Judiyapa mas kamachikuqnin llaqtangunamandaqa. Chaqa chay llaqtitaykipim rin nasiq suq ancha pudirniyuq gubyrnu, yumbay isrraylinukunata shumaqta kamachinambaq, nishpa.*

⁷ Chayshina niptinllapaqam, chay Irudisqa chay karumanda shamuy yach'ayniyuqkunata uyaraplla (uyaralla) qayachishpa, tapurqan:

—¿Ima diyam rikarishqa chay lusiruga? nishpa.

[Nuta: *Chay Irudisqam chayshina tapurqan, munashpa yach'ayta chay wambritupaq: ¿Ima tyimpum nasishqa? nishpa.*]

⁸ Chaymi Irudisqa (chay runakunata ingañayta yuyashpa) nirqan:

—Mayá, riyllapa Bilinman, tapukuq chay wambritupaq. Tarishpaqar abisawayllapa, noqapis rinaypaq aduraq, nishpa.

⁹ Chayshina Irudis kunapinmi, chay yach'ayniyuq runakunaqa llugshirqanllapana Jirusalinmanta. Kanan chay rikashqanllapa lusirugam paykunapa ñawpanllapata rirqan Bilin llaqtaman chay wambritu Jisus kashqangaman. Chaymi chay lusiru Jisus kashqanman ch'ayashpaqa, wasip sawan dirichumbina shayarqan. ¹⁰ Chaymi chay runakuna lusiruta shayaqta rikashpaqa, anchana kushikurqanllapa. ¹¹ Chaymantaqam chay wasiman yaykushpaqa, rikarqanllapana chay wambritu Jisusta, maman Maryawan kaykaqta. Chaymi qongorikushpa, Jisusta adurarqanllapa. Chaymantaqam apamushqan trastinllapata kich'ashpa, surqoshpa uruta, ancha ch'aniyuq insinsyuta, ch'aniyuq mirra shufiq ambita, Jisuspaq gorganllapa. ¹² Chaymantaqam nasyunninman kutinambaqllapaqa, Tayta Dyus musgoynimbi chay runakunata kayshina nirqan:

—Amakish kutingillapachu chay gubyrnu Irudismanqa, nishpa.

Chaymi Dyusta kasushpa, suq ladu ñandana kutirqanllapa nasyunninmanqa.

Jusi Maryawan Ijptu nasyunman mitikarqanllapa

¹³ Chaymantaqam chay yach'ayniyuq runakuna riptinllapanaqa, Jusi puñuykaptin, Dyuspa suq anjilnin musgoynimbi nirqan:

—Jusi, atarishpa chay wambrituta mamantandinda mitikachiy Ijptu nasyunman. Chay nasyumbi tiyayllapa, noqa nishunaykaman. Chaqa chay gubyrnu Irudismi rin kamachiq suldadungunata, chay wambrituta wanchinambaqllapa, nishpa.

¹⁴ Chaymi Jusiqa puñuykashqanmanta rikch'akashpa, chay uras tutaplla Bilinmanta chay wambrituta mamantandinda Ijptu nasyunman aparqan.

¹⁵ Chayshina rishpam, chay Ijptu nasyumbina tiyarqanllapa chay gubyrnu Irudis wañunangaman. Chayshina rurapinllapam, kumplrinqan Tayta Dyuspaq suq rimaq Santu Librumbi kayshina nishqan: “Churiy tam Ijptu nasyunmanta kay Isrrayil nasyunman kutichimurqay”, nishpa.*

Gubyrnu Irudismi kamachikurqan, ullqo wambritukunata wanchinanllapa

¹⁶ Chay yach'ayniyuq runakuna Irudista mana abisaptingam, payqa yach'arqan: Chay runakunaqam ingañawashqa, nishpa. Chaymi ancha fiyuta piñakushpa, suldadungunata kamachirqan:

—Riyllapa Bilin llaqtaman tukuy rridurninman. Chaypi wanchiyllapa yumbay ullqo wambritukunata manaraq ishikay watayuy kaptinllapa, nishpa.

* 2:6 Miqueas 5.2 * 2:15 Oseas 11.1

Chayshinam chay Irudisqa kamachikurqan, chay yach'ayniyuq runakuna chay wambrapaq kayshina nishqa kaptin: “Chay lusirum rikakushqa ishkey watana”, nishpa. ¹⁷ Chayshina chay Irudis kamachikuptinmi, Dyuspaq rimaq Jirimiyas nishqanqa kumplirqanna. Chaqa chay Jirimiyasmi Dyuspa Santu Librumbi iskibrishqa karqan:

¹⁸ Uyashqam kanchiq chay llaqta Rrama shutiqqi ancha kunyashpa yupakuqta. Chaqa Rrakilpa karu willkangunam wambritunguna-paq llakishpa yupakuykarqanllapa. Mananam ni pipis atirqanchu kunsuilayta, chay wambritunguna wañushqana kaptinqa, nishpa.*

Jisusmi maman Maryawan Jusiwan rirqan Nasarit llaqtaman tiyaq

¹⁹ Chaymandaqam Irudisqa wañurqanna. Wañuptinqam, Dyuspa anjilnin waq Ijiptupi Jusita musgoynimbi nirqan:

²⁰ —Jusi, atarishpa, wambrituta mamitandinda apashpa, kutiriy Isrrayil nasyunnikiman. Chaqa chay wambrituta wanchiyta munaqkunaqam wañushqana, nishpa.

²¹ Chaymi Jusiqa atarishpa chay wambrituta mamitandinda apashpana, kutirqan Isrrayil nasyunmanna. ²² Lukismi alma Irudispa churin Arkilawna taytamba rrimplasun gubyirnu karqan chay Isrrayilpa prubinsyan Judiyapiqa. Chaymi Jusiqa chay gubyirnu Arkilawpaq yach'ashpa, mancharqan Judiyaman kutiytaqa. Chayshina Jusi manchaptinmi, bwilta musgoyningunapi Tayta Dyus kunarqan, chay prubinsya Galiliyaman rinamaq. ²³ Waqman ch'ayashpaqam, Nasarit llaqtamanna rirqan tiyaq. Chayshina ruraptinmi, Dyuspaq rimaqkuna nishqan kumplirqan. Chaqa paykunaqam nishqallapa karqan: “Washadurninchiqmi nasarinu rin shutiq”, nishpa.

3

Jwan Shutichikuqmi chuncha lugarkunapi yach'achikuq

(Mk 1.1-8; Lk 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ (Chay Nasaritpi tiyaykaptinllapam) suq runa Jwan Shutichikuq rirqan prubinsya Judiyapa chuncha lugarninman. Chaypi runakunata yach'achishpam,

² kutin kutin nirqan:

—Dyusmi dasna rin shamuy, shumaqta kamachiwananchiqllapa. Chayri uchaykillapata dijashpa, shumaqtana kawsayllapa, nishpa.

³ Chay Jwambaqmi Dyuspaq rimaq Isayiasqa librumbi iskibrishqa karqan:

Chunchakunapim suq runa ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq:

“Siñurninchiqta shumaqta ch'ayachinaykillapa, bidaykillapata ñandashina allichayllapa. Chayri kananmandaqa, amana uchakunata rurashpachu, shumaqtana kawsayllapa. Chaqa uchaykillapata dijashpaqam, alabis qamkunaqa allichaykangimanshina Siñurninchiqqa ñanninda”, nishpa.*

⁴ Chay Jwanqam chuncha lugarkunapi tiyaq. Mudananqam kamillu animalpa millwanmanda awadu karqan. Wach'ukunam qaramanda karqan. [Nuta: Chay mudananqam Dyuspaq unay rimaqkunapa mudananshina karqan.] Chay chunchakunapi tiyashpaqam, chay Jwanqa atun churqakunata (churqakunata), myil di abijata mikuq. ⁵ Achka lugarkunamandan runakuna, warmikuna chay Jwan kashqanman rirqanllapa, payta

* 2:18 Jeremías 31.15

* 3:3 Isaías 40.3

uyaq. Jirusalin llaqtamanda, prubinsya Judiyapa yumbay llaqtangunamanda, tukuy chay rriyu Jurdamba ladungunamandapis rirqanllapa Jwanmanqa. ⁶ Kanan achka uyaqkunaqam, chay Jwanda kriyishpa, Dyusman mañakurqan, uchangunata pirdunanambaq. Chaymi Jwanqa chay uchata dijaqkunata rriyu Jurdambi shutichiq.

⁷ Piru achka farisiyu duktrinayuqkuna, achka sadusiyu duktrinayuqkuna (uchangunata mana dijashpachu) Jwanman shamurqanllapa, paykunata shutichinambaq. Chaymi paykunata rikashpa, Jwanqa nirqan:

—¡A! ¿Qamkuna kulibrapa wambranguna layapischu munangillapa washakayta, ama kastigadu kanaykillapa? ⁸ Chayshina washakanaykillapa uchaykikunata dijashpana, Dyusman tukuy shunqo mañakuyllapa, qamkunata pirdunashunambaq. Kananmandaqa allitana rurashpa kawsayllapa. ⁹ Piru amar ni ashrita yuyayllapachu: Abrajamba karu willkanguna kaptinchiqmi, Dyusqa rin washawaqninchiq, nishpaqa. Ashwan allita intyindiwayllapa, Dyusmi kay rumikunamanda runakunata atin rurayta, Abrajamba karu willkanguna kanambaqqa. ¹⁰ Chaqa qamkunaqam uchata rurashqaykirayku, suq yura birdura mana allita puqoqshina kangillapa. Chaymi Dyusqa qamkunaman achanda qemishqana. Listunam suq yuratashina bulashunanllapa. Chaqa Tayta Dyusqam yumbay chay mana baliq birdura yurakunata das kuchushpa, rin wichuq lumyaykaq ninaman rupanambaq. ¹¹ Alliptam niykillapa, ucha rurashqaykikunata dijaptikillapaqam, noqaqa yakupilla shutichiykillapa. Piru rinnam shamuy noqamanda suq mas pudirniyuq. Chaymi qamkuna paypi kriyiptikiqa, payqa Dyuspa Santu Ispiritunwan rin shutichishuqllapa, chay Santu Ispiritunwana purinaykillapa. Piru chay mas pudirniyuqpi mana kriyiptikillapaqam, ninawan rin kastigashuqllapa. Chaqa pay ancha pudirniyuq kaptinmi, noqaqa mana nimapaqpis balinichu paypa ñawpambiqqa, ni llaqenda apanaypaq. ¹² Chaqa paypi kriyiqkunaqam paypa trigunshina. Payqam palata piskaqshina kashpa, chay trigunda rin abyintaq, trujanman apanambaq. Piru paypi mana kriyiqkunaqam tamushina. Chaymi paykunataqa Siñurninchiqqa rin wichuq chay mana nunka wañuq ninaman, tamushina rupanambaq, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan

(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22)

¹³ Jisusmi prubinsya Galiliyamanda rirqan rriyu Jurdanman, Jwan shutichinambaq. ¹⁴ Piru Jwanqam Jisusta mana munashpa shutichiya nirqan:

—Manam balinichu, noqaman shamunayki shutichishunaqqa. Ashwanri gam noqata shutichiway, nishpa.

¹⁵ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Shutichiwaylla. Chayshinam alli rurananchiqpaq, Taytanchiq Dyus yumbay munashqanda kumplinaypaq, nishpa.

Chaymi Jwanqa “Mayár”, nishpa, shutichirqanna Jisustaqa. ¹⁶ Jisus shutikushpa, yakumanda lluqshiykaptinqam, syilu das kich'akarqan. Chaymi Jisusqa rikarqan Dyuspa Santu Ispiritunda suq palumashina syilumanda urangumushpa payman shamuqta. ¹⁷ Kanan syilumandapacham Tayta Dyusqa nirqan:

—¡Kaymi ancha kuyashqay Churisituyqa! ¡Paywanmi noqaqa ancha kushikuni! nishpa.

4

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta
(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

¹ Jisus shutikuptinmi, Dyuspa Santu Ispiritun suq chuncha lugarman aparqan, dyablu mallipanambaq. ² Chay chuncha lugarpiqam 40 diyasta punchawnindin tutapnindin mana nimata mikurqanchu. Chaymi ancha mallaqnarqan. ³ Kanan dyablu mallaqtana rikashpaqa, qemikarqan tyintanambaq. Chaymi Jisustaqa nirqan:

—Mayá, qam Dyuspa Churin allip kashpaqa, kamachiy kay rumikunata, tandapaq tikrakanambaq, nishpa.

⁴ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¡Manám! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Runakuna warmikunaqam mana mikunawanllachu kawsanqallapa. Ashwanmi kawsanqallapa Dyus tukuy ima nishqangunawan”, nishpa.

⁵ Chaymandaqam dyabluqa Jisusta aparqan Dyus akrashqan llaqta Jirusalinman. Waqpin Dyuspa adurana wasimba mas altu sawanman surqoshpa, ⁶ Jisusta nirqan:

—Mayá, Dyuspa Churin allip kashpaqa, kaymanda ura pachakaman brinkay. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin:

Dyusmi anjilningunata rin kamachiq kwidashunanllapa. Chaymi makingunapi rin ch'askishuqllapa, ama ni ch'akikikuna waq ura rumikunapi tupakashpa chuqrikanambaq, nishpa.*

⁷ Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqqis: “Amar Dyusnikita mallipaychu, munashqaykita ruranambaqqa”, nishpa.*

⁸ Chaymandaqam chay dyabluqa suq ancha altu qaqapa sawanman Jisusta apashpa, rikachirqan kay mundupa yumbay nasyunningunata, tukuy chay munaypaq imandinda. ⁹ Chaymandaqam nirqan:

—Mayá, qonqorikushpa adurawaptiqam, yumbay kay nasyungunata qoshqayki, chaykunapi qamna kamachikunayki, nishpa.

¹⁰ Piru Jisusqam mana kasushpachu, nirqan:

—¡A dyablu, ashuy laduymanda! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Tayta Dyustalla aduray. Pay munashqandalla rurashpa kawsay”, nishpa.*

¹¹ Chaymi chay dyabluqa, (mana atishpa uchata rurachiyta), Jisuspa ladunmandaqa ladiyarqan. Chaymandaqam Jisus sapalitanna kaykaptinqa, Dyuspa anjilningunana shamushpa, payta tukuy imapi yanaparqanllapa.

Jisusmi rirqan prubinsya Galiliyaman yach'achikuy
(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

¹² Jisusqam chay chunchakunamanda kutimushpa, yach'ashpa: Kay prubinsya Judiyapish Jwan Shutichikuqta karsilashqallapa, nishpaqa, prubinsya Galiliyaman kutirqan. ¹³ Piru manana kidashpa Nasarit llaqtapim, rirqanna Kapirawun llaqtaman tiyaq. Chay Kapirawunqam Galiliya Atun Qoch'apa manyambi kidan. Chay Kapirawumba ladumbim ishkey lugarkuna karqan. Chaykunaqam shutiqlapa Sabulun, Niptali. ¹⁴ Chayshina Jisus chay Kapirawunman riptinmi, Dyuspaq rimaq Isayiyas iskibrishqan kumplirqanna:

¹⁵ Chay prubinsya Galiliyapa yumbay llaqtangunapi tiyaqkunam rikashqallapana Dyusmanda shamuy Washadurta. Chay Sabulun

* 4:6 Salmo 91.11-12 * 4:7 Deuteronomio 6.16 * 4:10 Deuteronomio 6.13

lugarpi tiyaqkuna, chay Niptali lugarpi tiyaqkuna, chay ancha atun qoch'apa manyambi tiyaqkuna, chay rriyu Jurdamba ladungunapi tiyaqkuna, isrraylinukuna, mana isrraylinu kaqkunapismi Washadurtaqa rikashqallapana.

16 Chay uchayuyqkuna tutayaqkishina kawsaqkunaqam suq atun michatashina rikashqallapa. Chaqa Washadurninchiqqam paykunata uchangunamanda washashqana, nishpa.*

17 Chay Kapirnewun llaqtaman rishpa tiyaqmi, Jisusqa yach'achikuykarqan:

—Dyusqam ch'ayamuykanna qamkunaman, shumaqta kamachikunambaq. Chayri uchaykillapata dijashpa, paytana shumaqta ch'ayachiylapa, nishpa.

Jisusmi ch'usku runakunata qayarqan, paywana purinanllapa
(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

18 Jisusqam Galiliya Atun Qoch'apa manyanda riykashpa, ishkay runa masapura kaqta rikarqan. Suqqam Simun Pidru shutiq. Suqqam Andris shutiq. Paykunaqam atarrayanllapata yakuman wichuykarqanllapa, piskaduta piskanambaqllapa. 19 Paykuna chayshina ruraykaptinqam, Jisusqa nirqan:

—Shamuyllapa noqawan purinayki. Qamkunaqam yach'angina piskadukunata piskayta. Noqaqam rini yach'achishuqllapa, runakunatana maskashpa, yach'achinaykillapa, noqapi kriyinanllapa, nishpa.

20 Chayshina niptinmi, chay uras paykunaqa, atarrayanllapata dijashpa, Jisuswana rirqanllapa.

21 Riykashpa, ashla waqsitupiqam Sibidiyupa ishkay churingunatapis rikarqan. Suqmi shutirqan Jakubu. Masanqam shutirqan Jwan. Paykunam taytan Sibidiyuwan chay yakupa manyambi yakupi puriq barkumbi atarrayangunata rrimindaykarqanllapa. Piru Jisus chayshina qayaptinqam, 22 chay uras das barkunmanda ishkishpa, taytanda chaypi dijashpa, Jisuswana rirqanllapa.

Jisusmi achka runakunata yach'achirqan
(Lk 6.17-19)

23 Jisusmi Galiliyapa tukuy llaqtangunaman, kasiriyungunaman rirqan yach'achikuq. Kada llaqtaman ch'ayashpaqam, sinaguga wasiman rishpa, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikushpa nirqan:

—Tayta Dyusmi dasna rin shamuy, shumaqta kamachikunambaq, nishpa.

Tukuy laya nanaywan kaqkunatapismi kach'akachirqan. 24 Chaymi Jisuspa famandaqa yach'arqanllapa prubinsya Siryapa tukuy lugarningunapi: Jisusqash qeshyaqkunata kach'akachiykan, nishpa. Chaymi chay siryanukunaqa Jisusman apamurqanllapa tukuy laya nanaywan padisiykaqkunata, dyablupa ispiritunwan puriqkunata, atakiwan padisiqkunata, wafushqashina kwirpuyuyqkunata. Chaypim Jisusqa yumbayta kach'akachirqan. 25 Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa prubinsya Galiliyamanda, prubinsya Dikapulismanda, Jirusalin llaqtamanda, prubinsya Judiyamanda, rriyu Jurdamba waq ladunmanda, Jisusta uyanambaqllapa. [Nuta: Chay shutin "Dikapulismi" munan niyta: Dyis llaqtakunapa prubinsyan, nishpa.]

* 4:16 Isaías 9.1-2

5

Jisusmi yach'achikurqan suq lumapi

¹Chay achka ch'ayamuqkunata rikashpam, Jisusqa suq lumaman rishpa, tiyashpa, paykunata yach'achirqan. Chaymi payman shamuykunaqa chay punta yach'akuqningunawan Jisuspa rridurninman tandakarqanl-lapa. ²Chaypim Jisusqa kayshina yach'achikurqan:

*Kayshina kawsaqkunatam Dyusqa rin yanapaq**(Lk 6.20-23)*

³—Tayta Dyusta nisitaqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyus allita kamachikushpa, paykunata shumaqta rin ch'askiq, paywan kawsananllapa.

⁴'Waqaqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyusmi paykunataqa rin kunswilaq.

⁵'Umildi shunqoyuqkunar kushikunqallapa. Chaqa Tayta Dyus kay mundupi shumaqta kamachikuq, paykunapis paywan pulla rinllapa kamachikuq.

⁶'Dyusta ancha munaq kasuqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyusmi paykunataqa ancha rin yanapaq, pay nishqanda allita kasushpa kawsananllapa.

⁷'Runa masinda llakipaqqunar kushikunqallapa. Chaqa paykuna llakipashqanshinam Taytanchiq Dyuspi paykunata rin llakipaqq.

⁸'Limpyu shunqoyuqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyuswanmi rinllapa kawsaq.

⁹'Suuqkunata alliyachiqqunar kushikunqallapa. Chaqa paykunapaqmi Dyusqa ninqa: "Kaykunam wambraykunaqa", nishpa.

¹⁰'Qesachadukunapisri kushikunqallapa. Chaqa paykunaqam Dyus munashqanda rurashqanrayku padisiyanllapa. Chaymi Tayta Dyusqa shumaqta kamachikushpa, paykunata rin washaq, paywan kawsananllapa.

¹¹⁻¹²'Chayri noqapi yuyakushqaykirayku musyashushpa, qamkunata qesachashuptinqa, kushikuyllapa. Yangakunata rimashuptinllapaqa, masta kushikuyllapa. Chaqa Dyusmi ancha allin primyuykita syilupi rin qoshuql-lapa. Chay qesachadu kashqaykishina Dyuspaq chay unay rimaqqunapis qesachadu karqanllapa.

*Jisusta kasuqkunam kach'ishina, michashina**(Mk 9.50; Lk 14.34-35)*

¹³Jisukristuqam nirqambis:

—Kay mundupi kawsashpaqam, qamkunaqa kach'ishina kangillapa. Piru kach'i lmbaqyaptinqam, manana atinchu kach'ipaqq tkrakaytaqa. Chaymi chay mana baliqq kach'itaqa wichukunchiqna. Chaypinam runakuna sarrun, ¿manachu?

¹⁴'Qamkunaqam kay mundupi tiyaqqunapaqqa michashinapis kangillapa, paykuna Dyusman ch'ayanallapaqa. Chaymi allita kawsaptikillapa, suqq michatashina das rikashungillapa, suqq llaqta qaqap sawambi kaqta das rikashqanllapashina. ¹⁵Chayshinallam suqq michata syindishpa, mana kajumba waranmanqa ruranchiqchu. Ashwanmi altupi ruranchiqqa, chay wasipi yumbay kaqta achikchawananchiq, ¿manachu?

¹⁶Qamkunapisri michashina kashpa, allitalla rurashpa kawsayllapa. Chayshina allita ruraptikillapam, chay rikashuqquna alabanqallapa Taytanchiq Dyusta.

Jisusmi nirqan, Dyus kamachikushqanda kasunanchiq

¹⁷Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Kinsapch'i wakinniki yuyangillapa: Jisukristum rin chingachiq Muysis kamachikushqanda, Dyuspaq chay suq rimaqkuna kamachikushqanda, nishpa. Amakish chayshinaqa yuyangillapachu. Manam chingachiqchu shamushqaqa kani. Ashwanmi shamushqaqa kani, tukuy ima nishqanda kumpli. ¹⁸ Alliptam niykillapa, Dyuspa Santu Librumbi kaq liyningunaqam mana nimapis rinllapachu chingaq, kay pachawan syilu ushyakanangaman. Chay liyningunamandaqam mana rinchu chingaq ni suq litra ni suq puntitupis, tukuy ima nishqan kumplinangaman. ¹⁹ Chaqa Dyuspa yumbay liyningunam ancha balin. Chayri yumbay chay liyningunata kasushunllapa. Chaymi suq runa suq taksha liysituta mana kasushpachu, suqkunatapis animachiptin ama kasunanllapaqa, Dyuspaqqa mana nimapis balinchi. Taytanchiq Dyus shumaqta kamachiwaptinchiqqam, chay laya uchayugqa mana nimapaqpis rinchu baliq. Piru suq runa ichu suq warmi Dyus nishqanda allita kasushpa, suqkunata kasunambaq yach'achishpaqam, sylupiqqa ancha rinllapa baliq. ²⁰ Chaymi ancha klaruta niykillapa, Tayta Dyus munashqandar tukuy shungo rurayllapa. Chaqa mayqanniki chay farisiyu duktrinayugshina ichu Muysispa liyningunata chay yach'achikuq runakunashina Dyus munashqanda ashlitatalla rurashpaqam, ringillapa chingaq. Piru paykunamanda mas allita Dyusta kasuptikillapaqam, payqa rin washashuqllapa, shumaqta kamachikuptin, paywan kawsanaykillapa.

Jisusmi nirqan, ama piñakunanchiq

(Lk 12.57-59)

²¹ Jisusqam nirqambis:

—Qamkunaqam yach'angillapa chay unay agwiluykikunata Tayta Dyus kamachishqanda: “Ama pitapis wanchiychu. Mayqan wanchikuqqam dimandadu rin kaq, juyiskuna sintinsyashpa kastigananllapa”, nishpa. ²² Piru kananqam noqaqa niykillapa, runa masikipaq piñakushpaqam, uchayug kangi. Chaymi sintinsyadu ringi kaq. Chayshinallam suq runata musyashpapis, ancha kastigadu ringi kaq chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpambi. Runa masikita: “Ancha tuntum kangi” nishpaqam, ancha kastigadu ringi kaq infyirnupa ninambi.

²³ Chayri ufrindaykita apashpa pata altaran Dyusta aduranaykiqa, piru yuyashpa: Suq runa masiytam piñachishqa kani, nishpaqa, ²⁴ amaraq ufrindaykita qoychu. Ashwanri chay urasilla pata altarpa ñawpambi ufrindaykita dijashpa, kutishpa chay runa masikiman, paywan allichay. Chayshina allichashparaqmi, atingi ufrindaykita qoytaqa.

²⁵ Chayshina suq runata mana allita ruraptiki, juyisman riykaptin dimandashuqqa, payman das rishpa, ñambilla allichay, amana dimandashunambaq. Mana chayta ruraptikikish, apashungiman juyisman. Chaykish juyisqa kach'ashungiman suldadukunaman karsilachishunan. ²⁶ ¡Alliptam niykillapa, karsilmandaqam mana ringichu llugshiq, tukuy ima dibirashqaykita payta pagaranaykikaman!

Jisusmi nirqan: “Suqpa warminda ama munakuychu”, nishpa

²⁷ Jisusqam nirqambis:

—Qamkunaqam uyakushqallapa kangi unay tyimpupi kayshina kamachikushqanda: “Suq runapa warminwan ama puñuyllapachu”, niqta.* ²⁸ Piru kananqam noqaqa kaytapis niykillapa, mayqan runa chapashpa suqpa warminda, paywan puñunambaqam ancha uchayugna. Chaqa

* 5:27 Éxodo 20.14

chayshina shunqombilla yuyashpaqam, alabis puñuykanmanshinana chay warmiwanqa.

²⁹ 'Chayri ama nima laya uchata ruraychu. Piru chay allin ladu ñawiki inkitashuptin uchata ruranaykiqa, surqoshpa wichukuy. Mas allim suq parti kwirpuykillla chinganambaq, ama yumbay kwirpuykita infyirnuman wichukunambaq. ³⁰ Chayshinallar chay allin ladu makiki ancha qawch'u kaptin uchata ruranambaqpis, kuchushpa wichukuy. Mas allim suq parti kwirpuykillla chinganambaq, ama yumbay kwirpuykita infyirnuman wichukunambaq.

Jisusmi nirqan: "Rrispitu warmikimanda ama akrakaychu", nishpa (Mt 19.9; Mk 10.11-12; Lk 16.18)

³¹ 'Unayqam nirqanllapapis: "Mayqan runa warminmanda akrakaqqa, suq dukumintuta qongqa, amana warmin kanambaq", nishpa. ³² Piru kanangam noqaqa niykillapa, suq runa warminmanda akrakashpa, ancha uchayuqna. Piru mayqan warmi runanda traysyunda rurashpa, suq runawan kaptinllam, qosanqa atin akrakaytaqa. Manaqa manam balinchu warminda qatinanqa. Chaqa chay qatishqa warmiqa suq runawan kashpam, uchataña ruranman. Piru chay punta runan qatishpam, chay uchataqa rurachinman. Kanan chay qatishqa warmita mayqan tandaqpismi uchayuqna.

Jisusmi nirqan, ama jurashpa rimananchiq

³³ 'Unay liykunaqam agwiluykikunata kayshinapis nirqan: "Amakish yanqata rimashpaqa: 'purdyusitu' ningichu. Imata Tayta Dyuspa ñawpambi ufrisikushpa, 'purdyusitu' nishpaqa, allipta kumpli. Amakish llullakungichu", nishpa, ¿manachu? ³⁴ Piru kanangam noqaqa niykillapa, amar nimapaqpis "purdyusitu" nishpaqa, jurayllapachu. Amakish Dyuspa tiyanan syiluta myintashpaqa jurangillapachu. ³⁵ Amakish kay pacha allpata myintashpaqa jurangillapachu. Chaqa kay pacha allpaqam Dyuspa ch'akin sarrukushqan lugar. Amakish ni Dyus akrashqan Jirusalin llaqtata myintashpaqa jurangillapachu. ³⁶ Amakish ni umaykita myintashpa jurangillapachu. Chaqa Dyusllam rurashqa umaykitaqa. Qamqam mana ni suq aqchaykita atingichu yuraqyachiyta ni yanayachiyta. ³⁷ Chayri ama jurayllapachu. Ashwan imatapis ufrisikushpaqa kumpli. Chaqa qamkuna jurashpa ufrisikuptikiqam, dyablu chayshinaqa rimachishungillapa.

Jisusmi nirqan, ama pitapis bingananchiq (Lk 6.29-30)

³⁸ 'Unay nishqanllapatapismi uyashqallapa kangi: "Mayqan runa masinda suq ladu ñawinda sarkuyachiptinqa, chayshinalla paytapis dimandashpa, suq ladu ñawindalla sarkuyachinqa. Mayqan runa masinda suq kirunda surqoptinqa, dimandashpa, chayshinalla paytapis suq kirundalla surqonqallapa", nishpa.* ³⁹ Piru kanangam noqaqa niykillapa, suq malutaqa ama bingayllapachu. Ashwan kayshina rurayllapa: Mayqan allin ladu qaqllaykipi takashuptinqa, tikrakay, chay suq ladu qaqllaykipipi maqashunambaq. ⁴⁰ Ichu mayqan dimandashushpa munaptin kushmaykita qoch'ishuytaqa, punchuykitapis dijay apanambaq. ⁴¹ Mayqan qamkunata kamachishuptin, trastinda suq kilumitru y midyukaman apanaykipaqqa, kimsa kilumitrukaman apay. ⁴² Mayqan imata mañashuptimis, qoy. Mayqan pristanayki munaqtaqa, ama fyirusyashpachu, pristay ima munashqanda, nishpa.

* 5:38 Éxodo 21.24

Jisusmi yach'achikurqan, kuntrawaqinchiqta kuyananchiq
(Lk 6.27-28, 32-36)

⁴³ Jisusqam kayshinapis nirqan:

—Unay nishqanllapatam kayshina yach'akushqallapa kangi: “Kuyashuqkunata kuyay. Kuntrashuqkunataqa ch'iqniy”, nishpa, ¿manachu? ⁴⁴ Piru kananqam chaypaqqa niykillapa, kuntrashuqkunata kuyayllapa. Maldisyashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa, paykunata yanapanambaq. Ch'iqnishuqkunata allita rurayllapa. Musyashushpa, qesachashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa, paykunata tukuy imapi yanapanambaq. ⁴⁵ Chaqa chay Taytaykillapa Dyusmi ancha allin yumbaywan. Chaymi rupayta llugshichin, tamyachikun yumbay allingunapaq, malukunapaqpis. Chayri qamkunapis yumbaywan shumaqta kawsayllapa, chay rikashuqkuna ninambaq: “Waq kriyiqkunaqam allipta Dyuspa wambranguna”, nishpa. ⁴⁶ Chaqa kuyashuqkunatalla kuyashpaqam, mana ancha allitaqa ruraykangillapachu. Chaymi chay layata ruraqqa ¿ima laya pagutaraq Dyusmandaqa rinllapa ch'askiq? Chaqa chay uchayuy kuntribusyunda kubrakuqkunapismi chayshina kuyaq masingunatalla kuyanllapa, ¿manachu? ⁴⁷ Chayri qamkunaqa uyawayllapa, kriyiq masikikunatalla napaykushpaqam, chay uchayuy runakunamandaqa mana mas allitachu ruraykangillapa. Chaqa chayshina kuyashpaqam, Dyuspi chay mana kriyiqkunashinalla kawsaykangillapa. Chayshinallam chay mana kriyiqkunaqa kuyaqkunatalla shumaqta napaykunllapa. ⁴⁸ Chayri allita uyawayllapa: Taytaykillapa Dyusqam ancha allin kashpa, mana nima maluta ruranchu. Chayri qamkunapis Dyusshina kawsayllapa, ama nima maluta rurashpachu.

6

Suqkunata yanapashun, piru ama alabadu kananchiq

¹ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ima allikunata rurashpaqa, ama rurayllapachu, runakuna rikashushpa alabashunambaq. Alabadu kaptikillapaqam, Tayta Dyusqa mana qoshunqallapachu primyuykitaqa. ² Chayri pubrisitukunata yanapashpaqa, ama pitapis parlachiychu: “Kayshinam noqaqa yanapakuni”, nishpaqa, Dyusta chay shiminwanlla kasuqkunashinaqa. Chaqa chay shiminwanlla kasuqkunaqam pita imanllapata qoshpaqa, sinaguga wasipi, kallikunapi yanapakushqanda rimanllapa, uyaqkuna paykunata alabanllapa. Piru alliptam niykillapa, paykunaqam chayshina alabadukuna kashpaqa, manana Dyusmandaqa nimatapis rinllapachu ch'askiq. ³ Chayri ufrindaykita qoptikiqa, ama ni mas kuyashqayki yanasuyki (yanasayki) yach'anqachu. ⁴ Chayshina pakashpa qoptikiqam, Taytanchiq Dyus rikashuqlla ufrindaykipaqqa yach'anqaga. Chaymi payqa yumbaypa ñawpambi primyuykitaqa rin qoshuq.

Tayta Dyuswan kayshina parlashun
(Lk 11.2-4)

⁵ Jisusqam nirqambis:

—Amar chay shiminwanlla kasukuqshinaqa Tayta Dyusmanqa mañakuyllapachu. Chaqa paykunaqam ancha gustanllapa shayashpa sinaguga wasikunapi, kallikunapi iskinangunapi Dyusman mañakuyta, suqkuna rikanambaq. Piru alliptam niykillapa, paykunaqam chayshina kay bidapi alabashqakuna kashpaqa, Dyusmandaqa mana nima primyuta rinllapachu ch'askiq. ⁶ Chayri qamkunaqa ama paykunashinaqa kayllapachu. Ashwanri Dyusman munashpa mañakuytaqa, uku wasikiman

yaykushpa, punguykita kirpashpa, sapalaykilla Dyusman mañakuy. Chayshina mañakuptikiqam, Tayta Dyuslla uyashushpa, suq shumaq primyuta „yumbaypa ñawpambi, rin qoshuqllapa.

⁷ Piru Dyusman mañakunaykillapaqa, ama kutin kutinga rimayllapachu Dyuspi mana kriyiqkunashinaqa. Chaqa paykunaqam kutin kutin ancha mañakunllapa dyusningunaman, yuyashpa: Achkata rimashpa mañakuptiyimi, dyusniykuna rinllapa uyawaq, nishpa. ⁸ Amar paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusqam manaraq ni mañakuptiki, yach'anna imam faltashungi, nishpa. ⁹ Chayri kayshina Tayta Dyusman mañakuyllapa:

Taytanchiq Dyusitu syilupi kaq, qamllam ancha santu, mana nima uchayuqchu kangi. Chaymi ancha balin, yumbay runa, warmi qamtalla alabashunanllapa.

¹⁰ Shamuyri, qamna yumbayta shumaqta kamachinayki. Qam munashqaykitar yumbay runa warmi kay pachapi ruranchallapa, anaq syilupi ruraqkunashina.

¹¹ Taytitu, tukuy diyapaqri mikunitayta qowayllapa.

¹² Mana allita rurashqaytapisri pirdunawayllapa, noqaykuna waq mana alli rurawaqkunata pirdunashqayshina.

¹³ Dyablu munaptin tyintawaytapisri, ama dijaychu uchata rurachiwanaqqa. Ashwanri tukuy chay mana allikunamanda washawayllapa.

„Tukuy imar qamtalla kasushunqa. Chaqa qamllam ancha pudirniyuqqa kangi. Qamllam ancha shumaqtaqa llipyangi. Chayshinallar tukuy tyimpu kanqa,„ nishpa.

¹⁴ Chayri yumbay dañachishuqkunata pirdunayllapa. Chaqa mayqan runa ichu warmi mana allita rurashuptin, qamkuna pirdunaptikiqam, syilupi kaq Tayta Dyuspi uchaykimanda rin pirdunashuq. ¹⁵ Piru paykunata mana pirdunaptikiqam, Taytanchiq Dyuspi mana rinchu pirdunashuqllapa.

Jisusmi nirqan, runakunapa ñawpambiqqa ama ayunananchiq

¹⁶ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ayunashpaqa, ama rurayllapachu Dyusta shiminwanlla kasuqkunashinaqa. Chaqa paykunaqam ayunashpaqa, llakiqkunashina tukunllapa, rikaqkuna ninanllapa: “Rikay, akakaw, ayunaykanllapam”, nishpa. Piru allita uyawayllapa: chay shiminwanlla kasuqkunapaq chayshina niptinllapaqam, Dyusmandaqa mana nima primyunda rinllapachu ch'askiq.

¹⁷ Chayraykur qamkuna ayunashpaqa, qaqlaykita mayllashpa, shumaqta ñaqchakuyllapa, ¹⁸ rikashuqkuna ama yach'anambaq: Chay runam ayunaykan, nishpa. Chayshina ruraptikillapaqam, Tayta Dyuslla yach'anqa. Chaymi payqa primyuykita „yumbaypa ñawpambi, rin qoshuq.

Dyusta kasushpaqam, syilupi tukuy imayuq rinchiq kaq

(Lk 12.33-34)

¹⁹ Jisusqam nirqambis:

—Amar llakiyillapachu, kay mundupi tukuy imayuq kanaykiqa. Chaqa kay mundupiqam pulillakuna chay kusanikikunata rin kush'kuq. Wakin kusanikiqam rin muqosuyaq. Wakindaqam ladrunguna rin apaq.

²⁰ Chay kusaskunamandaqa ashwan mushuq bidapaq syilupi ancha yuyayllapa. Chaqa waqpiqam mana nima pulillaqa kanchu, imatapis kush'kunanllapaqa. Manam nimapis rinchu muqosuyaq, ni ladrunguna kanchu apananllapaqa. ²¹ Chayri allita yuyayllapa, tukuy imaykiwan

Dyuspaq trabajanayki. Chayshina trabajashpaqam, Dyuszilla ringillapa yuyakuq; mananam kusanikipiqa.

Dyuspi allita yuyakushpaqam, allin ñawiyuqshina kanchiqllapa
(Lk 11.34-36)

²² Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ñawinchiqqam kwirpunchiqpa michanshina. Chaymi ancha yanapawanchiq allita rikakushpa, yach'ananchiq: ¿Maymanmi rini? nishpa. Chayshinallam Dyuspi suq michashina paypi kriyiqkunapaqqa. Chaqa paymi yanapawanchiq, yach'ananchiq: ¿Imam alli? ¿Imam mana allichu? nishpa. ²³ Piru Dyusmanda akrakashpaqam, tutayaqqishina puriykanchiq. Chaymi mana nimatapis rinchiqchu intyindi q Dyuspaqqa.

¿Mayqanmi mas balin: Dyus ichu qellay?
(Lk 16.13)

²⁴ Manam pipis atinchu ishkaq patrunda kasuytaqa. Chaqa ishkaq patrunchu kashpaqam, suq patrunchu ch'iqnishpa, suqta masta kuyanman. Chaymanta suqta manana kasushpachu, suqtana masta kasurinman. Chayshinallam noqanchiqkunapis mana atinchiqchu Dyusta qellaytapis pullata kasuytaqa.

Dyusmi kwidan paypi yuyakuqkunata
(Lk 12.22-31)

²⁵ Jisusqam nirqambis:

—Noqagam niykillapa, ama llakiyllapachu: ¿Imataraq mikushaq? ¿Imataraq upyashaq kawsanaypaqqa? ¿Imataraq rurakushaq? nishpallapaqa. Ima, ¿manachu yach'angillapa, Taytanchiq Dyusmi bidaykifa qoshuqanshina, mikunaykitapis rin qoshuq kawsanaykipaq, nishpaqa? Ima ¿manachu yach'angillapa, paymi kwirpuykillapata rurashqanshina rin yanapashuqllapa mudanayuppis kanaykillapa, nishpaqa? ²⁶ Pishqokunata chapashpa, allita yuyayllapa: Paykunaqam mana tarpukunllapachu, ni kusichakunllapachu, ni trujakunapi granukunata tandanllapachu. Piru Tayta Dyus paykunata mantinyin. Dyuspaqgam qamkunaqa masta balingillapa chay pishqokunamandaqa. ²⁷ Mayá, ancha munashpa masta wiñaytaqa, ¿atingimanchu midyu mitru masta wiñayta? Manám. Chaymi niykillapa, ama chayshinaqa llakiyllapachu, nishpa.

²⁸ Mudanaykipapbis ¿imaraykutaq llakingillapaqa? Yuyayllapa chay liryu tuktukunapi. Chaykunaqam mana trabajanllapachu, ni puchkakunllapachu. ²⁹ Piru alliptam niykillapa, chay ancha kapuq gubyirnu Salumunqam maychika ancha shumaqta mudakushpapis, mana chay tuktukunashinaqa mudakurqanchu. ³⁰ Yuyayllapapis qewakunapaq. Chaykunaqam suq tyimpupaqla kawsan. Chaymanta limpu chakiptinqam, rupachinapaqna balin. Chayshina mana duraqluna kaptimbismi, Dyusqa ancha shumaq munaypaqta mudachin. Piru qamkunaqam chay qewakunamandaqa Dyuspaqqa masta balingillapa. ¿Ima manachu yuyakungillapa Dyuspiqa? Payqam chay tuktukunamandaqa ashwan mas shumaqta qamkunataqa rin kwidashuqllapa. ³¹ Chaymi niykillapa, ama llakiyllapachu: ¿Imataraq mikushun? ¿Imataraq upyashun? ¿Imataraq rurakushun? nishpaqa. ³² Dyuspi mana yuyakuqkunallam chay layapaqqa llakinllapa. Piru qamkunaqar ama paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusmi allita yach'an imam faltashungillapa, nishpaqa. ³³ Chayri chay tukuy imapaq llakinaykimandaqa, ashwan ancha munayllapa Dyus munashqanda rurayta, paylla ancha allin kamachikuqniki kanambaq. Chayshina Dyus munashqanda ruraptiqam, payqa ima nisitashqaykita rin

qoshuqllapa. ³⁴ Chayri ama llakiyllapachu: ¿Qayaqa imaraq pasawanqa? nishpaqa. Kanan kaqtalla allichayllapa. Qaya ima pasashuptin, qayaraq allichayllapa.

7

Suqkunata ama jugashunllapachu

(Lk 6.37-38, 41-42)

¹ Jisusqam nirqambis:

—Runa masikitaqa ama jugayllapachu, qamkunatapis Dyusq ama jugashunambaq. ² Chaqa suqkunata jugaptikiqam, qamkunatapis Dyusqa chayshinalla rin jugashuqllapa. ³ Qamkana mas uchayuqkunaqa ama jugayllapachu kriyiq masikita, ashla uchata ruraptinga. Chaqa jugashpaqam, paypa ñawimbi uqshitatashina rikangi. Piru manam rikangichu qamba ñawikiپی suq bigatashinaqa. ⁴ Chayshina qamba kikin ñawikiپی suq biga kaptinqa, çimashinataq kriyiq masikita atingi niyta: “Dijaway chay ñawikimanda chay uqshitata surqonaypaq”, nishpaqa? ⁵ ¡A, shimikiwanlla kasukuq! ¡Qambaqam kan grasyayki, suqkunata jusganayki! Chayshina kanaykimandaqa puntata qamba ñawikimandaraq chay bigatashina surqoy. Chaymanda allita rikakushparaq, atingiman surqoyta chay uqshitatashina kriyiq masikipa ñawinmanda.

Dyusta asipaqqunataqa ama yach'achishunllapachu

⁶ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ancha santu Tayta Dyusta asipaqqunataqa ama yach'achiyllapachu. Chaqa paykunakish saqra allgo kanikuqkunashina ancha dañachishungiman. Chay yach'akushqayki nutisyaqam ancha baliq ch'aniyuq perlaskunashina. Piru Dyusta asipaqqunagaqam chay shumaq nutisyataqa mana munanllapachu uyayta. Chaqa paykunagaqam kuchikunashina sarruykan chay lliypaq perlasshina nutisyataqa.

Ama shaykushpachu, Dyusman mañakushun

(Lk 11.9-13; 6.31)

⁷ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Dyusman (mana shaykuq) mañakuyllapa. Chaqa qamkuna chayshina mañakuptikiqam, payqa rin qoshuqllapa. Nisitashqaykita maskashpaqam, Dyusmanda ringillapa ch'askiq. Chaqa payman mañakushpaqam, pungumbi qayakuykangishina, yanapashunambaq. Chayshina (mana shaykuq) qayakuptikiqam, Tayta Dyusqa rin yanapashuq. ⁸ Chaymi mañakuqqa paymanda ch'askin; ima nisitashqanda maskaqqam paypiqa tarin; chay pungumbishina qayakuqqam ukuman yaykun.

⁹ ¿Suq wambrayki tandata mañashuptinchi, suq rumita qongiman? Manám. ¹⁰ ¿Ichu suq piskaduta mañashuptinqa, suq kulibrata qongiman? Manám. ¹¹ Chaqa qamkuna malukuna kashpapismi, yach'angillapa wambraykillapata allin kusaskunata goyta. Piru Taytanchiq Dyusqam qamkunamandaqa mas allin. ¡Chaymi payman yumbay mañakuqtaqa ancha rin yanapaq!

¹² Qamkunaqam munangi, suqkuna allita rurashunambaq. Chayshina munashpaqa, ashwan qamkuna allita ruray paykunata. Chayshina rurashpaqam, ringi kumpliç Muysis kamachikushqanda, Dyuspaq rimaqquna yach'achikushqandapis.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarkan kich'ki pinguwan

(Lk 13.24)

¹³⁻¹⁴ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Kay bidapiqam kan ishkay pungu, ishkay ñan. Suq pungu, suq ñanqam ancha anchu, mana nima trabajuschu yaykunanchiq. Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna chay punguta, chay ñanda riykanllapa. Piru chay anchu ñanmi rin apashuqllapa infyirnuman, chaypi ushyakanaykillapa.

Kambismi suq pungu, suq ñan ancha kich'ki ancha trabajus yaykunanchiq. Chayri allita yuyashpa, chay kich'ki punguta yaykushpa, chay kich'ki ñanda riy. Chaqa wakingunallam chay kich'ki punguta chay kich'ki ñanda maskashpa tarinllapa, mushuq bidaman ch'ayananllapa, tukuy ty-impu kawsananllapa.

Runakuna rurashqanda rikashpa, yach'ashun: Allin runa ichu malu, nishpa

(Lk 6.43-44)

¹⁵ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Kwidakayllapa Dyuspaq rimaq tukuqkunamanda. Chaqa paykunagam rinllapa niq: “Noqaykunam Dyuspaq allip rimaqkuna kanillapa”, nishpa. Piru shunqonllapapiqam chay lubu (ichu chay surru) wishata mikuqkunashina rinllapa kaq. Chayri allita kwidakayllapa yumbay chay mana baliq yach'achikuqmanda, qamkunata ama pandachishunanllapa. ¹⁶ Kayshinam paykunataqa atingillapa riqsiyta: Dyuspaqchu allipta yach'achikun ichu mana, nishpaqa. Allita rurashpa kawsaptinllapaqam, ringillapa yach'aq: Alliptam Dyuspaq yach'achikunllapa, nishpa. Piru chay llullakuqkunagam mana baliq yurakunashina. Chaqa kashakunamandaqam mana tandanchiqchu ubaskunata ichu iguskunata. ¹⁷ Yumbay allin yuraqam allindalla puqon. Piru chay mana baliq yurapa puqoyningam mana balinchu mikunapaqqa. ¹⁸ Chaqa chay allin yurakunagam mana atinllapachu mana baliqta puqoytaqa. Chayshinallam chay mana allin yurakunapis maychikapis mana atinllapachu allinda puqoytaqa. ¹⁹ Chaymi yumbay chay mana allinda puqoq yurakunataqa kuchushpa wichukunllapa ninaman. Chayshinallam Tayta Dyusqa rin ruraq chay llullakuqkunataqa. ²⁰ Chaymi niykillapa, chay llullakuqkunataqam atingillapa riqsiyta, ima laya kashqanllapata, allita ichu mana allita ruraptinllapa, nishpa.

Dyusta mana kasuqkunatam Jisusqa rin niq: “Manam riqsiykichu”, nishpa
(Lk 13.25-27)

²¹ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Yumbay niwaqkuna: “Kamachikuq Siñursitu, Kamachikuq Siñursitu”, nishpaqam, mana rinllapachu yaykuq syilumanqa. Chaqa Taytay Dyus nishqandaqam mana kasushqallapachu. Piru Taytay Dyusta kasuqkunam paywan, noqawan rinllapa kawsaqqa. ²² Chaymi chay jwisyu diyapiqa achka rinllapa niwaq: “¡Kamachikuq Siñursitu, Kamachikuq Siñursitu, qamba shutikita myintashpam yach'achikurqayllapa! ¡Shutikita myintashpam, dyablukunata qatirqayllapa! ¡Shutikita myintashpam, achka milagrukunata ruraraqayllapa!” nishpa. ²³ Chayshina niwaptinllapaqam, noqaqa rini niq: “Manam nunka riqsishushqallapachu kani. Qamkuna mana alli ruraqkunaq akarakayllapa noqamanda.”

Runakunapa bidanllapam ishkay laya wasishina

(Mk 1.22; Lk 6.47-49)

²⁴ 'Kay nishqayta kasuqqam suq ancha yach'ayniyuq runashina. Chay yach'ayniyuqqam wasinda ruraraqan kaskajupa sawambi.

²⁵ Chaymandaqam ancha tamyaptin, rriyukuna undapin, ancha jwirti wayraptinga, chay yach'ayniyuqpa wasinqa mana bulakarqanchu, ancha allin simyintuyuq kashqanrayku. ²⁶ Piru kay nishqayta mana kasuqqam suq

tuntu runa aqokunap sawambi wasikuqshina. ²⁷ Chaymandaqam ancha tamyaptin, rriyukuna undaptin, ancha jwirtita wayraptin, chay tuntupa wasinqa limpu bulakarqan.

²⁸ Chaykunata Jisus yach'achikuqtingam, chay uyaqkunaqa ancha ispan-tashqata yuyarqanllapa: Jisusqam ancha yach'ayniyuq, nishpa. ²⁹ Chaqa Jisusqam ancha yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, mana yach'achikuqchu Muysispa liyningunata yach'achikuqkunashina.

8

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuq runata kach'akachirqan (Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

¹ Chay lumamanda Jisus uraman riptinmi, ancha achka runakuna, warmikuna ikinda rirqanllapa. ² Chaypim suq runa ismuykaq kwirpuyuq shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa, nirqan:

—Kamachikuq taytitu, yanapawayri. Chaqa qamqam munashpa kay qeshyayniymandaqa das atingi kach'akachiwayta, nishpa.

³ Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runapa sawanman makinda rurashpa nirqan:

—Munanim kach'akachishuyta. Kanalitan kach'akay, nishpa.

Chayshina niptinllam, chay qeshyayqa limpu chingarqan.

⁴ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Amakish pitapis nimata ningichu “Kayshinam kach'akachiwarqan”, nishpaqa. Ashwan kuramanlla riy, pay rikashushpa nishunambaq: “Kach'akashqanam kang”, nishpa. Chaymandaqa apay ufrindaykita Muysis kamachikushqanshina, yumbay yach'ananllapa: Chay runaqam kach'akashqana, nishpa.

Jisusmi suq kamachikuq suldadupa kriyadunda kach'akachirqan (Lk 7.1-10)

⁵ Jisus ch'ayaptin Kapir nawun llaqtamanmi, payman shamurqan suq suldadu rrumanu. Paymi achka suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Chay kamachikuq suldadupa suq ancha kuyashqan kriyadunmi qeshyaq karqan. Chaymi chay suldaduqa qemikashpa, Jisusta kayshina rruqarqan:

⁶ —Kamachikuq Taytitu, kriyaduymi wasiypi ancha qeshyaq kamapi. Mananam atinchu kuyuyta. Kanan nanaywanmi ancha padisin, nishpa.

⁷ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Rishaqri kach'akachiq, nishpa.

⁸ Chaymi chay kamachikuq suldaduqa nirqan:

—Kamachikuq Taytitu, qamkuna isrraylinukuna ningillapa: Manam balinchu suq isrraylinu yaykunambaq suq furastiru runapa wasinman, nishpa. Ancha pudirniyuqmi kang. Chayri kamachikuylla, chay kriyaduy kach'akanambaqqa. Chayshinallam kach'akanqa. ⁹ Chaqa noqapismi kamachiwaqkunata kasuni. Chayshinallam suldaduykunapis ima nishqayta kasuwanllapa. Suqninda “riy”, niptiyqam, rin. Suqta “shamuy”, niptiyqam, shamun. Kriyaduykunata “kayta ruray”, niptiyqam, ruran. Chaymi yach'ani: Rimaptikillam, kriyaduyqa das rin kach'akaq, nishpa.

¹⁰ Chayshina niqta uyashpaqam, Jisusqa ispan-tashpa, kushikushpa, chay pullan riqkunata nirqan:

—¡Kay furastiru runaqam ancha shumitaqta kuntistawan! ¡Alliptam niykil-lapa, kay nasyunninchiq Isrrayilpiqam mana ni suq runata tarishqachu kani kay ancha yuyakuq furastiru runatashinaqa! ¹¹ Chaymi niykillapa, yumbay nasyungunamanda achka furastirukuna Dyuspi kriyishpaqam,

chay unay agwilunchiq Abrajanwan, Isakwan, Jakubuwan pulla tiyashpa, rinllapa mikuq Dyuswan syilupi. ¹² Piru achka llaqta masinchiq israylinukunataqam (noqapi mana kriyishqanrayku), sawa tutayaqman rinllapa wichukuq. Chaypiqam ancha padisishqanrayku waqashpa kirunllapata rinllapa qech'yachiq.

¹³ Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay kamachikuq suldadutaqa nirqan: —Riyana. Kriyishqaykishinam rin kaq, nishpa. Chay nishqan urasllam kriyadunqa kach'akarqanna.

Jisusmi Pidrupa swigranda kach'akachirqan

(Mk 1.29-31; Lk 4.38-39)

¹⁴ Suq diyam Jisusqa Pidrupa wasinman shamushpa, Pidrupa swigranda tarirqan jibriwan qeshyaq kamapi kaqta. ¹⁵ Chaymi Jisus chay warmita makinmanda piskaptinlla, chay jibrimandaqa das kach'akarqan. Chaymandaqam atarishpana, paykunata qararqan.

Jisusmi achka qeshyaqkunata kach'akachirqan

(Mk 1.32-34; Lk 4.40-41)

¹⁶ Amsayaykaptinmam dyablukuna kamachishqan runakunata, warmikunata Jisusman apamurqanllapa. Chaymi payqa dyablukunata “Lluqshiy” niptinlla, chay runakunamanda lluqshirqanllapa. Kach'akachirqanmi yumbay chay apamushqan qeshyaqkunatapis. ¹⁷ Chayshinaqam karqan Dyuspaq rimaq Isayiyas kayshina iskibrishqan kumplinambaq: “Paymi tukuy laya nanayninchiqmanda kach'akachiwashqa kanchiq”, nishpa.*

Jisustam munarqanllapa sigiyta

(Lk 9.57-62)

¹⁸ Suq diya Jisusman ancha achka runa tandakaptinmi, ch'awpinllapapina kashpa, yach'akuqningunata nirqan:

—Aku pasaq kay ancha atun qoch'apa waq chimba ladunman, qamkunawanlla kanaypaq, nishpa.

¹⁹ Chayshina niptinmi, suq runa Muysispa liyningunata yach'achikuqqa qemikashpa, Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, maytapismi qamwanna munani riyta, nishpa.

²⁰ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Surrukunam mach'ayniyuqkuna. Pishqokunam kamachayuqkuna. Piru noqa Dyusmanda shamuy runa kashpapisimi, mana nima wasiyuqchu kani samanaypaqqa. (Chayri yach'akuqniy kashpaqa, qambis noqashina ancha ringi padisiq.)

²¹ Chaymandaqam suq yach'akuq masiy nirqan:

—Taytitu, dijawayri puntata rinaypaq taytayta pambaq. Pambashpaqam qamwanna rini puriq, nishpa.

²² Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Mas allim noqawan purinayki. Chaqa noqapi mana kriyiqkunaqam wafushqakunashina. Chayri shamuyana noqawan purinayki. Taytayki wafuqtingam, chay wafushqa laya aylluqkikunana pambanqa, nishpa.

Jisusmi wayrata yakuta qasillachirqan

(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

²³ Jisusmi yach'akuqningunawan yakupi puriq barkupi rishpa, chay ancha atun qoch'ata pasaykarqanllapa. ²⁴ Piru yakupa ch'awpimbi kaykaptinllapam, ancha jwirtitana wayrarqan. Chaymi yakupa ancha maqchikamushpa undaykarqanna chay barkumanqa. Chayshina kaykaptinqam,

* 8:17 Isaías 53.4

Jisusqa puñuykarqan. ²⁵ Chaymi paykunaqa Jisusta rikch'achishpa, nirqanllapa:

—¡Ay, Taytitu, washawayllapa! ¡Seqaykanchiqnam yakuman! nishpa.

²⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Imaraykutaq ancha manchangillapa? Qamkunaqam mana allitachu noqapi yuyakungillapa.

Chayshina nishpaqam, Jisusqa atarishpa, chay wayrata yakuta jwirtita rimashpa, kamachishpa, limpu qasillachirqan. ²⁷ Chaymi ancha ispan-tashqata nirqanllapa:

—¿Ima laya runataq kay Siñurninchiq Jisusqa? Rikay, kamachiptinlla, yakuqa wayrawan kasushpa qasillarqan, nishpa.

Dyabluwan lukuyashqa runakunam Jisusman shamurqanllapa
(Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)

²⁸ Jisus chay ancha atun qoch'ata pasashpam, ch'ayarqan Gadara lugarman. Chayshina ch'ayaptinmi, pantyunmanda ishkey lukukuna shamurqanllapa Jisusta tinguq. Chay lukukunapa ukumbiqam dyablukunapa ispiritunguna kashqanrayku, ancha wapukuna karqan. Kanan chay lukukuna ñambi kaptinllapaqam, mana pipis atirqanllapachu pasayta. ²⁹ Chaymi Jisusman ch'ayashpaqa, chay lukukunaqa kayshina qayach'akurqan:

—Qam Jisus Dyuspa Churingqa, ¿imapaqtaq mitikungi noqaykunamanqa? ¿Ima shamushqachu kangi kastigawaqllapa, manaraq jwisyu diya ch'ayamuptin? nishpa.

³⁰ Chay kaykashqanllapa sirkambiqam runakuna achka kuchikunata michiykarqanllapa. ³¹ Chaymi chay dyablukunaqa Jisusta ancha rrugarqanllapa:

—Noqaykunata qatiwashpaqar, yush'ayku dijaway, waq kuchikunaman yakyunayllapa, nishpa.

³² Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, riyllapa waq kuchikunaman, nishpa.

Chayshina niptinmi, chay dyablukunaqa chay runakunamanda llugshishpa, rirqanllapa chay kuchikunamanna. Chaymi chay kuchikunaqa das lukuyashpa, qaqamanda chay ancha atun qoch'aman yumbay seqashpa, yakupi ch'uqashpa, limpu wañurqanllapa.

³³ Chaymi chay kuchikunata michiqkunaqa ancha manchashpa, kall-paylla rirqanllapa Gadara llaqtaman abisakuq. Ch'ayashpaqam nirqanllapa:

—Jisusqam chay ishkey lukukunataqa kayshina kach'akachirqan, nishpa.

³⁴ Chaymi yumbay chay gadarinukuna manchashpa, Jisus kaykashqanman shamushpa nirqanllapa:

—Jisus, yush'ayku kay llaqtamandaqa riyana suq laduman, nishpallapa.

9

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan
(Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

¹ Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa yakupi puriq barkuman yaykushpa, pasarqan suq ladu chimbaman llaqta Kapirawunman.

² Chaymi chaypina kaykaptinqa, runakuna ch'ayarqanllapa suq runa wañushqashina kwirpuyuqta parapi apamushpa. Chaymi Jisusqa yach'ashpa: Chay runakunam noqapi ancha yuyakunllapa, nishpaqa, chay runa wañushqashina kwirpuyuqta nirqan:

—Ijitu, ama llakiychu. Noqam uchaykikunamanda pirdunayki, nishpa.

3 Chayshina Jisus niptingam, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna uyashpa, kayshina yuyarqanllapa: Kay runaqam Dyusshina yanqa tukushpa, Tayta Dyusta burlaykan, nishpa. 4 Chaymi Jisusqa yuyashqanllapata yach'ashpa, paykunata nirqan:

—¿Imaraykutaq chayshina mana baliqkunataqa yuyaykangillapa? 5 Mayá, ¿imataq mas trabajus ruranaypaq, ichu ninaypaq: “Uchaykikunatam pirdunayki” ichu ninaypaq: “Kach'akachiykim; atarishpa, riy” nishpa? 6 Mayá, kayta rikachishqayki yach'anaykillapa: Tayta Dyus Jisusta pudirniyuqta rurashqa, kay mundupi runakunata uchangunamanda pirdunanambaq, nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa chay runa wañushqashina kwirpuyuyqtaqa nirqan: —Atarishpa, paraykita apashpa, riy na wasikiman, nishpa.

7 Chaymi chay runaqa das atarishpa, kach'akashqana rirqan wasinman. 8 Chay milagruta rurarptingam, chay rikaqkunaqa ispantashqata Dyusta kayshina ancha alabarqanllapa:

—Dyusilupagi, Taytitu, pudirnikitam qoshqa kangi chay runakunata, nishpa.

Jisusmi Matiyuta akrarqan, yach'akuqnin kanambaq

(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

9 Jisusqam chay kashqanmanda shamushqinaqa, noqa Matiyuta rikawarqan kuntribusyun kubrakunay dispachuypi tiyaykaqta. Chaymi niwarqan: —Shamuy. Aku noqawan, nishpa.

Chaymi noqaqa chay urasna paywan rirqay.

10 Chaymandaqam Jisus noqaykuna yach'akuqningunawan wasiypi mikuykaptiyllapa, wakin kuntribusyunda kubrakuq masiykuna, suq laya uchayuyq runakunapis ch'ayamushpa, pullayllapana tiyarqanllapa.

11 Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa chayta rikashpa, noqaykuna Jisuspa yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—¿Imaraykutaq Jisusqa chay millanaypaq kuntribusyunda kubrakuqkunawan, chay suq laya mana baliqkunawanqa mikuykan? nishpa.

12 Chaymi Jisusqa chayshina niqta uyashpaqa, nirqan:

—Mana qeshyaqkunaqam mana munanchu ambikuqtaqa. Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa. 13 (Kay uchayuykunam qeshyaqkunashinaqa.) Chaymi paykunata washaq shamushqaga kani.

Manam shamushqachu kani chay allin tukuqkunata washaq. Chayrayku yach'akuyllapa Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqanda: “Noqaqam munani llakipakuqkuna kanaykillapa. Chaymi qamkuna suqkunata mana llakipaptikiqa, mana munanichu ufrindaykillapata qowashpa adurawanaykiqa”, nishpa.*

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa

(Mk 2.18-20; Lk 5.33-35)

14 Jwan Shutichikuqpa yach'akuqningunam Jisusman qemikarqanllapa, kayshina tapunambaqllapa:

—Taytitu, noqaykuna Jwanda kasuqkunaqam ayunanillapa. Yumbay chay farisiyu duktrinayuqpismi ayunanllapa. ¿Imaraykutaq qamba yach'akuqnikikunaqa mana ayunanllapachu? nishpa.

15 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, suq runa kasaraykaptinqachuraq, yanasunguna (yanasanguna) chaypi pullan kaykaptin, ¿ayunanmanllapa? Manám. Chayshinallam kay

* 9:13 Oseas 6.6

yach'akuqniykunaqa noqawan kashpaqa, kushikuykanllapa. Chaymi manaraq ayunanllapachu. Piru suq diyam (ch'iqniwaqkuna) paykunamanda rinllapa akrawaq. Chayshina akrawaptinraqmi, paykunapis rinllapa ayunaq.

¹⁶ 'Manam pipis mawka mudanandaqa mushuq rritasuwanqa rrimindanchu, ¿manachu? Chayshina ruraptingach'i, chay mushuq rritasuqa qendishpa, ashwamba llikinman chay mawka mudanataqa. ¹⁷ Chayshinallam llullu binutapis mana wichunchiqchu mawka qara taligamanqa. Chaqa chay llullu binuqash' qarwashpa, chay mawka qara taligata pach'yachinman. Chayshinam pulla qesachakanman binuwan qara taligaga. Chaymi llullu binutaqa mushuq qara taligaman wichunchiq, ama ni binu ni taliga qesachakanambaq. [Nuta: Jisuspa chay mushuq yach'achikushqanqam chay llullu binushina. Isrraylinukunapa chay unay kustumbbringunaqam chay mawka qara taligashina. Chaymi mana balirqanchu taqlunanllapa Jisuspa mushuq duktrinangunata chay mawka kustumbrikunawanqa.]

Jisusmi suq warmita kach'akachishpa, suq chinata kawsachimurqan
(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

¹⁸ Chayshina Jisus rimaykaptinmi, ch'ayamurqan suq runa. Chay runaqam isrraylinukunapa suq kamachikuqni karqan. Payqam Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, kayshina ancha rruqarqan:

—Taytitu, chinitaymi kanalitan wañurqanna. Yush'ayku aku kawsachinayki. Chaqa kriyininim: Makikita sawambi ruraptikim kawsarinqa, nishpa.

¹⁹ Chaymi Jisusqa “Ari”, nishpa, chay lugarmanda lluqshishpa, noqaykuna yach'akuqningunawan chay runawanna rirqayllapa.

²⁰⁻²¹ Chaymi ñanda riykaptiyllapaqa, suq warmipis noqaykunawan riykarqan. Chay warmitaqam dusi wata tukuyta yawar mana dijashqachu karqan. Chaymi yuyarqan: Jisuspa kapamba manyanda llamkashpallam kach'akashaq, nishpa. Chayshina yuyashpa, manchashpapismi, chay warmiqa ikinda riqshina Jisuspa kapamba manyanda ashrita llamkarqan.

²² Chayshina llamkaptinmi, Jisusqa ikinman tikrakashpa, chay warmita chapashpa nirqan:

—Ijita, ama manchashpachu, animakay. Noqapi allita yuyakushqayki-raykum kach'akashqana kangi, nishpa.

Chaymi chay urasmandapacha chay warmiqa kach'akarqanna.

²³ Chaymandaqam Jisusqa chay kamachikuq runapa wasinman ch'ayashpaqa, rikarqan runakunata, warmikunata kunyalla waqaykaqta, flawtirukunatapis. ²⁴ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Ashuyllapa. Manam wañushqachu chinitaqa. Puñuykanllám, nishpa.

Chaymi chay uyaqkunaqa Jisusta asiparqanllapa. ²⁵ Chaymandaqam chay asipaqkunataqa ukumanda sawaman surqoshpa, Jisusqa uku wasiman yaykurqan. Chaymandaqam chay almataqa makinmanda piskaptin, das kawsamushpa, shayarqan. ²⁶ Chaymi chay milagruta rurashqambaqqa, Jisuspa famanqa tukuy mayta shikwakarqan.

Jisusmi ishkey sarkukunata chapachirqan

²⁷ Chay Jayrupa wasinmanta Jisuswan riykaptiyllapam, ishkey sarkukuna ikiyllapata rirqan, ancha jwiritita qayakushpa:

—¡Unay Dabidpa Karu Willkan, yush'ayku llakipawayllapa! nishpa. [Nuta: “Dabidpa Karu Willkanmi” munan niyta: “Dyus Akrashqan Washadur”, nishpa.]

²⁸ Chaymandaqam Jisusqa suq wasiman ch'ayashpa, ukuman yaykuptinqa, chay ishkay sarkukunapis ikinda yaykurqan. Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Qamkunaqachu kriyingi: Jisusmi atin kach'akachiwayta? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Ari, Taytitu, nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa ñawinllapata llamkashpa, nirqan:

—Qamkuna kriyishqaykishina kanqa, nishpa.

³⁰ Chayshina niptinllam, paykunapa ñawingunaqa ancha klarutana rikakurqanllapa. Chaymandaqam Jisusqa paykunata nirqan:

—Amakish pitapis parlachingillapachu kay rurashqaypaqqa, nishpa.

³¹ Piru paykunaqam chay wasimanda lluqshishpa, waqman kaymanna rishpa, yumbayta parlachirqan:

—Jisusmi kach'akachiwashqa, nishpa.

Jisusmi suq muduta kach'akachirqan

³² Chayshina riykaptiyllapam, wakin runakunaqa suq muduta apamurqanllapa Jisusman. Chaqa dyablupa ispiritunmi chay runapa kwirpunanman yaykushpa, muduyachishqa karqan. ³³ Chaymi Jisus chay dyabluta runamanda qatiptingqa, atirqanna rimayta. Chaymi chayta rikaqkuna ancha ispantashqata nirqanllapa:

—¡Manakish nunka kay Jisus rurashqandashinaqa rikashqallapachu kanchiq kay Israyilpiqa! nishpa.

³⁴ Piru farisiyu duktrinayuqkunaqam chayta rikashpaqa, Jisusta kuntrashpa, nirqanllapa:

—Dyablukunapa kamachikuqnin yanapaptinmi, Jisusqa chay dyablukunata runakunamanda atin qatiytaqa, nishpa.

Kusichaqam achka

³⁵ Chay diyakunapim Jisusqa ancha achka llaqtakunaman, kasiriyukunaman rirqan yach'achikuq. Chaymi sinaguga wasikunapi Dyuspa shumaq nutisyangunata yach'achikushpa, nirqan:

—Taytanchiq Dyusmi dasna rin shamuy, shumaqta kamachikunambaq, nishpa.

Chayshina yach'achikushpam, tukuy laya qeshyaqkunata kach'akachirqan. ³⁶ Chaymandaqam Jisusqa ancha achka ch'ayamuqkunata rikashpa, ancha llakiparqan. Chaqa chay ch'ayamuqkunaqam ancha shaykushqa, wichukudu mana michidurniyuq wishakunashina karqanllapa. ³⁷ Chaymi payqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, chay achka maskawaqkunaqam ancha achka kusichashina. Piru kusichadurkunaqam ashlitalla kanchiqllapa. ³⁸ Tayta Dyusmi chay kusichapa dwiñun. Chayri payman mañakuyllapa, mas kusichadurkunata numbranambaq, yanapawananchiqllapa, yumbayta yach'achinanchiq, Dyuspi kriyinanllapa, nishpa.

10

Jisusmi yach'akuqningunamanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq

(Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

¹ Jisusmi yumbay chay yach'akuqningunamanda dusi runakunata akrawashpa, pudirniyuqkunata rurawarqanllapa, atinayllapa runakunamanda dyablukunata qatiyta, tukuy laya nanaywan kaqkunata

atinayllapa kach'akachiyta. [*Nuta: Chay dusi akrashqangunaqam "apustulkuna" shutirqanllapa.*]

² Chay dusi apustulkunaqam kaykuna karqayllapa: puntatam Simun; payllam Pidrupis shutin; chay Pidrupa masan Andris, Sibidiyupa churinguna Jakubuan Jwan, ³ Filipi, Bartulu (payllam Natanayilpis shutin), Tumas. Suqqam noqa Matiyu. Unaymi noqaqa kuntribusyunda kubrakuq karqay. Suqqam Alfiyupa churin Jakubu. Suqqam Libiyu; payllam Tadiyupis shutin. ⁴ Suqqam suq Simun. Payqam isrraylinu Kananista partidumanda karqan. Suqqam Judas Iskaryufi. Chay Judas Iskaryutim Jisusta intrigakurqan chay kuntraqkunamanqa.

Jisusmi chay dusi apustulningunata kach'arqan, paypaq yach'achikunanllapa
(*Mk 6.7-13; Lk 9.1-6*)

⁵ Jisusmi noqaykuna dusi yach'akuqningunata manaraq kach'awashpa, kayshina kunawarqanllapa:

—Amakish chay suq nasyungunamanqa ringillapachu. Amakish chay prubinsya Samaryamambis ringillapachu. ⁶ Ashwan riyllapa llaqta masinchiq isrraylinukunamanlla. Chaqa paykunaqam chingashqa wishakunashina puriykanllapa. ⁷ Chayri niyllapa: “Taytanchiq Dyusmi kay tyimpupi qallariykan shumaqta kamachikuq”, nishpa. ⁸ Chayshina yach'achikushpaqar, qeshyaqkunata kach'akachiyllapa. Chay ismuykaq kwirpuyuqkunatapis kach'akachiyllapa. Wañushqakunatapis kawsachiyl-lapa. Dyablukunatapis runakunamanda, warmikunamanda qatiyllapa. Chaqa qamkunataqam dibaldilla pudirniyuqta rurashushqallapa kani. Chayri qamkunapis chay pudirniwanqa yumbayta yanapayllapa, ama nimata kubrashpachu.

⁹ Chayshinalla riyllapa. Amakish ñannikipaqaqa apangillapachu uruta, ni qellayta ni kubrimanda qellaykunatapis bulsikuykipiqa. ¹⁰ Amar ni alfur-jata ni llaqeta ni burdunda apayllapachu. Mudanaykitapis suqsitutalla apayllapaqa. Chaqa suqkunata yach'achiptiki, kach'akachiptikiqam, alli paykuna qamkunata qarashunambaq. Manchu suq trabajaqaqa dirichuyuq, pagunda ch'askinambaq.

¹¹ Chayri suq llaqtaman ichu suq kasiriyuman ch'ayashpaqa, maskayllapa suq allin runata, chaypi paywan kidanaykillapa, chay llaqtamanda rinaykillapa diyakaman. ¹² Suq wasiman ch'ayashpaqar, shumaqta napaykushpa, Dyusman mañakuyllapa, chay wasipi tiyaqkunata yanapanambaq. ¹³ Chay wasipa dwiñun shumaqta qamkunata ch'ayachishuptinqa, masta mañakuyllapa paykunapaq. Piru qamkunata fyirusyashuptinqa, paykunapaqaqa amana mañakuyllapachu. Chaqa Dyusqam mana rinchu yanapaq paykunataqa. ¹⁴ Chayshina mana munaptinllapa chay wasiman ch'ayachishuyta ni uyashuytaqa, chay wasimanda ichu chay llaqtamandaqa das lluqshishpa, riyllapa suq ladumanna. Ch'akikillapamanda pulbuta ch'apsiy, chay llaqtapi tiyaqkuna yach'anambaq: Chay yach'achikuqkunaqam manana kwintayuyqchu noqanchiqkunawanqa, nishpa. ¹⁵ Alliptam niykillapa, jwisyu diyapiqam chay mana ch'askishuqkunataqa ancha fiyuta rinllapa kastigaq, maski chay ancha uchayuyq runakuna Sudumapi, Gumurrapi tiyaqkunamanda.

Jisusmi nirqan: “Rinllapam qesachashuq”, nishpa
(*Mk 13.9-13; Lk 21.12-19*)

¹⁶ Jisusqam niwarqanllapapis:

—¡Alliptam niykillapa! Uñitakunata ancha atun surrukunapa ukunda kach'aykaymanshinam, qamkunataqa kach'ayki, chay malu runakunapa ukunda rinaykillapa. Chayri ancha sabidu kayllapa kulibrashina, yum-bayta allita yanapanaykillapa. Piru ancha allin mana nimata dañachikuq palumitashinar kayllapa. ¹⁷ Allita yuyashpa, kwidakashpa puriyllapa. Chaqa chay wapu runakunam prisushushpa, awturidarkunapa ñawpambi rinllapa dimandashuq. Rinllapapismi asutishuqllapa sinaguga wasikunapi. ¹⁸ Kanan noqapi kriyiptikiqam, prifiktukunaman, gubyirnukunaman rin apashuqllapa. Chaymi qamkunaqa chay awturidarkunapa ñawpambi, chay mana isrraylinu kaqkunapa ñawpambipis noqapaq ringillapa yach'achikuq. ¹⁹ Chayri awturidarkunaman qamkunata apashuptingqa, ama llakiyllapachu: ¿Imataraq rimashaq? nishpaqa. Chaqa prisushuptinllapaqam, chay uras Dyus kikin rin yanapashuqllapa, shumaqta paypaq yach'achikunayki. ²⁰ Chaqa chay uraspiqam manana qamkunallachu ringillapa yach'achikuqqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun qamkunapi kashpa, rin yanapashuq, shumaqta rimanayki.

²¹ 'Wakingunaqam chay tyimpupi masanda rinllapa intrigakuq wanchinambaqllapa. Wakin taytaqam wambranda rin intrigakuq. Wakin wambrangunaqam taytanda mamanda kuntrashpa, rinllapa intrigakuq wanchinambaqllapa. ²² Kanan noqapi kriyishqaykiraykum, achka runakuna qamkunata rinllapa ch'iqnishuq. Chayshina padisishpa, noqapi mana shaykuq yuyakuptikillapa wañunayki diyakamanqam, rini washashuq. ²³ Chayri suq llaqtapi qamkunata qesachashuptingqa, suq llaqtaman mitikayllapa. Chaqa alliptam niykillapa, qamkuna manaraq yach'achikuptiki kay Isrrayilpa yumbay llaqtangunapim, noqaqa Dyusmanda Shamuq Runa rini kutimuq.

²⁴⁻²⁵ 'Piru noqata qesachawashqanshinam, qamkunatapis rinllapa qesachashuq. Chaqa suq yach'achikuqmi mas rrispitadu rin kaq yumbay yach'akuqninmandaqa. Chayshinallam suq patrumbis mas pudirniyuq rin kaq yumbay kriyadunmandaqa. Chayri suq yach'akuqqa yuyanqa: Allita yach'akushaq, chay yach'achikuqniyshina kanaypaq, nishpa. Chayshinallar suq kriyadupis yuyanqa: Allita yach'akushaq, patrunniyshina kanaypaq, nishpa. Piru noqapaq niptinllapa: "¡Jisukristum chay mas pudirniyuq dyablu Bilsibu!" nishpaqam, qamkunataqa ashwamba rinllapa musyashuq.

Dyustalla manchashunllapa (Lk 12.2-7)

²⁶ Jisusqam kayshinapis yach'achiwarqanllapa:

—Runa masikitaqa ama manchayllapachu. Chaqa tukuy ima pakadu kaq-paqmi ancha klaruta rinchiqllapa yach'aq. Tukuy ima pakaduta maychika ñigashqapis, yach'ashqa rin kaq. ²⁷ Chayri chay pakadu nishushqaytaqa, qamkunaqa amana pakashpachu, yumbayta yach'achiyllapa. Chay uyari-tap nishushqaytaqa, wasikikunapa sawanmanda ancha jwirtita rimayllapa, yumbay uyashunanllapa. ²⁸ Chayshina rimashpaqa, ama manchaylla-pachu wanchikuqkunataqa. Chaqa paykunaqam qamkunapa kwirpuyk-italla atinman wanchiyta. Piru almaykitaqam mana nimatapis atinlla-pachu dañachiytaqa. Chayri Taytay Dyustalla manchayllapa. Chaqa payqam kwirpuykillapata almandinda atin chingachiyta infyirnupi.

²⁹ '(Tayta Dyusmi ancha allita kwidashungillapa. Chayri ama manchayllapachu chay wanchikuqkunataqa.) ¿Manachu ishkaq pishqetuta suq rriyal-itupaqla randikunllapa? Piru mana baliqsitukuna kaptimbismi, ni suq pishqetu atinchu wañuyta Taytanchiq Dyus mana dijaptingqa. ³⁰ Dyusmi

ancha allita kwidashushpa, yumbay aqchaykillapatapis ancha allita yu-pashqa. ³¹ Chayri ama pitapis manchayllapachu. Chaqa qamkunaqam pishqokunamandaqa masta balingillapa Dyuspaqqa.

Runakunapa ñawpambi Jisukristupaq yach'achikushun

(Lk 12.8-9)

³² 'Qamkuna runakunapa ñawpambi noqapaq niptikillapa: "Noqam Jisukristuta sigini" nishpaqam, noqapis qambaqqa syilupi Dyuspa ñawpambi rini niq: "Paymi allipta noqata sigiwashqa", nishpa. ³³ Piru penqakushpa, runakunapa ñawpambi ñigawaptiki: "Manam siginichu Jisusta", nishpaqam, noqapis Taytay Dyuspa ñawpambiqqa rini ñigashuq: "Manam riqsinichu paytaqa", nishpa.

Jisusminirqan: "Noqapi yuyakuptikiqam, wakin aylluykikuna qamandaqa rin akrakaq", nishpa

(Lk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Jisusqam kayshinapis yach'achiwarqanllapa:

—Noqapaqqa ama yuyayllapachu: Jisusmi kay munduman shamushqa, ama pipis qesachawananchiq, nishpaqa. Ashwanmi noqapi kriyiptikillapaqa, aylluykikuna, suqkuna rinllapa qesachashuq. ³⁵ Chaqa wakin runakuna noqapi kriyiptinqam, ullqo wambran rin kuntraq. Wakin warmikunapis noqapi kriyiptinqam, warmi wawan rin kuntraq. Chayshinallam wakin llumchukunapis swigranllapata rin kuntraq.

³⁶ Chayshinallam kikin aylluykikunapis kuntraykillapa rin kaq.*

³⁷ (Chaymi niykillapa, yumbay runakunata kuyashpapis, noqata masta kuyaway.) Piru mayqanniki noqata ashlatalla kuyawashpa, taytaykita ichu mamaykita masta kuyashpaqam, mana balingichu yach'akuqniy kanaykiqa. Chayshinallam noqata ashlatalla kuyawashpallapa, wambraykikunata masta kuyashpaqa, mana balingichu noqapa yach'akuqniy kanaykillapaqa. ³⁸ Chayri noqapi kriyishqaykirayku padisishpa ichu suq kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, allita kasuwashpaqa, noqapa allip yach'akuqniy ringillapa kaq; manaqa manám. ³⁹ Chaymi mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita washanaykiqa, ringillapa chingaqa tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku wanchishuptinllapaqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanaykiqaq.

Primiykunam rin kaq

(Mk 9.41)

⁴⁰ Jisusqam niwarqanllapapis:

—Mayqan runa ichu warmi qamkunata shumaqta ch'ayachishushpaqam, noqata ch'ayachiwaykanshina. Chayshina noqata ch'ayachiwashpaqam, Taytay Dyustapis ch'ayachiykanmanshina. ⁴¹ Chaqa Dyuspaq rimaqta, shumaqta ch'ayachiptikiqam, Dyusqa primiyukita rin qoshuq chay rimaqpa primyundashina. Chayshinalla Dyus munashqanda ruraykaq runata yanapaptikiqam, paypa primyundashina Dyus rin qoshuq. ⁴² Chayraq yach'akuykaq wambraykunata yanapashpam, primiyukita ringi ch'askiq. Chaqa allipta niykillapa, chiri yakituta qoptiki upyananmi, Taytanchiq Dyus ancha shumaq primiyukita rin qoshuq, nishpa.

11

Jwan Shutichikuqmi yach'akuqningunata Jisusman kach'arqan
(Lk 7.18-35)

* 10:36 Miqueas 7.6

¹ Jisusmi noqaykuna dusi yach'akuqningunata kunawashpaqa, chay llaqtamanda suq llaqtakunamanna rirqan, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq.

² Chay Jwan Shutichikuqmi karsilpina kashpa, yach'arqanna Jisukristu ruraykashqambaq. Chaymi ishkay yach'akuqninda Jisusman kach'arqan, kayshina tapunanllapa:

³ —Taytitu, ¿Dyusmanda chay shamunambaq Akrashqan Washadurqachu qam kangi, ichu suqtaraq shuyashaqllapa? nishpa.

⁴ Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Riyllapa, Jwanda willay noqa yach'achikushqayta uyashqaykita, kay rurashqayta tukuy ima rikashqaykita. ⁵ Chaqa sarkukunaqam kach'akachiptiy rikakunna. Kujukunapismi purinna. Kwirpun ismuykaqkunapismi allinna kidan. Surdukunapismi uyakunna. Wañushqakunapismi kawsamunna. Pubrikunatam Taytanchiq Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achiykani. ⁶ (Chayri Jwanda niyllapa, noqapi mas allita kriyinambaq.) Chaqa noqapi chay mana shaykuq kriyiqqam ancha rin kushikuq, nishpa.

⁷ Chaymandaqam Jwamba chay kach'adunguna riptinllapaqa, Jisusqa chaypi kaqkunata kayshina yach'achikurqan Jwan Shutichikuqpaq:

—¿Ima laya runatam rirqaykillapa chapaq chay chuncha lugarmanqa? ¿Rirqaykillapachu chapaq suq runa mana alli yach'aqta, suq kañata wayra waqman kayman kuyuchiqtashina? Manám. ⁸ Ichu ¿rirqaykillapaqa chapaq suq runa ancha ch'aniyuq shumaq mudanayuqta? Manám. Chaqa qamkunaqam allita yach'angillapa, chay ancha shumaq mudanayuqkunaraqam gubyirnukunapa atun wasingunapi tiyanllapa, ¿manachu? ⁹ Chaymi tapuykillapa: ¿imata rikaqtaq rirqaykillapaqa? Rirqaykillapa rikaqqam Dyuspaq suq ancha yach'ayniyuq rimaqta, ¿manachu? Ari, qamkuna chay rikashqaykiqam Dyuspaq yumbay rimaqkunamandaqa mas klaruta noqapaqqa yach'achikushqa. ¹⁰ Chaymi Jwan Shutichikuqpaq Taytay Dyusqa Santu Librumi kayshina niwarqan:

Qamba mas puntaykitam noqanchiqpaq suq rimaqta rini kach'aq. Chaqa paymi qambaq rin yach'achikuq, chay uyaqkuna shumaqta ch'ayachishunanllapa. Chayshina yach'achikushpaqam, ñannikita allichaykanmanshina, nishpa.*

¹¹ Chaymi allipta niykillapa, runakuna kawsashqan diyamandapacha kanangamanqam, mana pipis kashqachu Jwan Shutichikuqmanda mas baliqqa. Piru noqapi kriyiqkunamanda chay yaqqa mana baliqqam chay Jwanmanda mas pudirniyuq rin kaq syilupiqa.

¹² Chaymi chay Jwan Shutichikuq yach'achikushqan diyamandapacha achka runakuna, warmikuna Tayta Dyusta allitana kasuykanllapa. Piru achka wapu runakunapismi Dyusta ancha kuntraykanllapa. ¹³ Kanan chay Jwan Shutichikuq manaraq yach'achikuptinmi, unay tyimpukunapi Muysis liynimbi, Dyuspaq yumbay rimaqkuna librungunapipis nirqanllapa: “Taytanchiq Dyusmi suq diya tukuy maypi rin kamachikuq”, nishpa.

¹⁴ Chayri kay nishushqayllapata paqtar qamkuna intyindingiman: Chay Eliyas shamunambaq kaqqam chay Jwan Shutichikuq kashqa, nishpa.

¹⁵ Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyawashpa intyindiyllapa.

¹⁶ Piru kay tyimpumanda mana kriyiqkunaqam chay wambra mana munaaq pugllakunashina. Manchu wakin wambrakunaqa plasakunapi pugllanllapa, fyistatashina rurashpa ichu suq almata pambaykaqshina tukushpa. Piru wakin wambrakuna mana munapin pugllaytaqam, chay

* 11:10 Malaquías 3.1

pugllaqkunaqa kayshina anyanllapa: ¹⁷ “Flawtata waqachiptiyllapam, ay, qamkunaqa mana munangillapachu dansayta. Chaymandaqam noqaykuna llakiy llakiyta yupakuptyipis, qamkunaqa mana munangillapachu waqayta noqaykunawanqa”, nishpa. (Chayshinallam wakinnikipis mana munangillapachu uyayta ni Jwan Shutichikuqta ni noqata.) ¹⁸ Chaqa chay Jwan shamushpa, allinda mana mikuptin, binuta mana upyaptin, chay yupakuq wambrakunashina kaptinmi, qamkunaqa nirqaykillapa: “Waq Jwamba uku kwirpumbim dyablupa ispiritun”, nishpa. ¹⁹ Chaymandaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runa shamushpa, imata mikushpa upyap-tiyqa, ningillapa: “Chay Jisusqam mana undaqchu mikun, binuta upyan. Kanan kuntribusyunda kubrakuqkunawan suq laya uchayuqkunawanmi tandakan”, nishpa. Piru noqapi kriyiqkunaqam Dyus munashqanshina kawsaptinllapa, suqkuna rikashpa rinllapa yach'aq: Taytanchiq Dyusmi ancha yach'ayniyuq kashpa, Churin Jisusta, chay Jwan Shutichikuqtapis kach'amushqa, noqanchiqkunata yach'achiwananchiq, nishpa.

Jisusmi paypi mana kriyiqkunata anyarqan
(Lk 10.13-15)

²⁰ Jisukristu chay llaqtakunapi achka milagrukunata ruraptimbismi, chaypi tiyaqkunaqa mana munarqanllapachu uchanllapata dijaytaqa. Chaymi Jisusqa kayshina anyarqan:

²¹ —¡Ay, imanangiraqri qamkuna Kurasin llaqtapi tiyaqkuna, qamkuna Bitsayda llaqtapi tiyaqkunaqa! Chaqa ñawpaykillapapim achka milagrukunata ruraptiypismi, mana munangillapachu noqapiqa kriyiyta. Piru qamkunapi rurashqay milagrukunata waq uchayuq Tiru llaqtapi, waq Sidun llaqtapi ruraptiyqach'i, paykunaqa unayna uchangunata dijanandallapa. Chaqa paykuna mana allikunata rurashqanrayku syintishpach'i, waqashpa, lutu mudanakunata rurakushpa, ush'pata sawanman basyanandallapa. ²² Kaykish niykillapa, jwisyu diyapiqam qamkunaqa chay Tiru-manda Sidunmanda kaqkunamandaqa mas kastigadu ringillapa kaq.

²³ ‘Mayá, qamkuna Kapirnewumbi tiyaqkunaqa, ¿imatam yuyangillapa? ¿Palanganakuna kashpachu yuyangillapa: Syilumanmi rini ch'ayaq, nishpa? ¡Manám! Ashwanmi qamkunataqa rinllapa wichushuqllapa yach'ushqakuna kashqanman. Chaqa kay milagrukuna qamkunapi rurashqayta waq chingachishqa Suduma llaqtapi ruraptiyqach'i, chaypi tiyaqkunaqa uchanllapataqa dijanandana. Chayshina dijaptinllapaqam, Tayta Dyusqa chay llaqtandaqa mana chingachinandachu. Ashwanmi kanagaman kananda.

²⁴ Kaykish niykillapa, jwisyu diyapiqam qamkunaqa chay Suduma llaqtapi tiyaqkunamandaqa mas kastigadu ringillapa kaq, nishpa.

Jisusmi nirqan: “Noqaman shamuy samanaykillapa”, nishpa
(Lk 10.21-22)

²⁵⁻²⁶ Chay tyimpupim Jisusqa Tayta Dyusta nirqan:

—Taytitu, kay pachapa, anaq syilupa kamachikuqinmi qamlla kangi. Kanan yuyashqaykitam chay yach'ayniyuqkunamanda pakashqa kangi. Piru chay mana yach'agkunatam chay yuyaynikikunata yach'achishqa kangi. Chaqa chayshina kanambaqmi munashqa kangi, Taytitu. Chaymi ancha alabayki.

²⁷ Chaymandaqam Jisusqa nirqambis:

—Taytay Dyusmi noqatalla akrawashqa, tukuy imata paypaq yach'ashpa, pudirniyuq yach'achikuq kanaypaq. Chaqa manam pipis alliptaqa riqsi-wanchu. Taytayllam riqsiwan Churin kashqaytaqa. Chayshinallam pay-tapis mana pipis riqsinchu. Noqa sapalan Churin kaqlam paytaqa riqsini.

Kanan noqapi kriyiqkunata yach'achiptiyimi, paykunapis atinllapa Taytay Dyustaqa riqsiyta yuyayninllapapi.

[Nuta: Piru paykunaqam ancha yuyarqanllapa: *¿Imashinam atini kasuyta Muysispa yumbay liyningunata washakanaypaq, Taytanchiq Dyus ama kasti-gawanambaq? nishpa. Chayshina ancha yuyashpaqam, suq ancha llashaq yugutashina apaykarqanllapa. Chaymi Jisukristuqa paykunata kayshina nirqan:]*

²⁸ 'Qamkuna yugutashina apaqkuna, shaykushpa, shamuy noqaman samachishunaqpaqllapa, amana llakinaykillapa. ²⁹ Chaqa noqamanda yach'akuqgam suq yunta wangudushina noqawanqa rin kawsaq. Kanan noqagam ancha manshu ancha umildi kani. Chaymi mana trabajuschu rin kaq qamkuna noqawan purinaykiqa. Chaymi noqapi yuyakushpa, mana nimata llakishpachu, noqapina atingillapa samayta. ³⁰ Chaqa manam trabajuschu rin kaq qamkuna chay yach'achishushqayta kasunaykiqa. Suq mana llashaq yugitushinam rin kaq, nishpa.

12

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa
(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

¹ Waq tyimpupim Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunawan samana diyapi trigu tarpudupa ukunda riykarqayllapa. Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa mallaqnashpa, pasaqshina trigupa ispiganda pitikushpa, qaqokushpa mikurqayllapa. ² Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa rikawashpallapa, Jisusta anyarqan:

—Liyinchiqpin kamachiwanchiq, samana diyapi ama trabajananchiq. Rikay, yach'akuqnikiqkunaqa kay samana diyapi qaqokushpa trabajaykanllapa, nishpa.

³ Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:

—¿Ima, manachu liyishqallapa kang'i chay unay gubyirnu Dabid kumpañirungunawan mallaqnashpa rurashqandaqa? ⁴ Chaqa payqam yaykurqan karpamanda adurana wasiman mikonata maskaqa. Chay adurana wasipi ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqlla karqan. Suqkunaqam mana atiqllapachu mikuytaqa. Piru chay Dabidqam kumpañirungunawan mana dirichuyuq kashpapis, chay ufrinda tandakunata mikurqanllapa. ⁵ ¿Manachu Muysispa librunda liyishqallapa kang'i? Chaypiqam nin: “Dyuspa adurana wasimbiqam kurakunaqa samana diyata mana gwardashpachu trabajanqallapa”, nishpa. ⁶ ¿Chayshina trabajashpachu, paykunaqa uchata ruraykanllapa? Manám. ⁶ Alliptam niykillapa, Dyuspa chay adurana wasinmandaqam noqa mas baliqqa kani.

⁷ Chaqa Dyuspa Santu Librunmanda intyindishpaqach'i, kay nishqandaqa yach'angimanllapa: “Manam munanichu animalkunata wanchishpa, chay laya ufrindata qowanaykillapaqa. Ashwanmi munani suqkunata llakipanaykillapa”, nishpa.* Chayta intyindishpaqach'i, qamkunaqa kay mana uchayuqkunataqa mana wichupanaykitachu. ⁸ Noqagam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi atini kamachikuyta: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata
(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

* 12:7 Oseas 6.6

⁹ Jisusqam chay kashqayllapamanda rishpa, sinaguga wasiman yaykurqan. ¹⁰ Chaypim karqan suq qendishqa makiyuq runa. Chaymi wakin isrraylinukuna Jisusta munashpa dimandayta, yanqa tapurqanllapa: —Mayá, ¿Dyusqachu kamachiwanchiq samana diyapi suq qeshyaqta kach'akachinanchiq ichu mana? nishpa.

¹¹ Chaymi Jisusqa chay tapuqkunata nirqan:

—Mayqannikipa suq wishayki samana diyapi seqaptin suq pusumanqa, ¿manachu das surgongiman? ¹² Kanan suq runaqam suq wishamandaqa mastá balin. Chaymi liyninchiq dijawanchiqllapa, samana diyapi runa masinchiqkunata allita rurananchiqllapa.

¹³ Chaymandaqam chay chaki makiyuq runata nirqan:

—Chutay makikita, nishpa.

Chaymi runapa makinqa chaki kashqanmanda das allinyarqan, chay suq ladu makin allin kaqshinana. ¹⁴ Piru chay farisiyu duktrinayuqkunaqam chay uras sawaman llugshishpa, kunanakurqan, Jisusta wanchinanllapa.

Dyuspaq unay rimaq Isaiyasmi Jisuspaq kayshina yach'achikushqa karqan

¹⁵ Chay farisiyukuna kunanakuptinqam, Jisusqa yach'arqan. Chaymi chay sinaguga wasimanda llugshishpaqa, paykunamanda akrakashpa, suq ladumanna rirqayllapa. Piru ancha achka runakuna, warmikunam sigirqanllapa. Kanan Jisusqam yumbay qeshyaqkunata kach'akachishpa,

¹⁶ kayshina kamachirqan:

—Amakish suqkunataqa parlachingichu: “Jisusmi kach'akachiwashqa”, nishpaqa.

¹⁷ Chayshina Jisus niptinmi, Dyuspaq rimaq Isaiyas nishqan kumplirqan. (Chaqá Isaiyaspa librumbim Tayta Dyus Churimbaq kayshina nishqa karqan):

¹⁸ Kaymi akrashqay yanapawaqqa. Paytam ancha kuyani. Paywanmi ancha kushikuni. Chaymi Ispirituyta qoptiy, payqa tukuy kay mundupi tiyaqkunata noqapaq rin yach'achiq: “Kayshinam Tayta Dyus allin justisyata rin ruraq”, nishpa.

¹⁹ Chay yanapawaqqaqam mana ni piwambis anyanakunqachu. Chaymi mana ni pipis rinchu uyaq kallikunapi anyanakuptinqa.

²⁰ Ancha llakipakuq kashpam, chay manaraq allita kriyiqkunataqa mana rinchu wichukuq suq llawikaykaq kañatashinaqa. Chay ashlalla kriyiqkunataqam mana rinchu wanchiq salqayaykaq michatashinaqa. Chayshinam rin llakipakuq, malukunata binsishpa, allin justisyata ruranangaman.

²¹ Kanan yumbay nasyungunapi achka runa warmim paypi rinllapa yuyakuq, nishpa.*

Wakin runakunam nirqanllapa: “Jisustash dyablu yanapan”, nishpa (Mk 3.19-30; Lk 11.14-23; 12.10)

²² Suq dyablum suq runaman yaykushpa sarkuyachishpa, muduyachishqa karqan. Chayraykum chay sarku mudu runata Jisusman apamuptinllapa, payqa kach'akachirqan. Chaymi chay runaqa atirganna chapakuyta, parlayta. ²³ Chayraykum payta rikaqkunaqa ancha isphantashqata kayshina tapunakurqanllapa:

—¿Kay Jisusqachuraq chay unay gubyirnu Dabidpa Karu Willkan chay shamunambaq Washadurninchiq? nishpa.

* 12:21 Isaiás 42.1-4

²⁴ Chayshina tapunakuptinmi, farisiyu duktrinayuqkunaqa uyashpa nirqan:

—Kay runaqam mana payllachu dyablukunataqa qatin. Chay mas pudirniyuq dyablu Bilsibu yanapaptinmi, atin qatiytaqa, nishpa.

²⁵ Jisusqam chay yuyashqanllapata yach'ashpa, kayshina nirqan:

—Mayqan nasyumba awturidarininguna paykunapura pilyanakushpaqash', chingachinakunman. Suq llaqtapi ichu suq ayllupi paykunapura pilyashpaqam, ushyanakunman. Maychikapisch'i mana atinmanllapachu duraytaqa. ²⁶ Chayshinallam chay Satanaspis dyablu masingunawan pilyashpaqa, mana atinmanchu suqkunata binsiyta. Chayshinaqach'i limpu chingachinakunman. ²⁷ Qamkunaqam noqapaq ningillapa: “Dyablu Bilsibu yanapaptinmi, qatin dyablukunataqa”, nishpa. Chayshina kaptinqa çchay kikin Bilsibuchu yanapan wakin yach'akuqnikitapis, dyablukunata qatinambaqqa? ¡Manám! Chaymi paykuna rikachishungillapa qamkuna pandashqaykitata. ²⁸ Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi noqataqa yanapawan, dyablukunata runakunamanda qatinaypaqqa. Chaymi allita yach'anchiqllapa: Dyuspa pudirningam ch'ayamuykanna qamkunaman, nishpa.

²⁹ Chaqa suq goch'ikuq runaqam mana atinchu dasqa goch'iyta iman-gunata suq ancha wapu runataqa. Chay goch'ikuqqam puntata chay wapu runata binsishpa, alli alli ch'aqnashparaq, atin goch'iyta imandaqa. (Chay runashinam noqapis dyabluta binsishpa, runakunata, warmikunata qoch'ini washanaypaq), nishpa. ³⁰ Jisusqam nirqambis:

—Chay mana yanapawaqqam kuntrawaykan. Chaymi mana yanapawanchu, runakunata, warmikunata tandanaypaqqa. Ashwanmi tandashqaykunataqa shikwaykan. ³¹ Chayshina kaptimbismi, Dyusqa runakunapa tukuy laya uchangunata rin pirdunaq. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kuntrashpa rimaqkunataqam mana rinchu pirdunaq. ³² Chaqa mayqan kuntrawaqtam Tayta Dyusqa atin pirdunayta. Piru Santu Ispiritunda kuntrashpa rimaqkunata mana rinchu pirdunaq, ni kay bidapi, ni suq bidapi.

Jisusmi nirqan: “Suq runa rurashqanqam suq yurapa puqoyninshina”, nishpa

(Lk 6.43-45)

³³ 'Suq allin yuraqam allinda puqon. Piru suq mana baliq yuraqam mana baliqta puqon. Chaqa suq yurataqam riqsinchiq puqoyninmanda. ³⁴ ¡A, farisiyu duktrinayuqkuna, qamkunaqam kulibrakinapa wawanguna kangillapa! ¡Malukuna kashpam, mana atingillapachu allikunata rimaytaqa! Chaqa shimikillapaqam shunqoykillapapi kaqkunata riman. ³⁵ Chaymi allin runaqam shunqombi allita yuyashpa, allita riman. Piru malu runaqam, shunqombi mana allita yuyashpa, chayshinalla mana allikunata riman. ³⁶ Chaymi niykillapa, jwisyu diyapiqam yumbay ringillapa kwintata qoq chay mana baliq rimashqaykipaq. ³⁷ Chaymi chay rimashqaykimanda Dyusqa jugshushpa, rin nishuqllapa: “Uchayuqmi kangi”, ichu “Manam uchayuqchu kangi”, nishpa.

Malu runakunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq
(Mk 8.12; Lk 11.29-32)

³⁸ Jisukristu chayshina niptinmi, wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa Musispa liyningunata yach'achikuqkunawan Jisusta nirqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, munanillapam suq milagruta ruranaykipaq, nishpa.

³⁹ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam ancha uchayug kashpa, Dyusta mana munangillapachu kasuyta. Kanan munangillapam suq milagruta rikayta. Piru manam rurashaqchu qamkuna munashqaykitaqa. Ashwanmi kayshina kanqa. Manchu unay tyimpupi Dyus rurarkan suq milagruta paypaq rimaq Junaswan. Chay laya milagrutallam Dyusqa noqawambis rin ruraq, qamkuna rikanaykiqa. ⁴⁰ Chaqa Junasqam suq ancha atun piskadupa ukumbi kimsa diya, kimsa tutata karqan. Chayshinallam noqapis kimsa diya, kimsa tutata uku allpapi rini kaq. ⁴¹ (Chaymandaqam chay Junasta piskadu wichukuptinqa, rirqan Ninibi llaqtaman, Dyuspaq yach'achikuq.) Chayshina Junas yach'achikuptinmi, chay ninibinukunaqa uchangunata dijashpa, Dyustana kasurqanllapa. Chaymi jwisyu diyapiqa chay ninibinukuna qamkuna farisiyukunata, qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata rin shimbishuqllapa: “Qamkunaqam ancha uchayugkuna kangillapa”, nishpa. Chaqa chay Junasmanda mas pudirniyuq kaptiypismi, mana kasuwangillapachu. ⁴² Chay jwisyu diyapim Saba nasyumba gubyirnambis kawsamushpa, kay tyimpumanda kaqkunataqa rin shimbishuqllapa. Chaqa chay gubyirna warmiqam ancha karu nasyunmandapacha shamurqan, chay yach'ayniyuq gubyirnu Salumun yach'achikushqanda uyaq. Piru kaypi Salumunmanda mas yach'ayniyuq kaptiypismi, mana munangillapachu uyawaytaqa.

Suq dyabulum kutirqan Dyuspi mana kriyiqman
(Lk 11.24-26)

⁴³ Suq dyabulum suq runamanda llugshishpaqa, rin puriq chuncha lugarkunaman, maskashpa maypi tiyanambaq. Piru mana tarishpa tiyanandaqam, chay runa llugshishqanmanda kaqpaq yuyashpa nin: ⁴⁴ “¡A, paymanlla kutirishaq!” nishpa. Chayshina yuyashpa, kutirishpaqam, chay runataqa tarin suq illaq wasi pichadutashina. ⁴⁵ Chaymi rin riq apamuq mas dyablu masingunata. Chaymi chay punta dyabluqa syiti dyablukuna mas fiyuta tarishpa, apamun chay runaman. Chayshinam suq trupa dyablukunapa ispiritunguna chay runamanqa yaykunllapa, wasipishina tiyaq. Chaymi chay runaqa ashla malu kashqanmandaqa mas maluna tikrakan. Chayshinallam rin kaq kay malu runakunawambis, nishpa.

Jisusmanmi masanguna mawan ch'ayarqanllapa
(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

⁴⁶ Jisus runakunata parlachiykaptinmi, mawan masangunawan ch'ayarqan. Chaymi paywan munashpa parlayta, sawapilla shuyaykarqanllapa. ⁴⁷ Chaypi paykuna shuyaykaptinqam, suq runa Jisusta nirqan:

—Kay sawapim mamitayki masaykikunawan shuyashuykan. Anchash munanllapa parlayta qamwan, nishpa.

⁴⁸ Chaymi Jisusqa chay willaqtataqa nirqan:

—¿Pitaq mamay? ¿Pitaq masaykunaqa? nishpa.

⁴⁹ Chaymandaqam makinwan noqaykuna yach'akuqningunaman rikachikushpa, nirqan:

—Kaykunam mamitay, masaykunaqa. ⁵⁰ Chaqa Tayta Dyus munashqanda kasuqkunam mamay, masaykuna, paniykunaqa, nishpa.

13

Jisukristum kumparasyunda rurarkan suq tarpukuqwan
(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

¹ Jisusqam chay diyalla wasimanda llugshishpa, rirqan chay ancha atun goch'apa manyanman yach'achikuq. Chayman ch'ayashpa tiyaykaptinmi, ² ancha achka runakuna, warmikuna payman shamushpa, goch'apa manyambi undarqanllapa. Chaymi payqa yakupi puriq barkuman llugshishpa, chay barkupi tiyarqan yach'achikunambaq. ³ Chaymandaqam Jisusqa achka laya kumparasyunda rurashpa, kayshina yach'achikurqan:

—Suq runam rirqan tarpukuq. ⁴ Chaymi simillanda shikwaptinqa, wakinqa ancha angu ñanman ishkirqan. Chaymandaqam pishqokuna shamushpa, chay simillakunata limpu pallarqan. ⁵ Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chaymi sawitapilla kashpa, wayralla wiñarqan. ⁶ Piru kaskaju kashqanrayku mana ukukaman atishpa ch'upakuytam, rupay llugshiptinqa, das chakirqan. ⁷ Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan. Chaymi chay kashakunaqa wiñashpa, maqashpa limpu chingachirqan. ⁸ Piru wakin simillaqam allin allpaman ishkirqan. Chaykunaqam shumaqta wiñashpa, allita puqorqan. Wakinqam kada simillita syin granusta puqorqan. Wakinqam 60 granusta; wakinqam 30 granusta puqorqan. ⁹ ¡Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyawayllapa kay nishushqayta!

Kayraykum Jisusqa kumparasyungunawan yach'achikurqan

(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

¹⁰ Chaymi noqaykuna yach'akuqninguna qemikashpa, Jisusta tapurqayllapa:

—¿Imaraykutaq kumparasyunwanqa yach'achikungi? nishpa.

¹¹ Chayshina tapuptiyllapaqam, Jisusqa niwarqanllapa:

—Dyusmi munan yach'anaykillapa imashinam syilupi paywan ancha shumaqta ringillapa kawsaq, nishpa. Chaymi kay kumparasyungunawan yach'achikushpaqa, qamkunatalla intyindichiyki. Piru chay mana munaq kriyiqkunataqam mana intyindichinichu. Paykunapaqqam pakadu.

¹² Chayshina mayqan allita uyawaqtaqam yanapani, mas yach'ayniyuq kanambaq. Piru chay mana kriyiqtaqam ashrita yach'akushqanda Taytay Dyus limpu rin goch'iq. ¹³ Chaymi noqapi chay mana munaq kriyiqkunataqa kumparasyungunawan yach'achini. Chaqa paykunaqam maychika rikashpa uyashpaqa, mana intyindinllapachu chay yach'achikushqayta. ¹⁴ Chayshina mana intyindiptinllapam, Dyuspaq rimaq Isayiyas kayshina nishqanqa kumplyikanna paykunapi:

Maychika uyashpapismi, mana ringillapachu intyindiq. Rikashpapismi, mana ringillapachu yach'aq: imam chayqa, nishpaqa.

¹⁵ (Chaymandaqam Taytanchiq Dyusqa Isayiyasta kayshina nirqan:) Chay runakunapa shunqonqam ancha angu tikrakashqa, ama kasuwananllapa. Chaymi yach'achiptypis, mana intyindinllapachu. Chaqa ñawinda, rinrindam kirpanllapa, noqapi ama kriyinanllapa, uchanllapamanda ama pirdunanaypaq, nishpa.*

¹⁶ Piru Tayta Dyusqam qamkunawanqa ancha alli. Chaymi ñawikillapawan chapashpa, intyindingillapa. Rinrikillapawan uyakushpam kasungillapa. Chayri kushikuyllapa. ¹⁷ Alliptam niykillapa, Dyuspaq achka rimaqkuna, suq laya allin runakunapismi ancha munarqanllapa rikawayta, uyawayta qamkuna rikawashqaykishina. Piru paykunaqam wañurqan manaraq shamuptiy. Chaymi mana atirqanllapachu rikawayta ni uyawayta.

Jisukristum chay kumparasyun rurashqanda intyindichikurqan

(Mk 4.13-20; Lk 8.11-15)

* 13:15 Isaias 6.9-10

¹⁸ 'Alliptam niykillapa, chay tarpukuq kumparasyunwan yach'achikushqayta. ¹⁹ Chay angu ñanqam munan niyta runakuna, warmikuna angu shunqoyuqkunapaq. Chaqa paykunaqam mana munanllapachu intyindiya Dyuspa shumaq nutisyandaq. Chaymi chay pishqokuna simillata pallaqshinam dyabluqa chay uyakushqanda das qonqachin. ²⁰ Chay kaskaju ch'akraqam yach'achiwanchiq chay das disanimakaqkunapaq. ²¹ Chaqa paykunaqam Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa, kushikushpa das kriyinllapa. Piru manam allitachu noqapiqa yuyakunllapa. Chaymi noqapi kriyishqanrayku qesachadu kashpaqa, das disanimakashpa, manana munanllapachu noqapi kriyiytaqa. ²² Chay allpa kashayuqgam munan niyta Dyus nishqanda ashla uyaqkunapaq. Chaqa paykunaqam Dyus nishqanda uyashpaqam, kay mundupa kusaningunapaq llakishpa, tukuy imayuq munashpa kayta, manana munanllapachu Dyus nishqanda kasuytaqa. Chaymi manana siginllapachu Dyuspi yuyakushpaqa. ²³ Piru wakin uyakuqkunaqam chay ancha allin allpashina. Paykunaqam nishqayta uyashpa, allita kriyishpaqa, ancha allita rurashpa kawsanllapa. Wakingam chay ancha allin allpa syin granusta puqoqshina, ancha allita Dyusta kasunllapa. Wakingam chay allin allpa 60 granusta puqoqshina. Wakingam chay allin allpa 30 granusta puqoqshina, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ballikuwan

²⁴ Jisusmi suq kumparasyundapis rurashpa, kayshina nirqan: —Taytanchiq Dyusmi suq runa tarpukuqshina rin ruraq. Chay runam allin simillanda ch'akrambi tarpurqan. ²⁵ Piru tarpushpa puñunangamanmi, chay runapa suq kuntran shamushpa, trigun tarpushqamba ukunman ballikuta shikwashpa rirqan. ²⁶ Chaymi trigun wiñashpa, ispiqaykaptinqa, chay ballikukunapis ukumbi wiñarqan. ²⁷ Chaymi dwiñupa kriyadungunaqa ballikuta rikashpaqa, rirqanllapa niq: “Patrunsitu, ¿manachu allin simillata tarpurqaykiqa? ¿Maymandaraq chay ballikukuna trigupa ukumbiqa wiñashqa?” nishpa. ²⁸ Chaymi dwiñuqa nirqan: “Suq kuntrawaqmi chaytaqa rurashqa kanqa.” Chayshina niptinqam, chay kriyadungunaqa nirqan: “Patrunsitu, ¿munangichu rinaypaqllapa, chay ballikuta trigumanda surqoq?” nishpa. ²⁹ Piru dwiñunqam nirqan: “Dijayllapa wiñanan. Ballikuta pilashpa, imakish trigundinda pilangimanllapa. ³⁰ Chayri dijayllapa trigupa pullan wiñanambaq kusichakaman. Kusicha tyimpupinam syigaqkunata rini kamachiq, puntata chay ballikukunata akrashpa, qotushpa, rupachinambaq, chaymanda trigutalla trujaypi waqaychananllapa”, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ñapushpa murunwan
(Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

³¹ Kay kumparasyunda rurashpismi, Jisusqa paykunata kayshina nirqan:

—Dyusta kasuqkunaqam ñapushpa murunshina. Chaqa suq runa ch'akrambi tarpuptinqam, ³² chay ñapushpa murunqa yumbay simillamanda mas takshita kashpapis, wiñashpaqa, achka tarpuduta binsin. Chayshina atunna kaptinqam, pishqokuna rikrangunapi kamachakunllapa (makachakunllapa). [Nuta: Chay ñapushpa muritunshinam Dyusta kuyaqkunapis ashli kashqanllapamanda rinllapa achkayaq.]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan libadurawan
(Lk 13.20-21)

³³ Kay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa nirqan:

—Dyusta kasuqkunaqam libadura saksachikuqshina. Manchu suq warmi midyu kustal mash'kata yakuwan sangushpa, ashla libadurata taqlluptinqa, ancha achkayashpa, yumbay chay mach'kataqa limpu saksachin. [*Nuta: Chayshinallam Dyusta kasuqkunapis, ashlitalla kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.*]

Jisusqam kumparasyungunata rurashpa yach'achikurqan
(*Mk 4.33-34*)

³⁴ Jisusqam yumbay chay nishqanda achka kumparasyunwanlla yach'achikurqan. Mana kumparasyunda rurashpaqam, mana yach'achikuqchu. ³⁵ Chayshina Jisukristu yach'achikuptinmi, Dyuspaq rimaq kayshina iskiбриshqan kumplrinqan: Tayta Dyus kay munduta rurashqan tyimpumandapacha manaraq yach'ashqanllapatam kumparasyungunawan rini yach'achikuq, nishpa.*

Jisusmi yach'achikurqan chay ballikupaq

³⁶ Runakunata yach'achishpa ushyashpaqam, Jisusqa wasiman yaykurqan. Chaymandaqam noqaykuna yach'akuqninguna qemikashpa kayshina tapurqayllapa: —Taytitu, kay noqaykunatar intyindichiway ¿imam munan niyta chay nishqayki ch'akrapi ballikuqa? nishpa.

³⁷ Chaymi Jisusqa noqaykunata kayshina niwarqanllapa: —Noqa Dyusmanda Shamuq Runam chay allin simillata tarpuq runashinaqa kani. ³⁸ Kay munduqam chay ch'akrashina. Dyusta kasuq runakuna, warmikunam chay allin simillashinaqa. Dyabluta kasuq runakuna, warmikunam chay ballikushinaqa. ³⁹ Chaqa dyablum kuntrayqa. Chaymi pay chay ballikuta tarpuq runashinaqa. Chay dyablugaq wambrangunata taqlun wambraykunaman. Jwisyu diyaqam chay syigashina rin kaq. Dyuspa anjilningunam chay syigakuqkunaqa. ⁴⁰ Chay ballikukunata akrashpa rupachishqanshinam, jwisyu diyapi chay mana wambray kaqkunataqa rinllapa rupachiq. ⁴¹ Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa kashpam, anjilniykunata rini kamachiq, wambraykunamanda akrananllapa uchata rurachikuqkunata, tukuy chay uchayuqkunatapis. ⁴² Chaymandaqam rin wichuqllapa lumyaykaq urrnuman. Chaypim chay uchata ruraqkunaqa ancha waqashpa, kirunllapata rinllapa qech'yachiq. ⁴³ Piru Dyus shamuptin, shumaqta kamachikunanmi, payta kasuqkunaqa ancha alabashqa rinllapa kaq. Chaymi rupayshina rinllapa lipyaq. Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyayllapa kay nishushqayta.

Dyuswan kawsananchiqqam ancha baliq minashina

⁴⁴ 'Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam ancha balin suq kampupi mina pakadushina. Chaymi suq runa chay minata tarishpaqa, manana munanchu dijayta. Chaymi mushuqmanda chay minata pambarishpa, kushikushpa rin tukuy iman kaqta randikuq. Chayshina randikushpa, kutimushpaqam, chay ch'akra minayuqta randin.

Suq kumparasyun ancha ch'aniyuq perlawan

⁴⁵ 'Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam ancha balin suq ancha ch'aniyuq perla rumishina. Suq nigusyantiqam chay mas shumaq llipyaq perlas rumikunata maskan. ⁴⁶ Chaymi chay mas munaypaq llipyaq perla rumita tarishpaqa, tukuy iman kaqkunata randikun, kutirinan randiq.

* 13:35 Salmo 78.2

[Nuta: Chayshinar tukuy ima atishqanchiqta rurashun, Dyuswan syilupi kawsananchiqllapa.]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan piskadukunata akraqkunawan

⁴⁷ Tayta Dyus shamushpa shumaqta kamachikunanmi, piskadukunata piskaqkunashina rin ruraq. Chaqa chay runakunaqam piskadukunata piskanambaqqa, atarrayanda yakuman wichukunllapa. ⁴⁸ Chaymandaqam tukuy laya piskadukuna bulsachakaptin, atun qoch'apa manyanman chutashpa tiyanllapa, allin piskadukunata akrananllapa kanastanman. Piru mana baliq piskadukunataqam wichukunllapa. ⁴⁹ Chayshinam jwisyu diyapi Dyuspa anjilninguna allin kaqkunamanda uchayuqkunata akrashpa, ⁵⁰ lumyaykaq ninaman rin wichukuqllapa. Chaypim chay uchata ruraqkunaqa ancha waqashpa kirunllapata rinllapa qech'yachiq.

Ishkay laya ancha baliq duktrinakuna: unay duktrina, mushuq duktrina

⁵¹ Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunata kayshina tapuwarqanllapa: —¿Qamkunaqachu intyindingillapa yumbay chay kumparasyunda? nishpa. Noqaykunaqam nirqanllapa:

—Ari, intyindinillapam, Taytitu, nishpa.

⁵² Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Wakin runakunaqam Dyuspa Santu Librunmanda allita yach'achikunllapa: “Kayshinam Tayta Dyus shumaqta rin kamachikuq”, nishpa. Chay laya yach'achikuqgam suq wasipa dwiñunshina. Chaqa chay dwiñuqam yach'an surqoyta unay waqaychashqanda, chayraq waqaychashqandapis. [Nuta: Chayshinallam chay yach'achikuqkunapis Dyuspa unay duktrinangunata, mushuq duktrinangunatapis allita yach'an yach'achikuyta.]

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa

(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

⁵³ Jisusqam chay kumparasyungunawan yach'achikushpaqa, chay lugarmandaqa rirqanna. ⁵⁴ Chaymi uywakashqan llaqta Nasaritman ch'ayashpaqa, sinaguga wasipi llaqta masingunata yach'achirqan. Chaymi paykuna uyashpa ancha shumaqta yach'achikuptinqa, ancha ispantashqata nirqanllapa:

—¿Ima, maymandataq kay runa ancha yach'ayniyuqqa? ¿Imashinataq achka milagrkunataqa ruran? ⁵⁵ ¿Manachu kayqa chay karpintirupa churin? ¿Manachu mamanqa Marya shutin? ¿Manachu masangunaqa Jakubu, Jusi, Simun, Judas shutin? ⁵⁶ ¿Manachu kay llaqtanchiqpi paningunaqa tiyanllapa? Chayshinaqa, ¿imashinataq kay karpintirituqa ancha yach'ayniyuq, tukuy chaykunata ruranambaqqa?

⁵⁷ Chayshina ninakushpaqam, mana munarqanllapachu chay yach'achikushqanda kasuytaqa. Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Dyuspaq rimaqkunataqam suq llaqtakunapiqa shumitaq ch'askishpa kasunllapa. Piru llaqta masinguna, kikin ayllungunaqam mana kasunllapachu, nishpa.

⁵⁸ Chaymi paykuna mana kriyishqanrayku, Jisusqa chay Nasaritpiqa mana achka milagrkunataqa rurarqanchu.

14

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan

(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

¹ Chay tyimpupi prubinsya Galiliyapa gubyirnun Irudis Jisuspa famanda yach'ashpa, ² yanapakuqnin awturidarkunata nirqan:

—Chay alma Jwan Shutichikuqmi kawsamushqana. Chaymi chay milagrukunata atin rurayta, nishpa.

³⁻⁴ Chaqa chay Irudismi chay Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan. Piru manaraq wanchichiptinmi, kayshina karqan. Puntatam chay Irudisqa masan Filipipa warmin Irudiyaswan kashqa karqan. Chaymi chay Jwanqa Irudista kayshina anyashqa karqan:

—Ama masaykipa warminwanqa kaychu, nishpa.

Chayshina anyashqambaqmi chay Irudisqa suldadungunata kamachirqan, Jwandaqa prisushpa, watashpa, karsilananllapa.

⁵ Irudisqam Jwanda munarqan wanchichiya. Piru ancha achka runakunam Jwambaqqa kriyirqanllapa: Paymi Dyuspaq rimaq, nishpa. Chaymi Irudisqa paykunata manchashpa, mana daschu Jwandaqa wanchichirqan.

⁶ Chaymandaqam Irudisqa diyambaq suq fyistata rurarqan. Chaypim yumbaypa ñawpambi chay warmi Irudiyaspa chinan ancha dansaptin, chay gubyirnu Irudistaqa ancha gustarqan. ⁷ Chaymi payqa intinadanda jurashpa nirqan:

—Ima mañawashqaykitam qoshqayki, nishpa.

⁸ Chaymi maman kunaptin, chay chinaqa padrastun Irudista nirqan:

—Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi qoway, nishpa.

⁹ Chayshina mañaptinmi, gubyirnu Irudisqa limpu malaganayarqan. Piru yumbaypa ñawpambi jurashqanraykum, ¹⁰ suq suldadunda kamachirqan, karsilman rishpa, Jwamba umanda apamunambaq.

¹¹ Chayshina Jwanda wanchishpam, umanda suq platupi apamurqan chinaman. Chinaqam ch'askishpaqa, mamandana qorqan.

¹² Chaymi chay Jwamba yach'akuqningunaqa chay karsilman ch'ayashpaqa, Jwamba kwirpundallana aparqanllapa pambaq. Pambashpaqam, rirqanllapa Jisusta willaq chay pasashqambaq.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan

(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jisusqam yach'ashpa, Jwan Shutichikuqta wanchishqallapa, nishpaqa, chay kaykashqanmanda rirqan yakupi puriq barkupi suq chuncha lugarman, sapalan chaypi kanambaq. Piru ancha achka runakuna, warmikunam yach'arqan: Chay lugarmanmi riykan, nishpa. Chaymi llagtangunamanda ch'akip rishpa, Jisus riykashqan lugarman ch'ayarqanllapa.

¹⁴ Chaymi Jisusqa chay barkumanda ishkishpaqa, chay ancha achka runakunata, warmikunata rikarqan. Chaymi paykunata llakipashpa, apashqan qeshyaqkunata kach'akachirqan. ¹⁵ Amsayaykaptinqam noqaykuna yach'akuqningunaqa qemikashpa, Jisusta kayshina nirqayllapa:

—Tardinám. Kay chunchapiqam mana pipis tiyanchu. Chayri kay runakunataqa kach'ayna, sirka kasiriyukunaman rinambaqllapa, mikunata randiq, nishpa.

¹⁶ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—¿Imapaqnamir ringallapaqa? Qamkuna qarayllapa, nishpa.

¹⁷ Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa nirqayllapa:

—Manam nima mikuna kanchu. Sinku tandita, ishkay piskaditullam kan, nishpa.

¹⁸ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Chaykunata kayman apamuyllapa, nishpa.

¹⁹ Chaymandaqam Jisusqa kamachikurqanna qewakunapa sawambi chay runakuna, warmikuna tiyanambaqllapa. Chaymandaqam chay sinku tanditata, chay ishkay piskadituta piskashpa, syiluman chapakushpa, Dyusta pagikurqan. Chayshina pagikushpaqam, chay tanditakunata piti piti rurashpa, noqaykuna yach'akuqningunata qowarqanllapa, chay runakunata qonaypaqllapa. Chayshinam rurarqan chay ishkay piskadituwambis. ²⁰ Mikushpallapaqam yumbay undarqanillapa. Chay tandawan piskaduqam subrarqanraq dusi kanasta undakuna. ²¹ Kanan chay mikuqkunaqam ullqokunalla 5.000ch'i karqan. Warmikunata, wambrakunataqam mana yuparqayllapachu.

Jisusmi ancha atun qoch'apa sawanda ch'akip rirqan
(Mk 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Chaymi chay uras Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Lluqshishpa chay barkuman, ñawpayllapa waq chimbaman, nishpa.

Chay barkupi riykaptiyllapaqam, Jisusqa kidarqan dispidiq chay achka runakunata, warmikunata. ²³ Chaymandaqam payqa rirqan suq chuncha lumaman, chaypi Tayta Dyusman mañakuq. Chaymi chaypilla sapalitan tutayarqan. ²⁴ Chay barkupi noqaykuna riykaqqam ancha atun qoch'apa ch'awpimbina karqayllapa. Lukismi ñawpa ladumanda ancha wayrarqan. Chaymi yakukuna waqmanda kaymanda maqchikashpa chay barkuta arkaptin, manana atirqayllapachu riyta. ²⁵ Piru yaqqana achikyaptinmi, Jisusqa yakupa sawanda ch'akip riykarqan noqaykunapa ikiyta. ²⁶ Chaymi noqaykuna rikashpa, yakupa sawanda riykaptinqa, ancha manchashpa qayach'akurqayllapa:

—¡Ichichín, almam shamuykan! nishpa.

²⁷ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Ama manchayllapachu. Noqam kani, nishpa.

²⁸ Pidruqam nirqan:

—Qam Jisukristu kashpaqar, kamachikuy, kay yakukunapa sawanda purishpa, ch'akip shamunaypaq qaman, nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Shamuyri, nishpa.

Chaymi Pidruqa chay barkumanda ishkishpa, chay yakupa sawanda riykarqan Jisusman. ³⁰ Lukismi rikashpa ancha wayraykan, nishpa, manchashpa, yuyarqan: seqayman imakish, nishpa. Chaymi seqaykashpana, qayach'akushpa, Jisusta kayshina nirqan:

—¡Washawayri, Taytitu! nishpa.

³¹ Chaymi Jisusqa Pidruta das piskashpa, nirqan:

—¡A, runa noqapi mana allita kriyiq! ¿Imapaqmír mana allitaqa noqapiqa yuyakungichu? nishpa.

³² Chaymandaqam Jisuswan Pidru barkumanna lluqshiptinqa, chay wayraqa limpuna qasillarqan. ³³ Chaymi chay barkupi noqaykuna Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, payta adurarqayllapa,

—¡Allibraq qamqa Dyuspa Churin kang! nishpa.

Jisusmi Jinisarit pambapi qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mk 6.53-56)

³⁴ Chay ancha atun qoch'ata pasashpaqam, ch'ayarqayllapa suq atun pamba Jinisarit shutiqman. ³⁵ Chaymi chay jinisarinukuna Jisusta riqsishpaqa, chay lugarnimba tukuy rridurninman abisukunata

kach'arqanllapa. Chaymi yumbay qeshyaqinllapata Jisusman apamurqanllapa. ³⁶ Ch'ayamushpaqam Jisusta kayshina rrugarqanllapa:

—Dijawayri kapitaykipa manyandalla llamkanaypaq, nishpa.

Chaymi chay qeshyaqkuna kapanda llamkaqkunaqa yumbaynin das kach'akarqanllapa.

15

Kaykunam uchayuqkunata rurachiwanchiq

(Mk 7.1-23)

¹ Suq diyam Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkuna Jirusalin llaqtamanda Jisusman shamurqanllapa. Payman qemikashpam, tapurqanllapa:

²—Unay agwilunchiqkunaqam mikunambaqqa puntata mayllakuna kustumbrita rurashpa, makingunata mayllaqllapa. Yach'achiwarqanchiq, noqanchiqkunapis chay kustumbrita ruranchiq. Chayri ¿imaraykutaq yach'akuqnikikunaqa mana kasunllapachu chay kustumbritaqa? nishpa.

³ Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Imaraykutaq Dyus kamachikushqanda dijashqallapa kangi, kustumbrikitala ruranyakillapaqa? ⁴ Chaqa Dyusqam kayshina kamachikushqa: “Taytaykita, mamaykita rrispitayllapa. Mayqan runa warmi taytanda mamanda maldisyaqgam wafunqa”, nishpa.* ⁵ Piru qamkunaqam kustumbrikikunata kasushpa, ningillapa: “Taytayki, mamayki mañashuptin yanapanaykiqam, atingi ñigayta: ‘Chay mañawashqaykitaqam rini qoq Dyusta. Chaymi mana atinichu qamtaqa yanapashuyta’”, nishpa. ⁶ Chayshina yach'achikushpaqam, Dyus kamachikushqandaqa ñigaykangillapa, chay kustumbrikikunata siginaykirayku. ⁷ ¡A, shimikiwanlla kasukuqkuna! Dyuspaq rimaq Isayiyasqam qamkunapaq ancha allita kayshina nirqan:

⁸ Kay runakunaqam shiminwanlla adurawanllapa. Piru shunqonllapapigam mana nimatapis kuyawanllapachu.

⁹ Chaymi yanqa adurawanllapa. Chaqa runakuna kamachikushqandallam yach'achikunllapa. Manam yach'achikunllapachu noqapa duktrinaytaqa, nishpa.*

¹⁰ Chaymi Jisusqa chay uyakuq runakunata qayashpa nirqan:

—Allita uyawashpa, intyindiyllapa: ¹¹ Imata mikushpaqam, mana uchayuqchu kanchiq. Ashwan shunqonchiqpi mana allikunata yuyashpa, shiminchiqwan rimashpam, uchayuqqa kanchiq, nishpa.

¹² Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa qemikashpa, Jisusta kayshina nirqayllapa:

—Taytitu, chayshina niptikiqam, farisiyu duktrinayuqkunaqa mana gushashpachu ancha piñakurqanllapa.

¹³⁻¹⁴ Chaymi Jisusqa noqaykunata niwarqan:

—Paykunataqa ama manchayllapachu. Chaqa runakunaqam plantakunashinalla. Suq diyam Tayta Dyus paypi mana kriyiqkunataqa rin wichukuq mana baliq plantatashina. Chay farisiyu duktrinayuqkunaqam ancha pandashpa, sarkukunashina kidashqallapa. Chaymi suqkunata mana baliq duktrinanda yach'achishpa, sarkupura rambanakuqshina. Chaymi chay farisiyukuna, paykunata kasuqkunapis ush'kuman seqaqkunashina kashpa, limpu rinllapa chingaq, nishpa.

¹⁵ Chaymi Pidruqa nirqan:

—Intyindichiyayllapar chay kumparasyunda, nishpa.

* 15:4 Éxodo 20.12; 21.17 * 15:9 Isaías 29.13

¹⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Ima manachu qamkunapis intyindingillapa? ¹⁷ Allita yuyayllapa. Mayqan runa imatapis mikuptin upyaptinqam, pach'anman yaykun, ¿manachu? Chaymandaqam pach'anmandaqa sawaman pasan. (Manam shunqonmanchu yaykun, uchayuq kanambaqqa.) ¹⁸ Piru mana baliq palabrakunata rimashpam uchayuqqa. Chaqa chay rimashqandaqam shunqombi yuyashpa, rimanqa. ¹⁹ Kay laya mana baliq yuyaykunaqam shunqonmanda llugshin: wanchikunambaq; warmiyuq kashpa, suqwan kanambaq; manaraq willashpa taytanda mamanda, chinawan puñunambaq; suwakunambaq; yanqa llullakunata rimanambaq; washa rimay kanambaq. ²⁰ Chay laya mana baliq yuyayniyuqkunam uchayuqqa. Piru chay mayllakuna kustumbrita mana ruraqkunaqam mana uchayuqchu, nishpa.

Suq furastira warmim Jisuspi ancha yuyakurqan
(Mk 7.24-30)

²¹ Chaymandaqam Jisusqa chay kaykashqanmanda rirqanna (Isrrayilpa ladumbi kaq nasyunman.) Chay nasyumba Tiru llaqtamba, Sidun llaqtamba sirkanman ch'ayarqan. ²² Waqqim prubinsya Kanayanmanda kaq warmi tiyaq. Chay warmim Jisusman shamushpa ancha jwirtita qayakurqan:

—¡Unay gubyirnu Dabidpa Karu Willkan Taytitu, llakipawayri! ¡Wawaymanmi dyablupa ispiritun yaykushqa! ¡Chaymi mana dijashpachu, ancha padisichin! nishpa.

²³ Piru Jisusqam uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa Jisusta nirqayllapa:

—Chay warmi ikinchiqta shamuy qayakushpaqam ancha piñachiwanchiq. Yush'ayku, willay rinambaqna.

²⁴ Chayshina niptiyllapam, Jisusqa chay warmita nirqan:

—Taytay Dyusqam mana kach'amuwashqachu furastirukunamanqa. Ashwan kach'amuwashqaqam isrraylinukunaman, nishpa.

²⁵ Piru chay warmiqam Jisuspa ñawpanman shamushpa, qonqorikushpa urkunda pachaman ch'ayachishpa, kayshina rrugarirqan:

—¡Taytitu, yanapawayri! nishpa.

²⁶ Jisusqam nirqan:

—Manam allichu wambrakunata mikunanda qoch'ishpa, allqetukunata qonanchiqqa. (Chayshinallam mana allichu, isrraylinukunata dijashpa, qamkuna furastirukunata yanapashunayqa), nishpa.

²⁷ Chayshina niptinqam, chay warmiqa nirqan:

—Ari. Chayshinam, Taytitu. Piru patrunguna mesapi mikuptinqam, allqokunapis chay pidasitun ishkiqkunata mikunllapa. (Chayshinam alli kanman, noqaykunatapis ashlitata yanapawanayki), nishpa.

²⁸ Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—¡Warmisita! ¡Ancha allitaraq noqapi kriyishqa kang! Chaymi chay mañawashqaykita rini ruraq, nishpa.

Chayta nishqan urasmandapacham chinanqa kach'akarqanna.

Jisusmi achka qeshyaqkunata kach'akachirqan

²⁹ Jisusmi chay lugarmanda rishpaqa, Galiliya ancha atun qoch'apa manyanda rishpa, suq lumaman llugshishpa, chaypi tiyarqan. ³⁰ Jisus kaykashqanman achka runakuna, warmikuna ch'ayarqanllapa apamushpa kujukunata, sarkukunata, mudukunata, mankukunata, suq laya nanaywan kaqkunatapis. Chayshina ch'ayashpaqam, chay qeshyaqkunata Jisuspa ñawpambi ruraraqanllapa. Chaymi payqa yumbayta kach'akachirqan.

³¹ Chaymi mudukuna rimaptin, mankukuna allinyaptin, kujukuna puriptin,

mana rikakuqkuna chapakuptinqa, chay isrraylinu rikaqkunaqa ancha isphantashqata Taytanchiq Dyusta ancha alabarqanllapa.

Jisusmi 4.000 runakunata qararqan
(Mk 8.1-10)

³² Chayshina paykunata kach'akachishpam, Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata qayawashpa, kayshina niwarqanllapa:

—Ancharaq kay runakunapaq llakini. Chaqa kimsa diyanam kaypi pul-lay noqawan; piru manam nima kanchu mikunanllapaqa. Chaymi mana munanichu mallaqta kach'ayllapataqa. Chaqa ñambi imakish binsikanman-llapa, nishpa.

³³ Chaymi noqaykunaqa nirqanillapa:

—¿Imatamir qarashun kay chunchapiqa? Chaqa kaypiqam mana pipis tiyanchu, mikunata randichiwananchiqqa, paykunata qarananchiq, nishpa.

³⁴ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—¿Ayka tanditayuqmi kangillapa? nishpa.

Noqaykunaqam nirqayllapa:

—Syiti tandita, ashla piskaditullam kan, nishpa.

³⁵ Chaymi Jisusqa kamachikurqan, yumbay chay runakuna pambapi tiyanambaqllapa. ³⁶ Chaymandaqam chay syiti tanditata, chay piskadituku-nata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam piti piti rurashpa, noqaykunata qowarqanllapa, chay yumbay runakunata qaranaypaqllapa.

³⁷ Qaraptiyllapaqam, yumbay mikurqanllapa undanangaman. Mikuptinlla-paqam, syiti kanasta unda subrarqan. Chaymi chay subraqkunata tandar-qayllapa. ³⁸ Chay mikuqkunaqam ullqokunalla 4.000ch'i karqan. Warmiku-nata wambrakunataqam mana yuparqayllapachu. ³⁹ Chaymandaqam chay runakunamanda dispidikashpaqa, Jisusqa yakupi puriq barkuman llugshishpa, rirqanna Magdala shutiq lugarman.

16

Jisustam nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq
(Mk 8.11-13; Lk 12.54-56)

¹ Wakin farisiyu duktrinayuqkuna sadusiyu duktrinayuqkunawan shamushpam Jisusta mallipanambaq, yanqa kayshina nirqanllapa:

—Mayá, suq manchaypaq milagruta ruray yach'anaypaqllapa, allipchu syilumanda shamushqa kangi ichu mana, nishpa.

² Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam tardiman rupay seqaptin, syilupi chupikata rikash-paqa, ningillapa: “Allin diyam qayaqa rin kaq”, nishpa. ³ Chayshinallam madrugadupi syilu tuldadu kaptin, qarwita chupikayaykaqta rikashpaqa, ningillapa: “Tamyagmi rin”, nishpa. ¡A shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! Chayshina syiluta chapashpam, yach'angillapa, imashinam rin kaq ty-impu, nishpa. Chayshina yach'ashpaqa, ¿imaraykutaq mana yuyangilla-pachu, Dyus nishqanmi kumplyikanna, nishpaqa? ⁴ ¡Qamkuna kay ty-impumanda malukunaqam Dyustaga mana munangillapachu kasuyta! Chaymi qamkuna chay milagru mañawashqaykitaqa mana rinichu ruraq. Ashwanmi kay laya milagrulla rin kaq. Manchu Dyuspaq rimaq Junaswan suq milagru karqan. Chayshinallam noqawambis kanqa. [Nuta: Chay Junasqam suq ancha atun piskadupa pach'ambi karqan pambadushina. Chay-mandaqam llugshirqan. Chayshinallam Jisuspis atun mach'ayshina sipultur-apa pambadu kashpa, kawsamushpa, llugshirqan.]

Chayshina nishpaqam, paykunamandaqa akrakashpa, rirqanna.

Farisiyukunapa duktrinanmi dañachikuq libadurashina
(Mk 8.14-21)

⁵ Noqaykuna Jisuspa yach'akuqningunam chay ancha atun goch'apa waq chimbaman rishpaqa, qonqarqayllapa tandata apaq. ⁶ Chaymandaqam chay chimbaman ch'ayaptiyllapaqa, Jisusqa niwarqanllapa:

—Uyawayllapa, kaykish niykillapa, farisiyukunapa libaduranmanda, sadusiyukunapa libaduranmanda kwidakanaykillapa, nishpa.

⁷ Chayshina niwaptinllapaqam, noqaykunapura kayshina parlarqayllapa:

—Tandata mana apamushqanchiqraykum chay libadurapaqqa niwanchiqllapa.

⁸ Piru chayshina parlaptiyllapaqam, Jisusqa yach'ashpa, kayshina niwarqanllapa:

—Tandaykillapata qonqashpaqa ¿imaraykutaq chayshina parlaykangillapa? ¿Ima manachu allita noqapi yuyakungillapa: Jisukristum atin qarawayninchiqta, nishpaqa? ⁹ ¿Ima manachu intyindingillapa? ¿Manachu yuyangillapa chay sinku tanditakuna chay 5.000 runapaq aypashqandaqa? ¿Manachu yuyangillapa paykuna mikushpa undaptinllapa, chay achka kanastakunapi subrashqandaqa? ¹⁰ ¿Manachu ni yuyangillapa chay syiti tandakuna 4.000 runakunapaq aypashqandaqa? ¿Manachu yuyangillapa chay 4.000 mikushpa undaptinllapa, chay achka kanastakunapi subrashqandaqa? ¹¹ ¿Ima manachu intyindingillapa? Manam niykillapachu, tandaykillapata qonqashqaykiraykuchu. Ashwanmi niykillapaqa, farisiyukunapa, sadusiyukunapa libaduranmanda kwidakanaykillapa, nishpa.

¹² Chayshina noqaykunata niwaptinraqmi intyindirqayllapa: Manam niwashqachu kanchiq, tandapa libaduranmanda kwidakananchiqchu. Ashwanmi chayshinaqa niwarqanchiq, farisiyukunapa, sadusiyukunapa duktrinamanda kwidakananchiq, nishpa. [*Nuta: Chaqa ashla libadurallam achka masata atin saksachiyta. Chayshinallam farisiyupa, sadusiyupa kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiq, ancha dañachiwanchiqman.*]

Pidrum Jisuta nirqan: “Qamqam Dyuspa Churin kang”, nishpa
(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

¹³ Jisusqam ch'ayashpa prubinsya Filipupa Sesarya llaqtamba lugarningunaman, noqaykuna yach'akuqningunata tapuwarqanllapa:

—Runakunaqa ¿imatam nin noqapaqqa? ¿Pish kani noqqa paykunapaqqa? nishpa.

¹⁴ Chaymi noqaykunaqa nirqayllapa:

—Wakinqam nin chay alma Jwan Shutichikuqshi kang. Wakinqam nin: Dyuspaq chay unay rimaq Eliyasshi kang. Wakinqam nin: Dyuspaq chay unay rimaq Jirimiyasshi kang ichush Dyuspaq suq unay rimaq kang, nishpa.

¹⁵ Chaymandaqam tapuwarqanllapa:

—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi? ¿Pitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.

¹⁶ Chaymi Simun Pidruqa nirqan:

—Qamqam Dyus Akrashqan Washadurniyllapa kang. Qamqam Dyus kawsaqa Churin kang, nishpa.

¹⁷ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Manam ni mayqan runa nishushqachu: pim Jisukristuqa, nishpaqa. Ashwanmi Taytanchiq Dyus syilupi kaq yanapashushqa intyindinayki.

Chayri qam, Junaspa churin Simun Pidruqa kushikuy. ¹⁸ (Chaqa shutiki “Pidrum” munan niyta “rumi.”) Kanan suq simyintu rumishinam ringi kaq. Chaqa runakuna, warmikuna qamanda yach’akushpa, noqapi kriyiptinllapaqam, rini washaq, ama ni mas pudirniyuq dyablu atinambaq apayta wañushqakunapa lugarninman. Chaqa noqapi chay kriyiqkunaqam ilgisyay. ¹⁹ Syilupa llabingunatam rini qoshuq. Chaqa noqapi chay mana kriyiqkunaqam dyablupa kadinangunawan watadushina. Piru kay mundupi noqapaq yach’achikushpaqam, chay kadinakunata paskaykangimanshina. Chaymi noqapaq willaptiki, paykuna noqapi kriyiptinllapaqa, syilupa punggunda kich’aykangimanshina, syiluman yaykunanllapa. Piru noqapaq willashqaykita mana kriyiqkunaqam watadushinalla kidan. Manam atin-gallapachu yaykuyta syilumanqa.

²⁰ Chayshina nishpaqam, Jisusqa yumbay yach’akuqningunata niwarqanllapa:

—Amaraq ni pitapis noqapaqqa niyllapachu: “Jisusqam Dyus Akrashqan Washadurninchiq”, nishpaqa.

Jisusqam nirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa
(Mk 8.31–9.1; Lk 9.22-27)

²¹ Chaymandaqam Jisusqa yach’akuqningunata kayshina niriwarqanllapa:

—Riqmi rini Jirusalin llaqtaman. Waqpim chay kamachikuq an-syanukuna, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach’achikuqkuna ancha rinllapa padisichiwaq. Kanan rinllapam sintin-syawaq wañunaypaq. Piru chay wanchiwashqan diyamandam qaya suq punchawnin rini kawsamuq, nishpa.

²² Chaymi Pidruqa Jisusta suq laduman sapalanda apashpa, nirqan:

—Taytitu, amar Taytanchiq Dyus munanmanchu chayshina padisishpa wañunaykipaqa, nishpa.

²³ Chaymi Jisusqa tikrakashpa, Pidruta nirqan:

—¡Qamqam dyablushina rimaykangi! ¡Ashuy ñawpaymanda! Chaqa qamqam munangi disanimachiwayta, Tayta Dyus munashqanda ama ruranaypaq. Mana intyindi q runashinam yuyaykangi. Manam yuyaykangichu Dyus yuyashqanshinaqa, nishpa.

²⁴ Chaymandaqam Jisusqa noqaykuna yach’akuqningunata niwarqanllapa:

—Mayqan munaq yach’akuqniy kaytaqa tukuy ima munashqanda di-jashpa, noqatalla sigiwanqa, suq kruspi munaptinllapa wanchiytapis.

²⁵ (Chaqa noqapi kriyiqkunaqam chay kuntrawaqkuna munanqallapa wanchiyta.) Piru amar ñigawaychu, chay kuntrawaqkuna ama wanchishu-nanllapa. Chayshina ñigawashpaqam, jwisyu diyapiqa ringi chingaqa. Piru no-qapi kriyishqaykirayku wanchishuptinqam, jwisyu diyapi rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki. ²⁶ Chaqa suq runa ichu suq warmi kay mundupa tukuy imanda ch’askishpa, piru jwisyu diyapi chingashpaqa, ¿imatam ganashqa? Chaqa manam atinchu pagarakuyta washakanam-baqqa. ²⁷ Noqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, Taytay Dyuspa pudirninwan llipyashpa, anjilningunawan syilumanda rini kutimuq. Chay diyapim runakuna tukuy ima rurashqambaq rini pagaraq, primyunda qoshpa, ichu kastigashpa. ²⁸ Alliptam niykilapa, wakinnikiqam manaraq wañushpa, ringillapa rikawaq, chayshina Dyuspa pudirninwan llipyashpa, shamuptiyqa.

17

Jisukristum llipyarqan
(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)

¹ Chay nishqanguna sayis diyas pasaptinam, Jisusqa Pidruta, Jakubuta, masan Jwannindinda apashpa, rirqan suq altu lumapa sawanman. ² Chay lumapim Jisusqa suq layayargan. Chaqa qaqlanqam rupayshina llipyashpa, achikchakurqan. Rurakushqan mudanambismi rupayshina ancha llipyarqan. ³ Chaymandaqam Dyuspaq chay unay rimaqkuna Muysiswan Eliyas chay uras ladumbi rikakushpa, Jisuswan parlaykarqanllapa. ⁴ Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:

—Taytitu, ancha alliraq kaypi kananchiqllapa. Munaptikiqa, kimsa chuqllata rurashaqllapa, suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspag, nishpa.

⁵ Chayshina Pidru rimaykaptinllam, suq llipyaq pukutay shamushpa, limpu pambarqan. Chayshina pambaptingam, chay uras pukutaypa ukumanda Dyusta uyaraqanllapa kayshina niqta:

—Kaymi kuyashqay Churiy. Paywanmi anchallana kushikuni. ¡Paytar uyayllapa! nishpa.

⁶ Chayta uyashpaqam, chay kimsa yach'akuq masiykunaqa ancha manchashpa, qonqorikurqanllapa qaqlanllapa allpaman ch'ayanangaman. ⁷ Chaymi Jisusqa qemikashpa, paykunapa sawanman makinda rurashpa, nirqan:

—Atariyllapa. Ama manchayllapachu, nishpa.

⁸ Chaymi atarishpaqa, manana ni pitapis ladumbiqa rikarqanllapachu. Jisustallanam rikarqanllapaqa.

⁹ Chaymandaqam Jisus chay lumamanda uraman riqshinaqa, chay kimsa yach'akuq masiykunata kamachirqan:

—Kay rikashqaykitaqa amaraq pitapis niyllapachu, wañushpa kawsamunaykaman, nishpa.

¹⁰ Chaymi chay yach'akuq masiykunaqa Jisusta tapurqanllapa:

—Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ¿imaraykutaq ninllapa: “Dyus Akrashqan Washadur manaraq shamuptinshi, chay alma Eliyas kawsamushpa, puntata rin shamug”, nishpaqa?*

¹¹ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Allibmi chayshina. Eliyasmı puntata shamunambaq karqan, runakunata yach'achinambaq, uchangunata dijanambaqllapa. ¹² Piru noqagam niykillapa, Eliyasqam shamurqanna. Piru paytaqam mana riqsirqanllapachu, Dyuspaq rimaq, nishpaqa. Chaymi paytaqa munashqanllapata ruraraqanllapa. Paytashinallam noqa Dyusmanda Shamug Runatapis ancha rinllapa padisichiwaq, nishpa.

¹³ Chayshina Jisus Eliyaspag niptingam, paykunaqa intyindirqanllapa: Jwan Shutichikuqpaqmi chayshina niwashqaqa kanchiq, nishpa.

Jisusmi suq wambra atakiyuqta kach'akachirqan
(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43)

¹⁴ Jisus chay kimsa yach'akuq masiykunawan chay lumamanda shamushpaqam, chay kashqayllapaman ch'ayamurqanllapa. Chaymi suq runa shamushpa, Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, kayshina rrugarqan:

¹⁵ —Taytitu, llakipayri wambrayta. Atakikuna piskashpam, ancha padisichin. Chaqa kutin kutin piskashpam, ninakunaman yakukunaman

* 17:10 Malaquías 4.5-6

bulashqa. ¹⁶ Chaymi kay yach'akuqnikikunaman apamushqa kani. Piru paykunaqam mana atishqallapachu kach'akachiyta, nishpa.

¹⁷ Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—¡A, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna, mana allita ruraqkunaqa! ¿Ima tyimpukamanraq qamkunawanqa padisishaq? ¿Ima tyimpukamanraq qamkunataqa agwantashqaykiqa? Mayá, kayman apamuyllapa wambraykita, nishpa.

¹⁸ Apamuptinllapaqam, Jisusqa dyabluta anyashpa, chay chulumanda qatirqan. Chaymi chay urasmandapacha kach'akashqana kidarqan.

¹⁹ Chaymandaqam noqaykunalla Jisuswan kashpaqa, kayshina tapurqayllapa:

—¿Imaraykutaq noqaykunaqa mana atirqayllapachu chay dyabluta qatiytaqa? nishpa.

²⁰ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Dyuspi mana allita yuyakushpam, mana atirqaykillapachu qatiytaqa. Piru alliptam niykillapa, ashrita Dyuspi yuyakushpa, chay ñapushpa muritun tantitutaqach'i, kay atun urqqota kamachiptikillapa suq laduman rinambaqqa, kasushushpa rinman suq laduman. Chaqa qamkuna Dyuspi allipta yuyakuptikiqam, mana nimapis trabajuschu kanman qamkunapaqqa. ┘

²¹ Piru kay laya dyablutaqam chayshinallaqa mana atingillapachu qatiyta. Ashwanmi ayunashpa, Dyuspi allita yuyakushpa, payman mañakushpa atingillapa qatiytaqa, nishpa.┘

Jisusmi nirirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mk 9.30-32; Lk 9.43-45)

²² Prubinsya Galiliyapi kaykaptiyllapam, Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata kayshina niriwarqanllapa:

—Noqa Dyusmanda Shamuq Runataqam rinllapa intrigakuwaq runakunapa makinman. ²³ Rinllapam wanchiwaq. Piru kimsa diyamanmi rini kawsamuq, nishpa.

Chayshina niwaptinllapaqam, ancha llakirqayllapa.

Dyuspa adurana wasimbaqmi kuntribusyunda kubrakurqanllapa

²⁴ Jisusqam noqaykuna yach'akuqningunawan Kapir nawun llaqtaman ch'ayarqayllapa. Chaypi kaptiyllapam, kuntribusyunda kubraquqkuna Pidruman qemikashpa, kayshina tapurqanllapa:

—¿Qamkunapa yach'achikuqnikichu Dyuspa adurana wasimbaq kuntribusyunda pagarakun ichu mana? nishpa.

²⁵ Chaymi Pidruqa nirqan:

—Ari, pagarakunmi, nishpa.

Chaymandaqam Simun Pidru wasiman yaykuptinqa, manaraq nimata niptin, Jisusqa tapurqan:

—Mayá, ¿ima ningitaq, Simun? Kay mundupi gubyir nukunaqa ¿pitataq kubranllapa kuntribusyundaqa? ¿Llaqta masingunatachu ichu jwirakunata? nishpa.

²⁶ Chaymi Pidruqa nirqan:

—(Girrapa binsishqanraykum), jwirakunataqa kuntribusyunda kubranllapa, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari. Chay gubyir nukunapa llaqta masingunaqam mana pagarakunchu kuntribusyundaqa. (Chaymi noqanchiqkuna Dyuspa wambran isrraylinukuna kashpaqa, mana nisisaryuchu pagarakananchiq chay kuntribusyundaqa.) ²⁷ Piru ama ni pitapis piñachinanchiq pagarakushun. Chayri riy chay atun qoch'aman, answiluykiwan piskaduta piskanayki.

Chaqa chay punta piskadu piskashqaykipa shimimbim ringi tariq suq qellayta. Chayta apamushpa, noqapaq qambaqpis chay kuntribusyunda pagarakuy, nishpa.

18

Mas kamachikuqmi kayshina kanqa

(Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

¹ Chay tyimpupim noqaykuna yach'akuqninguna Jisusman qemikashpa, kayshina tapurqayllapa:

—Taytitu, Tayta Dyus shumaqta kamachikuqptin syilupiqa, yumbay runamandaqa ¿pitaq masta rin kamachikuqqa? nishpa.

² Chaymi Jisusqa suq wambrituta qayashpa, ch'awpiyllapapi rurashpa, ³ kayshina niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina mana kashpaqam, mana ringillapachu atiq yaykuyta syiluman, Dyuswan kawsanaykillapa.

⁴ Chaymi Tayta Dyus shumaqta kamachikuqptinqa, kay wambritushina umildi kaqkunaqam Dyuspaqqa masta rinllapa baliq. ⁵ Mayqan runa kasuwashpa kay laya wambrituta ch'ayachiqqam, noqata ch'ayachiwaykanshina, nishpa.

Ama suqkunata uchata rurachishunchu

(Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

⁶ 'Noqapi chayraq kriyiqkunata uchata rurachiqqam ancha kastigadu rin kaq. Chaymi chay uchata rurachiqqaqqa mas allin kanman, suq atun mulinu rumita kungambi watashpa, wichukunanllapa mar yakupa ch'awpinman, chaypi ch'uqashpa wañunambaq (manaraq chay uchata rurachiptin, ama mas kastigadu kanambaq). ⁷ ¡Akakaw kay mundupi kawsaqkunapaqqa! Chaqa achka laya mana baliq yuyaykunam runakunata, warmikunata animachin, uchata rurananllapaqa. Chaymi ancha trabajus rin kaq, shumaqta kawsananllapaqa. ¡Piru mas kastigadum rin kaq chay runa uchata rurachikuqqa!

⁸ 'Chayrayku makiki ichu ch'akiki ancha qawch'u kaptin uchata rurachishunanqa, kuchushpa wichukuy, uchata ama ruranaykipaq. Mas allin kanman, kuju ichu manku suq bidaman yaykunaykipaqqa. Manam allichu ishkaq makiyuq ichu ishkaq ch'akiyuq kashpa, tukuy tyimpu lumyaykaq ninaman wichukudu kanaykipaqqa. ⁹ Kanan ñawikiwan imata rikashpa, animakashpa uchata ruranaykiqa, surqoshpa, karuman wichukuy. Chaqa mas allin suq ñawiyuqlla kashpa, suq bidaman yaykunayki. Manam allichu ishkaq ñawiyuq kashpa, lumyaykaq infyirnuman wichukudu kanaykiqa.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraran chingashqa wishawan

(Lk 15.3-7)

¹⁰ 'Kay taksha wambritutashinaqa ama disprisayllapachu. Chaqa paykunata kwidaq anjilkunam Tayta Dyuspa ñawanman ima uraspis atin ch'ayayta, chay wambritukunapaq mañakunan. ¹¹ Noqaqam shamushqa kani, chay chingashqakunata washanaypaq.

¹² ¿Imataq yuyangillapa? Suq runa 100 wishayuq kashpa, suq wishitan chingaptinga, ¿manachuraq chay 99ta lumapi dijashpa, rinman chay suq chingashqa wishitanda maskaq tarinangaman? ¹³ Chay chingashqa wishanda tarishpaqash', ancha kushikunqa maski chay 99 mana chingashqakunapaq. ¹⁴ Chayshinam syilupi Taytanchiq Dyuspis mana munanchu kay wambritushina kaqkuna ni suqnin chinganambaq.

Kriyiq masinchiqkunata pirdunashun
(Lk 17.3)

¹⁵ 'Kriyiq masiki mana allita rurashuptingqa, rishpa, paywanlla parlay: "Kayshinam dañachiwashqa kangi", nishpa. Chaymi kasushushpa alliyaptinqa, shumaqta ringi kawsaq chay kriyiq masikiwanqa. ¹⁶ Piru mana kasushuptingqa, apay suq ichu ishkay tistigukunata, ishkay ichu kimsa yach'anaykillapa, ¿imatam nin? nishpa. ¹⁷ Chay apashqaykikunata mana kasuptingqa, yumbay chay tandakaq kriyiq masinchiqkunata willay. Yumbay paykunata mana kasuptingqa, paytaqa suq mana kriyiqtashina ichu suq uchayuq kuntribusyunda kubrakuqtashinana riqsiyllapa.

¹⁸ 'Alliptam niykillapa, noqapi chay mana kriyiqkunataqam dyablu kadinakunawan watashqashina. Piru kay mundupi noqapaq yach'achikushpaqam, chay kadinakunata paskaykangimanshina. Chayshina sugkunata animachishpa noqapi kriyinanllapaqam, qamkunaqa syilupa pungunda alabis kich'aykangimanshina, syiluman yaykunanllapa. Piru kay mundupi yach'achikushqaykita mana kriyiqkunaqam watadushinalla rin kidaq. Manam atinqallapachu yaykuyta syilumanqa.

¹⁹ 'Niykillapapismi, kay mundupi ishkay qamkuna suq yuyayniyuqla kashpa, Tayta Dyusman mañakuptiqam, payqa mañashqaykita syilumanda rin qoshuqlapa. ²⁰ Chaqa ishkay ichu kimsa noqapi yuyakushpa tandanakuptingam, paykunapa ch'awpimbi kani, nishpa.

²¹ Chaymi Pidruqa qemikashpa, Jisusta kayshina tapurqan:

—Taytitu, suq kriyiq masiy mana allita rurawaptinqa, ¿ayka kutindam pirdunashaq? ¿Syiti bwiltastachu pirdunashaq? nishpa.

²² Chayshina tapuptinmi, Jisusqa nirqan:

—Manam niykichu syiti bwiltastalla pirdunay, nishpaqa. Ashwan pirdunayqa 70 bwiltasta syitiyuqwan, nishpa. [Nuta: Chayqam munan niyta tukuy bwiltasta pirdunananchiq.]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ishkay dibirakuqwan

²³ Jisusqam nirqambis:

—Taytanchiq Dyus shumaqta kamachikuptingam, suq gubyirnu pirdunakuqshina rin kaq. Chaqa chay gubyirnum munarqan yach'ayta: Kriyaduykunaqa, ¿aykatataq dibirawanllapa? nishpa. ²⁴ Chaymi kwintanda surqoykaptinqa, apamurqanllapa suq runa 10.000 talintu dibiraqta. [Nuta: 10.000 talintukunaqam ancha achka qellay karqan. Chaqa suq trabajaq runam masdi 15 watakunata trabajashpa, suq talintutalla atiq ganayta.]

²⁵ Chaymi chay dibirakuqqa manana nimatapis atirqan chu pagarakuytaqa. Chaymi patrinninga kamachikurqan: "Randikuyllapana kay runata wamindinda, wambrandingunata, tukuy imandinda, chay dibirawashqanda kutichiwanambaq", nishpa. ²⁶ Piru chay dibiraqqam qonqorikushpa, ancha rrugarqan chay gubyirnuta: "Patrunitu, yush'ayku shuyawayri. Yumbay dibirashushqaytam pagarashqayki", nishpa. ²⁷ Chaymi chay gubyirnuqa chay dibiraq rrugaptin, llakipashpa, yumbay dibirashqambaq nirqan: "Pirdunaykinam. Mananam dibirawangichu. Librinam kangi", nishpa.

²⁸ 'Piru chay pirdunashqa kriyaduqam chay gubyirnumanda llugshishpalla, suq kriyadu masinda tarirqan. Payqam 100 dinaryu qellaytalla dibirarqan. Piru payqam chay dibiraqtaqa kunganmanda piskasha, urka urka rurashpa nirqan: "Pagaraway dibirawashqaykita", nishpa.

²⁹ Chaymi chay dibiraqqis qonqorikushpa ancha rrugarqan: "Shuyawayri. Rinim pagarashuq yumbay dibirashushqayta", nishpa. ³⁰ Piru payqam

mana shuyashpachu, apamurqan karsilman, yumbay dibirashqanda pagaranangaman. ³¹ Wakin kriyadu masingunam chayshina chay dibiraqta ruraptin rikashpaqa, ancha llakiparqan. Chaymi rirqanllapa chay gubyir-nuta parlachiq yumbay rikashqanda. ³² Chayraykum chay gubyirnuqa chay pirdunashqa kriyadunda qayachishpa nirqan: “¡A, kriyadu malú! Rrugawaptikiqam noqaqa yumbay dibirawashqaykita pirdunashushqa kani. ³³ Chayshina qambis llakipashpa, chay dibirashuqta pirdunanaykita”, nishpa. ³⁴ Chaymi patrinninga ancha piñakushpa, karsilman apashpa, kastigakuqkunata intrigarqan, munashqanda kastigananllapa, yumbay dibirashqanda pagaranangaman.

³⁵ Chaymi Jisusqa nirqambis:

—Runa masakikunata tukuy shunqo qamkuna mana pirdunaptikiqam, syilupi tiyaq Taytanchiq Dyuspis qamkunata mana rinchu pirdunashuq.

19

Jisusmi nirqan: “Rrispitu warmikimanda ama akrakaychu”, nishpa (Mt 5.31, 32; Mk 10.1-12; Lk 16.18)

¹ Jisusqam ushyashpa rimaytaqa, rirqanna chay prubinsya Galiliyaman-daqa. Chayshina rishpam, ch'ayarqan rriyu Jurdamba waq chimba ladun-man, chay prubinsya Judiyapa lugarningunaman. ² Piru ikindaqam ancha achka runakuna, warmikuna rirqanllapa. Chaypim Jisusqa yumbay qeshyaqkunata kach'akachirqan.

³ Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkuna ch'ayashpa, pandachiyta munashpa, yanqa kayshina tapurqanllapa:

—¿Allichuraq suq runa imapaqqis yuyashpa, warminmanda akrakanambaq? nishpa.

⁴ Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Qallarishqan tyimpuqam Dyusqa ullqota, warmita ruraraqan. ¿Manachu librubimbiqa chayta liyishqallapa kangi? ⁵ Chaqa paykunapaqmi Taytanchiq Dyusqa nirqan: “Runaqam taytanda, mamanda dijashpa, warminwanna tandakashpa rin tiyaq. Chaymi ishkay kashpapis, suqshinallana kanqallapa”, nishpa. ⁶ Chaymi niykillapa, rrispituayuqkunaqam ishkay kashpapis, suqllana. Chayri Dyus tandashqandaqa, runakunaqa ama akranqachu, nishpa.

⁷ Chayshina Jisus niptinqam, chay farisiyukunaqa nirqan:

—Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq Muysisqa unay agwilunchiqkunata kamachirqan, suq runa warminmanda akrakanambaqqa suq dukumintuta qonqa, nishpaqa?

⁸ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chaqa angu shunqoyuqkuna kaptinllapam, Muysisqa dijargan paykunata, dukumintuta qoshpa, warminmanda akrakananllapaqa. Piru qallarishqan tyimpupiqam mana chayshinachu karqan. Ashwan Tayta Dyusqam runakunata, warmikunata ruraraqan, tandanakushpa, ama akrakananllapa.

⁹ Chaymi niykillapa, suq runa warminmanda akrakashpa, suq warmiwan kanambaqam ancha uchayuqna. Chayshinallam chay warmi dijashqawan suq runa kasarapqis ancha uchayuqna. Piru mayqan warmi runanda traysyunda rurashpa, suq runawan kaptinllam, qosanqa atin akrakaytaqa. Manaqa manam balinchu akrakananqa.

¹⁰ Chayshina Jisus niwaptinllapaqam, noqaykuna yach'akuqningunaqa malaganayashpa, kayshina nirqayllapa:

* 19:4 Génesis 1.27 * 19:5 Génesis 2.24

—Chayshina warmiyuqkuna manana atishpa akrakayta, suqwan kanambaqqa, mas allich'i kanman, ama ni mayqan warmiyuq kananchiqllapa, nishpa.

¹¹ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Yumbay runakunaqam mana atinchu intyindiya kay nishushqaytaqa. Piru Taytanchiq Dyus yanapaptinllam, wakinqa atinllapa intyindiya.

¹² Wakin runakunaqam mana atinllapachu kasaraytaqa. Chaqa wakinqam nasin, sapalanlla kawsanambaq. Wakindaqam runakuna inukuta rurannllapa, ama kasarambaq. Piru wakinqam mana kasaranchu, Dyusta mas allita sirbinanllapa. Chayri mayqanniki kay nishushqayta atishpa ruraytaqa, rurayllapa, nishpa.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan

(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

¹³ Wakinqam wambritukunata Jisusman apamurqanllapa, makinda sawambi rurashpa, Dyusman mañakunambaq paykunapaq. Piru noqaykuna yach'akuqningunaqam chay wambbran apamuqkunata anyarqayllapa (ama Jisusta piñachinanllapa). ¹⁴ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Ama arkayllapachu. Ashwan dijayllapa, chay wambritukuna noqaman shamunanllapa. Chaqa mayqan kay wambritukunashina kaqmi Dyuswanqa syilupi rin kawsaq, nishpa.

¹⁵ Chaymandaqam chay wambritukunapa sawambi makinda rurashpa, Dyusman mañakushpaqa, rirqanna suq lugarman.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan

(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

¹⁶ Suq wambra runa shamushpam, Jisusta kayshina tapurqan:

—Ancha Allin Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Taytanchiq Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

¹⁷ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Imaraykutaq niwangi: “Ancha Allin Yach'achikuq”, nishpaqa? Dyusllam ancha allinqa. Munaptiki suq bidapi tukuy tyimpu kawsanaykipaqqa, Dyus kamachikushqanda kasushpa kawsay, nishpa.

¹⁸ Chaymi chay runaqa nirqan:

—¿Mayqan kamachikushqandam kasushaqqa? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, Jisusqa nirqan:

—Ama wanchikuychu. Qam warmiyuq kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu. Ama suwakuychu. Ama yanqa llullakunata runa masakipaq rimaychu. ¹⁹ Taytaykita, mamaykita ancha rrispitaspa kasuy. Qam kwirpuykita kuyashqaykishina, runa masikitapis kuyay, nishpa.*

²⁰ Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Yumbay chaykunatam wambra kashqaymandapacha kasushqa kani. ¿Imataq mas faltawan ruranaypaqqa? nishpa.

²¹ Jisusqam nirqan:

—Dyus nishqanda ancha allita kumplinaykipaqqa, tukuy imayki kaqta randikushpa, qoy chay mana nimayuqkunata. Chayshina qoshpam, syilupiqqa tukuy imayuqqa ringi kaq. Chayta rurashpaqa shamuyina, noqawan purinanchiq, nishpa.

²² Chayshina niptinqam, chay runaqa limpu malaganayashpa, tukuy imambaq llakishpa, rirqan.

²³ Chaymi Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

* 19:19 Éxodo 20.12-16; Levítico 19.18

—Alliptam niykillapa, ancha trabajusmi suq kapuq runa Dyusta kasunambaq, paywan kawsanambaq. ²⁴ Suq kutindam niriycillapa. Mas fasilmi chay atun kamillu animal awjap rinrinda pasanambaq. Piru suq runa tukuy imayuqqam Dyusta kasushpa syiluman yaykunanqa ancha trabajus, nishpa.

²⁵ Chayshina niwaptinllapaqam, noqaykunaqa ancha ispantashqata kayshina parlarqayllapa:

—Chayshina kapuqkuna mana washakaptinqa, çpitaq atinman washadu kaytaqa? nishpa.

²⁶ Chaymi Jisusqa noqaykunata chapawashpa niwarqanllapa:

—Runakunallaqam mana atinchi washakaytaqa. Piru Dyuspaqqam mana nima trabajuschu, runakunata washanambaqqa, nishpa.

²⁷ Chaymi Pidruqa nirqan:

—Taytitu, noqaynaqam tukuy imayllapata dijashqallapa kani, qamwanna purinaypaqlapa. Chayshina dijashpaqa, çimatam ganashaqlapa? nishpa.

²⁸ Jisusqam niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, mushuq bidapi noqa Dyusmanda Shamuq Runa llipyashpa kamachikuptyiqam, qamkuna sigiwaqkunapis dusi awturidarkuna ringillapa kaq, chay dusi isrraylinu atun ayllukunata kamachinaykillapa. ²⁹ Chayshinallam rin kaq chay mayqan dijashpa wasingunata, masangunata, paningunata, taytanda, mamanda, warminda, wambrangunata, ichu ch'akrangunata, noqata kasuwanambaqqa. Chaqa payqam 100 tantusta rin ch'askiq. Kanan suq bidapim tukuy tyimpu rin kawsaq. ³⁰ Piru kay pachapi achka kamachikuqqam suq bidapiqa manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi mana kamachikuqkunaqam syilupiqa kamachikuqkuna rinllapa kaq, nishpa.

20

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan trabajaqkunawan

¹ Jisusqam kay kumparasyunda rurashpa yach'achikurqan:

—Tayta Dyus kutimushpaqam, suq ubasniyuq runashina rin ruraq. Chaqa chay ubasniyuq runaqam madrugadu wasinmunda llushishpa, rirqan trabajaqkunata maskaq, rinanllapa ubasniya kusichaq. ² Chaymi trabajaqkunata tarishpaqa nirqan: “Riyllapa trabajaq ch'akraypi. Chishyashtin qamkuna trabajaptikiqam, suq dinaryu qellayta pagarashqaykillapa”, nishpa. Chaymi chay runakunaqa “Ari”, nishpa, rirqanna trabajaq. ³ Chaymandaqam chay ch'akra dwiñuqa las nwibich'i ririrqan plasaman. Chaypim wakin runa mana trabajuyuqta rikashpa, ⁴ paykunatapis nirqan: “Riyllapa ubasniya kusichaq. Kabaltam rini pagarashuqlapa”, nishpa. Chaymi chay runakunaqa “Ari”, nishpa, rirqanllapana trabajaq. ⁵ Chaymandaqam chay patrunqa larrdusitach'i bwilta ririrqan mas trabajaqkunata maskaq. Chaymandaqam, las tris di la tarditapisch'i bwilta kutirirqan maskariq mas trabajadurkunata. ⁶ Chaymandaqam las sinku di la tardipisch'i kutirishpa, suq mana trabajuyuqkunata tarirqan. Paykunatapismi tapurqan: “çQamkunaqa imata rurashpam chishyangillapa kaypiqa?” nishpa. ⁷ Chaymi chay runakunaqa nirqan: “Manam pipis trabajuta qowanllapachu”, nishpa. Chaymi chay ubasniyuqqa nirqan: “Qamkunapis riyllapa ubasniya kusichaq. Kabaltam rini pagarashuq”, nishpa.

⁸ Chaymandaqam amsayaykaptinna, chay patrunqa kapatasninda nirqan: “Piyungunata qayashpa, pagarayna. Piru puntata pagaray chay

iki yaykuqkunata. Chay punta yaykuqkunataqa ultimutaraq pagarayqa”, nishpa. ⁹ Chaymi chay ultimu yaykuqkunaqa rirqanllapana pagunda ch'askiq. Paykunaqam pagundaqa ch'askirqan suq dinaryu qellayta kada unu. ¹⁰ Chayshina chay iki yaykuqkunata puntata pagarashpam, chay punta yaykuqkunaqa ultimutaraq pagararqan. Chaymi chay punta yaykuqkunaqa yuyarqanllapa: Paykunamandaqam masta rini ch'askiq, nishpa. Piru paykunapismi suq dinaryutalla pagundaqa ch'askirqanllapa. ¹¹ Chaymi pagunllapata ch'askishpaqa, piñakushpa, anyarqanllapa chay dwiñutaqa: ¹² “Chay ultimu yaykuqkunaqam suq uritatallana trabajarqanllapa. Piru paykunatapismi igwalta pagarashqa kangi. Noqaykunaqam chishyashtin ancha trabajashqallapa kani tukuy rupaypi”, nishpa. ¹³ Chaymi dwiñuqa chay anyaqkunata suqninda nirqan: “Yanasita (Yanasitu), manam nima agrabyuta rurashushqachu kani. Chaqa tratukurqanchiqqam, suq dinaryuta pagarashunaqpaq, ¿manachu? ¹⁴ Mayá, kayti paguyki. Riyna. Noqaqam munani kay ultimu yaykuqkunatapisi qamtashinalla igwalta pagarayta. ¹⁵ Chaqa noqaqam dirichuyuy kani, munashqayta ruranaypaq qellayniywanqa. ¿Qamqachu imbidyukungi qellayniywan paykunata yanapaptiyqa?” nishpa.

¹⁶ Chay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa nirqan:

—Chayshinam kay pachapi achka kamachikuqkunaqa suq bidapiqam manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi achka umildi kaqkunaqam suq bidapiqa ancha rinllapa baliq. Chaqa Taytanchiq Dyusqam achkata qayan. Piru paypi yuyakuqkunatallam akran, paywan kawsananllapaqa, nishpa.

Jisusmi niririrqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

¹⁷ Jisusmi paywan puriqkunawan Jirusalinman riykashpa, ñanmanda suq laduman noqaykuna dusi yach'akuqnindalla apawashpa, kayshina niwarqanllapa:

¹⁸ —Rikayllapa, Jirusalinmannam riykanchiqllapa. Waqpin noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa rin intrigakuwaq kamachikuq isrraylinu kurakunaman, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaman. Paykunaqam rinllapa sintinsyawaq wanchiwananllapa. ¹⁹ Chayshina sintinsyawashpaqam, nasyunninchiq Isrrayilpa kuntrangunaman rinllapa intrigakuwaq. Paykunana asipawashpa, suq lastima rurawashpa, asutiwashpallapa, kruspi klabawanqallapa wañunaykaman. Piru kimsa diyamanmi rini kawsamuq, nishpa.

Jakubupa Jwamba mamanmi Jisusta suq faburta mañarqan

(Mk 10.35-45)

²⁰ Sibidiyupa warminmi chay ishkay wambran Jakubuwan, Jwanwan Jisusman shamushpa, qonqorikushpa, suq faburta mañarqan.

²¹ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Imapitaq munangi yanapashunaypaq? nishpa.

Chaymi chay Sibidiyupa warminqa nirqan:

—Taytitu, yumbaypa gubyirnun kashpaqar, yush'ayku kamachikuy, kay wambraykuna suqnin allin laduykipi, suqnin ichuq laduykipi tiyashpa, gamwan kamachikunanllapa.

²² Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam mana yach'angillapachu: Imatam mañaykani, nishpaqa. Chaqa noqaqam ancha rini ñakaq. Chay ñakaykunaqam noqapaqqa suq basu ancha ayaq yakuta upyaykaymanshina rin kaq. ¿Chayshinachu qamkunapis atingimanllapa padisiyta? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Ari. Atinillapam chayshina padisiyta, nishpa.

²³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam qamkunapis ancha padisishpaqam, chay ayaq basumandashina ringillapa upyaq. Piru noqaqam mana atinichu kamachikuyta, allin laduypi ichu ichuq laduypi tiyanaykillapaqa. Ashwanmi Taytay Dyuslla sigurashqa, pikunam rinllapa tiyaq allin laduypi ichu ichuq laduypi, nishpaqa.

²⁴ Chay mañakushqambaq yach'ashpaqam, noqaykuna dyis yach'akuqkunaqa chay ishkay masaykunawanqa piñakurqayllapa. ²⁵ Chaymi Jisusqa noqaykunata qayawashpa, niwarqanllapa:

—Chay suq nasyungunapiqam gubyirnunguna patrungunashina wapuyashpa, manchachikushpa, laqta masingunata kamachin, ¿manachu?

²⁶ Piru qamkunaqa ama chayshinaqa kayllapachu. Ashwan mas kamachikuq munashpa kaytaqa, suqkunata sirbiyllapa. ²⁷ Chayri mayqanniki munashpa kamachikuq kaytaqa, suq kriadushina kanqa. ²⁸ Chayshinalla noqa Dyusmanda Shamuq Runa kashpapisti, mana shamushqachu kani suqkuna sirbiwananqa. Ashwanmi shamushqaga kani, yumbayta sirbinaypaq. Chaymi rini wañuq uchangunapaq pagarakunay, ama kastigadu kanambaqllapa. Chayshinam noqapi yumbay yukuqkunata rini washaq.

Jisusmi ishkay sarkukunata kach'akachirqan

(Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

²⁹ Noqaykuna Jiriku laqtamanda Jisuswan riykaptiyllapam, ancha achka runakuna, warmikuna Jisuspa ikinda rirqanllapa. ³⁰ Chay ñamba ladumbi ishkay sarku runakuna tiyaykashpam, yach'arqanllapa: Jisukristum kayta pasaykan, nishpa. Chaymi ancha jwirtita qayakurqanllapa:

—¡Dabidpa Karu Willkan Taytitu, llakipawayri! nishpa.

³¹ Chaypi kaqkunaqam chay sarkukunata anyarqan, uyananambaq. Piru paykunaqam mana uyarashpachu, ashwamba masta qayakurqanllapa:

—¡Dabidpa Karu Willkan Taytitu! ¡Llakipawayri! nishpa.

³² Chaymi Jisusqa rishqanshina shayashpa, chay sarkukunata qayashpa, tapurqan:

—¿Imashinam munangillapa yanapashunayqa? nishpa.

³³ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Taytitu, munanillapam rikakuyta, nishpa.

³⁴ Chaymi Jisusqa llakipashpa, chay sarkukunapa ñawingunata llamkarqan. Chay urasllam das rikakurqanllapa. Chaymi Jisuspa pullanna rirqanllapa.

21

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman

(Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jirusalin laqtaman yaqqana ch'ayashpaqam, puntata ch'ayarqayllapa Bitfaji laqtitaman. Chay Bitfajiqam Ulibu lumapa sirkambi kidan. Chay lugarpiqam Jisusqa ishkay yach'akuq masiykunata nirqan:

² —Rikay, waq ñawpanchiqim suq kasiriyu. Waqman rishpam, ringillapa tariq suq burra watashqata wawandinda. Chay burrata paskashpa, ishkandinda apamuyllapa. ³ Piru mayqan imata nishuptinllapaqa, niyllapa: “Siñurninchiqmi munan. Dasllam rin kutichimuq”, nishpa.

⁴ Chayshina ruraptinllapam, Dyuspaq rimaq kayshina iskibrishqanqa kumplrighanna:

⁵ Jirusalin llaqtapi tiyaqkunata niyllapa: “Rikay, gubyirnuykiqa suq burrapa wawambi muntakushpa, ancha umildi shamun qamkunaman”, nishpa.*

⁶⁻⁷ Chaymi chay ishkay yach'akuqnin masiykunaqa rishpa, Jisus nishqan-shina apamurqanllapa suq burrata wawandinda. Chaymandaqam sawanman kapanllapata rurarqanllapa. Chayshina ruraptinllapaqam, Jisusqa muntakushpana rirqan. ⁸ Chaypim ancha achka runakuna, warmikuna karqan. Paykunam Jisus riykashqan ñawpanda kapangunata mandashpa rirqan. Wakinqam muntipa rikran raprayuqkunata kuchushpa, mandarqanllapa. ⁹ Kanan chay ñawpanda, ikinda riqkunaqam ancha kushikushpa, ancha jwirtita kunyarqanllapa:

—¡Biba, biba! ¡Alabashun unay Dabidpa Karu Willkan Jisusta! ¡Taytanchiq Dyus ancha yanapanqa kay rrimplasun shamuykaqta! ¡Tayta Dyustaqa ancha alabashunllapa! nishpa.

¹⁰ Jirusalinman yaykuptinqam, chaypi achka tiyaqkuna ancha kunyaptinllapaqa, wakinqa kayshina tapurqanllapa:

—¿Pitaq kay runaqa? nishpa.

¹¹ Chaymi chay runakuna, warmikunaqa nirqanllapa:

—Kayqam Dyuspaq rimaq Jisus. Payqam Galiliyapa Nasarit llaqtan-
manda shamushqa, nishpa.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan
(*Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Jn 2.13-21*)

¹² Chaymandaqam Jisus Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykushpaqa, (patyumbi) tarirqan randiykaqkunata randikuykaqkunata. Chaymi yumbay paykunata qatirqan, chay adurana wasimanda llugshinanllapa. Kanan chay qellay kambyaqkunapa mesangunata, chay palumitakunata randikuqkunapa iskañundindam bularqan. ¹³ Kanan paykunataqam nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Wasiyqam noqaman mañakananllapa”, nishpa.* Piru qamkunaqam ladrungunapa mach'aynindashina rurashqallapa kangi, nishpa.*

¹⁴ Chaymandaqam Tayta Dyuspa adurana wasimbi Jisus kaykaptin, payman tandakarqanllapa sarkukuna, kujukuna. Chaymi yumbay paykunata kach'akachirqan. ¹⁵ Piru isrraylinu kurakunapa kamachikuqninguna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam Jisusta rikarqanllapa, chay milagrukunata ruraykaptin. Chaymandaqam uyarqanllapapis chay wambritukunata, Tayta Dyuspa adurana wasimbi Jisusta kayshina alabaptinllapa: “¡Biba gubyirnu Dabidpa Karu Willkan!”

nishpa. Chaymi ancha piñakushpa, ¹⁶ Jisusta kayshina tapurqanllapa: —¿Uyangichu kay wambrikuna niqta? (Manam balinchu qambaq ninanllapa: “Dabidpa Karu Willkanmi”, nishpaqa.)

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, uyanim. ¿Manachu liyishqallapa kangi Dyuspa Santu Librumbi paykunapaq kayshina nishqanda?

Dyus yanapaptinmi, chay wambritukuna tukuy chay iti ñuñuykaqkuna ancha shumaqta rinllapa alabaq, nishpaqa.*

¹⁷ Chaymandaqam paykunata dijashpana, Jisusqa noqaykunawan rirqan Bitanilla (Bitaniya) llaqtamanata, waqpina chay tuta kidanayllapa.

* **21:5** Zacarías 9.9; Nuta: Chay Jirusalin llaqtallam Siyumbis shutirqan.

* **21:13** Isaías 56.7

* **21:13** Jeremías 7.11 * **21:16** Salmo 8.2

Jisusmi suq yura igus mana puqoqtam chakichirqan
(Mk 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jisusqam qayandin madrugadu Jirusalinman kutiriykashpaqa mal-laqnarqan. ¹⁹ Chayshina riqshinaqam, ñamba ladumbi suq yura igusta rikarqan. Rikashpaqam rirqan puqoyninda maskaq. Piru manam nima puqoyninda tarirqanchu. Raprangunatallam tarirqanqa. Chaymi chay yura igustaqa nirqan:

—¡Mananam nunka ringichu puqoq! nishpa.

Chayshina niptinllam, chay uras igusqa limpu chakirqan. ²⁰ Chayta rikashpam, noqaykuna yach'akuqningunaqa isphantashqata tapurqayllapa:

—¿Imashinataq chayta niptikilla, chay igusqa das chakirqan? nishpa.

²¹ Chaymi Jisusqa kayshina niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, Dyuspi allita yuyakushpa mañakushpaqam, kay rurashqaymanda masta atingillapa rurayta. Chaymi Dyuspi allita yuyakushpa, kay qaqata niptikillapa, “Riy mar yakuman”, nishpaqam, chayshina rin kaq. Piru chayshina ruranaykiqam mana balinchu ashlitatalla Tayta Dyuspi yuyakunaykillapa. ²² Chaymi Dyuspi allita yuyakushpa, tukuy ima mañakushqaykita paymanda ringillapa ch'askiq.

*Jisustam tapurqanllapa: “¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanayki-
iqa?” nishpa*

(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

²³ Jisus Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykushpa yach'achikuykaptinmi, kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay kamachikuq ansyankunawan payman qemikashpa, tapurqanllapa:

—Mayá, niwayllapa. ¿Ima karguyuqtaq kangi? ¿Pitaq numbrashushqa, awturidar kanaykiqa? nishpa.

²⁴ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Chayta qamkuna kun-tistawaptikim, noqapis nishqaykillapa: Pi kamachiwaptinmi, kaykunata ru-rani, nishpa. ²⁵ Mayá, Jwan Shutichikuqtaqa ¿pitaq numbrarqan, shutichiku-nanqa? ¿Dyuschu ichu runakunalla?

Chaymi chay isrraylinu kurakuna, chay ansyankunanaqa suqnin suqnin parlarqanllapa:

—Dyusmi kamachishqa, niptinchiqqach'i, niwashun: “Chayshina num-braptinqa, ¿imaraykutaq qamkuna mana kriyirqaykichu paytaqa?” nishpa.

²⁶ Piru “runakunallam kamachishqa” niptinchiqqach'i, ¿imanachiwashun yumbay kay runakunanaqa? Chaqa paykunaqam Jwambaqqa kriyinnlapa, Dyuspaq rimaqmi karqan, nishpa.

²⁷ Chaymi Jisusta kayshinana nirqanllapa:

—Manam yach'anillapachu, nishpa.

Chayshina niptinllapaqam, Jisuspi paykunata nirqan:

—Noqapismi mana nishqaykillapachu pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpaqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan suq runapa ishkay churingunawan

²⁸ Jisusqam chay kamachikuqkunata nirqan:

—Mayá, ¿imatam yuyangillapa kaypaqqa? Suq runam ishkay churiyuq karqan. Chaymi suqninda nirqan: “Ijitu, riy kananqa ubasninchiqta kusichaq”, nishpa. ²⁹ Chay churingam nirqan: “Manam rinichu”, nishpa. Piru chaymandaqam taytanda kasushpa, rirqanna trabajaq. ³⁰ Chayshinallam taytanda chay suq churindapis nirqan: “Riy ubasninchiqta kusichaq”, nishpa. Payqam, “Rishaqri” nirqan. Piru yanqam nirqanqa. Manam

rirqanchu tandaqqa. ³¹ Chayshinaqa ¿mayqan churindaq taytan nishqandaqa kasurqan? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Chay punta churinmi kasurqanqa, nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, chay uchayuyq kuntribusyunda kubrakuqkuna, bandulira warmikunapismi chay uchangunata dijashpa, Dyustana kasushpa, qamkunamanda mas puntata syiluman rinllapa yaykuq, Dyuswan kawsananllapa. ³² Chaga Jwan Shutichikuq shamushpaqam, qamkunata yach'achishurqan, allita rurashpana kawsanaykillapa. Piru qamkunaqam paytaqa mana kriyirqaykillapachu. Piru chay kuntribusyunda kubrakuqkuna, chay bandulira warmikunam Jwandaqa kriyirqanllapa. Piru qamkunaqam chayta rikashpapis, uchaykikunataqa mana dijarqaykillapachu, Dyuspi yuyakunaykiqa.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan malu partidaryukunawan

(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

³³ Uyayllapa kay suq kumparasyunda: Suq runa ancha achka ubasta tarpushpash, rridurninda muralla pirgata ruraraqan. Chaymandaqash jwirti rumi kantiriyapi ush'kukushpa, suq pusuta ruraraqan, ubasningunata kusichashpa, chaypi qapinambaq. Rurarqambisshi suq altu turrita, chay altumanda chay tarpudunda kwidanambaq. Chayshina rurashpaqash, partidaryungunawan ch'akranda dijashpa, payqa karumanna nirqan. ³⁴ Chaymandaqash ubasta kusichanan tyimpu ch'ayaptinga, chay ch'akrapa dwiñunqa kriyadungunata kach'arqan, chay partidaryunguna partinda goptinllapa apanambaq. ³⁵ Piru chay partidaryungunaqash, chay dwiñupa kriyadunguna ch'ayaptinga, piskashpa, suqninda allí alli maqarqanllapa; suqtaqash wanchirqanllapa; suqtaqash rumikunawan sitarqanllapa. ³⁶ Chaymandaqash chay dwiñuqa mas achka kriyadungunata kach'arirqan. Paykunatapishi chayshinalla suq lastima ruraraqanllapa chay punta shamukunataashina.

³⁷ Ultimutaqash chay dwiñuqa churindana kach'arqan: “Churiytaqam kasunqallapana”, nishpa. ³⁸ Piru chay partidaryungunaqa chay dwiñupa churin yaqqana ch'ayaqta rikashpaqash suqnin suqnin parlarqanllapa: “Payqam irinsyawan rin kidaq. Chayri aku wanchiq, noqanchiqkunana kay ch'akranwan kidananchiq”, nishpa. ³⁹ Chayshi chayshina parlashpaqa, chay dwiñupa churinda piskashpa, ch'akranmanda sawaman surqoshpa, wanchirqanllapa.

⁴⁰ Chaymi Jisusqa chay runakunata kayshina tapurqan:

—Chay ch'akrapa dwiñun shamushpaqa, ¿imanachinqaraq chay malu partidaryungunataqa? nishpa.

⁴¹ Paykunaqam nirqanllapa:

—Chay malukunataqam mana llakipashpachu wanchinqa. Chaymandaqam allin partidaryukunata maskanqa, kusichan puqoptin, partinda qonanllapa, nishpa.

[Nuta: Chay ch'akrapa dwiñunqam munan niyta Tayta Dyus. Chay kriyadungunaqam munan niyta Dyuspaq rimaqkuna. Chay dwiñupa churinqam munan niyta Jisukristu. Chay mana baliq partidaryukunaqam munan niyta chay mas kamachikuq isrraylinu kurakuna chay kamachikuq ansyanukunapis, nishpa.]

⁴² Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, nirqan:

—Qamkunaqam riqsiwangillapa mana baliq rumitashina. Piru Dyuspa Santu Librumbiqa *¿manachu liyishqallapa kangi kayshina nishqandaqa?* Albañilkuna wichukushqan rumitaqam kananqa Dyusqa wasimba simyintumbi mas baliqpaqna rurashqa. Dyus chayshina rurashqanraykum ancha alabanchiqllapa: “Ancha shumitaqtam rurashqa”, nishpa.*

⁴³ Chaymi niykillapa, qamkuna disprisyawashpam, manana ringillapachu kawsaq Dyuswanqa. Ashwanmi payta kasuqkunalla suq bidapiqa paywan rinllapa kawsaq. ⁴⁴ Piru chay ancha baliq rumipa sawambi bulakaqkunaqam piti piti rin kidaq. Kanan chay rumi mayqamba sawanman ishkishpaqam, limpu chankashpa, pulbuta rin dijaq, nishpa. *[Nuta: Jisukristum chay rumishinaqa. Paypi mana munaq yuyakuqkunam chay albañilkunashina, chay rumipi bulakaqkunashina.]*

⁴⁵ Chay ishkay kumparasyunda uyashpaqam, chay kamachikuq israylinu kurakuna, chay farisiyu duktrinayukunaqa intyindirganllapa: Noqanchiqkunatam kumparawaykanchiq chay malu partidaryukunawan, chay albañilkunawanqa, nishpa. ⁴⁶ Chaymi Jisustaqa prisuytana munarqanllapa. Lukismi runakunata mancharqanllapa. Chaqa achka runam kriyirganllapa: Jisusmi Dyuspaq rimaq, nishpa.

22

Jisusmi suq kumparasyunda ruraran kasaraqkunapa fyistanwan (Lk 14.15-24)

¹ Jisusmi achka kumparasyunda rurashpa, suq kutinda paykunata kayshina yach'achirgan:

² —Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam suq kasamyintu fyistashina. Suq gubyirnush fyistata ruraran, churin kasanambaq. ³ Chaymandaqash kriyadungunata nirqan: “Riyllapa kumbidashqaykunata apamuq”, nishpa. Piru chay kumbidashqangunaqash mana munarqanllapachu shamuytaqa. ⁴ Chayshi paykuna mana shamuptinqa, suq kriyadungunata nirqan: “Rishpa chay kumbidashqaykunata kayshina niyllapa: ‘Patrunnimi yanuchikushqa mikunata. Gurduyachishqan mishirungunata wanchichishqa. Suq laya animalkunatam gurduyachishpa wanchichishqana, ancha mishkita mikunanchiq. Tukuy imatam allichashqana. Akullapar fyistaman’”, nishpa. ⁵ Piru paykunaqash kriyadungunata fyirusyashpa, suqqa ch'akranman rirqan trabajaq. Suqqash rirqan nigusyungunata ruraq. ⁶ Suqkunaqash chay gubyirnupa kriyadungunata suq lastima maqashpa wanchirganllapa.

⁷ ‘Chayshi chay gubyirnu chay rurashqanllapata yach'ashpaqa, ancha piñakushpa, suldadungunata kamachirgan: “Riyllapa wanchiq chay matansyirukunata. Wanchishpaqa, llaqtanda rupachiyllapa”, nishpa. ⁸ Chaymandaqash chay gubyirnuqa kriyadungunata nirqan: “Alliptam niykillapa, tukuy imam allichashqana, kasamyintu fyistata runananchiqllapa. Lukismi chay kumbidashqaykunaqa fyirusyawashqa. Chaymi manana munanichu paykuna shamunanqa. ⁹ Mayá, atun ñangunaman rishpa, yumbanda kumbiday, shamunanllapa kay kasamyintu fyistaman”, nishpa. ¹⁰ Chayshi kriyadunguna ñangunaman rishpaqa, yumbay tarishqanllapata allinda, maluta kumbidarqan, fyistaman shamunambaq. Chayshinash chay wasimanqa achka runakuna undarqan.

* 12:42 Salmo 118.22-23

11 'Chaymandaqash gubyirnuqa yaykurqanna chay kumbidashqangunata rikaq. Piru chaypi karqan suq kumpaṇaq runa. Payqash (chay kasaraqta mana rrispitaşpachu) mana mudakushqachu karqan kasamyintu mudanataqa. 12 Chayshi chay gubyirnuqa tapurqan: "Yanasita (Yanasitu), ¿imashinataq kaymanqa yaykumurqayki kasamyintupaq mana mudakushpaqa?" nishpa. Piru runaqash uyararqanlla. 13 Chayshi chay gubyirnuqa kriyadungunata kamachirqan: "Ch'akingunata, makingunata ch'aqnashpa, sawa tutayaqman wichukuyllapa. Chay tutayaqpim ancha padisishpa, waqashpa, kirungunata rin qech'yachiq", nishpa. 14 Chaqa Taytanchiq Dyusqam achkata kumbidaykan, paywan kawsananllapa. (Piru ashllala paypi yuyakunllapa.) Chaymi ashlatalla akran, (paywan tukuy tyimpu kawsananllapaqa.)

Jisumi kuntribusyumba q yach'achikurqan

(Mk 12.13-17; Lk 20.19-26)

15 Chaymandaqam farisiyu duktrinayuqkunaqa tandanakushpa, kayshina parlarqanllapa:

—Aku tapuq Jisusta, imapi pandaptin, chaypaq tumbanna prisunanchiqllapa, nishpa.

16 Chaymi chay farisiyukunaqa wakin yach'akuqningunata, Irudispa partidunmanda wakin kaqkunatapis kach'arqanllapa, Jisusta kayshina tapunan:

—Yach'achikuq Taytitu, qamqam allip kaqtalla Dyuspaq yach'achikungi. Chaqa manam nima pudirniyuq runata manchashpachu ni sawachashpachu, Dyus munashqandalla yach'achikungi. 17 Chayri niwayllapa, ¿Allichu Rrumapa gubyirnunda kuntribusyunda pagarananchiqllapa, ichu mana? nishpa.

18 Piru Jisusqam yach'arqan: Prisuwananraykum chay layataqa tapuwanllapa, nishpa. Chaymi paykunataqa nirqan:

—¡A, shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! ¿Imaraykutaq chayshinaqa munangillapa mallipawaytaqa? 19 Mayá, rikachiwayllapa chay kuntribusyun pagarakunananchiq qellayta, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay runakunaqa suq dinaryu qellayta rikachirqanllapa. 20 Chaymi Jisusqa chay qellayta rikashpaqa, paykunata tapurqan:

—¿Pipa rritratunmi, pipa shutinmi kay qellaypiqa? nishpa.

21 Chaymi paykunaqa nirqan:

—Rrumapa gubyirnumba shutinwan rritratunmi, nishpa.

Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Rrumapa gubyirnumba kaqtaqa, payta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa Dyusta qoyllapa, nishpa.

22 Chayshina Jisusta mana atishpa pandachiytaqam, chay kuntraqkunaqa ancha ispantarqanllapa. Chaymi dijashpana, rirqanllapa.

¿Wañushqakunachu rin kawsamuq ichu mana?

(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

23 Chay diyataqmi wakin sadusiyu duktrinayuqkunaqa shamurqanllapa Jisusta rikaq. Chay sadusiyukunaqam kriyinnllapa: Wañushqakunaqash manana rinchu kawsamuq, nishpa. Chaymi paykunaqa Jisusta tapurqanllapa:

24 —Yach'achikuq Taytitu, chay unay Muysismi kamachikushqa, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuq kashpa wañuptinqa, chay almapa masanna biyudawan kasaranga, chay biyudapi wambrayuq kaptin, chay alma masamba wambranshina kanambaq. 25 Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq ayllupish syiti ullqo masapura karqan. Chay syitimanda

kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayuq kashpash wañurqan. Chayshina wañuptinqash, chay almapa minur masanna kasararqan biyudawanqa. ²⁶ Chay masambisshi chayshina manaraq wambrayuq kashpa wañurqan. Chaymandaqash chay mas minur masanna chay biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq wambrayuq kashpa wañurqan. Chayshinash syitindin chay warmiwan kasarashpa, mana ni mayqannin chay warmipiq wambrayuq kashpachu wañurqanllapa. ²⁷ Chaymandaqash chay warmipis wañurqanna. ²⁸ Chayshina wañushqakuna allipta kawsamuptinqach'i, ¿mayqannimba warminraqri kanman? Chaqa syitindimba warminshi kashqa, nishpa.

²⁹ Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librun nishqanda mana intyindishpa ni Dyus pudirniyuq kashqambaq yach'ashpa, ancha pandashqa kangi.

³⁰ Chaqa wañushqakuna kawsamushpaqam, manana warmiyuqchu ni runayuqchu rinllapa kaq. Ashwanmi Dyuspa anjilningunashina manana kasarashpachu rinllapa kawsaq. ³¹⁻³² Piru wañushqakunapaq yach'ananchiqqa, yuyashunllapa chay unay agwilunchiqkunapaq Dyus nishqanda. Chaqa chay unay alma agwilunchiqkuna Abrajn, Isak, Jakubum puntata wañurqanllapa. (Chaymandaqam achka watakunamanda) Tayta Dyus paykunapaq nirqan: “Kanangamni paykunapa Dyusnin kani”, nishpa.* Chaymi yach'anchiq: Chay almakunam Dyuspaqqa kawsaykanllaparaq, nishpa. ¿Manachu chaytaq liyishqallapa kangi?

³³ Chayshina Jisus ancha shumaqta yach'achikuptinqam, chaypi kaq yuqkuna ancha ispanashqata yuyarqanllapa: Ancha yach'ayniyuqmi kay runaqa, nishpa.

Dyuspa yumbay liyninmandaqam kaykuna mas allinqa

(Mk 12.28-34; Lk 10.25-28)

³⁴ Farisiyu duktrinayuqkuna yach'ashpa: Jisusmi sadusiyu duktrinayuqkunata uyarachishqa nishpa, tandakarqanllapa, paykunapis payta tapunambaq. ³⁵ Chaymi Muysispa liyningunata suq yach'achikuq mallipanarayku Jisusta kayshina tapurqan:

³⁶ —Yach'achikuq Taytitu, ¿Tayta Dyuspa yumbay liyninmandaqa mayqan liytaq mas allinqa? nishpa.

³⁷ Chaymi Jisusqa nirqan:

—“Dyusnikita kuyayllapa, tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy yuyaynikiwan.”*

³⁸ Kay liymi mas alli ruranaykipaqqa. ³⁹ Kay suq liypismi chay punta liyshinalla ancha balin. Kayshinam nin: “Qam kwirpuykita kuyashqaykishina, yumbay runa masikitapis kuyay”, nishpa.*

⁴⁰ Kay ishikay liykunata kasushpaqam, alabis Muysispa yumbay liyningunata, Dyuspaq suq rimaqkuna yumbay nishqanllapatapis kasuykangillapa.

Jisusmi tapurqan: “¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?” nishpa

(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

⁴¹ Chayshina farisiyu duktrinayuqkuna tandanakushqa kaptinmi, Jisusqa paykunata tapurqan:

⁴² —¿Imatataq yuyangillapa Dyus Akrashqan Washadurpaqqa? ¿Pipa karu willkandaq qamkunapaqqa? nishpa.

Farisiyukunaqam nirqanllapa:

—Alma gubyirnu Dabidpa karu willkanmi, nishpa.

* 22:31-32 Éxodo 3.6 * 22:37 Deuteronomio 6.5 * 22:39 Levítico 19.18

⁴³ Chayshina niptinllapam, Jisusqa tapurirqan:

—Chayshina kaptinqa, ζimaraykutaq Dyuspa Santu Ispiritum Dabidta rimachirqan: “Dyus Akrashqan Washadurqam kamachikuqniy”, ninambaqqa? Chaqa Dabidqam nirqan:

⁴⁴ Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: “Allin laduyipi tiyay, kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)”, nishpa.*

⁴⁵ Chayshina chay ancha baliq gubyirnu Dabid Dyus Akrashqan Washadurpaq “Siñurniyimi” nirqan. Piru Dabidpa karu willkan kaptinqam, ζimashinataq siñurninqa kanman? [Nuta: Jisusqam chayshinaqa nirqan, chay uyaqkuna yach'anambaqllapa: Dyus Akrashqan Washadurqam, runa kashpapis, yumbay runakunamanda mas pudirniyuq, nishpa.]

⁴⁶ Chayshina tapuptinqam, manana ni pipis atirqanchu Jisusta kuntistaytaqa. Chaymi chay diyamandapacha manana ni pipis almitikarqanchu Jisusta yanqa tapuytaqa.

23

Jisusmi anyarqan farisiyukunata, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata

(Mk 12.38-40; Lk 11.37-54; 20.45-47)

¹ Chaymandaqam Jisusqa chaypi kaqkunata, noqaykuna yach'akuqniyapish kayshina niwarqanllapa:

² —Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkunawanmi kayshina yuanllapa: Noqanchiqkunallam kamachikuqqa kanchiq, Muysispa liyningunata suqkunata intyindichinanchiqqa, nishpa.

³ Paykuna yach'achikushqandar kasuyllapa, piru ama rurayllapachu paykuna rurashqandaqa. Chaqa paykunaqam shiminwanlla ninllapa: “Kay imata rurashunllapa”, nishpa. Piru manam chay nishqandaqa ruranllapachu.

⁴ Paykunaqam Dyus nishqanda yach'achikushpaqa, yuyayningunatapis yapanllapa. Chayshina yach'achikushpaqam, laqta masinchiqkunata ancha llashaqtashina aparichiykan: “Yumbay kaykunata rurayllapa”, nishpa. Piru kamachishpaqam, paykunaqa mana ni ashliita ni suq didunwan munanllapachu yanapayta, chay kamachikushqanda kumplinambaqqa.

⁵ Tukuy imataqam ruranllapa, runakuna rikanambaqlla. Chaymi Dyuspa Santu Librunmanda wakin birsikulukunata taksha papilkunapi iskiybrishpa, mas atun kajitakunapa ukumbi rurashpa, urkungunapi, rikrangunapi watashpa purinllapa. Kanan kapangunatapismi rurakunllapa manyangunapi mas atun flikuskunata rurashpa, suqkuna alabashpa: “Waqkunaqam kamachikuqkuna”, ninanllapa. ⁶ Apaptinllapa mikuqpisimi, gustanllapa chay mas kamachikuqkunapa ladumbi tiyayta, yumbay rikananllapa. Chayshinallam sinaguga wasipipis gustanllapa kamachikuqkunapa tiyanambi tiyayta. ⁷ Plasakunaman rishpam, munanllapa suqkuna shumaqta napaykunanllapa: “Yach'achikuq Taytitu”, nishpa.

⁸ Piru qamkunaqa ama dijakayllapachu, suqkuna “Yach'achikuq Taytitu” nishunanllapaqa. Chaqa yumbay qamkunaqam masapurashinalla kangillapa. Noqallam qamkunapa yach'achikuqniykiqa kani. ⁹ Chayri kay mundupi mayqan kamachikuqtaqa ama “Taytitu” niyillapachu. Chaqa Dyus syilupi kaqllam Taytaykillapaqa. ¹⁰ Amar ni dijakayllapachu: “Kamachikuq

* 22:44 Salmo 110.1

Taytitu” nishunanllapaqa. Chaqa noqa Dyus Akrashqan Washadurllam kamachikuqnikiq kani. ¹¹ Qamkunapa kamachikuqnikiqam yumbayta sirbinqa kriyadushina. ¹² Chaqa mayqan palanganutaqam Taytanchiq Dyusqa rin penqachiq. Piru mana kamachikuq kaqkunataqam kamachikuqpaq rin numbraq.

¹³ ¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa shimikiwanllam Dyustaqa kasungillapa! Dyusta kasuyta munaqkunataqam mana baliq duktrinaykikunata yach'achishpa, ancha dañachingillapa. Chaymi paykunaqa syilumanqa manana rinllapachu yaykuq, Dyuswan kawsananllapa. Chayshina dañachishpaqam, qamkuna syilupa pungunda kirpaykangishina. Chaymi qamkunaqa syilumanqa mana ringillapachu atiq yaykuyta.

¹⁴ ¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyusta kasungillapa! Kanan biyudakunapa wasingunata goch'ingillapa. Chaymandaqam allin runakunapaq tukushpa, yumbaypa ñawpambi Dyusman mana shaykuq mañakungillapa. Chaymi suqkunamanda mas kastigadu ringillapa kaq.

¹⁵ ¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyukunaqa! ¡Chaqa shimikiwanllam Dyustaqa kasungillapa! Qamkunaqam ancha qawch'u kangillapa, tukuy pachata, tukuy mar yakutapis rinaykillapa, suq runa masta duktrinaykipi kriyichinaykillapa. Piru chay runa kriyichishqaykiqa qamkunashina ruraptinqam, ishkay tantu mas uchayuqta ruraykangillapa, infyirrupi mas kastigadu kanambaq.

¹⁶ ¡Imanangiraqri qamkuna mana allita yach'achikuqkunaqa! Dyus nishqanda mana intyindiptikiqam, yuyaynikikunaqa suq mana rikakuqshina. Chaymi suqkunata mana baliq kustumbrikikunata yach'achishpaqa, paykunatapis pandachingillapa. Chaqa qamkunaqam yach'achikungi: Mayqan runa ichu warmi Tayta Dyuspa adurana wasimba shutimbi jurashpaqam, mana nisisaryuchu kumplinambaq. Piru mayqan runa Dyuspa adurana wasimba urumba shutimbi jurashpaqam, ancha nisisaryuna kumplinambaq, nishpa. ¹⁷ ¡A, tuntu sarkukunashina! ¿Mayqannindaq masta balin Dyuspaqqa, uru ichu paypa adurana wasin? Paypa adurana wasinmi masta balin urumandaqa. Chay uruqa Dyuspa adurana wasimba kaptinmi santu kidan, Dyuspaqna kashqanrayku. Manaqa manam balinmanchu Dyuspaqqa. ¹⁸ Ningillapapismi: “Pata altarpa shutimbi jurashpaqam, mana nisisaryuchu kumplinambaqqa. Piru chay pata altarpa sawambi ufrinda kaqpa shutimbi jurashpaqam, ancha nisisaryu kumplinambaq. Chaqa mana kumplishpaqam ancha uchayuq”, nishpa. ¹⁹ ¡A tuntutuna! ¡Sarkukunashinam mana nimatapis rikangillapachu! ¿Mayqandaq masta balin, ufrindachu ichu pata altar? Chay pata altarmi mastaqa balin. Chaqa pata altarpichay ufrinda Dyuspaqna kashpaqam, ancha balin. Manaqa manam balinchi. ²⁰ Alliptam niykillapa, pata altarpa shutimbi juraqqam, tukuy ufrindandimba shutimbipis juraykan. ²¹ Dyuspa adurana wasimba shutimbi juraqqam, Dyuspa shutimbipis juraykan. Chaqa Dyusqam tiyan chay shumaq wasimbi. ²² Syilupa shutimbi juraqppismi, Dyuspa ancha altu trunumba shutimbipis juraykan. Chaqa syilupa Dyuspa ancha shumaq trunun. Chayshinaqam Dyuspa shutimbipis juraykan.

²³ ¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimiki-

wanlla Dyustaqa kasungillapa! Asta anisnikimanda, kuminusnikimanda mintaykimandam dyismuta surqongillapa Dyuspaq. Piru Tayta Dyus mas baliq kamachikushqandaqam mana kasungillapachu. Chayri bi-daykillapata kambyashpa, chay mas baliq kamachikushqanda kasushpaqa, allitana rurashpa, llakipakuqkuna kashpa, Dyuspi allita kriyingimanllapa. Chayshina rurashpaqa, chay dyismuykitapis qoyllapa. ²⁴ ¡A, qamkuna, mana yach'ayniyuq yach'achikuqkuna! Qamkunaqam ancha allita kwidakangillapa, ama nima mapa mikunata mikunaykillapa. Piru mas fiyu uchakunata rurashpaqam, mana ni intyindingillapachu: Uchatam ruraykani, nishpaqa. Ancham kwidakangillapa, ama ni suq chushpisitu shimikiman yaykunan. Piru manam intyindingillapachu: Suq atun mapa kamillu animalmi yaykuykan shimiyman, nishpaqa.

²⁵ '¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkuna! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Qamkunaqam basuykikunapa, platuykikunapa sawandalla mayllangillapa, piru kwirpuyki munashqandalla rurashpaqam, chay upyashqaykita, chay mikushqaykita qoch'ishqallapa kangiruna masakikunata. Chaymi shunqoykillapaqa ancha mapa Dyuspaqqa.

²⁶ ¡A, mana yach'ayniyuq farisiyukuna! Puntata Dyusman mañakuy, yumbay uchaykimanda pirdunashunambaq. Chaymandaqa pay munashqanda rurashpaqam, limpyu shunqoyuq kayllapa. Chayshina rurashpaqam, tukuy kwirpuykipis Dyuspaqqa limpyuna rin kaq.

²⁷ '¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkuna! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Chaymi qamkunaqa chay almakuna pambakashqa nichu laya sipulturnashina kangillapa. Manchu almata pambaptinchigqa, nichupa sawanda ancha shumaqta blankiyanchiq. Piru ukunqam tullu likidu ancha millanaypaq mapakuna ash'naykan. ²⁸ Chay nichushinallam qamkunapis kangillapa. Chaqa sawa kwirpuykillam allin laya kangillapa, runakuna rikashunanllapa. Piru shimikiwanlla Dyusta kasushpaqam, shunqoykipiqa ancha uchayuq kangillapa.

²⁹ '¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkuna! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Unay agwiluykillapam wanchirqan Dyuspaq rimaqkunata. Piru kananmi qamkunaqa chay rimaqkunapa nichu laya sipulturnangunata kwidaykangillapa. Chay nichungunata kwidashpa, chay unay rimaqkunata alabashpaqam, ³⁰ ningillapa: "Chay unay agwilunchiqkunapa tyimpumbi kawsashpaqach'i, Dyuspaq rimaqkunata mana wanchinayllapatachu", nishpa. ³¹ (Piru kananqam noqata munangillapa wanchiwayta.) Chaymi chay unay agwiluyki wanchikuqkunashina kangillapa. ³² Chaqa qamkunaqam munangillapa ushyayta chay unay agwiluykikuna qallarishqanda.

³³ '¡Qamkunaqam malukuna kashpa, kulibrapa ayllunguna kangillapa! Chayshina kashpaqa, zimashinaraq atingimanllapa infyirnumandaqa washakayta? Manam ringillapachu atiq washakaytaqa. ³⁴ Chayshina malukuna kaptikillapam, qamkunaman rini kach'amuy noqapaq rimaqkunata, yach'ayniyuqkunata, yach'achikuqkunata. Piru paykunamanda wakindaqam ringillapa wanchiq. Wakindaqam kruspi ringillapa klabaq. Wakindaqam sinaguga wasikunapi ringillapa asutiq. Llaqtan llaqtanmi ikinllapata ringillapa riq, paykunata qesachanayki. ³⁵ Chayshina ruraptikillapam, chay unay agwiluykikuna allin runakunata wanchishqangunapaq qamkunapis uchayuqkuna ringillapa kaq.

Chay ancha allin Abilta wanchishqan tyimpumandapacha, chay Birikiyaspa churin Sakariyasta wanchishqan tyimpukaman, yumbay chay agwiluykikuna wanchishqan runakunapaqmi qamkunapis kastigadu ringillapa kaq. Chay unay agwiluykikunaqam chay Sakariyasta wanchirqanllapa Dyuspa adurana wasimba pungumbi, pata altarpa ñawpambi. ³⁶ Chayri allita uyawayllapa, Taytanchiq Dyusqam yumbay qamkunata rin kastigashuqllapa, chay ancha uchata rurashqaykirayku, chay agwiluykikuna rurashqanraykupis.

Jisusmi Jirusalimbi tiyaqkunapaq waqarqan
(Lk 13.34-35)

³⁷ ¡Ay, Jirusalimbi tiyaqkuna! Qamkunaqam Taytanchiq Dyuspaq rimaqkunata wanchingillapa. Kanan Dyus kach'amushqan runakunatam sitangillapa. Manchu suq wallpaqa alitamba warambi pulichitungunata tandan. Chayshinallam noqapis qamkunata kutin kutin ancha munashqa kani tandashuylapata, piru mana munarqaykillapachu. ³⁸ Chaymi kay llaq-taykiqa wichukudunay kidaq. ³⁹ Kanan mananam ringillapachu rikawaq, syilumanda kutimunyay diyakaman. Chay diyapiqam noqapaq ringillapa niq: “¡Alabashqa kanqa Tayta Dyuspa rrimplasun shamuyqa!” nishpa.

24

Jisusmi nirqan: “Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq”, nishpa

(Mk 13.1-2; Lk 21.5-6)

¹ Tayta Dyuspa adurana wasinmanda Jisus lluqshishpa riykaptinam, noqaykuna yach'akuqningunaqa qemikashpa, nirqayllapa:

—¡Siñursitu, rikay kay ancha shumaq atun adurana wasita! nishpa.

² Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Kananqam rikaykangillapa kay atun wasitaqa. Piru alliptam niykil-lapa, suq diyam kay rikashqaykitaqa limpu rinllapa bulaq. Chayshina bulaptinllapa kay wasitaqam, manana ni suq rumi patachaduqa rinchu kidaq, nishpa.

Jwisyu diya sirkana kaptinqam, kayshina rin kaq

(Mk 13.3-23; Lk 21.7-24; 17.22-24)

³ Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunawan Ulibu lumaman rishpa, chaypi tiyarqan.

Chaypi tiyaykaptinmi noqaykunaqa qemikashpa, uyaraplla (uyaralla) tapurqayllapa:

—Niwayllapari chay nishqaykikunaqa ¿ima tyimpum rin kumpli? ¿Imata rikashpam yach'ashaqllapa: Jisukristum rinna kutimuq. Kay munduqam rin ushyakaqna, nishpaqa?

⁴ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Kwidakayllapa ama pipis ingañashunambaq. ⁵ Chaqa achka llul-lakuqkuna shamushpam, noqapa shutiya myintashpa, rin niq: “Noqam Dyus Akrashqan Washadurqa kani”, nishpa. Chayshinam achka runata, warmita rinllapa ingañaq. ⁶ Qamkunaqam ringillapa uyaq: “Waqpi, kaypim pilyaykanllapa”, nishpa. Piru amar manchayllapachu. Chayshinam rin kaq. Piru chayshina kaptimbismi, manaraq rinchu ushyakaq kay munduqa. ⁷ Chaqa puntata suq nasyumbi tiyaqkunam rin pilyaq suq nasyumbi tiyaqkunawan. Achka nasyungunapuram rinllapa pilyaq. Kay mundupiqam waqpi, kaypi qeshyaykuna, ambrunakuna rin kaq. Pachapismi waqpi kaypi rin kuyuy. ⁸ Tukuy kay siñakunaqam munan niyta,

ñakaykunam qallariykanna, nishpa. Chaymandaqam mas achka ñakaykuna rin kaq.

⁹ Qamkunatapismi qesachashushpa, rinllapa wanchishuq. Yumbaymi rin ch'iqnishuqllapa, noqapi kriyishqaykirayku. ¹⁰ Chaymi achka runakuna noqamandaqa rinllapa akraqaq. Kanan paykunapura ch'iqninakushpam, kuntrangunaman rinllapa intriganakuq. ¹¹ Achka llullakuqkuna shamushpam, rinllapa niq: “Noqam Dyuspaq rimaq kani. (Paypaqmi yach'achikuni)” nishpa. Chayshinam achka runata warmita rinllapa ingañaq. ¹² Chay runakuna, warmikuna ancha maluyashpam, manana rinllapachu llakipaq runa masingunataqa. ¹³ Piru noqapi mana shaykuq yuyakuptikiqam, suq bidapi rini washashuq. ¹⁴ Kanan noqapi yuyakuqkunam shumaq nutisyayta tukuy mundupi ringillapa yach'achikuq: Jisukristum shumaqta rin kamachiwaqñinchiq, nishpa, yumbay nasyungunapi noqapaq yach'ananllapa. Chaymandaraqmi rin ushyakaq kay munduqa.

¹⁵ 'Dyuspaq rimaq Dañilmi (unay tyimpupi) librumbi kayshina iskibirqan: “Suq millanaypaq dañachikuqmi rin yaykuq Tayta Dyuspa adurana wasinman”, nishpa.* Chayri qamkuna yach'ashpa: Chay millanaypaq dañachikuqmi chay santu lugarman yaykushqa, nishpaqa, intyindiyl-lapa: Chay unay Dañil iskibrishqanqam kumpliyikanna, nishpa. ¹⁶ Chayta yach'ashpaqa, kay prubinsya Judiyapi kaqkunaqa qaqakunaman mitikanqallapa. ¹⁷ Kanan wasimba sawambi kaqkunapisri ishkishpa, ama yaykunqallapachu wasinman, imangunata surqonambaqa. Ashwanri chayshinalla das mitikanqallapa. ¹⁸ Ch'akrapi kaqkunapis ama wasinman kutingallapachu, ni mudananda apananllapaqa. ¹⁹ Imananqallaparaq chay pach'ayuq (ukuyuq) warmikuna, chay iti wambrituyuqkunaqa! ²⁰ Chayri Dyusman mañakuyllapa, ama mitikanaykillapa tamya tyimpupi, ni samana diyapi. ²¹ Chay mitikanayki tyimpupiqam yumbay runakuna, warmikuna ancha rinllapa ñakaq maski yumbay ñakaykunamanda. Chaqa kay munda qallarishqan diyamandapacham mana nunka ñakashqallapachu chay mitikanan tyimpupishinaqa. Chay ñakana tyimpu ushyakaptinmi, manana nunka rinllapachu ñakaq chay tyimpupishinaqa. ²² Piru Dyusqam akrashqan wabrangunata llakipashpa, chay ñakana diyakunata das rin pasachiq, paypi kriyiqkuna ama achka diyakunata padisininllapa. Chaqa chayshina mana pasachiptinqach'i, mana pipis atinmanchu kawsaytaqa. Yumbay runa, warmi wañunmanllapa.

²³ Chayri mayqan runa qamkunata nishuptin: “¡Rikayllapa, kaypim Dyus Akrashqan Washadurqa!” ichu nishuptin: “Kay waqpm payqa”, nishpaqa, ama kriyiyllapachu. ²⁴ Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam rin niq: “Noqam Dyus Akrashqan Washadur kani”, nishpa, ichu “Noqam Dyuspaq rimaq kani”, nishpa. Paykunam ispantaypaq milagrukunata, siñakunata rinllapa ruraq. Chayshina rurashpam, achka runata, warmita rinllapa ingañaq. Atishpaqach'i, asta Dyuspa akrashqan wabrangunatapis ingañanmanllapa. ²⁵ Kaykish manaraq chaykuna pasaptin, nishushqallapana kani (ama pipis ingañashunanllapa). ²⁶ Chayri nishuptinllapa: “Waq chunchapim Washadurninchiqqa”, nishpaqa, ama riyllapachu; ichu “Kay uku wasipim”, nishuptinllapapis, ama kriyiyllapachu. ²⁷ Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runam rini kutimuq llipyaq rrilampagushina. Manchu rrilampaguqa tukuy syilupi lliwyman kay ladumanda suq ladukaman. Chayshinallam noqapis yumbay ladukunapi lliwyashpa, rini kutimuq. ²⁸ Chaqa maypi suq wañushqa kaptinqam, shingukuna tandakanllapa. [Nuta: Chay

* 24:15 Daniel 9:27; 11:31

shingukunata karumanda rikashpam yach'anchiq, imam wañushqa, nishpa. Chayshinallam chay diya Jisukristu shamuriptinqa, karumanda yumbay rinllapa rikaq.]

Jisukristum syilumanda kayshina rin kutimuq
(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)

²⁹ 'Chay ñakaykuna pasaptinllam, rupaywan killa wañushpa, manana rinchu achikchakuq. Lusirukunapismi syilumanda rinllapa ishkimuq. Syilupi tukuy ima kaqkunapismi rin kuyuq.* ³⁰ Chaymandaqam yumbayna rinllapa rikaq syilupi suq siñata. Chaymi rinllapa yach'aq: Dyusmanda Shamuq Runa Jisukristum kutimuykanna, nishpa. Chay siñata rikashpaqam, tukuy mundupi ancha manchashpa, rinllapa waqaq. Chaypinam rinllapa rikawaq, syilumanda pukutaypa sawambi, ancha pudirnuyqu lliyashpa shamuykaqta. ³¹ Anjilniykunatam rini kach'aq kay pachapa yumbay kuchungunaman, paykuna kurnitata waqachishpa, akrashqaykunata tandananllapa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan suq yura igus pallpamuqwan
(Mk 13.28-31; Lk 21.29-33)

³² 'Kay kumparasyunda allita yach'akuyllapa: Qamkunaqam suq yura igusta pallpamuykaqta rikashpaqa, yach'angillapana: Biranunam rin kaq, nishpa. ³³ Chayshinallar yumbay kay nishushqayllapa qallariptinqa, yach'ayllapa: Chay willawashqanchiqmi rinna kumpliqa, nishpa. ³⁴ Alliptam niykillapa, kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq wañuptinmi, kay nishushqaykunaqa rin kumpliqa. ³⁵ Chaqa syiluwan kay pacham rin ushyakaq. Piru kay nishushqaykunaqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi yumbay rin kumpliqa.

Manam pipis yach'anchu: ¿Ima tyimpum Jisukristuqa rin kutimuq? nishpa
(Mk 13.32-37; Lk 17.26-30, 34-36)

³⁶ 'Piru manam pipis noqapaqqa yach'anchu: ¿Ima diyata, ima urashtam rin kutimuq? nishpaqa. Manam ni anjilkuna ni noqa Dyuspa Churimbis yach'anillapachu. Tayta Dyusllam chaytaqa yach'an. ³⁷ Nuwipa tyimpumbi kashqanshinam, kutimunay tyimpupis rin kaq. ³⁸ Chaqa chay Nuwipa tyimpumbiqam runakunaqa mikuykarqan, upyaykarqan, kasaraykarqan, wambrangunata kasarachiykarqan, chay Nuwi wambuq wasiman yaykushqan diyakaman. ³⁹ Manam intyindirqanllapachu: Ancha tamyapinmi, yakukunapi yumbay ch'uqashpa rinchiqlapa ushyakaq, nishpaqa. Chayshinallam noqa Dyusmanda Shamuq Runa kutimuptiy, mana rinllapachu yach'aq: Kay diyapim Jisukristu rin kutimuq, nishpaqa. ⁴⁰ Ishkay runa ch'akrapi kaykaptinmi, suqta apashaq, suqta dijashaq. ⁴¹ Chayshinallam ishkay warmi kutakuykaptimbis, suqta apashaq, suqta dijashaq.

⁴² 'Chaqa manam yach'angillapachu: ¿Imurasmi Jisukristuqa rin kutimuq? nishpaqa. Chayrayku chayta yuyashpa, allita kwidakashpa, listu kayllapa kutimunaypaqqa. ⁴³ Kaytapis allita yach'ayllapa, suq runa yach'ashpa, ima urasmi ladrunga rin shamuy, nishpaqach'i, wasindaqa ancha allita kwidanman, ama yaykunambaq suwaq. ⁴⁴ Chayshina qamkunapis tukuy tyimpu listu kayllapa. Chaqa noqaqam mana yuyashqaykillapa uraspi rini kutimuq.

* 24:29 Isaías 13.10

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan allin kriaduwan, mana allin kriaduwan

(Lk 12.41-48)

⁴⁵ 'Noqata allita shuyawaqkunaqam allin yach'ayniyuq kumplidu kriadushina. Chaqa chay allin kriadupa patrinningam paypa makimbi dijan wasinda: "Kay kriadu masikikunatar allita kwidashpa, urasnimbi qaray", nishpa. ⁴⁶ Chaymi chay wasi kwidaq kriaduqa ancha rin kushikuq, chay patrinnin kutimushpa, kamachishqanshina ruraykaqta tariptin. ⁴⁷ Alliptam niykillapa, chay patrinningam chay allin kriadunda mas kamachikuqta numbrashpa, tukuy imangunata paypa kwintan rin dijaq, payna kwidanambaq. ⁴⁸ Piru amakish chay kriaduqa yuyanqachu: Manaraqmi patrinniyoqa rinchu kutimuq, nishpaqa. ⁴⁹ Chaqa chayshina yuyashpa maluyashpaqam, kriadu masingunata maqashpa, mach'aqkunawan unda unda mikushpa, upyaptinqam, ⁵⁰ patrinninga mana yuyashqan uraspi shamushpa, ⁵¹ ancha fiyuta rin kastigaq. Chaymandaqam paytaqa rin wichukuq chay shiminwanlla Dyusta kasuqkunapa kashqanman, chaypi paykunawan pulla padisinambaq. Chaypim waqashpa, kirungunata rin qech'yachiq.

25

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan dyis chinakunawan

¹ 'Suq bidapi Dyusman ch'ayananchiqqam, kay dyis dunsillakuna kasamyintu fyistaman riqkunashina rin kaq. Chaqa chay dyis dunsillakunaqam michangunata piskashpa, rirqanllapa kasamyintu fyistaman, suq dunsilla masimba namuradunda shuyaq. ² Paykunamandam sinku chinakuna ancha yach'ayniyuq, jwisusakuna karqan. Sinkuqam dijada mana yach'ayniyuqkuna karqan. ³ Chay dijadakunaqam michangunatalla aparqan. Manam lamparamba mas asiytindaqa aparqanllapachu. ⁴ Piru chay yach'ayniyuq dunsillakunaqam butillangunapi asiytinllapata aparqanllapa. ⁵ Chaymandaqam chay kasaraq runa unayaptin ch'ayamuqqa, chay dunsillakunaqa shuyashqanshina, yumbayninna puñurqanllapa.

⁶ 'Chaymandaqam ch'awpi tutata uyarqanllapa kayshina qayakuqta: "Kasaraq runaqam shamuykanna! ¡Lluqshiyllapa tinguq!" nishpa. ⁷ Chaymi yumbay chay dunsillakunaqa utqaymaya atarishpa, michanllapata allicharqanllapa. ⁸ Piru dijadakunaqam jwisusakunata nirqan: "¡Michayllapam wafuykanna! ¡Ashlita asiytikitar qowayllapa!" nishpa. ⁹ Chaymi chay jwisusya dunsillakunaqa chay dijadakunata kayshina nirqan: "Ama pullata faltawananchiq, riyllapa randimuy", nishpa. ¹⁰ Piru chay dijadakuna rinangamanllapa asiytita randimuqqam, ch'ayamurqanna chay kasaraq runaqa. Chaymi chay sinku dunsilla lista kaqkunaqa wasimanna yaykurqanllapa, dunsilla masinda kushichiq. Chayshina ukupina kaptinllapaqam, pungutaqa kirparqanna. ¹¹ Chaymandaqam chay dijada dunsillakunapis ch'ayamushpaqa, qayakurqanllapa: "Taytitu, Taytitu, punguykitar kich'ay yaykunayllapa", nishpa. ¹² Piru chay kasaraqam paykunataqa nirqan: "¿Pich'i kangillapa? Alliptam niykillapa, manam riqsiykillapachu", nishpa.

¹³ Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqan:

—Chayshinar qamkunapis allita rurashpa shuyawayllapa. Chaqa manam yach'angillapachu: Ima diya, ima urasmi Jisukristuqa rin shamug, nishpaqa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan kimsa runa qellayta traba-
jachiqwan

(Lk 19.11-27)

¹⁴ Suq bidapi Dyuswan kawsananchiqqam suq qellayniyuq runashina rin kaq. Chaqa chay runaqam karu nasyunman rinambaq, kriyadungunata qayashpa, qellayninda mingarqan trabajachishpa ganachinanllapa.

¹⁵ Suq kriyadundam 5.000 qellayta mingarqan. Suq kriyadundaqam 2.000 qellayta mingarqan. Suq kriyadundaqam 1.000 qellayta mingarqan. [Nuta: Kada qellaymi ancha baliq. Chaqa suq trabajadurmi masdi 15 watakunata trabajaq, mil qellayta gananambaqqa.] Chayshina mingashpaqam, rirqana karu llaqtaman. ¹⁶ Chaymi chay 5.000 qellayta ch'askiqqa, nigusyukunata rurashpa, ganachirqan 5.000 masta. ¹⁷ Chay 2.000 qellayta ch'askiqpismi, 2.000 masta ganachirqan. ¹⁸ Piru chay 1.000 qellayta ch'askiqqam suqkunamanda akrakashpa, allpapi ush'kukushpa, patrunnimba qellaynindaqa pambarqan.

¹⁹ Chaymandaqam achka tyimpumanda chay kriyadukunapa patrinninga kutimurqanna. Chaymi qellaynimba wach'aynimbaq chay kriyadungunata kwintata mañarqan. ²⁰ Chay 5.000 qellayta ch'askiq kriyadungam 5.000 masta apamushpa patrunnindaqa nirqan: "Patrunitsu, 5.000 qellaytam qowarqayki. Piru 5.000 mastam ganachishqa kani", nishpa. ²¹ Chaymi patrinninga paytaqa nirqan: "Allin kumplidu kriyaditu, allitam noqapaq trabajachishqa kang'i chay ashla qellayniy mingashushqayta. Chaymi ancha achka imaykunata qamta rini mingashuq, qamna rikanayki. Chayri allin lugarniyman yaykuy, kushikunanchiq", nishpa.

²² Chay 2.000 qellayta ch'askiqpismi nirqan: "Patrunitsu, 2.000 qellaytam qowarqayki. Piru 2.000 mastam ganachishqa kani", nishpa. ²³ Chaymi chay patrinninga nirqan: "Allin kumplidu kriyaditu, gambismi allita noqapaq trabajachishqa kang'i chay ashla qellayniy mingashushqayta. Chaymi achka imaykunata qamta rini mingashuq, qamna rikanayki. Chayri gambis allin lugarniyman yaykuy kushikunanchiq", nishpa.

²⁴ Piru chay 1.000 qellayta ch'askiq kriyadunmi ch'ayashpaqa nirqan: "Patrunitsu, noqagam riqsishurqaq wapu kashqaykita. Chaqa suqkuna tarpushqangunatam qamna kusichangi. ²⁵ Chaymi manchashushpa, chay 1.000 qellay qowashqaykita allpapi ush'kukushpa pambashpa, pakashqa kani. Kaypi qellayniki", nishpa. ²⁶ Chaymi chay patrinninga nirqan: "¡A, malu, qella kriyadu! Qamqam yach'arqayki suqpa tarpudunda kusichashqayta, nishpa. ²⁷ Chayshina waqaychashqayki kwintamandaqa, chay qellayniytaqa bankuman ruranykita, kutimushpa ganansyayuyta surqonaypaq". ²⁸ Chayshina nishpaqam, chaypi kaqkunata kayshina kamachirqan: "Chay 1.000 qellay qoshqayta qoch'ishpa, chay 10.000 qellayniyuqta qoyllapa. ²⁹ Chaqa chay imayuqtaqam masta rini qoq (allita kasuwashqanrayku). Chaymi mas imayuqna rin kaq. Piru chay ash-lita kaqniyuqtaqam limpu rini qoch'iq (mana allita kasuwashqanrayku). ³⁰ Chayri chay malu kriyadutaqa sawa tutayaqman wichukuyllapa, chaypi padishpa, waqashpa, kirungunata qech'yachinambaq", nishpa.

Jwisyu diyapim Taytanchiq Dyusqa yumbayta rin jusgaq

³¹ Jisukristuqam kayshinapis nirqan:

—Yumbay anjilniykunawanmi noqa Dyusmanda Shamuq Runa ancha kamachikuq gubyirnu shamushpa, llipyayq trunuyipi rini tiyaq kamachikunaypaq. ³² Yumbay nasyungunamandam runakuna, warmikuna ñawpayman

rinllapa tandakaq. Manchu michidurqa wishangunata akran chibukunamanda. Chayshinallam noqapis rini akraq noqata kuyawaqkunata chay mana kuyawaqkunamanda. ³³ Chaqa chay kuyawaqkunagam wishaykuna. Chaymi paykunata allin laduyipi rini ruraq. Chay mana kuyawaqkunagam chay chibukunashina. Chaymi paykunataqa ichuq laduyipi rini ruraq. ³⁴ Chaymandaqam allin laduyipi kaqkunataqa rini niq: “Tayta Dyusmi qamkunata ancha yanapashushqa. Chayri noqaman shamuyllapa. Chaqa kay munduta rurashqan diyamandapacham Tayta Dyusqa anaq syilupi ancha shumaq lugarta rurashqa, qamkuna waqpi tiyanaykillapa. ³⁵ Chaqa mallaqnapitiymi, qamkuna qarawarqayki. Yakunapitiymi, yakuta qowarqayki. Furastiru kaptiymi, pusadata qowarqayki. ³⁶ Mana mudanayuy kaptiymi, qamkuna mudanata qowarqayki. Qeshyaq kaptiymi, shamurqaykillapa watukuwaq. Karsilpi kaptiypismi, rirqaykillapa kunswilawaq”. ³⁷ Chayshina niptiymi, chay kuyawaqkunaga rin niwaq: “Taytitu, *¿ima tyimputaq mallaqta rikashushpa, qarashurqaqllapa, yakunaqta rikashushpa, qoshurqaqllapaqa?*” ³⁸ *¿Ima tyimputaq furastiru kaptiki, pusadata qoshurqaqllapa, mana mudanayuy kaptiki, mudanata qoshurqaqllapa?*” ³⁹ *¿Ima tyimputaq qeshyaq kaptiki, karsilpi kaptiki, rirqayllapa watukushuqqa?*” nishpa. ⁴⁰ Chayshina tapuwaptinllapam, noqaqa paykunata rini niq: “Alliptam niykillapa, chay mana imayuykunata yanapashpaqam, alabis noqata yanapawashqa kangı”, nishpa.

⁴¹ ‘Chaymandaqam ichuq laduyipi kaqkunatana rini niq: “*¡Ashuyllapa laduyimanda qamkuna malditu kundinadukuna! Riyllapa chay tukuy tyimpu lumyaykaq ninaman. Chay infyirnutagam Taytanchiq Dyus rurashqa, dyablu tukuy yanapakuqnin dyablukunawan rupanambaq.*” ⁴² Chaqa mallaqnapitiymi, qamkunaqa mana qarawarqaykichu; yakunapitiypismi, mana qowarqaykichu. ⁴³ Furastiru kaptiypismi, mana pusadata qowarqaykichu. Mudanay faltawaptimbismi, mana nimatapis qowarqaykichu. Qeshyaq kaptiyi, karsilpi kaptiypismi, mana rirqaykillapachu watukuwaqqa”. ⁴⁴ Chayshina niptiyqam, paykunaqa rin tapuwaqllapa: “Taytitu, mallaq kaptiki, yakunapitiki, furastiru kaptiki, mana mudanayuy kaptiki, qeshyaq kaptiki, karsilpi kaptikiqam, mana rikashushqachu kanillapa yanapashunayqa”, nishpa. ⁴⁵ Chayshina niwaptinllapaqam, paykunata nishaq: “Alliptam niykillapa, chay pubrikunata mana yanapashpaqam, alabis noqata disprisyawashqa kangı”, nishpa.

⁴⁶ Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqambis:

—Paykunaqam rinllapa riq chay mana ushyakaq kastiguman. Piru allingunaqam rinllapa riq luryaman, tukuy tyimpu kawsananllapa, nishpa.

26

Jisusta prisunambaqmi parlarqanllapa

(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jisusmi chaykunata yach'achikushpaqa, noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

² —Qamkunaqam yach'angillapa: Ishkay diyallanam faltan Paskwa fyista qallarinanqa, nishpa. Chay fyistapim noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa kuntrawaqkunaman rinllapa intrigakuwaq, kruspi klabawanllapa, nishpa.

³ Alliptam chay diyakunapi kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, kamachikuq ansyanukunawan tandakarqanllapa chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa atun wasimba patyumbi.

Chay kuraqam Kayfas shutirqan. ⁴ Yumbay chay kamachikuqkunam kayshina parlarqanllapa:

—¿Imashinaraq Jisusta ingañashpa dimandanchiqman, prisushpa wanchinanchiqllapa? nishpa.

⁵ Chaymandaqam nirqanllapa:

—Kay fyistapiqam mana balinchu wanchinanchiqqa. Chaqa kay fyistapi kaqkunakish kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.

Suq warmim mishki mutkinata Jisuspa umanman basyarqan
(Mk 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunawan Bitanilla (Bitaniya) laqtapi kashpa, rirqayllapa suq runa Simun shutiqpa wasinman. Chay Simunmi unayqa ismuykaq kwirpuyuc kashqa karqan. ⁷ Paypa wasimbi kaykaptiyllapam, suq warmi ch'ayarqan kirpadu rumi pumupi ancha ch'aniyuq mishki mutkinata apamushpa. Mesapi kaykaptiyllapam, chay warmiqa chay mishki mutkinawan Jisuspa umanda nuyuchirqan. ⁸ Chayta rikashpam, noqaykunaqa piñakushpa, rirqayllapa:

—¿Imapaqtaq qesachaykan chay ch'aniyuq mishki mutkinataqa?

⁹ Chaytaqash' achka qellaypaq randikushpa, chay mana nimayuqkunata yanapananchiqta, nishpa.

¹⁰ Chaymi Jisus chayta uyashpaqa, kayshina niwarqanllapa:

—¿Imapaqmi kay warmitaqa piñachingillapa? Payqam ancha allita rurawashqa. ¹¹ Chaqa pubrikunaqam qamkunapa pullaykillapa tukuy tyimpurinllapa kaq. Piru noqaqam manana tukuy tyimpuchu pullaykillapaqa rini kaq. ¹² Kayshina mishki mutkinata sawayman basyashpaqam, allichawashqashina, wañuptyi pambawanallapa. ¹³ Chaymi allipta niykil-lapa, tukuy kay mundupi noqapa shumaq nutisyayta yach'achikushpaqam, kay warmi allita rurawashqandapis rinllapa yach'achikuq, payta ama qonqanallapa, nishpa.

Judasmi randikurqan Jisusta
(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

¹⁴ Chaymandaqam yach'akuq masiy Judas Iskaryutiqa kamachikuq israylinu kurakunaman rirqan kayshina niq:

¹⁵ —¿Aykatam qamkunaqa pagarawangiman, Jisusta intriganaqqa? nishpa.

Chaymi chay kamachikuq kurakunaqa 30 yuraq qellayta pagararqanllapa. ¹⁶ Chay urasmandapacham Judasqa yuyarqan: ¿Maypitaq, imashinataq Jisusta intrigakuni? nishpa.

Kayshinam punta Santa Mikuna karqan
(Mk 14.12-25; Lk 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Kur 11.23-26)

¹⁷ Chay Paskwa fyistapiqam suq laya mikunakunata, kachangakunata noqaykuna isrraylinukunaqa mikunillapa. Chay fyista qallarishqan diyam wakin yach'akuq masiykunaqa Jisusta tapurqanllapa:

—Kay Paskwa fyista mikunata mikunanchiqqa, ¿maypitaq munangi allichanayllapa? nishpa.

¹⁸ Chaymi Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Rishpa Jirusalinmanqa, riyllapa chay riqsishqanchiq runaman. Payta niyllapa: “Yach'achikuq Taytitum nin: Ch'ayamushqanam uras. Wasikipim munani rurayta Paskwa fyistata yach'akuqniykunawan”, nishpa.

19 Chay nishqanshina rurashpam, Paskwa mikunata allicharqanllapa.
20 Tutayaptinnaqam, Jisusqa noqaykuna dusi yach'akuqningunawan mesapina karqayllapa. 21 Chaypi mikuqshinam niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, suqnikim ringi intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa.

22 Chaymi yumbay noqaykuna limpu malaganayashpa, suqniy suqniy kayshina tapurqayllapa:

—Taytitu, ¿noqachu kani? nishpallapa.

23 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Noqawan suq platupilla pullay mikuqmi rin intrigakuwaqqa. 24 Chaqa Dyuspa Santu Librun nishqanshinam noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa rini wañuq. Lukis jimananqaraqri chay intrigakuwaqqa! Mas allich'i kananda chay runaqa ama nasinambaq, nishpa.

25 Chaymi chay intrigakuq Judasqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿noqachu kani? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, nishqaykishinam qam kangi, nishpa.

26 Chaypi mikuqshinam Jisusqa kachangata piskashpa, Dyusman pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa, noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Kay kachangata ch'askiwashpa, mikuyllapa. Kaymi kwirpuy, nishpa.

27 Chaymandaqam kupatapis piskashpa, Dyusman pagikushpa, noqaykunata niwarqanllapa:

—Kay kupamanda yumbayniki upyayllapa. 28 Chaqa kaymi yawarniy, Dyuswan mushuq tratuta ruranaypaqqa. Yawarniyta ich'aptinllapam rini wañuq, achka runata, warmita uchangunamanda washanaypaq.

29 Piru niykillapam, kay binutaqam manana mastaqa rinichu upyaq kay mundupiqqa, Taytay tiyashqambi qamkunawan mushuq binuta upyanaykaman, nishpa.

*Jisusmi Pidruta nirqan: “Ringim ñigawaq”, nishpa
(Mk 14.26-31; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)*

30 Suq imnuta kantashpaqam, noqaykunaqa chay kashqaymanda llugshishpa, rirqayllapana Ulibu lumaman.

31 Riqshinaqam Jisusqa kayshina niwarqanllapa:

—Kay tutaqam yumbayniki noqapi manana yuyakushpa, noqamanda akrakashpa, shikwa shikwana ringillapa riq. Chaqa Tayta Dyuspa Santu Librumbim nin: “Michidurta chuqriptiyqam, wishangunaga waqta kayta shikwakanqallapa”, nishpa.* 32 Piru wañushqaymanda kawsamushpam, qamkunamanda mas puntata rini riq prubinsya Galiliyaman, nishpa.

33 Chayshina Jisus niptinqam, Pidruqa nirqan:

—Qambi manana pipis yuyakuptimbismi, noqaqa qambilla rini yuyakuq, nishpa.

34 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niyki, kay tuta gallu manaraq kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq: “Manam riqsinichu Jisustaqa”, nishpa.

35 Chaymi Pidruqa nirirqan:

—Pullayki imapis wañushaq. Manamir ñigashqaykichu, nishpa.

Chayshinallam nirqayllapa noqaykuna chay suq yach'akuqningunapis.

* 26:31 Zacarías 13.7

Jisusmi Jitsimani wirtapi Tayta Dyusman mañakurqan

(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

³⁶ Jisusqam noqaykuna yach'akuqningunawan Jitsimani shutiq lugarman rirqanillapa. Chayman ch'ayashpaqam, Jisusqa niwarqanllapa:

—Kaypi tiyayllapa, noqa kay waqman rinaykaman Dyusman mañakuq, nishpa.

³⁷ Chayshina nishpaqam, Pidruta, Sibidiyupa chay ishkay churingunata ashla waqqaq apashpa, Jisusqa suq layayashpa, ancha malaganayarqan.

³⁸ Chaymi paykunata nirqan:

—Ancha jwirtitam llaki piskawan. Limpuraq shunqoy tutayan. Tukuy kay llakikunam munan wanchiwayta. Kaypi kidashpa, ama puñushpachu, yapachawayllapa, nishpa.

³⁹ Chaymi ashla waqqaq rishpa, qonqorikushpa, ancha kumurashpa qaqlan allpaman ch'ayachishtin, Dyusman mañakushpa, nirqan:

—Taytitu, kay tukuy ñakaykunaqam noqapaqqa suq kupa ancha ayaq yakushina. Munashpaqar chay ñakaykunamanda washaway. Piru amar noqa munashqayqa kanqachu. Ashwanri qam munashqaykishina kanqa, nishpa.

⁴⁰ Chayshina Dyusman mañakushpa, kutimushpaqam, chay kimsa yach'akuq masiyllapata puñuykaqta tarishpa, Pidruta nirqan:

—¿Ima manachu atishqallapa kangi agwantayta puñuymandaqa ni suq uritata? ⁴¹ Rikch'akashpa, Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykillapa. Chaqa qamkunaqam allipta munangillapa Dyusta kasuyta. Piru manam atingillapachu kwirpuykita sujitayta, nishpa.

⁴² Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda waqqaq ririshpa, Dyusman kayshina mañakurirqan:

—Taytitu, illuki ñakanaypaq kaptinqa, qam munashqaykishina kanqa, nishpa.

⁴³ Chaymi shamurishpaqa, puñuykaqta taririrqan chay kimsa yach'akuq masiykunataqa. Chaqa paykunataqam puñuyqa ancha binsiykarqan.

⁴⁴ Chaymandaqam chaypilla paykunata dijashpa, mushuqmanda chay waqqaq ririrqan, Tayta Dyusman mañakuriq. Chay kimsa kutindam chayshina nishpalla, mañakurqan. ⁴⁵ Chaymandaqam chay kimsa kutinda kutimushpaqa, chay yach'akuq masiykunataqa nirqan:

—¿Sigingillapachu puñushpa? Kananqam ch'ayamushqa chay uras noqa Dyusmanda Shamuq Runata intrigakuwanan uchayuq runakunaman. ⁴⁶ Atariyllapa. Akuna. Rikayllapa, chay intrigakuwaqqam ch'ayamuykanna, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa

(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Chayshina rimaykaptinllam, chay yach'akuq masiy Judasqa achka runakunawan ch'ayamurqan. Chay runakunaqam qeruta, atun kuchillata piskashpa, shamurqanllapa chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay kamachikuq ansyanukuna kach'amuptin. ⁴⁸ Chay Judas intrigakuqqam paykunataqa nishqa karqan:

—Jisusta riqsinaykillapaqam, muchashpa rini napaykuq. Chaytam piskangillapaqa, nishpa.

⁴⁹ Chaymi ch'ayashpaqa, Jisustaqa muchashpa napaykurqan:

—Bwinas nuchis, Yach'achikuq Taytitu, nishpa.

⁵⁰ Jisusqam nirqan:

—Yanasita (Yanasitu), ¿imapaqtaq shamushqa kangi? nishpa.

Chay uritaslla chay runakunaqa Jisusta piskarqanllapa. ⁵¹ Piru Jisuspa suq yach'akuqinmi atun kuchillunda surqoshpa, mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriyadumba rinrinda pitirqan. ⁵² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Atun kuchilluykitaga waqaychayna. Chaqa kuchilluwan pilyaqqunataqam, kuchilluwan rinllapa wanchiq. ⁵³ ¿Ima manachu yach'angi, noqa Taytay Dyusman mañakuptiyqam, kach'amunman mas di 70.000 anjilningunata washawanambaq, nishpaqa? ⁵⁴ Lukis chayshina kach'amunambaq mañaptiyqach'i, Dyuspa Santu Librumbi noqapaq nishqanqa mana kumplin-gachu. Chaqa librumbiqam kayshina pasawanambaq riman, nishpa.

⁵⁵ Chaymandaqam Jisusqa chay shamuq runakunata nirqan:

—Qamkunaqa, ¿imaraykutaq shamushqallapa kang'i atun kuchillukunawan, qerukunawan, saltiyadurtashina prisuwaqqa? Manchu tukuy diya Tayta Dyuspa adurana wasimbi qamkunawan kashpa, yach'achikushqa kani. ¿Imaraykutaq qamkunaqa chaypiqa mana prisuwarqaykichu? ⁵⁶ Piru tukuy kaykunam kayshina pasaykan, Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqan-guna kumplinambaq, nishpa.

Chay urasmi noqaykuna yumbay yach'akuqningunaqa Jisusta sapalitan-da dijashpana, mitikarqayllapa.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunapi
(Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Chay prisuqkunaqam Jisustaqa chay mas kamachikuq isrraylinu kura Kayfaspa wasinman aparqanllapa. Chaypim karqanllapa Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, kamachikuq anspanukunapis. ⁵⁸ Piru Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirqan chay Kayfaspa wasimba patyungaman. Chaypiqam suldadukunawan tiyarqan, rikanambaq imanachiqshi rin Jisustaqa, nishpa. ⁵⁹ Chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay kamachikuq anspanukuna, yumbay chay Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunapismi tistigukunata maskarqanllapa, llullakushpa, Jisuspa kuntran rimananllapa, chaypaq tumbanna wanchinanllapa. ⁶⁰ Piru maychika suqnin suqnin yangakunata llullakushpa, mana igwalta rimaptinllapaqam, mana nimapaq atirqanllapachu tumbayta Jisusta, wanchinanllapaqa. Piru ultimupim ishkay llullakuqkuna ñawpanllapaman pasashpa, ⁶¹ nirqanllapa:

—Kay runam nishqa: “Dyuspa chay atun adurana wasinda bulashpam, atini kimsa diyapi mushuqmanda rurariyta”, nishpa.

⁶² Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa atarishpa, Jisusta tapurqan:

—¿Manachu nimatapis ningi? ¿Manachu uyangi kay runakuna qambaq rimashqandaqa? nishpa.

⁶³ Piru kuntraptinllapaqam, Jisusqa uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi chay mas kamachikuq kuraqa nirqan:

—Mayá, kamachiykim juranayki Dyuspa shutimbi, ¿Qamchu Dyuspa Churin kang'i? ¿Qamchu Dyus Akrashqan Washadurqa kang'i ichu mana? nishpa.

⁶⁴ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Qam nishqaykishinam kani. Niykillapapismi, kananmandaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runata ringillapa rikawaq, ancha pudirniyuq Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykaqta. Ringillapam rikawaqqis pukutaykunapi syilumanda shamuykaqta, nishpa.

⁶⁵ Chayshina Jisus niptinmi, chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa ancha piñakushpa, kwirpumbi kaq mudananda llikishpa, chay juyiskunata nirqan:

—¡Ichichín, kay runaqam Taytanchiq Dyusta burlaykan! Kananqam manana munanchiqchu tistigukunataqa, ¿manachu? Waqqar kananqa qamkuna kikiki uyashqallapa kangí, kayshina rimashpa Dyusta burlaptinqa.

⁶⁶ Chaymandaqam chay juyiskunata tapurqan:

—¿Imataqa yuyangillapa? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqanllapa:

—Ari, uchayucmi. Allim wañunambaq, nishpa.

⁶⁷ Chay urasmi qaqlambi tuqapashpa, wakinqa puñitiyarqanllapa, wakinqam qaqlambi paqyachishpa, nirqanllapa:

⁶⁸ —Mayá, qam Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, niwayllapa: ¿Pitaq maqashushqa? nishpa.

Pidrum Jisusta ñigarqan

(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Pidru chay wasipa patyumbi tiyaykaptinmi, suq kriyada qemikashpa nirqan:

—Qambismi Jisus Galiliyamanda kaqwan purirqayki, nishpa.

⁷⁰ Piru Pidruqam yumbay chaypi kaqkunapa ñawpambi ñigashpa nirqan:

—Manam yach'anichu imatach'i niwaykangi, nishpa.

⁷¹ Chaymandaqam chay patyumanda sawa punguman lluqshiptin, suq kriyadapis Pidruta rikashpa, chaypi kaqkunata nirqan:

—Kay runapismi Jisus Nasaritmanda kaqwan puriq, nishpa.

⁷² Piru payqam kayshina jurashpa, ñigarirqan:

—Pur Dyusitu, manam riqsinichu chay runataqa, nishpa.

⁷³ Chaymandaqam suq rratitumandalla, chaypi kaqkuna qemikashpa, Pidruta nirqan:

—Allibraq gambis paykunamanda suqnin kangí. Chaqa qamqam chay Galiliyamanda kaqkunashina rimangi, nishpa.

⁷⁴ Chayshina niptinllapam, Pidruqa masta jurashpa, nirqan:

—¡Pur Dyusitu, allipta niykillapa, manamir chay runataqa riqsinichu! nishpa.

Chay urasmi suq gallu kantarqan. ⁷⁵ Chaymi Pidruqa yuyarqan Jisus kayshina nishqanda: “Manaraq gallu kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq”, nishpa. Chaymi payqa ancha syintishpa, sawaman lluqshishpa, ancha waqarqan.

27

Jisustam gubyirnu Pilatuman aparqanllapa

(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ [Nuta: Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyun-gunapi kamachikuqllapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shutiq Pilatu.] Achikyaptinmam isrraylinukunapa yumbay kamachikuq kuranguna, kamachikuq ansyanukunawan tandakarqanllapa parlanambaq, Jisusta wanchinanllapa. ² Chaymandaqam Jisusta grillitashpa, aparqanllapa gubyirnu Punsyu Pilatuta intrigaq.

Judasmi wañurqan

³ Chay intrigakuq Judasqam rikashpa Jisusta sintinsyadu wanchinanllapa kaptinqa, ancha syinturqan intrigakushqambaq. Chaymi rirqan kamachikuq isrraylinu kurakunata, kamachikuq ansyanukunata chay 30 yuraq qellay ch'askishqanda kutichiq. Chaymi nirqan:

⁴ —Uchatam rurashqa kani, suq mana nima uchayuq runata intrigakushpa wanchinaykillapa, nishpa.

Piru chay isrraylinu kurakunaqam Judastaqa nirqanllapa:

—¿Ima kwintayuqtaq noqaykunaqa kani? Chayqam qamba kwintayki, nishpa.

⁵ Chayshina niptinqam, Judasqa uku Dyuspa adurana wasimbi chay qellayta wichukurqan. Chaymandaqam suq lugarman rishpa, urkakashpa wañurqan.

⁶ Chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam chay qellayta tandashpa, kayshina parlarqanllapa:

—Kay qellaypaqmi suq runata intrigakurqan, payta wanchinanchiqllapa. Chaymi liyninchiq mana dijawanchiqchu wichunanchiq ufrindanchiqqa kajunninmanqa, nishpa.

⁷ Chayshina parlashpallapaqam, kayshina yuyarqanllapa: Chay qellaywanqa randishunllapa chay manga ruraqpa ch'akranda, pantyun kanambaq, furastirukuna wañuptin, chaypi pambananchiqllapa, nishpa.

⁸ Chaymi chay ch'akraqa kanan diyakaman shutin “Yawar Pamba”. Chaqa chay ch'akraqam Jisuspa prisyunwan randirqanllapa. ⁹⁻¹⁰ Chayshinam kumplirqan Dyuspaq rimaq Jirimiyas kayshina nishqan: “Chay isrraylinukunam suq runapaq pagarashqanllapa prisyununda paykunalla tandarqanllapa. Chay 30 qellaykunawanmi randirqanllapa mangata ruraq runapa ch'akranda, Kamachikuqniy niwashqanshina”, nishpa.*

Gubyirnu Pilatum Jisusta tapurqan rriparanambaq
(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Gubyirnu Pilatuman Jisusta apaptinllapa, paypa ñawpambi shayaykaptinmi, chay Pilatuqa kayshina tapurqan:

—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnuqa kangiy? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, chay nishqaykishinam kani, nishpa.

¹² Kanan chay kamachikuq kurakuna, chay kamachikuq ansyanukuna kuntrashpa kusasta niptimbismi, Jisusqa mana nimatapis nirqanchu.

¹³ Chaymi Pilatuqa Jisusta nirqan:

—¿Manachu uyangi kuntrashushpa, malutash rurashqa kangiy, niptinllapaqa?

¹⁴ Chayshina niptimbismi, Jisusqa mana ni suq palabrata rimarqanchu. Chaymi uyaraqtaalla rikashpaqa, chay gubyirnuqa ancha ispartarqan.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinanllapa
(Mk 15.6-20; Lk 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Chay Paskwa fyistapim gubyirnuqa watan watan suq prisuta kach'aq, runakuna rrugakuptin. ¹⁶ Chay tyimpupim suq runa Barrabas shutiq karsilpi karqan. Paypaqqam yumbay isrraylinukuna ancha allita yach'arqanllapa. ¹⁷ Kanan chay achka runakuna tandakashqandam Pilatuqa kayshina tapurqan:

—¿Pitam munangillapa kach'anaypaq? ¿Barrabasta ichu kay Jisus Dyus Akrashqan Washadur shutiqta? nishpa.

¹⁸ Chaqa Pilatugaqam intyindishqa karqan: Paykuna imbidyashpam, kay Jisustaqa intrigawashqallapa, nishpa.

¹⁹ Chayshina Pilatu trunumbi tiyaykaptinmi, paypa warminqa suq rrikaduta kayshina kach'akurqan:

* 27:9-10 Zacarías 11.12-13; Jeremías 19.1-13

—Chay allin runamanqa ama mitikuychu. Chaqa tutam ancha llakita paypaq musqoshqa kani, nishpa.

²⁰ Piru chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay ansyanukunawanqam chay achka runata kunashpa, animachishpa, kayshina kunarqanllapa:

—Pilatutaqa mañayllapa Barrabasta kach'ashpa, Jisusta wanchinan, nishpa.

²¹ Chaymi chayshina niptinllapaqa, chay gubyirnu Pilatuqa paykunata tapurirqan:

—Kay ishkey prisukunamanda, ¿mayqannindataq munangillapa kach'anaypaqqa? nishpa.

Paykunaqam nirqanllapa:

—¡Barrabasta kach'ay! nishpa.

²² Chaymi Pilatuqa tapurirqan:

—Chayshinaqa, ¿imanachishaqtaq kay Jisus Dyus Akrashqan Washadur shutiqtata? nishpa.

Chaymi yumbaynin nirqanllapa:

—¡Kruspi klabay! nishpa.

²³ Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa nirqan:

—Piru ¿ima malutamir rurashqa? nishpa.

Chayshina tapuqtinmi, paykunaqa ashwamba sh'uqyarqanllapa:

—¡Kruspi klabay! ¡Kruspi klabay! nishpallapa.

²⁴ Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa yach'arqanna: Maychika imata niptiypismi, mana rinllapachu kasuwaq. Piñakushpam mastana rinllapa sh'uqyaq. Noqamannam rinllapa alsakaq, nishpa. Chaymi yakuta mañashpa, yumbaypa ñawpambi makingunata mayllashpa, nirqan:

—Kay allin runata qamkuna wanchiptikiqam, mana uchayuqchu kani noqaga. Qamkuna munashqaykita rurayllapa. Qamkunam uchayuqqa ringillapa kidaq, nishpa.

²⁵ Chayshina niptinmi, yumbay chay runakunaqa nirqan:

—¡Ari! Wanchishpaqam, noqaykuna wambraykunawan uchayuqkuna kashaqllapa, nishpa.

²⁶ Chaymi Pilatuqa, Barrabastana kach'ashpa, Jisustaqa asutichishpa, paykunatana intrigarqan, kruspina klabanambaqllapa.

²⁷ Chaymandaqam chay gubyirnupa suldadungunaqa uku kwartilninman Jisusta aparqanllapa. Chay ukupiqaq yumbay suldadu masingunata Jisuspa rridurninman tandarqanllapa. ²⁸ Chaymandaqam chay suldadukunaqa Jisuspa kapanda surqoshpa, granati kapata rurachirqan, gubyir-nushina kanambaq. ²⁹ Umanmanmi rurarganllapa suq kuruna kasha likiduta. Allin ladu makimbipismi suq gubyirnupa burdunnin layata piskachirqanllapa. Chayshina rurashpaqam, ñawpambina qonqorikushpa, ancha burlarqanllapa:

—¡Biba isrraylinukunapa gubyirnun! nishpa.

³⁰ Kanan tuqapashpam, chay piskachishqanllapa burdunwan umambi waqtarqanllapa. ³¹ Chayshina burlashpaqam, chay kapa rurachishqanllapa surqoshpa, mudananda rurachirqanllapa. Chaymandaqam aparqanllapa, kruspina klabanambaq.

Jisustam kruspi klabarqanllapa

(Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Kwartilmanda llugshishpaqam, tingunakurqanllapa suq runa Simun shutiqwan. Payqam Sirini llaqtamanda karqan. Chay Simundam Jisuspa krusninda amalas umbruchachirqanllapa apanambaq. ³³ Chayshinam

ch'ayarqanllapa chay lugar Gulguta shutiqman. Chay Gulgutaqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta “Kalabira Lugar”, nishpa. ³⁴ Chaypina kashpaqam, binuta ayaqwan taqllushpa, Jisusta qorqanllapa upyanambaq. Piru Jisusqam mallishpa chay binutaqa, mana upyarqanchu.

³⁵ Chaymandaqam kruspina klabarqanllapa. Kruspi klabashpaqam, chay suldadukunaqa swirtita ruraraqanllapa, Jisuspa mudananda partinakunanllapa. Chayshina ruraptinllapam, kumplirqanna Dyuspaq rimaq kayshina iskibrishqan: “Paykunapuram swirtita rurashpa, mudananda partinakurqan”, nishpa. ³⁶ Partinakushpaqam, chaypina tiyarqanllapa kwidaq. ³⁷ Chay kruspiqam Jisuspa umamba sawambi suq tablitata ruraraqanllapa, imaraykum wañun, nishpa. Chay litrakunaqam niq: “Kay Jisusmi isrraylinukunapa gubyirnun”, nishpa.

³⁸ Jisuspa ladumbiqam ishkay ladrungunatapis kruskunapi klabarqanllapa, suqninda allin ladumbi, suqninda ichuq ladumbi. ³⁹ Kanan ladunllapata pasaqkunaqam umanllapata kuyuchishpa, musyashpa niqllapa:

⁴⁰ —Qam Dyuspa adurana wasinda bulashpa kimsa diyapi ruraqqar, qam kikiki washakay. Mayá, Dyuspa Churin kashpaqa, chay krusmanda ishkimuy, nishpa.

⁴¹ Chayshinallam kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkuna, kamachikuq ansyanukunapis ancha burlashpa, Jisuspaq nirqanllapa:

⁴² —Suqkunataqam washarqan. Piru pay kikinllaqam mana atinchu washakayta. Mayá, Isrrayilpa gubyirnun kashpaqa, kanalitan chay krusmanda ishkimunqa, paypi kriyinanchiqllapa. ⁴³ Payqam niwarqanchiqllapa: “Dyuspa Churinmi kani. Paypillam yuyakuni”, nishpa. Mayá, Tayta Dyus payta allipta kuyashpaqa washanqa, nishpa.

⁴⁴ Chay ladrunguna ladumbi kaqkunapismi musyarqanllapa.

Jisusmi wañurqan

(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Chay diyaqam tukuy pachapi limpu tutayarqan larrdusi urasmanda asta las tres di la tardikaman. ⁴⁶ Yaqqana las tris kaptinmi, Jisusqa ancha jwirtita qayakushpa, nirqan:

—Eli, Eli, ¿lama sabaktani? nishpa.

Chay nishqanqam isrraylinukunapa rimaynimbiqa munan niyta: “Dyusitu, Dyusitu, ¿imapaqmir sapalaytaqa dijawashqa kangi?” nishpa. ^{*}

⁴⁷ Chayshina niqta uyashpaqam, chaypi kaqkunamanda wakinninga pandashpa, yuyarqan: Dyuspaq chay unay rimaq Eliyastam qayaykan, nishpa.

⁴⁸ Chay urasmi suqnin kallparqan ish'uputa apamuq. Apamushpaqam puchqo binupi nuyuchishpa, suq kañapa puntambi rurashpa, Jisuspa shim-inman qemirqan chupanambaq. ⁴⁹ Piru chay wakingunaqam nirqan:

—Shuyay rikananchiq, mayá, ¿Eliyaschush rin shamuy washaq ichu mana? nishpa.

⁵⁰ Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda jwirtita rimashpa, ispiritunda Dyusman mingashpa, wañurqanna. ⁵¹ Chay urasmi Dyuspa adurana wasimba kurtinanqa anaqmanda urakaman ch'awpi ch'awpi llikikarqan. [Nuta: Chay ancha atun rrakta kurtinaqam chay Ancha Santisimu Kwartuta akraq chay Santu Kwartumanda.] Chay urasmi timblurpis karqan. Chaymi atun rumikuna limpu partikarqan. ⁵²⁻⁵³ Chaymandaqam Jisus

* 27:35 Salmo 22.18 * 27:46 Salmo 22.1

wañushqanmanda kawsamuptinqa, chay mach'ayshina sipultura alma pambakashqanguna kich'akarqan. Chaymi Dyuspi kriyiq wañushqakunapis achka kawsamushpa, rirqanllapa Dyus akrashqan llaqta Jirusalinman. Chay Jirusalimbiqam achka runakuna, warmikuna chay kawsamuqkunataqa rikarqanllapa.

⁵⁴ Kanan Jisus wañushqan urasqam kay pachapi timblur karqan. Chaymi chay kwidaykaq kamachikuq suldaduqa yumbay suldadungunawan chayta rikashpa, tukuy chay mas kusaskuna pasaptinqa, ancha manchashpa nirqanllapa:

—Allibraç kay runaqa Dyuspa Churin kashqa, nishpa.

⁵⁵ Chaypim achka warmikunapis karumanda Jisusta chapaykarqanllapa. Paykunaqam Galiliya kashqanmandapacha payta yanapashpa, pullan shamushqallapa karqan. ⁵⁶ Chay warmikunamanda wakinningam karqan: Marya Magdalamanda kaq, Jakubupa Jusipa maman Marya, chay Sibidiyupa churingunapa mamambis.

Jisustam aparqanllapa pambaq
(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Chay diya byirnis amsayaykaptinnam, suq kapuq runa Jusi shutiq shamurqan Pilatuman. Payqam Arimatiya llaqtamanda karqan. Paypismi Jisuspa yach'akuqnin karqan. ⁵⁸ Chaymi payqa Pilatuman rishpa, Jisuspa kwirpunda mañarqan. Chaymi Pilatuqa kamachikurqan, kwirpunda intrigananllapa Jusita. ⁵⁹ Chayshina Jisuspa kwirpunda intrigaptinqam, suq limpyu trapuwan liyashpa, aparqanna pambaq. ⁶⁰ Chay Jusiqam suq luma qaçitapa pach'ambi mushuq mach'ayshina sipulturata rurachishqa karqan. Chaymi payqa chay sipulturapina kwirpunda kamakachishpa, suq atun rumiwan kirpashpa, rirqanna. ⁶¹ Chay mach'ayshinapa ñawpambim tiyaykarqanllapa chay Marya Magdalamanda kaq, tukayan Maryawan.

Suldadukunam Jisuspa kwirpunda kwidarqanllapa chay pambashqambi

⁶² Qayandin sabaduqam isrraylinu kurakunapa kamachikuqninguna farisiyu duktrinayuqkunawan rirqanllapa gubyirnu Pilatuta niq:

⁶³ —Taytitu, yuanillapam chay alma llullakuq kawsaykashpa kayshina nishqanda: “Wañushpaqam kimsa diyaman rini kawsamuq”, nishpa.

⁶⁴ Chayri wakin suldaduykita kamachiy, rinanllapa allita kwidaç chay pambakashqanman, kimsa diya kumplinangaman. Yach'akuqninguna imakish tutup shamushpa, chay kwirpunda surqoshpa, isrraylinu masiyllapata ingañanmanllapa: “Chay wañushqaqash kawsamushqana”, nishpa. Chayshinaqach'i mas piyur llulla kanman chay punta llulla rimashqanmandaqa, nishpa.

⁶⁵ Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa nirqan:

—Mayá, chaypim suldadukuna. Paykunata apashpa, may atishqaykikaman ancha allita kwidachiyllapa, nishpa.

⁶⁶ Chayshina niptinmi, paykunaqa rishpa, chay mach'ayshina sipulturapa kirpanan rumita ancha allita siñalarqanllapa suq silluwan, yach'anannllapa kunfurmi kashqanda. Chaymi chaypina suldadungunata dijarqan kwidanannllapa.

28

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mk 16.1-8; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Chay samana diya pasaptin, dumingo yaqqana achikyaptinmi, chay Marya Magdalamanda kaq tukayan Maryawan rirqanllapa Jisus

pambakashqanman rikaq. ² Chay madrugadum ancha jwirti timblur karqan. Chay urasmi Tayta Dyuspa anjilnin syilumanda shamushpa, chay mach'ayshina sipulturapa kirpashqan rumita ashuchishpa, sawambi tiyarqan. ³ Chay anjilmi rrilampagushina achikchakurqan. Mudanangunaqam ancha yuraq qasashina llipyarqan. ⁴ Kanan chay kwidakuq suldadukunaqam chay anjilta rikashpaqa, ancha manchashpa ch'apsikashpa, bulakashpa, wañushqashinana kidarqanllapa. ⁵ Chay anjilqam chay warmikunata nirqan:

—Ama manchayllapachu. Noqaqam yach'ani: Qamkunaqam chay kruspi wañushqa Jisusta maskaykangillapa, nishpa. ⁶ Mananam kaypichu. Pay nishqanshinam kawsamushqana. Shamuyllapa kay uku kamakachishqanman chapakuq. ⁷ Utqana rishpa, yach'akuqningunata niyllapa: “Jisusqam wañushqanmanda kawsamushqana. Ñawpaykillapatam prubinsya Galiliyaman riykan. Waqqinam ringillapa rikaq”, nishpa. Chay allip kaqtallam nishushqallapa kani, nishpa.

⁸ Chaymi chay warmikunaqa chay pambakashqanmanda dasna llugshirqanllapa. Chay anjilta rikashqanrayku manchashpapismi, ancha kushikushpa, kallpaylla rirqanllapa chay anjil nishqanda Jisuspa yach'akuqningunata willaq. ⁹ Chayshina riykaptinllapaqam, Jisusqa chay riykashqanllapapi das rikakushpa napaykurqan:

—Bwinus diyas warmisitakuna, nishpa.

Chaymi paykunaqa qemikashpa, ch'akingunata abrasashpa, Jisusta adurraqanllapa. ¹⁰ Kanan Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Ama manchayllapachu. Ashwanri masayshina kaqkunaman riyllapa abisaq, paykuna rinanllapa prubinsya Galiliyaman. Waqqinam rinllapa rikawaq, nishpa. [Nuta: Jisus “Riyllapa masayshina kaqkunata abisaq” nishqanqam munan niyta paypa apustulningunata rinanllapa abisaq.]

Suldadukunam chay pasashqambaq isrraylinu kurakunata abisarqanllapa

¹¹ Chay warmikuna noqaykunaman shamuykaptinqam, wakin kwidakuq suldadukunaqa Jirusalinman rishpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakunata willarqanllapa chay tukuy ima pasashqambaq. ¹² Chaymi chay kurakuna, kamachikuq ansyanukunawan tandakashpa, kayshina parlarqanllapa: “¿Kananqa imatanam rurashunllapa?” nishpa. Chayshina parlashpaqam, suldadukunata achka qellayta pagarashpa nirqan:

¹³ —Amar rimayllapachu chay pasashqandaqa. Ashwan kayshina rimayllapaqa: “Noqaykuna puñunaykamanmi Jisuspa yach'akuqninguna tutup shamushpa, suwawashqallapa paypa kwirpunda”, nishpa. ¹⁴ Kay nishushqayshina rimaptikillapa, gubyirnu yach'aptinqam, noqaykuna paytaqa kriyichishaqllapa: Chay suldadukunaqam mana uchayuyqchu, nishpa. Chayshinanam washashqaykillapa, qamkunata ama kastigashunan, nishpa.

¹⁵ Chaymi chay suldadukuna qellayta ch'askishpaqa, chay kunashqanshinana rimarqanllapa. Chay nishqandam achka isrraylinukuna kanangaman parlanllapa.

Jisusmi yach'akuqningunata kayshina mingarqan
(Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23; Ich 1.6-8)

¹⁶ Noqaykuna chay unsi yach'akuqninguna Galiliyaman rishpaqam, Jisus nishqan lumaman rirqayllapa. ¹⁷ Chay lumapi Jisusta rikashpaqam, adurraqayllapa. Piru wakin yach'akuqniy masiykunaqam mana allita kriyishpa yuyarqanllapa: ¿Allipchuraq pay? nishpa. ¹⁸ Chaymi Jisusqa noqaykunaman qemikashpa, kayshina niwarqanllapa:

—Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kamachikuqta numbrawashqa, syilupi, kay pachapi kamachikunaypaq. ¹⁹ Chaymi kamachiykillapa, riyllapa yumbay nasyungunaman, runakunata, warmikunata yach'achiq, noqapi kriyishpa, yach'akuqniykuna kanambaq. Chay kriyiqkunataqa shutichiyllapa Taytay Dyuspa shutimbi, noqapa shutiypi, Santu Ispiritupa shutimbi. ²⁰ Chayshina shutichishpaqar, yach'achiyllapa tukuy kamachikushqayta kasunanllapa. Kay mundu ushyakaptimbismi, noqaga tukuy tyimpu pullaykillapa rini kaq, nishpa.
Kaytallam iskibriykillapa.

SAN MARKUSMI JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBIRIQAN

¿Pitaq karqan San Markusqa? San Markusmi Birnabipa ayllun karqan. Payllam Jwan Markuspis shutirqan. Jirusalinmandam karqan (Ichus 12.12). Ayllun Birnabiwan, Pabluwan karu nasyungunaman rirqan, Jisukristupaq yach'achikuq (Ichus 13.5). Chaymandaqam Pidruwambis purishpa, pay-manda ancha allita yach'akurqan Jisukristupa bidambaq. Chay Pidrum Markuspaq nirqan: “Paymi churiyshina”, nishpa (1 Pidru 5.13). Masta yach'ananchiq Markuspaq, liyiyshunllapa: Ichus 12.25; 13.5; 13.13; 15.36-39; Kulusinsis 4.10; 2 Timutiyu 4.11.

¿Pikunapaqmi iskibirirqan kay librutaqa? Kay librutaqam masta iskibirirqan mana isrraylinu kaqkunapaq.

¿Imaraykum iskibirirqan kay librutaqa? Chay tyimpupiqam mana kriy-iqkuna Jisukristupi kriyiqkunata ancha qesachaykarqanllapa. Chaymi San Markusqa kay librutaqa iskibirirqan, kriyiq masingunata animachinan.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, shutikushqanmandapacha syiluman rishqangaman.

Mk 1.1-13 niwanchiqllapa, Jwan Shutichikuq Jisukristuta shutichishqambaq, dyablu Jisusta munashqan tyintashqambaq.

Mk 1.14-7.23 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata chay prubinsyapi rurashqambaq.

Mk 7.24-9.50 niwanchiq, Jisukristu kimsa prubinsyaman riqshina yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk 10.1-11.10 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman riqshina yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk 11.11-13.37 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk 14.1-16.20 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wafushpa, kawsamushpa, syiluman rishqambaq.

Jwan Shutichikuqmi chunchakunapi yach'achikuq

(Mt 3.1-12; Lk 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Kayshinam qallarín Dyuspa Churin Jisukristupa ancha shumaq nutisyanqa.

² (Jisukristu manaraq shamuptin kay pachamanmi, Tayta Dyuspaq suq rimaq karqanna. Paymi Isayiyas shutirqan.) Chay Isayiyasmi librumbi iskibrishqa karqan Taytanchiq Dyus Churinda kayshina nishqanda:

Qamba puntaykitam rini kach'aq suq runata, qambaq yach'achikunambaq, runakuna, warmikuna shumaqta ch'ayachishunanllapa.

³ Chaymi chunchakunapi ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq: “Uyakuyllapa, Siñurninchiqmi rinna shamuq. Chayri shumaqtana kawsayllapa, pay shamuptin, allita ch'ayachinaykillapa. Chaqa uchaykillapata dijashpaqam, alabis allichaykangimanshina paypa ñanninda”, nishpa.*

⁴ Chay nishqanshinam allip karqan. Chaqa Taytanchiq Dyusmi Jisusmanda mas puntata Jwan Shutichikuqta kach'amurqan, Jisuspaq

* 1:3 Isaías 40.3; Malaquías 3.1

yach'achikunambaq. Chay Jwanmi chunchakunapi runakunata, warmikunata niq:

—iUyawayllapa, uchaykikunata dijashpa, Tayta Dyusta kasushpana, shutikuyllapa, chay uchaykikunamanda pirdunashunambaq! nishpa.

⁵ Chaymi Jirusalin llaqtamanda, tukuy chay prubinsyan Judiyamanda ancha achka runakuna, warmikuna chay chunchaman riqlapa, chay Jwanda uyaq. Kanan Jwanqam chay uchanda dijaqkunataqa rriyu Jurdambi shutichiq.

⁶ Chay Jwanqam chunchakunapim tiyaq. Kapanqam kamillupa millwanmada kaq. Wach'ukunqam qaramanda kaq. Kanan payqam atun churqapkunata (churqakunata), myil di abijata mikushpa kawsaq. [Nuta: Jwamba chay mudananqam Dyuspaq unay rimaqkunapa mudananshina karqan.] ⁷ Payqam runakunata yach'achishpa niq:

—Dyusmandam rinna shamuy suq ancha pudirniyuq maski noqamanda. Chay ancha kamachikuqpa ñawpambiqam noqaqa mana nimachu kashaq. Chaymi nini, manam balinichu ni kriyadunshina llanqemba watunda paskanaypaq. ⁸ Chaqa noqaqam qamkunataqa yakuwan shutichiykillapa. Piru chay ancha baliq shamushpaqam, shutichishunqallapa Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan

(Mt 3.13-17; Lk 3.21-22)

⁹ Jisusmi prubinsya Galiliyapa Nasarit llaqtanmunda rirqan Rriyu Jurdanman, Jwan shutichinambaq. ¹⁰ Chayshina Jwan shutichiptinqam, Jisusqa yakumanda llushiykashpa, anaqman chapakushpa, syluta kich'akaykaqta rikarqan. Chaymandaqam rikarqan Dyuspa Santu Ispiritunda suq palumitashina sylumanda urangumushpa payman shamugta. ¹¹ Chay urasmi sylumandapacha Tayta Dyus Jisusta nirqan:

—ijitu! iQam ancha kuyashqay Churiyqa kangil! iQamwanmi ancha kushikuni! nishpa.

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta

(Mt 4.1-11; Lk 4.1-13)

¹² Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun suq chunchaman Jisusta aparqan. ¹³ Chay chunchapim Jisusqa 40 diyas tukuyta tiyarqan, chukaru kita animalkunapa ukumbi. Chaypi kaptinmi, dyabluqa rikakurqan tyintanambaq. Chaymandaqam mana nimapi atishpa tyintaytaqa, Jisuspa ñawpanmunda ashushpa rirqan. Chaymandaqam Dyuspa anjilninguna shamushpa, tukuy imapi Jisusta yanaparqan.

Jisusmi rirqan Galiliyaman yach'achikuq

(Mt 4.12-17; Lk 4.14-15)

¹⁴ Chay Jwan Shutichikuqta karsilaptinmi, Jisusqa rirqan prubinsya Galiliyaman, Tayta Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq. ¹⁵ Chaymi yumbayta nirqan:

—Tayta Dyusmi qamkunapa laduykimanna ch'ayamushqa, shumaqta kamachishunanllapa. Chayri qamkunaga mana allikunata rurashqayki-rayku syintishpa, Dyusta rrugayllapa pirdunashunambaq. Kanan paypi kriyishpa, allipta yuyakuyllapa: Taytanchiq Dyusmi munan washawayn-inchiqta, nishpa.

Jisusmi ch'usku runakunata qayarqan, paywan purinanllapa

(Mt 4.18-22; Lk 5.1-11)

¹⁶ Jisusmi chay prubinsya Galiliyapi ancha atun qoch'apa manyanda riykashpa, rikarqan ishkay masapura runakunata. Suqmi shutirqan Simun.

Suqqam shutirqan Andris. Chaypim paykunaqa atarrayanwan piskaykarqan piskadukunata. ¹⁷ Paykunatam Jisusqa kayshina qayarqan:

—Shamuyllapa noqawan purinayki. Qamkunaqam yach'angina piskadukunata piskayta. Noqaqam rini yach'achishuqlapa, runakunata maskashpa, yach'achinaykillapa, noqapi kriyinanllapa, nishpa.

¹⁸ Chaymi paykunaqa chay uras atarrayangunata dijashpa, Jisuswana rirqan.

¹⁹ Riykashpallapa, ashla waqman ch'ayaykashpaqam, Jisusqa ishkay runa masta rikarqan. Paykunaqam Sibidiyupa churinguna karqan. Suqin shutirqan Jwan; suqqam Jakubu. Paykunaqam yakupi puriq barkumba ukumbi atarrayangunata allichaykarqan. ²⁰ Paykunatapismi Jisus qayarqan, paywan pulla purinambaqllapa. Chaymi chay uras das paykunaqa taytanda dijashpa, rirqanllapa Jisuswan. Taytanqam chay barkupiq kidarqan wakim yanapakuqinwan.

Suq runapim dyablupa ispiritun tiyaq (Lk 4.31-37)

²¹ Jisusqam chay runakunawan Kapirnewun llaqtaman ch'ayargan. Chay llaqtapiqam samana diyapi sinaguga wasiman yarkushpa, chaypi yach'achikurqan. ²² Chaymi Jisus yach'achikuqtaq, chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata uyarqanllapa. Chaqa Jisusqam ancha yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, mana yach'achikuqchu Muysispa liyningunata yach'achikuqshina. ²³ Chay sinaguga wasipiqam suq runapis karqan. Paypiqam suq millanaypaq dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi qayach'akurqan:

²⁴ —¡A! Qam Jisus Nasaritmanda kaq, ¿ima kwintayuqtaq kangim piñachiwanaykiqa? ¿Ima, kayman shamushpachu, ringim chingachiwaqllapa? ¡Noqaqam riqsiyki! ¡Qamqam Dyuspa chay santu Churim kangim! nishpa.

²⁵ Chaymi Jisusqa chay dyabluta anyashpa nirqan:

—¡Uyaray! ¡Lluqshiy kay runamanda! nishpa.

²⁶ Chayshina qatiptinqam, chay dyabluqa chay runata atakikunata qoshpa, ancha qayach'akushpa, ukunmanda llushirgan. ²⁷ Kanan chayta rikashpaqam, chay runakunaqa ancha ispantashqata chaparqanllapa Jisusqa. Chaymandaqam paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imataq kayqa? ¿Ima laya mushuq yach'achikuqtaq, ima laya kamachikuqtaq? ¡Rikay, paypaqqam mana nimachu waq saqra dyablukunaqa! ¡Chaymi kamachiptinqa, das kasunllapa! nishpa.

²⁸ Jisus rurashqambaqmi das parlarqanllapa chay prubinsya Galiliyapa tukuy lugarningunapi.

Jisusmi Simun Pidrupa swigranda kach'akachirqan (Mt 8.14-15; Lk 4.38-39)

²⁹ Lluqshishpa chay sinaguga wasimandaqam, Jisusqa chay Jakubuwan, Jwanwan rirqan Simumba, Andrispa wasinman. ³⁰ Chaypim Simumba shiyarqan jibriwan kamapi karqan. Chaymi Jisusta nirqanllapa:

—Simumba swigranmi qeshyaq, nishpa.

³¹ Chaymi Jisusqa chay warmiman qemikashpa, makinmanda rambashpa, shayachirqan. Chayshina shayachiptinmi, das kach'akarqan. Chaymi chay warmiqqa chay uras paykunataqa qararqan.

Jisusmi qeshyaqkunata kach'akachirqan (Mt 8.16-17; Lk 4.40-41)

³² Chay diya rupay seqaykaptinmi, ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan Jisusman. Paykunagam apamurqan yumbay qeshyaqningunata, Jisus kach'akachinan. Dyablukuna kamachishqan runakunatapis apamurqanllapa, dyablukunata paykunamanda wichukunambaq. ³³ Chay llaqtapi yumbay tiyaqkunam tandakashpa, Jisus kaykashqan pungupi undakarqanllapa. ³⁴ Jisusqam chaypiqa kach'akachirqan tukuy laya nanaywan kaqkunata. Suqkunamandapismi dyablukunata qatirqan. Chay dyablukunagam yach'arqanllapa: Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa. Piru Jisusqam mana nimatapis dijarqanchu, paypaq rimananllapaqa.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan

(Lk 4.42-44)

³⁵ Qayandin yaqqana achikyaykaptinmi, Jisusqa atarishpa, rirqan suq chunchaman, Tayta Dyusman mañakuq. ³⁶ Chay chunchapi kaykaptinmi, Simun Pidruqa chay suqkunawan rishpa payta maskaq, chaypi tarirqanllapa. ³⁷ Tarishpaqam, Jisusta nirqanllapa:

—Yumbaymi maskashuykangi, nishpa.

³⁸ Piru Jisusqam nirqan:

—Ashwan aku waq sirka llaqtakunaman, waqpipis yach'achikunaypaq. Chaqa chaypaqmi shamushqaqa kani, nishpa.

³⁹ Chaymi chay prubinsya Galiliyapa tukuy llaqtangunaman ch'ayashpaqa, sinaguga wasikunaman yaykushpa, yach'achikurqan. Dyablukunatapismi runakunamanda qatirqan.

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuq runata kach'akachirqan

(Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

⁴⁰ Suq diyam suq ismuykaq kwirpuyuq runa Jisusman shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa rrugarqan:

—¡Taytitu! Qamqam ancha pudirniyuq kangi. Chayri qam munashpaqa, atingi kach'akachiwayta, nishpa.

⁴¹ Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runata ancha llakipashpa, paypa sawanman makinda rurashpa nirqan:

—Noqam munani kach'akachishuyta. Kanalitan kach'akay, nishpa.

⁴² Chayta niptinllam, chay ancha fiyu qeshyayqa kwirpunmanda das chingarqan. ⁴³⁻⁴⁴ Chaymandagam Jisusqa chay runata ancha kunarqan:

—Amakish pitapis ni maypipis parlachikungichu. Riy kuramanlla, allita rikashunan. Ufrindaykita apay Dyuspa adurana wasinman, Muysis kamachikushqanda ruranayki, yumban yach'anambaq: Waq runaqam kach'akashqana, nishpa.

⁴⁵ Piru waq runaqam mana ruraraqanchu Jisus kunashqandaqa. Ashwanmi payqa rishpa, yumbayta parlachirqan:

—Jisusmi kayshina allita yanapawashqa, nishpa.

Chaymi Jisusqa manana atirqanchu llaqtakunapi yach'achikuyta, ancha achka qeshyaqkuna maskaptinllapa. Chaymi sawa chunchakunapina puriq. Chay chunchakunapi kaykaptimbismi, achka runakuna, warmikunaga yach'arqanllapa. Chaymi Jisuspa ikinda ancha achkakuna tukuy maymanda chay chunchaman rirqanllapa.

2

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan

(Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

¹⁻² Suq diyam Jisusqa kutirirqan chay Kapirnewun llaqtaman. Chaymi runakunaqa yach'ashpa: Chaypinam, nishpaqa, ancha achka tandakarqan, Jisusta rikananllapa. Chayraykum Jisus kashqanman undaptinllapa, manana ayparqanchu chay wasiqa. Chaymi manana qarqanchu lugar ni sawa pungupi. Ukupiqam Jisusqa Tayta Dyus kunashqanda yach'achikuykarqan. ³ Chay kashqanmanmi ch'usku runakuna suq runa wañushqashina kwirpuyuyqta parapi apamurqanllapa. ⁴ Piru chay wasiman ch'ayachishpaqam, mana atirqanllapachu irpuyta uku Jisus kashqanman, ancha unda runakuna kaptin. Chaymi wasipa sawanman llugshishpa, tichunda ush'kushpa, chay ush'kutana chay qeshyaqtaqa waskakunawan parambi ishkichirqanllapa Jisuspa uku ñawpanman. ⁵ Jisusqam chayta rikashpaqa, yuyarqan: Ancharaq noqapi yuyakunllapa, nishpa. Chaymi chay geshyaqtaqa nirqan:

—Ijitu, pirdunaykim uchaykikunamanda, nishpa.

⁶ Piru chay uku wasipiqam Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna tiyashpa, uyakuykarqanllapa. Paykunaqam yuyarqan: ⁷ Kay Jisusqam yanqa runalla. ¿Imaraykutaq kayshinaqa nin? ¡Chaqa rikay! Dyusshina tukushpam, Tayta Dyusta burlaykan. Manam ni pipis atinchu uchakunata pirdunakuytaqa. Tayta Dyusllam chaytaqa atin rurayta, nishpa.

⁸ Jisusqam yach'arqanna chay runakuna yuyashqandaqa. Chaymi paykunata tapurqan:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa chay mana baliqkunata yuyaykangillapa?

⁹ Mayá, ¿imataq mas trabajus ruranaypaq, ninaypaq: “Uchaykikunatam pirdunayki” ichu ninaypaq: “Noqam kach'akachiyki; atarishpa, paraykita tandashpa, riy”, nishpa? ¹⁰ Kananqam rini rikachishuq yach'anaykillapa: Tayta Dyus Jisusta pudirniyuqta numbrashqa, runakunata uchangunamanda pirdunanambaq, nishpa.

Chaymandaqam, chay runa wañushqashina kwirpuyuyqta nirqan:

¹¹ —Atarishpa, paraykita tandashpa, apashpa, riy na wasikiman, nishpa.

¹² Chayshina kamachiptinllam, chay runaqa dasna atarirqan. Chaymi paranda tandashpa, yumbay chapaykaptin, ñawpanllapata rirqan. Chay cha-paqkunaqam chayta rikashpaqa, ancha ispantarqanllapa. Chaymi Dyusta ancha alabashpa nirqanllapa:

—¡Manam nunka kay layataqa rikashqachu kanchiqlapa! nishpa.

Jisusmi qayarqan Libi shuti q runata

(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

¹³ Chaymandaqam Jisusqa ririrqan chay ancha atun qoch'apa manyanman. Chaymambismi ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan. Chaymi chaypipis payqa paykunata yach'achirqan. ¹⁴ Chaymanda riqshina suq lugarta pasaqshinam rikarqan suq runa Libi shuti qta. [Nuta: Chay Libillam Matiyupis shuti q.] Payqam Alfiyupa churin qarqan. Chay Libiqam tiyaykarqan kuntribusyun kubrakunan dispachumbi. Payta rikashpaqam, Jisusqa kayshina qayarqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

Chaymi Libiqa chay uras atarishpa, Jisuswana rirqan.

¹⁵ Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan rirqan Libipa wasinman mikuq. Chaypim qarqanllapa wakin kuntribusyunda kubraquqkuna, suq laya uchayuq runakunapis. Chay uchayuqkunaqam chay mesapilla tiyashpa, Jisuswan pulla mikuykarqanllapa. Jisuspa ikinda achka riqkunapismi chaypiqa qarqan. ¹⁶ Chaymi Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna, wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa chayta rikashpa, Jisuspa yach'akuqningunata tapurqanllapa:

—¿Imaraykum Jisusqa mikun waq kuntribusyunda kubrakuqkunawan, waq uchayuq runakunawanqa? nishpa.

¹⁷ Piru Jisusqam uyarqan chay runakuna nishqandaqa. Chaymi paykunataqa nirqan:

—Mana qeshyaqkunaqam mana munanchu ambikuqtaqa. Qeshyaqkunallam nishan ambikuqtaqa. Chaymi noqaqa shamushqa kani kay uchayuqkunata washanaypaq. (Chayraykum paykunawan kani.) Piru manam shamushqachu kani washaq allita ruraq tukuqkunataqa, nishpa.

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa
(Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

¹⁸ Suq diyam Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, ayunaykarqanllapa. Chay farisiyu duktrinayuqkunapismi ayunaykarqanllapa. Chaymi chayta rikaqkunaqa Jisusman rishpa, payta tapurqanllapa:

—Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, chay farisiyukunapis ayunanllapa. ¿Imaraykutaq qamba yach'akuqnikikuna mana ayunanllapachu? nishpa.

¹⁹ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Manchu suq runa kasarashpaqa, kumpañirungunata kumbidan shamunambaq fyistanman. Chay kasaraq runa kumpañirungunawan fyistapi kushikuqkunaqam mana ayunanchu, ¿manachu? Chayshina yupaymi noqapa kumpañiruykunapis pullay kashpaqa, manaraq ayunanllapachu. ²⁰ Piru suq diyam (ch'iqniwaqkunaqa) paykunamanda rinllapa akrawaq. Chaypinam paykunapis rinllapa ayunaqqa.

²¹ Manam pipis mawka trapunda mushuq trapuwanqa rrimindanchu. Chaqa mushuq trapuwan rrimindaptinqam, chay mushuq rritasuqa qendishpa, ashwamba llikin mawka traputaqa. ²² Chayshinallam llullu binutapis rurashpa, mana wichunchiqchu mawka qara taligaman. Chaqa chay llullu binuqam qarwashpa, pach'yachin mawka qara taligataqa. Chayshinam pulla qesachakan binuwan qara taligaqa. Qara taligapismi llikikan. Chayri llullu binutaqa mushuq qara taligakunaman wichushun, chay qara chutakashpa, ama pach'yanambaq. [Nuta: Jisus chay mushuq yach'achikushqanqam chay llullu binushina. Isrraylinukunapa chay unay kustumbringunaqam chay mawka qara taligashina.]

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa
(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

²³ Suq samana diyapim Jisusqa yach'akuqningunawan tarpudukunapa ukunda riykarqan. Chaymi chay yach'akuqninguna mallaqnashpa, pasaqshina trigukunapa ispigangunata pitikushpa, qaqokushpa, mikurqanllapa. ²⁴ Chaypaqmi farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusta nirqanllapa:

—Muysismi kamachikushqa, samana diyapi ama trabajananchiq. ¡Rikay! Chay yach'akuqnikikunaqa trabajaykanllapa. Manam kasunllapachu Muysis nishqandaqa, nishpa.

²⁵ Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:

—¿Ima, manachu liyishqallapa kangi chay unay gubyirnu Dabid kumpañirungunawan mallaqnashpa rurashqandaqa? ²⁶ Chaqa payqam yaykurqan chay unay karpamanda adurana wasiman mikunata maskaq. Chay tyimpupim chay kura Abyatarqa mas kamachikuq isrraylinu kura kashpa, chay adurana wasita kwidaq. Chay adurana wasipi ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqlla karqan. Piru chay Dabidqam mana

dirichuyuq kashpapis, chay ufrinda tandakunata mikushpa, chay kumpañirungunatapis qorqan mikunambaqllapa.*

²⁷ Jisusqam nirqambis:

—Dyusqam samana diyataqa runakunapaq rurarqan, paykunata yanapanambaq. Manam rurarqanchu samana diyataqa, runakunapa patrunchinshina kanambaqqa. ²⁸ Nogaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwinun kani. Chaymi atini kamachikuyta: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

3

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata

(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

¹ Suq samana diyapim Jisusqa ririrqan sinaguga wasiman. Chaypim karqan suq qendishqa makiyuq runa. ² Kanan wakinqam Jisustaqa mana shaykuq chaparqanllapa: ¿Ima, kay samana diyapinachu rin kach'akachiq kay qendishqa makiyuqtaqa? Chayta ruraptinqa dimandashun, nishpa.

³ Jisusmi chay qendishqa makiyuqtaqa nirqan:

—Atarishpa, shamuy kay ch'awpiyllapaman, nishpa.

⁴ Chaymi chay runa ch'awpiman riptinqa, Jisusqa yumbay chay runakunata tapurqan:

—Tayta Dyusqa, ¿imatam kamachiwanchiq, samana diyapi rurananchiqqa? ¿Allita rurananchiq ichu maluta? ¿Munanchu runapa bidanda washananchiq ichu wanchinanchiq? nishpa.

Chayshina Jisus tapuptinqam, chay runakunaqa uyaraplla (uyaralla) kidarqanllapa. ⁵ Piru Jisus nishqandaqam mana nimatapis munarqanllapachu intyindiytaqa. Chaymi Jisusqa ancha chapashqanshina malaganayashpa, chay qendishqa makiyuq runataqa nirqan:

—Chutay makikita, nishpa.

Chaymi chay runa makinda chutaptinqa, dasna allinyarqan. ⁶ Chayta rikashpam, chay farisiyu duktrinayuqkunaga lluqshishpa, gubyirnu Irudispa partidungunawan parlarqanllapa, Jisusta wanchinanllapa.

Jisustam achka runakuna kish'kicharqanllapa

⁷⁻⁸ Jisusmi yach'akuqningunawan ririrqan chay ancha atun qoch'apa manyanman. Chaypi ancha shumaq milagrakunata rurariptinmi, achka runa, warmi yach'ashpa, chay prubinsya Galiliyapa llaqtangunamanda tandakarqanllapa Jisusman. Shamurqambismi prubinsya Judiyamanda, Jirusalin llaqtamanda, Idumiyamanda, Tirumanda, Sidunmanda, rriyu Jurdamba waq ladun chimbanmandapis Jisusta rikaq. ⁹⁻¹⁰ Chay runakuna, warmikunam ancha undarqan Jisus kashqanman. Chaymi yumbay qeshyaqkuna kach'akanambaq kumsanakuyta, waqmanda kaymanda chutakashpa, Jisusapa kapanda munashpa llamkayta, ancha kish'kiyachirqanllapa paytaqa. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata kamachirqan, yakupi puriq barkuta apamunanllapa, chay barkupi tiyashpa yach'achikunambaq.

¹¹ Kanan dyablupa ispiritunwan puriqkunam Jisusman shamushpa, ñawpambi qonqorikurqanllapa. Paykunapim dyablukunapa ispiritunguna tiyarqanllapa. Chay dyablukunaqam Jisusta rikashpaqa qayach'akuqllapa:

—¡Qamqam Dyuspa Churin kangi! nishpa.

¹² Piru Jisusqam chay dyablukunataqa anyarqan uyarananllapa, ama chayshina rimananllapa.

* 2:26 1 Samuel 21.1-6

Jisusmi yumbay yach'akuqningunamanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq
(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

¹³ Jisusqam suq lumapa sawanman lluqshishpa, yach'akuqningunata qayarqan, payman shamunanllapa. ¹⁴ Riptinllapaqam, paykunamanda akrarqan dusi yach'akuqningunata, paywan pulla purinanllapa, suq lugarkunaman kach'aptin, pay nishqanda suqkunata yach'achinanllapa. [Nuta: *Chay dusi akrashqangunaqam apustulninguna shutiqllapa.*] ¹⁵ Paykunataqam ancha pudirniyuqta rurarqan, atinambaqllapa qeshyaqkunata kach'akachiyta, atinambaq dyablukunata runakunamanda qatiyta. ¹⁶ Chay dusi akrashqan runakunaqam kaykuna karqan: Suqmi shutiq Simun. Paypaqllam Jisukristuqa nirqan: “Paylla Pidrupis shutinga”, nishpa. ¹⁷ Ishkayqam karqan Sibidiyupa churinguna Jakubuan masan Jwan. Paykunapaqmi Jisukristu nirqan: “Buwani rjismi shutingallapa”, nishpa. Chay shutingam rimaynimbiqa munan niyta: “Lanyashina rimayniyuqkuna”, nishpa. ¹⁸ Chay suqkunaqam shutiqllapa: Andris, Filipi, Bartulu, Matiyu, Tumas. Suqqam karqan Alfiyupa churin Jakubu. Suqqam karqan Tadiyu. Suqqam karqan suq Simun. Payqam isrraylinu Kananista partidumanda karqan. ¹⁹ Suqqam karqan Judas Iskaryuti. Chay Judasmi suq tyimpumanda Jisusta randikurqan.

Wakin runakunam nirqanllapa: “Jisustash dyablu yanapan”, nishpa
(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jisusmi chay yach'akuqningunawan yaykurqan suq wasiman. Chay-mambismi, ancha achka runa, warmi tandakarqan. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunawan chay shamukunata yach'achishpa, yanapashpa, mana ni atirqanllapachu mikuyta. ²¹ Chayshina kaykaptinllapam, suqkuna rimarqanllapa:

—Jisusqash lukuyashqa, nishpa.

Chaymi Jisuspa ayllunguna chayta uyashpaqa, rirqanllapa Jisusta apamuq wasinman.

²² Kanan Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam Jirusalin llaqtamanda Jisusman shamushpa, kayshina rimarqanllapa:

—Chay mas kamachikuq dyablu Bilsibupa ispiritunqam Jisuspi tiyan. Chaymi chay Bilsibu yanapaptin, payqa atin dyablukunata runakunamanda qatiyta. Manaqa manam atinmanchu qatiyta, nishpa.

²³ Chaymi Jisus chayta yach'ashpaqa, chay washan rimaqkunata qayashpa, kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Chay dyabluqam mana nunka atinmanchu pay mismuqa qatikayta suq runamandaqa. ²⁴ Chayshinallam suq nasyumbi tiyaqkunapis paykunapura pilyashpa, wanchinakushpaqa, *zimashinam* atinmanllapa kawsaytaqa? ²⁵ Chayshinallam suq ayllupi paykunapura wanchinakushpaqa limpuna chinganmanllapa. ²⁶ Chayshinallam dyablupis mana munanachu pay mismu wanchikaytaqa. Chayshina wanchikashpaqach'i, chinganmanna.

²⁷ Kaytapis uyayllapa: Suq ladrunqam mana dasqa atinchu qoch'iyta imangunata suq ancha wapu runataqa. Ashwanmi puntata chay wapu runawan pilyan binsinangaman. Chayshina binsishparaqmi, alli alli ch'aqnashpa, atin imangunata qoch'iytaqa. (Chay runashinam noqapis dyabluta binsishpa, runakunata, warmikunata qoch'ini washanaypaq, nishpa.)

28-30' (Dyuspa Santu Ispiritunmi Jisukristuta ancha yanaparqan achka mi-lagrukunata ruranambaqqa.) Piru wakin runakunaqam Jisuspaq rimaykar-qanllapa: "Jisustaqam dyablu yanapaykan", nishpa. Chaymi Jisukristuqam chay rimaqkunataqa nirqan:

—(Chayshina kuntrayta rimashpaqam, Dyuspa Santu Ispiritumbaq "dyablum" niykangillapa.) Alliptam niykillapa, runakuna allipta mañakuptinmi, Taytanchiq Dyus tukuy laya uchangunata, mana baliq rimashqangunata rin pirdunaq. Piru mayqan runa Santu Ispiritumbaq niptin: "Chayqam dyablu" nishpaqam, chay runataqa Taytanchiq Dyusqa mana nunka rinchu pirdunaq, nishpa.

Jisuspa masangunam mamanan payman ch'ayarqanllapa
(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

31 Jisus chay wasipi kaykaptinmi, mamanan masanguna chayman ch'ayashpa, sawamandalla Jisusta qayachirqan. 32 Chaymi Jisuspa ladumbi tiyaykaqkunaqa paytaqa nirqanllapa:

—Mamaykiwan masaykikunash sawapi shuyashuykangillapa, nishpa.

33 Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Pitaq mamay? ¿Pitaq masaykunaqa?

34 Chaymandaqam rridurnimbi kaqkunata chapashpa nirqan:

—Qamkunam mamay, masaykunaqa kangillapa. 35 Chaqa Tayta Dyus munashqanda kasuqkunam mamay, masaykuna, panyikunaqa, nishpa.

4

Jisukristum suq kumparasyunda ruraraqan tarpukuqwan
(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

1 Suq diyam Jisus ririshpa chay atun qoch'apa manyanman, yach'achikurirqan. Chaymambiñmi ancha achka runa, warmi tandakarqan, payta uyanambaq. Chaymi kish'kichaptinllapa, Jisusqa yakupi puriq barkuman llugshishpa, barkumandana paykunata yach'achirqan. Paykunaqam manyapilla kidashpa uyarqanllapa.

2 Chaymi Jisusqa achka laya kumparasyunda rurashpa, kayshina yach'achikurqan:

3 —Mayá, kayta uyawayllapa: Suq runam rirqan tarpukuq. 4 Chaymi tarpukushpa, simillanda shikwaptinqa, wakin simillaqa ñanman ishkirqan. Chay simillitatan pishqokuna shamushpa limpu pallarqan. 5 Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chaymi chay simillaqa sawapilla kashpa, wayralla wiñarqan. Piru kaskaju kashqanraykum, mana ch'upakurqanchu ukukamanqa. 6 Chaymi rupayaptinqa, das chakirqan, mana ukukaman ch'upakushqanrayku. 7 Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan. Chaymi wiñaykaptinqa, kashakuna maqaptin, limpu chingarqan. Manam nimatapis puqorqanchu. 8 Piru wakin simillakunaqam allin alpaman ishkirqan. Chaykunaqam shumaqta wiñashpa, allita puqorqan. Wakinqam kada simillita 30 granusta puqorqan. Wakinqam 60 granusta puqorqan. Piru wakinqam syin granusta puqorqan. 9 ¡Chayri qamkuna rinriyuqkuna, allita uyawayllapa kay nishushqayta!

Kayraykum Jisusqa achka kumparasyunda rurashpa yach'achikurqan
(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)

10 Chay achka runakuna riptinqam, Jisusqa chay dusi akrashqangu-nawan, wakin yach'akuqningunawan kidarqan. Chaymi paykunaqa Jisusta tapurqanllapa:

—¿Imaraykutaq kumparasyunwan yach'achikungi? Chay nishqaykiqa ¿imam munan niyta? nishpa.

¹¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Taytay Dyuslla yuyashqandam qamkunataqa yach'achiyki: Kayshinam ancha shumaqta rini kamachikuq, nishpa. Piru manam balinchu chay mana manaq kriyiqkuna chaypaq yach'ananllapaqa. ¹² Chaymi achka kumparasyunwanlla yach'achikuni, paykunaga chapashpa, uyashpapis, ama allita intyindinanllapa. Chaqa manam balinchu, paykuna amalas noqapi kriyishpa, uchangunamanda pirdunadu kanambaqqa, nishpa.

Jisukristum chay kumparasyunda intyindichikurqan

(Mt 13.18-23; Lk 8.11-15)

¹³ Jisukristum chay yach'akuqningunata nirqambis:

—¿Ima qamkunapischu mana intyindishqa kangi chay kumparasyundaqa? Chayshina mana intyindishpaqa, ¿imashinataq ringillapa intyindiq suq kumparasyungunawan yach'achikuptyiqa? ¹⁴ Suq runa Dyus nishqanda yach'achikuqgam chay tarpukuq runashina. Chaymi yach'achikushqanga chay similla shikwashqanshina. ¹⁵ Wakin runakunaqam ancha angu shunqoyuqkuna chay angu ñanshina. Chaymi dyabluqa paykunaman rishpa, uyakushqanda limpu qonqachin. Chaqa dyabluqam chay pishqokuna simillata ñanmanda pallaqkunashina. ¹⁶⁻¹⁷ Chay kaskaju ch'akraqam yach'achiwanchiq chay das disanimakaqkunapaq. Chaqa paykunaqam Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa, kushikushpa das kriyinnllapa. Piru manam allitachu noqapiqa yuyakunllapa. Chaymi noqapi kriyishqanrayku qesachadu kashpaqa, das disanimakashpa, manana munanllapachu noqapi kriyiytaqa. ¹⁸ Wakin runakunaqam chay kashapa ukumbi tarpudu wiñaqkunashina. Chaqa paykunaqam Dyus nishqanda uyashpa, das ch'askinnllapa. ¹⁹ Chaymandaqam kay mundupa imangunapaq llakishpa, tukuy imayuq munashpa kayta, Dyusta das qonqanllapa. ²⁰ Piru wakinqam Dyus nishqanda uyashpa, ch'askishpaqa, allipta paypi yuyakunllapa. Chaymi paykunaqam chay similla allin allpapi wiñaqkunashina. Chaqa Dyusta kuyashpa, kasushpam, shumagta kawsanllapa. Chaymi paykunaqam chay similla 30 puqoqkunashina. Wakinninqam Dyusta masta kuyashpa, chay similla 60 puqoqkunashina. Llalli wakinqam Dyusta masta kuyashpa, chay similla syin puqoqkunashina.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan michawan

(Lk 8.16-18)

²¹ Kay kumparasyunda rurashpapismi, Jisusqa yach'achikurqan:

—Mayá, ¿suq michataqachu ruranchiqman suq kajumba waranman ichu suq kamapa waranman? Manám. Ashwanmi altupi ruranchiqqa, allita achikchakunanga. ²² Chayshinallam yumbay pakadu kaqqam suq diyaqa manana pakadúchu rin kaq. Ashwanmi achka runakuna chay mana yach'ashqangunata rinllapa yach'aq. ²³ Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyawayllapa kay nishushqayta, nishpa.

²⁴ Chaymandaqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Allita kasuyllapa kay uyakushqaykita. Qamkuna allita kasuwaptikqam, Taytanchiq Dyusqa masta rin yach'achishuqllapa. ²⁵ Allita uyawayllapa, chay allita yach'akuqtam Dyusqa masta rin yach'achiq. Piru chay mana allita uyakuqtam chay ashla yach'akushqandaqa limpu rin qonqachiq.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan tarpudu wiñaqwan

²⁶ Kayshinapismi Jisusqa yach'achikurqan:

—Taytanchiq Dyusta ancha achka runakuna, warmikuna shumaqta kasushpaqam, suq tarpudushina rin kaq. Chaqa suq tarpukuqqam simillanda ch'akrambi tarpushpaqa, chaypina dijan wiñanambaq, ¿manachu? ²⁷ Chaymandaqam chay dwiñuqa ch'akranmanda rishpaqa, puñun, rikch'akan. Manam yach'anchu, imashinam wiñan chay simillaqa, nishpaqa. ²⁸ Piru chay simillaqam gustunlla wiñashpa, allpamanda llugshin. Chayshina wiñashpa atunyashpaqam ispiganna. Chaymandaqam chay muritungunaqa qarwana. ²⁹ Chayshinam kusicha tyimpuqa ch'ayamunna. Chaymi runakuna rinna syigaq. [*Nuta: Chayshina yupaymi Dyuspaq yach'achikuptinchiq, mas achka runakuna, warmikuna payta kasuykan.*]

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan ñapushpa murunwan
(Mt 13.31-32; Lk 13.18-19)

³⁰ Jisusqam nirqambis:

—¿Ima mas kumparasyunda rurashpam, atini qamkunata yach'achishuyta: “Taytanchiq Dyustam ancha achka runakuna, warmikuna shumaqta rin kasuq”, nishpa? ³¹ Chayqam ñapushpa murunshina rin kaq. Chaqa chay ñapushpa murunqam yumbay simillamanda mas uchulita, ¿manachu? ³² Piru allpapi pambakashpaqam, uchulita kashpapis, atunda wiñan yumbay yurakunata binsishpa. Kanan ancha achkatam rikrakun. Chay rikrangunapim pishqetukunapis tiyashpa llandukun. [*Nuta: Chay ñapushshinam Dyusta kasuqkunaqa ashrita kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.*]

Jisusqam achka kumparasyunwan yach'achikurqan
(Mt 13.34-35)

³³ Jisusmi chayshina achka kumparasyunwanlla yach'achikurqan, chay uyaqkuna may intyindinangaman. ³⁴ Piru yach'akuqningunata allam intyindichiq chay kumparasyungunapaq.

Jisusmi wayrata, yakuta qasillachirqan
(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

³⁵ Chay diyallam yaqqana tutayaykaptin, Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Aku kay atun qoch'apa waq ladu chimbanman, nishpa.

³⁶ Chaymi paykunaqa, runakunata dijashpa, yakupi puriq barkupi Jisusta aparqanllapa. Wakin barkukunapipismi runakunaqa pullan rirqan yapachashpa. ³⁷ Piru riykaptinllapam, ancha jwirtita wayrarqan. Chaymi yakuqa ancha maqchikamushpa chay barkuman undaykarqanna. ³⁸ Chay barkupiqam Jisusqa iki ladupi suq sawanapa sawambi umanda rurashpa puñuykarqan. Chaymi chay yach'akuqningunaqa utqaymaya rikch'achishpa, Jisusta nirqanllapa:

—¡Ay, Taytitu! ¡Yakumanmi seqaykanchiqna! ¿Ima, manachu noqaykunata llakipawangi? nishpa.

³⁹ Chaymi Jisusqa atarishpa, wayrata, yakuta jwirtita rimashpa kamachirqan:

—¡Qasillay! nishpa.

Chayshina kamachiptinqam, chay wayra, tukuy chay yaku maqchikamuykaq limpu qasillarqan. ⁴⁰ Chaymandaqam chay yach'akuqningunata nirqan:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa mancharqaykillapa? ¿Ima manachu allita noqapi yuyakungillapa? nishpa.

⁴¹ Chaymi chay yach'akuqningunaqa ancha manchashqata paypura kayshina parlarqanllapa:

—¿Ima laya runataq kay Siñurninchiqqa? ¡Rikay, wayrawan yakuta kamachiptinqa, das kasun! nishpa.

5

Suq luku runam kadinakunata pitirqan

(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

¹ Chayshina rishpaqam ch'ayarqanllapana waq chimba Gadara lugar shutiqmanna. ² Chay yakupi puriq barkumanda lluqshiptionllapaqam, Jisuspa ñawpanman kallpaylla ch'ayarqan suq luku runa dyabluman puriq. ³ Chay runaqam pantyungunapi tiyaq. Kanan ancha jwirsayuqmi kaq. Chaymi kadinakunawan watashpapis, mana pipis atiqchu sujityaytaqa. ⁴ Sujitananllapa yuyashpam, kutin kutin makingunamanda ch'akingunamanda kadinakunawan ch'aqnaqllapa. Chayshina ruraptinganllapapismi, chay runaqa kadinakunata limpu pitishpa, maytapis riq. ⁵ Chay runaqam punchawnindin, tutapnindin qaqakunapi, pantyungunapi qayach'akushpa puriq. Kanan rumikunawanmi paylla chankakashpa limpu chuqrikaq. ⁶ Chay runaqam karumanda Jisusta rikashpa, kallpaylla rishpa, ñawpambi qongorikurqan. ⁷⁻⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Qam, dyablu mana baliq, lluqshiy kay runamanda, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay dyabluqa kayshina qayach'akurqan:

—¿Imapaqmi noqamanqa mitikungi qam anaq altu Dyuspa Churinga? ¡Yush'ayku, amar qesachawaychu! nishpa.

⁹ Chayshina qayach'akushpa niptinqam, Jisusqa tapurqan:

—¿Imataq shutingi? nishpa.

Chaymi dyabluqa nirqan:

—Noqaykunaqam shutini Manada, ancha achka kashqayllaparayku, nishpa.

¹⁰ Chay dyablukunaqam kutin kutin Jisusta rrugarqan:

—Yush'ayku, kay lugarmandaqa ama qatiwayllapachu, nishpa.

¹¹ Chay qaqapa ladumbim ancha achka kuchikuna mikuykarqan.

¹² Chaymi dyablukunaqa Jisusta rrugarqan:

—Kach'awayllapa, waq kuchikunaman yaykunayllapa, nishpa.

¹³ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, riyllapa, nishpa.

Chaymi dyablukunaqa runamanda lluqshishpa, kuchikunamanna yaykurqan. Yaykuptinllapaqam, kuchikunaqa chay qaqamanda kallpashpa, limpu qaqayashpa, yumbaynin yakuman seqashpa, ch'uqashpa wanurqanllapa. Chay qaqayaq kuchikunaqam ishkey milch'i karqan.

¹⁴ Chaymi chay kuchikunata michiqkunaqa ancha manchashpa kallparqanllapa abisakuq:

—Jisukristum kay kusaskunata rurashqa, nishpa.

Paykunaqam abisarqan ch'akrapi kaqkunata, llaqtapi kaqkunata. Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa rikaq, mayá, ¿imash kashqa? nishpa. ¹⁵ Chayshina ch'ayamushpaqam, chay runataqa rikarqanllapa manana lukutachu. Ashwanmi kapanda rurakushpana, Jisuspa ladumbi shumaqta tiyaykarqan. Chaymi chay runakuna, warmikuna chayshina rikashpaqa, anchana mancharqanllapa. ¹⁶ Chay michidurkunaqam chay lukupaq, chay kuchikunapaq manyaqlla paykunata parlachirqanllapa. ¹⁷ Chaymi chay shamukunaqa Jisusta ancha rrugarqanllapa, lluqshinan paykunapa lugarninmanda.

¹⁸ Kanan Jisus yaykuptin barkumanqam, chay kach'akashqa runaqa ancha rrugarqan, pullan rinambaq. ¹⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqawan rinaykimandaqam mas allin aylluykikunawan wasikiman rinayki. Rishpaqa, paykunata parlachiy Dyus llakipashushpa yanapashushqambaq.

²⁰ Chaymi chay runaqa rishpa, dyis llaqtakunapa prubinsyambi kayshina parlachikurqan: “Jisusmi ancha yanapawashqa” nishpa. Kanan yumbay uyaqkunaqam ancha ispantashqata kushikurqanllapa.

Jisusmi suq warmita kach'akachishpa, Jayrupa chinanda kawsachimurqan

(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

²¹ Jisusmi kutirirgan yakupi puriq barkupi atun qoch'apa suq ladun chimbannan. Chaypipismi ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan, payta uyanambaq. ²² Paykunawan kaykaptinmi, sinaguga wasipa suq kamachikuqnin chayman ch'ayamurqan. Chay runaqam Jayru shutiq. Paymi Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, ²³ kayshina rrugarqan:

—Taytitu, suq faburta ruraway. Chinaymi wañuykanna. Akur makikita sawambi rurashpa, kach'akachinayki, ama wañunambaq, nishpa.

²⁴ Chaymi Jisusqa paywana rirqan. Chayshina riykaptinqam, ancha achka runakuna, warmikuna ikinda rishpa, ñambiqa Jisusta kish'kicharqanllapa.

²⁵ Chay ikinda riqkunapim suq qeshyaq warmi karqan. Chay warmitaqam dusi watakuna tukuyta yawar mana dijarqanchu. ²⁶ Chaymi ambikuqkunaman rishpa ancha ñakarqan. Kanan gellaynindapismi limpuna ushyashqa karqan. Piru manam nimatapis kach'akarqanchu. Ashwanmi mastana ashwambayarqan. ²⁷⁻²⁸ Chaymi payqa Jisuspaq uyakushpa, yuyarqan: ¿Imanayraq Jisuspa kapitanda llamkayman kach'akanaypaq? nishpa. Chaymi runakunapa ukundalla rishpa, ikimanda aypakushpa, kapanda llamkarqan. ²⁹ Chay llamkashqan urasllam yawarqa das dijarqan. Chaymi kwirpundaqa kach'akashqatana tantiyarqan. ³⁰ Piru Jisusqam pudirnin llushiptinqa, yach'arqanna. Chaymi ikiman tikrakashpa tapukurqan:

—¿Pitaq kapayta llamkashqa? nishpa.

³¹ Chayshina tapukuptinmi, chay yach'akuqningunaqa nirqan:

—Rikay, achka runakunam kish'kichashuykangi. ¿Chaychu ningi: “¿Pitaq kapayta llamkashqa?” nishpaqa?

³² Piru Jisusqam yumbayta ancha chaparqan, yach'anambaq, ¿Pim kapayta llamkashqa? nishpa. ³³ Chaymi chay warmiqa yuyarqan: Noqapaqmi chapakuykan, nishpa. Chaymi manchaywan ch'apsikashpa rirqan, ñawpambi qonqorikushpa, tukuy ima pasashqanda Jisusta niq. ³⁴ Jisusqam chay warmita nirqan:

—Ijita, noqapi yuyakushqaykiraykum kach'akashqana kangi. Kushikushpana riy. Chaqa chay qeshyaynikimandam ringi kach'akashqana kidaq, nishpa.

³⁵ Chayshina Jisus chay warmiwan parlanangamanmi, chay Jayrupa wasimanda abisuwan ch'ayamushpallapa, Jayruta nirqan:

—Chinayqiqam wañushqana. Akuna. Amana piñachiychu kay yach'achikuq siñurtaqa, nishpa.

³⁶ Piru chay nishqanllapata mana kasushpam, Jisusqa Jayruta nirqan:

—Ama manchaychu. Yuyakuylla noqapi, nishpa.

³⁷ Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay ikin riqkunataqa manana aparqanchu yumbaytaqa. Aparqanqam Jayruta, Pidruta, Jakubuta, masan Jwandalla. ³⁸ Chayshina Jayrupa wasinman ch'ayashpaqam, uyarqan ancha waqashpa yupakuykaptinllapa. ³⁹ Chaymi Jisusqa yaykushpa uku wasinman nirqan:

—¿Imapaqmi kunyallaqa waqaykangillapa? Chinaqam mana wañushqachu. Puñuykanllám, nishpa.

⁴⁰ Chayshina niptinqam, chaypi kaqkunaqa Jisusta asiparqanllapa. Piru Jisusqam yumbay ukupi kaqkunata sawaman surqoshpa, chay chinapa taytanda, mamanda apashpa, chay kimsa pullan riqkunawanlla yaykurqan chay alma kashqanmanqa. ⁴¹ Chaymandaqam chinata makinmanda piskashpa nirqan:

—Talita kumi.

Chay nishqanqam rimaynimbiqa munan niyta: “Chinita, qamtam niyki, jatarimuy!” nishpa.

⁴² Chaymi chinaqa chay uras wañushqanmanda atarishpa purirqanna. Payqam dusi watayuq karqan. Chay rikaqkunaqam ancha ispantarqanllapa. ⁴³ Piru Jisusmi paykunataqa ancha jwirtita kamachirqan, ama pitapis chaytaqa parlachinanllapa. Nirqambismi chay chinata qarananllapa.

6

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa

(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

¹ Chay llaqtamandaqam Jisusqa uywakashqan llaqta Nasaritmanna kurtirqan. Yach'akuqningunapismi pullan rirqanllapa. ² Chaypiqam samana diya ch'ayamuptinqa, Jisusqa yach'achikuykarqan sinaguga wasipi. Chaymi achka llaqta masinguna uyashpaqa, ancha chapashqanshina rimarqanllapa:

—¿Maypitaq waq imaqa chaykunataqa yach'akushqa? ¿Ima yach'ashqandataq yach'achiwanchiq? ¿Imashinataq waq runaqa milagrukunataqa rurana? ³ Chaqa waqqam chay karpintiru. Maryapa ulluq wawan. Jakubupa, Jusipa, Judaspa, Simumba masanmi kay runaqa. Paningunapismi noqanchiqkunawan kay llaqtapi tiyanllapa.

Chayshina nishpam, ancha rimarqanllapa. Kanan paykunaqam mana munarqanllapachu Jisusta uyaytaqa. ⁴ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Yumbay llaqtakunapi Dyuspaq rimaqkunataqam shumaqta ch'askinllapa. Chay rimaqkunapa llaqta masingunalla, ayllunguna, wasimbi tiyaqkunallam mana shumaqtachu ch'askinllapaqa.

⁵ Chaymi payqa chay Nasarit llaqtambiqa manana atirganchu achka milagrukunata ruraytaqa. Wakin qeshyaqkunapa sawambi makinda rurashpam kach'akachirqan. ⁶ Chaypaqmi Jisusqa ancha yuyarqan: ¿imaraykutaq kay llaqta masiykunaqa mana munanchu noqapi yuyakuytaqa? nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa chay sirka llaqtitakunamanna rirqan yach'achikuq.

Jisusmi chay dusi apustulningunata kach'arqan, Dyuspaq yach'achikunanllapa

(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)

⁷ Jisusqam chay dusi apustulningunata qayashpa kamachirqan, ishkey ishkey rinanllapa yach'achikuq. Pudirninda paykunataqa qorqan, dyablukunata runakunamanda qatinanllapa. ⁸ Paykunatam kamachirqan:

—Ñanda rinaykillapaqa, ama nimatapis apayllapachu. Kadunu suq geru burdundalla apayllapa. Alfurjata, fiyambrita, qellayta ama apayllapachu. ⁹ Llanqekushpalla sapalan kapaykiwanlla riyllapa. Ama apayllapachu ishkey kapaykitaqa. ¹⁰ Pusadata tarishpaqa, chaypilla kidayllapa, chay llaqtamanda rinaykikaman. Ama tiyayllapachu suq wasipi suq wasipiqa. ¹¹ Piru mayqan llaqtapi mana munaptinllapa ch'ayachishuyta, ama kidayllapachu chaypiqa. Piru chay llaqtamanda rinaykillapaqa llanqekimanda allpata ch'apsishpa riyllapa, ama ni allpanda apanaykillapa, yach'ananllapa: Paykunaqam manana kwintayuqchu noqanchiqkunawanqa, nishpa. Alliptam niykillapa, chay fyirusyashuqkunaqam jwisyu diya ch'ayamuptinqa, chay Sudumawan Gumurra llaqtakunamanda mas kastigadu rinllapa kaq, nishpa.

¹² Chayshina kamachiptinmi, paykunaqa rishpa, runakunata, warmikunata yach'achirqan, uchanllapata dijashpa, Dyustana kasunambaqllapa. ¹³ Paykunaqam qatirqan achka dyablukunatapis. Qeshyaqkunapa sawanman asiytita rurashpam, paykunatapis kach'akachirqan.

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan
(Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

¹⁴ Chay llaqtakunapa gubyirnu Irudismi Jisuspa famanda yach'arqan, yumbay parlaptinllapa. Chay famata yach'ashpaqam nirqan:

—Alma Jwan Shutichikuqmi wafñushqanmanda kawsamushqana. Chaymi chay milagrakunata atin rurayta, nishpa.

¹⁵ Suqkunaqam niqllapa:

—Dyuspaq rimaq chay alma Eliyasmi kawsamushpa, Jisusna shutin, nishpa.

Wakinqam niqllapa:

—Payqam Dyuspaq suq mushuq rimaq kanman, chay unay rimaqkunashina, nishpa.

¹⁶ Gubyirnu Irudisqam chaykunata yach'ashpaqa nirirqan:

—Chay Jisusqam alma Jwan Shutichikuq. Manchu noqaqa umanda pitichirqay. Chay almam kananqa kawsamushqa, nishpa.

¹⁷⁻¹⁸ Chaqa chay alma Jwan Shutichikuq kawsaykaptinraqmi, chay gubyirnu Irudisqa masan Filipipa warmin Irudiyasta purichiykarqan. Chaymi Jwan Shutichikuqqa mana manchashpachu, anyashqa karqan:

—Manam balinchu masaykipa warminwan kanaykiqa, nishpa.

Chaymi Irudisqa Jwandaqa karsilachishpa, kamachirqan kadinakunawan watananllapa. ¹⁹ Kanan chay warmi Irudiyasmi Jwan Shutichikuqtaq ancha ch'iqnishpa, munarqanna wanchiyta, piru manam atirqanchu wanchiytaqa. ²⁰ Chaqa Irudisqam Jwanda washashpa, chay warmin Irudiyasta nirqan:

—Ama wanchishunchu, nishpa.

Chaqa payqam Jwanda ancha rrispitashpa yuyarqan: Jwanqam ancha allin runa. Dyustam ancha allita kasun, nishpa. Chaymi Jwan yach'achikuptin, chay gubyirnu Irudisqa uyashpa yuyarqan: ¿Kasushaqchu ichu mana? nishpa. Chayshina yuyashpapismi, ancha gustarqan uyaytaqa.

²¹ Piru suq diyam chay warmi Irudiyasqa illuki kayshina rurarqan. Gubyirnu Irudisqam chay prubinsya Galiliyapa yanapakuq awturidarninunata, mas kamachikuq suldadungunata, suq laya ancha baliq runakunata kumbidarqan, diyambaq shamuptin, fyistata rurananllapa. ²² Chaymi chay diyambaq kumbidashqangunawan mesapi mikuykaptinqa, chay Irudiyaspa chinan ñawpanllapapi ancha dansarqan.

Chayshina dansaptinqam, ancha gustarqan chay Irudistaqa. Chaymi chay Irudisqa intinadanda nirqan:

—Imatapis mañaway. Ima mañawashqaykitam qoshqayki, nishpa.

²³ Chayshinam ancha jurashpa nirirqan:

—Mañawaylla. ¿Imatam munangi? Noqaqam tukuy ima munashqaykita qoshqayki. Tukuy imay kaqmandam midya partita atini qoshuyta, nishpa.

²⁴ Chaymi chinaqa llugshishpa, maman Irudiyasta tapurqan:

—¿Imataraq mañayman? nishpa.

Chaymi mamanqa nirqan:

—Mañay, Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi qoshunambaq, nishpa.

²⁵ Chaymi chinaqa utqaymaya kallpashpa, yaykurishpa, gubyirnutaqa nirqan:

—Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi kanalitan qoway, nishpa.

²⁶ Chayta mañashqanraykum, gubyirnu Irudisqa limpu malaganayarqan. Piru yanapakuq awturidar kunapa ñawpambi jurashqanraykum, mana murqanchu china ta ñigaytaqa. ²⁷ Chaymi suq suldadunda kamachirqan, rishpa karsilman, Jwamba umanda apamunambaq. ²⁸ Chaymi chay suldaduqa rishpa, Jwamba umanda kuchushpa, suq platupi apamushpa, chinatana qorqan. China ch'askishpaqam mamandana qorqan.

²⁹ Chay alma Jwamba yach'akuqningunam chayta yach'ashpaqa, karsilman rishpa, kwirpundallana aparqanllapa pambaq.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan

(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jisuspa chay dusi apustulninguna yach'achikushpa, qeshyaqkunata kach'akachishpaqam kutimurqanna. Kutimushpaqam Jisusta nirqanllapa tukuy ima rurashqambaqllapa. ³¹ Chay diyakunapiqam ancha achka runa, warmi Jisusman tandakaqllapa. Chaymi payqa yach'akuqningunawan tandakaqkunata yanapashqanrayku, mana atiqllapachu ni mikuyta ni samayta. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Akullapa ashli ta samaq suq chuncha lugarman, nishpa.

³² Chaymi Jisusqa yach'akuqningunawan rirqanllapa yakupi puriq barkupi chay atun qoch'apa suq chuncha manyanman. ³³ Piru achka runakunam Jisusta rikarqanllapa barkupi riykaqta. Chaymi paykunaga chay uras chay atun qoch'apa manyanda kallpaylla rirqanllapa. Yumbay chay llaqtakunamanda rishpam, chay barkuta binsishpa, puntata chay chunchamanna ch'ayarqanllapa.

³⁴ Chaymi Jisus barkumanda ishkishpaqa, chay ancha achka runata, warmi rikashpa, llakipashpa, yuyarqan: Manam ni pipis kanchu paykunata Dyus nishqanda yach'achinambaqqa. Mana dwinuyuy wishakunashinam purinllapa, nishpa. Chaymi Jisusqa paykunataqa ancha yach'achirqan Dyuspaqqa. ³⁵ Piru tardina kaptinqam, chay yach'akuqningunagaq nirqan:

—Tardinám. Manam pipis kay chunchapiqa tiyanchu. ³⁶ Chayri kay runakunata, warmikunataqa dispidiyna, sirka kasiriyukunaman rinanllapa, mikunanda randiq, nishpa.

³⁷ Piru Jisusqam nirqan:

—Qamkuna qarayllapa, nishpa.

Chaymi paykunagaq nirqan:

—¿Maymandataq dusyintus dinaryu qellaytaqa tarishaqllapa, yumbaypaq tandata randinayllapaqa? nishpa.

³⁸ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Ayka tandayuqtaq kangillapa? Mayá, riyllapa rikay, nishpa.

Chaymi paykunaqa rishpa rikaqqa nirqanllapa:
—Sinku tandita ishkay piskaditullam kan, nishpa.

³⁹ Chaymi Jisusqa yumbay chay runakunata, warmikunata kamachirqan, pachan pachan chay qewakunapa sawambi tiyanambaqllapa. ⁴⁰ Chayshina kamachiptingam, wakinqa 50, 50 tiyarqanllapa; wakinqam 100, 100 tiyarqanllapa. ⁴¹ Chaymandaqam Jisusqa chay sinku tanditata, ishkay piskadituta piskashpa, sylluman chapakushpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam chay tanditakunata piti piti rurashpa, yach'akuqningunata qorqan, chay yumbay runata, warmita qonanllapa. Chay ishkay piskaditutapismi chayshinalla piti piti rurashpa, yumbayta qorqanllapa. ⁴² Chayshina qoptinqam, yumbay undanangaman mikurqanllapa. ⁴³ Chayshina mikuptinllapaqam, achka pidasu tanda piskaduwan subrarqan. Chaymi dusi kanasta undakunata tandarqanllapa. ⁴⁴ Chay mikuqkunaqam ullqokunalla 5.000 karqan. (Warmikunawan, wambrakunawanqam mas achka karqan.)

Jisusmi ancha atun qoch'apa sawanda ch'akip rirqan
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Chay ancha achka runakuna, warmikuna mikuptinqam, Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Yakupi puriq barkuman lluqshishpa, ñawpayllapa waq chimba Bitsayda llagtaman, nishpa.

Chayshina nishpam, payqa kidarqan, yumbaymanda dispidikanambaq. ⁴⁶ Chaymandaqam, sapalanllana rirqan suq lumaman, Tayta Dyusman mañakuq. ⁴⁷ Chay diya amsayaptinqam, chay barkuqa chay atun qoch'apa ch'awpimbina karqan. Kanan Jisusqam sapalanlla kidarqan chay lumapi. ⁴⁸ Piru ñawpa ladunmanda ancha wayraptinmi, chay yach'akuqningunaqa mana atirqanllapachu ñawpaman riyta. Chayshina kaykaptinmi, Jisusqa paykunataqa rikarqan barkupa kumsanan palangunawan ancha shinchikushpa apaykaqta. Chayshina ñakaykaptinllapam, manaraq achikyaptin, Jisusqa yakupa sawanda ikinllapata rirqan. Chayshina rishpaqam, paykunataqa pasaykarqanna. ⁴⁹⁻⁵⁰ Chayshina yakupa sawanda riykaqta rikashpaqam, paykunaqa yuyarqan: ¡Waqqam alma! nishpa. Chaymi ancha manchashpa yumbaynin qayach'akurqan. Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ama manchayllapachu. Noqam kani, nishpa.

⁵¹ Chaymandaqam Jisusqa chay barkuman lluqshiptinqa, wayraqa limpu gasillarqan. Chayta rikashpaqam, chay yach'akuqningunaqa ancha ispanraqanllapa. ⁵² Paykunaqam chayraq rikashqallapa karqan, Jisus tanditata achkayachiptin. Piru chay milagruta rikashpapismi, manaraq paypiqa allitaqa kriyirqanllapachu, angu shunqoyuq kashqanllaparayku.

Jisusmi Jinisarit pambapi qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mt 14.34-36)

⁵³ Chaymandaqam barkupi chay atun qoch'ata pasashpaqa, Jinisarit pambaman ch'ayarqanllapa. Chayman ch'ayashpaqam, barkuta watarqanllapa atun qoch'apa manyambi. ⁵⁴ Chay barkumanda diki ishkuptinllapaqam, chaypi tiyaqkunaqa Jisustaq das riqsirqanllapa. ⁵⁵ Chaymi chay rikaqkunaqa kallparqanllapa yumbay chay lugarkunaman abisakuq:

—Jisusqam chay lugarman shamushqa, nishpa.

Chaymi achka qeshyaqkunata parakunapi apamurqanllapa Jisusman.

⁵⁶ Kanan yach'ashpa: Jisusqam chaymanna riykan, nishpa, qeshyaqkunata

apaqllapa shuyachiq. Chaymi llaqtakunapi, kasiriyukunapi, chunchakunapi, ñangunapi, tukuy maypi qeshyaqkunata shuyachishpa, Jisusta ancha rrugarqanllapa:

—Yush'ayku kay qeshyaqniykunatar dijay, kapitaykipa manyanda llamkananllapa, nishpa. Chaymi chay qeshyaqkunaqa Jisuspa kapanda llamkashpa, yumbay kach'akarqanllapa.

7

Kaykunam uchakunaqa

(Mt 15.1-20)

¹ Suq diyam wakin farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunapis Jirusalin llaqtamanda shamurqanllapa Jisusman. ² Paykuna rikaykaptinmi, Jisuspa wakin yach'akuqninguna makingunata mana mayllashpachu mikurqanllapa. Chaymi chay shamuqkunaqa Jisuspa yach'akuqningunata anyarqanllapa. Chaqa isrraylinu llaqta masin-gunapa mayllakuna kustumbrindam mana ruraraqanllapachu. ³⁻⁴ Piru chay farisiyukunaqam, isrraylinu masingunawan kanangaman unay agwilun-gunapa chay mayllakuna kustumbrinda, suq laya kustumbringunatapis ruranllapa. Chaymi kutin kutin mayllanllapa makingunata, basungunata, jarrangunata, jirru mangangunata, kamangunata. Llalli plasaman rishpa kutimushpaqam, kutin kutin makingunata mayllashparaq mikunllapaqa. Mana mayllashpaqam, mana mikunllapachu. ⁵ Chaymi chay farisiyukuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunapis piñakushpa, Jisusta nirqanllapa:

—Rikay, qamwan puriqkunaqam mana mayllakushpachu, mapa makingunawan mikunllapa. Mayá, ¿imaraykutaq mana ruranllapachu agwilunchiqkuna rurashqanshinaqa? nishpa.

⁶ Chaymi Jisusqa chay rimaqkunata nirqan:

—¡A, qamkuna shimikiwanlla Dyusta kasuqkunaqa! Qamkunapaqmi Dyuspaq rimaq Isayiasqa librumbi kayshina Dyus nishqanda iskiybirqan: Kay runakunaqam shiminwanlla kasuwanllapa. Manam alliptaqa kasuwanllapachu tukuy shunqonwanqa. Chaymi noqamandaqa akrakashqallapana.

⁷ Chayraykum mana nimapis balinchu paykuna noqata alabawananga.

Chaqa runakuna nishqandallam yach'achikunllapa, nishpa.*

⁸ Kayshinallam qamkunapis Dyus kamachikushqanda dijashpaqa, runakuna kamachikushqandalla ruraykangillapa. Chaymi chay mayllakuna kustumbri layata rurashpaqa, jarraykikunata, basuykikunata mayllangillapa.

⁹ Chaymandaqam Jisusqa nirqambis:

—Qamkunaqam chay kustumbrikikunata ruranaykirayku, Dyus kamachikushqandaqa mana kasungillapachu. ¹⁰ Chaqa Muysismi kamachikurqan: “Taytaykita, mamaykita rrispitashpa kasuy. Taytanda mamanda mayqan maldisyaqta wanchiyllapa”, nishpa.* ¹¹ Piru qamkunaqam ningi: “Suq runaqam taytanda mamanda atin niyta: ‘Manam atinichu yanapashuyta. Yumbay kusanuykunatam Dyusta rini qoq’ ” nishpa. ¹² Chayshina nishpaqam, qamkunaqa suqkunata yach'achiykangi: “Mana munashpa yanapayta taytaykita mamaykitaqa, ama yanapaychu”, nishpa. ¹³ Chayshina yach'achikushpaqam, qamkunaqa Dyus nishqandaqa mana baliqpaqna riqsiykangillapa, runakunapa

* 7:7 Isaiás 29.13 * 7:10 Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16

kustumbrindalla ruranaykirayku. Kanan suqmanda yach'akushpam, suqkunatana yach'achingillapa. Achka laya mana baliq kustumbrikunatam rurangillapa chay kustumbritashina.

¹⁴ Chaymandaqam yumbay chaypi kaqkunata qayashpa nirqan:

—Yumbayniki uyawashpa, allita intyindiwayllapa: ¹⁵ Tukuy ima sawamanda yaykuqqam mana uchayuyqtachu dijashungi. Ashwanmi mana allikunata shunqoykipi yuyashpa, uchayuyqqa kangillapa. ¹⁶ Chayri qamkuna rinriyuyqkunaqa allita uyawayllapa, nishpa.

¹⁷ Chaymandaqam Jisusqa chay achka runakunamanda akrakashpa, suq wasimanna yaykurqan. Chay wasipina kashpaqam, chay yach'akuqningunaqa tapurqanllapa:

—Chay nishqaykitaqar allita intyindichiwayllapa, nishpa.

¹⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Ima qamkunapischu mana intyindingillapa? Noqaqam nishushqallapa kani: Mikuna sawamanda pach'anchiqman yaykushpaqam, mana uchayuyqtaq rurachiwanchiqchu. ¹⁹ Chaqa manam ni pipis shunqonmanqa mikunchu. Ashwan mikunchiqqam pach'anchiqman. Chaymandaqam kwirpunchiqmandaqa llugshinna litrinaman.

Chayshina nishpaqam yach'achikurqan: Yumbay laya mikunaqam limpyu, nishpa. ²⁰ Kayshinapismi nirqan:

—Runakunapa mana allin yuyayningunam uku shunqonmanda llugshin, uchayuyq kanambaqqa. ²¹ Chaqa shunqonllapapi mana allin yuyayninguna kaptinmi, kay laya mana allikunata ruranllapa: Wakinqam warmiyuq kashpa, ichu warmipis runayuq kashpaqa, suqwan puñunllapa. Wakin sapalan kaqkunaqam piwambis puñunllapa. Wakinqam wanchikun, ²² suwakun, suqpa imangunata ancha munanllapa. Wakinqam malnaturalkuna. Wakinqam mishki mishkita parlachishpa, ingañakunllapa. Wakinqam kwirpunda mana sujitashpachu, munashqandalla ruranllapa. Wakinqam imapaqpis imbidyakunllapa. Wakinqam washa rimaykuna. Wakinqam palanganukuna. Wakinqam mana jwisuyuyqkuna. ²³ Yumbay chay mana baliq yuyaykunaqam runapa shunqombi tarikan. Chay laya mana baliqkunata yuyashpam, uchayuyqna kidanllapa.

Suq furastira warmim Jisuspi ancha yuyakurqan (Mt 15.21-28)

²⁴ Jisusqam chay kashqanmandaqa rirqanna (Isrrayilpa ladumbi kaq nasyunman. Chay nasyumba) Tiru llaqtamba, Sidun llaqtamba sirkanman ch'ayashpaqam, suq wasipina kidarqan. Jisusqam mana munarqanchu ni pipis yach'anambaq chaypi kashqanda. Piru dasmi yach'arqanllapa. ²⁵⁻²⁶ Chaymi suq warmi Jisus chaypi kashqanda yach'ashpaqa, das shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa, rrugarqan:

—Taytitu, chinitaymanmi dyablupa ispiritun yaykushqa. Yush'ayku paymanda qatuy chay dyablutaqa, nishpa.

Chay warmiqam chay suq nasyun Sirufinisya shutiqmanda kashpa, grigu rimaypi rimarqan. Manam isrraylinachu karqan. Chaymi chay warmitaqa Jisusqa nirqan:

²⁷ —Manam allichu isrraylinu masiykunata dijashpa, jwirakunata yanapanaypaqqa. Isrraylinu masiykunaqam wambraykunashina. Puntataqam wambranchiqkunata qaranchiq, ¿manachu? Manam allichu wambranchiqkunapa tandanda qoch'ishpa, allqetukunata puntata qarananchiqqa.

²⁸ Chaymi chay warmiqam nirqan:

—Ari. Chayshinam, Taytitu. Piru wambrakuna mesapi mikuqptin-qam, allqokunapis mesapa warambi tiyashpa, chay pidasitun ishkiqkunata mikunllapa. (Chayshinam alli kanman, noqaykunatapis ashlitata yana-pawanayki,) nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa chay warmita nirqan:

—Allitam kuntistawashqa kang. Chaymi rini yanapashuq. Atinginam riyta. Dyabluqam wawaykimandaqa lluqshishqana, nishpa.

³⁰ Chaymi chay warmiqqa wasinman kutirishpaqa, chay wawandaqa kamambi tarirqan kach'akashqatana. Chaqa paymandaqam dyabluqa lluqshishqana qarqan.

Jisusmi suq surdu muduta kach'akachirqan

³¹ Jisusqam chay Tiru llaqta ladumanda rishpaqa, chay prubinsya Sidunda, chay prubinsya Dikapulista pasashpa, ch'ayarirqan chay Galiliya Atun Qoch'aman. [Nuta: Chay shutin "Dikapulismi" munan niyta: Dyis llaq-takunapa prubinsyan, nishpa.] ³² Chayman ch'ayaptingam, Jisusman apamurqanllapa suq surdu mudu runata. Ch'ayachimushpaqam Jisusta rrugar-qanllapa, chay runapa sawambi makinda rurashpa, kach'akachinambaq.

³³ Chaymandaqam Jisusqa chay runata suq laduman apashpa, rinringu-naman didungunata rurirqan. Tuqayninwan didunda nuyuchishpa, qal-lunman rurirqan. ³⁴ Chaymandaqam anaq syiluman chapakushpa, llak-ishpa, samayninda kach'ashpa nirqan:

—¡fata!

Chayqam munan niyta: "¡Kich'akay!" nishpa.

³⁵ Chayshina niptinqam, chay runaqa surdu kashqanmanda chay uras uyakurqanqa. Kanan mudu kashqanmandapismi, chay uras dasna atirqan rimayta. ³⁶ Kanan Jisusqam yumbay chaypi kaqkunata nirqan:

—Kay runata kach'akachishqaypaqqa amakish ni pitapis willangilla-pachu, nishpa.

Chayshina kutin kutin niptimbismi, paykunaqa mana kasushpachu, ash-wamba chay famata parlachikurqanllapa. ³⁷ Chaymi runakunaqa: ¿Ima laya runataq chayqa? nishpa, ancha ispantashqata Jisusta kayshina alabaqllapa:

—¡Rikay kay runaqa! Tukuy imata allita yach'an rurayta. Surdukunatam uyachin. Mudukunatam rimachin, nishpa.

8

Jisusmi 4.000 runakunata qararqan

(Mt 15.32-39)

¹ Chay tyimpupim ancha achka runa, warmi Jisusman shamurqanllapa. Kanan manam nimapis waqpiqa qarqanchu mikunanllapa. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata qayashpa nirqan:

² —Ancham llakini kay uyawaqkunapaq. Chaqa kaypiqam kimsa diyana noqawan kashqallapa uyawanambaq. Kanan paykunaqam mana ni-mayuqchu mikunanllapaqa. ³ Piru mallaqtalla wasinman kach'aptiyqach'i, shaykushpa ñambi binsikanmanllapa. Llalli wakinqam ancha karumanda shamushqallapa.

⁴ Chayshina niptinqam, yach'akuqningunagaq nirqan:

—¿Imatamir qarashun kay chunchapiqa? Chaqa kaypiqam mana pipis tiyanchu, mikunata randichiwanchiqqa, paykunata qarananchiq.

⁵ Chayshina niptinmi, Jisusqa tapurqan:

—¿Ayka tanditayuqmi kangillapa? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Syiti tanditayuqlam kanillapa, nishpa.

⁶ Chayshina niptinqam, Jisusqa yumbay chay runata, warmita kachirqan, waqpi kaypi pambapi tiyananllapa. Chaymandaqam chay syiti tanditata piskashpa, Tayta Dyusta pagikurqan. Chayshina pagikushpaqam, tanditakunata piti piti rurashpa, yach'akuqningunata qorqan, paykunana yumbay runata, warmita qarananllapa. ⁷ Karqambismi piskaditukuna. Chaykunapaqpismi pagikushpa, yumbayta qarachirqan. ⁸ Chayshina qarachiptinqam, yumbay runa, warmi undanangaman mikurqanllapa. Chaymandaqam chay subrataqa syiti kanastakuna undata tandarqanllapa. ⁹ Chay mikuqkunaqam ullqokunalla 4.000ch'i karqan. Chaymandaqam yumbayta dispidishpa, dijarqanna rinanllapa. ¹⁰ Chayshina yumbay riptinqam, Jisusqa yach'akuqningunawan yakupi puriq barkupi rirqanllapa Dalmanu lugarmanna.

Farisiyukunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq
(Mt 16.1-4; Lk 12.54-56)

¹¹ Chay Dalmanu lugarpina kaptingam, farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusman shamurqanllapa. Chaymi Jisusta uyashpaqa, payta mallipashpa nirqanllapa:

—Manam chayshinachu. Kayshinám. Mayá, qam Dyusmanda shamuy kashpaqa, suq milagru syilumanda kaqta ruray rikanayllapa, nishpa.

¹² Chaymandaqam Jisusqa shunqombi ancha llakishpa nirqan:

—Kay runakunaqa ¿imaraykutaq munanllapa milagrukunata ruranayqa? Alliptam niykillapa, manam rinichu ruraq nima laya milagrukunata, nishpa.

¹³ Chaymandaqam chay farisiyukunamanda akrakashpa, Jisusqa yakupi puriq barkupina rirqan chay atun qoch'apa suq manyanman.

Farisiyukunapa duktrinanmi dañachikuq libadurashina karqan
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Rishpaqam, Jisuspa yach'akuqningunaqa tandata mana randishqallapachu karqan. Kanan fyambrinda qonqashpam, suq tanditayuqla riykarqanllapa yakupi puriq barkupiqqa. ¹⁵ Chaypim Jisusqa paykunata nirqan:

—Farisiyukunapa libaduranmanda, gubyirnu Irudispa libaduranmandaqa kwidakayllapa, nishpa.

¹⁶ Chayshina kunaptingam, Jisuspa yach'akuqningunaqa paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imapaqraq chayshinaqa niwanchiq? Mana tandayuq kaptinchiqch'i, chaytaqa niwanchiq, nishpa.

¹⁷ Chayshina parlapingam, Jisusqa tapurqan:

—¿Imaraykutaq niykangillapa: “Manam tandayuqchu kanchiq” nishpaqa? ¿Ima, manachu intyindingillapa? ¿Ima manachu jwisuyuyuk kangillapa?

¹⁸ ¿Ima manachu ñawikillapawan rikashqallapa kangi chay rurashqaytaqa? ¿Ima manachu rinrikiwan uyawangillapa? ¿Ima manachu nimatapis yuyangillapa? ¹⁹ Mayá, chay sinku tanditata piti piti ruraptiy 5.000 runakuna mikuptinqa, ¿ayka kanastakuna undataq subrarqanqa? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, paykunaqa nirqan:

—Dusi kanastakuna undam subrarqanqa, nishpa.

²⁰ Chaymandaqam Jisusqa tapurqan:

—Mayá, chay syiti tanditata piti piti ruraptiy 4.000 runakuna mikuptinqa, ¿ayka kanasta undataq subrarqanqa? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, paykunaqa nirqan:

—Syiti kanastakuna undam subrarqanqa, nishpa.

21 Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Ima manaraqchu intyindingillapa? nishpa.

[Nuta: Jisukristuqam mana tandapaqchu rimarqanqa. Ashwanmi nirqanqa: “Ashla libadurallam saksachin achka masata. Chayshinallam chay farisiyukunapa mana baliq kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiqqa, ancha dañachiwanchiqman”, nishpa.]

Jisusmi suq sarku runata kach'akachirqan

22 Chaymandaqam Bitsayda llaqtamanna ch'ayarqanllapa. Chay llaqtapi Jisus kaykaptinqam, suq sarku runata apamurqanllapa, ñawingunata kach'akachinan. 23 Chaymi Jisusqa chay sarkuta rambashpa, chay llaqtamanda sawa chunchaman aparqan. Chay chunchapiqam chay runapa ñawingunata tuqayninwan nuyuchishpa, makingunata sawambi rurashpa, tapurqan:

—Mayá, ¿atinginachu imatapis rikayta? nishpa.

24 Chayshina tapuptinqam, chay runaqa ashla rikakushpaqa, nirqan:

—Salqetatam runakunata rikani muntikuna puriykaqtashina, nishpa.

25 Chaymi Jisusqa chay runapa ñawinda suq kutinda llamkarirqan. Chay urasllam ñawingunaqa allitana chapakurqan. Chaymi tukuy imata atirqanna rikayta. 26 Chayshina rikakuptinqam, Jisusqa chay runataqa kamachirqan:

—Riyna wasikiman. Piru amakish chay llaqtamanqa ringichu. Amakish ni pitapis nimatapis ningichu, nishpa.

Pidruqam nirqan: “Jisusqam Dyuspa Churin”, nishpa

(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

27 Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan rirqan prubinsya Sesarya Filipupa kasiriyungunaman. Riqqshinam ñambi yach'akuqningunata tapurqan:

—Runakunaqa, ¿imatam nin noqapaqqa? ¿Pish kani paykunapaqqa? nishpa.

28 Chaymi paykunaqa nirqan:

—Wakinqam nin, Jwan Shutichikuqshi kangi. Wakinqam nin, Dyuspaq unay rimaq Eliyasshi kangi. Wakinqam nin, Dyuspaq suq rimaqshi kangi, nishpa.

29 Chayshina niptinllapaqam, paykunata tapurqan:

—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi? ¿Pitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—Qamqam Dyus Akrashqan Washadurniyllapa kangi, nishpa.

30 Chayshina niptinqam, Jisusqa kamachirqan:

—Amakish ni pitapis chaytaqa ningillapachu, nishpa.

Jisusmi nirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

31 Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, ancha rini padisiq. Kanan kamachikuq ansyankuna, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam mana baliqpaq riqsiwashpa, rinllapa wanchiwaq. Piru wanchiwaptinllapam, kimsa diyamanda rini kawsamuq, nishpa.

32 Chayshina paykunata ancha klaruta niptinqam, Simun Pidruqa suq laduman sapalanda apashpa, Jisusta nirqan:

—Ama chayshinaqa rimaychu, nishpa.

33 Chayshina niptinmi, Jisusqa das tikrakashpa, yach'akuqningunata chapashpa, Pidruta kayshina anyarqan:

—¡A dyablu! ¡Ladiyay ñawpaymanda! Chaqa qamqam dyablushina mana munangichu ruranaypaq Taytay Dyus munashqanda. Kanan Dyuspi mana kriyiqkunashinam qamqa yuyaykangi, nishpa.

³⁴ Chaymandaqam yach'akuqningunata qayashpa nirqan:

—Mayqan runa yach'akuqniy munashpa kaytaqa, noqa munashqayta ruranqa. Amana ruranqachu pay munashqandaqa. Noqapi kriyishqan-rayku suq kruspi munaptinllapa wanchiytapisri, noqatalla sigiwanqa.

³⁵ Chaymi mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita washanaykiqa, ringi chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi ichu Dyus nishqambi kriyiptiki wanchishuptinllapaqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki.

³⁶ Piru suq runa ichu suq warmi kay mundupa tukuy imanda ch'askishpa, piru jwisyu diyapi chingashpaqa, ¿imapaqtaq balinman? ³⁷ Mayá, chay wañushqaqa, ¿aykatam pagarakunman washakananqa?

³⁸ Chaymi qamkuna Dyusta kuntraq uchayuq runakunapa ñawpambi noqapaq ichu noqa nishqaypaq penqakushpaqa, kayta yach'ayllapa: Dyus-manda Shamuq Runa Jisukristum syilumanda rin kutimusq suq ancha kamachikuq gubyirnushina, Tayta Dyuspa llipyayninwan llipyashpa, paypa santu anjilningunawan. Chay diyaqam paypis noqapaqqa rin penqakuq, nishpa.

9

¹ Kayshinapismi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, kaypi wakin kaqkunam manaraq wañushpa, Taytapa pudirinda rinllapa rikaq, pay ancha jwirsayuq kamachikuptin, nishpa.

Jisukristum llipyarqan (Mt 17.1-13; Lk 9.28-36)

² Sayis diyas pasapatinmi, Jisusqa rirgan suq atun lumapa sawanman. Chaymanqam pullan aparqan Pidruta, Jakubuta, Jwanda. Chay lumapina kashpaqam, Jisusqa paykunapa ñawpambi suq layayarqan. ³ Kapanqam ancha yuraq llipyaykaq qasashina, tikrakarqan. Kay mundupi mudananda mayqan taqshashpismi, mana pipis atinmanchu chay layata yuraqy-achiytaqa. ⁴ Chaymandaqam chay kimsa yach'akuqningam chapaykashpa rikarqan Eliyasta, Muysista Jisuswan parlaykaqta. ⁵⁻⁶ Chaymi paykunaqa ancha mancharqanllapa. Chayshina manchashpam, Pidruqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu. Ancha alliraq kaypi kananchiqqa. Rurashaqllapa qamkunapaq kimsa chugllata: suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.

Piru Pidruqam manchashpa, chay rimashqambaqqa mana yach'arqanchu: ¿Imatam rimaykani? nishpaqa. ⁷ Chaykamangam paykunapa sawambi pukutay rikakushpa, limpu pambarqan. Chay pukutaypa ukunmandam Tayta Dyus Churin Jisuspaq nirqan:

—Kaymi kuyashqay Churiy. Payta uyayllapa, nishpa.

⁸ Chaymandaqam chay uras rridurninllapaman chapakushpaqa, Jisuswan chay ishkay parlaykaqtaqa manana rikarqanllapachu. Jisustallanam rikarqanllapaqa.

⁹ Chaymandaqam chay lumamanda shamushina, Jisusqa chay kimsa yach'akuqninga nirqan:

—Qamkuna rikashqaykitaga amaraq ni pitapis parlachiyllapachu wañushqaymanda kawsamunaykaman, nishpa.

¹⁰ Chaymi paykunaqa mana ni pitapis parlachirqanchu. Piru paykunapuram tapunakurqan:

—¿Imaraq munan niyta: “Wañushqaymanda kawsamunaykaman”, nishpa?

¹¹ Chayshina parlashpaqam, Jisusta tapurqanllapa:

—Muyispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ¿imaraykum nin: “Eliyasmı puntata rin shamug. (Chaymandaraqmı Dyus Akrashqan Washadurqa rin shamug”, nishpaqa?)

¹² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Allibmi Eliyas puntata shamun tukuy imata allichaq. Piru Dyuspa Santu Librumbıqa ¿imatataq nin Dyusmanda Shamuq Runapaq? Chaypiqam nin: “Shamuptıngam, runakunaqa mana baliqpaq rinllapa rıqsıq. Kanan ancham rin padisiq”, nishpa. ¹³ Piru noqaqam niykillapa, Eliyasqam shamushqana. Shamuptıngam, runakunaqa mana llakıpushpachu, paykuna munashqanda rurarqanllapa. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim paypaqqa nishqa karqan: Rinmi padisiq, nishpa. [Nuta: Jisukristuqam chayshına Jwan Shutichikuqpaq parlachıkurqan Eliyaspa shutınwan. Payqam Eliyashına karqan. Rıkey Matıyu 17.13pi.]

Jisusmi suq wambra atakiyuqta kach'akachırqan
(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43)

¹⁴ Jisusqam chay kimsa yach'akuqınıwan kutımushpaqa, chay wakin yach'akuqınunata ancha achka runakunawan kaykaqta tarıqan. Chaypım Maysıspa liyningunata wakin yach'achıkuqwan anyanakuykarqanllapa. ¹⁵ Chay runakunaqam Jisusta ch'ayaykaqta rikashpaqa, ispantashqata kallparqanllapa napaykuq. ¹⁶ Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Imapaqmi paykunawanqa qamkunaqa anyanakuykangillapa? nishpa.

¹⁷⁻¹⁸ Chayshına tapuptıngam, chaypi kaq suq runa nirqan:

—Yach'achıkuq taytıtu, dyablum churiyta muduyachıshpa, atakıkunata qon. Chaymi qaman apamurqay kach'akachınayki. Chaqa chay dyablu chay atakıkunata qoptınmi, maypıpis churiyqa bulakan. Kanan babash'kunatam sitakuchın. ¡Kirungunatam qech'yachın! Kanan limpunam ishkin. Chaymi yach'akuqnikıkunata rrugarqanı, kay churiymanda chay dyabluta qatınabaq. Piru paykunaqam mana atıshqallapachu qatiyta, nishpa.

¹⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¡A, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna! ¿ıma tyimpukamanraq qamkunataqa agwantashqayki? Mayá, chay wambraykita kayman apamuyllapa, nishpa.

²⁰ Chayshına paykuna apamuptıngam, chay dyablu Jisusta rikashpa, atakıkunata qorqan chay wambrataqa. Chaymi chay wambraqa pambaman bulakashpa, bulatikashpa, babash'kunata sitakurqan. ²¹ Chaymi Jisusqa paypa taytanda tapurqan:

—Kay churıkiqa, ¿ıma tyimpumandapacham kayshınaqa? nishpa.

Chaymi chay runaqa nirqan:

—Takshitanmandam kayshınalla. ²² Kanan kutın kutınmi chay dyabluqa kay wambrituytaqa ninaman yakuman bulan wanchınabaq. ¡Chayrı llakıpushpa yush'ayku, atıshpaqa kach'akachiy kay wambraytaqa! nishpa.

²³ Chayshına niptıngam, Jisusqa nirqan:

—Noqapi yuyakuptıkiqam, tukuy imata atını rurayta. Piru ¿atingichuraq noqapi yuyakuytaqa? nishpa.

²⁴ Chaymi chay runaqa qayach'akushpa nirqan:

—iQambim yuyakuni! iPiru yanapawayri, masta yuyakunaypaq! nishpa.

²⁵ Chayshina niptinqam, Jisusqa achka runa shamuqta rikashpa, utqay-maya chay dyabluta kayshina anyarqan:

—iQam surdu mudu dyabluqa, noqa kikiymi kamachiyki, llugshiy kay wambramanda! iAmakish yaykuringichu! nishpa.

²⁶ Chayshina nishpa qatiptinqam, chay dyabluqa qayach'akushpa, atakikunata qoshpa, chay wambramanda llugshirqan. Lluqshishpaqam wafushqatashina dijarqan. Chaymi rikaqkunaqa nirqan:

—iJwira, wafurqannam wambraqa! nishpa.

²⁷ Piru Jisusqam wambraqa makinmada piskashpa shayachirqan.

²⁸ Chaymendaqam Jisusqa yach'akuqningunawan yaykurqanna suq wasiman. Chaypi mana pipis kaptinqam, paykunalla Jisusta tapurqanllapa:

—Noqaykunaqa, iimaraykutaq mana atirqayllapachu qatiyta chay dyablu-taqa? nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay laya ancha wapu dyablukunataqam mana chayshinallaqa at-
inchiqchu qatiytaqa. Dyuspi ancha yuyakuqkunallam payman ancha
mañakushpa, ayunashpa, atin qatiytaqa.

Jisusmi nirirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mt 17.22-23; Lk 9.43-45)

³⁰ Jisusqam chay kaykashqanmada rishpaqa, pasarqan prubinsya Galiliyapa lugarningunata. Piru payqam mana munarqancho ni pipis yach'anambaq chayman riykashqandaqa. ³¹ Chayman riqshinaqam chay yach'akuqningunata nirqan:

—Noqa Dyusmada Shamuq Runatam kuntrawaqkunapa makinman rinllapa intrigakuwaq. Chaymi wanchiwanqallapa. Chayshina paykuna wanchiwaptimbismi, kimsa diyamanda rini kawsamuq, nishpa.

³² Piru Jisus chayshina niptinqam, chay yach'akuqningunaga mana ni-matapis intyindirqancho: iImapaqmi chaytaqa niykan? nishpaqa. Kanan tapuq purishpapismi, manchashpa, mana ni tapurqanllapachu.

Mas kamachikuqri kayshina kanqa

(Mt 18.1-5; Lk 9.46-48)

³³ Chayshina rishpaqam, Kapir nawun llaqtamanna ch'ayarqanllapa. Chayman ch'ayashpaqam, suq wasimanna yaykurqanllapa. Chaypi kash-paqam, Jisusqa yach'akuqningunata kayshina tapurqan:

—iQamkunaqa imapaqmi ñambiqa anyanakurqayki? nishpa.

³⁴ Chaqa paykunaqam ñambiqa anyanakushqaga karqan: “Mayqan-ninchiqmi mas baliqqa kanchiq”, nishpa. Chaymi tapuptinqa, payku-naqa pengakushpa, uyararqanllana. ³⁵ Chaymendaqam Jisusqa chay dusi yach'akuqningunata qayashpa, tiyashpa, nirqan:

—Chay mas baliq munaq kaytaqa, umildiyashpa, yumbayta sirbinqa kriadushina, nishpa.

³⁶ Chaymendaqam suq wambrituta apashpa, paykunapa ch'awpimbi marqashpa nirqan:

³⁷ —Mayqan runa kasuwashpa kay laya wambrituta ch'ayachiqqam, alabis noqata ch'ayachiwaykanmanshina. Piru manam noqatallachu ch'ayachiwaykanqa. Ashwanmi Taytay Dyustapis ch'ayachiykanqa. Chaqa paymi kach'amuwashqa, nishpa.

Chay mana kuntranchiqmi noqanchiqa faburninchiqqa

(Lk 9.49-50)

³⁸ Chaymendaqam yach'akuqnin Jwanqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikashqallapam kani suq runata qamba shutikita myintashpa, dyablukunata runakunamanda qatiykaqta. Piru chay runaqam mana noqanchiqwanqa purishqachu. Chaymi nirqayllapa, ama chayshina ruranambaq, nishpa.

³⁹ Chayshina niptingam, Jisusqa nirqan:

—Dijayllapa chayshina ruranambaq. Chaqa mayqan ruraq suq milagru ta shutiyta myintashpaqam, mana kuntrawanchu. ⁴⁰ Mana kuntranchiq kaqkunaqam, faburninchiq. ⁴¹ Chaymi allipta niykillapa, mayqan runa ichu warmi shutiyta myintashpa, ashla yakituta qoshuptin noqapa kashqaykiraykum, Dyus kikin rin pagaraq, nishpa.

Kwidakayllapa, ama uchata ruranaykipaq

(Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

⁴² Noqapi chayraq kriyiqkunata uchata rurachiqqam ancha kastigadu rin kaq. Chaymi chay uchata rurachiqqaqqa mas allin kanman suq atun mulinu rumita kungambi watashpa, mar yakuman wichukunanllapa (manaraq chay uchata rurachiptin, ama mas kastigadu kanambaq). ⁴³ Chayri makiki ancha qawch'u kaptin uchata ruranambaqqa, kuchushpa wichukuy. Chaqa mas allin kanman, syiluman manku ch'ayanayki. Manam allichu ishkay makiyuq kashpa, uchaykirayku infyirnu mana nunka wañuq ninaman rinaykipaq. ⁴⁴⁻⁴⁶ Chayshinalla ch'akiki munaptin apashuyta uchata ruranaykiqa, kuchushpa wichukuy. Mas allin kanman, kuju ch'ayanayki syiluman. Manam allichu ishkay ch'akiyuq kashpa, uchaykirayku chay mana nunka wañuq infyirnu ninaman rinaykiqa. „Chaqa infyirrupiqam mana nunka wañunqachu chay kuru mikushuqkunaqa. Chaypi chay nina lumyaqpismi mana nunka wañunqachu.“ ⁴⁷ Ñawikiwan imata rikashpa, uchata munaptiki ruraytapis, mas allin surqoshpa wichukunayki. Chaqa mas allin chulla ñawiyuqlla kashpa, syiluman ch'ayanayki. Manam allichu ishkay ñawiyuq kashpa, uchaykirayku infyirnuman rinaykiqa. ⁴⁸ Chaqa infyirrupiqam kuru mikushuqkunaqam mana nunka rinchu wañuq. Chay nina lumyaqqaqpismi mana nunka rinchu wañuq.

⁴⁹ 'Manchu aychamanqa kach'ita wichunchiq, ufrinda kanambaq.) Chayshinallam runakunapa sawanman kach'itashina ninataqa rinllapa ruraq, (uchanmanda akrakanambaq). Chaqa yumbay ufrindakunam kach'iwan allichadu rin kaq. ⁵⁰ Piru kach'iqam allin kashpapis dañakashpaqa, manana nimapaq balinchu, ¿manachu? Chaqa ¿imashinanam atinchiqman allichaytaqa? Piru qamkuna kuyanakushpaqam, allin kach'ishina kangillapa. Chayri shumagta kuyanakushpa kawsayllapa.

10

Jisusmi nirqan “Rispitu warmikimanda ama akrakaychu”, nishpa
(Mt 5.31-32; 19.1-12; Lk 16.18)

¹ Chay Kapirawun llaqtamandaqam Jisus rirqanna prubinsya Judiyanman, rriyu Jurdamba waq ladu chimbanman. Chaypim ancha achka runakuna, warmikuna Jisusman tandakarqan. Chaypipismi paykunata Taytanchiq Dyuspaq yach'achirqan. ² Wakin farisiyu duktrinayuqpismi tandakarqanllapa Jisusman, mana atipaq tapunakunata tapunanllapa, mana allita kuntistaptin, tumbananllapa. Chaymi kayshina tapurqanllapa:

—Mayá, ¿suq runachu atin warmimanda akrakayta ichu mana? nishpa.

³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, ¿imatam Dyuspaq unay rimaq Muysisqa chaypaqqa kamachikurqan? nishpa.

⁴ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Muysismi nirqan, suq runa warminmanda munashpa akrakaytaqash, suq kartata qoshpa, atin akrakayta, nishpa.

⁵ Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Unay agwilunchiqkunaqam qamkunashina Dyustaqa mana munarqanchu kasuyta. Chaymi Muysisqa ancha angu shunqoyuq kaptinllapa, paykunata kamachirqan, chay kartata qonallapa. ⁶ Piru Dyusqam mana munanchu chayshina rurananchiqqa. Chaqa kay pachata tukuy imata rurashpaqam, suq ullqota, suq warmita rurarkan. ⁷ Chaymi chay tyimpumandapacha suq ullqoqa taytanmanda, mamanmanda akrakashpa, warminwanna tandakashpa tiyan. ⁸ Kanan ishkey kashpapismi suqshinalana tiyanllapa. Mananam ishkeyshinachu. ⁹ Chayri runakunaqa Dyus tandashqandaqa ama akranqallapachu, nishpa.

¹⁰ Chaymandaqam Jisuswan wasipina kashpallapaqa, chay yach'akuqningunapis chay nishqambaq tapurqan. ¹¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayqan runa warminmanda akrakashpa, suq warmitana tандаqqam, punta warminda traysyunda ruraykan. Chaymi ancha uchayuqna chay runaqa. ¹² Warmipismi runanmanda akrakashpa, suq runawan kashpaqa, chay punta runanda traysyunda ruraykan. Chaymi chay warmipis ancha uchayuqna.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan

(Mt 19.13-15; Lk 18.15-17)

¹³ Achka runa, warmim wambritungunata apamurqanllapa Jisusman, sawambi makinda rurashpa, Dyusman mañakunambaq. Piru yach'akuqningunaqa wambran apamuqkunata anyarqanllapa. ¹⁴ Chayta uyashpaqam Jisusqa piñakushpa, yach'akuqningunata nirqan:

—Dijayllapa chay wambritukuna noqaman shamunambaq. Ama arkayllapachu. Chaqa Tayta Dyus shumaqta kamachikuptingam, kay wambritushina kaqkuna paywan rinllapa kawsaq. ¹⁵ Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina kaqkunallam tukuy tyimpu rin kawsaq Dyuswanqa; manaqa manám.

¹⁶ Chayshina nishpaqam, wambritukunata marqashpa, makinda sawanman rurashpa, Dyusman mañakurqan, chay wambritukunata yanapanambaq.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan

(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

¹⁷ Jisukristu riykaptinam, suq runa kallpaylla ñawpanman ch'ayamushpa, qongorikushpa, tapurqan:

—Ancha allin Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Taytanchiq Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

¹⁸ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Imaraykutaq niwangi: “Ancha allin Yach'achikuq”, nishpaqa? Dyusllam ancha allinqa. ¹⁹ Qamqam Dyus kamachikushqandaqa allita yach'angi. Paymi nin: “Qam warmiyuq kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu; ama wanchikuychu; ama suwakuychu; ama llullakuychu suqkunapaq; ama pitapis ingañaychu, imanda qoch'inayki; taytaykita, mamaykita ancha rrispitay”, nishpa.*

²⁰ Chayshina niptinqam, chay runaqa nirqan:

* 10:19 Éxodo 20.12-16

—Yach'achikuq Taytitu, yumbay chay niwashqaykitaqam wambrayman-dapacha kumplishqa kani, nishpa.

²¹ Chaymi Jisusqa chapashpa, chay runata ancha kuyashpa, nirqan:

—Kaysitullam faltashungi. Tukuy imaykita randikushpa, mana ni-mayuqkunata qoy. Chayshina qoshpaqam, syilupiqta tukuy imayuqna ringi kaq. Chayta rurashpaqar shamuy, noqawan purinanchiq. «Awnki kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, noqatalla kasuway,» nishpa.

²² Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa limpu malaganayarqan. Chaqa tukuy imayuq kashpam, chay imangunapaq llakishpa, kutirqan. ²³ Chaymandaqam Jisusqa rridurninman chapakushpa, yach'akuqningunata nirqan:

—¡Ancha trabajusraq, kapuqkuna Dyusta kasunanllapa, paywan tukuy tyimpu kawsananllapaqa! nishpa.

²⁴ Chayshina niptinqam, yach'akuqningunaqa ancha ispantarqanllapa. Chaymi Jisusqa paykunataqa nirirqan:

—Ijitukuna, ¡ancha trabajusraq waq kapuq runakuna, tukuy imangunapilla yuyakushpa, Dyusta kasunanllapa, paywan tukuy tyimpu kawsananqa! ²⁵ Chaqa suq kapuq runa Dyusta kasunambaqmi ancha trabajus. Mas fasilmi kanman chay atun kamillu animal awjapa rinrinda pasanambaq, nishpa.

²⁶ Chayta uyashpaqam, paykunaqa ashwamba ispantarqanllapa. Chaymi paykunapura ancha tapunakurqanllapa:

—Chayshina kaptinqa, ¿pitaq atinman washakaytaqa? nishpa.

²⁷ Chaymi Jisusqa paykunata chapashpa nirqan:

—Runakunallaqam mana nimatapis atinchi washakaytaqa. Piru Dyusqam tukuy ima munashqanda atin rurayta. Paypaqqam mana nimapis trabajuschu, nishpa.

²⁸ Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapa kani, qamwan purinaypaqllapa, nishpa.

²⁹ Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, mayqan runa dijaq wasinda, masangunata, paningunata, taytanda, mamanda, warminda, wambrangunata, ch'akrangunata, noqa nishqayta kasuwashpa, nishqayta yach'achikushqanraykum, ³⁰ syin tantus masta rin ch'askiq kay mundupilla. Qesachadu kashpapismi, mas achka wasingunata, masangunata, paningunata, mamangunata, wambrangunata, ch'akrangunata kay mundupiqta rin ch'askiq. Chay ch'askishqanmandam syilupiqta Dyuswan tukuy tyimpu rin kawsaq. ³¹ Piru kay pachapi achka kamachikuqqam suq bidapiqa manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi achka mana kamachikuqkunam syilupiqta ancha kamachikuqkuna rinllapa kaq.

*Jisusmi nirirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa
(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)*

³² Chayshina yach'achikushpaqam, Jisusqa yach'akuqningunapa ñawpanda Jirusalin llaqtamanna riykarqan. Chaymi paykunaqa ancha manchashqata ikinda riykarqanllapa. Chaymi Jisusqa riqshina, chay dusi yach'akuqningunata suq laduman qayashpa, kayshina nirqan:

³³ —Rikay, kananga riykanchiqna Jirusalinman. Waqqiqam noqa Dyusmanda Shamuy Runataqa rinllapa intrigakuwaq isrraylinu kurakunapa kamachikuqninman, Muysispa llyningunata yach'achikuqkunaman. Paykunam jwira runakunaman rinllapa intrigakuwaq wanchiwananllapa.

³⁴ Chaypi paykuna asipawanaraykum, kusas layata rinllapa rurawaq.

Kanan tuqapawashpam, suq lastima chuqri chuqri maqawashpa, rinllapa wanchiwaq. Piru kimsa diya wañushqaymandam rini kawsamuq, nishpa.

Jakubuwan Jwanmi munarqan kamachikuyta
(Mt 20.20-28)

³⁵ Sibidiyupa chay churinguna Jakubuwan Jwanmi qemikashpa, Jisusta rugarqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, suq faburta rurawayllapa, nishpa.

³⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, ¿imatam munangillapa, qamkunapaq ruranaypaq? nishpa.

³⁷ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Shumaqta lliyashpa, yumbaypa gubyirnun kashpaqar, yush'ayku kamachikuy, suqniy allin laduykipi, suqniy ichuq laduykipi tiyanayllapa, nishpa.

³⁸ Chayshina paykuna mañakuptinqam, Jisusqa nirqan:

—Qamkunaqam mana yach'angillapachu: Imatam mañaykanchiq, nishpaqa. Chaymi chaytaqa mañawangillapa. Chaqa noqaqam ancha rini ñakaq. Chay ñakaykunaqam noqapaqqa suq basu ancha ayaq yakuta upyaykaymanshina rin kaq. ¿Atingimanllapachu qamkunapis noqashina ñakayta? Chaqa kuntrawaqkunaqam ancha padisichiwashpa, rinllapa wanchiwaq. ¿Chayshinachu qamkunapis atingimanllapa padisiyta? nishpa.

³⁹ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Ariri. Atinillapam chayshina padisiyta, nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam qamkunapis chay ayaq yakuta upyaqshina ancha ringillapa padisiq. ⁴⁰ Piru chayshina qamkuna padisiptikipismi, noqaqa mana atinichu kamachikuyta, allin laduyipi ichu ichuq laduyipi tiyanaykillapaqa. Taytay Dyusllam munashqanshina runakunata akrashqa, laduyipi tiyananllapa, nishpa.

⁴¹ Chay Jakubuwan Jwan Jisusta mañashqanda chay dyis yach'akuq masin-guna yach'ashpaqam, ancha piñakurqanllapa. ⁴² Chayshina chay suqkuna piñakuptinqam, Jisusqa qayashpa, nirqan:

—Chay suq nasyungunapa gubyirnungunam wapuyashpalla, manchachikushpa llagta masingunata kamachinllapa, ¿manachu? ⁴³ Piru qamkunaqa ama chayshinaqa kayllapachu. Ashwanri mayqanniki munashpa kamachikuytaqa, suq kriadushina sirbiy chay suqnikiunata. ⁴⁴⁻⁴⁵ Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runa kashpapismi, mana shamushqachu kani runakuna sirbiwananqa. Ashwanmi shamushqaqa kani, suq kriadushina runakunata sirbinaypaq, wañushpa, uchangunapaq pagarakushpa, paykunata washanaypaq. Chaymi niykillapa, mayqanniki mas baliq munashpa kaytaqa, chay suqnikiunata kriadushina sirbiyllapa, nishpa.

Jisumi Bartimiyu sarkuta kach'akachirqan
(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

⁴⁶ Jisusqam Jirusalinman riqshina, ch'ayarqan Jiriku llaqtaman. Chay-mandaqam chay Jirikumanda yach'akuqningunawan ancha achka runaku-nawan riykaptinqa, suq sarku runa Bartimiyu shutiq ñamba ladumbi tiyaykarqan, limush'nata mañakushpa. Payqam Timiyu churin kar-qan. ⁴⁷ Chay Bartimiyuqam yach'ashpa: Jisus Nasaritmanda kaqshi kayta shamuykan, nishpaqa, ancha jwirtita qayakurqan:

—iUnay Dabidpa Karu Willkan Jisus, llakipawayri, yanapawayri! nishpa. [Nuta: “Dabidpa Karu Willkanmi” munan niyta: “Dyus Akrashqan Washadur”, nishpa.]

⁴⁸ Chayshina qayakuptinqam, achka runa anyarqan:

—iUyaray! iUyaray! nishpa.

Anyaykaptimbismi, ashwamba qayakurqan:

—iUnay Dabidpa Karu Willkan, llakipawayri, yanapawayri! nishpa.

⁴⁹ Chaymi Jisusqa rishqanshina shayashpa nirqan:

—Qayamuyllapa chay runata, nishpa.

Qayamuqkunaqam Bartimiyuta nirqan:

—Kushikushpa atariy. Jisusmi qayashungi, nishpa.

⁵⁰ Chaymi payqa, kapanda utqaymaya wichukushpa, brinkashpa shamurqan Jisusman. ⁵¹ Ñawpambina kaptinqam, Jisusqa tapurqan:

—¿Imashinam munangi yanapashunayqa? nishpa.

Chaymi chay sarku Bartimiyuqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, yanapawayri rikakunaypaq, nishpa.

⁵² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Atinginam riyta. Noqapi kriyishqaykiraykum allitana ringi rikakuq.

Chayshina niptinllam, chay Bartimiyuqa atirqanna rikakuyta. Chaymi kushikushpana, Jisuswan rirqan.

11

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman (Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jirusalinman riqshinam, ch'ayarqanllapa chay llaqtakuna Bitanillapa (Bitaniyapa), Bitfajipa ladunman. Chay llaqtakunapa ñawpambim karqan Ulibu luma. Chay lugarpina kashpaqam, Jisusqa ishkey yach'akuqninda nirqan:

² —Rikay, waq ñawpanchiqqim suq kasiriyu. Waqman ch'ayashpaqam, ringillapa tariq suq burritu watashqata. Chay burrupiqam manaraq ni pipis purishqachu. Chay burrituta paskashpa, apamuyllapa. ³ Piru mayqan tapushuptinllapa: “¿Imapaqmi apangillapa?” nishpaqa, niyllapa: “Sifurninchiqmi nisitan. Dasllam rin kutichimuq”, nishpa.

⁴ Paykuna rishpaqam, allipta burrutaqa ñamba ladumbi suq wasipa pungumbi watashqata tarirqanllapa. Chaymi waskanda paskaykaptinllapa, ⁵ chaypi kaqkunaqa tapurqanllapa:

—¿Imatam ruraykangillapa? ¿Imapaqtaq paskangillapa burrutaqa? nishpa.

⁶ Chaymi paykuna Jisus nishqanda niptinqa, dijarqanllapana apanambaq. ⁷ Chayshina ch'ayachishpa Jisus kashqanmanqam, paykunaqa kapangunata burritupa sawambi ruraraqanllapa. Chayshina ruraptinqam, Jisusqa muntakushpana rirqan. ⁸ Ñandaqam achka runakuna Jisuspa ñawpanda riqlapa, kapangunata mandashpa. Wakinqam muntikunapa raprangunata kuchushpa, ñambi mandaqllapa. ⁹ Kanan ñawpanda riqkuna, ikinda riqkunaqam yumbaynin ancha kushikushpa, Jisuspaq kayshina kunyaqllapa:

—iBiba, biba! iKushikushun, Washadurninchiq shamuykashqanrayku! iTaytanchiq Dyus ancha yanapanqa kay rrimplasun shamuykaqta! ¹⁰ iBiba Washadurninchiq! iChaqa shamushqam, noqanchiqkunata shumagta kamachiwananchiq, chay unay gubyirnu Dabidshina! iBiba syilupi Taytanchiq Dyus! iPaytalla alabashun! nishpa.

¹¹ Chayshinam Jisusqa Jirusalinman ch'ayarqan. Chaypiqam yaykurqan Tayta Dyuspa adurana wasinman. Chay wasipi kashpaqam, tukuy imata

ancha allita chaparqan. Chaymandaqam tardina kaptinqa, chay dusi yach'akuqinwan kutirqanna Bitanilla (Bitaniya) llaqtaman.

Jisusmi chakichirqan suq yura igus mana puqoqta

(Mt 21.18-19)

¹²Qayandin, Bitanillamanda (Bitaniyamanda) kutiriqshina Jirusalinmanqam, Jisusqa mallaqnarqan. ¹³Chaymandaqam suq yura igusta rikarqan. Manaraq puqonan tyimpun kaptimbismi, chay igusqa raprayuqna karqan. Chaymi Jisusqa rirqan rikaq: Paqta puqoyniyuq, nishpa. Piru ch'ayashpaqam, raprangunata lla rikarqan. Manam nima puqoyniyuqchu karqan. ¹⁴Chaymi Jisusqa chay igusta nirqan:

—Mananam nunka ringichu puqoq, runakuna mikunambaq puqoyniki-taq, nishpa.

Chay nishqandaqam uyarqan chay yach'akuqninguna.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanta randikuqkunata qatirqan

(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵Chaymandaqam Jisusqa Jirusalinman ch'ayashpaqa, Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykurqan. Ukupiqam tarirqan achka randikuykaqta, randiykaqkunata. Achka nasyungunapa qellaynindapismi kambyaykarqanllapa. Chaymi Jisusqa yumbay paykunata animalnindinda sawaman qatirqan. Chay qellayta kambyakuqkunapa mesangunatam sh'ilya sh'ilya bularqan. Palumakunata randikuqkunapa iskañungunatapismi bularqan.

¹⁶Wakingunaqam suq ñandashina dirichaqlana Dyuspa adurana wasimba patyumbiqa. Chaqa kusasningunata apashpam, suq punguta yaykushpa, suq pungutana llugshiqllapa. Paykunatapismi Jisusqa anyarqan:

—Kaytaqa ama puriyllapachu, nishpa.

¹⁷Yumbay chaypi kaqkunatam nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Kay wasiyqam kanqa yumbay nasyunmanta kaqkuna noqaman mañakunanllapa”, nishpa.* Piru qamkunaqam kay wasitaqa rurashqallapa kang'i ladrungunapa mach'aynindashina, nishpa.*

¹⁸Chayshina niptinqam, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muispa liyningunata yach'achikuqkunaqa uyashpa, Jisustaqa mancharqanllapa. Chaymi anchana yuyarqanllapa: ¿Imashinaraq paytaqa atinchiqman wanchiyta? nishpa. Chaqa chaypi kaqkunaqam Jisusta ancha allita uyaql-lapa. ¹⁹Piru tutayaptinqam, Jisusqa Jirusalin llaqtamandaqa Bitanilla (Bitaniya) llaqtamanna rirqan.

Yura igusmi chakirqan

(Mt 21.20-22)

²⁰Qayandin madrugadu kutiriykashpa Jirusalinmanqam, chay yura igusta ch'upandinna chakishqata rikarqanllapa. ²¹Chaymi Pidruqa yuyashpa Jisus chay igusta anyashqanda nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikay chay igus qayna anyashqaykiqa chakishqana.

²²Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Taytanchiq Dyuspi allita yuyakuyllapa. ²³Chaqa alliptam niykillapa, mayqan runa Dyuspi allita yuyakushpa kay urqqota niptin: “Ashuy kay-manda. Riy mar yakuman”, kamachiptinqa, chay nishqanshina rin kaq. Piru chay kamachikuq qar shunqombiqa ama nimata yuyanqachu: Mana imach'i chayshinaqa kanqachu, nishpaqa. ²⁴Chaymi niykillapa, allita

* 11:17 Isaias 56.7 * 11:17 Jeremias 7.11

kriyishpa mañakuyllapa, yuyashpa: Dyusmi rin qowaq mañashqayta, nishpa. Chayshina mañakushpaqam, allipta ringillapa ch'askiq. ²⁵ Piru Dyusman mañakunaykiqa, chay mana allı rurashuqta pirdunayllapa. Chayshina pirdunaptikiqam, syilumanda Tayta Dyus qamkunatapis uchaykikunamanda rin pirdunashuq. ²⁶ Chay imanachishuqta mana pirdunaptikiqam, syilumanda Taytanchiq Dyuspis mana rinchu pirdunashuq yumbay uchaykimandaqa.

Jisustam tapurqanllapa: “¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanaykiqa?”

(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

²⁷ Jirusalinman ch'ayashpaqam, Jisusqa Dyuspa adurana wasimbina puriykarqan. Chaypi puriykaptinqam, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, wakin kamachikuq ansyanukunapis Jisusman tandakarqanllapa. ²⁸ Kanan paykunaqam Jisusta kayshina tapurqanllapa:

—¿Ima karguyuqtaq kangı? ¿Mayqan awturidartaq numbrashushqa, kaykunata ruranykipaq kay adurana wasipiqa? nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Chayta niwaptikiqam, noqapis nishqayki chay tapuwashqaykipaq. ³⁰ Mayá, ¿pitaq Jwan Shutichikuqtaqa numbrarqan shutichikunanga? ¿Dyuschu numbrarqan ichu runakunalla? Mayá, niwayllapa, nishpa.

³¹ Chaymi paykunapura suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:

—¿Imatam ninchiqman? Chaqa niptinchiq: “Dyusmi Jwanda numbrarqan”, nishpaqach'i, Jisusqa niwashun: “Chayshina numbraptinqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa mana kriyirqaykichu paytaqa?” nishpa. ³² Piru: “Runakunallam numbrarqan”, niptinchiqqach'i, kay yumbay uyakuqkunaqa ¿imanachiwashun? nishpa.

Chaqa chaypiqam ancha achka runakuna uyakuykarqan. Yaqqa yumbay paykunaqam kriyirqan: Dyusmi Jwanda allipta numbrarqan, nishpa. Chaymi chay awturidarkunaqa ancha mancharqanllapa chay uyakuqkunata. ³³ Mana imanayta atishpaqam, Jisusta nirqanllapa:

—Manam yach'anillapachu, nishpa.

Chaymi Jisuspis nirqan:

—Tapushqaqta qamkuna mana niwashqaykiraykum, noqapis mana rinichu nishuq: “Kay laya karguyuqmi kani”, nishpaqa.

12

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan malu partidaryukunawan
(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

¹ Chaymandaqam Jisusqa kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Suq runash ancha achka ubasta tarpushpa, rridurninda muralla pirqata rurarqan. Chaymandaqash rumi kantiriyapi ush'kukushpa, suq pusuta rurarqan, ubasningunata kusichashpa, chaypi qapinambaq. Rurarqambisshi suq altu turrita, chay altumanda chay tarpudunda kwidanambaq. Chayshina rurashpaqash, partidaryungunawan tratukurqan, paykunana tarpudunda kwidanambaq. Chaymandaqash karumanna rırqan. ² Chaymandaqash kusicha tyimpu ch'ayamuptinqa, chay ch'akrapa dwiñunqa suq kriyadunda kach'arqan, paypa partında apamunambaq. ³ Piru chay kwidakuqkunaqash chay kriyadutaqa mana nimata qoshpachu, suq lastima maqaptinllapa, illaqlana kutirqan.

⁴ Chaymandaqash chay dwiñuqa suq kriyadunda kach'arirqan, partinda apamunambaq. Chay kriyadu ch'ayaptimbisshi, chay kwidakuqkunaqa rumikunawan sitarqanllapa, umanda pakishtin. Kanan ima layash musyarqanllapa chay kriyadutaqa. ⁵ Chayshina paykuna ruraptimbisshi, chay dwiñuqa suq kriyaduta kach'arirqan. Chaytaqash wanchirqanllapa. Chayshina paykuna ruraptimbisshi, chay dwiñuqa suqta suqta achka kriyadungunata kach'arqan. Piru chay kwidakuqkunaqash chay kriyadukunata mana ch'ayachishpachu, wakinda ancha maqarqanllapa, wakinda wanchirqanllapa.

⁶ 'Chay dwiñupaqaqash suq churinlla karqan. Paytaqash ancha kuyaq. Chaymandaqash chay kuyashqan churindana kach'arqan, yuyashpa: Kay churiytaqam kasunqallapa, nishpa. ⁷ Piru chay runakunaqash yaqqana ch'ayaykaqta rikashpaqa, kayshina parlarqanllapa: "Chay churingam irin-syuru rin kaq. Chayri akullapa wanchiq, noqanchiqkunana piskananchiq kay ch'akrandaqa", nishpa. ⁸ Chayshina parlashpash, chay churindaqa wanchirqanllapana. Chaymandaqash chay ch'akranmanda sawa ladumanna wichukurqanllapa.

⁹ Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay uyakuqkunata tapurqan:

—Mayá, chay ch'akra dwiñuqa ¿imanachingaraq chay ch'akrambi tiyaqkunataqa? Payqam shamushpa, yumbayta wanchishpa, suqkunatana ch'akrandaqa minganqa. ¹⁰ Dyuspa Santu Librumbim kan suq kumparasyun kay kumparasyunshina. ¿Manachu liyishqallapa kangi? Chaypiqam nin:

Albañilkuna wichukushqan rumiqam mas allin rumi simyintupaq rin kaq.

¹¹ Chaqa Tayta Dyusmi chay rumitaqa akrashqa, mas baliq kanambaq. Chayshina akrashqanraykum ancha ispantashqata kushikunchiqllapa, nishpa.*

[Nuta: Chay ishkay kumparasyunda rurashpaqam, kayshina yach'achiwanchiq: Ch'akra dwiñuqam Taytanchiq Dyus. Chay ch'akra dwiñupa churingam Jisukristu. Chay wanchikuq partidaryukunaqam chay mas kamachikuq isrraylinu kurakuna. Ch'akra dwiñupa kriyadungunaqam Dyuspaq rimaqkuna. Chay albañilkunapismi chay kamachikuq isrraylinu kurakuna. Chay wichukudu rumipismi Jisukristu, nishpa.]

¹² Chay awturidarkuna Jisusta uyashpaqam, intyindirqanllapa: Jisusqam noqanchiqkunapaq chaytaqa niykan, nishpa. Chaymi piñakushpa, ancha yuyarqanllapa Jisusta prisunanllapa. Piru chaypi kaqkunata manchashpam, mana prisurqanllapachu. Chaymi Jisuspa ñawpanmandaqa ladiyarqanllapa.

Jisusmi kuntribusyumbaqa yach'achikurqan

(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

¹³ Chaymandaqam chay kuntraqkunaqa kach'amurqan wakin farisiyu duktrinayuqkunata, gubyirnu Irudispa wakin partidungunata, imapaq Jisusta tumbashpa prisunanllapa. ¹⁴ Chaymi chay kach'adukuna ch'ayamushpaqa, mishki mishkita kayshina Jisusta parlachirqanllapa:

—Taytitu, noqaykunaqam yach'ani: Qamqam allip kaqtalla rimangi. Chaqa qamqam mana nima pudirniyuq runata manchashpachu ni sawachashpachu, Dyus munashqandalla yach'achikungi. Mayá, niwayllapa: ¿Allichu gubyirnu Sesarta kuntribusyunda pagarananchiq, ichu mana? nishpa.

¹⁵ Piru Jisusqam yach'arqan: Yanqam kaykunaqa tapuwaykan, nishpa. Chaymi paykunata tapurqan:

* 12:11 Salmo 118.22-23

—¿Imapaqmi tapuwangillapa, chaypaq tumbawashpa, prisuwanaykillapa? Mayá, suq qellayta apamuyllapa rikanaypaq, nishpa.

¹⁶ Chayshina niptinqam, paykunaqa suq qellayta qorqan. Chaymi Jisusqa chay qellayta chapashpaqa nirqan:

—¿Pipa rritratunmi kay qellaypiqa? ¿Pipa shutindam iskiбриshqa kay qellaypiqa? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Chay mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa rritratunda, shutindam rurashqa kay qellaypiqa, nishpa.

¹⁷ Chaymi Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Sesarpa kaqtaqa, Sesarta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa, Dyustalla qoyllapa.

Chayshina niptinqam, ancha ispantarqanllapa, ancha yach'ayniyuq kashqanrayku.

¿Wañushqakunachu rin kawsamuq?

(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

¹⁸ Chaymandaqam sadusiyu duktrinayuqkuna Jisusman shamurqanllapa. Paykunaqam kriyinllapa: Wañushqakunaqash manana rinchu kawsamuq, nishpa. Chaymi Jisusta tapurqanllapa:

¹⁹ —Yach'achikuq Taytitu, chay unay Muysismi librumbi iskiбриshpa kamachikushqa, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuy kashpa wañuptionqa, chay almapa masanna biyudawan kasaranga, chay biyudapi wambrayuy kaptin, chay alma masamba wambranshina kanambaq, nishpa. ²⁰ Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq aylupish syiti ullqo masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayuy kashpash wañurqan. ²¹ Chayshi wañuptionqa, chay almapa minur masanna biyudawanqa kasararqan. Chay masambisshi manaraq wambrayuy kashpa, wañurqan. Chaymandaqam mas minur masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq wambrayuy kashpa, wañurqan. ²² Chayshinash syitindin chay warmiwan kasararqanllapa. Piru manash ni mayqannin chay warmipiqa wambrayuy kashpachu wañurqanllapa. Chaymandaqash chay warmipis wañurqanna. ²³ Chayshina wañuqkuna allipta kawsamuptinqach'i, ¿mayqannimba warminqa kanman? Chaqa syitindimba warminshi kashqa, nishpa.

²⁴ Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librun nishqanda mana intyindishpa, ni Dyus pudirniyuq kashqambaq yach'ashpa, ancha pandashqa kang: (Wañushqakunaqam mana kawsamunqachu, nishpa). ²⁵ Chaqa wañushqakuna kawsamushpaqam, manana warmiyuqchu ni runayuqchu rinllapa kaq. Chinangunatapismi manana rinllapachu kasarachiq. Ashwanmi Dyuspa anjilningunashina manana kasarashpachu kawsanqallapa. ²⁶ Piru wañushqakunapaq yach'anaykiqa, yuyayllapa Tayta Dyus nishqanda chay unay agwilunchiqkunapaq Muysispa librumbiqa. Chaqa chay unay almakuna Abrajan, Isak, Jakubum puntata wañurqanllapa. Chaymandaqam achka watakunamanda Tayta Dyus chay lumyaykaq sarsa sach'amanda Muysista parlachishpa, paykunapaq kayshina nirqan: “Noqam kanangaman Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kani”, nishpa.*

²⁷ Chayshina niptinmi yach'anchiq: Chay almakunaqam Dyuspaqqa kawsaykanllaparaq, nishpa. Piru qamkuna chayta mana intyindishpaqam, ancha pandashqallapa kang: Wañushqakunaqam mana rinllapachu kawsamuq, nishpa.

* 12:26 Éxodo 3.6

*Kayshinam Dyuspa mas allin kamachikushqanqa**(Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)*

²⁸ Jisukristu chay sadusiyukunata shumaqta kuntistaptinmi, Muysispa liyningunata suq yach'achikuq chaypi uyaykarqan. Chaymi qemikashpa tapurqan:

—Taytitu, Tayta Dyuspa yumbay liyninmandaqa, ¿mayqan liytaq mas allinqa? nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Yumbay liyninmandam kay mas allinqa: “Uyakuy isrraylinukuna, Tayta Dyusllam Dyusqa. ³⁰ Payta kuyayllapa tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy yuyaynikiwan, tukuy jwirsaykiwan”, nishpa.* Chay liyninmi mas allinqa. ³¹ Chaymandaqam kay suq liypis yaqqalla chay punta liyshina. Kayshinam nin: “Qam kwirpuykita kuyashqaykishina runa masikitapis kuyay”, nishpa.* Manam ni suq liy mastaqa balinchu kay ishkey liymandaqa.

³² Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, alliptam nishqa kangi. Allibmi Taytanchiq Dyusqa payllam Dyusqa. Manam suqqa kanchu. ³³ Chaymi ancha alli, payta kuyananchiq tukuy shunqonchiqwan, tukuy yuyayninchiqwan, tukuy bidanchiqwan, tukuy jwirsanchiqwan. Runa masinchiqtapismi ancha alli kuyananchiq kwirpunchiqtashina. Chayshina kuyanakushpa kawsaptinchiqmi, mastaqa balin yumbay chay rupachishqan animalkunamanda ichu chay suq laya ufrindakunata qonanchiqmanda.

³⁴ Chayshina jwisyunwan allita nishqa kaptinmi, Jisusqa nirqan:

—Ashlitallanam faltashungi, Dyusta shumaqta kasunaykiqa, nishpa.

Chaymi chay urasmandapacha manana ni pipis almitikarqanchu Jisusta tapuytaqa.

*¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?**(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)*

³⁵ Dyuspa adurana wasimbi Jisus yach'achikushpam, kayshina tapurqan:

—¿Imaraykum Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa nin: “Dyus Akrashqan Washadurmi unay gubyirnu Dabidpa karu willkan rin kaq” nishpaqa? ³⁶ (Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq chay kikin Dabidqa nirqan: “Dyus Akrashqan Washadurqam kamachikuqniy”, nishpa?) Chaqa Dyuspa Santu Ispiritun rimachiptinmi, chay gubyirnu Dabidqa nirqan:

Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan:

“Allin laduyipi tiyay, kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)”, nishpa.*

³⁷ Mayá, chay Washadurqa Dabidpa karu willkan kaptinqa, ¿imaraykutaq paypaqqa chay Dabidqa nirqan: “Kamachikuqniy” nishpaqa?

Chayshina Jisus yach'achikuqniptinqam, chay achka runakunaqa ancha gushtarqanllapa uyayta.

*Jisusmi anyarqan Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata**(Mt 23.1-36; Lk 11.37-54; 20.45-47)*

³⁸ Chaymandaqam Jisusqa kayshina yach'achikurqan:

—Kwidawkish. Chaqa Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam ancha gusanllapa shumaq mudananda rurakushpa puriyta. Kanan ñangunapipismi ancha munanllapa shumaqta napaykunanllapa. ³⁹ Sinaguga

* 12:30 Deuteronomio 6.4-5 * 12:31 Levítico 19.18 * 12:36 Salmo 110.1

wasikunaman rishpismi, ancha gustanllapa tiyayta chay mas pwidiqu-napa tiyanambi. Mikunambapismi mesapiqa mas baliq lugarkunapi tiyanllapa. ⁴⁰ Chayshinam allingunashina tukushpa, biyudakunapa wasingunata goch'inllapa. Chaymandaqam allin runakunapaq tukushpa, yumbaypa ñawpambi Dyusman mana shaykuq mañakunllapa. Chaymi suqkunamanda mas kastigadu rinllapa kaq.

Suq pubri biyudam ufrindanda qorqan
(Lk 21.1-4)

⁴¹ Dyuspa adurana wasimbim karqan kajunguna, ufrindakunata tandambaqllapa. Chay kajungunapa ñawpambi Jisus tiyaykaptinmi, achka runakuna, warmikuna ufrindangunata wichuqllapa. Achka kapuq runakunapismi chaypi achka qellayta wichuqllapa chay kajungunaman. ⁴² Piru suq pubri biyuda ch'ayashpam, ishkay qellitaynin kubrimanda kaqta chay kajunman wichurqan. Chay qellitaykunaqam ancha ashlitalla balirqan.

⁴³ Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata qayashpa nirqan:

—Alliptam niykillapa, kay pubri biyudita qoshqanqam Dyuspaqqa ancha balin maski yumbay chay suqkuna qoshqanmunda. ⁴⁴ Chaqa chay suqkunaqam qellaynin subrandalla qonllapa. Piru chay biyuditaqam ancha pubri kashpapis, mantyinikanan kaqta limpulla qoshqa, nishpa.

13

Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq
(Mt 24.1-2; Lk 21.5-6)

¹ Dyuspa adurana wasinmunda lluqshiptinllapam, Jisuspa suq yach'akuqnin nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikay Dyuspa adurana wasinqam ancha shumaq. Chaqa ancha atun rumikunawanmi murallanda rurashqallapa, nishpa.

² Chaymi Jisusqa payta nirqan:

—Kananqam rikaykangi kay atun wasita. Piru suq diyam limpu rinllapa bulaq. Chayshina bulaptinllapam, manana ni suq rumi patachaduqa kidanqachu, nishpa.

Jwisyu diya sirkana kaptinqam, kayshina rin kaq
(Mt 24.3-28; Lk 21.7-24; 17.22-24)

³ Chaymandaqam Ulibu lumamanna rirqanllapa. Chay lumaqam Dyuspa adurana wasimba chimba ladu frintimbi karqan. Chay lumapinam Jisusqa samaykarqan. Chaymi Pidru, Jakubu, Jwan, Andrisqa uyaritaplla Jisusta kayshina tapurqanllapa:

⁴ —Chay nishqaykiqa, ¿ima wataraq kanqa? ¿Imataraq rikashpa yach'ashaqllapa: Kay munduqam rinna ushyakaq, nishpaqa?

⁵ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kwidakayllapa ama pipis ingañashunambaq. ⁶ Chaqa achka llul-lakuqkuna shamushpam, noqapa shutiya myintashpa, rin niq: “Noqam Dyus Akrashqan Washadurqa kani”, nishpa. Chayshinam achka runata, warmita rinllapa ingañaq.

⁷ Chayri qamkuna uyashpa: “Waqpi, kaypim pilyaykanllapa”, nishpapis, ama manchayllapachu. Chaqa chayshinam rin kaq. Chayshina kaptim-bismi, manaraq rinchu ushyakaq kay munduqa. ⁸ Ashwanmi puntata suq nasyumbi tiyaqkuna rinllapa pilyaq suq nasyumbi tiyaqkunawan. Achka nasyungunapuram rinllapa pilyaq. Kay pachapismi waqpi kaypi rin kuyuc. Ambrunapismi waqpi, kaypi rin kaq. Tukuy kay siñakunaqam munan niyta:

Ñakaykunam qallariykanna, nishpa. Chaymandaqam mas achka ñakaykuna rin kaq.

⁹ Chayri qamkunaqa allita yach'ayllapa: Rinim padisiq, nishpa. Chaqa rinllapam apashuq awturidarkunaman. Kanan sinaguga wasikunapim rinllapa maqashuq. Rinllapam apashuq gubyirrukunapa ñawpanman, noqapi kriyishqaykirayku. Chaymi qamkunaqa paykunapa ñawpambiqa noqapa faburniyta ringillapa rimaq. ¹⁰ Chaqa kay pacha manaraq ushyakaptinmi, puntata yumbay nasyungunapi noqapa shumaq nutisyayta ringillapa yach'achikuq. ¹¹ Kanan qamkunata apashuptinllapa intrigakushuq awturi-darkunamanqa, ama llakiyllapachu ni yuyayllapachu: ¿Imashinaraq kuntistashaq? nishpaqa. Chaqa chay urasmi Tayta Dyus rin yanapashuqllapa, pay munashqanda ninaykillapa. Manam qamkunallachu ringillapa rimaqqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun rin yanapashuqllapa, allita rimanaykillapa. ¹² Kanan runakunaqam masanllapata rin intrigakuq wanchinanllapa. Taytakunapismi rinllapa intrigakuq wambrangunata wanchinambaq. Churingunapismi taytangunata kuntrashpa, rinllapa wanchichiq. ¹³ Kanan yumbay runakunam rinllapa ch'iqnishuq, noqapi kriyishqaykirayku. Piru noqapi mana shaykuq yuyakuptiqam, suq bidapi rini washashuq.

¹⁴ 'Dyuspaq rimaq Dañilmi unay tyimpupi librumbi kayshina iskibrishqa: "Suq millanaypaq dañachikuqmi rin yaykuq santu lugarman mapachakuq", nishpa.* Chayri chaypaq yach'ashpaqa, yuyayllapa chay liyishqaykita. Chaqa chay tyimpu ch'ayamuptinqar, kay prubinsya Judiyapi kaqkunaqa mitikanqallapa chuncha lugarkunaman. ¹⁵ Kanan wasimba sawambi kaqkunapisri ishkishpa das mitikanqallapa, ama ni wasinman yaykushpa imanda surqonambaq. Ashwanri chayshinalla das mitikanqallapa. ¹⁶ Ch'akrapi kaqkunapisri amana kutingallapachu wasinman, imanda surqoqqa. ¹⁷ ¡Kanan imanangaraqri chay pach'ayuy (ukuyuy) warmikunaqa, chay iti wambrituyuyqunaqa! ¹⁸ Chayri Dyusman mañakuyllapa, ama mitikanaykillapa tamya tyimpupi. ¹⁹ Chay mitikanayki diyakunapiqam runakuna, warmikuna ancha rinllapa padisiq. Chaqa Dyus kay pachata rurashqan diyamandapacham mana nunka chayshinaqa padisishqallapachu. Chay ñakay diyakuna pasaptinmi, manana nunka chayshinaqa rinllapachu padisiq. ²⁰ Piru Dyusqam akrashqan wambrangunata llakipashpa, chay ñakana diyakunata das rin pasachiq, paypi kriyiqkuna ama achka diyakunata padisinanllapa. Chaqa Taytanchiq Dyusmi chayshina mana pasachiptinqach'i, mana pipis atinmanchu kawsayta.

²¹ 'Chayri mayqan qamkunata nishuptinllapa: "¡Rikay, kaypim Dyus Akrashqan Washadur!" ichu: "¡Rikay, waqpim payqa!" nishuptinqa, ama kriyiyllapachu. ²² Chaqa rinllapam shamuy achka llullakuqkuna: "Noqam Dyus Akrashqan Washadur kani", nishpa, ichu: "Noqam Dyuspaq rimaq kani", nishpa. Kanan rinllapam ruraq ispantaypaq milagrukunata, suqkuna paykunapi kriyinambaqllapa. (Chayshina rurashpam, achka runata, warmita rinllapa ingañaq.) Atishpaqach'i, asta Dyuspa akrashqan wambrangunatapis ingañanmanllapa. ²³ ¡Chayri allita kwidakayllapa! Yumbay kaykunatam nishushqallapana kani manaraq nima pasaptin (ama pipis ingañashunanllapa).

Jisukristum syilumanda kayshina rin kutimuq
(Mt 24.29-35, 42-44; Lk 21.25-36)

²⁴ 'Chay laya ñakaykuna pasaptinqam, rupaywan killa wañushpa, manana rinchu achikchakuq. ²⁵ Lusirukunapismi syilumanda rin ishkimuq.

* 13:14 Daniel 9.27; 11.31

Syilupi tukuy ima kaqkunapismi rinllapa kuyuq. ²⁶ Chaymandaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa rinllapa rikawaq syillumanda shamuykaqta. Chaqa noqaqam rini shamuy pukutaykunapa ukumbi, ancha pudirniyuq, ancha shumaqta lliyashpa. ²⁷ Chayshina shamushpaqam, anjilniykunata rini kamachiq, akrashqay wambraykunata tukuy kay mundumanda tandananllapa.

²⁸ 'Kay kumparasyunda allita yach'akuyllapa: Qamkunaqam suq yura igusta pallpamuykaqta rikashpaqa, yach'angillapana: Tamyay tyimpunanmi ch'ayaykanchiqna, nishpa. ²⁹ Chayshinallam kay nishushqayllapata rikashpa, yach'ayllapa: Allibmi Jisukristu nishqanshina utqana rin kumpliqa, nishpa. ³⁰ Chaymi allipta niykillapa, kay tyimpupikawsaqkuna manaraq wañuptinmi, chay nishushqaykunaqa rin kumpliqa. ³¹ Chaqa syiluwana kay pacham rin chingaqa. Piru kay nishqaykunaqam mana nunka rinchu ushyakaqa. Ashwanmi chayshinalla rin kumpliqa.

³² Piru kay nishqaytaqam mana pipis yach'anchu: ¿Ima diya, ima urasmi rin kaq? nishpaqa. Ni syilupi kaq anjilkuna ni noqa Dyuspa Churimbis mana yach'anillapachu. Taytay Dyusllam chaytaqa yach'an.

³³ 'Llalli qamkunaqam mana yach'angichu, ¿Ima tyimpum chay diyaqa rin ch'ayamuq? nishpaqa. Chayraykur qamkunaqa Dyusman mañakushpa, ama shaykushpachu shuyawayllapa. ³⁴ Chaqa noqam qonqaylla rini kutimuq suq runa wasiyuq kutimuqshina. Chay runa karuta rinambaqqam wasindaqa kriadungunata mingashpa rin. Piru manaraq rishpaqam, chay kriadungunata kamachin, tukuy imangunata allita kwidanambaq, trabajungunata ruranambaq. Wasikamandapismi kamachin, allita rikanambaq, kutimushpa, tukuy imanda allita tarinambaq. Qamkunaqam chay kriadukunashina kangillapa. ³⁵ Chayri bidaykita allita allichashpa shuyawayllapa. Chaqa manam yach'angillapachu: ¿Ima diyam Siñurninchiq rin kutimuq? nishpaqa. Kinsapch'i kutimushaqqqa chishipacha ichu ch'awpi tuta, ichu gallu kantaykashqan uras ichu achikyay puriykaptin. ³⁶ Chayri kwidawkish; mana yuyashqayki uras kutimushpa, puñuykaqllapata tarishuyman. ³⁷ Kay nishushqaytaqam yumbay runata, warmita nini: Allita allichashpa bidaykita shuyawayllapa, nishpa.

14

Parlarqanllapam, Jisusta prisunanllapa
(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ [Nuta: Tayta Dyusqam unay isrraylinukunata nasyun Ijiptumanda surqoshqa karqan. Chaymi chaytaqa ama qonqananllapa, watan watan suq fyistata ruraqllapa. Chay fyistaqam shutiq "Paskwa".] Chay Paskwa fyistapiqam kachangakunata mikuqllapa. Ishkay diya faltaptin chay paskwa fyistapaqqam, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunawan kunanakushpa yuyarqanllapa: ¿Imanayraq ingañashpa, Jisusta piskanchiqman wanchinanchiq? nishpa. ² Wakinqam nirqanllapa:

—Ama wanchishunchu fyistapiqa. Chaqa fyistaman tandakaqkunakish, chayta ruraptinchiqqa, kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.

Suq warmim mishki mutkinata Jisuspa umanman basyarqan
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Suq runa Simun shutiqmi Bitanilla (Bitaniya) llaqtapi tiyaq. Unaymi payqa ismuykaq kwirpuyuq kashqa karqan. Jisusmi chay Simumba wasinman ch'ayashpa, mesaman tiyarqan mikunambaq. Chaypi tiyaykaptinmi, suq warmi ch'ayarqan kirpadu rumi pumupi ancha ch'aniyuq nardu puru plantamanda mishki mutkinata apamushpa. Chaymandaqam chay warmiqa chay pumupa kunganda pakishpa, chay mishki mutkinawan Jisuspa umanda nuyuchirgan. ⁴ Chaymi wakin chaypi kaqkuna chayshina ru-raqta rikashpaqa, ancha piñakushpa, paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—Kay warmiqa, ¿imapaqraq kay ancha ch'aniyuq mishki mutkinataqa qesachan? ⁵ Chaqa kayta randikushpaqach'i masdi 300 dinaryu qellayta ch'askinanchiqta, chay qellaywan pubrikunata yanapananchiq, nishpa.

Chayshina parlashpaqam, anyarqanllapa chay warmitaqa. ⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay warmitaqa ama anyayllapachu. ¿Imapaqmi piñachingillapa? Kayshina rurawashpaqam, ancha allita rurashqa. ⁷ Chaqa pubrikunaqam qamkunawanraq rinllapa kaq, munashqayki uraspi yanapanaykillapa. Piru noqaqam manana qamkunawanqa rinichu kaq. ⁸ Kay warmiqam atishqanda rurashqa. Chaqa manaraq wañuptiyi, kay mishki mutkinawan kwirpuyta allichaykan, wañuptiy pambawanllapa. ⁹ Chaymi allipta niykillapa, tukuy kay mundupi shumaq nutisyayta yach'achikushpaqam, kay warmi allita rurawashqandapis rinllapa yach'achikuq, paytaqa ama nunka qonqanllapa, nishpa.

Judasmi randikurqan Jisusta

(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

¹⁰ Chay runa Judas Iskaryuti shutiqmi Jisuspa chay dusi akrashqan yach'akuqninmanda suqnin karqan. Piru chay Judasmi kamachikuq israylinu kurakunaman rishpa, tratukurqan, paykunaman Jisusta intrigakunan. ¹¹ Chaymi chay kamachikuq kurakuna ancha kushikushpa, ufrisirqanllapa qellayta qonambaq. Chaymi Judasqa ancha yuyarqan: ¿Imashinataq Jisusta intrigakushaq chay kuntraqkunaman? nishpa.

Jisusmi Santa Mikunata mikurqan

(Mt 26.17-25; Lk 22.7-14, 21-23; Jn 13.21-30; 1 Kur 11.23-26)

¹² Paskwa fyistapiqam uñitakunata wanchishpa, aychanda, kachangakunata, suq laya mikunakunatapis mikuqllapa. Chay punta diya fyistapim Jisuspa yach'akuqninguna payta tapurqanllapa:

—Kay Paskwa fyista mikunata mikunanchiqqa, ¿maypitaq munangi allichanayllapa? nishpa.

¹³ Chaymi Jisusqa ishkay yach'akuqninguna kamachirqan:

—Riyllapa Jirusalin llaqtaman. Waqpim ringillapa tinguq suq runa puyñumbi yakuta apaykaqta. Chay runapa ikinda riyllapa. ¹⁴ Chay may yaykushqambi chay wasipa dwiñunda tarishpa, tapuyllapa: “Yach'achikuqniymi nin: ¿Mayqan kwartuykipish yach'akuqniykunawan Paskwa mikunata mikushaq?” nishpa. ¹⁵ Chayshina niptikillapam, payqa rin rikachishuq wasimba altumbi suq atun kwartuta tukuy imawan allichashqata. Chaypi allichayllapa Paskwa mikunataqa, nishpa.

¹⁶ Chaymi chay ishkay yach'akuqninguna Jirusalinman rishpaqa, Jisus nishqanshina runata tarirqanllapa. Chaymandaqam chay wasipina Paskwa mikunata allicharqanllapa.

¹⁷⁻¹⁸ Tutayaptinnaqam Jisusqa chay dusi yach'akuqningunawan chay wasimanna rirqan. Chaypinam paykunawan Paskwa mikunata mikuykarqan. Mikuqshinaqam Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, qamkunamanda suqniki noqawan pulla mikuqmi, ringi intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa.

¹⁹ Chaymi paykunaqa limpu malaganayashpa, suqnin suqnin Jisusta tapurqanllapa:

—¿Noqachu kani? nishpallapa.

²⁰ Chaymi Jisusqa chay dusi apustulninda nirqan:

—Suqniki noqawan suq platupilla mikuqmi rin intrigakuwaqqa. ²¹ Chaqa Dyuspa Santu Librumbi noqa Dyusmanda Shamuq Runapaq nishqanqam allipta rin kumpli. Piru chay runa intrigakuwaqqaqam chay uchanrayku ancha kastigadu rin kaq. ¡Chaymi mas allich'i kananda, chay runa ama nasinambaq!

²² Paskwa mikunata mikuqshinam Jisusqa kachangata piskashpa, Dyusman mañakushpa, bindisirqan. Chaymandaqam pitishpa, paykunata nirqan:

—Ch'askiway kay kachangata. Kaymi kwirpuy, nishpa.

²³ Chaymandaqam suq kupata piskashpa, Dyusta pagikushpa paykunata qorqan. Chaymi paykunaqa chay kupamanda binuta yumbay upyarqanllapa. ²⁴ Paykuna upyaykaptinqam Jisusqa nirqan:

—Kay kupa binuqam yawarniy. Kay yawarniywanmi runakunawan, warmikunawan suq mushuq tratuta rini ruraq. Chaqa kay yawarniya ich'ashpam, achka runakunata, warmikunata rini washaq. ²⁵ Alliptam niykillapa, mananam rinichu upyaq ubaspa yakundaqa, sylupi mushuq binuta upyanaykaman, Taytanchiq Dyus shumaqta kamachikuqpin, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: “Ringim ñigawaq”, nishpa

(Mt 26.30-35; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Chaymandaqam innuta kantashpa, Ulibu lumamanna rirqanllapa.

²⁷ Chaypina kashpaqam, Jisusqa nirqan:

—Kay tutam yumbay qamkunaqam manchashpa, noqamanda ringillapa akrakaq. Chaqa Tayta Dyuspa Santu Librumbim nin: “Michidurta suq lastima ruraptiyimi, wishangunaqa waqta kayta rinllapa shikwakaq”, nishpa.*

²⁸ Piru wañushqaymanda kawsamushpaqam, qamkunapa ñawpaykita rini riq waq prubinsya Galiliyaman, nishpa.

²⁹ Chaymi Pidruqa nirqan:

—Yumbay manchashpa akrakaptimbismi, noqaqa mana akrakashaqchu qamandaqa.

³⁰ Chayshina niptinmi, Jisusqa Pidruta nirqan:

—Alliptam niyki, kay tuta gallu manaraq ishkey bwiltata kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: “Manam riqsinichu Jisustaqa”, nishpa.

³¹ Chaymi Pidruqa kutin kutin nirqan:

—Pullayki wañushpapismi, mana ñigashqaykichu, nishpa.

Yumbay chay suq yach'akuqningunapismi chayshinalla rirqanllapa.

Jisusmi Jitsimanipi Dyusman mañakurqan

(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

³² Chaymandaqam Jisusqa chay yach'akuqningunawan rirqanna suq lugar Jitsimani shufiqman. Chaypim wakin paykunataqa nirqan:

—Kaypi tiyayllapa, rinaykaman kay waqman, Tayta Dyusman mañakuq, nishpa.

³³ Chayshina nishpaqam, Jisusqa Pidruwan, Jakubuwani, Jwanwan riqshinaqa, ancha llakirqan. Shunqon munaptin tutayaytam, ³⁴ paykunata nirqan:

* 14:27 Zacarias 13.7

—Ancharaq llakini. Chaymi shunqoy tutayashpa munan wanchiwayta. Mayá, kaypilla shuyawayllapa. Piru amakish puñungillapachu, nishpa.

³⁵ Chayshina nishpaqam, Jisusqa mas waqkaq rishpa, qonqorikushpa, kumurashpa pambakaman, Dyusta ancha rrugarqan, ama chay kruspi padisinambaq. ³⁶ Mañakushpaqam, kayshina nirqan:

—Taytitu, qamqam tukuy imata atingi rurayta. Munashpaqa washaway, ama chayshina wañunaypaq. Chaqa yumbay kay ñakaykunaqam suq basupi ancha ayaq yakukunashina. Yush'ayku amar dijawaychu, chayshina ñakanaypaqqa. Piru mastam munani qam munashqaykita ruranaykipaq. Amar noqa munashqaytaqa ruraychu, nishpa.

³⁷ Chayshina mañakushpa, paykunaman kutimushpaqam, puñuykaqta tarirqan. Chaymi Pidruta nirqan:

—Simun, ¿ima puñuykangichu? ¿Ima manachu atishqa kangi suq uritata agwantayta puñuymandaqa? ³⁸ Allita rikch'akashpa, Dyusta rrugay, ama tyintadu kanaykillapa. Qamqam allipta munangi Dyusta kasuyta. Piru manam atingichu kwirpuykita sujityta, nishpa.

³⁹ Chaymandaqam Jisusqa kutirirqan, chayshinalla Dyusman mañakuriq. ⁴⁰ Chaymandaqam kutirimushpaqa, yach'akuqningunata taririrqan puñuykaqta. Chaqa puñuywanqam ñawingunaqa kirpakaykarqan. Chaymi paykunaqa penqakushpa, Jisustaqa mana nimatapis atirqanllapachu niyta. ⁴¹ Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda rishpa mañakuq, kutirimushpaqa, puñuykaqta taririrqan. Chaymi nirqan:

—Puñuyllapana, samayllapana, nishpa.

(Chaymandaqam suq rratitumanda nirqan:)

—Rikch'akayllapana. Ch'ayamushqanam uras, uchayuq runakunaman noqa Dyusmanda Shamuq Runata intrigakuwanan. ⁴² Atariyllapa. Akuna. Shamunnam chay intrigakuwaq, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa

(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Jisukristu chay wakin yach'akuqninwan parlaykaptinmi, chay yach'akuqnin Judasqa ch'ayamurqanna achka runakunawan. Paykunaqam atun kuchillukunawan, qerukunawan shamurqanllapa. Chaqa paykunaqam chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay kamachikuq ansyanukunawan kach'amushqallapa karqan, Jisusta prisunanllapa. ⁴⁴ Judasqam chay runakunata nishqa karqan:

—Qamkuna Jisusta riqsinaykiqam, muchashpa rini napaykuq. Chaymi chay napaykushqayta piskashpa, apayllapa, nishpa.

⁴⁵ Chaymi chay Judasqa ch'ayashpa, Jisusmanqa qemikashpa, napaykurqan:

—Yach'achikuq Taytitu, nishpam, mucharqan.

⁴⁶ Chaymi chay runakunaqa Jisusta piskashpa aparqanllapana. ⁴⁷ Piru Jisuspa suq yach'akuqninmi das surqoshpa atun kuchillunda, mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriyadumba rinrinda pitirqan. ⁴⁸ Chaymi Jisusqa chay runakunataqa nirqan:

—¿Ima qamkunachu shamushqa kangi atun kuchillukunawan, qerukunawan, suq ladrundashina prisuwaq? ⁴⁹ Noqaqam tukuy diya qamkunapa pullaykillapa kashpa, Dyuspa adurana wasimbi yach'achikushqa kani, ¿manachu? Piru chaypiqam qamkunaqa mana prisuwarqaykichu. Kayshinagam rurawangillapa, Dyuspa Santu Librumi nishqanshina kumplinambaq, nishpa.

⁵⁰ Chayshina Jisusta piskaptinllapaqam, yach'akuqningunaqa payta sapa-landallana dijashpa, mitikarqanllapa.

Suq wambra runam mitikarqan

⁵¹ Suq wambra runa utkumanda kapayuqmi Jisuspa ikinda riykarqan. Chaymi chay prisuq runakunaqa paytapisna piskarqanllapa. ⁵² Piru chay runaqam, kapanda dijashpa, siprallana mitikarqan.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapi
(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Jisustaqam chay tutatalla aparqanllapa mas kamachikuq isrraylinu kuraman. Chaymanmi tandakarqan kamachikuq isrraylinu kurakuna, kamachikuq ansyanukuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna. [Nuta: Yumbay chay awturidarkunaqa tandadu kashpam, shutiq Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskuna, nishpa.] ⁵⁴ Kanan Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirqan chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa uku patyungaman. Chay patyupiqam nina miraykarqan. Chaypim Pidruqa suldadukunawan ninapi mashakuykarqan.

⁵⁵ Kanan chay kamachikuq isrraylinu kurakuna yumbay chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunawanqam maskarqanllapa allin tistigukunata, Jisusta wanchinanllapa; piru manam tarirqanllapachu. ⁵⁶ Chaqa chay tarishqan tistigukunagam wakingunaqa suq layata llullakurqan. Wakin-nataqmi suq layata llullakushpa rimarqanllapa. Chaymi mana balirqanchu chay rimashqanllapaqa. ⁵⁷ Wakimbismi Jisusta yanqakunata llullakushpa nirqanllapa:

⁵⁸ —Noqaykunaqam uyashqallapa kani kayshina niptin: “Noqagam Dyuspa adurana wasinda runakuna rurashqandaqa pamba pamba rini bulaq. Chaymandaqam kimsa diyapilla rini rurariq suq laya wasita. Chay wasiqam mana kanqachu runakuna rurashqanshinaqa”, nishpa.

⁵⁹ Chay tistigukunapismi suq layata suq layata rimarqanllapa. Manam chay layatallachu rimarqanllapaqa.

⁶⁰ Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinu kura atarishpa, Jisusta tapurqan:

—¿Imaraykum uyarangi? ¿Manachu uyangi kay runakuna qambaq rimashqandaqa? nishpa.

⁶¹ Piru Jisusqam uyararqanlla. Manam nimatapisi nirqanchu. Chaymi chay kamachikuqqa Jisusta tapurirqan:

—¿Qamqachu Tayta Dyus Akrashqan Washadur kangis? ¿Binditu Tayta Dyuspa Churinchu kangis? nishpa.

⁶² Chayshina tapuptinmi, Jisusqa nirqan:

—Ari, noqam kani. Kanan qamkunaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runata ringillapa rikawaq ancha pudirniyuq Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykaqta. Ringillapam rikawaq syilumanda pukutaykunapa ukumbi shamuykaqta, nishpa.

⁶³ Chayshina Jisus niptinmi, chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa ancha piñakushpa pay kikin kapanda llikishpa, nirqan:

—¡Mayá, kananqa mananam munanchiqchu mas tistigukunataqa!

⁶⁴ Yumbay qamkuna uyarqaykillapa kay runata: “Dyuspa Churinmi kani”, nishqanda. Chayshina rimashpaqam, Dyusta burlyaykan. Mayá, qamkunaqa ¿imatam ningillapa? nishpa.

Chaymi yumbay nirqan:

—Chayshina rimashqanrayku wañunqa, nishpa.

⁶⁵ Chaymi wakinça chay uras Jisusta qaqlambi tuqaparqanllapa. Kanan ñawinda pambashpam, suq lastima maqashpa nirqanllapa:

—Mayá, niwayllapa: ¿Pim maqashurqan? nishpa.

Kanan wakin suldadukunaqam suq lastima qaqlitambi maqarqanllapa.

Pidrum Jisusta ñigarqan: “Manam riqsinichu”, nishpa.

(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Chay mas kamachikuq isrraylinu kurapam suq kriyadan kargan. Kanan Pidru chay kurapa wasimba patyumbi kaykaptinmi, chay kriyadaqa shamurqan. ⁶⁷ Shamushpaqam, Pidruta ninapi mashakuykaqta rikashpa, ancha chapashqanshina nirqan:

—Qambismi Jisus Nasaritmanda kaqwan puriq kangi, nishpa.

⁶⁸ Piru Pidruqam nirqan:

—Manam paytaqa riqsinichu. Manam ni yach'anichu imatach'i niwaykangi, nishpa.

Chayshina nishpa, Pidruqa sawa punguman llushiykaptinmi, suq gallu kantarqan. ⁶⁹ Kanan chay kriyadaqam Pidruta ancha chapashpa, chaypi kaqkunata nirirqan:

—Kay runaqam Jisuswan puriq, nishpa.

Chaymi Pidruqa chayshina niqta uyashpaqa nirirqan:

⁷⁰—Manam riqsinichu Jisustaqa, nishpa.

Chaymandaqam suq rratitumanda chaypi kaqkunaqa Pidruta nirirqan:

—Allibmi qamqa paykunapa suqnin kangi. Chaqa chay Galiliyamanda kaqkunashinam rimangi. Chaymi riqsiykillapa, prubinsya Galiliyamandam kangi, nishpa.

⁷¹ Chayshina niptinllapaqam, Pidruqa ancha jurashpa llullakushpa nirqan:

—¡Pur dyusitu, alliptam niykillapa, manam riqsinichu chay runataqa! Pipaqch'i niwaykangillapa, nishpa.

⁷² Chayshina niptinllam, galluqa kantarirqan. Chaymi Pidruqa galluta uyashpa kantariqtaqa, das yuyarqan Jisus nishqanda: “Gallu manaraq ish kay kutinda kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: ‘Manam riqsinichu Jisusta’ ”, nishpa. Chay nishqanda yuyashpam, Pidruqa ancha waqarqan.

15

Jisustam gubyirnu Pilatuman aparqanllapa

(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ [Nuta: Chay tyimpukunapim Ruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi kamachiqlapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shutiq Pilatu.] Achikyaykaptinmam kamachikuq isrraylinu kurakuna, kamachikuq anshyanukuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan tandanakushpa parlarqanllapa. Paykunaqam Jisuspa makingunata grillitashpa aparqanllapa gubyirnu Pilatuman intrigakuq. ² Pilatuqam Jisustaqa tapurqan:

—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnun kangi?

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, chay nishqaykishinam kani, nishpa.

³ Kanan chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam Jisusta kriminashpa, ancha rimarqanllapa. ⁴ Chaymi gubyirnu Pilatuqa Jisusta tapurqan:

—Kayshina kuntrashushpa ancha rimaptinllapaqa ¿ima manachu qamqa nimata ningi? nishpa.

⁵ Piru Jisusqam mana nimata nirqanchu. Chaymi Pilatuqa ancha ispan-tarqan.

Pilatam Jisusta sintinsyarqan wanchinambaqllapa
(Mt 27.15-31; Lk 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Piru chay Paskwa fyistapi isrraylinukuna rrugakuptinqam, gubyirnu Pilatuqa kada wata suq prisuta karsilmanda surqoq. ⁷ Chay tyimpupi wakin isrraylinukunam rrumanukunawan pilyashpa, wakingunata wanchishqallapa karqan. Chaymi chay wanchikuqkunaqa karsilpi karqan. Suqqam Barrabas shutiq. ⁸ Chaymandaqam Pilatupa ñawpambi Jisus kaykaptinqa, suq isrraylinukuna shamurqanllapa rrugakuq, suq prisuta karsilmanda surqonambaq. ⁹ Chaymi Pilatuqa nirqan:

—¿Munangillapachu kay gubyirnuyki Jisusta kach'anaypaq? nishpa.

¹⁰ Chaqa chay Pilatuqam yach'arqan: Chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam Jisusta imbidyashpalla, noqamanqa apamushqallapa, nishpa.

¹¹ Piru chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam chay mañakuq isrraylinukunata ancha kunarqan, Pilatuta ninambaqllapa:

—Jisustaqa ama kach'aychu. Barrabasta kach'ayqa, nishpa.

¹² Chaymi chayshina niptinllapa, Pilatuqa tapurqan:

—Munashpa Barrabasta kach'anaypaqqa, ¿imatam munangillapa kay gubyirnuyki Jisusta ruranaypaq? nishpa.

¹³ Chaymi paykunaqa ancha sh'uqyarqanllapa:

—¡Jisusta suq kruspi klabayllapa! nishpa.

¹⁴ Chaymi Pilatuqa nirqan:

—¿Imapaqmi kamachishaq wanchinanllapaqa? ¿Ima uchatam rurashqa?

Chayshina niptinqam, paykunaqa masta sh'uqyarqanllapa:

—¡Kruspi klabay! ¡Kruspi klabay! nishpa.

¹⁵ Chaymi Pilatuqa ama malpi kidanambaq chay rrugakuqkunawan, Barrabastana karsilmandaqa kach'arqan. Chaymandaqam kamachirqan, ancha asutinanllapa Jisusta. Asutichishpaqam, suldadukunata intrigarqan, paykunana kruspi klabanallapa.

¹⁶ Chaymi suldadukunaqa Jisustaqa aparqanna gubyirnu Pilatupa dispachumba patyunman. Kanan paykunaqam yumbay suldadu masingunata chayman tandarqanllapa. ¹⁷ Chaymandaqam chay suldadukunaqa suq granati kapata kapachirqanllapa Jisustaqa. Kanan suq kuruna kashamanda shimbadutam umachachirqanllapa. ¹⁸ Chayshina rurashpaqam, ancha asipashpa, kayshina sh'uqyarqanllapa:

—¡Biba, biba isrraylinukunapa gubyirnu! nishpa.

¹⁹ Chayshina nishpaqam, suq qeruwan umitambi waqtashpa, payta tuqapaqllapa. Kanan ñawpambi qonqorikushpam, aduraq tukuqllapa.

²⁰ Chayshina burlashpaqam ancha asipashpa, chay kapata surqoshpa, paypa kapandana rurachirqanllapa. Chaymandaqam aparqanllapana, kruspi klabanallapa.

Jisustam kruspi klabarqanllapa
(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Jisusta apaykaptinllapa kruspi klabaqmi, suq runa Sirini llaqtamanda kaq chayta pasaykarqan. Payqam Simun shutiq. Suq churinmi Alijandru shutiq. Suqqam Rrufu shutiq. Chay Simundam suldadukunaqa amalas umbruchachirqan Jisus apaykashqan krusta.

²² Kanan Jisustaqam apaykarqanllapa suq lugar Gulguta shutiqman. Chay Gulgutaqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta “Kalabira Lugar”, nishpa. ²³ Chay lugarman ch'ayashpaqam, binuta ayaq qewawan

taqlushpa, Jisusta qorqanllapa upyanambaq. Chay ayaq qewaqam shutin mirra. Piru Jisusqam mana upyarganchu. ²⁴ Kanan Jisustaqam kruspina klabarqanllapa. Chaymandaqam chay suldadukunaqa swirtita rurarqanllapa, Jisuspa mudananda partinakunanllapa.

²⁵ Jisustaqam kruspi klabarqanllapa rupay altuna kaptin. Chay urasqam las nwibina karqan. ²⁶ Chayshina kruspi klabashpaqam, chay kruspa puntambi suq tablitata rurarqan. Chay tablitapiqam iskibrishqa karqan: “Kay runaqam isrraylinukunapa gubyirnun” nishpa. Chayshinaqam rurarqan, liyiqkuna yach'anambaq: Jisusqam chayrayku wañurqan, nishpa. ²⁷ Kanan ishkey ladrungunatapisi Jisuspa ladumbi kruskunapi klabarqanllapa, suqninda allin ladumbi, suqninda ichuq ladumbi. ²⁸ Chayshina ruranambaqmi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqa karqan: “Dyus Akrashqan Washadurpaqmi ninqallapa: ‘Uchayukunawanmi purin’ ”, nishpa. Chayshinam Dyus nishqanshina kumplirqan. *

²⁹ Kanan kruspa ladunda pasaqkunapismi umanllapata kuyuchishpa, Jisusta musyashpa, asiparqanllapa:

—jajáy! Qamqam nirqayki: “Dyuspa adurana wasinda pamba pamba bulashpam, kimsa diyapi mushuqmanda rini alsariq”, nishpa. ³⁰ Chayshina atishpa ruraytaqa, kananqa qam kikiki washakashpa, chay krusmanda ishkimuy, nishpa.

³¹ Kanan kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan asikushpa, paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—Suqkunataqam atirqan washayta. Piru pay kikinllaqam manana atinchu washakayta. ³² Mayá, Dyus Akrashqan Washadur kashpa, Isrrayilpa gubyirnun kashpaqa, krusmanda ishkimunqa, chayta rikashpa, paypi kriy-inanchiqllapa, nishpa.

Chay ishkey kruspi kaq ladrungunapismi Jisustaqam musyarqanllapa.

Jisusmi wañurqan

(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Chay diya larrdusimandapacham las tres di la tardikaman limpu tayarqan tukuy pachapi. ³⁴ Las tresna kaptinmi, Jisusqa ancha jwirtita kayshina qayakurqan Tayta Dyusman:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabaktani?

Chayqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta: “Dyusituy, Dyusituy, ¿imapaqmi sapalitaytaqa dijawashqa kangi?” nishpa.

³⁵ Chaymi wakin chaypi kaqkuna uyashpaqa nirqan:

—Uyayllapa, Dyuspaq chay unay rimaq Eliyastam qayaykan, nishpa.

³⁶ Chay urasmi suq runa kallashpa, suq ish'uputa puchqo binupi nuyuchishpa, suq shukchapa puntambi rurashpa, Jisuspa shiminman qemirqan chupanambaq. Chaymandaqam nirqan:

—Shuyashun rikananchiq, mayá, ¿Eliyaschu rin shamuq krusmanda ish-kichimuq ichu mana? nishpa.

³⁷ Chaymandaqam Jisusqa jwirtita rimashpa wañurqanna. ³⁸ Jisus wañuptinqam, Dyuspa adurana wasimba kurtinanga anaqmanda urakaman punta punta limpu llikikarqan. [Nuta: Chay ancha atun rrakta kurtinaqam chay Ancha Santisimu Kwartuta akraq chay Santu Kwartumanda.] ³⁹ Kanan chay rrunanu suldadukunapa kamachikuqinmi Jisuspa ñawpambi shayaykarqan. Paymi allita rikashqa karqan Jisus. Tayta Dyusman qayakushpa, wañuptin. Chaymi payqa nirqan:

—Allibmi kay runaqa Dyuspa Churin kashqa, nishpa.

* 15:28 Isaias 53.12

⁴⁰ Chaypim wakin warmikunapis karqan. Paykunaqam karumandalla chapaykarqanllapa. Paykunamanda suq warmiqam chay Marya Magdalamanda kaq karqan. Suqqam suq Marya karqan. Payqam minur Jakubupa, Jusipa maman karqan. Suqqam Salumi karqan. ⁴¹ Chay warmikunaqam Jisuspa pullan purishpa, ancha yanapashqa karqan waq prubinsya Galiliyapa llaqtangunapi. Paykunawanmi mas warmikunapis chaypiqa karqan. Paykunaqam Galiliyamanda Jirusalinman Jisuspa pullan shamushqa karqan.

Jisustam aparqanllapa pambaq
(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴² Chay diyaqam tardina karqan. Chay urasqam karqan allichakananllapa samana diyapaqna. ⁴³ Chay urasmi suq ancha allin runa Jusi shuti q gubyirnu Pilatuman rirqan. Chay Jusi qam Arimatiya llaqtamanda karqan. Paymi chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa suq ancha baliq myimbrun karqan. Chay Jusi qam ancha munarqan rikayta, Tayta Dyus shamuptin yumbayta shumaqta kamachinan. Chaymi payqa manchayta dijashpa, Pilatuman rirqan, Jisuspa kwirpunda mañaq. ⁴⁴ Chaymi Jusi ch'ayaptinga, Pilatuqa yuyarqan: ¿Ima dasnachu Jisusqa wañushqa? nishpa. Chayraykum ancha kunsidirashpa, suldadukunapa kamachikuqninda qayachishpa tapurqan:

—¿Alliptachu Jisusqa wañushqana ichu manaraq? nishpa.

⁴⁵ Chaymi suldadukunapa kamachikuqnin Pilatuta nirqan:

—Ari, wañushqanam, nishpa.

Chaymi Pilatuqa Jusita pirmsuta qorqan, Jisuspa kwirpunda apanambaq.

⁴⁶ Chaymi Jusiqa suq atun shumaq traputa randishpa rirqan, Jisuspa kwirpunda krusmanda ishkichimuq. Ishkichimushpaqam, chay trapuwan liyashpa, aparqanna pambaq. Suq luma qaqitapa pach'ambi mushuq mach'ayshina sipulturata rurachishqa karqan. Chaymi chaypi Jisuspa kwirpunda kamakachishpa, suq atun rumiwan kirparqan.

⁴⁷ Pambaptingam Marya Magdalamanda kaq, Jusipa maman Maryawan allita rikarqanllapa.

16

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mt 28.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Samana diya pasaptinga, Marya Magdalamanda kaq, Jakubupa maman Maryawan, Salumiwan mishki mutkinata randishpa rirqanllapa, Jisuspa kwirpunda chay mishki mutkinawan liyaq, ama ash'nanambaq.

² Chaymandaqam chay diya dumingu madrugadu rirqanllapa Jisus pambakashqanman. ³ Paykunaqam rirqanllapa parlaqshina:

—Chay ancha atun rumiwan chay mach'ayshina sipultura kirpashqanda qapiraq ashuchinman yaykunanchiq? nishpa.

⁴ Piru chay pambashqanman yaqqana ch'ayashpa, chapakushpaqam, chay atun rumitaqa rikarqanllapa chay mach'ayshina sipulturapa yaykunamanda suq ladumanna isqandaykaqta. ⁵ Chaymi paykunaqa chay sipulturaman yaykushpaqa, suq wambra runa atun yuraq kapayuyta chaypi rikarqanllapa. Uku pantyumbiqam allin ladupi tiyaykarqan. Chaymi chay warmikuna rikashpaqa, ancha mancharqanllapa. ⁶ Chayraykum chay runaqa nirqan:

—Ama manchayllapachu. Qamkunaqam maskaykangillapa Jisus Nasaritmanda kaq kruspi wañushqata. Kananqam kawsamushqana.

Mananam kaypichu. Chapakuyllapa kay kashqanman. ⁷ Riyllapa yach'akuqningunata, Pidruta abisaq: “Jisusqam qamkunapa ñawpaykita riykan prubinsya Galiliyaman. Waqqinam ringillapa rikaq, pay kawsaykashparaq nishushqanshina”, nishpa.

⁸ Chaymi chay warmikunaqa ancha manchashpa, ch'apsikashpa, chay pambakashqanmandaqqa llugshishpa, kallpaylla rirqanllapa. Paykunaqam manchaywan riykashpa, ñambiqa mana pitapis parlachirqanchu.

Jisusqam rikakurqan Marya Magdalamanda kaqman
(Jn 20.11-18)

⁹ Chay diya dumingo achikyaykaptinman, Jisusqa wañushqanmanda kawsamurqan. Chaymandaqam puntata rikakurqan Marya Magdalamanda kaqman. Chay Maryamandam syiti dyablukunata qatishqa karqan. ¹⁰ Chayshina chay Maryaqa Jisusta rikashpaqam, rirqanna abisaq yach'akuqningunata. Piru paykunaqam ancha llakiwan Jisuspaq waqaykarqanllapa. ¹¹ Chay Maryaqaqam nirqan:

—Jisusqam kawsamushqana! Noqam payta rikashqa kani, nishpa.
Piru chayshina niptinqam, paykunaqa mana kriyirqanllapachu.

Jisusmi Imawusman rinan ñambi ishkay yach'akuqninman rikakurqan
(Lk 24.13-35)

¹² Chaymandaqam ishkay yach'akuqninguna chuncha ñanda riykaptinllapa, Jisusqa paykunaman rikakurqan suq runa mana yaqqa riqsishqashina. ¹³ Piru payta riqsishpa, kutimushpa, kriyiq masingunata willaptinllapaqam, paykunatapis mana kriyirqanllapachu.

Jisusmi apustulningunata mingarqan, paypaq yach'achikunanllapa
(Mt 28.16-20)

¹⁴ Chaymandaqam chay unsi yach'akuqninguna mesapi tiyashpa mikuykaptinllapa, Jisusqa paykunaman rikakurqan. Kawsamushqa kaptin, chay rikaqkuna niptinqa, chay unsikunaqa mana kriyishqallapachu karqan. Chaymi paykunataqa kayshina anyarqan:

—Qamkunaqam rumi shunqoyuqkuna kashpa, kawsamushqayta mana kriyishqallapachu kangi, nishpa.

¹⁵ Nirqambismi:

—Riyllapa yumbay nasyungunaman, shumaq nutisyayta yumbay runata, warmita yach'achiq. ¹⁶ Chaymi noqapi kriyishpa shutikuqkunataqa rini washaq. Piru noqapi mana kriyiqkunaqam rinllapa chingaq. ¹⁷ Kanan noqapi kriyiqkunaqam pudirniywan runakunamanda dyablukunata ringillapa qatiq. Kanan mana yach'ashqayki rimaykunapim ringillapa rimaq. ¹⁸ Kulibrakunata piskashpapismi, mana ringillapachu wañuq. Bininuta mikushpapismi, mana ringillapachu wañuq. Kanan makikikunata qeshyaqkunapa sawanman rurashpam, ringillapa kach'akachiq.

Jisusmi syiluman rirqan
(Lk 24.50-53)

¹⁹ Jisus chayshina paykunata willashpaqam, syiluman rishpa, Tayta Dyuspa allin ladumbina tiyarqan. ²⁰ Chay yach'akuqningunaqam tukuy mayta rirqanllapa, Jisus nishqangunata yach'achikuq. Kanan Taytanchiq Dyus yanapaptinmi, paykunaqa milagrukunata rurirqanllapa. Chaymi chay milagrukunata rikaqkunaqa yach'arqanllapa: Allip kaqkunatam yach'achikunllapa, nishpa.

Kaytallam iskiabrini qamkunapaq. Chayshina kanqa.„

SAN LUKASMI JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq kargan San Lukasqa? San Lukasmi suq duktur kargan. Paymi ishibirirqan kay libru San Lukasta chay libru Ichustapis. Payqam Jisukristuwan puriqkunata suqta suqta tapurqan, ancha allita Jisukristupaq yach'ashpa, kay libruta ishibrinambaq (Lukas 1.1-3). Lukasqam San Pabluwan pulla riglapa Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikushpa. Duktur kashpam, Pablutaqa ancha yanapaq. Chaymi Pablu karsilpi kaptimbismi, Lukasqa pullan kidarqan. Manam دچارqanchu wakingunashina (2 Timutiya 4.11). Kanan Pablupismi Lukastaqa ancha kuyaq (Kulusinsis 4.14; Filimun 1.24).

¿Pikunapaqmi ishibirirqan kay librutaqa? Lukasqam kay librundaqa ishibirirqan rrispitashqan yanasun (yanasan) Tiyufilupaq. Grigu rimaypiqam “Tiyufiluqa” munan niyta: “Dyusta kuyaq”, nishpa. Chaymi wakin yach'ayniyuqkuna yuyanllapa: “Chay Tiyufiluqam mana suq runallachu kargan. Ashwan San Lukasqam Dyusta yumbay kuyaqkunapaq kay libruta ishibirirqan, isrraylinu kaqkunapaq, mana isrraylinu kaqkunapaqpis”, nishpa.

¿Imaraykum ishibirirqan kay librutaqa? Lukasqam ancha munarqan, kay libruta liyiqkuna ancha allita intyindinanllapa Jisukristupa tukuy bidambaq (Lukas 1.3,4). Munarqan yach'ananllapa: Jisukristuqam wafurqan yumbaypaq; manam isrraylinukunapaqlachu, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, nasishqanmandapacha syiluman rishqangaman.

Lk 1.1-4 niwanchiqllapa, Lukas Tiyufiluta napaykushpa nishqambaq, imapaq kay libruta ishibirishpa kach'ashqambaq.

Lk 1.5-2.52 niwanchiq, Jwan Shutichikuq nasishqambaq, Jisukristu nasishpa, wifashqambaq.

Lk 3.1-4.13 niwanchiq, Jwan Shutichikuq Jisusta shutichishqambaq, dyablu Jisukristuta tyintayta munashqambaq.

Lk 4.14-9.50 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Lk 9.51-19.44 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman rigshina yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Lk 19.45-21.38 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi rurashqambaq, yach'achikushqambaq

Lk 22.1-24.53 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wafushpa, kawsamushpa, syiluman rishqambaq.

San Lukasmi Jisuspaq kayshina ishibirirqan

¹ Achka runakunam Jisuspa bidambaq manyaqlla ishibirishqallapa. ² Paykunaqam Jisuspa pullan puriqkuna nishqanda ishibirishqallapa. Chaqa chay pullan puriqkunaqam kikin ñawinlapawan Jisustaqa rikashqallapa. Chaymi paykunaqa tistigunguna kashpa, chay rikashqanshinalla shumaq famanda yach'achiwashqallapa kanchiq. ³ Dun Tiyufilitu, noqapismi chay tistigukuna Jisuspaq nishqanda allita yach'akushqa kani tukuy bidambaq, nasishqan diyamandapacha. Chaymi yuyarqani tukuy ima rurashqambaq manyaqlla ishibiriyta, puntata imashina kashqa, chaymandaqa imatam rurashqa, nishpa. ⁴ Kaykunatam ishibiriyki, chay yach'ashqaykimanda mas allip kaqta Jisuspaq yach'anayki.

Suq anjilmi rimarqan, Jwan Shutichikuq nasinambaq

⁵ Irudis Judiya prubinsyapa gubyirnun kaptinmi, suq isrraylinu kura karqan. Paymi shutirqan Sakariyas. Payqam kurakunapa suq trupanmanda karqan. Chay trupam shutiq Abiyas. Sakariyaspa warmin Ilisabitpismi payshina chay unay kura Arumba karu willkan karqan. ⁶ Paykunagaqam ishkandin shumaqta kawsaqllapa. Chaymi Dyusqa ancha kushikurqan paykunawanqa. Chaqa pay nishqanda, tukuy liyningunatapis allita kasushpam kawsarqanllapa. Chaymi mana pipis atirqanchu paykunata anyaytaqa. ⁷ Piru manam wambrayuqchu karqanllapa. Chaqa chay Ilisabitqam mana nunka wambrayuqchu karqan. Kanan ishkandinmi ancha byijitukunana karqanllapa.

⁸⁻⁹ Suq diyam chay Abiyas trupa kurakunata tukarqan, Dyuspa adurana wasimbi ruranangunata rurananllapa. Chaymi chay kurakunagaq swirtita rurashpa, Sakariyasta aktrarqanllapa, yaykunambaq Dyuspa adurana wasimba Santu Kwartunman, insinsyuwan qondachikunan. ¹⁰ Chaymi uku Santu Kwartupi Sakariyas insinsyuta rupachishpa qondachiykaptinqa, sawapi ancha achka isrraylinukuna Dyusman mañakuykarqanllapa. ¹¹ Chayshina Sakariyas ukupi kaykaptinmi, Dyuspa suq anjilnin payman rikaurqan. Chay anjilqam insinsyuta qondachikunan pata altarpa allin ladumbi shayaykarqan. ¹² Chaymi Sakariyasqa anjilta rikashpaqa, ancha manchashpa, mana nimanayta atirqanchu. ¹³ Piru anjilqam nirqan:

—Sakariyas, ama manchaychu. Mañakushqaykitam Dyusqa uyashushqa. Chaymi warmiki Ilisabitqa wambrayuq rin kaq. Chay wambraykitaqam Jwanda ringi shutichiq. ¹⁴ Pay nasiptinqam, ancha ringi kushikuq. Chayshinam achka llaqta masikikunapis ancha rinllapa kushikuq. ¹⁵ Chaqa Dyusqam chay churikitaqa ancha kamachikuqta rin ruraq, Dyusta sirbinambaq. Manam rinchu upyaq binuta ni suq laya tragukunatapis. Mamamba pach'ambilla kaykaptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa paypina rin kaq. ¹⁶ Achka isrraylinukunata yach'achiptinmi, uchangunata dijashpa, Dyustana rinllapa kasuq. ¹⁷ Dyusmi Jwannikita Santu Ispiritunda rin qoq, chay unay pudirniyuq Eliyasshina kanambaq. Kanan Dyus Akrashqan Washadurmandaqam Jwannikiqa mas puntata rin yach'achikuq, piñakushqa taytakuna alliyambaq wambrangunawan, Dyusta mana kasuqkuna yach'akunambaq payta kasuyta. Chayshinam runakunata, warmikunata rin yach'achiq, chay Akrashqan Washadurta shumaqta ch'ayachinanllapa, nishpa.

¹⁸ Chayshina niptinmi, Sakariyasqa anjilta tapurqan:

—¿Imata rikashpam atini kriyiyta kay niwashqaykitaqa? Chaqa noqaqam ancha byijuna kani. Warmiypismi byijana, nishpa.

¹⁹ Chayshina tapuptinmi, chay anjilqa nirqan:

—Noqaqam Grabyil kani. Dyuspa ñawpambim kani, kamachiwashqanda ruranaypaq. Tayta Dyus kikinmi kach'amuwashqa, chay kushikunayki nutisyata nishunaypaq. ²⁰ Piru chay nishushqaytaqam mana kriyiwangichu. Chaymi muduna ringi kidaq. Mananam ringichu atiq rimayta, kay nishushqay kumplinangaman, nishpa.

²¹ Chayshina ukupi anjilwan unayaptinmi, sawapi kaq runakunagaq Sakariyasta ancha shuyaykarqanllapa: ¿Imanashqataq Sakariyasqa? ¿Imakushparaq ancha unayan lluqshimunambaq Santu Kwartumandaqa? nishpa. ²² Chaymanda lluqshimushpaqam, Sakariyasqa manana atirqanchu parlachiyta paykunataqa. Chaymi intyindirqanllapa: Santu Kwartupi kashpa, musgoypishinach'i karqan, nishpa. Chaqa Sakariyasqam siñakunata rurashpana intyindichirqan. Chayshinam mudullana kidarqan.

²³ Chayshina Sakariyas Dyuspa adurana wasimbi yumbay ruranangunata kumplishpaqam, rirqanna wasinman. ²⁴ Chaymandaqam warmin Ilisabitqa pach'ayuqna (ukuyuqna) karqan. Chaymi wasinmandaqa sinku killata manana maytapis rirqanchu. ²⁵ Payqam nirqan:

—Dyusmi munashqana, wawayuq kanaypaq, suqkuna ama rimawanambaq, nishpa.

Anjilmi Maryata willarqan, Jisus nasinambaq

²⁶ Sayis killamandam Tayta Dyusqa kach'arqan chay anjilnin Grabyilta waq prubinsya Galiliyapa Nasarit llaqtanman, ²⁷ parlachinambaq suq china Marya shutiqta. Chay Maryaqam dunsillaraq karqan. Piru tratukushqanam karqan, suq runa Jusi shutiqwan kasarambaq. Chay Jusiqaq alma gubyirnu Dabidpa karu willkan karqan. ²⁸ Chaymandaqam Dyuspa anjilnin chay Maryaman shamushpa, napaykushpa, nirqan:

—¡Maryita, Dyusri yanapashunqa! ¡Kushikuy! Chaqa Tayta Dyusmi qamwan. Paymi qamtaqa rin yanapashuq maski yumbay warmikunamanda, nishpa.

²⁹ Chayshina chay anjil napaykuptinmi, Maryaqa ispantashqata chapashpa, ancha yuyarqan: ¿Imapaqraq kayshina nishpaqa napaykuwan? nishpa.

³⁰ Chaymi anjilqa nirqan:

—Ama manchaychu, Maryita. Chaqa Dyusqam qamwan ancha kushikun.

³¹ Pach'ayuqmi (Ukuyuqmi) ringi kidaq. Chaymandaqam ringi qeshyaq suq wambrituta. Chay wambrituykiqam rin shutiq Jisus. ³² Paymi ancha kamachikuq rin kaq. Chaymi paypaqqa rinllapa niq: Ancha pudirniyuq Dyuspa Churinmi, nishpa. Kanan Taytanchiq Dyusmi rin ruraq ancha pudirniyuq gubyirnuta, chay karu agwilun Dabidtashina. ³³ Wambraykim yumbay isrraylinukunata tukuy tyimpu rin kamachiq. Chaqa kargunqam mana nunka ushyakanqachu, nishpa.

³⁴ Chayshina chay anjil niptinqam, Maryaqa tapurqan:

—Mayá, ¿imashinam chay niwashqaykiqa rin kaq? Chaqa dunsillaraqmi kani. Manaraqmi runawanqa puñushqachu kani, nishpa.

³⁵ Chaymi chay anjilqa nirqan:

—Dyuspa Santu Ispiritunmi qaman rin shamuq. Paymi Tayta Dyuspa pudirninwan pukutayshina rin pambashuq. Chaymi chay urasmandapacha pach'ayuqna (ukuyuqna) ringi kidaq. Chaymi chay nasiq wawaykiqa Dyuspaqlla kashpa, mana nima uchayuqchu rin kaq. Paypaqmi ninqallapa: Dyuspa Churinmi, nishpa. ³⁶ Aylluyki Ilisabitpismi ancha byijana kashpapis, pach'ayuqna (ukuyuqna). Paypaqmi niqllapa: “Payqam mana atinchu wambrayyuq kaytaqa” nishpa. Piru kananqam sayis killakunana pach'ayuq (ukuyuq). ³⁷ Chaqa Dyuspaqqam mana nima trabajuschu, nishpa.

³⁸ Chayshina anjil niptinqam, Maryaqa nirqan:

—Dyuspa kriyadanmi kani, payta kasunaypaq. Chay niwashqaykishina kanqa, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay anjilqa rirqanna.

Maryam rirqan watukuq Ilisabitta

³⁹ Chay diyakunam Maryaqa utqaymaya rirqan prubinsya Judiyapa jalkanman. Chay jalkapa suq llaqtambim Ilisabitqa tiyaq. ⁴⁰ Maryaqam Sakariyaspa wasinman ch'ayarqan. Chaymandaqam yaykushpa, Ilisabitta napaykurqan. ⁴¹ Chayshina napaykuptinmi, Ilisabitpa pach'ambi wambritunqa kuyurqan. Kanan chay urasmi Dyuspa Santu Ispiritunwan Ilisabitqa unda karqan shunqombi. ⁴² Chaymi payqa ancha jwirtita nirqan:

—Maryita, Dyusmi ancha yanapashuykangi maski yumbay warmikunamanda. Pach'aykipi wambrituykitapis ancha yanapaykan. ⁴³ ¿Pitaq kani noqaqa? Manam nimapaq balinichu shamunambaq watukuwaq Sifiurniypa mamanqa. ⁴⁴ Chaqa diki napaykuwaptikim, uku pach'aypi wambrayqa kushikushpa kuyurqan. ⁴⁵ Kriyishqaykirayku kushikuy. Chaqa Tayta Dyus tukuy ima nishushqandam allipta rin kumpli, nishpa.

⁴⁶ Chayshina Ilisabit niptinmi, Maryaqa nirqan: Taytanchiq Dyustam tukuy shungoywan ancha alabani.

⁴⁷ Chayshinam ancha kushikuni Dyus Washadurniypaq.

⁴⁸ Chaqa mana baliq kriyadanshina kaptiypismi, Tayta Dyusqa akrawashqa. Chaymi kananmandapacha tukuy runakuna noqapaq kayshina ninqallapa: “Dyus yanapaptinmi, payqa ancha kushikuq warmi”, nishpa.

⁴⁹ Chaqa Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, ancha yanapawashqa. Manam nima maluta ruranchu. Chaymi Santu shutin.

⁵⁰ Kanan Tayta Dyusqam yumbay kasuqkunata tukuy tyimpu rin yanapaq.

⁵¹ Kanan mana ni pi atishqanda ruraytam payqa rurashqa. Yumbay afanirutam binsishqana.

⁵² Pwidiqkunatam kargungunamanda kambyarqanna. Mana karguyuy kaqkunataqam numbrarqan, ancha kamachikuqkuna kanambaq.

⁵³ Chay mallaqkunatam tukuy imata qorqan. Piru kapuqkunataqam nirqan illaqlana rinallapa.

⁵⁴ Tayta Dyusmi sirbikuqnin isrraylinukunata llakipawaqninchiq, ancha yanapawashqallapa kanchiq.

⁵⁵ Chaqa chay unay agwilunchiq Abrajanda yumbay ayllundinda chayshina ufrishqa karqan yanapayta tukuy tyimpupaq. Chay ufrisishqandam kumplishqana, nishpa.

⁵⁶ Kanan kimsa killatach'i Maryaqa Ilisabitpa pullan tiyarqan. Chaymandaqam kutirqanna wasinman.

Jwan Shutichikuqmi nasirqan

⁵⁷ Chaymandaqam Ilisabitpa qeshyanan tyimpun kumpliptionqa, qeshyarqanna wambritundaqa.

⁵⁸ Bisinungunawan ayllungunaqam yach'arqanllapa: Tayta Dyusshi Ilisabitta ancha yanapashqa, nishpa. Chaymi paykunaqa Ilisabitpa wasinman tandakashpa, paywan ancha kushikurqanllapa.

⁵⁹ Chaymandaqam 8 diyasmanda chay wambritupa kwirpumbi siñalta ruraraqanllapa. Chay diyapiqam chaypi kaqkuna wambritupaq nirqanllapa:

—Sakariyas shuttinga, taytanshina shutiyuq kanambaq, nishpa.

⁶⁰ Piru mamanqam nirqan:

—¡Manám! Jwanmi rin shutiq, nishpa.

⁶¹ Chaymi mamandaqa nirqanllapa:

—¿Imaraykutaq munangi chayshina shutinanqa? Chaqa manam pipis aylluykipiqa Jwanqa shutinchi, nishpa.

⁶² Chaymi siñiyashpa, taytanda tapurqanllapa:

—¿Wambrituykitaqa imatam munangi shutichiya? nishpa.

⁶³ Chayraykum taytanqa suq tablitata mañashpa, chaypi kayshina iskibrirqan: “Wambrayqam shutin Jwan”, nishpa. Chaymi chay iskibrishqanda rikashpaqa, yumbaynin ancha ispantarqanllapa. ⁶⁴ Chay urasmi Sakariyasqa mudu kashqanmanda, atirqanna rimayta. Kanan Dyustam ancha alabarqan. ⁶⁵ Chaykunata rikashpaqam, chay bisinungunaqa masta ispantarqanllapa. Chaymandaqam chay famaqa chay prubinsya Judiyapa

tukuy jalkangunaman shikwakarqan. ⁶⁶ Yumbay chayta yach'ashpaqam, ancha yuyashpa, paykunapura tapunakurqan:

—Chay wambra wiñashpaqa ¿ima karguyuqraq kanqa? nishpa.
Chaqa paytaqam Tayta Dyusqa ancha yanapaq.

Sakariyasmi Dyuspaq rimarqan

⁶⁷ Tayta Dyuspa Santu Ispiritunmi yaykurqan Jwamba taytan Sakariyasman. Chaymi chay Santu Ispiritu rimachiptin, Sakariyasqa kayshina nirqan:

⁶⁸ ¡Alabashqa kanqa noqanchiq isrraylinukunapa Taytanchiq Dyus! Chaqa kayman shamushpam, noqanchiq wambrangunata washawashqa kanchiq.

⁶⁹ Chay unay Dabidqam Tayta Dyusta ancha kasuq. Kanangam chay Dabidpa karu willkanda qowashqa kanchiq, ancha pudirniyuq Washadurninchiq kanambaq.

⁷⁰ Chayshinam Dyusqa unaymandapacha paypaq ancha santu rimaqkunata akrashpa, kayshina rimachirqan:

⁷¹ “Yumbay kuntrashuqmanda, ch'iqnishuqmandam rini washashuqllapa”, nishpa.

⁷² Chaymi Tayta Dyus chay unay agwilunchiqkunata llakipashpa, paykunawan suq santu tratuta ruraraqan. Chay tratutaqam mana qonqashqachu.

⁷³ Ashwanmi unay agwilunchiq Abrajanda jurashpa, noqanchiqkunapaq kayshina ufrisirqan:

⁷⁴ “Karu willkaykikutatam kuntraqkunamanda rini washaq, ama ni pita manchashpa noqatalla kasuwananllapa,

⁷⁵ allitalla rurashpa, mana uchayuq kashpa, tukuy tyimpu noqawan kawsananllapa”, nishpa.

⁷⁶ Chayshina nishpaqam, Sakariyasqa chay wambritunda nirqan: Ijitu, qambaqmi rinllapa niq: “Ancha pudirniyuq Dyuspaq rimaqmi kangim” nishpa. Chaqa qam Dyus Akrashqan Washadurmanda puntata yach'achikushpaqam, ñanninda allichaqshina ringi kaq, payta shumaqta ch'ayachinanllapa.

⁷⁷ Ringim kayshina yach'achikuq: “Tayta Dyus pirdunashushpam, uchaykikunamanda rin washashuqllapa”, nishpa.

⁷⁸ Chaqa Taytanchiq Dyusmi kuyawaqinchiq, llakipawaqinchiq, Washadurninchiqta syilumanda rin kach'amuq runakunata, warmikunata washawananchiq. Paymi rupayshina llipyashpa, suq mushuq diyashina rin achikchakuq.

⁷⁹ Uchayuq kashpaqam chingaykarqanchiqllapa. Piru payqam suq mushuq bidata rin qowaqinchiq. Chaqa rinmi yanapawaqinchiq, kushikushpa, shumaqta kawsananchiqllapa, nishpa.

⁸⁰ Chaymandaqam chay Jwan wiñaykaptinqa, Dyuspa Santu Ispiritun yanaparqan, tukuy shunqo Dyusta kuyanambaq. Kanan Jwanqam chuncha lugarkunapi tiyaq, ch'ayanangaman tyimpu isrraylinukunata yach'achinambaq.

2

Jisukristum kayshina nasirqan (Mt 1.18-25)

¹ Waq tyimpukunapim Rrumapa gubyirnun Sesar Agustu kamachikurqan, suq sinsuta rurananllapa tukuy mundupi. ² Chay punta

sinsutaqam rurarqanllapa, chay prubinsya Siryapa prifiktun Siriniyu kaptin. ³ Chayshina chay gubyirnu kamachikuptinmi, yumbay runakuna riqllapa kikin llaqtanman, chay sinsupi apuntakananllapa. ⁴⁻⁵ Chaymi Jusiqa prubinsya Galiliyapa Nasarit llaqtanmanda llugshishpa, rirqanna prubinsya Juidiyapa Bilin llaqtanman. Chaqa chay Bilimbim chay unay alma gubyirnu Dabidqa nasishqa karqan. Chaymi Jusiqa Dabidpa karu willkan kashqanrayku, rirqan Maryawan Bilinman, chay sinsupi apuntakanambaq. Chaqa Jusiqam Maryawanqa tratukushqana karqan kasarananllapa. (Piru mana puñuptinllapam,) Maryaqa pach'ayuqna (ukuyuqna) karqan. ⁶ Chaymi Bilimbilla kaykaptinllapa, Maryaqa qeshyanan diya ch'ayamurqanna. ⁷ Chaymi chaypi qeshyashpa kulaka wambritunda, llambu trapukunawan wangushpa, usurachirqan suq istablu kurralpi suq pisibripi. Chaqa pusadapiqam mana karqanchu lugar, paykuna kidanambaqqa.

Anjilkunam michidurkunaman rikakurqan

⁸ Chay Bilimba sawa chunchambim michidurkuna yuraqashtin wishanllapata kwidaykarqanllapa. ⁹ Paykunamanmi das rikakurqan Dyuspa suq anjilnin. Kanan Tayta Dyuspa lliyyayninmi rridurninllapata limpu achikcharqan. Chaymi chay michidurkunaqa ancha mancharqanllapa. ¹⁰ Piru anjilqam paykunata nirqan:

—Ama manchayllapachu. Qamkunamanmi ancha shumaq nutisyata apamuni. Kay nutisyata yach'ashpaqam, yumbay runakuna ancha rinllapa kushikuq. ¹¹ Kananmi chay unay Dabidpa llaqtambi nasishqa suq Washadur. Paymi Dyus Akrashqan Washadur. ¹² Kriyiwanykim, chay wambritutaqa ringillapa tariq llambu trapukunawan wangushqata, suq pisibripi usuraykaqta, nishpa.

¹³ Chaymandaqam chay anjilpa ladumbi das rikakurqan ancha achka anjilkuna. Paykunaqam kunyarqanllapa, Dyusta kayshina alabashpa:

¹⁴ —¡Biba, biba altu syilupi Tayta Dyus! ¡Alabashqa kanqa! ¡Chaqa payqam achka runata, warmita munan yanapayta! ¡Chaymi paykunaqa kay mundupi ancha kushikunqallapa! nishpa.

¹⁵ Chayshina chay anjilkuna Dyusta alabashpaqam, kutirqanna syiluman. Chayshina kutiptinllapaqam, michidurkunaqa paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—Mayá, akullapa Bilinman, Taytanchiq Dyus niwashqanchiqta rikananchiq, imash' kashqa, nishpa.

¹⁶ Chaymandaqam utqaymaya rishpa, Maryata, Jusiqa, iti wambrituyuqtana tarirqanllapa. Chay wambritunqam usuraykarqan chay pisibripi. ¹⁷ Chaymi chay michidurkuna wambrituta rikashpaqa, chaypi kaqkunata parlachirqan chay anjil nishqanda. ¹⁸ Chayshina parlachiptinqam, yumbay chay uyaqkunaqa ancha ispantarqanllapa. ¹⁹ Piru Maryaqam tukuy chaykunata uyashpa, ancha yuyashpa, shungombilla waqaycharqan. ²⁰ Chaymandaqam chay michidurkunaqa kutiriqshina Tayta Dyusta ancha alabarqanllapa yumbay uyashqambaq, rikashqambaqllapa. Chaqa chay anjil tukuy ima nishqanqam allip kashqa karqan.

Wambritu Jisustam aparqanllapa Dyuspa adurana wasinman

²¹ Chay wambritu 8 diyasniyuq kaptinmi, kwirpumbi siñalta rurashpa, nirqanllapa: “Jisus shuttinga”, nishpa. Chaqa Marya manaraq pach'ayuq (ukuyuq) kaptinmi, Dyuspa anjilnin chayshina nishqa karqan shuttingambaq.

²² Chaymi Muysis kamachikushqanda kumplishpaqa, 40 diyasmandaqa rirqanllapana Jirusalinman. Kanan Dyuspa adurana wasinman rishpaqam, Dyusta nirqanllapa: “Kay wambrituytam apamunillapa prisintaq qamba ñawpaykiman, qamta sirbishunan”, nishpa. ²³ Chaqa Tayta Dyusqam liynimbi kamachikushqa karqan: “Yumbay ullqo kulaka nasiqtam noqapa ñawpayman apamuyllapa, wiñashpa noqata sirbiwananllapa”, nishpa.* Chaymi Dyus nishqanda ruraraqanllapa. ²⁴ Dyusqam liynimbi kamachikushqapis karqan, ufrindananllapa ishkay turtula pishqokunata ichu ishkay palumata.* Chaymi Maryawan Jusiqa chayshina ruraraqanllapa.

²⁵ Chay tyimpupim Jirusalimbi suq ancha allin runa tiyarqan. Paymi Simiyun shutirqan. Payqam Dyusta ancha aduraq. Chaymi ancha shuyakuykarqan, Dyus Akrashqan Washadur payta, isrraylinu llaqta masingunata washanambaq. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi Simiyunwan kashpa, ²⁶ kayshina yach'achishqa karqan: “Manaraq wañushpam, ringi rikaq Tayta Dyus Akrashqan Washadurta”, nishpa. ²⁷ Kanan Dyuspa Santu Ispiritun chay Simiyunda apaptinmi, payqa rishqa karqan Dyuspa adurana wasinman. Chaymi Maryawan Jusiqa chay adurana wasiman Jisusta apaptinllapa, Muysis kamachikushqanda kumplinan, ²⁸ chay Simiyunqa Jisusta marqashpa, Dyusta kayshina ancha alabarqan:

²⁹ Dyusilupagi Taytitu; ufrisiwashqaykitam kumplishqana kangi. Chayraykum ancha kushikuni. Kananqam atingina dijaywayta wañunaypaq.

³⁰ Chaqa kikiy ñawiykunawanmi rikashqana kani kay Washadurta.

³¹ Qam paytaqa kach'amushqana kangi, yumbay runa, warmi riqsinanllapa.

³² Kay wambritum suq micha achikchakuqshina rin yanapaq yumbay nasyungunapi tiyaqkunata, qamta shunqonllapapi riqsishushpa, alilita kasushunanllapa. Kay wambritu achka furastirukunata washap-tinmi, paykuna rinllapa alabaq llaqta masin isrraylinukunatapis, nishpa.

³³ Chayshina Simiyun Jisusta alabaptinmi, Maryawan Jusiqa ancha ispan-tarqanllapa. ³⁴ Simiyunqam Dyusman mañakurqambis, paykunata shumaqta yanapanambaq. Chaymandaqam Maryata nirqan:

—Kay wambraykim achka isrraylinu masinchiqkunata rin washaq, paypi kriyiptinllapa. Piru achka llaqta masinchiqkunagam rinllapa chinga, paypi mana kriyishpallapa. Chaqa achka runakunam paytaqa rinllapa disprisyaq. ³⁵ Chayshina disprisyaptinllapam, walinga chayta rikashpa, yach'anqallapa: Chay runakunagam mapa shunqoyuqkuna, nishpa. Luk-ismi Maryita, tukuy chaykunata rikashpaqa, ancha ringi llakiq. Chaqa qambaqam chay llakikunaga suq atun kuchilluwan shunqoykipi pun-tiyashuqshina rin kaq, nishpa.

³⁶⁻³⁷ Chaypim karqambis Dyuspaq suq rimaq warmi Ana shutiq. Paypa taytanmi Fanwil shutishqa karqan. Chay Fanwilmi atun ayllu Asir-manda kashqa karqan. Chay Anaqam chinalla kashpa, kasarashqa kar-qan. Kanan qosanwanqam syiti watastalla purirqan. Chaymandaqam qosan wañuptinqa, 84 watas biyudalla kashpa, ancha byijana karqan. Payqam Dyuspa adurana wasinmandaqa mana lluqshiqchu. Chaypim pun-chawnindin tutapnindin Dyus munashqanda rurashpa, ayunashpa, Dyus-man mañakushpa kawsaq. ³⁸ Chay Simiyun wambritu Jisuswan kaykapt-inmi, Anaqa paykunaman qemikashpa, Dyusta pagikushpa, chaypi kaqku-

* 2:23 Éxodo 13.2 * 2:24 Levítico 12.8

nata parlachirqan. Paykunaqam unaymandapacha ancha munarqanllapa rikayta, Jirusalín llaqtapa Washadurnin ch'ayamuptin.

Nasarit llaqtamanmi kutirqanllapa

³⁹ Jusiwan Maryaqam, Dyus tukuy ima kamachikushqanda rurashpaqa, wambritundinna prubinsya Galiliyaman kutirqanllapa chay kikin Nasarit llaqtanman. ⁴⁰ Wambritun Jisusqam diyapi diyapi wiñashpaqa, mas jwirsayuq, mas yach'ayniyuqna karqan. Kanan Tayta Dyusqam tukuy imapi payta ancha yanaparqan.

Wambra Jisusqam Dyuspa adurana wasimbi kidarqan

⁴¹⁻⁴² Jisuspa taytan mamanmi watan watan riqlapa Jirusalinman chay Paskwa fyistaman. Chaymi Jisusqa dusi watayuqna kaptin, paykunawan rirqan Jirusalinman chay Paskwa fyistamanqa. ⁴³ Chay fyista ushyakptinqam, taytanwan mamanga kutiriykarqanna Nasarit llaqtaman. Piru Jisusqam Jirusalimbilla kidashqa karqan. Kanan Maryawan Jusiqam mana watukushqachu karqan Jisus kidaptinqa. ⁴⁴ Paykunaqam yuyarqan: Kay achka runapa ukumbich'i riykan, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, suq diya ñandana rirqanllapa. Chaymandaqam watukushpaqa, manana tarirqanllapachu. Chaymi ayllungunapi, tukuy chay riqsishqangunapi maskashpa, ⁴⁵ mana tarishpaqa, paykunaqa kutirirqanna Jirusalinman maskaq.

⁴⁶ Chaymi ancha maskashpa, kimsa diyamanda Dyuspa adurana wasimbi tarirqanllapa. Jisusqam Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapa ch'awpimbi tiyashpa, paykunata uyaykarqan, tapuykarqan. ⁴⁷ Kanan payta tapuptionllapaqam, ancha allita kuntistarqan. Chaymi yumbay chay yuaykunaqa ispandashqata kidarqanllapa: ¡Rikay, tapuptionllapaqam, kay wambraqa ancha yach'ayniyuq kashpa, ancha allita kuntistan! nishpa.

⁴⁸ Kanan taytanwan mamangam chay yach'ayniyuqkunapa ch'awpimbi tarishpaqa, ancha ispanantarqanllapa. Chaymi mamanqa nirqan:

—Ay, ijitu, ¿imapaqmir kayshina rurawangillapa? Taytaykiwanmi noqaqa ancha manchashpa, llakishpa, maskaykaykillapa.

⁴⁹ Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—¿Imapaqmir maskawaykangiq? ¿Manachu yach'angillapa: Taytaymi munan, paypa wasimbi ruranangunata ruranaypaq, nishpaqa?

⁵⁰ Piru paykunaqam mana intyindirqanchu Jisus nishqandaqa.

⁵¹ Chaymandaqam Jisusqa paykunawan kutirirqan Nasaritman. Chaypim payqa paykunata tukuy imapi kasushpa kawsarqan. Kanan mamangam yumbay chay pasashqambaq mana pitapis parlachirqanchu. Ashwanmi shunqombilla waqaychaq. ⁵² Kanan Jisusqam diyapi, diyapi wiñashpa, mas jwirsayuq, mas yach'ayniyuq karqan. Tayta Dyusqa, runakunapismi paywanqa ancha kushikuqllapa.

3

Jwan Shutichikuqmi chuncha lugarkunapi yach'achikurqan

(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Tibiryu Sesar Rrumapa gubyirnun kinsi watasna kamachikuykaptinmi, prubinsya Judiyapa prifiktun Punsyu Pilatu karqan. Prubinsya Galiliyapa prifiktunmi suq Irudis karqan. [Nuta: Chay suq Irudismi chay punta gubyirnu Irudispa churin karqan.]

Prubinsya Ituriyapa tukuy Trakunitipa prifiktunmi chay Irudispa masan Filipi karqan. Prubinsya Abiliñapa prifiktunqam Lisaniyas karqan. ² Kanan

Anaswan Kayfasmi mas kamachikuq isrraylinu kurakuna karqanllapa. Chay tyimpupim suq chuncha lugarpi Sakariyaspa churin Jwanda Dyusqa nirqan, paypaq rimanambaq. ³ Chaymi Jwanqa yach'achikushpa, yach'achikushpa, riykarqan chay rriyu Jurdamba tukuy chuncha lugarningunata. (Chay chunchakunamanmi achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa, Jwanda uyaq.) Chaymi paykunata nirqan:

—Uchaykikunata dijashpa, Dyustana kasushpa, shutikuyllapa, Dyus pirdunashunan uchaykikunamanda, nishpa.

⁴ Chay Jwambaqmi Dyuspaq rimaq Isayiyasqa unay tyimpupi librumbi kayshina iskiyrishqa karqan:

Chunchakunapim suq runa ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq: “Dyus Akrashqan Washadurta shumaqta ch'ayachinayki, bidaykita allichayllapa suq ñandashina.

⁵ Chaqa mana allin yuyaynikikumam suq wegru ñanshina. Chayri chay mana baliq ñandashina bidaykita allichayllapa, Washadurninchiq mas allita qamkunaman ch'ayamunambaq.

⁶ Chayshina bidaykillapata allichaptikiqam, yumbay runakuna rinllapa yach'aq: Kayshinam Dyus washawashun”, nishpa.*

⁷ Kanan achka runakuna, warmikuna tandakaptin shutichinanqam, Jwanqa wakinda nirqan:

—¡A, qamkuna kulibrapa wambrangunata! ¿Pinamir nishurqan, Dyuspa ancha manchaypaq kastigunmanda washadu kanaykillapaqa? ⁸ Mana allita rurashqaykirayku malayakushpa, chay uchakunata dijashpana, kananmandaqa allita rurashpa, kawsayllapa. Piru ama ni ashliya yuyayllapachu: “Abrajamba karu willkanguna kaptinchiqmi, Dyus washawashun”, nishpaqa. Ashwan allita intyindiwayllapa: Dyusmi kay rumikunamanda runakunata atin rurayta, Abrajamba karu willkanguna kanambaqqa.

⁹ Chaqa qamkunaqam uchata rurashpaqa, chay mana allin puqoq yurakunashina kangillapa. Chaymi Dyusqa qamkunaman achanda qemishqana. Listunam kuchushunanllapa. Chaqa Tayta Dyusqam yumbay chay mana baliq yurakunata kuchushpa, rin wichuq lumyaykaq ninaman rupanambaq.

¹⁰ Chayshina Jwan niptinmi, chay runakunaqa tapurqan:

—¿Imatamiri atinillapa rurayta washakanayqa? nishpa.

¹¹ Chaymi Jwanqa nirqan:

—Mayqanniki ishkay mudanayuc kashpaqa, suq mudanaykita qoyllapa chay mana mudanayucqa. Mayqanniki mikunayuc kashpaqa, chay mana mikunayucqa qoyllapa, nishpa.

¹² Chay Jwanmanqam wakin kuntribusyunda kubrakugkunapis ch'ayarqanllapa shutichinambaq. Paykunaqam Jwanda kayshina tapurqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿imatamiri noqaykunaqa atinillapa rurayta? nishpa.

¹³ Chaymi Jwanqa nirqan:

—Liy nishushqanshinalla kubrakuyllapa; ama mastaqa, nishpa.

¹⁴ Chaymandaqam wakin suldadukunapis Jwandaqa tapurqan:

—Noqaykunaqa ¿imatataq atinillapa rurayta? nishpa.

Chaymi paykunata nirqan:

—Ama ni pitapis jurapashpa, ni yanqakunata tumbashpaqa, imanda qoch'iyyllapachu. Ashwan paguykita ch'askishpa, kuntintakayllapa, nishpa.

* 3:6 Isaías 40.3-5

¹⁵ Chaymi Jwambaqqa chay llaqta masin isrraylinukunaqa yuyarqan-llapa: Paqtaraq payna Washadurninchiqqa, nishpa. (Chaqa unaymandapacham paykunaga ancha shuyaykarqan, Dyus Akrashqan Washadur shamunambaq.) ¹⁶ Piru Jwanqam paykunataqa nirqan:

—Alliptam niykillapa. (Manam paychu kani.) Piru shamuqnam rin. Noqaqam qamkunataqa yakupilla shutichiykillapa. Piru payqam ancha kamachikuq maski noqamanda. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirinwan ninawambis rin shutichishuqllapa, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa. Pay shamuptinqam, noqaqa mana nimachu kashaq paypa ñawpambiqqa. Manam ni llaqemba watunda paskanaypaq balishaqchu. ¹⁷ Dyusta kasuqkunaqam allin trigushina. Chaymi chay Washadurninchiqqa palan piskashqana, trigunda wayrachashpa, trujambi waqaychanambaq. Piru mayqan paypi mana kriyiqkunaqam tamushina. Chay tamutaqam rin wichuq chay mana nunka wañuq ninaman rupanallapa, nishpa.

¹⁸ Kanan Jwanqam runakunata ancha allita chay Washadurpa shumaq nutisyanda yach'achirqan:

—Dyus Akrashqan Washadurmi rinna shamuq washawananchiq, nishpa.

¹⁹ Chay Jwanqam anyashqa karqan gubyirnu Irudista, masanda traysyunda rurashqambaq, suq laya mana allikunata rurashqambaqpis. Chaqa chay Irudisqam masan Filipipa warmin Irudiyasta qoch'ishpa, payna purichiykarqan. ²⁰ Chaymi chay Irudisqa malpaq piskashpa, ashwamba maluta rurashpa, Jwandaqa karsilarqan.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan

(Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)

²¹ Piru Jwan manaraq karsilpi kashpam, ancha achka runakunata shutichirqan. Jisuspismi chay diyakunapi Jwanman rirqan shutichinambaq. Chaymandaqam Jisusqa shutikushpa, Dyusman mañakuykaptinqa, syiluqa kich'akarqan. ²² Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun suq palumitashina shamurqan Jisuspa sawanman. Chay urasmi Tayta Dyusqa syilumandapacha payta kayshina nirqan:

—¡Qami ancha kuyashqay Churiyqa kangil! ¡Qamwanmi ancha kushikuni! nishpa.

Kayshinam karqan Jisuspa unay agwilunguna

(Mt 1.1-17)

²³ Jisukristu 30 watayuq kashpach'i, qallarirqan Tayta Dyuspaq yach'achikuq.

Jisuspaqqam niqllapa: “Jusipa churinshi”, nishpa.

Chay Jusipa taytanmi Eli shutiq.

²⁴ Elipa taytanqam Matat shutiq.

Matatpaqam Libi;

Libipaqam Milki;

Milkipaqam Jana;

Janapaqam Jusi;

²⁵ Jusipaqam Matatiyas;

Matatiyaspaqam Amus;

Amuspaqam Nawun;

Nawumbaqam Isli;

Islipaqam Nagayi;

²⁶ Nagayipaqam Mat;

Matpaqam Matatiyas;

Matatiyaspaqam Simiyi;

Simiyipaqam Jusi;
 Jusipaqam Juda;
²⁷ Judapaqam Juwana;
 Juwanapaqam Rrisa;
 Rrisapaqam Surubabil;
 Surubabilpaqam Salatyil;
 Salatyilpaqam Niri;
²⁸ Niripaqam Milki;
 Milkipaqam Adi;
 Adipaqam Kusam;
 Kusambaqam Ilmudam;
 Ilmudambaqam Ir;
²⁹ Iripaqam Juswi;
 Juswipaqam Ilyisir;
 Ilyisirpaqam Jurin;
 Jurimbaqam Matat;
³⁰ Matatpaqam Libi;
 chay Libipaqam Simiyun;
 Simiyumbaqam Juda;
 Judapaqam Jusi;
 Jusipaqam Junan;
 Junambaqam Ilyakin;
³¹ Ilyakimbaqam Miliya;
 Miliyapaqam Maynan;
 Maynambaqam Matata;
 Matatapaqam Natan;
³² Natambaqam Dabid;
 Dabidpaqam Isayi;
 Isayipaqam Ubid;
 Ubidpaqam Bus;
 Buspaqam Salmun;
 Salmumbaqam Nasun;
³³ Nasumbaqam Aminadab;
 Aminadabpaqam Aram;
 Arambaqam Isrum;
 Isrumbaqam Faris;
 Farispaqam Juda;
³⁴ Judapaqam Jakubu;
 Jakubupaqam Isak;
 Isakpaqam Abrajan;
 Abrajambaqam Tari;
 Taripaqam Nakur;
³⁵ Nakurpaqam Siruq;
 Siruqpaqam Rragaw;
 Rragawpaqam Piliki;
 Pilikipaqam Ibir;
 Ibirpaqam Sala;
³⁶ Salapaqam Kaynan;
 Kaynambaqam Arfasad;
 Arfasadpaqam Sim;
 Simbaqam Nuwi;
 Nuwipaqam Lamik;
³⁷ Lamikpaqam Matusalin;

Matusalimbaqam Inuk;
 Inukpaqam Jarid;
 Jaridpaqam Malalil;
 Malalilpaqam Kaynan;
³⁸ Kaynambaqam Inus;
 Inuspaqam Set.
 Setpa taytanqam kashqa chay punta runa Adan.
 Adandaqam Dyus rurarkan.

4

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta
 (Mt 4.1-11; Mk 1.12-13)

¹ Jisusmi chay rriyu Jurdambi shutikushpaqa, kutiykarqanna. Chayshina kutiykaptinqam, Dyuspa Santu Ispiritun shunqombi kaqqa suq chuncha lugarman aparqan. ² Chaypiqam 40 diyas tukuyta karqan, mana nimata mikushpachu. Chaymi Jisus ancha mallaqnapatin, dyabluqa chaypi rikakurqan tyintanambaq. ³ Chaymi Jisustaqa nirqan:

—Mayá, qam Dyuspa Churin allip kashpaqa, kay rumita kamachiy, tандаpaq tikrakanambaq, nishpa.

⁴ Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbim nin: “Runakuna, warmikunaqam mana mikunawanllachu kawsanqa. Ashwanmi Dyus tukuy ima nishqangunawan kawsanqa”, nishpa.*

⁵ Chaymandaqam chay dyabluqa suq ancha altu qaqapa sawanman Jisusta apashpa, kay mundupa yumban nasyunningunata rikachishpa, ⁶ nirqan:

—Rikay kay ancha shumaq nasyungunata. Tukuy munaypaq imandin-dam noqa ch'askishqa kani. Chaymi pitapis atini qoyta. Mayá, qamta qoshqayki, qamna tukuy imapa dwiñun kanaykipaq. ⁷ Piru qam qon-qorikushpa adurawaptikiqam, yumbay kaykunata qoshqayki, nishpa.

⁸ Piru Jisusqam nirqan:

—¡A, dyablu, ashuy ñawpaymanda! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Tayta Dyustalla aduray. Pay munashqandalla rurashpa kawsay”, nishpa.*

⁹ Chaymandaqam dyabluqa Jisusta aparqan Jirusalin llaqtaman. Waqppim Dyuspa adurana wasimba mas altu sawanman surqoshpa, Jisusta nirqan:

—Mayá, Dyuspa Churin allip kashpaqa, kaymanda ura pachakaman brinkay. ¹⁰ Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Dyusmi anjilningunata rin kamachiq kwidashunambaq. ¹¹ Chaymi makingunapi rin-lapa ch'askishuq, ama ni ch'akikikuna waq ura rumikunapi tupakashpa chuqrikanambaq”, nishpa.*

¹² Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqpis: “Dyusnikitaqar ama malli-paychu, munashqaykita rurashpa”, nishpa.*

¹³ Chayshina dyablu tukuy layata rurashpa, mana atishpa tyintaytaqam, Jisuspa ñawpanmanda suq tyimpupaq ashurqan.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan
 (Mt 4.12-17; Mk 1.14-15)

* 4:4 Deuteronomio 8.3
 Deuteronomio 6.16

* 4:8 Deuteronomio 6.13

* 4:11 Salmo 91.11-12

* 4:12

14 Jisusmi Santu Ispiritupa pudirninwan kutirqan prubinsya Galiliya-man. Kanan chay Galiliyapa yumbay llaqtangunapim waqpi kaypi famanqa shikwakarqan. 15 Chaqa Jisusqam kada llaqtaman ch'ayashpaqa, sinaguga wasikunaman yaykushpa, shumaqta yach'achikurqan. Chaymi yumbay ancha alabaqllapa.

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa
(Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)

16 Jisusmi uywakashqan llaqta Nasaritman kutirqan. Waqvim samana diyapi sinaguga wasiman rirqan, chayshina kustumbrin kaptin. Chaymi atarishpa, ñawpanllapaman riptin liyiq Dyuspa Santu Librunmandaqa, 17 qorqanllapa Dyuspaq rimaq Isayiyaspa librunda. Chaymi chay libruta ch'askishpa, kich'ashpa, kayshina liyirqan:

18 Taytanchiq Dyusmi Ispiritunda qowashqa. Chaqa akrawashqam, paypa shumaq nutisyanda pubrikunata yach'achinaypaq. «Kach'amuwashqam llakishqa kaqkunata kunswilanaypaq», prisukunata ninaypaq: «Ringillapanam llugshiq», nishpa, sarkukunata chapachinaypaq; chay qesachadu kaqkunata washanaypaq;

19 yumbayta ninaypaq: «Rinnam ch'ayamuq Siñurnikipa allin tyimpun. Chay tyimpupim payqa ancha rin yanapashuqllapa», nishpa.*

20 Jisusmi chayta liyishpaqa, chay librundaqa kutichirqanna chay sinaguga wasipi yanapakuqta. Chaymandaqam tiyarqanna. Chaymi yumbay chaypi kaqkunaqa ancha unayta chaparqanllapa Jisustaqa.

21 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Dyuspa Santu Librunmanda kay liyishqayqam kanan diya ñawpaykillapapi kumplishqana, nishpa.

22 Chaymi yumbay chay uyaqkunaqa isparentashqata, Jisusta ancha alabashpa, kayshina parlaqllapa:

—¡Ancha shumaqtaraq riman! nishpa.

Piru chayshina nishpaqam, suqnin suqnin paypura nirqanllapa:

—Piru kay runaqam Jusipa churin, ¿manachu? nishpa.

23 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqach'i chay rimashqaypaqqa niwangimanllapa: «Qam ambikuqqa, qamlla ambikashpa, kach'akay. Mayá, waq Kapirnewun llaqtapi yumbay chay rurashqayki milagrukunata, kay llaqtaykipipis ruray rikanaypaqllapa», nishpa.

24 Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqambis:

—Alliptam niykillapa, Dyuspaq rimaqkunataqam mana allitaqa ch'askinllapachu kikin llaqtambiq. 25 Manchu Dyuspaq rimaq Eliyaspa tyimpumbim kimsa wata y midyuta mana tamyarqanchu.

Chaymi tukuy Isrrayilpi ambrunawan ancha padisirqanllapa. Chay tyimpupim Isrrayilpiqa achka biyudakuna karqan. 26 Piru Dyusqam chay rimaq Eliyastaqa mana ni suq isrrayilina biyudaman kach'arqanchu yanapanambaq. Ashwanmi kamachirqan suq nasyunman rinambaq, chay prubinsya Sidumba Saripta llaqtanman, suq biyudata yanapanambaq.*

27 Chayshinallam Dyuspaq rimaq Elisiyupa tyimpumbipis Isrrayilpiqa achka ismuykaq kwirpuyuq runakuna karqan. Piru Elisiyupismi mana ni mayqannanda kach'akachirqanchu. Ashwanmi chay nasyun Siryamanda kaq runa Naman shutiqta kach'akachirqanqa.*

* 4:19 Isaias 61.1-2

* 4:26 1 Reyes 17

* 4:27 2 Reyes 5

28 Chayshina Jisus furastirukunata sawachashpa niptinmi, chayta uyashpa, chay sinaguga wasipi yumbay kaqkunaqa ancha piñakurqanllapa. 29 Chaymi Jisusta piskashpa, chay Nasarit llaqtamanda aparqanllapa, suq filamanda wichukuq. Chaqa chay llaqtaqam ancha altu qaqapa sawambi karqan. 30 Piru Jisusqam paykunapa ch'awpinda rirqan.

Suq runapim dyablupa ispiritun tiyarqan
(Mk 1.21-28)

31 Jisusqam rirqan prubinsya Galiliyapa Kapirnewun llaqtanman. Chay llaqtapiqam samana diyapi sinaguga wasiman rishpa, chaypi 32 ancha yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, yach'achikurqan. Chaymi uyaqkunaqa ancha ispantarqanllapa. 33 Chay sinaguga wasipiqam karqan suq runa. Paypiqam dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi chay runaqa kayshina qayach'akurqan:

34 —¡A, qam, Jisus Nasaritmanda kaq! ¡Dijawayllapa! ¡Ama mitikuychu noqaykunamanqa! ¿Ima, kayman shamushpachu, ringi chingachiwaqllapa? ¡Noqaqam riqsiyki! ¡Qamqam Dyuspa santu Churin kang! nishpa.

35 Chaymi Jisusqa chay dyabluta anyashpa, nirqan.

—¡Uyaray! ¡Lluqshiy kay runamanda! nishpa.

Chayshina Jisus kamachiptinqam, chay dyablupa yumbaypa ñawpanman runata waqtakushpa, mana chuqrishpachu, paymanda lluqshirqanna.

36 Chayta rikashpam, runakunaqa ancha ispantashqata suqnin suqnin Jisuspaq parlarqanllapa:

—¿Ima laya pudirniyuq awturidar kashpam, dyablukunata atin qatiyta? ¡Rikay, “Lluqshiy” niptinlla, chay dyablukunaqa das lluqshin! nishpa.

37 Chay famanqam chay llaqtamandaqa chay prubinsyapa yumbay lugar-ningunaman shikwakarqan.

Jisusmi Pidrupa swigranda kach'akachirqan
(Mt 8.14-15; Mk 1.29-31)

38 Chaymandaqam Jisusqa chay sinaguga wasimanda lluqshishpa, Simun Pidrupa wasinman rirqan. Chay Simumba swigranmi ancha jwirti jibriwan qeshyaq kamapi karqan. Chaymi Jisusta rrugarqanllapa kach'akachinambaq. 39 Chayraykum Jisusqa qeshyaqman rishpa, kumurashpa, jibritaqa anyarqan. Chayshina anyaptinllam, chay warmiqa jibrimanda das kach'akarqan. Kanan chay urasmi atarishpa, paykunata qararqan.

Jisusmi qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mt 8.16-17; Mk 1.32-34)

40 Rupay seqaykaptinam, tukuy laya nanayniyuqkunata apamurqanllapa Jisusman. Chaymi payqa makinda suqpa suqpa sawanman rurashpa, yumbayta kach'akachirqan. 41 Achka runakunamandam dyablukunata qatirqan. Chaymi dyablukunaqa lluqshishpa, qayach'akurqan:

—¡A, qamqam Dyuspa Churin kang! nishpa.

Piru Jisusqam paykunata anyashpa, mana دچارqanchu masta rimananllapa. Chaqa chay dyablukunaqam yach'arqanllapa: Jisusqam Dyus Akrashqan Washadur, nishpa.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan
(Mk 1.35-39)

42 Achikyaykaptinam, Jisusqa chay llaqtamanda lluqshishpa, suq chunchamanna rirqan. Chay chunchapi kaykaptimbismi, ancha achka runakuna, warmikuna maskarqan tarinangaman. Chaymi tarishpaqa,

ancha rrugarqanllapa, paykunamanda amana rinambaq. ⁴³ Piru Jisusqam paykunata nirqan:

—Rinim suq llaqtakunamambis, Taytay Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq, payta allita kasunanllapa. Chaqa chaypaqmi noqataqa kach'amuwashqa, nishpa.

⁴⁴ Chayshina nishpam, Jisusqa chay prubinsya Galiliyapi llaqtan llaqtan purishpa, sinaguga wasikunapi yach'achikurqan.

5

Achka piskadukunatam piskarqanllapa

(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

¹ Suq diyam Jisusqa Jinisarit atun qoch'apa manyambi kaykarqan. *[Nuta: Chay Jinisarit qoch'allam Galiliya qoch'apis shutiq.]*

Chaypim Jisusqa Tayta Dyus nishqanda yach'achikuykarqan. Chaymi ancha achka shamukuna ancha kumsanakushpa Jisusta kich'kichashpa yaqqa bularqan. ² Chayshina yaqqa bulaptinllapaqam, Jisusqa rikarqan ishka yakupi puriq barkuta chay qoch'apa manyambi shayaykaqta. Chaqa piskaduta piskaqkunaraqam chay barkukunamanda ishkishpa, atarrayangunata mayllaykarqanllapa. ³ Suq barkum Simun Pidrupa karqan. Chay barkunman Jisus llugshishpam, chay Simunda nirqan:

—Kay barkuykita kay manyamanda ashrita waqkaq apay, nishpa.

Chayshina apaptinmi, Jisusqa chay barkupina tiyashpa, chay atun qoch'amanda chay manyambi kaqkunata yach'achirqan. ⁴ Ushyashpa yach'achikuytaqam, Simun Pidruta nirqan:

—Barkuykita kay atun qoch'apa mas ch'awpinman apashpa, atarayaykita wichuyllapa, piskadukunata piskanayki, nishpa.

⁵ Chaymi Simun Pidruqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, kay tutam yuraqashtin yanqa trabajashpa, mana nimatapis piskashqallapachu kani. Piru qam niwaptikiqa, atarrayayta wichurishaq, nishpa.

⁶ Chaymandaqam atarrayanda wichuptinqa, allipta ancha achka piskadukuna atarrayambiqa bulsachakarqan. Chaymi lllashaqwanqa atarrayanqa llikikaykarqanna. ⁷ Chayshina kaptinqam, paykunaqa makingunawan sifniyakushpa, qayarqanllapa chay suq barkupi kaq kumpañirungunata, shamunambaqllapa yanapaq. Shamuptinllapaqam, yumbayninmanda ishka barkuta ancha undachirqanllapa piskadukunawan. Chaymi chay barkukuna ancha lllashaqwanqa yaqqa seqarqanllapa chay atun qoch'aman. ⁸ Chaymi Simun Pidruqa Jisuspa ñawpami qonqorikushpa, nirqan:

—Kamachikuq Taytitu, noqagam ancha uchayuc runa kani. Chaymi rrugayki noqamandaqa ashunaykipaq, nishpa.

⁹ Chaqa Simun Pidruqam chay pullan kaqkunawan ancha achka piskaduta surqoshqanrayku, Jisuspaq ancha ispantarqanllapa. ¹⁰ Simun Pidrupa kumpañirungunam Jakubuwan Jwan karqan. Paykunaqam Sibidiyupa churinguna karqan. Jisusmi Simun Pidrutaqa nirqan:

—Ama manchaychu. Chaqa piskadukunata maskashqaykishinam, kananmandaqa runakunatana maskashpa, ringi yach'achiq, noqapi kriyananllapa, nishpa.

¹¹ Chaymi paykunaqa barkunllapata atun qoch'amanda manyanman surqoshpaqa, chaypina tukuy imandinda dijashpa, Jisuswana rirqanllapa.

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuc runata kach'akachirqan

(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)

¹² Suq llaqtapi Jisus kaykaptinmi, payman ch'ayaraqan suq runa ismuykaq kwirpuyuq. Chaymi Jisusta rikashpaqa, ñawpanman rishpa, qonqorikushpa, qaqlanda pachaman ch'ayachishpa, ancha rrugarqan:

—Kamachikuq Taytitu, munashpaqam kay nanayniymanda atingi kach'akachiwayta, nishpa.

¹³ Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runapa sawanman makinda rurashpa, nirqan:

—Munanim kach'akachishuyta. Chayri kanalitan kach'akay, nishpa.

Chayta niptinllam, chay qeshyayqa limpu chingarqan. ¹⁴ Chaymandaqam Jisusqa chay runata kamachirqan:

—Amakish pitapis parlachingichu kay kach'akachishushqaypaq. Ashwan kuramanlla rishpa, Muysis kamachikushqanshina ufrindaykita Dyuspaq qoy, yumbay yach'anambaq: Waq runaqam kach'akashqana, nishpa.

¹⁵ Piru Jisuspaqam chay parlaqa diyapi diyapi ashwamba shikwakarqan. Chaymi ancha achka runa ch'ayamurqanllapa, payta uyanambaq, nanayn-manda kach'akachinambaq. ¹⁶ Piru Jisusqam paykunamanda ladiyashpa, kutin kutin rirqan chuncha lugarkunaman, Tayta Dyusman mañakuq.

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan

(Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)

¹⁷ Suq diyam Jisus yach'achikuykaptin, chaypi tiyaykarqan wakin farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuykuna. Paykunaqam shamushqallapa karqan prubinsya Galiliyapa, prubinsya Judiyapa llaqtangunamanda, Jirusalinmandapis. Kanan Jisusqam Dyuspa pudirninwan qeshyaqkunata kach'akachiykarqan. ¹⁸ Chaymi wakin runakunaga suq runa wañushqashina kwirpuyuqta parapi apamushpa, ch'ayamurqanllapa. Paykunaqam ancha munarqanllapa ukuman yaykuyta

Jisuspa ñawpanman, chaypi chay qeshyaqta kach'akachinan. ¹⁹ Piru ancha unda runa kaptinmi, mana mayta atirqanllapachu yaykuytaqa. Chaymi wasipa sawanman qeshyaqta surqorqanllapa. Chaymandaqam tijakunata ashuchishpa, waskakunawan parambi watashpa, qeshyaqtaqa uku runakunapa ch'awpinman, Jisuspa ñawpanman ishkichirqanllapa.

²⁰ Chaymi Jisusqa ancha kriyiqkunata rikashpa, nirqan:
—Runita, uchaykikunamandam pirdunayki, nishpa.

²¹ Chay nishqambaqmi Muysispa liyningunata chay yach'achikuykuna, chay farisiyu duktrinayuqkuna yuyarqanllapa: “¿Ima pitaq kay runaga chayshina nishpa Dyusshina tukushpa, Tayta Dyusta burlyakan? ¡Paqta imanana ima! Chaqa manam pipis atinchu runakunapa uchangunata pirdunayta. Tayta Dyusllam atin pirdunaytaqa”, nishpa.

²² Chaymi Jisusqa yuyashqanllapata yach'ashpa, paykunata nirqan:

—¿Imaraykutaq chay mana baliqkunata yuyaykangillapa? ²³ Mayá, ¿imataq mas trabajus ruranaypaq, ichu ninaypaq: “Uchaykikunamandam pirdunayki” ichu ninaypaq: “Kach'akachiykim; atarishpana, riy” nishpa?

²⁴ Chaymi rini rikachishuq yach'anaykillapa: Tayta Dyusmi Jisukristuta pudirniyuqta numbrashqa, runakunata uchangunamanda pirdunanambaq, nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa chay runa wañushqashina kwirpuyuqta nirqan:

—Qamtam niyki, atarishpa, paraykita apashpa, riyta wasikiman, nishpa.

²⁵ Chayshina kamachiptinllam, yumbay chapaykaptin, das atarirqan. Chaymi chay uras paranda tandashpa, Dyusta ancha alabaqshina rirqanna wasinman. ²⁶ Chayta rikashpa, yumbay chaypi kaqkunaga ancha ispan-tashqata Dyusta ancha alabarqanllapa. Kanan manchashqatam kayshina parlarqanllapa:

—Mana nunka rikashqanchiqtam kananqa rikanchiq, nishpa.

Jisusmi qayarqan suq runa Libi shutiqta
(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)

²⁷ Chaymandaqam Jisusqa chay kashqanmandaqa rirqanna. Chaymi riqshinaqa rikarqan suq runa Libi shutiqta. [Nuta: Chay Libillam Matiyupis shutiq.] Chay Libiqam tiyaykarqan kuntribusyun kubrakunan dis-pachumbi. Kanan Jisusqam Libitaqa nirqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

²⁸ Chaymi Libiqa das atarishpa, tukuy imata dijashpa, Jisuswanna rirqan.

²⁹ Chaymandaqam chay Libiqa Jisusta wasinman apashpa, suq atun fyistata paypaq rurarqan. Kanan wakin kuntribusyunda kubraquqkuna, suq runakunapismi chay mesapilla pulla tiyaykarqanllapa. ³⁰ Chaymi chayta rikashpaqa, farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ancha piñakushpa, Jisuspa yach'akuqningunata kayshina anyarqanllapa:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa kuntribusyunda kubraquqkunawan, suq laya uchayuq runakunawan tandakashpa mikuykangillapa, upyaykangillapaqa? nishpa.

³¹ Chaymi Jisusqa chay piñakuqkunata nirqan:

—Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa. Chay mana qeshyaqkunaqam ambikuqtaqa mana munanchu. (Kay uchayuqkunaqam chay qeshyaqkunashinaqa.) ³² Chayshinallam noqaqa shamushqa kani uchayuqkunata qayanaypaq, uchangunata dijashpa, Dyuspi kriyinanllapa. Piru manam shamushqachu kani chay mana uchayuq tukuqkunata qayaq, nishpa.

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa
(Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

³³ Wakin runakunam Jisusta tapurqan:

—Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, yumbay farisiyu duktrinayuqkunaqa ancha ayunanllapa; kutin kutin Dyusman mañakunllapa. ¿Imaraykutaq qamba yach'akuqnirikuna mana ayunashpachu mikunllapa, upyanllapa? nishpa.

³⁴ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, suq kasaraq runa kumpañirungunata kumbidashpa, fyistapi kaptinqachuraq, ¿atingimanllapa chay kumpañirungunata ayunachiyta? Manám. Chayshinallam kay yach'akuqniykunapis pullay kushikuykashpaqam, mana ayunanllapachu. ³⁵ Piru suq diyam kuntrawaqkuna paykunamanda rinllapa akrawaq. Chayshina akrawaptinraqmi, kay yach'akuqniykunapis rinllapana ayunaq, nishpa.

³⁶ Jisusqam kayshinapis suq kumparasyunda rurarqan:

—Manam pipis mushuq mudananmanda suq pidasuta kuchunchu, mawka mudananda rrimindananqa. Chaqa mushuq mudananda kuchuptinqam qesachakan. Kanan mushuq rritasugam mana pullachu mawkawanqa. Siraptinqam mana shumaqchu kanqa. ³⁷ Chayshinallam llullu binutapis mana wichunchiqchu mawka qara taligamanqa. Chaqa llullu binuqam qarwashpa, mawka qara taligataqa pach'yachin. Chayshinam binu, qara taligaqa qesachakan. ³⁸ Chayri mushuq binutaqa wichushun mushuq qara taligaman (chay qara chutakashpa, ama pach'yanambaq). [Nuta: Chay llullu binuqam Jisuspa mushuq nutisyanshina. Chay mawka qara taligaqam isrraylinukunapa chay unay kustumbringunashina.] ³⁹ Piru chay qarwashqa binutalla upyaqqam,

llullu binutaqa mana munanllapachu: Qarwashqa binum noqapaqqa mas allinqa, nishpa.

6

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa

(Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)

¹ Suq samana diyapim Jisusqa yach'akuqningunawan tarpudukunapa ukunda pasaykarqan. Chaymi yach'akuqningunaqa mallaqnashpa, triguta pitishpa, qaqoshpa, mikuykarqanllapa. ² Chaypaqmi wakin farisiyu duktrinayukuna Jisusta anyarqanllapa:

—Samana diyapiqam mana balinchu trabajananchiqqa. ¿Imaraykutaq kay samana diyapi wakin yach'akuqnikiga trigupa ispigangunata pitikushpa, qaqokushpa trabajaykanllapa? nishpa.

³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Ima, ¿manachu liyishqallapa kangi chay unay gubyirnu Dabid kumpañirungunawan mallaqnashpa rurashqandaqa? ⁴ Karpamanda adurana wasipi ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqlla karqan. Piru Dabid mana dirichuyuq kashpapisti, chay adurana wasiman yaykushpa, chay ufrinda tandakunata mikushpa, chay kumpañirungunatapis qorqan mikunambaq.*

⁵ Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi atini kamachikuyta: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata

(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

⁶ Suq samana diyapim Jisusqa sinaguga wasiman rishpa, chaypi yach'achikuykarqan. Chay ukupiqam suq runa allin ladu qendishqa makiyuq karqan. ⁷ Chaymi Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayukunaqa Jisusta ancha chaparqanllapa: ¿Payqachu rin kach'akachiq chay runata kay samana diyapi ichu mana? nishpa. Chaqa paykunaqam yuyarqanllapa, chaypaq tumbashpa dimandanallapa. ⁸ Piru Jisusqam yuyayninllapata yach'ashpa, chay qendishqa makiyuq runata nirqan:

—Atarishpa, shamuy kay ch'awpiyllapaman, nishpa.

Chaymi runaqa atarishpa ch'awpinllapapina shayarqan.

⁹ Chaymandaqam Jisusqa chay jusgaqkunata nirqan:

—Mayá, niwayllapa: ¿Imatam Tayta Dyus kamachiwanchiq, samana diyapi rurananchiqqa? ¿Allita rurananchiq ichu maluta? ¿Suq runata washananchiq, ichu wanchinanchiq? nishpa.

¹⁰ Chayshina Jisus nishpaqam, yumbay chay rridurnimbi kaqkunata chashpa, chay qendishqa makiyuq runata nirqan:

—Chutay makikita, nishpa.

Chaymi chay runa makinda diki chutaptinlla, qendishqa kashqan-mandaqam dasna allinyarqan. ¹¹ Chayta rikashpaqam, chay kuntraqkunaqa ancha fiyuta piñakurqanllapa. Chaymi paykunapura parlarqanllapa: ¿Imanachishundaq Jisusta? nishpa.

* 6:4 Levítico 24.5, 9; 1 Samuel 21.6

Jisusmi yach'akuqningunamanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq

(Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)

¹² Chay diyakunapim Jisusqa rirqan suq lumaman Dyusman mañakuq. Chay lumapiqam chay tutaqa yuraqarqan Dyusman mañakushpa.

¹³ Chaymandaqam achikyaptinga, yach'akuqningunata qayashpa, yumbay paykunamanda dusita akrashpa numbrarqan, apustulninguna kanambaq.

¹⁴ Chay dusi apustulningunaqam kaykuna karqan: Simun; payllam Pidrupis shutirqan; paypa masan Andris; wakinqam Jakubu, Jwan, Filipi, Bartulu, ¹⁵ Matiyu, Tumas, Alfiyupa churin Jakubu. Suq Simun shutiqtapismi akrarqan, apustulnin kanambaq. Paymi isrraylinu Kananista partidumanda karqan. ¹⁶ Ishkay apustulkunaqam Judas shutirqan. Suqqam Jakubupa masan karqan. Suqqam Judas Iskaryuti shutirqan. Chay Judas Iskaryutim suq tyimpupi Jisusta kuntraqkunaman intrigakurqan.

Jisusmi achka runakunata yach'achirqan

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jisusmi chay lumamanda yach'akuqningunawan shamushpa, suq pambaman ch'ayarqanllapa. Chaypim ashla unayarqan. Ancha achka runa, warmim chay pambaman ch'ayamushqallapa karqan prubinsya Judiyapa kapitalnin Jirusalinmanda, yumbay llaqtangunamanda, Tiru llaqtapa, tukuy Sidun llaqtapa kustangunamanda. Paykunaqam shamushqallapa karqan Jisusta uyanambaq, qeshyayningunamanda kach'akanambaq.

¹⁸ Chaymi Jisusqa paykunata kach'akachishpa, runakunamanda dyablukunatapis qatirqan. ¹⁹ Kanan payqam ancha pudirniyuq kashpa, qeshyaqkunapa sawanman makinda rurashpa, yumbayta kach'akachirqan. Chaymi yumbay qeshyaqkunaqa imashinapis munarqanllapa Jisusman makinda rurayta kach'akanambaqllapa.

Kushikuqkuna mana kushikuqkunawan

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jisusmi yach'akuqningunata chapashpa nirqan:

—Qamkuna pubrikunaqar kushikuyllapa. Chaqa Tayta Dyus allita kamachikushpaqam, shumaqta rin ch'askishuqllapa, paywan kawsanaykil-lapa.

²¹ 'Kanan qamkuna mallaqnaqkunapisri kushikuyllapa. Chaqa suq diyaqam ringillapa undaq. Qamkuna waqaqkunapisri kushikuyllapa. Chaqa suq diyaqam ringillapa kushikuq.

²² 'Noqapi kriyishqaykirayku ch'iqnishuptinllapa ichu qatishuptinllapa ama tandakanayki paykunaman, ichu mana allikunata rimashuptinllapa, ichu malukunatashina musyashuptinllapaqa, kushikuyllapa. ²³ Chaqa ancha shumaq primyutam syilupiqa ringillapa ch'askiq. Unay tyimpupipismi chay ch'iqnishuqkunapa agwilungunaqa chayshinalla Dyuspaq rimaqkunata ancha qesacharqanllapa.

²⁴ 'Piru jimanangillaparaqri qamkuna kapuqkunaqa! Dyuswanqam mana ringillapachu kushikuq. Chaqa kay pachapi bwina bidata pasashpaqam kushikuykangillapa.

²⁵ '¡Ay, imanangiraqri qamkuna unda unda mikuqkunaqa! Chaqa ringillapam mallaqnaq. ¡Imanangiraqri qamkuna asikuqkunaqa! Chaqa ancha llakishpam, ringillapa waqaq.

²⁶ '¡Ay, imanangiraqri qamkuna, runa masikimanda alabashqakunaqa! Chaqa chay alabashuqkunapa unay agwilungunapismi Dyuspaq rimaq tukuqkunataqa chayshinalla alabarqanllapa.

Jisusmi yach'achikurqan, ch'iqniwaqinchiqta kuyananchiq
(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Piru qamkuna uyawaqkunatam niykillapa, kuntraykikunata kuyayllapa. Ch'iqnishuqkunata allita rurayllapa. ²⁸ Maldisyashuqkunata niylapa: "Dyus yanapashunqa", nishpa. Musyashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa, paykunata yanapanambaq. ²⁹ Mayqan runa suq ladu qaqllaykipi takashuptingqa, suq ladutapis qoy, chaypipis takashunambaq. Kapaykita qoch'ishuptimbis, kushmaykitapis dijay apanambaq. ³⁰ Mayqan imata mañashuptimbis, qoy. Pi imaykita qoch'ishuptimbis, amana mañaychu kutichishunanqa. ³¹ Qamkuna munashpa runa masikikuna allita rurashunambaqqa, paykunatapis chayshina allitalla ruray.

³² Kuyashuqkunatalla kuyaptikiqam, Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa chay ancha uchayuqkunapismi kuyaqkunatalla kuyan. ³³ Chaymi qamkuna faburta rurashuqtalla faburta ruraptikiqa, Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa asta chay ancha uchayuq kaqkunapismi chayshinalla rurannalla. ³⁴ (Chayri qamkunapa imayki kaptinqa, runa masiki ima nisitashqanda pristayllapa.) Piru imata qoshunanrayku pristaptikiqam, Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa chay uchayuqkunapismi pristan chay iman qoqkunatalla. ³⁵ Piru qamkunaqar ashwan kuntraykikunata kuyashpa, allita rurayllapa. Qamkunapa imayki kaptinqar, ima nisitashqanda pristayllapa. Piru ama imata qoshunanraykuchu pristayllapaqa. Chayshina allita ruraptikiqam, Dyusqa ancha shumag primyuykita rin qoshuqllapa. Chayta rurashpallapaqam, Dyuspa wambranguna ringillapa kaq. Chaqa Dyusqam ancha allin kashpa, chay mana ni agradisiqkunata, chay malukunatapis yanapan. ³⁶ Chayri ancha allin Taytanchiq Dyus llakipashuptingqa, qamkunapis llakipakuqkuna kayllapa.

Runa masinchiqtaqa ama jugshunchu
(Mt 7.1-5)

³⁷ Ama jugakuychu, qamkunapis ama jugadu kanaykillapa. Suqkunata ama wichupayllapachu, qamkunapis ama wichupadu kanaykillapa. Ashwan suqkunata pirdunayllapa, qamkunapis pirdunadu kanaykillapa. ³⁸ Imayki kaptimbis, suqkunata qoyllapa. Chayshina qoptikiqam, Tayta Dyus rin qoshuq. Chaqa Dyusqa ancha achkata qoshushpa, kuyuchishpa, ch'apsishpa, llapchashpa, ich'akaykaqta rin millqachishuq. Chay ima tantuta yanapaptikim, Dyuspis chay tantuta rin yanapashuqllapa, nishpa.

³⁹ Chaymandaqam Jisusqa kay kumparasyundapis yach'akuqningunata nirqan:

—Suq sarku runaqa ¿imashinaraq apanman suq sarkutaqa? Manam atinchi. ¿Imanaymi apanaqa? Ashwambam suq ush'kuman ishkanandin seqanmanllapa, ¿manachu? ⁴⁰ Chayshinallam suq yach'akuqqa mana rinchu binsiq yach'achikuqninganda. Piru tukuy imata allita yach'akushpaqam, chay yach'achikuqninginshina atin kayta.

⁴¹ Qamkuna mas uchayuqkunaqa ama jugayllapachu, kriyiq masiki ashla uchata ruraptinqa. Chaqa jugshapaqam, paypa ñawimbi suq pidasu uqshitashina kaqta chapaykangishina, mana intyindishpa qamba ñawiki suq bigashina kashqanda. ⁴² Chayshina chay kikin ñawiki suq ancha atun biga kashqanda mana rikashpaqa, ¿manachu penqakungi masaykita ninayki: "Masita, dijaway ñawikimanda chay uqshitata surqonaypaq" nishpaqa? ¡A, qamkuna shimikiwanlla kasukuqkuna! ¡Suqta jugsanaykiqam kan grasyayki! ¡Chaqa suqta jugsanaykimandaqa puntata qamba ñawikimandaraq chay ancha atun bigata surqoy! Chayshina allita chapakushparaqmi,

kriyiq masikipa ñawinmanda uqshitataqa atingi surqoyta. Manaqa manam atingichu, nishpa.

*Allin runata mana allin runataqam riqsinchiq rurashqanmanda
(Mt 7.17-20; 12.33-35)*

⁴³ Suq yura mana baliqqam mana allitaqa puqonchu. Piru suq allin yuraqam allinda puqon. ⁴⁴ Chayshinam yumbay plantakunataqa puqoyninmanda riqsinchiq, ¿manachu? Kashamandaqam mana iguskunataqa pallanchiqchu. Chayshinallam chay sarsamandapis mana ubaskunataqa pallanchiqchu. ⁴⁵ Chayshinallam allin runaqa allikunata rimam, allin yuyaykuna shunqombi kashqanrayku. Piru chay mana allin runakunaqam mana baliqkunata rimam, malu yuyaykuna shunqonllapapi kashqanrayku. Chaqa shunqombi ima laya yuyaykuna kashqandam shiminwanqa rimanlapa; manam maymandachu.

*Runakunapa bidanllapam ishkay laya wasikunashina
(Mt 7.24-27)*

⁴⁶ ¿Imaraykutaq qamkunaqa “Siñursitu, Siñursitu” niwangillapaqa, nishushqayta mana kasushpaqa? ⁴⁷ Suq kumparasyunda nishqaykillapa. Noqata allita kasuwaqkunaqam suq yach'ayniyuq runa wasita ruraqshina. ⁴⁸ Chay yach'ayniyuq runaqam wasinda ruranambaqqa allakurqan uku angu rumiman ch'ayashtin. Chaymandaqam chay jwirti rumipa sawambina simyintunda rurashpa, wasinda alsarqan. Chaymanda ushyaptingam, rriyu undashpa, ancha jwirtita ch'ayamurqan bulaq chay wasitaqa. Piru manam ni kuyuchirqanchu, rumipa sawambi allin simyintuyuq kashqanrayku. Chay rumipa sawambi wasikuqshinam noqata kasuwaqkunaqa. ⁴⁹ Piru mana kasuwaqkunaqam suq runa pamba allpapi mana simyintuyuq wasinda ruraqshina. Chaqa wasinda ushyaptingam, chay rriyu undashpa, ancha jwirtita ch'ayamushpa, chay wasi mana simyintuyuqta bulashpa, limpu chingachirqan, nishpa.

7

*Jisusmi suq rrumanu suldadupa kriyadunda kach'akachirqan
(Mt 8.5-13)*

¹ Jisusqam paykunata yach'achishpaqa, rirqanna Kapirñawun llaqtaman. ² Chaypim suq rrumanu suldadu tiyaq. Chay suldaduqam achka suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Paypam suq ancha kuyashqan kriyadun qeshyaq wañuykarqanna. ³ Chay rrumanu suldaduqam Jisuspa famanda yach'arqan. Chaymi kach'arqan kamachikuq ansyanu isrraylinukunata, rinamaqllapa Jisusta rrugashpa apamuq, kriyadunda kach'akachinambaq. ⁴ Chaymi kach'adungunaqa rishpa, Jisusta ancha rrugarqanllapa:
—Ancha allinmi chay rrumanu suldaduqa. Yanapayri yush'ayku. ⁵ Chaqa noqanchiq isrraylinukunatam ancha kuyawanchiq. Chaymi sinaguga wasita rurashqa noqaykunapaq, nishpa.

⁶ Chayshina niptingam, Jisusqa chay rrugaqkunawanna rirqan. Chaymi suldadupa wasinman yaqqana ch'ayaptinga, chay rrumanuqa wakim kumpañirunda kach'arqan, ñanmanlla tingushpa, ninanllapa:

—Taytitu, amar piñakuychu. Amanar kaykamanqa shamuychu. Chaqa manamir baliq runachu kani, kay wasiyman yaykunaykiqa. ⁷ Chaymi mana rirqaychu noqa kikiy maskashuqqa. Kamachikuyri. Chay nishqaykiwanllam kriyaduyqa rin kach'akaq. ⁸ Chaqa noqapismi kamachiwaqta kasuni. Chayshinallam kamachishqay suldaduykunapis kasuwan. Suqninda “Riy”,

niptiyimi, rin. Suqta “Shamuy”, niptiyimi, shamun. Kriyaduyta kamachiptiy, imata ruranambismi ruran.

⁹ Chayshina niptinmi, Jisusqa ancha isphantashpa, kushikurqan. Chaymi tikrakashpa chay pullan rikunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, kay ancha kriyiq runatashinaqam mana ni suqta tarishqachu kani, ni kay llaqta masinchiq isrraylinukunapi, nishpa.

¹⁰ Chaymandaqam chay kach'adungunaqa wasiman kutirishpaqa, chay kriyadun qeshyaqtaqa kach'akashqatana tarirqanllapa.

Jisusmi suq biyudapa wawanda kawsachirqan

¹¹ Chaymandaqam Jisusqa Nayin shutiq llaqtamanna rirqan. Paypa pulanmi rirqanllapa yach'akuqninguna, ancha achka runakuna, warmikuna.

¹² Chay Nayin llaqtaman yaqqana ch'ayashpaqam, rikarqan suq almata apaykaptinllapa pambaq. Chay wañushqaqam suq biyudapa sapalan ullo wawan kashqa karqan. Chay llaqtamandaqam achka runakuna, warmikuna riykarqan pambakuq, chay biyudata kumpañashpa. ¹³ Chaymi Jisusqa chay biyudata chapashpa, llakipashpa nirqan:

—Amar waqaychu, nishpa.

¹⁴ Chaymandaqam almaman qemikashpa, paranman makinda rurarqan. Chaymi chay apaqkunaqa riykashqanmanda shayaptin, Jisusqa chay almata nirqan:

—Wambra, qamtam niyki, jatariy! nishpa.

¹⁵ Chayshina niptinllam, chay wañushqa wambraqa alsakamushpa, parlarqanna. Chaymandaqam Jisusqa chay wambraqaqa kawsaqtana mamanda intrigarqan. ¹⁶ Chaymi rikaqkunaqa manchashqata chapashpa, Dyusta kayshina alabarqanllapa:

—¡Dyuspaq suq ancha kamachikuq rimaqmi kay noqanchiqkunaman shamushqa! nishpa.

Nirqanllapapismi:

—Tayta Dyusmi shamushqa yanapawananchiq, nishpa.

¹⁷ Kanan Jisuspa famanqam chay prubinsya Judiypa tukuy rridurnin llaqtakunaman shikwakarqan, “Jisusshi kawsachikushqa”, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi yach'akuqningunata Jisusman kach'arqan (Mt 11.2-19)

¹⁸ Chaykunata Jisukristu ruraptinmi, Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna yach'arqan. Chaymi paykunamanda yach'ashpa, Jwanqa ishkey yach'akuqninda qayashpa, ¹⁹ Jisusman kach'arqan, kayshina tapunambaq:

—Mayá, ¿qamchu Dyusmanda chay shamunambaq Washadur kangi, ichu suqtaraq shuyashaqlapa? nishpa.

²⁰ Chaymi chay kach'adungunaqa rishpa, Jisusta nirqan:

—Jwan Shutichikuqmi kach'amuwashqa tapushunayllapa: “¿Qamchush Dyusmanda chay shamunambaq Washadur kangi, ichu suqtaraq shuyashaqlapa?” nishpa.

²¹ Chay urasmi Jisusqa achka qeshyaqkunata kach'akachiykarqan. Wakinmandaqam dyablukunata qatiykarqan. Achka sarkukunatapismi chapachiykarqan. ²² Chaymi Jisusqa chay tapuqkunata nirqan:

—Kutirishpa, Jwanda niyllapa kay rikashqaykillapata, uyashqaykillapata, sarkukuna rikakushqanda, kujukuna purishqanda, ismuykaq kwirpuyukuna kach'akashqanda, surdukuna uyakushqanda, wañushqakuna kawsamushqanda, pubrikuna Dyuspa shumaq nutisyanda

uyashqanda. ²³ Kanan noqapi mana shaykuq kriyiqkuna kushikunqallapa. Chayta Jwanda niyllapa, nishpa.

²⁴ Chayshina niptinmi, chay kach'adungunaqa Jwanmanna kutirirgan. Riptinllapaqam, Jisusqa chaypi kaqkunata kayshina yach'achikurqan Jwan Shutichikuqpaq:

—¿Ima laya runatam rirqaykillapa chapaq chay chuncha lugarmanqa? ¿Rirqaykillapachu chapaq suq runa mana allin yach'aqta, suq kañata wayra waqman kayman kuyuchiqtashina? Manám. ²⁵ ¿Ichu rirqaykillapaqa chapaq suq ancha ch'aniyuq mudanayuq runata? Manám. Chaqa chay ancha shumaqta mudakuqkuna, chay bwina bida kawsaqkunaqam tiyanllapa gubyrinukunapa atun wasingunapi, ¿manachu? ²⁶ Chayshinaqa ¿imata rikaqtaq rirqaykillapaqa? ¿Dyuspaq suq allip rimaqta? Ari, alliptam niykillapa, Dyuspaq ancha baliq rimaqtam rirqaykillapa rikaqqa. Kanan chay Jwanqam yumbay chay suq rimaqkunamanda mas baliq kashqa. ²⁷ Chaqa chay Jwambaqmi Taytanchiq Dyusqa Santu Librumbi Akrashqan Washadurta kayshina niwarqan:

Qamba ñawpaykitam noqapaq suq rimaqta rini kach'aq. Paymi ñanda allichanmanshina runakunata rin yach'achiq, shumaqta qamta ch'ayachishunanllapa, nishpa.*

²⁸ Chaymi allipta niykillapa, Dyuspaq yumbay rimaqkunamandam mana ni suq Jwanmandaq mas baliqqa kashqachu. Piru noqa Taytaywan kamachikuqtiy, noqapi yuyakuqmanda mas umildi kaqqam mas baliq rin kaq chay Jwanmandaq, nishpa.

²⁹ Chayshina Jisus Jwanda alabaptinqam, yumbay chay uyaqkuna asta chay kuntribusyun kubrakuqkunapis nirqanllapa:

—Dyusqam ancha allin kashqa noqanchiqkunawanqa, nishpa.

Chaqa yumbay paykunatam Jwanqa shutichishqa karqan. ³⁰ Piru farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam mana dijakashqachu karqan Jwan shutichinambaq. Ashwanmi Tayta Dyus paykunata munaptin washaytaqa, fyirusyashpa mana munarqanllapachu.

³¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Imawandaq kay tyimpumanda runakunataqa atini kumparayta? ¿Ima laya kustumbriyuqmi paykunaqa? ³² Kay mana kriyiqkunataqam kumparani chay wambra mana nimatapis munaq pugllaqkunawan. Manchu wambrakunaqa plasapi pugllanllapa, fyistatashina rurashpa ichu suq almata pambaqshina tukushpa. Piru wakin wambrakuna mana munaptin pugllaytaqam, chay pugllaqkunaqa ninllapa: “¡Fyistapishina flawtata waqachiptiyimi, mana dansangillapachu! ¡Pambakuqshina llakiy llakiyta kantaptiyipismi, mana waqangillapachu!” nishpa. (Chayshinallam wakinnikikuna mana munangillapachu uyayta ni Jwan Shutichikuqta ni noqata). ³³ Chaqa chay Jwan shamushpa, mana ni tandata ni allin mikunata mikuptin, mana ni binuta upyaptinqam, nirqaykillapa: “Waq Jwanqam dyabluwan kashpa, lukushina purin”, nishpa. ³⁴ Chaymandaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa mikuptiy, imitata upyaptiyqam, noqapaq ningillapa: “¡jwi, mana undaqmi mikun, upyan! Chay uchayuqkunawan, kuntribusyunda kubrakuqkunawanmi tandakan”, nishpa. ³⁵ Piru Dyus nishqanda kasuqkunaqam ancha yach'ayniyuqkuna. Chaymi shumaqta kawsaptinllapa, rikaqkunaqa intyandinllapa: Ancha yach'ayniyuqmi Dyusqa, nishpa.

Jisusmi farisiyu Simumba wasimbi mikurqan

* 7:27 Malaquías 3.1

³⁶ Suq farisiyu duktrinayuq runam Jisusta nirqan:

—Aku wasiyman mikuq, nishpa.

Chaymi Jisusqa wasinman rishpaqa, mesaman tiyarqan mikunambaq.

³⁷ Chay llaqtapim suq warmi ancha uchayuq karqan. Chay warmim yach'arqan chay farisiyupa wasimbi Jisus kashqanda. Chaymi ikinda ch'ayarqan mishki mutkinata suq rumi pumupi apashpa. ³⁸ Jisuspa ch'akinman qemikashpam, ancha waqarqan. Waqaqshinam ch'akingunata nuyuchirqan waqayninwan. Nuyuchishpaqam aqchanwan chakichishpa, muchashpa, chay mishki mutkinawan pasarqan. ³⁹ Chay farisiyu Jisusta apaqqam chay warmi chayta rurayqaqa rikashpaqa, yuyarqan: Atatayraq kay warmiqa. Mana allikunata rurashpam purirqan. Kay runa Dyuspaq allip rimaq kashpaqach'i, atinanda yach'ayta: Uchayuq warmim ch'akiymanda piskawaykan, nishpa. ⁴⁰ Chayshina yuyaptinmi, Jisusqa nirqan:

—Simun, munanim suq kusitata nishuyta.

Chaymi farisiyuqa nirqan:

—Niwayri, Yach'achikuq Taytitu, nishpa.

⁴¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ishkay runam suq qellayniyuqta dibiraq. Suqmi 50 dinaryu qellayta dibirarqan; suqqam 50 dinaryu qellayta dibirarqan. ⁴² Mana atiptinllapa pagaraytam, chay qellay dwiñuqa chay ishkandin dibiraqta pirdunarqan. Mayá, niway, chay dibiraqkunaqa, ¿mayqanninraq masta rin kuyaq chay qellay dwiñutaqa? nishpa.

⁴³ Chayshina niptinqam, Simunqa nirqan:

—Noqam yuyani, chay runa mas achka dibirashqan pirdunashqanmi mastaqa rin kuyaq, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, chayshinam. Allitam yuyashqa kangi, nishpa.

⁴⁴ Chaymandaqam chay warmita chapashpa, Simunda nirqan:

—¿Intyindishqachu kangi kay warmi rurashqandaqa? Rikay, kay wasikiman yaykuptiyqam, mana qowarqaykichu yakuta, ch'akiykunata maylanayqa. Piru kay warmiqam waqayninda ich'ashpa, ch'akiykunata aysashpa, aqchanwan chakichishqa. ⁴⁵ Qamqam mana napaykuwashqachu kangi muchawashpa. Piru payqam ch'ayamushqay urasmandapacha mana shaykuq ch'akiykunata muchashqa. ⁴⁶ Qamqam mana umaytaqa asiytiwanqa pasarqaykichu, shumaqta ch'ayachiwanaykiqa. Piru payqam ancha ch'anuyquq mishki mutkinawan ch'akiykunata liyashqa. ⁴⁷ Chaymi allipta niyki, Taytanchiq Dyus kay warmita yumbay uchangunata pirdunaptinqam, kayshina ancha kuyawan. Piru Tayta Dyus suq runa ashla uchayuqta pirdunaptinqam, chay runaqa ashlitatalla kuyan, nishpa.

⁴⁸ Chaymandaqam chay warmitaqa nirqan:

—Uchaykimandam pirdunayki, nishpa.

⁴⁹ Chayshina niptinqam, Jisuswan mesapi kaqkunaqa, suqnin suqnin parlarqanllapa:

—¿Imataq kashpa, kay yanqa runaqa uchangunata pirdunaykan? nishpa.

⁵⁰ Piru Jisusqam chay warmita nirqan:

—Noqapi kriyishqaykiraykum, yumbay uchaykimanda pirdunaduna kangi. Kushikushpana riy, nishpa.

¹ Chaymandaqam Jisusqa dusi apustulningunawan rirqan achka llaqtakunata, achka kasiriyukunata, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq, chay uyaqkuna Dyusta kasunambaqllapa. ² Wakin warmikunapismi Jisuspa pullan rirqan. Paykunataqam nanayingunamanda kach'akachishqa karqan. Wakinmandaqam dyablukunata qatishqa karqan. Chay warmikunamandaqam suqninga Marya karqan. Payllam Madalinapis shutiq (Magdalamanda kashqanrayku). Paymandam Jisukristu syiti dyablukunata wichukushqa karqan. ³ Suq warmiqam Jwana shutiq. Payqam Chusapa warmin karqan. Chay Chusaqam prifiktu Irudispa wasimba kamachikuqin karqan. Suq warmiqam Susana karqan. Wakin warmikunapismi Jisuspa pullan puriqllapa tukuy iman kaqwan yanapashpa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan tarpukuq runawan
(Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)

⁴ Achka llaqtakunamanda achka runa, warmi shamuptin Jisusta rikaqmi, payqa kay kumparasyunwan paykunata yach'achirqan:

⁵—Suq tarpukuq runa simillanda shikwaptinmi, wakin simillaqa ñanman ishkirqan. Chay ñambi ishkiq simillatam pasaqkuna sarrurqanllapa; wakinandaqam pishqokuna pallarqan. ⁶ Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chay simillaqam sawapilla kashpa, wayralla wiñarqan. Lukismi kaskaju kashqanrayku, mana atishpa ch'upakuyta, chakirqan. ⁷ Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan. Chaymi chay similla wiñaptinqa, kashakunapis pullan wiñashpa maqarqan. Chaymi limpu chingachirqan. ⁸ Piru wakin simillaqam ancha allin allpaman ishkirqan. Chay simillaqam shumaqta wiñashpa, allita puqorqan. Chaqa kada simillitam syin granusta puqorqan.

Chayshina nishpaqam, Jisusqa ancha jwirtita nirqan:

—¡Qamkuna rinriyuqkunaqar allita uyawayllapa kay nishushqayta! nishpa.

Jisusqam achka kumparasyunwan yach'achikurqan
(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)

⁹ Chay kumparasyunda nishqambaqmi yach'akuqninguna Jisusta tapurqan:

—Niwayllapar, ¿imam munan niyta chay nishqaykiqa? nishpa.

¹⁰ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Dyusmi munan noqapi kriyiqkuna allita intyindinaykillapa: Kayshinan ancha shumaqta rin kamachikuq, nishpa. Piru noqapi mana munaq kriyiqkunataqam achka kumparasyunwanlla yach'achini, maychika chashpapis, ama rikananllapa, maychika uyashpapis, ama intyindinanllapa.

Jisusmi chay kumparasyumbaq intyindichikurqan
(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)

¹¹ 'Chay kumparasyunqam kayshina munan niyta: Dyuspa shumaq nutisyanqam chay simillashina. ¹² Wakin uyawaqkunam chay similla ñanman ishkiqshina. Ancha angu shunqoyuq kashpa, Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa, mana kriyinllapachu. Chaymi dyabluqa shamushpa, uyashqanda das qonqachin, ama kriyishpa washadu kananllapa. ¹³ Wakin uyawaqkunaqam chay ashla allpayuq kaskajushina. Chaymi Dyuspa shumaq nutisyanda uyaptinllapaqa, shunqombi mana allitaga yurakanchu. Chaymi das kriyishpa, ashla tyimputalla ancha kushikushpa kawsanllapa. Chaymandaqam ashla padisishpaqa, das syintishpa, Dyusmanda akrakanllapa. ¹⁴ Wakin uyawaqkunaqam chay kashapa ukumbi tarpudu wiñaqkunashina. Paykunaqam Dyuspa shumaq

nutisyanda uyashpa kriyin. Piru chaymandaqam tukuy imayuq munashpa kayta, kwirpun munashqambilla yuyashpaqa, Dyusta qonqanllapa, chay similla kashakunapa ukumbi chingaqshina. ¹⁵ Piru wakingunaqam chay allin allpashina. Chaya ancha allin shunqoyuqkuna Dyus nishqanda uyaptinllapam, allita yurakan. Chaymi Dyustana mana shaykuq kuyashpa, kasushpa, shumaqtana kawsanllapa.

Suq kumparasyundam rurarqan michawan
(Mk 4.21-25)

¹⁶ Suq michata syindishpaqam, mana pipis suq almunwanqa pambanchu ni kamaba waranman pakanchu. Ashwanmi altupi rurán, yaykuqkunata achikchanabaq. ¹⁷ Chayshinallam yumbay pakadu kaqqam suq diyaqa manana pakaduchu rin kaq. Ashwanmi achka runakuna chay mana yach'ashqangunata rinllapa yach'aq. ¹⁸ Allita uyawayllapa, chay allita yach'akuqtam Dyusqa masta rin yach'achiq. Piru chay mana allita uyakuqtam chay ashla yach'akushqandaqa limpu rin qonqachiq.

Jisuspa masanguna mamambismi payman ch'ayamurqanllapa
(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)

¹⁹ Jisuspa masanguna mamambismi ch'ayamurqan chay kashqanman. Piru ancha unda runa kaptinmi, mana atirqanllapachu ch'ayayta Jisuspa ladunmanqa. ²⁰ Chaymi Jisustaqa suq runa abisarqan:

—Siñursitu, mamayki masaykikunam kay sawapi. Anchash munanllapa gamwan parlayta, nishpa.

²¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Taytay Dyus nishqanda uyaqkuna kasuqkunam noqapa mamay, masaykunaqa, nishpa.

Jisusmi wayrata yakuta qasillachirqan
(Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)

²² Suq diyam Jisusqa yach'akuqningunawan yakupi puriq barkuman yaykushpa, paykunata nirqan:

—Aku kay atun goch'apa waq chimbanman, nishpa.

Chayshina niptinqam, rirqanllapana. ²³ Chaymi riykaptinllapaqa, Jisusqa puñurqanna. Kanan qonqaylla ancha jwirtita wayraptinmi, chay yakuqa ancha maqchikamushpa, undaykarqanna chay barkuman. Chaymi chay barkuqa yaqqana segarqan. ²⁴ Seqaykaptinnaqam utqaymaya Jisusta rikch'achishpa nirqanllapa:

—¡Ay, Taytitu, Taytitu! ¡Seqaykanchiqnam yakuman! nishpa.

Chaymi Jisusqa atarishpa, chay wayrata, chay maqchikaykaq yakukunata jwirtita rimashpa, kamachishpa, limpu qasillachirqan. ²⁵ Chaymandaqam chay yach'akuqningunata tapurqan:

—¿Imapaqmi qamkunaga mancharqaykillapa? ¿Ima manachu noqapi allita yuyakungillapa? nishpa.

Chaymi paykunaqa ancha ispantashqata, suqnin suqnin parlarqanllapa:

—¿Ima layaraq kay runaqa? ¡Rikay, kamachiptin kay wayrawan yakuqa das kasushpa, qasillarqan! nishpa.

Dyablukuna lukuyachiptinmi, suq runa kadinakunata pitirqan
(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)

²⁶ Chay goch'apa waq chimbanman rishpaqam, Gadarapa manyanman ch'ayarqanllapa. Gadararaqam Galiliyapa chimba shutimbi kidan. ²⁷ Chay yakupi puriq barkumanda goch'apa manyambi ishkiptinllapaqam, suq luku gadarinu runa Jisusman ch'ayarqan. Chay runapa kwirpumbim achka tyimpuna dyablukunapa ispiritunguna tiyashqa karqan. Chaymi

luku kashpa, sipralla puriq. Kanan pantyungunapim tiyaq. Wasimbiqam manana tiyarqanchu. ²⁸Chay runaqam Jisusta chapashpa, qayach'akushpa, ñawpambi qonqorikushpa nirqan:

—¿Imapaqmi mitikungi noqamanqa, qam ancha pudirniyuq Dyuspa Churinqa? Rrugaykim, yush'ayku, amar qesachawaychu, nishpa.

²⁹Chaqa Jisusqam chay runamanda qatiykarqan chay dyabluta. Chaymi chayshina chay dyabluqa rrugarqan. Chay dyabluqam achka tyimpuna chay runataqa dwiñukushqa karqan. Chaymi runakunaqa chay runata sujitananllapa yuyashpa, makingunamanda, ch'akingunamanda kadinakunawan alli watashqallapa karqan. Piru chay lukuqam chay kadinataqa mana kwintashpachu, pitishpa, chuncha lugarkunaman rirqan, dyablu apaptin.

³⁰Jisusmi tapurqan:

—¿Imam shutingi? nishpa.

Payqam nirqan:

—Manadam shutinillapa, nishpa.

Chayshinaqam nirqan, ancha achka dyablukunapa ispiritunguna chay runapa kwirpunman yaykushqa kaptin. ³¹Chay dyablukunaqam Jisusta ancha rrugarqanllapa, ama chay manchaypaq talalanman kach'anambaq.

³²Anaq ladun qaqapim ancha achka kuchikuna mikuykarqan. Chaymi chay dyablukunaqa Jisusta rrugarqanllapa, chay kuchikunaman yaykunambaq. Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, riyllapa, nishpa.

³³Chayshina niptinqam, chay dyablukunaqa runamanda lluqshishpa, chay kuchikunamanna yaykurqanllapa. Chaymi yumbay chay kuchikunaqa, lukuyashpa, qayach'akushpa, qaqamanda kallpashpa, qoch'aman seqarqan. Chaymi ch'uqashpa yumbayna wañurqanllapa.

³⁴Kanan chay michiqkunaqam chayta rikashpaqa, ancha manchashpa, kallpaylla rirqanllapa abisaq ch'akrangunapi kaqkunata, llaqtambi kaqkunata:

—Kay kusasmi pasawashqa, nishpa.

³⁵Chaymi ancha achka runakuna rirqanllapa, chay pasashqanda rikaq. Kanan Jisus kashqanman ch'ayashpaqam, chay lukutaqa kach'akashqatana tarirqanllapa, Jisuspa ch'akin kaqpi tiyaykaptin. Chay runaqam riwiyumbina kashpa, mudanandapis allitana rurakushqa karqan. Chayta rikashpaqam, ancha mancharqanllapa. ³⁶Kanan chay rikaqkunaqam chay shamuy runakunata manyaqlla parlachirqanllapa:

—Rikashqallapam kani chay lukuta Jisus kayshina kach'akachiptin, nishpa.

³⁷Chaymi chay gadarinukunaqa ashwamba mancharqanllapa. Chayraykum yumbaynin Jisusta rrugarqanllapa, chay Gadaramanda lluqshinan. Chaymi Jisusqa barkuman yaykushpa, chay Gadaramandaqa rirqanna. ³⁸Kanan chay runa kach'akaqqam Jisusta ancha rrugarqan pullan apanambaq. Piru Jisusqam kamachishpa kidanambaq, dipidikashpa nirqan:

³⁹—Wasikiman kutirishpa, Tayta Dyus tukuy ima ancha yanapashushqanda aylluykikunata willay, nishpa.

Chaymi chay runaqa llaqtanman kutirishpa, yumbayta parlachirqan:

—Jisusmi kayshina ancha yanapawashqa, nishpa.

Jisusmi suq warmita kach'akachishpam, suq chinata kawsachimurqan (Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

⁴⁰ Jisus kutimuptin chay qoch'apa suq ladu chimbanmanqam, ancha achka runa, warmi chaypi payta shuyaykarqanllapa. Chaymi shamuptingqa, ancha kushikushpa, shumaqta ch'ayachirqanllapa. ⁴¹ Chaymambismi suq runa Jayru shutiq ch'ayarqan. Payqam suq sinaguga wasipa kamachikuqnin karqan. Chay Jayrum Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, kayshina ancha rruqarqan:

—Taytitu, yush'aykur aku wasiyman, nishpa.

⁴² Chaqa payqam suq chinayuqla karqan. Piru chay chinanqam dusi watayuq kashpach'i, wañuykarqanna. Chaymi Jisusqa Jayruwana riptingqa, ancha achka runa, warmi ikinda kish'kichaypa rirqanllapa.

⁴³ Chay runakunapa ukumbiqam suq qeshyaq warmi riykarqan. Chay warmitaqam yawarqa dusi wata tukuyta mana dijarqanchu. Chaymi ancha qeshyaqla puriq. Kanan ambikuqkunata pagarashpam, tukuy ima kaqninda limpuna ushyashqa karqan. Piru manam ni mayqan ambikuq atirqanchu kach'akachiytaqa. ⁴⁴ Chaymi chay warmiqa ikin laduta qemikashpa, Jisuspa kapamba manyanda makinda ruraptinlla, yawarqa das dijarqan. ⁴⁵ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Pitaq kapayta llamkashqa? nishpa.

Yumbay ikinda riqkunaqam nirqanllapa:

—Manam, manam, nishpa.

Chayshina niptinllapaqam, Pidruqa „wakin yach'akuq masingunawan, nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, kay tukuy runam kish'kichashuykangi. Tukuy ladumandam kumsashungi. Chaypaqqa „imaraykutaq tapukungi: “¿Pitaq kapayta llamkashqa?” nishpaqa?

⁴⁶ Piru Jisusqam nirqan:

—Suqnikim kapayta llamkarqayki. Chaqa pudirniy kach'akachishqandam syintishqa kani, nishpa.

⁴⁷ Chaymi warmiqa yuyashpa: Mananam atinichu pakakuyta, nishpa, ancha manchaywan ch'apsikashpa, Jisuspa ñawpanman rishpa, qonqorikushpa, yumbaypa ñawpambi Jisusta nirqan:

—Taytitu, noqam qeshyaq kashpa, kapitaykipa manyanda llamkashqa kani. Chaymi diki llamkashpalla kach'akarqay, nishpa.

⁴⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ijita, noqapi yuyakushqaykiraykum kach'akashqana kangi. Chayri kananqa kushikushpana riy, nishpa.

⁴⁹ Chayshina Jisus manaykaptinmi, chay sinaguga wasipa kamachikuqnin Jayrupa wasinmanda suq runa ch'ayamushpa nirqan:

—Chinaykiqam wañushqana. Amana Yach'achikuqtaqa piñachiychu, nishpa.

⁵⁰ Chayshina chay runa niptimbismi, Jisusqa Jayruta nirqan:

—Ama manchaychu. Allita noqapi yuyakuy. Chinaykiqam rin kawsamuq, nishpa.

⁵¹ Chaymandaqam wasinman ch'ayashpaqa, Jisusqa yumbayta nirqan:

—Ama yaykuyllapachu, nishpa.

Chaymandaqam Pidruwan, Jakubuwan, Jwanwan, almapa taytanwan mamanwanlla Jisusqa yaykurqan. ⁵² Uku wasipiqam dwilupi kaqkunaqa almitapaq yupakuykarqanllapa. Piru Jisusqam chay yupakuqkunata nirqan:

—Ama waqayllapachu. Chinaqam mana wañushqachu. Puñuykanllám, nishpa.

⁵³ Chaymi yumbay paykuna yach'ashpa: Chinaqam allipta wañushqana, nishpa, Jisustaqa asiparqanllapa.

⁵⁴ Piru Jisusqam almitata makinmanda piskashpa, jwirtita nirqan:

—¡Chinita, atariy! nishpa.

⁵⁵ Chayshina qayaptinllam, chay chinaqa das kawsamushpa, atarimurqanna. Chaymi Jisusqa kamachirqan, qaranambaqllapa chay chinata. ⁵⁶ Kanan chay taytanwan mamangam ispantashqata ancha kushikurqanllapa. Piru Jisusqam paykunata kamachirqan, chay rurashqambaq ama pitapis parlachinanllapa.

9

Jisusmi dusi apustulningunata kach'arqan, paypaq yach'achikunanllapa
(Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

¹ Jisusmi tandashpa chay dusi akrashqan yach'akuqninda, pudirninda qorqan, runakunamanda atinanllapa dyablukunata qatiyta, qeshyaqkunata atinanllapa kach'akachiya. ² Kanan paykunatam kach'arqan, rinanllapa Dyuspaq yach'achiq runakunata, warmikunata: “Dyusmi munan shumaqta payta kasunanchiqllapa”, nishpa. Kach'arqambismi, kach'akachinanllapa qeshyaqkunata. ³ Chaymandaqam nirqan:

—Chayshinallar riyllapa. Amar apayllapachu burdunda, alfurjata, fiyambrita, ni qellayta. Mudanaykitaqa suqtalla kadunu apayllapa.

⁴ Mayqan wasiman ch'ayashpaqa, chaypilla kidayllapa, chay lugarmanda rinaykikaman. ⁵ Mayqan llaqtapi mana munaptinllapa ch'ayachishuytaqa, lluqshishpa, ch'akikikunata ch'apsiy pulbu ishkinan, yach'anallapa: Chay apustulkunaqam manana kwintayuqchu noqanchiqkunawanqa, nishpa.

⁶ Chaymi apustulningunaqa kasiriyukunaman rishpa, tukuy maypi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikushpa, qeshyaqkunata kach'akachirqanllapa.

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan
(Mt 14.1-12; Mk 6.14-29)

⁷ Gubyirnu Irudismi tukuy ima Jisus rurashqambaq yach'arqan. Luk-ismi runakuna suqpaq suqpaq rimaptinllapa, Irudisqa ancha yuyashpa tapurqan: “¿Chayshinaqa pitaq chay runaqa?” nishpa. Chaqa Jisuspaqqam wakinqa niq: “Alma Jwan Shutichikuqmi wañushqanmanda kawsamushpa, Jisusna shutin”, nishpa. ⁸ Wakinqam nirqan: “Dyuspaq rimaq Eliyasmi rikakumushqa”, nishpa. Wakinqam nirqan: “Dyuspaq unay rimaqkunamandam suqnin kawsamushqa”, nishpa. ⁹ Chaymi chay Irudisqa ancha yuyashpa nirqan:

—Piru Jwan Shutichikuqpa umandaqam noqa kikiy pitichirqay. ¿Chayshinaqa pipa famandaraqri ancha parlanllapa: “Kaykunatam rurashqa”, nishpa?

Chaymi Irudisqa Jisusta ancha munarqan riqsiyta.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Chaymandaqam chay dusi apustulninguna kutimushpaqa, yumbay rurashqanllapata Jisusta parlachirqanllapa. Chaymi Jisusqa suqkunamanda akrakashpa, paykunata apashpa, rirqan Bitsayda llaqtapa sawa chuncha lugarmanna. ¹¹ Piru runakunaqam yach'ashpa: Jisusqash waq llaqta Bitsaydapa sawa chunchambi, nishpaqa, ikinda rirqanllapa. Chaymi chay runakuna ch'ayaptin, Jisusqa paykunata

shumaqta ch'ayachishpa, yach'achirgan imashinam Tayta Dyus shumaqta rin kamachiq yumbay payta kasuqkunata. Kanan qeshyaqkunatapismi chaypiqa kach'akachirgan.

¹² Chaymandaqam tardiyaptinga, chay dusi apustulkunaqa Jisusta nirqanllapa:

—Dispidiyina kay achka runata, warmita, kay sirka lugarkunaman rinanllapa, pusadanda, mikunanda maskaq. Chaqa kay chunchapiqam mana pipis tiyanchu, nishpa.

¹³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkuna qarayllapa, nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—¿Imatanamir qarashaqllapaqa? Sinku tandita, ishkey piskaditullam kan. Yumbay kay uyashuqkunata qaranayllapaqam munan rinayllapa karuman, ancha achka mikunata randimuq, nishpa.

¹⁴ Chaqa ullqokunallach'i karqan 5.000qa. Piru Jisusqam yach'akuqningunata kamachirgan:

—Yumbayta tiyachiylapa 50, 50 waqpi kaypi, nishpa.

¹⁵ Chay nishqanshinam yumbayta tiyachirganllapa pachan pachan.

¹⁶ Chaymi Jisusqa chay sinku tanditata chay ishkey piskadituta piskashpa, syiluman chapakushpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa, yach'akuqningunata qorqan, paykunana aypachinambaq yumbay runakunata, warmikunata, wambrakunata. ¹⁷ Chayshinam yumbay mikurqanllapa undanangaman. Undaptinllapaqam chay tandawan pijisituqa dusi kanastas unda subrarqan.

Pidrum Jisusta nirqan: “Dyus Akrashqan Washadurmi kangi”, nishpa (Mt 16.13-19; Mk 8.27-29)

¹⁸ Suq diyam Jisus suq chuncha lugarpi Dyusman mañakuykarqan. Chaypi yach'akuqninguna paypa pullan kaykaptinmi, Jisusqa kayshina tapurqan:

—Mayá, runakunaqa ¿imatam nin noqapaqqa? ¿Pish kani paykunapaqqa? nishpa.

¹⁹ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Wakinmi nin, Jwan Shutichikuqshi kangi. Wakingam nin, Dyuspaq unay rimaq Eliyasshi kangi. Wakingunaqam nin, Dyuspaq unay rimaqkunamanda suqnin kawsamuqshi kangi, nishpa.

²⁰ Chayshina niptinllapaqam, paykunata tapurqan:

—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi? ¿Pitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—¡Qamqam Dyus Akrashqan Washadurniyllapa kangi! nishpa.

Jisusmi nirqan: “Rinllapam wanchiwaq”

(Mt 16.20-28; Mk 8.30-9.1)

²¹ Piru Jisusqam chay yach'akuqningunata ancha kunarqan, chay nishqanllapata ama pitapis ninambaqllapa. ²² Kayshinapismi nirqan:

—Dyus nishqanda kumplinaypaqmi noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa ancha rini ñakaq. Chaqa chay kamachikuq ansyanukuna, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunam mana baliqpaq riqsiwashpa, rinllapa wanchiwaq. Piru chayshina wanchiwaptimbismi, kimsa diyamanda rini kawsamuq, nishpa.

²³ Chayshina nishpaqam, yumbayta nirqan:

—Mayqan runa noqapa yach'akuqniy munashpa kaytaqa, tukuy ima pay munashqanda dijanqa. Chaymandaqa tukuy diya noqatalla kasuwashpa kawsanqa, awnki suq kruspi munaptinllapa wanchiytapis. ²⁴ Chaqa mayqanniki noqata ñigawashpa, bidaykita washanaykiqam, ringi chingaq

tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku mayqan wanchishuptin-qam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki. ²⁵ Mayá, suq runa ichu suq warmi tukuy kay munduta ganashpa, piru jwisyu diyapi chingashpaqa, ¿imatam ganashqa? Manam nimatapis ganashqachu. ²⁶ Chaymi mayqan runa noqapaq ichu yach'achikushqaypaq penqakushpaqa, kayta yach'anqa: Dyusmanda Shamuq Runa Jisukristum syilumanda rin kutimuq suq ancha kamachikuq gubyirnishina, Tayta Dyuspa llipyayn-inwan llipyashpa, paypa santu anjilningunawan. Chay diyaqam paypis noqapaqqa rin penqakuq, nishpa. ²⁷ Piru alliptam niykillapa, wakin kaypi kaqkunaqam mana rinlapachu wañuq, Dyus kamachikuqta rikanangaman, nishpa.

Jisukristum achikchakurqan
(Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)

²⁸ Uchu diyas pasaptinch'i, Jisusqa Pidruta, Jakubuta, Jwanda apashpa, rirqan suq atun lumapa sawanman, Dyusman mañakuq. ²⁹ Chaypi Jisus Tayta Dyusman mañakuykaptinmi, qaqlanqa limpu suq layayarqan. Mudanambismi ancha yuraqpaq tikrakashpa, ancha llipyarqan. ³⁰ Chaymandaqam ishkey runa chaypi rikakushpa, paywan parlarqanllapa. Suqmi Muysis, suqqam Eliyas karqan. ³¹ Yumbay rridurninllapapi ancha llipyarqan. Kanan paykunaqam Jisuswan parlaqllapa:

—Jirusalimbi wañuptikim, Dyus nishqanshina rin kumpli, nishpa.

³² Kanan Pidruqam ishkey kumpañirunwan ancha puñunaykarqan. Piru puñuymanda agwantashpa, chapakuykashpa, rikarqanllapa Jisusta chay ishkey runawan rupayshina achikchakuqta. ³³ Chaymanda Muysis, Eliyas Jisusmanda ashuykaptinqam, Pidruqa Jisusta nirqan:

—¡Yach'achikuq Taytitu, ancha shumaqraq kaypi kashqanchiqqa! Rurashaqllapa kimsa chugllakunata, suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.

Piru Pidruqam ancha ispantashpa, mana yach'arqanchu: Imatam rimaykani, nishpaqa. ³⁴ Chayshina Pidru rimaykaptinllam, pukutay shamushpa, paykunataqa limpu pambarqan. Chaymi ancha mancharqanllapa. ³⁵ Kanan chay urasmi anaq pukutaymanda Taytanchiq Dyusqa Jisukristupaq nirqan:

—Kaymi kuyashqay Churiyqa. Payta uyayllapa, nishpa.

³⁶ Chaymandaqam paykuna chapakushpaqa, sapalandallana Jisustaqa rikarqanllapa. Kanan paykunaqam chay diyakunaqa mana ni pitapis chay rikashqambaqqa parlachirqanchu.

Jisusmi suq wambra atakiyuqta kach'akachirqan
(Mt 17.14-21; Mk 9.14-29)

³⁷ Qayandin chay lumamanda shamuptinllapam, achka runakuna rirqanllapa Jisusta tinguq. ³⁸ Kanan chay runakunapa ch'awpinmanda suqningam ancha jwirtita Jisusta nirqan:

—¡Yach'achikuq Taytitu, yush'aykur kay sapalan churiyta yanapay!

³⁹ Chaqá dyablum atakikunata qoshpa, qayach'achin. Kanan ancha qesachashpam, babash'kunata sitakuchishpa, mana munanchu dijayta. ⁴⁰ Chaymi yach'akuqnikikunata rrugarqani, kay wambraymanda dyabluta qatinanllapa. Piru manam atirqanllapachu qatiytaqa, nishpa.

⁴¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¡Ayayay, qamkuna mana yuyakuqkuna, mana allita ruraqkunaqa! ¿Ima tyimpukamanraq qamkunataqa agwantashqayki? Chaymandaqam chay chulupa taytanda nirqan:

—Mayá, chay wambraykita kayman apamuy, nishpa.

⁴² Chaymi chay chuluqa Jisusman qemikaptin, chay dyabluqa ancha fiyu atakikunata qoshpa, ch'apsi ch'apsi pambaman bularqan. Piru Jisusqam chay dyabluta anyashpa, qatirqan chay chulumanda. Chaymandaqam chay chulutaqa intrigarqanna taytanda. ⁴³ Chay runakunaqam ancha ispan-tashqata chapashpa, yuyarqanllapa: Ancha pudirniyuqmi Tayta Dyusqa, nishpa.

Jisusmi nirirqan: "Rinllapam wanchiwaq"

(Mt 17.22-23; Mk 9.30-32)

Chay rurashqambaq yumbay ispanaptinmi, Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

⁴⁴ —Kay nishushqayta allita uyawashpa, ama qonqayllapachu. Noqa Dyusmanda Shamuq Runatam rinllapa intrigakuwaq ch'iqniwaq runakunapa makinman, nishpa.

⁴⁵ Piru yach'akuqningunaqam chay nishqandaqa mana atirqanllapachu intyindiya, yuyayninllapa pambadushina kaptin. Kanan intyindinanllapa munashpa tapuytapismi, manchashpa, mana tapurqanllapachu.

Mas kamachikuqmi kayshina kanqa

(Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)

⁴⁶ Chaymandaqam chay yach'akuqningunaqa paykunapura suqnin suqnin anyanakurqan:

—Noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.

Suqqam niriq:

—Manam qamchu; noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.

⁴⁷ Chayshina anyanakuptinmi, Jisusqa paykuna yuyashqanda yach'arqan. Chaymi suq wambrituta apamushpa ladunman, ⁴⁸ paykunata nirqan:

—Mayqan runa kasuwashpa, kay wambrituta ch'ayachiqqam alabis noqata ch'ayachiwaykanmanshina. Chay ch'ayachiwaqqam kach'amuwaqtapis ch'ayachiyan. Chaqa mayqanniki kay takshitashina umildi kaqmi mas kamachikuqqa ringi kaq, nishpa.

Chay mana kuntranchiqmi faburninchiqqa

(Mk 9.38-40)

⁴⁹ Chaymandaqam yach'akuqnin Jwanqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikashqallapam kani suq runata qamba shutikita myintashpa, dyablukunata runakunamanda qatiykaqta. Piru chay runaqam mana noqanchiqwanqa purishqachu. Chaymi nirqayllapa, ama chayshina ruranambaq, nishpa.

⁵⁰ Chaymi Jisusqa payta nirqan:

—Ama chayshinaqa niyllapachu. Chay mana kuntranchiqmi noqanchiqqa faburninchiqqa, nishpa.

Jisusmi Jakubuwan Jwanda anyan

⁵¹ Syiluman kutinambaq tyimpu ch'ayaykaptinqam, Jisusqa suq balurta piskarqan, Jirusalinman rinambaq. ⁵² Kanan ñanda riykashpam, wakin yach'akuqninda ñawpanda kach'arqan, pusadata maskanambaq. Chaymi paykuna ñawpashpaqa, prubinsya Samaryapa suq kasiriyunman ch'ayarqanllapa. ⁵³ Piru chay Samaryamanda kaqkunaqam yach'arqanllapa: Jisusmi Jirusalinman riykan, nishpa. Chaymi mana munarqanllapachu pusadata qoytaqa. [Nuta: *Chay prubinsya Samaryamanda kaqkunam munarqanllapa yumbay runakuna Samaryapilla Dyusta adurananllapa; ama Jirusalimbiqua.*] ⁵⁴ Chayta rikashpaqam, chay apustulnin Jakubuwan Jwanqa nirqanllapa:

—Kamachikuq Taytitu, ¿munangichu ¿Dyuspaq rimaq Eliyasshina, kamachikunayllapa, syilumanda ninakuna ishkishpa ushyanambaq chay kasiriyupi tiyaqkunata? nishpa.

⁵⁵ Chaymi Jisusqa tikrakashpa, paykunata anyarqan:

—Qamkunaqam mana yach'angichu ima laya malu ispiritum chay layataqa yuyachishungi, nishpa. ⁵⁶ Chaqa noqaqam mana shamushqachu kani, runakunata wanchinaypaq. Ashwanmi shamushqaqa kani, paykunata washanaypaq, nishpa.

Chaymandaqam suq kasiriyumanna rirqanllapa.

Jisustam munanllapa sigiyta

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Riykaptinllapaqam ñambi suq runa Jisusta nirqan:

—Taytitu, munanim riyta may rishqaykita, nishpa.

⁵⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Surrakunaqam mach'ayniyuq. Pishqokunapismi kamachayuqkuna. Piru noqa Dyusmanda Shamuq Runa kashpapismi, mana atinichu maypi umayta isqandashpa samachiyta, nishpa.

⁵⁹ Chaymandaqam Jisusqa suq runata nirqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

Piru chay runaqam nirqan:

—Taytitu, dijawayraqri rinaypaq taytayta pambaq, nishpa.

⁶⁰ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—(Noqapi mana kriyiqkunaqam wañushqakunashina.) Chay mana kriyiqkunata dijay, chay mana kriyiq wañushqakunata pambananllapa. Piru qamqa shamuy noqawan, runakunata yach'achinanchiq: Dyusmi yumbay runata, warmita shumaqta rin kamachiq, nishpa.

⁶¹ Chaymandaqam suq runapis Jisusta nirqan:

—Taytitu, noqapismi munani riyta qamwan. Piru dijawayri puntata aylluykunamanda dispidikanaypaq, nishpa.

⁶² Piru Jisusqam chay runataqa nirqan:

—Suq runa yapukuq aradunda piskashpaqam, mana ikimanqa chapakunchu. Chayshinallam noqata munaq kasuwaqqa ikiman kutishpaqa, mana balinmanchu, Dyusta sirbinanqa, nishpa.

10

Jisusmi 70 yach'akuqningunata kach'arqan yach'achikunambaq

¹ Jisusqam munarqan riyta achka lugarkunaman. Chaymi yach'akuqningunamanda 70ta akrashpa, puntata kach'arqan, ishkay ishkayta, chay yumbay llaqtakunaman, kasiriyukunaman rinanllapa. *[Nuta: Wakin unay biblyakunapim nin: “72 yach'akuqningunatam kach'arqan”, nishpa.]* ² Chaymi paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, kusichaqam ancha achka kan. Piru kusichakuqkunaqam ashlitalla. Chayrayku qamkunaqa kusichapa dwiñunman mañakuyllapa, mas trabajadurkunata kach'anambaq, kusichata tandananllapa. ³ Chaymi qamkunata uñakunata shina kach'aykillapa, rinaykillapa ancha atun surru layakunapa ukunda. ⁴ (Piru Dyusmi rin kwidashuqllapa.) Chayri ama apayllapachu alfurjaykita ni qellaynikita ni llanqekita. Nanda riqshinapis ama arkakayllapachu mayqanda parlachishpaqa. ⁵ Kanan ch'ayashpa suq wasimanqa, puntata napaykushpa kayshina niyllapa: “Tayta Dyusri kay wasipi tiyaqkunata yanapashunqa, shumaqta kawsanaykillapa”, nishpa. ⁶ Chayshina

niptikillapam, Dyusqa rin yanapaq chay shumaq uyashuqkunata. Piru mana munaptinllapa uyashuytaqam, Dyusqa mana rinchu yanapaq paykunataqa. ⁷ Mayqan wasiman ch'ayachishuptingqa, chaypilla kidashpa, paykuna ima qoshushqanda mikuyllapa, uptyayllapa. Amar wasin wasinqa puriyllapachu. Chaqa trabajaqqam dirichuyuq mantinsyunninda ch'askinambaq. ⁸ Chayri suq llaqtaman ch'ayashpa, chay may ch'ayachishushqambi ima qoshushqanda mikuyllapa. ⁹ Chay llaqtapi qeshyaqkunata kach'akachishpa, niyllapa: "Dyusqam ch'ayamuykanna qamkunaman, shumaqta kamachikunambaq", nishpa. ¹⁰ Piru chay mayqan llaqtapi mana pipis ch'ayachishuptingqa, sawa kallingunaman llugshishpa, paykunata niyllapa: ¹¹ "Kay llaqtaykipa allpan ch'akiyllapapi pigakashqandam ch'apsinllapa, amana nima kwintayuqchu kanayllapa qamkunawanqa, nishpa. Chaqa yach'ayllapa, Dyusmi munashqa qamkunaman ch'ayayta, payta kasushpa, shumaqta kawsanaykillapa. (Piru qamkunaqam mana munarqaykillapachu)" nishpa.

¹² Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Allita uyawayllapa, chay mana ch'ayachishuqkunaqam jwisyu diyapiqa mas kastigadu rinllapa kaq chay rupashqa Sudumapi tiyaqkunamandaqa.

Jisusmi paypi mana kriyiqkunata anyarqan

(Mt 11.20-24)

¹³ ¡Ay, imanangillaparaqri qamkuna Kurasin llaqtapi tiyaqkuna, qamkuna Bitsayda llaqtapi tiyaqkunaqa! Chaqa ñawpaykillapapi achka milagrukunata ruraptiypismi, mana munangillapachu noqapi kriyiytaqa. Qamkunaqam uchaykikunata mana munangillapachu dijayta. Piru qamkunapi rurashqay milagrukunata waq Tiru llaqtapi, waq Sidun llaqtapi ruraptiygach'i, paykunaqa unayna uchangunata dijanandallapa. Chaqa paykuna mana allikunata rurashqanrayku syintishpach'i, waqashpa, lutu mudanakunata rurakushpa, ush'pata sawanman basyanandallapa. ¹⁴ Kaytapis yach'ayllapa, qamkuna Kurasin llaqtapi tiyaqkuna, Bitsayda llaqtapi tiyaqkunaqam, jwisyu diyapiqa mas kastigadu ringillapa kaq chay Tirupi, Sidumbi tiyaqkunamandaqa. ¹⁵ Mayá, ¿qamkuna Kapirawun llaqtapi tiyaqkunaqachu yuyangillapa: Anaq syilumanmi rini riq, nishpa? ¡Manám! Ashwanmi Tayta Dyus rin wichukushuqllapa wañushqakunapa lugarninman.

¹⁶ Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Qamkunata uyashuqkunaqam noqatapis uyawaykanllapa. Ch'iqnishuqkunaqam noqatapis ch'iqniwaykanllapa. Chay mayqan ch'iqniwaqqam Taytay Dyustapis ch'iqniykan. Chaqa paymi kach'amuwashqa, nishpa.

Chay 70 kach'adungunam kutimurqanllapa

¹⁷ Jisuspa chay 70 kach'adungunam ancha kushikushpa kutimurqanllapa. Chaymandaqam Jisusta nirqanllapa:

—Taytita, qamba shutikita myintashpa dyablukunata qatiptiyllapam, kasuwashpa runakunamanda llugshirqanllapa, nishpa.

¹⁸ Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Ari, rikashqam kani chay dyabluta anaq syilumanda rrilampagushina ishkimuqta. ¹⁹ Chaymi noqaqa kamachikuqkunata rurashushqallapa kani, kulibrakunapa, atallikunapa (alakran kurukunapa) sawambi sarruku-naykillapa, dyablutapis binsinaykillapa, ama nimapi dañachishunanllapa. ²⁰ Piru ama kushikuyllapachu dyablukunata qatiptikillapa. Ashwan kushikuyllapaqa shutikillapata anaq syilupi iskibrishqambaq.

*Jisukristum kushikurqan**(Mt 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Chayshina Jisus niykaptinqam, Dyuspa Santu Ispiritun paytaqa ancha kushichirqan. Chaymi Tayta Dyusta nirqan:

—Taytitu, anaq sylupa, kay pachapa kamachikuqnin kashpam, waq yach'ayniyuq runakunamanda, waq intyindiqkunamanda pakashqaykita shumamta yach'achishqa kangi umildikunata. Chaymi ancha alabayki, Taytitu. Chaqa chayshina kanambaqmi qam munashqa kangi.

²² Taytay Dyusmi yanapawashqa, tukuy imapaq yach'anaypaq. Piru manam pipis yach'anchu Dyuspa Churin kashqaytaqa. Taytay Dyusllam yach'an paypa Churin kashqaytaqa. Chayshinallam mana pipis yach'anchu: Pim Tayta Dyusqa, nishpaqa. Noqa kikiy Churinllam paytaqa riqsini. Kanan yach'achishqay runakunallam Taytay Dyustaqa rinllapa riqsiq shunqombi.

²³ Chayshina nishpaqam, Jisusqa yach'akuqningunaman tikrakashpa, paykunatalla nirqan:

—Kushikunqallapa qamkunashina rikawaqkunaga. ²⁴ Ancha klarutam niykillapa, Dyuspaq achka rimaqkuna, achka gubyirrukunam ancha munarqanllapa rikawayta, uyawayta, qamkuna kanan kay rikawashqaykishina, uyawashqaykishina. Lukismi (wañushqana kashpa) mana atirqanllapachu rikawayta ni uyawayta, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan allin samaryanuwan

²⁵ Muysispa liyningunata suq yach'achikuqmi Jisusta mallipananrayku atarishpa, kayshina tapurqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

²⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Muysispa liyningunaqa ¿imatam nin? Liyishpaqa, ¿imatam intyindingi? nishpa.

²⁷ Chaymi chay yach'achikuqqa nirqan:

—Chay liykunaqam nin: “Tayta Dyusta kuyayllapa tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy jwirsaykiwan, tukuy yuyaynikiwan. Runa masikitapis kuyay, kwirpuykita kuyashqaykishina”, nishpa.*

²⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Allitam nishqa kangi. Chay rimashqaykita rurashpaqam, Dyuswanna tukuy tyimpu ringi kawsaq, nishpa.

²⁹ Piru chay yach'achikuqqam ama atipadu kanambaq, yanqana tapurqan:

—¿Piru pitaq runa masiyqa? nishpa.

³⁰ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Suq isrraylinu runam Jirusalinmanda ura Jiriku llaqtaman riykarqan. Chayshina riykaptinmi, ladrunguna ñambi tingushpa, ancha maqashpa, yaqqa wanchishpa, tukuy imanda limpu goch'irqanllapa. Kanan mudanandapismi llushtichishpa, aparqanllapa. Kanan chay runataqam wañushqatashina ñambi dijashpana, rirqanllapa. ³¹ Chaymandaqam suq isrraylinu kura chay ñanda pasaykarqan. Payqam chay runata rikashpaqa, ladiyashpa, karu kaqta pasarqan. ³² Chaymandaqam isrraylinu kurakunapa suq yanapakuqnin libita runa chay chuqridu runa kashqanman seqamurqan. Chay libita runapismi rikashpaqa, ladiyashpa, karu kaqtalla pasarqan. ³³ Piru suq runa Samaryamanda kaqmi chay ñanda riqshina chay runata rikashpaqa, ancha llakiparqan. ³⁴ Chaymi paypa ladunman

* 10:27 Deuteronomio 6.5; Levítico 19.18

qemikashpa, asiytiwan, binuwan ambishpa, trapitukunawan chuqringunata pambarqan. Chaymandaqam burumbina aparqan suq pusadaman. Chaypiqam chay diyaga payna kwidarqan. ³⁵ Qayandingam rinambaqna kashpaqa, chay pusada dwiñuta ishkay dinaryu qellayta qoshpa nirqan: “Yush'ayku kay runitata kwiday. Payta yanapashpa masta gastaptikiqam, kutimushpa pagarashqayki”, nishpa.

³⁶ Chayshina nishpaqam, Jisusqa tapurqan:

—Mayá, niway, chay chuqridu runapaq, chay kimsa runamandaqa ¿mayqanninmi mas allin runa masinqa kashqa, (chay furastiru samaryanu ichu chay isrraylinu kura ichu kurakunapa chay yanapakuqnin libita)? nishpa.

³⁷ Muysispa liyningunata chay yach'achikuqqam nirqan:

—Chay llakipaqqi mas allin runa masinqa karqan, nishpa.

Chaymi Jisusqa kamachirqan:

—Qambis rishpa, chayshinalla yanapakuy, nishpa.

Jisusmi Martapa, Maryapa wasimbi karqan

³⁸ Jisusmi chay kaykashqanmanda rishpaqa, suq kasiriyuman ch'ayarqan. Chaypim suq warmi Marta shutiq tiyarqan. Paymi Jisusta wasinman ch'ayachirqan. ³⁹ Martapaqam suq masan (panin) Marya shutiq. Chay Maryaqam Jisuspa ñawpambi tiyarqan, payta uyanambaq. ⁴⁰ Piru Martaqam tukuy ima ruranayuc karqan. Chaymi payqa qemikashpa, Jisusta nirqan:

—Taytitu, ¿manachu llakipawangi? Maryam dijawashqa yumbay trabajukunawan, sapalaylla ruranaypaq. Kamachiyri yush'ayku, yanapawanambaq, nishpa.

⁴¹ Piru Jisusqam nirqan:

—Marta, Marta, qamqam chay ruranaykipaqlla ancha llakiwan kangi ruranaykipaq. ⁴² Suq ruranallam tukuy imamanda mas allinqa. Chay ruranataqam Maryaqa ancha allita akrashqa. Chaymi mana ni pipis atin-gachu laduymanda ashuchiyaqa, nishpa.

11

Jisusmi yach'achikurqan, Tayta Dyusman mañakunanllapa (Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Suq diyam suq lugarpi Jisusqa Tayta Dyusman mañakurqan. Chaymandaqam suq yach'akuqninga nirqan:

—Jwan Shutichikuqqi yach'akuqningunata yach'achirqan, Dyusman mañakunanllapa. Chayri qambis yach'achiwayllapa, Dyusman mañakunayllapa, nishpa.

² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kayshina Dyusman mañakuyllapa:

Taytanchiq Dyusitu „syilupi kaq„

qamllam ancha santu, mana nima uchayucchu kangi. Chaymi ancha balin, yumbay runa warmi qamtalla adurashunanllapa.

Shamuyri, qamna yumbayta shumaqta kamachinayki.

Qam munashqaykitar yumbay runa, warmi kay pachapi ruranqallapa, anaq syilupi ruraqkunashina.

³ Taytitu, tukuy diyapaqri mikunitayta qowayllapa.

⁴ Mana allita rurashqaytapisri pirdunawayllapa, noqaykuna waq mana alli ruraqkunata pirdunashqayshina.

Dyablu munaptin tyintawaytapisri, ama dijaychu uchata rurachiwananqa. Ashwanri tukuy chay mana allikunamanda washawayllapa, nishpa.

⁵Jisusqam paykunataqa nirqambis:

—Mayá, mayqanniki suq kumpañiruyuq kashpa, ch'awpi tutata ringiman pungunmanda qayaq: “Kuyashqay kumpañiritu, pristawayri kimsa tanditata. ⁶Suq bisitaymi karumanda kanalitan wasiyman ch'ayamushqa. Chaymi mana nimay kanchu qaranaypaq”, nishpa. ⁷Chayshina niptikiqam, chay kumpañiruyki ukumanda nishungiman: “¡Ama piñachwaychu! Punguyqam alli kirpashqana. Puñuykaninam. Wambraykunapismi pullay puñuykanna. Manam nimatapis atinichu qoshuyta”, nishpa. ⁸Chaymi niykillapa, awnki kumpañiruyki mana munaptin nimata qoshuyta, piru mana shaykuq mañaptikiqam, atarishpa yumbay munashqaykita qoshungiman, ama masta piñachinayki. ⁹Chaymi niykillapa, Dyusman (mana shaykuq) mañakuy. Chayshina mañakuptikiqam, Dyusqa rin qoshuqllapa. Allita imatapis maskashpaqam, ringillapa tariq. Dyuspa pungumbishina qayakuptikiqam, rin kich'aq yaykunaykillapa. ¹⁰Chaqa chayshina (mana shaykuq) mañakushpaqam, ringillapa ch'askiq. Maskashpaqam, ringillapa tariq. Chayshinallam pungupi qayakuptikiqa, rin kich'akaq yaykunaykillapa.

¹¹¿Mayá, wambraykiqa suq tanditata mañashuptinqachu, qongimanllapa suq rumita? ¿Ichu suq piskaduta mañashuptinqachu, qongimanllapa suq kulibrata? ¹²¿Ichu, “Wallpap wawanda qoway”, nishuptinqa, suq atalki kuruta (alakran kuruta) qongimanllapa? Manám. ¹³Chayshinar intyindiyllapa, qamkunaqam malu kashpapis, allin kusasta wambraykitaqa qongillapa, ¿manachu? Piru Taytanchiq Dyus syilupi kaqqam qamkunamandaqa mas allin. Chaymi payqa Santu Ispiritunda rin qoq mayqan mañaqtaqa.

Wakin runakunam nirqan: “Jisustash dyablu yanapan”, nishpa (Mt 12.22-30; Mk 3.20-27)

¹⁴Suq runatam dyablu muduyachishqa karqan. Chaymi Jisusqa chay mudumanda dyabluta qatirqan. Chay dyablu llugshiptinqam, chay runaqa atirqanna rimayta. Chaymi chayta rikashpa, runakunaqa ancha ispanartanllapa. [Nuta: Manam yumbay mudukunaqa dyabluwanchu. Wakingunallam dyabluwanchu.] ¹⁵Piru wakinqam niqllapa:

—Chay mas kamachikuq dyablu Bilsibum Jisustaqa yanapan. Chaymi atin dyablukunata qatiyta, nishpa.

¹⁶Wakinqam Jisusta munashpa mallipayta, kayshina nirqanllapa:

—Mayá, suq milagruta ruray syilupi, rikashpa yach'anayllapa: Dyuspaqmi rimangi, nishpa.

¹⁷Piru Jisusqam yach'arqan chay runakuna yuyashqandaqa. Chaymi yumbayta nirqan:

—Mayá, suq nasyumbi paykunapura pilyashpaqa, ¿imanaytaq atinmanllapa kawsaytaqa? Chaqa wanchinakushpash', limpuna ushyakanmanllapa. Chayshinallam suq ayllu, paykunapura pilyashpaqach'i, limpuna ushyakanmanllapa. ¹⁸Chayshinallam dyablupis pay kikin ch'iqnikashpa maqakashpa wanchikashpaqa, ushyakanmanna, ¿manachu? Piru qamkunaqam noqapaq ningillapa: “Dyablu Bilsibu yanapaptinmi, atishqa dyabluta runakunamanda qatiytaqa”, nishpa.

¹⁹Chayshina noqapaq niptikillapaqa, ¿pim yanapan qamkunapa yach'akuqnikiunata, dyablukunata runakunamanda qatinanllapaqa? ¿Dyabluchu yanapan paykunata qatinanllapaqa? Chay yach'akuqniki kaqkunapaq yuyashpa, intyindiyllapa: Ancham pandashqallapa kanchiq,

nishpa. ²⁰ Piru noqaqam dyablukunataqa runakunamandaqa qatini, Taytay Dyus kikin yanapawaptin. Chayri rurashqayta rikashpa, yach'ayllapa: Dyuspa pudirningam shamushqana noqanchiqkunaman, nishpa.

²¹ 'Suq runa ancha jwirsayuq, armayuq wasinda kwidaptingam, tukuy iman kaqkuna chay wasimbi allita tiyan. Chaqa manam pipis chutanchu.

²² Piru suq mas wapu runa shamushpam, chay jwirsayuq runata maqashpa binsishpana, paypa armangunata, kusasningunata limpu atin qoch'iyta. Chayshina wichukushpa chay jwirsayuq dwiñutaqam, chay binsikuqna kamachikun chay qoch'ishqambiqa. (Chay runashinam noqapis dyabluta binsishpa, runakunata, warmikunata qoch'ini washanaypaq.)

²³ 'Mana noqapa faburniy kaqqam kuntrawashpa purin. Chaqa mayqan washanaypaq kaqmanqam mana tandakanchu. Ashwanmi shikwan, ama pullay kanambaq.

Dyablum kutirin suq runaman, Dyuspi mana yuyakuptin
(Mt 12.43-45)

²⁴ 'Suq dyablum suq runamanda llugshishpa, rin puriq chuncha lugarkunaman, maskashpa maypi tiyanambaq. Piru chay dyablu mana atishpa maypi tiyaytaqam, chay runa llugshishqanmada kaqta yuyashpa, nin: "¡A, paymanlla kutirishaq!" nishpa. ²⁵ Chayshina yuyashpa kutirishpaqam, chay runataqa tarin suq pichadu allichadu wasitashina. ²⁶ Chaymi dyablu masingunaman rishpa, syiti mas fiyu dyablukunata apamun chay runamanqa. Chayshinam suq trupa dyablukunapa ispiritungunana runamanqa yaykunllapa, wasipishina tiyananllapa. Chaymi chay runaqa unay ashla malu kashqanmadaqa mas maluna tikrakan.

Dyusta kasuqkunaqar kushikunqallapa

²⁷ Jisus chaykunata rimaykaptinqam, chay ancha achka runakunapa ukunmada suq warmi ancha jwirtifa rimashpa nirqan:

—¡Ancha kushikunqa chay warmi qeshyashuq, ñuñuchishushpa yuwashuqqa! nishpa.

²⁸ Chayshina paypaq niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Ashwan masta kushikunqa Dyus nishqanda uyashpa kasuqkunaqa, nishpa.

Malu runakunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq
(Mt 12.38-42; Mk 8.12)

²⁹ Ancha achka runakunam Jisusman tandakarqanllapa. Chaymi payqa kayshina yach'achikurqan:

—Kay tyimpumanda runakunaqam ancha uchayuqkuna. Suq milagru-taraqmi munanllapa rikayta. Piru manam paykuna munashqanga kanqachu. Ashwanmi Dyusqa suq milagrutalla rin ruraq, paykuna rikanambaq. Manchu unay tyimpukunapi Dyusqa ruraraq suq milagruta paypaq rimaq Junaswan. Chay laya milagrutallam Dyusqa rin ruraq noqawambis. ³⁰ Chaqa Ninibi llaqtapi tiyaqkuna kriyinaqam, chay Junaswan Dyus suq milagruta ruraraq. Chayshinallam noqa Dyusmada Shamuq Runawambis rin ruraq, kay tyimpumanda runakuna noqapi kriyinanllapa. ³¹ Kanan jwisyu diyapim Dyusqa rin jusgaq kay tyimpumanda kaqkunata. Chay diyapim Saba nasyumba warmi gubyirnan kawsamushpa, shayashpa, Dyuspa ñawpambi rin shimbiq kay mana kasuwaqkunata. Chaqa chay warmi gubyirnaqam ancha karu nasyunmandapacha shamurqan, yach'ayniyuq gubyirnu Salumun nishqanda uyaq. Piru Salumunmada kaypi mas yach'ayniyuq kaptiypismi, mana munangillapachu uyawaytaqa.

³² Chay Ninibipi tiyaqkunapismi Junas yach'achiptin, mana allı rurashqan-gunata dijashpa, Dyustana kasurqanllapa. Piru chay Junasmanda kaypi mas kamachikuq kaptiyupismi, mana munangillapachu kasuwaytaqa. Chaymi jwisyu diyapiqa chay ninibinukunapis Dyuspa ñawpambi rin jusgashuqllapa.

Dyuspi allita yuyakushpaqam, allin ñawiyuqshina kanchiqllapa

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ 'Suq michata syindishpaqam, mana pipis suq pakaqman ichu suq kajumba waranman ruranchu, ¿manachu? Ashwanmi michataqa altupi ruran, yaykuqkunata achikchanambaq. ³⁴ Ñawinchiqismi suq michashina kwirpunchiqpaqqa. Chaymi allita chapakuptinchigqa, tukuy kwirpunchiqpis achikpishina purin. Piru mana baliptin ñawinchiqkunaqam, tukuy kwirpunchiqpis tutayaqppishina purin. ³⁵ Chaymi kunaykillapa, chay michaykillapakish tutayaqpaq tikrakanman. ³⁶ Piru Dyusta kasuptikiqam, yumbay kwirpuyki michayuqshina rin kaq. Manam nima tutayaqppishinachu ringi puriq. (Chaqa allita rurashpaqam, suq atun micha achikchakuqshina ringillapa kaq.)

Jisusmi anyarqan farisiyukunata, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunatapis

(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40; Lk 20.45-47)

³⁷ Jisus yach'achikuqptingam, suq farisiyu duktrinayuq runa payta kumbidarqan, wasinman rishpa, paywan mikunambaq. Chaymi ukuman yaykushpa, Jisusqa mesaman tiyarqan. ³⁸ Chaypim Jisusqa makinda mana mayllashpachu, tiyarqan mikunambaq. Chaymi isrraylinukunapa mayllakanan kustumbrında mana ruraptin, chay farisiyuqa ancha chaparqan. ³⁹ Chaymi Jisusqa chay farisiyuta nirqan:

—Qamkunaqam suq platupa suq basupa sawandalla maylladukunashina kangillapa. Chaqa sawa kwirpuykitallam mayllangillapa. Piru shunqoykipiqam ancha nisyu ancha uchayuq kangillapa. ⁴⁰ ¡Ay, tuntutuna! ¿Manachu yach'angillapa, runakunapa sawanda Dyus rurashpaqam, shunqondapis rurarqan, nishpaqa? ⁴¹ Chayri qamkunaqa limush'naykita tukuy shunqo qoshpaqam, mana nima uchayuqchu ringillapa kaq.

⁴² ¡Ay qamkuna farisiyukunaqa! Chaqa Dyustaqa qongillapa irba bwina-manda, rrudamanda dyis rapranmanda suqta. Chayshinallam yumbay plantamanda dyismuykita qongillapa. Piru runa masikikunata malta rurashpam kawsangillapa. Tayta Dyustapismi mana kuyangillapachu. Chayri chay dyismuykita qoshpa, shumaqta kuyayllapa Dyusta, runa masikikunatapis.

⁴³ ¡Ay qamkuna farisiyukunaqa! Sinaguga wasikunapi kashpaqam, ancha munangillapa tiyayta chay kamachikuqkunapa tiyanangunapi. Kanan munangillapam, shumaqta napaykushunanllapa kallikunapi.

⁴⁴ ¡Ay, qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyukuna! Shimikiwanllam Dyusta kasungillapa. Chaymi qamkunaqa chay pakashqa sipulturashina kangillapa. Chaqa runakunaqam chay pakashqa sipultura-pa sawanda pasashpaqa, mana yach'anllapachu: (Ukupim ancha mapa ash'naykan, nishpaqa. Chayshinallam qamkunata tingushushpapis, mana yach'anllapachu: Paykunam uku shunqombi ancha uchayuq, nishpaqa.)

⁴⁵ Chaymi suq runa Muysispa liyningunata yach'achikuqqa Jisusta nirqan: —Yach'achikuq Taytitu, chayshina nishpaqam, noqaykunatapis ancha piñachiwaykangi, nishpa.

⁴⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—iAy qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna! Chaqa qamkunaqam suqkunata mana atiyapaqta aparichingillapa. Piru qamkunaqam mana nimatapis ni suq diduykiwan munangillapachu yanapayta paykunataqa.

⁴⁷ 'iAy qamkunaqa! Chay unay agwiluykillapam wanchirqan Dyuspaq rimaqkunata. Kanan qamkunaqam chay rimaqkunapa nichu laya sipulturnangunata allichangillapa. ⁴⁸ Piru chayshina allichashpapismi, chay unay kastaykishinalla yuyaykangillapa. Chaqa paykunaqam Dyuspaq rimaqkunata wanchirqan. Chaymandaqam qamkunaqa sipulturnangunata allichangillapa. (Piru kananqam noqata munangillapa wanchiwayta. Chaymi chay unay agwiluyki wanchikuqkunashina kangillapa). ⁴⁹ Chaymi Tayta Dyusqa chayta yach'ashpa nirqan: “Kach'amuqmi rini qamkunaman noqapaq rimaqkunata, apustulniykunatapis. Piru wakindaqam ringillapa wanchiq; wakindaqam ringillapa qesachaq”, nishpa. ⁵⁰⁻⁵¹ Chaymi niykillapa, Tayta Dyusqam rin kastigashuqllapa yumbay chay wanchishqa rimaqkunapa yawarnimbaq, chay punta runa Adamba churin Abilta wanchishqan tyimpumandapacha chay Sakariyasta wanchishqan tyimpukaman. Chay Sakariyastaqam wanchirqanllapa Dyuspa adurana wasimba pata altarpa ladumbilla.

⁵² 'iAy qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa! Chaqa qamkunaqam mana munangillapachu Dyusta kasuyta, syiluman ch'ayanaykiqa. Kanan suqkuna munaptin Dyusta kasuytaqam, qamkunaqa mana allin duktrinaykita yach'achingillapa. Chaymi paykunaqa ancha pandashpa, mana atinllapachu Dyusta allita kasuytaqa.

⁵³⁻⁵⁴ Jisus chayshina niptinqam, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay farisiyukunapis ancha piñakurqanllapa. Chaymi tukuy laya tapunata tapurqanllapa, pandaptin, chaypaq tumbananllapa.

12

Jisusmi nirqan, farisiyukunapa duktrinanda ama ch'askinanllapa

¹ Chayshina farisiyukuna tapunangamanmi, ancha achka mil runakuna ch'ayarqan Jisusman sarrunakuypa. Chaymandaqam Jisusqa puntata yach'akuqningunata nirqan:

—Kwidakayllapa chay farisiyukunapa libaduranmanda. Chaqa paykunaqam shiminwanlla Dyusta kasunllapa. [Nuta: Ashla libadurallam achka masata atin saksachiya. Chayshinallam farisiyupa kustumbringunata ashlitatalla rurapintchiq, ancha dañachiwanchiqman.] ² Piru tukuy chay pakadu mana allita rurashqanda ancha klaruta yumbay rinllapa yach'aq. ³ Chay tyimpupiqam tukuy maypi manyaqlla rinllapa yach'aq tutap pakakushpa ichu uku wasikiپی uyaritam (uyarita) parlashqaykitapis. Chay tyimpupiqam wasikunapa sawangunamanda ancha jwirtita rinllapa rimaq tukuy ima parlashqaykipaq, nishpa.

Dyustallar manchashunllapa (Mt 10.28-31)

⁴ Yanasitakuna (Yanasitukuna), qamkunatam niykillapa, ama manchayllapachu wanchikuqkunataqa. Chaqa kwirpuykitallam atinllapa wanchiytaqa. Manam mastaga atinllapachu imanachishuyta. ⁵ Chayri Dyustalla manchayllapa. Chaqa payqam bidaykita qoch'ishushpa, atin infyirnuman wichushuyta.

⁶⁻⁷ Piru Dyusqam ancha kuyashushpa, ancha allita riqsishungillapa. Chaymi yumbay aqchaykillapata manyaqlla yupashqa. Asta ashla baliq

pishqetukunatapismi kwidan. Manchu runakunaqa ishkey qellitaywanlla atin randiyta sinku indyu pishqo layakunata. Chayshina runakunapaq mana baliptimbismi, Dyusqa mana ni suq pishqetuta qonqanchu. Chayri ama llakiyllapachu. Chaqa qamkunaqam ancha achka pishqetukunamanda masta balingilla Dyuspaqqa.

*Runakunapa ñawpambi ama penqakushpachu, Jisukristupaq rimashun
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ 'Yumbaytam niykillapa, mayqan runa ichu warmi mana penqakushpachu, runakunapa ñawpambi noqapaq rimaptinqam, noqa Dyusmanda Shamuq Runapis jwisyu diyapi Dyuspa chay anjilningunapa ñawpambi paypa faburninda rini rimaq. ⁹ Piru runakunapa ñawpambi ñigawaqtaqam, jwisyu diyapiqa noqapis Dyuspa anjilningunapa ñawpambi kayshina rini ñigaq: "Manam paytaqa riqsinichu", nishpa.

¹⁰ 'Mayqan runa noqa Dyusmanda Shamuq Runata kuntrawashpa mana allikunata rimawaptinqam, Dyusqa pirdunanman. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda mayqan kuntranda rimaqtaqam mana rinchu pirdunaq.

¹¹ 'Noqapaq yach'achikuptikim, kuntrashuqkunaqa rinllapa apashuq sinaguga wasikunaman, juyiskunaman, suq awturidarkunaman. Chayshina rurashuptinllapaqa, ama llakiyllapachu: Tapuwaptinqa, ¿imataraq nishaq? nishpaqa. ¹² Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi chay uraspi rin yanapashuq, allita rimanaykillapa.

Qellaytaqa ama anchaqa munashunchu

¹³ Chay ancha achka runakunamanda suqinmi Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, masaytar niy, irinsyayta partiwanambaq, nishpa.

¹⁴ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Pitaq numbrawashqa, juyisniki kashpa, irinsyaykita partichishunayqa? nishpa.

¹⁵ Nirqambismi:

—Kwidakayllapa, ama tukuy imata munakunaykillapa. Chaqa runakuna shumagta kawsanambaqqam mana munanchu tukuy imayuq kanambaqqa.

¹⁶ Chayshina nishpaqam, suq kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Suq kapuq runash ch'akrangunamanda ancha allita kusichakuq.

¹⁷ Chayshi chay runaqa yuyarqan: "¿Imanashaqtaq? Chaqa kusichaytaqam mana maypi atinichu waqaychayta", nishpa. ¹⁸ Chayshina yuyashpaqash nirqan: "¡A, ya! Yach'aninam imatam rini ruraq. Yumbay waqaychana wasiykunata bulshapan, mas atungunata rini ruraq, chaypi kusichayta tukuy imayta tandanaypaq. ¹⁹ Chaymandaqam nishaq: Kananaqam waqaycharqayna tukuy kusichayta achka watakunapaq. Chayri kanaqa samashpa, mikushaq, upyashaq, kushikushaq", nishpa. ²⁰ Piru Tayta Dyusqash chay runataqa nirqan: "A, runa tuntu, kay tutatam ringi wañuq. Kanan chay imaykikunaqa, ¿pipaqraraq kidanqa?" nishpa. ²¹ Chayshinam rin kaq chay nisyukunawanqa. Chaqa achka qellayniyuq kashpapismi, Dyuspaqqa mana nima allita rurashqachu.

*Dyusmi kwidan paypi kriyiqkunata
(Mt 6.25-34)*

²² Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Noqaaqam niykillapa, ama llakiyllapachu, ¿imataraq mikushaq? ¿Imataraq rurakushaq? nishpaqa. ²³ Chaqa bidaykiqam ancha balin maski mikunamanda. Kwirpuykipismi balin maski mudanaykimanda. ²⁴ Pishqokunapaq yuyayllapa: Paykunaaqam mana tarpukunchu, ni kusichakunchu. Manam

ni trujayuqchu ni wasiyuqchu, granukunata tandanambaqqa. Piru Tayta Dyusmi paykunata mantynin. Qamkunaqam chay pishqokunamandaqa masta balingillapa Dyuspaqqa. ²⁵ Mayá, qamkunamanda suqniki ancha munashpa masta wiñaytaqa, ¿ima ancha llakishpachu atingiman midyu mitru masta wiñayta? ¡Manám! ²⁶ Chayshina mana ni chayta atishpa ruraytaqa, ¿imapaqnam llakingillapa, imaraq pasawanqa, nishpaqa?

²⁷ 'Allita yuyayllapa chay ancha shumaq liryu tuktukunapi. Manam trabajanllapachu ni puchkakunllapachu. Piru alliptam niykillapa, chay ancha kapuq gubyirnu Salumunqam ancha shumaqta mudakushpapis, mana atirqanchu chay tuktukunashina mudakuytaqa. ²⁸ Chay ch'akraykipi qewakunam suq tyimpitulla kawsan. Qayandimbaqqam rupachinapaqna balin. Piru chay tuktu mana duraqkunatam Dyusqa ancha shumaqta ruran. Chayshinam qamkunatapis ancha shumaqta rin rurachishuqllapa maski chay shumaq tuktukunamanda. Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq Dyuspiqa mana allitaqa yuyakungillapachu? ²⁹ Chayri ama llakiyllapachu, ¿imataraq mikushaq? ¿Imataraq upyashaq? nishpaqa. ³⁰ Chaqa Dyusta mana kasuqkunaqam tukuy imata munashpa, ancha llakinllapa: ¿Imashinataq chaytaqa atini kunsigiya? nishpa. Chayri qamkunaqa ama paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusmi yach'an imam faltashungillapa, nishpa. ³¹ Chayri Dyus munashqanda puntata rurayllapa, pay kamachikuqniki kanambaq. Chayshina ruraptikillapaqam, tukuy ima faltashushqandapis rin qoshuqllapa.

Syilupim kan tukuy ima (Mt 6.19-21)

³² 'Kuyashqay wishitaykuna, ama nimata manchayllapachu. Chaqa ash-lita kaptikipismi, Taytanchiq Dyusqa ancha kushikushpa, suq mushuq bidata munan qoshuyllapata, paywan tukuy tyimpu kawsanaykillapa. ³³ Chayri imaykita randikushpa, chay mana nimayuqkunata qoyllapa. Chayshina Dyus munashqanda ruraptikiqam, payqa shumaq primyuykita syilupi rin qoshuqllapa. Anaqqiqam chay primyuyki mana nunka rinchu ushyakaq. Manam ni ladrunguna rinchu yaykuq apaqqa, ni pulillakuna rinchu kush'kuq. ³⁴ Kanan chay primyuyki syilupi kaptinqam, qamqa shunqoykipi ancha ringi yuyakuq Tayta Dyuspi.

Listu kashun, Jisusta shumaqta ch'ayachinanchiq

³⁵⁻³⁶ 'Listu kayllapa, noqa shamuptiy, shumaqta ch'ayachiwanayki. Manchu suq patrumba kriyadungunaqa, allita sigurakashpa, michata syindishpa, patrunninda shuyanllapa. Chaqa chay kriyadukunaqam patrunnin kasamyintu fyistapi kaptinqa, rikch'aykashpalla shuyan, ch'ayamuptin, das kich'anambaq punguta. ³⁷ Chaymi chay shuyakuq kriyadukunaqa ancha kushikunqallapa, chay patrunnin kutimushpa, mana puñuykaqta tariptinqa. Alliptam niykillapa, chay patrunki, mandilninda rurakushpa, chay kriyadungunata mesaman tiyachishpa, rin qaraq. ³⁸ Chaymi ch'awpi tutata ichu madrugadupi shamushpa, paykunata mana puñuykaqta tariptinqa, kushikunqallapa. ³⁹ Kaytapis yach'ayllapa, suq wasi dwiñu yach'ashpa: Kay tutam ladrunga rin shamuy suwawaq, nishpaqach'i, mana puñunmanchu. Ashwanmi allita rikch'ashpa, kwidakunman yuraqashtin, ama wasinman yaykunambaq. ⁴⁰ Chayshinar qamkunapis allita kawsashpa, listu kayllapa, shumaqta ch'ayachiwanayki. Chaqa noqa Dyusmanta Shamuy Runaqam mana yuyashqaykillapa uraspi rini kutimuy, nishpa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan allin kriyaduwan, mana baliq kriyaduwan

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Pidruqam Jisusta tapurqan:

—Taytitu, ¿chay kumparasyundaqachu noqaykunapaqlla rurarqayki ichu yumbay runakunapaq? nishpa.

⁴² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, yuyayllapa, ¿pim chay allin kumplidu yach'ayniyuq kamachikuq impliyaduqa? ¿Ima laya runatam patrunninga numbran, paypa makimbi dijanan wasinda kwidanan, kriyadungunata urasnimbi qaranambaqqa? ⁴³ Chay wasi kwidaqqam ancha rin kushikuq, chay patrunnin kutimushpa, kamachishqanshina ruraykaqta tariptinqa. Chaymi chay wasi kwidaq kriyaduqa ancha rin kushikuq, chay patrunnin kutimushpa, kamachishqanshina ruraykaqta tariptin. ⁴⁴ Alliptam niykillapa, chay kriyadun allita kasushqanrayku, chay patrunninga mas kamachikuqta numbrashpa, tukuy imandana paypa kwintan rin dijaq, payna rikanambaq. ⁴⁵ Piru amakish chay kriyaduqa yuyanqachu: Manaraqmi patrunniyqa rinchu kutimuq, nishpa, maluyashpa, kriyadu masingunata maqashpa, payllana unda unda mikunman, upyanman, mach'anman. ⁴⁶ Chayshina ruraykaptin, patrunninga mana yuyashqan diyapi, qonqaylla shamushpa, ancha fiyuta rin kastigaq. Chaymandaqam paytaqa rin wichukuq mana kriyiqkuna kashqanman.

⁴⁷ 'Mayqan kriyadu yach'ashpa: Patrunnymi kayshina munan ruranaypaq, nishpaqa, piru mana nima rurananda rurashpaqa, ancha kastigadu rin kaq, patrunninda mana kasushqanrayku. ⁴⁸ Piru suq kriyadu mana yach'ashpa, patrunnin munashqanda mana rurashpaqam, ashla kastigadulla rin kaq. Chayshinallam suq kriyaduta achkata intrigashpa, suq tyimpumanda ancha rin mañaq kwintata qonambaq: ¿Maypim ganansyay? nishpa.

Jisuspi kriyiptinchiqqam, wakinguna noqanchiqkunamanda rinllapa akrakaq

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ 'Noqam kay mundumanqa shamushqa kani, ninata apamushpa. ¿Chaymi ancha munani miranambaq! ⁵⁰ Piru puntatam ancha padishpa, mallipadu rini kaq. Chaymi ancha padisini Dyus munashqanshina kumplinangaman. ⁵¹ ¿Ima qamkunaqachu yuyangi: Siñurninchiq Jisuspi kriyiptinchiqmi, yumbay runakuna shumaqta rin kawsaq noqanchiqkunawan, nishpa? Manam chayshinachu. Ashwanmi noqapi kriyiptikillapa, suqkunaqa qamkunamanda rinllapa akrakaq. ⁵² Chaqa suq ayllupi noqapi mana kriyiqkunaqam rin akrakaq noqapi kriyiq ayllungunamanda. Sinku kaptinqam, kimsa rin kuntraq ishkayta. ⁵³ Kanan taytanmi ullqo wambranda rin kuntraq. Churimbismi taytanda rin kuntraq. Mamambismi warmi wawanda rin kuntraq. Warmi wawambismi mamanda rin kuntraq. Swigrambismi llumchunda rin kuntraq. Llumchumbismi swigranda rin kuntraq, nishpa.

Jisusmi yach'achikurqan kay pacha ushyakanan tyimpupaq

(Mt 16.1-4; Mk 8.11-13)

⁵⁴ Chay achka runakunataqam Jisusqa kayshinapis yach'achirqan:

—Qamkunaqam waq rupay seqanamba ladumbi pukutayta rikashpaqa ningillapa: “Rinnam tamyaq”, nishpa. Allibri chay nishqaykishina rin

tamyaq. ⁵⁵ Kay lugarpi sur ladumanda wayraptinqam, ningillapa: “Biranum rinna shamuq”, nishpa. Kanan allibri chay nishqaykishina shamun. ⁵⁶ Piru Dyus munashqandaqam mana munangillapachu yach'ayta. ¡A, gamkuna shimikiwanlla Dyusta kasuqkunaqa! Qamkunaqam syilupi ichu kay pachapi ima kaqta rikashpa yach'angillapana: Imam rin kaq, nishpa. Chayshina yach'ashpaqa, ¿imaraykutaq mana yach'angillapachu: Dyus nishqanqam kumplyikanna, nishpaqa?

Jisusmi nirqan: “Dimandashuqwanri das alliyay”, nishpa (Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Imaraykutaq qamkuna kikiki mana yach'angillapachu: Imam alli, imam mana allichu, nishpaqa? ⁵⁸ Chayri mayqan imapaq dimandashushpa, juyisman apashuykaptinqa, ñambilla alliyay chay mana allita rurashqaykipaq. Mana chayta ruraptikikish, apashungiman juyisman. Chaykish juyisqa kach'ashungiman suldadukunaman, karsilman apashunambaqllapa. ⁵⁹ Chaymi allipta niykillapa, karsilmandaqam mana ringichu lluqshiq yumbay kubrashushqanda pagaranaykikaman. Chaqa manash' ni suq sintimuta rinchu pirdunashuq.

13

Uchaykikunata dijayllapa

¹ Chay tyimpupillam suq runakuna shamushpa, Jisusta nirqan:

—Suq disgrasyam kashqa. Chaqa wakin llaqta masiki galiliyanukunam Dyuspa adurana wasimbi animalningunata wanchiykarqanllapa, Dyusta aduranambaq. Chayshina ruraykaptinllapam, gubyirnu Pilatupa suldadunguna qonqaylla paykunataqa wanchirqan. Chaymi chay runakunapa yawarnin chay animalningunapa yawarninwan taqllukarqan, nishpa.

² Chaymi Jisusqa nirqan:

—(Kwidawkish qamkunapis paykunashina wañungimanllapa.) Amar yuyayllapachu: Chay runakunaqam yumbay llaqta masin galiliyanukunamanda mas uchayuq kashqanrayku, wañurqanllapa, nishpaqa. ³ Ashwanri allita yach'ayllapa, uchaykita mana dijaptikillapa Dyusta kasunaykipaqqam, qamkunapis ringillapa chinga. ⁴ Manchu Jirusalimbiqa chay Siluwi shutiqa altu turri bulakashpa, 18 jirusaliniruta pambashpa wanchirqan. Piru amar yuyayllapachu: Chay wañuqkunam yumbay llaqta masingunamanda mas uchayuq kashqanrayku, chayshina wañurqanllapa, nishpaqa. ⁵ Ashwan alliptam niykillapa, uchaykita mana dijashpaqam, qamkunapis ringillapa chinga, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan suq yura igus mana puqoqwan

⁶ Suq kumparasyunda ruranambaqmi, Jisusqa kayshina nirqan:

—Suq runapa wirtambim suq yura igus karqan. Chaymi chay dwiñunqa suq diya rirqan chay igusnimba puqoyininda maskaq. Piru manam nima puqoyininda tarirqanchu. ⁷ Chaymi piyunninda qayashpa nirqan: “Rikay, kimsa watanam achka bwiltasta yanqa shamushqa kani igusta pallaq. Piru rikay, kanangamanmi mana nima puqoyininda farishqachu kani. Chayri kuchuyna. Yanqam arkakuykan wirtaypiqa”, nishpa. ⁸ Piru chay piyunninqam nirqan: “Taytitu, dijayraq kay watitata. Mayá, tukuy rridurninda allashpa wanuta wichushaq. ⁹ Talbisri chayshina ruraptiy, puqonman. Piru mana puqoptinqam, chaypina kuchushpa wichukungi”, nishpa. [Nuta: Chay yura igus mana puqoyniyuqqam chay runa Dyusta mana kasuqshina.]

Jisusmi samana diyapi suq warmi nanaywan kumurashqata kach'akachirqan

¹⁰ Suq kutinmi Jisusqa samana diyapi sinaguga wasipi yach'achikuykarqan. ¹¹ Chaypim karqan suq qeshyaq warmi. Payqam 18 watas tukuyta kumurashpalla puriq. Chaqa suq dyabulum rurashqa karqan, ama nimatapis atinambaq dirichu shayayta. ¹² Chaymi Jisusqa chay qeshyaq warmita rikashpa, qayashpaqa nirqan:

—Warmisita, nanaynikimandam kach'akachiykina.

¹³ Chayshina nishpaqam, Jisusqa makingunata sawanman rurashpa, chay uras das kach'akachirqan. Chaymi chay warmiqa, dirichuna shayashpa, Taytanchiq Dyusta ancha alabarqan. ¹⁴ Chayta rikashpam, chay sinaguga wasipa kamachikuqninga Jisuspaq ancha piñakurqan. Chaqa Jisusqam chay warmitaqa kach'akachishqa karqan samana diyapi. Chaymi chay kamachikuqqa yumbay chaypi kaqkunata nirqan:

—Sayis diyastallam atinchiqlapa trabajaytaqa. Chayri chay diyaku-
napilla shamuyllapa, kach'akachishunan nanaynikimanda. ¡Ama samana
diyapiqa! nishpa.

¹⁵ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—¡A, shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! ¿Ima gamkunaqachu mana tra-
bajangillapa samana diyapiqa? Chaqa chay samana diyapiqam buyis-
nikita, burruykita takalninmanda paskashpa, apangillapa yakuta upyachiq,
¿manachu? ¹⁶ Chayshinallam kay warmi Abrajamba karu willkan kaqta
dyabluqa 18 watasta kay qeshyaywan watashqashina. Chayshina kaptinqa,
¿akasuchu mana balin samana diyapi kach'akachinayqa? Chaqa ancham
balin kach'akachinaypaq, nishpa.

¹⁷ Chayshina Jisus niptinqam, yumbay chay kuntraqkunaqa ancha pen-
qakurqanllapa. Piru chay ancha achka rikaqkunaqam, Jisus yumbay chay
shumaq rurashqangunata rikashpaqa, ancha kushikurqanllapa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ñapushpa murunwan

(Mt 13.31-32; Mk 4.30-32)

¹⁸ Chaymandaqam Jisusqa kayshinapis nirqan:

—Dyustana kasuqkunataqa ¿imawandaq atini kumparayta?

¹⁹ Paykunaqam ñapushpa murunshina. Chaqa suq runa ch'akrambi
tarpuptinqam, chay ñapushpa murunqa uchulitamanda wiñashpa, atunda
wiñan. Chaymi asta bwilaq pishqokuna rikrangunapi kamachakunllapa
(makachakunllapa). [Nuta: Chay ñapushpa murunshinam Dyusta
kasuqkunaqa. Chaqa ashrita kashpallapapismi, ancha rinllapa achkayaq.]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan libadurawan

(Mt 13.33)

²⁰ Jisusqam nirqambis:

—Dyustana kasushpa kawsaqkunataqa ¿ima maswandaq atini kumpara-
yta? ²¹ Paykunaqam libadurashina. Suq warmiqam midyu kustal mach'kata
yakuwan sangushpa, ashla libadurata taqlluptinqa, ancha achkayan. Chay
ashla libaduragam chay achka mach'kataqa limpu saksachin, ¿manachu?
[Nuta: Chayshinallam Dyusta kasuqkunapis ashlitalla kashpapis, ancha rin-
llapa achkayaq.]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan kich'ki punguwan

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jisusqam Jirusalinman rigshinaqa, llaqtakunaman, kasiriyukunaman
ch'ayarqan. Ch'ayashpaqam, chay llaqtakunapi tiyaqkunata yach'achishpa,
yach'achishpa, pasarqan. ²³ Chaypim Jisusta suq runa kayshina tapurqan:

—Taytitu, ¿ashlitallachu rinllapa washadu kaqqa? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

²⁴ —Chay kich'ki punguta imashinapis utqa yaykuyllapa. Kaykish niykillapa, ancha achka runa warmim rinllapa munaq yaykuyta. Piru tardina kaptinqam, manana rinllapachu atiq yaykuytaqa. ²⁵ Chaqa wasi dwiñu atarishpa, pungunda kirpaptinqam, mayqanniki sawapi kidaqqa pungunda takashpa, ringillapa qayakuq: “Kamachikuq Siñursitu, kich'ayri punguykita”, nishpa. Piru payqam rin nishuqllapa: “Manam riqsiykillapachu. ¿Maymandach'i kangillapa?” nishpa. ²⁶ Chaymandaqam qamkunaq ringillapa niq: “Qamwanmi mikurqanchiq, upyarqanchiq. Manchur qamqa chay kalliykunapi yach'achikurqayki” nishpa. ²⁷ Chayshina qamkuna niptikipismi, payqa rin nishuqllapa: “¡Nishushqallapanam kani! Manam riqsiykillapachu! ¿Maymandach'i kangillapa? ¡Ashuyllapa kaymanda, qamkuna mana allikunata ruraqkunaqa!” nishpa. ²⁸ Chaymi sawa pungupi kidashpa, ringillapa rikaq chay alma Abrajanda, Isakta, Jakubuta, Dyuspaq rimaqkunatapis syilupi Dyuspa ñawpambina kaqta. Chaymi qamkunaq ancha ringillapa malayakuq. ¡Llalli qamkunata Dyuspa ñawpanmanda qatishuptinqam, ancha waqashpa, ancha llakishpa, kiruykillapata ringillapa qech'yachiq! ²⁹ Chaqa chay diyapiqam kay pachapa yumbay kuchungunamanda rin tandakaqllapa Dyusman, paywan syilupi tiyashpa, pulla mikunambaqllapa. ³⁰ Chay diyapim wakin mana kamachikuq kaqkunaq ancha kamachikuqna puntapi rinllapa kaq. Piru wakin kamachikuq kaqkunaqam chay diyapiqa mana nimapaq balishpa, ancha ikipi rinllapa kaq.

Jisusmi Jirusalimbi tiyaqkunapaq waqarqan

(Mt 23.37-39)

³¹ Chay willallam wakin farisiyu duktrinayuqkuna ch'ayamushpa, Jisusta nirqanllapa:

—Riy kaymanda. Chaqa chay gubyirnu Irudismi munan wanchishuyta, nishpa.

³² Chayshina willaptinllapam, Jisusqa nirqan:

—Riyllapa willay chay surrushina ingañakuq Irudista: “Kay diyakunam Jisusqa rin qatig dyablukunata. Rimbismi kach'akachiq qeshyaqkunata. Chaymandaqam yumbay trabajunda rinna ushyaq”, nishpa. ³³ Piru kanan, qaya, qaya suq punchawpismi alli, kay ñanda rinaypaq. Chaqa Dyuspaq yumbay rimaqkunataqam masta wanchinllapa Jirusalin llaqtapi.

³⁴ ¡Ay, Jirusalimbi tiyaqkuna! ¡Qamkunaqam Dyuspaq rimaqkunata wanchingillapa! ¡Kanan Dyus kach'amushqan runakuna ch'ayashuptinmi, sitashpa wanchingillapa! Manchu suq wallpaqa alitamba warambi pulichitungunata tandan. Chayshinallam noqapis kutin kutin ancha munashqa kani qamkunata tandashuyllapata. Piru manam munashqallapachu kangi.

³⁵ Chaymi kay llaqtaykiqa wichukudu rin kaq. Kanan mananam ringillapachu rikawaq, suq diya kutimunaykaman. Chaymi chay diyapi noqapaqqa ringillapa niq: “¡Alabashqa kanqa, Tayta Dyuspa rrimplasun shamuyqa!” nishpa.*

14

Jisusmi kach'akachirqan suq runa saksaykaq kwirpuytuqa

* 13:35 Salmo 118.26

¹ Suq samana diyapim Jisusqa rirqan mikuq suq kamachikuq farisiyu duktrinayuqpa wasinman. Chaypim wakin farisiyukunaqa Jisusta chapyarqan. ² Chaypim karqambis suq runa ancha padisiyqaq saksaywan. ³ Chaymi Jisusqa Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunata, chay farisiyukunatapis tapurqan:

—Mayá, ¿qamkunaqa imatam ningillapa? ¿Dyusqachu dijawanchiq, runa masinchiqta kach'akachinanchiq samana diyapi ichu mana? nishpa.

⁴ Chayshina tapuptingam, chay farisiyukunaqa uyararqanlla. Chaymi Jisusqa chay uras chay qeshyaqpa sawanman makinda rurashpa, kach'akachishpa:

—Riyna, nirqan.

⁵ Chaymendaqam chay farisiyukunata nirqan:

—Mayqannikpa suq burruyki ichu suq turuyki suq qoch'aman bulakaptin samana diyapiqa, ¿manachu chay uraslla qamkunapis trabajashpa, surqongimanllapa? nishpa.

⁶ Chaymi chay farisiyukunaqa manana nimatapis atirqanllapachu kuntis-tayta.

Umildikuna kashunllapa

⁷ Chaymendaqam Jisusqa chay kumbidadu runakunata rikarqan, mas allin iskañukunata akraptin, puntapi tiyanambaqllapa. Chaymi suq kumparasyunda rurashpa, nirqan:

⁸ —Mayqan kumbidashuptin suq kasamyintu fyistamanqa, ama tiyay-chu punta tiyanapiqa. Chaqa puntapi tiyaptikiqakish, ch'ayamunman suq kumbidashqan mas kamachikuq qamanda. ⁹ Chaykish chay mayqan kumbidashuqqa nishungiman: “Qoyri kay tiyanata kay suqta”, nishpa. Chaych'i ancha penqakushpa, ringiman tiyaq iki tiyanaman. ¹⁰ Chayri mayqan kumbidashuptinqa, iki tiyanapi tiyay. Chaymi chay mayqan kumbidashuq shamushpa nishungiman: “Yanasita (Yanasitu), shamuy kay mas allin punta tiyanaman”, nishpa. Chaymi chay mesapi wakin kaqkunaqa qambaq ningallapa: “Paymi ancha baliq runa”, nishpa. ¹¹ Chaymi mayqan runa munashpa kamachikuq kaytaqa, suq diyaqa rin penqakuq. Piru chay umildi kaqqam suq diyaqa ancha rin kamachikuq, nishpa.

¹² Chaymendaqam chay kumbidakuq runata Jisusqa nirqan:

—Rurashpa fyistataqa, ama yuyaychu: Yanasaykunata (Yanasuykunata), masaykunata, aylluykunata ichu imayuq bisinuykunatallam rini kumbidaq, nishpaqa. Chaqa paykunaqam qam kumbidashqaykishina kumbidashushpa, rinllapa kutichishuq. Chayshinaqam mana pitapis yanapaykangichu. ¹³ Ashwanri suq fyistata rurashpaqa, kumbiday chay mana imayuqkunata, mankukunata, kujukunata, sarkukunata. ¹⁴ Chaymi chayshina chay mana imayuqkunata yanapashpaqa, ancha kushikushpa ringillapa tiyaq. Chaqa chay pubrikunaqam mana atinqachu pagarashuytaqa. Piru allin runakuna kawsamuptinmi, Dyusqa rin pagarashuq, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan kasaraqkunapa fyistanwan (Mt 22.1-10)

¹⁵ Chaymi Jisus nishqanda uyashpaqa, chay mesapi tiyaqkunamanda suqninga Jisusta nirqan:

—¡Ancha kushikunqa chay runa Dyuswan syilupi tandata mikuqqa! nishpa.

¹⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Suq runash ancha allin fyistata rurashpa, kumbidarqan ancha achka runakunata. ¹⁷ Chayshi mikunan uras ch'ayaptinga, kriyadunda kach'arqan

qayamunambaq chay kumbidashqangunata. Chayshi kriyadunqa rishpa nirqan: “Shamuylapana mikunanchiq. Listunam mikunaqa”, nishpa. ¹⁸ Chayshina qayaptinqash, yumbay kumbidashqangunaqa nirqan: “Pirdunawayllapa. Manam atinillapachu riyta”, nishpa. Chay punta runa kumbidashqaqash nirqan: “Randishqam kani ch'akrata. Riqmi rini rikaq. Chaymi rrugayki pirdunawanayki”, nishpa. ¹⁹ Suqpisshi nirqan: “Randishqam kani sinku yuntas buyiskunata. Chaymi rini riq mallipaq. Chaymi rrugayki pirdunawanayki”, nishpa. ²⁰ Suqpisshi nirqan: “Chayraqmi kasarashqa kani. Chayraykum mana atinichu riyta”, nishpa. ²¹ Chayshi kriyadu kutimushpa, chayshina patrunninda niptinqa, chay patrunninga piñakushpa, nirqan: “Riy kallikunamanda das apamuq waq mana nimayuq runakunata, mankukunata, kujukunata, sarkukunata”, nishpa. ²² Chayshi kriyaduqa rishpa, chaykunata apamushpaqa, nirqan: “Patrunitsu, apamushqanam kani chay niwashqaykishina. Piru kanraqmi tiyanakunaqa”, nishpa. ²³ Chayshi patrunga kriyadundaqa nirqan: “Riy kallikunaman, ñangunaman. Ancha animachishpa, apamuq suq runakunatapis, kay wasiy undanan. ²⁴ Piru manam ni mayqan waq punta kumbidashqayqa mikunqachu mikunaytaqa”, nishpa.

Ancha padisishpapis, Jisusta kasushun

(Mt 10.37-38)

²⁵ Chay tyimpupim ancha achka runakuna, warmikuna Jisuspa ikinda rirqanllapa. Chaymi payqa rishqanshina tikrakamushpa, yumbayta nirqan:

²⁶ —Mayqan noqaman shamuqqa ancha kuyawanqa maski yumbay kuyashqanmanda. Chayri mayqanniki noqata kuyawanaykimanda taytaykita, mamaykita, warmikita, wambraykikunata, masaykikunata, panikikunata ichu kikin kwirpuykita masta kuyashpaqam, mana balingichu yach'akuqniy kanaykipaqqa. ²⁷ Chayri noqapi kriyishqayki-rayku padisishpa, ichu suq kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, allita kasuwashpaqa, noqapa allip yach'akuqniy ringi kaq; manaqa manam.

²⁸ (Mayá, nishqaykillapa suq kumparasyunda:) Mayqanniki suq altu turrita munashpa ruraytaqa, puntata allita yuyangiman: ¿Aykataraq gastayman ushyanayqa? ¿Aypanmanchuraq qellayniy ichu mana? nishpa. ²⁹ Chaqa mana allita yuyashpa, simyintuta qallarishpaqam, mana atingimanchu ushayta, faltaptin qellayniki. Chaymi yumbay rikashuqkuna asipashushpa ninmanllapa: ³⁰ “Kay runam qallarishqa suq turrita ruraq; piru manam atishqachu ushayta”, nishpa.

³¹ Ichu mayqan gubyirnu munashpa pilyayta suq gubyirnuwanqa, manachu puntata allita yuyanman: ¿Kay 10.000 suldaduykunawanqa atiymanchu binsiyta paypa 20.000 suldadungunataqa? nishpa. ³² Chaymi mana atishpa pilyaytaqa, karupillaraq kashpa, chay gubyirnuqa kach'anman rrimplasunda parlanambaq, ama pilyananllapa. ³³ (Chayshinar mayqanniki noqata munashpa kasuwaytaqa, puntata ancha allita yuyay: ¿Alliptachu munani kasuyta ichu mana? nishpa.) Chaqa mana dijashpa tukuy imaykitam, mana atingichu yach'akuqniy kaytaqa.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan dañakashqa kach'iwan

(Mt 5.13; Mk 9.50)

³⁴ Chaymandaqam Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, kayshinapis nirqan:

—Kach'iqam ancha allin. Piru lambaqyaptinqam, mana atinchiqchu allichayta kach'iyanambaqqa. ³⁵ Mananam balinchu nimapaq, ni wanupaq. Ashwanmi wichukunanchiqna balinga. Chayri qamkuna rinriyuqkunaga,

allita uyawayllapa, nishpa. [Nuta: Jisusta mana munaq kasuqqam chay mana baliq kach'ishina.]

15

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan chingashqa wishawan

(Mt 18.10-14)

¹ Achka kuntribusyunda kubrakuqkuna, suq laya uchayuqkunapismi qemikarqanllapa, Jisusta uyanambaq. ² Chayraykum farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis Jisusta penqashpa nirqanllapa:

—Rikay, Jisusqam uchayuq runakunata ch'ayachishpa, paykunawan mikun, nishpa.

³ Chaymi Jisusqa kay kumparasyunda rurarqan:

⁴ —Mayá, qamkunamanda suqniki 100 wishayuq kashpa, suq wishayki chingaptinga, ¿manachuraq chay 99 wishaykita pastupi dijashpa, ringiman maskaq chay suq wishaykita tarinaykikaman? ⁵ Chaymi chay wishaykita tarishpaqa, ancha kushikushpa umbrukushpana apamungiman. ⁶ Kanan wasikiman ch'ayashpaqam, kumpañiruykikunata, bisinuykikunata tandashpa, ningiman: “¡Kay chingashqa wishaytam tarishqana kani! ¡Chayri kushikushunllapa!” nishpa. ⁷ Chaymi allipta niykillapa, chayshinallam syilupipis. Dyuspi chay 99 kriyiqkunapaq syilupiqa ancha kushikunllapa. Piru suq mana allin runa ichu warmi uchangunata dijashpa, Dyuspina allipta kriyiptingam, ashwan masta kushikunllapa syilupiqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan chingashqa qellaywan

⁸ Mayá, suq warmi dyis ancha baliq yuraq qellayniyuq kashpa, suq qellayninda wichushpaqa, ¿manachuraq michanda syindishpa, chay wasinda pichashpa, kuchun kuchun allita maskanman tarinangaman?

⁹ Chaymandaqam chayshina tarishpaqa, tandashpa yanasangunata, bisinangunata ninman: “Yanasitakuna, kushikushunllapa, kay wichushqay qellayniya tarishqayrayku”, nishpa. ¹⁰ Chayshinallam syilupi Dyuspa anjilningunapis ancha kushikunllapa suq mana allin runa uchangunata dijashpa, Dyustana kasuptinga. (Chayraykum chay uchayuqkunawanqa tandakani, Dyuspaq yach'achinaypaq), nishpa.

Suq kumparasyundam rurarqan suq runapa churin qellayninda malgastawan

¹¹ Jisusqam nirqambis:

—Suq runam ishkay churiyuq karqan. ¹² Chay shullka churinmi taytanda nirqan: “Taytitu, qowaynari noqapaq kaq irinsyayta”, nishpa. Chaymi taytanqa chay ishkay churingunata ch'akrangunata animalningunata partirqanna. ¹³ Chaymandaqam wakin diyamandaqa, chay shullka churinga irinsyanda limpu randikushpa, suq karu nasyunmanna rirqan. Waqqiqam tukuy laya mana allikunata rurashpa, chay qellayninda malgastashpa, limpuna ushyarqan. ¹⁴ Chaymandaqam yumbay qellayninda ushyaptinga, chay nasyumbiqa tukuy maypi ambrunana karqan. Chaymi payqa malagana purirqan. ¹⁵ Chayraykum manana nimanayta atishpaqa, suq patrunmanna rirqan, trabajuta maskaq. Chaymi chay patrunqa trabajuta qoshpa, kach'arqan asyindanman, kuchingunata qaranambaq. ¹⁶ Chaypi qaraqshinaqam anchana mallaqnarqan. Chaymi kuchikunapa mikunan algarubuta anchana munarqan mikuyta. Piru manam دچارqanllapachu mikunambaqqa. [Nuta: Chay algarrubuqam suq plantapa puqoynin. Piru manam

runakuna mikunanchu.] ¹⁷ Chaymi ancha yuyashpa nirqan: “Taytaypa wasimbiqam achka trabajadurkuna kan. Paykunaqam ancha allita mikunllapa. ¡Piru noqagam kaypi mallaqnashpa wañuqna rini! ¹⁸ Kutirishaq taytayman. Ch'ayashpaqam nishaq: Taytitu, Dyusta, qamta mana kasushushpam, ancha uchata rurashqa kani. ¹⁹ Chaymi manana balinichu, churiki kanaypaqqa. Suq piyunnikitashinar ch'ayachiway”, nishpa. ²⁰ Chayshina yuyashpaqam, chay karu nasyunmandaqa kutimurqanna taytanman.

²¹ Chaymandaqam ch'ayaykaptinqa, taytanqa karupilla rikashpa, ancha llakipashpa, kallparqan tinguq. Tingushpaqam abrasashpa, mucharqan qaqlambi churindaqa. ²¹ Churingam nirqan: “Taytitu, Dyusta, qamta mana kasushushpam, uchata rurashqa kani. Chaymi manana balinichu, churiki kanaypaqqa”, nishpa. ²² Piru taytanqam qayashpa kriyadungunata kamachirqan: “Chay mas allin mudanata apamushpa, kay churiyta mudachiyllapa, surtijachiyllapa, sapatuchiyllapa. ²³ Chay mas gurdu mishiruta apamushpa, wanchiyllapa, fyistata rurashpa mikunanchiqllapa. ²⁴ Chaqa kay churiyqam chingashpa, wañushqashina karqan. Piru kanan kutimushpaqam, kawsamushqashina”, nishpa. Chaymi fyistata rurashpa kushikurqanllapa.

²⁵ Piru chay kulaka churingam ch'akrambi kashqa karqan. Chaymandaqam wasinman ch'ayaykashpaqa, uyarqan kunyalla fyistata rurashpa dansaykaptinllapa. ²⁶ Chaymi payqa suq kriyadunda qayashpa tapurqan: “¿Imam kan?” nishpa. ²⁷ Chay kriyadungam nirqan: “Masaykim ch'ayamushqana. Chaymi taytaykiqa allilla ch'ayamushqanrayku, chay mas gurdu mishiruta wanchichishqa, fyistata ruranambaq”, nishpa. ²⁸ Chayta yach'ashpaqam, chay kulaka churinga ancha piñakushpa, manana munarqanchu yaukyuta. Chaymi taytanqa llugshishpa, ancha rrugarqan yaykunambaq. ²⁹ Piru payqam piñakushpa, taytanda kayshina nirqan: “Noqagam ancha achka watakunata kaypi sirbiyki, tukuy imapi kasushushpa. Piru chayshina allita sirbishuptiypismi, mana nunka ni suq chibituta qowashgachu kangí, kumpañiruykunawan fyistata rurashpa kushikunaypaqqa. ³⁰ Piru rikay, chay churiki partin qoshqaykita bandulira warmikunawan limpu ushyashpa kutimuptinqam, paypaqqa chay mas gurdu mishiruta wanchichishqa kangí”, nishpa. ³¹ Chaymi taytanqa nirqan: “Ijitu, qamqam tukuy tyimpu pullay kangí. Chaymi tukuy imaykunaqa qamba. ³² Piru kananqam ancha alli, kay fyistata rurashpa kushikunanchiq. Chaqa kay masaykiqam wañushqashina kashqanmanda, kananqa kutimushqana. Chingashqa kashqanmandam, tarishqana kanchiq”, nishpa.

[*Nuta: Chayshinam Dyus ancha kushikun, suq uchayuy runa uchangunata dijaptin. Piru chay farisiyukunam chay kulaka churishina mana munarqanlapachu ch'ayachiya chay uchakunata dijaqkunataqa.*]

16

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan suq runa patrunninda ingañaqwan

¹ Jisusqam yach'akuqningunata kay kumparasyunda rurashpa nirqan:
—Suq kapuq runam suq impliyadumbi ancha yuyakushpa numbrarqan, payna tukuy imanda randinambaq randikunambaq. Piru suq diyam wakin runakuna yach'arqan chay impliyadupaq: Patrunnimba kusasningunata, qellaynindam yanqakunapi gastaykan, nishpa. Chaymi chay patrunnindaqa chayshina rurashqambaq willarqanllapa. ² Chaymi chay patrunga chay impliyadundaqa qayashpa, nirqan: “Qambaqmi yach'ani. ¿Imatam rurashqa kangí? Mayá, chay kusasniykunapaq,

qellayniypaq kwintata qoway. Mananam ringichu trabajaq”, nishpa. ³ Chaymi chay impliyaduqa yuyarqan: “Patrunniiy trabajuymanda qatiwaptinqa, zimanashaqraq? Chaqa ch'akrapi trabajanaypaqqam mana balinichu. Limush'nata mañakunaypaqqam penqakuni”, nishpa. ⁴ Chaymandaqam yuyarqan: “iA, ya yach'aninam! Kaypiraq kashpa, suqkunata yanapashaq, mana trabajuyuq kaptiy, paykunana wasinman tandawanambaq”, nishpa. ⁵ Chaymi chayshina yuyashpaqa, patrunninda dibiraqkunata, suqninda suqninda qayachishpa, tapurqan: “iAykatataq dibirangi patrunniytaqa?” nishpa. ⁶ Chaymi suq dibirakuqqa nirqan: “100 barril asiytitam dibirani”, nishpa.

Chaymi chay impliyaduqa chay runata nirqan: “Kaypim kay tratukushqayki dukumintu. Tiyashpa, das suq mushuq dukumintuta ruray, 50 barriltallana dibiranayki”, nishpa. ⁷ Chaymandaqam suq dibirakuqtapis tapurqan: “iQamqa, aykatataq dibirangi?” nishpa. Chaymi chay dibirakuqqa nirqan: “100 midida trigutam dibirani”, nishpa. [*Nuta: Kada mididach'i ch'usku kintal triguta piskaq.*] Chaymi chay kriyaduqa paytapis nirqan: “Kaypi kay tratukushqayki dukumintu. Suq dukumintuta das allichay, 80 mididatallana dibiranayki”, nishpa. ⁸ Chaymi patrunninga chayta yach'ashpa, chay malu impliyadumbaqa nirqan: “Ay, chay impliyaduyqam ancha yach'ayniyuq kashqa, chayta ruranambaqqa”, nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Kay mundupa kusasningunapi yuyakuqkunaqam Dyuspi yuyakuqkunamanda mas yach'ayniyuqkuna. Chaqa paykunapuram masta yanapanakunllapa qellayninwan.

⁹ 'Chaymi noqaqa kayshina niykillapa, kay mundupi imayki kaqwan suqkunata yanapay, yanasuyuq (yanasayuq) kanaykillapa. Chaymandaqam chay imaykillapaqa rin ushyakaq. Piru sylupiqam chay achka yanapashqaykikuna kushikushpa, shumaqta rinllapa ch'ayachishuq.

¹⁰ 'Chaqa mayqan ashlitata allita kwidaqqam, achkatapis allita rin kwidaq. Piru mayqan ashlitata mana allita kwidaqqam mas achkatapis mana allitachu rin kwidaq. ¹¹ Chayshinam kay mundupa kusasningunata mana allikunapi qamkuna gastaptikiqa, Dyusqa mana rinchu qoshuqllapa chay mana ushyakaq imangunataqa. ¹² Kanan kay pachapi suqpa imangunata mana allita kwidaptikillapaqam, Taytanchiq Dyusqa mana qoshunqal-lapachu partikitaqa.

¹³ 'Manam pipis atinchu ishkay patrundaqa kasuyta. Chaqa suq patrunnindam masta rin ch'iqniq; suqtaqam masta rin kuyaq. Ichu suqtalla ancha rin kasuq, suqtaqa mana. Chayshinallam mana atingillapachu Dyusta, qellayta pullata kuyaytaqa.

¹⁴ Chay farisiyu duktrinayuqkunaqam qellayta ancha munarqanllapa. Chaymi Jisus nishqanda uyashpaqa, ancha asiparqanllapa. Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

¹⁵ —Qamkunaqam runakuna alabashunambaq, allin runa layapaq tukungillapa. Piru Tayta Dyusqam qamkunapa shunqoykitaqa allita riqsin: Qellaytallam munanllapa, nishpa. Chaymi Dyusqa qamkuna rurashqaykita millanashpa ch'iqnin.

Jisusmi yach'achikurqan Muysis kamachikushqambaq

¹⁶ Jisusmi kayshinapis nirqan:

—Muysispa liyningunata, Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqandapismi yach'akurqaykillapa Jwan Shutichikuq shamushqan tyimpukaman. Chay shamushqan tyimpumandapacham Dyuspa shumaq nutisyanda

yach'achikuykani. Chaymi ancha achka munanllapa imashinapis syiluman yaykuyta. ¹⁷ Piru Muysispa liyningunaqam kanangaman ancha balin. Chaymi syiluyan kay pacha chingaptimbis, chay liykunaqa mana ni ashliita rinchu chingaq.

Jisusmi nirqan: "Rispitu warmikimanda ama akrakayllapachu", nishpa (Mt 19.1-12; Mk 10.1-12)

¹⁸ Dyuspaqqam mana balinchi suq runa akrakanambaq warminmandaq. Chaymi suq runa warminmanda akrakashpa, suqta tandashpaqam, uchayuqna kidan. Chayshinallam chay warmi dijashqata mayqan tandapis uchayuqna.

Jisusmi yach'achikurqan suq kapuq runapaq, suq pubri runa Lasarupaq

¹⁹ Suq runam ancha kapuq karqan. Chaymi ancha shumaq ch'aniyuq mudanayuq puriq. Kanan tukuy diyam ancha allingunatala mikuq. ²⁰ Karqambismi suq pubri limush'niritu. Paymi Lasaru shuti. Kanan ishqoyaykaq kwirpuyuqmi karqan. Chaymi usuraykarqan chay kapuqpa pungumbi. ²¹ Kanan chay Lasaruqam ancha munarqan chay kapuqpa mesanmanda ishkiq mikunata mikuyta undanambaq. Kanan allqokuna shamushpam, chay ishqoyninda lambiykarqan. ²² Chaymandaqam chay pubri limush'nirituqa wañurqanna. Chaymi Dyuspa anjilninguna ispiritunda aparqan syiluman, Abrajamba ispiritunwan tiyanambaq. Chaymandaqam chay kapuqpis wañurqanna. Wañuqtinqam paytapis pambarqanllapa. ²³ Piru chay kapuqqam wañushqakunapa lugarninman rishpa, ancha padisirqan. Chaymi chayshina padisiykashpaqa, karumanda rikarqan Lasaruta, Abrajamba ladumbi tiyaykaqta. ²⁴ Chaymi payqa jwirtita qayakushpa, nirqan: "Taytitu Abrajan, llakipawashpa, kamachiy chay Lasaruta, shamunambaq didumba puntanda yakitupi nuyuchishpa, qallituyta chirichinambaq. ¡Chaqqa kay ninapim ancha padisiykani!" nishpa. ²⁵ Abrajanqam nirqan: "¡Jitu, yuyayri chay unay bidaykipi tukuy imayuq kashqaykita. Piru Lasaruqam tukuy imapi padisirqan. Kananqam payqa kaypi ancha kushikushpana tiyaykan. Piru qamqam padisiykangina. ²⁶ Suq ancha jundu kibradam qamkunata noqaykunamanda akrawanchiq. Chaymi mana pipis atinchi kay chimbamanda chay chimbamanqa pasayta. Chay chimbamandapismi mana pipis atinchi kaymanqa pasamuyta", nishpa. ²⁷ Chaymi chay kapuq runaqa ancha rrugashpa nirqan: "Taytitu Abrajan, yush'ayku Lasaruta kach'ay aylluqkunaman, ²⁸ chay sinku masaykunata willanambaq, ama kay kastiguman shamunanllapa", nishpa. ²⁹ Chaymi Abrajanqa nirqan: "Masaykikunam atin liyiya Muysis iskiбриshqanda, Dyuspaq rimaqkuna iskiбриshqandapis. Chaykunata liyishpa, kasunqallapa, washadu kananllapa", nishpa. ³⁰ Chaymandaqam chay kapuqqa nirqan: "¡Taytitu, chaykunataqam mana rinllapachu kasuq! Piru suq alma kawsamushpa, paykunaman rikakuqtinqam, kriyishpa, uchanllapata rinllapa dijaq", nishpa. ³¹ Piru Abrajanqam nirqan: "Paykuna mana kasushpa Muysis nishqanda, Dyuspaq rimaqkuna nishqandaqam, mana rinllapachu kasuq wañushqanmanda kawsamuqtapis", nishpa.

17

Kwidakashunllapa, suqkunata ama uchata rurachinanchiq (Mt 18.6-7, 21-22; Mk 9.42)

¹ Jisusmi kayshinapis yach'akuqningunata nirqan:

—Ancha trabajusmi rin kaq, shumaqta kawsanaykillapa. Chaqqa suqkunam rinllapa animachishuq, uchata ruranaykillapa. Piru paykunaqam

ancha kastigadu rin kaq. ² Chayri chay uchata rurachiqpaqqa mas alli kanman kungambi suq atun mulinu rumita watashpa, mar yakuman wichukunanllapa, ch'uqashpa wañunambaq, amaraq kay wambrituykunata uchata rurachiptin. ³ Chayri qamkuna kikiki kwidakayllapa, ama ni pitapis animachinayki uchata rurambaq. Ashwanri kriyiq masiki mana allita rurashuptinqa, anyay, amana mas uchata rurambaq. Piru uchangunata dijashpa, pirdunda mañashuptinqa, pirdunay. ⁴ Suq diyapi syiti bwiltasta mana allita rurashushpa, chaymanda chay syiti bwiltasta syintishpa, pirdunda mañashuptinqa, pirdunay, nishpa.

Apustulningunam munarqan mas allita Jisuspi yuyakuyta

⁵ Yumbay chayta uyashpaqam, Jisuspa apustulningunaqa nirqan:

—Yanapawayllapa, qambi mas allita yuyakunaypaq, nishpa.

⁶ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Ashlitata noqapi kriyishpaqach'i, tukuy imata atingimanllapa rurayta. Chaqa kay ancha atun yura sikamuruta qamkuna kamachiptiki: “Pilakashpa, riy mar yakuman plantacaq”, niptikiqa, kasushushpa, allipta chayshina rin ruraq.

Ama palanganu kashpachu, Dyusta allita kasushunllapa

⁷—Amar palanganuqa kayllapachu. Ashwanri yuyayllapa: Dyuspaqam mana baliq randishqa kriyadushinalla kani, nishpa. Mayá, yuyashunllapa: Suqniki kriyaduyiq kashpa, chay kriyaduyki yapukushpa, michikushpa, wasikiman ch'ayaptinqachuraq, ¿ningiman: “Pasashpa mesaman tiyay mikunayki”, nishpa? ⁸ Manam chayshinaqa ningimanchu. Ashwanmi kamachingiman: “Utqa yanukushpa, mandilnikita rurakushpa, mirindachiyway. Chaymandaqa noqa mikuptiy upyaptiyraqmi, qambis atingi mikuyta, upyaytaqa”, nishpa. ⁹ ¿Akasuchu qamkunaqa chay randishqa kriyaduykita chay ima kamachishqaykita ruraptinqa, “Dyusilupaqi” ningimanllapa? Manám. ¹⁰ Chayshinallar qamkunapis Dyus kamachishushqanda rurashpa, yuyayllapa: “Mana baliq randishqa kriyadushinam kanchiqllapa. Chaqa Dyus niwashqanchiq tallam rurashqa kanchiq. Manam yuyashqachu kanchiq, masta ruranchiqpaqqa”, nishpa.

Jisukristum kach'akachirqan dyis runa ismuykaq kwirpuyuyta

¹¹ Jisusmi Jirusalinman riqshinaqa, prubinsya Galiliyapa, prubinsya Samaryapa lindirunda pasaykarqan. ¹² Suq kasiriyuman ch'ayaykaptinqam, dyis ismuykaq kwirpuyuy runakuna shamurqan tinguyq. Yaqqana tingushpaqam, karupilla shayashpa, ¹³ ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Yach'achikuq Jisus, yush'ayku noqaykunatar llakipaway! nishpa.

¹⁴ Chaymi Jisusqa paykunata rikashpa, nirqan:

—Mayá, riyllapa kurakunaman, paykuna rikashushpa: “Kach'akashqanam kangi”, ninambaq.

Chaymi chay runakunaqa kurakunaman riqshinaqa, limpu kach'akarqanllapa. ¹⁵ Chaymi suqninga rikashpa: Kach'akashqanam kani, nishpaqa, Taytanchiq Dyusta ancha alabashpa, Jisusmanna kutirqan. ¹⁶ Chaymi Jisusman ch'ayashpaqa, ñawpambi qonqorikushpa, pachakaman qaqlanda ch'ayachishpa, ancha pagikurqan. Chay runaqam prubinsya Samaryamanda karqan. (Chay samaryanukunam isrraylinukunawan ancha ch'iqninakuqllapa.)

¹⁷ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay fiyu qeshyaymanda kach'akaqkunaqa ¿manachu dyis runakuna karqan? ¿Maypinataq chay nwiwbiqa? ¹⁸ ¿Ima, kay furastirullachu kutimushqa, Dyusta alabanambaqqa? nishpa.

¹⁹ Chaymandaqam Jisusqa chay runata nirqan:

—Atarishpana riy. Noqapi yuyakushpam, kach'akashqana kangi, nishpa.

Kayshinam Tayta Dyusqa rin kamachikuq

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Farisiyukunaqam Jisusta tapurqan:

—¿Ima tyimputaq Dyusqa rin shamuy kamachikuqqa? nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Dyus runakunapa shunqombi kamachikuptinqam, mana ringillapachu atiq rikayta. ²¹ Manam pipis rinchu niq: “Kaypim, waq maypin Dyusqa kamachikuykan”, nishpaqa. Chaqa Dyusqam paypi yuyakuqkunapa shunqombi kamachikuykan, nishpa.

²² Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Suq diyakunam ancha ringillapa munaq rikawayta. Piru manaraqmi ringillapachu rikawaq. ²³ Chay diyakunapiqam wakingunaqa rinllapa nishuq: “¡Kaypinam Jisukristuqa!” ichu rin nishuqlapa: “¡Waqpim payqa!” nishpa. Piru chayshina nishuptinllapapis, ama kriyiyllapachu ni paykunawan riyllapachu. ²⁴ Chaqa noqa Dyusmanda Shamuy Runam llipyaq rrilampagushina rini kutimuq. Manchurilampaguqa tukuy syilupi lliwyan kay ladumanda suq ladukaman. Chayshinallam noqa Dyusmanda Shamuy Runapis yumbay ladukunapi lliwyashpa, rini kutimuq. ²⁵ Piru puntatam ancha rini padisiq. Chaqa kay tyimpupi runakunaqam mana baliqpaq rinllapa riqsiwaq.

²⁶ Nuwipa tyimpumbi kawsaqkunashinam, noqa kutimunay tyimpupipis rinllapa kawsaq. ²⁷ Chaqa chay Nuwipa tyimpumbiqam mikuykarqanllapa, upyaykarqanllapa. Wakingam kasaraykarqan. Wakingam chinangunata kasarachiykarqan, chay Nuwi wambuq wasinman yaykunam diyakaman. Chaymandaqam ancha jwirtita tamarqan. Chaymi runakuna warmikunaqa ch'uqashpa, limpu wañurqanllapa.* ²⁸ Chay Lutpa tyimpumbi pasashqanashinam rin kaq. Chaqa chay tyimpupiqam runakunaqa mikuykarqan, upyaykarqan, tukuy imata randiykarqan, randikuykarqan, tarpukuykarqan, wasikuykarqanllapa. ²⁹ Piru chay Sudumamanda Lut llugshishqan diyaqam sylumanda ninakuna asufriwan ishkimushpa, chay runakunata, warmikunata limpu wanchirqan.* ³⁰ Chayshinallam rin kaq, noqa Dyusmanda Shamuy Runa sylumanda kutimuptiypis.

³¹ 'Chayri chay diyapiqa mayqan wasimba sawambi kaqqa amana yaykunqachu, imangunata surqonambaqqa. Chayshinallar ch'akrambi kaqkunapis amana wasinmanqa kutingachu. ³² Lutpa warminda pasashqandar yuyayllapa. [Nuta: Chaqa payqam Sudumamanda kallpaykashpa, ikiman tikrakashpa, chapakurqan. Chaymi chaypilla das wañurqan. Liyiy Génesis 19.26ta] ³³ Chayshinam mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita washanaykipaqqa, ringi chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku wanchishuptinllapam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanaykipaq.

³⁴ 'Alliptam niykillapa, chay tyimpupi suq kamapilla ishkay puñuykaptinqam, Tayta Dyusqa suqta rin apaq, suqta rin dijaq. ³⁵ Chayshinam ishkay warmikuna pulla kutakuykaptinqa, suqta rin apaq,

* 17:27 Génesis 6.5–7.24 * 17:29 Génesis 19.1-29

suqta rin dijaq. 36 Ishkay runa ch'akrambi kaykaptimbismi, suqta rin apaq, suqta rin dijaq.

37 Chayshina niptinqam, chay yach'akuqningunaqa tapurqanllapa:

—Taytitu, ¿maypitaq kay nishqaykiqa rin kaq? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Suq wañushqa kaptinqam, chaypi shingukuna shutilla tandakashpa muyuykan, ¿manachu? (Chayshinallam chay tyimpupipis tukuy ima pasashqanda rikashpalla, das ringillapa yach'aq: Waqpmim, nishpa.)

18

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan juyiswan biyudawan

1 Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan, ama disanimakashpachu, Dyusman mañakunanllapa. Chaymi nirqan:

2 —Suq llaqtapim karqan suq juyis. Chay juyismi mana rrispitaqchu ni Dyusta ni runa masingunata. 3 Chay llaqtapiqam suq biyudapis karqan. Payqam chay juyisman rishpa, suq dimandata rurarqan kuntrambaq. Chaymi kutin kutin juyisman rishpa nirqan: “Siñur juyis, kuntrawaqwan allin justisyata ruraway”, nishpa. 4 Piru chay juyisqam achka tyimputa chay biyudataqa mana kasurqanchu. Chaymandaqam kayshina yuyarqan: “Manam rrispitanichu ni Dyusta ni runa masiykunatapis. 5 Piru kay biyudaqam kutin kutin shamun piñachiwaq, dimandanda allichanaypaq. Chaymi yanapashpa allichashaq. Chaqa achka bwiltasta shamushpaqach'i, mana dijawanqachu samanaypaq”, nishpa.

6 Chayshina nishpaqam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Allita yuyayllapa chay malu juyis nishqambaq. 7 Piru Taytanchiq Dyusqam ancha allin. Chaymi mana unayashpachu, akrashqangunata dasna rin washaq, payman punchawnindin, tutapnindin mañakuptinllapa.

8 Chaqa Dyusqam chay akrashqangunata das rin washaq. Piru noqa Dyusmunda Shamuy Runa kay pachaman kutimuptiyqam, ¿kanqachuraq noqapi yuyakuqkuna ichu mana? nishpa.

Suq kumparasyundam rurarqan farisiyuwan, kuntribusyunda kubraquwan

9 Wakingunaqam yuyarqan: Noqam chay suqkunamanda Dyusta mas allita kasuni. Chaymi paykunaqa mana balinllapachu, nishpa. Chayraykum Jisusqa kay kumparasyunda rurarqan:

10 —Ishkay runakunam rirqanllapa Dyuspa adurana wasinman, chaypi Dyusman mañakunanllapa. Suqqam farisiyu duktrinayuq karqan. Suqqam kuntribusyunda kubraquq karqan. 11 Chay farisiyuqam shayashpa, nirqan: “Dyusitu, dyusilupagiri; manam chay uchayuq runakunashinachu kani. Chaqa wakingunaqam suwakunllapa, ichu rrispituyuq kashpapis, suqwan puñunllapa, ichu suq laya mana allikunata ruranllapa. Piru noqaqam mana paykunashinachu kani, ni kay runa kuntribusyunda kubraquqshinachu kani. 12 Kanan kada simanam ishkay diyata ayunani. Tukuy ima ganashqaymandam dyismuyta qoyki”, nishpa.

13 Piru chay kuntribusyunda kubraquqqam mana ni alli qemikashpachu, ni syiluman chapakushpachu, ashwan pichunda takashpa nirqan: “Dyusitu, llakipayayri. Chaqa noqaqam ancha uchayuq kani”, nishpa.

14 Chaymi noqaqa niykillapa, chay kuntribusyunda kubraquqqam uchangunamanda pirdunaduna, kutirqan wasinmanqa. Piru Tayta Dyusmi chay farisiyutaqa mana pirdunarganchu. Chaqa Dyusqam chay

palanganutaqa ultimupi rin ruraq penqakunambaq. Piru chay umildi kaqkunataqam ancha kamachikuqpaq rin ruraq.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan

(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)

¹⁵ Wambritukunatam apamurqanllapa Jisusman, sawanllapapi makinda rurashpa, Dyusman mañakunambaq. Piru yach'akuqninguna chayta rikashpa, anyarqanllapa chay wambritukuna apamuqkunata (Jisusta ama piñachinanllapa). ¹⁶ Piru Jisusqa chay wambritukunata qayashpa, yach'akuqningunata nirqan:

—Ama arkayllapachu. Dijayllapa chay wambritukunata, noqaman shamunambaq. Chaqa Tayta Dyus shumaqta kamachikuqtingam, kay wambritushina kaqkuna paywan rinllapa kawsaq. ¹⁷ Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina kaqkunallam Dyusta kasushpa, rin kawsaq paywanqa. Piru palanganukunaqam mana Dyuswan rinllapachu kawsaq.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan

(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)

¹⁸ Suq kamachikuq runam Jisusta kayshina tapurqan:

—Allin yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Dyuswan tukuy ty-impu kawsanaypaqqa? nishpa.

¹⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Imaraykutaq niwangi: “Allin” nishpaqa? Tayta Dyusllam allinqa. Manam masqa kanchu. ²⁰ Qamqam yach'angi Dyuspa Santu Librumbi kamachikushqambaq: “Warmiyuq kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu. Ama wanchikuychu. Ama suwakuychu. Ama yanqaqa pipaqpis llullakuychu. Taytaykita, mamaykita rrispitay”, nishpa.*

²¹ Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Tukuy kaykunatam wambraymandapacha kasushqa kani, nishpa.

²² Chayta uyashpaqam, Jisusqa nirqan:

—Kaysitullam faltashungi ruranaykipaqqa. Tukuy ima kaqnikita randikushpa, chay mana nimayuqkunata qoy. Chayshina qoshpaqam, sylupi tukuy imayuq ringi kaq. Chaymandaqam shamuy, noqawan purinayki, nishpa.

²³ Chayta niptinqam, chay runaqa limpu malaganayarqan, ancha kapuq kashqanrayku. ²⁴ Chaymi Jisusqa, ancha malaganayaqta rikashpaqa nirqan:

—Ancha trabajusraq, kapuq runakuna Dyusta kasunanllapa, paywan kawsananllapa. ²⁵ Ancha trabajusraq kanman, chay atun animal kamillu awjap rinrinda pasanambaq. Piru mas trabajusmi kanman, suq kapuq runa Dyuswan kawsanambaqqa, nishpa.

²⁶ Chaymi chayta niptinqa, chay uyaqkunaga tapurqan:

—Chayshina kaptinqa, ¿pitaq atinman washakayta? nishpa.

²⁷ Chaymi paykunataqa nirqan:

—Runakunallaqam mana nimatapis atinmanllapachu washakayta. Piru Taytanchiq Dyusmi atin washaytaqa, nishpa.

²⁸ Chaymandaqam Pidruqa nirqan:

—Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapana kani, qamwanna purinaypaqllapa, nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, mayqan runa dijaq wasinda, taytanda, mamanda, masangunata, warminda, wambrangunata, Dyusta kasunambaq, ³⁰ chay

* 18:20 Éxodo 20.12-16

dijashqambaq mas achkata rin ch'askiq kay mundupiqqa. Piru manam chaytallachu rin ch'askiqqa. Ashwanmi syilupi tukuy tyimpu rin kawsaq Dyuswan, nishpa.

Jisusmi nirqan: "Rinllapam wanchiwaq"

(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)

³¹ Jisusmi yach'akuqningunatala suq laduman apashpa, nirqan:

—Kananqam anaq Jirusalinmanna rinchiq rig. Chaqa Dyuspaq rimaqkuna noqapaq yumbay nishqangunaqam Jirusalimbi rin kumpli.

³² Chaypiqam furastiru runakunamanna rinllapa intrigakuwaq. Kanan mana baliqkunata niwashpam, rinllapa asipawaq. Suq lastima rurawashpam, rinllapa tuqapawaq. ³³ Asutiwashpam, rinllapa wanchiwaq. Piru kimsa diyamandam rini kawsamuq, nishpa.

³⁴ Piru chayshina Jisus niptinqam, chay yach'akuqningunaqa mana intyindirqanchu: ¿Imapaqraq chayshinaqa nirqan? nishpa. Chaqa yuyayninllapa tutayaqpishina karqan. Chaymi mana atirqanllapachu intyindiya.

Jisusmi suq sarku runata chapachirqan

(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)

³⁵ Jisus ch'ayaykaptinna Jiriku llaqtamanmi, suq sarku runa ñambi tiyashpa, limush'nata mañakuykarqan. ³⁶ Chaymi ancha achka runakuna chayta pasaykaqta uyashpaqa, tapurqan:

—¿Imataq kashqa? nishpa.

³⁷ Chaymi paytaqa nirqanllapa:

—Jisus Nasaritmanda kaqmi kayta pasaykan, nishpa.

³⁸ Chaymi payqa ancha jwirtita qayakurqan:

—¡Unay Dabidpa Karu Willkan Jisus, llakipawayri! nishpa.

³⁹ Chaymi Jisuspa ñawpanda riqkunaqa chay sarkutaqa anyarqanllapa uyanambaq. Piru payqam ashwamba mas jwirtita qayakurqan:

—¡Unay Dabidpa Karu Willkan, llakipawayri! nishpa.

[Nuta: "Unay Dabidpa Karu Willkanmi" munan niyta: "Dyus Akrashqan Washadur", nishpa.]

⁴⁰ Chaymi Jisusqa riykashqanmanda shayashpa, kamachirqan:

—Riyllapa apamuy waq runata, nishpa.

Ch'ayachiptinqam, Jisusqa tapurqan:

⁴¹ —¿Imatam munangi ruranaypaq qambaqqa? nishpa.

Chaymi chay runaqa nirqan:

—Taytitu, munanim ñawiykunata kach'akachinayki chapakunaypaq, nishpa.

⁴² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqapi allita kriyishqaykiraykum niyki, chapakuy, nishpa.

⁴³ Chayta niptinllam, chay runaqa chay uras atirqanna rikakuyta. Chaymi Tayta Dyusta ancha alabashpa, Jisuspa ikindana rirqan. Kanan yumbay rikaqkunapismi Taytanchiq Dyusta ancha alabarqanllapa.

19

Jisusmi Sakiyuwan parlarqan

¹ Jisusmi Jiriku llaqtapa ch'awpinda pasaykarqan. ² Chay llaqtapim karqan suq ancha kapuq runa Sakiyu shutiq. Payqam kuntribusyunda kubrakuqkunapa kamachikuqnin karqan. ³ Chay Sakiyum ancha munarqan Jisusta rikayta. Lukismi ancha achka runa kaptin, takshita kashqanrayku, mana atirqanchu rikaytaqa. ⁴ Chaymi payqa Jisuspa ñawpanda kallpashpa, suq yura sikamuru shutiqman llugshirqan, chayta pasaykaptin,

rikanambaq. ⁵ Chayshina chay muntipi kaykaptinqam, Jisusqa chayta pasaqshina anaqman chapakushpa, paytaqa rikarqan. Chaymi Jisusqa nirqan:

—Sakiyu, utqa ishkimuy, wasikiپی pusadata qowanayki. Chaqa Taytay Dyusmi munan, qamwan kidanaypaq, nishpa.

⁶ Chaymi Sakiyuqa utqaymaya ishkimushpa, kushikushpa aparqan wasinman. ⁷ Chayshina apaptinqam, yumbay chay rikaqkunaqa kayshina ancha rimatikurqanllapa:

—Suq uchayuq runapa wasinmanmi Jisusqa rin kidaq, nishpa.

⁸ Kanan Sakiyuqam shayashpa, Jisusta nirqan:

—Taytitu, tukuy imay kaqkunatam midya partita rini qoq chay mana nimayuqkunata. Mayqanda ingañashpa, imanda qoch'ishqa kashpapismi, ch'usku tantuta rini kutichi, nishpa.

⁹ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Kananqam Tayta Dyusqa kay Sakiyuta wasimbi tiyaqkunata washashqana, chay unay Abrajanshina kriyishqanllaparayku. ¹⁰ Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runaqam shamushqa kani chay chingashqa kaqkunata maskashpa, washanaypaq, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan qellayta trabajachiqkunawan
(Mt 25.14-30)

¹¹ Jisusta chay uyaykaqkunaqam yuyarqanllapa: Jisusqam Jirusalinman ch'ayaykanna. Chaymi dasna rinchiq rikaq paytaqa, shumaqta kamachiwaptinchiq, nishpa. Chaymi Jisusqa kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

¹² —Suq kamachikuq runam suq karu kamachikuq nasyunman rirqan gubyirnupaq numbranallapa, kutimushpa nasyuninman, chaypi gubyir-nun kanambaq. ¹³ Piru manaraq rishpaqam, dyis kriyadungunata qayashpa, kadunuta qorqan suq qellay ancha baliqta. Chaymandaqam paykunata nirqan: “Kutimunaykaman kay qellayniyta trabajachiyllapa”, nishpa. ¹⁴ Piru laqta masingunam ch'iqnirqan paytaqa. Chaymi wakin runakunata ikinda kach'arqanllapa chay karu nasyunman, paypa kuntran kayshina rimanambaq: “Noqaykunaqam mana munanillapachu chay runa gubyirnu y kanambaqqa”, nishpa.

¹⁵ Piru chay kamachikuq runaqam kargunda ch'askirqan. Chaymanda kutimushpaqam, chay dyis kriyadun qellaynin qoshqandaqa qayachirqan tapunambaq: “¿Aykatam qellayniyta ganachishqallapa kangi?” nishpa.

¹⁶ Chaymi chay punta kriyadunqa shamushpa nirqan: “Taytitu, kay qellaynikitaqam dyis tantus masta ganachishqa kani”, nishpa. ¹⁷ Chaymi chay kamachikuqninga kriyaduna nirqan: “Ancha allin kriyaduymi kangi. Kay ashla qellayniyta allita trabajachiptikim, rini numbrashuq, dyis laq-takunapa kamachikuqninga kanaykipaq”, nishpa. ¹⁸ Chaymandaqam suppis shamushpa nirqan: “Taytitu, qellaynikitaqam ganachishqa kani sinku tantus masta”, nishpa. ¹⁹ Chaymi chay patrunninga paytapis nirqan: “Qamqam sinku laqtakunapa kamachikuqninga ringi kaq”, nishpa.

²⁰ Chaymandaqam suppis shamushpa nirqan: “Taytitu, kaypim qellayniki. Suq pañuypi qepishpam waqaychashqa kani. ²¹ Chaqa ancha wapu kashpam, suqkuna waqaychashqanda qamna tandangi. Suqkuna tarpukushqandam qamna kusichangi. Chaymi ancha manchashurqaq”, nishpa. ²² Chayshina chay kriyadun niptinmi, chay patrunninga kayshina nirqan: “Qamqam ancha malu kangi. Chay kikin shimikillam kundinashungi: ‘Uchayuqmi kangi’ nishpa. Qami niwaykangi wapu kashpa, suqkuna waqaychashqanda tandashqayta, suqkuna tarpukushqanda kusichashqayta. ²³ Chayshina noqapaq yach'ashpaqa, çimaraykutaq

chay qellayniyuqta mana rurarqaykichu bankuman, kutimushpaqa wach'ayniyuqta surqonayta?" nishpa.

²⁴ Chayshina nishpaqam, chaypi kaqkunata kamachirqan: "Chay malu kriyaduyta qellayta qoch'ishpa, chay dyis qellayniyuqta qoyllapa", nishpa.

²⁵ Chaymi paykunaqa nirqanlappa: "Taytitu, piru chay suq kriyadyiqqam dyis qellayniyuqna. ¿Imapaqnamiri qellayniyuq kaqtaqa masta qoshaqlappa?" nishpa. ²⁶ Piru patrinningam nirqan: "Uyawayllapa, yumbay chay imayuqkunam masta rinllapa ch'askiq. Chay mana nimayuqqam chay ash-lita kaqninda rin pyirdiq (mana allita trabajachishqanrayku). ²⁷ Waq kun-traykunapismi mana munanllapachu kamachikuqnin kanaypaqqa. Chayri paykunata kay ñawpayman apamushpa, wanchiyllapa", nishpa.

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Chaykunata yach'achikushpaqam, Jisusqa ñawpanllapata anaq Jirusalinmanna rirqan. ²⁹ Chaymi riqshinaqa, yaqqana ch'ayashpa Bitfaji llaqtaman, Bitanilla (Bitaniya) llaqtaman, chay Ulibu lumapa sirkambi kashpaqa, ishkay yach'akuqninguna:

³⁰ —Riyllapa waq chimba kasiriyuman. Waqman ch'ayashpaqam, ringillapa tariq suq burritu watashqata. Chay burritupiqam manaraq ni pipis purishqachu. Chayta paskashpa, apamuyllapa. ³¹ Piru mayqan nishuptinllapa: "¿Imapaqmi paskangillapa?" nishpaqa, niyllapa: "Siñurninchiqmi nisitan kay burrituta", nishpa.

³² Chayshina kamachiptinqam, chay yach'akuqninguna rishpa, Jisus nishqanshina burritutaqa tarirqanlappa. ³³ Chaymi apamunanllapa paskaykaptinqa, dwiñungunaqa tarishpa tapurqan:

—¿Imapaqmi burrituyta paskaykangillapa? nishpa.

³⁴ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Siñurninchiqmi nisitan. Chaymi apanillapa, nishpa.

³⁵ Chayshina dwiñunda nishpam, burritutaqa apamurqanllapa Jisusman. Chaymandaqam chay burritupa sawanman kapangunata rurashpa, Jisusta muntachirqanlappa. ³⁶ Chaymandaqam yumbay paykunaqa Jisuspa ñawpanda rirqanlappa, kapangunata ñambi mandashpa, chay burritu sawanda rinambaq. ³⁷ Kanan Jisuspi kriyiqkunam ancha achka paypa pullan riykarqanlappa. Chaymi paykunaqa chay Ulibu lumapa bajadanman ch'ayaykashpaqa, ancha kushikushpa, ancha jwirtita kunyarqanlappa. Kanan paykunaqa yumbay chay milagrukunata rikashqanraykum, Dyusta ancha alabarqanlappa:

³⁸ —¡Biba biba! ¡Tayta Dyus ancha yanapanqa kay gubyirnunchiqta, paypa rrimplasun shamuykaqta! ¡Anaq syilupipisri ancha kushikushpa, Taytanchiq Dyusta alabanqallapa! nishpa.*

³⁹ Chayshina Jisusta ancha alabaptinllapam, wakin farisiyu duktrinayuqkunaga nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, kay yach'akuqnikikunataqa anyashpa uyarachiy, nishpa.

⁴⁰ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kay runakuna uyaraqtingach'i, rumikunana rinllapa alabawaq, nishpa.

⁴¹ Chayshina Jirusalinman yaqqana ch'ayaykashpaqam, Jisusqa chay atun llaqtata chapashpa, waqashpa, nirqan:

⁴² —¡Ay Jirusalimbi tiyaqkuna! Ancha allich'i kanman kay diyapi noqapaq intyindinaykillapa, ¿pim Jisukristu? nishpa. Chaqa noqam shamushqa kani

* 19:38 Salmo 118.26

yanapashuq, shumaqta kawsanaykillapa. Piru chaytaqam mana atingilla-pachu intyindiyaqta. ⁴³ Suq diyam ancha ringillapa padisiq. Chay diyaqam kuntraykikunaqa rin kurralashuqlapa, murallata rurashpa. Chayshina kurralashushpa, ancha rin maqashuqlapa. ⁴⁴ Kanan wasikillapatam pamba pamba bulashpa, rinllapa wanchishuqlapa. Chaymi llaqtaykip-iqa mana nima rumi pirqashqataqa rinllapachu dijaq. Chaqa shamuptiy washashuqmi, qamkunaqa disprisyawashqa kangillapa.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan
(Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jisukristu Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykushpaqam, tarirqan tukuy imata randikuykaqkunata, randiykaqkunata. Chaymi paykunataqa qatiqshina nirqan:

⁴⁶ —Taytanchiq Dyusmi Santu Librumbi nin: “Adurana wasiyqam noqaman mañakunanllapa”, nishpa.* Piru qamkunaqam ladrungunapa mach'aynindashina rurashqallapa kangi, nishpa.*

⁴⁷ Chaymandaqam Jisusqa tukuy diyakuna Dyuspa adurana wasimbi yach'achikuq. Piru kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam, chay llaqtapa awturidarningunawan kuranakurqanllapa, Jisusta wanchinanllapa. ⁴⁸ Piru achka runakunam Jisustaqa ancha allifa uyaykarqan. Chaymi chay kuntraqkunaqa chay uyaqkunata manchashpa, mana nimatapis atirqanllapachu rurayta Jisustaqa.

20

Jisustam tapurqanllapa: “¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanayk-iqa?”

(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

¹ Jisusmi suq diyam Dyuspa adurana wasimbi shumaq nutisyanda yach'achikuykarqan. Chayshina ruraykaptinmi, ch'ayamurqanllapa kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, kamachikuq ansyanukunapis. ² Paykunaqam Jisusta tapurqanllapa:

—Mayá, niwayllapa. ¿Ima karguyugtaq kangi? ¿Pitaq numbrashushqa, awturidar kashpa, kaykunata ruranayki?

³ Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Puntata noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Mayá, niwayllapa:

⁴ Jwan Shutichikuqtaqa ¿pitaq numbrarqan, runakunata shutichinanqa? ¿Dyuschu kamachirqan, ichu runakunalla? nishpa.

⁵ Chaymi suqnin suqnin paykunapura parlarqanllapa:

—Niptinchiq: “Dyusmi numbrarqan Jwandaqa”, nishpaqach'i, niwashun: “Chayshina kaptinqa, qamkunaqa ¿imaraykutaq mana kriyirqaykichu paytaqa?” nishpa. ⁶ Piru niptinchiq: “Runakunallam paytaqa kamachirqan”, nishpaqach'i, yumbay kay runakuna rumikunawan sitawaqninchiq wanchiwanchiqman. Chaqa paykunaqam ancha kriyirqanllapa: “Jwanqam Dyuspaq rimaq karqan”, nishpa.

⁷ Chaymi chayshina yuyashpaqa, Jisusta nirqanllapa:

—Manam yach'anillapachu: Pim Jwandaqa kamachirqan shutichikunanqa, nishpa.

⁸ Chayshina Jisusta niptinllapaqam, paypis nirqan:

—Noqapismi mana nishqaykillapachu pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpa.

* 19:46 Isaiás 56.7 * 19:46 Jeremías 7.11

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan saqra partidaryukunawan
(Mt 21.33-44; Mk 12.1-11)

⁹Chaymi Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, chay runakunata nirqan: —Suq runash ch'akrambi ubasta tarpushpa, partidaryukunata maskashpa, dijarqan chay tarpudunda rikanambaqllapa. Chaymandaqash payqa karuman rishpa, ancha unayarqan. ¹⁰Chayshi kusicha tyimpu ch'ayaptinqa, suq kriyadunda kach'arqan, chay partidaryunguna partinda qonambaq. Piru chay partidaryungunaqash chay kriyadundaqa mana nima ubasta qoshpachu, ashwan maqashpa, illaqtalla kach'arqanllapa. ¹¹Chaymandaqash chay dwiñuqa suq kriyadunda kach'arirqan. Piru chay partidaryungunaqash chay kriyadutapis musyashpa, maqashpa, mana nimatapis qoshpachu, illaqtalla kach'arqanllapa. ¹²Chayshina ruraptinllapaqash, chay dwiñuqa suq kriyadundana kach'arirqan. Piru chay partidaryungunaqash chaytapis suq lastima chuqri chuqri maqashpa, qatirqan chay ch'akramanda.

¹³Chaymandaqash chay wirta dwiñuqa nirqan: “¿Imataraq kananqa atini rurayta? Mayá, kay ancha kuyashqay churiyta kach'ashaq, partiyta apamunambaq. Paqta paytaqa shumaqta ch'ayachingallapa”, nishpa. Chayshi chayshina nishpaqa, churindana kach'arqan. ¹⁴Piru chay partidaryungunaqash segamuqta rikashpaqa, kayshina parlarqanllapa: “Kay churingam irinsyuru rin kaq. Chayri akullapa wanchiq, noqanchiqpaqna kay ch'akra kidanambaq”, nishpa. ¹⁵Chayshina parlashpaqash, chay ch'akramanda sawaman surqoshpa, chay dwiñuqa churinda wanchirqanllapa.

Chayshina nishpaqam, Jisusqa tapurqan:

—Chay ch'akrapa dwiñun kutimushpaqa, ¿imataraq ruranqa chay partidaryungunataqa? nishpa.

¹⁶Chaymandaqam pay kikin nirqan:

—Chay ch'akrapa dwiñun shamushpaqam, chay partidaryungunata rin wanchiq. Wanchishpaqam, suqkunatana ch'akrandaqa rin qoq trabajanambaq, nishpa.

[Nuta: Chay ch'akra dwiñuqam munan niyta Tayta Dyus. Chay malu partidaryukunaqam munan niyta isrraylinukunapa kamachikuqninguna.]

Chayshina Jisus niptinqam, chay uyaqkunaqa nirqanllapa:

—¡Amar chayshinaqa kanqachu! nishpa.

¹⁷Piru Jisusqam chay runakunata chapashpa nirqan:

—Chayshina kanqa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi suq ancha baliq rumipaq kayshina nin:
Albaniilkuna wichukushqanllapa rumiqam kananqa simyintupa mas baliq rumin tikrakashqa, nishpa.*

¹⁸Chaymi mayqan chay ancha baliq rumipa sawambi bulakaqqam piti piti rin kidaq; ichu chay rumi mayqamba sawan bulakashpaqa, limpu chankashpa, piti piti rin ruraq, nishpa. [Nuta: Chay wichukushqa rumiqam Jisukristu. Chay piti piti ushayaqqam paypi mana kriyiqkuna.]

Jisusmi kuntribusyunda pagarakunapaq yach'achikurqan
(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mk 12.12-17)

¹⁹Chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunawanmi intyindirqanllapa: Jisusqam chay kumparasyundaqa rurashqa, noqanchiqkunata kuntrawaqinchiq, nishpa. Chaymi chay uras munarqanllapa prisuyta Jisustaqa. Piru yumbay chay uyakuq runakunata manchashpam, mana pipis almitikarqanchu prisuytaqa. ²⁰Chaymi

* 20:17 Salmo 118.22

Jisusta kuntraqkunaqa ancha chaparqanllapa, paqta imapi imashina pandanman, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, wakin runakunata pagarashpa nirqanllapa:

—Jisusman rishpa, ancha allin kasuqkunashina tukushpa, allita uyay, imapi pandaptin, chaypaq tumbashpa, gubyirnupi dimandananchiq, nishpa.

²¹ Chaymi chay uyakuqkunaqa yanqa Jisusta nirqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, qamqam allip kaqtalla Dyuspaq yach'achikungi. Kanan qamqam mana ni pitapis sawachashpachu, allitalla rurangi.

²² Mayá, niwayllapa, ¿allichu Rrumapa gubyirnunda kuntribusyunda pagaranchiqllapa ichu mana? nishpa.

²³ Piru Jisusqam yach'arqan: Yanqam chayshinaqa tapuwaykanllapa prisuwananrayku, nishpa. Chaymi paykunataqa nirqan:

—¿Imaraykutaq chayshinaqa tapuwangi? ²⁴ Mayá, rikachiwayllapa suq qelayta. ¿Pipa rritratunda, shutindam rurashqallapa chay qellaypiqa? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqanllapa:

—Chay qellayqam mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa rritratunwan, shutinwan, nishpa.

²⁵ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chayshina kaptinqa, chay mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa kaqtaqa, payta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa, Dyusta qoyllapa, nishpa.

²⁶ Chaymi chay uyakuqkunaqa, chay tapunakunawan tukuy runakunapa ñawpambi pandachiya munashpaqa, mana nimatapis atirqanllapachu. Ashwanmi allita kuntistaptinga, paykunaqa ancha ispantashqata, uyaraplana (uyarallana) kidarqanllapa.

¿Wañushqakunachu rin kawsamuq?

(Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

²⁷ Chaymandaqam wakin sadusiyu duktrinayuqkuna Jisus kaykashqanman ch'ayarqanllapa. Chay sadusiyukunaqam kriyinqanllapa: Wañushqakunaqam mana rinllapachu kawsamuq, nishpa. Chaymi Jisusta tapurqanllapa:

²⁸ —Yach'achikuq Taytitu, (unay tyimpupim) Muysisqa librumbi iskibrishpa, kamachikurqan, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuq kashpa wañuptinqa, chay almapa masanna biyudawan kasaranga, chay biyudapi wambrayuq kaptin, chay alma masamba wambran kanambaq.

²⁹ Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq aylupish syiti ullqo masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayuq kashpash wañurqan. ³⁰ Chayshina wañuptinqash, chay almapa minur masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq wambrayuq kashpa wañurqanna. ³¹ Chaymandaqash chay mas minur masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq wambrayuq kashpa wañurqan. Chayshinash syitindin chay warmiwan kasararqanllapa. Piru manash ni mayqannimbis chay warmipiqa wambrakurqancho.

³² Chaymandaqash warmipis wañurqanna. ³³ Chayshina wañushqakuna allipta mushuqmanda kawsamuptinqach'i, ¿mayqannimba warminnaraqri kanman? Chaqa syitindimba warminshi kashqa, nishpa.

³⁴⁻³⁵ Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Manam ni mayqannimba warmin kanqachu. Chaqa syilupiqam manana ni warmiyuq ni runayuq rinchu kaq. Kay mundupillam runakunaqa churingunata kasarachin. Paykunapismi kasarantllapa. Piru Dyusta kasuqkuna mushuqmanda kawsamushpaqam, syilupiqam manana ni runayuqchu ni warmiyuqchu rinllapa kaq; ni chinangunata

rinllapachu kasarachiq. ³⁶ Chaqa kawsamushpaqam, syilupiqqa Dyuspa wambrangunana kashpa, chay anjilningunashina manana nunka rinllapachu wañuq. ³⁷ Ari, rinllapam kawsamuq. Chaqa kikin Muysismi yach'achikurqan: Wañuqkunam rin kawsamuq, nishpa. Payqam chay lumyaykaq sach'ata rikashpa, Dyus nishqanda kayshina uyarqan: “Kanangamanmi noqa Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kani”, nishpa.* ³⁸ Chayshina Taytanchiq Dyus chay almakunapaq niptinmi, yach'anchiq: Chay almakunam Dyuspaq kawsaykanraq, nishpa.

³⁹ Chayshina Jisus niptinqam, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunaqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ancha allitam nishqa kangi, nishpa.

⁴⁰ Chaymi chay urasmandapacha manana pipis almitikarqanchu Jisusta tapuyta.

¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?

(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37)

⁴¹ Chaymandaqam Jisusqa paykunatapis tapurqan:

—Mayá, ¿pitaq Dyus Akrashqan Washadurqa? ¿Imaraykutaq chay Washadurpaqqa ningillapa: “Dabidpa karu willkanmi”, nishpaqa? ⁴² Chaqa kikin Dabidmi Salmus librumbi nin:

Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: “Allin laduyti tiyay,

⁴³ kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)”, nishpa.*

⁴⁴ Chayshina chay Akrashqan Washadur chay Dabidpa karu willkan kaptinqa, ¿imaraykutaq kikin Dabid chay Washadurpaqqa nin: “Kamachikuqniy”, nishpaqa? Chayshinaqa ¿imashinataq Dabidpa karu willkanqa atin kayta, Kamachikuqnin niptinqa?

Jisusmi Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata anyarqan

(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40; Lk 11.37-54)

⁴⁵ Yumbay uyakuqkunapa ñawpambim Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

⁴⁶ —Allita uyawayllapa, ama Muysispa liyningunata yach'achikuqkunashinaqa kayllapachu. Chaqa paykunaqam ancha palanganu kashpa, gustanllapa rrastrakaykaq mudanangunata rurakuyta. Chaymandaqam plasakunaman rin, yumbay shumaqta napaykunanllapa. Kanan sinaguga wasikunaman rishpapisti, ancha gustanllapa ñawpaman pasashpa, kamachikuqkunapa tiyanangunapi tiyayta. Apapinllapa mikuqapisti, ancha gustanllapa kamachikuqkunapa tiyanangunapi tiyayta. ⁴⁷ Chayshina allingunapaq tukushpam, biyudakunapa wasingunata qoch'inllapa. Chaymandaqam ancha unayta Dyusman mañakunllapa, rikaqkuná ninambaq: “Paykunaqam Dyusta ancha aduranllapa”, nishpa. Chaymi mas kastigadu rinllapa kaq.

21

Suq pubri biyudam ufrindanda qorqan

(Mk 12.41-44)

¹ Dyuspa adurana wasimbim Jisus kapuqkunata rikarqan, ufrindanda kajungunaman wichuptinllapa.

² Chaypim rikarqambis suq ancha pubri biyudata, ishkay qellitay mana balurniyuqta wichuptin. ³ Chaymi Jisusqa nirqan:

* 20:37 Éxodo 3.6 * 20:43 Salmo 110.1

—Alliptam niykillapa, kay pubri biyudita qoshqanqam Dyuspaqqa ancha balin maski yumbay chay suqkuna qoshqanmanda. ⁴ Chaqa yumbaymi ufrindataqa qonllapa subraq qellayninda. Piru chay pubri biyuditaqam mikunanda randinambaq kaqta limpulla qorqan, nishpa.

Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq

(Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

⁵ Wakingunaqam Dyuspa adurana wasimbaq parlaykarqanllapa:

—Rikay, ancha shumaqmi kay rumingunaqa. Kanan ancha shumaq rri-galukunatam qoshqallapa, shumagyachinanllapa kay atun wasita, nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

⁶—Suq diyam kay rikashqaykitaqa limpu rinllapa bulaq. Chay diyapiqam manana ni suq rami patachaduqa rinchu kidaq, nishpa.

Jwisyu diya yaqqana ch'ayamuptinqam, kayshina rin kaq

(Mt 24.3-28; Mk 13.3-23)

⁷ Chaymi Jisusta kayshina tapurqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿ima tyimpum kay nishqaykiqa rin kaq? ¿Imata rikashpam yach'ashaqlapa: Kay munduqam rin ushyakaqna, nishpaqa?

⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kwidakayllapa. Amar dijakayllapachu pipis ingañashunambaq. Chaqa achka llullakuqkunam shutiywan shamushpa, rinllapa nishuq: “Noqagam Dyus Akrashqan Washadur kani. Kananqam chay diyaqa ch'ayamushqana washashunayllapa”, nishpa. Piru qamkunaqa amakish paykunataqa kasungillapachu. ⁹ Kanan parlata uyashpa, chay maypish nasyungunapura pilyaykanllapa, chay maypish suq nasyumba ukumbi llaqta masipura pilyaykanllapa, nishpaqa, amakish manchangillapachu. Puntatam chayshina rin kaq, piru manaraqmi kay munduqa rinchu ushyakaq.

¹⁰ Chayshina nishpaqam, Jisusqa nirqambis:

—Suq nasyumbi tiyaqkunaraqam suq nasyumbi tiyaqkunawan rinllapa pilyaq. ¹¹ Chay tyimpupiqam kay pachaga ancha jwirtita rin kuyuq. Kanan ambruna, qeshyaykunam waqpi kaypi rin kaq. Syilupipismi manchaypaq siñakuna rin kaq.

¹² Piru kay nishushqaykuna manaraq pasaptinmi, qamkunataqa ancha rinllapa qesachashuq. Sinaguga wasikunaman apashushpam, rinllapa dimandashuq, noqapi kriyishqaykirayku. Kanan rinmi karsilashuqllapa. Dimandashushpam, rinllapa apashuq gubyirnukunapa, prifiktukunapa ñawpanman. ¹³ Piru chayshina apashuptinllapaqam, ringillapa atiq noqapaq yach'achikuyta. ¹⁴ Chaymi paykuna tapushuptinqa, ama llakiyillapachu: ¿Ima nishparaq kuntistashaq? nishpaqa. ¹⁵ Chaqa noqam rini yanapashuqllapa, allita kuntistanayki, chay kuntrashuqkuna ama atinanllapa ni binsishuyllapata ni kuntistashuyllapata. ¹⁶ Piru qamkunataqam taytayki, mamayki, masaykikuna, aylluykikuna, yanasuykikunapis (yanasaykikunapis) rinllapa intrigakushuq kuntraykikunaman. Chaymi kuntraykikuna wakinnikitaqa rinllapa wanchishuq. ¹⁷ Kanan achka runa, warmim rinllapa ch'iqnishuq, noqapi kriyishqaykirayku. ¹⁸ Piru kayta yach'ayllapa: Dyuspaqgam aqchaykikunaga mana ni suqsitu rinchu chingaq. ¹⁹ Chaymi maychika imanachishuptimbis, noqapi mana shaykuq yuyakuptikiqa, suq bidapi rini washashuq, tukuy tyimpu kawsanaykillapa.

²⁰ Piru rikaptinllapa furastiru suldadukuna kay Jirusalimbi tiyaqkunata kurralaptinllapam, yach'ayllapa: Ch'ayamushqanam tyimpu kay Jirusalinda chingachinanllapa, nishpa. ²¹ Chayri chayshina pasaptinqa, prubinsya Judiyapi kaqkunaga qaqakunaman mitikanqallapa. Kay Jirusalin

llaqtapi kaqkunapisri mitikanqallapa. Chay chunchapi kaqkunapisri kay Jirusalinmanqa amana shamunqallapachu. ²² Chaqa chay diyakunapiqam ancha padisiqllapa rin, Dyuspa Santu Librumi nishqanshina. ²³ Chay diyapiqa akakawraq chay (ukuyuq) pach'ayuq warmisitakuna, chay iti wambrituyuqkunaga! Chaqa achka kastigukunam kay mundupiqa rin kaq. Chayshinallam kay Jirusalimbipis achka llakikuna rin kaq. ²⁴ Wakingunatam atun kuchillukunawan rinllapa wanchiq. Wakingunataqam prisushpa, waqta, kayta karu nasyungunaman rinllapa apaq. Chay jwira runakuna binsishpam, kay Jirusalimbiqa ancha wapuyashpa rinllapa kamachikuq, Tayta Dyus qoshqan tyimpu ushyakanangaman.

Jisusmi syilumanda kayshina rin kutimuq
(Mt 24.29-35, 42-44; Mk 13.24-37)

²⁵ 'Rupaypi, killapi, lusirukunapim siñakuna rin kaq. Kanan kay mundupa tukuy nasyunningunapi tiyaqkunaqam ancha llakishpa rinllapa niq: "¿Imananchiqtaq?" nishpa. Kanan mar yaku ancha fiyuta kunyashpa maqchikaptinmi, ancha manchashpa rinllapa niq: "¿Imaraq pasanqa?" nishpa. ²⁶ Chayshina tukuy ima kaptinmi, wakin runaga: ¿Imataq kay mundupi rin pasaq? nishpa, ancha manchaywan rinllapa dismayaq. Chaqa sylilupi Tayta Dyus tukuy ima rurashqambismi rin kuyuq. ²⁷ Chaymandaqam noqa Dyusmanda Shamuy Runata ringillapa rikawaq, syilumanda pukutaypa ukumbi ancha pudirniyuq, ancha llipyaypa shamuykaqta. ²⁸ Chayri yumbay kay nishushqayllapa qallariptinqa, kushikushpa, shayashpa, syluman chapakuyllapa. Chaqa washashunay diyaqam ancha utqana rin ch'ayamuq.

²⁹ Kay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa kayshinapis nirqan:

—Yura igusta ichu suq laya muntikunata chapayllapa. ³⁰ Chay muntikunapa rapranguna pallpamuqta rikashpaqam, yach'angillapana: Tamy tyimpunanmi yaykunchiqna, nishpa. ³¹ Chayshina yumbay kay nishushqaykunata rikashpaqa, yuyayllapa: Tayta Dyusqam utqana rin shamuy, noqanchiqkunata shumaqta kamachiwananchiq, nishpa.

³² 'Alliptam niykillapa, yumbay kay nishushqaykunaqam rin kumpli q kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq wafuptin. ³³ Chaqa syiluan kay pachaqam rin chingaq. Piru kay nishushqayqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi yumbay rin kumpli q.

³⁴ 'Shunqoykipi allita yuyashpa kwidakayllapa, ama kwirpuyki munashqandalla ranaykillapa. Ama mach'ayllapachu. Amakish kay pachapa imangunapiqa yuyangillapachu. Chaykish noqa qonqaylla shamushpa, tarishuyma mana allikunata ruraykaptikillapa. ³⁵ Chaqa chay diyaqam kay mundupi yumbay tiyaqkunapaqqa suq trampa qonqaylla piskakuqshina rin kaq. ³⁶ Chayri qamkunaqa listu kashpa, tukuy tyimpu Dyusman mañakuyllapa, chay diyapi yumbay kay nishushqaymanda washashunayllapa. Chaqa chayshina qamkuna kwidakaptiqam, Tayta Dyus rin yanapashuq, chay diyapi mana nimapaq penqakushpa, ñawpayman prisintakanaykillapa, nishpa.

³⁷ Jisusqam chay diyakunapiqa punchawqa Dyuspa adurana wasimbi yach'achikuq. Tutapqam Ulibu lumaman riq puñuq. ³⁸ Kada madrugadum achka runakuna Dyuspa adurana wasinman riqlapa, Jisusta uyaq.

22

Jisusta prisunambaqmi parlarqanllapa
(Mt 26.1-5, 14-16; Mk 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

1 Chay diyakunapim karqan chay Paskwa fyista. Chay fyistataqam pasaqllapa kachangakunata, suq laya mikunata mikushpa. Chay fyista yaqqana ch'ayaptinmi, 2 chay kamachikuq isrraylinu kurakuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan tandanakushpa, uyaraplla (uyaralla) parlarqanllapa:

—¿Imashinaraq Jisustaqa wanchinchiqmanllapa? nishpa.

Lukismi chay fyistapi kaqkunata mancharqanllapa. (Jisusta wanchipt-inchiqqach'i, achka runakuna kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.)

3 Piru chay urasmi dyabluqa yaykurqan Judas Iskaryutiman. Chay Judasqam Jisuspa dusi apustulninmanda suqnin karqan. 4 Paymi rirqan parlaq kamachikuq isrraylinu kurakunawan, adurana wasimba kamachikuq suldadungunawambis:

—¿Imashinataq atini intrigashuyta Jisustaqa? nishpa.

5 Chaymi paykunata chayshina ufrisiptinqa, ancha kushikushpa, Judasta nirqanllapa:

—Qellaytam qoshqaykillapa, nishpa.

6 Chaymi Judasqa ari, nishpa, yuyarqan: ¿Ima urasraq alli Jisusta intrigakunayqa, mana kaptin achka runakuna? nishpa.

Jisusmi Santa Mikunata mikurqan

(Mt 26.17-29; Mk 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Kur 11.23-26)

7 Chay Paskwa fyistapa diyanqam ch'ayamurqanna. Chay qallarishqan diyapim suq uñitata wanchishpa, kachangakunawan mikurqanllapa, chay fyistata pasanambaqllapa. 8 Chaymi Jisusqa Pidruta Jwanda nirqan:

—Riyllapa allichaq mikunata, Paskwa fyistapi mikunanchiqllapa, nishpa.

9 Chaymi paykunaqa tapurqan:

—¿Maypitaq munangi allichanayllapaqa? nishpa.

10 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Waq Jirusalinman ch'ayaykashpam, ringillapa rikaq suq runa puyñumbi yakuta apayaqta. Chayri chay runapa ikinda riyllapa wasi yaykushqangaman. 11 Chaymandaqam chay wasipa dwiñunda tapuyllapa: “Yach'achikuqmi nin: ¿Mayqan kwartuykipish yach'akuqniykunawan mikushaqllapa Paskwa mikunata?” nishpa. 12 Chayshina niptikillapaqam, payqa wasimba altumbi suq atun kwartunda rin rikachishuqllapa tukuy imawan allichashqata. Chaypi allichayllapa Paskwa mikunanchiqtaqa, nishpa.

13 Chaymi Pidruwan Jwan rishpaqa, Jisus nishqanshina tarirqanllapa. Chaymi chay wasipina Paskwa mikunataqa allicharqanllapa.

14 Chaymi chay uras ch'ayaptinqa, Jisusqa apustulningunawan mesapi tiyarqan. 15 Chaymandaqam paykunata nirqan:

—¡Manaraq padisishpam, ancha munashqa kani mikuyta kay Paskwa fyista mikunata qamkunawan! 16 Chaqa alliptam niykillapa, kay Paskwa mikunataqam kananllana qamkunawanqa rini mikuq. Mananam mastaqa rinichu mikuq syilupi kananchiqkaman. Waqqiqam Taytay Dyuspa pullan kashpana, mikurishunllapa, nishpa.

17 Chaymandaqam kupata piskashpa, Dyusman pagikushpa, nirqan:

—Kay kupamanda yumbayniki upyayllapa. 18 Chaqa alliptam niykil-lapa, mananam mastaqa rinichu upyaq ubaskunapa yakundaqa, Taytay Dyuswan shamushpa, shumaqta kamachikunaykaman, nishpa.

19 Chaymandaqam kachangata piskashpa, Dyusman pagikushpa, pitishpa, paykunata qoshpa, nirqan:

—Kaymi kwirpuy. Chaqa intrigakanim wañunaypaq, qamkunata washashunaypaq. Chayri kayshina rurayllapa, noqata yuyawanaykillapa, nishpa.

²⁰ Chay Paskwa mikunata mikuptinllapaqam, kupatapis piskashpa nirqan:

—Kay kupa binuqam yawarniy. Chaqa ich'ashpa yawarniytam, suq mushuq tratuta rini ruraq, qamkunata washashunaypaq.

²¹ 'Piru rikayllapa, chay runa intrigakuwaqqam pullay kay mesapi.

²² Chaqa Dyuspa Santu Librumbi nishqanshinam, noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa rini wañuq. ¡Piru imanaraqari chay intrigakuwaqqa! Ancha kastigadum rin kaq, nishpa.

²³ Chayshina Jisus niptinmi, apustulningunaqa suqnin, suqnin tapunakurqan:

—¿Mayqanninchiqraq kanchiq chay intrigakuqqa? nishpa.

Jisuspa apustulningunam anyanakurqanllapa

²⁴ Chaymandaqam chay dusi yach'akuqninguna anyanakurqanllapa:

—Noqam mas kamachikuqqa kani.

Suqqam bwilta nirqan:

—Noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.

²⁵ Chaypaqmi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chay suq nasyungunapa gubyirnungunam patrungunashina wapuyashpa, llaqta masingunata kamachinllapa. Chaymandaqam chay kamachikuqkunaqa alabakanllapa: “Llaqta masiykunatam ancha yanapani”, nishpa. ²⁶ Piru qamkunaqa ama chayshinaqa kayllapachu. Ashwanri qamkunamanda chay mas kamachikuqqa suq umildi wambrashina ancha sirbikuq kanqa. Chayri chay kamachikuqqa suq kriyadushina qamkunata sirbishunqa. ²⁷ Mayá, yuyayllapa: ¿Pitaq mas kamachikuqqa, mesapi tiyaq ichu kriyadun? ¿Manachu mas kamachikuqqa mesapi tiyaq? Piru noqagam qamkunapa kamachikuqniki kashpapis, suq kriyadushina tukuy imapi yanapaykillapa.

²⁸ 'Qamkunaqam chay ñakashqaykunapi pullay kashqallapa kangi.

²⁹ Chaymi Tayta Dyus awturidarta numbrashqanshina, noqapis qamkunata numbrayki, kamachikuqkuna kanaykillapa. ³⁰ Chayshinam numbraykillapa, kamachikunay tyimpupi noqawan pulla mesaypi mikunaykillapa, upyanaykillapa. Kanan kamachikunan trunukunapi ringillapa tiyaq, isrraylinukunapa dusi atun ayllungunata allita kamachinaykillapa, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: “Ringim ñigawaq”, nishpa
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Jisusqam Pidrutapis nirqan:

—Simun, Simun, dyablum qamkunata ancha munan mallipashuyta, triguta ishanaqshina. Chaymi Taytanchiq Dyusta nishqa: “Chay apustulkunata qoway mallipanaypaq, ¿qambichu allita kriyinllapa ichu mana?” nishpa. ³² Chayshina kaptimbismi, Tayta Dyusta qambaq rrugashqa kani, ama tukuy tyimpu qonqawanayki. Chaymandaqar gamqa tukuy shunqoykiwan noqapi yuyakurishpa, yanapay kriyiq masikikunata, noqapi mas allita yuyakunanllapa.

³³ Chayshina niptinqam, Simun Pidruqa nirqan:

—Taytitu, noqam kaypi kani pullayki rinaypaq karsilman, ichu wan-chishuptimbis, pullayki wañushaq, nishpa.

³⁴ Piru Jisusqam nirqan:

—Uyaway Pidru, kaykish niyki, kay tutatam manaraq gallu kantaptin, gamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: “¿Pich'i Jisusqa? Noqaqam mana paytaqa riqsinichu”, nishpa.

Jisuspa padisinin urasmi yaqqana ch'ayamurqan

³⁵ Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—Chay suq bwilta kach'ashuptiy rinaykillapa, alfurjaykita, qellaynikita, llangekita dijashpaqa, ¿imaykichu faltashurqan? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Manam nimapis faltawarqanllapachu, nishpa.

³⁶ Kanan paykunatam nirqan:

—Piru kananqam nykillapa, alfurjuyuqqa alfurjanda apanqa. Qellayniyuqpis qellayninda apanqa. Chay mana atun kuchilluyuqqa kapanda randikushpa, suq atun kuchillunda randinga. ³⁷ Chaqa kananqam rinllapana qesachawaq, suq runa ancha malu ruraqtashina. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nishqanqa kumplinna. Chay librumbim noqapaq nin:

“Mana allin runapaqshi rinllapa riqsiq”, nishpa.*

³⁸ Chaymi chay apustulningunaqa nirqan:

—Taytitu, kaypim kan ishkay atun kuchillukuna, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chayshinalla kanqa, nishpa.

Jisusmi Jitsimanipi Dyusman mañakurqan

(Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)

³⁹ Chay tutaqam Jisusqa chay wasimanda lluqshishpa, yach'akuqningunata apashpa, rirqan Ulibu lumaman. Chaqa chay laya kustumbriyuqmi karqan. [Nuta: *Jitsimani wirtam chay Ulibu lumapi kidaq.*]

⁴⁰ Chayman ch'ayashpaqam, paykunata nirqan:

—Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykillapa, nishpa.

⁴¹ Chayshina nishpaqam, Jisusqa mas waqman rirqan 30 mitrustach'i.

Chaypim payqa qonqorikushpa, Tayta Dyusman ⁴² mañakushpa nirqan:

—Taytitu, kay tukuy ñakaykunaqam noqapaqqa suq kupa ayaq yakushina. Munashpaqar kay ñakaykunamanda washaway. Piru amar noqa munashqayqa kanqachu. Ashwanri qam munashqaykishina kanqa, nishpa.

⁴³ Chay urasmi syilumanda suq anjil shamurqan Jisusta yanapanan, ama dismayanambaq. ⁴⁴ Kanan tukuy chay llakikunawan masta mañakuptinmi, Jisustaqa limpu umbi pambarqan. Chaqa chay umbishqangunaqam yawarshina shaturqan allpaman.

⁴⁵ Chaymandaqam chay mañakushqanmanda atarishpa, rirqan yach'akuqningunata rikaq. Chaymi ch'ayashpaqa, paykunata tarirqan puñuykaqta. Chaqa llakishpa, ancha shaykushqa kashpam, puñuykarqanllapa.

⁴⁶ Chaymi paykunataqa nirqan:

—¿Imaraykutaq puñuykangillapa? Atarishpana, Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykillapa, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Chayshina rimaykaptinmi, achka runakuna Jisus kaykashqanman ch'ayarqanllapa. Ñawpanllapataqam ch'ayarqan Judas. Chay Judasqam Jisuspa dusi yach'akuqningunamanda suqnin karqan. Paymi qemikashpa, Jisusta napaykurqan muchashpa.

* 22:37 Isaias 53.12

⁴⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Judas, ¿ima chayshina muchawashpachu, noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa intrigakuwangi kuntrawaqkunaman? nishpa.

⁴⁹ Chaymi Jisuspa apustulninguna chaykunata rikashpaqa, tapurqanllapa:

—Taytitu, ¿atun kuchilluwanchu puntiyashaqlapa kay runakunata? nishpa.

⁵⁰ Kanan suq apustulningam atun kuchillunda surqoshpa, mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriadumba allin ladu rinrinda pitirqan.

⁵¹ Chaymi Jisusqa chayta rikashpaqa, nirqan:

—Chaytallana. Amanam maqayllapachu.

Chayshina nishpaqam, chay kriadupa rinrinman makinda rurashpa, das ashyachirqan (allinyachirqan). ⁵² Chaymandaqam Jisusqa chay kamachikuq kurakunata, Dyuspa adurana wasimba chay shamuy prisuq suldadungunata, tukuy chay kamachikuq ansyanukunatapis nirqan:

—¿Ima qamkunaqachu atun kuchillukunawan, qerukunawan shamushqallapa kangi suq ladrundashina prisuwaq? ⁵³ Noqaqam pullaykillapa kashqa kani tukuy diyakuna Dyuspa adurana wasimbi, ¿manachu? Chaypiqam qamkunaqa mana prisuwarqaykichu. Piru dyabluqam tutayaqpi mana allikunataqa ruran. Chaymi kay tuta shamushqallapa kangi, mana allikunata ruraqqa, nishpa.

*Pidrum nirqan: “Manam riqsinichu Jisustaqa”, nishpa
(Mt 26.57-58, 69-75; Mk 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ Chaymandaqam Jisusta piskashpa, aparqanllapa chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa wasinman. Kanan Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirqan. ⁵⁵ Chay tutaqam chay wasipa uku patyumbi ninata lummyachishpa, rridurnimbi tiyashpa mashakuykarqanllapa. Pidrupismi paykunapa pullan tiyashpa mashakuykarqan. ⁵⁶ Suq kriadam Pidruta chaypi rikashpa, ancha chapashpa nirqan:

—Kay runaqam Jisuswan puriq, nishpa.

⁵⁷ Chayshina niptinqam, Pidruqam nirqan:

—Warmisita, noqaqam mana Jisustaqa riqsinichu, nishpa.

⁵⁸ Suq rratitumandaqam suqpis chapashpa, Pidrutaqa nirqan:

—Qambismi paykunamanda suqnin kangi, nishpa.

Chaymi Pidruqa paytapis nirqan:

—Ay runa, noqaqam mana paykunamandachu kani, nishpa.

⁵⁹ Chaymandaqam suq uramandach'i suq runa Pidrupaq nirqan:

—Alliptam kay runaqa Jisuswan puriq. Chaqa paypismi prubinsya Galiliyamanda, nishpa.

⁶⁰ Chaymi Pidruqa chay runatapis nirqan:

—Ay runa, ¿imatataq rimaykangi? Chay runapaqqam mana nimatapis yach'anichu, nishpa.

Chayshina Pidru rimaykaptinmi, suq gallu kantarqan. ⁶¹ Chay urasmi Jisusqa tikrakamushpa, Pidruta chaparqan. Chayshina chapaptinqam, Pidruqa das yuyarqan Jisukristu nishqanda: “Gallu manaraq kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq”, nishpa. ⁶² Chay nishqanda yuyashpam, Pidruqa ancha syintishpa, sawaman llushishpa, ancha waqarqan.

*Jisusta burlata rurashpam maqarqanllapa
(Mt 26.67-68; Mk 14.65)*

⁶³ Kanan chay kwidakuqkunaqam ancha asipashpa, Jisusta maqarqanl-lapa. ⁶⁴ Kanan ñawinda pambashpam, qaqlambi ancha maqashpa, nirqanl-lapa:

—¡Mayá, yach'aq kashpaqa, rimay pitaq maqashungi! nishpa.

⁶⁵ Kanan suqñin suqñin tukuy ima mana allikunata rimashpa, paytaqa ancha musyarqanllapa.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapi
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Achikyaptingam, isrraylinukunapa kamachikuq ansyanun-guna, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis suq lugarpi tandakarqanllapa. Chaymi chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpanman Jisusta apamushpa, kayshina tapurqanllapa:

⁶⁷ —Mayá, niwayllapa, ¿Qamchu kangi Dyus Akrashqan Washadurqa?

Chayshina tapuptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Ari niptiyqam, mana ringillapachu kriyiwaq. ⁶⁸ Imata tapushuptiyp-ismi, mana ringillapachu kuntistawaq, ni ringillapachu kach'awaq. ⁶⁹ Piru noqa Dyusmanda Shamuq Runa kashpaqam, kananmandapacha Tayta Dyuspa allin ladumbi rini tiyaq.

⁷⁰ Chayshina niptinmi, yumbay tapurqanllapa:

—¿Chayshinaqachu qamqa Dyuspa Churin kangi? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, qamkuna nishqaykishinam kani, nishpa.

⁷¹ Chayshina niptinmi, paykunaqa nirqan:

—¿Ima mastam munanchiq? Kananqam manana munanchiqchu mas tistigukunataqa. Chaqa uyanchiqna, pay kikin shiminwan chayta niwapt-inchiq, nishpa.

23

Jisustam gubyirnu Pilatupi dimandarqanllapa
(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ [Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungu-napi kamachikuqllapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shutiq Pilatu.] Chaymandaqam yumbay juyiskuna Jisustaqa aparqanllapa gubyirnu Pilatuman. ² Chay Pilatupa ñawpambim juyiskunaqa llullakushpa, Jisusta kuntrashpa, kayshina rimar-qanllapa:

—Kay runataqam tarishqallapa kani llaqta masiy isrraylinukunata ani-machishpa, gubyirnunchiq Sesarta kuntribusyunda ama pagarananllapa. Payshi Dyus Akrashqan Washadur. Payshi suq gubyirnu, nishpa.

³ Chaymi Pilatupa Jisusta tapurqan:

—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnunqa kangi? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, chay nishqaykishinam kani, nishpa.

⁴ Chayshina niptinqam, Pilatupa chay kamachikuq isrraylinu kurakunata, yumbay chaypi kaqkunatapis nirqan:

—Kay runapigam noqaqa mana nima uchata tarinichu, nishpa.

⁵ Piru Pilatu chayshina niptinqam, paykunaqa mana munashpachu, ash-wamba sh'uqyashpa nirqanllapa:

—Tukuy kay prubinsya Judiyapim kay runaqa ingañaykan yumbay llaqta masiy isrraylinukunata, kuntranchiq alsakananllapa. Waq prubinsya

Galiliyapim qallarishqa karqan. Kananqa rikay, kaypipis ingañakuriykan, nishpa.

Jisustam gubyirnu Irudisman aparqanllapa

⁶ Chay runakuna chayshina Galiliyata myintaptinllapaqam, Pilatuqa paykunata tapurqan:

—¿Allipchu kay runaqa prubinsya Galiliyamanda? nishpa.

⁷ Chaymi chay runakunaqa niptin: “Ari, payqam Galiliyamanda”, nishpa, Pilatuqa kamachikurqan, Jisusta apanambaqllapa Galiliyapa gubyirnun Irudisman. Chaqa chay diyakunapiqam Irudisqa Jirusalimbi kaykarqan.

⁸ Chaymi Jisusta, ch'ayachiptinllapa, Irudisqa ancha kushikurqan. Chaqa payqam unaymandapacha Jisuspa famanda yach'ashpa, ancha yuyarqan: Ay, rikaymanri Jisusta suq milagruta ruraptin, nishpa. ⁹ Chaymi Jisusta payman apartinllapaqa, tukuy ima munashqanda tapurqan. Lukismi tapuptinqa, Jisusqa uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. ¹⁰ Kanan chay Irudispa ñawpambiqam tandakashpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis ancha kuntrarqanllapa Jisustaqa. ¹¹ Chaymi Irudisqa suldadungunawan Jisustaqa disprisyashpa, bur-larqanllapa. Kanan asipananraykum ancha shumaqta mudachirqanllapa suq gubyirnutashina. Chayshina mudachishpaqam, kach'arirqanna Pilatuman. ¹² Chay diyapim Pilatuwan Irudisqa alliyarqanna. Chaqa kuntram kashqallapa karqan.

Pilatam Jisusta sintinsyarqan wanchinanllapa
(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Chaymandaqam Pilatuqa kamachikuq isrraylinu kurakunata, suq awturidarkunata, achka runakunatapis tandashpa, ¹⁴ nirqan:

—Qamkunam kay runataqa noqaman apamushpa, niwashqallapa kangi: “Ingañaykanmi isrraylinukunata, kuntranchiq alsakananllapa”, nishpa. Chaymi noqa kikiy, kay ñawpaykillapapi tapushqa kani yach'anaypaq: ¿Allipchu chayshina ichu mana? nishpa. Piru manam nima dilituta paypiqa tarinichu. ¹⁵ Irudisman kach'aptiypismi, paypis mana nima dilituta tarishqachu. Chaymi kach'arimurqan noqaman. Rikayllapa, manam nima maluta rurashqachu wañunambaqqa. ¹⁶ Chayraykum asutichishpalla, rini kach'aq, nishpa.

¹⁷ Kanan Pilatuqam chay Paskwa fyistapiqa kada wata suq prisuta kach'aq, isrraylinukuna rrugakuptinllapa. ¹⁸ Piru chay runakunaqam mana munarqanllapachu, Jisusta kach'anambaqqa. Chaymi yumbaynin ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Chay Jisusta wanchiy! ¡Barrabasta kach'ayqa! nishpa.

¹⁹ Chay Barrabasqam Jirusalimbi tiyaqkunata animachishqa karqan, awturidarkunapa kuntran alsakananllapa. Kanan wanchikushqapismi karqan. Chaykunapaqmi paytaqa karsilashqallapa karqan. ²⁰ Chaymi Pilatuqa suq kutinda nirirqan, Jisusta kach'anambaq. ²¹ Piru paykuna mana munashpa Jisusta kach'anambaqmi, masta sh'uqyarqanllapa:

—¡Kruspi klabay! ¡Kruspi klabay! nishpa.

²² Chayshina niptinllapapismi, Pilatuqa suq kutindapis paykunata nirirqan:

—Piru ¿ima malutamiri rurashqa? Noqaqam mana nima dilituta paypiqa tarinichu wañunambaqqa. Chaymi kastigachishpa rini kach'aq, nishpa.

²³ Piru paykunagaqam mana munarqanllapachu, Jisusta kach'anambaqqa. Chaymi mas jwirtita qayach'akushpa nirqanllapa:

—¡Kruspi klabay, kruspi klabay! nishpa.

Chayshinam rimarqanllapa, gustunllapata ruranangaman.

²⁴ Chaymi Pilatuqa nish'karqanna:

—Qamkuna munashqaykishina, Jisusqa wafunqa, nishpa.

²⁵ Chaymi Pilatuqa chay ancha wapu wanchikuq Barrabasta kach'ashpa, Jisusta intrigakurqan wanchinanllapa.

Jisustam kruspi wanchirqanllapa

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jisusta apaykashpa kruspi klabaqmi, tingunakurqanllapa suq runa Simun shutiqwan. Chay Simunqam Sirini llaqtamanda karqan. Payqam chuncha lugarkunamanda shamuykarqan. Chay Simundaqam Jisus apaykashqan krusta umbruchachirqanllapa, Jisuspa ikinda apanambaq.

²⁷ Jisuspa ikindam ancha achka runakuna, warmikunapis rirqanllapa. Kanan chay warmikunam paypaq ancha llakishpa, waqashpa rirqanllapa.

²⁸ Chaymi Jisusqa paykunata chapashpa, nirqan:

—Jirusalinira warmisitakuna, noqapaqqa ama waqayllapachu. Ashwanri qamkunapaq, wawaykikunapaq waqayllapaqa. ²⁹ Chaqa rinmi ch'ayamuq waqana diyakuna. Chay diyakunapim wakinqa ancha padishpa, rinllapa niq: “Ancha alliraq kashqa chay mana wach'aq warmikuna, chay mana nunka wawakushpa ñuñuchikuqkunapis. (Chaqa wambritunguna kashpach'i ancha padisiyanmanllapa)” nishpa. ³⁰ Chay diyapiqam runakunaqa qaqakunata rinllapa niq: “Sawayllapaman ishkiyllapa”. Lumakunatam rinllapa niq: “Pambawayllapa, ama tariwananllapa”, nishpa.

³¹ Chaqa noqa mana nima uchayuq kaptiypismi, ancha padischiwanllapa. Chayshina noqata rurawashpaqa, imataraq qamkunataqa rurashunqal-lapa? nishpa.

³² Aparqanllapapismi ishkey ancha uchayuq prisukunata, kruspi klabashpa, Jisuspa pullan wanchinanllapa. ³³ Chaymandaqam Kalabira shutiq lugarman ch'ayashpa, chaypina Jisusta kruspi klabarqanllapa. Chay ishkey prisutapismi pullan kruskunapi klabarqanllapa, suqta Jisuspa allin ladumbi, suqta ichuq ladumbi. ³⁴ Kanan kruspina klabaykaptinllapam, Jisusqa mañakushpa, nirqan:

—Taytitu, pirdunayri kay runakunata. Chaqa paykunaqa mana yach'ashpa: (Dyuspa Churindam wanchiykanchiq, nishpam,) kaykunata rurawaykanllapa, nishpa.

Kanan chay suldadukunaqam swirtita rurarqan, Jisuspa mudananda partinakunanllapa. ³⁵ Kanan chaypiqa achka runakuna Jisusta chapaykaptinmi, chay awturidarkuna ancha asipashpa nirqanllapa:

—Suqkunatam washarqan. Mayá, Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, kananqa pay kikin washakanqa, nishpa.

³⁶ Chay suldadukunapismi Jisusta ancha asipashpa, qemikashpa, puchqo binuta apashpa, nirqanllapa:

—Kayta upyay. ³⁷ Mayá, isrraylinukunapa gubyirnun kashpaqa, qam kikiki washakay, nishpa.

³⁸ Chay kruspiqam Jisuspa umamba sawambi rurashqallapa karqan suq tablitata, grigu rimaypi, latin rimaypi, ibriyu rimaypi kayshina iskibr-ishqata: “Kay runaqam isrraylinukunapa gubyirnun”, nishpa.

³⁹ Chaymandaqam chay ishkey kruspi kaqkunamanda suqningqa Jisusta musyashpa, nirqan:

—Mayá, Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, qam kikiki washakashpa, noqaykunatapis washawayllapa, nishpa.

⁴⁰ Piru chay suq uchayuqqam payta anyashpa, nirqan:

—iUyaray! Kayshina padisiyqashpa wañunanchiqqa, ζima, manachu Dyusta manchangi? ⁴¹ Allita yuyay, noqanchiqqam uchanchiqkunarayku ñakaykanchiq. Piru kay runaqam mana nima uchayuqchu ñakanambaqqa, nishpa.

⁴² Chaymandaqam Jisusta nirqan:

—Shamushpa kamachikuqqa, yuyawashpa, washaway, nishpa.

⁴³ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niyki, kay diyamandapacham qamqa Taytay Dyuspa ancha shumaq lugarnimbi noqawan pulla ringi kaq, nishpa.

Jisusmi wañurqan

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Chay diya larrdusina kaptinmi, limpu tutayarqan las tres di la tardikaman. ⁴⁵ Chaqa rupaymi wañurqan. Kanan Dyuspa adurana wasimba kurtinangam anaqmanda ura manyakaman ch'awpi ch'awpi likikarqan.

⁴⁶ Chay urasmi Jisusqa jwirtita rimashpa nirqan:

—Taytitu, ispirituytar tandayna. Qamba makikipim mingayki, nishpa.

Chayta nishpaqam wañurqanna.

⁴⁷ Chaymi suldadukunapa kamachikuqnin yumbay chaykunata rikashpaqa, Dyusta kayshina alabarqan:

—Allibraq kay runaqa mana nima uchayuqchu kashqa, nishpa.

⁴⁸ Chaypi kaqkunapismi chay pasashqanda rikashpa, yumbaynin ancha syintishpa, pichunda takashpa, wasinman kutirqanllapa. ⁴⁹ Piru Jisuspa yumbay riqsishqanguna, chay warmikuna Galiliyamanda pullan shamuykunapismi, karumanda rikarqanllapa tukuy ima chaypi pasashqanda.

Jisustam pambarqanllapa

(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Karqanmi suq ancha allin runa Jusi shutiqa. Payqam prubinsya Judiyapa Arimatiya llaqtanmanda karqan. Chay Jusim chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunamanda suqnin karqan. ⁵¹ Piru paypaqqam mana allichu karqan Jisusta wanchinanllapaqa. Chay Jusiqaq unaymandapacha ancha munarqan Tayta Dyusta rikayta, yumbayta shumaqta kamachiptin.

⁵² Chaymi Jusiqa Pilatuman rishpa nirqan:

—Yush'ayku, qoway Jisuspa kwirpunda, apanaypaq pambaq, nishpa.

Chayshina mañaptinqam, Pilatuqa “ari” nirqan. ⁵³ Chaymi Jusiqa krusmanda ishkichimushpa, suq ancha shumaq trapuwan Jisuspa kwirpunda liyashpa, apashpa, suq mach'ayshina sipulturapi pambarqan. Chay sipulturataqam suq luma qaqitapa pach'ambi kinraypa rurashqallapa karqan. Piru manaraqmi nima almata chaypiqa pambashqallapachu karqan. ⁵⁴ Chayshinam Jisustaqa pambarqanllapa byirnis tardita, rupay yaqqana seqaptin, samana diya qallarinamaq urasna kaptin.

⁵⁵ Pambaptinllapaqam, chay Galiliyamanda Jisuspa pullan shamuy warmikunaqa rirqanllapa chay pambakashqanman. Kanan allita rikarqanllapa Jisuspa kwirpunda kamakachishqanda. ⁵⁶ Chaymi wasinman kutirishpaqa, mishki mutkinakunata allicharqanllapa, Jisuspa kwirpunda liyananllapa, ama ash'nanambaq. Chay samana diyapiqam samarqanllapa, Dyus kamachikushqanda kasushpa.

24

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Simanapa qallarinan diya dumingum chay warmikunaqa Jisusta pambashqanman madrugadu rirqanllapa, chay allichashqan mishki mutkinata apashpa. Wakin warmikunapismi paykunawanqa rirqan. ² Chay pambashqan lugarman ch'ayashpam, chay mach'ayshina sipulurataqa tarirqanllapa kich'ashqatana. Chay kirpashqan rumiqam suq ladumanna isqandaykarqan. ³ Kanan kich'araqna kaptinqam, paykunaqa chay pambakashqanman yaykushpa, Jisuspa kwirpundaqa manana tarirqanllapachu. ⁴ Chaymi ancha manchashqata yuyaykaptinllapa, ladunllapipi diskwidu rikakurqan ishkay anjil ancha llipyaykaq mudanayucuna. ⁵ Chaymi chay warmikunaqa ancha manchashpa, pambaman kumurarqanllapa. Kanan chay anjilkunaqam nirqan:

—¿Imaraykum maskaykangillapa chay kawsaqtaqa wañushqakunapa kay lugarnimbiqa? ⁶ Mananam kaypichu. Kawsashqanam. Yuyayllapa waq Galiliyapi kashpa, qamkunata nishushqanda. ⁷ Manchu nishurqanllapa: “Noqa Dyusmanda Shamuq Runatam rinllapa intrigakuwaq uchayuy runakunapa makinman, kruspi klabawashpa wanchiwananllapa. Chayshina rurawaptimismi, kimsa diyamanqa rini kawsamuq”, nishpa.

⁸ Chayshina niptinqam, chay warmikunaqa yuyarqanllapa Jisus nishqan-gunata. ⁹ Chaymandaqam paykunaqa chay pambakashqanmanda kutimushpa, yumbay rikashqanda parlachirqanllapa chay unsi apustulkunata, tukuy chay wakin kriyiq masingunatapis. ¹⁰ Chay famata apustulkunaman apaqkunaqam karqan: Marya Magdalamanda kaq, Jwana, Jakubupa maman Marya, suq warmikunapis. ¹¹ Lukismi apustulkunaqa chay warmikuna nishqandaqa mana kriyishpachu yuyarqanllapa: Luka imach'i kay warmikunaqa kayshina niwananchiqqa, nishpa.

¹² Piru Pidruqam chay kashqanmanda llugshishpa, kallpaylla rirqan chay pambashqanman. Chaymi ch'ayashpa, uku mach'ayshina sipuluraman chapakushpa, chay trapukunataqa suq ladupina kaqta rikarqan. Chayraykum ancha isphantashqata kutirqan chay wasi kashqanmanqa.

Jisusmi Imawusman rinan ñambi ishkay yach'akuqninman rikakurqan
(Mk 16.12-13)

¹³ Chay dumingutallam Jisuspi ishkay kriyiqkuna Imawus llaqtaman riykarqan. Chay Jirusalinmandaqam unsi kilumitrusch'i karqan Imawuskanmanqa. ¹⁴ Chay kriyiqkunaqam riykarqanllapa Jisus padisishqambaq parlashpa. ¹⁵ Chayshina ancha parlashpa, tapunakushpa riykaptinllapam, Jisusqa paykunaman qemikashpa, pullanllapa chay ñanda rirqan. ¹⁶ Piru paykunaqam pullan riqta rikashpapis, mana atirqanllapachu riqsiyta, pim pullanchiq riykan, nishpaqa. ¹⁷ Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Imata parlaqshinam qamkunaqa riykangillapa? ¿Imapaqmi ancha llakingillapa? nishpa.

¹⁸ Chaymi suqnin Kliyufas shutiqqa Jisusta nirqan:

—Yumbay runakunam yach'anllapa kay Jirusalimbi pasashqanda. ¿Ima qamqachu furastiru kangi, chaykunata mana yach'anaykiqa? nishpa.

¹⁹ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Imamir kashqa? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Jisus Nasaritmanda kaqpaqmi parlaqshina riykanillapa. Paymi Dyuspa ñawpambi, runakunapa ñawpambipis ancha pudirniyuq rimaq karqan. Chaqa

ancha isphantaypaq milagrukunatam rurarqan. Yach'achikurqambismi ancha shumagkunata. ²⁰ Paytamiri kamachikuq kurakuna, wakin awturidarninchiq kaqkunawan chay rrumanukunaman intrigakuptin, kruspi klabashpa wanchirqanllapa. ²¹ Piru noqaykunagam yuyarqay: Paynam noqanchiq isrraylinukunataqa rin washawaqninchiq, nishpa. Manam yuyashqayllapachu kashqa. Chaqa kananwanqam kimsa diyana wañushqanqa. ²²⁻²³ Piru kanan madrugadum noqaykuna partiymanda wakin warmikuna rirqanllapa chay pambashqanman chapakuq. Chaymandaqam kutimushpaqa, isphantashqata dijawashqallapa. Chaqa niwarqanllapam, mananash kanchu kwirpunqa. Anjilkunatash rikarqanllapa. Chay anjilkunash nishqallapa: “Jisusqam kawsamushqana”, nishpa. ²⁴ Chaymi wakin kriyiq masiykuna rirqan chay pambashqanman chapakuq, yach'anallapa: Allipchu kawsamushqa ichu mana, nishpa. Paykunapismi kutimushpaqa niwarqanllapa: “Mananash kanchu kwirpunqa”, nishpa. Chaqa alliptam chay warmikunaqa rimarqanllapa. Piru Jisustaqam mana rikarqanllapachu.

²⁵ Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—¡A, mana jwisuyuyukuna! ¿Ima manallachur qamkunaqa kriyingillapa Dyuspaq rimaqkuna nishqandaqa? ²⁶ Chaqa Dyus Akrashqan Washadur syuluman rinambaqgam, puntata ñakanambaqraq karqan. ¿Manachu chayshina nirqan? nishpa.

²⁷ Chayshina nishpaqam, paykunata intyindichirqan Dyuspa Santu Li-brumbi paypaq yumbay nishqanda. Puntatam Muysis isikibrishqanda intyindichirqan. Chaymandaqam Dyuspaq chay suq rimaqkunapis isikibrishqanda intyindichirqan.

²⁸ Chay Imawus llaqtaman ch'ayashpaqam, Jisusqa pasaqla tukurqan.

²⁹ Chaymi paykunaqa ancha rrugashpa, kayshina arkarqan:

—Kidashunna noqaykunawan. Tardinám. Tutayaqnam rin, nishpa.

Chayshina arkaptinllapaqam, “Mayá” nishpa, paykunawanna kidarqan. Chaymi Jisusqa paykunapa pullanna wasinman yaykurqan.

³⁰ Chaymandaqam paykunawan mesapi tiyashpa, tandata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam chay tandata pitishpa, paykunata qorqan. ³¹ Chay urasmi paykunaqa atirqanllapana Jisusta riqsiyta. Piru Jisusqam paykunapa pullan kashqanmanda das chingarqan. ³² Chaymi paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—Manchu ñanda shamuqshina Dyuspa Santu Librunmanda parlachi-waptinchiqqa, shunqonchiqpi ancha kushikurqanchiq, nishpa.

³³ Chayshina parlashpaqam, chay uaslla kutirqanllapa Jirusalinman. Chaymi ch'ayashpaqa, chay unsi apustulkunata wakin kriyiq masingunata tarirqanllapa tandanakushqata. ³⁴ Chay wasipi kaqkunagam puntata chay shamukunata nirqan:

—Alliptam Siñurninchiq Jisusqa kawsamushqana. Chaqa Simun Pidru-manmi rikakushqa, nishpa.

³⁵ Chayshina niptinllapam, chay ish kay shamukunapis kayshina par-lachirqan:

—Ñandam pullayllapa riqshina noqaykunata parlachiwashqa. Tandata pitishqan urasmi paytaqa riqsishqallapa kani, nishpa.

Jisusmi yach'akuqningunaman rikakurqan

(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Chayshina parlaykaptinllapam, Jisusqa qonqaylla ch'awpinllapapi rikakushpa, nirqan:

—Bwinas nuchis, Dyusri qamkunata yanapashunqa, nishpa.

³⁷ Piru paykunaqam Jisusta rikashpaqa, ancha manchashpa, yuyarqanllapa: Almatash'i rikaykanchiqllapa, nishpa. ³⁸ Piru Jisusqam paykunata nirqan:

—¿Imaraykum manchangillapa? ¿Imaraykutaq noqapaqqa yuyangillapa, almach'i, nishpaqa? ³⁹ Chapayllapa makiykunata, ch'akiykunata. Noqa kikiymi kani. Kwirpuyta malliyllapa. Rikay, aychayuq, tulluyuqmi kani. Suq almaqam mana chayshinachu, nishpa.

⁴⁰ Chayshina nishpaqam, makingunata, ch'akingunata rikachirqan chapanambaqllapa. ⁴¹ Piru paykunaqam ashla manchashpa, ashla kushikushpa, ispanatashqata chapashpa, yaqqa mana atirqanllapachu kriyiyta. Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Kanchu imitaykillapa mikunaypaq? nishpa.

⁴² Chaymi paykunaqa suq pidasu piskadu kangashqata, abijapa suq panalnindapis qorqanllapa. ⁴³ Chaymi Jisusqa ch'askishpa, ñawpanllapapi mikurqan. ⁴⁴ Chaymandaqam paykunata nirqan:

—Manchu pullaykillapa kashpa, nishurqaqllapa: “Rinmi kumpliqa noqapaq Muysispa librumbi yumbay nishqanguna, Dyuspaq chay suq rimaqkunapa librunqunapi nishqanguna, Salmus librupi nishqangunapis”, nishpa. Chay nishushqayllapam kumplishqana.

⁴⁵ Chaymandaqam Jisukristu paykunataqa ancha allita intyindichirqan Dyuspa Santu Librumbi nishqanda. ⁴⁶ Kanan paykunata nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam noqapaqqa nin: Dyus Akrashqan Washadurqash wañushpa, kimsa diyamanda rin kawsamuq.

⁴⁷ Chaymandaqam yach'akuqninguna Jirusalimbi qallarishpa, yumbay nasyungunaman rinllapa ch'ayaq, paypa shutimbi kayshina yach'achikushpa: “Chay mana allikunata rurashqaykipaq ancha syintishpa, Dyusmanna mañakuyllapa, pirdunashushpa, washashunanllapa”, nishpa.

⁴⁸ Kananqam qamkuna tistiguykuna kangillapa, noqa rurashqaypaq parlanaykillapa. ⁴⁹ Uyawayllapa, Taytay Dyus ufrisishushqandam rini kach'amuq qamkunamanqa. Piru shuyayllaparaqri kay Jirusalimbi, syilumanda chay pudirinda kach'amunaykaman, nishpa.

Jisusmi syiluman rirqan

(Mk 16.19-20; Ich 1.9-11)

⁵⁰ Chaymandaqam Jisusqa chay apustulningunata Jirusalinmanda aparqan Bitanillaman (Bitaniyaman). Chaypim payqa makingunata alsashpa, Tayta Dyusman mañakurqan, paykunata yanapanambaq.

⁵¹ Chayshina mañakuykashpaqam, chay apustulningunapa ch'awpinmanda rirqanna syiluman. ⁵² Paykunaqam Jisusta adurashpa, ancha kushikushpa, chay kashqanllapamanda Jirusalinman kutirqanllapa.

⁵³ Kanan paykunaqam Dyuspa adurana wasinman rishpa, tukuy diya Dyusta alabaqllapa.

Chayshina kanqa.

SAN JWANMI JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi apustul-ninmanda suqnin karqan. Manaraq Jisukristuwan purishpaqam, atun goch'api piskadukunata piskashpa randikuq, mantinyinanambaq (Markus 1.19). Chaymandaqam Jisukristuwanna tukuy diya purishpa, ancha allita yach'arqan yumbay milagrukunata rurashqambaq, kikin ñawingunawan rikashqanrayku. Chaqa payqam Jakubuwan, Pidruwan chay suq apustul masingunamanda Jisukristuwan masta puriqllapa. Chaymi Jisukristu kruspi wañuykashpam, Jwanda akrarqan, maman Maryata kwidanambaq (Jwan 19.26-27). Chaymandaqam Jisukristu syiluman riptinqa, Jwanqa achka runakunata Jisukristupaq yach'achirqan. Chay Jwanqam kay Mushuq Tistamintupi sinku librukunata iskibirqan: kay libru San Jwanda, 1 Jwanda, 2 Jwanda, 3 Jwanda, Apukalipsistapis. Masta yach'ananchiq Jwambaq liyishunllapa: Matiyu 4.21-22; 17.1-2; Markus 5.37; 14.33-34; Jwan 13.23-26; 20.2-5; 21.7, 20-24; Ichus 1.13; 3.1-6; 4.1-23; 8.14-17; Gálatas 2.9; Apukalipsis 1.9.

¿Pikunapaqmi iskibirqan kay librutaqa? Jwanqam iskibirqan Jisukristupi kriyiqkunapaq, mana kriyiqkunapaqpis, Jisukristupi allita kriyinanllapa.

¿Imaraykum iskibirqan kay librutaqa? Jwanqam kay librutaqa iskibirqan, yumbay liyiqkuna yach'anambaq: “Jisukristum Dyuspa Churin. Paymi yumbaypaq wañurqan. Chaymi paypi allipta kriyishpa, paywan tukuy tiympu rinchiqllapa kawsaq”, nishpa (Jwan 20.31).

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay librutaqa? Kay librupiqam Jwan ancha yach'achiwanchiq Jisukristupaq.

Jn 1.1-18 niwanchiqllapa, Jisukristu Dyus kashqambaq, kay pachata rurashpa shamushqambaq.

Jn 1.19-12.50 niwanchiq, Jisukristu yach'achikushqambaq, achka milagrukunata rurashqambaq, yumbayninchiq yach'ananchiq: Paymi Dyuspa Churin, nishpa.

Jn 13.1-17.26 niwanchiq, Jisukristu yach'akuqningunata yach'achikushqambaq.

Jn 18.1-21.25 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa, kawsamushqambaq.

Dyuspa Churinmi runapaq tikrarakarqan

¹ Manaraq kay pacha kaptinmi, suq Rimaqqa karqanna. Chay Rimaqqam Dyuspa pullan kashpa, paypis Dyus karqan. ² Qallariyipiqaq payqa Tayta Dyuswan karqan. ³ Chaymandaqam Tayta Dyusqa chay Rimaqwan syiluta, kay pachata, tukuy imandinda rurarqan. Chaqa Tayta Dyusqam mana nimatapis sapalanqa rurarqanachu. Ashwanmi chay Rimaqwan tukuy imataqa rurarqan. ⁴ Kanan chay Rimaqqam tukuy imata kawsachin. Payqam bidanchiqpaqqa suq Michashina. Chaqa paymi yach'achiwanchiq, allita rurashpa kawsananchiqllapa. ⁵ Kay pachapi uchata ruraqkunaqam tutayaqpishina. Piru chay Michashina kaqmi chay tutayaqpishina achikchakun, yumbayta yach'achishpa, chay uchakunata ama rurananllapa. Kanan chay uchata ruraqkunaqam chay Michashina kaqta kuntrashpapis, mana atishqallapachu binsiytaqa.

⁶ Suq runam Jwan Shutichikuq shutirqan. Paytam Dyus akrashqa karqan, chay Michashina kaqpaq yach'achikunambaq. ⁷ Chaymi chay Jwanqa chay Michashina kaqpaq yach'achikurqan, yumbay uyaqkuna chay Michapi yuyakunanllapa. ⁸⁻⁹ Chaqa chay allip Michaqam shamurqan kay munduman, yumbay runakunata yach'achinambaq. Piru Jwanqam mana chay Michachu karqan. Payqam chay Michapaq yach'achikuqla karqan.

¹⁰ Chay Rimaq Michaqam kay munduta rurashqa karqan. Chaymandaqam kay munduman shamuptin, runakunaqa mana yach'arqanllapachu: Paymi kay munduta rurashqa, nishpaqa. ¹¹ Chaymi akrashqan nasyunman shamuptinqa, paykunaqa disprisyashpa, mana shumagtachu ch'ayachirqanllapa. ¹² Piru wakinnataqmi payta shumaqta ch'ayachishpa, paypi kriyirqanllapa. Chaymi paykunataqa akrarqan, Tayta Dyuspa wambranguna kanambaq. ¹³ Chaymi paykunaqa chay Rimaqpi kriyishpaqa, mushuqmanda nasishqashina kashqallapa. Chaqa paykunaqam mana mamanmandallachu nasirqan, ni nasirqanllapachu suq runa wambrayuyq kanambaqqa. Ashwanmi Tayta Dyus kikin munashqa, paypi kriyishpa, mushuqmanda nasirinambaq, wambrangunana kanambaqllapa.

¹⁴ Kanan chay Rimaqqam runapaq tikrakashpa, pullayllapa puriq. Chaymi Taytanchiq Dyuspa chay sapalan Churinda rikarqanllapa ancha allin kaqta, ancha pudirniyuqta. Chaqa payqam ancha kuyawaqninchiq, allip kaqtalla yach'achikurqan. ¹⁵ Paypaqmi chay Jwan Shutichikuqqa ancha jwirtita rimashpa, kayshina nirqan:

—Chay kamachikuqpaqmi qamkunata nishurqaqllapa: “Puntatam noqa nasishqa kani. Chaymandaraqmi chay Rimaqqa rin shamuy. Paymi noqamanda mas baliqqa. Chaqa noqa manaraq nasiptiyimi, payqa unaymandapacha kawsashqa”, nishpa.

¹⁶ Chay ancha kuyawaqninchiq Rimaqmi tukuy imapi kutin kutin yumbayninchiqta ancha yanapawashqa kanchiq. ¹⁷ Chaqa Tayta Dyusmi Muysista akrarqan, liyningunata yach'achiwananchiq. Piru Jisukristutaqam kach'amurqan kuyawaqninchiq, allip kaqtalla Dyuspaq yach'achiwananchiq. ¹⁸ Taytanchiq Dyustaqam mana pipis nima tyimpu rikashqachu. Piru chay ancha kuyashqa sapalan Churinllam, Tayta Dyuspa pullan kawsashpa, kay pachaman shamushpa, niwashqa kanchiq, Taytambaq allipta yach'ananchiq.

Jwan Shutichikuqmi Jisukristupaq yach'achikurqan
(Mt 3.11-12; Mk 1.7-8; Lk 3.15-17)

¹⁹ Issraylinukunapa awturidarningunam Jirusalinmanda wakin kurakunata, wakin yanapaquqnin libitakunatapis kach'arqanllapa, Jwan Shutichikuqta kayshina tapunanllapa:

—Qamqa, ¿ima karguyuqmi kangi, yumbayta kayshina yach'achinaykiqa? nishpa.

²⁰ Chaymi Jwanqa mana nimata pakashpachu, nirqan:

—Manam noqaqa Dyus Akrashqan Washadurchu kani, nishpa.

²¹ Chaymi chay shamuykunaqa tapurqanllapa:

—Chayshinaqa ¿ima karguyuqmi kangi? ¿Chay unay alma Eliyaschu kangi? nishpa.

Piru Jwanqam nirqan:

—Manam, nishpa.

Chaymi tapurirqanllapa:

—¿Dyuspaq chay shamunambaq rimaqchu kangi? nishpa.

Jwanqam nirqan:

—Manam paychu kani, nishpa.

²² Chaymi paykunaqa tapurirganllapa:

—Chayshinaqa ¿ima karguyuqmi kangi? Niwayllapar, chay kach'amuwaqta ninaypaq, nishpa.

²³ Chaymi Jwanqa Dyuspaq rimaq Isayiyas iskibrishqanda nirqan:

—Noqam kani chay chuncha lugarkunapi kayshina qayakuq: “Bidaykillapata ñandashina shumaqta dirichuta allichayllapa, Siñurninchiqta shumaqta ch'ayachinaykillapa”, nishpa.*

²⁴ Chay tapuqkunaqam farisiyu duktrinayuq kaqkunamanda shamushqallapa karqan. ²⁵ Chaymi nirqanllapa:

—Chayshina Dyus Akrashqan Washadur mana kashpaqa, ni Eliyas kashpaqa, ni Dyuspaq chay suq rimaq kashpaqa, ¿imaraykutaq qamqa shutichikungiya? nishpa.

²⁶ Chaymi Jwanqa paykunata nirqan:

—Noqaqam yakuwanlla shutichikuni. Piru suq ancha kamachikuqmi shamushqa. Payqam qamkunapa ch'awpikipi puriykan. Piru paypaqam mana yach'angillapachu: Dyus Akrashqan Washadurmi, nishpaqa.

²⁷ Noqaqam puntata shamushqa kani. Chaymandaraqmi payqa shamushqa. Piru noqamandaqam mas pudirniyuq. Chaymi noqaqa mana nimachu kani paypa ñawpambiq. Chaqa manam balinichu, ni llanqemba watunda paskanaypaq, nishpa.

²⁸ Chayshinam Jwandaqa tapurqanllapa, rriyu Jurdamba waq ladu chimban Bitabara lugar shutiqpi. Chaqa chay chimbapim Jwanqa shutichikuykarqan.

Jisusmi Dyuspa uñan

²⁹ Chaymandaqam qayandinga, Jwan Shutichikuqqa Jisusta rikarqan, payman shamuykaqta. Chaymi kayshina nirqan:

—Rikayllapa. Chaypinam Dyuspa Uñanqa. Paymi kay munduman shamushqa, wañushpa, runakunapa uchangunata pirdunanambaq.

³⁰ Paypaqmi noqaqa niykarqay: “Rinmi shamuq suq runa. Paymi mas pudirniyuq noqamandaqa. Chaqa unay tyimpumandapacham noqa manaraq nasiptiy, payqa kashqana”, nishpa. ³¹ Manam noqaqa riqsirqaychu. Piru suq diya Jisusta shutichiykaptiy, Dyuspa Santu Ispirin suq palumitashina syilumanda urangumushpa, paypa sawambi tiyarqan.

³⁴ Noqa kikiymi chaytaqa rikashqa kani. Chaymi tistigu kani. Chaqa allitam yach'ani: Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa.

³²⁻³³ Chay Jwan Shutichikuqgam nirqambis:

—Dyusmi kach'amuwashpa, yakuwan shutichikunaypaq, kayshina niwarqan: “Santu Ispirituyta syilumanda shamuykaqta rikashpa, suq runapa sawambi tiyaptinmi, ringi yach'aq: Chay runam Santu Ispirituwan shutichikun”, nishpa. Piru manaraqmi yach'arqaychu: ¿Pim payqa? nishpa. Piru suq diya Jisusta shutichiykaptiy, Dyuspa Santu Ispirin suq palumitashina syilumanda urangumushpa, paypa sawambi tiyarqan.

³⁴ Noqa kikiymi chaytaqa rikashqa kani. Chaymi tistigu kani. Chaqa allitam yach'ani: Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa.

Jisusqam punta yach'akuqningunata akrarqan

³⁵ Qayandingam chay Jwan Shutichikuqqa ishkey yach'akuqnin paywan chaypi karirqanllapa. ³⁶ Chaymi Jwanqa, Jisusta rikashpa pasaykaqta, chay ishkey yach'akuqninda nirqan:

—Rikay, waq runaqam Dyuspa Uñan, nishpa.

* 1:23 Isaias 40.3

37 Chayshina niptinqam, chay ishkay yach'akuqninguna uyarqan. Chaymi paykunaqa Jisuspa ikinda rirqanllapa. 38 Chaymandaqam Jisusqa ikiman chapakushpa, rikarqan chay ishkay sigiqkunata. Chaymi payqa tapurqan:

—¿Imatam maskaykangillapa? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿maypitaq tiyangi? nishpa.

39 Chaymi paykunataqa Jisusqa nirqan:

—Aku noqawan, tiyashqayta riqsinaykillapa, nishpa.

Chaymi paykunaqa rishpa, rikarqanllapa chay maypi tiyashqanda. Las kwatru di la tardinach'i chay tiyashqanmanqa ch'ayarqanllapa. Chaymandaqam chaypina paywan tardiyarqanllapa.

40 Chay ishkay runamandaqam suqninga karqan Andris. Payqam Simun Pidrupa masan karqan. 41 Chay Andrisqam das rirqan maskaq chay masan Simunda. Chaymi masanda tarishpaqa, nirqan:

—Misiyastam tarishqallapa kani, nishpa. (Paykunapa rimaynimbiqam “Misiyasqa” ichu “Kristuqa” munan niyta “Dyus Akrashqan Washadur”, nishpa.)

42 Chaymi Andrisqa chay uras masan Simunda apamurqan Jisusman. Chaymi Jisusqa chapashpa, nirqan:

—Qamqam Junaspa churin Simun kangi. Piru kananqam ringi shutiq Sifas, nishpa.

Chay Sifas shutiqqam rimaynimbiqa munan niyta “Pidru”. (Pidruqam munan niyta “rumi”.)

Jisusmi Filipita, Natanayilta kumbidarqan, paywan purinanllapa

43 Qayandingqam Jisusqa munarqan riyta prubinsya Galiliyaman. Chaymandaqam tingunakurqan suq runa Filipi shutiqwan. Chaymi pay kashqanman ch'ayashpa nirqan:

—Aku noqawan, nishpa.

44 Chay Filipiqam Bitsayda llaqtamanda karqan. Chaymi chay Andrispa, Pidrupa llaqta masin karqan. 45 Kanan Filipiqam suq runa Natanayil shutiqman rishpa nirqan:

—Tarishqallapanam kani Dyus Akrashqan Washadurta. Manchu chay unay Muysis librungunapi, Dyuspaq suq rimaqkunapis librungunapi kayshina iskibrirqan: “Dyus Akrashqan Washadurmi rin ch'ayamuq”, nishpa. Chay Washadurqam Nasarit llaqtamanda. Jusipa churinmi. Jisusmi shutin, nishpa.

46 Piru Natanayilmi Filipitaqa nirqan:

—¿Chay llaqta Nasaritmandaqa ima allindaq atinman ch'ayamuyta? Manam nimapis, nishpa.

Chayshina Natanayil niptinmi, Filipiqa nirqan:

—Aku rikaq, nishpa.

47 Chaymi chay Natanayilqa Filipiwan Jisusmanna ch'ayamuykaptin, Jisusqa rikashpa, Natanayilpaq nirqan:

—Kaypinám suq Ijijitimu isrraylinu. Payqam ancha kabalta riman. Manam llullakunchu, nishpa.

48 Chaymi Natanayilqa Jisusta nirqan:

—¿Imashinataq riqsiwangi, chayshina niwanaykiqa? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Manaraq Filipi qayashuptinmi, yura iguspa warambi kaykaptiki, rikashurqay, nishpa.

49 Chayshina niptinqam, Natanayilqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, qamqam Dyuspa Churin kangi. Qamqam nasyun-ninchiq Isrrayilpa gubyirnun kangi, nishpa.

⁵⁰ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—¿Chay yura iguspa warambi rikashushpa nishuptiychu, noqapiqa yuyakungi? Ringinam rikaq mas ispanaypaq milagrukunata ruraptiy, nishpa.

⁵¹ Chaymandaqam paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, noqam Dyusmanda Shamuq Runa kani. Chaymi qamkunaqa ringillapa rikaq syiluta kich'araykaqta. Chaymandaqam ringillapa rikaq Dyuspa anjilningunata, noqamanda syiluman riykaqta, syilumanda noqaman shamuykaqta, nishpa.

2

Kaná llaqtapim kasamyintu fyista karqan

¹ Kimsa diya pasaptinam, chay prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtambi rurarqanllapa suq kasamyintu fyistata. Chaypim karqan Jisuspa maman.

² Chay fyistamanmi Jisusta, noqaykuna yach'akuqningda kumbidawarqanllapa. ³ Chay fyistapi binu ushyakaptinmi, mamanqa Jisusta nirqan:

—Ijitu, ushyakashqanam binunqa. Yanapayri, nishpa. ⁴ Chaymi Jisusqa mamanda nirqan:

—Mamita, ¿imaraykutaq chayshinaqa niwangi? Manaraqmi ch'ayamunchu uras, milagrukunata ruranaypaqqa, nishpa.

⁵ Chaymi mamanqa kasaraqkunapa kriyadungunata kayshina nirqan:

—Waway yumbay nishushqanda rurayllapa, nishpa.

⁶ Chaypim karqan sayis payaskakuna rumimanda kaq. Chaqa chay israylinukunam yakuta tandaqllapa chay payaskakunapi, mayllakuna kustumbrinda rurananllapa. Kada payaskam 80 litrus a 100 litruskaman ukukuq. ⁷ Chaymi Jisusqa chay kriyadukunata nirqan:

—Chay payaskakunaman undachiyllapa yakuta, nishpa.

Chaymi paykunaqa kasushpa, ancha undachirqanllapa yakuta.

⁸ Chaymandaqam chayshina ruraptinllapaqa, Jisusqa paykunata kayshina nirqan:

—Kananqa chay payaskakunamanda ashla surqoshpa, apashpa, sirbisyukunapa kamachikuqningda qoy, nishpa.

Chaymi chay kriyadukunaqa Jisus nishqanshina rurarqan. ⁹ Piru chay sirbisyukunapa kamachikuqningam mana yach'arqanchu: Maymandam apamunllapa kay binutaqa, nishpa. Kriyadukunallam yach'arqanllapa, paykuna kikin chay payaskamanda surqoshqanllaparayku. Chaqa chay yakuqam binupaqna tikrakashqa karqan. Chaymi chay kamachikuq sirbisyuqa mallishpa, ancha gustashpa, chay kasaraykaqta qayashpa, ¹⁰ nirqan:

—¡Kay binuqam ancha mishki! Yumbay runam kumbidashqangunataqa chay mas ch'aniyuq binuta puntata qonllapa. Chay allin binuta achkata upyaptinraqmi, chay mana ch'aniyuq binutaqa qonllapa. Piru qamqam ultimupaqraq kay mas allin binuykitaqa waqaychashqa kangi, nishpa.

¹¹ Chayshina prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtambim Jisusqa punta milagruta rurarqan, chay binuta rurashpa. Chayta rurashpam, payqa pudirniyuq kashqanda rikachikurqan. Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa paypi kriyirqayllapa.

¹² Chaymandaqam Jisusqa mamanwan, masangunawan, noqaykuna yach'akuqningan chay Kaná llaqtamandaqa ura Kapirnewun llaqtaman rirqayllapa. Waq Kapirnewumbim wakín diyakunata tiyarqayllapa.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan
(Mt 21.12-13; Mk 11.15-18; Lk 19.45-46)

¹³ Paskwa fyista ch'ayaykaptinam, Jisusqa rirqan Jirusalin llaqtaman. ¹⁴ Chaypim runakunata tarirqan Dyuspa adurana wasimba patyumbi buyiskunata, wishakunata, palumakunata randikuykaqta. Qellayta kambyakuqkunapismi chaypi kambyaykarqanllapa. ¹⁵ Chaymi Jisusqa chayta rikashpa, suq chikutita rurashpa, yumbay chay wishakunata, buyiskunata qatirqan Dyuspa adurana wasimba patyunmandaqa. Kanan chay qellayta kambyakuqkunapa qellayningunatam sh'ilya sh'ilya pambaman wichukurqan. Mesangunatapismi bularqan. ¹⁶ Chay palumata randikuqkunataqam nirqan:

—Chay tukuy imaykikunata kaymanda surqoyllapa. Taytaypa wasindaqa ama plasatashinaqa rurayllapachu, nishpa.

¹⁷ Chayta rikashpaqam, noqaykuna yach'akuqninga yuyarqayllapa Dyuspa Santu Librumbi Tayta Dyusta kayshina nishqanda: “Shumaq wasikita noqa ancha kuyashpam, suqkuna disprisayptin, ancha piñakuni”, nishpa.*

¹⁸ Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinukuna Jisusta kayshina nirqanllapa:

—¿Ima milagrutam atingi rurayta, rikashpa, yach'anayllapaqa: Taytanchiq Dyusmi qamta numbrashushqa, paypa kay adurana wasimbi kamachikunayki, nishpaqa?

¹⁹ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Kay wasita limpu bulaptikillapam, noqaqa kimsa diyapilla rurarishaq, nishpa.

²⁰ Chayshina Jisus niptinmi, chay kamachikuqkunaqa nirqanllapa:

—Kwarinta y sayis watakunapim Dyuspa kay adurana wasindaqa ruraranllapa. ¿Chaychu qamqa kimsa diyapilla ringi rurariq? nishpa.

²¹ Piru Jisusqam chayshina rimashpaqa, kwirpumbaq rimarqanqa; manam Dyuspa adurana wasimbaqchu. ²² Chaymi wanchiptinllapa, mushuqmanda kawsamuptingqa, noqaykuna yach'akuqninga chay nishqanda yuyarqayllapa. Chaymi noqaykunaqa Dyuspa Santu Librumbi nishqanda, Jisus nishqandapis kriyirqayllapa.

Jisusmi runakunapa shunqonda riqsin

²³ Jisusmi Jirusalin Paskwa fyistapi kashpa, milagrukunata rurarqan. Chaymi achka runakuna paypi kriyirqanllapa. ²⁴⁻²⁵ Piru Jisusqam paykunapiqa mana yuyakurqancho. Chaqa pay kikinmi riqsirqan yumbaypa shunqonda, ima layakunata yuyaykanllapa, nishpa. Chaymi mana nisisaryuchu karqan ni pipis ninambaq: Kay runakunaqam kayshina yuyaykanllapa, nishpa.

3

Jisukristum Nikudimuta yach'achirqan

¹ Karqanmi suq farisiyu duktrinayuq runa Nikudimu shutiq. Payqam isrraylinukunapa kamachikuqnin karqan. ² Chay Nikudimuqam suq tuta Jisusta rishpa watukuq, kayshina nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, yach'anillapam qambaq: Tayta Dyusmi kach'amushushqa, noqaykunata yach'achiwanayki, nishpa. Chaqa Taytanchiq Dyus kach'amushushqa kaptinqam, atingi chay achka milagrukunata rurayta. Manaqa manam atingimanchu, nishpa.

* 2:17 Salmo 69.9

³ Chayshina Nikudimu niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Alliptam niyki, suq runa mushuqmanda nasishpam, atin Tayta Dyuswan syilupi kawsaytaqa. Manaqa manam atinchu, nishpa.

⁴ Chaymi Nikudimuqa Jisusta kayshina tapurqan:

—¿Imashinataq suq runaqa atinman mushuqmanda nasiriytaqa? Manam ni pipis atinmanch mamamba pach'anman yaykuriyta, mushuqmanda nasinambaqqa, nishpa.

⁵ Nikudimu chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Alliptam niyki, Tayta Dyuswan tukuy tyimpu pullan kawsanayki, puntata munan yakumanda, ispiritumanda nasinayki. ⁶ Chaqa yumbay runakuna mamanmanda nasishpaqam, kwirpunda ch'askinllapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi wakingunata yanapan, mushuqmanda nasirinambaq, chay Santu Ispirituta kasushpa kawsanallapa. ⁷ Chayri ama isphantaychu: “Mushuqmanda nasiriy”, nishuptiyqa. ⁸ Chaqa wayraqam tukuy ladumanda wayran. Piru qamkuna uyashpaqam, mana yach'angillapachu: ¿Maymandam shamun? ni ¿maymanmi rin? nishpaqa. Chayshinallam Dyuspa Santu Ispiritunmanda nasiqkunapis. (Chay Santu Ispirituta mana rikashpapis, yach'anllapa: Paymi yanapawaykan, nishpa.)

⁹ Chayshina Jisus niptinmi, Nikudimuqa mushuqmanda tapurirqan:

—¿Imashinaraq kanqa chay layakunaqa? nishpa.

¹⁰ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Isrraylinukunapa yach'achikuqnin kashpapischu, ¿mana yach'angi chaykunata? ¹¹ Alliptam niyki, noqaqam yach'ashqayta, rikashqayta yach'achiykillapa. Piru qamkunaqam mana kriyiwangichu. ¹² Chayshina kay pachapi rikashqaypaq parlachishuptiy, mana kriyiwashpaqa, ¿imashinataq kriyiwangiman, syilupi rikashqaypaq parlachishuptiyqa? ¹³ Manam ni pipis syiluman rishpaqa, kutimushqachu. Noqallam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, syilumandaqa shamushqa kani. ¹⁴ Unay tyimpupim chuncha lugarpi Muysisqa suq kulibrata jirrumanda rurashpa, suq qerupi alsarqan. Chayshinallam noqatapis suq kruspi rinllapa alsawaq, ¹⁵ noqapi yumbay yuyakuqkuna ama chinganambaq, ashwan syiluman rishpa, tukuy tyimpu kawsanambaqllapa, nishpa.

Dyusqam yumbayta kuyawanchiqlapa

¹⁶ Chaqa Tayta Dyusqam kay mundupi yumbay tiyaqkunata ancha kuyashpa, sapalan Churinda kach'amurqan wafunambaq, paypi yumbay kriyiqkuna ama chinganallapa; ashwan tukuy tyimpu kawsananllapa.

¹⁷ Chaymi Tayta Dyus kay munduman Churinda kach'amurqan, yumbayta chay kastigumanda washanambaq. Manam kach'amurqanchu, kay mundupi tiyaqkunata jushgashpa kastigananqa.

¹⁸ Chaymi Dyuspa Churimbi yuyakuqkunataqa Taytanchiq Dyusqa mana rinchu chingachiq. Piru paypi mana yuyakuqkunataqam rin chingachiq, sapalan Churimbi mana kriyishqanllaparayku. ¹⁹ Chaqa payqam kay mundumanqa shamushqa, Tayta Dyuspaq yach'achikunambaq. Chaymi suq michashina kashqa. Piru paypi mana kriyiqkunataqam mana munanllapachu michapishina kawsaytaqa. Chaqa uchangunata mana munashpa di-jaytaqa, tutayaqpushina munanllapa kawsayta. Chaymi Taytanchiq Dyusqa paykunata rin kastigaq. ²⁰ Chay mana allita rurakuqnam mana munanllapachu ni pipis yach'anambaq chay mana alli rurashqambaqqa. Chaymi chay michashina kaqta ch'iqnishpaqa, mana qemikanchu, ama ni pipis rikashpa yach'anambaq: “Ancha malutam ruraykan”, nishpa. ²¹ Piru suqkunaqam allip kaqta kasushpa, michapishina purinllapa. Chaymi tukuy

runakuna rikashpa yach'anllapa: Taytanchiq Dyus munashqandam ru-raykanllapa, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi Jisuspaq rimarirqan

²² Chaymandaqam Jisusqa noqaykuna yach'akuqninwan pullan prubinsya Judiyaman rirqayllapa. Chaypim suq tyimpupaq kidashpa, runakunata, warmikunata shutichirqayllapa. ²³ Jwan Shutichikuqpismi Inun llaqtapi shutichiykarqan runakunata, warmikunata, chaypi achka yaku kashqanrayku. Chay Inun llaqtaqam Salim llaqtapa ladumbi kidan. ²⁴ Chayshinaqam karqan, Jwanda manaraq karsilaptinllapa.

²⁵ Chay tyimpupim Jwamba yach'akuqningunaqa suq isrraylinu masingunawan suq layata suq layata anyanakurqanllapa:

—Tayta Dyusqam manan kayshina mayllakunanchiq, ama uchayuqkuna kananchiqllapa, nishpa.

²⁶ Chaymandaqam Jwamba wakin yach'akuqningunaqa rirqanllapa payta niq:

—Yach'achikuq Taytitu, rriyu Jurdamba chimbambim suq runa qamwan pulla karqan. Chay runapaqmi niwarqaykillapa: “Paytaqam Taytanchiq Dyus kach'amushqa”, nishpa. Kananaqam chay runaqa achkatana shutichiykan. Achka runakuna, warmikunapismi paytana sigiykanllapa, nishpa.

²⁷ Chayshina yach'akuqninguna niptinllapaqam, Jwanqa nirqan:

—Tayta Dyus suq runata yanapaptinqam, imatapis atin rurayta. Manaqam manám. ²⁸ Qamkuna kikikim uyawashqallapa kangi, noqa nishuptiy: “Manam noqaqa Dyus Akrashqan Washadurchu kani. Ashwanmi Taytanchiq Dyus kach'amuwashqa, chay Washadurninchiqmanda mas puntata shamunaypaq”, nishpa. ²⁹ Kay kumparasyumbaq yuyayllapa: Suq runa kasarashpaqam, ancha kushikushpa riman. Chaymi chay runapa mas kuyashqan kumpañirumbis uyashpa, ancha kushikun. Jisusqam chay kasaraq runashina. Noqa chay runa kasaraqpa mas kuyashqan kumpañirun kani. Chaymi achka runa Jisusta sigiptinqa, ancha kushikuni. ³⁰ Chaymi mas alli kanman, noqata dijawashpa, paytana masta siginambaqllapa.

Kayshinam Dyusmanda Shamuq Runa

³¹ Chay runa syilumanda shamuqgam tukuy runakunamanda mas baliq. Piru suq runa kay pachamandalla shamuqgam kay pachapalla. Chaymi kay pachapa kusasningunapaq yach'achikun. Piru chay syilumanda kaqgam yumbay runakunamanda mas pudirniyuq. ³² Chaymi payqa syilupi rikashqanda, uyashqanda yach'achikun. Piru tukuy chaykunata yach'achiptimbismi, ancha achka runakuna mana kriyinnlapachu paytaqa.

³³ Piru paypi kriyiqkunaqam allita yach'anllapa: Tayta Dyusqam mana llullakunchu. Chaqa pay nishqanqam tukuy ima allip, nishpa. ³⁴ Taytanchiq Dyusqam Churinda syilumanda kach'amushpa, Santu Ispiritunda qon, tukuy imapi ancha allita yanapanan. Chaymi payqa Tayta Dyus rimashqandalla yach'achikun. ³⁵ Tayta Dyusqam Churinda ancha kuyan. Chaymi paypa makimbi rurashqa tukuy runakunata, warmikunata, tukuy ima kaqta, yumbayta kamachinambaq. ³⁶ Chayraykum Taytanchiq Dyuspa Churimbi yuyakuqkunaqa tukuy tyimpu rinllapa kawsaq. Piru paypi mana yuyakuya munaqkunaqam mana rinllapachu tiyaq syilupiqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa ancha rin kastigaq paykunataqa, nishpa.

4

Jisusmi prubinsya Samaryamanda kaq warmiwan parlarqan

¹ Farisiyu duktrinayuqkunam yach'arqanllapa: Chay Jisusqash Jwan Shutichikuqmanda mas achka runakunata shutichiykan, yach'achiykan, nishpa. ² Piru manam Jisus kikinchi shutichikurqanqa. Ashwan noqaykuna yach'akuqningunam shutichikurqayqa. ³ Chaymi Jisusqa chay farisiyukuna parlashqanda yach'ashpa, (noqaykuna yach'akuqningunata apawashpa), prubinsya Judiyamanda luqshirqanna, prubinsya Galiliyamananna rinambaq.

⁴ Chay Galiliyaman ch'ayanayllapaqam, prubinsya Samaryata pasaykarqayllapa. ⁵ Chaymi riqshinaqa chay prubinsya Samaryapa Sikar llaqtaman ch'ayarqayllapa. Chay llaqtaqam kidan chay unay Jusipa ch'akramba ladumbi. Chay ch'akrandaqam ch'askishqa karqan taytan Jakubumanda. ⁶ Chay Sikar llaqtapim ancha unay tyimpukunapi chay alma Jakubu suq pusuta rurashqa karqan. Chaymi Jisusqa riqshina shaykushpa, chay pusupa ladumbi samarqan. Chay urasqam larrdusinach'i karqan.

⁷⁻⁸ Chaymi noqaykuna yach'akuqninga chay pusupa ladumbi Jisusta dijashpa, chay Sikar llaqtaman rirqayllapa, mikunata randiq. Chaykamanqam suq samaryana warmi Sikarmanda luqshishpa, chay pusuman rirqan yakupaq. Chaymi Jisusqa chay warmitaqa nirqan:

—Warmisita, qowayri yakituta, nishpa.

⁹ Chaymi chay warmiqa nirqan:

—Qam isrraylinu kashpaqa, ¿imashinataq noqa samaryana warmitaqa niwangi: “Yakuta qoway”, nishpaqa?

Chaqa isrraylinukunaqam samaryanu kaqkunawanqa mana tandakaql-lapachu. ¹⁰ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Taytanchiq Dyusmi suq ancha shumaq rrigaluta munan qoshuyta. Chaymi qam noqata riqsiwashpa: Kay runam Dyusmanda shamushqa, nishpaqach'i, kawsachikuq yakuta mañawanaykita qoshunaypaq, nishpa.

¹¹ Chayshina Jisus niptinqam, chay warmiqa nirqan:

—Taytitu, kay pusugam ancha jundu. Manam nimayuqchu kangi, surqonayki chay kawsachikuq yakutaqa. ¹² Qamqam mana mas baliqchu kangi chay punta agwilunchiq Jakubumandaqa, ¿manachu? Chaqa paymi qowashqallapa kay pusutaqa. Pay kikinmi wambrangunawan, animalningunapis kay pusumanda yakutaqa upyaqllapa, nishpa.

¹³ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kay pusumanda mayqan upyaqgam rin yakunariq. ¹⁴ Piru noqa qoshqayta mayqan ch'askiwaqgam, alabis manana rinchu yakunaq. Chaqa chay qoshqayqam shunqombiqa suq pukyuushina rin kaq. Chay pukyu layamandam ancha achka yakushina rin luqshiq, tukuy tyimpu kawsanambaq, nishpa.

¹⁵ Chaymi warmiqa nirqan:

—Taytitu, qowayri chay laya yakuta, amana yakunanaypaq, ni kayman shamunaypaq yakupaq, nishpa.

¹⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Riy apamuy qosaykita, nishpa.

¹⁷ Chaymi warmiqa nirqan:

—Manam qosayuqchu kani, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niwashqa kangi: “Manam qosayuqchu kani”, nishpaqa.

¹⁸ Chaqa sinku kutindam kasarashqa kangi. Piru kananqam chay mushuq runaykiqa mana ni lijitimu qosaykichu. Chaymi allip kaqta niwashqaqa kangi, nishpa.

¹⁹ Chayshina niptinqam, chay warmiqa nirqan:

—Taytitu, qamqachumash' Dyuspaq rimaq kangi. Chaymi kayta munani tapushuyta: ²⁰ Unay agwiluy samaryanukunam kay altu luman shamushpa, Dyusta aduraqllapa. Piru qamkuna isrraylinukunaqam ningillapa: “Jirusalimbilla Dyustaqa adurashunllapa”, nishpa. (Chaymi tapuyki: ¿Mayqan lugarpim mas allin adurananchiq? nishpa.)

²¹ Chaymi Jisusqa chay warmita nirqan:

—Warmisita, kay nishushqayta kriyiway; Rinmi ch'ayamuq tyimpu, mana ni kay lumaman shamushpa, ni Jirusalinman rishpa, qamkuna Dyusta aduranaykiqa. ²² Qamkuna Samaryamanda kaqkunaqam mana yach'angillapachu: Pitam aduranillapa, nishpaqa. Piru noqaykuna isrraylinukunaqam yach'anillapa: Pitam aduranillapa, nishpa. Chaqa Dyus Akrashqan Washadurqam Isrrayilmanda shamun. ²³ Piru kananqam Dyuspi yuyakuqkunaqa tukuy shunqo payta allipta aduranqallapa, paypa Santu Ispiritun yanapaptin. Chaqa Tayta Dyusqam munan, yum-bayniki chayshina paytalla aduranaykillapa. ²⁴ Taytanchiq Dyusqam mana kwirpuyuchu. Ashwanmi suq ispiritú. Chayri payta aduraqkunaqa mana rikashpapis, tukuy shunqo, tukuy ispiritunwan allipta aduranqallapa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin.

²⁵ Chaymi chay warmiqa Jisusta nirqan:

—Noqagam yach'ani: Dyus Akrashqan Washadurmi rin shamuy. Paylam Misiyaspis shutin. Shamushpam, tukuy imata ancha klaruta rin yach'achiwaqinchiq, nishpa.

²⁶ Chaymi Jisusqa payta nirqan:

—Noqa qamwan parlaqmi chay Washadurqa kani, nishpa.

²⁷ Chaymandaqam noqaykuna yach'akuqninga Jisus kaykashqanman ch'ayashpaqa, tarirqayllapa suq warmiwan parlaykaqta. Chaymi ancha ispantashpa yuyarqayllapa: ¿Imata munashpam, chay samaryana warmiwanqa parlaykan? ¿Imapaqraq parlaykan? nishpa. Piru manam ni mayganniypis almitikarqaychu tapuqqa. ²⁸ Chaymandaqam chay warmiqa puyñunda dijashpa, llaqtanman yaykurqan, llaqta masingunata kayshina abisaq:

²⁹ —Akullapa rikaq suq runata. Chaqa payqam tukuy ima rurashqayta niwashqa. ¿Manachuraq pay Dyus Akrashqan Washadurqa? nishpa.

³⁰ Chaymi llaqta masingunaqa llugshishpa, shamurqanllapa Jisusman.

³¹ Paykuna shamunangamanqam, noqaykunaqa Jisusta kayshina rrugarqayllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, kayta mikuy, nishpa.

³² Piru Jisusqam niwarqanllapa:

—Noqapaqam kan suq laya mikunay. Chaypaqqam mana yach'angillapachu, nishpa.

³³ Chaymi noqaykuna suqniy suqniy kayshina parlarqayllapa:

—¿Piraq apamushqa mikunandaqa? nishpa.

³⁴ Chaymi Jisusqa noqaykunata niwarqan:

—Taytay Dyusmi tariyayta qowashqa, pay munashqanda ruranaypaq ushyanaykaman. Chay tariyaymi noqapa mikunayshinaqa.

³⁵ Qamkunaqam ningillapa: “Ch'usku killaraqmi faltan, syiga tyimpu ch'ayamunambaqqa”, nishpa, ¿manachu? Piru noqagam niykillapa, tukuy laduman chapakushpa, intyindiylapa: Achka runakuna, warmikunam listuna, noqapi yuyakunanllapa. Chaymi suq tarpudushina qarwamushqana kusichananchiqllapa. ³⁶ Kusichapi trabaqam pagunda ch'askin, ¿manachu? Chayshinallam Dyuspaq yach'achikuqkunapis Dyusmanda pagunda rin ch'askiq. Dyuspi kriyiqkunam chay tandashqan

granukunashinaqa. Chay kriyiqkunaqam tukuy tyimpu rinllapa kawsaq. Chaymi chay puntata yach'achiqkunaqa, chay ikita yach'achiqkunawan pulla rinllapa kushikuq. ³⁷ Chaymi chay unay nishqanshina allipta kayshina niykillapa: “Suqmi tarpukun, suqmi kusichakun”, nishpa. ³⁸ Chayshinallam suq runakuna noqapaq puntata yach'achikushpam, tarpukuqshina kashqallapa. Piru kanan qamkuna noqapaq masta yach'achikuptikim, noqapi kriyiptinllapaqam, alabis suq tarpukushqanda qamkunaqa kusichaykangi, nishpa.

³⁹ Chay warmiqam llaqta masin samaryanukunawan parlaykarqan, “Chay runaqam tukuy ima rurashqayta niwashqa”, nishpa. Chaymi achka llaqta masinguna Jisuspi kriyirqanllapa. ⁴⁰ Chay samaryanukunam shamushpa, Jisusta rrugarqanllapa, chay llaqtambi kidanambaq. Chaymi ishkey diyata chaypi kidarqayllapa. ⁴¹ Kanan Jisusta uyashpaqam, mas samaryanukuna paypi kriyirqanllapa. ⁴² Chaymandaqam chay warmitaqa kayshina nirqanllapa:

—Puntatam Jisuspi kriyirqayllapa, qam paypaq niwashqaykirayku. Piru kananqam noqaykuna kikiyna paytaqa uyashqallapa kani. Chaymi mas alitana yach'anillapa: Allibraq payqa yumbaypa Washadurninchiq, nishpa.

Jisusmi suq kamachikuq runapa churinda kach'akachirqan

⁴³ Ishkey diyamandam Jisusqa noqaykunawan chay prubinsya Samaryamanda rishpa, prubinsya Galiliyamanna ch'ayamurqayllapa. ⁴⁴ Paymi kayshina niwashqallapa karqan: “Dyuspaq rimaqtaqam kikin llaqta masingunaqa mana rrispitanllapachu”, nishpa. ⁴⁵ Piru chay llaqta masin galilianukunaqam Jirusalimbi Paskwa fyistapi kashqallapa karqan. Chaymi Jisus chay fyistapi achka milagrukunata ruraptin, rikashqallapa karqan. Chaymi Galiliyaman ch'ayaptiyllapa, paykunaqa allita ch'ayachiwarqanllapa.

⁴⁶ Chaymandaqam Jisusqa noqaykunawan chay prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtanmanna kutimurqayllapa. Chay Kanapim Jisusqa yakuta binupaq tikrashqa karqan. Piru chaypi kaykaptiyllapam, gubyirnupa suq yanapakuqnimba churin ancha qeshyaq karqan Kapirnowun llaqtapi. ⁴⁷ Chayshina qeshyaq kaptinqam, chay kamachikuq runaqa Jisuspaq yach'arqan: Judiyamandash kay prubinsya Galiliyaman ch'ayamushqa, nishpa. Chaymi payqa shamushpa, Jisusta chaypi tarishpa, ancha rrugarqan, Kapirnowunman rinambaq, churinda kach'akachiq. Chaqa churinqam anchayashpa, wañuykarqanna.

⁴⁸ Chaymi Jisusqa payta nirqan:

—Mana rikashpa siñakunata, milagrukunataqam, mana kriyiqllapachu ringi, nishpa.

⁴⁹ Chaymi chay kamachikuq runaqa Jisusta nirqan:

—Taytítu, akur das, wambray ama wañunambaq, nishpa.

⁵⁰ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Riyna wambraykita rikaq. Payqam kach'akashqana. Mananám rinchu wañuq, nishpa.

Chayraykum chay runaqa Jisus nishqanda kriyishpa, llaqtanmanna rirqan. ⁵¹ Yaqqana ch'ayaykaptinqam, kriyadunguna shamurqan chay runata tinguq. Chaymi tingushpaqa, nirqanllapa:

—Churikiqam kach'akashqana. Mananám rinchu wañuq, nishpa.

⁵² Chaymi kriyadungunataqa tapurqan:

—¿Ima urasmi kach'akarqanqa? nishpa.

Chaymi kriyadungunaqa nirqan:

—Qayna a la una di la tardim jibriqa dijarqan, nishpa.

⁵³ Chaymi chay kamachikuq runaqa intyindirqan: Chay urasmi Jisusqa niwarqan: “Churikiqam kach’akashqana. Mananam rinchu wañuq”, nishpa. Chaymi payqa yumbay ayllundin Jisuspina kriyirqanllapa.

⁵⁴ Chayshina prubinsya Judiyamanda kutimushpam, chay milagru rurashqanwanqa, Jisusqa ishkey milagrutana rurashqa karqan prubinsya Galiliyapiqa.

5

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach’akachirqan

¹ Chaymandaqam Jisusqa Jirusalinmanna rirqan, llaqta masin israylinukunapa suq fyistanman. ² Chay Jirusalin llaqtapa suq yaykunammi “Wisha pungu” shutin. Chay pungupa ladumbim kan suq pusu. Chay pusuqam ibriyu rimaypiqa Bitisda shutin. Chay pusuqam sinku kurridurniyuq. ³ Chay pusupa ladumbim qeshyaqkuna, mana rikakuqkuna, kujukuna, wañushqashina kwirpuyuqkuna, usurashpa shuyakuykarqanllapa, chay pusupi yaku kuyunangaman. ⁴ Chaqa Dyuspa suq anjilninmi tyimpun tyimpun shamushpa, chay pusupi kaq yakuta kuyuchi. Chaymi mayqan qeshyaq chay pusuman puntata yaykuqqa chay qeshyayninmanda kach’akarqan, ima laya nanayniyuq kashpapis. ⁵ Suq runa chay pusupa manyambi kaqmi 38 watas tukuyta qeshyaqla karqan. ⁶ Jisusqam chay runata usuraykaqta rikashpaqa, yach’arqan achka watakunata qeshyaqla kashqanda. Chaymi tapurqan:

—¿Munangichu kach’akayta? nishpa.

⁷ Chaymi chay qeshyaqqa nirqan:

—Taytitu, manam pipis kanchu kay yakuman yaykuchiwanambaq kuyushqan urasqa. Chaymi kada kuyuptin, ñakanaykaman, suqkuna binsiwashpa, das yaykun yakumanqa, nishpa.

⁸ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Atarishpa, paraykita tandashpa, apashpa, puriyana, nishpa.

⁹ Chaymi chayta niptinlla, chay runaqa qeshyayninmanda kach’akashpa, paranda tandashpa, apashpa, rirqanna. Piru chay kach’akachishqan diyaqam samana diya karqan. ¹⁰ Chaymi isrraylinukunapa wakin kamachikuqninga chay runa kach’akashqata anyarqanllapa:

—Kananqam samana diya. Manam allichu paraykita apanaykiqa, nishpa.

¹¹ Chaymi chay runaqa nirqan:

—Kach’akachiwaq kikinmi kamachiwashqa: “Paraykita tandashpa puriyana”, nishpa.

¹² Chaymi chay anyaqkunaga tapurqanllapa:

—¿Pitaq kamachishushqa, paraykita tandashpa rinaykiqa? nishpa.

¹³ Piru chay nishqam mana yach’arqanchu: Pim kach’akachiwashqa, nishpaqa. Chaqa Jisusqam chay achka runakunamanda das akrakashpa, suq lugarmanna rishqa karqan. ¹⁴ Chaymandaqam Jisusqa chay kach’akachishqan runata Dyuspa adurana wasimbi tarishpa, nirqan:

—Allta uyaway, kaykish kach’akashqana kangi. Piru uchakunataqa amana rurariychu, ama masta ñakanaykipaq, nishpa.

¹⁵ Chayshina Jisusta riqsishpaqam, chay runaqa chay kamachikuqkunaman rishpa, nirqan:

—Jisusmi chay kach’akachiwaqqa kashqa, nishpa.

¹⁶ Chaymi Jisus chayshina samana diyapi rurashqanrayku, chay kamachikuqkunaga ancha kuntrashpa, yuyarqanllapana wanchiyta. ¹⁷ Piru Jisusqam paykunataqa nirqan:

—Taytay Dyusmi kanangaman tukuy imata kwidaykan. Chayshinam trabajaykan. Chayraykum noqapis runakunata kwidashpa, kach'akachishpa trabajaykani, nishpa.

¹⁸ Chayta niptingam, chay kamachikuq isrraylinukunaga ashwamba munarqanllapa wanchiyta. Chaqa Jisusqa paykunapa liyninda mana kasushpam, samana diyapi trabajarqan. Kayshinapismi nirqan: “Dyusmi Taytay”, nishpa. Chaymi paykunaga yuyarqan: Yanqam Dyus tukuykan, nishpa.

Dyuspa Churinmi ancha pudirniyuq

¹⁹ Chaymandaqam Jisusqa chay kuntraqkunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, noqa Dyuspa Churin kashpam, mana nimatapis noqa munashqaytaqa ruranichu. Ashwanmi Taytay rurashqanda rikashpa, chay layatalla noqapis rurani. ²⁰ Taytayqam kuyawan. Chaymi tukuy ima rurashqangunata rikachiwan. Piru mas ispantaypaq kusaskunatam rin rikachiwaq. Chay rikachiwashqanda ruraptiyqam, qamkunaga ancha ringillapa ispantaq. ²¹ Chaqa Taytayqam wañuqkunata kawsachin. Chayshinallam noqapis munashpa, mayqandapis atini kawsachiyta. ²² Taytay Dyusqam mana pitapis jusganchu. Payqam noqata numbrawashqa juyis kanaypaq, yumbayta jusganaypaq. ²³ Chayshinam numbrawashqa, runakuna alabawanambaq, payta alabashqanshina. Piru mayqan runa mana baliqpaq riqsiwashpaqam, chay kach'amuwaq Tayta Dyustapis mana baliqpaq riqsiykan.

²⁴ 'Alliptam niykillapa, mayqan runa nishqayta kasuwashpa, kach'amuwaq Taytaypi yuyakushpaqam, tukuy tyimpu rin kawsaq. Payqam manana sintinsyaduchu rin kaq, kastigadu kanambaqqa. Ashwanmi payqa wañunambaq kashqanmanda pasashqana suq laya bidaman, tukuy tyimpu kawsanambaq. ²⁵ Alliptam niykillapa, Dyusta mana kasuqkunagaqam wañushqa layashina. Piru kay tyimpumandapacham chay wañushqa layakunaga noqa Dyuspa Churinda rinllapa uyawaq. Uyawashpa kasuwaqkunallam tukuy tyimpu rinllapa kawsaq. ²⁶ Chaqa Tayta Dyus kikinmi yumbay kawsaqkunata kawsachin. Chayshinallam noqa Churindapis pudirninda qowashqa, kawsachikunaypaq. ²⁷ Dyusmanda Shamuq Runam kani. Chaymi payqa juyispaq numbrawashqa, runakunata jusganaypaq. ²⁸ Piru kayta uyashpaqa, ama yuyayllapachu: ¿Imashinaraq kanqa? nishpaqa. Chaqa suq diyam rin ch'ayamuq, wañuqkuna busniyta uyashpa ²⁹ kawsamunanllapa. Kanan allita ruraqkunagaqam rin kawsamuq, tukuy tyimpu kawsanambaqllapa. Piru chay mana allita ruraqkunagaqam rinllapa kawsamuq, kastigadu kanambaqllapa.

Kaykunam Jisuspaq yach'achiwanchiq

³⁰ Noqaqam sapalитайqa mana nimatapis atinichu rurayta. Ashwan Taytay Dyus niwashqanshinallam jusgakuni. Chaqa chay Taytay kach'amuwaq munashqanshinallam tukuy imata rurani; manam noqa munashqaytaqa. Chaymi ancha kabalta justisyata rurani. ³¹ Manam noqapa faburniytachu rimani. Noqalla faburniyta rimaptiyqach'i, mana balinmanchu. ³² Piru suq tistigupismi faburniytaqa riman. Kanan allitam yach'ani chay tistigupaqqa. Payqam noqapaqqa allip kaqtalla riman, nishpa. (Chaqa chay tistiguqam Taytay Dyus.) ³³ Kanan qamkunagaqam suqkunata kach'arqaykillapa, Jwan Shutichikuqta tapuq. Chaymi paypis allip kaqta

noqapaq rimarqan. Manam llullakurqanchu. ³⁴ Piru noqaqam mana nisanichu, runakuna faburniya rimanambaqqa. Qamkunallam chayshinaqa yuyangillapa. Chaymi chay Jwan Shutichikuq nishqanda niykillapa, noqapi kriyiptiki, washashunayllapa. ³⁵ Chay Jwan Shutichikuqqam Dyuspaq allip kaqta yach'achishushpa, qamkunapaqqa suq michashina karqan. Chaymi paymanda yach'akushpaqa, qamkunaqa suq tyimpitupaq kushikushpa kawsarqaykillapa.

³⁶ 'Chayshina Jwan noqapaq yach'achikuptinmi, atingillapa yach'ayta: Pim Jisukristu, nishpa. Piru Taytay Dyus yanapawaptin tukuy ima munashqanda ruranaypaqqam, mas allita atingillapa yach'ayta: Tayta Dyusmi Jisusta kach'amushqa, nishpa. ³⁷ Chaqa Taytanchiq Dyuspsimi kach'amuwashpa, noqapaq rimashqa. Piru qamkunaqam chay rimashqandaqa mana uyashqallapachu kangi, ni payta rikashqallapachu kangi. ³⁸ Kanan pay kach'amuwaptinmi, qamkunaqa noqapiqa mana kriyirqaykillapachu. Chaymi Dyus nishqandaqa mana kasushqallapachu kangi. ³⁹ Qamkunaqam Dyuspa Santu Librunmandaqa ancha allita yach'akungillapa, yuyashpa: Chayta yach'akushpam, tukuy tyimpu rinchiq kawsaq, nishpa. Kanan chay Santu Libruta liyishpam, ringillapa yach'akuq noqapaqqa. ⁴⁰ Piru qamkunaqam mana munangillapachu noqaman shamayta, tukuy tyimpu kawsanaykillapaqa.

⁴¹ 'Manam munanichu, qamkuna alabawanayki. ⁴² Chaqa noqaqam qamkunataqa riqsiykillapa: Dyustaqam mana kuyangillapachu, nishpa. ⁴³ Noqaqam, Taytay kach'amuwaptin, paypa rrimplasun shamushqa kani. Piru qamkunaqam mana kasuwangillapachu. Piru suq runa shamushpa, pay munashqandalla yach'achishuptinqam, das kasungillapa. ⁴⁴ Kanan qamkunapura ancha alabanakungi. Piru manam munangillapachu sapalan Tayta Dyus alabashunanqa. Chayshina kashpaqa, zimashinataq ringillapa kriyiwaqqa? ⁴⁵ Kayta yach'ayllapa: Awunki qamkuna fyirusyawaptikiqam, mana rinichu shimbishuq Taytaypiqa. Ashwanmi Muysis rin shimbishuqlapa: "Ancha malutam rurashqa kangi", nishpa. Piru qamkunaqam Muysispi ancha yuyakungillapa: Paymi rin yanapawaq, nishpa. ⁴⁶ Chaymi Muysis iskibrishqanda allipta kriyishpaqa, noqatapis kriyiwangimanllapa. Chaqa paymi noqapaqqa kayshina iskibrirqan: "Dyusmi Washadurn-inchiqta rin kach'amuq", nishpa. ⁴⁷ Piru Muysis librununapi iskibrishqanda mana kriyishpaqam, zimashinataq nishushqaytaqa ringillapa kriyiwac? nishpa.

6

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan (Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

¹ Jisusqam chayshina yach'achikushpa, ushyashpaqa, noqaykunawan rirqan chay ancha atun qoch'a Galiliyapa suq ladu chimbanman. Chay atun qoch'a Galiliyallam Tibiryaspis shutiq. ² Chay rishqanmanmi ancha achka runakuna, warmikuna ikinda rirqanllapa. Chaqa Jisukristu qeshyaqkunata kach'akachiptinmi, paykunaqa rikashqallapa karqan. ³ Chayshina Jisusta sigiptinllapam, payqa noqaykuna yach'akuqinwan rirqayllapa suq filaman. Chay filapim tiyarqayllapa samaq. ⁴ Chay diyakunapiqam noqaykuna isrraylinukunapa Paskwa fyistayllapa ch'ayamuykarqanna. ⁵ Kanan Jisusqam rridurninman chapakushpa, rikarqan chay achka runakuna, warmikuna payman shamushqanda. Chaymi Filipita tapurqan:

—¿Maymandam atinchiq tandata randiyta, yumbay kaypi kaqkunata qarananchiqqa? nishpa.

⁶ Chayshinaqam nirqan, Filipita mallipananrayku. Piru Jisusqam yach'arqanna: Noqam rini qaraq, nishpa. ⁷ Chayshina tapuptinmi, Filipiqa Jisusta nirqan:

—Ni 200 dinaryukunawan ancha achka tandata randiptinchiqpis, mana aypnanmanchu ni ashliata ashliata qarananchiq yumbay kaypi kaqkunata, nishpa.

⁸ Chay Simun Pidrupa masan Andrispismi Jisuspa suq apustulnin karqan. Paymi kayshina nirqan:

⁹—Kaypim suq wambra sibatamanda sinku tanditayuq, ishkay piskadituyuq. Piru *chaysitullaqa* aykamir aypnanga kaypi yumbay kaqkunapaqqa? nishpa.

¹⁰ Chaymi Jisusqa noqaykuna yach'akuqinda kayshina niwarqanllapa:

—Yumbay kaykunata tiyachiyllapa, nishpa.

Chay lugarpigam ancha qewa karqan. Chaymi yumbay chay runakuna, warmikuna, wambrakunaqa chay qewakunapi tiyarqanllapa. Paykunaqam 5.000ch'i ullqokunalla karqan. ¹¹ Chaymandaqam Jisusqa chay wambrapa tanditangunata piskashpa, Dyusman pagikushpa, noqaykuna yach'akuqinda qowarqanllapa, noqaykunana chaypi yumbay kaqkunata qonaypaqllapa. Chayshina rurashpam, chay ishkay piskaditutapis qowarqanllapa, chaypi yumbay kaqkunata qorinayllapa. ¹² Chaymi yumbay mikushpa undaptinllapaqa, noqaykunata niwarqanllapa:

—Subrashqan pidasukunata tandayllapa, ama nimapis qesachakanambaq, nishpa.

¹³ Chaymi noqaykunaqa chay sinku tanditakunamanda subrashqan pidasukunata tandashpaqa, dusi kanastas tukuyta undachirqayllapa.

¹⁴ Chayraykum chaypi kaqkunaqa Jisukristu chay milagru rurashqanda rikashpaqa, nirqanllapa:

—Manchu unay tyimpukunapi Tayta Dyus ufrisirqan kach'amuyta suq ancha pudirniyuq rimaqta kay munduman. Allibraq kay Jisusqa chay ancha pudirniyuq rimaq, nishpa.

¹⁵ Piru Jisusqam kwintata qokarqan: Kay runakunam piskawashpa, amalas rinllapa numbrawaq gubyirnumbaq, nishpa. Chaymi paykunamanda akrakashpa, suq lumapa sawanman rirqan, chaypi sapalan kanambaq.

Jisusmi yakupa sawanda ch'akip rirqan
(Mt 14.22-27; Mk 6.45-52)

¹⁶ Amsayaykaptinnam noqaykuna yach'akuqninga chay Galiliya Atun Qoch'aman urangumurqayllapa. ¹⁷ Chaymi chay atun qoch'aman ch'ayashpaqa, yakupi puriq barkupi riykarqayllapa Kapirawun llaqtaman. [*Nuta: Chay Kapirawunqam chay atun qoch'apa suq ladu chimbambi karqan.*] Chay riykashqayllapa urasqam tutana karqan. Piru Jisusqam manaraq noqaykunamanqa shamushqachu karqan.

¹⁸ Chayshina riykaptiyllapam, ancha jwirtita wayrarqan. Chaymi chay atun qoch'api yakuqa waqman, kayman maqchikarqan. ¹⁹ Chaymi chay barkupa kumsanan palangunawan sinku ichu sayis kilumitrustana rishqallapa karqay. Chayshina chay atun qoch'apa ch'awpimbi kashpaqam, Jisusta rikarqayllapa, chay yakupa sawanda purishpa, noqaykunaman ch'ayaykaqtana. Chaymi noqaykunaqa ancha mancharqayllapa. ²⁰ Piru Jisusqam niwarqanllapa:

—¡Amar manchayllapachu; noqam kani! nishpa.

²¹ Chaymi noqaykunaqa kushikushpa, Jisusta nirqayllapa:

—Kay barkuman shamuy, nishpa.

Chaymandaqam dasituna ch'ayarqayllapa chay chimba Kapirnewunmanqa.

Achka runakunam Jisusta maskarqanllapa

²² Chaymi qayandinga chay ancha achka runakuna, warmikuna chay suq chimbapi kidarqanllapa. Jisusta maskashpam, yuyarqanllapa: Chishiqaq suq barkulla kaypiga karqan. Chay barkupiqam Jisuspa yach'akuqningunalla rirqan. Piru Jisusqam mana rirqanchu, nishpa.

²³ Chay tutamandam Tibiryas llaqtamanda wakin barkukuna ch'ayarqan chay 5.000 runakuna mikushqan lugarpa ladunman. Chaypiqam Jisukristu Dyusta pagikushpa, paykunata qarashqa karqan. ²⁴ Chaymi chay chimbapi mana tariwashpa ni Jisusta ni noqaykunata, achka runa, warmikunaqa Jisusta maskashpa, chay barkukunapina shamurqanllapa Kapirnewun llaqtamanna.

Jisusmi mikunashina kawsachiwanchiqllapa

²⁵ Chay maskawaqkunaqam chay chimba Kapirnewunman ch'ayamushpaqa, chaypi Jisusta tarirqanllapa. Chaymi kayshina tapurqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿ima urastaq kaymanqa ch'ayamurqayki? nishpa.

²⁶ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, qamkunaqam sigiwangillapa; piru manam in-tyindingichu chay milagrukuna rurashqaytaqa. Ashwanmi tandata unda mikushpa sigiwangillapa. ²⁷ Amar trabajayllapachu ushyakaq mikunapaqla. Ashwan trabajayllapaqa tukuy tyimpu kawsachikuq mikunapaq. Chay kawsachikuq mikunatam noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa rini qoshuqllapa. Chaqa Taytanchiq Dyusqam yanapawan, milagrukunata ruranaq, yumbayniki yach'anaykillapa: Jisusmi Tayta Dyusmanda shamushqa, nishpa.

²⁸ Chayshina niptinmi, paykunaqa tapurqanllapa:

—¿Imatam atinillapa rurayta, Dyus munashqanda ruranayllapaqa? nishpa.

²⁹ Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Tayta Dyusmi kach'amuwashqa, qamkunaman shamunaypaq. Chaymi munan noqapi kriyinaqkillapa, nishpa.

³⁰ Chayshina niptinmi, paykunaqa tapurqanllapa:

—¿Ima laya milagrutam atingi rurayta, chayta rikashpa, qambi kriyinayllapaqa? ¿Mayá, imatam ringi ruraq? ³¹ Chaqa unay agwilunchiqkunam chuncha lugarkunapi Dyus kach'amushqan manaya mikunata mikurqanllapa. Chay mikunapaqmi Dyuspa Santu Librumbiqa kayshina nin: “Taytanchiq Dyusmi syilumanda tandata paykunata qararqan”, nishpa.*

³² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, Muysisqam mana qorqanchu agwilunchiqkunata syilumanda shamuy tandataqa. Ashwanmi Taytay Dyusqa paykunata qararqan. Kananmi payqa munan qoshuyta syilumanda shamuy allip kaq tandata. ³³ Syilumanda chay kawsachikuq tandaqam sug runa. Chaqa payqam syilumanda shamushpa, yumbay runakunata tukuy tyimpupaq atin kawsachiyta, nishpa.

³⁴ Chayshina niptinqam, paykunaqa nirqanllapa:

—Chay laya tandataqar tukuy diya qowayllapa, nishpa.

³⁵ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

* 6:31 Éxodo 16.4; Salmo 78.24-25

—Noqam kani chay kawsachikuq tandaqa. Chaymi noqapi kriyiqqa mana nunka rinchu mallaqnaq shunqombiqa. Kanan noqapi yuyakuqqam manana nima tyimpu rinchu yakunappis shunqombiqa. ³⁶ Piru nishushqayshina, qamkunaqam rikawashpapis, mana kriyingillapachu noqapiqa. ³⁷ Piru Taytay qowashqan runakuna, warmikunaqam noqapi yuyakunllapa. Chaymi mana pitapis disprisyashpachu, noqapi yumbay yuyakuqkunata shumagta rini ch'ayachiq. ³⁸ Chaqa noqaqam syilumanda shamushqa kani, Taytay munashqanda ruranaypaq; manam noqa munashqaytachu. ³⁹ Tayta Dyus kach'amuwaqmi munan chay qowashqan runakunata allita kwidanaypaq, ama ni suqnin chinganambaq. Ashwanmi munan jwisyu diyapi kawsachinaypaq, tukuy tyimpu kawsananllapa. ⁴⁰ Chaqa Taytay kach'amuwaqmi munan mayqambis noqapi yuyakuqtaqa washashpa, tukuy tyimpu kawsachinaypaq. Chaymi noqaqa paykunata rini kawsachimuq jwisyu diyapi, nishpa.

⁴¹ Jisukristu yach'achikuptin: “Noqam syilumanda shamuq tandaqa kani” niptinqam, achka isrraylinukuna piñakushpa, kayshina rimatikurqanllapa:

⁴² —Kay Jisusqam Jusipa churin. Taytanda mamandaqam riqsinchiq, ¿manachu? Chayshinaqa ¿imaraykum nin: “Syilumandam shamushqa kani”, nishpaqa?

⁴³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Ama chayshinaqa rimatikuyllapachu. ⁴⁴ Manam pipis atinchu pay kikinlla noqapi yuyakuytaqa. Ashwan Taytay kach'amuwaqmi yanapan runakunata, noqapi kriyinanllapa. Kanan noqapi kriyiqtaqam chay jwisyu diyapiqa rini kawsachiq. ⁴⁵ Dyuspaq rimaqkunapa librununapiqam kayshina nin: “Dyusqam yumbayta rin yach'achiq”, nishpa.* Chaymi Taytanchiq Dyusta yumbay uyaqkuna, paymanda yumbay yach'akuqkunaqa noqapi yuyakunllapa.

⁴⁶ Manam pipis Tayta Dyustaqa rikashqachu. Noqa paymanda shamuqllam paytaqa rikashqa kani. ⁴⁷ Chaymi allipta niykillapa, noqapi yuyakuqqam mushuq bidayuqna, tukuy tyimpupaq kawsanambaq. ⁴⁸ Chaqa noqam kawsachikuq tandaqa kani. ⁴⁹ Chay unay agwilunchiqkunaqam chuncha lugarkunapi mikurqanllapa Dyus kach'amushqan manaya mikunata. Chayshina mikushpapisimi, tukuy tyimpupaq mana kawsarqanllapachu. Ashwanmi wafurqanllapa. ⁵⁰ Piru syilumanda shamuq tandaqam suq laya. Chaymi kay laya tandata mikuqkunaqa mana wafunqallapachu. ⁵¹ Kanan noqam kani chay syilumanda shamushqa kawsachikuq tandaqa. Chaymi mayqan kay tandata mikuqqa tukuy tyimpu rin kawsaq. Kay kwirpuyimi chay kawsachikuq tandaqa. Chaymi noqa rini wafuq, runakunata, warmikunata washanaypaq, tukuy tyimpu kawsananllapaqa, nishpa.

⁵² Chay isrraylinukunaqam chayta uyashpaqa, piñakushpa, suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:

—Kay runaqa ¿imashinam kwirpundaqa qarawashunllapa? nishpa.

⁵³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, kay kwirpuyta mana mikuptikillapa, yawarniyta mana upyaptikillapaqam, maychikapis mana ringillapachu kawsaq tukuy tyimpupaqqa. ⁵⁴ Piru kwirpuyta mikuq, yawarniyta upyagqam mushuq bidata ch'askin, tukuy tyimpupaq kawsanambaq. Chay mikuqtaqam noqaqa jwisyu diyapi rini kawsachiq. ⁵⁵ Chaqa kwirpuyqam allip mikuna; yawarniyqam allip upyana. ⁵⁶ Chaymi kwirpuyta mikushpa, yawarniyta

* 6:45 Isaias 54.13

upyashpa noqapi yuyakuqqa noqawan kawsan. Noqapismi paywan kawsani. ⁵⁷ Chaqa Taytanchiq Dyusmi kawsan. Paymi kach'amuwashpa, noqatapis kawsachiwan. Chayshinallam kwirpuyta mikuqtapis noqa rini kawsachiq. ⁵⁸ Kay kwirpuymi chay tanda syilumanda shamugqa. Allita yach'ayllapa: Chay unay agwilunchiqkuna Dyus kach'amushqan manaya mikunata mikushpapismi, mana kawsarqanllapachu tukuy tyimpupaqqa. Ashwanmi yumbay wafurqanllapa. Piru kanan kay qoshushqay tandata mikuqkunaqam tukuy tyimpupaqna rinllapa kawsaq, nishpa.

⁵⁹ Jisusqam chayshina yach'achikurqan Kapirnewun llaqtapa sinaguga wasimbi.

Jisusqam yach'achikurqan, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa

⁶⁰ Chayshina Jisus yach'achikuptinmi, payta achka sigiqkunaqa suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:

—Manam ni ashli ta gustawanchu kay yach'achikushqanqa. Mayá, ¿piraq chay layakunataqa atinman kasuytaqa? nishpa.

⁶¹ Piru chayshina uyaritap parlaptinllapapismi, Jisusqa allita yach'arqan. Chaymi chay rimaqkunataqa kayshina tapurqan:

—¿Chay nishushqaypaqchu piñakungillapa? ⁶² Noqaqam Dyusmanda Shamug Runa kani. Chaymi syiluman kutiriptiy, rikawashpaqa, ¿imataraq yuyangimanllapa? ⁶³ Dyuspa Santu Ispiritunllam yumbanda kawsachin. Piru runakunallaqam mana nimatapis atinchu kawsachikuytaqa. Chaymi Dyuspaq yach'achiykillapa, chay nishushqayta kriyiptikillapa, Dyuspa Santu Ispiritun qamkunaman shamushpa, tukuy tyimpupaq kawsachishunanllapa. ⁶⁴ Piru wakinniqam noqapiqa manaraq kriyingillapachu, nishpa.

Chaqa qallarishqan diyamandapacham Jisusqa yach'arqanna: Mayqan runakunam noqapiqa mana rinllapachu kriyiq. Paykunamanda suqninmi noqataqa rin intrigakuwaq, nishpa. ⁶⁵ Chaymandaqam nirqambis:

—Chayraykum nishushqallapa kani: “Manam pipis pay kikinllaqa atinchu noqapiqa kriyiyta. Ashwanmi Taytay Dyus animachiptin, noqapi atin kriyiytaqa”, nishpa.

⁶⁶ Chaymi chay diyamandapacha paywan achka puriqkunaqa, yach'achikushqanda mana gustashpachu, paymanda akrakashpa, manana purirqanllapachu paywanqa. ⁶⁷ Chaymi noqaykunata dusi yach'akuqninda tapuwarqanllapa:

—¿Qamkunapischu noqamanda munangillapa akrakayta? nishpa.

⁶⁸ Chaymi Simun Pidruqa nirqan:

—Taytitu, qamanda akrakashpaqa, ¿pimannamiri rishaqllapa? Chaqa qamllam yach'achiwangi, suq bidapi tukuy tyimpu kawsanayllapa. ⁶⁹ Kay noqaykunaqam gambi yuyakushqallapa kani. Chaqa yach'anillapam: Qam Dyus Akrashqan Washadurqa kang. Tayta Dyuspa Churinmi kang, nishpa.

⁷⁰ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Qamkuna dusitam akrashushqallapa kani. Piru suqnikiqam dyablupaq tikrakashqa kang, nishpa.

⁷¹ Chayshinaqam Jisusqa nirqan Judas Iskaryutipaq. Chay Judaspa taytanqam Simun shutirqan. [Nuta: Piru manam Simun Pidru chu karqanqa.] Chay Judasmi noqaykunamanda suqniy kashpapis, Jisusta intrigakunambaq karqan.

7

Jisuspa masangunam mana kriyirqanllapachu paypiqa

¹ Chaymandaqam Jisusqa prubinsya Galiliyapa llaqtangunapilla puriykarqan. Mananam munarqanchu prubinsya Judiyapi puriytaqa. Chaqa Judiyapiqam isrraylinukunapa kamachikuqninguna ancha munarqanllapa Jisusta wanchiyta. ² Piru chay diyakunaqam arkacha wasikuna fyista sirkana karqan. Chaymi chay fyista ch'ayamuykaptinqa, ³ Jisuspa masangunaqa payta yanqa nirqanllapa:

—Kay prubinsya Galiliyamandaqa prubinsya Judiyaman riy, milagrukunata ruraptiki, waqpi qambi kriyiqkunapis chayta rikananllapa. ⁴ Chaqa mas famayuyq munashpa kaytaqam, mana balinchu kay kasiriyukunapi pakakushpa, milagrukunata ruramaykiqa. Ashwanri Jirusalinman riy, yum-bay runakunapa ñawpambi chay milagrukunata ruramayki, nishpa.

⁵ Chayshinaqam burlashpa nirqanllapa. Chaqa manam ni masangunapis Jisuspiqa kriyirqanllapachu. ⁶ Chaymi Jisusqa masangunata nirqan:

—Tayta Dyus siñalashqan tyimpuyqam manaraq ch'ayamushqachu. Piru qamkunaqam ima diyapis atingillapa riyta. ⁷ Chaqa Dyusta mana kasuqkunaqam qamkunataqa mana ch'iqnishungillapachu. Piru noqataqam ch'iqniwanllapa, mana alli rurashqangunapaq niptiy. ⁸ Chayri qamkunalla riyllapa waq fyistamanqa. Manaraqmi Dyus siñalashqan tyimpuyqa ch'ayamushqachu. Chaymi manaraq rinichu riq chay fyistamanqa.

⁹ Chayshina masangunata nishpaqam, payqa chay prubinsya Galiliyapilla kidarqan.

Jisusmi rirqan arkacha wasikuna fyistaman

¹⁰ Chay masanguna chay fyistaman riptinqam, Jisuspi uyarapllana (uyarallana) Jirusalinmanqa rirqan. ¹¹ Chaymi chay kuntraq isrraylinukunaqa Jisusta uyashpaqa, ispantashqata kayshina nirqanllapa:

—¿Maypiraq chay runaqa? nishpa.

¹² Kanan achka runakunaqam Jisuspaqqa uyaraplla (uyaralla) parlaql-lapa. Wakinqam niqlllapa:

—Jisusqam ancha allin runa, nishpa.

Piru wakinqam niqlllapa:

—Chay runaqam mana allinchi. Chaqa llaqta masinchiqkunatam ingañaykan, nishpa.

¹³ Piru Jisuspaq parlaqkunaqam, chay kamachikuqkunata manchashpa, mana nimatapis parlarqanllapachu suqkunapa ñawpambiqa.

¹⁴ Kanan ch'awpi fyistapina kaptinllapaqam, Jisusqa Dyuspa adurana wasinman rishpa, chaypi yach'achikurqan. ¹⁵ Chaymi chay kamachikuqkunaqa Jisusta uyashpaqa, ispantashqata kayshina nirqanllapa:

—Kay runaqam mana ni suq yach'achikuqwan istudyashqachu. ¿Imashinataq ancha yach'ayniyuqqa? nishpa.

¹⁶ Jisusqam paykunata nirqan:

—Kach'amuwaq niwashqandallam yach'achikuni; manam noqa yuyashqaytachu. ¹⁷ Chaymi mayqan runa Dyus munashqanda ruraqqa kay nishqaypaqqa atin yach'ayta: ¿Jisusqam Tayta Dyus munashqanda yach'achikuykan ichu pay munashqandalla yach'achikuykan? nishpa.

¹⁸ Chaqa mayqan runa munashqandalla rimaqqaqam runa masin alabananraykulla yach'achikun. Piru Taytaymi noqataqa kach'amuwashqa, allip kaqtalla yach'achikunay. Chaymi ancha munani Taytay Dyusta yumban alabananllapa.

¹⁹ ¿Manachu Muysisqa Dyuspa liyningunata chay unay agwilunchiku-nata qorqan? Piru qamkunaqam mana munangillapachu kasuyta. ¿Imaraykutaq munangillapa wanchiwaytaqa? nishpa.

²⁰ Chaymi chay achka uyaqkunaqa tapurqanllapa:

—¿Pim munan wanchishuytaqa? Dyabulum lukuyachishushqa, chayshina rimanaykiqa, nishpa.

²¹ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Samana diyapi suq byinda ruraptiyqam, qamkunaqa ispanlashpa, piñakungillapa. ²²⁻²³ Piru kay kumparasyumbi yuyashunllapa: Chay punta agwilunchiqkunam kwirpumbi chay siñalta rurarganllapa. Chaymandaqam Muysispis liynimbi nirqan, kwirpunchiqpi chay siñalta rurananchiqllapa. Chaymi chay kustumbrita kumplinaykillapa, samana diyapi ulqo wambraykita aychanda kuchushpa, siñalashpaqa, qamkunapis trabajaykangillapa. Chayshina qamkuna trabajashpaqa, ¿imapaqmi piñakungillapa, suq runata nanayninmanda kach'akachiptiy samana diyapiqa? ²⁴ Manaraq allita yach'ashpaqa, ama dasqa jusgayllapachu. Ashwan allita yach'ashpa, jusgayllapa: ¿Allichu chay rurashqanqa ichu mana? nishpa.

¿Jisuschu Dyus Akrashqan Washadur?

²⁵ Chayshina Jisus niptinmi, wakin jirusalinirukunaqa kayshina parlarqanllapa:

—¿Manachuraq maskaykanllapa kay runata wanchinanllapa?

²⁶ Rikayllapa, yumbaypa ñawpambim rimaykan. Manam pipis nimata ninchu. ¿Awturidarkunachuraq yach'anllapa: Allibmi kay Jisusqa Dyus Akrashqan Washadur, nishpa? ²⁷ Piru Jisuspaqqam yach'anchiq: Nasaritmandam shamushqa, nishpa. Piru chay Washadur shamuptinqam, mana pipis yach'anqachu: Maymandam payqa shamun, nishpaqa.

²⁸ Jisusqam chayta yach'ashpa, Dyuspa adurana wasimba patyumbi yach'achikuykashpa, kayshina jwirtita nirqan:

—Qamkunaqam yuyangillapa: Jisustaqam riqsinchiq. Yach'anchiqmi maymanda shamushqa, nishpa. Piru manam alliptaqa yach'angillapachu. Manam ni riqsingillapachu chay kach'amuwaqtaqa. Chaqa gustuymandaqam mana shamushqachu kani. Ashwanmi suq allip kaqta rimaq kach'amuwashqa. ²⁹ Chay kach'amuwaqtaqam noqaqa allita riqsini. Chaqa paymandam shamushqa kani, nishpa.

³⁰ Chayshina niptinmi, Jisustaqa munarqanllapa prisuyta. Piru manaraqmi wanchinanllapa urasqa ch'ayamushqachu karqan. Chaymi mana pipis almitikarqancho prisuytaqa. ³¹ Kanan achka runakunam paypi yuyakushpa, kayshina nirqanllapa:

—Manam pipis atinmanchu rurayta kay Jisus rurashqan milagrukunataqa. Chaymi yach'anchiq: Jisukristum Dyus Akrashqan Washadurqa, nishpa.

Farisiyukunam suldadukunata kach'arqan, Jisusta prisunambaqllapa

³² Chay runakuna uyaraplla (uyaralla) Jisuspaq chayshina parlaptinmi, farisiyu duktrinayuqkunaqa uyarqan. Chaymi kamachikuq isrraylinu kurakuna chay farisiyukunawan Dyuspa adurana wasimba suldadungunata kach'arqanllapa, Jisusta prisushpa apamunanllapa.

³³ Chaymi Jisusqa payta uyaqkunata nirqan:

—Ashla tyimpullanam qamkunawanqa rini kaq. Chaymandaqam chay kach'amuwaqmanna rini kutiriq. ³⁴ Chaymi qamkunaqa ringillapa maskawaq. Lukismi manana ringillapachu tariwaq. Chaqa waqman riptiyqam, mana ringillapachu atiq ikiyta riytaqa, nishpa.

³⁵ Chaymi isrraylinukunapa kamachikuqninguna paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Maytanash kay runaqa ringa, ama tarinanchiqllapaqa? ¿Akasuchu rin riq chay shikwa shikwa tiyashqan isrraylinukunaman? Chaqa paykunaqam suq nasyungunapi mana isrraylinu kaqkunawan tiyanllapa. ¿Chayshinaqachu ringa, chay furastirukunata yach'achiq? ³⁶ ¿Imam munan niyta kay niwashqanchiqqa: “Maskawashpapismi, mana ringillapachu tariwaq. May kashqaymanqam mana ringillapachu atiq shamuytaqa”, nishpa?

Dyuspa Santu Ispiritunmi yakushina yanapawanchiq kawsananchiq

³⁷ Chay fyista ushyakanan diyaqam mas baliq diya karqan. Chay diyaqam Jisusqa shayashpa, ancha jwirtita nirqan:

—Mayqan yakunaqqa noqaman shamunqa upyachinaypaq. ³⁸ Chaqa Dyuspa Santu Librumbim kayshina nin: “Noqapi kriyiqkunapa shunqon-mandaqam kawsachikuq yaku rin llushiq”, nishpa.

³⁹ Jisusqam chayshina yach'achikurqan, intyindinanllapa: Jisuspi kriyiqkunam Dyuspa Santu Ispiritunda rinllapa ch'askiq, nishpa. Chaqa chay diyakunapiqam Jisus manaraq syiluman rishqachu karqan, waqpi lliyanambaq. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqa paykunamanqa manaraq shamushqachu karqan.

Jisustam wakin sawacharqan; wakinnataqmi kuntrarqan

⁴⁰ Chay achka runakunamanda wakinqam Jisusta chayshina niqta uyashpa, nirqanllapa:

—Alibraq kay runaqa Dyuspaq chay shamunambaq rimaq, nishpa.

⁴¹ Wakinqam nirqanllapa:

—Kayqam Dyus Akrashqan Washadur, nishpa.

Piru wakinnataqmi nirqanllapa:

—Dyus Akrashqan Washadurqam mana atinchu kayta chay prubinsya Galiliyamandaqa. ⁴² Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Chay Washadurqam chay unay gubyirnu Dabidpa karu willkan rin kaq. Chaymi chay Dabidpa kikin Bilin llaqtambi rin nasiq”, nishpa. [Nuta: *Paykunaqam mana yach'arqanllapachu: Jisusmi Bilin llaqtambim nasirqan, nishpa.*]

⁴³ Chaymi chay wakin runakunaqa Jisuspaqqa suq layata yuyarqanllapa. Suqkunanaqmi suq layata yuyarqanllapa. ⁴⁴ Wakinqam munarqanllapa prisuyta. Piru manam ni pipis prisurqanchu.

Kamachikuq isrraylinukunaqam mana kriyirqanllapachu Jisuspiqa

⁴⁵ Chay suldadu riqkunaqam mana prisushpachu, kutirqanllapa isrraylinu kurakunapa chay kamachikuqningunaman, chay farisiyukunaman. Chaymi paykunaqa chay suldadukunata tapurqanllapa:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa mana apamurqaykichu Jisustaqa? nishpa.

⁴⁶ Chaymi chay suldadukunaqa nirqan:

—¡Manam ni mayqan runapis chay runashinaqa rimashqachu! nishpa.

⁴⁷ Chaymi farisiyukunaqa chay suldadungunata nirqanllapa:

—¿Ima, qamkunapischu dijakarqaykillapa ingañashunambaq? ⁴⁸ Allita yuyayllapa, noqaykunamandaqam mana ni suq kamachikuq, ni suq farisiyu chay runapiqa kriyishqallapachu kani, ¿manachu? ⁴⁹ Ashwanmi Muysispa liyningunata chay mana yach'aqkunalla Jisuspiqa kriyinllapa. Chaymi paykunaqa kundinadu rinllapa kaq, nishpa.

⁵⁰ Piru chay farisiyukunamanda suqninmi chay Nikudimu karqan. Payqam suq tuta Jisusman rishqa karqan tapuq. Chaymi payqa chay farisiyu masingunata nirqan:

⁵¹ —Liyinchiqmi kamachiwanchiq, amash dasqa pipaq nishunchu: “Uchayuqmi”, nishpaqa. Ashwanmi kamachiwanchiq, puntata allita

uyananchiq, chayshina yach'ananchiq: ¿Allitachu rurashqa ichu mana? nishpa.

⁵² Chaymi chay suq farisiyukunaqa nirqanllapa:

—¿Ima gambischu galiliyanu kang? Dyuspa Santu Librunda allita liyiy, yach'anayki: Dyuspaq rimaqkunaqam mana ni pipis Galiliyamandaqa shamushqachu, nishpa. [Nuta: Piru liyiy Isaias 9.1ta.]

↳ ⁵³ Chayshina nishpaqam, rirqanllapana wasingunaman.

8

Suq bandulira warmita piskashpam, Jisusman apamurqanllapa

¹ Piru Jisusqam Ulibu lumamanna rirqan. ² Qayandin tutamandam Dyuspa adurana wasinmanna kutirirqan. Chay diyam ancha achka runakuna Jisusman tandakarqanllapa. Chaymi payqa tiyashpa, paykunata yach'achirqan. ³ Chaypi yach'achikuykaptinmi, wakin farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunapis suq warmita apamurqanllapa Jisusman. Chay warmitaqam tarishqallapa karqan suq runa mana rrispitun kaqwan puñuykaqta. Chaymi yumbaypa ñawpambi rurashpa, ⁴ Jisusta nirqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, kay warmitam tarishqallapa kani suq runa mana rrispitun kaqwan puñuykaptin. ⁵ Muysispa liynimbiqam nin, kay laya warmikunata rumikunawan sitashpa, wanchinanchiq. Mayá, qamqa ¿imatam ningi? nishpa.

⁶ Chayshinaqam yanqa tapurqanllapa, imapi pandaptin, chaypaq tumbashpa dimandanallapa. Chaymi Jisusqa pambaman kumurashpa, allpapi didunwan iskiwirqan. ⁷ Piru paykuna kutin kutin tapuptinllapaqam, kumuryakshqanmanda alsakashpa, nirqan:

—Mayqanniki mana nima uchayuq kaqri puntata sitay kay warmitaqa, nishpa.

⁸ Chayshina nishpaqam kumurarirqan, allpapi iski布林ambaq.

⁹ Chayshina Jisus niptingam, chay runakunaqa, uchayuq kashpa, penqakushpa, suqnin suqnin rirqanllapa. Puntataqam chay mayurkuna rirqanllapa. Chaymandaqam chay mas wambra runakunapis rirqanllapa. Chaymi chay warmillana kidarqan Jisuspa ñawpambi. ¹⁰ Chaymandaqam Jisusqa alsakarishpa, chay warmitallana rikarqan. Chaymi tapurqan:

—¿Maypinataq chay dimandashuqkunaqa? ¿Mananachu pipis kan, shimshunanqa? nishpa.

¹¹ Chaymi warmiqa nirqan:

—Taytitu, mananam ni pipis kanchu, nishpa.

Chaymi Jisusqa chay warmitaqa nirqan:

—Noqapismi mana sintinsyaykichu wanchishunanllapaqa. Mayá, riyna. Kananmandaqa amanakish uchakunataqa rurangichu, nishpa.」

Jisusqam suq michashina kay mundupiq

¹² Chaymandaqam Jisusqa chaypi kaqkunata suq kutinda kayshina yach'achirirqan:

—(Kay mundupi tiyaqkunaqam Dyuspi mana yuyakushpaqa, tutayaqbishina kawsaykanllapa.) Noqaqam Taytanchiq Dyuspaq yach'achikushpa, suq michashina kani paykunapaqqa. Chaymi mayqan runa noqapi yuyakushpaqa, achikpishinana rin kawsqa, nishpa.

¹³ Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusta kayshina nirqan:

—Qamllam faburnikita rimaykangi. Chayraykum chay nishqaykiqa mana nimapaq balinchu, nishpa.

¹⁴ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Noqalla faburniyta rimaptiypismi, chay nishqaykunaga mana llullachu. Chaqa noqagam yach'ani: Maymandam shamushqa kani, maymanmi kutirishaq, nishpa. Piru qamkunaqam mana yach'angillapachu: Maymandam shamushqa Jisus, ni maymanmi kutiringa, nishpa. ¹⁵ Qamkunaqam suqkunata chapashpa, yuyaynikimandalla jushgashpa, ningillapa: “Kay laya runam payqa”, nishpa. Piru noqagam mana pitapis chayshinaqa jushganichu. ¹⁶ Jushgashpaqam, kabalta jushgakuni. Chaqa manam sapalayqa jushgakunichu. Ashwanmi kach'amuwaq Taytaywan jushgakuniqa. ¹⁷ Qamkunapa liynikiqipam kayshina nin: “Ishkay tistigu chay layatalla rimaptinqam, balinna chay rimashqanqa”, nishpa. ¹⁸ Chayshinam noqapis noqa kikiypaq suq tistigu kani. Kach'amuwaq Taytaypismi noqapaq suq tistigu, nishpa.

¹⁹ Chaymi paykunaqa tapurqanllapa:

—¿Maypitaq taytaykiqa? nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Noqata mana allita riqsiwashpa: Pim Jisukristu nishpaqam, Taytaytapis mana riqsingillapachu. Piru noqata allita riqsiwashpaqam, Taytaytapis riqsingimanllapa, nishpa.

²⁰ Chayshinam Jisusqa rimarqan Dyuspa adurana wasimbi chay ufrinda-paq kaq kajungunapa ladumbi. Piru manam pipis prisurqancho. Chaqa manaraqmi prisunanllapa urasqa ch'ayamushqachu karqan.

Jisusmi nirqan: “Rinay kaqmanqam mana atingillapachu riyta”, nishpa

²¹ Jisusmi kayshina nirirqan:

—Noqagam rinina rig. Riptiyqam qamkunaqa ringillapa maskawaq. (Piru mananam ringillapachu tariwaq.) May rishqaymanqam qamkunaqa mana atingillapachu riyta. Chaqa Tayta Dyusqam mana rinchu pirdunashuq uchaykikunataqa. Chaymi wafushpaqa, ringillapa chingaq, nishpa.

²² Chayshina Jisus niptinqam, chay mas kamachikuq isrraylinukunaqa suqnin suqnin kayshina tapunakurqan:

—¿Ima pay kikinllachu munashpa wanchikayta, niwanchiqllapa: “May rishqaymanqam mana atingillapachu riyta” nishpaqa?

²³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam kay mundumanda kangi. Piru noqagam mana kay mundumandachu kani. Ashwanmi anaq syilumanda kaniqa. ²⁴ Chaymi noqapaq mana kriyishpa: Jisusqam Dyuspa Churin, nishpaqa, wafushpa ringillapa chingaq. Chaqa Taytanchiq Dyusqam mana rinchu pirdunashuqlapa uchaykikunamandaqa, nishpa.

²⁵ Chaymi chayshina niptinqa, Jisusta tapurqanllapa:

—¿Pitaq qamqa kangi? nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qallarishqay diyamandapacham chaytaqa nishushqallapa kani.

²⁶ Noqagam qamkunata jushgashuq, chay ima laya kashqaykillapata rini nishuq. Piru noqagam chay kach'amuwaqta uyani. Chaymi pay nishqanshina allip kaqtalla yumbay runakunata, warmikunataqa nini.

²⁷ Chayshina Jisus niptinqam, paykunaqa mana intyindirqancho: Tayta Dyuspaqmi rimaykan, nishpaqa. ²⁸ Chaymi Jisusqa yumbay chaypi kaqkunata nirqan:

—Noqa Dyusmanda Shamuq Runata (klabawashpa, suq krusman) alsawashparaqmi, ringillapa yach'aq: Allibmi Jisusqa Dyusmanda shamushqa, nishpaqa. Chaypim ringillapa yach'aqpis: Manam pay

munashqandaqa rurashqachu. Ashwan Taytan nishqandallam rimashqa, nishpa. ²⁹ Taytay kach'amuwaqqam pullay. Manam sapalaytaqa dijawashqachu. Chaqa tukuy bidaypim pay munashqandalla rurani.

³⁰ Chayshina Jisus niptinqam, achka runakuna, warmikuna paypina kriyirqanllapa.

Jisuspi mayqan kriyiqqam manana dyablupa kriyadunchu

³¹ Jisusqam paypi kriyiqq isrraylinukunataqa kayshina nirqan:

—Nishushqaykunata mana shaykuq kasuwashpaqach'i, allip yach'akuqniykuna kangimanllapa. ³² Chayshina kasuwashpaqach'i, tukuy nishushqaypaq yach'angimanllapa: Allibmi kashqa, nishpa. Chay allip nishushqayta kasushpaqach'i, manana randishqa kriyadushinaqa kangimanllapachu. Ashwanch'i librina kangimanllapa, nishpa.

³³ Chaymi paykunaqa nirqanllapa:

—Abrajamba kastanguna kashpam, tukuy tyimpu libri kanillapa. Manam ni mayqamba randishqa kriyadunchu kashqallapa kani. Chayshinaqa çimaraykum niwangillapa: “Librinam kangimanllapa”, nishpaqa?

³⁴ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, yumbay runa uchata ruraqkunaqam dyablupa kriyadunshina. ³⁵ Kay kumparasyumbaqa yuyashunllapa: Suq kriyaduqam mana tukuy tyimpupaqchu patrunnimba kriyadunqa rin kaq. Piru chay patrumba churingam tukuy tyimpupaq taytamba churin rin kaq.

³⁶ Chaymi noqa Dyuspa Churin washashuptiyqa, allipta uchaykimanda librina ringillapa kaq. ³⁷ Allitam yach'ani: Abrajamba kastanguna kangillapa, nishpa. Piru wakinnikiqam yach'achishushqayta mana kriyiwashpa, munangillapa wanchiwayta. ³⁸ Noqaqam rimani Taytay rikachiwashqanda. Piru qamkunaqam suq taytayki nishushqanda rurangillapa.

³⁹ Chayshina Jisus niptinmi, wakin isrraylinukunaqa nirqanllapa:

—Noqaykunapa taytayqam chay unay Abrajan, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay Abrajanaqam allita rurashpa kawsarqan. Chaymi qamkunaqa paypa kastan kashpaqa, payshina allita rurashpa kawsangimanllapa.

⁴⁰ Piru qamkunaqam mana Abrajanshinachu kawsangillapa. Chaqa Tayta Dyus allip kaqta niwashqanda qamkunata nishuptiyimi, munangillapa wanchiwayta. Piru Abrajanaqam mana nunka chayshinaqa ruraraqanchu.

⁴¹ Qamkunaqam suq laya taytayyuq kangillapa. Chaymi chay mana alli taytaykipa rurandana qamkuna ruraykangillapa.

Chayshina Jisus niptinmi, chay runakunaqa kayshina nirqanllapa:

—Noqaykunaqam mana tarikuchu kanillapa. Ashwanmi Taytanchiq Dyuslla taytayllapaqa, nishpa.

⁴² Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkuna Tayta Dyuspa wambranguna allipta kashpaqach'i, noqataqa kuyawangimanllapa. Chaqa Tayta Dyus kach'amuwaptinmi, kay pachamanqa shamushqa kani. Manam noqapa yuyayniymandachu shamushqaqa kani. ⁴³ Piru yach'achikuptyiqam, qamkunaqa mana munangillapachu uyawayta. Chaymi chay nishushqaytaqa mana atingillapachu intyindiwayta. ⁴⁴ Chaqa qamkunapa taytaykiqam dyablu. Chaymi dyablu munashqanda munangillapa rurayta. Chaqa dyabluqam qallarishqan tyimpumandapacha matansyuru, ancha llulla likidu kashqa. Chaymi llullakushpalla purin. Manam nunka allip kaqtaqa rimanchu. Chaymi llullakuqkunaqa paypa wambranguna. ⁴⁵ Chaymi noqa allip kaqta nishuptiyqa, qamkunaqa mana kriyiwangichu. ⁴⁶ Noqa allitalla ruraptyiqqa, çmayqannikim atingi niwayta: “Uchayuyqmi kangi”, nishpaqa? Noqa mana

llullakushpa, allip kaqtalla nishuptyyqa ¿imaraykutaq qamkunaqa mana kriyiwangichu? ⁴⁷ Chaqa Tayta Dyuspa wambrangunaqam pay nishqanda kasunllapa. Piru qamkuna Tayta Dyuspa mana wambranguna kashpaqam, pay nishqandaqa mana munangillapachu kasuyta.

Manaraq Abrajan kaptinmi, Jisukristuqa karqanna

⁴⁸ Chayshina Jisus niptinmi, chay isrraylinukunaqa nirqanllapa:

—Noqaykunaqam allip kaqta kayshina rimanillapa: “Qamqam dyabluta kasuq samaryanu kang”, nishpa.

⁴⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqaqam mana dyablutaqa kasunichu. Ashwanmi Taytay munashqanda rurashpa, payta alabani. Piru qamkunaqam mana nimatapisi alabawangichu. Ashwanmi qamkunaqa disprisyawangi. ⁵⁰ Noqaqam mana munanichu, qamkuna amalas alabawanaykiqa. Ashwanmi Taytay Dyus ancha munan, qamkuna alabawanayki. Chaqa paymi noqapa faburniy. Kanan paymi yumbayta rin jusgaq. ⁵¹ Allip kaqtallam niykillapa, yumbay rimashqayta kasuqkunaqam mana nunka rinllapachu wañuq, nishpa.

⁵²⁻⁵³ Chayshina Jisus niptinmi, chay ch'iqniq runakunaqa kayshina nirqanllapa:

—¿Imapaqmi ningi qamta kasushuqkunash mana nunka rinllapachu wañuq, nishpaqa? Kananqam allitana yach'anillapa: Qamba kwirpuykipim dyablupa ispiritun tiyan, nishpa. Chaqa unay agwilunchiq Abrajanqam wañushqa. Dyuspaq yumbay rimaqkunapismi unay tyimpuna wañushqa. ¿Ima qamqachu yuyangi? Mas balidum kani chay unay agwilunchiq Abrajanmanda, nishpa? Chayshinaqachu ¿yuyangi: Yumbaymandam mas balidu kani, nishpa?

⁵⁴ Chayshina niptinllapam, Jisusqa nirqan:

—Manam noqa kikiyllaqa alabakanichu. Noqa kikiylla alabakashpaqam, mana nimapaq baliymanchu. Taytaymi noqataqa alabawan. Kanan qamkunapismi Taytapaq ningillapa: “Paymi Dyusniy”, nishpa. ⁵⁵ Chayshina nishpapismi, paytaqa mana riqsingillapachu. Piru noqaqam paytaqa riqsini. Chaymi “Manam Dyustaqa riqsinchu”, nishpaqa, qamkunashina llullakuq kayman. Piru noqaqam Taytay Dyusta allipta riqsishpa, pay nishqanda kasuni. ⁵⁶ Chay unay agwilunchiq Abrajanqam ancha kushikurqan, yach'ashpa: Dyus Akrashqan Washadurmi rin shamuy, nishpa. Chaymandaqam chay Abrajanqa (wañushpa, syilupina kashpa) noqata rikawarqan syilumanda shamuyta. Chaymi ancha kushikurqan.

⁵⁷ Chayshina Jisus niptinmi, chay ch'iqniq runakunaqa kayshina nirqanllapa:

—Agwilunchiq Abrajanqam achka watakunana wañushqa. Piru qamqam manaraq ni 50 watayuqchu kang. ¿Imapaqtaq ningi: “Abrajanmandam rikashqa kani”, nishpaqa?

⁵⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Allita uyawayllapa. Manaraq Abrajan kaptinmi, noqapa tukuy tyimpu kashqa kani, nishpa. [Nuta: Chayshinallam Tayta Dyuspis Muysista nishqa karqan. Éxodo 3.14.]

⁵⁹ Chayshina Jisus niptinmi, chay runakunaqa ancha piñakushpa, ru-mikunata piskarqanllapa, sitashpa wanchinanllapa. Chaymi Jisusqa chay achka runakunapa ukumbi pakakushpa, Dyuspa adurana wasinmanda llugshishpa, suq lugarmanna rirqan.

9

Jisusmi suq sarku runata kach'akachirqan

¹ Suq lugarta pasaykashpam, Jisusqa suq sarku runata rikarqan. Chay runaqam sarkulla nasishqa karqan. ² Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaga chay runapaq kayshina tapurqayllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, kay runa sarkulla nasinambaqqa, ¿pitaq uchata rurarqan? ¿Paychu ichu taytanguna? nishpa. [*Nuta: Chay isrraylinukunam mana intyindishpa yuyarqanllapa: Yumbay qeshyaqkuna ichu pubrikuna uchata rurashqanrayku padisinllapa, nishpa.*]

³ Chaymi Jisusqa noqaykunata niwarqan:

—Manam ni chay runa ni taytanguna uchata rurashqanraykuchu sarkuqa kashqa. Ashwanmi sarkuqa nasishqa, Dyus yanapanambaq, rikaqkuna yach'ananllapa: Dyusmi ancha pudirniyuq, nishpa. ⁴ Chaqa Dyusmi kach'amuwashqa, pay munashqanda ruranaypaq. Chaymi manaraq ushyakaptin tyimpuy, chayta ruraykani. Chaqa kay tyimpuqam punchawshinaraq. Piru rinmi ch'ayamuq suq tyimpu, manana pipis nimata atinan rurayta. Chay tyimpuqam tutapshina rin kaq. ⁵ Piru kay mundupi kashpaqam, runakunapa, warmikunapa michanshina kani, nishpa.

⁶ Chaymandaqam Jisusqa tuqayninwan allpata nuyuchishpa, chay sarku runapa ñawingunata implastarqan. ⁷ Chayshina rurashpaqam, Jisusqa nirqan:

—Riy chay Siluwi pusuman mayllakuq, nishpa.

Chay Siluwiqam ibriyu rimaypiqa munan niyta: “Kach'amushqa”, nishpa. Chaymi chay sarku runaqa rishpa, chay pusupi mayllakushpa, rikakurqanna.

⁸ Chay sarku runapa bisinunguna, suq runakunapismi payta rikashqalapa karqan limush'nata mañakuykaqta. Chaymi rikakuqtana rikashpaqa, nirqanllapa:

—¿Manachuraq chay runa tiyashpa limush'nata mañakuq? nishpa.

⁹ Suqkunapismi nirqanllapa:

—Waqar pay, nishpa.

Wakinnataqmi nirqanllapa:

—Waqar chay runa limush'nata mañakuq laya. Piru manam paychu, nishpa.

Piru chay runa sarku kashqanqam nirqan:

—Noqam kani, nishpa.

¹⁰ Chaymi tapurqanllapa:

—¿Imashinataq atingina rikakuytaqa? nishpa.

¹¹ Chaymi payqa nirqan:

—Chay runa Jisus shutiqmi lluchkitakushpa, ñawiykunata implastashpa, kamachiwarqan: “Riy Siluwi pusuman mayllakuq”, nishpa. Chaymi noqaqa rishpa, chay pusupi mayllakushpa, rikakurqayna, nishpa.

¹² Chaymi chay runakunaga chay sarkutaqa tapurqanllapa:

—¿Maypinam chay Jisusqa? nishpa.

Payqam nirqan:

—Manam yach'anichu. Maypinach'iri, nishpa.

Farisiyukunam chay sarku runa kach'akashqata tapurqanllapa

¹³⁻¹⁴ Samana diyapim chay sarku runataqa Jisusqa lluchkitata rurashpa, implastashpa kach'akashishqa karqan. Chaymi chay runata aparqanllapa farisiyukunaman. ¹⁵ Paykunaman ch'ayaptingam, tapurqanllapa:

—¿Imashinataq sarku kashqaykimandaqa kananqa atingina rikakuyta? nishpa.

Chaymi chay runaqa nirqan:

—Suq runam ñawiykunapa sawanda lluchkitawan implastarqan. Chay-mandaqam noqa ñawiykunata mayllashpaqa, atirqayna rikakuyta, nishpa.

¹⁶ Chayshina niptinqam, wakin farisiyukunaqa nirqan:

—Chay runa kach'akachishuqqam samana diyata mana rrispitanchu. Chaymi payqa mana Dyusmandachu shamushqa, nishpa.

Piru wakinnataqmi nirqan:

—Suq uchayuq runa kashpaqach'i, kay milagrukunataqa mana atin-manchu rurayta, nishpa.

Chayshinam paykunapura suq laya, suq layata parlarqanllapa. ¹⁷ Chaymi chay runa sarku kashqandaqa tapurirqanllapa:

—¿Mayá, ima ningitay qamqa chay kach'akachishuq runapaqqa? nishpa.

Chaymi chay runaqa nirqan:

—Noqaqam nini: Payqam Dyuspaq suq rimaq, nishpa.

¹⁸ Piru chay kamachikuq isrraylinukunaqam mana kriyirqanllapachu: Chay runam sarku kashqanmanda rikakushqa, nishpaqa. Chaymi taytanda mamanda qayashpa, ¹⁹ tapurirqanllapa:

—¿Kaychu wambrayki? ¿Alliptachu sarku nasirqan? Kananqa ¿imashinataq atinna rikakuyta? nishpa.

²⁰ Chaymi taytan mamanqa paykunata nirqan:

—Ari, wambraymi. Alliptam sarku nasirqan. ²¹ Piru manam yach'anillapachu imashinam ichu pim kach'akachishqa, nishpaqa. Waqqar mayur runana. Paytar tapuyllapa, pay kikin nishunanllapa, imashinam rikakushqa, nishpa.

²² Taytanwan mamanqam chayshinaqa nirqanllapa, chay kamachikuqkunata manchashpa. Chaqa chay kamachikuqkunaqam tandakashpa par-lashqallapa karqan: “Mayqan runa ichu warmi: ‘Jisusmi Dyus Akrashqan Washadur’ niptinqam, sinaguga wasimanda qatishun”, nishpa. ²³ Chaymi taytanwan mamanqa manchashpa: Qatiwashunch'i, nishpa, nirqanllapa: “Mayur runanam. Payta tapuyllapa”, nishpa.

²⁴ Chaymi chay runataqa qayarishpa, nirqanllapa:

—Dyuspa ñawpambi juray: ¿Imashinam rikakushqa kangi? nishpa. No-qaykunaqam yach'anillapa: Chay Jisusqam uchayuq runa, nishpa.

²⁵ Chaymi chay runaqa nirqan:

—Manam noqaqa yach'anichu: Uchayuqchu Jisusqa ichu mana, nishpa. Piru kaytallam yach'ani: Sarku kashqaymandam rikakunina, nishpa.

²⁶ Chaymandaqam mushuqmanda tapurirqanllapa:

—¿Imatam rurashurqan rikakunaykiqa? nishpa.

²⁷ Chaymi paykunataqa nirqan:

—Nishurqaqlapanam, piru qamkunaqam mana munangillapachu uy-awayta. Chayshinaqa ¿imapaqnamir munangillapa mushuqmanda nirishu-naqqa? ¿Qamkunapischu munangillapa yach'akuqninguna kayta? nishpa.

²⁸ Chayshina niptinqam, chay kamachikuqkunaqa chay runataqa ancha musyashpa nirqanllapa:

—Qamqam kang'i chay Jisuspa yach'akuqnin. Piru noqaykunaqam chay unay Muysispa librungunamanda yach'akunillapa. ²⁹ Chaymi yach'anillapa: Dyusmi parlachirqan Muysista, nishpa. Piru chay mana baliq Jisuspaqqam mana yach'anillapachu ni maymandach'i shamushqa, nishpa.

³⁰ Chaymi chay runaqa paykunata nirqan:

—¡Chayshinaqam mana nunka uyashqachu kani! Qamkunaqam mana yach'angillapachu: ¿Maymandam shamushqa chay runa? nishpa. Piru noqataqam yanapawashqa rikakunaypaq. ³¹ Kanan noqanchiqkunam yach'anchiq: Dyusqam ucha ruraqkunataqa mana yanapanchu. Piru payta aduraqkunata, munashqanda ruraqkunataqam Dyusqa yanapan. ³² Manakish nunka uyashqachu kanchiq: Suq sarku nasiqtam suq runa kach'akachishqa, nishpaqa. ³³ Chaymi niykillapa, chay yanapawaq runa, Dyusmanda mana shamushpaqach'i, mana nima milagruta atinandachu rurayta, nishpa.

³⁴ Chayshina niptingam, chay kamachikuq runakunaqa nirqanllapa:

—¿Ima qam ucha likidu nasiqchu noqaykunata munangi yach'achiwayta? nishpa.

Chayshina nishpam, chay runataqa sinaguga wasimanda qatirqanllapa.

Wakin runakunaqam sarkushina

³⁵ Jisusmi yach'arqan chay runata sinaguga wasimanda qatishqanllapata. Chaymi chay runata tingushpaqa, kayshina tapurqan:

—¿Qamqachu Dyuspa Churimbi kriyingi? nishpa.

³⁶ Chaymi payqa nirqan:

—Taytitu, ¿pimir payqa? Mayá niwayri, paypi kriyinaypaq, nishpa.

³⁷ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Rikawashqam kangi. Noqam kani. Kayqar parlachiykayki, nishpa.

³⁸ Chaymi chay runaqa nirqan:

—Ari, Taytitu. Qambim kriyini, nishpa.

Chayshina nishpaqam, Jisuspa ñawpambi qonqorikurqan.

³⁹ Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Noqaqam kay mundumanqa shamushqa kani, Dyuspaq mana intyindiqta yach'achinaypaq, paypaq allita yach'ananllapa. Piru chay yach'aq tukuqkunata jugsashpam, rini akraq chay yach'aqkunamanda, sarkukunashina kashpa, mana nimatapis intyindinambaq, nishpa.

⁴⁰ Wakin farisiyukunaqam chaypi karqan. Chaymi chayshina Jisus niptin uyashpaqa, kayshina tapurqanllapa:

—¿Qamchu niwangillapa: “Sarkukunashinam kangillapa”, nishpa? Manam sarkukunashinachu kanillapaqa, nishpa.

⁴¹ Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:

—Yuyaynikipi sarkukunashina kashpaqach'i, mana yaqqa uchayuqchu kangimanllapa. Piru qamkuna kikikum ningillapa: “Allitam Dyuspaq yach'anillapa”, nishpa. Chaymi mas uchayuqna kangillapa.

10

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan wisha kurralnimbi kaqwan

¹ 'Alliptam niykillapa, suq runa wishakunapa kurralninman chay pungunda mana yaykushpa, ashwan sawanda yaykuqqam suq ladrun ichu suq saltiyadur. ² Piru kurralpa pungunda yaykuqqam wishakunapa michidurnin. ³ Chaymi kurralpa pungunda kwidaqqa kich'an, chay michidur yaykunambaq. Yaykuptingam, chay wishangunaqa michidurnimba busninda riqsin.

Kanan paypismi wishangunata riqsishpa, kadunuta shutimbi qayashpa, surqon. ⁴ Chaymandaqam chay wishangunapa ñawpanda rin. Wishangunapismi chay michidurnimba busninda riqsishpa, ikinda rinllapa. ⁵ Piru mana michidurnin kaqtaqam mana siginllapachu. Ashwanmi busninda mana riqsishpachu, manchashpa mitikanllapa.

⁶ Jisus chay kumparasyunda ruraptingam, chay isrraylinukunaqa mana intyindirqanllapachu: imam munan niyta, nishpa.

Jisusmi allin michidurshina

⁷ Jisusmi paykunata nirirqan:

—Alliptam niykillapa, noqaqam wishakunapa yaykunan pungushina kani. ⁸ Piru yumbay chay puntata shamuy pandachikuq yach'achikuqqam ladrunshina, saltiyadurshina kashqallapa. Chaymi wishayshina kaqkunaga paykunataqa mana kasurqanchu. ⁹ Noqam syilupa yaykuna pungunshina kani. Chaymi mayqan noqapi yuyakuqqa washadu kashpa, syiluman rin yaykuq. Payqam suq wisha qewata tariqshina rin kaq.

¹⁰ 'Suq ladrungam shamun suwakuq, wanchikuq, chingachikuq. Piru noqaqam shamushqa kani, runakunata, warmikunata tukuy tyimpu ancha shumaqta kawsachinaypaq, tukuy bidambi ancha kushikunanllapa.

¹¹ Noqaqam ancha allin michidurshina kani. Chaymi rini wañuq, runakunata, warmikunata washanaypaq. Chaqa paykunaqam wishaykuna. ¹² Piru paguta ch'askiq michikuqqam mana lijitimu dwiñuchu. Chaymi chay atun kita animal lubu shamuyta rikashpaqa, wishakunata dijashpa, das mitikan. Chaymi chay lubuqa wishakunata rishpa piskaq mikunambaqqa, waqta kayta shikwan. ¹³ Chaqa chay michikuq pagu ch'askiqqam paguraykulla wishakunataqa michin. Chaymi mitikan, mana nimatapis llakishpachu, ¿chay wishakunachu chingan ichu mana? nishpa.

¹⁴⁻¹⁵ 'Piru noqaqam ancha allin michidurshina kani. Taytay noqata riqsiwashqanshinam noqapis paytaqa riqsini. Chayshinallam runakunata, warmikunata ancha allita riqsini, wishaykuna kaptin. Achka runa, warmipismi noqata riqsiwan. Chaymi rini wañuq, paykunata washanaypaq. ¹⁶ Kanan suq nasyungunapipismi wambraykuna kan. Paykunapismi rinllapa kasuwaq. Chaymi paykunatapis rini apamuq, yumbay wishaykuna suq trupa tandadulla kananllapa, noqalla michidurnin kanaypaq.

¹⁷ 'Wishaykunapaqmi rini wañuq. Chaymi Taytayqa ancha kuyawan. Kanan wañushpaqam, mushuqmanda rini kawsamuq. ¹⁸ Piru manam pipis amalasqa rinchu wanchiwaq. Ashwan noqa kikiy munashpam, rini dijakaq wanchiwananllapa. Chaqa dirichuyuqmi kani wañushpa, kawsamunaypaq. Taytanchiq Dyusqam kach'amuwashqa, chayshina ruranaypaq.

¹⁹ Chayshina Jisus niptinmi, wakin isrraylinukunaqa paykunapura suq layata, suq layata rimarqanllapa. ²⁰ Chaymi paykunamanda achka runakuna Jisuspaqqa nirqanllapa:

—Payqam luku. Uku shunqombim dyablupa ispiritun. Chayri ama uyayllapachu paytaqa, nishpa.

²¹ Piru wakinnataqmi nirqanllapa:

—Kay runapa shunqombi dyablupa ispiritun kaptinqach'i, kay ancha shumaqkunataqa mana rimanmanchu. Kanan chay dyablugaqam sarkukunata mana atinmanchu chapachiyta, nishpa.

Achka isrraylinukunam Jisusta kuntrarqanllapa

²² Jirusalin llaqtapim unay tyimpukunapi Dyuspa adurana wasinda allichashqallapa karqan. Chaymandaqam Tayta Dyustana intrigashqallapa karqan. Chaymi watan watan, chayta yuyashpa, chiri tyimpupi suq fyistata ruraraqanllapa. ²³ Dyuspa adurana wasinmi achka kurridurniyuq karqan. Suq kurridurninmi Salumun kurridur shutiq. Chay fyistapi Jisukristu chay Salumun kurridurpi puriykaptinmi, ²⁴ wakin isrraylinukuna paypa rridurnimbi shayashpa, kayshina tapurqanllapa:

—¿Ima tyimpukamanmi mana ringichu niwaqllapa: “Dyus Akrashqan Washadurmi kani” ichu mana, nishpaqa? Chayri Dyuspa chay Akrashqan Washadur kashpaqa, klaruta niwayllapa, nishpa.

²⁵ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Nishushqallapanam kani. Piru manam munangillapachu kriyiwaytaqa. Noqaqam Taytay niwashqanda rurani. Chayta rikashpam, atingillapa yach'ayta: Jisusmi Dyusmanda shamushqa, nishpa. ²⁶ Piru qamkunaqam mana wishaykunachu kangillapa. Chaymi noqataqa mana kriyiwangillapachu. ²⁷ Piru wishaykunaqam busniyta rigisishpa, sigiwanllapa. Noqapismi chay wishaykunataqa rigisini. ²⁸ Chaymi noqaqa paykunata kawsachini, suq bidapi tukuy tyimpu kawsashpa, ama nunka chinganallapa. Chayshina paykunata washaptiyqam, mana pipis noqataqa rinchu qoch'iwaq. ²⁹ Chaqa Taytayqam yumbaymanda mas pudirniyuq. Paymi wishaykunataqa qowashqa. Chaymi mana pipis atinchu qoch'iyta chay wishaykunataqa Taytaypa makinmandaqa. ³⁰ Noqaqam Taytaywanqa suqla kanillapa, nishpa.

³¹ Chayshina nishqambaqmi, chay isrraylinukunaqa rumikunata piskarqanllapa, Jisusta sitashpa, wanchinambaqllapa. ³² Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Taytay yanapawaptinmi, qamkunapa ñawpaykipi ancha achka runata, warmita yanapashqa kani. ¿Mayqan chay yanapashqaypaqmi ringillapa wanchiwaqqa? nishpa.

³³ Chaymi chay isrraylinukunaqa Jisusta nirqanllapa:

—Manam rinillapachu wanchishuq chay allikunata rurashqaykiraykuqa. Ashwanmi rinillapa wanchishuqqa Taytanchiq Dyusta burlashqaykirayku. Chaqa qamqam suq runalla kashpa, “Dyusmi kani” ningi, nishpa.

³⁴⁻³⁵ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Tayta Dyus kikinmi Santu Librumbi payta uyaqkunata nirqan: “Dyuskunam kangillapa”, nishpa, ¿manachu? Chaymi chayshina Dyuspa Santu Librun nishqandaqa mana atingillapachu ñigayta. ³⁶ Kanan Tayta Dyusmi noqata akrawashpa, kay munduman kach'amuwashqa. Chaymi nini: “Dyuspa Churinmi kani”, nishpa. Chayshina niptiyqa, ¿imaraykutaq niwangillapa: “Dyustam burlaykangi”, nishpaqa? ³⁷ Taytay munashqanda mana ruraptiyqa, ama kriyiwayllapachu. ³⁸ Piru noqaqam pay munashqanda rurani. Chayri mana nimata noqata kriyiwashpapis, chay milagrukunata rurashqayrayku kriyiwayllapa: Dyusmi Jisuswan; Jisuspismi paywan, nishpa.

³⁹ Chayshina Jisus niptinmi, mushuqmanda munarqanllapa prisushpa apayta. Piru manam atirqanllapachu piskaytaqa.

⁴⁰ Chaymandaqam Jisusqa kutirqanna rriyu Jurdamba chay suq chimbaman. Chayman ch'ayashpaqam, chaypina kidarqan. Chay lugarqam karqan chay Jwan shutichikushqan lugar. ⁴¹ Kanan achka runakuna, warmikuna payman rishpam, kayshina nirqanllapa:

—Allibraq chay Jwan Shutichikuqqa mana nima milagruta ruraraqanchu. Piru kay runapaq tukuy ima nishqanqam allip kashqa, nishpa.

⁴² Chaymi chay lugarpiqa achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa.

11

Suq runa Lasarum wañurqan

* 10:34-35 Salmo 82.6

¹ Suq runa Lasaru shutiqmi ancha qeshyaq karqan. Paymi panin Maryawan, panin Martawan Bitanilla (Bitaniya) kasiriyupi tiyarqan.

² Chay Lasarupa panin Maryam Jisuspa ch'akingunata mishki mutkinawan pasashqa karqan. Chaymandaqam aqchanwan chakichishqa karqan.

³ Chay warmikunam suq kach'akuta kach'arqanllapa, Jisusta kayshina ninambaq:

—Taytitu, kuyashqayki Lasarum qeshyaq, nishpa.

⁴ Chaymi chayshina niptinllapaqa, Jisusqa nirqan:

—Chay nanaywanqam mana rinchu wañuq tukuy tyimpupaqqa. Ashwanmi chay nanayqa piskashqa, yumbay runa, warmi yach'anambaq: Jisuspa Taytanmi ancha pudirniyuq. Churin Jisuspismi ancha pudirniyuq, nishpa.

⁵ Kanan Jisusqam ancha kuyarqan Martata, masan Maryata, turin Lasaru-tapis. ⁶ Piru chayshina kuyashpa, yach'ashpa: Lasarum ancha qeshyaq, nishpapismi, Jisusqa mana daschu rirqan paymanqa. Ashwanmi kidarqan ishkay diya masta chay kaykashqan lugarpilla. ⁷ Chaymandaqam noqaykuna yach'akuqninda niwarqanllapa:

—Akullapa kutiriq prubinsya Judiyaman, nishpa.

⁸ Chaymi noqaykunaqa Jisusta nirqayllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, amar rishunllapachu. Chaqa chayraqmi waq prubinsya Judiyamandaqa shamushqallapa kanchiq. Manchu waqqiqa chay isrraylinu masinchiqkunaqa munashqallapa sitashushpa wanchishuyta. ¿Chaychu munangi waqman kutiriyta? nishpa.

⁹ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Punchawqam dusi urasniyuq, achikpi imatapis rurananchiqqa, ¿manachu? Chaymi punchawpi purishpaqa, mana rinchiqchu trumpisaq. Chaqa achikyaptinmi, atinchiq rikakuyta. ¹⁰ Piru tutayaqpi puriqqam trumpisan, bidambi mana micha kashqanrayku.

¹¹ Chaymandaqam Jisusqa niwarqanllapa:

—Kuyashqanchiq Lasaruqam puñuykanna. Piru noqam rini rikch'achiq, nishpa.

¹² Chaymi Jisustaqa nirqayllapa:

—Taytitu, chayshina puñushpaqam, pay kikinlla atinqa kach'akayta, nishpa.

¹³ Piru Jisusqam chayshinaqa nirqan, Lasaru wañushqana kaptin. Piru noqaykunaqam yuyarqayllapa: Payqam puñuypaq rimaykan, nishpa.

¹⁴ Chaymi Jisusqa ancha klaruta niwarqanllapa:

—Lasaruqam wañushqana. ¹⁵ Piru ancham kushikuni waqpi mana kashqayrayku. Chaqa kananqam qamkunaqa mastana noqapi ringillapa yuyakuq. Mayá, akullapana rikaq, nishpa.

¹⁶ Chayshina Jisus niptinmi, Tumas “Millisu” shutiq, yach'akuq masingunata niwarqanllapa:

—Aku noqanchiqkunapis, Jisuspa pullan wanchiwananchiqllapa, nishpa.

Jisukristullam atin kawsachiwayninchiqta

¹⁷ Jisus Lasaruman rishpaqam, ch'usku diya pambakashqambina ch'ayarqan. ¹⁸ Kanan chay Lasarupa kasiriyun Bitanillaqam (Bitaniyaqam) Jirusalimba ladumbi ishkay kilumitrus y midyupi kidan. ¹⁹ Chaynanmi achka isrraylinukuna rishqallapa karqan, Martata, Maryata kunswilaq turin Lasaru wañuqpaq. ²⁰ Chaymandaqam Marta yach'ashpa: Jisus shamuykan, nishpaqa, wasinmanda lluqshishpa, rirqan tinguq. Piru

Maryaqam wasimbilla kidarqan. ²¹ Chaymi Marta Jisusta tingushpaqa, nirqan:

—Taytitu, kaypi kaptikiqach'i, turisituy Lasaruqa mana wañunandachu.

²² Piru noqagam yach'ani: Tayta Dyusqam tukuy ima mañashqaykita rin qoshuq, nishpa.

²³ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Turiki Lasaruqam rin kawsamuq, nishpa.

²⁴ Chaymi Martaqa nirqan:

—Ari, chaytaqam yach'ani: Wañuqkuna chay ultimu diyapi kawsamupt-nimi, turisituyqa rin kawsamuq, nishpa.

²⁵ Chaymi Jisusqa Martataqa kayshina nirqan:

—Noqam wañuqkunataqa kawsachimuni, tukuy tyimpu kawsanambaq.

Chaymi noqapi kriyishpa wañuptinqa, rini kawsachimuy. ²⁶ Kanan noqapi allipta kriyishpa kawsaqgam manana tukuy tyimpupaqchu rin wañuq. ¿Kriyingichu kay nishushqaytaqa? nishpa.

²⁷ Chaymi Martaqa nirqan:

—Ari, Taytitu, noqam kriyini: Qami Dyuspa Churin, Dyus Akrashqan Washadurqa kang'i, nishpa. Chaga unay tyimpupim Dyusqa qambaq nirqan: “Churiymi rin shamuy kay munduman”, nishpa.

Jisusmi pantyumbi Lasaruqa waqarqan

²⁸ Chayshina nishpaqam, Martaqa rirqan masan Maryata apamuq. Chaymi uyaraplla (uyaralla) nirqan:

—Siñurninchiq Jisusmi nin: Akush, nishpa.

²⁹ Chaymi Maryaqa das atarishpa, utqaymaya Jisusman rirqan.

³⁰ Jisusqam chay Bitanilla (Bitaniya) yaykunapilla kidashqa karqan. Chay lugarpim Martaqa payta tingushqa karqan. ³¹ Chaymi chay kunswilaq isrraylinukunaqa Maryata das lluqshiqta rikashpaqa, yuyarqanllapa: Turin Lasaru pambakashqanmanmi rin waqaq, nishpa.

Chaymi ikinllapata rirqanllapa kunswilaq.

³² Piru Maryaqam Jisus kaykashqanman ch'ayashpa, paypa ñawpambi qongorikushpa, nirqan:

—Taytitu, kaypi kaptikiqach'i, turiy Lasaruqa mana wañunandachu, nishpa.

³³ Chaymi Jisus, rikashpa Maryata yumbay chay isrraylinu waqaykaqkunataqa, ancha llakishpa, malaganayarqan. ³⁴ Chaymi kayshina tapurqan:

—¿Maypitaq Lasarutaqa pambashqallapa kang'i? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, paykunaqa nirqan:

—Taytitu, aku rikaq, nishpa.

³⁵ Jisusqam waqarqan. ³⁶ Chayshina waqaptinmi, chay isrraylinukunaqa parlarqanllapa:

—Rikay, Jisusqam Lasarutaqa ancha kuyashqa, nishpa.

³⁷ Piru wakinqam nirqanllapa:

—Kay runaqam chay sarku runakunata atishqa chapachiyta. ¿Ima manachu atishqa Lasarutapis kach'akachiyta, ama wañunambaqqa? nishpa.

Jisusmi Lasaruta kawsachirqan

³⁸ Jisusmi suq kutinda ancha llakirishpa, qemikarqan chay pambakashqan mach'ayshina sipulturaman. Yaykunandam suq atun rumiwan kirpashqallapa karqan. ³⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay rumita ashuchiyllapa, nishpa.

Chaymi chay almapa panin Martaqa kayshina nirqan:

—Taytitu, millanaypaqnaçhi ash'naykan. Chaqa kanan diyawanqam ch'usku diyana wañushqanqa, nishpa.

⁴⁰ Piru Jisusqam Martataqa nirqan:

—Machu nishurqay, “Kriyishpaqam ringi yach'aq: Dyusmi ancha pudirniyuq”, nishpa.

⁴¹ Chaymi chaypi kaqkunaqa chay atun rumitaqa ashuchirqan. Chaymandaqam Jisusqa syiluman chapakushpa, nirqan:

—Taytitu, kay mañashushqayta uyawashpam ringi ruraq. Chaymi pagikuyki. ⁴² Noqaqam yach'ani: Qamqam yumbay mañashushqayta rurangi, nishpa. Piru kayshinaqam pagikuyki, kay yawaqkuna yach'ananllapa: Tayta Dyusmi Jisusta kach'amushqa, nishpa.

⁴³ Chayta nishpaqam, ancha jwirtita alma Lasaruta kayshina qayarqan:

—¡Lasaru, chay ukumanda lluqshimuy! nishpa.

⁴⁴ Chaymi chay alma Lasaruqa tukuy kwirpun wangushqa trapuwan, qaqlan suq tukawan tukukushqa chay sipulturamanda lluqshimurqan. Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Chay wangushqanda paskayllapa purinambaq, nishpa.

*Parlarqanllapa Jisusta wanchinanllapa
(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2)*

⁴⁵ Jisukristu Lasaruta chayshina kawsachimuptinmi, chay isrraylinukuna Maryapa ikinda shamuykunamanda achka chay milagruta rikashpa, Jisuspina kriyirqanllapa. ⁴⁶ Piru wamingunaqam rishpa, farisiyu duktrinayuku-nata manyaqlla parlachirqan:

—Kay milagrutam Jisusqa rurashqa, nishpa.

⁴⁷ Chaymi chay kamachikuq isrraylinu kurakuna chay farisiyukunawan, chay Mas Kamachikuq Juyiskunawan tandanakushpa, kayshina parlarqanllapa:

—Mayá, ¿imatam atinchiqlapa rurayta? Chaqa chay runaqam ancha achka milagrukunata ruraykan. ⁴⁸ Dijaptinchiqlapa chayshina ruranambaq, yumbayllaqta masinchiq isrraylinukuna paypi kriyishpaqam, manana rinllapachu kasuq rrumanukunataqa. Chaymi ancha achka rrumanukuna kay nasyunninchiqman shamushpa, noqanchiq isrraylinukunata wanchi-waqninchiq, Dyuspa kay santu adurana wasinda limpu rinllapa chingachiq, nishpa.

⁴⁹ Chay watam chay isrraylinu kurakunamanda suqnin mas kamachikuq kura karqan. Payqam Kayfas shutirqan. Chaymi chay Kayfasqa chay farisiyukunata, chay suq kamachikuqkunata nirqan:

—Qamkunaqam mana nimatapis yach'angillapachu. ⁵⁰ Chaqa noqanchiqpaqam mas alli suq runalla wañunambaq, yumbayninchiqta washawananchiq, ama nasyunninchiq chinganambaq. ¿Chaytaqachu mana intyindingillapa? nishpa.

⁵¹ Piru chay Kayfas chayshina rimashpaqam, mana kikin yuyaynindal-lachu rimaykarqanqa. Ashwanmi chay watapi mas kamachikuq kura kashpa, Dyus munashqanda rimaykarqanqa. Chaymi nirqan: “Jisukristum rin wañuq nasyunninchiqpi tiyaqkunata washawananchiq”, nishpa. ⁵² Piru manam chay Isrrayil nasyunda washanambaqllachu wañurqanqa. Ashwanmi wañurqanqa, yumbay nasyunmanda Dyuspa wambranunata tandanambaq, suq ayllulla kananchiqllapa. ⁵³ Chay diyamandapacham chay isrraylinu awturidarkunaqa kunanakurqan, Jisusta wanchinambaqllapa.

⁵⁴ Chaymi Jisusqa chay ch'iqniq awturidarkunapa ñawpambiqqa manana puriqchu. Ashwanmi chay prubinsya Judiyamandaqa rirqanna Ifrayin

shutiq llaqtamanna. Waq Ifrayinqam suq chuncha lugarpa ladumbi kidan. Waqpim noqaykuna yach'akuqningunawan kidarqan.

⁵⁵ Chaypi kaykaptiyllapam, ch'ayamuykarqanna isrraylinukunapa Paskwa fyistan. Chaymi achka runakuna, warmikuna tukuy ladumanda rirqanllapa Jirusalin llaqtaman. Waqpi mayllakunan kustumbringunata rurarqanllapa, amana uchayuq kashpa, Dyusta adurananllapa.

⁵⁶ Waq Jirusalimbiquam chay isrraylinukunaqa Jisusta maskashpa, puriykarqanllapa. Chaymi Dyuspa adurana wasimbi kashpaqa, suqnin suqnin tapunakurqan:

—¿Imatam yuyangillapa? ¿Shamunqachuraq fyistaman Jisusqa, ichuraq mana? nishpa.

⁵⁷ Chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay farisiyukunawanqam yumbay llaqta masin isrraylinukunata kamachirqanllapa, maypipis Jisusta rikashpa, abisananllapa, chay uras rinanllapa prisuq.

12

Suq warmim mishki mutkinawan Jisuspa ch'akingunata pasarqan

(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

¹ Sayis diyas Paskwa fyista faltaptinraqmi, Jisusqa shamurqan chay Bitanilla (Bitaniya) llaqtaman. Chaypim tiyarqan chay kawsachishqan Lasaru. ² Chaypim Jisuspaq mikunata rurarqanllapa. Kanan Lasaruqam Jisuswan mesapi kaqkunawan tiyaykarqanllapa. Panin Martaqam sirbiykarqan. ³ Chayshina sirbiykaptinmi, Maryaqa shamurqan ancha ch'aniyuq mishki mutkinata midyu litrutach'i apamushpa. Chay mishki mutkinaqam nardu puru plantamanda karqan. Chaywanmi Maryaqa Jisuspa ch'akingunata pasarqan. Chaymandaqam aqchangunawan chakichirqan. Kanan chay wasipiqam chay mishki mutkinata ancha mishkita mutkirqayllapa. ⁴ Chaypim karqan Simumba churin Judas Iskaryutipis. Paymi Jisuspa apustulnin kashpapis, Jisusta kuntraqkunaman intrigakunanna karqan. Chay Judasmi nirqan:

⁵ —¿Imaraykutaq chay mishki mutkinata mana randikushqachu kanchiq, chay qellaywan pubrikunata yanapananchiq? Chaqa chayqam ancha ch'aniyuq. 300 dinaryu qellaymi balin, nishpa.

⁶ Piru Judasqam mana alliptaqa pubrikunapiqa yuyarqanchu. Ashwanmi ladrun kashpa, chayshinaqa nirqan. Chaqa paymi ufrindakunataqa tandaq. Paypa makimbim ufrindata tandanan taligaqa karqan. Chaymi payqa ufrindakunamanda qellayta piskaq.

⁷ Chaymi Jisusqa Judasta nirqan:

—Ama Maryataqa piñachiychu. Payqam chay mishki mutkinata waqay-chashqa noqapaq. Kananqam ancha balin allichawanambaq, wañuptiy, pambawananllapa. ⁸ Pubrikunaqam gamkunawan tukuy tyimpu rinllapa kaq, paykunata yanapanaykillapa. Piru noqaqam manana tukuy tyimpupaqchu gamkunawanqa rini kaq, nishpa.

Parlarqanllapam Lasaruta wanchinanllapa

⁹ Achka isrraylinukunam yach'arqanllapa: Jisusmi chay Bitanillapi (Bitaniyapi), nishpa. Chaymi paymanna shamurqanllapa, payta chay kawsamuq Lasarutapis rikananllapa. ¹⁰⁻¹¹ Chaymi Lasaruta kawsaq-tana rikashpaqa, ancha achka isrraylinukuna Jisuspi kriyishpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakunamanda akarakarqanllapa. Chaymi chay kamachikuq kurakunaqa kunanakurqan, Lasarutapis wanchinanllapa.

Jisusmi Jirusalinman yaykurqan
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

¹² Ancha achka isrraylinukunam Jirusalin llaqtaman rirqanllapa chay Paskwa fyistaman. Paykunam yach'arqanllapa: Jisusqash qayandin rin ch'ayamuq kay Jirusalinman, nishpa. ¹³ Chaymi palmirakunapa raprangunata kuchushpa, chaykunata apashpa, rirqanllapa Jisusta tinguq. Chayshina tingushpaqam, ancha jwirtita alabarqanllapa:

—¡Biba Tayta Dyus! ¡Alabashunllapa Dyuspa rrimplasun shamuqta! ¡Alabashunllapa kay Isrrayilpa gubyirnunchiqta! nishpa.*

¹⁴ Jisusqam suq burrituta apachimushpa, chay burrituta muntakushpa, Jirusalinman ch'ayarqan. Chayshina rurashpam, kumplirqan Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqanda:

¹⁵ Siyun llaqtapi tiyaqkuna, ama manchayllapachu. Kaypim washashuq gubyirnuykiqa suq burrituta muntakushpa, shamuykan, nishpa.*

¹⁶ Piru noqaykuna yach'akuqningunaqam chay tyimpupiqqa manaraq intyindirqayllapachu chay pasashqambaqqa. Piru Jisus kawsamushpa, syiluman riptinraqmi, yuyarqayllapa: Dyuspaq rimaqkunam Santu Librumbi iskibrishqana karqan yumbay chay pasashqambaq, nishpa.

¹⁷ Achka runam Jisusta rikashqallapa karqan, Lasaruta mach'ayshina sipulturamanda qayashpa kawsachimuptin. Chay rikaqkunaqam suqkuna kayshina ancha parlachishqa karqan:

—Kaytam Jisusqa rurashqa, nishpa.

¹⁸ Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna llugshirqanllapa tinguq. Chaqa yach'arqanllapanam chay milagruta rurashqambaq. ¹⁹ Chaymi farisiyu duktrinayuqkunaqa suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:

—Qamkuna rikashqaykishinam, kananqa manana nimatapis atinchiqchu rurayta. Chaqa rikay, yumbaymi payta sigishpa, rinllapa, nishpa.

Grisya nasyunmanda kaqkunam Jisusta maskarqanllapa

²⁰ Jirusalin fyistaman riqkunawanmi wakin grisyanukunapis chay fyistaman rishqallapa karqan. ²¹ Chay grisyanukunaqam Filipiman qemikarqanllapa. Chay Filipiqam prubinsya Galiliyapa Bitsayda llaqtanmanda karqan. Chay grisyanukunam Filipita rrugashpa, nirqanllapa:

—Taytitu, munanillapam Jisuswan parlayta, nishpa.

²² Chaymi Filipiqqa rishpa, chay grisyanukuna nishqambaq Andrista willarqan. Chaymi ishkandin rishpa, Jisusta chaypaq parlachirqanllapa.

²³ Chayshina niptinmi, Jisusqa paykunata nirqan:

—Rinnam ch'ayamuq uras wañunaypaq. Chaymandaqam Taytay Dyusqa ancha rin yanapawaq, yumbay yach'anambaq: Jisukristu Dyusmanda Shamuq Runa kashpam, ancha pudirniyuq, nishpa. ²⁴ Chaqa alliptam niykillapa, noqaqam suq trigushina kani. Chay trigu allpaman mana ishkishpa, mana pambakashpaqam, sapalan trigulla kidan. Piru pambakashpaqam wiñan. Chayshina wiñashpa, yurakushpa, puqoshpaqam, achkayan. ²⁵ Chayshinallam suq runa noqata kuyawanamanda paypa bidanda masta kuyaqqa rin chingaq. Piru mayqan runa noqapi kriyishqanrayku kay mundupi bidanda pyirdiptinmi, paytaqa rini washaq, suq bidapi tukuy tyimpu kawsanambaq. ²⁶ Chayri mayqan kasuwaqqa allita sigiwanqa. Chaqa chay kasuwaqam chay may kashqaypi pullay rin kaq. Paytaqam Taytay Dyus rin alabaq, allita kasuwashqanrayku, nishpa.

* 12:13 Salmo 118.25-26 * 12:15 Zacarias 9.9

Jisusmi nirqan: "Rinllapam wanchiwaq"

²⁷ (Jisusqam wañunan diya ch'ayamuykaptin, nirqambis:)

—Kananqam ancha llakiwan kani. Piru manam atinichu Taytanchiq Dyusta niyta: "Taytitu washaway, ama ñakashpa wañunaypaq", nishpaqa. Chaqa chayshina wañunaypaqmi shamushqaqa kani. ²⁸ Ashwanri nishaq: "Taytitu, qam munashqaykita ruray, qamtalla alabashunanllapa", nishpa.

Chaymi chay uras Tayta Dyus syilumanda qayakushpa, nirqan:

—Munashqayta ruraykani alabawananllapa. Mastapis rini ruraq, masta alabawananllapa, nishpa.

²⁹ Chaypi kaqkunaqam chay qayakuta uyashpaqa, nirqanllapa:

—Syilupim lanyakuykan, nishpa.

Wakinnataqmi nirqanllapa:

—Dyuspa suq anjilninmi Jisusta parlachishqa, nishpa.

³⁰ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chay qayakuqam mana noqapaqllachu. Ashwanmi uyashqallapaqa kanchiq, qamkuna yach'anayki: Tayta Dyusmi Jisusta parlachiykan, nishpa.

³¹ Ch'ayamushqanam diya, Tayta Dyus paypi mana kriyiqkunata uchangu-narayku kastiganambaq. Kananqam Dyusqa chay dyablutaqa binsishpa, rin qatiq, amana kay mundupi kamachikunambaq. ³² Noqata kay allpa-manda alsawaptinllapaqam, yumbay runakunata rini kumbidaq, noqapi yuyakunanllapa.

³³ Chaykunata nishpaqam, Jisukristuqa paykunata kayshina intyindichirqan: Suq kruspim rinllapa alsawaq, nishpa. ³⁴ Chayshina niptinqam, chay runakunaqa Jisusta nirqanllapa:

—Dyuspa Santu Librumbim niwanchiqllapa: "Dyus Akrashqan Washadurqash tukuy tyimpu rin kawsaq", nishpa. Chayshina Santu Libru niptinqa, ¿imaraykutaq qamqa niwangillapa: "Dyusmanda Shamuq Runatam rinllapa wanchiq", nishpaqa? ¿Pitaq chay shamuq runaqa? nishpa.

³⁵ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Noqa Dyuspa michanqam suq tyimpupaqlana pullaykillapaqa rini kaq. Chayri achikchashuptiy, allita rurashpa kawsayllapa, ama tutayaqpishina purinaykillapa. Chaqa tutayaqpishina puriqqam mana yach'anchu: Maytam riykani, nishpaqa. ³⁶ Chayri noqa pullaykillaparaq kaptiy, noqapi yuyakuyllapa, qamkunapis michapishina kawsanaykillapa, nishpa.

Jisusqam chayshina nishpaqa, suq ladumanna rirqan, amana chay runakunawan kanambaq.

Achka isrraylinukunaqam Jisuspiqa mana kriyirqanllapachu

³⁷ Chaqa paykunapa ñawpambi achka milagrukunata ruraptimbismi, mana munarqanllapachu paypiqa yuyakuyta. ³⁸ Chayshina mana kriyiptinllapaqam, kumplirqanna Dyuspaq chay rimaq Isaiyas Jisuspaq kayshina iskiqishqan:

Taytitu, qambaq yach'achikuptiyimi, mana pipis kriyiwashqachu. Manam ni pipis intyindishqachu: Qam ancha pudirniyuq kangi, nishpaqa.*

³⁹ Chaymi chay isrraylinukunaqa mana atirqanllapachu Jisuspi yuyakuyta. Chaqa Isaiyasqam chay mana munaq kriyiqkunapaq kayshinapis iskiqishqa karqan:

⁴⁰ Dyusqam paykunataqa qonqachishqa, angu shungoyuq kanambaqllapa. Chaymi ima milagruta rikashpapis, noqapiqa mana yuyakunllapachu, paykunata washanaypaq, nishpaqa.*

* 12:38 Isaias 53.1 * 12:40 Isaias 6.10

⁴¹ Chaqa Dyuspa chay rimaq Isayiyasmi Jisusta ancha kamachikuqta, lliypaykaqta rikashqa karqan. Chaymi chayshina paypaq iskibrishqa karqan.

⁴² Achka isrraylinukuna mana kriyiptimbismi, wakin isrraylinukuna awturidarnindin Jisuspi kriyirqanllapa. Piru mancharqanllapam: Chay farisiyukunach'i sinaguga wasimanda qatiwashunllapa, nishpa. Chaymi mana rimarqanllapachu: "Jisuspim kriyini", nishpaq. ⁴³ Chaqa mastam munarqanllapa, runakuna paykunata alabanambaq maski Dyusmanda.

Jisus nishqanda mana kasuqkunaqam kastigadu rinllapa kaq

⁴⁴ Jisusmi jwirtita rimashpa, nirqan:

—Noqapi kriyiqqam mana noqapillachu kriyiykanqa. Ashwanmi Taytay Dyuspipis kriyiykanqa. Chaqa paymi kach'amuwashqa. ⁴⁵ Chaymi mayqan noqata rikawaqqa chay kach'amuwaqtapis rikaykan. ⁴⁶ Chaqa noqagam kay mundupaqqa achikchakuq michanshina kani. Chaymi kay mundumanqa shamushqa kani, noqapi yuyakuqkuna tutayaqpishina ama chinganambaq. ⁴⁷ Piru nishqayta mana kasuwaqtaqam noqaga mana sintinsyanichu, kastigadu kanambaqqa. Chaqa manam shamushqachu kani, kay mundupi tiyaqkunata kastiganayqa. Ashwanmi shamushqaga kani, paykunata washanaypaq. ⁴⁸ Piru chay jwisyu diya ch'ayamuptinmi, nishqayta yach'ashpa mana kasuqtaqa Taytay Dyus rin kastigaq, chay nishqayta mana kasuwashqanrayku. ⁴⁹ Chaqa noqagam mana yuyashqaytachu yach'achikuniqa. Ashwanmi Tayta Dyus kach'amuwashqa, pay nishqandalla yach'achikunayqa. ⁵⁰ Allitam kayshina yach'ani: Taytay Dyus kamachikushqanda kasuqkunam suq bidapi tukuy tiympu rinllapa kawsaq, nishpa. Chaymi Taytay Dyus niwashqandalla yach'achikuniqa.

13

Jisusmi yach'akuqningunapa ch'akingunata mayllarqan

¹ Paskwa fyista ch'ayamuykaptinam, Jisusqa yach'arqan: Ch'ayamunnam wañunay diya, kay mundumanda Tayta Dyusman kutirinaypaq, nishpa. Kay mundupi Jisuspi kriyiqkunataqam payqa tukuy tiympu ancha kuyarqan.

² Piru dyabluqam Simumba churin Judas Iskaryutita yuyachishqa karqan, Jisusta intrigakunambaq kuntraqkunaman. ³ Jisusqam yach'arqan: Taytay Dyusmi noqata ancha pudirniyuqta rurawashqa. Paymanda shamushpam, paymanna rini kutirig, nishpa. ⁴ Chaymi noqaykunawan mikuykashpa, mesapi tiyaykashqanmanda atarishpa, kapanda lushtikushpa, suq chakichikuq traputa sinturakurqan. ⁵ Chaymandaqam suq taksha pilankunan yakuta basyashpa, ch'akiyllapata mayllarqan. Mayllashpaqam, chay sinturakushqan trapuwan ch'akiyllapata chakichirqan.

⁶ Chaymandaqam Simun Pidrupa ch'akindana rirqan mayllaq. Chaymi Simun Pidruqa nirqan:

—Taytitu, ¿qamchu ch'akiykunata ringi mayllaq? nishpa.

⁷ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqa rurashqaytaqam manaraq atingichu intyindiya. Chayman-daraqmi ringi intyindiqqa, nishpa.

⁸ Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:

—Taytitu, maychikapismi mana nunka balinmanchu, qam ch'akiykunata mayllanaykiqa, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqa mana ch'akikita mayllaptiyqam, mana yach'akuqniychu ringi kaq, nishpa.

⁹Chayshina niptinraqmi, Simun Pidruqa nirqan:

—Taytitu, amar ch'akiytallachu mayllayqa. Ashwanri makiykunata, umaytapis mayllayqa, nishpa.

¹⁰Chaymi Jisusqa kayshina nirqan:

—Chayraq mayllakuqmi mana nisitanchu, tukuy kwirpunda mayllananga. Chaqa tukuy kwirpunmi limpyu. Ch'akingunatallam balin mayllanambaqqa. Qamkunaqam yaqqa yumbayniki limpyu kangillapa; piru manam yumbaynikichu, nishpa.

¹¹Chayshinaqam Jisusqa nirqan, yach'ashpa: Pim rin intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa. Chaymi nirqan “Manam yumbaynikichu limpyuqa kangillapa”, nishpa.

¹²Chayshina ch'akiyllapata mayllashpaqam, chay kapanda rurakurishpa, tiyarishpa mesaman, kayshina tapuwarqanllapa:

—¿Intyindingillapachu: Imapaqrq Jisukristu ch'akiyllapata mayllashqa, nishpaqa? ¹³Qamkunaqam niwangillapa: “Yach'achikuqniy” ichu “Kamachikuqniy”, nishpa. Chaytaqam allipta niwangillapa. Chaqa allibmi qamkunapa yach'achikuqniki, kamachikuqniki kani. ¹⁴Piru chayshina kashpapismi, ch'akikillapata mayllashqa kani. Chayshinar qamkunapis suqniki suqniki ch'akikillapata mayllachinakuy. ¹⁵Chaqa noqaqam allita rurashpa, kawsashqa kani. Chayri chay kawsashqayshina, qamkunapis shumaqta kawsayllapa. ¹⁶Alliptam niykillapa, suq kriyaduqam mana atinchu kayta mas kamachikuq patrunninmandaga. Suq kach'adupismi mana mas kamachikuqchu patrunninmandaga. ¹⁷Kay nishushqayllapata intyindiwashpa, chayshina rurashpaqam, kushikushpa ringillapa kawsaq.

¹⁸'Chaytaqam mana yumbaynikipaqchu niykillapaqa. Chaqa qamkunata akrashushpaqam, allita riqsiykillapa. Piru rinmi kumpli q Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: “Noqawan pulla mikuqmi kuntraypaq tikrakashqa”, nishpa.* ¹⁹Chay nishushqayllapaqam manaraq kashqachu. Piru noqa kikiymi chaykunapaq niykillapa, chay nishushqayta rikashpa, kriyinaqkillapa: Jisusmi Dyus Akrashqan Washadur, nishpa. ²⁰Alliptam niykillapa, kach'ashqayta mayqan ch'ayachiqqam noqatashina ch'ayachiykan. Noqata ch'ayachiwaqqam kach'amuwaqtapis ch'ayachiykan, nishpa.

Jisusmi nirqan: “Judasmi rin intrigakuwaq”, nishpa

(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

²¹Chayshina nishpaqam Jisusqa ancha llakishpa, kayshina niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, qamkunamanda suqnikim ringi intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa.

²²Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa chapanakurqayllapa. Chaqa manam yach'arqayllapachu: ¿Mayqanniypaqmi chayshinaqa niykan? nishpaqa. ²³Kanan Jisusqam noqata ancha kuyawarqan. Chaymi ladi-tumbi isqandashpa, mikuykarqay. ²⁴Chaypi kaykaptiyimi, Simun Pidruqa siñiyawarqan, Jisusta tapunaypaq: ¿Pish chay intrigakuqqa? nishpa.

²⁵Chaymi noqaqa Jisusman isqandashpa, uyaritaplla tapurqay:

—Taytitu, ¿pitaq chay intrigakushuqqa? nishpa.

²⁶Chaymi Jisusqa niwarqan:

* 13:18 Salmo 41.9

—Noqam suq pidasu kachangata nuyuchishpa, chay intrigakuwaqtaqa rini qoq, nishpa.

Chayshina niwashpaqam, suq pidasu kachangata mikunapi nuyuchishpa, Simumba churin Judas Iskaryutita qorqan. ²⁷ Chay pidasu kachangata Jisus qoptingam, Judasqa ch'askirgan. Piru chay urasmi dyabluqa Judaspa shungonman yaykurqan. Chaymi Jisusqa paytaqa kayshina nirqan:

—Chay ruranayki kaqtaqar utqana ruray, nishpa.

²⁸ Piru mesapi kaqkunaqam mana ni mayqanniypis intyindirqayllapachu: ¿Imapaqraq kayshinaqa nin? nishpaqa. ²⁹ Wakinniyyam yuyarqayllapa: Judaspa makimbim chay taliga qellayqa. Chaych'i Jisusqa kach'aykan, kay fyistapaq imata randinambaq, ichuraq pubrikunata imata qonambaq, nishpa. ³⁰ Chaymandaqam chay Judasqa chay pidasu kachangata mikushpaqa, chay kaykashqanmanda atarishpa, lluqshirqanna sawaman. Chay urasqam tutana karqan.

Jisusmi kay mushuq liyta kamachikurqan

³¹ Chayshina Judas sawaman lluqshiptingam, Jisusqa nirqan:

—Kay diyakunam Tayta Dyus noqapaq yumbayta rin yach'achiq: Noqamanda Shamuq Runam ancha allin, ancha pudirniyuq, nishpa. ³² Chaqa noqa ancha allita rurashqayraykum, Taytay Dyusqa ancha alabadu rin kaq. Kanan Dyus kikinmi das yumbayta rin intyindichiq: Noqamanda Shamuq Runam ancha allin, ancha pudirniyuq, nishpa. ³³ Kuyashqay wambraykuna, mananam qamkunawanqa unaytachu rini kaq. Chayraykam ringillapa maskawaq. Piru isrraylinukunata nishqayshinam, qamkunatapis niykillapa, may rishqaymanqam mana atingillapachu riyta, nishpa. ³⁴ Chaymi kay mushuq kamachikushqayta niykillapa: Noqaqam ancha kuyaykillapa. Chayshinallar qamkunapis suqniki suqnikiwan kuyanakuyllapa, nishpa. ³⁵ Chayshina qamkuna shumaqta kuyanakuptikiqam, chay rikashuqkunaqa rinllapa yach'aq: Alliptam paykunaqa Jisuspa yach'akuqninguna, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: “Ringim ñigawaq”

(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

³⁶ Simun Pidrum Jisusta tapurqan:

—Taytitu, ¿maymanmi ringi riq? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—May rishqaymanqam mana ringichu atiq ikiyta riytaqa. Chaymandaraqmi ringi sigiwaqqa, nishpa.

³⁷ Chayshina Jisus niptingam, Pidruqa nirqan:

—Taytitu, ¿imaraykutaq kananqa mana atinichu sigishuytaqa? Chaqa listum kani, qambi kriyishqayrayku wañunaypaq, nishpa.

³⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Alliptachu qamqa listu kangi noqapi kriyishqaykirayku wañunaykiqa? Piru alliptam niyki, gallu manaraq kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq: “Manam riqsinichu Jisustaqa”, nishpa.

14

Jisusmi ñanninchiqshina Tayta Dyusman ch'ayananchiqqa

¹ 'Amar llakiyllapachu ni manchayllapachu. Ashwanri Tayta Dyuspi yuyakushpaqa, noqapipis yuyakuyllapa. ² Taytay tiyashqambiqam kan ancha achka wasikuna. Mana kaptinqach'i, nishunayllapata. Noqam rishpa, mas wasikunata rurashaq qamkunapaq. ³ Chaymandaqam syilupi

qamkunapaq chay lugarta allichashpa, rini kutimuq apashunayllapa, chay kashqaypi qamkunapis pullay kanaykillapa. ⁴ Qamkunaqam noqapaq yach'angillapana: Jisukristum waqmanmi rin, nishpa. Chaqa ñandapismi riqsingillapana.

⁵ Chayshina Jisus niptinqam, Tumasqa nirqan:

—Taytitu, manam yach'anillapachu: Maymanmi ringi, nishpaqa. Chayshinaqa ¿imashinataq atinillapa yach'ayta: Mayqan ñandam rishaqllapa chay rishqaykimanqa? nishpa.

⁶ Chaymi Jisusqa kayshina nirqan:

—Dyusman riq ñanmi kani. Allip kaqmi kani. Kawsachikuqpismi noqa kani. Chaqa manam pipis pay kikinllaqa atincho ch'ayayta Tayta Dyusmanqa. Noqaraykullam atingillapa ch'ayaytaqa. ⁷ Chaymi noqata riqsiwashpaqa, Taytaytapis riqsingillapa. Chaqa noqata rikawashpaqam, alabis paytapis rikaykangillapana, nishpa.

⁸ Chaymi Filipiqa nirqan:

—Taytitu, rikachiwayllapar Taytaykita, payta rikashpa, noqaykuna kushkunaypaq, nishpa.

⁹ Chayshina tapuptinmi, Jisusqa Filipita nirqan:

—¿Filipi, unaynam qamkunawanqa kani! ¿Ima, kanangamanchu manaraq riqsiwashqa kangi? Noqata rikawaqqam Taytaytapis rikashqana. Chayshinaqa ¿imaraykutaq niwangi: “Rikachiwayri Taytaykita”, nishpaqa?

¹⁰ ¿Ima, manachu kriyingi: Jisusmi Taytanwan suqla; Tayta Dyusmi Jisuswan suqla, nishpaqa? Chaqa tukuy ima nishushqayqam mana noqapa yuyayniyllachu. Ashwanmi Taytay noqawan kashpa, yumbay chay rurashqaykunata pay kikin rurashqa. ¹¹ Chayri kriyiwayllapa, Taytaywanmi suqla kani. Paypismi noqawan suqla. Piru mana munashpa kriyiwaytaqa, chay rurashqaykunata rikashpa, kriyiwayllapa. ¹² Chaqa alliptam niykillapa, noqapi kriyiqkunaqam rurashqay layakunata rinllapa ruraq. Noqa Taytayman riptüymi, mas ispantaypaq milagrukunata rinllapa ruraq. ¹³ Chaymi shutiypi tukuy ima mañawashqaykita rini ruraq. Chayshina ruraptiyqam, ancha achka runa, warmi Tayta Dyusta rinllapa alabaq. ¹⁴ Mushuqmanda niriycillapa: Noqapa shutiypi tukuy ima mañawashqaykitam rini ruraq, nishpa.

Jisusmi ufrisurqan Santu Ispiritunda kach'amunambaq

¹⁵ Qamkuna noqata allipta kuyawashpaqar, kamachikushqayta rurayllapa. ¹⁶ Kanan noqaqam Taytayta rini mañaq, suq kunswilashuqta kach'amunambaq, qamkunapa pullayki tukuy tyimpu kanambaq. ¹⁷ Payqam Dyuspa Santu Ispiritun. Payqam allip kaqtalla qamkunata rin yach'achishuq. Piru noqapi mana kriyiqkunaqam paytaqa mana atinllapachu ch'askiyta shungombiqa. Chaqa paytaqam mana rikanllapachu, ni riqsinllapachu. Piru qamkunaqam Santu Ispiritutaqa riqsingillapa, qamkunawan kashqanrayku. Kanan payqam qamkunapi tukuy tyimpu rin kawsaq. ¹⁸ Manam rinichu dijashuqllapa wakchatashinaqa. Ashwan qamkunamanmi rini kutimuq. ¹⁹ Ashla tyimpumandaqam runakunaqa manana rinllapachu rikawaq. Piru qamkunaqam ringillapa rikariwaq. Chaqa noqa kawsamushqayraykum qamkunapis tukuy tyimpu ringillapa kawsaq. ²⁰ Chay kawsamushqay diyapim qamkunaqa ringillapa yach'aq Taytaywan kashqayta, noqawan kashqaykillapata, noqapa ispirituy qamkunapa shungoykipi kashqanda. ²¹ Kamachikushqayta kasuqqam allipta kuyawan. Chay kuyawaqtaqam

Taytayqa kuyan. Noqapismi paytaqa kuyashpa, payman rini shamug riqsiwanambaq.

²² Chaymi suq Judas (mana chay Judas Iskaryutichu), nirqan:

—Taytitu, ¿imashinan noqaykunallaqa rinillapa rikashuqqa? ¿Imaraykutaq chay mana kriyiqkunapismi mana rinllapachu rikashuqqa? nishpa.

²³ Chayshina tapuptinmi, Jisusqa chay allin Judasta nirqan:

—Qamkuna kuyawashpaqam, nishqayta ringillapa kasuwaq. Kanan Taytayqam qamkunata rin kuyashuq. Chaymi noqaqa Taytaywan rini shamug, qamkunawan pulla kawsanaypaq. ²⁴ Kay nishushqayqam mana noqapa yuyayniyllachu. Ashwan chay kach'amuwaq Taytay niwashqandallam noqaqa niykillapa. Piru mana kuyawaqqam chay nishqaytaqa mana kasunchu.

²⁵ Yumbay kaykunatam pullaykillapa kashparaq, noqa kikiy niykillapa.

²⁶ Piru Taytaymi rinna kach'amuq Santu Ispiritunda noqapa rrimplasuy, qamkunata yanapashushpa kunswilashunan. Chay Santu Ispiritunmi tukuy imata rin yach'achishuqllapa. Tukuy ima nishushqaytapismi rin yuyachishuqllapa.

²⁷ Dyuspi mana kriyiqkunaqam mana noqashinaqa atinllapachu yanapashuyta, kushikushpa shumaqta kawsanaykillapa. Piru noqaqam rini yanapashuqllapa, kushikushpa kawsanaykillapa. Chaymi dispidikashpa niykillapa, ama nimata manchayllapachu ni llakiyillapachu. ²⁸ Chaqa uyawashqam kangillapa, kayshina nishushqayta: “Rishpaqam rini kutimug qamkunaman”, nishpa. Noqamandaqam Taytay mas kamachikuqqa. Chaymi qamkuna allipta kuyawashpaqa, Tayta Dyusman riptiyqa, dijury kushikungimanllapa. ²⁹ Kaykunataqam nishushqallapa kani, manaraq nimapis pasaptin, kay nishushqayta rikashpa, noqapi yuyakunaykillapa.

³⁰ Qamkunawanqam manana achkataqa rinichu parlaq. Chaqa kay mundupa kamachikuqnin dyabluqam shamuykanna. Piru payqam mana nima pudirniyuqchu, noqata kamachiwananqa. ³¹ Ashwanmi Tayta Dyusta kasushpa, noqaqa rini wañuq, yumbay runakuna, warmikuna yach'ananllapa: Jisukristum Tayta Dyusta kuyashpa, kamachishqanda rur- nishpa.

Chaymandaqam nirqambis:

—Atariyllapa. Akullapana, nishpa.

15

Jisusqam noqanchiqkunawanqa suq yura ubasshina

¹ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Noqaqam suq yura ubasshina kani. Taytayqam chay yura ubasta kwidaqshina. ² Noqapi yuyakuqkunaqam chay yurapa allin rikrangunashina. Piru Taytayqam chay yurapa mana puqoq rikrangunataqa kuchun. Piru chay puqoq rikrangunataqam tirapashpa qoraykanshina. Chaqa paykunapa bidanmanda tukuy ima mana baliqkunata wichukuykan, mas shumaqta payta kasunanllapa. ³ Chaymi Dyus nishqanda yach'achishuptyyqa, qamkunaqa qoradushina kangillapa. ⁴ Noqaqam qamkunata tukuy imapi rini yanapashuq. Chayri noqapi tukuy shungo yuyakushpa, kawsayllapa. Chaqa suq yura ubaspa rikran pitikashpaqam, manana atinchu puqoyta. Chayshinallam qamkunapis noqapi mana yuyakushpaqa, mana atingillapachu Dyus munashqanda rurashpa kawsaytaqa.

⁵ Noqaqam chay yurashina kani. Qamkunaqam chay yurapa rikrangunashina kangillapa. Chaymi noqapi yuyakuptikiqa, rini yanapashuq, allita

rurashpa kawsanaykillapa, ancha puqoq yurashina kanaykillapa. Piru noqapi mana yuyakushpaqam, mana atingillapachu shumaqta kawsaytaqa. ⁶ Chaqa noqapi mana yuyakuqqam wichukushqa rin kaq. Tukuy jwirsandam limpu rin pyirdiq, suq yurapa rikran pitikashpa chakiqshina. Chay rikrandaqam ninapi rupachinllapa.

⁷ Piru qamkuna noqapi yuyakushpa, nishushqayta kasuwaptikiqam, tukuy ima mañashqaykita Taytayqa rin qoshuqllapa. ⁸ Kanan qamkuna allita rurashpa kawsaptikiqam, chay rikashuqkunaqa Dyusta rinllapa alabaq. Chaqa chayshina kawsashpa, ancha puqoq yurashina kashpaqam, allip yach'akuqniykuna ringillapa kaq. ⁹ Taytaymi noqata ancha kuyawan. Chayshinallam noqapis qamkunataqa ancha kuyayki. Chayshina kuyashuptyqar, noqamandaqa ama akrakayllapachu. ¹⁰ Chaqa noqagam Taytay Dyus niwashqanda kasuni. Chaymi paymandaqa mana akrakanichu. Chayshinallam qamkunapis kasuwashpaqa, mana nunka noqamandaqa ringillapachu akrakaq.

¹¹ 'Chaykunataqam niykillapa, noqawan tukuy shunqo kushikunaykillapa. ¹² Chaymi kayshina kamachiykillapa: Noqa kuyashushqayshinar, suqniki suqnikiwan kuyanakuyllapa. ¹³ Suq runa yanasungunata (yanasangunata) ancha kuyashpaqam, wañunman washanambaq. Chay laya wañuqmi yumbay runamanda mas kuyakuqqa. ¹⁴ Nishushqayta kasushpaqam, yanasuykuna (yanasaykuna) kangillapa. ¹⁵ Mananam kriyadushinachu kangillapa. Chaqa suq kriyaduqam mana yach'anhu: Patrinniymi kay imata rin ruraq, nishpaqa. Piru noqagam Taytay tukuy ima niwashqanda qamkunata nishushqa kani. Chaymi yanasuykunana (yanasaykunana) kangillapa. ¹⁶ Piru manam qamkunachu noqataqa akrawashqa kangi. Ashwanmi noqa qamkunata akrashushpa, numbrashushqa kani, rinaykillapa noqapa shumaq nutisyayta yach'achikuq, achka runa, warmi tukuy tyimpu noqapi yuyakunanllapa. Chayshina ancha puqoq yurashina kaptikillapaqam, noqapa shutiypi tukuy ima mañakushqaykita Tayta Dyusqa rin qoshuqllapa. ¹⁷ Chaymi niriykillapa, suqwan suqwan kuyanakunayki.

Jisusta ch'iqniqkunam noqanchiqtapis rinllapa ch'iqniwaqninchiq

¹⁸ Noqapi mana kriyiqkunam ancha ch'iqniwanllapa. Chaymi qamkunatapis ch'iqnishungillapa. ¹⁹ Chaqa unaynam noqapi mana kriyiqkunamanda akrashushqallapa kani. Chaymi paykunashina manana ruraptikillapaqa, ch'iqnishungillapa. Piru qamkuna mana allita ruraptikiqgach'i, paykunaqa kuyashungimanllapa uchayuq masingunataashina. ²⁰⁻²¹ Chaqa qamkunata nishushqayshinam: "Suq kriyadutaqa mana rrispitanllapachu maski patrinninmandaqa." Chayshinallam qamkunatapis mana rinllapachu rrispitaquq maski noqamandaqa. Chaymi chay mana kriyiqkunaqa noqata qesachawashpa, qamkunatapis rinllapa qesachashuq. Chaqa noqapi mana kriyiqkunaqam kach'amuwaq Dyustapis mana riqsinllapachu yuyaynimbiqa. Chaymi qamkuna noqapi yuyakuptikiqa, qamkunatapis rinllapa qesachashuq. Piru kasuwaqkunaqam qamkunatapis rinllapa kasushuq.

²² Noqa mana shamuptiy yach'achikuqqach'i, chay qesachakuqkunaqa mana uchayuqchu kananda. Piru kananqam uchangunapaq yach'achiptiyqa, manana atinllapachu niyta: "Manam yach'arqaychu: Uchayuqmi kani, nishpaqa". ²³ Chaymi noqata ch'iqniwaqkunaqa Taytaytapis ch'iqniyanllapa. ²⁴ Kanan ispanataypaq milagrukunata paykunapa ñawpambi mana ruraptiyqach'i, mana uchayuqchu kanandallapa. Piru paykunaqam chay milagrukunata rikashpapis,

noqata, Taytayta ch'iqniwanllapa. ²⁵ Piru chayshinaqam pasashqa, kumplinambaq Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: “Mana nima uchayuq kaptiypismi, ch'iqniwarqanllapa”, nishpa.*

²⁶ Piru noqagam Tayta Dyusman rishpaqa, rini kach'amuq chay kunswilakuq Santu Ispiritunda. Paymi Dyusmanda shamushpa, allip kaqtalla rimashpa, noqapaq rin yach'achishuqllapa. ²⁷ Qamkunapismi noqapaq ringillapa yach'achikuq. Chaqa qallarishqay diyamandapacham qamkunaqa pullay kashqallapa kangi.

16

¹ Jisusqam nirqambis:

—Chaykunataqam nirqaqllapa, qamkuna padisishpapis, ama disani-makanayki. ² Chaqa rinllapam qatishuq sinaguga wasikunamanda. Rinmi ch'ayamuq tyimpu, wanchishuqkuna kayshina yuayan: Chay mana baliq Jisuspi kriyiqkunata wanchishpaqam, Taytanchiq Dyusta kasuykanchiq, nishpa. ³ Chaqa paykunaqam noqapi Taytaypi mana nunka yuyakushpa, chayshinaqa rinllapa wanchishuq. ⁴ Kayshinaqam niykillapa, chay qe-sachashunan uras ch'ayamuptin, yuyanaykillapa kay nishushqayta, nishpa.

Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawanchiqllapa

Jisusqam kayshinapis noqaykunataqa yach'achiwarqan:

—Qamkunawan kaykashpam, manaraq yumbaytachu nishurqaqllapa.

⁵ Kanan rininam kutiriq Taytay kach'amuwaqman. Piru qamkunaqam mana tapuwangichu: “¿Maymanmi ringi?” nishpaqa. ⁶ Ashwanmi kaykunata nishuptiyllapaqa, ancha llakingillapa. ⁷ Piru ama llakiyillapachu. Allip kaqtam niykillapa. Qamkunapaqam mas alli, kay mundumanda rinaypaq. Mana riptiyqam, chay kunswilashuq Santu Ispirituqa mana rinchu shamuy qamkunamanqa. Piru noqa rishpam, rini kach'amuq, qamkunaman shamunambaq. ⁸ Chaymi chay Santu Ispiritu shamushpaqa, kay mundupi uchayuqkunata rin yuyachiq: Ay, uchayuqmi kani, ninambaqllapa. Rinmi yuyachiqqis: Dyusmi ancha allin. Paymi rin jusgawaqninchiq, ninambaqllapa, ⁹ yach'anambaqllapa: Jisuspi mana kriyishqayraykum, uchayuqna kani, nishpa. ¹⁰ Chayshina Taytay kashqanman kutiptiyqam, manana ringillapachu rikawaq. Piru ringillapam yach'aq: Jisukristum ñanninchiqshina, Dyusman rinanchiqllapaqa, nishpa. ¹¹ Ringillapapismi yach'aq: Tayta Dyusmi, ancha allita jusgashpa, kay mundupa kamachikuqnin dyabluta sintinsyashqana, kastigadu kanambaq, nishpa.

¹² Jisusqam kayshinapis nirqan:

—Kanmi masta qamkunata nishunaypaq. Piru kananqam mana ringillapachu atiq intyindiya. ¹³ Piru Dyuspa Santu Ispiritun shamushpam, tukuy ima allip kaqta rin yach'achishuqllapa. Manam rinchu yach'achishuq pay yuyashqandaqa. Ashwanmi yumbay uyashqanda qamkunataqa rin intyindichishuq: Kaykunam rin pasaq, nishpa. ¹⁴ Chay Santu Ispiritum noqataqa rin alabawaq. Kanan noqamanda uyashqandam rin yach'achishuqllapa. ¹⁵ Taytay Dyus tukuy ima yuyashqandam noqapis yach'ani. Chaymi chay yach'ashqayta Santu Ispiritupis rin yach'achishuqllapa, nishpa.

Jisuspa yach'akuqninguna puntata llakishpam, rinllapa kushikuq

¹⁶ Jisusqam kayshinapis nirqan:

* 15:25 Salmo 35.19; 69.4

—Ashla diyamandaqam manana ringillapachu rikawaq. «Chaqa Taytaymannam rini kutiriq.» Piru ashla diyamandaqam mushuqmanda ringillapa rikariwaq, nishpa.

¹⁷ Chaymi wakin noqaykuna yach'akuqningunaqa suqniy suqniy kayshina parlarqayllapa:

—¿Imapaqmi kay layataqa niwanchiq? ¿Imam munan niyta: “Ashla diyamandaqam manana ringillapachu rikawaq. Chaqa Taytaymanmi rini kutiriq. Piru ashla diyamandaqam mushuqmanda ringillapa rikariwaq”, nishpa? ¹⁸ ¿Imam munan niyta, “Ashla diyamanda”, nishpaqa? Manam intyindinichu chay nishqandaqa, nishpa.

¹⁹ Piru Jisusqam yach'arqanna noqaykuna parlashqaypaq. Chaymi niwarqanllapa:

—Noqam nishushqallapa kani: “Ashla diyamandaqam manana ringillapachu rikawaq. Piru ashla diyamandaqam mushuqmanda ringillapa rikariwaq” nishpa. ¿Ima, kaypaqchu qamkunaqa tapunakuykangi? ²⁰ Alliptam niykillapa, qamkunaqa ancha llakishpa, ringillapa waqaq. Piru noqata kuntrawaqkunaqam rinllapa kushikuq. Piru chayshina qamkuna ancha llakishpapi, ringillapa kushikuq. ²¹ Suq warmi qeshyanan urash ch'ayamuptinqam, nanaywan ancha padisin. Piru wawitanda qeshyapaqam, qonqanna nanashqandaqa. Chaqa kay mundupi wawitan nasiptinqam, anchana kushikun. ²² Chayshinam qamkunapis kananqa ancha llakingillapa. Piru kutimushpam, rini watukushuqllapa. Chay diyapiqam tukuy shunqo ancha ringillapa kushikuq. Mananam ni pipis atinqachu llakichishuytaqa.

²³ 'Kanan chay diyapiqam manana nimatapis ringillapachu tapuwaq. Ashwanmi allipta niykillapa, shutiywan Taytay Dyusman ringillapa mañakuq. Chaymi payqa rin qoshuqllapa. ²⁴ Kanangamanmi mana nimatapis shutiywanqa Taytaymanqa mañakushqallapachu kangi. Paymanri mañakuyllapa, ch'askishpa, ancha kushikunaykillapa.

Jisusmi kay mundupi yumbay kuntraqkunata rin binsiq

²⁵ 'Kanangamanmi achka kumparasyunwan qamkunata yach'achishushqa kani. Piru suq tyimpupiqam manana chay kumparasyunqanawanqa rinichu yach'achishuqllapa. Ashwanmi ancha klaruta rini yach'achishuqllapa Taytaypaqqa. ²⁶ Chay tyimpupiqam Taytaymanqa ringillapa mañakuq noqapa shutiypi. Mananam nisisaryuchu rin kaq, noqalla qamkunapaq mañakunaypaqqa. ²⁷ Chaqa qamkunaqam noqata kuyawashpa, yuyakungillapa: Jisukristum Tayta Dyusmanda shamushqa, nishpa. Chaymi Taytay Dyus ancha kuyashungillapa. ²⁸ Tayta Dyusmandam kay munduman shamurqay. Piru kananqam kay munduta dijashpa, paymanna rini kutiriq, nishpa.

²⁹ Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa nirqayllapa:

—Kananqam manana kumparasyunwancho noqaykunataqa yach'achiwaykangi. Ashwanmi ancha klarutana niwaykangillapa.

³⁰ Kananqam noqaykunaqa intyindinina: Qami tukuy imata yach'angi, nishpa. (Chaqa manaraq tapushuptiyllapam, qamqa yach'angina: Kayshinam rinllapa tapuwaq, nishpa.) Chaymi mana ni nisisaryuchu noqaykuna tapushunayqa. Chayraykum yach'anillapa: Dyusmi qamtaqa kach'amushushqa, nishpa.

³¹ Chaymi Jisusqa kayshina niwarqanllapa:

—¿Kananqachu allipta noqapi yuyakungillapa? ³² Kanalitanmi chay urasqa rinna ch'ayamuq. Chay uraspi llam qamkunaqa waqta kayta ringillapa

shikwacaq. Noqataqam sapalitayta ringillapa dijawaq. Piru manam sapalitayllachu rini kaq. Chaqa Taytaymi noqapa pullay. ³³ Chaymi kaykunata nishushqallapa kani, noqapi allita yuyakushpa, ama nimata manchanaykilla. Kay mundupi ringillapa padisiq. Piru noqapi yuyakushpa, animakayllapa. Chaqa noqaqam kay mundupi yumbay kuntrawaqkunata binsishqa kani.

17

Jisusmi paypi yumbay kriyiqkunapaq Dyusman mañakurqan

¹ Chaykunata nishpaqam, Jisusqa syiluman chapakushpa, kayshina mañakurqan:

—Taytitu, chay wañunay urasqam ch'ayamuykanna. Chayri runakunata noqa Churikipaq intyindichiy: Jisukristum ancha allin ancha kamachikuq, nishpa. Chayshina willaptikiqam, noqapis paykunata atishaq yach'achiyta: Tayta Dyusmi ancha allin kamachikuq, nishpa. ² Qami numbrawashqa kangi, yumbayta kamachinaypaq, noqapi yumbay yuyakuqkunata tukuy tyimpupaq kawsachinaypaq. Chaqa paykunatam animachishqa kangi, noqapi yuyakunanllapa. ³ Kanan qamllam allip Dyusqa kangi. Qam kikikim kach'amuwashqa kangi kay munduman. Chaymi qambi, noqapi yuyakuqkunaqa suq bidapi tukuy tyimpupaq rinllapa kawsaq.

⁴ 'Yumbay niwashqaykitam rurashqana kani, kay mundupi yumbay tiyaqkuna yach'ananllapa: Tayta Dyusmi ancha allin kamachikuq, nishpa.

⁵ Taytitu, unayqam manaraq kay mundu kaptin, ancha baliq llipyay kamachikuq kashpa, qamwan kawsarqay. Kanambisri ruray, chay unayshina karinaypaq.

⁶ 'Kay mundupi kawsaqkunamandam qam wakingunata akrashqa kangi, yach'akuqniykuna kanambaq. Chaymi paykunata qambaq yach'achishqa kani. Kanan paykunaqam qam nishqaykita kasushqallapa.

⁷ Chaymi kananqa paykunaqa yach'anllapa: Jisukristum tukuy imata ruran, yach'achikun, Tayta Dyus yanapaptin, nishpa. ⁸ Chaqa qam niwashqaykitallam paykunataqa yach'achishqa kani. Chaymi noqapi allita yuyakushpa, kananqa yach'anllapana: Allibmi Tayta Dyus Churin Jisukristuta kach'amushqa, nishpa.

⁹ 'Chaymi qamba kaqkunapaq ancha rrugayki. Chaqa paykunataqam noqata qowashqa kangi. Piru chay kuntrashuqkunapaqqam mana rrugaykicu. ¹⁰ Chaqa noqapa yumbay yach'akuqniykunaqam qambapis. Chayshinallam qamanda yumbay yach'akuqkunapis noqapa. Chayshina noqapa kashpam, paykunapis suqkunata intyindichinllapa: Jisukristum ancha allin kamachikuq, nishpa.

¹¹ 'Noqaqam kay mundumandaqa qamanna rini shamuy. Piru yumbay yach'akuqniyqam kay mundupilla rinllapa kidaq. Chaymi ancha allin Taytitu, qamta rrugayki noqapi yuyakuqkunata allita kwidanayki, suq ayllushina kuyanakushpa kawsananllapa, qam noqawan kawsashqanchiqshina. ¹² Chaqa kay mundupi paykunapa pullanllapa kashpaqam, noqapa chay qowashqayki yach'akuqniykunata kwidashqa kani, qam yanapawaptiki. Chaymi yumbay paykunamanda chay chinganambaq kaqla rin chingaq, dyabluta kasushqanrayku. Chayshina chingaptinmi, qamba Santu Libruyki nishqanqa rin kumpli.

¹³ 'Kananqam qam kashqaykimanna rini kutimuy. Piru kay mundupiraq kashpaqam, kay yach'akuqniykunata yach'achini, noqa kushikushqayshina, paykunapis ancha kushikunambaq. ¹⁴ Chaymi noqapa yach'achiwashqaykita paykunataqa yach'achishqana kani. Chayraykum

chay mana munaq kriyiqkunaqa paykunataqa ancha ch'iqninllapa. Chaqa noqapi kriyiqkunapismi noqashinana yuyanllapa. Mananam yuyanllapachu chay mana kriyiqkunashinaqa. ¹⁵ Piru manam rrugaykichu, paykunata kay mundumanda surqonaykipaqa. Ashwanmi rrugaykiqa dyablumanda washanaykipaq. ¹⁶ Noqaqam mana kay mundumanda kaqkunashinachu yuyani. Chayshinallam noqapi kriyiqkunapis manana kay mundumanda kaqkunashinachu rinllapa yuyaq. ¹⁷ Yush'ayku paykunata akrashpa yach'achiy, qamtalla kasushunanllapa. Chaqa chay yach'achikushqaykiqam mana llullachu. Ashwanmi allip kaqla. ¹⁸ Taytitu, qamqam kay munduman kach'amuwashqa kangi. Chayshinallam noqapis kay yach'akuqniykunata kay mundupi tiyaqkunaman kach'ashqa kani, noqapaq yach'achikunanllapa. ¹⁹ Chaqa paykunata washanaypaqmi noqa kikiy intrigakani wafunaypaq, paykunapis allip kaqpi kriyishpa, tukuy shungo qaman intrigakananllapa.

²⁰ 'Paykuna noqapaq yach'achikuptinmi, suqkunapis noqapi rinllapa yuyakuq. Chaymi mana kay kriyiqkunapaqlachu rrugaykiqa. Ashwanmi rruqaykiqa noqapi manaraq kriyiqkunapaqpis, ²¹ yumbaynin qambi, noqapi kriyishpa, suq ayllushina kanambaqllapa, qam noqawan suq ayllushina kashqanchiqshina. Chayshina kuyanakushpa kawsaptinllapam, suqkuna paykunata rikashpa, rinllapa kriyiq: Taytanchiq Dyusmi Jisusta kach'amushqa, nishpa. ²² Chaqa qam numbrashqa kangi, ancha yach'ayniyuq kamachikuq kanaypaq. Chayshinallam noqapis kay yach'akuqniykunata numbrashqa kani, ancha yach'ayniyuq kamachikuqkuna kashpa, kuyanakushpa, suq kwirpushinalla kananllapa, qam noqawan kashqanchiqshina. ²³ Kanan qamqam noqawan kashpa, ancha yanapawangi. Chayshinallam noqapis paykunawan kashpa, ancha yanapani, suqwan suqwan kuyanakushpa kawsananllapa. Chayshina shumaqta kawsaptinllapam, chay mana kriyiqkunapis yach'anqallapa: Alliptam Tayta Dyusqa Jisusta kay munduman kach'amushqa, nishpa. Yach'anqallapapismi: Tayta Dyusmi paypi kriyiqkunata ancha kuyan, Churin Jisusta kuyashqanshina, nishpa.

²⁴ 'Taytitu, ancham rruqaykipis, kay qowashqayki yach'akuqniykuna may kashqaypi, pullay kanambaqllapa. Rrugaykipismi yach'anambaqllapa: Tayta Dyusmi Churin Jisusta ancha kuyashpa, ancha alaban, nishpa. Chaqa kay munduta manaraq rurashpam, noqata ancha kuyawashqa kangi. ²⁵ Ancha allin Taytitu, qamta kuntrashuqkunaqam mana riqsishungichu. Piru noqaqam riqsiyki. Kanan yumbay kay yach'akuqniypismi yach'an: Taytanchiq Dyusmi Churin Jisusta kay munduman kach'amushqa, nishpa. ²⁶ Taytitu, noqam paykunataqa yanapashqa kani, qamta riqsishunambaq shunqonllapapi. Chayshinallam paykunata masta rini intyindichiq, suqkunata kuyanambaqllapa, noqata kuyawashqaykishina. Chaqa chayta paykuna intyindiptinqam, noqapa ispirituyqa paykunapa shunqombi rin kaq, nishpa.

18

Jisusta prisurqanllapa

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

¹ Chayshina Tayta Dyusman mañakushpaqam, Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunawan rirqayllapa chay kibrada Sidrumba chimba ladunman. Chaypim karqan suq wirta. Chay wirtamanmi yaykurqayllapa. ² Chay Judas Jisusta intrigakuqpis riqsirqan chay wirtataqa. Chaqa Jisusqam achka bwiltasta noqaykunawan chaypiqa tandakashqa karqan. ³ Chaypi

kaykaptiyllapam, kamachikuq isrraylinu kurakuna, farisiyukunapis Dyuspa adurana wasinmanda suldadukunata kach'amurqan. Achka rrunanu suldadukunapismi paykunawanqa shamurqan. Yumbaymi shamurqanlapa lamparakunawan michakunawan, qerukunata, atun kuchillukunata piskakushpa. Chay runakunapa ñawpandaqam Judas Iskaryuti shamurqan. ⁴ Piru Jisusqam yach'arqanna: Kayshinam rin pasawaq, nishpa. Chaymi das ñawpaman rishpa, yumbayta tapurqan:

—¿Pitam maskaykangillapa? nishpa.

⁵ Paykunaqam nirqan:

—Jisus Nasaritmanda kaqtam maskaykanillapa, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqam kani Jisus Nasaritmanda kaqqa, nishpa.

Kanan chay suldadukunapa pullanmi chay intrigakuq Judasqa karqan.

⁶ Chay uras Jisus “Noqam kani” niptinmi, chay runakunaqa ikip ikip rishpa, pachaman waqtakarqanlapa. ⁷ Chaymandaqam Jisusqa tapurirqan:

—¿Pitam maskaykangillapa? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirirqanlapa:

—Jisus Nasaritmanda kaqtam maskaykanillapa, nishpa.

⁸ Chaymi Jisusqa paykunata nirirqan:

—Nishushqallapanam kani: “Noqam kani”, nishpa. Noqata maskawashpaqa, kay suq runakunataqa dijayllapa rinambaq, nishpa.

⁹ Chayshina niptinmi, kumplirqan pay kikin kayshina nishqan: “Taytitu, chay qowashqayki sigiwaqkunamandaqam mana ni suqta diqashqachu kani chinganambaq”, nishpa.

¹⁰ Simun Pidruqam atun kuchilluyuq karqan. Chaymi payqa chay sinturakushqan kuchillunda baynanmanda surqoshpa, chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriyadun Malku shutiqta machitiyashpa, allin ladu rinrinda pitirqan. ¹¹ Chayta rikashpaqam, Jisusqa Pidruta nirqan:

—Chay atun kuchilluykitaqa chay baynambina waqaychay. Taytaymi niwashqa, ancha ñakanaypaq. Chay ñakaykunaqam noqapaqqa upyanaypaq ancha ayaq yakushina. ¿Akasuchu mana rini ñakaq? nishpa.

Jisustam dimandarqanllapa mas kamachikuq isrraylinu kurakunapi
(Mt 26.57-58; Mk 14.53-54; Lk 22.54)

¹² Chay rrunanu suldadukunam kamachikuqninwan tukuy isrraylinukunapa suldadungunawan Jisusta piskashpa, makingunata ch'aqnarqanlapa.

¹³ Chaymandaqam aparqanllapa Anaspa wasinman. Chaqa Anasqam Kayfaspas swigrun karqan. Kayfasqam chay tyimpupiqqa mas kamachikuq isrraylinu kura karqan. ¹⁴ Chay Kayfasmi chay mas kamachikuq isrraylinukunata nishqa karqan: “Noqanchiqkunapaqqam mas alli, suq runa wañunambaq, yumbayllaqta masinchiqkuna ama wañunanllapa”, nishpa.*

Pidrum Jisusta ñigarqan

(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

¹⁵ Simun Pidrum suq yach'akuq masinwan Jisuspa ikinda rirqanlapa. Chay suq yach'akuqqam chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa rig-sishqan karqan. Chaymi payqa chay kurapa wasimba patyunman Jisuswan yaykurqan. ¹⁶ Pidruqam sawa pungupilla kidarqan. Chaymi chay suq yach'akuq masinqa pungumam shamushpa, purtira chinata rrugashpa, ukukaman Pidrutaqa aparqan. ¹⁷ Chaymi chay purtira chinaqa Pidrutaqa kayshina tapurqan:

—¿Manachu qambis Jisuspa suq yach'akuqnin kangi? nishpa.

* 18:14 San Jwan 11.50

Chaymi Pidruqa nirqan:

—Manám, nishpa.

¹⁸ Kanan ancha chiri kaptinmi, chay kamachikuq kurapa kriyadunguna, wakin suldadukunawan shayashpa, ninapi mashakuykarqanllapa. Chaymi Pidrupis paykunapa pullan shayashpa, mashakuykarqan.

Mas kamachikuq isrraylinu kurakunam Jisusta tapurqanllapa
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

¹⁹ Chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqam Jisusta tapurqan:

—¿Pikunam yach'akuqnikiqqa? ¿Imatam yach'achikushqa kangiq? ²⁰ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqaqam yumbaypa ñawpambi rimashqa kani. Kutin kutinmi sinaguga wasikunapi, Dyuspa adurana wasimbipis yach'achikushqa kani. Chaqa yumbay llaqta masinchiq isrraylinukunam chaykunapi tandakanllapa. Manam nimatapis pakakushpaqa, yach'achikushqachu kani.

²¹ Chayshinaqa ¿imaraykutaq tapuwangi noqataqa? Chay uyawaqkunata tapuyqa. Paykunam nishunqallapa chay yach'achikushqaytaqa, nishpa.

²² Chayshina Jisus niptinmi, suq suldadu chaypi kaqqa suq laputa Jisusta qoshpa, tapurqan:

—¿Ima, chayshinachu mas kamachikuq kuranchiqta kuntistangi? nishpa.

²³ Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Mana allita rimashqa kaptiyqa, niway ima malutam rimashqa kani, nishpa. Piru allip kaqta rimashqa kaptiyqa, ¿imapaqtaq maqawangiqqa? nishpa.

²⁴ Chaymandaqam Anasqa Jisusta ch'aqnashqatalla kach'arqan chay mas kamachikuq kura Kayfasman.

Pidrum Jisusta ñigarirqan

(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

²⁵ Pidru chaypilla shayashpa mashakuykaptinmi, kayshina tapurqanllapa:

—¿Manachu qamqa chay runapa suq yach'akuqnin kangiq? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—Manam noqaqa yach'akuqninchu kani, nishpa.

²⁶ Chay kamachikuq kurapa suq kriyadunmi, chay kriyadupa rinrinda pitishqamba ayllun karqan. Payqam Pidruta tapurqan:

—¿Akasuchu mana rikashushqa kani chay Jisuswan pulla kaptiki chay wirtapi? nishpa.

²⁷ Piru Pidruqam chayshina tapuptingqa, suq kutinda ñigarirqan. Chay urasllam suq gallu kantarqan.

Jisustam gubyirnu Pilatupi dimandarqanllapa

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

²⁸ [Nuta: Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyunqunapi, Isrrayilpipis kamachikurqanllapa. Isrrayilpa rrumanu gubyirnunqam Pilatu shutirqan.] Achikyaykaptinnam Kayfaspá wasinmanda Jisusta aparqanllapa rrumanu gubyirnu Pilatupa dispachunman. Piru manam yaykurqanllapachu chay dispachunmanqa. Chaqa kriyirqanllapa:

Chay furastiru rrumanukunawan kashpa, mapa shunqoyuq rinchiq kidaq. Chayshina kidashpaqam, manana atinchiqmanchu mikuyta chay Paskwa fyistapi mikunataqa, nishpa. ²⁹ Chaymi chay gubyirnu Pilatupa dispachunmanda llugshishpa, paykunata tapurqan:

—¿Ima malutam rurashqa kay runaqa, qamkuna payta kuntranaykiqa? nishpa.

³⁰ Chaymi paykunaqa nirqanllapa:

—Kay runa mana maluta rurashqa kaptinqach'i, noqaykunaqa mana apamunaytachu, nishpa.

³¹ Chaymi Pilatuqa paykunataqa nirqan:

—Qamkuna chay runata apashpa, liyniki nishqanshina justisyata rurayllapa, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay isrraylinukunaqa nirqan:

—Qamkuna rrumanukunam mana dijawangillapachu wanchinayllapa, nishpa.

³² Chayshinam kumplirqan Jisus nishqanga: “Kruspim rini wañuq”, nishpa. (Chaqa rrumanukunallam kruspi klabashpa wanchirqanllapa.)

³³ Chaymi Pilatuqa yaykushpa dispachunman, Jisusta qayashpa, tapurqan: —¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnuqa kangiq? nishpa.

³⁴ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Kikin yuyaynikimandachu kayshinaqa tapuwangi, ichu suqkuna parlachishushqa kaptin? nishpa.

³⁵ Chaymi Pilatuqa nirqan:

—Manam noqaqa isrraylinuchu kani, qambaq yach'anaypaqqa. Ashwan llaqta masiki isrraylinukuna, chay kamachikuq kurakunapismi qamtaqa intrigawashqallapa, kayshina tapushunaypaq: ¿Ima malutam rurashqa kangiq? nishpa.

³⁶ Chaymi Jisusqa Pilatuta nirqan:

—Suq lugarpim gubyirnuqa kani. Manam kay mundupichu. Kay mundupa gubyirnu kaptiyqach'i, kasuwaqkunaqa pilyanandallapa, ama intrigakuwanan chay llaqta masiy isrraylinukunaman. Lukismi mana kay mundupa kamachikuqninchu kani, nishpa.

³⁷ Chayshina niptinqam, Pilatuqa tapurqan:

—¿Chayshinaqachu gubyirnu kangiq qamqa? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, qam nishqaykishinam gubyirnu kani. Noqaqam kay munduman shamushpa, nasishqa kani, allip kaqta yach'achikunaypaq. Chaymi chay allip kaqta kasuqkunaqa noqa nishqayta kasunllapa, nishpa.

³⁸ Chayshina niptinmi, Pilatuqa tapurqan:

—¿Imam chay allip kaqqa? nishpa.

*Pilatam Jisusta sintinsyarqan wanchinambaqllapa
(Mt 27.15-31; Mk 15.6-20; Lk 23.13-25)*

Chayshina tapushpaqam, chay Pilatuqa lluqshishpa sawaman, chay isrraylinukunata kayshina nirqan:

—Manam nima dilituta paypiqa tarinichu. ³⁹ Piru qamkunaqam kustumbriyuq kangillapa, Paskwa fyistapi suq prisuta kach'anaypaq. ¿Munangillapachu kay gubyirnuykita kach'anaypaq? nishpa.

⁴⁰ Chayshina niptinqam, yumbay sh'uqyarqanllapa:

—¡Kay runataqa ama kach'aychu! ¡Ashwan Barrabasta kach'ayqa! nishpa.

Chay Barrabasqam suq ladrin saltiyadur karqan.

19

¹ Chaymandaqam chay gubyirnu Pilatuqa kamachikurqan, Jisusta ancha fiyuta asutinanllapa. ² Kanan chay rrumanu suldadukunaqam suq kuruna kasha likiduta rurashpa, Jisusta umachachirqanllapa. Kanan kapachirqanllapam suq granati kapata. ³ Chaymandaqam ñawpanman qemikashpa, yanqa burlashpa, niqllapa:

—¡Biba, isrraylinukunapa gubyirnu! nishpa.

Chayshina nishpaqam, qaqlambi maqaqllapa.

⁴Chaymandaqam Pilatuqa dispachunmanda lluqshirishpa, isrraylinukunata nirqan:

—Rikayllapa, kay sawamanmi apamuni, qamkuna yach'anaykillapa: Gubyirnu Pilatuqam mana nima dilituta tarinchu paypiqa, nishpa.

⁵Chaymi Jisusqa sawaman lluqshirgan, chay kasha likidu kurunayuq, chay granati kapayuqna. Chaymandaqam Pilatuqa paykunata nirqan:

—¡Mayá, kaypinam kay runaqa! nishpa.

⁶Chaymandaqam chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqa Dyuspa adurana wasinda kwidaq suldadukunawan Jisusta rikashpaqa, ancha jwirtita kayshina sh'uqyarqanllapa.

—¡Kruspi klabay, kruspi klabay! nishpa.

Chaymi Pilatuqa nirqan:

—Qamkuna apashpa, kruspi klabayllapa. Piru noqaqam paypiqa mana nima dilituta tarinichu, nishpa.

⁷Chaymi chay kamachikuq isrraylinukunaqa Pilatutaqa nirqanllapa:

—Noqaykunapaqam kan suq liy, Dyustaqa ama burlananchiqllapa. Piru kay runaqam “Dyuspa Churinmi kani”, nishqa. Chayri chay liy nishqan-shina wañunqa, nishpa.

⁸Chayshina “Dyuspa Churinmi kani”, nishqanda uyashpaqam, Pilatuqa mastana mancharqan. ⁹Chaymi payqa uku dispachunman Jisusta aparishpa, tapurirgan:

—¿Maymandataq qamqa kangiq? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, Jisusqa mana nimatapis nishpachu, uyararqanllapa.

¹⁰Chaymi Pilatuqa tapurqan:

—¿Ima manachu nimatapis niwangiq? ¿Manachu yach'angi, noqa Pilatum ancha kamachikuq kashpa, atini kruspi klabashuyta, ichu kach'ashuyta, nishpaqa?

¹¹Chaymi Jisusqa nirqan:

—Tayta Dyus mana dijashuptinmi, mana nimatapis noqataqa atingimanchu rurawayta. Kaytapis yach'ay: Chay qaman intrigakuwaqmi mas uchayuqqa kidan qamandaqa, nishpa.

¹²Chayshina niptinqam, Pilatuqa ancha munarqan kach'ayta, librina kanambaq. Piru chay isrraylinukunaqam nirqanllapa:

—¡Kay runata kach'ashpaqam, mana gubyirnunchiq Sesarpa yanasunchu (yanasanchu) kangiq! ¡Chaqa mayqan runa “gubyirnu kani” niqqam chay mas kamachikuq gubyirnu Sesarta kuntraykan! nishpa.

¹³Chaymi Pilatuqa chay runakuna nishqanda uyashpaqa kamachikurqan, Jisusta sawaman surqonambaq. Chaymandaqam Pilatuqa trunumbi tiyarqan, justisyata ruranambaq. Pilatupa chay trununqam karqan suq pamba Gabata shutiqpi. Chay Gabataqam ibriyu rimaypiqa munan niyta: “Rumikunawan allichadu pamba”, nishpa. ¹⁴Yaqqana gallariptin chay Paskwa fyista diya, larrdusinach'i karqan. Chay urasmi Pilatuqa chay isrraylinukunata (piñachinambaq) nirqan:

—¡Rikayllapa, kaypim gubyirnuykiqa! nishpa.

¹⁵Piru paykunaqam ancha jwirtita kayshina sh'uqyarqanllapa:

—¡Wañunqa, wañunqa! ¡Kruspi klabay! nishpa.

Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa yumbayta tapurqan:

—¿Qamkunapa gubyirnuykitachu kruspi klabachishaq? nishpa.

Chaymi chay kamachikuq kurakunaqa nirqanllapa:

—¡Sesarllam gubyirnuyllapaqa! ¡Manam masqa kanchu! nishpa.

16 Chaymi Pilatuqa paykunatana intrigarqan, kruspi klabananllapa. Chayraykum paykunaqa aparqanllapana Jisustaqa.

Jisustam kruspi klabarqanllapa

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

17 Jisusqam krusta umbrukushpa, Jirusalinmanda rirqan Kalabira shutiq lugarman. Chay lugarqam ibriyu rimaypiqa shutirqan Gulguta. 18 Chay lugarpinam Jisustaqa kruspi klabarqanllapa. Kanan ishkay runakunat-apismi pullan klabarqanllapa, suqta ichuq ladumbi, suqta allin ladumbi. 19 Kanan Pilatuqam suq litiruta rurashpa, kach'arqan kruspa puntambi ruramambaq. Chay litirupiqam kayshina nirqan: "Jisus Nasaritmanda kaqmi isrraylinukunapa Gubyirnun", nishpa. 20 Chay Kalabira lugarqam Jirusalin llaqtapa ladumbilla kidan. Chaymi achka isrraylinukuna chay litirutaqa liyirqanllapa. Chaqa chay litirutaqam rurashqallapa karqan ibriyu rimaypi, grigu rimaypi, latin rimaypipis. 21 Chaypaqmi chay isrraylinukunapa kamachikuq kurangunaqa Pilatuta nirqanllapa:

—Ama iskiybriychu: "Isrraylinukunapa Gubyirnunmi", nishpaqa. Ashwan iskiybriyqa: "Payqam nirqan: 'Noqam kani isrraylinukunapa Gubyirnun' ", nishpa.

22 Chaymi Pilatuqa nirqan:

—Iskiybrishqayqam chayshinana kidanqa, nishpa.

23 Chaymandaqam chay suldadukunaqa Jisuspa trapunda ch'uskundin partinakurqanllapa. Kushmambaqqam suqnin, suqnin kayshina nina kurqan: "Kaytaqam noqa piskani, kaytaqam noqa piskani", nishpa. Chaqa chayqam mana nima kusturayuqchu karqan. Suq awayllam karqan, anaq kunganmanda ura puntangaman. 24 Chaymi chay kushmapaqqqa chay suldadukunaga kayshinana parlarqanllapa:

—Ama llikishpachu, swirtita rurashun, mayqanninchiqshi apanchiq, nishpa.

Chayshina ruraptinllapaqam, kumplirqanna Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: "Paykunapuram mudanaykunata partinakurqanllapa. Kushmaypaqqam swirtiyarqanllapa", nishpa.*

25 Chay kruspa ladumbim Jisuspa mamitanqa karqan. Chay mamitamba masambismi chaypi karqan. Kliyufaspa warmin Maryapis, chay suq Marya Magdalamanda kaqpismi chaypi karqan. 26 Chaymi Jisusqa mamitamba ladumbi kuyashqan yach'akuqninda rikawashpa, kayshina nirqan:

—Mamita, chay laduykipi shayaykaqmi wawaykiqa kanqa, nishpa.

27 Chaymandaqam noqa yach'akuqnindapis kayshina niwarqan:

—Chay mamaymi mamaykiqa kanqa, nishpa.

Chaymi chay urasmandapacha mamitaypaqna riqsishpa, wasiymanpa aparqay.

Jisusmi wañurqan

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49)

28 Chaymandaqam Jisusqa yach'ashpa: Tukuy imatanam kumpliyan, nishpaqa, Dyuspa Santu Librumbi nishqanda kumplinambaq kayshina nirqan:

—Yakunanim, nishpa.

29 Chaypim puchqo binu suq puyñu unda karqan chay suldadukuna upyanambaq. Chaymi paykunaqa suq ish'uputa chay puchqo binupi nu'yuchishpa, suq barillapa puntambi rurashpa, shiminman qemirqanllapa. 30 Chay puchqo binuta chupashpaqam, Jisusqa nirqan:

* 19:24 Salmo 22.18

—Tukuy imatam kumplishqana kani, nishpa.
Chaymandaqam kumurashpa, ispiritunda Dyusman mingashpa, wañurqanna.

Suq rrumanu suldadum Jisusta kustillambi tukshirqan

³¹ Chay diyaqam karqan allichakananllapa Paskwa fyistapaqna. Chaymi isrraylinukunaqa mana munarqanchu samana diyapi kruskunapi wañushqakuna kidanabagqa. Chaqa chay Paskwa fyistapi kaq samana diyaqam ancha santu diya karqan. Chaymi paykunaqa Pilatuta rrugarqanllapa, kamachikunan, chay kruspi kaqkunapa ch'angangunata pakinabmaq, mas das wañuptinllapa, ashuchinanllapa. ³² Chaymi chay rrumanu suldadukuna shamushpa, Jisupa ladumbi chay kruspi kaq runakunapa ch'angangunata pakirqanllapa. ³³ Chaymandaqam Jisupa kwirpunman rishpa, wañushqatana rikashpa, ch'angandaqa manana pakirqanllapachu. ³⁴ Piru suq suldaduqam suq garruchawanshina Jisusta kustillambi tukshirqan. Chayshina tukshiptinqam, chay kustillanmanta yawar, yaku llugshirqan. ³⁵⁻³⁷ Chayshinam pasarqan, kumplinabmaq Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: “Paypa tullundaqam mana rinllapachu pakiq”, nishpa.* Chay Santu Librupim suq partipipis nin: “Chay tukshishqandam rinllapa rikaq”, nishpa.* Jisusta chayshina ruraptinllapam, noqa kikiy rikarqay. Chaymi tistigu kashpa, allita yach'ashpa, allip kaqtalla iskibrini, qamkunapis Jisukristupi kriyinaykillapa.

Jisustam pambarqanllapa

(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56)

³⁸ Chaymandaqam suq runa Jusi shutiq rirqan gubyirnu Pilatuman. Chay Jusiqam Arimatiya llaqtamanda karqan. Jisupa yach'akuqnin karqan. Piru chay kamachikuq isrraylinukunata manchashpam, uyaritaplla Jisuspi kriyishqa karqan. Paymi Jisupa kwirpunda mañarqan, apanabmaq pambaq. Pilatuqam nirqan: “Mayá, apay”, nishpa. Chaymi chay Jusiqa Jisupa kwirpundaqa aparqanna pambaq.

³⁹ Nikudimupismi Jusiwan rirqan. Chay Nikudimuqam Jisusman tutup rishqa karqan parlaq. Payqam aparqan 30 kilustach'i mishki mutkina pulbuta mirramanda, aluwismanda kaqta. ⁴⁰ Chayshina Jisupa kwirpunda apashpaqam, chay mirrawan chay aluwiswan mushuq traputa pasashpa, Jisupa kwirpunda wangurqanllapa. Chaqa noqaykuna isrraylinukunam wañuqkunataqa chayshina pambanillapa. ⁴¹ Jisusta chay wanchishqan lugarpa ladumbillam suq wirta karqan. Chay wirtapiqam suq mushuq mach'ayshina sipultura karqan. Chaypiqam manaraq pitapis pambashqal-lapachu karqan. ⁴² Kanan noqaykuna isrraylinukunapa samana diyaylla-paqam yaqqana qallariykarqan. Chaymi mana munashpa samana diyapi trabajaytaqa, chay sirkapillana das pambarqanllapa Jisupa kwirpundaqa.

20

Jisusmi wañushqanmanta kawsamurqan

(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

¹ Simanapa qallarinan diya dumingum Marya Magdalamanda kaq ancha madrugadu salqa salqalla rirqan Jisus pambakashqanman. Ch'ayashpaqam, chay mach'ayshina sipulturataqa manana kirpadutachu tarirqan. Ashwanmi tarirqanqa chay rumitaqa isqandaykaqtana.

* 19:35-37 Éxodo 12.46; Salmo 34.20 * 19:35-37 Zacarías 12.10

² Chaymi chayshina chay sipultura kich'aduna kaptinqa, chay Maryaqa kallpamurqan abisawaqllapa. Chaymi ch'ayamushpaqa, Pidruta, noqata niwraqanllapa:

—¡Jisuspa kwirpundaqam chay sipulturamandaqa surqoshqallapana! Manam yach'anillapachu maypinam rurashqallapa, nishpa.

³ Chayshina niwaptinllapaqam, Simun Pidruwan noqa kallpaylla, rirqayllapa chay sipulturaman chapakuq. ⁴ Kallpashpaqam, Pidruta binsishpa, noqa mas puntata ch'ayarqay chay sipulturamanqa.

⁵ Ch'ayashpaqam, noqaqa yaykunanman kumurashpa, ukuman chapakushpa, rikarqay chay trapu Jisuspa kwirpunda liyashqandallana. Piru noqaqam ukumanqa mana yaykurqaychu. ⁶ Chayshina chapaykaptiyqam, Simun Pidruqa ch'ayamurqanna ikiyta. Paymi ukuman das yaykurqan rikaq. Chaymi paypis rikarqan chay trapu Jisuspa kwirpunda liyashqandallana. ⁷ Chaymandaqam rikarqambis Jisuspa umanda wangushqan traputapis, suq ladupina rurashqata. Chaqa mananam pullachu karqan chay trapu kwirpunda liyashqanwanqa.

⁸ Chayshina Pidru yaykuptinqam, noqapis chay sipulturamanqa yaykurqanina. Yaykushpaqam, noqapis chay trapukunata rikarqay, suq ladupi suq ladupina kaqta. Chayta rikashparaqmi, noqaqa kriyirqay.

⁹ Piru noqaykunaqam manaraq intyindirqaychu Dyuspa Santu Librumbi kay nishqandaqa: Dyus Akrashqan Washadurmi wañushqanmanda rin kawsamuq, nishpa.

¹⁰ Chaykunata rikashpaqam, kutirqayllapana pusadayllapaman.

Jisusmi rikakurqan Marya Magdalamanda kaqman
(Mk 16.9-11)

¹¹ Noqaykuna pusadayllapaman kutiptiyllapaqam, Magdalamanda kaq Maryaqa waqashpa, chay mach'ayshina sipulturapa sawa yaykunambi kidarqan. Chaypish kumurashpa, ukuman chapakurqan. ¹² Chayshina chapakushpaqash, rikarqan ishkaq ancha yuraq mudanayuyq anjilkunata. Suqqash tiyaykarqan Jisuspa uman rurashqan ladupi; suqqash ch'akin kashqan ladupi. ¹³ Chayshi chay anjilkunaqa Maryata tapurqan:

—Warmisita, ¿imapaqmi anchaqa waqaykangi? nishpa.

Chayshi Maryaqa nirqan:

—Siñurniypa kwirpundam apashqallapana. Manam yach'anichu, maypinam rurashqallapa, nishpa.

¹⁴ Chayshina nishpaqash, Maryaqa ikiman chapakushpa, Jisusta rikarqan. Piru manash riqsirqanchu: Paymi Jisukristu, nishpaqa.

¹⁵ Chaymandaqash Jisukristu tapurqan:

—Warmisita, ¿imapaqmi anchaqa waqaykangi? ¿Pitam maskaykangi? nishpa.

Chayshina tapuptinshi, Maryaqa nirqan:

—Taytitu, Kamachikuqniypa kwirpunda qam apashqa kashpaqa, ¿maypitay rurashqa kangi? Yush'ayku niway, rinaypaq apamuq.

Chaqa Maryaqaqash yuyarqan: Kay runaqam kay wirtata kwidaq, nishpa.

¹⁶ Chayshi Jisusqa nirqan:

—¡Marya! nishpa.

Chayshina shutimbi niptinraqshi, Maryaqa Jisusta riqsishpa, payman tikrakashpa, nirqan:

—¡Rrabuni! nishpa.

Chay palabra “Rrabuniqam” ibriyu rimaypiqa munan niyta: “Yach'achikuq Taytitu”, nishpa. ¹⁷ (Chayshina nishpaqash, Maryaqa Jisuspa

ñawpambi qonqorikushpa, ch'akingunapi piskakurqan.) Chayshi Jisusqa nirqan:

—Ama piskawaychu. Chaqa manaraqmi Taytay Dyusmanga rishqachu kani. Ashwan riy yach'akuqniykunata abisaq: “Jisukristum riykan Taytanman. Paypa Taytanqam noqanchiqkunapa Taytanchiqpis. Paypa Dyusninqam noqanchiqkunapa Tayta Dyusninchiqpis”, nishpa.

¹⁸ Chaymi Marya Magdalamanda kaqqa shamushpa, niwarqanllapa:

—Siñurninchiq Jisustam rikashqa kani. Pay kikinmi niwashqa, shamunaypaq abisashuqllapa, nishpa.

Jisus kawsamushpam, yach'akuqningunaman rikakurqan
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

¹⁹ Chay dumingullam noqaykunaqa tutup suq wasipi tandakarqayllapa. Chaymi kamachikuq isrraylinukunata manchashpa, chay wasipa pungunda alli kirpashpa, trankashqallapa karqay. Piru Jisusqam shamushpa, qonqaylla rikakurqan noqaykunapa ch'awpiyllapapi. Chayshina rikakushpaqam, noqaykunata napaykuwarqan:

—Bwinas nuchis. Dyus yanapashunqallapa, nishpa.

²⁰ Chaymandaqam rikachiwarqanllapa makinda, kustillanda chay chuqrishqangunata. Chayshina Jisusta rikashpaqam, ancha kushikurqayllapa.

²¹ Chaymandaqam Jisusqa noqaykunata kayshina niriwarqan:

—Dyus qamkunata yanapashunqa. Chaqa payqam kay pachaman kach'amuwashqanshina, noqapis kach'aykillapa, shumaq nutisyayta qamkunapis yach'achikunayki.

²² Chayshina niwashpallapaqam, Jisusqa yumbay noqaykunata pukawashpa, niwarqanllapa:

—Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askiyllapa. ²³ Chay Santu Ispiritu qamkunata yanapashuptinmi, wakin uchayuqkunata ringillapa niq: “Taytanchiq Dyusmi uchaykikunata pirdunashushqa”, nishpa. Chayshina niptikillapaqam, paykunaqa uchangunamanda pirdunadu rin kaq. Piru suq uchayuqkunata niptikillapa: “Tayta Dyusqam mana pirdunashushqachu”, nishpaqa, mana pirdunaduchu rin kidaq.

Tumasmi Jisusta kawsamushqata rikarqan

²⁴ Jisus noqaykunaman rikakushqan urasqam chay yach'akuq masiyl-lapa Tumas Millisuqa mana noqaykunawanchu karqan. ²⁵ Chaymi pay ch'ayamuptinqa, nirqayllapa:

—Siñurninchiq Jisustam rikashqallapa kani, nishpa.

Piru Tumasqam niwarqanllapa:

—Manam kriyiykillapachu. Noqaqam makinda klabu ush'kushqanda rikashpa, diduywan llamkashpa, kustillambi makiywan llamkashparaq, chay niwashqaykitaqa kriyishaq. Manaqa manám, nishpa.

²⁶ Chaymandaqam 8 diyasmanda tutupina noqaykuna chay wasipina tandakashqa karirqayllapa. Chay bwiltaqam Tumaspi pullayllapa karqan. Punguta alli kirpashpam, trankashqa karqayllapa. Piru Jisusqam ch'awpiyllapaman yaykushpa, kayshina noqaykunata napaykuriwarqan:

—Bwinas nuchis. Dyus yanapashunqallapa, nishpa.

²⁷ Chaymandaqam Tumasta nirqan:

—Tumas, diduykita kay makiy klabu ush'kushqanman ruray. Kay ush'kushqa kustillaymambis makikita ruray kriyinyaki. Alliptam kawsamushqana, nishpa. Ama mana kriyiq runaqa kaychu. Ashwan noqapi allipta kriyiy, nishpa.

²⁸ Chayshina Jisus niptinmi, Tumasqa paytaqa nirqan:

—¡Qamir Kamachikuqniy, Dyusniy kangil! nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa Tumasta nirqan:

—Qamqam rikawashparaq kriyingi. Piru chay mana rikawashpa kriy-iqkunataqam Dyusqa masta rin yanapaq, kushikunanllapa, nishpa.

Kayraykum San Jwan kay librutaqa iskirirqan

³⁰ Jisusmi noqaykunapa ñawpaypi suq laya ancha achka milagrukunatapis ruraraqan. Piru yumbay chay milagru rurashqambaqqam mana iskirishqachu kani kay librupiqqa. ³¹ Piru wakin milagrukunapaqmi iskirishqa kani, kriyinaqkillapa: Jisusqam Dyus Akrashqan Washadurninchiq. Payllam Dyuspa Churimbis, nishpa, chayshina kriyishpa, tukuy tyimpu Dyuswan kawsanaykillapa.

21

Jisusmi rikakurqan syiti yach'akuqningunaman

¹⁻² Chaymandaqam noqaykuna Jisuspa yach'akuqningunaqa tandakarqayllapa chay Tibiryas atun qoch'apa manyambi. [*Nuta: Chay qoch'allam Galiliya qoch'a, Jinisarit qoch'apis shutin.*] Chaypim karqayllapa: Simun; payllam Pidrupis shutiq; Tumas Millisu, Natanayil. Payqam prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtanmanda karqan. Noqaykuna Sibidiyupa ishka churingunapismi chaypi karqayllapa. Ishka mas apustul masykunapismi chaypi karqan. Chayshina chay qoch'apa manyambi kaykaptiyllapam, Jisukristu noqaykunaman rikakumurirqan.

³ Piru manaraq rikakumuptinmi, Simun Pidruqa niwashqallapa karqan:

—Noqam rishaq piskadukunata piskaq, nishpa.

Chaymi nirqayllapa:

—Noqaykunapisri qamwan akullapa, nishpa.

Chayshina nishpaqam, llugshishqallapa karqay yakupi puriq suq barkuman. Chayshinam chay tuta rirqayllapa piskaduta piskaq. Piru chay tutaqam yuraqashtin mana ni suq piskaduta piskarqayllapachu.

⁴ Chaymandaqam gayandin achikyaykaptinqa, Jisusta chay qoch'apa manyambi rikarqayllapa. Piru manam paytaqa riqsirqayllapachu.

⁵ Chaymandaqam Jisusqa kayshina tapuwarqanllapa:

—Ijitukuna, ¿manachu nimata piskashqallapa kangi? nishpa.

Chaymi noqaykunaqa nirqayllapa:

—Manam ni suqsituta piskashqallapachu kani, nishpa.

⁶ Chaymandaqam Jisusqa niwarqanllapa:

—Atarrayaykita barkupa allin ladunman wichukuyllapa, piskadukunata tarinaykillapa, nishpa.

Chay niwashqanshinam ruraraqayllapa. Chaymi allipta manana atirqayllapachu atarrayataqa chutayta, ancha achka piskadukuna bulsachakaptin.

⁷ Chaymi noqa Jisuspa ancha kuyashqan yach'akuqninga Simun Pidruta nirqay:

—¡Waq runaqam Siñurninchiq Jisus! nishpa.

Chayshina niptiyqam, Simun Pidruqa chay uraslla das mudananda rurakurqan. Chaqa payqam piskaduta piskananga trusanwanlla kaykarqan. Chaymandaqam Pidruqa barkumanda brinkashpa yakuman, nashpa Jisusman rirqan. ⁸ Chaymandaqam noqaykunapis barkupiqqa chay qoch'apa manyanman ch'ayarqayllapa, atarrayata rrastrakushpa, unda piskadu kaptin. Chaqa chay barku kashqanmandaqam manyananga 100 mitrusch'i karqan. ⁹ Chay barkumanda ishkishpaqam, chay manyapiqa tarirqayllapa puchu ninata. Chay ninapa sawambiqam suq piskadu karqan. Chaypa ladumbiqam tandapis karqan. ¹⁰ Chaymandaqam Jisusqa niwarqanllapa:

—Chay piskadu piskashqaykita wakinda apamuyllapa, (kangashpa, miku-nanchiq) nishpa.

¹¹ Chaymi Jisusta uyashpaqam, Simun Pidruqa barkuman lluqshishpa, chay atarrayata rrastramurqan yakupa manyangaman. Chay atarrayapiqam karqan 153 atun piskadukuna. Piru achka piskaduyq kashpapismi, chay atarrayaqa mana ni llikikarqanchu. ¹² Chaymandaqam Jisusqa qayawarqanllapa:

—Shamuyllapana mikunanchiq, nishpa.

Chayshina niwaptinllapaqam, mana ni mayqanniyllapa tapurqayllapachu: “¿Pim kangi?” nishpaqa. Chaqa riqsirqayllapam: Payqam Siñurninchiq Jisukristu, nishpa. ¹³ Chaymandaqam noqaykunaman qemikashpa, tandata piskashpa, qowarqanllapa. Chayshinam piskadutapis qowarqanllapa mikunayllapa.

¹⁴ Kay bwiltawanqam noqaykunaqa kimsa kutindana Jisustaqa rikashqal-lapa karqay, chay kawsamushqan diyamanda.

Jisusmi Simun Pidruta kayshina tapurqan

¹⁵ Ushyashpa mikuytaqam, Jisusqa Simun Pidruta kayshina tapurqan:

—Junaspa churin Simun, ¿kay wakinmandaqachu qamqa masta kuyawangi? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—Taytitu, qam yach'angi kuyashushqayta, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqapi chayraq kriyiqkunatar kwiday, suq michidur uñitangunata allita michiqshina, nishpa.

¹⁶ Jisusqam Pidruta suq kutinda tapurirqan:

—Junaspa churin Simun, ¿alliptachu kuyawangi? nishpa.

Chayshina tapuriptinqam, Pidruqa nirirqan:

—Ari, Taytitu, qam yach'angi kuyashushqaytaqa, nishpa.

Jisusqam nirirqan:

—Noqapi kriyiqkunatar kwiday, suq michidur wishangunata allita michiqshina, nishpa.

¹⁷ Jisusqam suq kutindapis kayshina tapuririrqan:

—Junaspa churin Simun, ¿alliptachu kuyawangi? nishpa.

Chaymi kimsa kutinda chayshinalla tapuriptinqa, Pidruqa malaganayashpa, nirqan:

—Taytitu, qam ancha allita yach'angi noqa kuyashushqaytaqa, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirirqan:

—Noqapi kriyiqkunatar kwiday, suq michidur wishangunata ancha allita michiqshina. ¹⁸ Alliptam niyki, chuluraq kashpaqam, qamqa mudakushpa, may munashqaykita riq kangi. Piru byijuyaptikiqam, rikraykikunata chutaptiki, suqna mudachishushpa, rin apashuq mana munashqayki lugar-man, nishpa.

¹⁹ Jisusqam chayshinaqa nirqan, yach'anayllapa: Kayshinam Pidruqa rin wañuq. Chayshina Dyusta ancha allita kasushpa wañuptinqam, suqkunapis Dyusta rin alabaq, nishpa. Chaymandaqam Pidrutaqa kayshina nirqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

Jisukristum Jwambaq Pidruta parlachirqan

²⁰ Chayshina Jisus niptinmi, Pidruqa ikiman chapakushpa, noqa Jwanda rikawarqan. Noqam Jisuspa ancha kuyashqan yach'akuqninga karqani. Chaymi Jisus chay Santa Mikunata noqaykunawan mikuptinqa, noqa lad-umbi karqay. Chaypi kashpam, kayshina tapurqay: “Taytitu, ¿mayqan yach'akuqnikim rin intrigakushuq kuntrashuqkunamanqa?” nishpa.

²¹ Chaymi Pidru rikawashpaqa, Jisusta noqapaq tapurqan:

—Taytitu, ¿Jwandaqa imataq rin pasaq? nishpa.

²² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqa munaptiyqach'i Jwan kawsanambaq kutimunay diyakamanqa, ¿ima kwintayuqtaq qamqa kangiman? Qamqa sigiwaylla, nishpa.

²³ Pidruta noqapaq chayshina niptinqam, chay parlataqa kriyiq mas-inchiqkunaqa das yach'arqan. Lukismi pandashpa yuyarqanllapa: Manash Jwanqa rinchu wañuq, nishpa. Piru Jisusqam mana noqapaqqa nirqanchu: “Manam rinchu wañuq”, nishpaqa. Ashwan payqam nirqanqa: “Kutimunay diyakaman noqa munaptiyqach'i Jwan kawsanambaqqa, ¿ima kwintayuqtaq qamqa kangiman?” nishpa.

²⁴ Chaymi Jisuspa yach'akuqnin kashpa, allip kashqandalla iskibrishqa kani kay librupiqa.

²⁵ Piru Jisusqam ancha achka layakunatapis rurarqan. Chaymi tukuy chay rurashqangunapaq manyaqlla iskibriptiyqach'i, tukuy kay mundupiqa mana aypanmanchu yumbay librukunaqa.

Chaytallam iskibriykillapa. Chayshina kanqa.

APUSTULKUNA RURASHQANGUNA (ICHUS)

¿Pitaq iskibirirgan kay librutaga? Kay librutam chay duktur San Lukas iskibirirgan. Liyishunllapa punta parti San Lukasta, masta yach'ananchiq San Lukaspaq.

¿Pikunapaqmi iskibirirgan kay librutaga? San Lukasqam kay libruna iskibrishpa, kach'arqan yanasun (yanasan) Tiyufiluman, ichu Dyusta yumbay kuyaqkunaman. Liyishun chay punta parti San Lukasta, masta yach'ananchiq chay palabra "Tiyufilupaq".

¿Imaraykum iskibirirgan kay librutaga? Kay librupiqam San Lukas iskibirirgan Jisukristupa apustulninguna rurashqangunata, Jisukristu manana kay mundupi kaptin. Chaqa Lukasqam ancha munarqan chay Tiyufilu (ichu Dyusta yumbay kuyaqkuna) Jisukristupa apustulningunapaq ancha allita yach'ananllapa. Dyuspa Santu Ispiritun chay apustulkunata ancha yanapaptinmi, achka nasyungunapi Jisukristupaq yach'achikuqllapa. Puntata isrraylinukunatala yach'achirqanllapa. Chaymandaqam suq nasyungunamanda kaqkunatapis yach'achikuptinllapa, achka paykunapis Jisukristupi kriyirqanllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librupiqam San Lukas niwanchiq Jisukristupi kriyiqkuna achkayashpa, tukuy lugarkunapi Jisukristupaq yach'achikushqambaq.

Ich 1.1–7.60 niwanchiqllapa, Jisukristupi chay punta kriyiqkuna tandakasha payta adurashqambaqllapa; Jirusalin llaqtapi Pintikustis fyistapim Jisupi kriyiqkunapa shunqonman Dyuspa Santu Ispiritun yaykushqambaq; chayshina Santu Ispirituwan kasha, ancha allita Jisukristupaq rimashqambaqllapa; chaymandaqam chay Santu Ispiritu chay kriyiqkunata achkayachishpa, tukuy imapi yanapashqambaq, milagrukunata rurashpa, paykuna Dyuspa pudirninwan yach'achikushqambaq.

Ich 8.1–12.25 niwanchiq, Pidru suq lugarkunapi, Filipi suq lugarkunapi, Pablu suq lugarkunapi Jisukristupaq yach'achikuptinllapa, wakin isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis kriyishqambaqllapa.

Ich 13.1–28.31 niwanchiq, apustul Pablu suqkunawan achka nasyungunaman rishpa, kada nasyumbi Jisukristupaq yach'achikushqambaq.

Jisusmi nirqan: Dyuspa Santu Ispiritunmi rin shamuq, nishpa

¹ Kuyashqay Tiyufilu, punta libruypim iskibrishurqaq Jisus rurashqanda, yach'achikushqanda, qallarishqan diyamandapacha, ² syiluman rishqan diyakaman. Paymi manaraq syiluman rishpa, akrarqan wakin runakunata, apustulninguna kanambaq. Paykunatam Santu Ispiritunwan yach'achirgan, pay munashqanda ruranambaqllapa. ³ Kuntraq runakunam Siñurninchiq Jisusta wanchirqanllapa; piru kawsamushpaqam, pay kikin rikarimurqan chay apustulningunaman. Chaymandaqam 40 diyasta kutin kutin paykunaman shamurqan, pay kikinda rikashpa, ancha allita yach'ananllapa: Kawsamushqanam, nishpa. Kaytapismi apustulningunata yach'achirgan:

—Ancha achka runa, warmim Taytanchiq Dyusta shumaqta rinllapa kasuq, nishpa.

⁴⁻⁵ Paymi chay apustulningunawan pulla kaykashparaq, yumbayta kamachirqan:

—Amaraq llugshiyllapachu Jirusalin llaqtamandaqa. Ashwanri shuyayllapa, Dyus ufrisishushqanda kumplinangaman. Jwan Shutichikuqqam yakuwanlla shutichikurqan. Piru qamkunata nishushqayshinam, ashla diyakunamanda Tayta Dyusqa Santu Ispiritunwan rin shutichishuqllapa, nishpa.

Jisusmi syiluman rirqan

⁶ Jisus manaraq riptin syilumanmi, chay apustulningunaqa kayshina tapurqanllapa:

—¿Kananmandanachu ringi yanapawaqllapa, chay rrumanu runakunata binsinanchiq, noqanchiqkunata amana kamachiwananchiq? nishpa.

⁷ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chaytaqam Tayta Dyuslla yach'an, ima diya, ima urasmi chaytaqa rin ruraq, nishpa. Chaytaqam qamkunaqa mana atingillapachu yach'ayta.

⁸ Piru Dyuspa Santu Ispiritun qamkunaman shamushpam, pudirninda rin qoshuqllapa. Kanan pay qamkunata yanapashuptinmi, ringillapa noqapaq yach'achikuy kay Jirusalimbi, tukuy kay prubinsya Judiyapi, chay prubinsya Samaryapi, kay mundaya mas karu kuchungunapi, nishpa.

⁹ Chaymandaqam yumbay chapaykaptinllapa, Jisusqa kay pachamanda alsakarqan, syiluman rinambaq. Chaymi riykaptinqa, pukutayna pambarqan. Mananam paytaqa rikarqanllapachu. ¹⁰ Chaymi anaq syiluman yumbay chapakuykaptinqa, ishkay yuraq bistiduyuy paykunaman rikarishpa, ¹¹ nirqanllapa:

—Uyayllapa, galiliyanukuna, ¿imaraykutaq qamkunaqa chapakuykangi anaq syilumanqa? Waq Jisus syiluman riqqam rin kutirimuq. Chay rikashqaykishina riqtam, chayshinalla pay kikin syilumanda rin kutirimuq, nishpa.

Matiyastam numbrarqanllapa apustul kanambaq

¹² Chaymandaqam Ulibu lumamandaqa Jirusalinmanna kutirqanllapa. Chay Ulibu lumamandaqam Jirusalinmanga 800 mitrusllach'i karqan. Chay isrraylinukunapa liyningam kamachikurqan chayshina 800 mitruskamanlla samana diyapiqa purinanllapa. ¹³ Paykunaqam chay Jirusalinman ch'ayashpaqa, pusada wasipa altunman llugshirqanllapa. Paykunaqam karqan: Simun Pidru, Jakubu, Jwan, Andris, Filipi, Tumas, Bartulu, Matiyu, suq Jakubupis. Chay suq Jakubuqam Alfiyupa churin karqan. Chaypiqam karqan suq Simun. Payqam karqan chay isrraylinu Kananista partidumanda. Chaypiqam karqambis suq Jakubupa masan Judas. (Payqam manam chay Judas Iskaryutichu karqan.) ¹⁴ Yumbay paykunam Tayta Dyuspi yuyakushpa, suq shunqolla kashpa, tandakaqllapa Jisuspa masangunawan, maman Maryawan, wakin warmikunawan, Dyusman mañakunanllapa.

¹⁵ Chay tyimpupim tandakarqanllapa 120 kriyiq masikuna. Chaymi paykunapa ch'awpimbi shayashpa, Pidruqa nirqan:

¹⁶ —Kriyiq masitakuna, uyawayllapa. Dyuspa Santu Librumbi nishqanqam kumplishqana. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi chay unay gubyirnu Dabidta yanaparqan, chay Santu Librupi iskibrinambaq Jisusta intrigakuqpaq. Kay diyakunapim chay Judasqa chay suldadukunata aparqan rikachiq, Jisusta prisunanllapa. ¹⁷ Chay Judasqam noqanchiqkunapa suqninchiq kashpa, pullanchiq puriq. Chay imakunata ruraptinchiqmi, chaypi karqan. ¹⁸ Piru chay Judasmi mana allita rurashpa, Washadurninchiqta randikurqan. Chay qellay ch'askishqanwanqam randirqan suq ch'akrata. Chaymandaqam anaq altumanda umamba sawan

ishkiptin, pach'an pach'yarqan, chunchulinguna shikwakashtin. ¹⁹ Chaymi Jirusalimbi tiyaqkuna chayta yach'ashpaqa, chay ch'akrataqa Asildamata shutichirqanllapa. Chayqam rimaynimbiqa munan niyta: "Yawar Pamba".

²⁰ Chay Santu Libru Salmuspim chay Judaspaq kayshina nin:

Wasingam wichukushqa, chunchana kidanqa. Mananam pipis wasimbiqa tiyanqachu, nishpa.*

Nimbismi:

Suqnam ch'askinga paypa kargundaqa, nishpa.*

²¹ 'Kaypim noqanchiqkunawan tarikan allin runakuna. Jisukristu pullanchiq kaykaptinmi, kay runakunapis paywan purishqa, ²² chay jwan shutichishqan diyamandapacha syluman rinan diyakaman. Allich'i kanman paykunamanda suqninda numbrananchiq, dusi apustulkuna karinanchiqllapa, paypis ninambaq: "Noqam Jisusta rikashqa kani wauushqanmanda kawsamushqata", nishpa.

²³ Chayshina yuyashpaqam, paykunamanda ishkey runakunata akrarqanllapa. Suqtam akrarqanllapa Jusita. Payllam Barsabas, Justupis shuti. Suqtaqam akrarqan Matiyasta. ²⁴ Chaymandaqam Dyusman kayshina mañakurqanllapa:

—Taytitu, qamqam yumbay runakunapa shungonda riqsingi. Chayri yach'achiwayllapa kay ishkeymanda mayqannindam akrashqa kangi,

²⁵ Judaspa kargunda ch'askishpa, suq apustulna kashpa, noqaykunata yanapawanambaq. Chaqa chay Judasqam, uchanrayku kargunda dijashpa, rirganna suq lugar paypaq kaqman.

²⁶ Chayshina mañakushpaqam, paykunaqa surtiyarqanllapa. Swirtiqaqam Matiyaspi ishkirqan. Chaymi chay diyamandapacha Matiyasqa apustul karguyunqa kashpa, chay unsi apustulkunawan pullana purirqanllapa.

2

Dyuspa Santu Ispiritunmi ch'ayamurqan

¹ Jisuspi yumbay kriyiqkunam Pintikustis fyista ch'ayaptin, tandakarqan suq wasiman. ² Chaypi kaykaptinllapam, qonqaylla uyarqanllapa ancha jwirti wayrashina kunyaqta anaq sylupi. Chay kunyaqqam shamushpa, chay wasiman undarqan. ³ Kanan umangunapa sawambim qallu laya ninakunashina rikakurqan kadunupi. ⁴ Dyuspa Santu Ispiritunqam yumbay paykunapa shungonman yaykushpa, undarqan. Chaymandaqam chay Santu Ispiritu rimachiptin, achka laya rimaykunapina rimarqanllapa.

⁵ Chay diyakunapim Jirusalinmanqa shamushqallapa karqan achka isrraylinukuna tukuy karu nasyungunamanda. Paykunaqam duktrinanda ancha allita kasuqllapa. ⁶ Kanan chay kunyaqta uyashpaqam, chay wasiman qemikarqanllapa. Chaypi uyashpa achka laya rimaykunapi rimaptinllapaqam, paykunaqa ispantashqata ancha yuyarqanllapa: ¿Imashinataq kay runakunaqa atinllapa rimayta kadunupa kikin rimayninchiqqiqa? nishpa.

⁷ Kanan paykunaqam ancha ispantashqata suqnin suqnin nirqanllapa:

—Ima kay rimaqkunaqam prubinsya Galiliyamanda ¿manachu? ⁸ Mana yach'akushpa nasyunninchiqkunapa rimayningunata, ¿imashinataq atinllapa rimayta kay achka rimayninchiqkunapiqa? ⁹ Chaqa kaypim kanchiq achka nasyungunamanda: Partiyamanda, Midyamanda, Ilanmanda, Mis-
uputamamanda, Judiyamanda, Kapadusyamanda, Puntumanda, Asyamanda, ¹⁰ Friyamanda, Panfilyamanda, Ijiptumanda, Afrikapa lugarningunamanda. Chay lugarkunaqam Sirini Ilaqtamanda mas waq ladumbi

* 1:20 Salmo 69.25 * 1:20 Salmo 109.8

kidan. Rrumanukunapismi kay Isrrayilpi tiyanllapa. Chay rrumanukunapa wakin wambrangunaqam kay Isrrayilpi nasiqkuna. Wakin rrumanukunaqam noqaykuna isrraylinukunapaq tikrakashqa, duktrinayllapapi kriyishqanllaparayku. ¹¹ Kambismi Krita nasyunmanda, Arabya nasyunmanda runakuna. Achka nasyunamanda kashpapisti, ancha allita intyindinchiq kikin rimayninchiqkunapi Dyuspaq niwaptinchiqllapa: Tayta Dyusmi ancha shumaq milagrukunata rurashqa, nishpa.

¹² Yumbay paykunam ancha ispantashqata apustulkunata chaparqanllapa. Manam atirqanllapachu intyindiya:

—¿Imashinam atinllapa kaytaqa rurayta? nishpa.

¹³ Piru wakinnataqmi burlashpa, yanqakunata kayshina rimarqanllapa:

—Chay runakunaqam mach'ashqa, nishpa.

Pidrum achka runakunata yach'achirqan

¹⁴ Pidruqam chay unsi apustulkunawan shayashpa ancha jwirtita rimarqan:

—Isrraylinu masakuna, tukuy kay Jirusalimbi tiyaqkuna, allita uyawayllapa, kayta yach'anaykillapa. ¹⁵ Manam chay yuyashqaykichu kanillapa. Manam mach'ashqallapachu kani. Chaqa chayraqmi las nwibi. Manaraqmi punchawchu. ¿Chaychu mach'ashqa kaymanllapa? ¹⁶ Ashwan kayshinaraqmi. Dyuspaq chay unay rimaq Juwilmi nirqan:

¹⁷ Taytanchiq Dyusmi nin:

Ushyakanan tyimpu ch'ayamuptinmi, Santu Ispirituyta rini qoq yumbay laya runakunata. Chaymi wambraykikunaqa, ullqopis, warmipis noqa munashqayta rinllapa rimaq. Chulukunatam musqoykishina achka layakunata rini rikachiq. Byjukunatapismi rini rikachiq musqoynimbi.

¹⁸ Chay diyakunapim Santu Ispirituyta rini qoq chay kasuwaqkunata, ullqokuna wamrikuna noqa nishqayta suqkunata ninambaqllapa.

¹⁹ Anaq syilupipismi rurashaq mana rikashqanllapata, chaykunata rikashpa, ispantanallapa. Kay pachapipismi yawarta, ninata, qondayta rurashaq, runakuna rikashpa ispantanallapa.

²⁰ Rupayqam rin wañuq. Killaqam yawarshina kulurniyuq rin tikrakaq. Chayshinam rin kaq yaqqana shamuptin runakunapa Washadurnin. Chaymandaqam pay shamuptinqa, suq ancha shumaq diya rin kaq.

²¹ Chay diyapim noqapi yumbay kriyiqkunata rini washaq, paykuna shutiya myintashpa noqaman mañakushqanrayku, nishpa.*

²² Chayshina Dyus nishqanda nishpaqam, Pidruqa nirqan:

—Isrraylinu masiykuna, kayta uyawayllapa: Taytanchiq Dyusmi chay Jisus Nasaritmanda kaqta akrarqan, manaraq wañushpa, ancha shumaq milagrukunata ruranambaq. Chay milagrukunatam ñawpaykillapapi rurarqan, rikashpa yach'anaykillapa: Allibmi Dyusqa paywan, nishpa. ²³ Piru chaykunata rikashpapisti, qamkunaqa mana allikunata ruraraqaykillapa. Jisusta intrigashuptinllapam, prisushpa aparqaykillapa chay mana allin runakunaman, paykuna kruspi klabashpa wanchinanllapa. Dyusmi unaymandapacha yach'arqan: Churiy Jisustam chayshina rinllapa wanchiq, nishpa.

²⁴ Chayshina qamkuna wanchiptikipismi, Taytanchiq Dyusqa wañuyta binsishpa, Jisusta kawsachimurqan. Manam dijarqanchu wañushqalla kidanambaq. ²⁵ Chaymi chay unay gubyirnu Dabidqa Jisus ninambaq kaqta kayshina iskiwirqan:

* 2:21 Joel 2.28-32

Tukuy tyimpum Taytay Dyus pullay kashqa. Chayshina noqapa allin laduyipi kaptinqam, mana pipis atinqachu manchachiwaytaqa.

²⁶ Paypi yuyakushpa, tukuy shungo ancha kushikushpam, payta alabashqa kani. Chaymi wañunaypaq kashpapis, mana nimata manchashpachu rini kawsaq.

²⁷ Chaqa qamqam noqa kasushuqtaqa mana ringichu dijawaq, wañuqkunapa lugarnimbi ismunaypaqqa.

²⁸ Yach'achiwashqam kangi, qamwan tukuy tyimpu kawsanaypaq. Kanan qam pullay kashpam, ancha ringi kushichiwaq.*

²⁹ Chaykunata yach'achishpaqam, Pidruqa nirqan:

—Masitakuna, chayqam ancha klaru, noqanchiqkuna yach'ananchiq. Chay unay agwilunchiq Dabid wañuqptinmi, pambarqanllapa. Chaqa paypa pantyunningam kanangaman kay sirkanchiqpi. Chaypillam kwirpunga.

³⁰ Piru chay Dabidmi Dyuspaq rimaq kashpa, yach'arqan Dyus ufrishishqanda. Chaqa Dyusqam paytaqa kayshina ufrishishqa karqan: “Noqa kikiymi allipta niyki: Qamba karu willkaykimandam rin nasiq israylinukunapa Washadurninqa. Paymi rin kamachikuq qamshina”, nishpa.

³¹ Chaymi chay Dabidqa ancha unay tyimpupi Dyus Akrashqan Washadurpaq kayshina iskiybrishqa karqan, payta rikashqa kanmanshina: Jisusqam mana rinchu kidaq wañuqkunapa lugarnimbiqa. Ashwanmi rin kawsamuq. Chaymi kwirpunga mana rinchu ismuq, nishpa. ³² Chay Dabid nishqan-shinallam Tayta Dyusqa allipta Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa. Paytaqam noqaykuna kikiy ñawiyllapawan rikashqallapa kani. Chaymi tistigukuna kanillapa. ³³ Chaymandaqam Tayta Dyusqa Jisusta aparqan anaq syiluman, paypa allin ladumbi tiyanambaq. Kanan Jisus Tayta Dyus-manda Santu Ispiritunda ch'askishpam, qowashqallapa ufrisiwashqan-shina. Chaymi kay achka rimaykunata atinillapa rimayta. ³⁴⁻³⁵ Chay unay gubyirnu Dabid wañushpaqam, manaraq kawsamushqachu, syiluman rinambaqqa. Ashwan Dyus Akrashqan Washadurpaqmi kayshina iskiy-rirqan:

Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: “Allin laduyipi tiyay, kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)”, nishpa.**Nuta: Chay Dabidpa Kamachikuqinmi Jisusqa.*

³⁶ 'Llaqta masi isrraylinukuna, allita uyawayllapa. Manchu qamkuna chay Jisusta kruspi klabachirqaykillapa. Piru Taytanchiq Dyusqam payta numbrashqa, Washadurninchiq, Siñurninchiq, kanambaq.

³⁷ Chayshina Pidru niptinmi, yumbay chay uyaqkunaqa ancha malayakushpa syintirqanllapa. Chaymi Pidruya tukuy chay wakin apustulkunata tapurqanllapa:

—¡Masitakuna! ¿Imatam kananqa atinillapa rurayta, washadu kanayllapa? nishpa.

³⁸ Chaymi Pidruqa paykunata nirqan:

—Tukuy ima mana allikunata rurashqaykirayku syintishpa, chay uchaykikunata dijashpa, Jisukristupa shutimbi shutikuyllapa, Tayta Dyus uchaykillapata pirdunashunambaq. Chayshina ruraptikillapaqam, payqa Santu Ispiritunda rin qoshuqllapa. ³⁹ Payqam chayta ufrisiwashqa kanchiq noqanchiqkunapaq, wambranchiqkunapaq, yumbay karupi kaqkunapaq, yumbay pay akrashqangunapaq.

* 2:28 Salmo 16.8-11 * 2:34-35 Salmo 110.1

⁴⁰ Chayshina nishpam, Pidruqa masta yach'achishpa, paykunata kayshina ancha kunarqan:

—Amar kayllapachu chay malu llaqta masinchiqkunashinaqa. Ashwanri washadu kayllapa, ama paykunawan kastigadu kanaykillapa.

⁴¹ Chayshina Pidru yach'achikuptinmi, chay kunashqanda kasuqkunaqa shutikurqanllapa. Chay diyaqam Jisuspi kriyiqkunamanqa kimsa mil mushuq kriyiqkuna tandakarqanllapa. ⁴² Kanan yumbay paykunam ancha allita kasuqllapa chay dusi apustulkuna yach'achishqanda. Paykunapuram ancha shumaqta kawsashpa tandakaqllapa, Dyusman mañakunambaq, tandata pitishpa, pulla mikushpa, Santa Mikunata mikunambaqllapa.

Jisuspi kriyiqkunaqam kayshina kawsaqqllapa

⁴³ Chay dusi apustulkunam ancha achka milagrukunata ruraqllapa. Chayta rikaqkunaqam ancha ispantashqata chaparqanllapa. ⁴⁴ Jisuspi yumbay kriyiqkunaqam ancha shumaqta kawsaqqllapa. Tukuy ima kusanimbismi yumbaypaq kaq. ⁴⁵ Randikushpa wakin ch'akranda, wakin kusanindapismi, chay qellaywanqa chay mas pubrikunata yanapaqllapa. ⁴⁶ Tukuy diyam Dyuspa adurana wasinman shumaqta tandanakuqllapa. Ancha umildi kashpam, kushikushpa, wasingunapipis tandanakushpa, tandata pitishpa, Santa Mikunata pulla mikuqllapa. ⁴⁷ Kanan Taytanchiq Dyustam ancha alabaqllapa. Chayshina shumaqta kawsaptinllapam, yumbay rikaqkuna yuyaqqllapa: Paykunaqam ancha allin runakuna, warmikuna, nishpa. Sifurninchiq Jisusmi diyapi diyapi mushuq kriyiqkunata washashpa, masta achkayachiq chay kriyiqkunataqa.

3

Pidrum Dyuspa pudirminwan kach'akachirqan suq kujuta

¹ Suq diyam las tris di la tardi Pidruqa Jwanwan rirqanllapa Dyuspa adurana wasinman. Chay urasqam isrraylinukuna Dyusman mañakunan urasna karqan. ² Dyuspa adurana wasimba suq yaykunammi “Shumaq Pungu” shufiq. Chay pungupim suq kuju tiyaykarqan. Payqam nasishqan diyamandapacha mana ni atirqanchu shayayta. Chaymi ayllunguna tukuy diya chay kujuta apashpa, chay Shumaq Pungupi dijaqllapa, adurana wasinman yaykuqkunata limush'nata mañanambaq. ³ Chay kujuqam Pidruta Jwanda rikashpa Dyuspa adurana wasinman yaykuykaptinqa, rruqarqan:

—Qowayllapár limush'nitata, nishpa.

⁴ Chaymi paykunaqa kujuta chapashpa, Pidruqa nirqan:

—Mayá, chapawayllapa, nishpa.

⁵ Chaymi kujuqa das chaparqan: Rinnam qowaq limush'nata, nishpa.

⁶ Piru Pidruqam nirqan:

—Manam nima qellayniyuqchu ni uruyuqchu kani. Piru kayshinam atini yanapashuyta: Jisukristu nasarinupa shutimbim niyki, atarishpa puriy, nishpa.

⁷ Pidruqa chayshina nishpa, allin ladu makinmanda rambashpa shay-achiptinmi, chay kujupa ch'akinguna, ñudunguna jwirtina tikrakarqan.

⁸ Chaymi chay kujuqa shayashpa, brinkarqan. Chay urasmandapacham atirqanna puriyta. Kanan Dyusta ancha alabashpam, chay apustulkunapa pullan Dyuspa adurana wasinman yaykurqan. ⁹ Chayshina chay kuju purishpa, Dyusta alabaykaptinqam, yumbay chaypi kaqkuna ¹⁰ ancha ispantashqata chaparqan: ¿Imashinaraq kach'akashqaga? nishpallapa. Chaqa chay kujutaqam unaymandapacha rikashqallapa karqan, chay Shumaq Pungupi limush'nata mañakuykaptin.

Pidrum yach'achikurqan Dyuspa adurana wasimbi

¹¹ Chay kujum kach'akashpa, Pidruta, Jwandaqa manana دچارqanchu. Chaymi suq atun kurridurpi kaykaptinllapa, ancha achka runakuna ispan-tashqata paykunaman kallparqanllapa, chay kujuta rikanambaq. Chay kurridurmi shutiq “Gubyirnu Salumumba kurridurnin”, nishpa. ¹² Chay runakunata rikashpam, Pidruqa nirqan:

—Isrraylinu masakuna, çimaraykutaq ancha ispan-tashqata chapawangillapa? çima qamkunachu noqaykunapaq yuyangi: Ancha pudirniyuq kashpa, Dyusta kasuqkuna kashpam, paykuna kach'akachishqa chay kujutaqa, nishpa? ¹³ Manam chayshinachu. Ashwanmi unay agwilunchiq Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kay kujutaqa kach'akachishqa. Chaqa Dyusqam Churin Jisusta numbrashqa karqan, ancha pudirniyuq kanambaq, paytalla kasunan-chiqllapa. Piru qamkunaqam paytaqa aparqaykillapa awturidarkunaman. Chaymandaqam Gubyirnu Pilatu munapin kach'aytapis, qamkunaqa mana munarqaykillapachu. ¹⁴ Ashwanmi chay ancha allin mana nima uchayuq Jisusta disprisyashpa, qamkunaqa mañakurqayki, suq matansyiru runata kach'anambaq. ¹⁵ Chaymandaqam qamkunaqa wanchichirqaykillapa chay Jisus kawsachikuqtaqa. Piru Dyusqam paytaqa wafushqanmanda kawsachimurqan. Chayshina kawsachimuptinmi, noqaykunaqa rikashqallapa kani. Chaymi tistigunguna kanillapa. ¹⁶ Chayrayku Jisuspi kriyishpa “Kach'akay” niptiyllam, kay riqsishqayki kujuqa kach'akashpa, jwirsayuqna.

¹⁷ 'Masitakuna, yach'anım: Qamkuna mas kamachikuq runakunawan Jisusta wanchichirqaykillapa, mana yach'ashpa: Paymi Washadurninchiq, nishpa. ¹⁸ Chayta ruraptikillapam, Dyus nishqanqa kumplishqana. Chaqa unay tyimpupim Dyuspaq rimaqkuna Jisuspaq kayshina iskibrirqan: “Dyus Akrashqan Washadurmi ancha rin ñakaq”, nishpa. ¹⁹ Chayri qamkunaqa mana allikunata dijashpana, Tayta Dyuspi yuyakuyllapa, chay uchaykikunamanda pirdunashunambaq. Chayshina Dyuspi kriyiptinchiqmi, payqa rin animachiwaqinchiq kushikunanchiq. ²⁰ Rinmi kach'amuq Churin Jisukristuta. Chaqa manaraq kay mundu kaptinmi, Jisusta numbrashqa karqan, Washadurninchiq kanambaq. ²¹ Lukismi Jisusqa manaraq rinchu kutimuq. Ashwanmi syilupilla rin kaq, Tayta Dyus kay mundupi tukuy ima nishqanda kumplinangaman. Chaqa Dyusqam paypaq ancha allin rimaqkunawan unay tyimpukunapi chayshina nishqa karqan. ²² Chaymi Dyuspaq chay rimaq Muysisqa agwilunchikunata Jisuspaq kayshina nirqan: “Tayta Dyusmi nasyunninchiqpi rin nasichiq paypaq suq pudirniyuq rimaqta, noqata numbrawashqanshina. Chayri tukuy ima pay nishqanda kasuyllapa. ²³ Chay rimaqta mana kasuqkunataqam Dyusqa wambrangunamanda akrashpa, rin chingachiq”, nishpa.*

²⁴ 'Chaymi chay unay rimaq Samwilpa tyimpunmandapacha, Dyuspaq yumbay rimaqkuna Jisus kay tyimpupi rurashqambaq rimashpa, iskibrirqanllapa. ²⁵ Chaqa Tayta Dyus chay rimaqkunawan ufrisikushqanmi noqanchiqkunapaq kashqa. Noqanchiqkunata yanapawananchiq yuyashpam, Dyusqa suq tratuta rurarqan unay agwilunchiqkunawan. Chaymi Abrajanda nirqan: “Karu willkaykiwanmi kay mundupi yumbay runakunata rini yanapaq”, nishpa.* ²⁶ Chaymi Tayta Dyus Churinda wafushqanmanda kawsachimushpa, puntata

* 3:23 Deuteronomio 18.15, 18, 19 * 3:25 Génesis 22.18

noqanchiqkunaman kach'amurqan yanapawananchiq, chay mana alli rurashqanchiqta dijashpa, paypi yuyakunanchiqllapa, nishpa.

4

Pidruwan Jwanda prisurqanllapa

¹ Pidru Jwanwan chay runakunata yach'achiykaptinmi, ch'ayarqanllapa isrraylinu kurakuna, sadusiyu duktrinayuqkuna, Dyuspa adurana wasimba suldadungunapa kamachikuqnimbis. ² Pidruqam Jwanwan kayshina yach'achikuykarqan:

—Jisusqam wañushqanmanda, kawsamushqa. Chaymi yach'anchiq: Wañuqkunaqam rin kawsamuq, nishpa.

Chaypaqmi chay ch'ayamuqkunaqa ancha piñakurqanllapa. (Chaqa chay sadusiyukunaqam kriyirqanllapa: Wañuqkunaqam mana rinllapachu kawsamuq, nishpa.) ³ Chaymi Pidruta Jwanda prisushpa, aparqanllapa karsilman. Chay diya tardina kaptinmi, karsilpi dijarqanllapa qayandin diyakaman. ⁴ Piru Pidru Jwanwan yach'achikuptinmi, ancha achka runakuna Jisuspi kriyishqallapa karqan. Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa ullqokunallach'i 5.000na karqan.

⁵ Chaymandaqam qayandin diyaqa tandakarqanllapa chay Jirusalinman Isrrayilpa kamachikuqninguna, kamachikuq anyanukuna, Muispa liyningunata yach'achikukunapis. ⁶ Chaypiqam qarqambis mas kamachikuq isrraylinu kura Anas shutiq. Chay Anasqam ayllun Kayfaswan, Jwanwan, Alijandruwan, yumbay ullqo ayllungunawambis shamushqallapa karqan. ⁷ Yumbay chay awturidarkunaqam Pidruta, Jwanda karsilmanda apachimushpa, yumbaypa ch'awpinman pasachishpa, kayshina tapurqanllapa:

—¿Pitaq qamkunataqa kamachishushqa, chay kujuta kach'akachinaykiqa? ¿Pipa shutinwanmi myintashpa, chaytaqa rurashqallapa kangiq? nishpa.

⁸ Chaymi Pidruqa, Dyuspa Santu Ispiritun ancha yanapaptin, nirqan:

—Llaqta masiy isrraylinukunapa kamachikuqninguna, kamachikuq anyanukunapis, ⁹ qamkunaqam tapuwangillapa yach'anayki: Kay runa kujuqa ¿imashinam kach'akashqa? ¿Pim paytaqa yanapashqa? nishpa. ¹⁰ Mayá, nishqaykillapa, yumbay llaqta masinchiq isrraylinukuna yach'anallapa. Kay runa kujumam kach'akashqa Jisukristu nasarinupa pudirninwan. Qamkunam nirqaykillapa, Jisusta kruspi wanchinanllapa. Piru Tayta Dyusqam wañushqanmanda paytaqa kawsachimurqan. ¹¹ Albañilkunam mana baliq rumikunata wichukunllapa. Chayshinallam qamkunapis Jisusqa wichukurqaykillapa. Piru Jisusqam kananqa wasipa iskinambi mas baliq rumishina.* ¹² Chaqa Dyusqam mana qowashqachu kanchiq suq laya washadurtaqa. Jisusllam atin washawayninchiqtaqa, nishpa.

¹³ Chayshina mana nimata manchashpachu allita rimaptinllapaqa, chay awturidarkunaqa ancha ispantashqata paykunata chaparqanllapa. Chaqa Pidruwan Jwanqam mana istudyashqachu karqan. Chaymi chay awturidarkunaqa kwintata qokarqanllapa: Kay mana baliq runakunaqam Jisuswan purishpa, ancha yach'akushqallapa, nishpa.

¹⁴ Kanan chay runa kujupismi paykunapa ñawpambi kach'akashqana shayaykarqan. Chaymi mana nimapaq atirqanllapachu kuntraytaqa.

* 4:11 Salmo 118.22

¹⁵ Chaymi paykunaqa Pidruta, Jwanda sawaman surqorqan, chay awturi-darkunalla tukuy imata parlananllapa. ¹⁶ Chaymandaqam paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imatam atinchiq rurayta kay runakunataqa? Chaqa kay Jirusalim-biqam yumbayna yach'anllapa: Chay kujutaqam paykuna kach'akachishqa, nishpa. Chaymi noqanchiqkunaqa mana atinchiqchu niyta “Yanqam”, nishpaqa. ¹⁷ Ashwan manchachishpalla, nutifikashunllapa, kananmandaqa amana pitapis willananllapa Jisuspa shutimbiqa, amana chay faman masta shikwakanambaq, nishpa.

¹⁸ Chayshina kunanakushpaqam, Pidruta Jwanda qayachirqanllapa. Chaymandaqam jurapashpa, kamachirqanllapa, amana pitapis parlachinambaq, ni yach'achinambaq, Jisuspa shutinda myintashpaqa. ¹⁹ Piru chayshina kamachiptimbismi, Pidruwan Jwanqa kayshina nirqan:

—Mayá, allita yuyayllapa. ¿Imataq mas alli Tayta Dyuspaqqa? ¿Allichu qamkunata kasushunaypaq, ichu mas alli Dyusta kasunayllapa? ²⁰ Chaqa noqaykunaqam mana nimatapis atinillapachu uyaraytaqa. Ashwanmi rikashqayllapata, uyashqayllapata rinillapa yach'achikuq, nishpa.

²¹ Chayshina niptimbismi, chay awturidarkunaqa ancha jurapashpa, dijarqanllapana rinambaq. Chaqa chay kujuta kach'akachishqanraykum, yumbay runakuna Dyusta ancha alabarqanllapa. Chaymi chay awturidarkunaqa mana nimapaq atirqanllapachu kastigayta. ²² Chay kach'akashqa kujuqam masdi 40 watayuqna karqan.

Jisuspi kriyiqkunam Dyusman mañakurqan, ama manchananllapa

²³ Pidruwan Jwanqam chay kamachikuq kurakunapa, chay kamachikuq ansyanukunapa dispachunmanda lluqshishpaqa, kriyiq masingunamanna rirqanllapa. Paykunataqam manyaqlla tukuy ima pasashqanllapata willarqan. ²⁴ Chaymi yumbay chay kriyiq masinguna chayta yach'ashpaqa, tandanakushpa, kayshina Dyusman mañakurqanllapa:

—Taytitu Dyus, qam rurashqa kangi anaq syiluta, kay pachata, mar yakuta, tukuy ima kaqkunata. ²⁵ Qamqam Santu Ispirituykiwan rimachirgayki chay unay sirbishuq agwilunchiq Dabidta. Chaymi payqa qambaq rimaq kashpa, Santu Libruyki kayshina iskibrirqan: ¿Imaraykutaq achka nasyungunapi tiyaqkunaqa ancha piñakushpa alsakanllapa Dyuspa kuntranqa? ¿Imaraykutaq chay runakuna, warmikunaqa yanqakunata yuyanllapa, Dyusta binsinanllapaqa?

²⁶ Chaqa kay mundupa gubyirnungunam Dyuspa kuntran alsakarqanllapa. Kanan laqtakunapa kamachikuqningunam tandakashpa, Tayta Dyuspa, Akrashqan Washadurpa kuntran alsakarqanllapa, nishpa.*

²⁷ Taytitu Dyus, allibraq chay Dabid iskibrishqanshina kashqa. Chaqa kay Jirusalin llaqtapi chay akrashqayki santu Churiki Jisustam kuntrarqanllapa. Chaymi chay gubyirnu Irudis, chay gubyirnu Punsyu Pilatuwan, furastirukunawan, isrraylinukunawan tandakarqanllapa.

²⁸ Paykunam tandakashpa, ruraraqan chay unay tyimpupi qam yach'ashqaykishina: “Churiytam rinllapa wanchiq”, nishpa. ²⁹ Dyusitu, rikay, kananqam noqaykunatapis jurapawanllapa, qamta ama myintashushpa, yach'achikunayllapa. Chayri animuta qowayllapa, ama nimata manchashpa, qambaq yach'achikunayllapa. ³⁰ Pudirnikiwanri yanapawayllapa, qeshyaqkunata kach'akachinayllapa, santu Churiki

* 4:26 Salmo 2.1-2

Jisuspa shutimbi milagrukunata ruranayllapa, yumbay rikaqkuna yach'anambaq: Dyusmi ancha pudirniyuq, nishpa.

³¹ Ushyaptinllapa mañakuyta Dyusmanqam, chay tandakashqanllapa lugaqqa ch'apsikarqan. Chay urasmi Dyuspa Santu Ispiritun paykunapa shunqonda undashpa, masta animachirqan, ama nimata manchashpachu, Dyus nishqanda rimaanallapa.

Kusasninllapaqam yumbaypaq karqan

³² Jisuspi yumbay kriyiqkunam suq yuyayniyuqla kaqllapa. Tukuy shunqo allipta kuyanakuqllapa. Chaymi mana niqllapachu: “Kay imayqam noqapalla” nishpaqa. Ashwanmi tukuy ima kaqninwan yumbaynin yanapanakuqllapa. ³³ Kanan Jisuspa chay dusi apustulningunam ancha pudirniyuq kashpa, kayshina yach'achikuqllapa: “Siñurninchiq Jisusmi wañushqanmanda allipta kawsamushqa”, nishpa. Kanan Dyusqam ancha yanapaq paypi yumbay kriyiqkunata, shumaqta kawsananllapa. ³⁴⁻³⁵ Paykunaqam mayqanninda iman faltaptinqa, wakin ch'akrayuq ichu mayqan wasiyuqqa randikushpa, qellayninda apaq chay dusi apustulkunaman. Paykunaqam chay mana nimayyuqkunata qoqlapa. Chaymi paykunapiqa mana ni mayqan pubriqa karqanchu.

³⁶ Chaypim karqan suq libita runa Jusi shutiq. Apustulkunaqam paypaq nishqa karqan: “Birnabi shutinga”, nishpa. Rimaynimbiqam Birnabiqa munan niyta “Kunswilakuq”. Payqam yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipripi nasishqa karqan. ³⁷ Chay Birnabim suq ch'akranda randikushpa, qellayninda apamushpa, apustulkunata qorqan, paykunana kriyiq masin-gunata yanapanambaq.

5

Ananiasmi warminwan llullakurqanllapa

¹ Karqanmi suq runa Ananias shutiq. Warminqam Safira shutiq. Chay Ananiasmi warminwan, suq ch'akranda randikushpa, ² wakin qellayta piskarqanllapa. Chaymandaqam Ananiasqa wakindalla apashpa, apustulkunata qorqan, “Yumbaymi” nishpa. ³ Chayshina llullakuptinmi, Pidruqa nirqan:

—Uyay, Ananias. ¿Imaraykum دچارqayki dyabluta yaykunambaq shunqoykimanqa? Qamqam chay ch'akraykipa ch'aninda wakinda piskashpaqa, Dyuspa Santu Ispiritunda munarqayki ingañayta. ⁴ ¿Ima manachu qamba kikikipa ch'akraykiqa kashqa? Randikuptikiqam, qellayqa qambana kashqa. ¿Imaraykum llullakushqaqa kangiq? Chay layata llullakushpaqach'i, qamqa yuyarqayki: Runakunatallam rini ingañaq, nishpa. Manam chayshinachu kashqa. Ashwanmi Taytanchiq Dyusta munarqayki ingañayta.

⁵ Chayshina Pidru niptinmi, Ananiasqa chayta uyashpa, chay uras pachaman bulakashpa wañurqanna. Chaymi chayta yach'ashpaqa, yumbay ancha mancharqanllapa. ⁶ Chaymandaqam wakin wambra runakuna shamushpa, almataqa suq trapuwan liyashpana, aparqanllapa pambaq. ⁷ Chayshina kimsa uras pasashqambinam, chay almapa warminqa apustulkuna kashqanman yaykurqan. Piru payqam mana nimatapis yach'arqanchu: Qosaymi wañushqa, nishpaqa. ⁸ Chaymi Pidruqa paytapis tapurqan:

—Safira, ¿allipchu chay prisyuqaqla ch'akraykitaqa randikurqayki? nishpa.

Chaymi Safiraqa nirqan:

—Ari. Chaysitupaqlam randikurqayllapa, nishpa.

⁹ Chayshina niptinmi, Pidruqa chay warmita nirqan:

—¿Imapaqmi qosaykiwanqa kunanakushpa llullakushqallapa kangi, “Dyuspa Santu Ispiritunqam mana yach’angachu”, nishpachi? Uyay, chay qosaykita pambaqkunaqam shamuykanllapana. Nam kay pungumanna ch’ayamuykanllapa apashunambaq, qamtapis pambashuq, nishpa.

¹⁰ Chayshina niptinllam, chay warmipis chay uras Pidrupa ñawpanman bulakashpa wañurqanna. Chaymi chay pambakuqkunaqa ch’ayamushpa, ukuman yaykushpa, chay warmitapis wañushqatana tarirqanllapa. Chaymi paytapis aparqanllapana pambaq runamba ladunman. ¹¹ Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa, tukuy chay wakın runakunawan chayta yach’ashpaqa, ashwamba mancharqanllapa.

Apustulkunam achka milagrukunata ruraraqan

¹² Apustulkunaqam runakunapa ñawpambi achka milagrukunata ruraql-lapa. Kanan Jisuspi yumbay kriyiqkunam Dyuspa adurana wasinman tandakaqllapa chay unay gubyirnu Salumumba kurridurnimbi. ¹³ Piru mana kriyiqkunaqam manchashpa, paykunawanqa mana tandakaql-lapachu. Piru mana tandakashpapis, ancha alabaqllapa Jisuspi kriyiqku-nataqa. ¹⁴ Chayshinam ancha achka ullqokuna, warmikuna kriyirqanlla-pana Jisuspi. ¹⁵ Kanan achka runakunam qeshyaqningunata wasinmanda surqoshpa, parakunapi kamakunapi apamushpa, ñangunapi shuyachiql-lapa, Pidru chay ñanda pasaptin, ankisiya llandunllapis qeshyaqningunapa sawanda pasaptin, kach’akanambaq. ¹⁶ Asta chay sirka laqtakunamandam achka runakunaqa Jirusalinman apamurqan qeshyaqningunata, dyablupa ispiritungunawan lukuyashqakunata, apustulkuna kach’akachinambaq. Kanan yumbay paykunataqam kach’akachirqanllapa.

Apustulkunatam qesacharqanllapa

¹⁷ Chaymi mas kamachikuq isrraylinu kura, sadusiyu duktrinayuq runakuna apustulkunata ancha imbidyarqanllapa. ¹⁸ Chaymi paykunataqa prisushpa, karsilman wichurqanllapa. ¹⁹ Piru chay tutaqam Tayta Dyuspa suq anjilnin, karsilpa pungunda kich’ashpa, paykunata surqoshpa, nirqan:

²⁰ —Riyllapa Dyuspa adurana wasinman, chaypi shayashpa, yumbay runakunata yach’achiq, Jisuspi kriyishpa, kawsanambaqllapa.

²¹ Chayshina niptinqam, apustulkunaqa kasushpa, madrugadu Dyuspa adurana wasinman rishpa, waqpi yach’achikurqanllapa. Chaypina kaykaptinllapaqam, chay mas kamachikuq isrraylinu kura, yumbay paywan kaqkunapis mas pudirniyuq isrraylinukunata qayarqan, tandakashpa, Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunana kashpa, Pidruta, Jwanda jusgananllapa. Yumbay chay kamachikuqkunaqam parlashpa, suldadukunata kach’arqanllapa, karsilmanta apamunanllapa chay apustulkunata. ²² Piru suldadukuna karsilman rishpaqam, manana tarirqanllapachu. Chaymi das kutimurqanllapa kayshina abisakuq:

²³ —Karsiltaqam tarishqallapa kani alli kirpashqata. Chay kwidakuq suldadukunaqam karsilpa pungundaqa ancha allita kwidaykarqanllapa. Piru punguta kich’ashpaqam, manana ni pitapis ukupiqqa tarirqayllapachu, nishpa.

²⁴ Chayshina niptinllapaqam, chay isrraylinu kurakunapa kamachikuqninga, Dyuspa adurana wasimba suldadungunapa kamachikuqninganwan, yumbay chay ancha kamachikuq kurakunawambis ancha yuyashpa, tapunakurqanllapa:

—Chayshinaqa ¿imaraq pasanqa? nishpa.

²⁵ Chayshina parlaykaptinqam, suq runa ch’ayamushpa, nirqan:

—Chay karsilashqaykillapa runakunaqam Dyuspa adurana wasimbi runakunata yach'achiykan, nishpa.

²⁶ Chaymi suldadukunapa kamachikuqninga suldadungunawan chay uras chay adurana wasiman rirqanllapa piskaq. Apustulkunata chaypi tarishpaqam, shumaqlla apamurqanllapa, mana maqash-pallapachu. Chaqa chay suldadukunaqam mancharqanllapa: Kay apustulkunata maqaptinchiqqach'i, runakunaqa sitawanchiqman, nishpa.

²⁷ Chaymandaqam apustulkunata ch'ayachimushpaqa, shayachirqanllapa chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpanman. Chaypi kaptinqam, chay kamachikuq kuraqa nirqan:

²⁸ —Manchu noqaykunaga qamkunata ancha kamachishurqaq, amakish Jisuspa shutinda myintashpaqa yach'achikungichu, nishpa. Piru qamkunaqam mana kasuwashpachu, tukuy Jirusalin llaqtapi duktrinaykita yach'achikungillapa. Kanan ashwambam munangillapa wichupawayta chay Jisus wañushqambaq, nishpa.

²⁹ Chaymi Pidruqa chay wakin apustulkunawan nirqan:

—Noqaykunapaqam masta balin Dyusta kasunayllapa, runakunata kasunaymandaqa. ³⁰ Manchu qamkunaqa Jisusta kruspi klabachishpa, wanchichirqaykillapa. Piru paytaqam Taytanchiq Dyus kawsachimushpa, ³¹ anaq sylupi allin ladumbi tiyachishpa, ancha Kamachikuq Washadurn-inchiqta rurashqa. Chaymi uchanchiqkunata dijaptinchiqqa, payqa pirdunawaqningichiq washawanchiqllapa. ³² Chay Jisus rurashqambaqmi Dyuspa Santu Ispiritun, noqaykunapis tistigukuna kanillapa. Chaqa Tayta Dyusmi chay Santu Ispiritunda payta kasuqkunata qowashqallapa, nishpa.

³³ Chay awturidarkunaqam chayta uyashpaqa, ancha piñakushpa, chay apustulkunataqa munarqanllapa wanchiyta. ³⁴ Piru chay awturidarkunamanda suq farisiyu Gamayil shutiqmi ancha allin yach'achikuq karqan. Chaymi paytaqa yumbay runakuna ancha allita uyaqllapa. Chay Gamayilmi shayashpa kamachikurqan, suq rratitu apustulkunata sawaman surqonanllapa. ³⁵ Chaymandaqam chay karguyuq masingunata nirqan:

—Uyawayllapa, isrraylinu masiykuna. Allita yuyayllapa. Kwidawkish mana allitachu rurangimanllapa chay runakunata. ³⁶ Yuyayllapa, manchu suq tyimpuga chay runa Tiwdas nirqan, payshi ancha kamachikuq. Kanan paytaqam 400 runakuna kasurqanllapa. Chaymandaqam suq runakuna Tiwdasta wanchiptinllapa, chay 400 sigiqkuna waqta kayta shikwakarqanllapa. ³⁷ Chaymandaqam suq tyimpu sinsuta ruraptin, alsakarqan suq kamachikuq Judas prubinsya Galiliyamanda. Paytapismi achka runakuna kasurqanllapa. Chaymandaqam chay Judasta wanchiptinllapaqa, payta sigiqkunapis waqta kayta shikwakarqanllapa. Mananam mastaqa tandakarqanllapachu. ³⁸ Chaymi kayshina kunaykillapa: Dijayllapa chay runakunata. Ama mitikuyllapachu paykunamanqa. Chaqa chay duktrinan paykunapalla kaptinqam, das rin ushyakaq. ³⁹ Piru paykuna Dyuspa duktrinanda yach'achikuykaptinqam, qamkunaqa mana atingillapachu chingachiyta. Allita yuyayllapa. Paqtakish Dyusta kuntraykangillapa, nishpa.

⁴⁰ Chay Gamayil nishqanda kasushpam, manana wanchirqanllapachu. Chaymi chay apustulkunata qayachishpa, suq lastima asutichishpa, kamachirqanllapa, amana masta Jisuspaq yach'achikunanllapa. Chaymandaqam paykunataqa kach'arganllapana. ⁴¹ Chayshina asutiptimbismi, chay apustulkunaqa ancha kushikushpa, chay awturidarkunapa ñawpanmanda lluqshirqanllapa, yuyashpa: Tayta Dyusmi akrawashqa kanchiq, kayshina Jisuspaq yach'achikushpa, ñakananchiqpaq, nishpa. ⁴² Kanan paykunaqam

tukuy diyakuna Jisukristupaq masta yach'achikurqanllapa Dyuspa adurana wasimbi, achka wasikunapipis.

6

Apustulkunam numbrarqan syiti yanapakuqinda

¹Chay tyimpuqam Jisuspi kriyiqkunaqa masta achkayaqllapa. Piru chay grigu rimaypi rimaqkuna piñakushpam, kayshina rimarqanllapa ibriyu rimaypi rimaq kriyiq masingunapaq:

—Grigupi rimaq biyudakunatach tukuy diya mana allitachu mikunata partinllapa, nishpa.

²Chaymi chay dusi apustulkunaqa yumbay kriyiqkunata tandashpa nirqanllapa:

—Noqaykunaqam Dyus nishqanda yach'achikuykani. Chaymi mana allichu, chay yach'achikuykashqayta dijashpa, mikunata partinayllapaqa.

³Chayri masitakuna, qamkunamanda akrayllapa syiti allin yach'ayniyuq runakunata, Dyuspa Santu Ispiritunwan puriqkunata. Paykunata numbrayllapa, chay mikunata partinanllapa. ⁴Noqaykunaqam tukuy diya Dyusman rinillapa mañakuq. Pay nishqanda rinillapa yach'achikuq, nishpa.

⁵Chaypaqmi Jisuspi yumban kriyiqkunaqa nirqan:

—Allibmi chay nishqaykillapaqa, nishpa.

Chaymandaqam akrarqanllapa suq runa Istiban shutiqta. Payqam Tayta Dyuspi ancha yuyakuq. Paypa shungombim Dyuspa Santu Ispiritun kawsaq. Paykunaqam akrarqambis Filipita, Pukuruta, Nikanurta, Timunda, Parminastapis. Akrarqambismi Nikulasta Antyukiya llaqtamanda kaqta. Paymi yach'akushqa karqan isrraylinukunapa duktrinanda.

⁶Chaymandaqam chay syiti runakunata apamurqanllapa apustulkunaman. Paykunaqam sawambi makinda rurashpa, Dyusman mañakurqanllapa, tukuy imapi yanapanambaq.

⁷Chayshinam Jisuspi kriyiqkunaqa Dyuspaq tukuy maypi masta masta yach'achikuqllapa. Chaymi Jirusalin llaqtapiqa paykunaqa masta achkayaqllapa. Chaqa asta isrraylinukunapa achka kurangunapismi Jisuspi kriyirqanllapa.

Istibandam prisurqanllapa

⁸Dyus yanapaptinmi, Istibanqa ancha pudirniyuq kashpa, achka milagrukunata rurarqan yumbaypa ñawpambi. ⁹Piru wakin isrraylinukuna Istibanwan tandakashpam, taripanakurqan. Paykunaqam suq sinaguga wasimanda karqanllapa. Chay wasiqam shutiq Libri Randishqa Kriyadukunapa sinagugan, nishpa. Chay kuntraqkunaqam Sirini llaqtamanda, Alijandriya llaqtamanda, prubinsya Silisyamanda, chay prubinsya Asyaman dapis karqanllapa. ¹⁰Piru Istibanqam Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, ancha yach'ayniyuq karqan. Chaymi chay kuntraqkunaqa mana atirqanllapachu binsiya paytaqa. ¹¹Chaymi pagararqanllapa wakin runakunata, llullakushpa ninambaqllapa: “Istibandam uyashqa kani, ancha fiyuta Muysispaq, Dyuspaq rimaptin”, nishpa.

¹²Chayshina llullakuptinllapa uyashpam, achka runa, kamachikuq ansyanutuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna chay nishqanda kriyishpa, ancha piñakurqanllapa. Chaymi Istibanda piskashpa, rrastrakushpa, aparqanllapa Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunapa ñawpanman. ¹³Kanan aparqanllapapismi chay llullakuq tistigukunata, Istibambaq kayshina rimanambaqllapa:

—Kay runaqam kutin kutin mana shaykuq ancha fiyukunata riman Dyuspa adurana wasimbaq, Muysispa liyningunapaqpis. ¹⁴ Chaqa noqaykunaqam kay Istibanda uyashqallapa kani kayshina niptin: Chay Jisus Nasaritamanda kaqshi Dyuspa adurana wasindaqa rin bulaq. Muysismanda yach'akushqanchiq kustumbrinchiqkunatash rin chingachiq, nishpa.

¹⁵ Chaymi chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskuna, yumbay chaypi tiyaqkunawan chapashpa, rikarqanllapa Istibamba qaqlanda anjilshina lipiyaykaqta.

7

Istibanmi allita rimarqan washakanambaq

¹ Chay mas kamachikuq isrraylinu kuram Istibanda tapurqan:

—¿Allipchur chayshina nishqa kangis? nishpa.

² Chaymi Istibanqa nirqan:

—Taytakuna, masitakuna, allita uyawayllapa. Ancha pudirniyuq lipiyaykaq Tayta Dyusmi rikakurqan chay punta agwilunchiq Abrajanman, chay nasyun Misuputamayapi tiyaykaptin, manaraq Aran llaqtaman riptin tiyaq. ³ Kayshinam kamachirqan: “Llaqtaykita, yumbay aylluqikunata dijashpa, riy suq lugarman. Noqam rini rikachishuq maypim kidan chay lugarqa”, nishpa. ⁴ Chayshina Dyus niptinmi, Abrajanga chay Kaldiya nasyunmanda llugshishpa, rirqan Aran llaqtaman tiyaq. Chaymandaqam Abrajamba taytan wañuptinqa, Dyusqa chay Abrajandaqa kay Isrrayil nasyunninchiqman apamurqan. ⁵ Piru Dyusqam mana nima irinsyata ni suq pidasu ch'akritata qorqanchu Abrajandaqa. Payqam alayri kaypiqa tiyarqan. Mana goshpapismi, Abrajandaqa kayshina ufrisirqan: “Wañuptiqam, karu willkaykikunapaq kay pachaqa rin kaq”, nishpa. Chayshinam chay Abrajandaqa ufrisirqan, manaraq ni churiyuq kaptin. ⁶ Tayta Dyusqam chay unay agwilunchiq Abrajandaqa nirqambis: “Karu willkaykikunam kay llaqtamanda rishpa, suq nasyumbi suq furastirushina rinllapa tiyaq. Ñakaq randishqa kriyadukunam rinllapa kaq. Paykunatam ancha rinllapa qesachaq 400 wata tukuyta”.

⁷ Tayta Dyusqam Abrajandaqa nirqambis: “Piru kastigaqmi rini chay nasyumbi qesachakuqkunataqa. Chaymandaqam chay karu willkaykikunaqa, chay nasyunmanda llugshishpa, rinllapa kasuwaq kay Isrrayilpi”, nishpa. ⁸ Chaymandaqam Dyusqa Abrajanwan suq tratuta rurarqan. Paytam kamachirqan, kwirpumbi siñalta ruranambaq, ama qonganambaq chay tratu rurashqanda. Chaymi Abrajanga churin Isak nasiptinqa, uchu diyasniyuq kaptinlla, kwirpumbi chay siñalta rurarqan. Chayshinallam Isakpis churin Jakubuta rurarqan. Chay Jakubupismi chayshinalla rurarqan dusi churingunata. Chay dusi churingunaqam nasyunninchiq Isrrayilpa chay dusi atun ayllungunapa taytanga karqanllapa.

⁹ Chay Jakubupa dusi churingunaqam punta agwilunchiqkuna karqan. Paykunaqam masan Jusita imbidyashpa randikurqanllapa, chay randiqkuna Ijitu nasyunman apanambaqllapa. Piru Dyusqam Jusipa pullan karqan. ¹⁰ Chaymi Jusi ñakaptinqa, Tayta Dyus yumbay chay ñakashqanmanda washashpa, yanaparqan, yach'ayniyuq kashpa, allita kawsanambaq. Chayshina Dyus Jusita yanapaptinmi, chay Ijitu gubyrnun Farunqa ancha gustarqan. Chaymi Jusita numbrarqan, Ijitu gubyrnun kanambaq. Paytaqam nirqambis: “Tukuy ima kaqniyta, wasyikunapi yumbay tiyaqkunatapis qam kwiday”, nishpa.

¹¹ Chaymandaqam Ijitu nasyumbi Kanayan nasyumbipis ancha jwirti ambruna karqan. Chaymi mikunan mana aypaptin, chay punta

agwilunchiqkunaqa ancha ñakarqanllapa. ¹² Chayshina ñakashpaqam, Jakubuqa yach'arqan: Ijtiptupish kan trigu, nishpa. Chaymi chay punta bwiltata dyis churingunata Ijtiptuman kach'arqan, triguta randinanllapa. Chay churingunaqam unay agwilunchiqkuna karqan. ¹³ Chaymandaqam suq kutinda kutiriptinllapa Ijtiptuman, triguta randirinambaqqa, Jusiqa masangunata nirqan: “Noqam masayki Jusi kani”, nishpa. Chayshina masanguna Jusita riqsiptinqam, Ijtiptupa gubyirnun Farunqa yach'arqan: Jusiqash isrraylinukunapa kastan, nishpa. ¹⁴ Chaymandaqam Jusiqa chay masangunata nirqan: “Riyllapa apamuy taytanchiqta, yumbay ayllunchiqkunata”, nishpa. Chay tyimpupim 75 karqanllapa. ¹⁵ Chayshinam karqan, Jakubu yumbay ayllundin riptin Ijtiptuman tiyaq. Waqpinam achka watakunamanda payqa wañurqanna. Chaymandaqam tukuy chay punta agwilunchiqkunapis achka wambrangunata dijasha, wañurqanllapa. ¹⁶ Jakubu wañuptinqam, kwirpunda aparqanllapa Sichin llaqtaman pambaq paypa pantyunnimbi. Chaqa Abrajanmi chay pantyundaqa randishqa karqan chay runa Jamurpa churingunamanda.

¹⁷ Tayta Dyusmi jurashpa, Abrajanda kayshina ufrisishqa karqan: “Suq nasyundam rini qoq karu willkaykikunata”, nishpa. Chay ufrisishqa tyimpu kumplinan kaykaptinmi, chay Ijtiptu llaqtapiqa isrraylinukuna anchana achkayashqa karqan. ¹⁸ Chay tyimpupim Ijtiptupiqa suq mushuq gubyirnu kamachikurqan. Payqam mana nimatapis yach'ashqachu karqan chay Jusipa allin famambaqqa, ancha unayna wañushqa kaptin. ¹⁹ Chay mushuq gubyirnuqam chay agwilunchiqkunataqa tukuy imapi ingañashpa, ancha qesachaq. Chaymi paykunataqa kamachirqan, ullqo wambritunguna nasiptin, wichukunanllapa wañunambaq.

²⁰ Chayshina kamachikuptinmi, chay tyimpupi Muysis nasirqan. Paytaqam Dyusqa ancha kuyaq. Kanan taytanwan mamanqam kimsa kilata wasimbi pakashpa, kriyarqan. ²¹ Chaymandaqam (chay gubyirnutata kasushpa) wichukuptinqa, chay gubyirrupa chinan chay wambrituta tarikushpa, tandashpa, wawandashina kriyarqan. ²² Chaymi Muysis wiñashpaqa, tukuy imata ijtiptinu runakunashina yach'akurqan. Chaymi tukuy imata rimanambaq, ruranambaqqa ancha pudirniyuq karqan.

²³ Chaymandaqam 40 watayuqna kashpaqa, Muysisqa munarqanna riyta isrraylinu kastanda watukuq. ²⁴ Chaymi rishpaqa, rikarqan suq ijtiptinu ancha maqaykaqta suq isrraylinuta. Chaymi Muysisqa chay isrraylinuta washashpa, wanchirqan chay ijtiptinuta. ²⁵ Chaqa Muysisqam yuvarqan: Isrraylinu masiykunach'i allita intyindingallapa: Muysiswanmi Dyusqa rin yanapawaqñinchiq, ama randishqa kriyadukuna kananchiqllapa, nishpa. Piru chay isrraylinu masingunaqam mana intyindirqanllapachu. ²⁶ Qayandin diyaqam Muysisqa isrraylinukunaman kutirishpa, ishkaqta tarirqan paykunapura pilyaykaqta. Chaymi munashpa allyachiyta, paykunataqa nirqan: “Qamkunaqam llaqta masipura kangillapa. ¿Imapaqmi pilyaykangillapa? Ama pilyayllapachu”, nishpa.

²⁷ Piru chay yanga maqaqmi Muysista kumsashpa, nirqan: “¿Ima pitaq qamtaqa numbrashushqa, noqaykunapa kamachikuqniy, juyisniyllapa kanaykiqa? ²⁸ ¿Ima munangichu noqatapis wanchiwayta qayna chay ijtiptinuta wanchishqaykishina?” nishpa. ²⁹ Chayshina niptinmi, Muysisqa manchashpa, mitikarqan nasyun Madyan shutiqman. Chaypiqam kasarashpa, ishkaq wambrayuqna karqan. Piru chaypiqam furastirushina tiyarqan.

³⁰ Chaymandaqam 40 watas pasaptinna, Muysisqa chuncha lugar Sinayi urqqopa ladumbi kaykarqan. Chay chunchapim Dyuspa anjilninca suq

yura sach'api nina lumyaykaqpi Muysisman rikakurqan. ³¹ Chaymi Muysis ancha isphantashqata chapashpa, qemikashpa mas allita rikanambaq, uyargan Taytanchiq Dyusta kayshina niptin: ³² “Noqam chay punta agwiluykikuna Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kani”, nishpa. Chayshina niqta uyashpaqam, Muysisqa manchashpa, ch'apsikarqan. Chaymi manana munarqanchu masta chapaytaqa. ³³ Kanan Tayta Dyusqam paytaqa nirqan: “Ch'akikikunamanda surqoy llanqeykita. Chaqa noqam kaypi kani. Chaymi ancha santu lugarpi shayaykangi. ³⁴ Noqam rikashqa kani wambraykunata Ijtiptupi ancha ñakaykaptinllapa. Uyashqam kani paykunata ancha waqaptin. Chaymi syilumanda shamushqa kani, chay wambraykunata ñakashqanmanda washanaypaq. Kayman shamuy. Rinim qamtaqa kach'ashuq Ijtiptuman”, nishpa.

³⁵ Piru chay unay agwilunchiqkunaqam Muysista disprisyashpa, nirqanllapa: “¿Pim qamtaqa numbrashushqa, noqaykunapa kamachikuqniy, juyisniy kanaykiqa?” nishpa. Piru Tayta Dyusqam chay sach'api rikakuq anjilninwan Muysista numbrashqa karqan, chay unay agwilunchiqkunapa kamachikuqniy, washadurnin kanambaq. ³⁶ Muysismi achka milagrukunata, siñalkunata rurashpa, chay unay agwilunchiqkunata Ijtiptumanda surqorqan. Chaymandaqam Chupika Mar Yakupi, chunchakunapipis 40 watas tukuyta mas milagrukunata rurarqan. ³⁷ Chay kikin Muysismi unay isrraylinukunataqa nirqan: “Dyus noqata numbrawashqanshinam, qamkunamanda suq runata rin numbraq, paypaq rimanambaq. Chayri payta kasuyllapa”, nishpa. ^{*} ³⁸ Chay Muysismi isrraylinukunawan chuncha lugarkunapi karqan. Chaypi kaykaptinmi, Dyuspa anjilnin Sinayi urqqopa sawambi Muysista Dyus munashqanda nirqan, payna chay unay agwilunchiqkunata ninambaq. Chaymandaqam Muysisqa chay uyashqanda Dyuspa Santu Librumbi iskibrirqan, noqanchiqkunapis chayta kasushpa, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

³⁹ Piru chay agwilunchiqkunaqam mana munarqanchu Muysista kasuytaqa. Ashwanmi payta disprisyashpa, munarqanllapa kutiyta Ijtiptuman. ⁴⁰ Chaymi Arunda nirqanllapa: “Masayki Muysisqam noqaykunata Ijtiptu nasyunmanda surqowashpaqa, manana rikch'anchu. Chaymi munanillapa amitukunata ruranayki, ñawpanchiqta rinambaqllapa”, nishpa. ⁴¹ Chaymi suq mishiru amitunda rurarqanllapa. Chaymandaqam animalkunata wanchishpa, rupachishpa, ancha kushikushpa, adurarqanllapa chay rurashqanllapa amitunda. ⁴² Chaymi Dyusqa paykunamanda akrakashpa, دچارqan, rupayta, killata, lusirukunata adurananllapa. Chaymi Dyuspaq rimaqkuna Dyus nishqanda Santu Librumbi kayshina iskibrirqanllapa: ¿Ima qamkuna isrraylinukuna chay 40 watasta chunchakunapi tiyashpachu, noqapaq wanchirqaykillapa chay animalkunata?

⁴³ Manam noqapaqchu chaytaqa rurarqaykillapa. Ashwanmi qamkunaqa chay amitu laya Muluqpa andasninda purichishqallapa kangi. Chay amitu laya lusiru Rifan shutiqtapismi purichishqallapa kangi. Kanan qamkuna kikikim chay amitu layakunata rurashpa, adurashqallapa kangi. Chaymi noqaga Isrrayilmamanda surqoshushpa, rini kach'ashuqllapa chay nasyun Babiluñapa mas waq ladunman, nishpa. ^{*}

⁴⁴ Chuncha lugarkunapiqam agwilunchiqkunaqa chay karpamanda adurana wasita pullan purichiqllapa, chaypi Dyusta adurananllapa. Chay wasipim waqaychaqllapa Dyuspa liyninda chay ishkay rumi tablapishina iskibrishqata. Chaqa chay karpamanda adurana wasipaqmi Tayta Dyusqa

Muysista rikachishpa nishqa karqan: “Kayshina ruray”, nishpa. Chaymi chay kamachishqanshina rurarganllapa. ⁴⁵ Kanan agwilunchiqkunaqam chay karpamanda adurana wasitaqa irinsyatashina ch'askirqanllapa. Chay-mandaqam chay Juswiwan shamuqkuna pullan apamurqanllapa chay karpamanda adurana wasita kay (Kanan) nasyunman. Kaypiqam kuntraqkunata binsirqanllapa. Chay kuntraqkunataqam Dyus qatirgan, chay agwilunchiqkuna kaypi tiyanambaqllapa. Chay karpamanda adurana wasiqam kay Isrrayilpi karqan Dabid kamachikushgan tiympukaman. ⁴⁶ Dyusmi chay unay gubyirnu Dabidpaqqa ancha kushikurqan. Chaymi Dabidqa munarqan Dyuspa adurana wasinda rurayta, chaypi Tayta Dyus tiyanambaq. ⁴⁷ (Piru Dyusninchiqmi mana dijarganchu, chay gubyirnu Dabid wasinda rurambaqqa.) Ashwanmi Dabidpa churin Salumun Dyuspa adurana wasindaq rurargan. ⁴⁸ Piru ancha pudirniyuq Tayta Dyusqam mana tiyanchu runakuna rurashgan wasikunapiqa. Chaymi Dyuspaq rimaq Isayiyasqa Dyus nishqanda kayshina iskibrirgan:

⁴⁹ Syilugam noqapa atun trunuy. Kay pachapiqam ch'akiykunata samachini. Chayshina kaptinqa, ¿ima laya wasiyaraq atinmanllapa rurayta noqapaqqa, chaypi samanaypaq? (Manam nisitanichu nima laya adurana wasita ruranaillapa, chaypi samanaypaqqa.)

⁵⁰ Chaqa noqam makiywan tukuy imata rurashqa kani, nishpa.*

⁵¹ Chayshina Dyus nishqanda nishpam, Istibanqa juyiskunata nirgan: —Qamkunaqam unaymandapacha angu shunqoyuqla kashqallapa kangl. Mana baliq rinriyuq, shunqoyuqmi kangillapa, Dyuspi mana kriyiq runakunashina. Chay unay agwilunchiqkunashinam Dyuspa Santu Ispirituna kuntrangillapa. ⁵² Mayá, ¿Dyuspaq mayqan rimaqtam mana qesacharganchu chay unay agwilunchiqkunaqa? Yumbandam qesacharganllapa, ¿manachu? Chaqa chay rimaqkuna Dyus Akrashgan Washadurpaq yach'achikuptinmi, chay unay agwilunchiqkuna paykunataq wanchirqanllapa. Chaymandaqam chay ancha allin Washadurninchiq shamuptinqa, qamkunaqa paytapis wanchirgaykillapa. ⁵³ Chaqa qamkunaqam Dyuspa liyninda kikin anjilninguna yach'achishuptinqa, mana kasungillapachu.

Istibandam sitashpa wanchirqanllapa

⁵⁴ Chayshina Istiban niptinmi, chay juyiskunaqa ancha piñakurqanllapa. Chaymi qech'yachirqanllapa kirungunata. ⁵⁵ Piru Istibanqam Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, syiluman chapakushpa, rikarqan Dyuspa pudirninda lliyyaykaqta. Rikarqambismi Jisusta, Dyuspa allin ladumbi shayaykaqta.

⁵⁶ Chaymi nirgan:

—¡Chapayllapa! Rikanim syiluta kich'akashqata. Rikanipismi Dyusmanda Shamuq Runata, Dyuspa allin ladumbi shayaykaqta, nishpa.

⁵⁷ Chayshina Istiban niptinmi, ama uyananllaparayku, chay runakunaqa rinrinlapata pambashpa, “¡A!” qayach'akushpa, kallparqanllapa Istibanda piskaq. ⁵⁸ Piskashpaqam, chay llaqtamanda sawaman surgorqanllapa, rumikunawan sitashpa, wanchinambaqllapa. Kanan chay llullakuq tistigukunaqam sawanmanda bistidungunata surqoshpa, suq chulu Sawlu shutiqta mingarqanllapa. [Nuta: Chay Sawlullam Pablupis shutirgan.] ⁵⁹ Chayshina paykuna sitaykaptinmi, Istibanqa mañakushpa nirgan:

—Sifursitu Jisus, tandayri Ispirituyta, nishpa.

⁶⁰ Chaymandaqam qonqorikushpa, ancha jwirtita rimashpa, nirgan:

* 7:50 Isaías 66.1-2

—Siñursitu Jisus, yush'ayku ama kastigaychu kay kuntrawaqkunataqa, kayshina rurawaptinllapa, nishpa.

Chayshina nishpaqam, Istibanqa wañurqanna.

8

Sawlum ancha qesacharqan Jisuspi kriyiqkunata

¹ Chay Sawlum rikashpa Istibanda wanchiptinllapaqa, yuyarqan: Allitam ruraykanllapa, nishpa.

Chay diyamandapacham Jisuspi kriyiqkunata ancha qesacharqanllapa Jirusalimbiqa. Chaymi yaqqa yumbay chay kriyiqkunaqa waqta, kayta shik-wakashpa, rirqanllapa prubinsya Judiyapa, prubinsya Samaryapa lugar-ningunaman. Piru chay dusi apustulkunam kidarqan chay Jirusalimbiqa.

² Jisuspi wakin kriyiqkunaqam ancha waqashpa, alma Istibanda pambar-qanllapa. ³ Piru chay Sawluqam ancha qesachaq Jisuspi kriyiqkunataqa. Wasin wasin yaykushpam, rrastrashpa, runakunata, warmikunata surqoq karsilanambaq.

Filipim Jisuspa shumaq nutisyanda prubinsya Samaryapi yach'achikurqan

⁴ Chay Jirusalinmanda mitikaqkunaqam may rishqangunapi masta Jisus-paqqa yach'achikurqanllapa:

—Jisusqam shamushqa washawananchiqllapa, nishpa.

⁵ Chay riqkunamandam suqnin Filipi shutiq. Paymi prubinsya Samaryapa suq llaqtanman rishpa, Jisukristupaq yach'achikurqan.

⁶ Chayshina yach'achikuptinmi, ancha achka runakuna tandakashpa, ancha allita uyaqllapa. Kanan milagrukunata Filipi ruraptinmi rikaqllapa. ⁷ Chaqa payqam Dyuspa pudirninwan ancha achka runakunamanda dyablukunata qatirqan. Chay dyablukunaqam Filipi kamachiptinlla, qayach'akushpa runakunamanda llugshirqanllapa. Kanan achka wañushqashina wirpuyuqkunata, kujukunatam kach'akachirqan. ⁸ Chayshina kaptinmi, chay llaqtapiqa yumbay runakuna ancha kushikurqanllapa.

⁹ Piru karqambismi suq runa Simun shutiq. Unayqam chay Samaryapi tiyaqkunata brujiyashpa, kriyichishqa karqan: Chay Simunqash ancha pudirniyuq runa, nishpa. ¹⁰ Chaymi wambrakuna, byijukuna paytaqa ancha allita kasuqllapa. Paypaqmi niqllapa:

—Dyusmi kay brujupiqqa. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, achka laya milagrukunata atin rurayta, nishpa.

¹¹ Chaqa ancha unaymandapacham paykunataqa brujiyashqa karqan. Chaymi payta kriyishpa, ancha kasuqllapa. ¹² Piru Filipiqam yach'achikurqan:

—Tayta Dyusmi shamushqa, payta kasushpa kawsananchiqllapa. Jisukristum Washadurninchiqqa, nishpa.

Chayshina yach'achikuptinmi, achka runakuna, warmikuna Jisukristupi kriyishpa shutikurqanllapa. ¹³ Asta chay bruju Simumbismi kriyishpa shutikurqanna. Chaymandaqam Filipipa pullanna puriq. Chaymi achka mi-lagrukunata Filipi ruraptinqa, chaykunata rikashpa, chay Simunqa ancha ispantarqan.

¹⁴ Jirusalimbim apustulkunaqa yach'arqanllapa: Samaryanukunaqash kriyishqallapana Jisuspi, nishpa. Chaymi chay prubinsya Samaryaman Pidruta, Jwanda kach'arqanllapa. ¹⁵ Paykunaqam Samaryaman ch'ayashpaqa, Dyusman mañakurqanllapa, Santu Ispiritunda qonambaq chay mushuq kriyiqkunata. ¹⁶ Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunqam

manaraq paykunamanqa shamushqachu karqan. Ashwan paykunaqam Jisuspa shutimbi yakuwanlla shutikushqallapa karqan. ¹⁷ Chaymi Pidruwan Jwanqa paykunapa sawambi makingunata rurashpa, Dyusman mañakuptinllapa, Santu Ispiritundaqa ch'askirqanllapa.

¹⁸ Chayta rikashpaqam, chay bruju Simunqa chay apustulkunataqa nirqan:

—Pagarashqayki qellayta. ¹⁹ Yanapawayllapar qamkunashina runakunapa sawambi makiyta ruraptiy, Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askinambaq, nishpa.

²⁰ Chaymi Pidruqa, Simunda nirqan:

—¿Ima qamqachu yuyangi: Atinim randiyta Dyuspa Santu Ispiritunda, nishpa? Chayshina yuyashpaqam, ringi chingaq qellaynindiki. ²¹ Qamba shunqoykiqam mana balinchu Dyuspaqqa. Chaymi qamqa mana nima dirichuyuqchu kangi ruranayki noqaykuna rurashqaytaqa. ²²⁻²³ Rigsiykim ancha malu kashqaykita. Chaqa mana allin yuyaynikikunam karsilashushqashina, Dyuspi ama yuyakunayki. Chayri mana alliyuyashqaykita dijashpa, Dyusman mañakuy pirdunashunambaq. Paqta payqa pirdunashungiman, nishpa.

²⁴ Chayshina Pidru niptinmi, Simunqa nirqan:

—Siñurninchiq Jisusmanri mañakuyllapa, ama chay niwashqaykishina chinganaypaq, nishpa.

²⁵ Chaymandaqam Pidruwan Jwanqa Tayta Dyus nishqanda yach'achikushpa, Jisuspa shumaq nutisyandapis yach'achikurqanllapa. Chaymandaqam chay prubinsya Samaryapa suq llaqtangunapi chay shumaq nutisyata yach'achikushpa, kutirqanllapa Jirusalin llaqtaman.

Filipim parlarqan suq runa Ityupiya nasyunmanda kaqwan

²⁶ Chaymandaqam Dyuspa suq anjilnin Filipita nirqan:

—Atarishpa, sur laduman riy suq ñanda. Chay ñanqam Jirusalinmanda uran rin chuncha lugarkunata pasashpa, chay Gasa llaqtaman ch'ayashtin, nishpa.

²⁷ Chaymi Filipiqa chay kach'ashqan ñanda riqshina, tingunakurqan suq runa Ityupiya nasyunmanda kaqwan. Chay runaqam suq inuku ancha kamachikuq karqan. Chaqa Ityupiyapa gubyirnan Kandasipa tisurirunmi payqa karqan. Payqam rishqa karqan Jirusalinman Dyusta aduraq. ²⁸ Chaymandaqam chutana karrumbi llaqtanmanna kutiriykarqan. Payqam Dyuspaq unay rimaq Isayiyaspa librunda liyiqshina riykarqan. ²⁹ Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun Filipitaqa nirqan:

—Qemikay chay runapa chutana karrunman, nishpa.

³⁰ Chaymi Filipiqa chay karruman qemikashpa, chay runata rikarqan Isayiyaspa librunda liyiykaqta. Chaymi tapurqan:

—¿Chay liyishqaykitachu intyindingi? nishpa.

³¹ Chaymi chay runaqa nirqan:

—¿Imashinam atishaq intyindiyta, mana pipis intyindichiwaptinga? nishpa.

Chayshina nishpaqam, Filipita kumbidarqan, karrunman lluqshishpa, ladumbi tiyashpa, chay liyishqanda intyindichinambaq. (Chaymi Filipiqa chay karrumanna lluqshirqan.) ³² Chay runaqam Dyuspa Santu Librumbiqa kayshina nishqanda liyiykarqan:

Wishtashinam paytaqa aparqanllapa wanchiq. Rutuqkunapa ñawpambiqam uñitaqa uyaritap kaykarqan. Chayshinallam paypis mana nimata rimarqanchu.

³³ Paytaqam ancha penqachirqanllapa. Chaqa allin dimandataqa manam rurarqanllapachu. Kay pachapiqam paytaqa wanchirqanllapa, mana ni warmiyuq ni wambrayuqchu kaptin, nishpa.*

³⁴ Chay kamachikuq runaqam Filipita tapurqan:

—Dyuspaq chay rimaqqa ¿pipaqmi chayshinaqa nin? ¿Paypaqlachu ichu suq runapaq chayshinaqa nin? Mayá, niwayri yush'ayku, nishpa.

³⁵ Chaymi Filipiqa chay liyishqanda intyindichishpa, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achirqan: (“Chay wishashinam wañushqa, noqanchiqkunata washawananchiq”, nishpa). ³⁶ Chaymandaqam pasaqshina suq lugarpi yakuta tarirqan. Chaymi chay ityupiyanuqa Filipita nirqan:

—Kaypiqam kan yaku. ¿Manachu kaypi atingiman shutichipayta? nishpa.

³⁷ Chaymi Filipiqa nirqan:

—Tukuy shunqoykiwan Jisuspi kriyiptikiqam, atini shutichishuyta, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Kriyininim: Jisukristuqam Dyuspa Churin, nishpa.„

³⁸ Chaymandaqam chay chutana karruta shayachishpa, ishkandinna ishkirqanllapa. Ishkishpaqam yakuman yaykushpallapa Filipiqa chaypina shutichirqan. ³⁹ Yakumanda lluqshiptinllapaqam, Dyuspa Santu Ispiritunqa Filipitaqa dasna aparqan. Chaymi chay ityupiyanuqa Filipitaqa manana rikarqanchu. Piru ñannindaqam kushikushpana rirqan. ⁴⁰ Kanan Filipiqam das rikakurqan Asutu llaqtapina. Chay Asutumandaqam llaqtan llaqtanna rirqan yach'achikuq Jisuspa shumaq nutisyanda. Chayshinam rirqan Sesarya llaqtaman ch'ayashtin.

9

Chay Sawlum Jisuspi kriyirqan

¹ Chaykamanqam chay Sawluqa mana shaykuq juraparqan, Jisuspi kriyiqkunata wanchinambaq. Chaymi rirqan mas kamachikuq isrraylinu kuraman, ² urdingunata surqoshpa, Damasku llaqtaman rinambaq. Chaqa chay urdingunawanqam yuyarqan yaykuyta sinaguga wasikunaman, Jisuspi kriyiq ullqokunata, warmikunata prisushpa, Jirusalinman apamushpa, chaypi dimandanambaq. ³ Piru urdingunata ch'askishpa, riykaptin Damaskumanqam, yaqqana ch'ayaptin, chay ñambiq qonqaylla syilumanda suq ancha jwirti micha lliwyashpa, paypa rridurninda limpu achikcharqan. ⁴ Chaymi payqa pambaman bulakashpa, uyarqan syilumanda kayshina qayaqta:

—¡Sawlu, Sawlu! ¿Imapaqmi qesachawaykangi? nishpa.

⁵ Chaymi payqa tapurqan:

—¿Pimir kangi, Taytitu? nishpa.

Chay qayakuqqam nirqan:

—Noqam kani Jisus. Noqatam qesachawaykangi. „Manchu buyis yapukushpaqa, ikiman garruchata matqashpaqa, paylla chuqrikan. Chayshinallam qambis dañakaykangi, kayshina qesachawashpaqa, nishpa.

⁶ Chaymi Sawluqa ancha manchaywan ch'apsikashpa, tapurqan:

—Taytitu, ¿imatamir munangi ruranaypaq? nishpa.

Chaymi Siñurninchiq Jisusqa nirqan:„

—Atarishpa riy chay Damasku llaqtaman. Waqpim rinllapa nishuq, imata ruranayki, nishpa.

* 8:33 Isaiás 53.7-8

⁷ Sawluwan riqkunapismi uyarqanllapa chay qayakuqtaqa. Piru manam pitapis rikarqanllapachu. Chaymi ancha mancharqanllapa. ⁸ Sawluqam pambamanda atarishpa, manana atirqanchu nimatapis rikakuyta. Chaymi chay pullan riqkunaqa, rambashpana, aparqanllapa chay Damasku llaqtamanda. ⁹ Chaypim kimsa diyata karqan. Chay kimsa diya tukuytam mana nimatapis rikakurqanchu, ni mikurqanchu, ni imatapis upyarqanchu.

¹⁰ Chay Damaskupiqam suq runa Ananiyas shutiq tiyarqan. Paymi Jisuspi ancha yuyakuq. Chaymi Siñurninchiqqa payman rikakushpa suq musqoypishina nirqan:

—¡Ananiyas! nishpa.

Chaymi Ananiyasqa nirqan:

—¿Imamiri, Taytitu? Kaypim kani, nishpa.

¹¹ Chaymi Siñurninchiqqa Ananiyasta nirqan:

—Atarishpa, riy chay kalli “Dirichu” shutiqman. Chay Judaspa wasinman ch'ayashpa, tapukuy suq runa Sawlu shutiqpaq. Payqam Tarsu llaqtamanda. Noqamannam mañakuykan. ¹² Paymi suq musqoypishina rikashushqa, pusadanman ch'ayaykaqta, makikita sawambi ruraykaqta, mushuqmanda rikakunambaq, nishpa.

¹³ Siñurninchiq nishqanda uyashpaqam, Ananiyasqa nirqan:

—Taytitu, achka runakunam parlachiwashqa chay runapaqqa: “Chayqam ancha malu”, nishpa. Jirusalimbiquash qambi kriyiqkunata ancha qesachashqa. ¹⁴ Kananqash chay runaqa kamachikuq isrraylinu kurakunamanda urdingunata surqoshpa, kay Damaskumanna shamushqa, noqaykuna qambi kriyiqkunata prisuwananllapa, nishpa.

¹⁵ Chayshina niptimbismi, Siñurninchiqqa nimirqan:

—Riylla. Noqam chay runataqa akrashqa kani, chay furastiru runakunata gubyirnundinda, Isrrayilmanda kaqkunatapis noqapaq yach'achikunambaq. ¹⁶ Noqam paytaqa rini yach'achiq: Kayshinam ringi ñakaq noqapi kriyishqaykirayku, nishpa.

¹⁷ Chayshina Siñurninchiq niptinqam, Ananiyasqa rirqanna Sawluman. Ch'ayashpaqam, chay wasiman yaykushpa, Sawlupa sawambi makinda rurashpa, nirqan:

—Masita Sawlu, ñanda shamuykaptikim, Siñurninchiq Jisus qaman rikakurqan, ¿manachu? Paymi kach'amuwashqa, mushuqmanda rikakurinayki, Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askinayki, nishpa.

¹⁸ Chayshina niptinqam, Sawlupa ñawinmanda ishkirqan piskadupa qarachangunashina. Chayshina ishkiptinqam, rikakurqanna. Chaymi Sawluqa chay uras atarishpa, shutikurqanna. ¹⁹ Chaymandaqam mikushpaqa, jwirsayuqna karqan. Kanan wakin diyakunam Jisuspi kriyiqkunawanna kidarqan chay Damasku llaqtapi.

Sawlum yach'achikurqan Damaskupi

²⁰ Chaymandaqam Sawluqa chay Damaskupiqqa sinaguga wasikunapina kayshina yach'achikurqan:

—Taytanchiq Dyuspa Churinmi Jisusqa, nishpa.

²¹ Chayshina yach'achikuptinmi, yumbay chay uyaqkunaqa ancha ispan-tashqata ninakuqllapa:

—¿Manachu kay runaqa Jirusalimbi Jisuspi kriyiqkunata qesachashpa puriq? ¿Manachu kay Damaskuman shamurqan, Jisuspi kriyiqkunata prisushpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakunaman apanambaq? nishpa.

²² Piru Sawluqam ancha animakashpa, chay Damaskupi yach'achikurqan, chay isrraylinukunata binsinangaman:

—Tayta Dyusmi Akrashqan Washadurta kach'amushqana. Paymi Jisus, nishpa.

Ancha shumaqta yach'achikuptinmi, mana pipis atirqanchu nimata niyta Sawlutaqa.

Sawlum washakarqan isrraylinukunamanda

²³ Chaymanda achka diyakuna pasaptinnam, wakin isrraylinukunaqa Damaskupi tandakashpa, parlarqanllapa Sawluta wanchinanllapa.

²⁴ Chaymi chay ch'iqniqkunaqa chay llaqtapa murallamba pungungunapi chishyashtin yuraqashtin shuyaqllapa, Sawlu llugshiptin, chaypi wanchinanllapa. Piru chayshina paykuna shuyaykaptinqam, Sawluqa yach'arqanna.

²⁵ Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa Sawlutaqa tutap aparqanllapa, murallapa sawanda surqoq. Chaymi chay altu murallapa sawanmanda waskakunawan suq atun kanastapi ishkichirqanllapa sawa laduman. Chayshinam washakarqan Sawluqa.

Sawlum rirqan Jirusalin llaqtaman

²⁶ Sawluqam Jirusalin llaqtaman ch'ayashpaqa, munarqan Jisuspi kriyiqkunaman tandakayta. Piru chay kriyiqkunagam Sawlutaqa ancha mancharaqanllapa. Chaqa manam kriyirqanllapachu: Sawlum allipta Jisuspi kriyishqa, nishpaqa. ²⁷ Piru chay runa Birnabim Sawluta apustulkunaman apashpa, nirqan:

—Kay Sawluqam ñambi rikashqa Siñurninchiq Jisusta. Chay Siñurninchiqmi payta parlachishqa. Kanan Damaskupim mana pitapis manchashpachu, payqa Jisuspaq yach'achikurqan, nishpa.

²⁸ Chaymi Sawluqa chay apustulkunawanna puriq Jirusalimbiqa.

²⁹ Kanan manam nimata manchashpachu, Sawluqa rirqan Siñurninchiq Jisuspaq yach'achiq grigupi rimaq isrraylinukunata. Piru paykunagam Sawluwan taripanakushpa, paytaqa munarqanllapana wanchiyta.

³⁰ Chayta yach'ashpaqam, Jisuspi kriyiqkunaqa Sawluta Sesarya llaqtaman aparqanllapa. Waqmandaqam kach'arqanllapa, Tarsu llaqtanman kutinambaq.

³¹ Chaymi chay prubinsya Judiyapi, Galiliyapi, Samaryapi Jisuspi kriyiqkunaqa manana qesachaduchu kawsaqllapa. Paykunagam Dyuspi ancha yuyakushpa, payta ancha rrispishpa ancha animakarqanllapa. Kanan Dyuspa Santu Ispiritunmi paykunataqa ancha yanaparqan, masta achkayanallapa.

Iniyasmi kach'akarqan

³² Pidruqam puriq Jisuspi kriyiqkunata watukushpa. Chaymi rirqan watukuq Lida llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata. ³³ Waqpim tingunakurqan suq runa Iniyas shutiqwan. Chay Iniyasqam wañushqashina kwirpuyuq karqan. Chaymi mana atishpa kuyuyta, uchu watas tukuyta kamapilla kashqa karqan. ³⁴ Pidruqam payta nirqan:

—Iniyas, Jisukristum kach'akachishungi. Mayá, atarishpa, kamaykita allichay, nishpa.

Chayshina niptinqam, Iniyasqa kach'akashpa, dasna atarirqan. ³⁵ Chaymi Lida llaqtapi, Sharun llaqtapi tiyaqkuna chayta rikashpaqa, unay duktrinanda dijashpa, Jisuspina kriyirqanllapa.

Durkasmi wañushqanmanda kawsamurqan

³⁶ Chay tiympupiqam Jupi llaqtapi tiyarqan suq warmi Tabita shutiq. Grigu rimaypiqam chay shuttinga munan niyta “Durkas”. Chay warmiqam Jisuspi ancha kriyiq. Chaymi payqa tukuy laya allikunata

rurashpa, pubrikunata yanapaq. ³⁷ Piru chay tyimpupiqam chay Durkasta nanay piskaptin, wañurqanna. Chaymi kwirpunda mayllachishpa, aparqanllapa suq wasipa altunman kamakachishpa bilanambaqllapa. ³⁸ Lida llaqtaqam Jupí llaqtaqa sirkambi karqan. Chaymi chay alma Durkaspa kriyiq masinguna yach'ashpa: Pidruqash Lidapi, nishpaqa, ishkay runata kach'arqanllapa, Pidruta apamunanllapa. Chay riqkunaqam paytaqa nirqan:

—Yush'ayku kanalitan aku Jupiman, nishpa.

³⁹ Chayshina niptinmi, Pidruqa paykunawanna shamurqan. Ch'ayamuptinqam, aparqanllapa chay alma Durkasta bilaykashqanman. Chaypina kaptinqam, achka biyudakuna Pidrupa rridurninman tandakashpa, ancha waqashpa, payta rikachishpa, nirqanllapa:

—Kay mudanaytam qowarqan almita Durkas, nishpa.

⁴⁰ Chaymandaqam Pidruqa ukumanda surgorqan yumbay chay almapi kaqkunata. Kanan payqam qonqorikushpa, Dyusman mañakurqan. Chaymandaqam chay almitataqa chapashpa, nirqan:

—Tabita, atariy, nishpa.

Chaymi Durkasqa suq puñuymandashina rikch'akamushpa, wañushqanmanda kawsamurqan. Pidruta rikashpaqam, tiyamurqanna.

⁴¹ Chaymandaqam Pidruqa, makinmada piskashpa, Durkastaqa shayachirqanna. Chay biyudakunata, suq kriyiq masingunatapis qayashpam, Durkastaqa kawsaqтана rikachirqan. ⁴² Chaymi rikaqkuna chay famata suqkunata parlachiptin, tukuy Jupipi tiyaqkuna yach'arqanllapa. Chayraykum achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa. ⁴³ Kanan Pidruqam achka diyata Jupí llaqtaপি তیارqan Simumba wasimbi. Chay Simunqam kush'tymbripi trabajaq qarakunata allichashpa, ama anguta chakinambaq.

10

Pidrum kamachikuq suldadu Kurnilyuwan parlarqan

¹ Sesarya llaqtaqam tiyaq suq runa Kurnilyu shutiq. Paymi achka rumanu suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Paypa trupanmi Italyanu Trupa shutiq. ² Chay Kurnilyuqam warminwan, wambrangunawan Dyusta ancha allita kasushpa, aduraqllapa. Payqam Dyusta ancha rrispitashpa, mana nima maluta munarqanchu rurayta. Chaymi tukuy diya Dyusman mañakuq. Kanan ancham yanapaq mana nimayuq isrraylinukunata, qellayta qoshpa. ³ Suq diyam las tris di la tarditach'i, Kurnilyuqa suq musqoypishina rikarqan Dyuspa anjilninda. Pay kashqanman yaykushpam, chay anjilqa nirqan:

—¡Kurnilyu! nishpa.

⁴ Chaymi Kurnilyuqa ancha manchashqata chapashpa, anjiltaqa nirqan:

—¿Imamir Taytitu? nishpa.

Chaymi anjilqa nirqan:

—Tayta Dyusmi yashushqa, payman mañakuptiki. Pubrikunata yanapaptikim, ancha gustashqa. ⁵ Kach'ay runakunata Jupí llaqtaman, apamunambaq suq runa Simun shutiqta. Payllam Pidrupis shutin. ⁶ Tukayun Simumba wasimbim tiyaykan. Chay tukayunqam trabajan qarakunata allichashpa, ama anguta chakinambaq. Wasinqam mar yakupa manyambi. Chay Pidruqam shamushpa, rin yach'achishuq: “Kaykunata ruray”, nishpa.

⁷ Chaymi chay anjil chayshina nishpa riptinqa, Kurnilyuqa suq yanapaq suldadunda, ishkay kriyadunda qayarqan. Chay suldadunmi Dyuspi kriyishpa, Kurnilyuta ancha allita yanapaq. ⁸ Chaymi chay anjil nishqanda

manyaqlla parlachishpa, paykunataqa kach'arqan rinanllapa Jupiman, Simun Pidruta apamunanllapa.

⁹ Qayandingam yaqqana Jupiman ch'ayaykaptinqa, larrdusinach'i karqan. Chay urasmi Pidruqa lluqshirqan wasipa sawanman, Dyusman mañakuq. ¹⁰ Payqam ancha mallaqnashpa, munarqanna mikuyta. Yanushpa allichanangaman mikunataqa, Pidruqa musqoyppishina ¹¹ rikarqan syilluta kich'akaykaqta. Kanan anaqmandam kay pachaman ishkimurqan atun jirgashina, watadu ch'usku manyangunamanda. ¹² Ukumbiqam karqan tukuy laya mana mikuypaq animalkuna: wakinqam ch'usku ch'akiyuqkuna karqan; wakinqam kulibrakuna; wakinnataqmi pishqokuna karqan. ¹³ Chaykunata chapaykaptinmi, uyarqan suq rimaq kayshina niqta:

—Pidru, atarishpa, wanchishpa, chaykunata mikuy, nishpa.

¹⁴ Chaymi Pidruqa nirqan:

—Taytitu, manam nunka chay laya mapa animalkunataqa mikushqachu kani, nishpa.

¹⁵ Chaymi chay niqqa nirqan:

—Taytanchiq Dyus pichashqandaqa, ama “mapam” niychu, nishpa.

¹⁶ Chayshinam pasarqan kimsa kutinda. Chaymandaqam syilumanna kutirirqan chay jirgashina ukumbi kaq animalkunawan. ¹⁷ Piru Pidruqam ancha munarqan yach'ayta chay musqoyppishina rikashqambaq: ¿Imapaqraq chayshinaqa kashqa? nishpa. Chayshina ancha yuyaykaptinmi, Kurnilyu kach'ashqan runakunaqa Simumba wasimbaq tapukuykarqan. Simumba pungunman ch'ayashpam, ¹⁸ paykunaqa kayshina qayakurqanllapa:

—¿Kay wasipichu tiyan Simun Pidruqa? nishpa.

¹⁹ Kanan Pidru chay rikashqambaq yuyaykaptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunga nirqan:

—Chapakuy. Kimsa runakunam maskashuykangi. ²⁰ Atarishpa, ishkishpa, (chay mana isrraylinu kaqkunawan) riy, ama nimatapis yuyashpachu. Chaqa noqam paykunataqa kach'amushqa kani, qaman shamunanllapa, nishpa.

²¹ Chaymi Pidruqa wasipa sawanmanda ishkimushpa, Kurnilyu kach'ashqan runakunata nirqan:

—Noqam kani Simun Pidru. ¿Imapaqmi shamushqallapa kangi? nishpa.

²² Chaymi paykunaqa nirqan:

—Noqaykunaqam shamuni, Kurnilyu kach'amuwaptin. Paymi suldadukunapa kamachikuqnin. Pay Dyusta ancha kasuptinmi, yumbay isrraylinukuna paytaqa allin runapaq riqsinllapa. Chaymi Dyuspa suq anjilnin Kurnilyuta kayshina nishqa karqan: “Kurnilyu, Simun Pidruta qayachiy, kay wasikiman shamushpa, Dyuspaq yach'achishunambaq”, nishpa.

²³ Chayshina niptinllapam, Pidruqa paykunata pusadanman ch'ayachirqan. Chaymi chay tutaqa chay pusadapina kidarqanllapa. Qayandingam paykunawanna Pidruqa rirqan. Wakin jupinu kriyiq masingunam yapachashpa, pullan rirqanllapa. ²⁴ Jupi llaqtamanda llushishpaqam, qayandinraq Sesarya llaqtamanqa ch'ayarqanllapa. Kurnilyuqam ayllungunata, yanasungunata (yanasangunata) tandashpa, Pidruta shuyaykarqanllapa. ²⁵ Pidru ch'ayaykaptinqam, Kurnilyuqa wasinmanda llushirqan ch'ayachinambaq. Chaymi ñawpambi qonqorikurqan, Pidruta aduranambaq. ²⁶ Piru Pidruqam Kurnilyutaqa atarichishpa nirqan:

—Shayay. Ama adurawaychu. Chaqa noqapismi qamshina runalla kani, nishpa.

27 Chaymandaqam Pidruqa Kurnilyuwan parlaqshina, wasinman yaykushpa, achka runakunata tarirgan. 28 Chaymi Pidruqa yumbayta nirgan:

—Qamkunaqam yach'angillapa, noqaykuna isrraylinupa duktrinaylapam kamachiwan, noqaykunapuralla tandakanayllapa. Manam dijawanchu, qamkunawan tandakanayqa. Chaqa kamachiwanllapam, ama ni wasikipa pungunman ch'ayanaypaq. Piru Tayta Dyusmi kayshina yach'achiwashqa: “Pidru, ama pipaqpis ‘mapa’, niychu”, nishpa. 29 Chaymi qaychiwaptiki, utqay maya shamushqa kani, mana nimatapis nishpachu. Mayá, çimapaqmir qaychiwashqa kangi? nishpa.

30 Chaymi Kurnilyuqa nirgan:

—Kananwanqam ch'usku diyana kay urasch'i noqaqa kay wasiypi ayunashpa, Dyusman mañakuykarqay. Las tris di la tardich'i ñawpaypi rikakurqan suq runa llipyaykaq bistiduyuq. 31 Chay runam niwarqan: “Kurnilyu, Dyusman mañakuptikim, payqa uyashushqa. Pubrikunata yanapaptikim, ancha gustashqa. 32 Kach'ay runakunata Jupi llaqtaman, apamunambaq Simunda. Payllam shutin Pidrupis. Payqam ch'ayamushpa, rin kunashuq. Mar yakupa manyambim tukayun Simumba wasimbi tiyaykan. Chay tukayunqam trabajan qarakunata allichashpa, ama anguta chakinambaq”, nishpa. 33 Chayshina niwaptinmi, utqay maya kach'arqay paykunata maskashunambaq. Shamushpaqam ancha allita rurashqa kangi. Kananqam yumbay kaypi kanillapa Dyuspa ñawpambi. Ancham munanillapa qamta uyashuyta, noqaykunata yach'achiwaptiki Tayta Dyus nishushqanda, nishpa.

Pidrum yach'achikurqan Kurnilyupa wasimbi

34 Chaymi Pidruqa paykunata nirgan:

—Kananqam ancha allita yach'ani: Tayta Dyusqam mana ni pitapis sawachanchu. 35 Ashwanmi yumbay laya runakuna payta rrispitaspa kasuptinllapaqa, wambrambaq riqsin, mayqan nasyunmanda kaptimbis. 36 Jisukristuqam yumbaypa Kamachikuqninchiq. Dyusmi puntata paytaqa kach'amurqan isrraylinukunaman, shumaq nutisyanda paykunata yach'achishpa, Dyuswan alliyananllapa. 37 Qamkunaqam ancha allita yach'angi noqaykuna isrraylinukunapa nasyunniypi pasashqanda. Puntatam Jwan Shutichikuq Dyus Akrashqan Washadurpaq yach'achikushpa, achka kriyiqkunata shutichirqan. Chaymandaqam Jisukristuqa prubinsya Galiliyapi puntata yach'achikurqan, nishpa. 38 Qamkunaqam yach'angillapapis: Taytanchiq Dyusmi Churin Jisus Nasaritmanda kaqta Santu Ispiritunda qoshpa, ancha pudirniyuqta rurarqan. Chay Jisusqam allikunata rurarqan. Kanan Tayta Dyus yanapaptinmi, achka padisiq runakunata dyablumanda washarqan, nishpa. 39 Jisus rurashqandaqam Jirusalimbi, tukuy prubinsyan Judiyapi rikashqallapa kani. Chaymi noqaykunaqa tistigun kanillapa. Paytam kruspi klabashpa, wanchirqanllapa. 40 Piru Tayta Dyusqam kimsa diyamanda kawsachimushpa, dijarqan noqaykunaman rikakunambaq. 41 Manam yumbay runakunamanqa rikakurqanchu. Ashwanmi Dyusqa noqaykunata akwararqan, tistigun-guna kanayllapa. Chaymi noqaykunamanlla rikarwanqa. Chaqa alipta kawsamushqa kaptinmi, pay kikinwan mikushqallapa kani, (ubaspa yakunda) upyashqallapa kani. 42 Paymi noqaykunata kamachiwashqa, runakunata kayshina yach'achinaypaq: “Dyusmi Jisusta kach'amushqa, wañuqkunapa, kawsaqkunapa juyisnin kanambaq”, nishpa. 43 Kanan ancha unay tyimpupim Dyuspaq rimaqkuna Jisuspaq kayshina nishqallapa karqan: “Mayqan paypi kriyiqqam, uchangunamanda pirdunadu rin kaq”, nishpa.

Dyusmi furastirukunata Santu Ispiritunda qorqan

⁴⁴ Pidru paykunata yach'achiykaptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa shamurqan chay yumbay uyaqkunaman. ⁴⁵⁻⁴⁶ Chaymi chay isrraylinu kriyiq masinguna chayta rikashpaqa, ancha ispantarqanllapa. Chaqa chay runakunatam uyarqanllapa dasitu mushuq laya rimaykunapi parlaptinllapa, Dyusta ancha alabaptinllapa. Chaymi paykunaqa yach'arqan: Tayta Dyusqam jwirakunatapis Santu Ispiritunda qoshqa, nishpa. ⁴⁷ Chaymi Pidruqa chay kriyiq isrraylinukunata nirqan:

—Kay runakunataqam mana atinchiqllapachu niyta: “Ama shutikuylla-pachu”, nishpaqa. Rikay, paykunapismi noqanchiq isrraylinukunashina Santu Ispirituta ch'askishqallapa, ¿manachu? nishpa.

⁴⁸ Chayshina nishpaqam, Pidruqa kamachikurqan, shutikunanllapa Jisukristupa shutimbi. Chaymandaqam Pidruta ancha rrugarqanllapa, paykunawan mas diyakunata kidanambaq. Chayshinam karqan.

11

Pidrutam anyarqanllapa

¹ Apustulkunaqam Judiyapi tiyaq isrraylinu kriyiq masingunawan yach'arqanllapa: Chay mana isrraylinu kaqkunapisshi Tayta Dyus nishqambi kriyishqallapa, nishpa. ² Wakin isrraylinu kriyiq masingunaqam ancha munarqanllapa, yumbay kriyiqkunapa kwirpumbi siñalta rurananllapa, isrraylinukunashina kanambaq. Chaymi Jirusalinman kutiriptinqa, Pidruta kayshina anyarqanllapa:

³—¿Imapaqmi rishqa kangi chay mana isrraylinu kaqkunamanqa? ¡Atatay! ¿Ima paykunawanchu mikushqa kangi? nishpa.

⁴ Chayshina anyaptinllapam, Pidruqa chay pasashqanda manyaqlla nirqan:

⁵—Jupi llaqtapim kashqa kani. Chaypi Dyusman mañakuykashpam, suq musqoypishina rikarqay syilumanda ishkimuqta suq atun jirgatahina, ch'usku puntanmanda watashqata. Ishkimurqanqam noqa kashqayman.

⁶ Ukunman allita chapakushpam, rikarqay achka laya mana mikuypaq animalkunata: ch'usku ch'akiyuq animalkunata, kita animalkunata, kulibrakunata, pishqokunata. ⁷ Chaymandaqam uyarqay suq rimaq kayshina niwaqta: “Pidru, atarishpa, wanchishpa, mikuy”, nishpa. ⁸ Chaymi noqaqa nirqay: “Taytitu, manam atinichu kay laya animalkunataqa mikuyta. Chaqa manam nunka kay mapa animalkunataqa mikushqachu kani”, nishpa.

⁹ Chaymi chay syilumanda qayawaqqa niwarqan: “Dyus pichashqandaqa ama ‘mapa’ niychu”, nishpa. ¹⁰ Chayqam chayshinalla kimsa kutinda karqan. Chaymandaqam chay jirgashinaqa kutirirqanna syiluman.

¹¹ Chay urasmi kimsa runakuna ch'ayamurqan chay wasi kashqayman. Paykunatam suq furastiru runa Sesarya llaqtamanda kach'ashqa karqan apawanambaq. ¹² Awnki paykuna furastirukuna kaptimbismi, Dyuspa Santu Ispiritun niwarqan paykunawan rinaypaq, ama nimatapis yuyashpachu. Chaymi noqaqa pullay rishqallapa kay sayis kriyiq masakuna. Yumbay paykunawanmi ch'ayashpa, yaykushqallapa kani suq runapa wasinman. ¹³ Chay runaqam noqaykunata kayshina parlachiwarqan: “Wasiyim rikashqa kani Dyuspa anjilninda, ñawpambi shayaykaqta. Chay anjilmi noqata niwarqan: ‘Kach'ay runakunata, rinambaq Jupi llaqtaman, apamuq suq runa Simun shutiqa. Payllam Pidrupis shutin. ¹⁴ Paymi shamushpa yach'achishunqa, imatam alli ruranayki, tukuy ayllundiki washadu kanaykillapa’”, nishpa. ¹⁵ Chaymandaqam

noqa ch'ayashpa, paykunata yach'achiykaptiy, Dyuspa Santu Ispiritun paykunaman shamurqan, noqanchiqkunaman shamushqanshina. ¹⁶ Chaymi yuyashqa kani Siñurninchiq kayshina nishqanda: "Alliptam Jwan Shutichikugga yakuwanlla shutichikushqa. Piru Dyusmi qamkunataqa rin shutichishuqlapa Santu Ispiritumba pudirinwan, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa. Manam yakuwanllachu", nishpa. ¹⁷ Chaqa noqanchiqkunam Siñurninchiq Jisukristupi kriyiptinchiq, Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, ¿manachu? Chayshinam chay jwira runakunatapis kikin Tayta Dyus Ispiritunda qoptinqa, ¿pitaq noqaqa kani ninaypaq Tayta Dyusta "Ama qoychu", nishpaqa?

¹⁸ Chayshina Pidru niptinmi, chay jirusaliniru kriyiq masingunaqa uyashpa, uyararqanllapana. Chaymandaqam Dyusta ancha alabarqanllapa:

—¡Tayta Dyusqam chay mana isrraylinu kaqkunatapis yanapashqana, uchangunata dijashpa, tukuy tyimpupaq paywana kawsananllapa! nishpa.

Antyukiya llaqtapim Jisuspi kriyiqkunata qesacharqanllapa

¹⁹ Kuntraqkuna Istibanda wanchishpaqam, Jisuspi achka kriyiqkunatapis qesachaqlapa. Chaymi wakín kriyiqkunaqa Jirusalinmanda mitikashpa, rirqanllapa prubinsya Finisyaman, prubinsya Chipriman, Antyukiya llaqtamambis. Waq prubinsyakunapim paykunaqa yach'achiqlapa Dyuspa shumaq nutisyanda isrraylinu masingunatalla. Manaraqmi yach'achiqlapachu chay mana isrraylinu kaqkunataqa. ²⁰ Jisuspi wakín kriyiqkunaqam chay prubinsya Chiprimanda, chay suq prubinsya Sirinipa kapitalninmanda Antyukiya llaqtaman rirqanllapa. Chaypiqam paykunaqa Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achirqan isrraylinukunata, tukuy chay mana isrraylinu kaqkunatapis. ²¹ Siñurninchiq chay yach'achikuqkunata yanapaptinmi, achka runakuna unay duktrinangunata dijashpa, Jisuspina kriyirqanllapa.

²² Kriyiq masinchiq Jirusalimbi tandakaqkunam chay famata yach'ashpaqa, Birnabita kach'arqan, rinambaq Antyukiyaman, chay mushuq kriyiqkunata rikaq. ²³ Birnabiqam waqman ch'ayashpaqa, rikashpa Dyus paykunata yanapashqanda, ancha kushikurqan. Chaymi paykunataqa shumaqta kunarqan, tukuy shunqo Jisusta kasushpa kawsanambaqlapa. ²⁴ Chay Birnabiqam ancha allin runa karqan. Chaqa Jisuspi ancha allita yuyakurqan. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun chay Birnabitaqa ancha yanaparqan, allita yach'achikuqptin, achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyinanllapa.

²⁵ Chaymandaqam Birnabiq rirqanna Tarsu llaqtaman, Sawluta maskaq. [*Nuta: Chay Sawlullam Pablupis shutiq.*] Tarishpaqam aparqan Antyukiya llaqtaman. ²⁶ Waqpiqam suq watata Jisuspi kriyiqkunawan tiyashpa, achka runakunata, warmikunata yach'achirqanllapa. Waq Antyukiya llaqtapim Jisukristupi kriyiqkunapaqqa puntata "Kristyanukuna", nirqanllapa, Kristupi kriyishqanllaparayku.

²⁷ Chay tyimpupim Dyuspaq wakín rimaqkuna, Jirusalinmanda rirqan Antyukiyaman. ²⁸ Suqninmi shutirqan Agabu. Paymi rishpa, kriyiq masingunapa ch'awpimbi shayashpa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin, nirqan: —Tukuy maypim ambruna rin kaq, nishpa.

Chaqa allibmi ambrunaqa karqan Rrumapa gubyirnun Klawdyu kamachikushqan tyimpupi. ²⁹ Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa chay Antyukiya llaqtapi parlashpa, tandarqanllapa qellayta, kach'anambaqlapa prubinsya

Judiyapi tiyaq kriyiq masinchikqunaman. Yumbaymi atishqangaman qelayta qorqanllapa. ³⁰ Chayshina ufrinda qelayta tandashpam, Birnabita, Sawluta qoshpa, kach'arqanllapa, prubinsya Judiyapi tiyaq kriyiqkunapa yach'achikuq ansyanungunata qonambaq.

12

Gubyirnu Irudis Jakubuta wanchishpam, Pidruta karsilarqan

¹ Chay tyimpupim gubyirnu Irudisqa ancha qesacharqan Jisuspi wakın kriyiqkunata. ² Jwamba masan Jakubutam atun kuchilluwan wanchichirqan. ³ Chay mana kriyiq isrraylinukunaqam ancha gustarqan chay wanchishqanqa. Chaymi chay Irudisqa kamachikurqan Pidrutapis prisushpa, karsilman apaanllapa. Chayshinam Irudisqa rurarqan Paskwa fyistapa tyimpumbi. Chay fyistapiqam mana libadurayuq tandata mikuqllapa. ⁴ Chay Irudismi Pidruta prisuchishpa, karsilman wichushpa, 16 suldadukunata kamachirqan, ch'usku ch'usku kambyanakushpa, punchawnindin, tutapnindin allita kwidanambaqllapa. Chaqa Irudisqam yuyarqan Paskwa fyista pasaptin, yumbaypa ñawpanman Pidruta apanambaq, chaypi diklarachishpa, wanchinambaq. ⁵ Chayshina karsilpi suldadukuna allita kwidaykaptinmi, Jisuspi kriyiqkunaqa Dyusman mana shaykuq tukuy shunqo mañakuykarqanllapa Pidrupaqaqa.

Dyusmi Pidruta karsilmanda surqorqan

⁶ Chaymandaqam Pidruta diklarachinan diya ch'ayamuykaptinqa, chay ultimu tuta Pidruqa karsilpi puñuykarqan ishkay suldadukunapa ch'awpimbi. Alli alli ishkay kadinawan chay suldadukunapi watadu karqan. Wakın suldadukunaqam karsilpa pungunda kwidaykarqanllapa.

⁷ Piru Dyuspa suq anjilninmi rikakurqan chay karsilpi. Chaymi limpu achikchakurqan ukupiga. Chay anjilqam Pidruta kustillanmanda kuyuchishpa, rikch'achishpa, nirqan:

—Kanalitan atariy, nishpa.

Chayshina niptinllam, Pidrupa makingunamanda kadinakunaqa das ishkirqan. ⁸ Chaymandaqam anjilqa nirqan:

—Wach'ukuykita allichay; llanqekita rurakuy, nishpa

Chayshina Pidru allichakaptinqam, anjilqa nirqan:

—Kapaykita rurakushpa, shamuy ikiyta, nishpa.

⁹ Chaymi Pidruqa anjilpa ikindana llugshirqan. Piru payqam mana yach'arqanchu: ¿Alliptachu llugshiykani ichu musqoykishina rikaykani? nishpa. ¹⁰ Piru Pidruqam chay anjilwanqa suldadukunapa ch'awpinda pasarqan. Chaymandaqam mas ñawpaman rishpaqa, suq suldadukunapa ch'awpindapis pasarqan. Chayshinam ch'ayarqanllapa karsilpa sawa pungunman. Chay jirrumanda atun punguqam gustunlla kich'akarqan. Chaymi llugshishpaqa, chay anjilqa Pidruwan sawa ñandana rirqan. Ashla karukaq apashpaqam, sapalandana Pidrutaqa dijarqan. ¹¹ Chaymi Pidruqa yuyarqan:

—Kananqam yach'ani: Alliptam Dyusqa anjilninda kach'amushqa, Irudismanda, yumbay chay isrraylinu masiykunamanda washawanambaq, nishpa.

¹² Chayshina ancha yuyashpaqam, Pidruqa rirqan Jwamba maman Maryapa wasinman. Chay Jwanllam Markuspi shutiq. Chay wasipim ancha achka kriyiq masakuna tandakashpa, Pidrupaq Dyusman mañakuykarqan. ¹³ Pidruqam chay wasiman ch'ayashpaqa, punguta takarqan. Chayta uyashpaqam, suq china Rrudi shutiq kallparqan

chapakuq: ¿Piraq punguta takaykan? nishpa. ¹⁴ Chay chinaqam rimayninmandalla Pidruta riqsishpa, ancha kushikurqan. Chaymi manaraq ni punguta kich'ashpachu, kallparqan Jisuspi kriyiqkunata abisaq:

—¡Kaypinam Pidruqa! nishpa.

¹⁵ Chaymi chinataqa mana kriyishpachu nirqanllapa:

—Luka imash' kangi, nishpa.

Piru chinaqam nirirqan:

—Allibmiri kaypina Pidruqa, nishpa.

Paykunaqa nirqanllapa:

—Manam paychu. Chayqach'i anjilnin ima, nishpa. [*Nuta: Paykunaqam yuyarqanllapa: Pidruta kwidaq anjil ichu Pidrupa almanch'i shamushqa, nishpa.*]

¹⁶ Chayshina paykuna ninangamanqam, Pidruqa pungutaqa takaykarqanlla. Chaymi paykuna punguta kich'ashpa, payta rikashpaqa, ancha isparqanllapa. ¹⁷ Chaymi Pidruqa makinwan siñiyarqan uyananllapa. Chaymandaqam paykunataqa nirqan:

—Kayshinam Tayta Dyusqa karsilmanda surqowashqa. Kay nishushqayl-lapata niyllapa Jakubuta, yumbay kriyiq masinchiqkunata, nishpa.

Chayshina nishpaqam, Pidruqa suq lugarmanna rirqan.

¹⁸ Chaymandaqam achikyaykaptinna, chay suldadukunaga Pidru chunchana kaptinqa, mana imanayta atishpallapaqa, paykunapura anyanakurqan. Chaqa manam atirqanllapachu yach'ayta: Maypinam Pidruqa, nishpa. ¹⁹ Chaymi chay Irudisqa kamachikurqan, Pidruta maskanambaqllapa. Manana atiptinllapa tariytaqam, Irudisqa kamachikurqan, wanchinanllapa chay kwidakuq suldadukunata, Pidru chingashqanrayku. Chaymandaqam chay gubyirnu Irudisqa chay prubinsya Judiyamanda llugshishpa, ura Sesarya llaqtaman rirqan tiyaq.

Irudismi wañurqan

²⁰ Chay gubyirnu Irudispa nasyunnimba ladumbim ishkay llaqtakuna karqan. Suqmi shutirqan Tiru. Suqqam shutirqan Sidun. Chay llaqtakunapi tiyaqkunawanmi Irudisqa piñakushqa karqan. Piru chay ishkay llaqtapi tiyaqkunaqam ancha munarqanllapa paymanda mikunata randiyta. Chaymi Irudispa suq yanapakuqnin Blastu shutiqwan yanasakarqanllapa, pay yanapaptin, atinanllapa Irudiswan alliyayta. ²¹ Chaymi Irudisqa chay kuntranqunata “ari” nirqan, suq diya paywan parlanambaqllapa. Chay diya ch'ayaptinqam, payqa ancha shumaqta mudakushpa, dispachumbi kamachikunan trunumbi tiyaykarqan. Chaymandaqam ancha unayta rimarqan, yumbay paykuna uyanambaq. ²² Chaymi chay uyaqkunaqa ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Kay Irudisqam mana yanqa runallachu! ¡Ashwanmi payqa suq dyus! nishpa.

²³ Chayshina niptinllapaqam, Irudisqa Dyusta mana alabashpachu, payna ancha pudirniyuqpaq tukurqan. Chaymi Dyuspa anjilninqa suq nanayta Irudista qoptin, kurushpana, wañurqan.

²⁴ Piru chay tyimpupim Dyuspa shumaq nutisyanqa ancha shikwakarqan, tukuy maypi Jisuspaq yach'achikuptinllapa.

²⁵ Chaymandaqam Birnabi Sawluwan chay ufrindata intrigashpa, Jirusalin llaqtamanda llugshishpa, Antyukiya llaqtamanna kutirirqanllapa, pullan apashpa Jwanda. Payllam Markuspis shutiq.

13

Birnabi Sawluwanmi rirqan karu nasyungunaman yach'achikuq

¹ Antyukiya llaqtapi tandakaq kriyintikunamandaqam karqan Dyuspaq rimaqkuna, yach'achikuqkunapis. Paykunaqam shutiqlapa: Birnabi, Simun. Chay Simunllam Yanitapis shutiq. Karqambismi suq runa Sirini llaqtamanda Lusyu shutiq. Suqqam shutiq Manayin. Payqam Galiliyapa gubyrnun Irudispa pullan uywakashqa karqan. Suqqam karqan Sawlu (Pablu). ² Suq diyam paykunaqa ayunashpa, Tayta Dyusta aduraykarqanllapa. Chaypim Dyuspa Santu Ispiritunqa paykunata nirqan:

—Akrayllapa Birnabita, Sawlutapis, noqapaq yach'achikunan. Chaqa noqam paykunata akrashqa kani, nishpa.

³ Chaymi chay karguyuqkuna masta ayunashpa, Dyusman mañakushpa, Birnabipa, Sawlupa sawambi makinllapata rurashpa, paykunapaq Dyusman mañakurqanllapa. Chaymandaqam paykunata dispidirqanllapa, rinanllapana yach'achikuq.

Birnabiwan Pablum Chipripi yach'achikurqanllapa

⁴ Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun paykunata kamachiptin, Birnabiga Sawluwan rirqanna Silusya llaqtaman. Waqmandaqam yakupi puriq barkupi mar yakupa ch'awpinda pasarqanllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipri shutiqman. ⁵ Chay prubinsya Chipripa Salamina llaqtanman ch'ayashpaqam, sinaguga wasikunaman rishpa, chaypi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikurqanllapa. Jwan Markusmi pullanllapa rirqan paykunata yanapashpa. ⁶ Chay Chipripa yumbay llaqtangunaman rishpam, yach'achikushpa, ch'ayarqanllapa Pafus llaqtaman. Chaypiqam paykunaqa tingunakurqan suq isrraylinu Barjisus shutiqwan. Payqam brujuqam karqan. Dyuspaq rimaq tukushpam, llullakushpa rimaq. ⁷ Chay brujuqam yakkarqan gubirnadur Sirju Pawluwan. Chay gubirnadurqam ancha yach'ayniyuq runa karqan. Paymi Birnabita, Sawluta munarqan uyayta, Dyuspaq yach'achikuqptin. Chaymi paykunataqa qayachirqan. ⁸ Chay bruju Barjisusmi grigu rimaypi Ilimas shutiq. Paymi Birnabita Sawluta kuntrarqan, chay gubirnadur ama kriyinambaq Jisuspi. ⁹ Chaymi Sawlu (payllam Pablupis shutiq), Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, chay brujuta ancha chapashpa, nirqan:

¹⁰ —¡Qam mana allin runa llullakuqqam dyablupa churin kangi! ¡Allin kaqkunatam kuntrangi! ¿Imapaqmi qamqa Dyus nishqandaqa munangi dañachiya? ¹¹ Chayta rurashqaykiraykum, kananqa Dyus rin kastigashuq. Suq tyimpupaqmi manana ringichu rikaq ni rupayta, nishpa.

Chayshina niptinllam, chay brujuqa sarkuna kidarqan. Chaymi maskarqan suq runata, rambashpa apanambaq. ¹² Pablu rurashqanda rikashpaqam, chay gubirnadurqa Jisuspina kriyirqan. Kanan Dyuspaq yach'achikuqptinqam, ancha ispantashqata uyarqan.

Pablum Birnabiwan rirqanllapa Pisiद्या llaqtaman

¹³ Pafus llaqtamandam Pabluga paywan kaqkunawan yakupi puriq barkuman lluqshishpa, rirqan prubinsya Panfilyapa Pirji llaqtanman. Piru Jwan Markusqam paykunamanda akrakashpa, kutirqanna Jirusalinman. ¹⁴ Chaymandaqam paykunaqa chay Pirji llaqtamanda rirqanllapa prubinsya Pisiद्याya Antyukiya llaqtanman. Chaypim samana diyapi sinaguga wasiman yaykushpa tiyarqanllapa. ¹⁵ Chaypi kaqkunaqam Muysispa librungunata Dyuspaq suq rimaqkunapa librungunata liyiykarqanllapa. Chaymandaqam chay sinaguga wasipa kamachikuqninguna Pabluta, Birnabita nirqanllapa:

—Masitakuna, munashpa imata kunawaytaqar kanalitanna niwayllapa, nishpa.

¹⁶ Chayshina niptinllapam, Pabluqa atarishpa makinwan siñiyashpa uyanambaqllapa, nirqan:

—Uyawayllapa, llaqta masiy isrraylinukuna, Dyusta aduraq furastirukunapis. ¹⁷ Taytanchiq Dyusmi unay isrraylinukunata akraqan, suq atun nasyun kanambaqllapa. Paykuna Ijitu nasyumbi furastirushina tiyaptinllapam, ancha achkayachirqan. Chaymandaqam chay Ijiptumanda paykunata pudirninwan surqorqan. ¹⁸ Chuncha lugarkunapim chay agwilunchiqkunata 40 watakunata agwantarqan, mana allikunata ruraptinllapapis. ¹⁹ Kanayambim syiti nasyunguna karqan. Chay nasyungunatam Tayta Dyusqa chingachirqan, unay agwilunchiq isrraylinukunata partinda qonambaq, chaypi tiyanambaqllapa. ²⁰ Chaymandaqam juyiskunata numbrarqan, 450 watakunata chay unay isrraylinukunata rikanambaq, Dyuspaq rimaq Samwil kamachikunangaman. ²¹ Chaymandaqam Dyusman mañakurqanllapa, akranambaq suq gubyirnuta, paykunata kamachinambaq. Chaymi Dyusqa gustunllapata rurashpa, numbrarqan Sawul shutiqta, 40 watapaq gubyirnun kanambaq. Chay Sawulqam Binjamin atun ayllumanda karqan. Payqam Sisa churin karqan.

²² 'Chaymandaqam Tayta Dyusqa Sawulta kargunmanda surqoshpa, Dabidta numbrarqan, gubyirnu kanambaq. Dyusqam chay Dabidpaq nirqan: "Tarishqam kani Isayipa churin Dabidta. Payqam noqawan suq yuyayniyuq. Chaymi paywan ancha kushikuni. Tukuy ima munashqaytam rin ruraq", nishpa. ²³ Chay kikin Dabidpa karu willkangunamandam Jisusqa nasirqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chayshinam Tayta Dyusqa chay unaymandapacha ufrisikushqanda kumplishqana. ²⁴ Manaraq Jisus yach'achikuptinmi, Jwan Shutichikuq isrraylinukunata puntata yach'achirqan, tukuy ima uchangunata dijashpa, shutikunanllapa. ²⁵ Yaqqana wañunan tyimpu ch'ayamuptinmi, Jwanga kayshina yach'achikurqan: "Manam qamkuna yuyashqaykishina Washadurchu kani. Kanangunaraqmi chay ancha pudirniyuq Washadurga rin shamuq. Paypa ñawpambiqam mana nimachu kani. Chaymi niykillapa: Manam balinichu ni kriyadunshina llanqemba watunda paskanaypaq" nishpa.

²⁶ Pabluqam nirqambis:

—Abrajamba karu willkan masitaykuna, yumbay qamkuna Taytanchiq Dyusta aduraqkunatam kayshina niykillapa, washadu kanaykillapa: ²⁷ Jirusalin llaqtapa kamachikuqninguna achka llaqta masingunawambismi mana yach'arqanllapachu: Jisusmi Washadurninchiq, nishpaqa. Chaqa tukuy samana diyapim sinaguga wasikunapi Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqanda liyishpapis, paykunaqa mana intyindirqancho. Chaymi Jisusta sintinsyarqanllapa wanchinanllapa. Piru chayshina ruraptinllapaqam, kumplrinqan Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqanqa. ²⁸ Chaqa chay kuntraqkunam mana nima uchata tarishpapis, Pilatuta mañarqanllapa, Jisusta wanchinambaq. ²⁹ Chayshinam Dyuspa Santu Librumbi Jisuspaq nishqa karqan: "Dyus Akrashqan Washadurtam rinllapa wanchiq", nishpa. Allibmi chay nishqan kumpliptyn, Jisuspa kwirpunda krusmanda ishkichishpa pambarqanllapa. ³⁰ Chayshina paykuna wanchiptimbismi, Tayta Dyusqa Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan. ³¹ Chaymandaqam Jisusqa kutin kutin yach'akuqningunaman rikakurqan. Paykunaqam Galiliyamanda

Jirusalinman Jisuswan shamushqallapa karqan. Kananqam runakunata, warmikunata Jisuspaq yach'achinllapa.

³² 'Chaymi noqaykuna shamushqallapa kani yach'achishuqllapa kay shumaq nutisyata, Tayta Dyus unay agwilunchiqkunata ufrisishqanda.

³³ Paykunapa karu willkangunam kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunata ufrisishqanda noqanchiqkunata kumpliwanichiq, Jisusta wafushqanmanda kawsachimushpa. Chayraykum Salmu ishkaypi Taytanchiq Dyusqa Jisusta kayshina nin: "Qamqam Churiy kangi.

Noqaqam kananqa kamashushqa kani, kwirpuyuc nasinayki", nishpa.*

³⁴ Dyusmi Churin Jisusta wafushqanmanda kawsachimurqan, kwirpun ama ismunambaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin:

"Qamkunatam rini qoshuq chay Dabidta ufrisishqaytaqa", nishpa.*

³⁵ Chayraykum suq salmupipis Dabidqa Dyusta nirqan: "Manam ringichu dijaq chay ancha kuyashqayki sribishuqqa kwirpun ismunambaqqa", nishpa.*

³⁶ Dabidmi chay tyimpumbi Dyus nishqanda kasushpa, achka runakunata yanaparqan. Chaymandaqam wafuqtinga, kwirpunda pambarqanllapa agwilungunapa ladumbi. Chaypinam Dabidpa

kwirpunga ismurqan. ³⁷ Piru Jisusqam mana chayshinachu karqan.

Ashwanmi Taytanchiq Dyus payta kawsachimuptin, paypa kwirpunga mana ismurqanchu. (Chaymi yach'anchiq: Dabidmi iskibrirqan

Jisuspaq, nishpa.) ³⁸ Masitakuna, kay shumaq nutisyata niykillapa:

Jisusmi wafushqa, uchaykikunamanda pirdunashunan, nishpa. ³⁹ Piru

Muysispa liyningunataqam mana atishqallapachu kanchiq kumpliya, uchanchiqkunamanda washakananchiqqa. Piru kananqam Jisuspi

kriyiptinchiqllapa, payqa pirdunawanchiqllapa. ⁴⁰ Kwidawkish Tayta

Dyusqa qamkunata kastigashungiman chay unay malu runakunatashina.

Chaqa Dyuspaq rimaqkunam chay uchayuqkunapaq kayshina iskibrishqa Dyus nishqanda:

⁴¹ Uyakyullapa qamkuna mana kriyiqkuna, grasyapi pasaqkuna. Noqam milagrukunata rurashaq qamkuna mana nunka rikashqaykita,

rikashpa isphantanaykillapa. Piru mayqan runa chay rurashqay-

paq yach'achishuptimbismi, mana ringillapachu kriyiq. Chaymi

ringillapa chinga, nishpa.*

⁴² Chaymandaqam Pabluga yanasungunawan (yanasangunawan) sinaguga wasimanda lluqshiptingqa, chay mana isrraylinu kaqkunaqa

paykunata rrugarqanllapa:

—Qaya samana diyapis noqaykunata yach'achiriway, nishpa.

⁴³ Ushyakaptin chay rriyuñun, achka isrraylinukuna, furastirukunapis

tandakarqanllapa Pabluman Birnabiman. Chay furastirukunaqam

isrraylinukunapa duktrinambi ancha allita kriyishqallapa karqan.

Yumbay chay tandakaqkunatam Pabluman Birnabiqa ancha kunarqan,

Dyuspi mana shaykuq yuyakunanllapa: "Ancha allin kashqanraykum

kuyawanchiqllapa" nishpa.

⁴⁴ Qayandin samana diyapiqam chay llaqtapi yaqqa yumbay tiyaqku-

naqa tandakarqanllapa, Dyus nishqanda uyanambaq, Pabluman Birn-

abi yach'achikuq. ⁴⁵ Chay yach'achikuq isrraylinukunaqam, achka

runakuna tandakaqta rikashpaqa, Pabluman Birnabita ancha imbid-

yarqanllapa. Chaymi ancha kuntrashpa, Pabluta musyarqanllapa:

* 13:33 Salmo 2.7 * 13:34 Isaias 55.3 * 13:35 Salmo 16.10 * 13:41 Habacuc 1.5

—Manam chayshinachu. Kayshinaraqmi. Qamqam mana nimatapis yach'angichu, nishpa.

⁴⁶Chaymi Pabluqa Birnabiwan mana nimata manchashpachu, paykunata nirqan:

—Allim kashqa, Dyus nishqanda puntata qamkuna isrraylinu llaqta masiykunata yach'achishunaypaq. Lukismi qamkunaqa Dyuspa shumaq nutisyambaq yach'achishuptiyqa, malpaq piskangillapa. Chayshina rurashpaqam, qamkunaqa alabis niykangillapa: “Manam munanichu mushuq bidapi Dyuswan tukuy tyimpu kawsayta” nishpa. Chaymi kananqa chay mana isrraylinu kaqkunata rini yach'achiq. ⁴⁷Taytanchiq Dyusmi noqaykunata kayshina kamachiwashqa:

Noqam qamta suq michatashina rurashushqa kani. Chayri riy yumbay nasyungunaman, shumaq nutisyayta yach'achikuq, noqapi kriyiptinllapa, uchangunamanda washanaypaq, nishpa.*

⁴⁸Chayta uyashpaqam, chay mana isrraylinu kaqkunaqa ancha kushikushpa nirqanllapa:

—Tayta Dyus nishqanqam ancha allin, nishpa.

Chaymi paykunaqa ancha kriyirqanllapa Dyus nishqanda. Chaqa Dyusmi paykunata akrashqa karqan, mushuq bidapi paywan tukuy tyimpu kawsananllapa. ⁴⁹Chayshinam Dyuspa shumaq nutisyanda paykuna yach'achikurqan tukuy chay llaqtakunapi. ⁵⁰Piru chay isrraylinukunaqam wakin warmi Dyuspi kriyiqkunata, wakin karguyuq runakunatapis llullakushpa willarqanllapa, pifakunambaq Pabluwan Birnabiwan. Chaymi paykunataqa ancha qesacharqanllapa, chay llaqtamanda qatinangaman. ⁵¹Qatiptinllapaqam, Pabluwan Birnabiqa chay llaqtamanda luqshishpa, llanqenllapamanda chay llaqtapa allpanda ch'apsirqanllapa. (Chaytam rurarqanllapa, yumbay yach'anambaq; Mananam nima kwintayugchu kanillapa qamkunawanqa, nishpa.) Chaymandaqam rirqanllapa Ikuñu llaqtamanna. ⁵²Piru Jisuspi chay mushuq kriyiqkunaqam Dyuspa Santu Ispiritunwan shunqonllapapi unda kashpa, ancha kushikurqanllapa.

14

Pablum Birnabiwan Ikuñu llaqtapi yach'achikurqan

¹Ikuñu llaqtapiqam Pabluqa Birnabiwan yaykurqan sinaguga wasiman. Chaypi paykuna yach'achikuptinmi, achka isrraylinukuna, furastirukunapis Jisuspi kriyirqanllapa. ²Piru wakin mana kriyiq isrraylinukunaqam yanqakunata rimashpa, ingañarqanllapa chay furastirukunata, Jisuspi kriyiqkunata kuntranambaqllapa. ³Piru Pabluwan Birnabiqam mana pitapis manchashpachu, ashwan Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, achka diyakunata kidarqanllapa yach'achikushpa. Kanan Tayta Dyusqam paykunata ancha yanaparqan, milagrukunata ruranambaq, yumbay runakuna yach'anambaq: Allibmi Taytanchiq Dyusqa kuyawanchiq. Allibmi Dyusqa paykunata yanapan, paypaq yach'achikunanllapa, nishpa. ⁴Lukismi chay Ikuñupi tiyaqkunaqa wakinqa isrraylinukunawan piskakarqanllapa. Wakinnataqmi apustulkunata sawacharqanllapa. ⁵Chaymandaqam chay isrraylinukuna wakin furastirukunawan tandakarqanllapa awturidarkunawan, Pabluta, Birnabita anyashpa, rumikunawan sitashpa wanchinanllapa. ⁶Piru chayta yach'ashpaqam, chay apustulkunaqa mitikashpa, rirqanllapa prubinsya Likuñapa kay llaqtangunaman: Listraman, Dirbiman, tukuy

* 13:47 Isaiás 49.6

rriidurnin kasiriyungunaman. ⁷ Yumbay chay llaqtakunapim paykunaqa yach'achikurqanllapa Dyuspa shumaq nutisyanda.

Pablutam sitarqanllapa Listra llaqtapi

⁸⁻⁹ Listra llaqtapim tiyarqan suq kaju runa. Nasishqan diyamandapacham mana nimatapis atirganchu puriyta. Chaymi Pablu yach'achikuptinqa, tiyashpalla payqa uyakuykarqan. Kanan Pabluqam chay kujuta chapashpa yuyarqan: Kay runaqam Dyuspi ancha kriyin. Chaymi atin kach'akayta, nishpa. ¹⁰ Chayshina yuyashpaqam, jwirtita rimashpa nirqan:

—¡Mayá, dirichu shayay! nishpa.

Chaymi chay kujuga das brinkashpa, shayashpa, purirqanna. ¹¹ Chaymi chaypi kaqkunaqa Pablu rurashqanda rikashpa, ancha jwirtita rimaynimbi nirqanllapa:

—Dyuskunam runakunapaq tikrakashpa, syilumanda shamushqallapa noqanchiqkunaman, nishpa.

¹² Chaymi Birnabipaq nirqanllapa:

—Payqam mas pwidiq dyusninchiq Jupitir.

Pablupaqqam, ancha rimashqanrayku, nirqanllapa:

—Payqam dyusninchiqkunapaq rimaq dyus Mirkuryu, nishpa.

¹³ Chay Listra llaqtapa yaykunambim karqan chay dyusnin Jupitirpa adurana wasin. Chaymi chay dyus Jupitirpa kuranga turukunata, tuktukunata aparqan chay adurana wasiman, chay turukunata wanchishpa, Pabluta, Birnabita adurananllapa. ¹⁴ Chaymi Birnabiwan Pabluga chayta yach'ashpa, ancha malaganayashpa, mudanan rurakuykashqanda likirqanllapa. Chaymandaqam chay runakunapa ukunman kallpashpa, ancha jwirtita kayshina nirqanllapa:

¹⁵ —¡Taytitukuna, imapaqmi kaytaqa munangillapa rurawayta! Noqaykunaqam qamkunashina runakunalla kanillapa. Shamushqallapam kani qamkunata willashuq chay amitu layakunapaq. Paykunaqam mana nima-paq balinllapachu. Chay mana baliq dyuskunata dijashpana, Tayta Dyus kawsaqtalla kasuyllapa. Chaqa payqam syiluta, kay pachata, yakukunata, tukuy ima kaqkunata rurashqa. Chayri paytalla adurayllapa. ¹⁶ Unay tyimpukunapim Tayta Dyusqa runakunata dijarqan, paykuna munashqanda rurashpa purinanllapa. ¹⁷ Chayshina dijashpapisimi, paykunataqa allikunata rurashpa, yach'achirqan: Kayshinam ancha allin kani, nishpa. Chaymi tamyata kach'amun; mikunananchiqta puqochin, ama mallaq kawsananchiqllapa, ashwan kushikushpa, kawsananchiqllapa, nishpa.

¹⁸ Chayshina nishpapisimi, ancha trabajus karqan, paykunata dijachinambaq, ama chay turukunata wanchishpa adurananllapaqa.

¹⁹ Chaymandaqam wakin isrraylinukuna Antyukiyamanda, Ikuñumanda ch'ayashpa chay Listra llaqtaman, inkitarqanllapa chay listranukunata, Pabluta ch'iqninanllapa. Chaymi chay runakunaqa kuntranna alsakashpa, rumikunawan ancha sitarqanllapa, Pabluta wanchinanllapa. Chaymandaqam “Pabluqam wañushqana” nishpa, rrastrakushpa, aparqanllapa chay llaqtapa sawa chunchanman wichukuq. ²⁰ Wichukushpa riptinllapaqam, Jisuspi kriyiqkunaga tandakarqan chay Pablu kashqanman. Rridurnimbi kaykaptinllapam, Pabluga atarirqan. Chaymandaqam kutirqanna chay llaqtaman. Qayandingam Birnabiwan Dirbi llaqtaman rirqan.

²¹ Waq Dirbipiqaqam Pablu Birnabiwan Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptinqa, achka runakuna, warmikuna Jisukristupi kriyirqanllapa. Chaymandaqam chay apustulkunaqa kutirqanllapa Listraman, Ikuñuman, Antyukiyaman. ²² Chay llaqtakunapiqam kriyiq

masingunata kunashpa animachirgan, Dyusta allita kasunanllapa, paypi allita yuyakushpa kawsananllapa. Paykunatam nirqambis:

—Syiluman rinanchiq Dyuswan tiyaqqam, kay bidapiqa ancha rinchiql-lapa padisiq, nishpa.

²³ Chay purishqanllapa llaqtakunapim allin runakunata numbrarqanllapa, Jisuspi kriyiqkunapa yach'achikuq ansyanunguna kanambaqllapa. Chaymandaqam ayunashpa, Jisukristuman mañakurqanllapa, chay ansyanukunata yanapanambaq, shumaqta kawsananllapa. Chaqa paypi kriyishqallapa karqan.

Pablum Birnabiwan kutirirgan prubinsya Siryamanda Antyukiya llaqtaman

²⁴ Chaymandaqam prubinsya Pisidyata pasashpa, ch'ayarqanllapa prubinsya Panfilyaman. ²⁵ Pirji llaqtapipismi yach'achikurqan Dyuspa shumaq nutisyanda. Chaymandaqam Atalyamanna rirqanllapa. ²⁶ Waqmandaqam yakupi puriq barkupi mar yakuta pasashpa, prubinsya Siryapa Antyukiya llaqtanman ch'ayarqanllapa. Chay llaqtapi tiyaq kriyiq masingunam Pabluta, Birnabita numbrashqallapa karqan, chay karu nasyungunaman rinanllapa, Dyus nishqanda yach'achikuq. Chayshina numbrashpaqam, Dyusman mañakushqallapa karqan, tukuy imapi paykunata yanapanambaq. Chaymi chay tariyata ushyashpaqa kutirqanllapana.

²⁷ Chaymandaqam chay Antyukiyaman ch'ayashpaqa, Jisuspi kriyiqkunata tandashpa, manyaqlla parlachirqan paykunawan tukuy ima Dyus rurashqanda. Parlachirqambismi Dyus chay mana isrraylinu kaqkunata yanapashqanda, paypi kriyinanllapa. ²⁸ Chaymandaqam Pabluga Birnabiwan chay Antyukiyapina Jisuspi kriyiqkunawan tiyarqan achka tyimputa.

15

Apustulkuna ansyanukunawanmi Jirusalimbi tandakarqanllapa

¹ Chay tyimpuqam wakin runakuna rishqa karqan prubinsya Judiya-manda Antyukiya llaqtaman. Waqpiqam Jisuspi kriyiqkunata kayshina yach'achirqanllapa:

—Muysis kamachikushqanda kasushpa, kwirpuykipi chay siñalta rurayllapa, atinaykillapa washakayta, nishpa.

² Chaymi chayshina paykuna yach'achikuptinqa, Pabluwan Birnabiqa chay siñalta ruraqkunawan anyanakurqanllapa. Chaypaqmi chay Antyukiyanu kriyiq masikunaga tandanakushpa, Pabluta, Birnabita, wakin kriyiqkunatapis kach'arqanllapa, rinambaq Jirusalinman, apustulkunata, yach'achikuq ansyanukunata tapuq chay siñalpaq. ³ Kach'aptinllapaqam, Jirusalinman rigshinaga, prubinsya Finisyapi, prubinsya Samaryapi kriyiq masingunata watakushpa, nirqanllapa:

—Chay mana isrraylinu kaqkunapismi unay kriyishqanllapata dijashpana, kananqa Siñurninchiq Jisuspina kriyishqallapa, nishpa.

Chayta yach'ashpaqam, chay Finisyapi, Samaryapi tiyaq kriyiqkunaqa ancha kushikurqanllapa.

⁴ Chaymandaqam Pabluwan Birnabi Jirusalinman ch'ayaptinllapaqa, chaypi tandakaq kriyiq masinguna, chay apustul masinguna, chay yach'achikuq ansyanukunapis ancha allita ch'ayachirqanllapa. Chaymandaqam Pabluga Birnabiwan manyaqlla paykunata parlachirgan: “Kayshinam Tayta Dyus tukuy imapi ancha yanapawashqallapa”, nishpa.

⁵ Piru wakin farisiyu duktrinayuqkunaqam Jisuspina kriyishqallapa karqan. Paykunaqam das shayashpa, nirqanllapa:

—Chay mana isrraylinu kriyiq masinchiqkunaqam kwirpunllapapi chay siñalta ruranqallapa. Kanan kamachishun, Muysispa yumbay liyningunata kasunanllapa, nishpa.

⁶ Chayshina niptinllapaqam, apustulkunaqa yach'achikuq ansyanukunawan tandakashpa, parlarqanllapa chay farisiyukuna nishqambaq. ⁷ Chaymi suqnin suq layata, suqnin suq layata ancha ninakuptinllapa, Pidruqa atarishpa nirqan:

—Masitakuna, qamkunaqam noqapaqqa ancha allita yach'angillapa: Tayta Dyusmi akrawarqan, chay mana isrraylinu kaqkunaman rishpa, yach'achinaypaq paypa shumaq nutisyanda, paykunapis Jisuspi kriyishpa washadu kananllapa. ⁸ Tayta Dyusqam yumbaypa shunqonda riqsin. Payqam ch'askishqana chay mana isrraylinu kaqkunatapis. Chayta yach'ananchiqllapam, paykunatapis Santu Ispiritunda qoshqa noqanchiqkunatashina. ⁹ Dyusqam mana noqanchiqkunapaqllachu. Payqam noqanchiqkunata kuyawashqanchiqshina, chay suq nasyungunamanda kaqkunatapis kuyan. Chaymi chay furastirukuna paypi kriyiptinllapa, paykunapa shunqondapis uchangunamanda pichashqana. ¹⁰ Chayshina kikin Taytanchiq Dyus chay furastirukunata ch'askiptinqa, ¿imaraykum qamkunaqa paykunata mana munangillapachu ch'askiytaqa? ¿Chayshinaqachu qamkunaqa Dyusta munangillapa kuntrayta? Chaqa Muysispa liyningunaqam suq ancha llashaq trastishina kashqa noqanchiqkunapaq chay unay agwilunchiqkunapaqpis. Chaymi mana atishqallapachu kanchiq kumpliya. Chayshina kaptinqa, ¿imaraykum chay ancha llashaqta munangillapa qoyta Jisuspi chay mushuq kriyiqkunataqa? ¹¹ Ashwanmi noqanchiqkuna Jisuspi kriyiptinchiqqa, payqa ancha allin kashpa, dibaldilla washawanchiq, ¿manachu? Chayshinallam chay mana isrraylinu kaqkunatapis dibaldilla washan.

¹² Chayshina Pidru niptinmi, paykunaqa yumbay uyararqanllapa. Kanan allita uyarganllapa Birnabi Pabluwan kayshina parlashqanda:

—Tayta Dyusmi noqaykunawan kay milagrukunata rurashqa chay mana isrraylinu kaqkunapi, nishpa.

¹³ Chayshina parlayta ushyaptinllapaqam, Jakubuqa nirqan:

—Masitakuna, uyawayllapa. ¹⁴ Simun Pidruqam parlachiwashqana kanchiq imashinam Tayta Dyus puntata chay mana isrraylinu kaqkunata akrashqa, wambranguna kanambaq, nishpa. ¹⁵ Dyuspaq rimaqkuna nishqanshinam allip kashqa. Chaqa Santu Librumbiqam Dyusqa kayshina nin:

¹⁶ Tukuy ima pasaptinmi, kutirishpa allicharishaq unay gubyirnu Dabidpa bulakashqan wasinda, paypa karu willkan kamachikunan Isrrayilpi. Ashla kidashqanmandam mushuqmanda alsarishaq.

¹⁷ Chay mana isrraylinu kaqkunatapisimi animachishqa kani, noqata maskawanallapa. Chaqa paykunapisimi noqapi rinllapa kriyiq, nishpa.

¹⁸ Chayshinam Tayta Dyusqa chaykunata yach'achiwashqa kanchiq unay tyimpumandapacha, nishpa.*

¹⁹ 'Chaymi noqaqa nini, chay mana isrraylinu kaqkuna, unay mana baliq kriyishqangunata dijashpa, Tayta Dyusta kasuptinllapaqa, amana piñachishunllapachu. Amana kamachishunchu, yumbay liyninchiqkunata kasunanllapaqa. ²⁰ Ashwan suq kartata iskibrishpa, paykunaman kach'ashun, kamachishpa, ama mikunambaq amitu layakunapaq mikuna rurashqanda; warmikuna runanwanlla puñunanllapa, ullqokunapis

* 15:18 Amós 9.11-12

warminwanlla puñunanllapa, ama ni mikunanllapa chay urkakashpa ichu ch'uqashpa wañushqa animalkunapa aychanda; animalkunata wanchishpa, ama yawarninda mikunanllapa. ²¹ Chaqa Muysis chayshina kamachikushqanda sinaguga wasikunapiqam unaymandapacha yumbay samana diyapi yach'achikushqallapa.

²² Chaymi Jakubu chayshina niptingqa, chay apustulkunaqa, chay yach'achikuq ansyankunawan, yumbay chaypi tandakaq kriyiq masingunawan akrarqanllapa wakin kriyiq masingunata, rinambaqllapa Pabluwan, Birnabiwan Antyukiya llaqtaman. Suqtam akrarqanllapa Judasta. Payllam Barsabaspis shutiq. [Nuta: *Payqam mana Judas Iskaryutichu karqan.*] Suqtaqam akrarqanllapa Silasta. Chay ishkey runakunaqam kriyiq masingunapaq ancha baliqkuna karqan. ²³ Kanan paykunawanqam kay kartata iskibrishpa kach'arqanllapa:

“Kuyashqay kriyiq masitakuna Antyukiyapi, Siryapi, Silisyapi tiyaqkuna, qamkuna mana isrraylinu kaqkunata napaykuykillapa kay Jirusalin llaqtamanda noqaykuna apustulkuna, yach'achikuq ansyankuna, Jisuspi yumbay kriyiqkunawan. ²⁴ Yach'ashqallapam kani kay Jirusalinmandash wakin kriyiq masinchikuna gustunlla shamushqa qamkunaman, mana kach'amuptiyllapachu. Paykunash qamkunata kamachishushqa, noqaykuna isrraylinukunapa siñalniyllapata kwirpuykillapapi ruranaykillapa, Muysis kamachikushqanda kasunaykillapa. Chayshina rurashpaqam, paykuna qamkunataqa ancha piñachishushqallapa, nishpa.

²⁵ Chaymi noqaykunaqa yumbayniy, allita yuyashpa, akrashqallapa kani wakin allin kriyiq masinchikunata, kay ancha kuyashqanchiq masitanchiq Birnabiwan, Pabluwan shamunanllapa qamkunata watukushuq. ²⁶ Kay masitanchiqkunaqam wañun kawsan Siñurninchiq Jisukristupaq yach'achikushpa. ²⁷ Shamushpa Judas Silaswanmi qamkunata masta rinlapa nishuq kay kartayllapapi kunashushqaypaq.

²⁸ Dyuspa Santu Ispiritunqam mana munanchu qamkuna ñakanaykillapa. Chayshinallam noqaykunapis mana munanillapachu ñakanaykillapa. Chaymi mana kamachiykillapachu, Muysispa yumbay liyningunata kasunaykillapaqa. Ashwanri kaykunatalla kasuyllapa: ²⁹ Amar mikuyllapachu yanqa amitu layakunapaq ufrisishqan mikunataqa. Animalkunata wanchishpa, yawarnindaqa ama mikuyllapachu. Urkakashqa animalkunapa aychandapis ama mikuyllapachu. Qamkuna runakuna, warmikiwanlla puñuyllapa. Qamkuna warmikunapis runaykiwanlla puñuyllapa. Kay iskibrishushqayta kasushpaqam, allita ringillapa ruraq. Mayá masitakuna, rikanakushun. Dyus qamkunata yanapashunqa. Chaytallam niykillapa”, nishpa.

³⁰ Chayshina paykuna iskibriptingam, chay kach'adungunaqa Antyukiya llaqtaman rirqanllapa. Waqman ch'ayashpaqam, kriyiq masingunata tandachishpa, chay kartata qorqanllapa. ³¹ Chaymi chay kartata liyishpa, chay antyukiyanu kriyiq masingunaqa ancha kushikurqanllapa.

³² Chaymandaqam Judasqa Silaswan Dyuspaq rimaqkuna kashpa, paykunata kunswilashpa, ancha animachirqanllapa. ³³ Kanan Judas Silaswanqam achka diyakunata chay Antyukiyapi kriyiq masingunawan tiyarqanllapa. Chaymandaqam kutirinanllapa diyapiqa chay kriyiq masingunaqa paykunata ancha shumaqta abyarqanllapa, kutirinanllapa Jirusalinman chay kach'ashqangunaman. ³⁴ Piru Silasqam munashpa kidayta, chay Antyukiyapi kidarqan. ³⁵ Pablupismi Birnabiwan chay Antyukiyapi kidarqanllapa. Chaypiqam achka kriyiq masingunawan yach'achikurqanllapa Jisuspa shumaq nutisyanda.

Pablum akrakashpa Birnabimanda suq kutinda rirqan yach'achikuriq

³⁶ Chaymandaqam suq diyakuna pasaptinga, Pabluqa Birnabita nirqan: —Masita Birnabi, aku watukuriq kriyiq masinchiqkunata yumbay chay yach'achikushqanchiq llaqtakunaman. Mayá, aku rikaq imashinaraq puriykanllapa, nishpa.

³⁷ Birnabiqam munarqan pullanllapa Jwan Markusta apayta. ³⁸ Piru Pabluqam yuyarqan: Mananam allichu kay Jwan Markusta apananchiqqa, nishpa. Chaqa suq kutinmi paykunawan riykashpa, Panfilyaman ch'ayaptinganllapaqa, paykunamanda akrakashpa, kutishqa karqan. Mananam rirqanchu paykunata yanapaqqa. Chaymi Pabluqa manana munarqanchu pullanllapa rinambaqqa. ³⁹ Chaypaqmi Pabluqa Birnabiwan anyanakurqan akrakanangaman. Chaymandaqam Birnabiqa Jwan Markusta apashpa, yakup sawanda puriq barkupi rishpa, ch'ayarqanllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipriman. ⁴⁰ Pablunataqmi Silasta akrarqan, pullan rinabaq. Chaymi chay antyukiyanu kriyiq masinchiqkunaqa Dyusta ancha rrugarqan, Pabluta, Silasta yanapanambaq tukuy may rishqangunapi. ⁴¹ Chayshina ishkandin prubinsya Siryata, prubinsya Silisyata pasaqshinam, achka lugarkunaman rirqan, kriyiq masingunata animachinanllapa.

16

Timutiyum Pabluwan, Silaswan rirqan

¹ Pabluwan Silas rishpaqam, ch'ayarqanllapa Dirbi llaqtaman, Listra llaqtaman. Listrapiqam paykunaqa tingunakurqan kriyiq masin Timutiyu shutiqwan. Chay Timutiyupa mamanmi unaymandapacha Jisuspi kriyishqa karqan. Chay mamanmi nasyun Isrrayilmanda karqan. Taytanqam nasyun Grisyamanda karqan. ² Chay Listrapi, Ikuñupi tiyaqkunaraq Timutiyupaqqa nirqanllapa: “Payqam ancha allin”, nishpa. ³ Piru chay llaqtakunapi tiyaq isrraylinukunaqam yach'arganllapa: Taytanqash nasyun Grisyamanda. (Manam nasyunninchiq isrrayilmadachu), nishpa. Piru Pabluqam Timutiyuta munarqan apayta yapachanambaq. Chaymi isrraylinukuna ama piñakunanllapa, paykunapa kustumbrinda rurashpa, Pabluqa Timutiyupa kwirpumbi isrraylinukunapa siñalninda rurachirqan. ⁴ Chaymi Timutiyupis Pabluwana rirqan. Kanan yumbay llaqtakunaman ch'ayashpaqam, Jisuspi kriyiqkunata shumaqta kayshina yach'achirqanllapa:

—Jirusalinmanda apustulkuna, yach'achikuq ansyanutukuna kay kartapi kayshina kunawashqa kanchiq, nishpa.

⁵ Chay llaqtakunapi paykuna yach'achikuptinqam, Jisuspi kriyiq masin-gunaqa mas allita kriyirqanllapa. Achka mana kriyiqkunapismi, tana-dakasha uyakuq, Jisuspi kriyirqanllapa. Chayshinam Jisuspi kriyiqkunaqa yumbay diya masta achkayarqanllapa.

Pablum musqoybishina rikarqan suq runata

⁶ Dyuspa Santu Espiritunmi mana munarqanchu Pablu Silaswan Timutiyuwan prubinsya Asyaman rinanllapa yach'achikuqqa. Chaymi Asyaman manana rishpa, pasarqanllapa prubinsya Friyata, prubinsya Galasyata, ⁷ prubinsya Misyapa manyanman ch'ayashtin. Chay prubinsyamanda mu-naptinganllapa riya prubinsya Bitiñamanmi, Jisuspa Santu Espiritunqa nirqan: “Ama riyllapachu chay prubinsyamanqa”, nishpa. ⁸ Chaymi paykunaqa chay prubinsya Misyata pasashpa, ura Truwas llaqtaman rirqanllapa. Chay Truwasqam barkukunapa shayanan lugar karqan. ⁹ Chay llaqtapiqam chay

tutaqa suq musqoyppishina Pabluqa suq runa prubinsya Masiduñamanda kaqta rikarqan. Chay runaqam ñawpambi shayashpa, ancha rrugashpa nirqan:

—Yush'ayku, shamuyri kay chimba Masiduñaman, noqaykunata yanapawanayki, nishpa.

[Nuta: Chay Truwas llaqtapim kay libruta ishibriq Lukas tandakarqan Pabluwan, Silaswan Timutiyanwan.]

¹⁰ Chayshina Pablu chay musqoyppishina rikaptinmi, noqaykunaqa utqay maya rirqayllapa Masiduñaman. Chayshinam yach'arqayllapa: Dyusmi qayawanchiq, waqqipis yach'achikunanchiq shumaq nutisyanda, nishpa.

Pabulum Silaswan Filipus llaqtaman rirqanllapa

¹¹ Truwas llaqtamandaqam yakupi puriq barkupi mar yakuta pasarqayllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Samutrasya shutiqman. Qayandinqam chay barkupi ch'ayarqayllapa Napulis llaqtaman. ¹² Chay llaqtamandaqam ch'akipna rirqayllapa Filipus llaqtaman. Chay Filipusqam prubinsya Masiduñapi kashpapis, Rrumamanda kaq runakunapa llaqtan karqan. Chaymi chay Filipus prubinsya Masiduñapa mas kamachikuq llaqtan karqan. Chay llaqtapim wakin diyakunata tiyarqanillapa. ¹³ Yach'arqayllapa: Isrraylinukunam suq rriyupa ladunman rinllapa, Dyusman mañakuq, nishpa. Chaymi suq samana diyapi chay llaqtamanda llugshishpa, chay lugarman rirqayllapa, paykunawan Dyusman mañakuq. Ch'ayashpaqam, tarirqayllapa wakin warmikuna tandakashqata. Chaymi noqaykunaqa tiyashpa, paykunata Jisuspaq yach'achirqayllapa. ¹⁴ Chay warmikunamanda suqinmi shutirqan Lidya. Payqam Tiyatira llaqtamanda karqan. Randikuqmi granati sida trapukunata. Chay Lidyagaqam Taytanchiq Dyustalla aduraq. Pablu yach'achikushqanda uyaykaptinmi, Dyusqa Lidyapa shunqonda kambyarqan, shumaqta ch'askinambaq Pablu nishqanda. ¹⁵ Chaymi chay Lidyaga tukuy ayllundin munaptin shutikuyta, noqaykunaqa shutichirqayllapa. Chaymandaqam chay Lidyaga kayshina rrugawarqanllapa:

—Qamkuna riqsiwashpa: Kay Lidyam allipta Siñurninchiqpi kriyin, nishpaqa, aku wasiyan, pusadata qoshunayllapa, nishpa.

Chayshina kutin kutin niwaptinllapaqam, noqaykunaqa wasinman rishpa, paywan kidarqayllapa.

Filipus llaqtapim Pabluta Silasta prisurqanllapa

¹⁶ Suq diyam riykashpallapa Dyusman mañakunan lugarman, suq chinawan tingunakurqayllapa. Chay chinapa shunqombim dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi dyablu rimachiptin, payqa brujashina swirtipaq rimaq. Kanan chay chinaqam randishqa kriyada karqan. Chaymi swirtipaq rimaptin, patrunningunaqa qellayta ancha ganaqllapa. ¹⁷ Chaymandaqam chay chinaqa Pablupa, noqaykunapa ikiyta purirqan, qayach'akushpa:

—¡Kay runakunaqam syilupi tiyaq Dyusta kasunllapa! ¡Chaymi shamushqallapa, qamkunata yach'achishuq, uchaykikunamanda washakanaykillapa! nishpa.

¹⁸ Chayshinam qayach'akushpa, tukuy diya ikiyllapata puriq. Chaymi Pabluqa chay dyabluwan piñakushpa, tikrakashpa nirqan:

—Jisukristupa shutinwanmi kamachiyki, llugshiy kay chinamanda, nishpa.

Chaymi chayta niptinlla, chinamandaqa das llugshirqan dyablupa.

¹⁹ Kanan chay chinapa patrunningunaqam manana atirqanllapachu chay kriyadanmanta qellayta ganaytaqa. Chaymi Pabluta, Silasta piskashpa,

aparqanllapa llaqtapa plasanman, awturidarkunapi dimandanambaq.
²⁰ Chay juyiskunapa ñawpambim kayshina nirqan:

—Kay isrraylinu runakunaqam kayman shamushpa, llaqta masinchiqkunata piñachishpa, ancha sh'uqyachiykan. ²¹ Chaqa mana baliq kustumbringunatam kaypiqa yach'achuiwaykanchiq. Piru rrumanukuna kashpam, mana atinchiqchu chay yach'achikushqanda ruraytaqa, nishpa.

²² Chaymi yumbay chay runakuna Pablupa Silaspa kuntran alsakaptinllapa, chay juyiskunaqa kamachirqan, Pabluta, Silasta llushtichishpa, maqananllapa qerukunawan. ²³ Suq lastima maqashpaqam, aparqanllapa karsilaq. Chaymandaqam chay karsiliruta jurashpa, kamachirqanllapa:

—Amakish dijangichu lluqshinanllapa, nishpa.

²⁴ Chayshina kamachiptinllapam, chay karsiliruqa Pabluta, Silasta karsilpa uku kuchunman apashpa, ush'kuyuq qerukunapa ch'awpimbi ch'akingunata apritarqan, ama mitikananllapa.

²⁵ Piru ch'awpi tutatach'i Pablu Silaswan Dyusman mañakushpa, imnukunata kantaqllapa. Chay wakin prisukuna uyaykaptin, ²⁶ qongaylla ancha jwirti timblur karqan. Chaymi timblurwanqa chay karsilpa pirqangunaga pachan pachan partikarqan. Pungungunapismi kich'akarqan. Kanan chay prisukunamandam kadinakuna pitikashpa, ishkirqan. ²⁷ Chaymi chay karsiliru rikch'akashpa, pungukunata kich'araykaqta rikashpaqa, yuyarqan: Prisukunaqach'i mitikashqana. ¿Imanashaqnar kananqa? nishpa. Chaymi atun kuchillunda surqorqan wanchikanambaq. ²⁸ Piru Pabluqam das qayarqan:

—Ama wanchikaychu. Kaypim yumbayniy kanillapa, nishpa.

²⁹ Chaymi chay karsiliru, Pabluta uyashpaqa yanapakuqninda nirqan:

—Michata apamuy, nishpa.

Chaymandaqam ancha manchaywan ch'apsikashpa, michawan uku karsilman kallpashpa, Pablupa, Silaspa ñawpanman piratarqan. ³⁰ Chaymi paykunata uku karsilmanda surqoshpa, tapurqan:

—Taytitukuna, ¿imatam rurashaq, uchaykunamanda washadu kanayqa? nishpa.

³¹ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Qam yumbay aylluykikunawan washakanaykillapaqa Jisukristupi kriyiyllapa, nishpa.

³² Chaymandaqam paytaqa, yumbay ayllundinda yach'achirqanllapa Siñurninchiq Jisus rimashqanda. ³³ Kanan chay tutam chay karsiliruqa Pablupa, Silaspa yawarlla chuqringunata mayllarqan. Kanan chay tutallam yumbay ayllungunawan shutikurqanllapa. ³⁴ Chaymandaqam Silaswan Pabluta wasinman apashpa, qararqan. Kanan chay karsiliruqam yumbay ayllundin ancha kushikurqanllapa, Jisuspi kriyishqanllaparayku.

³⁵ Achikyaptinqam, chay juyiskunaqa kach'arqan suldadukunata, karsiliruta ninambaq:

—Chay ishkay prisukunataqa surqoyna rinambaqllapa, nishpa.

³⁶ Chaymi karsiliruqa Pabluta nirqan:

—Juyiskunam kamachiwashqa, qamkunata kach'ashunaq. Chayri riyllapana ama nimata manchashpachu, nishpa.

³⁷ Piru Pabluqam chay kach'adu suldadukunata nirqan:

—Yach'ayllapa, noqaykunapismi lijitimu rrumanukuna kanillapa. Piru qamkunaqa mana ni dimandata rurashpachu, yumbaypa ñawpambi suq lastima maqawashpa, karsilman wichuwarqaykillapa. ¿Ima kananqachu uyaraplana (uyarallana) munangillapa surqowayta karsilmanda?

¡Manam uyarapllaqa llugshishaqllapachu! Ashwan chay kikin juyiskuna shamushpa, pirdunda mañawashpa surqowanqallapa, nishpa.

³⁸ Chaymi suldadukuna rishpa, juyiskunata chayshina niptinqa, paykunaqa ancha mancharqanllapa, yach'ashpa: Pabluqam Silaswan rru-manukuna kashqa, nishpa. ³⁹ Chaymi chay juyiskunaqa karsilman shamushpa, Pabluta, Silasta ancha rrugarqanllapa pirdunananllapa. Chay-mandaqam karsilmanda surqoshpa, shumaqta parlachishpa, rrugarqanllapa, chay llaqtamanda rinanllapa. ⁴⁰ Piru Pabluqam Silaswan karsilmanda llugshishpaqa, chay llaqtamanda manaraq rishpachu, Lidyapa wasinman rirqanllapa, Jisuspi kriyiq masingunata watukuq. Paykunata animachishparaqmi, chay llaqtamandaqa rirqanllapa.

17

Tisalunika llaqtapim runakuna ancha sh'uqyarqanllapa

¹ Pabluqam Silaswan Anfipulis llaqtata, Apuluña llaqtata pasashpa, ch'ayarqanllapa Tisalunika llaqtaman. Chay llaqtapim sinaguga wasi karqan. ² Pabluqam kustumbriyuq karqan, samana diyakunapi yaykunan chay sinaguga wasikunaman yach'achikuq. Chaymi kimsa simanata chay Tisalunikapi kashpa, rirqan sinaguga wasiman, isrraylinukunata yach'achinambaq. ³ Chaymi payqa paykunata kayshina yach'achirqan:

—Dyuspa Santu Librumbim nin: “Dyus Akrashqan Washadurmi rin ñakaq. Wañushpaqam rin kawsamuq”, nishpa.

Chaymandaqam Pabluga nirqan:

—Dyus chay Akrashqan Washadurmi shutin Jisus. Paypaqmi yach'achiykillapa, nishpa.

⁴ Chayshina yach'achikuptinmi, wakin isrraylinukunaqa kriyishpa, Pabluman, Silasman tandakarqanllapa. Tayta Dyuspi achka grisyanu kriyiqkunam achka pwidiq warmikunapis Jisuspina kriyirqanllapa. ⁵ Chaymandaqam chay isrraylinu mana kriyiqkuna chayta rikashpaqa, Pabluta Silasta imbidyarqanllapa. Chaymi chay imbidyakuqkuna achka pibirsu qella kallijiru runakunata tandashpa, ancha sh'uqyarqanllapa. Chaymandaqam kurralarqanllapa Jasumba wasinda, Pabluta, Silasta maskashpa, surqoshpa yumbaypa ñawpambi dimandanallapa. ⁶ Piru paykunata mana tarishpaqam, Jasunda, wakin kriyiq masingunata rrastrashpa, awturidarkunapa ñawpanman apashpa, kayshina qayach'akurqan:

—Kay runakunaqam tukuy llaqtakunaman rishpa, runakunata suq laya duktrinata yach'achishqa. Rikayllapa, kaymambis shamushqallapana, dañachiwananchiq. ⁷ Jasunqam chay runakunata pusadata qoshqa. Yumbay paykunam gubyirunchiq Sesar kamachikushqanda kuntranllapa. Kananqam ninllapa: “Kanshi suq gubyirnu. Jisusshi shutin”, nishpa.

⁸ Chayta uyashpaqam, yumbay chay runakuna, chay awturidarnindin ashwamba sh'uqyarqanllapa. ⁹ Piru chay Jasunmi kriyiq masingunawan garantita pagarakurqan. Chaymi paykunataqa kach'arqanllapa. [Nuta: Suq runata munaptinllapa karsilaytam, payqa qellayninda atirqan dijayta, suq garanti kanambaq, amaraq karsilman kach'anambaq. Piru manam prisintakaptin dimandanda allichaq, chay qellaynin kidarqan istadupaq. Dimandanman prisintakaptinqam, chay qellayninda payta kutichirqanllapa. Kastilanuqiam shutin “fianza” ichu “garantía”.]

Pabluqam Silaswan Biriya llaqtaman rirqanllapa

¹⁰ Kach'apinllapaqam, chay kriyiqkunaqa das Pabluta, Silasta Tisalunika llaqtamanda surqoshpa, tutup kach'arqanllapa Biriya llaqtaman. Paykunaqam waqman ch'ayashpaqa, yaykurqan sinaguga wasiman. ¹¹ Chay Biriyaqim tiyaq isrraylinukuna ancha allin karqanllapa. Manam chay Tisalunikapi tiyaqkunashinachu karqanllapa. Chaymi Pablu yach'achikuptinqa, allita uyarqanllapa. Chaymandaqam paykunaqa tukuy diya Dyuspa Santu Librunda ancha allita liyiqllapa yach'ananllapa: ¿Dyus nishqanshinachu Pabluqa yach'achikun ichu mana? nishpa. ¹² Chaymi Dyus nishqanshina yach'achikuptin, chay Biriyaqim achka isrraylinukuna, achka kamachikuq grisyanu warmikuna, achka grisyanu ullqokunapis Jisuspi kriyirqanllapa.

¹³ Piru chay Tisalunikapi tiyaq isrraylinukuna yach'ashpa: Biriyaqim Pabluqa Jisuspaq yach'achikuykan, nishpaqam, chay uras ikinda rirqanllapa. Ch'ayashpaqam chay biriyanukunata kunsijarqanllapa, Pablupa kuntran tikrakananllapa. ¹⁴ Chaymi wakin kriyiq masakunaqa utqay maya Pabluta kach'arqanllapa kustaman. Silasqam Timutiyuwanlla chay Biriya llaqtapiqa kidarqanllapa. ¹⁵ Chay apaqkunaqam Pablutaqa Atinas llaqtakaman ch'ayachirqanllapa. Waqmandaqam paykunaqa Biriya llaqtaman kutirishpa, Silasta Timutiyuta nirqan:

—Pabluqam noqaykunata kach'akumuwashqa, utqana rinaykillapa waq Atinas llaqtaman. Waqpinash shuyashungillapa, nishpa.

Pablum Atinas llaqtapi

¹⁶ Chay Atinas llaqtapiqam Pabluqa Silasta, Timutiyuta shuyaqshina, ancha achka amitu layakunata rikashpa, ancha malaganayarqan. ¹⁷ Chaymi Pabluqa rirqan sinaguga wasiman Jisuspaq yach'achiq isrraylinukunata, Dyusta aduraq furastirukunatapis. Plasamambis tukuy diya rishpam, tinguchkunata parlachirqan Jisuspaq. ¹⁸ Chay Atinas llaqtapiqam Pabluqa tingunakurqan wakin yach'aq runakunawan. Paykunaqam duktrinangunarayku shutirqan Ipikuryanukuna, Istuykukuna. Pabluqam paykunata parlachirqan Jisuspa bidambaq, wafnushqambaq, kawsamushqambaq. Chaymi paykunaqa chayta uyashpa, ninakurqanllapa:

—¿Imataraq kay lurushina rimaqqa niwanchiq? nishpa.

Wakinnataqmi nirqanllapa:

—Kay runaqach'i suq dyuskunapa mushuq duktrinanda yach'achiwaykanchiq, nishpa.

¹⁹ Chaymandaqam Pablutaqa aparqanllapa suq lugar Ariyupagu shutiqman. Chaypim yach'ayniyuq runakuna tandakaqllapa kunanakunambaq. Chaymi paykunaqa Pabluta nirqan:

—Mushuq duktrinatanam yach'achikungi, ¿manachu? Chaypaqmi munanillapa yach'ayta. ²⁰ Chaqa chay laya duktrinapaqmi manaraq uyashqallapachu kani. Chaymi chaypaq munanillapa yach'ayta, nishpa.

²¹ Chay Atinaspi yumbay tiyaqkunam, chaypi tiyaq furastirundin ancha gustaqllapa tiyayta uyakushpa, parlashpa mushuq yuyaykunapaq. ²² Chaymi Pabluqa chay Ariyupagu lugarpi paykunapa ch'awpimbi shayashpa, nirqan:

—Taytitukuna, kay Atinas llaqtapi qamkunata rikashushqa kani, achka dyuskunata ancha aduraptikillapa. ²³ Kay llaqtaykillapapi purishpam, rikashqa kani achka dyusnikikunapa pata altarningunata. Kanan suq dyusnikipa altarnimbim tarishqa kani litrakunata kayshina iskibrishqata: “Kay altarmi mana riqsishqa Dyuspa altarninqa”, nishpa. Chaqa qamkunam adurangillapa suq Dyus mana riqsishqaykita. Chay Dyuspaqmi rini yach'achishuqllapa.

²⁴Chay Dyusmi anaq syilupa, kay pachapa dwiñun. Paymi kay munduta tukuy imandinda rurashqa. Payqam mana tiyanchu runakuna rurashqan adurana wasikunapiqa. ²⁵Paymi samayninchiqta qowanchiq. Tukuy imata qowanchiq. Chayshina pay ancha pudirniyuq kashpam, mana nisitanchu nimata qonanchiqqa.

²⁶Chaymi pay suq runamandalla achkayachishqa yumbay laya kastakunata, tukuy maypi kay mundupi undananchiqllapa. Chaqa pay munashqan-shinam rurawashqa kanchiq, noqanchiqkuna ima tyimpupi, mayqan lugarpitiyananchiqllapa. ²⁷Piru rurawashqam kanchiq, maypi kashpapis, payta maskananchiqllapa tarinanchiqkaman. Piru allipta maskaptinchiqqam, payqa mana karupichu noqanchiqmandaqa. ²⁸Chaqa paymi kawsachiwanchiq, kay mundupi purinanchiqqa. Unay yach'ayniyuq llaqta masikikunam kayshina iskibrishqallapa: "Dyuspa wambrangunam kanchiq", nishpa. ²⁹Chayshina Dyuspa wambranguna kashpaqa, ama yuyashunchu: Noqanchiqkuna allita yuyashpa, Tayta Dyusta atinchiq rurrayta urumanda, qellaymanda, rumimanda, nishpaqa. ³⁰Unay tyimpukunapiqam runakunaqa manaraq yach'arqanllapachu: ¿Imam alli? ¿Imam mana allichu? nishpa. Chaymi mana allita ruraptinllapapis, Tayta Dyusqa paykunataqa mana kastigarqancho. Piru kananqam tukuy maypi yumbay runakunata, warmikunata kamachiwanchiq, chay uchanchiqkunata dijashpa, paytana kasunanchiqllapa. ³¹Tayta Dyusmi akrashqana suq diyata. Chay diya ch'ayamuptinmi, pay numbrashqan juyiswan yumbay runakunata, warmikunata ancha allita rin jusgaq. Chay juyistaqam unaymandapacha Taytanchiq Dyusqa akrashqa karqan. Chaymandaqam ñawpayllapapi chay juyistaqa wañushqanmanda kawsachimurqan, nishpa.

³²Chayshina kawsamushqa runapaq Pablu niptinmi, wakin chay uyaqkunaqa grasyapi pasarqanllapa. Piru wakinqam nirqan:

—Suq diyanam chaytaqa uyashqaykillapa, nishpa.

³³Chaymandaqam Pabluqa paykunamandaqa rirqanna. ³⁴Piru wakingunam Pabluwan tandakashpa, Jisuspi kriyirqanllapa. Chay kriyiqkunamanda suqninmi shutiq Dunisyu. Paymi chay Ariyupagu kunsijupiqqa kashqa karqan. Kriyirqambismi suq warmi Damaris shutiq. Wakin chaypi kaqkunapismi Jisuspi kriyirqanllapa.

18

Pablum rirqan Kurintu llaqtaman

¹Chaymandaqam Pabluqa chay Atinas llaqtamanda llugshishpa, Kurintu llaqtamanna rirqan. ²Waqqim tingunakurqan suq israylinu runa Akilas shutiqwan. Paymi Puntu llaqtapi nasishqa karqan. Chaymandaqam Italya nasyunman rishpa, Rruma llaqtapi tiyarqan. Piru Rrumapa gubyrnun Klawdyum kamachikurqan:

—Yumbay israylinukunaqa Rruma llaqtaymanda llugshinqallapa, nishpa.

Chaymi Akilasqa warmin Prisilawan, waq Italyamanda shamushpa, chayraq ch'ayashqa karqan chay Kurintu llaqtaman tiyaq. ³Paykunaqam trabajaqllapa karpakunata rurashpa. Chaymandaqam Pabluqa rirqan paykunata watukuq. Chaymi paypis chay laya trabajuta yach'ashqanrayku, paykunapa pullanna tiyashpa trabajaq. ⁴Piru tukuy samana diyapim Pabluqa riq sinaguga wasiman, chay israylinukunata, chay mana israylinu kaqkunatapis yach'achiq, Jisuspi kriyinamaqllapa.

⁵ Chay tyimpupim prubinsya Masiduñamanda Silas Timutiyuwan shamurqanllapa chay Kurintu llaqtaman. Pabluqam manana karpakunata rurashpachu, ancha yach'achiq isrraylinukunata:

—Jisusmi Dyus Akrashqan Washadurqa, nishpa.

⁶ Piru chay isrraylinukunaqam kuntran alsakashpa, mana allikunata Pabluta willarqanllapa. Chaymi Pabluqa mudanan rurakushqanda ch'apsirqan, yach'anallapa: Qamkunapaqqam manana kwintayuqchu kani, nishpa. Kanan paykunataqam nirqan:

—Mana munashpa uyawaytaqam, qamkunana uchayuqqa kangillapa. Chingaptikillapaqam manana uchayuqchu kani. Noqaqam kananqa chay mana isrraylinu kaqkunata rini yach'achiq Jisuspaq.

⁷ Chayshina nishpaqam, sinaguga wasimanda llushishpa, Pabluqa suq runa Justu shutiqpa wasinman rirqan kidaq. Chay Justuqam Dyusta aduraq. Wasinqam sinaguga wasimba ladumbilla karqan. ⁸ Chay sinagugapa kamachikuqinmi Krispu shutiq. Paymi wasimbi yumbay kaqkunawan Jisuspi kriyirqan. Pablu yach'achikuptinqam, achka kurintinukunapis kriyishpa, shutikurqanllapa.

⁹ Suq tutaqam suq musqoyppishina Jisukristuqa Pabluta nirqan:

—Ama manchashpachu yach'achikuylla. Ama uyaraychu. ¹⁰ Chaqa noqam qamwan kashaq. Manam pipis nimata rurashunqachu. Chaqa kay llaqtapiqam achka runakuna, warmikuna noqapi rinllapa kriyiq, nishpa.

¹¹ Chaymi Pabluqa suq wata y midyuta chay Kurintupi tiyarqan, yach'achikushpa Dyus nishqanda.

¹² Chay tyimpupiqqa chay prubinsya Akayapa prifiktun Galyun kaptinmi, Jisuspi mana kriyiq isrraylinukunaqa tandakashpa, Pablupa kuntran alsakarqanllapa. Chaymi payta dimandarqanllapa chay prifiktupi.

¹³ Prifiktutaqam kayshina nirqanllapa:

—Kay runaqam Muysispa liyninda kuntrashpa, runakunata yach'achin, suq laya duktrinawan Dyusta adurananllapa, nishpa.

¹⁴ Chaymi Pablu rimaqna puriykaptin, chay prifiktu Galyunqa isrraylinukunata nirqan:

—Kay runa mana allita rurashqa kaptinqam, noqaqa qamkuna isrraylinukunata agwantashushpa, uyashuyma. ¹⁵ Piru kay niwashqaykiqam mana nima liypa kuntranchu. Yanqa duktrinaykipaqlla, kustumbrikipaqllam niwaykangillapa. Chaypaqqa qamkunapuralla parlayllapa. Manam noqaqa chaypaqqa munanichu juyis kayta.

¹⁶ Chayshina nishpaqam, chay dimandakuqkunataqa dispachunmanda sawaman qatirqan. ¹⁷ Chay dimandakuqkunapa sinaguga wasimba kamachikuqinmi Sustinis shutiq. Chay mana isrraylinu kaqkunagaqam chay Sustinistaqa piskashpa, chay prifiktupa ñawpambi maqarqanllapa. Piru chay Galyunqa mana ni ashrita llakiparqanchu.

Pablum kutirqan Antyukiya llaqtaman

¹⁸ Pabluqam Kurintupiqqa achka diyakunata tiyarqan. Chaymandaqam kriyiq masingunata: “Rishaqna”, nishpa, Prisolawan, Akilaswan rirqan Sinkriya llaqtamanna. Chaypiqam Dyusman jurashpa, Pabluqa aqchanda rutorqan, yumbay rikaqkuna yach'anambaq: Rinmi kumpliqa Dyusta ufrisishqanda, nishpa. Chaymandaqam yakupi puriq barkupi mar yakupa sawanda rirqanllapa prubinsya Siryamanna. ¹⁹ Ifisu llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa Prisolata Akilasta dijashpa, rirqan sinaguga wasiman. Chaymi isrraylinukuna tandakaptinllapa, Jisuspaq yach'achirqan. ²⁰ Pablu yach'achiptinmi, chay isrraylinukunaqa

rrugarqanllapa, tiyanambaq chay Ifisupi. Piru Pabluqam mana munarqanchu kidayta. ²¹Chaymi paykunataqa nirqan:

—Manam atinichu kidayta. Chaqa Jirusalimbim kay shamuy fyistapi rini kaq. Piru Tayta Dyus munaptinmi, kutimushpa, qamkunata watukurishqayki.

Chayshina nishpaqam, chay Ifisumandaqa barkupi rirqan mar yakupa sawandana.

²²Sesarya llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa anaq Jirusalinman rirqan, chaypi tiyaq kriyiq masingunata napaykuq. Chaymandaqam urangu-murqan Antyukiya llaqtaman.

²³Chay Antyukiyapi suq tyimputa kidashpam, rirqanna prubinsya Galasyapa prubinsya Friyapa llaqtan, llaqtanna, Jisuspi kriyiqkunata animachishpa.

Apulusmi Ifisu llaqtapi Jisuspaq yach'achikurqan

²⁴Chay diyakunam suq isrraylinu Apulus shutiq ch'ayarqan Ifisu llaqtaman. Payqam Alijandriya llaqtamanda karqan. Payqam Dyuspa Santu Librunda allita intyindishpa, ancha yach'ayniyuq karqan. Chaymi ancha shumaqta rimashpa, yach'achikurqan. ²⁵Chaqa Jisuspaq yach'akushpam, ancha animadu, kushikushpa, shumaqta yach'achikurqan. Lukismi payqa Jwan Shutichikuqmandalla Jisuspaqqa yach'akushqa karqan. ²⁶Chay runa Apulusqam mana nimata manchashpachu, sinaguga wasipi yach'achikuq. Payta uyashpam, Prisilaqa Akilaswan chay Apulustaqa aparqanllapa wasinman, payta mas allita yach'achinanllapa:

—Kayshinam Tayta Dyus munan Churin Jisukristuwan washawayn-inchiqta, nishpa.

²⁷Chaymandaqam Apulusqa munarqan riyta prubinsya Akayaman, Jisuspaq yach'achikuq. Chaymi kriyiq masingunaqa paytaqa ancha animachishpa, yanaparqan. Suq kartatam kriyiq masingunapaq iskirbirqanllapa, Apulusta shumaqta ch'ayachinanllapa. Chaymandaqam Apulusqa prubinsya Akayaman ch'ayashpaqa, ancha yanaparqan Dyuspi kriyiqkunata. Paykunaqam Jisukristupi kriyishqallapa karqan, Tayta Dyus yanapaptin. ²⁸Apulusqam ancha yach'ayniyuq kashpa, yumbaypa ñawpambi isrraylinukunataqa nirqan:

—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librundaqa mana allitachu intyindishqallapa kang. Rikayllapa, Jisusmi Tayta Dyus Akrashqan Washadur. Paytam shuyaykashqallapa kang, nishpa.

Chayshinam binsirqan yumbay chay isrraylinukunataqa.

19

Pablum rirqan Ifisu llaqtaman

¹Apulus Kurintu llaqtapi kaykaptinqam, Pabluqa jalkakunata rishpa, Ifisu llaqtaman kutirishpa, Jisuspi wakin kriyiqkunawan tingunakurqan.

²Kanan paykunataqam kayshina tapurqan:

—¿Jisuspi kriyishpaqachu, ch'askirqaykillapa Dyuspa Santu Ispiritunda ichu mana? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Manam nimatapis yach'ashqallapachu kani: Santu Ispiritu kan, nishpa.

³Chaymi Pabluqa paykunata tapurqan:

—¿Imapi kriyishpam, qamkunaqa shutikushqallapa kang? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Jwan Shutichikuq yach'achikushqanda kriyishpam, shutikushqallapaqa kani, nishpa.

⁴Chaymi Pabluqa paykunata nirqan:

—Jwanqam shutichirgan uchangunata dijaqkunata. Qamkunataqam nishurqan: “Shamuqnam rin suq ancha pudirniyuq. Paypi kriyiyllapa”, nishpa. Chay ancha pudirniyuqmi Dyus Akrashqan Washadur Jisusqa.

⁵Chayshina Pablu niptinmi, chay uyaqkunaqa Jisuspa shutimbi shutikurqanllapa. ⁶Pablu makingunata chay shutikuqkunapa sawanman ruraptinmi, Dyuspa Santu Ispiritun paykunaman shamurqan. Chayshina shamushpaqam, paykunataqa mushuq rimaykunapi rimachirqan. Rimachirqambismi Dyus nishqanda. ⁷Paykunaqam dusi runakuna karqan.

⁸Kimsa killa tukuytanam Pabluqa riq sinaguga wasiman. Chaypim Dyuspaq yach'achikuq, mana ni pitapis manchashpachu. Chaqa chay israylinukunataqam ancha munarqan kriyichiya:

—Tayta Dyusmi shumaqta rin kamachiwaqninchiq. Payta kasushunllapa, nishpa.

⁹Piru wakinqam angu shunqoyuq kashpa, mana munarqanllapachu Jisuspi kriyiytaqa. Paykunaqam runakunapa fiawpambi Pablu yach'achikushqanda kuntrarqanllapa. Chaymi paykunamanda akrakashpa, Pabluqa kriyiq masingunata apashpa, rirqan suq iskwilaman. Chay iskwilaqam suq runa Tiranu shutiqpa karqan. Chaypim Pabluqa tukuy diyakuna yach'achikurqan. ¹⁰Chayshinam ishkay watata chay prubinsya Asyapi tiyaq isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis uyarqanllapa Siñurninchiq Jisuspaq.

¹¹Taytanchiq Dyus yanapaptinmi, Pabluqa ancha isphantaypaq milagrukunata rurarqan. ¹²Kanan Pablupa pañundalla ichu trapun rurakushqandalla apaptinllapa qeshyaqkunamanmi, chay qeshyaqkunaqa kach'akarqanllapa. Dyablukuna kamachishqan runakunapismi chay trapunda piskaptinllapalla, chay dyablukuna runakunamandaqa lluqshirqanllapa.

¹³Piru wakin isrraylinukunam qellayta ganananrayku puriqllapa, dyablukunata qatishpa runakunamanda. Paykunapismi mas pudirniyuq kanambaq, munarqanllapa Siñur Jisuspa shutinwan na dyablukunata runakunamanda qatitya. Chaymi dyablukunata kayshina nirqanllapa:

—Chay Pablu yach'achikushqan Jisuspa shutinwanmi kamachiycillapa, llushinayki kay runamanda, nishpa.

¹⁴Chaytaqam rurarqanllapa suq runa Isiba shutiqpa syiti churinguna. Chay Isibaqam isrraylinukunapa suq kamachikuq kuran karqan. ¹⁵Chaymi chay churinguna Jisuspa shutinwan chayshina qatiptinqa, dyabluqa nirqan:

—Jisustaqam riqsini. Yach'anim pim Pabluqa, nishpa. Piru ¿pitaq qamkunaqa kangillapa noqata kamachiwanaykiqa? nishpa.

¹⁶Chaymi chay luku runa dyablupa ispiritunwan puriqqa paykunapa kuntran alsakarqan. Kanan ancha jwirsayuq kashpam, chay syiti runakunata binsishpa, jay! suq lastima rurashpa, chuqri chuqri rurashpa, mudanangunata llikishpa, sipratalla chay wasimanda kallpachirqan.

¹⁷Chay Ifisu llaqtapi tiyaq isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis chaypaq yach'arqanllapa. Chaymi ancha manchashpa, Siñurninchiq Jisusta ancha alabarqanllapa: “Pudirniyuqmi”, nishpa.

¹⁸Jisuspi wakin kriyiqkunapismi chayta yach'ashpa, shamushpa, nirqanllapa:

—Noqaykunapismi uchayuq kanillapa. Manam allikunatachu rurashqalapa kani, nishpa.

¹⁹ Wakingunaqam brujiyayta yach'akushqa karqan librukunamanda. Chay brujiyanan librungunata apamushpam, yumbaypa ñawpambi rupachirqanllapa. Chay librungunaqam ancha ch'aniyuq karqan. 50.000 ch'aniyuq blanku qellaykunam balirqan. ²⁰ Chayshina Jisuspa shumaq nutisyanda tukuy maypi yach'achikuptinllapam, Tayta Dyusqa achka milagrununata rurirqan. Chaymi mas runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa.

²¹ Chaymandaqam Pabluga yuyarqan pasayta prubinsya Masiduñata, prubinsya Akayata, Jirusalinman rinambaq. Nirqanmi:

—Dyusmi munan Jirusalinmanda Rrumaman rinaypaq yach'achikuq, nishpa.

²² Chaymi payqa kach'arqan yanapakuqnin Timutiyuta, Irastuta, rinambaqllapa chay prubinsya Masiduñaman. Piru payqam chay prubinsya Asyapilla wakin diyakunata kidarqan.

Ifisu llaqtapim ancha sh'uqyarqanllapa

²³⁻²⁴ Chay tyimpugam suq runa Demetru shutiq achka runakunata willarqan, Pabluta kuntrananllapa. Chaymi Pablu Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptin, chay runakunaqa piñakushpa sh'uqyarqanllapa. Chay Demetruqam qellaymanda rurashq shumaq adurana wasisitukunata, chay yanqa dyusnin Diyanapa atun adurana wasindashina. Chaymi paywan trabajaqkunata allita pagaraq. [*Nuta: Chay dyusnin Diyanallam Artimisapis shutiq.*] ²⁵ Chayraykum chay trabajaqningunata tandashpa, tukuy chay suq platiru masingunatapis nirqan:

—Taytitukuna, yach'angillapam kay trabajunchiqwanmi allita ganashpa kawsanchiq. ²⁶ Piru qamkuna rikashqaykishina, uyashqaykishinam, chay Pabluga purin yach'achikushpa kay rurashqanchiq amitunchiqkunash mana dyuskunachu, nishpa. Kanan chayshina rimashpam, achka runakunata kriyichishqana. Chayshinam rurashqa yaqqa tukuy kay prubinsya Asyapipis. Manam kay Ifisu llaqtanchiqpillachu. ²⁷ Pablupa duktrinambi kriyiqkunaqam dyusninchiq Diyanapiqa manana rinllapachu kriyiq. Chayshina kaptinqach'i, chinganman trabajunchiqqa. Chaqa dyusninchiq Diyanapa adurana wasimba famanch'i chinganman. Kanangaman kay Asyapi tiyaqkunamanda, tukuy mundupi tiyaqkunamandapis ancha achka aduranllapa dyusninchiq Diyanata, ¿manachu? ¡Ima qonqanmanllapach'i dyusninchiq Diyanataqa! ¡Amar chayqa kanqachu! nishpa.

²⁸ Chayta uyashpaqam, ancha piñakushpa, paykunaqa mana shaykuq kunyarqanllapa:

—¡Biba ifisyanukunapa dyusninchiq Diyana! nishpa.

²⁹ Chay llaqtapi tiyaqkunaqam ancha piñakushpa kunyarqanllapa. Chaymi Jisuspi ishka kriyiqkunata piskashpa, aparqanllapa suq pamba istadyu layaman, yumbaypa ñawpambi dimandanallapa. Chaqa chay ishka runaqam Pablupa pullan puriqllapa. Suqmi shutiq Gayu. Suqqam shutiq Aristarku. Paykunaqam Masiduñamanda karqan. ³⁰ Chaymi Pablu munarqan yaykuyta, chay piñakushqa runakunawan parlaq. Piru kriyiq masingunaqam mana dijarqanllapachu. ³¹ Chay prubinsya Asyapa wakin awturidarningunam Pablupa yanasunguna (yanasanguna) kashpa, abisuta kach'arqan, ama rinambaq chay kuntraqkunaman. ³² Achka runakunaman mana yach'arqanllapachu: Imapaqmi tandakashqa kanchiq, nishpaqa. Piru paykunaqam ancha kunyarqanllapa. Wakinmi suq layata niq. Wakinqam suq layata niriq. ³³ Chaymi wakin isrraylinukunaqa

suq runa Alijandru shutiqta ñawpanllapaman kumsarqanllapa, isrraylinukunata sawachanambaq. Chaypaqmi chay Alijandruta wakinqa parlachirgan tukuy ima pasashqambaq. Chaymi chay Alijandruqa munashpa rimayta, makinwan siñiyarqan, yumbay payta uyanambaq. ³⁴ Piru paykunaqam Alijandruta riqsishpa: Waqqam dyusunchiq Diyanapi mana kriyiq isrraylinu, nishpa, mana kasurqanllapachu. Ashwambam mana shaykuq kunyarqanllapa ishkay urastach'i:

—¡Biba ifisyanukunapa dyusunchiq Diyana! nishpa.

³⁵ Chaynam chay llaqtapa sikritaryun, uyarachishpa, nirqan:

—Ifisyanukuna, tukuy mundupim yach'anllapa: Ifisyanukunatam mingashqallapa, kwidananllapa chay pudirniyuq dyusunin Diyanapa adurana wasinda, syilumanda ishkimushqan Diyanapa chay rritratundapis, nishpa.

³⁶ Manam pipis chaytaqa atinchu ñigayta. ¿Imapaqnamiri piñakungillapa? Manaraq nimata allita yach'ashpaqa, amaraq kunyayllapachu. ³⁷ Kay apamushqaykillapa runakunaqam mana nima maluta rurashqachu. Manam ni dyusunchiq Diyanapa kuntranda rimashqallapachu. ³⁸ Chay Demetruqa paywan trabajaqkunapis dimandata munashpa rurayta, atinllapa riyta juyiskunaman, justisyata rurananllapa. ³⁹ Suq laya dimandata munashpa rurayta, suq ljitimu rriyuñunda rurashpa, shumaqta alliyayllapa. ⁴⁰ Chay altu karguyuq rrumanukunakish kuntranchiqta rimanmanllapa. Ninmanllapakish “Manam yach'anllapachu kamachikuyta. Yanqa mana uyakuqkunashinam ruranllapa”, nishpa. Kay tukuy imapaq noqanchiqkunata tapuwaptinchiqqa, ¿imatam rinchiq niq? nishpa.

⁴¹ Chayshina nishpaqam, paykunataqa dispidirqanna, rinanllapa chay rriyuñunmanda.

20

Pablum rirqan Masiduñaman, Grisyaman

¹ Chay alburutu ushyakaptingam, Pabluqa Jisuspi kriyiq ifisyanukunata qayachimushpa kunarqan, Dyusta mana shaykuq kasunanllapa. Chaymandaqam “Rishaqnari”, nishpa, rirqanna prubinsya Masiduñaman.

² Waqpipismi kriyiq masingunata watukushpa, yach'achishpa, ancha animachirqan. Chaymandaqam rirqanna nasyun Grisyaman. ³ Waqpin kimsa killata kidashpa, munarqanna riyta prubinsya Siryaman. Chaymi yaqqana yakupi puriq barkupi rishpa, yach'arqan: Isrraylinukunaqash jurapawaykan wanchiwanambaqllapa, nishpa. Chaymi payqa allita yuyashpa, ch'akipna kutirirgan prubinsya Masiduñaman. ⁴ Yapachashpam pullan rirqanllapa kay kumpañirukuna: Supatir; payqam Biriya llaqtamanda karqan; Aristarku, Sigundu. Paykunaqam Tisalunika llaqtamanda karqan. Suqnataqmi Gayu karqan. Payqam Dirbi llaqtamanda karqan. Suqqam Timutiyu. Suqkunaqam Tikiku, Trufimuwan. Paykunaqam prubinsya Asyamanda karqanllapa. ⁵ Paykunaqam ñawpashpa, noqaykunata shuyawarqanllapa Truwas llaqtapi.

⁶ Chay mana libadurayuq kachangata mikunan fyistatam chay Filipus llaqtapi pasarqayllapa. Chaymandaqam noqaykunaqa rirqayllapa yakupi puriq barkupi chay Truwas llaqtamanna. Sinku diyasmada chayman ch'ayashpam, tandanakurqayllapa chay ch'akip rirqunawan. Waqpiqam syiti diyasta karqayllapa.

Pablum yach'achikurqan Truwas llaqtapi

⁷ Chaymi dumingutaqa tandakarqayllapa, tandata pitishpa, Santa Mikunata mikunayllapa. Tandakaptiyllapaqam, Pabluqa noqaykunata chaypi

yach'achiwaykarqan. Kanan payqam qayandin yuyashpa riyta, mana shaykuq ch'awpi tutakaman yach'achikurqan. ⁸ Tandakashqallapa karqay suq wasipa mas altu pisumbi. Chaypiqam achka michakuna achikchakuq. ⁹ Suq chulu Iwtiku shutiqmi chaypiqa karqan. Payqam bintanapi tiyaykarqan. Ancha unayta Pablu yach'achikuptinmi, uyakuykaptin, chay chulutaqa puñuy binsirqan. Chaymi chay kimsa pisumanda bulakarqan ura pachakaman. Chaymi wañushqatana tandarqanllapa. ¹⁰ Piru Pabluqam ishkimushpa, kumurashpa, chay almata abrasarqan. Chaymandaqam nirqan:

—Amar manchayllapachu. Kawsaykanmi kay chuluqa, nishpa.

¹¹ Chayshina nishpaqam, Pabluqa kutirirqanna chay mas altu pisuman. Chaymandaqam tandata pitishpa, mikushpaqa, yach'achikurirqan achikyanangaman. Chaymandaqam rirqanna. ¹² Chay Iwtikutaqam kawsaqatana wasinman aparqanllapa. Chaymi chay llakiqkunaqa anchana kushikurqanllapa.

Truwasmandam rirqanllapa Militu llaqtaman

¹³ Pabluqam munarqan riyta ch'akip Asun llaqtaman. Chaymi niwarqanllapa:

—Qamkunaqa yakupi puriq barkupi riyllapa. Noqagam ch'akip rini riq, nishpa.

Chaymi noqaykunaqa puntata ch'ayashpa, Pablutaqa shuyarqayllapa waq Asun llaqtapina. ¹⁴ Chaymandaqam waqpi paywan tingunakushpaqa, barkupina rirqayllapa Mitilini llaqtaman. ¹⁵ Waqmanda llugshishpaqam, gayandinqa pasarqayllapa yakupa ch'awpimbi isla allapa ñawpanda. Chay isla allapaqam shutiq Kiyu. Qayandin suq punchawraqmi ch'ayarqayllapa Samus llaqtaman. Waqmanda rishpaqam, Trojiliyu llaqtapi samarqayllapa.

Qayandin chay llaqtamanda llugshishpam, ch'ayarqayllapa Militu llaqtaman. ¹⁶ Pabluqam ancha utqana munarqan ch'ayayta Jirusalinman, waqpi kanabaq Pintikustis fyistapaq. Chaymi payqa mana munaptin Asyaman riyta, chay prubinsya Asyata pasarqayllapa. Mananam chay Asyapa Ifisu llaqtanmanqa ch'ayarqayllapachu.

Pablum Militu llaqtapi ifisyanu ansyanukunata yach'achirqan

¹⁷ Militu llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa kach'akurqan Ifisu llaqtaman:

—Yach'achikuq ansyanukuna shamunqallapa kayman, nishpa.

¹⁸ Chaymi shamuptinllapa, paykunataqa nirqan:

—Qamkunaqam yach'angillapa imashina kashqayta chay punta bwilta Asyaman ch'ayashqay diyamandapacha. ¹⁹ Tukuy tyimpum qamkunawan kashpa, ancha umildi kashpa, waqashpa, Siñurninchiqta kasushqa kani. Ancham ñakashqapis kani, chay mana kriyiq isrraylinukuna munaptinllapa imanachiwayta. ²⁰ Chayshina ñakashpapisimi, mana uyarashpachu, ashwan tukuy imata qamkunata yach'achishushqa kani byinnikiqpaq. Chayshinam ruraraqay yumbaypa ñawpambi, qamkunapa wasikikunapi. ²¹ Chaqa isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapismi nishqana kani, chay mana alli rurashqanda dijashpa, kriyinanllapa Taytanchiq Dyuspi, Siñurninchiq Jisukristupipis. ²² Kananqam Jirusalin llaqtamanna riykani, Dyuspa Santu Ispiritu apawaptin. Piru manam yach'anichu: ¿Imam rin pasawaq? nishpaqa. ²³ Kaytallam yach'ani: Yumbay chay llaqtakunaman riptiyumi, Dyuspa Santu Ispiritu niwashqa: Rinllapam karsilashuq, ñakachishuq, nishpa. ²⁴ Chaykunata yach'ashpapisimi, mana llakinichu. Chaqa kay bidayqam mana nimachu noqapaqqa. Ashwanmi munani, [kushikushpa,

allita Siñurninchiq Jisuspaq yach'achikuyta wañunaykaman. Paymi kamachiwashqa, paypaq kayshina yach'achikunay: Dyusmi ancha allin. Paymi kuyawaqninchiq munan washawayninchiqta, nishpa.

²⁵ Purishqam kani, qamkunata yach'achishushpa: Kayshinam Tayta Dyus shumaqta rin kamachiwashqa, nishpa. Piru allitam yach'ani: Kananmandaqam manana ringillapachu rikawaq. ²⁶⁻²⁷ Qamkunatam yach'achishushqa kani Tayta Dyus tukuy ima munashqanda. Manam nimata pakashqachu kani. Chaymi qamkuna chingaptikiqa, noqaqa mana uchayuqchu rini kaq ni mayqannikiqa. ²⁸ Allitar kwidakayllapa. Jisuspi kriyiq masinchiqkunatapis allita kwidayllapa allin michidurkunashina. Chaqa paykunataqam Siñurninchiq Jisukristu randishqa, yawarninda ich'ashpa. Dyuspa Santu Ispiritunmi Dyuspa chay wambrangunata mingashushqa, ubispunguna kashpa, kwidanaykillapa. ²⁹ Chaqa noqaqam yach'ani: Riptiyqam, qamkunaman rinllapa shamuq llullakuq yach'achikuqkuna, nishpa. Paykunaqam chay saqra lubukunashina ancha rinllapa munaq dañachishuyta. ³⁰ Kanan qamkunamandam wakinnikiqa mana allin runakunapaq ringillapa tikrakaq. Wakinnikiqam ringillapa yach'achikuq mana baliq duktrinakunata, kriyiq masinchiqkuna kriyinanbaq. ³¹ Uyakuyllapar, kaykish kimsa wata tukuyta punchawninidin tutapninidin ancha kuyashushpa, waqashpa, qamkunata yach'achishushqa kani. ¡Amar qonqayllapachu chay yach'achishushqaytaqa!

³² Kananga masitakuna, Tayta Dyusman mingakuykillapa, payna qamkunata kwidashunambaq. Paymi ancha kuyashushpa, shumaq kunayningunata rin yach'achishuqllapa, ancha pudirniyuq wambranguna kanaykillapa. Chayshina paypaqla kashpam, paymanta atingillapa ch'askiyta suq shumaq irinsyata. ³³ Manam noqaqa munashqachu kani suqkunapa qellayninda ni urunda ni mudananda. ³⁴ Qamkunaqam ancha allita yach'angillapa: Pabluqam kikin makingunawan trabajashqa mantinikanambaq, yumbay pullan puriqkunatapis mantininanbaq, nishpa. ³⁵ Chayshina rurashpam, qamkunata yach'achishushqa kani, qamkunapis trabajashpa, yanapanaykillapa chay mana nimayuqkunata. Chayshina yanapashpam, kasuykangillapa Siñurninchiq Jisus kay nishqanda: “Noqanchiq ch'askinanchiqmandaqam mas alli, suqkunata qonanchiq. Chaqa chayshina qoshpaqam, masta rinchiqllapa kushikuq”, nishpa.

³⁶ Chaykunata nishpaqam, Pabluqa qonqorikushpa, yumbaywan Dyusman mañakurqan. ³⁷ Chaymandaqam yumbay paykunaqa ancha waqashpa, Pablutaqa abrasashpa, muchashpa, dispidirqanllapa. ³⁸ Chaqa ancham llakirqanllapa Pablu kayshina nishqanrayku: “Mananam mastaqa ringillapachu rikawaq”, nishpa. Chaymandaqam yapachashpa, rirqanllapa yakupi puriq barkukaman.

21

Pablum rirqan Jirusalinman

¹ Jisuspi kriyiq masinchiqkunata dijashpam, rirqayllapa yakupi puriq barkupi Kus llaqtaman. Chaymandaqam qayandinqa rirqayllapa Rrudas llaqtaman. Waqmandaqam rirqayllapa Patara llaqtamanna.

² Patarapiqam tarirqayllapa suq barkuta prubinsya Finisyaman riykaqta. Chay barkupinam waqmandaqa rirqayllapa. ³ Riqshinaqam rikarqayllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipri shutiqta, barkupa ichuq ladumbi kaqta. Chayta pasashpaqam rirqayllapa prubinsya Siryaman, ch'ayashtiyllapa Tiru llaqtakaman. Chaqa chay barkuqam Tiru llaqtapi trastingunata dijarqan. Chaymi noqaykunaqa chay barkumandaqa

ishkishpa, yaykurqayllapa Tiru llaqtaman. ⁴Chay Tiruman yaykushpaqam, tarirqayllapa Jisuspi kriyiq masinchiqkunata. Chaymi syiti diyasta paykunawan tiyarqayllapa. Paykunataqam Dyuspa Santu Ispiritun nishqa karqan: Pablutaqam rinllapa imanachiq, nishpa. Chaymi paykunaqa Pabluta nirqanllapa:

—Amar riychu Jirusalin llaqtamanqa, nishpa.

⁵Chayshina niptinllapapismi, chay syiti diyasmandaqa, chay Tiru llaqtamanda llugshirqayllapa, Jirusalin llaqtamanna rinayllapa. Chaymi yumbay chay kriyiq masinchiqkunaqa warmindin, wambrandin yapachawashpa apawarqanllapa mar yakupa manyangaman. Chayman ch'ayashpaqam, qonqorikushpa, Dyusman mañakurqayllapa.

⁶Chaymandaqam abrasanakushpa, dispidinakushpa, barkuman yaykurqayllapa. Paykunaqam wasinmanna kutirqanllapa.

⁷Chayshina Tiru llaqtamanda llugshishpan, barkupina mar yakupa sawanda rirqayllapa Tulimayda llaqtaman. Chaypim kriyiq masinchiqkunata napaykushpa, paykunapa pullanna suq diyata kidarqayllapa. ⁸Chaymandaqam qayandinga Pabluga noqaykunawan barkupi rirqayllapa Sesarya llaqtamanna. Waqman ch'ayashpaqam, rirqayllapa Dyuspaq yach'achikuq Filipipa wasinman. Payqam apustulkunapa chay syiti yanapakuqninmanda suqnin karqan. Chaymi paywanna wasimbi kidarqayllapa. ⁹Chay Filipiqam ch'usku chinayuc karqan. Paykunaqam mana runayuqchu karqanllapa. Chay chinakunaqam Dyuspaq rimaqllapa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin.

¹⁰Waqpi paykunawan achka diyata tiyaykaptiyllapam, prubinsya Judiya-manda Dyuspaq suq rimaq ch'ayamurqan. Paymi Agabu shutiq. ¹¹Paymi noqaykunaman shamushpa watukuwaq, Pablupa wach'ukunda surqoshpa, chaywan ch'akingunata, makingunata ch'aqnakasha, nirqan:

—Dyuspa Santu Ispiritunmi nin: “Jirusalimbiquash isrraylinukunaqa kay wach'ukupa dwiñundaqa kayshina ch'aqnashpa, furastiru runakunaman rinllapa intrigakuq”, nishpa.

¹²Chayshina niptinmi, noqaykunaqa tukuy chay sesaryanu kriyiq masinchiqkunawan Pablutaqa ancha rrugarqayllapa, ama rinambaq Jirusalinmanqa.

¹³Piru Pablugaqam niwarqanllapa:

—¿Imapaqmir ancha waqashpa llakichiwangillapa? Siñurninchiq Jisusta kasunayraykum noqaqa listu kani ch'aqnawashpa, wanchiwananllapa waq Jirusalimbiqua, nishpa.

¹⁴Chayshina noqaykunata niwaptinmi, manana atishpa arkayta, dijarqayllapana rinambaq:

—Dyus munashqanshina kanqa, nishpa.

¹⁵Chaymandaqam noqaykunaqa kamakashpa, anaq Jirusalinmanna rirqayllapa. ¹⁶Wakin sesaryanu kriyiq masikunam yapachawashpa, pul-layllapa rirqanllapa. Rirqambismi suq chiprinu kriyiq masinchiq Mina-sun shutiq. Payqam unaymandapacha Jisuspi kriyishqa karqan. Kanan ch'ayashpa Jirusalin llaqtamanqam, paypa wasimbi kidarqayllapa.

Pablum rirqan watukuq Jakubuta

¹⁷Jirusalinman ch'ayaptiyllapaqam, kriyiq masinchiqkunaqa kushikushpa, shumaqta ch'ayachiwarqanllapa. ¹⁸Chaymandaqam qayandinna Pabluga noqaykunata apawashpa, rirqan parlaq Jakubuwam. [Nuta: Chay Jakubullam Santyagupis shutiq.] Waqpm karqan yumbay yach'achikuq ansyanukuna. ¹⁹Ch'ayashpaqam Pabluga paykunata napaykushpa, manyaqlla parlachirqan Dyus paywan rurashqambaq waq

mana isrraylinu kaqkunawan kaykaptin. ²⁰ Chayta uyashpaqam, Tayta Dyusta ancha alabashpa, Pablutaqa nirqanllapa:

—Masita, rikashqaykishinam, achka mil isrraylinu masinchiqkunapis Siñurninchiq Jisuspi kriyishqallapa. Paypi kriyishpallapam, ancha kamachiwanchiq, kasunanchiq Muysispa liyningunata. ²¹ Piru paykunaqam qambaq mana allip kaqkunata uyashqallapa: Pablush chay karupi tiyaq isrraylinukunata yach'achishqa, amana kasunanllapa Muysis kamachikushqanda. Yach'achikumbisshi amana wambrangunapa kwirpumbi siñalta ruranambaqllapa, amana chay suq kustumbrinchiqkunata siginanllapa, nishpa. ²² Chayshina uyashqallapa kaptinqa, ¿imatam atinchiq rurayta, paykuna yach'ananllapa: Mana chayshinachu kashqa, nishpaqa? Ch'ayamushqaykita yach'ashpaqach'i, chay kuntrashuqkuna kayman tandakamunman. ²³ Chayri kay kustumbrinchiqta ruray. Kaypim noqaykunawan kan ch'usku runakuna. Paykunaqam tratukushqa Dyuswan, suq dibusyunda rurananllapa. ²⁴ Paykunata pullayki apay Dyuspa adurana wasinman. Chaypi paykunawan dibusyunda ruray. Mayllakuna kustumbritapis ruray, limpyakanaykipaq. Pagarakuy kay ch'usku runakunapaq, atinanllapa sipralla umanda rutuyta, yumbay yach'ananllapa: Chay runakunam Taytanchiq Dyusta ufrisishqanda kumplishqana, nishpa. Chayshina ruraptiqam, yumbayna qambaqqa yach'anqallapa: Yanqakunatam Pablupaqqa rimashqallapa. Rikay, payqa Muysispa liyningunata allita kasun, nishpa. ²⁵ Kaytapis yach'ay: Chay furastiru kriyiq masinchiqkunatam noqaykunaqa mana kamachishqachu kani, chay kustumbrinchiqkunata rurananllapaqa. Paykunamanqam kaykunatalla iskiyishqallapa kani: “Ama mikuyllapachu amitu layakunaman ufrisishqan aychataqa, ni yawarta, ni chay urkakashpa wañuq animalkunapa aychandaqa”, nishpa. Nishqallapapismi kani, warminwanlla ichu runanwanlla kananllapa, ama suqkunawanqa, nishpa.

Pablutam Dyuspa adurana wasimbi prisurqanllapa

²⁶ Chaymi Pabluga chay ch'usku runakunata apashpa, qayandinga pulanllapa mayllakuna kustumbrita rurarqanllapa. Chaymandaqam Pabluga Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, chaypi kaqkunata nirqan:

—Tal diyam rinillapa mayllakuriq. Tal diyam rinillapa ufrindayllapata ruraq, nishpa.

²⁷ Chay syiti diyas ushyakaykaptinmi, Pabluga kutirqan Dyuspa adurana wasinman. Piru wakin isrraylinukuna prubinsya Asyamanda kaqkunam paytaqa Dyuspa adurana wasimbi rikarqanllapa. Chaymi chaypi kaqkunata tukuy imata nirqanllapa, Pabluga kuntran tikrakananllapa. ²⁸⁻²⁹ Chaqa chay rimaqkunaqam unayqa Pabluta rikashqallapa karqan, suq ifisyanu runa Trufimu shutiqwan puriykaqta. Chaymi yanqa yuyarqanllapa: Chay furastiru runataqam Pabluga Dyuspa santu adurana wasinman apamushpa, mapachashqa, nishpa. Chaymi Pabluta piskashpa, ancha qayach'akurqanllapa:

—¡Llaqta masi isrraylinukuna! ¡Yanapawayllapa kay runata piskananchiqllapa! ¡Payqam tukuy mayta purishpa, runakunata yach'achin, noqanchiqkunata kuntrawananchiq, Muysispa liyningunata kuntranan, kay adurana wasinchiqtapis kuntrananllapa! ¡Imanandaq kay runaqa Grisyamanda jwira runakunatapismi irpushqa kay santu adurana wasinchiqman! ¡Santu lugartam mapachashqa! nishpa.

³⁰ Chayshina chay llaqtapi kunyaykaptinllapam, yumbay runakuna waqmanda kaymanda kallpashpa, tandakarqanllapa. Kanan Pablutaqam piskashpa, rrastrakushpa, Dyuspa adurana wasinmanda surqoshpa, das

pungukunata kirparqanllapa. ³¹ Chaymandaqam suq lastima maqashpa, wanchiykaptinllapana, suldadukunapa kamachikuqniñ yach'arqan: Tukuy Jirusalimbish ancha sh'uqyaykanllapa, nishpa. ³² Chaymi payqa suldadungunata tandashpa, kallparqan Pablu kashqanman. Chaymi chay maqakuqkunaqa chay kamachikuqta, suldadungunatapis rikashpa, ashla gasillarqanllapa. ³³ Chaymi ch'ayashpa, chay mas kamachikuq suldadu Pabluta prisushpa, kamachikurqan:

—Ishkay kadinawan payta piskayllapa, nishpa.

Chaymandaqam yumbayta tapurqan:

—¿Pitaq kay runaqa? ¿Imatam rurashqa? nishpa.

³⁴ Kanan chay runakunaqa qayach'akushpa sh'uqyarqanllapa. Piru wakinni suq layata niq. Wakinnataqmi suq layata niriq. Chaymi chay kamachikuq suldaduqa mana atirqanchu yach'ayta: ¿Imam kashqa? nishpaqa. Chaymi suldadungunata kamachirqan, Pabluta apanambaq kwartilninman. ³⁵ Chay kwartilnimba gradangunaman ch'ayachishpaqam, utqaymaya Pabluta alayrilla alsashpa, irpurqanllapa uku kwartilman, ama chay kuntraqkuna qoch'ishpa wanchinanllapa. ³⁶ Chaqa paykunaqam ikinllapata rirqan qayach'akushpa:

—¡Wanchiyllapa chay Pabluta! ¡Wanchiyllapa chay Pabluta! nishpa.

Pablu rimarqan, washakanambaq

³⁷ Suldadukunaqa kwartilninman irpuqna puriykaptinllapam, Pabluqa chay kamachikuqniñda grigu rimaypi tapurqan:

—¿Atinichu imatapis rimayta? nishpa.

Chaymi chay kamachikuqqa nirqan:

—¿Qamqachu yach'angi grigupi rimayta? ³⁸ ¡A! Noqaqam yuyarqay: Chay wapu ijiptinuch'i kangi, nishpa. Chaqa payqam 4.000 matansyirukunata chunchaman surqoshpa, munarqan binsiyta gubyirnunchiqta. ¿Manachu chay wapu runa kangiq? nishpa.

³⁹ Chayshina tapuptinmi, Pabluqa nirqan:

—Noqaqam isrraylinu runa kani. Piru manam kay Isrrayilpichu nasishqa kani. Waq prubinsya Silisyapa chay ancha kamachikuq Tarsu llaqtambim nasishqa kani. Dijawayri yush'ayku willanay kay runakunata, nishpa.

⁴⁰ Chaymi chay kamachikuq “Mayá” niptingqa, Pabluqa chay pun-gupa gradangunapi shayashpa, makingunawan siñiyarqan, chay runakuna uyaranambaq. Uyaraptinllapaqam, ibriyu rimaypi nirqan:

22

¹ —Masitakuna, taytitukuna, uyawayllapa. Kaytam rini nishuqllapa yach'anaykillapa noqa kashqayta, nishpa.

² Pabluta uyashpa ibriyu rimaypi rimaptinqam, masta uyararqanllapa. Chaymi Pabluqa paykunataqa nirqan:

³ —Noqaqam isrraylinu llaqta masikillapa kani. Prubinsya Silisyapa chay Tarsu llaqtambim nasishqa kani. Chaymandaqam kay Jirusalinman shamushpa, kaypi wiñashqa kani. Chay ancha yach'ayniyuq Gamayilwanmi istudyashqa kani. Payqam yach'achiwarqan, ancha allita kasunaypaq unay agwilunchiqkunapa liyningunata. Noqaqam qamkunashina Tayta Dyustalla munashqa kani kasuyta. Chaymi tukuy shunqo Taytanchiq Dyuspi kriyishpa, ⁴ (mana kriyirqaychu: Jisusmi Dyus Akrashqan Washadur, nishpaqa.) Chaymi unayqa Jisuspi kriyiqkunata qesachashqa kani wanchinaykaman. Ullqokunata, warmikunata prisushpam, apamushqa kani karsilman. ⁵ Chay mas kamachikuq isrraylinu kuram tukuy chay kamachikuq ansyanukunawan tistiguykuna. Chaqa paykuna kikinmi

urdingunata qowarqanllapa, apanaypaq Damasku llaqtaman, pwidiq israylinukunata rikachishpa, Jisuspi kriyiqkunata prisushpa, apamunaypaq kay Jirusalinman kastiganayllapa, nishpa.

Pablum rimarqan: “Kayshinam Jisuspi kriyishqa kani”, nishpa

⁶ Damaskuman riykaptiy, yaqqana ch'ayaptiy, larrdusinach'i karqan. Chay ñanda riykaptiy, qonqaylla syilumanda suq ancha jwirti micha llypashpa, tukuy rridurniyman achikchakurqan limpu pambawashin. ⁷ Chaymi noqaqa bulakarqay pambakaman. Chay urasmi uyarqay kayshina qayawaqta: “¡Sawlu! ¡Sawlu! ¿Imapaqmi qesachawaykangi?” niwaqta. ⁸ Chaymandaqam tapurqay: “¿Taytitu, pimir kangi?” nishpa. Chaymi niwarqan: “Noqam Jisus Nasaritmada kani. ¡Noqa kikiytam qesachawaykangi!” nishpa. ⁹ Chay pullay kaqkunaqam chay michata rikashpaq, ancha mancharqanllapa. Piru manam allitachu uyarqanllapa chay qayawaqtaqa. ¹⁰ Noqaqam chay qayawaqta kayshina tapurqay: “Taytitulay, ¿imatam munangi ruranaypaq?” nishpa. Chaymi chay Siñur Jisusqa niwarqan: “Atarishpa, riy Damasku llaqtaman. Waqqim nishunqallapa: ‘Kayshina ruray’, nishpa. ¹¹ Rupaymada chay mas jwirti llypaq micha sarkuyachiwaptinmi, manana atirqaychu rikakuyta. Chaymi chay pullay rikunaqa, rambawashpana, apawarqanllapa Damaskuman.

¹² Waqqim karqan suq runa Ananias shutiq. Paymi ancha allita kasuq Muysispa liyningunata. Chaymi chay damaskinu isrraylinukunaqa paypaqqa ancha shumaqta parlaqllapa. ¹³ Chay Ananiasqam shamurqan rikawaq. Ch'ayashpaqam niwarqan: “Masita Sawlu, mushuqmanda rikakuy”, nishpa. Chayshina diki niwaptinllam, dasna rikakurqay. Chaymi paytapis rikarqayna. ¹⁴ Kanan chay Ananiasqam niwarqan: “Sawlu, punta agwilunchiqkunapa Dyusunmi qamtaqa unaymandapacha akrashushqa, pay munashqanda ruranykipaq, ancha allin Washadurninchiqta rikashpa, pay rimashqanda kikin shiminmada uyanaykipaq. ¹⁵ Qamqam paypaq ringi rimaq yumbay runakunapa ñawpambi kay mundupiq. Ringim parlaq chay rikashqaykita, uyashqaykita. ¹⁶ Chayshina munaptinqa ¿imaraykutaq unayaykangiqa? Siñurninchiq Jisuspi tukuy shunqo yuyakuy, uchaykikunamada pirdunashunambaq. Atarishpa, shutikuy”, niwarqanmi Ananiasqa.

Pablum nirqan: “Dyusmi kach'awarqan furastirukunaman”, nishpa

¹⁷ Kay Jirusalinman kutimushpam, Dyuspa adurana wasinman rirqay, payman mañakuq. Chaypim suq musqoykishina ¹⁸ rikarqay Siñur Jisusta. Payqam niwarqan: “Utqa llugshiy kanalitan kay Jirusalinmada. Chaqa noqapaq imata rimaptikiqam, mana rinllapachu kasushuq”, nishpa. ¹⁹ Chaymi noqaqa nirqay: “Taytitu, paykunaqam yach'anllapa saqra kashqayta. Chaqa yumbay sinaguga wasikunaman rishpam, qambi kriyiqkunata prisushpa, maqashpa, karsilashqa kani. ²⁰ Qambaq rimaq Istibanda wanchiptinllapam, noqa kikiy chaypi shayashpa, chapashpa, ‘Allitam ruraykanllapa’ nirqay. (Chaymi chay wanchikuqkunapa kapangunata noqa kwidarqay. Yumbay isrraylinukunam chaykunata yach'an. Chaymi qambaq yach'achikuptiy, rinllapa kriyiwraq)”, nishpa. ²¹ Piru Siñur Jisusqam niwarqan: “Riylla Jirusalinmada. Chaqa noqam karuman rini kach'ashuq chay mana isrraylinu kaqkunata noqapaq yach'achinayki”, nishpa.

Pablutam kwartilman irpurqanllapa

²² Chaykamanllam Pablutaqa allita uyarqanllapa. Piru payqam chay furastirukunapaq rimaptin, das sh'uqyarirqanllapa. (Chaqa paykunaqam

ancha disprisyarqanllapa yumban furastirukunata.) Chaymi ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Chay Pabluqa wañunqa! ¡Manam allichu kawsanambaqqa! nishpa.

²³ Chayshinam, ay, mana shaykuq ancha sh'ugyarqanllapa. Kanan ancha piñakushpam, kapangunata surqorqanllapa. Allpatapismi altukunaman sitakurqanllapa pulbu alsakashtin. ²⁴ Chayshina ruraptinllapam, chay mas kamachikuq suldaduqa nirqan:

—Pablutaqa uku kwartilman wichuyllapa. Alli alli asutiyllapa dik-laranambaq, nishpa.

Chaqta chay kamachikuq suldaduqam munarqan yach'ayta: ¿Imaraykush chay runakunaqa ancha sh'ugyashpa, payta kuntranllapa? nishpa.

²⁵ Chaymi ch'aqnaptinllapa asutinanga, Pabluqa chay kamachikuq suldaduta nirqan:

—¿Ima kanchur dirichuyki suq rrumanu runata asutinaykillapa, manaraq ni sintinsyadu kaptin?

²⁶ Chayshina niptinmi, chay kamachikuq suldaduqa, mana asutishpachu, rirqan chay mas kamachikuqñinda willaq:

—Mana imakish allitachu rurangiman. ¡Rrumanu kastanchiqshi chay runaqa! nishpa.

²⁷ Chaymi chay mas kamachikuqqa shamushpa, Pablutaqa kayshina tapurqan:

—¿Allipchur qamqa rrumanu kangi? nishpa.

Chaymi Pabluqa “Arí” nirqan.

²⁸ Chaymi chay kamachikuqqa nirqan:

—Noqaqam ancha achka qellayta pagarakushqa kani, rrumanu kasta kanaypaq.

Chayshina niptinmi, Pabluqa nirqan:

—Piru noqaqam rrumanukunapa ayllumbi nasishqayrayku, mas lijitimu rrumanu kani.

²⁹ Chayshina niptinmi, chay asutinambaq kaqkunaqa Pablumandaqa ashurqanllapana. Asta chay mas kamachikuq suldaduqam yach'ashpa: “Kay runaqam rrumanu kasta kashqa” nishpaqam, ancha mancharqan, prisushqanrayku.

Pablutam Mas Kamachikuq Juyiskunapi dimandarqanllapa

³⁰ Qayandingam chay mas kamachikuq suldaduqa munarqan yach'ayta: Mayá, imapaqshi chay isrraylinukunaqa Pabluta kuntranllapa, nishpa. Chaymi Pablutaqa ch'aqñadu kashqanmánda paskachishpa, kwartilmanda surqorqan. Chaymándaqam tandachishpa chay kamachikuq isrraylinu kurakunata tukuy chay mas kamachikuq juyiskunata, paykunapa ñawpanman Pabluta ruraraq.

23

¹ Pablutaqam chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunata chapashpa nirqan:

—Masitakuna, uyawayllapa. Tayta Dyusmi rikawaykan. Noqaqam paypa ñawpambi kanangaman allin shunqoyuq kawsashqa kani.

² Chayshina niptinmi, mas kamachikuq isrraylinu kura Ananiyasqa ñawpambi kaqkunata kamachirqan, shimimbi Pabluta maqananllapa.

³ Chayshina nishqambaqmi, Pabluqa chay Ananiyasta nirqan:

—¡Dyusmi qamtaqa rin maqashuq, shimikiwanlla payta kasuptiki! Chaypim tiyaykangi suq juyishina, justisyata ruranayki. Liyninchiq nishqanshina ruray, allita yach'anayki, dilituyuqchu kani ichu mana,

nishpa. ¿Imaraykum qamqa liyninchiqta mana kasushpa, munangi maqachiwaytaqa?

⁴ Uyashpa, chaypi kaqkunaqam Pabluta nirqan:

—¿Ima wapuyaykangichu Dyuspa mas kamachikuq kuranda? nishpa.

⁵ Pablugaqam nirqan:

—Masitakuna, manamir yach'ashqachu kani: Payqam mas kamachikuq kura, nishpaqa. Chayta yach'ashpaqam, mana chayshinachu rimanayta. Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Amakish llaqtaykipa awturidarnimba kuntrandaga rimangichu”, nishpa.

⁶ Pablugaqam chay tandacaq kamachikuq juyiskunata chapashqanshina, kwintata qokarqan: Wakin juyiskunaqam sadusiyu duktrinayuq kashqa, wakin juyiskunaqam farisiyu duktrinayuq kashqa. Chaymi jwirtita rimashpa, nirqan:

—Masitakuna, farisiyukunapa duktrinandam kriyini. Farisiyupa chur-inmi kani. Chaymi kriyini: Wañuqkunam mushuqmanda rin kawsamuq, nishpa. Chayraykum munanllapa kastigawayta. Manam imapaqchu, nishpa.

⁷ Chayshina Pablu niptinmi, farisiyukunaqa sadusiyukunawan anyanakurqan paykunapura. Chay pudirniyuq juyiskunaqam akrakarqanllapa, mana chay layalla duktrinayuq kashqanllaparayku.

⁸ Chaqa sadusiyukunaqam ninllapa: Wañuqkunaqam mana rinchu kawsamuq. Manam ni anjilkuna, ni almakuna kanchu, nishpa. Piru farisiyukunaqam ninllapa: Kanmi anjilkuna, kanmi almakuna. Wañuqkunapismi rin kawsamuq, nishpa.

⁹ Chaymi yumbay ancha kunyarqanllapa. Wakin farisiyukunaqam Muis-sipa liyningunata yach'achikuqkuna karqan. Paykunaqam das atarishpa, nirqanllapa:

—Kay runaqam mana nima maluta rurashqachu. Kinsapch'i suq alma ichu suq anjil paytaqa parlachishqa. Chaymi mana balinchiu payta kastigananchiqqa. Dyuspa kuntrangish tikrakanchiqman.

¹⁰ Chayshina Pablupaq niptinllapam, yumbay chay sadusiyukunaqa farisiyukunawan ancha kunyarqanllapa, suqta suqta ninakushpa. Pilyaq layana kaptinllapam, chay mas kamachikuq suldaduqa ancha mancharqan: Pablutakish chillpinmanllapa qoch'inakushpa, nishpa. Chaymi payqa kamachirqan suldadungunata, chay sh'uqyaqkunapa ch'awpinmanda Pabluta surqoshpa, apananllapa uku kwartilman. Chaymi chayshina ruraraqanllapa.

¹¹ Qayandin tutaqam Siñurninchiq Jisusqa Pabluman rikakushpa, nirqan:

—Pablitu, ama manchashpachu, animakay. Chaqa kay Jirusalimbi noqapaq rimashqaykishina, waq Rruma llaqtapipis noqapaqqa ringi rimaq, nishpa.

Pabluta wanchinambaqmi parlarqanllapa

¹²⁻¹³ Qayandinqam mas di 40 isrraylinukuna tandanakushpa, Pabluta wanchinambaq parlarqanllapa kayshina jurashpa:

—Ama nimatapis mikushunchu ni upyashunchu, Pabluta wanchinanchiqkaman. Mana wanchiptinchiqqam, Tayta Dyus kastigawashun, nishpa.

¹⁴ Paykunaqam kamachikuq isrraylinu kurakunaman, kamachikuq anyanukunaman rishpa, nirqanllapa:

—Noqaykunaqam jurashqa kani Pabluta wanchinayllapa, manaraq ni-mata mikushpa. Mana noqaykuna wanchiptiyqach'i, Taytanchiq Dyus yum-bayniyta kastigawanqa. ¹⁵ Chayri qamkunaqa tukuy chay Mas Kamachikuq

Tandakaq Juyiskunawan mañayllapa chay mas kamachikuq sultaduta, qaya apamunambaq Pabluta kay ñawpaykillapaman: “Paypaqmi munanillapa mas allita yach’ayta”, nishpa. Noqaykunaraqam ñambi pakakushpa, rinillapa shuyaq wanchinayllapa, manaraq kayman ch’ayamuptin, nishpa.

¹⁶ Piru Pablupa panimba wambranmi chay jurapashqanda yach’arqan. Chaymi chay subrinunqa das rirqan kwartilman tiyunda abisaq.

¹⁷ Chayraykum Pabluga suq kamachikuq sultaduta qayashpa, nirqan:

—Apay kay chulituta kamachikuqnikiman. Munanshi payta parlachiyta, nishpa.

¹⁸ Chaymi chay uraslla chay suldaduqa chulituta apashpa, chay mas kamachikuq sultadutaqa nirqan:

—Jifisitu, chay prisu Pablum qayawashpa, rrugawarqan, kay chulituta apamunaypaq qaman. Anchash munan qamta parlachishuyta, nishpa.

¹⁹ Chay kamachikuqqam ama pipis uyanambaq, chay chulituta makin-manda rambashpa, apashpa suq ladituman, tapurqan:

—¿Imatamir munangi willawayta? nishpa.

²⁰ Chaymi chulituga nirqan:

—Achka isrraylinukunash kunanakushqa, qamta ingañashushpa, nishu-nanllapa: “Noqaykunapa mas kamachikuq juyisniykunash munanllapa Pabluta tapuyta, allita yach’ananllapa diklarashqanda”, nishpa. Chaypaq tumbanllash rinllapa mañashuq, qaya apanaykipaq tiyuyta chay Mas Kamachikuq Juyiskunaman. ²¹ Amakish qamqa paykunataqa kriyingichu. Chaqa mas di 40 runakunash ñambi pakakushpa shuyaykanllapa, tiyuy Pabluta wanchinanllapa. Paykunash jurashqallapa, manaraq nimata mikushpachu ni upyashpachu, tiyuyta wanchinanllapa. Isi mana wanchishpaqash, Dyusmanda kastiguta rinllapa ch’askiq, nishpam, jurashqallapa. Chaymi shuyakuykanllapa: Imatash ringi niq, nishpa.

²² Chayshina niptinmi, chay kamachikuqqa chulitutaqa kach’arqanna kunashpa:

—Mayá, riynari. Amakish pitapis chay niwashqaykitaga ningichu, nishpa.

Mas kamachikuq sultadum Pabluta kach’arqan prifiktu Filisman

²³ Chay chulitu riptinqam, chay kamachikuqqa ishkey yanapakuq sultadunda qayashpa, nirqan:

—Sigurayllapa 200 ch’akip puriq suldadukunata, 70 suldadu bistyayuqkunata, 200 garruchiru suldadukunata, rinaykillapa kay tuta las nwibi Sesarya laqtaman. ²⁴ Pablupaqpis bistyakunata sigurayllapa, muntakushpa rinambaq, allita ch’ayanambaq waq prifiktu Filisman, nishpa.

²⁵ Chay kamachikuqqam paykunawan kach’arqan suq kartata, kayshina nishpa:

²⁶ “Kuyashqay kamachikuq prifiktu Filis, noqa Klawdyu Lisyasmi qamta napaykuyki. ²⁷ Yach’anaykipaqmi kaykunata ishibriyki: Kay runatam isrraylinukuna prisurqanllapa. Wanchinanllapa kaptinmi, noqaqa yach’ashpa: Rrumanush payqa niptinllapa, suldaduykunawan rishpa, washashqa kani. ²⁸ Yach’anayrayku imapaqshi kuntranllapa, nishpa, aparqani Mas Kamachikuq Tandakaq Isrraylinu Juyiskunaman.

²⁹ Chaypim yach’arqay: Paykunapa duktrinanmi mana igwalchu, nishpa. Chaysitupaqmi kuntranllapa. Piru chaysitupaqllam mana dirichuyuqchu wanchinanllapa ni karsilanallapa. ³⁰ Noqaqam yach’arqayna: Chay isrraylinukunaqam rinllapa shuyaq ñambi, Pabluta wanchinanllapa, nishpa. Chaymi paytaqa qaman kach’amuni. Payta kuntraqkunatapismi

nishqa kani, qaman shamunanllapa, justisyata ruranayki. Chaytallam ishibriyki. Mayá, rikanakushun”, nishpa.

³¹ Chay kartata suldadungunata qoshpam, nirqan rinanllapa. Chaymi nishqanda kasushpa, Pabluta apashpa, tutap rirqanllapa Antipatris llaqtakaman. ³² Qayandingam chay ch'akip riq suldadukunaqa Antipatris-manda kutimurqan kwartilninman. Chay bistyayuy suldadukunallam Pabluwanqa mas waqman rirqanllapa. ³³ Chaymi Sesarya llaqtaman ch'ayashpaqa, chay kartata qorqanllapa prifiktu Filista. Pablutapismi intrigakurqanllapa. ³⁴ Chaymandaqam chay kartata liyishpaqa, chay prifiktuqa Pabluta tapurqan, yach'anambaq: Maymandash, nishpa. Chaymi Pablu willaptinga, yach'arqanna prubinsya Silisyamanda kashqanda. ³⁵ Chaymi Pablutaqa nirqan:

—Kuntrashuqkuna shamuptinnam, uyashaq niwashqaykita, nishpa.

Chaymandaqam chay suldadukunata kamachirqan, Pabluta kwidananllapa gubyirnu Irudis atun wasi rurashqambi.

24

Pablutam kuntrarqanllapa prifiktu Filispa ñawpambi

¹ Sinku diyas pasaptinnam, chay mas kamachikuq isrraylinu kura Ananiyasqa Jirusalinmanda ch'ayarqan chay Sesarya llaqtaman. Wakin kamachikuq ansyanukuna suq abugadupismi paywan shamurqanllapa. Chay abugaduqam Tirtulu shutiq. Paykunaqam chay prifiktu Filis-man ch'ayarqan, Pabluta kuntran dimandata rurananllapa. ² Pabluta apamuptinllapaqam, chay abugadu Tirtuluqa payta kuntrashpa, chay prifiktu Filista kayshina willarqan:

—Qam ancha allin Taytitu Prifiktu Filis, dyusilupagi. Chaqa qam ancha yach'ayniyuq kashpam, yumbay llaqtayllapapi allita kamachikuptiki, ancha shumaqta kawsanillapa, mana nimatapis pilyashpachu. ³ Chayshina ancha allifa kamachikuptikim, tukuy maypi kushikushpa, qamta ancha agradi-siykillapa. ⁴ Piru ama masta unayachishunay, ancha rrugayki suq faburta noqaykunata rurawanayki. Uyawayri das suq palabritata willashunay kay Pablupaq.

⁵ 'Riqsinillapam: Kay runaqam suq plaga, nishpa. Chaqa kay mundupi tukuy mayman rishpa, suq laya duktrinata yach'achikuptinmi, isrraylinukunaqa piñachinakushpa, paykunapura akrakashpa, gubyir-nunchiq Sesarta kuntranllapa. Payqam nasarinu duktrinayuqkunapa suq kamachikuqnin. ⁶ ¡Ima! Dyuspa santu adurana wasindam disprisiyashpa, munashqa mapachayta. Chaymi noqaykunaqa prisushpa, munashqallapa kani liy kamachishqanshina justisyata rurayta. ⁷ Piru chay kamachikuq suldadu Lisyasmi mitikushpa, wapuyashpa, suldadungunawan qoch'iwashqallapa. ⁸ Chaymandaqam niwashqallapa, qaman shamunaypaq. Chaymi kananqa qam kikiki atingi kay nishushqaypaq tapuyta kay Pabluta, allita yach'anayki yumbay rurashqambaq, nishpa.

⁹ Chayshina chay abugadu niptinmi, chay kamachikuq isrraylinukunapis Pablupaqqa nirqan:

—Ari, chayshinam kashqa, nishpa.

¹⁰ Chaymandaqam chay prifiktuqa makinwan Pabluta siñiyarqan ri-manambaq. Chaymi Pablupaqa nirqan:

—Siñur Prifiktu, noqaqam yach'ani: Unaymandapacham kay nasyun-niypa juyisnin qam kashqa kang. Chaymi mana manchashpachu, rimani

kay ñawpaykipi. ¹¹ Qam kikikim suqkunata tapushpa, atingi yach'ayta. Chayraqmi dusi diyas kananwan chay Jirusalinman ch'ayarqay, Dyusta aduranaypaq. ¹² Manam pipis tariwashqachu, suqkunawan anyanakuykaptiy. Manam ni Dyuspa adurana wasimbi ni sinaguga wasikunapi, ni Jirusalimbi pitapis anyashqachu kani. ¹³ Chaymi kay runakunaga tukuy laya llullangunawan kuntrayta rimashpapis, mana atinllapachu ishkichiwayta. ¹⁴ Piru allita yach'anaykipaqmi, klaruta niyki, unay agwiluykunapa Dyusnindam kasuni. Lukismi mushuq duktrinata sigini. Chay duktrinaypaqmi yuyanllapa: Manash balinchu, nishpa. Piru kriyininim yumbay liyninllapapi. Kriyininim Dyuspaq rimaqkuna iskiбриshqambi. ¹⁵ Paykunashinallam noqapis Dyuspi allita yuyakuni: Wafuqkunatam rin kawsachiq, chay alli ruraqkunata tukuy chay uchayuqkunatapis, nishpa. ¹⁶ Chayraykum noqaga sujítakani, allita rurashpa, allin shunqoyuq kanaypaq Dyuspa ñawpambi, runakunapa ñawpambipis.

¹⁷ 'Suq nasyungunaman rishpam, achka watakunamanda kutimushqa kani nasyunniymanqa, limush'nata, ufrindakunata kay Jirusalinman apamushpa. ¹⁸ Chaymi Dyuspa adurana wasimbi mayllakuna kustumbrita rurashpa, chay ufrindakunata ruraykaptiy, wakin isrraylinu prubinsya Asyamanda kaqkuna tariwarqan. Piru manam achka runakuna pul-layqa karqanchu. Manam ni pitapis anyarqaychu. ¹⁹ Mana allikunata rurashqa kaptiyqa, chay Asyamanda kaqkuna munashpa kuntrawaytaqa, shamunqallapa kay ñawpaykipi shimbiwaq. ²⁰ Piru kaypi kaqkunagam Dyuspa adurana wasimbiqa mana karqanllapachu. Paykunagam rikawashqallapa chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpambi kaykaptiy. Chaypi faltashqa kaptiyqar, kariyawanqallapa. ²¹ Chay mas kamachikuq juyiskunapa ñawpambim jwirtita rimashpa, nirqay: "Kananqam kayshina dimandadu kani, kriyishqayrayku: Wafuqkunam mushuq-manda rin kawsamuq", nishpa. Kinsapch'i paykunataqa chayshina nishpa faltashqa kani, nishpa.

²² Chay prifiktu Filisqam allita yach'arqan Jisuspi kriyiqkunapaq. Chaymi chay dimandataqa suq diyapaqna dijarqan. Paykunataqam nirqan:
—Suldadukunapa kamachikuqnin Lisyas shamuptinmi, paytaqa tapushaq, mas allita yach'anay kay dimandapaq, nishpa.

²³ Chaymandaqam chay prifiktu Filisqa kapitanda kamachirgan:
—Pabluta allita kwiday. Piru dijay, yanasunguna (yanasanguna) shamushpa watukunan, payta imapipis yanapananllapa, nishpa.

²⁴ Chaymandaqam wakin diyakunamanda Filisqa shamurqan warmin Drusilawan. Chay warminqam Isrrayilmanda karqan. Pablutaqam qayachirqan, Jisukristupa duktrinambaq parlachinan. ²⁵ Chaymi Pabluga kayshina parlachirqan: "Jisuspi kriyishpar, kwirpunchiqtaqa allita sujítashun. Justisyatapis ancha allita rurashun. Chaqa kayshinam jwisyu diya rin kaq", niptinmi, Filisqa ancha mancharqan. Chaymi Pablutaqa nirqan:

—Riyana kananqa. Suq diyanam lugarniyuq kashpa, qayachishqayki uyashunaqpaq, nishpa.

²⁶ Chaqa chay Filisqam munarqan Pablu pagaranaq qellayta, karsil-manda surqonambaq. Chaymi kutin kutin Pablutaqa qayachiq parlamambaq.

²⁷ Chayshinaqam ishkay watana karqan. Chaymandaqam Filisqa dijarqana prifiktu kargundaqa. Pursyu Fistunam chay prifiktu kargunmanqa yaykurqan. Piru Filisqam isrraylinukunawan allita munashpa kidayta, mana kach'arqanchu Pablutaqa. Prisulla dijashpam, kargunmandaqa llugshirqan.

25

Pablutam dimandarqanllapa mushuq prifiktupipis

1 Fistu ch'ayarqan chay Sesarya llaqtaman, prifiktu karguta ch'askinambaq. Kimsa diyamandaqam anaq Jirusalinmanna rirqan.

2 Waqqiqam chay kamachikuq isrraylinu kurakuna mas kamachikuq ansyanukunawan das rirqanllapa, Fistupina Pabluta dimandaq.

3 Paykunaqam ch'ayashpa kayshina rugarqanllapa:

—Suq faburta rurawayllapa. Apachimuyri Pabluta waq Sesaryamanda kay Jirusalinman, nishpa.

Piru paykunaqam yuyarqanllapa Pablutaqa ñambi wanchiyta. 4 Piru Fistuqam paykunata nirqan:

—Pabluqam Sesarya llaqtapi prisu. Noqa kikiymi yuyani waqman riyta kay diyakunalla. 5 Qamkunamandam suqnikikuna atingillapa pullay riyta waqman. Chayshina rishpaqam, atingillapa chay runataqa shimbiyta, ima maluta rurashqa kaptinqa, nishpa.

6-7 Chaymandaqam chay Fistuqa uchu diyas ichu dyis diyastalla Jirusalimbica qarqan. Chaymandaqam chay isrraylinukunawan kutirqan Sesaryamanna. Qayandin diyaqam dispachumbina kaykashpa, apachimurqan Pabluta, chay Fistupi diklaranambaq. Chaymi chay isrraylinukunaqa Pablupa ladunman qemikashpa, yanqakunata llullakushpa, shimbirqanllapa:

—Chayta manchu rurashqa kang, nishpa.

Piru maychika ima layata kuntrashpapis, mana nimapi atirqanllapachu ishkiychiya. 8 Chaymi Pabluqa washakanambaq nirqan:

—Manam noqaqa isrraylinukunapa liynindaqa kuntrashqachu kani. Manakish ni Dyuspa adurana wasinda burlashqachu kani. Manam ni gubyirnu Sesarta kuntrashqachu kani, nishpa.

9 Piru chay Fistuqam munashpa allita kidayta isrraylinukunawan, Pablutaqa tapurqan:

—¿Munangichu riyta Jirusalinman, waqpina kay justisyata ruranaypaq? nishpa.

10 Chaymi Pabluqa prifiktu Fistutaqa nirqan:

—Manám. Kay dispachum gubyirnu Sesar Agustupa. Chaymi kaypilla atingi dimandaytaqa ushayta. Qamqam allita yach'angi: Manam nimapi isrraylinukunataqa faltashqachu kani. 11 Piru imapi faltashqa kaptiyqa, wanchiwanqallapa. Piru mana nima uchayuq kaptiyqam, mana pipis dirichuyuqchu, llaqta masiykunaman intrigakuwananqa. Noqa rumanu kashpam, dirichuyuq kani mañanaypaq mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesarta, dimandayta ushyanambaq. Chaymi kananqa chayshina mañani, nishpa.

12 Chay Fistuqam yanapakuqningunawan Pablupa dimandambaq parlarqan. Chaymandaqam Pablutaqa nirqan:

—Qam nishqa kang: Rrumapa gubyirnun Sesarmi kay dimandayta ushyanqa, nishpa. Chaymi paymanna ringi riq, nishpa.

Pablum gubyirnu Agripapa ñawpambi qarqan

13 Suq diyam gubyirnu Agripa rirqan Sesarya llaqtaman panin Birinisiwan, chay mushuq prifiktu Fistuta napaykuq. 14 Waqpilla paykuna kaptinmi, chay prifiktu Fistuqa chay Agripata Pablupaq nirqan:

—Chay prifiktu Filismi kaypi suq prisuta dijashqa. 15 Jirusalimbi kaykaptiyimi, kamachikuq isrraylinu kurakuna kamachikuq ansyanukunawan suq dimandata noqapi ruraraqanllapa, sintinsyanaypaq chay prisuta. 16 Chaymi

noqaqa paykunataqa nirqay: “Noqaykuna rrumanu awturidarkunam mana kustumbriyuqchu kanillapa ni pitapis sintinsyanayllapa wañunanqa, manaraq shimbinaquptingqa”, nishpa. ¹⁷ Chaymi paykuna noqawan kayman shamuptiyllapa, mana unayashpachu, qayandin diyalla, dispachuypi tiyashpa, Pabluta apachimurqay, shimbinaillapa. ¹⁸ Chaqa noqaqam yurayqay: Imakunatach'i Pablupaq ningallapa, nishpa. Piru chay shimbiqkuna kariyaptimbismi, mana nima dilituta paypiqa tarirqaychu. Manam yuyashqayshinachu kashqa. ¹⁹ Chaqa Pablupa duktrinambaqllam kayshina rimarqanllapa: Pablush yach'achikun suq runa Jisus shutiqpaq. Chay Jisusqash wañushqana. Piru Pablugash chay Jisuspaqqa nin: “Wanchiptimbisshi kawsamushqana”, nishpa. ²⁰ Chayshina niptinllapam, noqaqa mana imata atirqaychu rurayta. Chaymi Pabluta tapurqay, “Mayá, ¿munangichu Jirusalinman riyta, waqpi kay dimandata ruranchiqlapa?” ²¹ Chayshina niptiyi, Pabluga niwarqan: “Mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesar Agustunam kay dimandayta ushyanqa”, nishpa. Chayraykum noqaqa kamachikushqa kani prisulla gwardananllapa, chay gubyirnunchiqman kach'anaykaman, nishpa.

²² Chayshina chay Fistu niptinmi, chay Agripaqa nirqan:

—Noqapismi chay runataqa munani uyayta, nishpa.

Chaymi Fistuqa Agripata nirqan:

—Qayam ringi uyaq, nishpa.

²³ Chay qayandinqam chay gubyirnu Agripapa mas kamachikuq suldadunguna, chay llaqtapi suq kamachikuq runakunawan, Agripapa chay panin Birinisiwan ch'ayashpa, Agripata bibachishpa, yaykurqanllapa Fistupa dispachunman, Pabluta uyanambaqllapa. ²⁴ Kanan chay Fistuqam Pabluta apachimushpa, nirqan:

—Gubyirnu Agripa, yumbay qamkuna kamachikuq runakuna, uyawayllapa. Kaypim kay runaqa. Jirusalimbi, kay Sesarya llaqtapipis achka isrraylinukuna paypa kuntranda rimashqallapa. Mana shaykuqmi niwanllapa: “Kay Pablu wañunqa”, nishpa. ²⁵ Piru noqapa yuyayniymandaqam mana nima dilituta rurashqachu wañunambaqqa. Piru pay kikinllam nishqa: “Mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesar Agustunam dimandaytaqa ushyanqa”, nishpa. Chaymi yuyashqana kani Sesar Agustunam kach'anaypaq. ²⁶ Lukismi chay gubyirnunchiq Sesar Agustunam ufisyuta kach'anaypaq, mana yach'anichu kay Pablupaq ishibriyta: “Payqam kay laya dilituyuy kashqa” nishpa. Chaymi gubyirnu Agripa, qamba ñawpaykiman, kay suqkunapa ñawpanman paytaqa apamushqa kani. Piru masmi qaman apamushqa kani. Chayri tapuy, imata niptin, chaytana ishibrishpa, ufisyuta kach'anaypaq. ²⁷ Aykabraq alli kanqa kay Pabluta gubyirnunchiqman kach'anaypaq, mana nimata ishibrishpa paypaqqa: “Kay laya uchayuyqmi payqa”, nishpa.

26

Pablum gubyirnu Agripapa ñawpambi rimarqan, karsilmanda washakanambaq

¹ Chaymi gubyirnu Agripaqa Pabluta nirqan:

—Atingim rimayta washakanaykipaq, nishpa.

Chaymi Pabluga makinda alsashpa, nirqan:

² —Gubyirnu Agripa, qamba ñawpaykipi kashpam, ancha kushikuni rimanaypaq, yach'anayki isrraylinu llaqta masinchiqkuna noqapaq yumbay nishqanda. ³ Kanan mastam kushikuni ancha allita riqsisshayki-rayku noqanchiq isrraylinukunapa kustumbrinchiqkunata, tukuy ima layata anoyanakuypis. Chaymi mañayki, ama piñakushpa, allita uyawanayki kay nishushqayta.

Kayshinam Pablupa bidan karqan

⁴ Yumbay isrraylinu llaqta masinchiqkunam yach'anllapa llaqtaypi, Jirusalimbipis imashina paykunawan wambraymandapacha tiyashqayta. ⁵ Paykunapismi munashpaqa, atinllapa willashuyta noqa kashqaypaq. Chaqa noqaqam wambraymandapacha farisiyu duktrinayuy kashqa kani. Farisiyukunam ancha munanillapa duktrinayllapata manyaqlla kasuyta maski yumbay isrraylinukunamanda. ⁶ Chayshina kaptiyppismi, rikay, apamuwashqallapa dimandawaq, ancha kriyiptiy: Tayta Dyusmi wañuqkunata rin kawsachimuq, nishpa. Chaqa wañuqkunata kawsachinanmi payqa ufrisishqa karqan unay agwilunchiqkunata. ⁷ Isrraylinukunapa chay dusi atun ayllunchiqkunam ancha munanllapa ch'askiyta Tayta Dyus ufrisikushqanda. Chaymi paykunaqa Tayta Dyusta aduranllapa punchawnindin tutapnindin. Uyaway, Gubyirnu Agripa. Noqapismi paykunashina Tayta Dyus ufrisikushqambi ancha yuyakuni. Chayraykum kay isrraylinukunaqa kuntrawanllapa. ⁸ Isrraylinukuna, çimaraykutaq mana kriyingillapachu: Tayta Dyusmi rin kawsachimuq wañuqkunata, nishpaqa?

Pabluqam Jisuspi kriyiqkunata qesachashqa karqan

⁹ Noqa kikiymi unayqa yuyarqay: Taytanchiq Dyusmi munan qesachanaypaq Jisus Nasarinupi kriyiqkunata, nishpa. ¹⁰ Chaymi noqaga Jirusalimbi kamachikuq isrraylinu kurakunamanda urdingunata surqoshpa, rirqani prisuq Jisuspi achka kriyiqkunata, karsilanaypaq. Kanan paykunata wanchiptinllapam: “Ancha allitam ruraykangillapa”, nirqani. ¹¹ Waqta kaytam purirqay Jisuspi kriyiqkunata ancha qesachashpa, Jisusta ñiganambaqllapa. Chayshinam rurarqani isrraylinukunapa yumbay sinaguga wasiyllapapi. Kanan ancha piñakushpam, paykunata ch'iqnirqay. Chaymi karu llaqtakunaman rirqani, paykunata qesachaq.

Pablum parlarqan imashina Jisuspi kriyishqanda

¹² Kamachikuq isrraylinu kurakuna kamachiwaptinmi, Jisuspi kriyiqkunata qesachayta yuyashpa, riykarqay Damasku llaqtaman. ¹³ Uyawayri Gubyirnu Agripa, ñanda noqa riykaptiy, larrdusi urastach'i suq ancha jwirti micha syilumanda achikchawarqan. Chay michaqaqan rupaymandaga mas jwirtita llipyarqan. Chaymi noqataqa, yumbay pullay riqkunatapis limpu achikchawarqanllapa. ¹⁴ Chayraykum yumbayniy bulakarqayllapa pambaman. Chay urasmi uyarqay suq qayawaqta ibriyu rimaypi: “Sawlu, Sawlu, çimapaqmi qesachawangi? Manchu buyisqa yapukushpa, ikiman garruchata matqashpa, paylla chuqrikan. Chayshinallam qambis ruraykangi”, nishpa. ¹⁵ Chayshina qayawaptinmi, noqaga tapurqay: “¿Pimir kangi, Taytitu?” nishpa. Chaymi payqa niwarqan: “Noqam Jisus kani. Noqa kikiytam qesachawaykangi. ¹⁶ Mayá, atarishpa shayay. Qamanmi rikakushqa kani sirbiwanayki, yumbay kay rikashqaykipaq tistiguy kanayki. Chaymandaqam masta rini rikachishuq, chaypaqpis rimanaykipaq. ¹⁷ Washashuqmi rini isrraylinukunamanda tukuy furastiru kaqkunamandapis. Kananqam kach'ayki, paykunaman rishpa, ¹⁸ yach'achiptiki, intyindinanllapa, amana masta tutayaq ñambishina purinanllapa. Ashwanmi munani, allita

rurashpa, achik ñambishinana purinanllapa. Chayshina kawsashpaqam, manana rinllapachu puriq dyablu munashqanda rurashpaqa. Chaymi Tayta Dyusta uyashpa, pay kamachikushqanda kasushpana, rinllapa kawsaq. Chayshina noqapi kriyiptinllapam, uchangunata pirdunashaq, akrashqaykuna kashpa, suq irinsyata ch'askinanllapa", nishpa.

Pabluqam kasurqan musqoyimbishina uyashqanda

¹⁹ Uyayri, Gubyirnu Agripa. Chay syilumanda qayawaqta kasushpam, mana fyirusyashqachu kani. ²⁰ Chaymi puntata Damaskupi tiyaqkunata yach'achirqay Jisus niwashqanda. Chaymandaqam das rishpa, yach'achirqay Jirusalimbi tiyaqkunata tukuy chay prubinsya Judiyapi tiyaqkunatapis. Chay mana isrraylinu kaqkunatapismi yach'achishqa kani, mana allikunata rurashqanrayku syintishpa, chay uchakunata dijashpana, Dyuspi tukuy shunqo yuyakunanllapa. Paykunataqam animachishqa kani, shumaqtana kawsananllapa, paykunata rikaqkuna ninanllapa: Dyuspim allipta kriyinnllapa, nishpa. ²¹ Kayshina yach'achikuptiyimi, Dyuspa adurana wasimbiqu llaqta masinchiq isrraylinukunaqa prisuwashpa, munashqal-lapa wanchiwayta. ²² Piru Taytanchiq Dyus yanapawaptinmi, kanangan paypi allita kriyishpa kawsaykani, paypaq yach'achishpa byijukunata wambrakunata. Manam nunka suq layataqa yach'achikushqachu kani. Ashwanmi Dyuspaq rimaqkuna nishqanda, Muysis nishqandalla yach'achikushqa kani. ²³ Chaqa paykunaraqam nirqan: "Dyus Akrashqan Washadurqash padisishpa rin wañuq. Wañushpaqash payqa yumbay wañuqkunamanda puntata rin kawsamuq, yach'achinambaq isrraylinukunata, tukuy furastirukunatapis", nishpa.

Pablum munarqan gubyirnu Agripata Jisuspi kriyichiyta

²⁴ Chayshina Pablu rimaptinmi, prifiktu Fistuqa jwirtita rimashpa nirqan: —¡A, lukuch'i kangi, Pablu! ¡Ancha liyishpach'i, lukuyashqa kangi! nishpa.

²⁵ Chaymi Pabluqa nirqan:

—Uyaway ancha kamachikuq Taytitu Fistu. Manam lukuchu kani. Ashwanmi tukuy jwisuyuyan allip kaqtalla rimaykani. ²⁶ Kayqa kaypi Gubyirnu Agripa; payqam ancha allita yach'an kay nishqaypaqqa. Chaymi mana pitapis manchashpachu, klaruta paypa ñawpambiqua rimani. Chaqa manam suq kuchupi ima pakadushinachu kashqa. ²⁷ Qamqam Gubyirnu Agripa kriyinqi Dyuspaq rimaqkuna nishqanda, ¿manachu? Noqam yach'ani kriyimgim, nishpa.

²⁸ Chaymi Gubyirnu Agripaqa Pablutaqa nirqan:

—Kanan qamqam das munangi Jisuspi kriyichiywayta, nishpa.

²⁹ Chaymi Pabluqa nirqan:

—Noqaqam Dyusman mañakuni, daslla ichu qashuqa qam yumbay kay uyawaqkunawan noqashina Jisuspi kriyinyakillapa; piru amar kay kadinakunawan watashqa kanaykillapa.

³⁰ Chayshina Pablu niptinmi, chay gubyirnu, panin Birinisindin, chay prifiktuwan, yumbay chay pullanllapa tiyaykaqkunapis atarirqanllapa.

³¹ Chaymandaqam ashurqanllapa suq laduman parlaq. Chaypiqam paykunapura ninakurqanllapa:

—Kay runaqam mana nima maluta rurashqachu wañunambaq, ni karsilpi kanambaq.

³² Chaymi Agripaqa Fistuta nirqan:

—Kach'anchiqmannam kay runata, mana pay kikin nishqa kaptin: "Gubyirnunchiq Sesar Agustu dimandayta ushyanqa", nishpa.

27

Pablutam aparqanllapa Rruma llaqtaman

¹ Chay kamachikuqkunaqam yuyarqan prisukunata intrigakuyta, suldadunguna Italya nasyunman apananllapa. Chaymi Pabluta yumbay chay wakin prisukunatapis intrigarqanllapa suq kamachikuq suldadu Julyu shu-tiqta. Chay Julyuqam gubyirnu Sesar Agustupa achka suldadungunapa kamachikuqnin karqan. [*Nuta: Lukasmi mana prisuchu kashpa, Pablupa pullan rirqan.*]

² Rirqayllapa yakupi puriq barku Adramitiyu llaqtamanda kaqpi prubinsya Asyapa llaqtangunaman. Chay barkupiqam pullayllapa rirqan kriyiq masinchiq Aristarku. Paymi prubinsya Masiduñapa Tisalunika llaqtan-manda karqan. ³ Chaymandaqam qayandinga ch'ayarqayllapa Sidun llaq-taman, barkukunapa shayanan lugarman. Chay kamachikuq Julyuqam ancha alli karqan Pabluwan. Chaymi دچارqan rinambaq yanasungu-nata (yanasangunata) watukuq. Kanan paykunaqam Pablutaqa tukuy imapi yanaparqanllapa. ⁴ Chaymandaqam Sidunmanda chay barkupina llaqshirqayllapa. Rippiqam yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipripa ladunda pasarqayllapa, wayramanda washakanayllapa. ⁵ Chay mar yakupa sawan-daqam rirqayllapa prubinsya Silisyapa, prubinsya Panfilyapa manyanda. Chaymandaqam ch'ayarqayllapa prubinsya Lisyapa Mira llaqtanman.

⁶ Chay Mira llaqtapi suldadukunapa kamachikuqninga tarirqan suq barkutana, Alijandriya llaqtamanda Italya nasyunman riykaptin. Chaymi chay barkumanna noqaykunata yaykuchiwarqan, waq Italyamanna rinayl-lapa. ⁷ Chaymandaqam achka diyakunata chay mar yakutaqa qashuqa rirqayllapa. Kanan ancha ñakashpam ch'ayarqayllapa Kinidu llaqtapa ñawpanman. Kanan chay wayra arkawaptinllapam, pasarqayllapa Salmun llaqtapa ñawpanda. Wayramanda washakanayllapa, nishpa, muyurqayllapa chay isla allpa Kritapa iki ladunda. ⁸ Chayshina ancha ñakashpam, tukuy chay kustata rishpa, ch'ayarqayllapa suq llaqtaman “Barkukunapa shu-maq shayanan lugarninguna” shutiqman. Chay llaqtaqam Lasiya llaqtapa sirkambi.

⁹ Nawpa ladumanda ancha wayrashqanraykum, qashuqa rishpa, achka diyakunata unayarqayllapa. Kanan chay diyakunaqam tamyanan tyimpu ch'ayamuykarqanna. Chaymi mancharqayllapa mar yakupa sawanda ri-nayllapa. Chaymi Pabluga paykunata kunarqan:

¹⁰ —Taytitukuna, mananam allichu rinanchiqpaq. Disgrasyakish pa-sawanchiqman. Kay barkuqam dañakashpa trastandin seqanman. No-qanchiqkunapiskish yakupi ch'uqashpa, wañunchiqman, nishpa.

¹¹ Piru chay kapitan Julyuqam Pablutaqa mana kasurqanchu. Mas-tam kasurqan barkupa dwiñunda chufirindapis, “Rishunlla”, niptinllapa. ¹² Chay llaqtapiqam mana allichu karqan, tamy tyimpu chaypi tiyanam-baq. (Chaqa chaymanqam dirichu wayraq.) Chaymi yaqqa yumbay yu-yarqan: Mas alli kanman, kay llaqtamanda llugshishpa, rinanchiq Finisi llaqtaman, nishpa. Chay Finisiqam chay yakupa ch'awpimbi isla allpa Kritapa suq llaqtan karqan. Wayrapa arkaqnimbid kidarqan. Shutim karqan chapakunapaq rupay seqanamba yaqqa ichuq ladunman. Chaypim munarqanllapa tiyayta, tamy tyimpu pasanangaman.

Mar yakupi kaykaptinllapam, ancha tamarqan, ancha wayrarqan

¹³ Qallariptin ashla wayra ichuq ladumandam, paykunaqa yuyarqan: Atinchiqnam allita riyta, nishpa. Chaymi chay kashqayllapamanda rirqayl-lapa isla allpa Kritapa manyanda. ¹⁴ Chaypi kaykaptiynam, qonqaylla

das ancha jwirtita wayrarqan chay Kritapa ladunmanda. Chay jwirti wayraqam shutiq “Nurdisti”.¹⁵ Chay wayraqam chay yakupi puriq barkuta ichuq ladumanna aparqan. Chaymi manana atishpa ñawpaman riytaqa, noqaykunaqa ¿imanashaqnataqri? nishpa, dijarqayllapana, chay wayra apawanallapa.¹⁶ Chaymi chay wayraqa apawarqanllapa taksha isla allpa Klawda shutiqpa waqta ladunman. Chay waqta ladumbiqam manana jwirtitaqa wayrarqanchu. Chaymi chaypiqa ancha ñakashpa, tandarqayllapa atun barkupa taksha barkitunda. Chaqa chay atun barkuqam chay taksha barkitunda aysashpa apamushqa qarqan.¹⁷ Chaymandaqam chay taksha barkituta wichurqayllapa chay atun barkupa ukunman. Chaynam chay atun barkuta waskakunawan watarqayllapa, mas jwirti kashpa, ama pakikanambaq. Chay barkuta manijaqkunaqam mana munarqanllapachu Sirti shutiq aqo rumikunaman tupakayta. Chaymi barkuta purichiq traputa ishkichirqanllapa. Chaymandaqam dijarqanllapana, wayra barkuta apanambaq.¹⁸ Qayandin diya chay wayra chayshina jwirtilla kaptinmi, mana imanayta yach'ashpa, barkupi kaq trastikunata yakumanna wichukurqanllapa.¹⁹ Kimsa diyamanqam noqaykunaqa kikiy makiyillapawan, barkupa kusaningunatapis yakuman wichukurqayllapa.²⁰ Chaymandaqam achka diyakunata mana atirqayllapachu rikayta ni रुपayta ni lusirukunata, yach'anayllapa: Maymanmi riykanchiqllapa, nishpa. Chay tukuy wayrakuna maykunata apawaptinllapaqam, manana ni ashliita yuyarqayllapachu kawsaytaqa.

²¹ Chayshina achka diyakunata ancha ñakashpam, mana ni mikurqayllapachu. Chaymandaqam Pabluqa ch'awpiyllapapi shayashpa, niwarqanllapa:

—Taytitukuna, mas allich'i kananda chay nishushqayta kasuwanaykil-lapa. Ama lluqshinanchiqtachu chay Kritamanda, kay tukuy laya atra-sukunata ñakananchiqqa.²² Piru kananqa ama llakiyillapachu. Kay barku yakuman seqaptimbismi, mana ni mayqanninchiq rinchiqchu chingaqa.²³ Chaqa Dyusqam kani. Paytam sirbini. Pay anjilninda kach'amuptinmi, tutaqa noqaman rikakushqa.²⁴ Chay anjilninni niwashqa: “Pablu, ama manchaychu. Chaqa Rrumapa ancha kamachikuq gubyrinumba ñawpambi ringi prisintakaq. Dyusqam qamrayku chay barkupi pullayki kaqkunatapis yumbayta rin washaq”, nishpa.²⁵ Chayri kananqa ama manchashpachu animakayllapa. Noqaqam ancha allita Dyuspi yuyakuni. Yach'anim: Chay anjil niwashqanshinan rin kumpliqa, nishpa.²⁶ Lukismi kay yakukunaqa rinllapa wichukuwaqinchiq yakupa ch'awpimbi isla allpaman.

²⁷ Chaymandaqam ishkaq simanata ancha wayraptin, mar yaku Adriya shutiqpi kaykarqayllapa. Ch'awpi tutata chay barkuta manijaqkunaqa kwintata qokarqanllapa: Allpamannam ch'ayaykanchiq, nishpa.²⁸ Chaymi waskapa puntambi suq llashaqta watashpa, kach'arqanllapa yakupa ukunman midinambaq: ¿Junduraqchu ichu manana? nishpa.²⁹ 36 mitrus junduraqmi qarqan. Chaymandaqam chay yakupa mas manyaman midirirqanllapa. Chaypiqam 27 mitrusllana qarqan.²⁹ Chayta yach'ashpaqam, ancha mancharqanllapa rumikunapi tupakayta. Chaymi ch'usku llashaq sujitanan rumikunata kadunu waskapi watashpa, iki ladumanda kach'arqanllapa yakuman, chay barkuta sujitanambaq, ama tupakanambaq rumikunapi. Chayshina rurashpam, ancha manchashpa, shuyakurqanllapa achikyanambaq.

³⁰ Piru manaraq achikyaptinmi, chay barkuta manijaqkunaqa yuyarqanllapa atun barkumanda lluqshishpa, mitikashpa, chay taksha barkitupina

rinanllapa, paykunalla washakanambaq. Chaymi paykunaqa ñawpa ladumanda waskakunapi lllashaq rumikunata yakuman kach'aq tukurqanllapa, ama yach'anayllapa: Mitikaqllapanam rin, nishpa. Chayshina ruqa tumbam manashinalla chay taksha barkituta windushpa, yakuman ishkichiykarqanllapa, chaypi mitikananllapa. ³¹ Chaymi Pabluga chayta rikashpa, chay suldadukunata, jifindapis nirqan:

—Kay manijaqkuna barkuta dijashpa mitikaptinllapaqam, manana ringillapachu washakaq, nishpa.

³² Chayshina niptinqam, suldadukunaqa kallpashpa, das kuchurqanllapa waskakunata, chay taksha barkitu yakuman ishkinambaq.

³³ Achikyaykaptinnam Pabluga yumbayta kayshina nirqan, imatapis mikunanllapa:

—Ishkay simana tukuynam qamkunaqa llakiwan chapakushpa, mana ni mikushqallapachu kangi, ni puñushqallapachu kangi. ³⁴ Chaymi rugaykillapa, imatapis mikunaykillapa, jwirsayuq kanaykillapa. Chaqa manam ni mayqanninchigpa ni suq aqchitanchiq umanchiqmanda rinchu chinga.

³⁵ Chayshina nishpaqam, Pabluga yumbaypa ñawpambi suq tandata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa, mikurqan.

³⁶ Chayshina mikuqta rikashpaqam, yumbayna animakashpa, mikurqayllapa. ³⁷ Chay barkupi kaqkunaqam 276 karqayllapa. ³⁸ Munashqanda mikushpaqam, chay trigu trastikunata mar yakuman wichukurqanllapa, amana chay barku lllashaqniyuq kanambaq.

Yakupi puriq barkum mar yakuman seqarqan

³⁹ Achikyaptinmi, chay barkuta purichiqkunaqa allpapa manyanda rikashpapis, mana yach'arqanllapachu: Maypinam kanchiq, nishpa. Piru chaypim rikarqanllapa suq kuchu aqolla kaqta. Chaymi yuyarqanllapa: Mayá, aku qemiq barkuta waq kuchuman. Paqtar atinchiqman ch'ayayta, nishpa. ⁴⁰ Chaymi paykunaqa chay lllashaq sujitanan rumiyuq waskakunata kuchushpa, mar yakupi dijarqanllapa. Chaymandaqam barkupa muyuchinan pala plujarqanllapa. Chayna ñawpa ladu purichiq traputa shayachirqanllapa, wayrawan rinambaq. Chaymi barkuqa riykarqanna chay kuchu manyanman. ⁴¹ Lukismi chay barkuqa rishpa, yaykurqan suq mana riypaq lugarman. Chaqa chaypiqam yakukuna ishkay ladumanda tingunakushpa, aqokunata qotushqa karqan. Chaymi chay barkuqa ñawpa ladunman riykashpa, chay aqokunaman plantakarqan. Chaypiqam manana ni ashrita kuyurqanchu. Kanan iki ladumanda yakukuna ancha jwirtita waqtaptinmi, chay barkuqa piti pitina pakikaykarqan. ⁴² Chayshina barku pakikaykaptinqam, suldadukunaqa munarqanna prisukunata wanchiyta, ama mitikananllapa. ⁴³ Piru chay mas kamachikuq suldaduqam munarqan Pabluta washayta. Chaymi chay suldadungunata kamachirqan:

—Ama prisukunataqa wanchiyllapachu. Ashwan mayqanniki yach'aq nadayta, puntata yakuman wikapakayllapa, nadashpa waq manyanman lluqshinaykillapa. ⁴⁴ Wakinnikiqa barkupa pakishqa tablangunapi piskakushpa, wambushpa, riyllapa manyaman, nishpa.

Chaymi chayshina yumbay yakumandaqa lluqshirqayllapa, mana ni suqniyllapa wañushpachu.

¹ Yumbayna mar yakumanda washakashpam, yach'arqayllapa: Chay yakupa ch'awpimbi isla allpa Malta shutishqa, nishpa. ² Chay Maltapi tiyaqkunaqam ancha llakipawashpa, yanapawarqanllapa. Ancha tamyapinmi, noqaykuna chiriptiy, ninata lummyachirqanllapa, yumbayniy mashakushpa qoñukanayllapa. ³ Chaymi Pabluqa ashla chaki yamtata tandashpa, ninaman wichurqan. Nina qarwachiptinqam, llugshirqan suq kulibra. Llugshishpaqam, Pabluta kanishpa makimbi warkurakarqan. ⁴ Chaymi chay maltinukunaqa kulibrata rikashpa Pablupa makimbi warkukaqtaqa, paykunapura ninakurqan:

—Allibmi kay runaqa wanchikuq kashqa. Chaymi Tayta Dyusqa paytaqa kulibrawan kastigaykan. Mar yakumanda washakaptimbismi, Dyusqa manana dijanchu kawsananqa, nishpa.

⁵ Pabluqam makinda ch'apsishpa, kulibrata ishkichirqan ninaman. Piru Pabluqam mana nimanarqanchu. ⁶ Yumbaymi Pablupaq yuyarqanllapa: Limpu saksashpanam, bulakashpa, rin wañuq, nishpa. Chaymi ancha unaytana chapashpa, mana nima laya nanay piskaptinga, suq layatana yuyarqanllapa: Kay runaqam suq dyus, nishpa.

⁷ Chay Maltapa kamachikuqinmi Publiyu shutiq. Paypa ch'akrangunam chay sirkayllapapi karqan. Paymi noqaykunata apawashpa, shumaqta wasinman ch'ayachiwarqanllapa. Kimsa diyata pusadata qowashpam, allita noqaykunata qarawarqan. ⁸ Chay Publiyupa taytanmi jibriwan, arriyawan, qeshyaq kamapi karqan. Chaymi Pabluqa rishpa rikaq, Dyusman mañakushpa, sawambi makinda rurashpa, kach'akachirqan. ⁹ Chayta rikashpam, maltinukunaqa qeshyaqningunata Pabluman apamurqanllapa. Chaymi paykunatapis kach'akachirqan.

Pablum Ruma llaqtaman ch'ayarqan

¹⁰⁻¹¹ Chaymi “Dyusilupagi” niwashpa, rrigalitukunata qowarqanllapa. Kimsa killatam chay Maltapi tiyarqayllapa. Chaymandaqam rinaypaqllapana, yakupi puriq suq barkunam llugshiptiyllapa, chay maltinukunaqa tukuy imata qowarqanllapa ñanniypaqllapa. Chay barkuqam Alijandriya llaqtamanda karqan. Paykunapa amitungunam Gasturwan Pulus shutiqllapa. Chay ishkaq amitungunatam barkumba ñawpa qerumbi rurashqallapa karqan. Chay barkuqam Maltapi shayashqa karqan, tamyay tyimpu pasananganam. Chaymi chay barkupina rirqayllapa.

¹² Rishpaqam ch'ayarqayllapa barkukunapa shayanan lugar Sirakusa shutiqman. Chaypim kimsa diyata karqayllapa. ¹³ Waqmandaqam mar yakupa manyan manyan rirqayllapa Rrijiyu llaqtaman ch'ayashiyllapa. Chaymandaqam sur ladumanda shumaqta wayraptin, ishkaq diyapilla ch'ayarqayllapa Putyuli llaqtaman. ¹⁴ Waqqim tingunakurqay wakin kriyiq masinchiqkunawan. Paykunam rrugawarqanllapa, suq simanata pulan kidanayllapa. Chay simanata kidashpaqam, ch'akipna rirqayllapa Ruma llaqtaman. ¹⁵ Rrumapi tiyaq kriyiq masinchiqkunam noqaykunapaq yach'arqanllapa: Shamuykanllapash kayman, nishpa. Chaymi paykunaqa llugshirqan ñanman tinguwaqllapa; wakinguna Apyu shutiqpa plasanganman rirqanllapa, noqaykunata tinguwaq. Wakinnataqmi Kimsa Kantina lugarkaman rirqanllapa, noqaykunata tinguwaq. Chaymi Pabluqa chay kriyiq masinchiqkunata rikashpa, animakashpa, Dyusta pagikurqan. ¹⁶ Rruma llaqtaman ch'ayapitayllapaqam, suldadukunapa kamachikuqin Julyuqa prisukunata intrigakurqan kamachikuqinman. Piru Pablutaqam sapalandalla dijarqanllapa, suq wasipi tiyanambaq. Suq suldadutallam kamachirqanllapa, Pabluta kwidanambaq.

Pablum yach'achikurqan Rruma llaqtapi

17 Kimsa diyamandam Pabluga qayachirqan chay Rrumapi tiyaq pudirniyuq isrraylinukunata. Chaymi tandakaptinga, paykunataqa nirqan: —Masitakuna, isrraylinu masinchikunawan tiyashpam, mana nimatapis paykunataqa kuntrashqachu kani. Manam ni agwilunchikunapa kustumbringunata kuntrashqachu kani. Mana nimata ruraptiyismi, waq Jirusalimbi prisuwashpa, paykuna rrumanukunaman intrigakuwashqa. 18 Chaymi waqpiqa rrumanukuna tapuwarqan: “¿Imatam rurashqa kangi?” nishpa. Diklaraptiyqam paykunaga nirqanllapa: “Kay runaqam mana nima uchayuqchu wañunanqa”, nishpa. Chaymi munarqanllapa kach'awayta. 19 Piru chay isrraylinu masinchikunagam ancha wapuyarqanllapa. Chaymi nirqay: “Mas pudirniyuq gubyirnunchiq Sesarna kay dimandaytaqa ushyanqa”, nishpa. Chaytaqam nirqay washakanayrayku; manam llaqta masinchikunata dimandanaychu. 20 Chaymi qamkunataqa qayachishushqa kani parlananchiqllapa. Noqanchiq isrraylinukunagam kriyinchiq Dyus Akrashqan Washadurninchiqpi, ¿manachu? Chay Washadurninchiqpi kriyishqayraykum, kay kadinawanqa watawashqallapa.

21 Chayshina nishpa parlachiptinmi, isrraylinukunaqa Pablutaqa nirqan: —Noqaykunagam mana nima ufsiyuta ch'askishqallapachu kani prubinsya Judiyamanda. Waqmanda isrraylinu masinchikuna shamushpa kay Rrumamanqam, mana nima washaykita niwashqallapachu. 22 Piru noqaykunagam yach'anillapa: Tukuy maypim chay mushuq duktrinaykita kuntrashpa, rimanllapa. Chaymi munanillapa uyayta ima ningim chay duktrinaykipaqqa, nishpa.

23 Chaymi suq diyapaqna kidarqanllapa, Pabluta uyananllapa. Chay diya ch'ayaptingam, ancha achka runakuna tandakarqan Pablupa pusanman. Chaymi Pabluga achikyashqanmanda tardi amsayanangaman parlachirqan Dyuspaq, imashinam paywan ancha shumaqta kawsashun, nishpa. Muysispa librungunamanda, Dyuspaq suq rimaqkunapa librungunamandapis yach'achikushpam, paykunataqa ancha munarqan Jisukristupi kriyichiyta. 24 Wakinmi Pablu nishqandaqa ch'askirqan. Piru wakinqam mana munarqanllapachu kriyiyta. 25 Kanan wakingunagam suq layata, suq layata yuyashpa, rirqanllapa. Chaymi Pabluga chay riqkunata nirqan:

—(Qamkunagam wakin unay agwilunchiqshina kangillapa.) Allitam Santu Ispirituqa Dyuspaq rimaq Isayiyasta rimachirqan, kayshina ninambaq chay agwilunchikunata:

26 Riy chay runakunata kayshina willay: Ancha uyashpapis, ancha rikashpapis, mana ringillapachu intyindiq.

27 Chaqa qamkunapa shunqoykiqam anguna tikrakashqa. Chaymi mana munangillapachu ni uyawayta ni rikawayta. Shunqoykiqam mana munangillapachu noqapaq yach'ayta, noqaman shamunaykillapa, uchaykikunamanda washashunayllapaqa, nishpa.*

28 Kaytapis yach'ayllapa: Kananmandapacham rinillapa yach'achiq chay mana isrraylinu kaqkunatapis Taytanchiq Dyuspaq. Paykunapismi paytaqa rinllapa kasuq.

29 Chayshina Pablu niptinmi, chay isrraylinukunaqa rirqanllapa. Riqshinagam paykunapura ancha parlarqanllapa:

—Manam chayshinachu. Kayshinaraqmi, nishpa.」

* 28:27 Isaías 6.9, 10

³⁰ Pabluqam ishkay watata tiyarqan chay arrindashqan wasipi. Chaypim ch'askiq yumbay payman shamuqkunata, ³¹ kayshina yach'achikushpa:

—Shumaqtam rinchiq tiyaq Taytanchiq Dyuswanqa, nishpa.

Siñurninchiq Jisukristupaqpismi ancha yach'achikurqan. Chayshina mana nimata manchaspachu yach'achikuptinmi, mana ni pipis paytaqa piñachiqchu.

(Chaytallam iski b'ir qan San Lukas.)

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN RRUMA LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (RRUMANUS)

¿Pitaq kargan San Pablu? San Pabluqam nasirqan prubinsya Asyapa Tarsu llaqtambi. Payqam suq ancha yach'ayniyuq isrraylinu karqan. Ancha allin yach'achikuqwanmi istudyashqa karqan. Kanan ancha kriyirqan farisiyukunapa duktrinambi. Chaymi manaraq Jisukristupi kriyishpaqa, payqa ancha padisichiq Jisukristupi kriyiqkunata. Piru chaymandaqam Jisukristupi kriyiptin, Tayta Dyusqa numbrarqan, apustulnin kanambaq. Chaymi rirqan ancha achka nasyungunaman, Jisukristupaq yach'achikuq. Masta yach'ananchiq Pablupaq, liyishunllapa Ichus 8.1-3; 9.1-31; 11.25-26; 13.1-28.31; Rrumanus 1.1.

¿Pikunapaqmi iskirirqan kay librutaqa? San Pabluqam iskirirqan kay kartata Rruma llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Chay ancha atun Rrumaqam nasyun Italyapi kidan. Jisuspa, Pablupa tyimpumbim chay Rrumaq yumbay llaqtakunamanda mas kamachikuq karqan. Chaqa chay rrumanukunaqam ancha achka nasyungunapi tiyaqkunata kamachiqlapa. Chay Rrumaqam Isrrayilmanda ancha karupi kidan. Piru chay Rrumapiqam achka nasyunmanda kaqkuna tiyarqanllapa. Pabluqam wakin isrraylinu kriyiq masingunata iskirirqan kay kartapi. Piru mastam suq nasyungunamanda kaq kriyiq masingunata iskirirqan.

¿Imaraykum iskirirqan kay librutaqa? Pabluqam ancha munarqan watukuya chay Rrumapi tiyaq kriyiq masingunata, nasyun Ispañaman rigshina. Manaraq rishpaqam, kay kartata kach'arqan, yach'achinambaq: "Ancha uchayuq kaptinchiqismi, Tayta Dyus washawarqanchiq. Chaymi Jisukristupi kriyishpa, payta kasushpa, shumaqta kawsashun", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqlapa kay libruqa? Ancha allita yach'achiwanchiq Dyuspa shumaq nutisyambaq, Tayta Dyus imashina uchanchiqkunamanda washawashqanchiqpaq.

Rru 1.1-3.20 niwanchiqlapa, tukuy runa, warmim uchata rurashpa, kawsashqanchiqpaq.

Rru 3.21-8.39 niwanchiq, Jisukristupi kriyiptinchiq, Dyusmi pirdunawaqinchiq, washawanchiqlapa.

Rru 9.1-11.36 niwanchiq, Dyusmi isrraylinukunata akrashqa, nasyunnin kanambaq. Piru payqam yumbay nasyungunamanda kaqkunatapis munan washawayninchigta.

Rru 12.1-15.13 niwanchiq, Tayta Dyusman tukuy shunqo intrigakashpa, runa masinchiqkunawan shumaqta kawsananchiq.

Rru 15.14-16.27 niwanchiq, Pablu Rruma llaqtaman riyta munashqambaq, kriyiq masingunata napaykushpa, dispidishqambaq.

Pablu napaykurqan Rruma llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, suq kriyadu patrunninda kasuqshinam noqa Pablu Jisukristuta kasushpa, paypa shumaq nutisyanda yach'achikuni. Chaqa Tayta Dyusmi akrawashqa, apustulnin kanaypaq.

² Taytanchiq Dyusqam unay tyimpupi paypaq rimaqkunata shumaq nutisyanda kayshina iskirirqan Santu Librumi: ³ Dyus Akrashqan Washadurmi kay pachaman rin shamuq, nishpa. Chaymandaqam Dyus nishqanshina, Churin Jisukristuqa kay pachapi suq warmimanda

nasirqan. Payqam chay unay gubyirnu Dabidpa karu willkan karqan. ⁴ Chaymandaqam Jisukristuqa wañurqan. Piru Dyuspa Santu Ispiritun ancha pudirniyuq kashpa, kawsachimushpam, intyindichiwarqanchiq: Jisukristuqam Tayta Dyuspa ancha santu Churin, nishpa.

⁵ Chaymandaqam Taytanchiq Dyusqa noqaykunawan ancha allin kashpa, akrawarqanllapa, apustulninguna kanaypaqllapa. Chaymi ancha kushikunillapa. Chaqa Tayta Dyusqam yumbay nasyungunaman kach'awarqanllapa, runakunata, warmikunata yach'achinaypaq, Jisukristupi kriyishpa, Dyusta kasunanllapa. ⁶ Chayshinam qamkunatapis Taytanchiq Dyusqa qayashushqa, Jisukristupi kriyishpa, paypa wambranguna kanaykillapa.

⁷ Chaymi kay kartata kach'amuni qamkuna Rruma llaqtapi tiyaqkunaman. Chaqa Tayta Dyusmi qamkunata ancha kuyashushpa, qayashushqallapa, paypaqlla kawsanaykillapa. Chaymi noqaqa Taytanchiq Dyusman mañakuni, pay, Siñurninchiq Jisukristuwan, tukuy imapi qamkunata yanapashunambaq, ama nimata manchashpachu, ashwan shumaqta kawsanaykillapa.

Pablum Rruma llaqtaman munarqan riyta

⁸ Puntatam kaykunata munani nishuyllapata: Ancha achka llaqtakunapim qamkunapaq shumaqta rimanllapa: Chay rrumanukunaqash Jisukristupi ancha allita kriyinllapa, nishpa. Chaymi noqaqa Jisukristu yanapawaptin, Tayta Dyusta ancha pagikuni qamkunapaq. ⁹ Chaqa noqaqam kawsani Taytanchiq Dyuspaq tukuy shunqo yach'achikushpa. Chayshinam yach'achikuni Churin Jisuspa shumaq nutisyanda. Tayta Dyusqam noqapaqqa allita yach'an: Pablum rrumanu kriyiq masingunapaq mana shaykuq noqaman mañakun, nishpa. ¹⁰ Tukuy tyimpum mañakuykanipis, Taytanchiq Dyus yanapawanambaq, qamkunaman shamunaypaq. Piru mastam munani pay munashqan kanambaq. ¹¹ Ancham munani rikashuyllapata, qamkunata animachishunay, Dyuspi mas allita yuyakunaykillapa. ¹² Chaqa qamkunaman shamuptiymi, yumbayninchiq suqwan, suqwan atinchiq animachinakuyta, Jisuspi mas allita yuyakunanchiqllapa.

¹³ Kriyiq masitakuna, munanim yach'anaykillapa: Pablum achka bwiltata munashqa shamuyta noqanchiqkunaman, nishpa. Piru manaraqmi atishqachu kani shamuytaqa. Chaqa Jisuspaq achka nasyungunapi yach'achikuptiymi, paykunapis Jisuspi kriyishqallapa. Chaymi kananqa qamkunamambis munani shamuyta, achka rrumanu masikunata animachinaypaq, Jisuspi allita yuyakunanllapa. ¹⁴ Chaqa Tayta Dyusmi noqataqa kach'amuwashqa, yumbay laya runakunata, warmikunata yach'achinaypaq. Chaymi yach'achiykani chay yach'ayniyuq grisyanukunata, chay mana yach'ayniyuq kaqkunatapis. ¹⁵ Chaymi ancha munani shamuyta qamkuna Rrumapi tiyaqkunamambis, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achishunayllapa.

Taytanchiq Dyusmi Jisuspi kriyiqkunata uchangunamanda rin washaq

¹⁶ Noqaqam mana nimatapis penqakunichu yach'achikunaypaq Jisuspa shumaq nutisyandaqa. Chaqa chay shumaq nutisyanda yach'achikuptinchiqmi, pudirniyuq Tayta Dyusqa atin washayta paypi yumbay kriyiqkunata, isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapis. ¹⁷ Chaqa chay shumaq nutisyanda intyindishpaqam, yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi pirdunan Churin Jisuspi kriyiqkunatalla, nishpa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin: "Noqapi yumbay kriyiqkunata

pirdunashpam, manana uchayuqpaqchu riqsini. Chaymi paykunaqa, noqapi kriyishpa, shumaqta rinllapa kawsaq”, nishpa.

Yumbay runakunam uchayuqkuna

¹⁸ Piru Taytanchiq Dyusmi syilumandapacha piñakushpa, chay mana alli ruraqkunata rin kastigaq. Chaqa chay uchayuqkunaqam mana baliqta rurashpa, suqkunata pandachinllapa, allip kaqkunata ama yach'ananllapa. ¹⁹⁻²⁰ Tayta Dyus kikinmi paykunataqa allita yach'achishqa: “Noqam tukuy tyimpu ancha allin, ancha pudirniyuq Dyusniki kani”, nishpa. Chaytaqam yach'achikushqa, kay munduta tukuy imandinda rurashpa, yumbay runakuna chay rurashqanda rikanambaqllapa. Chaymi pay kikininda mana rikashpapis, yumbay runakuna paypaqqa yach'anchiqllapa: Kanmi Dyus, nishpa. Chaymi Dyuspi mana munaq kriyiqkunaqa mana atingallapachu washakayta: Manam yach'ashqachu kani Dyuspaq, nishpaqa. ²¹ Chaqa chay runakuna Taytanchiq Dyuspaq yach'ashpapis, mana munashqallapachu alabayta ni pagikuyta. Ashwanmi mana allikunata yuyashpa kawsashqallapa. Chaymi shunqombi mana baliqkunata yuyashpa, tutayaqpishina kawsanllapa. ²² Chaymi: Ancha yach'ayniyuqmi kanchiqllapa, nishpapis, ancha tuntukunapaq tikrakashqallapa. ²³ Chaqa Tayta Dyus ancha pudirniyuq, mana nunka ushyakaq kaptimbismi, chay uchayuqkunaqa mana munashqallapachu paytaqa adurayta. Ashwanmi munashqallapa aduraytaqa kay mundupi kaq amitu layakunata. Chay amitungunataqam rurashqallapa mana duraq runakunatashina, pishqokunatashina, ch'usku ch'akiyuq animalkunatashina, kulibrakunatashina.

²⁴ Chayraykum Taytanchiq Dyusqa chay runakunamanda akrakashqana. Chaymi paykunaqa kwirpun munashqandalla ruranllapa. Suqwan suqwan ancha penqakuypaq kusaskunata rurashpa kawsanllapa. ²⁵ Chaqa chay runakunaqam Dyus allip nishqanda mana munashpa kriyiyta, llullakuqkunata kriyishqallapa. Chaymi Tayta Dyusta disprisiyashpa, mana adurashpaqa, pay rurashqangunata aduraykanllapa. Piru Taytanchiq Dyusmi tukuy imata rurashqa. Chayri paytalla tukuy tyimpu alabashunllapa. ¡Chayshina kanqa!

²⁶ Piru wakin runakuna mana munapinllapa Tayta Dyusta aduraytaqa, payqa chay runakunamanda akrakashqana, ancha millanaypaq kusaskunata rurashpa kawsanllapa. Warmikunapismi runanwan mana puñushpachu, warmipura puñunllapa. ²⁷ Chayshinallam wakin ullqokunapis warminwan mana munashpa puñuyta, ancha munanllapa ullqopura puñuyta. Chaymi chayshina puñushpa, penqakuypaq kusaskunata rurashpa, ancha padisinllapa. Chayshinam kastigunda ch'askinllapa.

²⁸ Chay uchayuqkunaqam mana nimatapis munanllapachu yach'ayta Dyuspaqqa. Chaymi Taytanchiq Dyusqa paykunamanda akrakashpa, dijashqana yuyayninguna ancha dañakananllapa. Chayraykum ancha fiyukunata yuyashpa, kay laya uchakunata ruranllapa: ²⁹ Manam kasunllapachu liykunata; mayqanwambismi puñunllapa; runa masingunatam dañachinllapa; ch'iqninakunllapam. Iman kaptimbismi, nisyuyashpa, masta munanllapa; runa masingunata imbidiyashpam, kusasningunata ancha munanllapa; wanchikunllapam. Ancha piñakushpam, anyanakunllapa; ingañanakunllapam. Chaqa paykunaqam ancha pibirsukuna, kwintirukuna. ³⁰ Runa masimba washandam rimanllapa. Dyustam ch'iqninllapa. Ancha afaniruyashpam, suqkunata disprisyanllapa. Kanan ancha alabakashpam,

ancha yuyanllapa suqkunata dañachiyta. Taytanda mamandam mana kasunllapachu. ³¹ Paykunaqam ancha tuntukuna. Chaqa manam nimatapis munanllapachu intyindiya. Imata ufrisishpapismi, mana kumplinllapachu. Kanan manam ni pitapis kuyanllapachu ni pirdunanllapachu ni llakipanllapachu. ³² Paykunaqam allita yach'anllapa Tayta Dyus machikushqanda. Yach'anllapapismi: Chay laya uchayuqkunataqam, alli wanchinanllapa, nishpa. Piru chayta yach'ashpapismi, chay laya uchakunata rurashpa kawsanllapa. Kanan runa masinguna paykunashina uchata ruraptinllapam, ancha kushikunllapa.

2

Taytanchiq Dyusmi yumbayninchiqta allita rin jugsawaqninchiq

¹ Chayri mayqannikipis, runa masikitaqa ama jugsayllapachu. Chaqa qamkunapismi paykunashina uchata ruraykangillapa. Chaymi chay runa masikita shimbishpaqa, qamkuna kikiki shimbikaykangi. ² (Piru Tayta Dyusmi dirichuyuq jugsawananchiqqa.) Chaqa allitam yach'anchiqllapa: Taytanchiq Dyusmi tukuy uchayuqkunata allita jushgashpa, rin kastigaq, nishpa. ³ Chaymi suqkunata jushgashpaqa, qam kikiki maluta rurashpa, mana nimatapis ringillapachu washakaq Dyuspa kastigunmandaqa. ⁴ Piru kinsapch'i qamkunaqa Dyusta mana manchashpachu yuyangillapa: Tayta Dyusqam ancha allin. Chaymi mana rinchu kastigawaq, nishpa. Manam chayshinachu. Ashwanmi payqa ancha allin kashpa, agwantashushpa, mana daschu qamkunataqa kastigashungi. Chaymi payqa qamkunata shuyashuykangi, uchaykikunata dijashpa, payta rruqanaykillapa pirdunashunambaq. ⁵ Piru qamkunaqam rumi shungoyuqkuna kashpa, mana nimatapis munangillapachu uchaykikunata dijashpa, bidaykita kambyaytaqa. Chaymi mas uchayuqna kangillapa. Chayraykum Tayta Dyusqa jwisyu diyapi yumbaynikita allita jushgashushpa, ancha rin kastigashuqllapa. ⁶ Chaqa yumbayninchiqtam allita rin jugsawaqninchiq, allita rurashqa kaptinchiq, ichu mana allita rurashqa kaptinchiqpis. ⁷ Wakin runakunaqam mana shaykuq allita rurashpa, Dyusta kasunllapa, paywan llipyashpa, tukuy tyimpu kawsananllapa. Chaymi Taytanchiq Dyusqa paykunata alabashpa, tukuy tyimpu rin kawsachiq. ⁸ Piru Dyusqam piñakushpa, rin kastigaq payta mana kasuq malu ruraqkunata. ⁹ Chaymi paykunaqa ancha padisishpa, rinllapa ñakaq; puntata chay isrraylinukuna; chaymandaqam chay mana isrraylinu kaqkunapis. ¹⁰ Piru Tayta Dyusqam chay alli ruraqkunataqa ancha alabashpa, ancha rin kushichiq, puntata chay Isrrayilmanda kaqkunata; chaymandaqam chay mana isrrayilmanda kaqkunatapis.

¹¹ Chaqa Taytanchiq Dyusqam yumbayta igwalta rin jusgaq. Manam rinchu sawachaq ni mayqan mana alli ruraqta. ¹² Chaymi chay mana isrraylinu kaqkunata rin jusgaq paykunapa liyningunawanlla. Chaqa yach'ashpa imam alli, imam mana allichu nishpapismi, paykunaqa mana allikunata ruranllapa. Piru isrraylinu kaqkunataqam Muysispa liyningunawan rin jusgaq. Chaqa paykunaqam chay liyningunata yach'ashpapis, mana kasunllapachu. ¹³ Manam balinchi Muysispa liyningunata yach'ananchiqllaqa. Ashwanmi Dyusqa munan, yumbay chay liyningunata allita kasunanchiq, paypa wambranguna kananchiqllapa. ¹⁴ Piru chay suq nasyungunamanda wakin kaqkunaqam Muysispa liyningunata mana yach'ashpapis, allita rurashpa kawsanllapa. Chaqa paykunaqam kikin shunqonmandalla yach'anllapa: Imam alli; imam mana allichu, nishpa. ¹⁵ Chaymi chayshina allita rurashpa kawsaptinllapaqa,

yach'anchiqllapa: Paykunapismi shunqonllapapi Dyus munashqanda intyindinllapa, nishpa. Chaqa yuyayningunapim yach'anllapa: Allifachu ruraykani ichu mana, nishpa. ¹⁶ Chaymi jwisyu diyapipis chayshinalla rin kaq. Chaqa Dyusqam Jisukristuwan tukuy ima shunqonchiqqi yuyashqanchiqta rin jusgaq. Chayshinallam qamkunataqa nishushqa kani Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achishushpa.

Isrraylinukunaqam Muysispa liyningunata mana kasushqallapachu

¹⁷ Isrraylinu masiykuna, wakinnikikunaqa alabakashpa, suqkunata ningillapa: Noqaykunaqam Isrrayilmanda kanillapa. Chaymi Tayta Dyusqa masta kuyawanllapa yumbay runakunamanda, nishpa. Chayshinam ancha kriyingillapa Muysispa liyningunapi washakanaykillapa. ¹⁸ Chaymi Muysispa liyningunata yach'akushpaqa, Dyus munashqanda yach'angillapa, allita rurashpa kawsanaykillapa. ¹⁹ Kayshinapismi yuyangillapa: Muysispa liyningunata mana yach'aqkunaqam sarkukunashina. Chaymi paykunata atini yach'achiyta, amana tutayaqpishina purinanllapa, nishpa. ²⁰ Ningillapapismi: Muysispa liyningunatam ancha allita yach'ani. Chaymi chay mana yach'aqkunapa yach'achikuqnin kashpa, allip kaqta atini yach'achiyta: Imam alli; imam mana allichu, nishpa. ²¹ Piru ancha allita yach'achikushpaqa, ¿imaraykutaq qamkunapis chay nishqaykitaqa mana kasungillapachu? Chaqa qamkunaqam yach'achikungi: “Ama suwakuyllapachu”, nishpa. Chayshina nishpaqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa suwakungillapa? ²² Ningillapapismi: “Suqpa warminwanqa ama puñuyllapachu”, nishpa. Chayshina yach'achikushpaqa, ¿imaraykutaq suqpa warminwanqa puñungillapa? Amitu layakunata ch'iqnishpaqa, ¿imaraykutaq adurana wasingunaman yaykungillapa, kusasningunata suwaqqa? ²³ Kanan qamkunaqam Muysispa liyningunata allita yach'ashpaqa, ancha alabakangillapa. Piru chay liykunata mana kasushpaqam, Dyuspa famandaga dañachiykangillapa. ²⁴ Chayraykum Taytanchiq Dyuspa Santu Librumbi nin: “Qamkuna isrraylinukuna mana allita rurashqaykillaparaykum, chay mana isrraylinu kaqkunaqa Dyuspaq mana allikunata rimanllapa,” nishpa.

²⁵ Isrraylinu llaqta masiykuna, qamkuna kwirpuykipi siñalta rurashpa, Muysispa liyningunata kasuptikiqam, chay siñalqa qamkunapaqqa allipta balin. Piru mana kasushpa Muysispa liyningunataqam, kwirpuykipiqa yanqa rurashqallapa kangi chay siñaltaqa. ²⁶ Chay mana isrraylinu kaqkunaqam kwirpumbiqa mana ruranllapachu chay siñaltaqa. Piru paykuna Muysis nishqanda kasuptinllapaqam, paykunapis chay siñalniyuqshinana Tayta Dyuspaqqa. ²⁷ Piru wakinnikiqam siñalniyuq kashpa, Muysispa liyningunata yach'ashpapis, mana kasungillapachu. Rikay chay mana siñalniyuq kaqkunata. Paykunaqam Muysispa liyningunata mana yach'ashpapis, wakinqa Dyus munashqanshina kawsanllapa. Chayshina kawsapinllapaqam, qamkuna yach'aqkuna mana kasushpaqa, mas uchayuq ringillapa kaq. ²⁸ Mayá, chayshina kaptinqa, ¿pikunam Dyuspa ligitimu wambrangunaqa? Manam sawa kwirpunchiqpi siñalta rurashpallachu, ligitimu wambrangunaqa kanchiqllapa. ²⁹ Ashwanmi Dyuspi kriyiptinchiq, paypa Santu Ispiritu uku shunqonchiqqi siñalawanchiq, Dyuspa wambranguna kananchiqllapa. Chay liykunaqam mana atinllapachu washawayninchiqta. Piru Taytanchiq Dyusmi washawaqninchiq, noqanchiqkunata alabawanchiq, awnki runa masinchiqkuna dispriyawaptinchiqpis.

3

1 Chayshina niptiych'i, qamkunaga yuyangimanllapa: ¿Imapaqtaq balin isrraylinu kananchiqllapaga? Ichu ¿imapaqtaq balin kwirpunchiqpi siñalniyuq kananchiqllapaga? nishpa. 2 Piru ancham balin Isrrayil nasyunmanda kananchiqllapaga. Chaqa Tayta Dyusqam Santu Librunda qorqan noqanchiqkunapa karu agwilunchiqkunata. 3 Piru chayshina Santu Librunda qoptimbismi, wakin isrraylinu masinchiqkunaga Dyus nishqanda mana kumplinllapachu. Chayshina paykuna mana kumpliimbismi, Tayta Dyusqa tukuy ima nishqanda rin kumpli. 4 Chaqa yumbay runakuna llullakuptimbismi, Taytanchiq Dyusqa allip kaqtalla rin rimaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Tayta Dyus, qam rimaptikim, yumbay uyashuqkuna rinllapa yach'aq: Taytanchiq Dyusmi allip kaqtalla rimaq, nishpa. Chaymi yumbay jusgashuqta binsishpa, ringi uyarachiq, nishpa.*

5 Piru suq uchayuq runa ninman: “Uchata ruraptiyimi, chay rikawaqkunaga Dyuspaq rinllapa yuyaq: ‘Dyusqam ancha allin. Manam kay uchayuq runashinachu. Chaymi paypi rini kriyiq’, nishpa. Chayshina chay rikawaqkuna Dyusta alabaptinqam, mana balinmanchu Dyusqa kastigawananga, ¿manachu?” nishpa. (Chayshinaqam yuyanman suq ancha tuntu uchayuq runa.) 6 Piru manam chayshinachu. Ashwanmi Tayta Dyusqa ancha rin kastigaq chay uchayuqkunataq. Chaqa payqam ancha allin juyis kashpa, justisyata allita rurashpa, atin jusgayta yumbay runata, warmita.

7 Piru suq uchayuq runa munashpa washakayta ninman: “Llullakushqaraykum Dyusta masta rinllapa alabaq: ‘Dyusmi mana kay llullakuq runashinachu’ nishpa. Chaymi llullakuptiyqa, mana balinchi Dyus kastigawananga, ¿manachu?” nishpa. 8 Piru chayshina rimashpaqam, pay kikinlla ingañakaykan. Chaqa chayshina kaptinqa, ¿ima, masta balinman ancha malukunata rurananchiq, suqkuna Taytanchiq Dyusta masta alabananllapa? ¡Manám! Piru chay rimaqkunaga ashwamba ingañashpa ninllapa: “Pablupismi noqaykunashinalla yach'achikun”, nishpa. Chaymi paykunata Tayta Dyusqa allita jusgashpa, ancha rin kastigaq.

Yumbaymi uchayuqkuna kanchiqllapa

9 Mayá, ¿imatam atinchiq niyta? ¿Isrraylinukuna kashpaqachu, chay mana isrraylinu kaqkunamanda mas allin kanchiqllapa? ¡Manám! Chaqa nishushqallapanam kani: Isrraylinukuna, chay mana isrraylinu kaqkunapismi uchayuqkuna kanchiqllapa, nishpa. 10 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina niwanchiqllapa:

Dyuspaqam mana kanchu ni suq runa ni suq warmi ancha allinqa. Ashwanmi yumbayninchiq uchayuqkuna kanchiqllapa.

11 Manam pipis munanchu intyindiya Dyuspaqqa. Manam pipis munanchu Dyustaqa riqsiya.

12 Chaqa yumbay runakuna, warmikuna uchata rurashpaqam, Tayta Dyusmanda akrakashpa, dañakashqallapa. Chaymi Dyuspaqqa mana kanchu ni suqsitu allita ruraqqa.*

13 Chay uchayuqkunapa mana baliq rimashqangunam Dyuspaqqa ancha ash'nan suq pambashqa wañushqapa kwirpunshina. Chaqa paykuna runa masingunata ingañashpaqam, ancha dañachin kulibrapa bininunshina.*

* 3:4 Salmo 51.4 * 3:12 Salmo 14.1-3 * 3:13 Salmo 5.9; 140.3

¹⁴ Kanan mana shaykuq piñakushpam, runa masinda maldisyanllapa.*

¹⁵ Kanan dasmi kallpanllapa wanchikuq.

¹⁶ Chayshina rurashpaqam, achka runakunata dañachishpa, ancha llakichinllapa.

¹⁷ Chaqa manam munanllapachu suqkunawan shumaqta kawsaytaqa.*

¹⁸ Kanan Taytanchiq Dyustapismi mana nimatapis rrispitanllapachu, nishpa.*

¹⁹ Muysispa liyningunam isrraylinukunata kamachiwanchiq, yumbay chay liykunata kasunanchiqllapa. Piru manam pipis atinchu kumpliyyta yumbay chay liykunataqa. Chaymi chay liykunawanqa mana pipis atinchu washakayta: Manam nima uchayuqchu kani, nishpaqa. Ashwanmi jwisyu diyapi uyaritap Dyusmanda kastigunda rinllapa ch'askiq. ²⁰ Chaqa manam pipis atinchu washakayta Muysispa liyningunata kasushpaqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa chay liykunataqa qowashqallapa kanchiq, yach'ananchiq: Uchayuqmi kani, nishpa.

Taytanchiq Dyusmi Jisuspi kriyiqkunata pirdunashpa, washan

²¹⁻²² Piru kananqam Tayta Dyus yach'achiwashqa kanchiq: Jisukristupi kriyiptiykillam, payqa rin washashuqllapa, nishpa. Chaqa Isrrayilmada kaqkuna, mana isrraylinu kaqkunapismi mana atinchiqllapachu kasuyta yumbay liykunata washakananchiqqa. Chaymi Dyuspaq rimaq Muysis, chay suq rimaqkunapis Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqllapa: Suq Washadurmi shamushpa, rin washawaqinchiq, nishpa. ²³ Chaqa yumbay runakuna, warmikunam uchayuq kanchiqllapa. Chaymi mana atinchiqllapachu washakayta, ancha allin Dyuswan kawsananchiqqa. ²⁴ Chayraykum Jisukristu wañurqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chayshina wañuptinmi, Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, dibaldilla pirdunawaqinchiq, washawanchiqllapa. ²⁵ Chaqa Tayta Dyus munaptinmi, Jisukristu wañurqan, paypi kriyiptinchiqllapa, Tayta Dyus yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chayshinaqam wañurqan, yach'ananchiqllapa: Tayta Dyusqam ancha allin kashpa, washawanchiqllapa, nishpa. Chaymi Jisukristu wañushqan diyakaman, runakuna uchata rurarptinllapaqa, Taytanchiq Dyusqa agwantashpa, paykunataqa manaraq jusgarqancho. ²⁶ Piru kay tyimpupiqam Tayta Dyusqa ancha allin juyis kashpa, atinna Jisuspi kriyiqkunata pirdunawayninchiqta, (Churin Jisukristu noqanchiqkunapaq wañushqanrayku).

²⁷ Chayshina Taytanchiq Dyus washawaptinchiqqa, ¿imapaqtaq balinman alabakananchiqqa? ¿Atinchiqchu alabakayta, Muysispa yumbay liyningunata kasushqanchiqrayku? Manám. Ashwanmi Jisuspi kriyiptinchiqlla, Tayta Dyusqa uchanchiqkunamanda pirdunawananchiq. ²⁸ Chaymi yach'ananchiqllapa: Jisuspi kriyiptinchiqllam, Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq; manam Muysispa liyningunata kasushqanchiqraykuchu, nishpa.

²⁹ Chaqa Tayta Dyusqam mana isrraylinu kaqkunatallachu washan. Ashwanmi chay mana isrraylinu kaqkunatapis washan, Churin Jisuspi kriyiptinllapa. ³⁰ Chaqa suq Dyusllam kan. Payqam Jisuspi yumbay kriyiqkunata pirdunawananchiq, kwirpunchiqpi siñalniyuq ichu mana siñalniyuq kaptinchiqpis. ³¹ Piru amar yuyashunllapachu: Taytanchiq Dyuspa liyningunam manana balincho, nishpaqa. Ashwanmi Jisuspi kriyishpa, mas allitana atinchiqllapa Dyuspa liyningunata kasuyta.

* 3:14 Salmo 10.7 * 3:17 Isaías 59.7-8 * 3:18 Salmo 36.1

4

Tayta Dyusmi Abrajandaqa pirdunarqan, allipta kriyishqanrayku

¹ Mayá, yuyashunllapa chay unay agwilunchiq Abrajambaq. ¿Imatam ruraraqan chay Abrajanqa, Taytanchiq Dyus uchangunamanda pirdunanambaqqa? ² Payqam mana allitachu tukuy imata ruraraqan. Chaqa allitalla rurashpaqam, pay kikin atinanda alabakayta Dyuspa ñawpambi. Piru manam atirqanchu alabakaytaqa. ³ (Ashwanmi Tayta Dyuspi ancha kriyiptin, uchangunamanda washarqan.) Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Abrajanqam Taytanchiq Dyuspi allita kriyirqan. Chaymi Tayta Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana nima uchayuqpaqna riqsishqa”, nishpa. ⁴ Mayá, allita yuyashunllapa: Suq runa trabajaqqam pagunda ch'askin. Chaymi chay pagunqa mana rrigaluchu, ¿manachu? Ashwanmi trabajashpaqa, dirichuyuq chay pagunda ch'askinambaq. ⁵ (Piru noqanchiqkunaqam mana atinchiqchu allitalla rurayta washakananchiqqa.) Ashwanmi Taytanchiq Dyuspi kriyiptinchiqqa, payqa pirdunawaqninchiq, manana nima uchayuqpaqna riqsiwaqninchiq, dibaldilla washawanchiqllapa. ⁶⁻⁷ Chayshinallam chay unay gubyirnu Dabidpis Dyuspa Santu Librumbi chaypaq kayshina iskibrirqan:

Runakuna kushikunqa, tukuy uchangunata Tayta Dyus dibaldilla pirdunashqambaq.

⁸ Taytanchiq Dyus chayshina pirdunashpaqam, manana rinchu niq: Uchayuqmi kangi, nishpaqa. Chayri ancha kushikunqallapa, nishpa.*

⁹ ¿Chayshinaqachu kushikunqa kwirpunllapapi siñalniyuqkunalla? ¡Manám! Ashwan Tayta Dyuspi kriyishpam, rinllapa kushikuq chay mana siñalniyuq kaqkunapis. Mayá, allita yuyashunllapa. Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Abrajanqam Taytanchiq Dyuspi allita kriyirqan. Chaymi Tayta Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana nima uchayuqpaqna riqsishqa”, nishpa. ¹⁰ Chayshinaqa ¿ima tyimpupim Dyusqa pirdunarqan Abrajandaqa? ¿Kwirpumbi siñalta ruraptinna, ichu manaraq siñalakaptin? Taytanchiq Dyusqam pirdunarqanqa, kwirpumbi manaraq chay siñalta ruraptin. ¹¹ Chayshina Dyus pirdunaptinraqmi, Abrajanqa chay siñalta kwirpumbiqa ruraraqan, ama qonqanambaq: Dyusmi pirdunawashqa, paypi kriyishqayrayku, nishpa. Chaymi chay Abrajanqa Dyuspi yumbay kriyiqkunapa taytanchiqshina. Kanan payraykum yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi chay mana siñalniyuq kaqkunatapis pirdunan, paypi kriyiptinllapaqa, nishpa. ¹² Chay Abrajanmi noqaykuna siñalniyuq isrraylinukunapa taytayshinapis. Piru manam wambrangunashinachu kanillapa, kwirpuyllapapi chay siñalta rurashqayraykuqa. Ashwanmi Abrajanshina kriyishqayllaparayku, paypa wambrangunashina kanillapa.

Abrajanmi Taytanchiq Dyus ufrisishqanda allipta kriyishpa ch'askirqan

¹³ Tayta Dyusqam chay Abrajanda karu willkandinda ufrisirqan, yumbay kay mundupi tiyaqkunata kamachinanllapa. Piru manam Muysispa liyningunata kasushqanraykuchu, chayshinaqa ufrisirqanqa. (Chaqa Abrajamba tyimpumbiqam manaraq qarqanchu chay liykunaqa.) Ashwanmi chayshina ufrisirqanqa, allita Dyuspi kriyishqanrayku. Chayshina kriyiptinmi, Taytanchiq Dyusqa uchangunamanda pirdunashpa, manana nima uchayuqpaq riqsirqan. ¹⁴ Chayshina Dyuspi kriyiptinchiqllapam, noqanchiqkunatapis washawanchiqllapa, paywan kawsananchiqllapa. Manam washawanchiqchu Muysispa liyningunata kasushqanchiqraykuqa. Chaqa atiptinchiq washakayta, liykunata

* 4:8 Salmo 32.1-2

kasushpaqam, mana nimapaq balinmanchu Jisuspi kriyinanchiqqa. Tayta Dyus Abrajanda chay ufrisishqambismi mana nimapaq balinmanchu. ¹⁵ Mana kaptin Muysispa liyningunaqam, runakunaqa mana may uchayuqchu kanmanllapa. Piru Muysispa liyninguna kashqanraykum, achka uchayuqkuna mas kastigadu rinllapa kaq, chay liykunata mana kasushqanllaparayku.

¹⁶ Chaymi Taytanchiq Dyusqa Abrajanda ufrisirqan dibaldilla yanapanan, paypi kriyishqanrayku. Chayshinallam noqanchiqkunatapis dibaldilla yanapawanchiq, suq rrigaluta qowanchiqmanshina. Chaymi Dyuspi kriyiqkunaqa Abrajamba wambranshinana kanchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusqam mana yanapanchu Muysispa liyningunata kasuqkunatalaqa. Ashwanmi yanapan Abrajanshina paypi yumbay kriyiqkunatapis. ¹⁷ Chaqa Abrajangam allita Dyuspi kriyirqan. Yach'arqanmi: Tayta Dyusmi kamachikushpalla, tukuy imata ruran. Wañuqkunatapismi kawsachin, nishpa. Chaymi Dyusqa Santu Librumbi kayshina nin: "Abrajan, qamtam akrashushqa kani, achka nasyumbi tiyaqkunapa agwilunshina kanayki", nishpa.* Chayshina niptinmi, Abrajanga allipta kriyirqan.

¹⁸⁻¹⁹ Chaqa Taytanchiq Dyusqam Abrajanda nishqa karqan: "Warmiki Sarapim suq churiyuq kashpa, achka nasyungunapi tiyaqkunapa karu agwilunllapa ringi kaq", nishpa. Piru Saraqam mana nunka wambrayuqchu kashqa karqan. Chayshina Abrajan mana churiyuq kashpapismi, Tayta Dyus nishqanda kriyirqan. Piru ancha achka watakunatam shuyarqanllapa, Taytanchiq Dyus nishqanda kumplinambaqqa. Chaymandaqam Abrajanga warmin Sarawan yaqqana syin watayuq kashpa, wañunan sirkana kaptin, Tayta Dyus nishqanshina, suq wambrayuqna karqan. Chayshinam achka nasyungunapi tiyaqkunapa karu agwilun karqan. ²⁰ Chaqa Abrajangam ancha allita kriyishqa karqan: Taytanchiq Dyusmi chay ufrisishqanda allipta rin qowaq, nishpa. Chaymi Dyus nishqanda mana shaykuq kriyishpa, ancha alabarqan. ²¹ Chaqa ancham yuyakushqa karqan: Tayta Dyusmi ancha pudirniyuq kashpa, yumbay chay ufrisishqanda atin rurayta, nishpa. ²² Chaymi Taytanchiq Dyuspi allita kriyiptinqa, Dyusqa Abrajanda uchangunamanda pirdunashpa, ancha allin runapaqna rigsirqan.

²³ Piru Dyusqam mana nirqanchu: "Noqapi kriyiptinmi, Abrajandalla allin runapaq riqsini", nishpaqa. ²⁴ Ashwanmi chayshinaqa nin paypi yumbay kriyiqkunapaqpis. Chaqa noqanchiqkunapisimi Tayta Dyuspi kriyinchiq: Paymi Siñurninchiq Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa, nishpa. ²⁵ Chaqa payqam Churin Jisusta kuntraqkunaman intrigakurqan, uchanchiqkunarayku wañunambaq. Chaymandaqam chay wañushqanmanda kawsachimurqan, noqanchiqkunata uchanchiqkunamanda washawananchiq.

5

Taytanchiq Dyusmi pirdunawaqinchiq, mana uchayuqpaqna riqsiwanchiq

¹ Siñurninchiq Jisukristupi allipta kriyiptinchiqmi, Taytanchiq Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq. Chaymi manana manchanchiqllapachu: Tayta Dyusmi rin kastigawaqinchiq, nishpaqa. Ashwanmi Jisukristu pirdunawaptinchiq, Tayta Dyus ancha kushikun noqanchiqkunawan. ² Chayshina kriyiptinchiqllapam, Tayta Dyusqa ancha

* 4:17 Génesis 17.5

allin kashpa, dibaldilla pirdunawanchiq. Chaymi paypi yuyakushpa, ancha kushikunchiqllapa: Llipyaykaq Tayta Dyuswanmi pulla rinchiqllapa kawsaq, nishpa. ³ Yach'anchiqpismi: Padisishpaqam, mas allita yach'akunchiqllapa Jisuspi mana shaykuq yuyakuypa, nishpa. Chaymi padisishpapis, kushikunchiqllapa. ⁴ Chayshina mallipadu kashpa, Jisuspi mana shaykuq kriyiptinchiqqam, Taytanchiq Dyusqa ancha kushikun. Chayshina kushikushpam, ancha yanapawanchiq, paypi mas allita yuyakunanchiqllapa. ⁵ Chaymi Tayta Dyusqa Santu Ispiritunda qowanchiq, yach'achiwananchiq: Tayta Dyusmi ancha kuyashungillapa, nishpa. Chayshina niwaptinchiqmi, ancha allita yach'anchiqllapa: Tayta Dyusqam yumbay niwashqanchiqta rin kumpli. Manam rinchiqchu penqakuq: Yanqam paypi yuyakushqa kani, nishpaqa.

⁶ Chaqa yumbay noqanchiqkunaqam (uchayuq kashpa) mana atirqanchiqchu washakaytaqa. Chaymi Tayta Dyusqa munashqan tyimpupi Churin Jisukristuta kach'amurqan, wañushpa yumbay uchanchiqmanda washawananchiq. ⁷ Manam ni pipis munanmanchu wañuyta, ni suq allin kaqta washanambaqqa. Piru kinsapch'i mayqan runa wañunman, suq ancha allin kaqta washanambaq. ⁸ Piru noqanchiqkuna uchayuqraq kaptinchiqmi, Jisukristuqa wañurqan, uchanchiqkunaqanda washawananchiq. Chayshina wañuptinmi, Tayta Dyusqa noqanchiqkunata allita yach'achiwananchiq: Ancham kuyaykillapa, nishpa. ⁹ Chaqa Jisukristu wañuptinmi, Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq. Chaymi kananqa paywan allina kashpa, mas allita yach'anchiqllapa: Jisukristum rin washawaqinchiq, Tayta Dyus jwisyu diyapi ama kastigawananchiq, nishpa. ¹⁰ Chaqa noqanchiqkunam Tayta Dyusta kuntraptinchiqpis, payqa Churin Jisusta kach'amurqan, wañushpa, yumbay uchanchiqmanda washawananchiq. Chaymi kananqa shumaqta atinchiq kawsayta Dyuswanqa tukuy tyimpupaq. ¹¹ Manam chayshinallachu yanapawanchiqqa. Ashwanmi Churin Jisuswan noqanchiqkunata ancha kushichiwananchiq. Chaqa Siñurninchiq Jisukristum washawashqa kanchiq, shumaqtana Taytanchiq Dyuswan kawsananchiq.

Punta runa Adan rurashqanraykum wañunchiq; piru Jisukristu rurashqanraykum rinchiq kawsaq

¹² Ancha unay tyimpupim chay punta agwilunchiq Adan Dyusta mana kasushpa, uchata rurarqan. Chaymi wañurqan. Chayshinallam chay Adamba tyimpunmandapacha kanagaman yumbay karu willkanguna wañunchiqllapa. Chaqa yumbayninchiqmi uchata ruranchiqllapa. ¹³⁻¹⁴ Chay punta runa Adanqam Dyus kamachishqandaqa mana kasurqanchu. Chay karu willkangunapismi manaraq Muysispa liyninguna kaptin, uchata rurashpa, Adanshina wañurqanllapa. Piru Dyuspa liyningunata manaraq yach'ashpam, paykunaqa mana disprisyarqanchu Dyustaqa chay Adanshinaqa. Chaymi Dyusqa paykunataqa mana rinchu anyaq: “Chay kamachikushqaytam mana kasushqachu kangi”, nishpaqa. Piru chay punta runa Adanraykum yumbayninchiq rinchiqllapa wañuq. Piru Jisukristu-raykum tukuy tyimpupaq rinchiqllapa kawsaq.

¹⁵ Chaqa chay Adan uchata ruraptinmi, yumbay runakuna, warmikuna wañunchiqllapa. Piru Jisukristu wañuptinmi, Tayta Dyusqa achka runata, warmita dibaldilla washawashqa kanchiqllapa, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. ¹⁶ Chaymi Dyus rurashqanqa mana nimapis igwalchu chay Adan rurashqanwanqa. Chaqa Adanmi suq uchatala rurashpa, yumbay runata, warmita ancha dañachiwashqa kanchiq, uchayuq kananchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa listuna karqan, noqanchiqkunata

kastigawananchiq. Piru kananqam Jisukristu wañushqanrayku, Taytanchiq Dyusqa yumbay chay uchanchiqmanda dibaldilla pirdunawanchiq. ¹⁷ Manchu chay runa Adanlla uchata rurashpa, ancha dañachiwashqa kanchiq, yumbayninchiq wañunanchiqpaq. Piru Jisukristullam wañushpa, achka noqanchiqkunata washawashqa kanchiq. Chaymi Tayta Dyusqa dibaldilla yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq, suq bidapi pudirniyuq kananchiq.

¹⁸⁻¹⁹ Chay agwilunchiq Adan Taytanchiq Dyusta mana kasushpa, uchata ruraptinmi, yumbay noqanchiqpis uchata rurashpa, uchayuq kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay runata kastigawananchiq karqan. Piru Jisukristu ancha allin kashpa wañushqanraykum, Taytanchiq Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawanchiq, amana kastigadu kananchiq. Chaqa Churin Jisukristu Tayta Dyusta allita kasushqanraykum, paypi yumbay kriyiqkunataqa mana nima uchayuqpaqna rigsiwanchiq. ²⁰ Tayta Dyusqam liyningunata Muysista qorqan, yumbayninchiq yach'ananchiq: Uchayuqkunam kanchiqllapa, nishpa. Piru chayshina yach'ashpismi, mas uchata rurarganchiqllapa. Piru chayshina ancha uchayuqkuna kaptinchiqismi, Taytanchiq Dyusqa ancha allin kashpa, yumbay uchanchiqmanda pirdunawarganchiq. ²¹ Chaqa yumbay runakuna, warmikuna uchata rurashpaqam, wañunanchiqna karqanchiqllapa. Piru Jisukristum wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymi paypi kriyiptinchiqllapa, Tayta Dyusqa ancha allin, ancha pudirniyuq kashpa, pirdunawashqa kanchiq, paywan syilupi tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

6

Jisuspi kriyishpaqa, ama uchata rurashunchu

¹ Mayá, kananqa ¿imatam yuyanchiqllapa? Taytanchiq Dyus kuyawaqninchiq, tukuy uchanchiqmanda pirdunawaptinchiq, ¿mas uchatachu rurashun, chay uchamandapis pirdunawananchiq? ² ¡Manám! ¡Amar nimatapis uchataqa rurashunchu! Chaqa Jisuspi kriyishpaqam, chay unay bidanchiqtaqa pambashqashinana kanchiq, amana nima uchata rurashpachu kawsananchiqllapa. ³ Qamkunaqam allita yach'angillapa: Noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishpa, shutikushpaqam, paywanna pulla pambadushina karqanchiq, nishpa. Chayri Jisukristu pambadu kashqanshina, noqanchiqkunapis chay unay bidanchiqta pambashun, amana maluta rurananchiqllapa. ⁴ Chaqa Jisukristupi kriyishpaqam, pay pambakashqanshina noqanchiqkunapis yakupi shutikushpa pambakarqanchiq. Chaymandaqam yakumanda llugshishpaqa, mushuq bidayuqna kanchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, Churin Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam noqanchiqtapis yanapawanchiq, mushuq bidapina kawsananchiqllapa.

⁵ Jisukristu wañushqanshinam noqanchiqkunapis wañushqanshinana kanchiqllapa, amana uchata rurananchiqllapa. Chayshinalla Jisukristu kawsamushqanshinam, noqanchiqkunapis rinchiqllapa kawsamuq. ⁶ Kanan allitam yach'anchiqllapa: Jisukristum wañurqan suq kruspi klabaptinllapa, nishpa. Chaymi pay wañushqanshina, noqanchiqkunapis wañushqanshinana kanchiq, amana uchata rurananchiqllapa. Piru Jisuspi manaraq kriyishpaqam, chay mana baliq yuyayninchiqkunata kasurqanchiqllapa suq patrundashina. Piru kananqam chay yuyaykunaqa manana atinchu kamachiwayninchiqta, uchata rurananchiqqa. ⁷ Chaqa suq runa wañushqaqam manana pitapis kasunchu, uchata ruranambaqqa. (Chayshinallar noqanchiqkunapis kashunllapa). ⁸ Chaymi noqanchiqkuna

wañushqashina kashpaqa, allita yuyakunchiqllapa: Jisukristuwanmi pulla rinchiqllapa kawsaq, nishpa. ⁹ Chaqa yach'anchiqpismi: Jisukristum wañushqanmanda kawsamushpa, wañuyta binsirqan. Chaymi manana nunka rinchu wañuriq, nishpa. ¹⁰ Chaqa payqam suq kutindalla wañurqan, dyabluta binsishpa, uchanchiqkunamanda washawananchiq. Chaymandaqam wañushqanmanda kawsamushpaqa, Taytanda sirbisha kawsaykan. ¹¹ Chayshinar qamkunapis wañushqashina kayllapa, amana uchakunata ruranaykillapa. Kananmandaqar Siñurninchiq Jisukristu yanapashuptin, Taytanchiq Dyusta sirbisha kawsayllapa.

¹²⁻¹³ Chayshina kriiptikillapam, Dyusqa mushuq bidatana qoshushqalapa. Chayri chay mana baliq yuyaynikunata dijashpa, kwirpuykillapata sujitashpa, amana nima maluta rurayllapachu. Ashwanri tukuy kwirpuykita, yuyaynikunatapis Dyusta intrigayllapa, pay munashqanda rurashpa kawsanaykillapa. ¹⁴ Manam rinchiqllapachu washakaq Muysispa liyningunata kasushpaqa. Ashwanmi Tayta Dyuspi yuyakuptinchiq, payqa dibaldilla washawanchiqllapa. Chaymi chay mana baliq yuyayninchiqkunaqa manana atinllapachu amalasqa kamachiwayninchiqta, uchakunata rurananchiqqa.

Dyusta allita kasushun

¹⁵ Piru Tayta Dyus chayshina dibaldilla washawaptinchiqqa, ¿atinchiqlapachu kawsayta uchata rurashpa? ¡Manám! ¡Amar nima uchataqa rurashunchu! ¹⁶ Chaqa qamkunaqam allita yach'angillapa: Suq runa patrumbi trabajaqqam chay patrunnindalla kasun, ¿manachu? Chayshinallam Taytanchiq Dyusta kasuptikillapaqa, payqa rin uchaykimanda pirdunashuq, amana uchayuqkuna kanaykillapa. Piru dyabluta kasushpa, uchata rurashpaqam, ringillapa chingaq. ¹⁷ Manchu unayqa amalas uchata rurashpaqa, dyablupa randishqa kriyadunshina kawsarqaykillapa. Piru kananqam Tayta Dyuspaq yach'akushpaqa, paytana tukuy shunqo allita kasuykangillapa. Chaymi noqaqa Dyusta ancha pagikuni. ¹⁸ Chaqa Taytanchiq Dyusqam qamkunata ancha yanapashushqa, amana uchata rurashpa, librina kawsanaykillapa. Chaymi kananqa Tayta Dyus munashqanda rurashpa kawsaykangillapa. ¹⁹ Chaymi kay kumparasyunwan bidaykipaq rini yach'achishuqllapa, allita intyindinayki. Chaqa kayshina mana yach'achishuptiyqam, mana atingillapachu allita intyindiyaqa. Unayqam dyabluman intrigakashpa, paytalla kasushpa, kawsarqaykillapa, randishqa kriyadu patrunninda kasuqkunashina. Chaymi ancha qawch'u karqaykillapa, uchata ruranaykillapa. Piru kananqar intrigakayllapa Dyusman, ancha qawch'u kanayki, alli kaqkunatalla ruranaykillapa.

²⁰ Unayqam uchata rurashpaqa, mana baliq patrumba kriyadunguna karqaykillapa. Chaymi mana munarqaykillapachu allita kawsayta. ²¹ Piru chayshina uchata rurashpaqam, ¿imatam ganarqaykillapa? ¡Manam ni-matapis ganarqaykichu! Ashwanmi chinganayki karqaykillapa. Chaymi kananqa chay rurashqaykita yuyashpa, ancha penqakungillapa. ²² Piru Taytanchiq Dyusmi chay uchaykikunamanda washashushqallapa, amana dyablupa kriyadunguna kanaykillapa. Chaymi kananqa Dyusta sirbiptikillapa, payqa ancha yanapashungi, paytana allita kasushpa kawsanaykillapa. Chaymandaqam sylulman rin apashuqllapa, paywan tukuy tyimpu kawsanaykillapa. ²³ Piru uchata rurashpaqam, pagunchiqta rinchiq ch'askiq. Chay paguqam rin kaq infyrinu. Piru Jisukristupi kriiptinchiqqam, Tayta Dyusqa dibaldilla sylulman rin apawaqninchiq, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

7

Pablum suq kumparasyunda rurarqan kasaraqwan

¹ Kriyiq masitakuna, qamkunaqam allita yach'angillapa liykunapaq. Chay liykunataqam kasunchiqllapa wañunanchiq diyakamanlla, ¿manachu? ²⁻³ Mayá, kay kumparasyumbaq yuyashunllapa: Chay liykunaqam suq warmi kasarashqata kamachin, qosanwanlla kanambaq wañunan diyakaman. Chaymi suqwan kashpaqa, ancha uchayugna kidan. Piru qosan wañuptinqam, chay warmiqa sultirashinana kidan. Chaymi munashpa kasaraytaqa, suqwan atin kasarariyta. Chayshina kasarashpa, chay runanwan puñushpaqa, mana uchayugchu kidan.

⁴ Kuyashqay kriyiq masitakuna, chay unay liykunaqam noqanchiqkunapaqqa chay warmipa qosan wañushqanshina. Chaqa kanan noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishpaqam, suq warmi suq runawan kasarashqina kanchiqllapa. Chaymi Jisustana kasushpaqa, manana chay unay liykunataqa kasunchiqllapachu. Chaqa kananqam chay kawsamuq Jisuspa warminshinana kanchiqllapa, Taytanchiq Dyus munashqanda rurashpa kawsananchiqllapa. ⁵ Piru manaraq kriyishpa Jisuspiqam, Muysispa liyningunata yach'ashpapis, mana munashpa kasuyta, masta animakarqanchiq uchata rurananchiqllapa. Chaymi kwirpunchiqta kasushpa, chingananchiqpaqna karqanchiqllapa. ⁶ Piru Jisuspi kriyishpaqam, manana chay unay iskiyishqan liykunapa kriyadunshinachu kanchiqllapa. Ashwanmi kananqa Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, mushuq bidapi librina kawsananchiq, Dyusta kasushpa.

Noqanchiqllaqam mana atinchiqchu ancha allita ruraytaqa

⁷ Chayshina kaptinqa, ¿imatam nishun? ¿Muysispa liyningunaqachu malu, nishpa? ¡Manám! Ashwanmi chay liykuna niwanchiq; Kaymi alli, kaymi mana allichu, nishpa. Chaqa chay liykunaqam yach'achiwanchiq; Runa masikipa kusaningunata ama anchaq munakuychu, nishpa. Chayta mana niwaptinchiqqam, chay kusaningunata munakushpaqa, mana yach'ananchiqtachu: Uchatam ruraykani, nishpaqa. ⁸ Piru Muysispa liyninguna kamachiwaptin, uchata ama ruranaypaqqam, noqaqa masta munarqay chay uchata rurayta. Piru chay liykuna mana kaptinqam, mana yuyanaytachu chay uchakunata ruranaypaqqa. ⁹ Chaqa unay tyimpupi manaraq chay liykunata yach'ashpaqam, uchata rurashpapis, yuyarqay: Allin runam kani, nishpa. Piru chay liykunata yach'akushpaqam, masta munarqay uchata rurayta. Chaymi intyindirqay: Rinim chingaq. Manam atinichu chay liykunata kumpliyytaqa washakanaypaq, nishpa. ¹⁰ Piru Tayta Dyusqam chay liyningunata qowarqanchiq, allita kasushpa, washakashpa, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. Lukismi chay liyningunataqa mana atirqaychu kasuyta. Chaymi chay liykunaqa chingachiwanambaq karqan. ¹¹ Piru noqaqam puntata yuyarqay: Yumbay liykunata atini kasuyta, noqa kikiylla washakanaypaq, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, noqa kikiylla ingañakaykarqay. Chaqa mana atishpa tukuy liykunata kasuytaqam, chinganaypaq karqay.

¹² Chaymi niykillaqa: Dyuspa liyningunaqam ancha allin, ancha santu, mana nima maluchu, nishpa. ¹³ Piru ¿chayshina allin kashpapischu, dañachiwarqan chinganaypaq? ¡Manám! Ashwanmi uchata rurashpa, noqa kikiylla dañakarqay chinganaypaqqa. Piru chay allin liykunaqam yach'achiwarqan: Ancha fiyutam ruraykangi, nishpa. Piru chayshina yach'achiwaptinmi, noqaqa intyindishpa: Uchaykunaqam dañachiwaykan

chinganaypaq, nishpaqam, masta animakarqay, chay uchakunata ruranaypaq.

¹⁴ Allitam yach'anchiqllapa: Chay allin liykunatam Dyuspa Santu Ispir- itun gowashqallapa kanchiq, nishpa. Piru noqaqam mana allitaq rur- anichu. Chaqa kwirpuy munashqandalla rurashpam, dyabluta kasuykani suq randishqa kriyadu patrunninda kasuqshina. ¹⁵ Piru noqaqam mana intyindinichu: ¿Imaraykum uchata rurani? nishpaqa. Chaqa munashpa allita ruraytapismi, mana atinichu. Chayshina mana munashpa uchata ruraytapismi, chay uchakunata rurani. ¹⁶ Chaymi uchata mana munashpa ruraytaqa, intyindini: Dyuspa liyningunaqam ancha allin, nishpa. Piru chayshina intyindishpapismi, chay uchakunata rurani. ¹⁷ Chaqa shunqoypi kaq mana baliq yuyayniykunam animachiwan, chay uchakunata amalas ruranaypaq. ¹⁸ Chaymi munashpa allitalla ruraytapis, mana atinichu. Chayraykum yach'ani: Ancha uchayuq runam kani, nishpa. ¹⁹ Chaqa munashpa allitalla ruraytapismi, mana atinichu. Ashwanmi mana mu- nashpapis, chay uchakunata rurani. ²⁰ Chayshina mana munashpapismi, jifuyrayku uchakunata rurani. Chaqa shunqoypi uchakuna kaptinmi, chay mana baliqkunata rurani.

²¹ Chaymi allitalla munashpa ruraytapis, ashwamba uchakunata ru- rani. ²² Piru Dyuspa liyningunaqam ancha gustawan shunqoypi. ²³ Piru chayshina gustawaptimbismi, noqaqa uchayuq kashpa, ishka yuyayniyuq kani. Suq yuyayniymi Dyusta ancha munan kasuyta. Piru suq yuyayniyqam kwirpuy munashqandalla ancha munan rurayta. Chaymi chay yuyayniyku- naqa suq girrapishina pilyaptin, mana atinichu allita rurashpa kawsaytaqa. Chaqa suq prishushinam chay mana baliq yuyayniya kasuni. ²⁴ Chaymi an- cha llakishpa yuyani: ¿Piraq yanapawanman, chay mana baliq yuyayniyku- nata dijanaypaq, ama chinganaypaq? nishpa. ²⁵ ¡Taytanchiq Dyusllam Sifurninchiq Jisukristuwan atin yanapawaytaqa! ¡Chaymi paykunata ancha pagikuni!

Piru nishushqayshinam, ishka yuyayniyuq kashqa kani. Suq yuyayniymi Dyuspa liyningunata ancha munan kasuyta. Piru suq yuyayniyqam uchakunata ancha munan rurayta. Chaymi noqa sapalayllaqa mana atinichu allitalla rurashpa kawsaytaqa.

8

Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawanchiq, kayshina kawsananchiqllapa

¹ Kanangam Jisukristupi yuyakuqkunataqa Tayta Dyusqa tukuy uchanchiqmanda pirdunawaqninchiq, manana rinchu kastigawaqninchiq. Chaqa mananam kwirpunchiq munashqan uchakunata rurashpachu kawsananchiqllapa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpana kawsananchiqllapa. ² Chaymi noqaqa Jisukristupi yuyakushpa, Santu Ispiritunda kasuptiyqa, mushuq bidata gowashqa. Chaqa payqam yanapawan, amana uchata rurashpa kawsanaypaq. Chaymi manana rinichu chingaqa. ³ Piru noqanchiqkunalla ancha munashpa Muysispa liyningunata kasuytaqam, uchayuqkuna kashpa, mana atirqanchiqllapachu kumpliyytaqa. Chaymi chay liykunaqa mana atirqanchu washawayninchiqta. Piru Taytanchiq Dyusmi chay liykunamanda mas pudirniyuq. Chaymi Churin Jisusta kay pachaman kach'amurqan, kwirpuyuq runa kanambaq. Chayshina kwirpuyuq kashpapismi, mana nima uchata rurarqanchu. Piru suq kruspim wafurqan, uchanchiqkunapaq pagarakunambaq, amana kastigadu kananchiqllapa. ⁴ Chayshinam wafurqan, Dyustana kasushpa kawsananchiqllapa. Chaqa

Dyuspa Santu Ispiritungam yanapawanchiq, Dyus kamachikushqanda kasushpa, amana kasunanchiq mana baliq yuyayninchiqkunataqa.

⁵ Chaqa wakin runakunaqam mana baliq yuyayningunata rurashpaqa, kwirpun munashqandalla yuyanllapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kasuqkunaqam Dyus munashqandalla yuyanllapa. ⁶ Chaqa noqanchiqkuna kwirpunchiq mana alli munashqanda yuyashpaqam, tukuy tyimpupaq rinchiqlapa chingaqa. Piru Tayta Dyus munashqanda yuyashpaqam, paywan pulla kushikushpa, tukuy tyimpu shumaqta rinchiqlapa kawsaq. ⁷ Piru wakin runa, warmi kwirpun munashqandalla rurashpaqam, Tayta Dyusta kuntraykanllapa. Chaqa manam munanllapachu ni atinllapachu Dyuspa liyningunata kasuytaqa. ⁸ Chaymi paykunaqa munashqandalla rurashpa, mana atinllapachu Tayta Dyusta kushichiytaqa.

⁹ Piru qamkunaqam mana paykunashinachu kawsangillapa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun shungoykipi tiyan. Chaymi payta kasushpa kawsangillapa. Piru mayqanniki Jisuspa Santu Ispiritun mana tiyaptinqam, mana Jisukristuwanchu kangillapa. ¹⁰ Piru kananqam Jisukristupa Ispiritun noqanchiqkunapi tiyaptin, Tayta Dyusqa manana uchayupaq riqsiwanchiqllapa. Chaymi ispiritunchiqqa manana rinchu wañuq. Piru kwirpunchiqmi wañun, chay unay uchakunata rurashqanchiqrayku. ¹¹ Kanan Dyuspa chay Santu Ispiritunmi Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam Ispiritunga noqanchiqkunapi tiyashpa, rin kawsachimuq kwirpunchiqta wañushqanmanda.

¹² Chaymi masitakuna, Tayta Dyusta ancha dibiranchiq, chayshina wañushpa, washawashqanchiqrayku. Chayri amana kawsashunchu chay mana baliq yuyayninchiqkunata kasushpaqa. ¹³ Chaqa chay mana baliq munashqaykita rurashpaqam, wañushpa ringillapa chingaqa. Piru Dyuspa Santu Ispiritun yanapashuptinmi, chay mana baliq kusaskunataqa amana ruranaykillapa, Dyuswan pulla ringillapa kawsaq.

¹⁴ Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpaqa, Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. ¹⁵ Chaqa chay Santu Ispiritundaqam mana ch'askirganchiqchu suq randishqa kriyadushina, Taytanchiq Dyusta manchananchiqqa. Ashwanmi paytaqa ch'askirganchiq, Tayta Dyuspa wambranguna kananchiq. Chaymi kananqa dirichuyuq kanchiq Dyusta ninanchiq: "Taytaymi kangi", nishpa. ¹⁶ Chaqa chay Ispiritungam noqanchiqkunapi tiyashpa niwanchiqllapa: "Dyuspa wambrangunanam kangillapa", nishpa. ¹⁷ Chaymi Churin Jisukristuwan pulla rinchiqlapa ch'askiq suq shumaq irinsyata. Chaqa kay mundupi Jisuspi kriyiptinchiq, suqkuna padisichiwanchiq. Piru chayshina padisishpaqam, syilupi Jisuswan pulla lipiyashpa, rinchiqlapa kamachikuq.

Taytanchiq Dyustam shuyaykanchiq, syiluman apawananchiq

¹⁸ Kay pachapiqam ancha ñakanchiqlapa. Piru alitam yach'ani: Suq diyam syilupi ancha llipyaq Siñurninchiqwan kushikushpa, rinchiqlapa yach'aq: Kay kushikushqanchiqpaqqam chay ñakashqanchiqqa mana nimachu kashqa, nishpa. ¹⁹ Tayta Dyus tukuy ima rurashqanmi ancha shuyakuykan, Dyusqa noqanchiqkunapaq ninambaq: "Kaykunam wambraykuna", nishpa. ²⁰⁻²¹ Chaqa runakuna uchakunata ruraptinllapam, Tayta Dyusqa دچارقان, pay tukuy ima rurashqanguna dañakanambaq. Piru chayshina dijashpismi, ufrisikurqan: "Suq diyam yumbay wambraykuna noqawan pulla lipiyashpa, rinllapa kamachikuq. Mananam rinllapachu wañuq. Chay diyapiqam tukuy ima rurashqayqa manana rinchu dañacaq. Ashwanmi allichaptiy, chay rurashqaykunaqa rinllapa kushikuq chay wambraykunawan", nishpa.

²² Chaqa yach'anchiqllapam: Tayta Dyus tukuy ima rurashqangunam ancha padisishpa kanangaman kijakun, suq warmi qeshyanambaq padisigshina. ²³ Chaymi noqanchiqkuna Santu Ispirituwan kashpapis, Dyus chay rurashqangunawan pulla padisinchiqllapa. Piru Taytanchiq Dyusqam chay Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, yach'ananchiq: Suq diyam masta rin yanapawaqinchiq, nishpa. Chaymi kay mundupi padisishpapis, ancha shuyakuykanchiq, Tayta Dyus akrashqan wambrangunata yumbay irinsyanchiqta qowananchiqkaman. Chay diyapim payqa suq mushuq kwirputana rin qowaqinchiq. ²⁴ Chaqa Taytanchiq Dyuspi kriyiptinchiqmi, payqa washawashqa kanchiq, suq diya paypa pullan sylupi kawsananchiq. Lukismi manaraq rikanchiqchu chay ufrisiwashqanchiqtaq. Piru Dyuswan sylupi kashpaqam, manana nisisaryuchu rin kaq pay niwashqanchiqpi yuyakunanchiqqa. Piru kanangam shuyakuykanchiq, chay manaraq rikashqanchiq kumplinambaq. ²⁵ Chaymi manaraq rishpa sylumanqa, mana shaykuq shuyakuykanchiq, chayman rinanchiqllapa.

²⁶ Mana yach'apinchiq Dyusman allita mañakuytam, paypa Santu Ispiritun ancha yanapawanchiq mas allita mañakunanchiq. Chaqa ancha syintishpam llakiypaqta, rrugakun noqanchiqkunapaq mana ni palabrakunata rimashpa. ²⁷ Kanan Tayta Dyusqam tukuy ima yuyashqanchiqta allita yach'an. Chaymi chay Santu Ispiritun noqanchiqpaq mañakushqanda ancha allita intyindin. Chaqa chay Santu Ispirituqam Taytanchiq Dyus munashqanshinalla mañakun.

Tayta Dyuswanmi tukuy ima mana allikunata atinchiq binsiyta

²⁸ Yach'anchiqllapam: Tayta Dyusmi qayawashqa kanchiq, pay munashqanshina kawsananchiq. Chaymi payta kuyaqkunataqa tukuy imapi byinninchiqpaq yanapawanchiq, nishpa. ²⁹ Chaqa unaymandapacha manaraq nasiptinchiqmi, Tayta Dyusqa riqsiwaqinchiq akrawarqanchiq, Churin Jisusshina kananchiqllapa, Jisusqa yumbay noqanchiqkunapa kulaka masanchiqshina kanambaq. ³⁰ Chayshina akrawaqinchiqmi, Dyusqa qayawarqanchiq, paypa wambranguna kananchiqllapa. Chayshina qayawaqinchiqmi, uchanchiqkunamanda pirdunawaqinchiq, mana uchayuqpaqna riqsiwanchiqllapa. Chaymi Jisukristuqa rin yanapawaqinchiq pudirninwan, payshina llipyashpa, paywan kamachikunanchiq.

³¹ Tukuy chayta yach'ashpaqam, allita kayshina yuyakunchiqllapa: Tayta Dyus yanapawaptinmi, mana ni pipis atinqachu binsiwayta, nishpa. ³² Chaqa Tayta Dyusqam mana nimata mich'awaqinchiqchu, sapalan Churin Jisusta kay pachaman kach'amurqan, noqanchiqkunapaq wañunambaq. Chayshina kikin Churin Jisusta intrigakushpam, Tayta Dyusqa tukuy imapi noqanchiqkunata rin yanapawaqinchiq, ¿manachu? ³³ Chayshina Tayta Dyus akrashqangunata mana uchayuqkunapaq riqsiwaptinchiqqam, mana pipis atinqachu shimbiwayninchiqta: "Uchayuqkunam kangillapa", nishpaqa. ³⁴ Chaqa Jisukristum wañurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiqllapa. Chaymandaqam kawsamushpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyashpa, rrugakuykan, noqanchiqkunata yanapawananchiq. Chaymi mana pipis atinqachu shimbiwayninchiqta: "Uchayuqmi kang'i", nishpaqa, kastigadu kananchiqllapa. ³⁵ Chaqa mana ni pipis ni mayqambis atinmanchu Jisukristuta disanmachiya, ama kuyawananchiqqa: ni ñakaykuna, ni llakikuna, ni qesachawaqinchiqkuna, ni ambruna, ni mana kaptin mudananchiq, ni uchayuqkuna jurapawaptinchiq, ni atun kuchilluwan

wanchiwaptinchiq. ³⁶ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi paypaq rimaqkuna payta nin:

Tayta Dyus, qamta sirbishuptiylapam, chay kuntrashuqkuna tukuy uras munanllapa wanchiwayllapata. Manchu wishakunata kamalman apanllapa wanchiq (wanchinanllapa). Chayshinallam noqaykunatapis munanllapa wanchiwayta, nishpa.*

³⁷ Piru chayshina munashpa wanchiwayninchigtam, mana nimatapis atinlapachu binsiwayninchigta. Ashwanmi Jisukristu ancha kuyawaqinchiq yanapawanchiq, Dyuspi allita yuyakushpa, dyabluta, tukuy ima maluta binsinanchiqllapa. ³⁸ Chaymi kawsaykaptinchiq ichu wañuptinchiqpis, mana nimapis atinqachu akrawayninchigta Tayta Dyusmanda, noganchiqkunata ama kuyawananchiqqa. Manam atinchu ni mas kamachikuq anjilkuna, ni mas kamachikuq dyablukuna, ni suq laya kamachikuqkuna, ni kay tyimpupi kawsaqkuna, ni shamug tyimpupi kawsaqkunapis. ³⁹ Manamir rinllapachu akrawaqinchiq ni altupi puriqkuna ni kay allpapa warambi kaqkuna ni suq laya kaqkunapis. Chaqa Taytanchiq Dyusmi Siñurninchiq Jisukristuta kach'amushpa, ancha allita yach'achiwashqa kanchiq: Ancham kuyaykillapa, nishpa.

9

Dyusmi akrashqa isrraylinukunata, nasyunnin kanambaqllapa

¹ Kriyiq masitakuna, Jisukristupi tukuy shunqo kriyiptiymi, Dyuspa Santu Ispiritun shunqoypi tiyashpa yanapawan, allip kaqtalla qamkunata nishunaypaq. Chaymi kayta niykillapa, mana nimata llullakushpachu: ² Ancham llakini (llaqta masiy isrraylinukunapaq, Jisuspi mana kriyiptinllapa. Chaqa chay llaqta masiykunatam ancha kuyani.) ³ Chaymi atishpaqa, intrigakayman paykunapa rrimplasun chinganaypaq, paykunata washanaypaq. ⁴ Chaqa noqagam paykunawanqa Isrrayilpa karu willkanguna kanillapa. Tayta Dyusmi akrawarqanllapa, paypa wambranguna kanayllapa. Unay agwiluykunam Tayta Dyuspa Ilipyayninda rikarqanllapa. Chaymandaqam paykunawan suq tratuta rurashpa, Muysispa liyningunata qorqan. Paykunataqam yach'achirqan, paytalla adurananllapa. Paykunataqam ufrisirqan, Akrashqan Washadurta kach'amunambaq. ⁵ Chaqa chay unay isrraylinu agwiluykunapa karu willkangunam kanillapa. Noqaykunamandam Dyus Akrashqan Washadur Jisuspi nasirqan. Payqam Dyus. Chaymi tukuy imata, tukuy maypi kamachin. Chayri payqa tukuy tyimpu alabashqa kanqa. ¡Chayshina kanqa!

⁶ Dyusqam isrraylinukunata ufrisishqanda mana qongarqanchu. (Ashwanmi kumplrigan.) Piru chay unay agwiluyllapa Isrrayilpa karu willkanguna kashpapisimi, mana yumbaynichu Dyuspa wambranguna kanillapa. ⁷ Chaqa Abrajamba mirayningunamanda kashpapisimi, mana yumbayniylapachu Dyuspa ligitimu wambrangunaqa kanillapa. Chaymi Tayta Dyusqa Abrajanda kayshina nirqan: “Churiki Isakmandallam ligitimu willkaykikunaqa kanqa”, nishpa. ⁸ Chaymi yach'anchiqllapa: Abrajamba mirayninguna kashpapisimi, mana yumbaychu kashqa Dyuspa wambrangunaqa, nishpa. Ashwanmi Dyuspi kriyiqkunatalla akrarqan, wambranguna kanambaqqa. Chayshina Abrajan Dyuspi kriyiptinmi, chayshinalla paytapis ufrisishqa karqan: Churiyuqmi ringi kaq, nishpa. ⁹ Chaqa Taytanchiq Dyusqam Abrajanda kayshina ufrisishqa karqan: “Suq watamanda kutimuptiymi, warmiki Sara qeshyanqa churikita”, nishpa.

* 8:36 Salmo 44.22

10 Manam Abrajanwanllachu chayshinaqa karqan. Ashwanmi churin Isakpis warmin Ribikapi ishkay churiyuq karqan. 11-13 Piru manaraq nasiptin chay churingunam, manaraq ni uchata ni allita ruraptinllapa, Tayta Dyusqa Ruribikata nirqan: “Punta nasiq wawaykim chay iki nasiq wawaykita rin kasuq”, nishpa. Chayshinallam Taytanchiq Dyuspis Santu Librumbi nirqan: “Jakubum gustawan. (Chaymi payta akrashqa kani, nasyunniypa agwilun kanambaq.) Piru masan Isawmi mana gustawanchu. (Chaymi paytaqa mana akrashqachu kani chay nasyunniypa agwilun kanambaq)”, nishpa. Chayshina manaraq ni allita ni maluta ruraptinllapa, Tayta Dyusqa chay ishkay masapuramanda suqta akrarqan, nasyunnimba agwilun kanambaq. Pay munashqandallam chayshinaqa akrarqan.

14 Chayshina Taytanchiq Dyus gustashqan runata akraptinqam, zat-inchiqchu niyta: “Tayta Dyusqam mana allitachu rurashqa”, nishpa? ¡Manám! Chayshinaqa ama rimashunllapachu. 15 Chaqa Tayta Dyusqam Muysista nirqan: “Mayqanda munashpa yanapaytaqam, yanapashaq. Mayqanda munashpa llakipaytaqam, llakipashaq”, nishpa.* 16 Chaymi Dyusqa mana yanapanchu suq runata, chay runaqa ancha munashqanrayku yanapanambaqqa ichu ancha trabajashqanrayku. Ashwanmi Tayta Dyusqa llakipashpa pay kikin munashqanda yanapan. 17 Chaymi Tayta Dyusqa librumbi chay unay gubyrinu Farunda nirqan: “Farun, qamtam ancha pudirniyuqta rurashushqa kani. Chaymi kuntrawaptikiqa, noqa rini binsishuq, yumbay kay mundupi tiyaqkuna yach'anambaq: Dyusmi ancha pudirniyuq, ancha shumaq famayuq”, nishpa. 18 Chaqa Dyus kikin munashpam, wakin runakunata llakipan, wakin angu shunqoyuq runakunataqam jwirtiychin, chayshinalla kidananllapa, nishpa.

19 Piru kinsapch'i suqniki Dyusta munashpa wichupayta noqata kayshina niwangiman: “Dyusmi yumbayninchiqta rurawashqa kanchiq, paypi kriyiqkunata, mana kriyiqkunatapis. Chayri angu shunqoyuqta rurawashpaqa, ¿Imaraykum rin kastigawaq, uchata ruraptiyqa?” nishpa. 20 (Piru chayshina nishpaqam, mana allip kaqtachu rimaykangi.) Chayshinaqa ¿pitaq kangi Tayta Dyusta rrispundinaykiqa? Tayta Dyusqam suq runa mangata ruraqshina. Qamqam chay mangashina kangi. Chaymi mana dirichuyuqchu kangi Dyusta rrispundinaykiqa: “¿Imaraykum kayshinaqa rurawashqa kangiq?” nishpa. 21 Chaqa Tayta Dyus mangata ruraqshina kashpaqam, pay munashqanda atin rurayta. Chaymi mitumanda wakin mangakunataqa ancha baliqta atin rurayta, fyistakunapilla yanukunanllapa. Chay mitumandallam atin rurayta mana yaqqa baliq mangakunatapis, chaykunapi tukuy diyakuna yanukunanllapa.

22 Chayshinallam Tayta Dyusqa runakunawambis ruran, yach'achiwananchiq: Ancha pudirniyuq kashpam, atini kastigayta chay uchayuqkunata, nishpa. Piru ancha allin kashpam, mana daschu kastigan chay chinganambaq kaq uchayuqkunataqa. Ashwanmi paykunataqa ancha achka tyimpupaq agwantan. 23 Chayshina paykunata agwantashpam, noqanchiqkunata llakipawaqinchiq, ancha yanapawashqa kanchiq, intyindinanchiq: Tayta Dyusmi ancha pudirniyuq, ancha allin, nishpa. Chaymi unaymandapacha tukuy imata allicharqan, noqanchiqkunata washawaqinchiq, paypa llipyaykaq lugarninman apawananchiq. 24 Chaqa Dyusqam akrawashqallapa kanchiq isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapis, paypa wambranguna kananchiqllapa. 25 Chaymi Dyuspaq rimaq Usiyaspa librumbi Tayta Dyus kayshina nin:

* 9:15 Éxodo 33.19

Chay mana wambray kaqkunatam nishaq: “Wambraykunanam kangillapa”, nishpa. Chay mana kuyashqakunatam nishaq: “Ancham kuyaykillapa”, nishpa.*

²⁶ Chay librubillam Tayta Dyusqa nimbis: Suq lugarpim qamkunata nishurqaqlapa: “Manam noqapa wambraykunanachu kangillapa”, nishpa. Piru kananqam chay kikin lugarpilla rini nishuqlapa: “Noqa kawsaq Dyuspa wambraykunanam kangillapa”, nishpa.*

²⁷⁻²⁸ Piru Dyuspaq rimaq Isaiyasmi isrraylinukunapaq nirqan: “Tayta Dyusqam chay rimashqanda kumplishpa, yumbay kay mundupi tiyaqkunata ancha allita das rin jusgaq. Chaymi chay Isrrayilmanda kaqkuna, ancha achka aqoshina kashpapis, wakingunalla washadu rinllapa kaq jwisyu diyapi,” nishpa.* ²⁹ Chaymi chay kikin Isaiyas ancha unayna nirqambis: Ancha pudirniyuq Tayta Dyus mana llakipawaptinchiqqam, yumbay noqanchiqkuna ushyakashqana kananchiqta. Chay Suduma llaqtashina, Gumurra llaqtashinam yumbayninchiqna chingananchiqllapata, nishpa.*

Isrraylinukunapismi Jisuspi kriyishpa atinllapa washadu kayta

³⁰ Chayta yach'ashpaqa, zimatam nishun? Chay mana isrraylinu kaqkunaraqam mana nimatapis ruraranllapachu, Tayta Dyus paykunata pirdunanambaqqa. Piru paykunaqam Tayta Dyuspi allipta kriyiptinllapa, payqa pirdunashpa, mana nima uchayuqkunapaqna riqsin. ³¹ Piru isrraylinukunagam Muysispa liyningunata ancha munashpa kasuytapis, mana atirqanllapachu kumpliya. Chaymi Tayta Dyusqa mana pirdunarqanchu paykunataqa. ³² Chaqa paykunaqam yuyarqanllapa: Liykunata kumplishpam, noqa kikiylla atini washakayta, nishpa. Piru manam munarqanllapachu Jisuspi kriyiyta, paykunata pirdunanambaqqa. Chaymi paykuna suq rumipi trumpisashpa bulakaqshina karqanllapa. ³³ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Jisuspaq kayshina nin: Siyun llaqtapim suq allin rumitashina rurashaq. Chay rumipim achka runakuna trumpisashpa, bulakanqallapa. Piru chay rumipi kriyiqkunaraqam mana nimatapis rinllapachu penqakuq: “Yanqam kriyishqa kani”, nishpaqa. Chaqa paykunaqam ancha rini yanapaq, nishpa.*

10

¹ Kuyashqay masitakuna, tukuy shungoywanmi ancha munani, isrraylinu masiykuna washadu kananllapa. Chaymi Tayta Dyusman ancha mañakuni, paykunata washanambaq. ² Chaqa allip kaqtam niykillapa: Paykunaqam ancha munanllapa Tayta Dyusta kasuyta. Piru manam intyandinllapachu pay nishqandaqa. ³ Chaqa manam intyandinllapachu: Tayta Dyusqa imashinam uchanchiqmanda pirdunawanchiq, nishpaqa. Ashwanmi munanllapa paykuna kikinlla allita rurayta washakanambaq. Chaymi mana munanllapachu Dyus nishqanshina Churin Jisukristupi kriyiytaqa. ⁴ Piru Jisukristuqam yumbay liykunata kumplishpa, wafurqan, uchanchiqkunapaq pagarakunan. Chaymi manana balinchu chay liykunata kumplinanchiq washakananchiqqa. Ashwanmi Jisuspi kriyiptinchiqllapa, payqa washawanchiq.

Tayta Dyusmi yumbayta munan washayta

* **9:25** Oseas 2.23   * **9:26** Oseas 1.10   * **9:27-28** Isaias 10.22-23   * **9:29** Isaias 1.9   * **9:33** Isaias 8.14; 28.16

⁵ Piru wakin runakunaqam munanllapa liykunata kasuyta, paykuna kikinlla washakananllapa. Chaymi paykunapaq Muysisqa kayshina iskirirgan: “Suq runa washakanambaqqa, Tayta Dyuspa yumbay liyningunata allita kasushpa kawsanqa”, nishpa.* *Nuta: Piru manam ni pipis atinchu kumpliya yumbay chay liykunataqa.* ⁶ Chaymi Tayta Dyusqa nin: “Churiypi kriyiptikillapaqam, rini washashuqllapa, nishpa. Chayri ama yuyayllapachu: ¿Mayqan runatam kach'ashun syuluman, Dyus Akrashqan Washadurta kay pachaman apamunambaq? nishpaqa. (Chaqa chay Washadurqam shamushqana.) ⁷ Ama ni yuyayllapachu: ¿Pitam kach'ashun wañuqkunapa lugarninman, Dyus Akrashqan Washadurta wañushqanmanda kawsachimushpa, kay pachaman apamunan? nishpa. (Chaqa Washadurn-inchiqmi wañushqanmanda kawsamushqana.)” ⁸ Chaymi Muysispa librumbiqa nimbis: “Manam trabajuschu Tayta Dyuspa shumaq nutisyanda intyindinaykiqa. Chaqa dasmi atingi shunqoykipi kriyiyta, shimikiwan suqkunatapis willanayki”, nishpa.* Chay kikin nutisyatallam noqaykunapis yach'achikunillapa, chay uyawaqkuna Jisuspi kriyinanllapa. ⁹ Tukuy shunqoykiwan allita kriyiy: Tayta Dyusmi Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa, nishpa. Chayshina kriyishpa, shimikiwan suqkunata allip kaqta willay: “Jisusmi noqapa kamachikuqniyqa”, nishpa. Chayshina ruraptiqam, Tayta Dyusqa rin washashuq. ¹⁰ Chaqa shunqonchiqwan allipta kriyiptinchiqam, Tayta Dyusqa uchanchiqkunamanda pirdunawanchiq. Chaymandaqam shiminchiqwan suqkunata niptinchiq: “Jisukristum kamachikuqniy”, nishpaqa, Dyusqa washawanchiqllapa.

¹¹ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Tayta Dyusqam paypi kriyiqkunata imatapis ufrishpaqa, tukuy imata rin kumpliqa”, nishpa.* ¹² Chayshinam nin yumbay laya runakunapaq. Chaqa Tayta Dyusqam isrraylinukunapa, mana isrraylinu kaqkunapa kamachikuqinchiq. Paypaqam yumbayninchiq igwalla kanchiqllapa. Chaymi payman mañakuptinchiqqa, ancha allita yanapawanchiq. ¹³ Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam kayshinapis nin: “Mayqan runa ichu warmi Siñurninchiqta rrugapin washanambaqam, payqa rin washaq”, nishpa.* ¹⁴⁻¹⁵ Piru manaraq ni pipis kach'apin yach'achikuqtaqa, ¿imashinam atinman riyta yach'achikuq Jisuspaqqa? Chay kach'adukuna manaraq ch'ayapin yach'achikuqqa, ¿imashinam suqkunaqa atinmanllapa yach'ayta Jisuspaqqa? Chayshina manaraq yach'ashpa Jisuspaqqa, ¿imashinam atinmanllapa paypi kriyiytaqa? Manaraq paypi kriyishpaqa, ¿imashinam atinmanllapa rrugayta washanambaqqa? Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Yach'achikuqkuna ch'ayamuptinqam, ancha shumaq rin kaq. Chaqa paykunaqa Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuqinqam, achka runakuna, warmikuna rinllapa kushikuq”, nishpa.*

¹⁶ Piru chay yach'achikuq runakuna Tayta Dyus nishqanda yach'achikuqtimbismi, mana yumbaychu kriyishqallapa. Chaymi Dyuspaq chay rimaq Isayiyasqa librumbi nin: “Tayta Dyus, qambaq yach'achikuqtiyqa, ¿pikunataq kriyiwashqallapa? (Wakingunallám)”, nishpa.* ¹⁷ Chayshinallam Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuqinchiqqa, wakingunaqa uyanllapa. Chay uyaqkunamandam, wakinningunaqa Jisuspi kriyinllapa.

¹⁸ Mayá, tapushqaykillapa: ¿Manachu tukuy maypi chay shumaq nutisyandaqa uyashqallapa? Arí. Tukuy maypim uyashqallapaqa. Chaymi Dyuspa

* 10:5 Levítico 18.5

* 10:8 Deuteronomio 30.14

* 10:11 Isaías 28.16

* 10:13 Joel 2.32

* 10:14-15 Isaías 52.7

* 10:16 Isaías 53.1

Santu Librumbi nin:

Chay yach'achikuqkunam yumbay nasyungunapi yach'achikushqa, kay pachapa tukuy kuchungunakaman ch'ayashtin, nishpa.*

¹⁹ Mayá, mushuqmanda qamkunata tapurishqayki: ¿Isrraylinu masiykunaqa manachuraq yach'ashqa Dyuspa shumaq nutisyanda? nishpa. Ari, paykunaqam yach'ashqallapa. Chaqa Muysispismi Tayta Dyus nishqanda kayshina iskibirqan:

Isrraylinukunatam piñachishaq, mana isrraylinu kaqkunata washashpa. Chaqa chay mana intyindi q runakunata kuyaptiymi, rikawashpal-lapa, chay isrraylinukuna rinllapa paykunataqa imbiyaq, nishpa.*

²⁰ Chayshinallam Isaiyaspis mana nimata manchashpachu, Tayta Dyus nishqanda kayshina iskibirqan:

Mana maskawaq runakunam tariwashqallapa;

mana tapukuqkunatam dijashqa kani rigsiwananllapa, nishpa.*

²¹ Piru chay Isaiyasllam isrraylinukunapaq Dyus nishqanda kayshinapis iskibirqan:

Isrraylinukunata mana shaykuq qayaptiypismi, paykunaqa mana uyakuqkuna kashpa, mana munarqanllapachu uyawayta, nishpa.*

11

Wakin isrraylinukunam Tayta Dyuspi kriyishqallapa

¹ Mayá, tapushqaykillapa: ¿Tayta Dyuschu nasyunnin Isrrayilmanda akrakashqana? ¡Manám! Chaqa noqapi yuyayllapa. Noqapismi isrraylinu kashpa, chay unay agwiluy Abrajamba karu willkan Binjamimba atun ayllunmanda kani. Piru Tayta Dyusqam mana akrakashqachu noqamandaqa. ² Tayta Dyusqam ancha unaymandapacha yach'arqan: Isrraylinukunatam rini akraq, nasyunniy kananllapa, nishpa. Chayshina akrawashpaqam, mana yumbay noqaykuna isrraylinukunataqa wichukuwashqachu. ¿Manachu yuyangillapa Dyuspaq rimaq Eliyas Tayta Dyusta nishqandaqa? Chaqa payqam llaqta masingunata Tayta Dyuspi kayshina kulpacharqan:

³ “Tayta Dyusitu, kay llaqta masiykunam qambaq rimaqkunata wanchishqallapa. Pata altarnikikunatam bulashqallapa. Noqatallam manaraq tariwashqachu wanchiwananllapa. Piru noqatapismi ancha munanllapa wanchiwayta”, nishpa.*

⁴ Chayshina Eliyas kulpachaptinmi, Tayta Dyusqa kayshina nirqan: “Manam qamllachu noqapi kriyingiqa. Ashwanmi noqaqa 7.000 isrraylinu runakunata kwidashqa kani, noqatalla kasuwananllapa. Paykunaqam mana qonqorikushqachu chay yanqa amitu laya Bal shuti qpa ñawpambi adurananllapaqa”, nishpa.* ⁵ Chayshinallam kay tyimpupipis Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, wakin isrraylinu masiykunatapis akrashqa, paypa wambranguna kananllapa. ⁶ Chayshina Tayta Dyus ancha allin kashqanraykullam paykunata washarqan. Manam washarqanchu, paykuna ancha allita rurashqanraykuchu. Chaqa paykuna ancha allin kashpa washakaptinqam, manana balinmanchu Taytanchiq Dyus paykunata washanambaqqa.

⁷ Yumbay chaykunata yach'ashpaqa, ¿imatam intyindinchiqllapa? Chaqa achka llaqta masiy isrraylinukunam allita rurashpa, munashqa paykuna kikin washakayta. Piru manam atishqallapachu washakaytaqa. Piru Tayta Dyusmi noqanchiqkunata akrawashqa kanchiq, washawananchiq, Jisuspi

* **10:18** Salmo 19.4   * **10:19** Deuteronomio 32.21   * **10:20** Isaias 65.1   * **10:21** Isaias 65.2

* **11:3** 1 Reyes 19.10   * **11:4** 1 Reyes 19.18

kriyiptinchiq. Piru chay mana munaq kriyiqkunataqam Tayta Dyusqa masta jwrtiyachishqa, mas rumi shungoyuq kanambaqllapa. ⁸ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi chay mana munaq kriyiqkunapaqqa kayshina nin: “Tayta Dyusmi paykunata dijarqan, pay nishqanda ama intyindinanllapa. Chayshina dijaptinmi, allin ñawiyuqkuna kashpapis, sarkukunashina kidarqanllapa. Rinriyuqkuna kashpapis, surdukunashina kidarqanllapa, Chaymi paykunaqa kanangaman mana intyindinllapachu”, nishpa.* ⁹ Chay karu agwilunchiq Dabidpismi librumbi kayshina iskibrirqan:

Dyusman mañakuni, chay mana kriyiqkunata patañapishina piskanambaq, fyistangunapi mikuykaptin, upyaykaptinllapa. Suq runa atarayawan piskaduta piskaqshina Tayta Dyusqa piskashpa kastiganqa.

¹⁰ Chaymi Dyuspi mana kriyishpaqa, ancha rinllapa pandaq, Dyus nishqanda ama intyindinanllapa. Mana intyindishpaqam, sarkukunashina kanqallapa. Chaymi tukuy tyimpu ñakanqallapa suq runa ancha llashaqta apaqshina, nishpa.*

Tayta Dyusqam mana isrraylinu kaqkunatapis achkata rin washaq

¹¹ Mushuqmandam tapuriykillapa: ¿Chay isrraylinukuna pandashpaqachu, yumbayna rinllapa chingaq? ¡Manám! Piru paykuna Jisuspi mana munaptinllapa kriyiytam, Dyusqa kumbidashqa chay mana isrraylinu kaqkunata, paypi kriyishpa washadu kananllapa. Chaymi chay isrraylinukunaqa rin imbidyaq chay mana isrraylinu kaqkunata. Chayshina imbidyashpaqa, paqta paykunapis animakanqa, Jisuspi kriyishpa washadu kananllapa. ¹² Piru kay tyimpupim achka isrraylinu llaqta masiykunaqa mana Jisuspiqa kriyishqallapachu. Chaymi Dyusqa chay mana isrraylinu kaqkunata ancha yanapashqa, paypi kriyinanllapa. Piru chay isrraylinukunapis Jisuspi kriyiptinllapaqam, Dyusqa yumbayninchiqta masta rin yanapawaqninchiq.

¹³ Piru wakinnikiqam mana Isrrayilmadachu kangillapa. Qamkunatam kayshina niykillapa: Tayta Dyusqam kach'amuwashqa, qamkunapa yach'achikuqniki kanaypaq. Chaymi atishqaykaman munani allita qamkunata yach'achishuyta. ¹⁴ Paqtar isrraylinu masiykuna, qamkunata rikashushpa, qamkunashina munanqallapa Jisuspi kriyiyta, washadu kananllapa. ¹⁵ Chaqa Tayta Dyusqam chay mana kriyiq isrraylinu kaqkunamanda akrakashpa, qamkuna furastiru kaqkunata yanapashushqa, paywan alliyashpa, wambranguna kanaykillapa. Chayshina achka llaqta masiy isrraylinukunapis Jisuspi kriyiptinllapaqam, mas shumaq rin kaq. Chaqa paykunaqam wañushqanmanda kawsamushqanshina rinllapa kaq.

¹⁶ Kay ishkay kumparasyundam niykillapa: Suq masamanda punta tanda Dyuspa kaptinmi, yumbay chay masapis Dyuspalla. Chayshinallam suq plantapa ch'upan Dyuspa kaptinqam, yumbay chay plantapis paypalla. [Nuta: Chay isrraylinukunapa unay agwilunguna Dyuspi puntata kriyishpaqam, chay masamanda punta rurashqan tandashina, chay plantapa ch'upanshina karqanllapa. Chayshinallam Pablu, chay suq isrraylinu kriyiq masingunapis chay mas ikita rurashqan tandakunashina ichu chay plantapa rikrangunashina karqanllapa.]

¹⁷ Piru wakin isrraylinu masiykunaqam Tayta Dyusmanda akrakarqanllapa. Paykunaqam allin ulibu plantapa pitishqa rikrangunashina karqanllapa. Qamkuna furastiru kaqkunaqam muntipi yanqa wiñashqa ulibu mana puqoqshina karqaykillapa. Piru Tayta Dyusqam kuyashushpa, chay mana

* 11:8 Deuteronomio 29.4 * 11:10 Salmo 69.22-23

baliq plantapa rikranda kuchushpa, chay allin ulibu plantaman pyisashqashina rurashushqallapa. Chaymi chay allin plantapa ch'upambishinana tiyangillapa. (Chaqa chay unay isrraylinukunam Tayta Dyuspi allita kriyishpa, pay nishqanda iskiбриshqanrayku, qamkunapis atishqallapa kangi Dyuspi kriiyta.) ¹⁸ Piru noqaykuna isrraylinukunaqam chay allin ulibupa lijitimu rikrangunashina kashqallapa kani. Qamkuna furastiru kaqkunagaqam chay gustunlla wiñaq ulibupa rikrangunashina kashqallapa kangi. Chayri ama yuyayllapachu: Chay isrraylinu kaqkunamandaqam masta balinillapa, nishpaqa.

Chaqa qamkuna isrraylinukunaraykum Dyuspi kriyishqallapa kangi. Manam qamkunaraykuchu noqaykuna isrraylinukunaqa Dyuspi kriyishqallapa kani. [*Nuta: Chay unay isrraylinukunaqam Dyuspa Santu Librunda iskiбриshqallapa karqan. Chaymandaqam chay furastiru kaqkunapis chay Santu Libruta uyashpa, Dyuspi kriyishpa, washadu karqanllapa.*]

¹⁹ Kinsapch'i qamkuna niwangiman: Ariri. Qamkuna isrraylinukunamanda Dyuspaq yach'akushqallapa kani. Piru kanangam Tayta Dyusqa chay mana kriyiq isrraylinukunata wichukushqana suq ulibu plantapa mana baliq rikrandashina, noqaykunata chay plantanman tandawanambaq, nishpa. ²⁰ Piru manam yangachu wichukurqanga. Ashwanmi paykuna paypi mana kriyishqanrayku, wichukushqa. Chaymandaqam qamkunataqa washashushqa, paypi kriyiptikillapa. Chayri ama yuyayllapachu: Paykunamandaqam masta balinillapa, nishpaqa. Ashwan umildi kashpa, Tayta Dyusta manchashpa, allita kwidakayllapa, Dyusmanda ama akrakanaykillapa paykunashina. ²¹ Chaqa chay mana kriyiq isrraylinu kaqkunatam wichukurqan, chay allin ulibupa rikrangunata kuchushpa wichukushqanshina. Chayshinallam qamkunatapis rin wichukushuqllapa, paypi mana kriyiptikillapaqa.

²² Mayá, ¡allita yuyayllapa! Tayta Dyusqam ancha allin yumbaywan. Piru uchata ruraqkunataqam kastigan. Chaymi paymanda akrakaqkunataqa kastigashqa. Piru qamkunataqam ancha yanapashushqa. Chayri Tayta Dyuspi mana shaykuq kriyiyllapa: Paymi ancha allin, nishpa. Piru chayshina qamkunapis mana kriyiptikiqam, rin wichukushuqllapa. ²³ Piru chay mana kriyiq isrraylinu masiykuna Tayta Dyuspi kriyiptinllapaqam, Dyusqa paykunatapis rin yanapaq. Chaqa payqam mushuqmanda das atin pyisariyta paykunata chay allin plantamanshina, wambranguna kanambaqllapa. ²⁴ Qamkuna mana baliq ulibu plantashina kaptikipismi, Jisuspi kriyiptikillapa, Tayta Dyus washashushqa. Piru dasmi atin washayta chay isrraylinu masiykunata, paypi kriyiptinllapa. Chaqa paykunaqam ulibupa lijitimu rikrangunashina.

Tayta Dyusmi isrraylinukunata kuyashpa, rin washaq

²⁵ Kriyiq masitakuna, Tayta Dyus yuyashqandallam munani yach'anaykillapa, amana yuyanaykillapa: Noqam yumbaymanda mas yach'ayniyuq kani, nishpaqa. Dyus shunqombilla yuyashqanqam kayshina: Chay isrraylinukunaqam mana tukuy tiympupaqchu angu shunqoyuqkuna rinllapa kaq. Ashwan Dyus munashqanshinam achka furastirukuna Jisuspi puntata rinllapa kriyiq. Chaymandaqam ancha achka isrraylinukunapis paypi rinllapa kriyiq. ²⁶ Chaqa Tayta Dyusqam yumbay isrraylinukunata rin washaq, paypi kriyiptinllapa. Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi nin:

Siyun llaqtamandam suq Washadur rin shamuq, Jakubupa karu willkangunata uchangunamanda washanambaq.

27 Chaymi paykunawan suq tratuta rini ruraq tukuy uchangunamanda pirdunanaypaq, nishpa.*

28 Piru kananqam chay isrraylinu masiykunaqa Dyuspa shumaq nutisyandaqa mana munanllapachu kriyiyta. Chaymi Dyusta kuntraykanllapa. Chayraykum Tayta Dyusqa qamkuna furastiru kaqkunata masta yanapashuykangi. Piru Tayta Dyusqam isrraylinu kaqkunataqa kuyawanllaparaq, chay karu agwiluykunata akrashqanrayku. 29 Chaqa chay karu agwiluykunata akrashpam, suq tratuta rurarqan, karu willkangunata yanapanambaq. Chaymi mana ñigashpachu, yumbayta rin kumpli. 30 Piru chay isrraylinukuna Tayta Dyusta mana kasuptinllapaqam, payqa qamkuna furastirukunata llakipashushpa, yanapashungillapa. Piru unay tyimpupiqam qamkunapis mana kasurqaykichu Dyustaqa. 31 Chayshinallam kanan chay isrraylinukunapis Dyustaqa mana kasushqallapachu. Piru Tayta Dyusqam llakipashpa paykunatapis rin yanapaq, qamkunata yanapashushqanshina. 32 Piru yumbay runakuna warmikunam Tayta Dyustaqa mana kasurqanchiqchu. Chaymi karsilpishina karganchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusqam suq tyimpupaq chayshina dijawarqanchiq, suq tyimpumanda llakipawaqinchiq washawananchiqllapa.

33 ¡Tayta Dyusqam ancha yach'ayniyuq kashpa, tukuy imata intyandin! Chaymi mana pipis atinchiqllapachu intyindiya yuyashqangunata, ni rurashqangunata: ¿imapaqmi chaykunata rurashqa? nishpaqa. 34 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “¿Pitaq atinman yach'ayta Tayta Dyus yuyashqandaqa? ¿Ichu pitaq atinman payta yach'achiytaqa?” (Manam pipis atinmanchu.)* 35 “¿Pitaq Dyustaqa imata atishqa qoyta, chaymanda kutichirinambaqqa?” (Manam pipis atishqachu.)* 36 Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashpa, kawsachiykan. Chaymi tukuy ima kaqqa Dyuspaqlla. Chayri ¡paytalla alabashunllapa tukuy tyimpupaq! ¡Chayshina kanqa!

12

Tayta Dyusman intrigakashun, payta kasushpa kawsananchiqllapa

1 Kuyashqay masitakuna, Taytanchiq Dyus chayshina kuyawaqinchiq washawaptinchiqmi, ancha rrugaykillapa, tukuy shungoykiwan, tukuy kwirpuykiwan payman intrigakashpa, paytalla kasunaykillapa. Chayshina intrigakashpaqam, Dyuspaqqa qam kikiki suq shumaq kawsaq ufrinda kangi, paytalla adurashpa, kawsanaykillapa. 2 Chayri amana kawsayllapachu kay mundupa mana baliq kustumbringunata rurashpaqa. Ashwanri Taytanchiq Dyusman intrigakayllapa, mushuq yuyayniyuqkuna kanaykillapa. Chayshina intrigakashpaqam, Tayta Dyus munashqanda allita ringillapa yach'aq. Chaqa payqam munan, payta kushichishpa, allitalla rurashpa, ancha shumaqta kawsananchiqllapa.

3 Tayta Dyusmi, ancha allin kashpa, noqata numbrawashqa, qamkunata paypaq yach'achishunay. Chaymi yumbay qamkunata niykillapa: Ama yuyayllapachu palanganushinaqa. Ashwanri allita yuyayllapa: ¿Taytanchiq Dyuschu yanapawaykan, allita paypi kriyinaypaq ichu mana? nishpa. 4 Chaqa noqanchiqkunapa kwirpunchiqpiqam kan tukuy ima atinanchiq yuyayta, rikayta, puriyta. Chay kusaskunaqam kwirpunchiqtaqa yanapan suq layawan, suq layawan. 5 Chayshinallam Jisukristupi allita kriyishpaqa,

* 11:27 Isaias 59.20-21

* 11:34 Isaias 40.13

* 11:35 Job 41.11

achka kashpapis, suq kwirpushinallana kanchiqllapa. Chaymi suqwan suqwan yanapanakushpa, shumaqta kawsanchiqllapa.

⁶ Tayta Dyusqam pay munashqanshina yumbayninchiqta yanapawanchiq, kadunu suq layapi suq layapi qawch'u kashpa, atinanchiq yanapanakuyta. Chayri Tayta Dyus wakinninchiqta suq kach'akuta niwaptinchiqqa, paypi ancha yuyakushpa, chay niwashqanchiqta yach'achikushun. ⁷ Ichu Tayta Dyus wakinninchiqta yanapawaptinchiq, suqkunata yanapananchiqqa, ancha allin shunqonchiqwan allita yanapashun. Ichu yanapawaptinchiq allin duktrinanda yach'achikunanchiqqa, allita yach'achikushun. ⁸ Ichu yanapawaptinchiq, suqkunata animachinanchiqqa, allita animachishun. Ichu yanapawaptinchiq ima kaqninchiqwan yanapakunanchiqqa, kushikushpa goshun, ama ni ashlitata mich'ashpachu. Mayqanninchiq karguyuq kashpaqa, ancha allita yuyashpa, shumaqta kamachikushun. Mayqanninchiq nisitaqkunata yanapashpa, kushikushpa yanapashun.

Dyuspa wambranguna kayshina kawsanqa

⁹ Allipta kuyanakashunllapa, ama shiminchiqwanllachu. Uchakunata ancha ch'iqnishpa, allitalla rurashpa, kawsashunllapa. ¹⁰ Jisuspi kriyiq masinchiqkunawan allin masapurashina ancha kuyanakashun. Amar palanganukuna kashunchu. Ashwanri suqwan suqwan rrispitanakushpa, ancha qawch'u kashun, suqkunata alabananchiq.

¹¹ Amar qellakunaqa kashunllapachu. Ashwan tukuy shunqo Siñurninchiq Jisusta kuyashpa, ancha allita paypaq trabajashunllapa.

¹² Paypi allita yuyakushpa, kushikushunllapa. Padisishpapis, chay ñakaykunata mana shaykuq agwantashunllapa. Tayta Dyusman tukuy ty-impu mañakushunllapa.

¹³ Jisuspi kriyiq masinchiqkunapa iman faltaptin, yanapashunllapa. Noqanchiqkunaman shamuptinllapa, shumaqta ch'ayachishunllapa.

¹⁴ Mayqan runakuna padisichiwaptinchiq, Tayta Dyusman mañakushunllapa, paykunata yanapanambaq. Piru amar mañakushunchu, paykunata kastiganambaqqa.

¹⁵ Suqkuna kushikuptinqa, pullan kushikushunllapa. Suqkuna waqaptinqa, pullan wqashunllapa.

¹⁶ Chayshinar suqwan suqwan suq yuyaylla kashpa, shumaqta kawsashunllapa. Amar palanganuchu kashunllapa: Ancha yach'ayniyuq kani, nishpaqa. Ashwan mana nimayuq kaqkunawan kashunllapa.

¹⁷ Mayqan ima maluta rurawaptinchiqqa, ama kutichishunchu, maluta rurashpaqa. Ashwan yumbaypa ñawpambi allitalla rurashpa, kawsashunllapa. ¹⁸ Chayri atishqanchiqkaman imashinapis yumbaywan shumaqta kawsashunllapa. ¹⁹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, mayqan runa ima maluta rurawaptinchiqqa, ama paytaqa bingashunllapachu. Ashwanri dijashunllapa, Tayta Dyuslla kastiganambaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: "Noqallam rini kastigaq chay maluta rurashuqkunataqa. Chaqa noqallam yumbayta rini pagaraqqa", nishpa.*

²⁰ Dyuspa chay librumbillam nimbis: "Ch'iqnishuqkuna mallaqnaptinga, qarayllapa. Yakunaptimbis, qoyllapa yakituta. Chayshina paykunata yanapaptiqam, penqakushpa, ancha rinllapa chupikayaq" nishpa.*

²¹ Chayshinar ama dijakayllapachu, uchakuna binsishunambaqqa; ashwan allitalla rurayllapa, tukuy laya uchakuna binsinaykillapa.

* 12:19 Deuteronomio 32.35

* 12:20 Proverbios 25.21-22

13

Awturidarkunata allita kasushunllapa

¹ Yumbay awturidarkunata allita kasushunllapa. Chaqa Tayta Dyusmi yumbay chay awturidarkunata dijashqa, kay pachapi kamachikunanllapa. Mana dijashqa kaptinqam, mana ni suq awturidar kanmanchu.

² Chaymi chay awturidarkunata kuntraqkunaga Tayta Dyus rurashqanda kuntraykanllapa. Chayraykum chay kuntraqkunaga kastigadu rinllapa kaq.

³ Chaqa Tayta Dyusmi yumbay awturidarta dijashqa, mana alli ruraqkunata kastigashpa, manchachinanllapa, ama maluta rurananllapa. Manam rurashqachu, alli ruraqkunata kastigananllapaqa. Chayri gamkunaqa allitalla rurayllapa, chay awturidarkunata ama manchanaykillapa. Chayshina gamkuna shumaqta kawsaptikiqam, chay awturidarkunaga rin alabashuqllapa.

⁴ Chaqa paykunaqam gamkuna alli ruraqkunata kwidashushpa, Tayta Dyus munashqanda ruraykanllapa. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, paykunaqa chay mana alli ruraqkunata atinllapa kastigayta. Chayri mayqanniki mana allita rurashpaqa, ancha manchay chay kastigakuqkunata.

⁵ Piru amar kastiguta manchashpallachu kasushunllapa chay awturidarkunataqa. Ashwan kasushunqa, yuyashpa: Allitam munani rurayta, nishpa. ⁶ Chayshina allita kwidawaptinchiqqar, impwistukunata pagarashun, paykunata mantinyinanchiqllapa. Chaqa paykunaqam yumbayta kwidawaqinchiq, Dyus munashqanda ruraykanllapa.

⁷ Chayri yumbay dibirakushqanchiqta pagarakushun. Kuntribusyunda manaraq pagarakushpapis, pagarakushun. Suq laya impwistukunata manaraq pagarakushpa, chaykunatapis pagarakushun. Yumbay allin awturidarta rrispitashpa, alabashunllapa.

⁸ Amar ni pitapis dibirashunchu. Piru listu kashunllapa, yumbayta kuyananchiqllapa. Chaqa runa masinchiqkunata kuyashpaqam, Tayta Dyuspa yumbay liyningunata kasuykanchiqllapa.

⁹ Chaqa Muysispa liyningunam kayshina niwanchiq: “Warmiyuq ichu runayuq kaqkunaga suqkunawanqa ama puñuyllapachu; ama pitapis wanchiyllapachu; ama suwakuyllapachu; ama tistimuñiruga kayllapachu; suqkunapa iman-dapis ama munakuyllapachu”, nishpa.* Chaymandaqam Tayta Dyusqa nirimbis: “Qamkuna kwirpuykita kuyashqaykishina, runa masikitapis kuyay”, nishpa.* Chay ultimu kamachikushqanda kasushpaqam, yumbay chay punta kamachikushqangunatapis, kasuykanchiqllapa.

¹⁰ Chaqa alipta kuyanakushpaqam, runa masinchiqkunataqa manana nima maluta rinchiqllapachu ruraq. Chaymi suqwan suqwan kuyanakushpaqa, Tayta Dyus yumbay kamachikushqanda allita kasuykanchiqllapa.

¹¹ Chayshina Dyusta kasushpaqa, allita yach'ayllapa: Jisukristu shamunan diyaqam sirkamuykanna, nishpa. Chaqa paypi chayraq kriyiptinchiqqam, mas achka tyimpuraq kidarqan shamunambaqqa. Piru kananqam mas ashla tyimpullana kidan ñakashqanchiqmanda washawananchiqqa. Chayri rikch'akashpa, Dyusta allita kasushunllapa. (Piru payta mana allita kasushpaqam puñuykanchiqshina.)

¹² Chaqa uchayuqkunapa tyimpunqam rin ushyakaq Jisukristu shamuptin. Piru paypi kriyiqkunapaqam suq tuta das achikyashqashina rin kaq. Chayri amana rurashunchu chay uchata ruraqshinaqa. Ashwanri Dyus munashqanda rurashpa kawsashunllapa. Chayshina kawsashpaqam, armayuqshina kanchiqllapa dyabluta, uchata binsinanchiq. ¹³ Chayri allitalla rurashpa kawsashunllapa, punchawpishina purinanchiq. Amar chay kunyaykaq fyistakunaman

* 13:9 Éxodo 20.13-17 * 13:9 Levítico 19.18

rishunllapachu. Amar ni mach'ashunllapachu. Amar ni warmikunata maskashunchu, paykunawan puñunanchiqqa. Warmikunapisri ama suqkunawanqa puñunqachu. Amar ni anyanakushunchu ni imbidyanakushunchu. ¹⁴ Ashwanri Siñurninchiq Jisukristupi ancha allita kriyishunllapa, ama rurananchiq kwirpunchiq munashqandalla. Manchu suldadukunaqa armanwan kuntrangunamanda washakan. Chay suldadupa armanshinam Jisusqa atin washawayninchiqta. Chayri paypi yuyakushpa, amana yuyashunchu kwirpunchiq munashqandallaqa.

14

Kriyiq masinchiqta ama kuntradisishunchu

¹ Wakin kriyiq masinchiqkunaqam Jisukristu nishqandaqa manaraq allitaqa intyindinllapachu. Piru paykunataqa ama kuntradisishunchu. Ashwanri shumaqta ch'ayachishun, noqanchiqkunawan pulla kanambaq. ² Chaqa wakingunaqam kriyin: Tukuy laya mikunatam atinchiqllapa mikuyta, nishpa. Piru chay manaraq allita intyindiqkunaqam kriyinqllapa: Ch'akramanda kaqtallam atinchiqllapa mikuyta, nishpa. Manam munanllapachu aychata mikuytaqa. ³ Chayri qamkuna tukuy laya mikunata mikuqkunaqa ama disprisayllapachu chay mana yumbayta mikuqkunataqa. Chayshinalla qamkuna mana yumbayta mikuqkunapis ama jusgayllapachu chay tukuy laya mikunata mikuqkunataqa. Chaqa Taytanchiq Dyusqam paykunataqa shumaqta ch'askishqa, wambranguna kanambaq. ⁴ Chayshina Tayta Dyus shumaqta ch'askiptinqa, ¿pitaq qamqa kangi jusganayki Dyusta sirbiqtaqa? Chaqa Dyusllam dirichuyuq, jusganambaq payta sirbiqkunataqa. Taytanchiq Dyus ancha pudirniyuq kashpam, chay sirbiqningunata atin yanapayta, allita kawsanallapa, ama kastigadu kananllapa.

⁵ Chayshinallam wakin kriyiq masinchiqkuna kriyinllapa: Yumbay diyakunamandam suq diyalla masta balin, Dyuspaq gwardananchiqllapa, nishpa. Piru suqkunaqam kriyinllapa: Yumbay diyakunam igwalla balin, Dyuspaq gwardananchiqqa, nishpa. Piru chay diyakunapaqqa ancha allita yuyanqallapa, kriyishqanda kumplinanllapa. ⁶ Chaqa chayshina allita yuyashpa, suq diyatalla gwardashpaqam, Siñurninchiqpaq gwardaykanllapa. Chayshinallam suq diyatalla mana gwardaqkunapis yuyanllapa: Tukuy diyam balin Siñurninchiqpaq gwardananchiqqa, nishpa. Chayshinallam chay tukuy imata mikuqkunaqa Tayta Dyusta pagikushpa, mikunllapa. Chay tukuy imata mana mikuqkunapismi Tayta Dyusta pagikushpa, chay wakin mikunatalla mikunllapa. Chaymi chay ishkay laya kriyiqkunaqa Dyusta allita alabaykanllapa.

⁷ Chaymi kawsashpa ichu wañushpaqa, mana noqanchiqpaqllachu kawsanchiqllapa ichu wañunchiqllapa. ⁸ Ashwanmi kawsashpaqa, Siñurninchiq Jisuspaqla kawsanchiqllapa. Wañushpapismi, paypaqla wañunchiqllapa. Chaymi kawsashpa ichu wañushpapis, Jisuspaqla tukuy imata ruranchiqllapa. ⁹ Chaqa Jisukristuqam wañushpa kawsamurqan, kawsaqkunapa, wañuqkunapa kamachikuqnin kanambaq.

¹⁰ Chayshina Jisukristu juyisninchiq kaptinqa, ¿imapaqtaq jusgangillapa kriyiq masinchiqkunataqa? Ichu ¿imaraykum disprisyangillapa kriyiq masinchiqkunataqa? Chaqa suq diyam yumbayninchiq Jisukristupa ñawpanman rinchiqllapa ch'ayaq, pay jusgawananchiqllapa. ¹¹ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Alliptam niykillapa, yumbay runakunam ñawpaypi qonqorikushpa, rinllapa niq: “Qamllam Dyusniyllapa kangi”, nishpa.*

¹² Chaymi allita yach'anchiqllapa: Suq diyam yumbayninchiq Tayta Dyusta kwintata rinchiq qoq, kay mundupi tukuy ima rurashqanchiqpaq.

Ama nimatapis disanimachishunchu Jisuspi kriyiqkunata

¹³ Yach'ashpa: Tayta Dyusllam juyisninchiq, nishpa, ama jusganakushunchu. Ashwan allita yuyashpa, ama nimatapis dañachishunchu kriyiq masinchiqkunata, uchata rurananllapaqa. ¹⁴ Noqaqam Siñurninchiq Jisuspi yuyakushpa, allita yach'ani: Tukuy laya mikunam alli mikunanchiqpaq. Manam nimapis mapachu, nishpa. Piru wakin kriyiq masinchiqkunaqam yuyanllapa: Chay wakin laya mikunata mikushpaqam, uchayuqna kani, nishpa. Chayshina yuyaptinllapaqam, mana balinchu, chay laya mikunata mikunanllapaqa. ¹⁵ Chaymi noqanchiqkuna chay mana mikuqkunapa ñawpambi tukuy laya mikunata mikuptinchiqqa, kinsapch'i yuyanmanllapa: Chay kriyiq masiykunam uchata ruraptinllapa, noqapis paykunashina rurashaq, nishpa. Chayshina yuyashpakish, tukuy imata mikuptinchiq, paykunapis mikushpa, uchayuq kidanmanllapa. Chaymi chayshina paykunata dañachishpaqa, Jisuspa wambrangunataqa manana kuyaykanchiqchu. Piru Jisukristuqam wañushqa, paykunatapis washanambaq. Chayri paykunata ama chingachishunchu, tukuy laya mikunata mikushpaqa. ¹⁶ Chayri alli kaptin imata mikunayki ichu ruranaykiqa, piru suqkunapaq mana baliptinqa, ama ruraychu paykunapa ñawpambiqqa, ama rimashunanllapa: “Uchatam ruraykan”, nishpaqa. ¹⁷ Chaqa Tayta Dyusqam mana kamachiwanchiqchu: “Chaykunata mikuyllapa, chayta upyayllapa, ichu ama chayta mikuyllapachu ni chayta upyayllapachu”, nishpaqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa kayshina kamachiwanchiq: Noqa nishushqayta rurashpa kawsayllapa. Santu Ispirituy yanapashuptin, kushikushpa, yumbaywan shumaqta kawsayllapa, nishpa. ¹⁸ Chayshina shumaqta kawsashpaqam, Jisukristuta kasuykanchiq. Taytanchiq Dyustapismi kushichiykanchiq. Chayshina kawsaptinchiqmi, runa masinchiqkunaqa ancha rinllapa alabawaqninchiq.

¹⁹ Chayri imashinapis ancha shumaqta suqwan suqwan kawsashunllapa, tukuy imapi animachinakushpa, Jisuspi mas allita kriyananchiqllapa. ²⁰ Chaqa Tayta Dyusqam chay kriyiq masinchiqkunata yanapaykan, paypi masta yuyakunanllapa. Chayri ama nimatapis dañachishunchu paykunataqa, ñawpambi ima mikunata mikushpaqa. Chaqa allibmi tukuy laya mikuna limpyu. Piru manam balinchu chay mikunakunata mikushqanchiqrayku, wakin kriyiq masinchiqkunata uchata rurachinanchiq. ²¹ Chayri yach'ashpa: Chay kriyiq masiytam dañachiykani, nishpaqa, mas alli kanman ama aychata mikunanchiq, ama ni binuta upyanchiq, ama ni suq laya kusaskunata rurananchiq, ama pitapis dañachinanchiq, Dyusmanda akrakanambaq.

²² Chayri chay mikunakunapaq imata yuyaptinchiqqa, Tayta Dyuslla yach'anqa. Chayshina yach'ashpaqa, pay niwaptinchiq: Allitam ruraykangi, nishpaqa, ancha kushikushunllapa. ²³ Piru suq kriyiq masinchiq manaraq allita yach'ashpa: Dyusmi munan kay mikunata mikunaypaq, nishpaqa, ama mikunqachu. Chaqa manaraq allita yach'ashpa mikushpaqam, uchata ruraykan. Chayshina imapi kriyishpa, chay kriyishqanchiqta mana kasushpaqam, uchata ruraykanchiqllapa.

* 14:11 Isaias 45.23

15

Suqkuna munashqandapis rurashun, ama noqanchiqkuna munashqanchiq tallachu

¹ Jisuspi allita kriyishpaqa, noqanchiq munashqanchiq tallacha amana rurashunllapachu. Ashwanri chay mana allita intyindiqlunata agwantashpa, mana shaykuq llakipashpa, shumaqta yanapashunllapa, Jisuspi mas allita yuyakunanllapa. ² Chayri kriyiq masinchiqkunata kushichishpa, yanapashun, mas allita Jisuspi kriyinanllapa. ³ Chaqa Jisukristupismi pay munashqandallaqa mana rurarqanchu. Ashwanmi Tayta Dyus munashqandalla rurarqanqa. Chaymi achka runakuna Jisusta musyarqanllapa. Chayraykum Dyuspa Santu Librumbi Jisusqa Taytanda nin: “Qamta musyashuqkunaqam noqatapis musyawanllapa”, nishpa.*
⁴ Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi tukuy imata iskibrichirgan, noqanchiqkunata yach'achiwananchiq, chayshina mana shaykuq paypi yuyakushpa, kushikushpa kawsananchiqllapa. ⁵ Kanan Dyusmanmi mañakuni, qamkunata kunswilashushpa, ancha yanapashunllapa, mana shaykuq paypi yuyakunaykillapa. Mañakunipismi suq yuyayniyuqlla kashpa, suqwan suqwan shumaqta kawsanaykillapa, Jisukristu kawsashqanshina, ⁶ qamkunapis pulla alabanaykillapa Siñurninchiq Jisukristupa Tayta Dyusta.

Dyuspa shumaq nutisyanqam yumbay nasyumbi tiyaqkunapaq

⁷ Jisukristum noqanchiqkunata ancha shumaqta ch'askiwashqa kanchiq. Chayri noqanchiqkunapis yumbay kriyiq masinchiqkunata ancha shumaqta ch'askishunllapa, yumbay rikawaqinchiq Tayta Dyusta alabanallapa. ⁸ Chaqa alliptam niykillapa: Jisukristuqam shamushqa, noqaykuna isrraylinukunata yanapawanambaq, Tayta Dyus agwiluykunata ufrisishqanda kumplinambaq, kayshina allita yach'anaypaqllapa: Tayta Dyusqam tukuy ima ufrisikushqanda kumplin, nishpa. ⁹ Jisusqam kay mundumanqa shamurqan, qamkuna mana isrraylinu kaqkunapis Tayta Dyusta alabanaykillapa, qamkunatapis llakipashushpa, washashushqanllaparayku. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi chay unay Dabidqa nin: Noqam suq nasyungunamanda kaqkunawan adurashqayki. Kantashpam, alabashqayki, nishpa.*

¹⁰ Dyuspa Santu Librumbiqam nimbis:

Qamkuna mana isrraylinu kaqkunapisri isrraylinukunawan pulla kushikuyllapa, nishpa.*

¹¹ Dyuspa Santu Librumbiqam nirimbis:

“Qamkuna yumbay nasyungunamanda kaqkunapisri Tayta Dyusta alabayllapa. Qamkuna yumbay kastakunamanda kaqkunapisri paytalla alabayllapa”, nishpa.*

¹² Dyuspaq chay rimaq Isayiyaspismi kayshina iskibrirqan:

Chay unay isrraylinu Isayipa karu willkangunamandan rin nasiq suq kamachikuq runa. Paymi yumbay chay mana isrraylinu kaqkunatapis shumaqta rin kamachiq. Chaymi paykunaqa paypi ancha rinllapa yuyakuq, nishpa.*

¹³ Tayta Dyusmi ancha yanapawananchiq, paypi mana shaykuq yuyakunanchiqllapa. Chaymi payman mañakuni, paypi kriyiptikillapa, pudirmiyuq Santu Ispirutunwan yanapashunanllapa, kushikushpa, ama nimata manchashpa, paypi mas allita yuyakunaykillapa.

* 15:3 Salmo 69.9 * 15:9 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49 * 15:10 Deuteronomio 32.43 * 15:11

¹⁴ Kriyiq masitakuna, qamkunaqam Dyus nishqanda allita intyindingillapa. Chaymi ancha allinguna kashpa, atingillapa qamkunapura allita kunanakuyta. ¹⁵ Piru kay kartatam kach'amuni, Dyuspaq yach'akushqaykita ama qonqanaykillapa. Chaymi mana nimata pakashpachu, tukuy ima yuyashqayta niykillapa. Chaqa Tayta Dyusqam ancha allin kashpa, numbrawashqa, ¹⁶ qamkuna mana isrraylinu kaqkunata Jisukristupaq yach'achishunaypaq, paypi kriyinaykillapa. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqa qamkunata rin akrashuqllapa, Dyus munashqanshina kawsanaykillapa. Chayshina akrashuptinllapam, noqaqa kurashina kashpa, qamkunata rini intrigakushuq Tayta Dyusman, suq allin ufrindatashina ch'askishunanllapa, wambranguna kanaykillapa.

¹⁷ Jisukristupi yuyakuptiymi, payqa ancha yanapawan, Tayta Dyuspaq allita yach'achikunaypaq. Chaymi noqaqa ancha kushikuni. ¹⁸ Piru manam munanichu nishuyllapata noqa rurashqaypaqqa. Ashwanmi munani kayshina nishuyllapata: Jisukristum ancha yanapawashqa, mana isrraylinu kaqkunata allita yach'achishpa, milagrukunata ruranaypaq, paykuna Dyusta kasushpa kawsananllapa. ¹⁹ Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawashqa, milagrukunata ruraptiy, chay rikawaqkuna intyindinambaq: Tayta Dyusmi Pabluta kach'amushqa, nishpa. Chaymi Jirusalin llaqtamandapacha chay ancha karu lliku lugarkaman allita yach'achikushqa kani Jisukristupa shumaq nutisyanda, paypi kriyishpa, washadu kananllapa. ²⁰ Ancham munashqa kani yach'achikuyta chay karu lugarkunapi, manaraq ni pipis Jisukristupaq yach'achikuptin. Chayshina puntata yach'achikushpaqam, suq wasipa simyintundashina rurashqa kani. ²¹ Chaqa chayshina yach'achikushpaqa, Dyuspa Santu Librun kayshina nishqanda rurashqa kani:

Chay runa, warmi mana ni suq kutinda paypaq uyaqkunaqam uyanqallapa.

Chay manaraq uyaqkunaqam uyashpa, paypaqqa allita rinllapa intyindi, nishpa.*

Pablum yuyarqan Rruma llaqtaman riyta

²² Ancham munashqa kani watukushuyllapata. Piru achka llaqtakunaman rishpa yach'achikuqmi, kanangaman manaraq atishqachu kani shamuyta qamkunamanqa. ²³ Piru kanangam kay llaqtakunapiqa ushyashqana kani yach'achikuyta. Chaymi achka watakunana ancha munashpa rikashuyllapata, ²⁴ nasyun Ispañaman riqshina, munani qamkunaman shamuyta watukushuq. Chayshina watukushushpaqam, ancha kushikushaq. Yuyakunipismi: Ringillapam yanapawaq, Ispañaman rinaypaq, nishpa.

²⁵ Piru manaraq qamkunaman shamushpaqam, Jirusalinmanraq rini riq, isrraylinu kriyiq masinchiqkunapaq suq ufrindata apashpa. ²⁶ Chaqa kay prubinsya Masiduñapi, kay prubinsya Akayapi tyaq kriyiq masinchiqkunam yuyashqallapa suq ufrindata tandayta chay Jirusalin llaqtapi pubri kriyiq masinchiqkunapaq. ²⁷ Chayshina paykuna kikin yuyashpaqam, ancha allita rurashqallapa. Chaqa chay isrraylinu kriyiq masinchiqkunapaq qamkuna mana isrraylinu kaqkunata Dyuspaq yach'achishushqallapa. Chaymi ancha balin, chay pubri kriyiq masinchiq isrraylinukunata yanapanaykillapa. ²⁸ Chaymi chay ufrindataqa noqa kikiy apashaq chay pubrikunamanqa. Chaymandaraqmi rini riq chay Ispañamanqa. Chayman

* 15:21 Isaias 52.15

riqshinam watukushuqshina pasashaq. ²⁹ Chaymi allita yach'ani: Qamkunanaman shamuptiy yach'achishuqmi, Jisukristuqa ancha rin yanapashuql-lapa, nishpa.

³⁰ Kuyashqay masitakuna, Dyuspa Santu Ispiritunmi animachiwanchiq, ancha kuyanakunanchiq. Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi rrugaykillapa, Dyusman ancha mañakunaykillapa, noqata yanapawanambaq. ³¹ Mañakuyllapapisri, prubinsya Judiyapi Jisusta kuntraqkunamanda kwidawanambaq, kay ufrindata Jirusalinman apaptiy, chay kriyiq masinchiqkuna kushikushpa, shumaqta ch'askiwananllapa. ³² Mañakuyllapapisri, Dyus munapin, qamkunaman ch'ayanaypaq, parlashpa, animachinakushpa, kushikunanchiqllapa. ³³ Noqaqam Tayta Dyusman mañakuni, qamkunawan kanambaq. Chaqa payqam shumaqta kawsachiwanchiq, ama nimatapis manchananchiqllapa. Chayshina kanqa.

16

Pablum kay kartata iskibrishpa, wakin kriyiq masingunata napaykurqan

¹ Munanim nishuyllapata kriyiq paninchiq Fibipa faburninda. Chaqa payqam Sinkriya llaqtapi dyakunisa kashpa, kriyiq masinchiqkunata ancha yanapashqa. ² Chaqa chay Fibiqam Siñurninchiqpi allita kriyishpa, achka kriyiq masinchiqkunata, noqatapis ancha yanapawashqa. Chayri ch'ayapin qamkunamanqa, shumaqta ch'ayachishpa, payta ima nishashqanda qoyllapa.

³ Yush'ayku noqapa shutiypi napaykuyllapa kriyiq masinchiqkuna Prisilata, qosan Akilastapis. Chaqa paykunaqam noqapa pullay Jisukristupaq yach'achikushqallapa. ⁴ Kanan paykunaqam washawanarayku, listu karqan, wañunambaqllapa. Chaymi noqaqa Prisilata Akilastapis ancha pagikuni. Piru manam noqallachu paykunataqa pagikuni. Ashwanmi yumbay chay furastiru kriyiq masinchiqkunapis paykunata ancha pagikunllapa.

⁵ Napaykuyllapar noqapa shutiypi chay Prisilapa Akilaspa wasimbi tandakaq kriyiq masinchiqkunatapis. Kuyashqay kriyiq masitay Ipinitutapis napaykuyllapa. Chaqa chay prubinsya Akayapi manaraq pipis kriyiptinmi, payqa puntata Jisukristupi kriyirqan.

⁶ Napaykuyllapar kriyiq paninchiq Maryatapis. Chaqa payqam ancha trabajashqa, qamkunata yanapashunan. ⁷ Napaykuyllapar chay isrraylinu masiy Andrunikuta, Juniyastapis. Paykunaqam noqamanda mas puntata Jisukristupi kriyishpa, noqapa pullay karsilpi karqanllapa. Chayshina ancha allita kriyiptinllapam, chay suq apustulkunaqa ancha rrispitanllapa paykunataqa.

⁸ Napaykuyllapar kuyashqay kriyiq masiy Ampliyustapis. ⁹ Napaykuyllapar Jisukristupaq yach'achikuq masiy Urbanuta, kuyashqay masanchiq Istakista, ¹⁰ masanchiq Apilistapis. Chaqa payqam padisishpapis, mana shaykuq Jisukristupi allita yuyakun. Napaykuyllapapisri masanchiq Aristubulusta tukuy ayllundinda, ¹¹ isrraylinu masiykuna Irudyunda, Narsisuta Jisuspi kriyiq ayllundinda. ¹² Napaykuyllapar paninchiq Trifinata, paninchiq Trifusata. Chaqa paykunaqam Jisukristuta ancha allita sirbinllapa. Napaykuyllapar kuyashqay paninchiq Pirsidatapis. Paypismi Siñurninchiqpaq ancha trabajashqa. ¹³ Napaykuyllapar chay ancha allin kriyiq masinchiq Rrufutapis, mamandinda. Chaqa mamanqam mamayshina kuyawashpa, ancha yanapawashqa. ¹⁴ Napaykuyllapar kay kriyiq masinchiqkunata: Asinkrituta, Fliguntita, Irmasta, Patrubusta, Irmista, yumbay kriyiq masinchiq paykunawan tandakaqkunata.

¹⁵ Napaykuyllapapisri masanchiq Filuguta, paninchiq Julyata, masanchiq Niryuta, panindinda, chay masanchiq Ulimpasta, paykunawan tandakaq kriyiq masinchiqkunatapis.

¹⁶ Chayshinar suqwan suqwan tingunakushpa, (ancha rrispitanakushpa) muchanakushpa, shumaqta napaykunakuyllapa. Kay llaqtakunapi yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkunam qamkunata napaykushungi.

¹⁷ Kriyiq masitakuna, yush'ayku allita kwidakayllapa suq laya duktrinata yach'achikuqkunamanda. Kwidawkish, chay duktrinanchiqta kuntraqkunata kriyishpa, Dyusmanda akrakangimanllapa. Chayri chay laya yach'achikuqwanqa ama ni tandakayllapachu. ¹⁸ Chaqa paykunaqam Jisukristuta mana kasushpachu, paykuna munashqandalla rurashpa kawsanllapa. Kanan mishki mishkita rimashpam, mana yach'aqkunata ingañanllapa. ¹⁹ Kriyiq masitakuna, qamkunapaqmi yumbay runakuna yach'anllapa: Yach'akushqaykitam allita kasungillapa, nishpa. Chaymi ancha kushikuni. Piru munanim alli kaqtalla ruranaykillapa. Manam munanichu ni yuyanayki, uchata ruranaykillapaqa. ²⁰ Kanan Tayta Dyusqam shumaqta kawsachiwaqninchiq, dyabluta das rin binsiq. Binsishpaqam, rin yanapawaqninchiq, chay dyabluta sarrunanchiqllapa. Siñurninchiq Jisukristur yanapashunqallapa.

²¹ Yach'achikuq masiy Timutiyupismi kay kartapi qamkunata napaykushungi. Isrraylinu masiykuna Lusyanu, Jasun, Susipatirwanmi qamkunata napaykushungi.

²² Noqa Tirsyu, masanchiq Pablupa kay kartanda iskibriqipismi napaykuykillapa Siñurninchiqpa shutimbi.

²³ Masanchiq Gayupismi qamkunata napaykushungi. Paymi noqa Pabluta pusadata qowaykan. Achka kriyiq masinchiqtapismi wasinda pristan, kaypi Dyusta alabananllapa. Kay llaqtapa tisirurin Irastu, masanchiq Kwartu shutiqpismi napaykushungillapa.

²⁴ Siñurninchiq Jisukristur yumbay qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.

Pablum Dyusta ancha alabashpa, kay kartata ushyarqan

²⁵ Jisukristupa shumaq nutisyanda qamkunata yach'achishuptiyimi, Tayta Dyusqa atin yanapashuyta, mana shaykuq Jisuspi kriyinaqkillapa. Chayri payta ancha alabashunllapa. Chaqa payqam manaraq kay munduta rurashpa, yuyarqan: Suq diyam noqapi kriyiqkunata rini intyindichiq noqalla yuyashqayta, nishpa. Achka tyimputam mana pitapis chay yuyashqandaqa yach'achirqanchu. ²⁶ Piru kananqam Tayta Dyus tukuy tyimpu kawsaq yach'achiwashqa kanchiq paylla yuyashqanda. Chaqa paypaq chay unay rimaqkunatam kamachishqa qarqan, Dyuslla yuyashqanda Santu Librungunapi iskibrinanllapa. Chayshina paylla yuyashqandam yumbay nasyumbi tiyaqkunata intyindichiwashqana kanchiq, Jisuspi kriyishpa, paytana kasunanchiqllapa.

²⁷ Tayta Dyusllam tukuy imata yach'an. Chaqa payllam Dyusqa. Chayri Jisukristu yanapawaptinchiq, Tayta Dyusta tukuy tyimpu alabashunllapa. ¡Chayshina kanqa!

APUSTUL SAN PABLUM KAY PUNTA KARTATA KACH'ARQAN KURINTU LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (1 KURINTYUS)

¿Pitaq karqan San Pablu? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, San Pablupaq masta yach'ananchiq.

¿Pikunapaqmi iskibirirqan kay librutaqa? Pabluqam iskibirirqan Kurintu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Chay atun llaqta Kurintuqam nasyun Grisypa prubinsyan Akayapi karqan. Chay nasyun Grisypa tiyaqkunagam achka amitu layakunata aduraqllapa. Liyishun Ichus 18.1-18, masta yach'ananchiq Pablu Kurintupi rurashqambaq.

¿Imaraykum iskibirirqan kay librutaqa? Pablu Kurintumanda llugshiptinqam, yach'achikuq masin Apulus ch'ayamurqan, Kurintupi yach'achikuq. Chaymi wakingunam nirqan: “Noqaqam sigini Apulusta. Chaqa payqam Pablumandaqa mas yach'ayniyuq”, nishpa. Chayshina suqnin suqnin nikakushpam, mana shumaqtachu tandanakuq.

Kurintupim karqan suq runa taytamba warminwan puñuq. Kargambismi wakinguna Santa Mikunata mana rrispitaqkuna. Wakingunagam amitu layakunata aduraqllapa. Chaymi Pabluqa malaganayashpa, kay kartataqa iskibirirqan anyashpa, kunanambaq.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

1 Kur 1.1–4.21 niwanchiqllapa, Pablu Kurintupi tiyaqkunata kunashqambaq, Dyuswan, kriyiq masingunawan shumaqta kawsananllapa.

1 Kur 5 niwanchiq, Pablu kunashqambaq, chay ancha uchayuy runata paykunamanda wichukunanllapa.

1 Kur 6 niwanchiq, kriyiq masinchiqkunata ama dimandananchiq, ashwan tukuy bidanchiqwan Dyusta kasunanchiq.

1 Kur 7 niwanchiq, rrispituyuqkuna, mana rrispituyuqkuna shumaqta kawsananchiq.

1 Kur 8 niwanchiq, kriyiq masinchiqkunata ama dañachinanchiq.

1 Kur 9 niwanchiq, Pablu allita rurashpa, kawsashqambaq.

1 Kur 10 niwanchiq, amitu layakunata ama adurananchiq.

1 Kur 11.2-16 niwanchiq, warmikuna yach'achikuq runakunata shumaqta uyanambaqllapa.

1 Kur 11.17-34 niwanchiq, Santa Mikunata rrispitashpa mikunanchiq.

1 Kur 12.1–14.40 niwanchiq, Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurashpa, Dyusta sirbinanchiq.

1 Kur 15 niwanchiq, Jisukristuqam wañushqanchiqmanda mushuqmanda rin kawsachiwaqinchiq.

1 Kur 16 niwanchiq, suqkunapaq ufrindananchiq. Chaymandaqam niwanchiq Pabluqa kurintinukunata masta kunashpa, dispidishqambaq.

Pablum napaykurqan Kurintupi tiyaq kriyiq masingunata

1 (Kuyashqay kriyiq masitakuna,) Tayta Dyus munaptinmi, Jisukristu noqata numbrawashqa, apustulnin kanaypaq. Chaymi noqa Pablu kriyiq masinchiq Sustinisman ² kay kartata kach'amuni gamkuna kriyiq masiy Kurintu llaqtapi tandakaqkunaman. Chaqa gamkunagam Jisuspi allita yuyakushpa, payta kasushpa kawsangillapa. Chaymi Tayta Dyusqa gamkunata, tukuy lugarkunapi tiyaq kriyiq masinchiqkunatapis akrawashqallapa

kanchiq, paypa wambranguna kashpa, allitalla rurashpa, kawsananchiqllapa. Chaymi qamkunapis noqaykunashina Jisukristutana adurangillapa. Chaqa payqam yumbayninchigpa Siñurninchiq. ³ Chaymi Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristuman mañakuni, qamkunata tukuy imapi yanapashu-nambaq, ama nimata manchashpa, kawsanaykillapa.

Jisusman pagikushun, pay ancha yanapawaptinchiq

⁴⁻⁵ Jisukristupi allita kriyiptikillapam, payqa Tayta Dyuswan qamkunata ancha yanapashushqa, shumaq nutisyanda allita intyindishpa, paypaq yach'achikunaykillapa. Chaymi qamkunapaq Tayta Dyusman tukuy tyimpu ancha pagikuni. ⁶ Chaqa qamkuna Jisukristupaq yach'akushpaqam, paypi allita kriyishqallapa kangi. ⁷ Chaymi Tayta Dyusqa tukuy imapi qamkunata yanapashuykangi, suq layapi, suq layapi paypaq trabajanaykillapa. Chayshina paypaq allita trabajashpam, shuyaykangillapa, Siñurninchiq Jisukristu syilumanda kutimunangaman. ⁸ Chaqa Dyusqam qamkunata yanapashuykangi, paypi mana shaykuq kriyinaaykillapa Siñurninchiq Jisukristu shamunan diyakaman, ama ni pipis atinambaq shimbishuyta paypa ñawpambi. ⁹ Tayta Dyusqam tukuy ima ufrisikushqanda kumplin. Kanan pay kikinmi akrawashqa kanchiq, Churin Jisukristupi allita yuyakushpa, paywan pulla kawsananchiqllapa.

Kriyiq masipura ama akrakashunchu

¹⁰⁻¹¹ Kuyashqay masitakuna, paninchiq Kluwipa wasimbi wakin tiyaqkunam niwashqallapa: Wakin kurintinu kriyiq masinchiqkunash anyanakushpa kawsanllapa, nishpa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi ancha rrugaykillapa, yumbayniki kuyanakashpa, suq yuyayniyuqlla kashpa, pulla imata rurashpa kawsanaykillapa. ¹² Chaqa wakinnikiqash ningillapa: “Noqaqam Pablu yach'achikushqanda kriyini”, nishpa. Wakinnikiqash ningillapa: “Noqaqam Apulus yach'achikushqanda kriyini”, nishpa. Wakinnikiqash ningillapa: “Noqaqam Sifas (Pidru) yach'achikushqanda kriyini”, nishpa. Wakinnikiqash bwilta ningillapa: “Noqaqam masta kriyini Jisukristu yach'achikushqanda”, nishpa. ¹³ Chayshina akrakanaykiqa, ¿Jisukristuqa akasuchu pidasu pidasu, waqpi kaypi? ¿Noqatachu kruspi klabawashqallapa, qamkunata washashunaypaqqa? ¿Noqapa shutiyta myintashpachu shutichishushqallapa? ¡Manám! (Chaymi mana balinchu qamkunapura akrakashpa, noqata sigiwanaykiqa.)

¹⁴ Chaqa noqaqam mana qamkunataqa shutichishushqachu kani. Piru masanchiq Krisputa, Gayutallam shutichishqacha kani. Chayshina qamkunata mana shutichishushpam, Dyusta ancha pagikuni. ¹⁵ Chaymi mana atingillapachu niyta: “Pablupa shutimbim shutikushqallapa kani”, nishpaqa. ¹⁶ Piru kanalitanmi yuyani, Istifanasa wasimbi kaqkunatapismi shutichishqacha kani. Piru manam yuyanichu masta shutichishqaytaqa. ¹⁷ Chaqa Jisukristuqam mana kach'amuwashqachu shutichikunayqa. Ashwanmi kach'amuarqanqa, paypa shumaq nutisyanda yach'achikunay. Piru chay shumaq nutisyandaqam mana yach'achikunichu ancha yach'ayniyuqshina tukushpa. Chaqa chayshina yach'achikuptyqam, qamkunaqa mana atinaykitachu intyindiya: Jisukristulla kruspi wañushpam, atin washawayninchiqta, nishpaqa.

Jisukristum Tayta Dyuspa pudirninwan yach'ayninwan

¹⁸ Noqanchiqkuna yach'achikuptynchiq: “Jisukristum kruspi wañurqan, washawananchiq”, nishpaqa, kastiguman riqkuna mana kriyiwanchiqchu.

Ashwanmi yuyanllapa: Tuntukunallam Jisuspa chay famandaqa kriyinjilapa, nishpa. Piru noqanchiqkunaqam yach'anchiqllapa: Jisukristum ancha pudirniyuq kashpa, uchanchiqmanda atin washawayninchiqta, nishpa.¹⁹ Chaqa Tayta Dyusmi Santu Librumbi nin:

Noqaqam kay mundupi yach'ayniyuqkunata rini binsiq, chay yach'aynin ama nimapaq balinambaq, nishpa.*

²⁰ Chaymi tukuy chay ancha yach'ayniyuq runakuna, chay yach'achikuq runakuna, kay mundupa kusasningunapaqlla yach'aq rimaqkunaqam Dyuspaqqa ancha tuntukuna. Yuyayningunaqam mana nimapaq balinchu paypaqqa. ²¹ Chaymi runakuna yuyayninwanlla mana atinllapachu Dyus-taqa riqsiyta. Ashwanmi Tayta Dyusqa ancha yach'ayniyuq kashpa, atin washawayninchiqta, paypa shumaq nutisyanda kriyiptinchiq. Piru mana kriyiqkunaqam chay shumaq nutisyambaq: “Manam balinchu” ninllapa.

²² Llaqta masiy isrraylinukuna, Jisuspi kriyinanllapaqam munanllaparaq milagrukunata rikayta. Kanan grisyanukunaqam, yuyanllapa ancha yach'ayniyuqlla kayllapata. ²³ Piru noqaykunaqam Jisukristupaq kayshina rimanillapa: “Kruspim wañurqan, uchanchiqmanda washawananchiq”, nishpa. Chayshina niptiyllapam, achka isrraylinukuna mana munanllapachu kriyiyta: Dyus Akrashqan Washadurmi wañurqan, nishpaqa. Mana isrraylinu kaqkunapismi chay yach'achikushqaypaq ninllapa: “Manam nimapaqpis balinchu”, nishpa.

²⁴ Piru Dyuspi kriyiqkunaqa isrraylinukuna, grisyanukuna kashpapisti, allita yach'anchiqllapa: Jisukristum Tayta Dyuspa pudirninwan yach'ayninwan, nishpa. ²⁵ Piru achka runakunam mana atinchi intyindiya Dyus rurasqandaqa. Chaymi chay shumaq nutisyapaq: “Manam nimapaq balinchu”, ninllapa. Piru chayshina niptinllapapisti, Tayta Dyusqa yumbay chay runakunamanda mas pudirniyuq mas yach'ayniyuq.

²⁶ Kuyashqay kriyiq masitakuna, allita yach'ayllapa: Qamkunaqam runakunapaqqa mana yach'ayniyuqchu kangillapa. Manam ni achka kamachikuqkuna, ni achka qellayniyuqkuna kangillapachu. ²⁷ Piru paykunapaq tuntukuna kaptikillapapisti, Tayta Dyusqa akrashushqa, wambranguna kanaykillapa. Chaymi chay palanganu yach'ayniyuqkuna rinllapa penqakuq. Mana kamachikuqkuna kaptinchiqpismi, Tayta Dyusqa akrawashqa kanchiq, chay kamachikuq runakuna penqakunanllapa.

²⁸ Chayshina runakunapaq mana nimapaq baliptinchiqpismi, Tayta Dyusqa akrawashqa kanchiq, yumbay kamachikuqmanda mas baliqkuna kananchiqllapa, paykuna amana nimapaq balinanllapa. ²⁹ Chayshinam Tayta Dyusqa ruran, ama ni pipis paypa ñawpambi alabakanambaq.

³⁰ Piru Tayta Dyus kikinmi noqanchiqkunata yanapawashqa kanchiq, Jisukristupi kriyishpa kawsananchiqllapa. Chayshina kriyiptinchiqmi, Jisukristuqa ancha allita yach'achiwanchiq Tayta Dyuspaq. Kanan tukuy uchanchiqmanda pirdunawaqninchiqmi, Tayta Dyuswan alliyachiwanchiq, paytalla kasushpa kawsananchiqllapa. ³¹ Chayshina Tayta Dyus washawaptinchiqqa, paytalla alabashunllapa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqllapa: “Qamkuna munashpa alabakaytaqa, ashwan Dyusta alabayllapa”, nishpa.*

2

Jisukristum kruspi wañurqan washawananchiqllapa

* 1:19 Isaiás 29.14 * 1:31 Jeremías 9.24

¹ Kriyiq masitakuna, noqa qamkunaman shamushpaqam, mana yach'achishurqaqchu trabajus palabrakunawanqa. ² Ashwanmi nishurqaqllapa: "Jisukristum kruspi wafushqa, uchanchiqmanda washawananchiq", nishpalla. Chaqa manam munarqaychu qamkunata suq layata yach'achishuytaqa. ³ Chaymi qamkunaman ch'ayashpaqa, manchashpa ch'apsikarqay: Manash' allitachu Dyuspaqqa yach'achikushaq, nishpa. ⁴ Kanan qamkunatam mana yach'achishurqaychu ancha yach'ayniyuq runashinaqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan milagrukunata rurashpa, qamkunataqa yach'achishurqaq, ⁵ chayshina Dyuspiilla yuyakunaykillapa. Chaqa manam munanichu, yach'ayniyuq runakunapi yuyakunaykillapaqa.

Dyuspa Santu Ispiritunmi yach'achiwanchiq Dyuspaq

⁶ Piru Tayta Dyuspi allita kriyiqkunatam masta rillapa yach'achiq Dyuspaq, ancha yach'ayniyuq kanambaqllapa. Piru manam noqaykunaqa yach'achikunichu kay mundupi yach'ayniyuq runakunashina, ni kamachikuq runakunashinaqa. Chaqa chay laya runakunaqam sintinsyaduna chinganallapa. ⁷ Ashwanmi Tayta Dyus yuyashqandalla yach'achikuniqa. Chaqa payqam kay munduta manaraq rurashpa yuyarqanna, paywan pulla syilupi kawsananchiq. ⁸ Piru kay mundupi kamachikuq runakunaqam Tayta Dyus yuyashqandaqa mana intyindirqanchu. Chaqa paykuna intyindishpaqam, kruspiqa mana wanchinandachu ancha pwididq llipyaq Siñurninchiq Jisustaqa. ⁹ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Manam pipis rikashqachu, ni uyashqachu, ni yuyashqachu Tayta Dyus rurashqan ancha shumaq kusaskunata. Piru tukuy chay shumaqkunatam Tayta Dyusqa rurashqa payta kuyaqkunapaq, nishpa.*

¹⁰ Piru kananqam Tayta Dyusqa chay pakadu kusaskunataqa Santu Ispiritunwan intyindichiwashqa kanchiq. Chaqa chay Santu Ispiritunqam, Tayta Dyuspa tukuy iman mas pakadu kaqta rikan, riqsin.

¹¹ Manchu suq runa shunqombi yuyashqandaqa paylla yach'an. Chayshinallam Dyuspa Santu Ispiritunlla Dyus yuyashqandaqa yach'an. ¹² Chaymi Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, chay Santu Ispiritundaqa qowashqa kanchiq. Paymi intyindichiwanchiq Tayta Dyus rurashqanda noqanchiqpaq. Chaymi manana yuyanchiqllapachu Dyuspi mana kriyiqkunashinaqa.

¹³ Kanan noqaykunaqam mana yuyayniymandaqa yach'achikunichu. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanllapa, paypa yuyayningunata payta ch'askiqkunata yach'achinayllapa

¹⁴ Piru Dyuspi mana kriyiqkunaqam Santu Ispiritu nishqandaqa mana atinllapachu intyindiya. Paykunapaqqam tukuy chay shumaq nishqan-gunaqa mana nimapaq balinchu. Chaqa chaykunataqam Dyuspi kriyiqkunalla atinchiqllapa intyindiyaqa, Santu Ispiritun yanapawaptinchiq.

¹⁵ Chaymi Santu Ispirituwan kaqkunalla tukuy imapaq atinchiqllapa yach'ayta: ¿Allichu ichu mana? nishpa. Chay mana kriyiqkunaqam mana yach'anllapachu. Chaymi paykunaqa mana atinllapachu noqanchiqpaq yach'ayta: "Paymi uchayuq ichu mana", nishpaqa. ¹⁶ Chayraykum Dyuspa Santu Librumbi nin: "Manam pipis atinchu intyindiya Tayta Dyus yuyashqanda, ni atinchu nimatapis yach'achiyta Tayta Dyustaqa", nishpa.* Piru Santu Ispiritun yanapawaptinchiqmi, Jisukristushina atinchiqllapa yuyayta.

* 2:9 Isaías 64.4 * 2:16 Isaías 40.13

3

Yumbayninchiqri Dyuspaq trabajashun

1 Kriyiqq masitakuna, Dyuspa Santu Ispiritundaqam manaraq allita kasushpachu kawsaykangillapa. Ashwanmi chay mana kriyiqkunashina kawsaykangillapa. Chaymi taksha wambrakunashina kaptikillapa, manaraq atishqachu kani allita yach'achishuyta Jisukristupaq. 2 Tayta Dyus yach'achiwashqanchiqqam ancha mishki mikunashina. Piru qamkunaqam manaraq atishqallapachu kangi intyindiya paypa chay mas trabajus rimayninda. Chaymi noqaqa Dyus nishqandaqa mas fasilatalla qamkunataqa yach'achishushqa kani ñuñuykaq wambritukunataashina. 3 Chaqa Jisuspi mana kriyiqkunashinam kawsaykangillapa, munashqaykitalla rurashpa, imbidyanakushpa, anyanakushpa. (Chaymi kanangaman manaraq atingillapachu Dyus nishqanda intyindiyaqa.) 4 Chaqa wakinnikikumam niykangillapa: "Noqaqam Pablu yach'achikushqanda kriyini", nishpa. Suqnirikunagam ringillapa: "Apulus yach'achikushqandam kriyini", nishpa. Chayshina rimashpaqam, chay mana kriyiqkunashinalla kawsaykangillapa.

5 Chaqa noqa Pablu yach'achikuq masiy Apuluswanqam mana nimachu kanillapa. Tayta Dyusmi noqaykunata kach'amuwashqa, pay nishqanda qamkunata yach'achishunaypaq. Chaymi Jisuspi kriyishqallapa kangi. Chaqa noqa Pablu Apuluswanqam Tayta Dyus munashqanda yach'achikushqallapa kani. 6 Chaymi qamkunata puntata yach'achishushpaqa, noqaqa tarpukuqshina trabajashqa kani. Chaymandaqam masanchiq Apulus, masta yach'achishushpaqa, suq parqokuqshina trabajashqa. Piru Tayta Dyusllam chay tarpudutaqa wiñachishqa. 7 Chaymi noqa tarpukuqshina kashpaqa, mana nimachu kani. Chayshinallam Apulus tarpuduta parqoqshina kashpa, mana nimachu. Piru Tayta Dyusmi ancha balin. Chaqa payllam chay tarpudutaqa wiñachin. 8 Chayri mayqan tarpukuqshina ichu parqokuqshina kashpaqa, Dyuspaqla yach'achikuykan. Chaymi Dyusqa kadunuta rin pagarawaqñinchiq ima tantu trabajashqanchiqpaq. 9 Chaqa noqaqam Apuluswan yach'achikuq masikuna kanillapa. Chayshina Tayta Dyuspaq yach'achikushpaqam, ch'akrapishina trabajaykanillapa. Kanan qamkunaqam Tayta Dyuspa ch'akranshina kangillapa.

Dyuspa adurana wasinshinapismi kangillapa. Chaqa qamkunamandam payqa suq atun shumaq adurana wasitashina ruraykan. 10 Chaymi Tayta Dyus yanapawaptin, puntata qamkunata allita yach'achishurqaq, suq allin albañil wasipa simyintunda ruraqshina. Chaymandaqam suqkuna masta yach'achishushpaqa, chay wasita ushyaqshina kashqallapa. Piru yumbay chay ushyaqkunaqa allita yuyanqallapa: ¿Allitachu yach'achikuykani ichu mana? nishpa. 11 Chaqa Dyuspa wasimba simyintunqam Jisukristu. Chaymi mana ni pipis atinchu rurayta suq laya simyintuta, Dyuspa adurana wasinshina kaqta ruranambaqqa. 12 Piru suq albañilqam chay simyintupa sawambiqqa achka laya kusaskunawan atin rurayta allin wasita ichu mana baliq wasita. Allita yach'achikushpaqam, ancha baliq urumanda, qellaymanda, ancha ch'aniyuq rumikunamanda Dyuspa wasinda ruraykanmanshina. Piru mana allita yach'achikuqam mana baliq qerumanda ichu uqshamanda ichu shukchamanda Dyuspa adurana wasinda ruraykanmanshina. 13 Chaymi Jisukristu kutimushpaqa, ninawan rin mallipaqa chay rurashqanchiqta: ¿Balinchu ichu mana? nishpa.

Chaymi chay mana baliq rurashqanchiqta rin rupachiq, chay mana baliq qerumanda ichu uqshamanda ichu shukchamanda rurashqa wasita

rupachiykanmanshina. Piru chay allita ruraqkunaqam chay urumanda, qellaymanda ichu ch'aniyuq rumikunamanda wasitashina rurashqallapa. Chaymi wasin ninapishina kaptimbis, mana rinchu rupashpa chinga^q.¹⁴ Chaymi Tayta Dyusta allita sirbiptinchiq, payqa primyunchiqta rin qowaqninchiq.¹⁵ Piru mana allita sirbiptinchiqqam, Dyusqa mana nima primyuta rinchu qowaqninchiq. Piru manam rinchiqllapachu chinga^q. Ashwanmi apinitas rin washawaqninchiq, suq runa nina piskaykaptin washakaqshina.

¹⁶ ¿Manachu yach'angillapa: Noqanchiqkunaqam Tayta Dyuspa adurana wasin kanchiqllapa; Dyuspa Santu Ispiritunmi noqanchiqkunapi tiyan, nishpaqa? ¹⁷ Chaymi suq runa inkitashuptinllapa, qamkunapura akrakanaykiqa, Tayta Dyus rin chingachiq chay inkitashuqtaqa. Chaqa payqam dañachishqa Dyuspa santu adurana wasinshina kaqkunata.

¹⁸ Chayri ama ni mayqannikipis ingañakaychu, yuyashpa: Kay mundupi tiyaqkunapaqmi ancha yach'ayniyuq kani, nishpaqa. Ashwanri yuyayllapa: Manam achkataqa yach'anichu, nishpa. Kanan chayshina umildi kashpaqam, allip yach'ayniyuqkuna ringillapa kaq.

¹⁹ Chaqa Tayta Dyusqam kay mundupi yach'ayniyuqkunataqa tuntukunapaq riqsin. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Tayta Dyusmi binsin chay Yach'ayniyuqmi kani' niqkunataqa. Chayraykum ancha yuyaptinllapapis tukuy imapi binsinanllapa, Dyuspa ñawpambi tuntukunashina kidanllapa”, nishpa.* ²⁰ Chay Santu Librumbim nimbis: “Tayta Dyusmi yach'ayniyuq runakunapa yumbay yuyashqangunata mana baliqpaq riqsin”, nishpa.* ²¹⁻²² Piru Tayta Dyusllam noqa Pabluta, Apulusta, Pidrutapis kach'amuwashqa, qamkunata yach'achishunay. Chaqa Dyusllam kay mundupa tukuy iman kaqkunata qoshushqallapa qamkunapa byinnikipaq. Chayri ama alabakayllapachu: “Chay yach'ayniyuq runatam kasuni”, nishpaqa. Ashwanri allita yach'ayllapa: Kawsaptinchiqllapa ichu wañuptinchiqismi, tukuy imapi Tayta Dyuslla noqanchiqkunata yanapawanchiq, nishpa. ²³ Chaqa noqanchiqkunaqam Jisukristupa masangunashina, paningunashina kanchiqllapa. Kanan Jisukristuqam Dyuspa Churin.

4

Kayshinam apustulkuna Dyusta sirbirqanllapa

¹ Allita intyindiylapa noqaykuna Jisukristupa yanapakuqin kashqayllapata. Chaqa paymi noqaykuna apustulningunata numbrawashqa, Tayta Dyus pakadu yuyashqanda yach'achikunayllapa. ² Mayá, suq kach'aduqa allita kumplinqa patrunnin kamachishqanda. (Chaqa patrunninmi payta rin jusgaq.) ³ Chaymi noqaqa mana nimatapis manchanichu, qamkuna ichu suqkuna juscawaptikillapa. Manam ni noqa kikiy juscakanichu. ⁴ Chaqa noqa kikiy uchayuq kashpam, atini ingañakayta: Manam uchayuqchu kani, nishpa. Piru Tayta Dyusmi ancha allita yach'an: Pablum uchayuq ichu mana uchayuqchu, nishpaqa. Chaymi paylla balin juscawanambaq. ⁵ Chayraykum niykillapa, ama dasqa jusganakuychu. Ashwanri shuyayllapa, Siñurninchiq Jisus kay pachaman shamunangaman. Chaqa pay shamushpam, tukuy ima pakadu yuyashqanchiqta, rurashqanchiqta allita yach'ashpa, rin juscawaqninchiq. Chaymi allita rurashqa kaptinchiqqa, rin alabawaqninchiq.

* 3:19 Job 5.13 * 3:20 Salmo 94.11

⁶ Masitakuna, byinnikipaqmi niykillapa, noqa Pablu masanchiq Apuluswan kawsashqayshina, qamkunapis kawsayllapa, Dyuspa Santu Li-brunda allita kasushpa. Chayri ama ni mayqanniki afaniruyashpaqa, suq yach'achikuqta ancha alabaychu, suq yach'achikuqta disprisyashpa. ⁷ Chaqa qamkunaqam mana suqkunamandaqa mas baliqchu kangillapa. Ashwan Tayta Dyusllam chay tukuy ima kusanikikunata qoshushqa. Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa afaniruyangillapa: Noqa kikiyllam tukuy imayta kunsigishqa kani, tukuy imayuq kanaypaq, nishpaqa?

⁸ Chaqa qamkunallam kayshina alabakangillapa: Tukuy imayuqmi kanillapa. Gubyirnushinam kanillapa, nishpa. Piru noqaykunataqam manana kasuwangillapachu. Paqtar pudirniyuq gubyirnu kangimanllapa, noqaykunapis pullaykillapa kamachikunayllapa. ⁹ Piru noqaykuna Dyuspa apustulninguna kashpapisimi, mana chayshinachu yuyanillapa. Ashwanmi yuyanillapa: Manam nimapaq balinichu, nishpa. Kanan Jisuspaq yach'achikushpa, ima diyach'i wañushaqlapa. Chaqa suq atun pamba pugllanapishinam kanillapa, Dyusta kuntraqkuna wanchiwaptinllapa, yumbay runakuna, anjilkuna rikawanallapa.

¹⁰ Noqaykuna Jisukristupaq yach'achikushqaraykum, achka runakuna ninllapa: “Paykunaqam ancha tuntukuna”, nishpa. Piru qamkunapaqqam ninllapa: “Paykunaqam ancha yach'ayniyuqkuna”, nishpa. Kanan noqaykunaqam mana chay kamachikuqshinachu purinillapa. Piru qamkunaqam kamachikuqshina puringillapa. Chaymi achka runakuna qamkunataqa rrispatashungi. Piru noqaykunataqam disprisyawanllapa.

¹¹ Chaqa noqaykunaqam kanangaman achka diyakuna mikunaypaq, yakupaq, sawaypaqlapa padisinillapa. Kanan runakunaqam ancha maqawanllapa. Manam ni wasiyuqchu kanillapa. ¹² Noqaykuna kikiymi shayku shayku trabajanillapa mantyinikanaypaq. Mana kriyiqkuna musyawaptimbismi, Dyusman ancha mañakunillapa, paykunata yanapanambaq. Kanan Dyusta kuntraqkuna noqaykunata qesachawaptinmi, mana shaykuq agwantanillapa. ¹³ Noqaykunapaq mana allita rimaptinllapapismi, paykunata shumaqta kunanillapa. Piru kanangamanmi kay mundupiqa rikawanllapa wanutashina. Chaymi wichukuwanambaqna kaykanllapa.

¹⁴ Kuyashqay kriyiq masitakuna, qamkunaqam wambrayshina kangillapa. Chaymi ancha kuyashushpa, mana munanichu penqachishuyta. Ashwanmi kay kartata kach'amuni, shumaqta kunashunaypaq. ¹⁵ Qamkuna 10.000 yach'achikuqmanda Jisukristupaq yach'akushpaqam, suq taytayushinalla kangillapa. Chaqa noqalla puntata Jisuspa shumaq nutisanda yach'achishuqtiymi, paypi kriyirqaykillapa. ¹⁶ Chayri ancha rrugaykillapa, noqashina kawsanayki. ¹⁷ Chayraykum kay masanchiq Timutiya qamkunaman kach'amuni. (Chaqa payqam, noqamanda yach'akushpa, Jisukristupi ancha allita kriyishqa.) Chaymi payqa wambrayshina. Pay nishunqallapa: “Pablu kayshina kawsaykan, kayshina yach'achiykan yumbay llaqtakunapi tiyaq kriyiq masinchiqkunata”, nishpa.

¹⁸ Wakinniqam ancha palanganuyashpa, alabakangillapa, yuyashpa: Pabluqam mana rinchu shamuq anyawaqinchiq, nishpa. ¹⁹ Piru Siñurninchiq Jisus munaptingam, utqa rini shamuq watukushuqllapa. Rikashushpallapam, allita yach'ashaq: Chay palanganu kaqkunachu Dyuspa pudirninwan milagrukunata atinllapa rurayta, ichu shiminwanlla rimaykanllapa, nishpa. ²⁰ Chaqa Tayta Dyusta allipta kasushpaqam, mana

rinchiqlapachu rimaqllaqa. Ashwanmi paypa pudirninwan tukuy ima munashqanda rinchiqlapa ruraq. ²¹ Mayá, noqa shamushpaqa, ¿imatam munangillapa ruranaypaq? ¿Munangillapachu kastigashunaq, ichu ancha kuyashushpa, kushikushpa, shumaqta yach'achishunaqllapa?

5

Pablum nirqan, suq ancha uchayuy runata kriyiq masingunamanda wichukunanllapa

¹ Yach'ashqam kani: Suqnikish madrastanda warmikushqa, nishpa. Piru Dyuspi mana kriyiqkunapismi mana dijanllapachu, chay laya ancha fiyu uchata ruranambaqqa. ² Piru chay runa chay ancha fiyu uchata ruraptimbismi, qamkunaqa palanganukuna kangillapa. Mas allich'i kanman, qamkuna malaganayashpa penqakunayki. Chayri chay mana alli ruraqtaqa wichukuyllapa, amana tandakanambaq qamkunawan. ³ Chaqa noqa qamkunamanda karupi kashpapisti, mana nimatapis qamkunata qonqashushqachu kani. Chaymi yuyashushpa, pullaykishina kashpa, chay ancha uchayuy runata jugshashqana kani, kastigadu kanambaq. ⁴ Chaqa Siñurninchiq Jisuspa shutimbi qamkuna tandanakuptiqim, noqapis yuyayniypiq qamkunawan kashaq. Siñurninchiq Jisuspismi qamkunawan kashpa, pudirninwan ancha rin yanapashuqllapa. ⁵ Chayri chay uchayuy runata dyabluman intrigakuyllapa. Chayshina ruraptikillapam, Tayta Dyusqa manana rinchu kwidaq paytaqa. Ashwanmi dyabluna rin padisichiq. Chayshina kwirpunda ancha padisichiptinri, paqta chay runaqa ucha rurashqanda dijashpa, Dyusman mañakunqa pirdunanambaq. Chayshina pirdunaptinmi, Siñurninchiq Jisus shamushpa rin washaq.

⁶ Piru qamkunaqa ama alabakaychu. ¿Manachu intyindingillapa kay kumparasyun nishqanda: “Ashla libadurallam achka mach'kata atin saksachiyta” nishpa? (Chayshinallam qamkunapi suq kriyiq masinchiqlla uchata rurashpaqa, atin dañachiyta achka kriyiq masinchiqkunata, paykunapis uchata rurananllapa.) ⁷ Chayri chay uchayikunataqa dijayllapana, suqkunata ama qash'anaykillapa, paykunapis uchata ama rurananllapa. Chayshina uchayikunata dijashpaqam, ancha limpyu masa mana nima libadurayushina ringillapa kaq, chay Paskwa fyistapi rurashqan masashina. Chaqa chaypaqmi Jisukristuqa chay Paskwa fyistapi wañurqan suq uñitashina, tukuy uchanchiqmanda pirdunawananchiq. ⁸ Kanan chay libadurayuyq tандаqam yuyachiwanchiq uchanchiqkunapaq. Chaymi Paskwa fyistapiqa kachangakunata alla mikunchiqllapa. Chayri chay uchanchiqkunata dijashpa, tukuy diyakunata allitalla rurashpa, allip kaqtalla rimashunllapa, chay tanda mana nima libadurayushina kananchiqllapa.

⁹ Noqagam chay suq kartaypi nishurqaqllapa: “Ama tandakayllapachu chay mana rrispitunwan puñuqkunawanqa”, nishpa. ¹⁰ Piru chayshinaqam niykillapa uchayuy kriyiq masinchiqkunapaqlla. Manam niykillapachu: “Chay mana kriyiqkunamanda akrakayllapa”, nishpaqa. Awnki suqwan, suqwan puñuqkunata ichu qellayta ancha munaptinllapa, ichu suwakuptinllapa ichu amitu layata aduraptinllapapis, paykunata parlachishunllapa. Chaqa kay mundumanda manaraq lluqshishpaqam, paykunamandaqa mana atinchiqlapachu akrakaytaqa. ¹¹ Ashwanmi nishurqaqllapa akrakanaykiqa chay runa ichu warmi shiminwanlla Jisuspi kriyiqkunamanda. Chaqa chay kriyiq tukuqkunaqam mañusukuna, nisuykuna, amitu layata aduraqkuna, llullakuqkuna, suwakuqkuna, mach'aqkuna. Chay

laya kriyiq tukuqkunamandam munani qamkuna akrakanaykiqa. Chay layakunawanqa ama ni mikuylapachu.

¹²⁻¹³ Piru chay mana kriyiqkuna uchata ruraptinllapaqam, noqanchiqkunaqa mana nimatapis atinchiqchu jusgayta, kastigadu kananllapa. Chaqa Tayta Dyusllam chay mana kriyiqkunataqa rin jusgaq. Piru chay kriyiq masinchiqkuna uchata ruraptinqa, noqanchiqkuna paykunataqa jusgashunllapa. Chayri chay ancha uchayuq runataqa ama dijayllapachu, qamkunawan tandakanambaqqa.

6

Jisuspi kriyiq masinchiqtaqa ama dimandashunchu

¹ Qamkuna suq kriyiq masinchiqwan imapaq piñakushpaqa, ama nimatapis riyllapachu dimandaq juyiskunapiqa. Chaqa chay juyiskuna Jisuspi mana kriyiqkuna kashpaqam, ¿imashinam atinman allita justisyata ruraytaqa? Chayri kriyiq masinchiqkunaman riyllapa, paykuna allita justisyata rurananllapa. ² ¿Manachu yach'angillapa: Jwisyu diyapim noqanchiqkuna rinchiqllapa jusgaq yumbay mana kriyiqkunata, nishpaqa? Chayshina atishpa jusgaytaqa, ¿ima manachu atingillapa qamkunapuralla allichayta chay taksha prublimakunataqa? ³ ¿Manachu yach'angillapa: Anjilkunatapis rinchiqllapa jusgaq, nishpaqa? Chayri kay mundupi kawsashpaqa, kriyiq masinchiqkunata noqanchiqkuna allita jusgashunllapa. ⁴ Chayrayku kay mundupa kusasningunapaq pilyashpaqa, mana nimapaq balinchu rinaykillapa mana kriyiq juyiskunamanqa. Chaqa paykunaqam Dyuspaqqa mana nimatapis yach'anllapachu, Dyuspi kriyiqkunata jusgananllapa. ⁵ Chaykunataqam niykillapa, qamkuna pengakunayki. ¿Akasuchu qamkunapi mana kan ni suq yach'ayniyuq kriyiq masinchiq, allichanambaq qamkunapura anyanakushqaykita? ⁶ ¿Piru qamkunaqam suq kriyiq masinchiqwan anyanakushpaqa, ringillapa dimandanakuq mana kriyiq juyiskunaman!

⁷ Chayshina kriyiq masinchiqwan anyanakushpaqam, ancha pengakuypaqta kawsaykangillapa. Chayri kriyiq masinchiq mana allita rurashuptinqa, dijayllapa imatapis qoch'ishunambaq. ⁸ Piru chaykunata yach'ashpapismi, mana kasungillapachu. Kanan ashwambam qamkuna kikiki asta kriyiq masinchiqkunata dañachishpa, imangunata qoch'ingillapa.

⁹⁻¹⁰ Chayri allita intyindiylapa. Ama dijakayllapachu ingañashunanllapa. Chaqa uchayuqkunaqam mana rinchu riq syilum, Dyuswan kawsananllapa. Chaymi runa, warmi manaraq rrispitu yuq kashpa, amaraq piwambis puñunqachu. Chaqa mana rrispituwan puñuqkuna, amitu layakunata aduraqkuna, ullqopura warmiwanshina puñuqkuna, ladrunguna, nisyukuna, mach'aqkuna, kwintirukuna, llullakushpa qoch'ikuqkunaqam mana rinllapachu kawsaq Dyuswanqa. ¹¹ Kanan manaraq Jisuspi kriyishpaqam, wakinikiqa chay laya mana alli ruraqkuna karqaykillapa. Piru kananqam tukuy uchaykimanda pirdunaduna kangillapa. Chaymi kananqa Siñurninchiq Jisus washashushqanrayku, Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashushqa, Tayta Dyuswan shumaqta alliyanaykillapa.

Shumaqtar kawsashun, suqkuna animakanan, Dyusta alabananllapa

¹² Wakinnikikunash ningillapa: “Tukuy ima munashqanchiqtam atinchiqllapa rurayta”, nishpa. Ari, piru yumbay rurashqanchiqqam mana yanapawanchiqchu. Chayri kwirpunchiq mana allita munaptin ruraytaqa, sujitashpa, ama uchataqa rurashunchu. ¹³ Chaqa wakin runakunaqam allip kaqta kayshina rimashqallapa: “Tayta Dyusqam mikunataqa

rurashqa mikunanchiq. Chayshinallam pach'anchiqtapis rurashqa, chayman mikunanchiq. (Piru paykunaqam ninllapapis: Chaymi kwirpunchiq munashqandalla rurashpa, atinchiq kawsayta", nishpa.) Piru manam balinchu chayshina yuyananchiq. Chaqa Siñurninchiqqam suq diya rin ushayaq pach'anchiqta, mikunanchiqtapis. Payqam kwirpunchiqtaqa rurashqa, paytalla kasushpa kawsananchiqllapa. Manam rurashqachu, piwambis puñushpa, uchata rurananchiqqa. Ashwanmi Siñurninchiqqam kwirpunchiqtaqa allita kwidan. ¹⁴ Chaymi payqa ancha pudirniyuq kashpa, Siñurninchiq Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam suq diya noqanchiqkunata wañushqanchiqmanda rin kawsachiwaqninchiq.

¹⁵ ¿Manachu yach'angillapa: Kwirpunchiqqam Jisukristupalla, nishpaqa? Payllam Siñurninchiqqam. Chayshina kaptinqa, ¿balinchu suq bandulira warmiwan puñunanchiq? ¡Manam nimapaqpis balinchu! ¡Chayri chay layataqa ama nunka rurashunchu! ¹⁶ Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqllapa: "Suq runa warmiwan tandanakushpaqam, suq kwirpushinalla kidanllapa", nishpa. * Chaymi suq bandulira warmiwan puñushpaqa, suq kwirpushinalla chay warmiwanqa kanchiqllapa. ¹⁷ Piru noqanchiqkunaqam Siñurninchiq Jisuspi yuyakushpaqa, suq yuyaylla paywanqa kanchiqllapa.

¹⁸ Chayri chay laya uchakunamandaqa mitikayllapa. Chaqa suq laya uchakunaqam kwirpunchiqtaqa mana dañachinchi. Piru suqwan suqwan puñushpaqam, kikin kwirpunchiqta ancha dañachiykanchiq. ¹⁹ ¿Manachu yach'angillapa: Kwirpunchiqqam Dyuspa Santu Ispiritumba adurana wasinshina, nishpaqa? Chaqa Dyusqam Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, noqanchiqkunapa kwirpunchiqpi tiyanambaq. Chaymi kwirpunchiqkunaqa manana noqanchiqpachu; ashwanmi Tayta Dyuspana. ²⁰ Chaqa paymi ancha ch'aniyuqta pagarakushpa, randiwashqana kanchiqllapa. [Nuta: Chay ancha ch'aniyuqqaqam Jisuspa bida karqan.] Chayrayku Dyuspa wambranguna kashpaqa, paytalla kasushunllapa tukuy yuyayninchiqwan, tukuy kwirpunchiqwan, yumbay rikawaqninchiq Dyusta alabanallapa.

7

¿Kasarashunchu ichu mana?

¹ Qamkunaqam suq kartapi tapuwashqa kangi: "¿Allichu suq runa warmiyuq kanambaq ichu mana?" nishpa. Chay tapuwashqaykita munani nishuyllapata. Allim kanman ama warmiyuqchu kananchiq. ² Piru mana warmiyuq kashpaqam, wakingunaqa suqwan suqwan puñun. Chaymi chay uchata ama rurananllapa, alli kanman, yumbay runa, warmi kasarananllapa, kadunu warmiyuq ichu qosayuq kanambaq. ³ Chayshina runa warmi kasarashpaqa, ama disprisyankunqachu puñunambaqqa. ⁴ Chaqa chay warmipa kwirpungam qosambana. Mananam warmim kikimbachu. Chayshinallam chay qosamba kwirpumbis warmimbana. Mananam pay kikimbachu. ⁵ Chayri warmiqa qosanwan ichu runa warminwanqa ama ñiganakunqachu puñunambaqqa. Piru maynimbis Tayta Dyusman masta munashpa mañakuytaqa, atingimanllapa ishkandiki parlayta: "Chay diyakunaqa ama pulla puñunhunchu, Dyusman masta mañakunanchiq", nishpa. Piru chayshina Dyusman mañakushpaqa, pullana puñuriyllapa, dyablu ama tyintashunanllapa.

⁶ Tukuy kaykunatam kunaykillapa, qamkunata yanapashunaypaq. Piru manam qamkunataqa kamachiykichi, chayshina ruranaykiqa. ⁷ Chaqa

* 6:16 Génesis 2.24

noqapaqqam mas alli kanman, yumbay runa, warmi noqashina sapalanlla kanambaqllapa. Piru Tayta Dyus allita riqsiwaqñinchiqmi, wakinda yanapan, kasarashpa, shumaqta kawsananllapa. Suqkunataqam yanapan, sapalanlla kashpa, shumaqta kawsananllapa.

⁸ Chaymi chulukunata, chinakunata, biyudakunata kayshina kunaykillapa: Allim kanman noqashina sapalaykilla kawsanaykillapa. ⁹ Piru kwirpuykita mana atishpa sujityaytaqa, kasarayllapa, ama uchata ruranaykillapa, nishpa.

¹⁰ Kriyiq masitakuna, yumbay rrispituyuq kaqkunatam kayshina kamachiykillapa: Warmikuna runayuq kashpaqa, ama akrakayllapachu runaykimandaqa, nishpa. Kay kamachishushqayqam mana noqapa yuyayniychu. Chaqa kaytaqam Siñurninchiq Jisukristu kamachiwashqa kanchiqllapa. ¹¹ Piru suq warmi runanmanda akrakashpaqa, amana kanchu suq runawanqa. Ashwan munashpa runayuq kariyaytaqa, mushuqmanda chay runanwanlla tandanakuringa. Piru runanwan mana tandanakushpaqa, sapalanllana kawsanqa. Chayshinalla runapis warminmandaqa ama akrakanqachu.

¹² Piru wakin laya rrispituyuq kaqkunapaqqam Siñurninchiq Jisukristu mana yach'achikurqancho. Chaymi noqalla kayshina kunaykillapa: Suq runa warmiyuq kashpa, Jisuspi kriyiptin, chay mana kriyiq warmin paymanda mana munaptin akrakaytaqa, ama akrakanqachu. ¹³ Chayshinalla suq warmi Jisuspi kriyiptin, mana kriyiq runan mana munaptin akrakaytaqa, chay runanmandaqa ama akrakanqachu. ¹⁴ Chaqa chay warmi Jisuspi kriyishqanraykum, Tayta Dyusqa runandapis rin yanapaq. Chayshinallam suq kriyiq masinchiqpa warmin mana kriyiq kaptimbis, Tayta Dyusqa chay warmita rin yanapaq, runan Dyuspa wambran kashqanrayku. Paykunapa wambrangunapismi Dyuspaq yach'akushpa rinllapa wiñaq. Piru taytan mamanmanda akrakaptinqam, wakin wambrangunaqa Dyuspi mana kriyiqkunawan rinllapa wiñaq. Chaymi paykunaqa Dyuspaqqa mana yach'akunmanllapachu. ¹⁵ Piru chay mana kriyiq warmi ichu runa munaptin akrakaytaqa, dijayllapa akrakanambaq. Chayshina akrakaptinqam, chay kriyiq masinchiqqa Dyuspaqqa mana uchayuqchu. Librinam kidan. Chaqa Tayta Dyusqam munan, shumaqta kawsananchiqllapa. ¹⁶ Manam yach'anchiqchu: Qam panisita, ¿chay runaykitachu atingiman animachiyta, Dyuspi kriyinambaq ichu mana? Qambis, kriyiq masita, ¿warmikitachu atingiman animachiyta, Dyuspi kriyinambaq ichu mana? nishpa.

¹⁷ Jisuspi kriyishpaqa, allin kustumbrikunata ama dijayllapachu. Ashwanri yuyayllapa: Dyusmi kayshina rurawashqa, nishpa. Chayshinam yumbay llaqtakunapi tandakaq kriyiq masinchiqkunata yach'achini. ¹⁸ Chayri qamkuna kwirpuykipi siñalniuq kashpa, Jisuspi kriyishpaqa, siñalniuqla kidayllapa. Piru mana siñalniuq kashpa, Jisuspi kriyishpaqa, chayshinalla kidayllapa. Chay siñaltaqa ama rurayllapachu kwirpuykipiqa. ¹⁹ Chaqa manam nimapaq balincho, siñalniuq ichu mana siñalniuq kananchiqllapaqa. Ashwanmi ancha balin Dyus kamachikushqanda kasananchiqllapa. ²⁰ Chayri Jisuspi kriyishpaqa, yumbay chay allin kustumbrikiwanlla kidayllapa. ²¹ Chayri ama llakiychu: Randishqa kriyadulla kani, nishpaqa. Piru chay patrunkimanda pirmsuta atishpa surqoyta lluqshinaykiqa, lluqshiy, amana randishqa kriyadu kanayki. ²² Wakinnikunam runakunapa randishqa kriyadunguna kangillapa. Piru chayshina kashpapis, Jisuspi kriyishpaqa, librina kangillapa dyablumanda, amana paypa kriyadunguna kanaykillapa.

Wakinnikikunaqam runakunapa mana randishqa kriadunguna kangillapa. Piru Jisukristupi kriyishpaqam, paypa randishqa kriadunna kangillapa, paytalla kasushpa kawsanaykillapa. ²³ Chaqa Jisukristum kruspi wañushpa, randiwarqanchiq, amana dyablupa kriadunshina kawsananchiq. Chayraykur runakuna animachiwaptinchiq, uchata rurananchiqqa, amana kasushunchu. ²⁴ Chayri kriyiq masitakuna, ama kambyayllapachu chay allin kustumbrikikunata. Ashwanri Dyuspi yuyakushpa kawsayllapa.

²⁵ Kananqam qamkuna sultirukunata, sultirakunata kayshina kunaykillapa: Siñurninchiq Jisusqam qamkunapaqqa mana kamachiwarqanchu: Kayshina ruranqallapa, nishpaqa. Piru noqa yuyashqaytallam yach'achiykillapa. Kay nishushqayqam ancha balin. Chaqa Siñurninchiq Jisukristum llakipawashpa yanapawan, allita qamkunata yach'achishunay. ²⁶ Kay tyimpuyiqam Jisuspi kriyishqanchiqrayku, ancha padisishpa kawsaykanchiqllapa. Chaymi noqapaqqa mas alli kanman, runakuna, warmikunapis chay kashqanshinalla kidanambaq. ²⁷ Chayri qamkuna rrispitu yuqkunaqa ama akrakayllapachu. Sultirukunapis ama warmikuychu ni runakuychu. ²⁸ Piru munashpa warmikuytaqa, warmikuylapa. Chayshina warmikushpaqam, mana uchataqa ruraykangillapachu. Chayshinallam suq china runakushpa, mana uchataqa ruraykanchu. Piru warmiyuqkuna, runayuqkunaqam masta rinllapa padisiq, kay mundupi kuntrawaptinchiqllapa. Chaymi mas alli kanman, sultirukuna kanaykillapa.

²⁹ Kriyiq masitakuna, ancham munani, kayta intyindinaykillapa: Kananmandaqam ashla tyimpullana kidan. Chayri ama ancha yuyashunchu kay mundupa kusasningunapaq. Qamkuna kasaradukunar ama yuyayllapachu: Warmiyuq ichu runayuq kashpaqam, manana atinichu ñakayta Dyuspaqqa, nishpaqa. Ashwanri chay sapanlla kaqkunashina tukuy imapi Dyuspaqlla kawsayllapa. ³⁰ Chayri mayqanniki lutupi kashpapis, ama anchaqa llakiychu. (Ashwanri Dyuspaqlla kawsayllapa.) Chayshinallar mayqanniki imapaq kushikushpapis, ama anchaqa kushikuychu. (Ashwanri Dyuspi kriyishqaykirayku mastaqa kushikuy.) Chayshinalla qamkuna imata randiqkunapis ama chay kusanikikunapiga yuyayllapachu. (Ashwanri mana nimayuqkunashina Dyuspilla yuyakushpa, kawsayllapa.) ³¹ Kay bidapim wakinninchiqqa achka kusanuyuq kanchiqllapa. Piru chay kusaninchiqpiqa ama yuyakushpachu, mana nimayuqshina kawsashunllapa. Chaqa kay munduqam tukuy kusanindin rin ushyakaq.

³² Chaymi kunaykillapa, ama ancha kunsidirashpachu kawsanaykillapa. Chay sultiru kriyiq masinchiqkunaqam ancha yuanllapa: ¿Imashinam atini kushichiyta Siñurninchiq Jisusta? nishpa. ³³ Piru warmiyuq kriyiq masinchiqkunaqam masta yuanllapa kay mundupi kaq kusaskunapaq: ¿Imashinam kushichishaq warmiyta? nishpa. ³⁴ Chayshinallam chay runayuq warmikunapis chay china sultirakunawanqa mana igwalchu. Chaqa sultirakunagam ancha tyimpuyuq, Dyusta sirbinanllapa tukuy ispiritunwan tukuy kwirpunwan. Piru runayuqkunaqam masta yuanllapa kay mundupi tukuy ima kaqkunapaq, qosanda kushichinanllapa.

³⁵ Chaymi kayshina kunaykillapa, qamkunata yanapashunay, Tayta Dyuspaqlla tukuy shunqo kawsanaykillapa, ama suqta suqta yuyashpa, kunsidiranayki. Piru manam kamachiylapachu kasaranyki ni ama kasaranykiqa.

³⁶ Chayri mayqan runapa suq chinan idarniyuqna kaptinqa, allita yuyanqa: Allinachu kasarambaq ichu mana, nishpa. Allina kasaranan

kaptinqa, dijanqa kasaranambaq. Chaqa kasarashpaqam, mana nima uchayugchu rin kaq. ³⁷ Piru suq tayta chinambaq ancha allita yuyashpa, niptin: “Chinayqa ama kasaranmanchu”, nishpaqa, paypis allita ruraykan. ³⁸ Chayshinallam wakinniki kasarashpapis, allita ruraykangillapa. Wakin-nikikuna mana kasaraqkunapismi mas allita ruraykangillapa. [*Nuta: Grigu rimaypim chay kasaranan warmipaq nin: “suq runapa dunsillan”, nishpa. Piru manam ancha allitaqa yach'anchiqchu: Chay warmichu taytamba dunsillan ichu nubyumba dunsillan, nishpaqa.*]

³⁹ Kanan suq warmi runayuppis chay runanwanlla kawsanqa. Piru runan wañuqtinga, munashpa kasarayta, atin kasarariyta gustashqan runawan; piru Jisuspi kriyiq masinwanlla. ⁴⁰ Piru noqaqam yuyani: Chay biyuda sapalanllana kidashpaqam, masta kushikushpa rin kawsaq. Noqaqam kriyini-pis: Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawaykan, kayshina kunashu-naypaq, nishpa.

8

Kayshinar yuyashun amitu layakunapaq ufrindashqan aychapaq

¹ Mayá, kananmi munani yach'anaykillapa chay amitu layakunapaq ufrindashqan aychapaq. Chaypaqqam achka noqanchiqkuna yach'anchiqllapa: ¿Balinchu chay layá aychata mikunanchiq ichu mana, nishpa? Piru chayta yach'ashpapis, mana balinchu alabakananchiq. Ashwanri chay manaraq allita yach'aq kriyiq masinchiqkunata kuyashpa yanapashunllapa, mas allita Jisuspi kriyinanllapa. ² Chayri mayqan runa alabakashpa niptin: “Ancha yach'ayniyuqmi kani”, nishpaqam, manaraq allitaqa yach'anchu Dyus nishqandaqa. ³ Piru Tayta Dyusta allita kuyaptinchiqqam, payqa noqanchiqkunata wambrangunapaq riqsiwanchiq.

⁴⁻⁵ Chaymi noqanchiqkunaqa allita yach'anchiqllapa: Tayta Dyusllam Dyusqa, nishpa. Chaqa manam kanchu suq dyuskunaqa. Piru achka runakunam mana allita yach'ashpachu, kriyinllapa: Kay pachapi anaq syilupim achka dyuskuna kan, nishpa. Piru chay dyuskunaqam mana kawsaqkunachu. (Chaymi chay aychata ufrisishqangunaqa aychalla.)

⁶ Chaqa noqanchiqkunaqam allita yach'anchiqllapa: Taytanchiq Dyusllam allip Dyusqa. Paymi Taytanchiqllapa. Payllam tukuy imata rurashqa, nishpa. Chaymi noqanchiqkunaqa pay munashqanshina kawsanchiqllapa. Siñurninchiqismi suqla. Paymi Jisukristu. Paywanmi Taytanchiq Dyus tukuy imata rurashqa. Kanan Jisukristum noqanchiqkunata kawsachiwanchiq.

⁷ Piru wakin kriyiq masinchiqkunaqam chaykunataqa manaraq allitachu intyandinllapa. Chaqa unaymandapacham paykunaqa ancha kriyishqalla: Chay dyuskunam kawsanllapa, nishpa. Chaymi chay dyuskunapaq ufrindashqan aychataqa mana munanllapachu mikuyta. Chaqa paykunaqam yuyanllapa: Chay aychata mikushpaqam, chay yanqa dyusta aduraykani. Chaymi uchata ruraykani, nishpa. ⁸ Piru noqanchiqkunaqam yach'anchiqllapa: Tayta Dyusqam kuyawanchiqllapa, imata mikuptinchiq ichu mana mikuptinchiqpis, nishpa.

⁹ Piru alli kaptimbi chay aychata mikunaykiqua, kwidakayllapa, chay mana alli yach'aq kriyiq masinchiqkunata uchata ama rurachinaykillapa. ¹⁰ Kay ijimplupi yuyashun: Qam Jisuspi yuyakushpam, yach'angi: Chay yanqa dyuskunaqam mana kawsaqchu, nishpa. Chaymi chay yanqa dyuspa adurana wasimbi kashpa, mana manchashpachu, chay aychata

mikungi. Piru chaypi mikuykaptiki, suq kriyiq masinchiq mana alli yach'aq, rikashushpa yuyanman: Chay yach'ayniyuq kriyiq masiyimi chay dyusta aduraykan, nishpa. Chayshina rikashushpakish, paypis an-imaanman chay aychata mikushpa, chay yanqa dyusta aduranambaq. ¹¹ Chayshina mas yach'ayniyuq kashpa, chay mikunata mikushpakish, chay manaraq allita kriyiq masinchiqta dañachingiman chinganambaq. ¡Amar paytaqa dañachiychu! Chaqa Jisukristuqam wañurqan, paytapis washanambaq. ¹² Chayshina chay kriyiq masinchiqkunata pandachishpaqam, paykunataqa ancha dañachingiman, ama yach'ananlapa: ¿Imam alli, imam mana allichu? nishpa. Chayshina rurashpaqam, Jisukristuta kuntrangimanllapa. ¹³ Chaymi chay mikushqayrayku suq kriyiq masiy dañakaptinqa, mana nunka munanichu chay aychata mikuyta, chay masiyqa uchata ama rurambaq.

9

Jisuspaq yach'achikuqkunar kayshina kawsanqallapa

¹ Noqa kikiymi Siñurninchiq Jisusta rikashqa kani. Paymi noqata akrawashqa, apustulnin kanaypaq. Chaymi dirichuyuy kani, Dyustalla kasushpa, Churin Jisuspaq yach'achikunaypaq. Chayshina qamkunata yach'achishuptiyimi, Siñurninchiq Jisuspi kriyishqallapa kangi. ² Kinsapch'i wakin runakunaqa mana munanllapachu kriyiyta: Pablum Jisuspa apustulnin, nishpaqa. Piru qamkunaqam allita riqsiwangillapa. Chaqa qamkunata yach'achishuptiyqa, Jisuspi kriyiptikim, payqa washashushqallapa. Chayshina qamkunata yanapashuptiyimi Jisuspi kriyinyakillapa, chay rikashuqkunapis atinllapa yach'ayta: Pabluqam Jisuspa lijitimu apustulnin, nishpa.

³ Chaymi chay rimaqkunata kayshina nini: ⁴ Qamkunata yach'achishushpaqam, dirichuyuy kani, qamkunamanda mantinsyunniyta ch'askinaypaq. ⁵ Munashpa kasarayatipismi, dirichuyuy kani kasaranyapaq suq kriyiq masinchiq warmiwan, noqawan pulla purinambaq. Chaqa yach'achikuq masiy Pidru, Siñurninchiq Jisuspa masanguna, chay suq apustulkunapismi kadunu warminwan pulla purinllapa, Tayta Dyuspaq yach'achikushpa. ⁶ ¿Ichu yuyangillapa: Pabluwan Birnabillam mana dirichuyuyqchu mantinsyunninda ch'askinambaq, nishpa? (Manam chayshinachu.) ⁷ Suq suldadu sirbisyupi kashpaqam, mana pay kikinchi mikunanda randin mantinikananqa, ¿manachu? Suq runa ch'akrambi ubasta tarpushpapismi, chay tarpukushqanmanda mikun. Chayshinallam animalkunata michiqkunapis, chay animalkunata qapishpa, lichinda upyanllapa, ¿manachu? (Chayshinallam noqaykunapis dirichuyuy kanillapa, kriyiq masinchiqkunamanda mantinsyunniyta ch'askinayllapa.)

⁸ Chayshina nishushpaqam, mana runakuna yuyashqandallachu yach'achiykillapa. Chaqa Muysispa liynimbismi chayshina yach'achikurqan. ⁹ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Muysis kayshina yach'achiwanchiq: “Animalkunawan trillakushpaqa, shimindaqa ama watayllapachu. Mikunqam”, nishpaqa.* Piru Tayta Dyus chayshina nishpaqam, mana animalpaqlachu yach'achikurqanqa. ¹⁰ Ashwanmi chayshinaqa yach'achiwanchiq yumbay trabajaqkunapaq. Chayri Dyuspaq mayqan yach'achikuqtapis allita yanapashunllapa. Chaqa suq yapukuq, suq trillakuqgam yuyan: Yanapaptiyimi, rin qowaq kusichanmanda, nishpa. ¹¹ Chayshinallam noqaykuna Tayta Dyuspaq yach'achishushpaqa, suq tarpukuqshina kanillapa. Chaymi dirichuyuy kanillapa, qamkuna

* 9:9 Deuteronomio 25.4

noqaykunata yanapawanayki mikunaywan. ¹² Chaqa chay suq yach'achikuqkunaqam dirichuyuq, qamkunamanda mantinsyunninda ch'askinanllapa. Piru paykunamandaqam noqawan Birnabi mas dirichuyuq kanillapa, noqaykunata qamkuna yanapawanayki. (Chaqa noqaykunam Jisukristupaq mas puntata qamkunata yach'achishurqaq.)

Chayshina dirichuyuq kashpapismi, noqaykunaqa mana nimatapis qamkunataqa mañashushqachu kani yanapawanaykiqa. Ashwanmi ancha padisishpa trabajashqallapa kani, mikunayta randinayllapa, ama ni pipis yuyanambaq: Imata ganananraykum Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuqkan, nishpa. ¹³ Qamkunaqam allita yach'angillapa: Jirusalimbi Dyuspa adurana wasimbi chay trabajaqkunaqam chay wasipi ufrindashqan mikunamanda suq partita ch'askinllapa, nishpa. Chay animal qoshqanllapata pata altarpı wanchiqkunapismi chay aychamanda suq partita ch'askinllapa mantyinikanambaq. ¹⁴ Chayshinam Siñurninchiq Jisuspi nishqa, shumaq nutisyanda yach'achikuqkuna mantinsyunninda ch'askinanllapa chay kriyiq masingunamanda. ¹⁵ Piru noqa chayshina dirichuyuq kashpapismi, mana nunka qamkunataqa mañashushqachu kani, imatapis qowanaykillapa. Chaymi kay kartata iskibrishpapis, mana nimatapis mañaykillapachu. Ashwanmi Jisuspaq yach'achikushpaqa, listu kani wañunaypaq imapis mallaqamanda. Chaqa manam munanichu, suqkuna ninambaq: “Pablugaq Dyuspaqqa yach'achikun ganananraykulla”, nishpa.

¹⁶ Piru Jisuspaq dibaldilla yach'achikushpaqam, mana nimatapis atinichu alabakayta. Chaqa Siñurninchiqmi kamachiwashqa, shumaq nutisyanda imashinapis yach'achikunaypaq. Chaymi chayshina mana yach'achikushpaqa, jakakawraq noqa! ¹⁷ Piru noqa kushikushpa, shumaq nutisyanda yach'achikuqtiyqam, Tayta Dyusqa primyuyta rin qowaq. Piru mana munaptiypismi, Tayta Dyusqa kach'amuwashqa, paypaq yach'achikunaypaq. ¹⁸ Chaymi noqa Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuqtiyqa, Tayta Dyusqa ancha yanapawan, dibaldilla yach'achishushpa, ancha kushikunaypaq. Kay kushikushqaymi primyuyqa. Chaymi dirichuyuq kashpa kubrashunaypaqpis, mana nimatapis mañashushpachu, dibaldilla chay shumaq nutisyanda yach'achiykillapa.

¹⁹ Chayshina noqa mana ni pipa randishqa kriyadun kashpapismi, yumbaypa randishqa kriyadunshina tikrakashqa kani, mas achka runakunata, warmikunata animachinaypaq, Jisuspi kriyananllapa. ²⁰ Chaymi llagta masiy isrraylinukunawan kashpaqa, paykunashina Muysispa liyningunata allita kasuni. Awnki mana nisisaryu kaptimbi yumbay chay liykunata kasunaypaq, allita kasuni, mas achka isrraylinukunata animachinaypaq, Jisuspi kriyananllapa. ²¹ Chayshinallam chay mana isrraylinu kaqkunawan kashpapis, paykunashina kawsani. Chaqa paykuna, Muysispa liyningunata mana yach'ashpaqam, suq laya kustumbrikunawan kawsanllapa. Chaymi noqapis paykunashina kawsashpa, paykunata yach'achini, Jisukristupi kriyananllapa. Chayshina paykunata kuyashpaqam, Jisuspa liyninda kasuykani. Chayshinaqam alabis Tayta Dyuspa liyningunatapis kumplyikani. ²² Chayshinallam Dyuspaq chay manaraq allita in-tyindiqkunawan kashpaqa, noqapis paykunashina yuyani, paykunatapis mas allita Jisuspaq yach'achinaypaq. Achka laya runakunashinam kashqa kani, imashinapis wakingunata animachinaypaq, Jisuspi kriyananllapa. ²³ Noqaqam chayshina rurani, ancha achka runakuna, warmikuna Jisuspa shumaq nutisyanda uyashpa, paypi kriyananllapa, noqanchiqkunawan washadu kashpa, pulla kushikunanchiqllapa.

²⁴ Qamkunaqam yach'angillapa: Achka runakunam ancha kallpanllapa, binsikushpa, primyunda ch'askinambaq. Piru suqllam binsikushpa, chay primyutaqa ch'askin. Chayshinar qamkunapis chay kallpaqkunashina, atishqaykita ruray, tukuy imapi Dyusta kasunaykillapa. Chayshina kasushpaqam, Dyusmanda suq ancha shumaq primyuykita ringillapa ch'askiq. ²⁵ Manchu suq runa pugllagga allichakashpa, ancha kwidakan, tukuy imapi allita pugllanan. Chayshinam kwidakan, binsikushpa, suq ushyakaq primyu kurunata ch'askinan. Chay kurunaqam rapramandalla kashpa, ashla tyimpupaqla duran. Piru noqanchiqkunaqam suq kuruna mana nunka ushyakaqta rinchiqllapa ch'askiq primyunchiqtaqa. ²⁶ Chaymi noqaqa chay kallpaq runakunashina ichu suq pilyaq runashina, tukuy ima atishqayta rurani, uchata binsishpa, Dyusta allita sirbinaypaq. Manam yanqallachu pilyaniqa wayrata maqaykaymanshina. ²⁷ Ashwanmi kwirpuy munashqandalla mana rurashpachu, ancha allita sujitakan, primyuyta ch'askinaypaq. Chaqa mana munanichu suqkunata yach'achishpa, chay-manda noqa dañakashpa, manana balinaypaq Dyuspaqqa.

10

Amitu layakunataqa ama adurashunchu

¹ Kriyiq masitakuna, allita yuyayllapa Tayta Dyus chay unay agwiluyllapata yanapashqanda. Chaqa payqam paykunata chay Chupika Mar Yakupa ch'awpinda pasachirgan pukutaypa waranda. ² Chayshina chay mar yakuta, chay pukutaypa waranda pasashpaqam, yakupi shutikuykanmanshina karqanllapa, Muysista kasushpa kawsananllapa. ³ Chaymandaqam Tayta Dyusqa yumbay chay unay agwiluykunata qararqan syilumanda kaq mikunata. ⁴ Chaymandaqam Tayta Dyusqa chay atun rumimanda yakuta surqoshpa, yumbayta qorqan upyananllapa. Chay rumiqam Jisukristushina karqan. Chaqa paymi paykunapa pullan rirgan. ⁵ Piru chayshina ancha yanapaptimbismi, yaqqa yumbay chay agwiluykunaqa Tayta Dyusta mana munarqanllapachu kasuyta. Chaymi Tayta Dyusqa dijarqan, chay chuncha chaki lugarkunapi waqpi kaypi wañunanllapa.

⁶ Tayta Dyusqam chay unay agwiluykuna rurashqambaq iskibruchirgan, noqanchiqkuna paykunapaq yach'ashpa, ama munananchiq mana baliq kusaskunata paykunashina. ⁷ Chayri amitu layakunata ama adurashunllapachu. Chaqa Dyuspa Santu Librumbi niwanchiq: "Isrraylinukunaqam suq fyistata rurashpa, mikuqllapa, upyaqllapa, dansaqllapa, (amitu layata adurananllapa)", nishpa. ⁸ Chaymi achka paykunaqa suqwan suqwan puñushpa, ancha uchata ruraraqanllapa. Chayraykum suq diyapilla 23.000 isrraylinukuna wañurqanllapa. Chayri noqanchiqkunaqa ama paykunashina suqwan suqwanqa puñushunchu.

⁹ Amar mallipashunchu Tayta Dyusta chay unay agwiluykuna rurashqan-shinaqa. Chaqa paykunaqam yuyarqan: Manam rinchu kastigawaqni-ichiq, nishpa. Piru Tayta Dyusqam dijarqan, achka kulibrakuna payku-nata kanishpa, wanchinanllapa. ¹⁰ Kanan Dyuspaqqa ama kijakuyllapachu. Chaqa chayshina unay agwiluykuna kijakuptinllapam, Tayta Dyuspa wanchikuq anjilnin paykunata ancha achkata wanchirgan.

¹¹ Tayta Dyusqam chay unay agwiluykunata kastigashpaqa, chay tukuy ima pasashqambaq Santu Librumbi iskibruchirgan, chaykunata liyishpa, kay ultimu tyimpukunapi, amana paykunashina kawsananchiqllapa. ¹² Chayri yuyashpa: Noqaqam Jisuspi allita yuyakuni, nishpapis, allita kwidakashunllapa, paymanda ama akrakananchiq. ¹³ Chaqa kay mundupi kawsashpaqam, yumbayninchiq ancha mallipadu rinchiqllapa kaq.

Dyablum yumbayninchiqta ancha rin animachiwaqinchiq, uchata rurananchiqllapa. Piru Tayta Dyusqam ancha allin. Ufrisiwashqanchiqtam rin kumpli. Chaymi tukuy imapi rin yanapawaqinchiq, ancha padisishpapis, tukuy ima disgrasyakunata agwantashpa, dyabluta binsinanchiqllapa.

¹⁴ Chayri kuyashqay kriyiq masitakuna, amitu layakunataqa ama nimatapis adurayllapachu. ¹⁵ Noqaqam chayshina yach'achiykillapa yuyashpa: Yach'ayniyuq kashpam, ringillapa intyindi: ¿Pabluchu allip kaqta yach'achiwanchiq ichu mana? nishpa.

¹⁶ (Mayá, kanaanqa allita yuyashunllapa chay Santa Mikunapaq.) Manchu tandanakushpa chay santu binuta upyananchiqqa, Dyusman mañakushpa, chay binuta upyanchiq. Chayshina upyashpaqam, Jisukristu noqanchiqpaq yawarninda ich'ashqanrayku, paywanqa suqllana kanchiqllapa. Chayshinallam chay santa tandata mikushpapis, Jisuswanqa suq kwirpullana kanchiqllapa. ¹⁷ Chaqa achka kashpapisimi, suq tandatalla yumbayninchiq mikunchiqllapa. Chayraykum yumbayninchiq suq kwirpushinalla kanchiqllapa.

¹⁸ Allita yuyayllapa chay isrraylinu llaqta masiykunapaq. Paykunaqam Dyusman ufrindashqan animalkunata wanchishpa, Dyuspa pata altarnimbi suq partita rupachinllapa, suq partita mikunllapa. Chaqa Dyusta adurashpam, suq partita pulla yumbay mikunllapa. ¹⁹ Amitu layata aduraqkunapismi aychata rupachishpa, mikunllapa. Piru chay amitu layaqam mana kawsaqchu. Chaymi chay aychaqa aychalla kidan. Chaqa chay amitu layakunaqam mana atinchu dañachiyta, ama mikunanchiqqa. ²⁰ Piru amitu layakunata aduraqkunaqam animalningunata wanchishpaqa, aychanda dyablukunata ufrisiyanllapa. Manam Tayta Dyustaqa gonllapachu. Chaymi noqaqa mana munanichu nima tratuta ruranaykillapa dyablukunawanqa, chay aychata mikushpaqa. ²¹ Chaqa Jisuspa Santa Mikunanda mikushpa, paypa kupanmanda upyashpaqa, mana balinchi dyablukunapa mikunanda mikunaykillapa, ni paykunapa kupanmanda upyanaykillapa. ²² Chaqa chayshina rurashpaqam, Siñurninchiqtaqa ancha piñachinchiqman. Piru ama yuyashunllapachu: Tayta Dyustaqaqam atinchiq binsiyta, nishpaqa.

Tukuy imata rurashunllapa, Tayta Dyusta kushichinanchiq

²³ Wakingunam ninllapa: “Tukuy ima munashqanchiqtam atinchiq ruyta”, nishpa. Ari, chayshinám. Piru wakin kusaskunaqam mana yanapawanchiqchu, Dyuspi mas allita yuyakushpa, suqkunata animachinanchiqqa. ²⁴ Chayri suqkunata yanapashpa, animachishpa, kawsashunllapa. Amar noqanchiqpaqllaqa imata maskashpa kawsashunchu.

²⁵ Chay plasapi tukuy ima kaqta randishpaqam, atingi mikuyta. Chaqa mikushpaqam, mana nima uchayuyqchu kangi. Chayri aychata randishpaqa, ama tapukuyllapachu: “¿Kay aychaqachu amitu layakunata qoshqan ichu mana?” nishpaqa. ²⁶ Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Tayta Dyusllam kay munduta, tukuy imandinda rurashqa”, nishpa.* Chaymi tukuy ima kaqqa Tayta Dyuspa.

²⁷ Chayri mayqan runa Jisuspi manaraq kriyiq kumbidashuptin paywan mikunaykiqa, munashpa riytaqa, riy. Piru rishpaqa, ama nimata tapushpachu, ni llakishpachu, mikuylla. ²⁸ Piru mayqan runa nishuptin: “Kay aychataqam chay amitu layakunata ufrindashqanllapa” nishpaqa, ama mikuychu, chay nishuq ama yuyanambaq: “Jisuspi kriyiqpismi chay amitu

* 10:26 Salmo 24.1

layakunata aduraykan”, nishpa. ²⁹ Manam niykillapachu: Chay aychata mikushpam, chay amitu layakunata aduraykangi, nishpaqa. Ashwanmi chaytaqa niykillapa, chay rikashuqkuna ama yuyanambaq: Chay amitu layakunatam aduraykan, nishpa.

Piru kinsapchi tapuwangiman: “¿Pablu, imaraykutaq chay suqkuna yuyashqanraykulla mana balinchu chay aychata mikunayqa? ³⁰ Chaqa noqaqam Tayta Dyusta pagikushpa mikuykani. Chayshina mikuptiyqa, çimaraykum suq runaqa atinman niwayta: ‘Chayta mikushpaqam, mana allitachu ruraykangi’, nishpaqa?”

³¹ (Piru noqa Pablum kayshina niykillapa:) Amaraq mikushpa ichu upyashpa ichu imata rurashpa, puntata allita yuyay: Kayshina rurashpaqam, suqkunata ancha munani animachiyta, Tayta Dyusta alabanallapa, nishpa. ³² Kwidawkish qamkuna imata mikuptikillapa ichu rurapitikillapa, chay isrraylinukuna ichu mana isrraylinu kaqkuna ichu chay kriyiq masinchiqkuna disanimakanman, Dyuspi ama yuyakunanllapa. ³³ Noqaqam tukuy imata allita rurani, yumbay rikawaqkunata animachinaypaq, Dyuspi mas allita kriyinanllapa. Chaqa manam noqapaqlachu imata rurashpa kawsani. Ashwanmi yumbayta yanapani, paykunapis Jisuspi kriyishpa, washadu kananllapa.

11

¹ Noqa Pablum atishqaykaman rurani, Jisukristushina kawsanaypaq. Chayshinallar qamkunapis noqa kawsashqayshina kawsayllapa.

Pablum yach'achikurqan kultupi tandacaq warmikunapaq

² Kriyiq masitakuna, qamkunaqam noqata yuyawashpa, yach'achishushqayta kasuykangillapa. Chaymi alabaykillapa. ³ Piru munanipismi kay kunashushqayta allita intyindinaykillapa: Jisukristum Tayta Dyusta allita kasushpa kawsan. Chayshinallar yumbay runakuna Siñurninchiq Jisusta allita kasushpa kawsashunllapa. Chayshinallar warmikunapis runanda allita kasushpa kawsanqallapa.

⁴ Qamkuna ullqokunatam kayshina niykillapa: Umaykitaqa ama pambaychu, Tayta Dyusman mañakunaykiqa ichu Dyus nishqanda uyashpa, suqkunata ninaykillapa. Chaqa umaykita pambashpaqam, Jisustaqa mana rrispitaykangichu. ⁵ Piru warmikuna Dyusman mañakunambaq ichu Dyus nishqanda uyashpa, suqkunata willanambaqqa, umanda pambanqa. Piru umanda mana pambashpaqam, ancha penqakuypaq, aqchanda sipralla rutushqashina kanman. [Nuta: Chay unay tyimpukunapim suq warmi umanda mana pambaptinqa, nirqanllapa: Chay warmiqam suqwan suqwan puñun, nishpa.] ⁶ Chayri suq warmi umanda mana munashpa pambaytaqa, mas alli kanman yumbay aqchanda rutunambaq. Piru chay paninchiq yuyashpa niptin: “¡Ichichín! Manam munanichu rutukayta”, nishpaqa, umanda pambanqa.

⁷ Piru manam nisisaryuchu ullqokuna amanllapata pambananga. Chaqa Tayta Dyusqam ullqota puntata rurarqan, Dyusshina yuyanambaq, chay runawan Dyus kushikunambaq. Piru warmitaqam rurarqanqa, ullqokuna warminwan kushikunambaq. ⁸ Chaqa Tayta Dyusqam warmitaqa ullqomanda rurarqan. Manam warmimandachu ullqotaqa rurarqan. ⁹ Tayta Dyusqam warmitaqa rurarqan, ullqo sapalan kashqanrayku. Manam warmi sapalan kashqanraykuchu, ullqotaqa rurarqan. ¹⁰ Chayri warmiqam umanda pambanqa, anjilkuna chayta rikashpa, yach'ananllapa: Chay warmiqam runanda kasun, nishpa.

¹¹ Chayshina kaptimbismi, Jisuspi kriyiptinchiqqa, warmikunapis ullqokunapis ancha yanapanakunchiq. Chaymi warmikunalla ichu ullqokunalla kaptinqam, mana atinchiqmanchu kawsayta. ¹² Chaqa Tayta Dyus suq ullqota rurargan. Chaymandaqam chay ullqomanda suq warmita rurargan. Piru Dyusmi kamashqa kargan, yumbayninchiq warmikunamanda nasinanchiq. Chaqa Tayta Dyusllam tukuy imata ruran.

¹³ Mayá, qamkuna kikiki allita yuyayllapa: Chay warmikuna kultupi tandakashpa Dyusman mañakananqam, ancha alli umanllapata pambanallapa. ¹⁴ Chaqa yumbayninchiqmi allita yach'anchiqllapa: Suq ullqo warmishina ancha largu aqchayuq kashpam, ancha penqakuypaq, nishpa. ¹⁵ Piru suq warmi ancha largu aqchayuq kashpaqa, kushikunqa. Chaqa Tayta Dyusqam chay largu aqchandaqa qorqan, umanda shumaqta pambanambaq. ¹⁶ Piru yumbay kay nishqayta wakinniki mana munashpa kasuwaytaqa, allita yach'ayllapa: Jisuspi yumbay kriyiqkunaqam chayshinalla yuyanchiqllapa. Chaqa manam suq laya kustumbriyuqqa kanchiqllapachu, nishpa.

Kurintinukunam Santa Mikunata mana shumaqtachu rurarganllapa

¹⁷ Tandanakushpa Tayta Dyusta alabanaykiqa, allita ruranaykimanda qamkunapura dañachinakungi. Chaymi kay kartata kach'amushpaqa, mana atinichu alabashuyta. ¹⁸ Puntatam kayta munani nishuyllapata: Qamkuna tandanakushpa Tayta Dyusta alabanaykiqash, qamkunapura kuntranakungi. Chayta uyashpaqam, allipta suq partita kriyini. ¹⁹ Chayshina kuntranakushpa kawsaptikiqam, rikashuqkuna rinllapa yach'aq: Mayqannikikunam Jisuspi allipta kriyiykangillapa, mayqannikikunam mana alliptachu kriyingillapa, nishpa. ²⁰ Chayshina anyanakushpaqam, mana balinchu tandanakushpa Santa Mikunata mikunaykiqa. Chaqa mana alliptaqa Jisustaqa aduraykangichu. ²¹ Chaqa qamkunaqam mikunaykillapa urasqa mana shuyanakushpachu, wakinnikiqa achkata mikungillapa, upyangillapa. Chaymi wakinnikiqa mallaqna kidangillapa. Piru chay wakinnikiqam ancha mikushpa, upyashpa mach'angillapa. ²² Chayshina chay pubri kriyiq masinchiqkunata mana qaraptikillapaqam, ancha penqakunllapa. Chayshina rurashpaqam, Dyuspa wambrangunata dispriyaykangillapa. ¡Chayshina ruraptikiqam, qamkunataqa mana atinichu alabashuyta! Chayshina ruranaykimandaqa ¿manachu kan imapis wasikipi, mikunayki upyanaykiqa?

Santa Mikunata kayshina mikushunllapa (Mt 26.26-29; Mk 14.22-25; Lk 22.14-20)

²³ Noqaqam Siñurninchiq Jisus yach'achiwashqanda qamkunata kayshina yach'achishurqaqllapa: Chay tuta Judas intrigakunan kaptinmi, Jisusqa apustulningunawan kashpa, suq kachangata piskashpa, ²⁴ Tayta Dyusman pagikurqan. Chaymandaqam, chay kachangata pitishpa, paykunata qoshpa, nirqan: “Kay kachangata mikuyllapa. Kayqam kwirpuy. Ancha padisishpam rini wañuq, qamkunata washashunaypaq. Chayri qamkunaqa kanamandapacha kayshina kachangata mikuyllapa, ama qonqawanaykillapa”, nishpa. ²⁵ Chayshina mikushpaqam, Jisusqa suq kupa binuta piskashpa nirqan: “Kay binuqam yawarniy. Noqam yawarniyta ich'ashpa, mushuq tratuta qamkunawan rini ruraq. Chayri qamkunaqa kanamandapacha kayshina binuta upyayllapa, ama qonqawanaykillapa”, nishpa. ²⁶ Chayshina chay kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqam, yach'achikuykanchiq: “Jisukristum wañurqan washawananchiq”, nishpa. Chayshinaqam yach'achikunchiq syilumanda shamunangaman.

Bidanchiqta allichashparaq, Santa Mikunataqa mikushun

²⁷ Chaqa suq runa ichu suq warmi Dyusta mana kasushpa, chay kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqam, Jisukristu wañushqambaqqa asipaykanshina. Chay asipaqschinaqam ancha uchayuqna kidan. ²⁸ Chayri amaraq chay kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqa, puntata shunqonchiqpaq allita yuyashun: ¿Uchayuqchu kani ichu mana? nishpa. ²⁹ Chaymanda chay kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqa, allita yuyashunllapa: Siñurninchiq Jisuspa kwirpunmi ancha santu, nishpa. Piru mana allitachu yuyashpa mikuptinchiqgam, Tayta Dyusqa ancha rin kastigawaqninchiq. ³⁰ Chaymi achka qamkunaqa qeshyaq kangillapa, mana nima jwirsayuqchu kangillapa. Kanan wakinniqam wañushqana kangillapa. ³¹ Piru kikin noqanchiqkuna puntata Dyuswan, runa masinchiqkunawan alliyashpa, chay Santa Mikunata mikuptinchiqgam, Tayta Dyusqa mana rinchu kastigawaqninchiq. ³² Piru mana allita rurashpa mikuptinchiqgam, Tayta Dyusqa kastigawanchiq, allita rurashpa, amana chingananchiq chay mana kriyiqkunawan.

³³ Chayraykur kuyashqay masitakuna, tandanakushpa chay Santa Mikunata mikunaykillapaqa, suqwan suqwan shumaqta shuyanakushpa mikuyllapa. ³⁴ Piru mayqanniki mallaqnashpaqa, wasikipilla mikuyllapa. Chaymandaqa tandanakushpa, chay Santa Mikunata shumaqta mikuyllapa, Tayta Dyus ama kastigashunambaq. Qamkunaman shamushparaqmi, wakin kusaskunataqa rini yach'achishuqllapa.

12

Suqninchiq suq layata, suqninchiq suq layata rurashpa, Dyusta sirbishunllapa

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, munanim allita yach'anaykillapa: Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawanchiq, suqninchiq suq layata, suqninchiq suq layata rurashpa, Dyuspaq trabajananchiq.

² Qamkuna Jisuspi manaraq kriyishpaqam, dijakarqayki, suqkuna pandachishunan, ancha yuyakunayki mana kawsaq mana rimaq amitu layakunapi. Chaypaqmi ancha allita yach'angi. ³ Chaymi kananga munani yach'anaykillapa: Dyuspa Santu Ispiritun suq runata rimachiptinqam, mana atinchu niyta: “Jisusri infyrnuman ringa”, nishpaqa. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritun rimachiwaptinchiqgam atinchiq niyta: “Jisusmi kamachikuqniy”, nishpa.

⁴ Dyuspa Santu Ispiritunqam noqanchiqkunata yanapawanchiq, suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurashpa, Dyusta sirbinanchiqllapa. Chayshina achka laya trabajadurshina kaptinchiqpisimi, suq Santu Ispiritulla yumbayninchiqta yanapawanchiq. ⁵ Chayshina suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurashpapismi, Siñurninchiq Jisustalla sirbinchiqllapa. ⁶ Chayshinallam wakinninchiq Dyuspaq suq laya trabajuta, wakinninchiq suq laya trabajuta ruraptinchiqpis, Tayta Dyuslla pudirninwan yumbayninchiqta yanapawanchiq, tukuy chaykunata rurananchiqqa. ⁷ Chayshinam Dyuspa Santu Ispiritunqa yumbayninchiqta yanapawanchiq, yach'ananchiq: “Santu Ispiritum noqawan”, nishpa. Chayshinam yanapawanchiq, kriyiq masipura yanapanakunanchiq. ⁸ Chaqa Tayta Dyusqam Santu Ispiritunwan wakinninchiqta yanapawanchiq, paypaq allita yach'ashpa, suqkunata yach'achinanchiq. Wakinninchiqgam chay Ispiritunwanlla yanapawanchiq, ancha yach'ayniyuq kashpa, suqkunata kunananchiqllapa. ⁹ Chay Ispiritunllam wakinninchiqta yanapawanchiq,

Tayta Dyuspilla tukuy shungo yuyakunanchiq. Wakinninchiqtam chay Ispiritunlla yanapawanchiq, qeshyaqkunata kach'akachinanchiq. ¹⁰ Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, milagrukunata rurananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, pay niwashqanchiqta uyashpa, suqkunata ninanchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, atinanchiq yach'ayta: ¿Pitam Dyuspa Santu Ispiritun yanapaykan? ¿Pitam dyablu yanapaykan? nishpa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, mana yach'ashqanchiq rimaykunapi rimananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, suq laya rimaypi rimashqanda, suqkunata intyindichinanchiq. ¹¹ Chayshinam chay Santu Ispiritulla pay munashqanshina yumbayninchiqta yanapawanchiq, suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurananchiqllapa.

Jisuspi kriyishpaqam, suq kwirpushinalla kanchiqllapa

¹² Kwirpunchiqpi achka laya partikuna kaptimbismi, suq kwirpuyuqla kanchiqllapa. Chayshinallam yumbayninchiq, achka laya runa, warmi kashpapis, Jisukristupi kriyishpaqa, suq kwirpushinalla paywanqa kanchiqllapa. ¹³ Chaymi Isrrayilmanda kashpa ichu Grisyamanda kashpa, randishqa kriyadu kashpa, ichu mana randishqa kriyadu kashpapis, piru Jisuspi kriyishpa, shutikushpaqa, suq kwirpushinalla kanchiqllapa. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritun noqanchiqman shamushpaqam, shunqonchiqpi shutichiwaqninchiq, noqanchiqkunapi tiyan, Jisuswan suq kwirpushinalla kananchiqllapa.

¹⁴ Piru kwirpunchiqqam suqla kashpapis, achka laya partiyuqkuna. ¹⁵ Mayá, ch'akinchiq niwaptinchiq: “Noqagam mana makikichu kani. Chaymi mana qamba kwirpuykichu kani”, nishpapismi, chay ch'akinchiqqa kwirpunchiqlla. ¹⁶ Ichu rinrinchiq niwaptinchiq: “Noqagam mana ñawikichu kani. Chaymi mana qamba kwirpuykichu kani” nishpapismi, chay rinrinchiqqa kwirpunchiqlla. ¹⁷ Chaqa yumbay kwirpunchiq suq atun ñawilla kaptin, mana rinriyuq kashpaqam, mana nimatapis uyakunchiqmanchu, ¿manachu? Ichu yumbay kwirpunchiq rinrilla kaptinqam, mana nimatapis mutkikunchiqmanchu, ¿manachu? ¹⁸ Piru Tayta Dyusqam pay munashqanshina yumbay partikunata rurashqa kwirpunchiqpiqa. ¹⁹ Piru rinrinchiqlla ichu ñawinchiqlla kaptinqam, mana kwirpuyquchu kanchiqmanllapa. ²⁰ Chaymi kwirpunchiqpi achka laya partikuna kaptimbi, suq kwirpuyuqla kanchiqllapa.

²¹ Chaqa ñawinchiqqam mana ninmanchu makinchiqtaqa: “Ashuy kwirpuymanda. Manam nisitaykichu”, nishpaqa. Umanchiqqam ch'akinchiqkunata mana ninmanchu: “Manam munanichu kwirpuypi kanaykiqa”, nishpaqa. ²² Ashwanmi chay mas dibil partisitu ancha yanapan kwirpunchiqtaqa. ²³ Ichu kwirpunchiqqa suq partimbaq yuyashpa: Kay partita suqkuna rikaptinqam, ancha penqakuymán, nishpa, chay partitaqam mas shumaqta pambanchiq mudananchiqwan, ama rikanambaqllapa. ²⁴ Piru chay mas shumaq partinchiqkunaqam mana munanichu ancha kwidananchiqqa. Chayshinam Tayta Dyusqa rurawashqa kanchiq, chay penqakuypaq partita masta kwidananchiqllapa. ²⁵ Chaqa Tayta Dyusqam munan, kwirpunchiqqa yumbay partinguna pulla yanapanakunan. ²⁶ Chaymi suq parti nanaptinqa, tukuy kwirpunchiq padisin. Ichu runakuna kwirpunchiqqa suq partinda alabaptinqa, tukuy kwirpunchiq kushikun.

²⁷ Chayshinallam noqanchiqkunapis Jisukristupi kriyishpaqa, yumbayn-inchiq paypa kwirpumba partinguna kanchiqllapa. ²⁸ Chaymi Jisuspi kriy-igkuna tandanakuptinchiq, Tayta Dyus yanapawanchiq, achka laya karguyuqkuna kananchiqllapa. Puntatam yanapan, apustulninguna kananllapa. Chaymandaqam yanapan, kay laya sirbikuqningunapis kananllapa: paypaq rimaqkuna, Santu Librunmanda yach'achikuqkuna, milagrukunata ruraqkuna, qeshyaqkunata kach'akachiqkuna, suqkunata yanapaqkuna, kriyiq masingunata shumaqta kamachiqkuna, mana intyindiq rimaykunata rimaqkunapis kananllapa. ²⁹ Piru Tayta Dyusqam mana yumbayninchigtachu yanapawanchiq, apustulnin ichu paypaq rimaq kananchiqllapaqa. Manam ni yumbayninchigtachu yanapawanchiq, yach'achikuqkuna kananchiq ichu milagrukunata rurananchiq, ³⁰ ichu qeshyaqkunata kach'akachinanchiq, ichu mana yach'ashqanchiq rimaykunata rimananchiq. Manam yumbayninchigtachu yanapawanchiqqa, chay suq rimaykunapi nishqanda intyindichinanchiq. ³¹ Chayri Tayta Dyusman mañakushunllapa, chay mas allin karguyuqkuna kananchiq.

Piru kananqam rini yach'achishuqllapa, yumbay chay kargukunamanda mas alli kayshina rurananchiqllapa.

13

Yumbay rurashqanchiqmandam masta balin, suqkunata kuyananchiqllapa

¹ Noqa runakunapa, anjilkunapa rimayningunapi atishpa rimayta, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nimapaqpis balinichu. Ashwan suq pandirita sh'ilyaykaqshina ichu suq tambur kunyaykaqshinallam kani.

² Chayshinallam Dyuspaq rimaq kashpa, ancha yach'ayniyuq kashpa, Dyuspa mas trabajus yuyayningunapaq allita intyindishpapis, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nimapaqpis balinichu. Kanan Tayta Dyuspi ancha yuyakushpa, payman mañakushpa, suq atun qaqa suq laduman rinambaqqa, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nima-paqpis baliymanchu. ³ Chayshinallam tukuy imaykunata pubrikunata qoshpa ichu Dyusta kuntraqkunaman intrigakashpa, paykuna rupachi-washpa wanchiwananllapa, piru suqkunata mana kuyashpaqam, yanqa padisiykani. Chaqa chay rurashqayqam mana balinmanchu Dyuspaqqa.

⁴ Piru suqkunata allipta kuyashpaqam, paykunawanqa mana piñakunchiqchu. Ashwanmi kushikushpa, paykunata yanapanchiqllapa. Manam imbidyakunchiqchu ni alabakanchiqchu ni afaniruyananchiqchu. ⁵ Manam malkriyaduchu kanchiq, ni noqanchiqpaqllachu tukuy imata munanchiq, ni piñakunchiqchu, ni binganakunchiqchu. ⁶ Runa masinchiq maluta ruraptinqam, mana kushipananchiqchu. Piru allita rurashpa, allip kaqta rimaptinqam, ancha kushikunchiq. ⁷ Suqkunata kuyashpaqam, ima maluta rurawaptinchiqpis, paykunataqa agwantanchiq. Chay kuyashqanchiqqa washanda rimaptinllapaqam, mana daschu kriyinchiq. Ashwanmi paypiqa mana shaykuq yuyakunchiq.

⁸ Achka laya baliq kusaskunam rinllapa ushyakaq. Chaqa Jisukristu shamuptinqam, manana nisisaryuchu rin kaq, Dyuspaq rimaqkuna kanambaq, ni suq laya rimaykunapi rimaqkuna kanambaqqa. Tukuy yach'ashqanchiqpismi manana rinchu baliq. Piru tukuy tyimpumi ancha rin baliq kuyanakananchiq. ⁹ Kananqam manaraq ancha allitaqa Dyuspaqqa yach'anchiqllapachu. Manaraqmi ni pay nishqanda ancha allitaqa yach'achikunchiqchu. ¹⁰ Piru Jisukristu shamuptinqam,

yumbayninchiq ancha allita rinchiqlapa yach'aq Dyuspaqqa. Chaymi manana nisisaryuchu rin kaq, ni pitapis paypaq yach'achinanchiqqa.

¹¹ Wambrallaraq kashpaqam, suq wambrashina rimashpa, yuyashpa, yach'ashpa, kawsarqay. Piru atunna kashpaqam, manana chay wambra kashqayshinachu kawsani. ¹² Chayshinallam kanangaman chay wambrakunashina kashpaqa, Tayta Dyuspaqqa manaraq allitachu yach'anchiqllapa. Manchu suq salqa ispijupi qaqlanchiqta chapashpaqa, salqetatalla rikanchiq. Chayshinallam kananqa ashlitatalla yach'anchiq Jisuspaqqa. Piru pay shamuptinqam, ancha allita rikanakushpa, pay riqsiwashqanchiqshina, paytapis ancha allita rinchiqlapa riqsiq. ¹³ Kanan tukuy tyimpum Jisuspi rinchiq kriyiq. Tukuy tyimpum paypi rinchiq yuyakuq: Paywanmi rini kawsaq nishpa. Tukuy tyimpum payta, kriyiq masinchiqkunata rinchiqlapa kuyaq. Piru chay kimsamandam suqnin masta balin rurananchiq. Chaqa masta balin kuyanakunanchiq.

14

Kayshinam Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, mana intyindishqanchiq rimaykunata rimananchiq

¹ Chayri atishqanchiqkaman allita kuyanakushpa, kawsashunllapa. Dyusman mañakushumbis, yanapawananchiq, suqninchiq suq karguyuq, suqninchiq suq karguyuq kashpa, paypaq trabajananchiq. Piru chay suq kargukunamandar masta mañakushunllapa, Dyuspaq rimaqkuna kananchiqlapa. ² Chaqa chay mana intyindishqanchiq rimaykunapi rimashpaqam, Tayta Dyuswanlla parlaykanchiq. Piru chay uyawaqninchiqkunam mana nimatapis intyindiwanchiqchu. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirinwan chay mana intyindiypaq kusaskunata Dyustalla niykanchiq. ³ Piru Dyuspaq rimaqkuna pay parlachishqanda willashpaqam, suqkunata kunswilashpa, animachinllapa, Dyuspi mas allita yuyakushpa kawsananllapa. (Chaqa willanllapa noqanchiqkunapa rimayninchiqpi.) ⁴ Chay mana intyindiypaq rimayta rimaqqam pay kikinlla animakan: Mana intyindishpapismi, Tayta Dyus munashqanda rimaykani, nishpa. Piru Dyuspaq rimaq Dyus parlachishqanda rimayninchiqpi willashpaqam, yumbayninchiqta animachiwanchiq, Dyuspi mas allita yuyakunanchiq.

⁵ Noqapaqqam alli kanman, yumbayniki mana intyindiypaq rimaykunapi rimanaykillapa. Piru mas allim kanman, yumbayniki Tayta Dyus parlachishushqanda rimayninchiqpi rimanaykillapa. Chaqa Dyuspaq rimaqkunagaqam masta balin chay suq laya rimayta rimaqkunamandaqa. Chayri suq kriyiq masinchiq mana intyindishpa, suq rimaypi rimaptinqa, suq kriyiq masinchiqqa allita intyindichikunqa chay rimashqanda, Santu Ispiritu yanapaptin. Chayshina yumbay kriyiq masinchiqkunata intyindichiptinqa, Dyuspi mas allita rinllapa yuyakuq. ⁶ Chayri kriyiq masitakuna, noqa shamushpa qamkunata watukushuq, mana intyindiypaq rimaypi imata nishushpaqam, mana nimatapis yach'achishuymanchu. Piru Dyus parlachishushqanda rimayninchiqpi nishushpa, ichu suq yach'aykunata intyindichishushpa, ichu Dyuspa Santu Librunmanda yach'achishushpaqa, mas allita yach'achishuyman qamkunataqa.

⁷ Chayshinallam suq runa kinata ichu gitarra layata mana allita waqachiptinqa, mana yach'anchiqchu: ¿Mayqan tunadatam waqachiykan? nishpaqa. ⁸ Ijirsitupi kurnitata mana allita waqachiptinqam, suldadukunaqa mana yach'anqallapachu rinambaq pilyaqaqa.

⁹ Chayshinallam noqanchiqkunapis tandanakushpa, mana intyindiypaq

rimayta rimaptinchiqqa, mana ni pipis yach'anmanchu: ¿Imatam niwaykanchiq? nishpaqa. Chayshina mana intyindiwaptinchiqqam, yanqa rimaykanchiq. Chaqa wayrawanshinam parlaykanchiq. ¹⁰ Kay mundupiqam ancha achka rimaykuna kan. Chay rimaykunaqam ancha balin runakuna kada nasyumbi intyindichinakunan. ¹¹ Piru suq runa mana yach'ashqanchiq rimaypi imata niwaptinchiqqam, furastiru runapaq riqsinchiq, ¿manachu? Chayshinallam paypis noqanchiqkunata furastirupaq riqsiwanchiq. ¹² Qamkunaqam ancha munangillapa Dyuspa Santu Ispiritun yanapashunambaq, ancha allita trabajanaykillapa Dyuspaq ¿manachu? Piru mayqaniki Dyuspaq trabajashpaqa, ancha munayllapa kriyiq masinchiqkunata animachiya, Dyuspi mas allita yuyakanllapa.

¹³ Chayri mana intyindiypaq rimaypi rimashpaqa, Dyusman mañakushun, chay rimashqanchiqta chay uyaqkunapa rimaynimbi ninanchiq, paykunapis intyindinambaq. ¹⁴ Chaqa mana intyindiypaq rimaypi Dyusman mañakushpaqam, ispiritunchiqwanlla payman mañakuykanchiq. Piru yuyayn-inchiqwanqam mana nimatapis intyindiyanchiqchu: ¿Imatam niykani? nishpa. ¹⁵ ¿Imashinam Tayta Dyusman mañakushun? Ispiritunchiqwan mañakushpa, mana intyindishpa, tukuy yuyayninchiqwambis mañakushun, allita intyindinanchiq. Chayshina ispiritunchiqwan kantashpa, yuyayn-inchiqwambis kantashun, allita intyindinanchiq. ¹⁶ Chaqa Tayta Dyusta ispiritunchiqwanlla alabptinchiqqam, yumbay uyawaqñinchiqqa mana nimatapis intyindinmanllapachu. Chaymi mana atinqallapachu pullanchiq Tayta Dyusta alabayta: “¡Chayshina kanqa!” nishpaqa. ¹⁷ Chayshina mana intyindiypaq rimaypi Tayta Dyusta pagikushpaqam, kinsapch'i ancha shumitaqta pagikuykanchiqman. Piru yumbay chay uyawaqñinchiqtaqam mana nimatapis animachiyanchiqchu, Jisuspi mas allita kriyananllapa.

¹⁸ Tayta Dyus yanapawaptinmi, noqaqa yumbay qamkunamanda masta rimani chay mana intyindiypaq rimaykunapi. Chaymi Tayta Dyusta ancha pagikuni. ¹⁹ Piru kriyiq masinchiqkunawan tandakashpaqam, mana balinchu chay mana intyindiypaq rimaykunapi rimanaypaqqa. Chaqa 10.000 palabrakunata chay rimaykunapi rimanaymandaqam, masta balin sinku palabritastalla yach'achikunaypaq chay uyakuqkunapa rimaynimbi, paykuna allita yach'akunanllapa.

²⁰ Masitakuna, amar qawch'u kayllapachu, maluta ruranaykillapa. Ashwanri wambrakunashina kayllapa, ama maluta ruranaykipaq. Piru Tayta Dyuspaqpar yach'ayniyuq mayurkunashina kayllapa. ²¹ Chaymi Tayta Dyus Santu Librumbi nin: “Kay nasyunmanmi suq nasyungunamanda rini kach'amuq suq laya rimaykunapi rimaqkunata, noqapaq yach'achikunambaq. Piru paykuna noqapaq yach'achikuptimbismi, kay nasyumbi tiyaqkunaqa mana rinllapachu kasuwaq” nishpa.* ²² Chayshina Tayta Dyus yanapawaptinchiq, mana intyindiypaq rimaykunata rimananchiqqam, Jisuspi mana kriyiqkuna chay rimaykunata uyashpaqa, rinllapa qemikaq uyakuq: “¿Imashinataq waq rimaykunapiqa rimaykanllapa?” nishpa. Piru Tayta Dyus niwashqanchiqta, rimayninchiqpi klarituta niptinchiqqam, kriyiq masinchiqkuna qemikashpa, rinllapa allita uyawaqñinchiq.

²³ Piru kriyiq masinchiqkunawan tandanakushpa, yumbay qamkuna mana intyindiypaq rimaykunata rimaptiqam, suq runa mana kriyiq ichu suq runa Dyuspaq mana allita intyindiq uyashushpa, yuyanman:

* 14:21 Isaias 28.11, 12

Waƣkunaƣam lukukuna, niŝpa. ²⁴ Piru kikin rimaynikipi Dyus parlachishuŝqanda willaptikiƣam, suƣ runa mana kriyiq ichu suƣ runa Dyuspaq mana allita intyindiq willashƣaykita uyashpaƣa, rinna intyindiq: Ancha uchayuƣmi kani, niŝpa. ²⁵ Chaƣa Dyuspa Santu Iŝpiritunƣam rin parlachishuƣ chay mana kriyiq runa ŝhunqombilla yuyashqanda. Chay yuyashƣambaƣ willaptikiƣam, chay mana kriyiqƣa ƣongorikushpa, Tayta Dyusta adurashpa, rin niq: “Allibmi Dyusƣa paypi kriyiqƣkunawan kashpa, yanapaykan, yuyashƣayta yach'ananlapa”, niŝpa.

Tandanakushpaƣa kayŝhina ŝhumaƣta tukuy imata rurashunllapa

²⁶ Kriyiq masitakuna, chaykunata yach'ashpaƣa, j imam allu rurananchiqllapa? Ƣamkuna tandanakuptiki, wakinnikiƣa kantanaƣa. Chaymandaƣa wakinnikiƣa Dyuspa Santu Librunmanda yach'achikunƣa. Chaymandaƣa wakinnikiƣa Tayta Dyus parlachishuŝqanda suƣkunata willanƣa. Chaymandaƣa wakinnikiƣa suƣ mana intyindiypaq rimaypi rimaƣa. Chaymandaƣa wakinnikiƣa chay mana intyindiypaq rimaypi niŝqanda intyindichinƣa. Tukuy chaykunataƣa rurayllapa, Jisuspi kriyiq masinchiƣkuna Dyuspi masta yuyakushpa kawsananlapa. ²⁷ Piru tandanakushpaƣa, ama rimayllapachu mana intyindiypaq rimaykunapillaƣa. Ashwan munashpa chayŝhina rimaytaƣa, iŝhkay ichu kimsalla suƣpa suƣpa rimaƣqallapa. Piru suƣ kriyiq masinchiƣ chay rimashqanda yumbay ƣamkunata intyindichishunƣa. ²⁸ Piru mana pipis kaptin intyindichishunambaƣ, mana balinchi ƣamkunapa ñawpaykipi rimaambaƣ chay mana intyindiypaq rimaykunapiƣa. Ashwanri ŝhunqomba ukumbilla Tayta Dyuswanlla chayŝhina parlanƣa. ²⁹ Chayŝhinallar Dyuspa Santu Iŝpiritun ƣamkunata yanapashuptin Dyus parlachishuŝqanda suƣkunata willanaykiƣa, iŝhkay ichu kimsalla chayŝhina willayllapa. Suƣnikikunaƣa ancha allita uyayllapa yach'anaykillapa: ¿Alliptachu Dyus parlachishqanda willaykan ichu mana? niŝpa. ³⁰ Piru Dyuspa Santu Iŝpiritun suƣ tiyaykaƣ kriyiq masinchiƣta yanapaptin, Dyus parlachishqanda willanambaƣƣa, chay punta rimaykaƣƣa niykashqanda das ushyanƣa, chay tiyaykaƣtapis partinda ƣonambaƣ. ³¹ Chayŝhina Dyuspa Santu Iŝpiritun ƣamkunata yanapashuptin, Dyus parlachishuŝqanda willanaykiƣa, suƣpa suƣpa ŝhumaƣta willayllapa. Chaƣa chayŝhina willaptikillapam, yumbay kriyiq masinchiƣkuna Tayta Dyusmanda allita yach'akushpaƣa, ancha animakanqallapa. ³² Tandanakuptinchiƣƣam, Dyuspa Santu Iŝpiritunƣa munan, noƣanchiqkuna allita ŝujitakashpa, suƣpa suƣpa pay parlachiwashqanchiqta willananchiq. ³³ Chaƣa Tayta Dyusƣam mana ŝ'uƣyachiwanchiqchu. Ashwanmi munan, Jisuspi kriyiqkuna suƣwan suƣwan ŝhumaƣta yach'achinakunanchiq.

Yumbay tandakaƣ kriyiq masinchiƣkuna rurashƣanŝhina, ³⁴ warmikunaƣa yach'achikuƣ runakunata rrispitashpa, uyarap (uyara) uyakunqallapa. Manam balinchi warmikuna kultupi kashpa tapukunanƣa. Chaƣa Tayta Dyuspa liynimbim nin: Warmikunaƣa ullƣokunataƣa ama kamachinƣachu. Ashwan kasunqallapa, niŝpa. ³⁵ Chayri imatapis mana allita intyindishpaƣa, wasimbi ƣosanda tapunƣa. Chaƣa manam balinchi warmikuna kultupi tapukunanƣa.

³⁶ Kurintinu kriyiq masitakuna, Jisuspa ŝhumaƣ nutiŝyanƣam mana puntaƣa ŝhamurƣanchi ƣamkunaman. Manam ƣamkunallachu Jisuspiƣa kriyishqallapa kangi. ³⁷ Chayri mayƣanniki yuyashpa: Noƣaƣam Dyuspaƣ rimaƣ kani. Chaymi paypa Santu Iŝpiritun ancha yanapawan, niŝpaƣa, allita yach'ayllapa: Jisukristum Pabluta kamachishƣa, kaykunata

noqanchiqkunapaq iskibrinambaq, nishpa. ³⁸ Piru mayqan runa kay iskibrishushqayta mana munaptin kasuytaqa, paytaqa ama kasuyllapachu.

³⁹ Chayri kuyashqay masitakuna, Dyusman mañakuyllapa parlachishu-nambaq, chay nishushqanda suqkunata willanaykillapa. Chayshinalla chay mana intyindiypaq rimaykunapi rimaqkunatapis dijayllapa chay rimaykunapi rimanambaq. Ama arkayllapachu. ⁴⁰ Piru gamkuna tandanakushpa Dyusta aduranaykiqa, ama sh'ugyashpachu, ashwan tukuy imata shumaqta rurayllapa.

15

Jisukristu wañushpam kawsamurqan

¹ Kriyiq masitakuna, munanim chay yach'achishushqay shumaq nutisyata allita yuyanaykillapa. Chaqa chay shumaq nutisyata kanangaman mana shaykuq kriyishpa kawsaykangillapa. ² Chaymi kay yach'achishushqayta mana shaykuq kriyiptikillapaqa, Tayta Dyusqa washashushqallapa. Piru mana allipta kriyiptikiqam, mana rinchu washashuq.

³ Noqagam chay ch'askishqay shumaq nutisyata gamkunata yach'achishurqaq, Dyuspa Santu Librumbi nishqanshina: Jisukristum wañurqan, uchanchiqmanda pirdunawananchiq. ⁴ Kanan Jisusta wanchishpa pambaptinllapam, Tayta Dyusqa kimsa diyaman kawsachimurqan. Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam chayshina nin. ⁵ Chaymandaqam Jisukristuqa puntata rikakurqan apustul Pidruman. (Pidrullam Sifaspis shutin.) Chaymandaraqmi yumbay apustulninmanqa rikakurqan. ⁶ Chaymandaqam rikakurqan mas di 500 kriyiq masinchiqkuna tandakashqanman. Chay kriyiq masinchiq rikaqkunaqam wakinqa kay kartata iskibrishqay diyakaman kawsaykanraq; wakinqam wañushqallapana. ⁷ Chaymandaqam Jisukristuqa Jakubuman rikakurqan. (Jakubullam Santyagupis shutin.) Chaymandaqam yumbay apustulningunaman rikakurqan.

⁸ Ultimupiqam achka tyimpumanda Jisusqa noqa Pabluman rikakurqan. Piru paypi kriyiptiyqam, yumbaypaq suq wambra mana diyambi nashiqashina karqay. ⁹ Chaymi noqaqa yumbay apustulmandaqa mana nimapaq balinichu. Chaqa Jisuspi manaraq kriyishpaqam, chay kriyiq masinchiqkunata ch'iqnishpa wanchirqay. Chaymi mana ni balinichu "Apustul Pablu" niwananllapa. ¹⁰ Piru chay laya kaptiyipismi, Tayta Dyusqa ancha kuyawashpa akrawashqa, apustulnin kanaypaq, pay nishqanda yach'achikunaypaq. Chaymi yumbay chay apustul masiykunamanda masta yach'achikushqa kani. Piru Tayta Dyus mana yanapawaptinqam, mana atinaytachu nimatapis yach'achikuytaqa. ¹¹ Chaymi igwalla kashqa ichu noqa ichu chay suq apustul masiykuna Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikushqayqa. Chay shumaq nutisyata uyashpam, kriyishqallapa kangi.

Wañuqkunam rin kawsamuq

¹² Noqaykunaqam yach'achishushqa kani: "Jisukristum wañushqanmanda kawsamushqana", nishpa. Chayshina yach'achishuptiyqa, ¿imaraykutaq wakinnikiqa rimangillapa: "Wañuqkunaqam mana rinchu kawsamuq", nishpaqa? ¹³ Chaqa wañushqakuna mana kawsamuptinqam, Jisukristupis wañushqanmandaqa mana kawsamunandachu. ¹⁴ Piru Jisukristu wañushqanmanda mana kawsamushqa kaptinqam, noqaykuna paypaq yach'achikushqayqa mana nimapaq balinmanchu. Chayshinallam gamkuna Jisuspi kriyishqaykillapa mana nimapaq balinmanchu.

¹⁵ Chayshina wañuqkuna mana kawsamuptingam, noqaykunaqa ancha ingañakuqkuna kaymanllapa. Chaqa noqaykunaqam yach'achikushqa kani: "Tayta Dyusmi Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimushqa", nishpa. ¹⁶ Piru wañushqakuna mana kawsamuptingam, Jisukristupis mana kawsamunandachu. ¹⁷ Chayshina Jisukristu mana kawsamushqa kaptinqam, noqanchiqkunaqa uchayuqla kanchiqmanllapa. Chaqa yanqam paypi kriyishqallapa kanchiqman. Chayshina kaptinqam, Tayta Dyusqa uchanchiqmandaq mana pirdunawanchiqmanchu. ¹⁸ Chay wañushqa kriyiq masinchiqkunapismi Tayta Dyuswanqa sylupiqqa mana tiyaykanmanchu. Chaqa paykunapismi chingashqana kanmanllapa. ¹⁹ Chaymi wañushpa, manana kawsamunanchiq kaptinqa, ¿imapaqtaq balinman Jisukristupi kay bidapilla kriyinanchiqqa? Chayshina kaptinqam, yumbay runakunamanda mas llakipaypaq kanchiqmanllapa.

²⁰ Piru Jisukristutaqam wañushqanmandaqa allipta kawsamurqan. Chaqa yumbay runa Tayta Dyuspi kriyishpa wañuqkunamanda, Jisusqa puntaata kawsamurqan. Chaymi payqa achka kusichapa punta partinshina. ²¹ Chaqa chay punta runa Adanmi Tayta Dyusta mana kasushqanrayku wañurqan. Chaymi yumbay noqanchiqkunapis rinchiq wañuq. Piru Jisukristu Tayta Dyusta kasushqanraykum, wañushqanmanda kawsamushqa. Chaymi noqanchiqkunapis rinchiqllapa kawsamuq. ²² Chayshina Adamba karu willkanguna kashpam, yumbayninchiq wañunchiq. Piru Jisukristupi kriyishpaqam, paypa wambranshina kashpa, wañushqanchiqmanda rinchiqllapa kawsamuq. ²³ Piru Tayta Dyusmi munan kada wañuqkuna urdinnimbi kawsamunambaq. Chaymi Jisusta puntata kawsachimurqan, yumbay wañuqkunamanda payqa achka kusichapa punta partinshina kanambaq. Chaymandaqam Jisukristu sylumanda shamuptin, paypi kriyiqkunapis wañushqanchiqmanda kawsamushpa, chay achka kusichashina rinchiqllapa kaq. ²⁴ Chaymi kay pacha ushyakanambaq kaptinqa, Jisukristu shamushpa, tukuy laya kamachikuq dyablukunata, awturidarkunata rin binsiq. Chayshina binsishpaqam, Tayta Dyusta tukuy imata rin intrigaq, payna kamachinambaq. ²⁵ Piru Taytanman intrigakunangamanmi, Jisukristutaqam tukuy imata rin kamachiq, chay ch'iqniqkunata sarru sarru rurashpashina binsinangaman. ²⁶ Chayshina binsishpaqam, wañushqanchiqmanda rin kawsachiwaqninchiq, amana nunka wañunanchiqllapa. ²⁷ Chaqa Tayta Dyusqam Jisusta ancha pudirniyuqta rurashqa, tukuy imata kamachinambaq. Chaymi Tayta Dyusqa tukuy ima kaqkunata rin kamachiq, Churin Jisusta kasunanllapa. Piru Dyuspa Santu Librumbi chayshina nishqanqam mana munanachu niyta: "Tayta Dyuspismi Churin Jisusta rin kasuq", nishpaqa. ²⁸ Ashwanmi Tayta Dyusqa rin kamachikuq, tukuy ima Jisukristuta kasunambaq. Chaymandaqam Jisusqa, Tayta Dyuspa Churin kashpa, Taytanda tukuy imapi rin kasuq. Chayshinam tukuy imapi Tayta Dyuslla rin kamachikuqqa.

²⁹ Chayraykum yach'anchiqllapa: Yumbay wañuqkunam rin kawsamuq, nishpa. Chaqa wañuqkuna mana kawsamuptinqa, ¿imapaqmi balinman wakinguna shutikunanllapa chay wañushqakunapaq? [*Nuta: Kinsapch'i Dyuspi wakin kriyiqkuna manaraq shutikushpachu wañurqan. Chaymi suq kriyiq masinguna paykunapa rrimplasun shutikurqanllapa.*] ³⁰ Chayri wañushqanchiqmanda mana kawsamunanchiq kaptinqa, ¿imapaqmi balin ancha padisishpa Dyuspaq yach'achikunanchiq? ³¹ Chaqa tukuy diya ch'iqniwaqkunam munanllapa wanchiwayta. Piru ancham kushikuni, yach'ashpa: Qamkunash Siñurninchiq Jisukristupi allita yuyakushpa kawsaykangillapa, nishpa. ³² Chaymi Ifisu llaqtapi chay ch'iqniwaqkunaqa

sagra kita animalkunashina ancha padisichiwarqan. Piru wañuqkuna mana kawsamunan kaptingach'i, yanqa padisishqa kayman, ¿manachu? Mas allich'i kanman kawsashpa, tukuy layata mikunanchiq, upyananchiq, bllicha bidata pasananchiq: "Qayam rinchiq wañuq", nishpa. (Piru wañuqkunaqam allipta rinllapa kawsamuq.)

³³ Chayri ama dijakayllapachu, chay ingañakuqkuna ingañashunanqa. Chaqa runakuna nishqanshina: Mana allin runakunawan purishpaqam, paykunashina rinchiqlapa kawsaq. ³⁴ Chayri jallitana yuyashpa, allita rurayllapa! ¡Amar uchata rurashpaqa kawsayllapachu! Chaqa wakinniqam Tayta Dyuspiqa mana alliptachu yuyakungillapa. Chaymi chayshinaqa niykillapa, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna penqakushpa, "ancha uchayumi kani", ninaykillapa.

Wañuqkunam kayshina rin kawsamuq

³⁵ Kinsapchi' qamkuna kayshina tapuwangiman: "Wañushqakunaqa, ¿imashinaraq kawsamunqa? Kawsamushpaqa, ¿ima laya kwirpuyuqraq kanqallapa?" nishpa. ³⁶ Chayshina tapuwashpaqam, ancha tuntukuna kangimanllapa. Manchu suq simillata tarpuptiqqa, manana simillallachu kidan. Ashwanmi chay simillamandaqa wiñanna suq atun planta. Piru chayshina wiñaptinmi, chay simillaqa ismushpa chinganna. ³⁷ Chayshinam chay triguta ichu suq laya simillata tarpuptinchiqqa, chay plantataqa mana tarpunchiqchu; ashwanmi simillatalla tarpunchiqqa. ³⁸ Chaqa chay simillata tarpuptinchiqqam, Tayta Dyuslla wiñachin pay munashqanshina. Mayqan laya simillata tarpuptinchiqismi, chay similla wiñashqan plantandalla wiñachin.

³⁹ Piru kay pachapi tukuy ima kawsaqqam mana igwalchu. Chaqa runakunaqam suq laya kwirpuyuq kanchiqlapa; animalkunaqam suq laya kwirpuyuqkuna, pishqokunapismi suq laya kwirpuyuqkuna, piskadupismi suq laya kwirpuyuq. ⁴⁰ Chayshinallam syilupi tyaqkuna kay pachapi tyaqkunawanqa mana igwalchu kwirpungunaqa. Chaqa syilupi tyaqkunaqam suq laya shumaq kwirpuyuqkuna. Kay pachapi tyaqkunam suq laya shumaq kwirpuyuqkuna kanchiqlapa. ⁴¹ Rupayqam mana lliyanchu killashinaqa. Killapismi mana lliyanchu lusirushinaqa. Yumbay lusirupismi mana lliyanchu suq layatallaqa.

⁴² Chayshinallam noqanchiqkunapis rinchiqlapa kaq. Wañuptinchiqqam kay kwirpunchiqta allpapi pambawaptinchiqqa, chay simillashina ismushpa, allpapaqna rin tikrakaq. Piru wañushqanchiqmanda kawsamushpaqam, suq laya kwirpuyuqna kashpa, manana nunka rinchiqlapachu wañuq. ⁴³ Chaqa wañuptinchiqqam, kay qeshyaylintu kwirpunchiqta pambanllapa. Piru kawsamushpaqam, suq mushuq shumaq kwirpuyuqna kashpa, ancha kushikushunllapa. Wañuptinchiqqam kay mana jwirsayuq kwirpunchiqta pambanllapa. Piru kawsamushpaqam, ancha jwirsayuq kwirpuyuqna rinchiqlapa kaq. ⁴⁴ Kay aychamanda kaq kwirpunchiqtam rinllapa pambaq. Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun suq laya kwirputa rin qowaqninchiq, anaq syilupina kawsananchiqlapa. Chaqa kay pachapi kawsananchiqqam aychamanda kwirpuyuq kanchiqlapa. Piru syilupi kawsananchiqqam suq laya kwirpuyuq rinchiqlapa kaq.

⁴⁵ Dyuspa Santu Librumbim nin: "Tayta Dyusmi chay punta runa Adanda allpamanda rurashpa, kawsachirqan", nishpa.* Piru Jisukristum mushuq Adanshina kashpa, Santu Ispiritunwan kawsachiwanchiq. ⁴⁶ Puntatam aychamanda kwirpuyuq nasinchiqlapa. Chaymandaqam mushuq laya kwirpuyuq, mushuq ispirituyuq rinchiqlapa nasiriq, syilupi

* 15:45 Génesis 2.7

kawsananchiqqa. ⁴⁷ Tayta Dyusmi chay punta runa Adanda allpamanda rurarqan, kay allpapi kawsanambaq. Chaymandaqam Siñurninchiq Jisukristu syilumanda shamurqan kay pachaman, mushuq Adanshina kanambaq. ⁴⁸ Tukuy runakunaqam Adamba karu willkanguna kashpa, Adanshina kay allpamanda kanchiqllapa. Piru Jisuspi kriyishpaqam, payshina syilumanda rinchiqllapa kaq. ⁴⁹ Kay pachapi nasishpaqam, Adanshina allpamanda kwirpuyuq kanchiqllapa. Piru suq diya kawsamushpam, Jisukristushina syilumanda kwirpuyuq rinchiqllapa kaq.

⁵⁰ Chaymi kriyiq masitakuna, munani kayta nishuyllapata: Kay wañuq kwirpunchiqwanqam mana atinchiqllapachu Dyuswan kawsaytaqa. Chaqa kay kwirpunchiqqam das ushyakan. Piru Dyusqam mana nunka ushyakanqachu. ⁵¹ Manaraq pipis yach'ashqandam munani nishuyllapata: Manam yumbayninchiqqa rinchiqllapachu wañuq. Piru Jisukristum yumbay paypi kriyiqkunata mushuq kwirputa rin qowaqninchiq, ⁵² ultimu kurnitata waqachiptin. Chaqa chay kurnitata waqachiptinqam, Jisuspi kriyiq wañuqkunaqa das rinllapa kawsamuq, amana nunka wañurinanllapa. Chay urasllam paypi yumbay kriyiq kawsaqtapis das rin qoq mushuq kwirputa. ⁵³ Chaqa wañuq kwirpuyuq kaptinchiqmi, payqa rin kambyawaqninchiq, mana nunka wañuq kwirpuyuq kananchiqllapa.

⁵⁴ Kay wañuq kwirpunchiqta dijashpam, mushuq laya kwirpu mana nunka wañuqta rinchiqllapa ch'askiq. Chay tyimpupim, rinna kumpli q Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: "Tayta Dyus wañuyta chingachiptinmi, manana nunka rinchiqllapachu wañuq", nishpa.* ⁵⁵ Dyuspa Santu Librumbiqam nimbis: "Wañuytaqa ama manchashunchu. Ama nimapaqpis llakishunchu: Rini wañuq", nishpaq.* ⁵⁶ Muysispa liyningunata mana kasushqanchiqraykum ancha uchayuq kanchiqllapa. Chaymi wañunchiqllapa. ⁵⁷ Piru Siñurninchiq Jisukristu wañushqanraykum, Tayta Dyusqa dyabluta binsishpa, uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq. Chayri paytaqa ancha pagikushunllapa.

⁵⁸ Chayraykur kuyashqay masitakuna, Siñurninchiq Jisuspi yuyakushpa, mana shaykuq tukuy diya paypaq masta trabajashunllapa. Chaqa allitam yach'anchiqllapa: Siñurninchiq Jisusmi rin yanapawaqninchiq, ama yanqa imatapis paypaq rurananchiqllapa, nishpa.

16

Pablum kurintinukunata animachirqan ufrindananllapa, kriyiq masingunata yanapananllapa

¹ Mayá, kananqa yuyashunllapa chay mana nimayuq kriyiq masinchiqkunapaq, ufrindata surqonanchiqllapa. Noqagam chay prubinsya Galasyapa llaqtangunapi tandakaq kriyiq masinchiqkunata nishqa kani: "Kayshinar chay ufrindata surqoyllapa", nishpa. Chayshinar qamkunapis chay ufrindata surqoyllapa. ² Chayri kada simana gashaykimanda suq partita akrayllapa, tukuy duminqu ufrindanaykillapa. Chaymandaqam noqa qamkunaman ch'ayamuptiyqa, manana nisisaryuchu kanqa chay ufrindata tandanaykillapa. ³ Allin kriyiq masinchiqkunata akrayllapa, chay ufrindakunata Jirusalinman apananllapa. Noqagam qamkunaman ch'ayashpaqa, chay akrashqaykikunata rini qoq kartakunata, Jirusalimbi tiyaq kriyiq masinchiqkunaman apananllapa chay tandashqayki ufrindakunata. ⁴ Ichu mas alli kaptin, noqapis rinaypaq Jirusalinmanqam, paykunaqa noqawan pulla rinqallapa.

* 15:54 Isaiás 25.8 * 15:55 Oseas 13.14

Pablum yuyarqan Kurintu llaqtaman riyta

⁵ Qamkunaman shamushinaqam puntata rini watukuq chay prubinsya Masiduñapi tiyaqkunata. Chayshina watukushpaqam, chay Kurintu llaqtaykiman ch'ayamushaq. ⁶ Kinsapch'i chay llaqtaykillapapi qamkunawan suq tyimpupaq kidashaq. Paqtar tukuy chay tamera tyimputa chay llaqtaykipi qamkunawan pasashaq. Chayshina qamkunawan kidapitiymi, atingimanllapa imitawan yanapawayta, suq llaqtakunaman rinaypaq. ⁷ Piru Tayta Dyus munaptingam, ancha munani qamkunawan kidayta suq tyimpupaq. Chaqa manam munanichu pasaqshinalla yumbaynikita rikashuytaqa. ⁸ Piru kay diyakunaqam kay Ifisu llaqtapilla rini kidaq chay Pintikustis fyista diyakaman. ⁹ Chaqa kay llaqtapi achka runakuna kuntrawaptimbismi, Tayta Dyusqa ancha yanapawaykan, achka runakunata yach'achinaypaq, Jisuspi kriyinaqabllapa.

¹⁰ Masanchiq Timutiya qamkunaman shamuptinqa, shumaqta ch'ayachiylapa, ama nimapaq llakishpa qamkunawan kushikunabaq. Chaqa paypismi noqashina Siñurninchiqpa shumaq nutisyanda yach'achikun. ¹¹ Chayri ama ni mayqannikipis disprisayllapachu. Ashwan yanapayllapa, kushikushpa noqaman kutimunabaq. Chaqa noqaqam wakin kriyiq masinchiqkunawan kaypi pulla Timutiya shuyaykanllapa.

¹² Noqaqam masanchiq Apulusta ancha rrugashqa kani, chay kriyiq masinchiqkunawan qamkunaman shamunan watukushuq. Piru kay diyakunaqam manaraq munanchu shamuyta. Paqtar lugarnin kaptin, suq tyimpumanda rin shamug.

Pablum dispidikarqan

¹³ Allita kwidakashpa, ama disanimakashpachu, Jisuspi allita yuyakuyllapa. Ama nimatapis manchashpachu, ashwan ancha jwirti runakuna kayllapa, Dyusta kasunaykillapa. ¹⁴ Allita kuyanakushpar, tukuy imata rurayllapa.

¹⁵ Masitakuna, qamkunaqam yach'angillapa: Kay Akaya prubinsyapi manaraq ni pi Jisuspi kriyiptinllapam, masanchiq Istifanaslla tukuy ayllunwan Jisuspi puntata kriyishqallapa. Chayshina kriyishpaqam, kriyiq masinchiqkunata ancha yanapashpa kawsanllapa. ¹⁶ Chaymi munani, qamkunapis chay laya yanapashuqkunata allita kasunaykillapa, Tayta Dyuspaq trabajashqanrayku.

¹⁷ Ancham kushikunipis chay masanchiq Istifanas, masanchiq Furtunatu, masanchiq Akaykuwan watukuwashqanrayku. Chaqa yumbay qamkuna mana atiptikillapa shamuytapismi, chay kimsa masanchiqkuna rrimplasykillapa shamushqallapa watukuwaq. ¹⁸ Paykunaqam qamkunata animachishushpa, noqatapis ancha animachiwashqa, Tayta Dyuspi ancha allita yuyakunaypaq. Chayri chay laya masanchiqkunata ancha alabashunllapa.

¹⁹ Kay prubinsya Asyapa llaqtangunapi tandakaq kriyiq masinchiqkunam qamkunata napaykushungi. Masanchiq Akilaspismi warmin Prisolawan napaykushungi. Paykunapa wasimbi tandakaq kriyiq masinchiqkunapismi Jisuspa shutimbi napaykushungi. ²⁰ Tukuy kaypi kaq kriyiq masinchiqpis qamkunata napaykushungi. Chayshina qamkunapis tandanakushpaqa, suqwan suqwan ancha rrispitanakushpa, muchanakushpa napaykunakuy.

²¹ Kay partitallam noqa Pablu kikiy makiywan iskibrishpa napaykuykillapa.

²² Piru mayqan runa Siñurninchiq Jisukristuta mana nimatapis kuyaptingar, chay runataqa dyabluta intrigashun, kastigadu kashpa, chinganabaq.

¡Siñurninchiq Jisukristu shamunqa!

²³ Ancham mañakuni, Siñurninchiq Jisukristu qamkunata yanapashunan. ²⁴ Kriyiq masitakuna, Jisukristupi kriyishqanchiqraykum ancha kuyashushpa, kay kartata kach'amuni.

(Kaytallam iski bryikillapa.) Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM SUQ KARTATA KACH'ARIRQAN KURINTU LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (2 KURINTYUS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishunllapa chay punta parti Rru-manusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunamanmi iskibirirqan kay librutaga? Iskibirirqanmi Kurintu llaq-tapi tandakaq kriyiq masingunaman. Liyishun punta parti 1 Kurintyusta, masta yach'ananchiq kurintinukunapaq. Liyishun Ichus 18.1-18, yach'ananchiq Pablu Kurintupi rurashqambaq.

¿Imaraykum iskibirirqan kay librutaga? Pabluqam chay punta kartata Kurintuman kach'ashpa, kurintinu kriyiq masingunata anyarqan, Dyusta mana allita kasushpa, suq ancha uchayuqta dijaptinllapa tandakanambaq paykunawan. Paykunatam nirgambis: “Dasmi rini shamuq qamkunata watukushuq”, nishpa. Piru payqam mana daschu rishqa karqan watukuqqa. Ashwanmi suq lugarkunapiraq kidarqan yach'achikuq. Piru kurintinu kriyiq masingunapaq llakishpa, Tituta kach'arqan, paykunataq watukushpa, yach'anambaq: Imashinam kawsaykan, nishpa. Chaymandaqam Titu Kurintumanda kutimushpaqa, Pabluta nirqan: “Kurintupi kriyiq masinchiqkunagam shumaqta kasushushpa, chay ucha rurashqanunapaq malayakushpa, wakin prublimakunata allichashqallapa. Piru kanraqmi wakin kuntrashuqkuna. Ninllapam: ‘Pabluqam mana lijitimu apustulchu. Payqam tukuy imayuq munashpa kayta yach'achiwanchiq’”, nishpa.

Chayshina Titu niptinmi, Pabluqa kay kartata kach'arqan kayshina kunashpa: “Ancham kushikuni kasuwaptikillapa. Kananqam dasna rini shamuq watukushuqllapa. Qamkunaman ch'ayashpaqam, chay kuntrawaqkunata ancha rini anyaq. Chaqa Tayta Dyusmi allipta numbrawashqa, apustulnin kashpa, qamkunata kwidashunapaq”, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 Kur 1.1–2.11 niwanchiqllapa, imarayku Pablu mana daschu kurintinukunaman shamushqambaq. Nimbismi chay kastigashqan uchayuqta pirdunanallapa.

2 Kur 2.12–6.18 niwanchiq, ancha ñakashpapis ama disanimakananchiq ni uchata rurananchiq.

2 Kur 7.1–16 niwanchiq Pablu kurintinu kriyiq masingunapaq ancha llakishqambaq. Piru Titu niptinmi: “Chay prublimakunatam allichashqallapa”, nishpa, Pablu ancha kushikurqan.

2 Kur 8.1–9.15 niwanchiq, kushikushpa ufrindanchiqta qonanchiq.

2 Kur 10.1–13.13 niwanchiq Pablu lijitimu apustul kashqambaq.

Pablum Kurintu llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata napaykurqan

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa Pablum masanchiq Timutiyuwan kay kartata kach'amunillapa qamkuna Kurintu llaqtapi tandakaq kriyiq masiykunaman, chay prubinsyayki Akayapi tiyaq yumbay kriyiq masinchiqkunamambis. Chaqa Tayta Dyus munaptin apustulnin kanaypaqmi, Jisukristu akrawashqa, paypaq yach'achikunaypaq. ² Chaymi Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristuman mañakuni, tukuy imapi qamkunata yanapashunan, ama nimata manchashpa, ashwan kushikushpa kawsanaykil-lapa.

Ñakaptinchiqmi Tayta Dyus kunswilawanchiq

³ Siñurninchiq Jisukristupa Taytan Dyusta alabashunllapa. Chaqa payqam ancha llakipawaqninchiq, tukuy imapi kunswilawanchiq. ⁴ Chayshinam tukuy ima ñakashqanchiqpi ancha kunswilawanchiq, noqanchiqkunapis suqkunata atinanchiq kunswilayta, Tayta Dyus kunswilawashqanchiqshina. ⁵ Chaqa Jisukristushina ancha padisiptinchiqmi, payqa ancha animachiwanchiq, ama llakinanchiqllapa. ⁶ Chaymi noqaykunaqa ancha ñakanillapa, qamkunata animachishunay, Jisuspi yuyakushpa washadu kanaykillapa. Chaqa Tayta Dyus noqaykunata kunswilawaptinmi, atinillapa qamkunatapis kunswilashuyta. Chaymi qamkunapis noqaykunashina ñakashpapis, atingillapa agwantayta. ⁷ Chaqa allita yach'anillapa: Qamkunapis noqaykunashina ñakaptikillapam, Tayta Dyusqa noqaykunatashina rin kunswilashuqllapa.

⁸ Kuyashqay masitakuna, munanillapam allita yach'anaykillapa prubinsya Asyapi ancha ñakashqaypaq. Chaqa chay ñakaykunataqam mana atirqayllapachu agwantayta. Chaymi manana yuyarqayllapachu kawsaytaqa. ⁹ Ashwanmi yuyarqayllapa: Kananqam rinchiq wañuq, nishpa. Piru chayshinaqam ñakarqayllapa yach'akunaypaq, Tayta Dyuspi mas allita yuyakunaypaq: Paymi wañushqakunata kawsachimun, nishpa, ama noqaykuna kikiypi yuyakunayllapa. ¹⁰⁻¹¹ Wañunaypaqna kaptiyllapapismi, Tayta Dyusqa washawarqan, ama wañunayllapa. Kanagaman washawaykanllapa. Chaymi yaypi ancha yuyakunillapa: Qamkuna achka kriyiq masinchiqkunawan payman noqaykunapaq manakuptikim, rin washawaqllapa, ama wanchiwananllapa, nishpa. Chayshina noqaykunata yanapawaptinmi, ancha achka qamkuna ringillapa pagikuq Tayta Dyusta.

Kaykunaraykum Pabluqa manaraq atirqanchu shamuyta Kurintumanqa

¹² Ancha kushikushpam niykillapa: Dyus yanapawaptinmi, kay mundupi allitalla rurashpa, mana nimata pakashpachu, kawsashqallapa kani. Piru qamkunawanqam mas shumaqta kawsashqallapa kani. Chaymi mana nimata pengakushpachu, ancha kushikuni. Piru manam noqaykunapa yuyayniywanllachu chayshinaqa kawsashqallapa kani. Ashwanmi Tayta Dyus yanapawaptin, chayshinaqa kawsashqallapa kani. ¹³⁻¹⁴ Yumbay kartaykunapim atishqaykaman klarituta iskibrishqa kani, mana nimatapis pakashpachu. Piru chay iki kartaymandaqam mana yumbaytachu intyindishqallapa kangi. Paqtar kay kartapi yumbay kaqta qamkuna allita intyindingiman, Siñurninchiq Jisus shamuptin, noqapaq kushikunaykillapa. Chayshinam noqapis qamkunapaq ancha rini kushaquq.

¹⁵⁻¹⁶ Chaymi noqapa yuyarqay Masiduña prubinsyaman riqshina puntata qamkunaman shamuyta watukushuq. Yuyarqaypismi kutimuqshina watukurishuq, ishkay bwiltasta pulla kushikunanchiq, qamkuna yanapawanayki, prubinsya Judiyaman rinaypaq, nishpa. ¹⁷ Piru chaymandaqam mas allita yuyashpa, manana shamurqaychu qamkunamanqa. Kinsapch'i chaypaq yuyangillapa: Pablum ufrisikushqanda mana kumplinchu. Jisuspi mana kriyiqkunashinam "ari", nishpaqa, mana ruranchu, nishpa. Manam chayshinachu. ¹⁸ Tayta Dyusmi allita yach'an: Pablum "Ari" nishpa, mana yach'arqanchu: Manam rinichu riq, nishpaqa. Chaymi Dyusqa noqapa tistiguy. ¹⁹ Chaqa Tayta Dyuspa Churin Jisukristum mana ishkay yuyayniyuq kashpa, tukuy ima nishqanda allipta kumplin. Chay Jisuspaqlam noqa, Timutiuyu, Silbanuwan yach'achiykillapa. ²⁰ Kanan Tayta Dyusqam ufrisiwashqa kanchiqllapa, tukuy imapi yanapawananchiq. Chaymandaqam Churin Jisukristu chay ufrisiwashqanchiqta kumplyikan.

Chaymi Jisukristu yanapawaptinchiq, Tayta Dyusta ancha alabanchiqllapa: “Chayshina kanqa”, nishpa. ²¹ Chay kikin Tayta Dyusmi noqaykunata, qamkunatapis yanapawashqa kanchiqllapa, Jisukristupa kananchiq, paypi mas allita yuyakunanchiq. ²² Chaymi Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq suq siñaltashina, shunqonchiqpi tiyanambaq. Chaymi yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi tukuy ima ufrisiwashqanchiqta rin qowaqninchiq, nishpa.

²³ Tayta Dyusqam allita yach'an: Imaraykum Pabluga manaraq shamushqachu Kurintu llaqtamanqa, nishpa. Chaqa manam munarqaychu anyashuyllapata ni llakichishuyta chay mana allikunata rurashqaykirayku. Kanan Tayta Dyusmi yach'an allip kaqtalla nishushqayta. Chaymi niykillapa: Mana allip kaqta nishuptiyqa, Tayta Dyus kastigawanqa, nishpa. ²⁴ Piru qamkunaqam Jisuspi allita kriyiykangillapa. Chaymi mana munanichu kamachishuyta: “Kayshina kriyiyllapa”, nishpaqa. Ashwanmi chay Kurintu llaqtaykiman munani riyta, qamkunata animachishuq, masta kushikushpa kawsanaykillapa.

2

¹ Chayraykum manaraq munarqaychu kutimuyta qamkunaman, ama llakichishunaypaq. ² Chaqa chayshina noqa qamkunata llakichishuptiyqa, ¿pitaq noqataqa kushichiwanman? Qamkunallam chaypi kangi, kushichiwanaykiqa. ³ Chaymi manaraq shamushpa, chay punta kartaypi anyashurqaqllapa, allita kawsashpa kushichiwanayki. Chaqa manam munarqaychu shamuyta, qamkunarayku llakinaypaq. Ashwanmi yuyakurqay: Dyusta kasuptinllapam, rini kushikuq. Chayshina kushikuptymi, paykunapis rinllapa kushikuq, nishpa. ⁴ Chaymi ancha llakiwan malaganayashpa, waqashpa, chay punta kartata qamkunata iskibrishurqaq. Manam munarqaychu qamkuna llakinaykipaq. Ashwanmi iskibrishurqaqqa, qamkuna yach'anayki: Pablum ancha kuyawanchiqllapa, nishpa.

Chay uchayuy runata pirdunayllapa

⁵ Chay uchayuy runaqam malaganayachiwashqa. Piru yumbay qamkunata masta malaganayachishushqaqa. Piru manam ninichu: “Ancham dañachiwashqa kanchiq”, nishpaqa. Chaqa manam munanichu ancha achkata anyaytaqa. ⁶ Chay uchayuytaqam ancha anyashpa, manana dijangillapachu qamkunawan tandakananqa. Piru uchangunata dijaptinqam, amana mastaqa kastigayllapachu. ⁷ Ashwan kananqa pirdunashpa, kushichiyllapa, ama ancha llakishpa disanimakanan. ⁸ Chayraykum rruqaykillapa, chay masaykillapata yanapanayki, allita yach'an: Alliptam kuyawanllapa, nishpa.

⁹ Chay punta kartatam qamkunata iskibrishurqaq kunashushpa, chay runata kastiganaykillapa, chayshina yach'anaypaq: ¿Chay nishqaytachu allita rinllapa kasuwaq ichu mana? nishpa. ¹⁰ Chaqa qamkuna mayqan uchayuyta pirdunaptiqqam, noqapis ancha rrispitashushpa, payta pirdunani Jisukristupa shutimbi. ¹¹ Chayshinam pirdunani, dyablu munashqanda ama rurananchiqllapa. Chaqa ancha allitam yach'anchiqllapa: Chay dyablum achka laya trampakunata ruran ingañawananchiq, nishpa.

Pablum Truwas llaqtapi kashpa, kayshina ancha padisirqan

¹² Noqaqam rirqay Truwas llaqtaman, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuq. Chaymi chay llaqtaman ch'ayaptiyqa, Tayta Dyus ancha yanapawarqan, ancha achka truwasinukunata yach'achinaypaq. ¹³ Chayshina achka runata, warmita yach'achishpapismi, mana atirqaychu kushikuyta, kriyiq masinchiq Tituta mana tarishqayrayku. Chaymi chay

Truwaspı tiyaqkunamanda dispidikashpa, prubinsya Masiduñaman rirqay, Tituta maskaq.

Jisukristum yanapawanchiq, dyabluta binsinanchiqllapa

¹⁴ Piru Tayta Dyusmi noqaykunata ancha yanapawanllapa, dyabluta binsishpa, Washadurninchiq Jisukristupaq yach'achikunaypaq. Chaqa Jisuspa chay shumaq nutisyandaqam suq ancha mishki mutkinatashina apaykanillapa tukuy nasyungunaman. Chaymi Tayta Dyusta ancha pagikunillapa. ¹⁵ Kanan Jisukristupi kriyiptiyllapam yanapawanllapa, Tayta Dyuspaq mishki mutkinashina kanayllapa. Chayshina yanapawashpam, kach'awanllapa chay washakanan kaqkunaman, chay chinganana kaqkunamambis, Jisuspaq yach'achikunay. ¹⁶ Chay chinganana kaqkunapaqqam wafushqa kwirpu ash'naqshina kanillapa. Piru washakanan kaqkunapaqqam ancha mishki kawsachikuq mutkinashina kanillapa. Piru Tayta Dyus mana yanapaptinqam, mana ni pipis atinmanchu chay shumaq nutisyanda allita yach'achikuytaqa. ¹⁷ (Piru paymi ancha yanapawanllapa.) Chaymi noqaykunaga mana chay wakin yach'achikuqkunashinaqa kanillapachu. Ashwanmi mana nima qellayta munashpachu, chay shumaq nutisyata dibaldilla yach'achikunillapa. Chaymi Tayta Dyus noqaykunata kach'amuwaptin, paypa ñawpambi kawsashpa, Jisukristupaq allip kaqtalla yach'achikunillapa.

3

Kayshinam Dyuspa mushuq tratun

¹ Kinsapch'i qamkunaqa chay nishushqaypaq yuyangillapa: Paykuna kikinllam suq kutinda alabakanllapa, nishpa. Manam chayshinachu. Chaqa wakin yach'achikuqkunam ancha munanllapa kriyiq masinchiqkunamanda kartakunata surqoyta: "Kay kartata apamuqmi Dyuspaq allita yach'achikun", ninanllapa. Piru noqaykunapaqqam mana nisisaryuchu runakuna kartakunata qowanallapaqa. ² Chaqa noqaykuna qamkunata puntata Jisuspaq yach'achishuptiyimi, paypi allipta kriyirqaykillapa, ¿manachu? Chaymi qamkuna kikiki noqaykunapa kartaykunashina kangillapa, yumbay runakuna yach'anambaq: Pablu paywan yach'achikuqkunam Dyuspaq lijitimu yach'achikuqkuna, nishpa. ³ Chaqa Jisukristum yanapawashqa, shunqoykillapapi paypa nutisyanda iskibrinayshina. Chaymi yumbay runakuna rikashushpa yach'anllapa: Paykunaqam kikin Jisuspa kartanashina, nishpa. Piru Jisusqam mana tintawanchu qamkunapiqa iskibrishqa, rumikunapi iskibrishqanashinaqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritunwan shunqoykillapapi iskibrishqaqa.

⁴ Tayta Dyuspim ancha yuyakunillapa: Paymi Jisukristuwan ancha rin yanapawaqllapa, nishpa. ⁵ Chaqa noqaykunallaqam mana nimatapis atinmanllapachu rurayta. Ashwanmi Tayta Dyus yanapawanllapa, pay munashqanda allita rurayanllapa. ⁶ Chayshinam Tayta Dyus yanapawanllapa, paypa mushuq tratunda atinayllapa yach'achikuyta. Piru manam chay punta iskibrishqa liykunataashinachu rurashqaqa. Chaqa chay punta iskibrishqa liykunata mana kasuptinchiqqam, chingananchiqna karganchiqllapa. Piru kananqam Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, tukuy tyimpu kawsananchiq.

⁷ Chay punta liykunataqam rumi tablakunapishina iskibrishqa kargan. Muysis chay liykunata ch'askiptinqam, qaqlanqa suq tyimpupaq ancha llipyarqan. Chaymi chay llaqta masin isrraylinukunaqa mana atirqanllapachu qaqllandaqa chapayta. Chaymandaqam chay qaqlanqa allimanda allimanda manana llipyarqanchu. Chayshinam Muysis

chay mana washawaqinchiq liykunata ch'askishpa, ancha llipyarqan. ⁸ Piru Dyuspa Santu Ispiritun masta llipyashpa, chay mushuq tratuta apamushpa, yach'achiwanchiq. ⁹ Chay punta liykunam ancha shumitaq kashpapis, mana atirqanllapachu washawayninchiqta. Ashwanmi chay liykunawan kundinadu kidarqanchiq chingananchiqllapa, mana kumplishqanchiqrayku. Piru Jisukristu washawashqanchiqqam chay liykunamandaqa mas shumitaq. ¹⁰ Kanan chay punta liykuna shumitaq kaptimbismi, Jisus rurashqanqa masta balin. ¹¹ Chaqa chay punta liykuna ancha shumaq kashpapis, ashla tyimpupaqla karqan. Manam tukuy tyimpupaqchu. Piru Jisukristu rurashqanqam tukuy tyimpupaq kashpa, mas shumitaq.

¹² Chaymi Jisukristu rurashqambi yuyakushpa, mana nimatapis manchashpachu, chay mushuq tratupaq yach'achikuni. ¹³ Piru noqaykunaqam mana chay Muysisshinachu yach'achikuniqa. Manchu Muysisqa qaqlanda suq trapuwan pambarqan, llaqta masin isrraylinukuna chay qaqlan llipyaq chingaykaptin, ama rikananllapa.* ¹⁴ Piru chay unay isrraylinukunaqam mana atirqanllapachu intyindiya chay punta liykunataqa, yuyayninguna suq trapuwan pambadushina kaptin. Kanangamanmi paykunaqa chay liykunata liyishpapis, manaraq atinllapachu intyindiya. Piru Jisukristullam chay traputashina yuyayninmunda atin ashuchiya, atinanllapa intyindiyaqa. ¹⁵ Chaymi Muysispa liyningunata kanangaman liyishpaqa, yuyayningunaqa suq trapuwan pambadushina. ¹⁶ Piru suq runa Siñurninchiqqi kriyiptinqam, chay yuyayningunaqa manana pambadushinachu. Ashwanmi atinna intyindiya Tayta Dyus nishqandaqa. ¹⁷ Chay palabra "Siñurninchiqqi" chay birsikulupi munan niyta Dyuspa Santu Ispiritun, nishpa. Kanan Dyuspa Santu Ispiritun mayqan runapi, warmipi kashpaqam, uchakunamanda washawanchiq, libri kananchiqllapa.

¹⁸ Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun yanapawaptinchiq, atinchiqllapana allita intyindiya Dyus nishqanda. Chaqa yuyayninchiqqam manana pambadushinachu. Ashwanmi ancha llipyaq Siñurninchiqta rikashpa, suq ispijushina noqanchiqkunapis llipyanchiq. Chaqa chayshina payta rikaptinchiqqam, Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, diyapi diyapi mas shumaqta rurashpa Jisukristushina kawsananchiqllapa.

4

¹ Tayta Dyusmi ancha llakipawashpa, akrawashqallapa, pay nishqanda yach'achikunayllapa. Chayraykum mana nunka disanimakashpachu ² ni ingañakushpachu ni Tayta Dyus nishqanda kambyashpachu, allip kaqtalla yach'achikunillapa. Chaymi yumbay rigsiwaqkunaqa allita yach'anllapa: Paykunaqam Dyuspaq allipta yach'achikunllapa, nishpa. Chaymi mana nimatapis munanillapachu rurayta chay pakadu pengakuypaq mana baliq kusaskunataqa. Chaqa yach'anchiqmi: Tayta Dyusmi rikawaykanchiq, nishpa. ³ Piru infyirnuman riykaqkunam mana intyindinllapachu Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptyillapa. ⁴ Chaqa paykunam Jisukristupi mana munaptinllapa kriyiyta, kay mundupi kamachikuq dyablu ingañashpa, yuyayningunata suq trapuwan pambashqashina, suq sarkushina yuyayningunapi kanambaq. Chayraykum mana atinllapachu intyindiya Jisuspa ancha shumaq nutisyandaqa. Chay shumaq nutisyanqam yach'achiwanchiq: Llipyaykaq Jisukristum kikin Tayta Dyusshinalla, nishpa. ⁵ Chaymi noqaykuna yuyashqaytaqa mana yach'achikunichu, (noqaykunata sigiwanaykillapa.) Ashwanmi

* 3:13 Éxodo 34.29-35

noqaykunaqa yach'achikuni, Siñurninchiq Jisukristuta kasunaykillapa. Chaqa noqaykuna Jisusta ancha kuyashpam, qamkunapa kriyaduykishina kanillapa yanapashunaypaq. ⁶ Chaqa Tayta Dyusmi kay pachata rurashpa, kamachirgan achikchakunambaq. Chayshinallam pay kikinga shunqonchiqkunata achikchargan intyindinanchiq: Paypa llipyayninda Churin Jisukristupa qaqlambi llipyachishqa, nishpa.

Jisuspi yuyakushpa kawsashunllapa

⁷ Jisuspa shumaq nutisyanqam ancha balin achka qellayshina. Piru chay shumaq nutisyanda yach'achikuqqam allpamanda das pakikaq mangashinalla kanillapa. Chayraykum noqaykunallaga mana atinillapachu runakunata Dyuspi kriyichiya. Piru Tayta Dyus pudirninwan yanapawaptinmi, achka runakuna, warmikuna paypi kriyishqallapa. ⁸ Chaymi ancha padisishpapis, Dyusta sirbinillapa. Mana yach'ashpa: ¿Imatam rini ruraq? nishpapis, mana disanimakanichu. ⁹ Runakuna noqaykunata ancha padisichiwaptinmi, Tayta Dyusqa mana dijawanllapachu. Runakuna pachaman bulawaptinllapam, mana wañunillapachu. ¹⁰ Maymambis rip-tiyllapa Jisuspaq yach'achikuqmi, kutin kutin munashqallapa wanchiwayllapata, Jisusta wanchishqanllapashina. Piru Tayta Dyus washawaptinmi, achka rikawaqkuna intyindishqallapa: Jisukristum paykunapi kawsashpa, ancha yanapan, nishpa. ¹¹ Noqaykunaqam listu kanillapa ima diyapis wañunayllapa Jisuspaq yach'achikushqayrayku. Chaqa ancham munanillapa chay rikawaqkuna intyindinanllapa: Jisuspa Santu Ispiritun paykunapi kawsashpam, tukuy imapi yanapaykan, Dyuspaqla kawsananllapa, nishpa. ¹² Chayshina munaptinllapa wanchiwaytapismi, qamkunata yach'achiykillapa, washadu kashpa, tukuy tyimpu Dyuswan kawsanaykillapa.

¹³ Dyuspa Santu Librumbim suq runa kayshina iskibrishqa: “Noqagam Tayta Dyuspi kriyirqay. Chaymi payman mañakurqay”, nishpa. Chay iskibrishqan runa kriyishqanashinam noqaykunapis kriyishpa, Dyusman mañakunillapa. ¹⁴ Kanan yach'anchiqpismi: Tayta Dyusmi Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa. Chayshinallam Jisuspi kriyiqkunatapis rin kawsachiwaqinchiq, paywan pulla syilupi kawsananchiqllapa, nishpa. ¹⁵ Chayshinam padisishqallapa kani, washadu kanaykillapa. Chaqa Tayta Dyus ancha achka runata, warmita washaptinmi, paykunapis Dyustaqa pagikushpa, rinllapa aduraq, ancha allin kashqanrayku.

¹⁶ Awnki kay bidapi kwirpuyllapa byiyuyaptimbismi, ispirituyllapapi diyapi diyapi Jisuspi mas allita yuyakuykanillapa, mana nimatapis disanimakashpachu. ¹⁷ Chaqa kay bidapi padisiptinchiqqam, chaykunaqa das pasan. Piru Jisuspaq padisiptinchiqqam, payqa rin apawaqinchiq syiluman, chaypi kushikushpa, llipyashpa, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. ¹⁸ (Chayri ancha padisishpapis, ama llakishunllapachu.) Ashwanri Dyuspa syilunda manaraq rikashpapis, chaypaq yuyashpa kawsashunllapa. Amar kawsashunchu kay mundupa imangunapaq yuyashpaqa. Chaqa tukuy kay rikashqanchiqkunaqam mana duranqachu. Piru syilupi manaraq rikashqanchiqqam tukuy tyimpupaq rin duraq.

5

¹ Allitam yach'anchiqllapa: Kay kwirpunchiqqam suq mana duraq chugllashina kashpa, das rin ushyakaq, nishpa. Piru Tayta Dyusqa wañushqanchiqmunda rin kawsachiwaqinchiq, suq mana ushyakaq mushuq kwirpuyuy kananchiqllapa. Chay mushuq wasinchiq layaqam mana runakuna rurashqanchu. Ashwanmi Tayta Dyus kikin rurashqa,

anaq syilupi tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. ² Piru kay pachapiqam wañunanchiqkaman ancha llakinchiq, munashpa syiluman riyta, chay mushuq kwirpunchiqta ch'askinanchiqllapa. ³ Chaqa chay mushuq kwirpunchiqqam suq mushuq mudanashina rin kaq. Chaymi chay mushuq kwirpuyuqna kashpaqa, manana suq kwirpumanda llugshishqa almashinachu rinchiqllapa kaq. ⁴ Piru kay kwirpunchiqpi padisishpaqam, ancha munanchiq mushuq kwirpuyuq kayta. Piru manam munanchiqchu wañuyta. Ashwanmi munanchiq shamunan Jisukristu, manaraq wañuptinchiqllapa, chayshina mushuq laya kwirpunchiqta qowananchiq, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. ⁵ Chaqa Tayta Dyus kikinmi rurawashqa kanchiq, suq bidapi tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. Chaymi Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, allita yach'ananchiq: Mushuq kwirputam rin qowaqninchiq, nishpa.

⁶ Chaymi mana nimatapis manchashpachu, Tayta Dyuspi ancha yuyakunchiqllapa. Chaqa yach'ananchiqllapa: Kay kwirpunchiqwanlla kawsashpaqam, manaraq atinchiqchu syilupi kawsayta Siñurninchiq Jisuswanqa, nishpa. ⁷ Kanan Dyuspa wasindaqam manaraq rikanchiqchu. Piru paypi yuyakushpam, allita yach'anillapa: Ancha shumaqmi rin kaq, paywan kawsananchiq, nishpa. ⁸ Chaymi paypi allita yuyakunillapa: Mas allim kanman kay kwirpuyta dijanaypaq, Siñurninchiqman rishpa, paywan kawsanaypaq, nishpa. ⁹ Chaymi kay pachapi kawsashpa ichu syiluman rishpaqa, ancha munanillapa Siñurninchiq Jisukristuta kushichiyta. ¹⁰ Chaqa suq diyam payqa yumbay runakunata rin qayawaqninchiq, paypa ñawpanman rinanchiqllapa, jurgawananchiq. Kay bidapi allita kawsashqa kaptinchiqam, rin alabawaqninchiq. Piru mana allita kawsashqa kaptinchiqam, rin kastigawaqninchiq.

Jisukristum yanapawanchiq, alliananchiqllapa Tayta Dyuswan

¹¹ Chaymi yach'ashpa: Siñurninchiqmi tukuy ima rurashqaypaq rin jurgawaq, nishpa, payta ancha rrispitashpa, kasunillapa. Chayraykum yumbay runata, warmita animachinillapa, Jisuspi yuyakushpa kawsananillapa. Chaqa Tayta Dyusmi tukuy ima yuyashqayta yach'an. Paqtar qamkunapis allita yach'angillapa: Pablum Dyusta sirbin, nishpa. ¹² Piru mana munashpa alabakaytam, chaykunataqa niykillapa. Ashwanmi munani noqarayku kushikushpa, chay rimawaq runakunata ninaykillapa: “Pablum allip kaqtalla yach'achiwashqa kanchiq”, nishpa. Chaqa chay laya runakunaqam ancha alabakashpa ninllapa: “Pablumandam mas kamachikuq kanillapa”, nishpa. Piru manam intyindinllapachu: Mastam balin tukuy shunqo Jisusta kuyananchiq, nishpaqa. ¹³ Chaqa chay runakuna noqapaq niptinllapa: “Pabluqam luku”, niptimbismi, noqaqa “lukuyani” Tayta Dyusta kushichinaypaq. Piru suqkunapaq allin yuyayniyuq kaptiyqam, chayshina allin yuyayniyuq kani, qamkunata allita yach'achishunaypaq.

¹⁴⁻¹⁵ Chaqa noqaykunaqam allita yach'anillapa: Jisukristum ancha kuyawaqninchiq, yumbay noqanchiqkunapaq wañurqan, washawananchiq, nishpa. Chaymi Jisukristu wañushpa kawsamushqanashina, noqanchiqkunapis paypi kriyishpa, uchanchiqkunata dijashpa, kawsamushqashina kanchiq. Chaymi manana munashqayllapata rurashpachu, ashwanmi Dyus munashqanda rurashpa kawsanillapa.

¹⁶ Piru manaraq Jisukristupi kriyishpaqam, runa masinchiqkunapaq, Jisukristupaqpis chay mana kriyiqkunashina yuyarqayllapa. Piru Jisuspi kriyishpaqam, manana paypaqqa chay mana kriyiqkunashinaqa yuyanillapachu. ¹⁷ Chaymi Jisukristupi kriyishpaqa, mushuq runa, mushuq warmina

kanchiqllapa. Chaqa chay unay mana baliq kusaskunata dijashpaqam, kananqa mushuq bidayuqna kanchiqllapa.

¹⁸ Jisukristu wañushqanraykum, Taytan Dyusqa yanapawarqanchiq, paywan allianananchiq. Kanan mingawarqanchiqmi, yumbay runa masinchikunata yanapananchiq, paykunapis Tayta Dyuswan allianambaq. ¹⁹ Chayshina Jisukristu wañuptinmi, Taytan Dyusqa uchanchiqmanda pirdunawaqninchiq, yanapawarqanchiq, paywan allianananchiqllapa. Chay-mandaqam mingawarqanchiq, yumbay runata warmita Dyus rurashqanda yach'achinananchiq, paykunapis kriyishpa, Tayta Dyuswan alliananllapa.

²⁰ Chayshinam noqaykunata kach'amuwashqa, Jisukristupa rrimplasan yach'achikunaypaq. Chaymi noqaykuna qamkunata rrugashuptyyqa, Jisukristu kikin alabis qamkunata rrugashuykangi, Tayta Dyuswan allianaykillapa. ²¹ Chaqa Jisukristuqam mana nima uchayuqchu karqan. Piru noqanchiqkuna uchayuq kashqanchiqraykum, Tayta Dyusqa Jisusta kastigarqan suq runa uchayuqtashina, amana noqanchiqkunata kastigawananchiq. Ashwanmi Jisukristupi kriyiptinchiqqa, Tayta Dyus riqsiwananchiq mana nima uchayuqkunapaq.

6

¹ Noqaykunaqam Tayta Dyuspaq yach'achikuqkuna kashpa rrugaykillapa, ama paypi yanqa shimikiwanlla kriyinaykillapa. Ashwan dijayllapa, ancha allin Tayta Dyus yanapashunambaq, paypi allipta kriyinaykillapa.

² Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin:

Yanapakunay tyimpupi mañawaptikim, uyashushqa kani. Washakunay tyimpupim yanapashushqa kani, nishpa.*

Chayri allita uyawayllapa: ¡Kananqam Tayta Dyus yanapawananchiq tyimpu, washawananchiq tyimpu! nishpa.

³ Chaymi noqaykunaqa mana ni pitapis dañachishpachu yach'achikuni, ama ni pipis chay yach'achikushqayta disprisanambaq. ⁴ Chaymi padisishpa, ichu mana nimay kaptin, ichu ancha trabajus kaptimbis, tukuy imata munanillapa agwantayta, yumbay rikawaqkuna yach'ananllapa: Tayta Dyustam allipta kasuykanllapa, nishpa. ⁵ Chaqa kuntrawaqkunam maqawashpa, asutiwashpa, karsilawashqallapa. Kanan mayningam shayku shayku Dyuspaq trabajashpa, mana puñushpachu ni mikushpachu, mallaqla padisishqallapa kani.

⁶ Chayshina padisishpapismi, allita rurashpa, Dyus nishqanda yach'akushpa, piñachiwaq runakunata agwantashpa, yumbaywan shumaqta kawsashqallapa kani. Kanan Dyuspa Santu Ispiritun yanapawaptinmi, yumbay runata, warmita allipta kuyashpa, ⁷ allip kaqtalla yach'achikunillapa. Chaqa Tayta Dyus pudirninwan ancha yanapawaptinmi, allita atinillapa rurayta. Chayshina shumaqta kawsashpaqam, kuntrawaqkunata, dyablutapis atinillapa binsiyta. Paykunamandaqam atinillapa washakayta. ⁸ Wakin runakunaqam alabawanllapa. Wakingunaqam anyawanllapa. Wakin runakunapaqmi shumaq nutisyayuq kanillapa. Wakingunapaqqam mana allin famayuqchu kanillapa. Kanan noqaykuna mana nima llullata niptiypismi, wakingunaqa rimanllapa: "Llullakushpam yach'achikunllapa", nishpa.

⁹ Wakingunaqam mana munanllapachu riqsiwayta. Piru Tayta Dyusqam noqaykunata allita riqsiwan. Kanan yaqqa wañushpapismi kawsaykanillaparaq. Chaqa kuntrawaqkunaqam ancha kastigawashpapis, mana wanchiwashqallapachu. ¹⁰ Llakashpapismi, kushikushpa

* 6:2 Isaías 49:8

kawsanillapa. Ancha pubri kashpapismi, suqkunata yach'achinillapa, paykunapis Jisuspi kriyishpa, tukuy imayuqshina kanambaqllapa. Chaqa mana nimayuq kashpapismi, Jisuspi kriyishpaqa, tukuy imayuqshina kanillapa.

¹¹ Kurintinu kriyiq masitakuna, tukuy shunqoywanmi ancha kuyaykillapa. Chaymi mana nimata pakashpachu, tukuy ima yuyashqayta kay kartaypi ishibriykillapa. ¹² Chaqa nishushqayshinám tukuy shunqoywan ancha kuyaykillapa. Piru qamkunaqam mana noqaykunataqa chayshinachu kuyawangillapa. ¹³ Chaymi noqaqa qamkunapa taytaykishina kashpa, ancha rrugaykillapa, noqa kuyashushqayshina tukuy shunqo kuyawanaykillapa.

Dyuspa adurana wasinmi kanchiqllapa

¹⁴ Kuyashqay masitakuna, Jisuspi mana kriyiqkunawanqa ama kasarayllapachu ni tratuta rurayllapachu. (Chayshina rurashpaqam, suq turuwan suq burruwa wanguykaqshina kangiman.) Chaqa manam balinchu suq allin runaqa yanapanan suq uchayuq runata, maluta rurambaq. Chayshinallam punchawpis tutapwanqa mana atinmanchu tandakayta. ¹⁵ Chayshinallam Jisukristupis mana atinchi suq yuyaylla kayta dyabluwanqa. Chayshinallam Jisuspi kriyiqkunapis chay mana kriyiqkunawanqa mana atinchi suq yuyaylla kayta. ¹⁶ Noqanchiqkunaqam Tayta Dyuspa adurana wasin kanchiqllapa. Chaymi mana balinchi amitu layakunata adurananchiqqa. Chayraykum Tayta Dyusqa Santu Librumbi nin:

Noqaqam paykunawan kawsashpa, pulla purishaq. Noqaqam Tayta Dyusnin kashaq. Paykunaqam noqapa wambraykuna rinllapa kaq, nishpa.*

¹⁷ Chaymandaqam Tayta Dyusqa kayshinapis nirqan: Chay uchayuqkunapa ch'awpinmanda ashushpa, akrakayllapa. Amar nimatapis chay mana baliq kaqkunataqa rurayllapachu. Chayshina allita ruraptikillapam, noqaqa shumaqta ch'askishqaykillapa.*

¹⁸ Chayshinam noqaqa Taytaykillapa kashaq. Qamkunaqam wambraykuna ringillapa kaq. Chayshinam nin ancha pudirniyuq Tayta Dyus.

7

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, Tayta Dyusmi chayshina noqanchiqkunata ufrisiwashqa kanchiq ancha yanapawananchiq. Chayri kwirpunchiqta allita sujitashpa, ama nima uchata rurashunchu, limpyu shunqoyuq kananchiqllapa. Chayri Tayta Dyusta ancha rrispishpa, payman allita intrigakashun, pay munashqanda rurashpa kawsananchiq.

Pablum ancha kushikurqan, kurintinu kriyiq masinguna payta kasushqanrayku

² Yumbay qamkunatam rrugaykillapa, tukuy shunqo kuyawanaykipaq. Chaqa manam ni pitapis dañachishqachu kani, ni pitapis uchata rurachishqachu kani. Manam ni qamkunata ingañashushqachu kani. ³ Mana munashpachu kundinashuytam, tukuy kaykunata ishibriykillapa. Chay punta bwilta ishibrishpa nishushqayshinallam, tukuy shunqo ancha kuyaykillapa. Chayshinallam kawsashpa wañushpapis, rinchiqllapa kuyanakuq. ⁴ Chayshina qamkunapi yuyakushpam, ancha kushikuni. Chaymi padisishpapis, noqaqa ancha animakashpa, kushikuni.

⁵ Prubinsya Masiduñaman ch'ayashqay diyamandapacham, achka publilmakuna kashqanrayku, mana atirqayllapachu samayta. Chaqa achka

* 6:16 Levítico 26.12 * 6:17 Isaías 52.11

runakunam kuntrawarqanllapa. Chaymi shunqoyllapapiqa mancharqayllapa. ⁶ Piru Tayta Dyus disanimadukunata animachiqmi masanchiq Tituta qamkunamanda noqaykunaman apamushpa, ancha animachiwarqan. ⁷ Piru manam payraykullachu kushikuni. Ashwanmi kushikuniqa Titu parlachiwaptin: “Kurintinukunam ancha animachiwashqa”, nishpa. Chaqa payqam niwarqan: “Kurintinukunam ancha munanllapa rikashuyta. Ancham llakinllapa chay anyashqaykipaq. Chaymi ancha munanllapa alliyayta gamwan”, niwashpa. Chayshina parlachiwaptinmi, ashwan masta kushikushqa kani.

⁸ Chaymi kanaanqa manana llakinichu chay punta kartata iski-brishushqaypaqqa. (Chaqa llakichishushpismi, chay kartaywan yanapashurqaqlapa, mas shumaqta kawsanaykillapa.) Piru qamkunata llakichishushpaqam, noqapis ancha llakirgay. ⁹ Piru chay llakishqaymandaqam kanaanqa kushikunina. Manam kushikunichu qamkuna malagana kashqaykiraykuqa. Ashwanmi kushikuniqa chay uchaykikunata dijashpa, Tayta Dyustana kasuptikillapa. Chaymi noqaqa mana dañachishurqaqchu. (Ashwanmi yanapashurqaqlapa, Tayta Dyuswan alliyamaykillapa.) ¹⁰ Chaqa mana allikunata ruraptinchiqqam, Tayta Dyusqa yanapawanchiq, syintishpa ninanchiq: Ancha uchayucmi kani, nishpa. Chayshina syintishpa Dyusman mañakuptinchiqqam, payqa yumban uchanchiqmanda pirdunawaqinchiq, washawanchiqllapa. Piru Jisuspi mana kriyiqkuna kay mundupa kusasningunapaq llakishpaqam, rinllapa chingaq. ¹¹ Piru qamkunaqa chay uchayuc runapaq yach'ashpaqam, ancha llakishpa, Dyus munashqanshina ruraraqykillapa. Chaqa chay uchayucraykum qamkunaqa piñakushpa, mancharqaykillapa: Payraykum Tayta Dyus rin kastigawaqinchiq, nishpa. Chaymi chay runataqa kastigushpa, noqata munashpa rikawayta, tukuy ima rurashqaykipaq qamkunaqa abisawarqayki. Chaymi mana uchayucchu kangillapa chay runa rurashqambaq. ¹² Piru kay kartataqam mana iski-brishurqaqchu chay dañachikuq runaraykuchu, ni chay dañachishqanraykuchu. Ashwanmi iski-brishurqaq, qamkuna Dyuspa ñawpambi intyindinaykillapa: Pablutam ancha kuyanchiqllapa, nishpa. ¹³ Chaymi chayshina qamkuna kuyawaptiki, ancha kushikushqa kani.

Piru mastam kushikushqa kani, rikashpa masanchiq Tituta ancha kushikuykaptin. Chaqa yumbay qamkunam paytaqa ancha animachirqayki, chayshina kushikunanga. ¹⁴ Chay masanchiq Titu manaraq qamkunaman shamuptinmi, paytaqa willashqa qarqay: “Chay Kurintupi tiyaqkunaqam ancha allita ruraykanllapa”, nishpa. Chaymandaqam qamkunamanda kutimushpaqa, niwarqan: “Alliptam niwashqa kangi chay kurintinukunapaq”, nishpa. Chaymi ancha kushikushqa kani. Chaqa qamkunata allip kaqtalla nishushqayshinam, paytapis allip kaqtalla nishqa kani. ¹⁵ Kananqam Tituqa ancha kasushqaykita yuyashpa, masta kuyashungillapa. Chaqa qamkunaqam ancha umildina kashpa, payta ancha rrispitashpa, shumaqta ch'ayachirqaykillapa. ¹⁶ Chayshina kaptikillapam, noqa kushikushpa, qamkunapi ancha yuyakuni.

8

Ancha allita ufrindashunllapa

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, kanaanqam munani nishuyllapata prubinsya Masiduñapi Tayta Dyus kriyiq masinchiqkunata ancha yanapashqambaq. ² Paykunaqam ancha padisishpapis, kushikushpa

kawsaykanllapa. Ancha pubri kashpapismi, kapuqkunashina ufrindanda achkata qoshqallapa. ³ Noqa kikiymi rikashqa kani, kushikushpa ufrindanda Tayta Dyusta qoptinllapa. Chaqa tukuy ima kaqninmandam atishqanda mas achkata qoshqallapa. ⁴ Chay Masiduñamanda kaqkunam ancha rrugawarqanllapa, dijanayllapa, paykuna ufrindanda qonanllapa chay mana nimayuq kriyiq masinchiqkunapaq. ⁵ Piru manaraq ufrindanda qoshpam, puntata paykuna kikin intrigakarqan Siñurninchiq Jisusman, noqaykunamambis: “Qamkunata kasushushpam, Dyus munashqanshina kawsashaqllapa”, nishpa.

⁶ Chaymi Tituta rrugashqallapa kani, qamkunaman shamushpa, yanapashpa, chay ufrindaykillapata tandanambaq. Chaqa payqam unay-mandapacha chayshina tandaykan. ⁷ Kanan qamkunaqam tukuy imata ancha allita rurayangillapa. Jisuspim ancha allita yuyakuykangillapa. Tayta Dyus nishqanda allita yach'ashpam, shumaqta yach'achikungillapa. Ancha animakashpam, Tayta Dyusta tukuy imapi sirbiyangillapa. Noqaykunatam allita kuyawangillapa. Chayshinallar suqkunatapis kuyashpa, chay ufrindaykita ancha allita qoyllapa.

⁸ Piru manam kamachiykichu, ufrindaykillapata qonaykiqa. Ashwanmi munani yach'anaykillapa chay wakin kriyiq masinchiqkuna ancha animakashpa ufrindashqambaq, yach'anayllapa: ¿Qamkunapischu paykunashina suqkunata allipta kuyangillapa ichu mana? nishpa. ⁹ Chaqa qamkunam yach'angillapa: Ancha allin Siñurninchiq Jisukristum tukuy imayuq kashpapis, kuyawaqninchiq, suq runa ancha pubrishina kay pachaman shamurqan washawaninchiq. Chayshinam pubripaq tikrakarqan, qamkuna tukuy imayuqshina kanaykillapa.

¹⁰ Chaymi byinnikipaq munani kunashuyllapata chay ufrindaykipaq. Allim kanman ushyanaykillapa qayna wata qallarishqaykita. Manchu qamkunaqa qayna wata ancha animakashpa, yumbay kriyiq masinchiq-manda puntata munarqaykillapa ufrindaykita qoyta. ¹¹ Chayri chayshina animakashpa, chay qallarishqayki ufrindaykita mana shaykuq qoyllapa luki kaqta. ¹² Chaqa suq runa, warmi kushikushpa luki kaqta qoptinqam, Tayta Dyusqa kushikushpa ch'askin. Payqam mana kamachiwanchiqchu ufrindaninchiq, mana kaptinqa.

¹³ Noqaqam mana munanichu suqkunata yanapashpa, paykunamanda mas pubri kanaykillapa. ¹⁴ Ashwanmi munani yumbay yanapanakushpa, ama pipis ancha pubri kananchiqllapa. Chayri chay mana nimayuq kriyiq masinchiqkunata kay tyimpupi qamkuna yanapayllapa. Paqtar suq tyimpupi imaykillapa faltashuptin, paykunanataq qamkunata yanapashungallapa. Chayshina suqninchiq suqninchiq yanapanakushpam, mana ni pipis padisinchiqmanchu. ¹⁵ Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi nin: “Suq runa achka mikunata tandaptimbismi, mana subrarqanchu. Suq runa ashla mikunata tandaptimbismi, mana faltarqanchu”, nishpa.*

Paulum nirqan: “Titum rin riq Kurintuman” nishpa

¹⁶ Tayta Dyusmi Tituta animachishqa, noqa qamkunata kuyashushqayshina, paypis kuyashunanllapa. Chaymi Tayta Dyusta ancha pagikuni. ¹⁷ Chaqa Tituqam nishqayta kasuwashpa, ancha munashqa qamkunata yanapashuyta. Chaymi payga manaraq pipis animachiptin, gantunmandalla rin shamuy watukushuqllapa.

* 8:15 Éxodo 16.18

¹⁸ Titupa pullanmi suq ancha allin kriyiq masinchiqta kach'amunillapa qamkunaman. Payqam Jisuspa shumaq nutisyanda allita yach'achikun, uyaqkuna washadu kanambaq. Chaymi yumbay kriyiq masinchiqkuna paypaq ancha shumaqta parlanllapa. ¹⁹ Chayraykum achka kriyiq masinchiqkuna payta numbrashqa; noqaykunawan apanambaq chay ufrindanllapata, chay pubri kriyiq masinchiqkunata yanapananchiq. Chayta rikashpam, ancha achka runakuna Sifurninchiqta rin alabaq. Chayshinam qamkunapaq rinllapa yach'ag: Alibmi ancha munanllapa suqkunata yanapayta, nishpa. ²⁰ Chaymi kay achka ufrindata apashpaqa, ancha allita kwidaykanillapa, ama ni pipis yuyanambaq; Pablum chay ufrindata paypaqla apaykan, nishpa. (Chayraykum chay ancha allin kriyiq masinchiqkuna pullay ringallapa.) ²¹ Chaqa Dyuspa ñawpambi, yumbay runakunapa ñawpambipismi tukuy imata allitalla munanillapa rurayta.

²² Chaymi chay kriyiq masinchiqkunapa pullan suq kriyiq masinchiqtapis kach'amunillapa. Paytam achka kutinda rikashqallapa kani, kriyiq masinchiqkunata ancha kuyashpa yanapaptin. Payqam ancha yuyakun qamkunapi. ²³ Piru mayqan tapushuptin: “¿Pim Tituqa?” nishpa, kayshina niyllapa: “Tituqam masanchiq Pablupa yach'achikuq masin. Pabluwanmi trabajan yanapawashpallapa”, nishpa. Ichu tapushuptin: “Titupa pullan puriqkunaqa ¿pikunam?” nishpa, niyllapa: “Paykunaqam kriyiq masinchiqkunamanda kach'amushqanguna. Chaqa paykuna ancha shumaqta puriptinmi, suqkuna rikashpa, Jisukristupi munanllapa kriyiyta”, nishpa. ²⁴ Chayri paykunata allipta kuyashpa, shumaqta yanapayllapa, yumbay kriyiq masinchiqkuna yach'ananllapa: Pabluqam mana yanqachu alabashqa chay Kurintupi tiyaqkunataqa, nishpa.

9

Kushikushpa ufrindanchiqta qoshunllapa

¹ Qamkunaqam yach'angillapa allita ufrindayta, kriyiq masinchiqkunata yanapanaykillapa. Chaymi manana nisisaryuchu mushuqmanda kay kartaypi qamkunata kunarishunaypaq ufrindanaykiqa. ² Chaqa allitam yach'ani: Qamkunaqam tukuy shungo munangillapa ufrindaykita qoyta, nishpa. Chaymi prubinsya Masiduñamanda kaq kriyiq masinchiqkunata parlachishqa kani:

—Prubinsya Akayapa Kurintu llaqtambi tiyaqkunam suq watana ancha animadu kashqallapa, ufrindanda qonanllapa, nishpa.

Chaymi kay prubinsya Masiduñapi achka tiyaqkunapis ancha animakashqallapa, ufrindanda qonanllapa. ³ Piru chayshina parlachishpapis, ashliata manchani: Kinsapch'i manaraq ufrindaykita qoykangillapachu, nishpa. Chayraykum kay kimsa kriyiq masinchiqkunata kach'amunillapa, qamkunata yanapashunan, yumbay ufrindaykita tandanaykillapa. Chayshina tandaptikillapam, mana pipis atinmanchu niwayta: “Yanqam alabashqa kangi chay kurintinukunata”, nishpaqa. ⁴ Chaqa ancham yuyakushqallapa kani qamkunapi. Chayri kwidawkish kay prubinsya Masiduñamanda kaqkuna noqapa pullay shamuptin watukushuqllapa, tarishungiman manaraq ufrindaykita tandaptikillapa. Chayshina manaraq tandaptikiqam, ancha penqakuymanllapa. Piru qamkunaqam masta penqakungiman. ⁵ Chaymi noqaykuna manaraq shamushpa, kay kimsa kriyiq masinchiqkunata kach'amuni, chay ufrisishqayki ufrindaykita yanapashunambaq tандаq. Chaymi paykuna qamkunata yanapashuptin tandaytaqa, noqaykuna shamushpaqa,

tandadu ufrindatana tarishaqllapa. Chaypinam yumbay rikashuqkuna yach'anqallapa: Chay Kurintupi tiyaqkunaqam tukuy shungo ufrindanda qoshqallapa, Pablu mana apuraptinllapa, nishpa.

⁶ Yumbay qamkunaqar kayta yuyayllapa: Suq runa ashlatala tarpukushpaqam, ashlatala kusichakumbis. Chayshinallam suq runa achkata tarpukushpaqa, achkata kusichakumbis. ⁷ Chayri allita yuyashpa, kushikushpa ufrindanchiqta qoshun. Amar qoshunchu llakiqshinaqa ichu mayqan apurawaptinchiq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha kuyan chay kushikushpa qoqkunata. ⁸ Payqam ancha pudirniyuq kashpa, achka laya kusaskunata atin qoshuyta, ama nima faltashunambaq, ashwan kushikushpa, suqkunatana atinaykillapa yanapayta. ⁹ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin:

Chay yanapakuq runa mana nimayuqkunata achkata qoptinmi, Tayta Dyusqa mana nunka rinchu qonqaq paytaqa, nishpa.*

¹⁰ Chay tarpukuq runakunatam Tayta Dyusqa simillanda qon. Mikunanchiqtapismi paylla qowanchiqllapa. Chayshinallam payqa qamkunata rin yanapashuq, tukuy imayki achkayanambaq, chay pubrikunata masta yanapanayki. ¹¹ Chayshinam Tayta Dyusqa ancha rin yanapashuqllapa, qamkunapis achka imayuq kashpa, atinaykillapa suqkunata yanapayta. Chay tandashqayki ufrindata apaptiyllapaqam, chay pubrikunaqa ch'askishpa, Tayta Dyusta ancha rinllapa pagikuq. ¹² Chaqa chayshina chay pubri kriyiq masinchiqkunata qoshpaqam, ancha yanapangillapa ama padisinambaqllapa. Chayshinam paykunata animachiykangi, Tayta Dyusta ancha pagikunanllapa. ¹³ Chaymi paykunaqa ufrindaykillapata ch'askishpa, yach'anqallapa: Chay kurintinu kriyiq masinchiqkunaqam Jisukristupa shumaq nutisyananda allipta kriyishpa kasuykanllapa, nishpa. Paykunatashina achka kriyiq masinchiqkunata qamkuna yanapaptikim, Tayta Dyusta ancha rinllapa alabaq. ¹⁴ Chayshinam Tayta Dyus ancha rin yanapashuqllapa, ufrindaykita qonaykillapa. Chayshina ufrindaptikillapam, chay ch'askiqkunaqa ancha kuyashushpa, Tayta Dyusman rinllapa mañakuq, tukuy imapi qamkunata yanapashunambaq.

¹⁵ ¡Pagikushun Tayta Dyusta! (Chaqa دچارقانمی ساپالان چورین نوگانچیکوناپاق واڤنومباق.) Piru manam atinchiqchu intyindiyta: ¿Imaraykum chayshina ancha yanapawarqanchiq? nishpa. ¡Chayri payta ancha alabashunllapa!

10

Pablum Jisukristupa ligitimu apustulnin

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, Siñurninchiq Jisukristum mana nimatapis wapuyashpachu, ancha shumaqta kuyawashqa kanchiq. (Chayshinallam noqapis kuyashushpa, munani qamkunata yanapashuyta.) Piru wakinikiqam disprisyawashpa, rimawangillapa: “Chay Pabluqam noqanchiqkunawan kashpaqa, ancha umildishina shumaqta parlachiwanchiq. Piru rishpaqam, ancha wapupaq tikrakashpa, ancha anyawanchiqllapa kartangunapi”, nishpa. ² Chaymi noqa Pablu ancha rrugaykillapa, allita kasuwanayki, qamkunaman shamushpa, ama nimatapis anyashunayllapa. Piru wakinnikiqam ningillapa: “Chay Pablum Jisuspi mana kriyiqkunashina pay munashqandalla ruraykan”, nishpa. Chaymi qamkunaman shamushpaqa, listu kani chay rimawaqkunata ancha jwirtita anyanaypaq. ³ Noqaykunaqam runakunalla kanillapa. Piru mayqan kuntrawaqwanqam

* 9:9 Salmo 112.9

mana pilyanillapachu chay mana kriyiqkunashinaqa. ⁴ Chaqa manam binsinillapachu runakunapa armangunawanqa. Ashwanmi Tayta Dyus ancha yanapawanllapa, paypa armangunawan pilyashpa, binsinayllapa asta chay ancha pudirniyuq kuntrawaqkunata. ⁵ Chaqa chay palanganu kuntrawaqkunam mana munanllapachu ni pipis Tayta Dyuspi kriyinanbaq. Piru chay rimawaqkunatam uyarachishpa, runa masinchiqkunata yach'achinillapa, Jisukristuta kasushpa, pay munashqanshina yuyanallapa. ⁶ Chayraykum qamkunaman shamushpa, rinillapa yanapashuq, Jisusta mas allita kasunaykillapa. Piru yumbay mana kasukuqtaqam (Dyuspa pudirninwan) rinillapa kastigaq.

⁷ Qamkunaqam chapangillapa sawa kwirpu ima laya kashqandalla. Kanan suq runa yuyaptin: Jisukristupam kani, nishpaqa, allita intyindinga: Pablupismi Jisukristupa, nishpa. ⁸ Chaqa wakinnikiqam noqapaq ningillapa: Pabluqam suq alabakaq runa, nishpa. Piru manam nimatapis pengakunichu. Ashwanmi allita yach'ani: Jisukristum noqata numbrawashqa, kamachikuq apustulnin kashpa, qamkunata rikashunaypaq, paypi mas allita yuyakunaykillapa. Manam numbrawashqachu, qamkunata dañachishunayqa. ⁹ Chayri kartaykunata liyishpaqa, ama yuyayllapachu: Pablum munan manchachiwayta, nishpaqa.

¹⁰ Piru wakinnikiqam ningillapa: “Pabluqam kartangunapilla ancha jwirtita anyawanchiqllapa. Piru noqanchiqkunawan kashpaqam, ancha kubardi karqan. Manam yaqqa atirqanchu rimayta yach'achiwananchiqqa”, nishpa. ¹¹ Chayri chay laya rimaqqa kayshina allita yach'ayllapa: Pablu karu llaqtapi kashpam, kaykunata iskiyishpa kach'amun. Chaymanda kutimushpaqam, kay kartambi nishqanshinalla rin ruraq, nishpa.

¹² Noqaykunaqam mana alabakanichu yumbay chay alabakaq yach'achikuqshinaqa. Chaqa paykunaqam paykunapuralla alabanakushpa ninllapa: “Chay suq yach'achikuqmandam mas allita ruraykani”, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, mana nimatapis yach'anllapachu.

¹³ Piru noqaykunaqam mana chayshinachu rinillapa alabakaq suq yach'achikuqkuna rurashqambaqqa. Chaqa Tayta Dyusmi noqaykunata kamachiwashqa, achka nasyungunaman rinayllapa yach'achikuq. Chayshinam ch'ayamurqayllapa Kurintuman, qamkunata yach'achishunayllapa. ¹⁴ Chaqa manaraq ni pipis yach'achishuptinmi, puntata noqaykuna Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achishurqaqllapa, paypi kriyinaqkillapa. Chaymi maski yumbay runakunamanda mas dirichuyuq kanillapa kunashunayllapa.

¹⁵ Nishushqayshinam mana rinillapachu alabakaq suqkuna rurashqambaqqa. Ashwanmi Tayta Dyus niwashqanshinalla ruraykanillapa, Jisukristupi mas allita kriyinaqkillapa. Chaqa chayshina kriyiptikillapam, mas allita qamkunata atinillapa yach'achishuyta.

¹⁶ Chayshina allita yach'achishushpaqam, munanillapa riyta mas karu llaqtakunaman, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq. Piru manam munanillapachu riyta chay suqkuna yach'achikushqan llaqtakunamanqa. Chaqa manam munanillapachu alabakayta suq yach'achikuqkuna rurashqambaqqa. ¹⁷ Ashwanmi Dyuspa Santu Librun nishqanshina noqapis nini: “Mayqan runa, warmi ama alabakashpachu, Siñurninchiqta alabanqallapa”, nishpa. ¹⁸ Chaqa Tayta Dyusqam mana kushikunchu, suq runa ichu suq warmi alabakaptinqa. Ashwanmi payqa kushikun payta alabaqkunapaq.

* 10:17 Jeremías 9.24

11

Chay apustul tukuqkunata ama kriyiyllapachu

¹ [Nuta: Pablu Dyuspa apustulnin kashpapismi, mana munarqanchu alabakayta. Lukismi chay apustul tukuqkunaqa alabakashpa, nirqanllapa: “Pabluqam mana Dyuspa ligitimu apustulninchu”, nishpa. Chaymi kay partita iskibrirqan.] Kananqam ancha rrugaykillapa, chay tuntu apustul tukuqkunashina alabakaptiy, qamkuna agwantawanayki. ² Chaqa Tayta Dyusshina kuyashushpam, noqaqa mana munanichu, chay apustul tukuqkunata kriyishpa, Jisukristumanda akrakanaykiqa. Ashwanmi ancha munani qamkunata apashuyta Jisukristuman suq mana uchayuyq dunsilla chinatashina. Chaymi allita kwidaykillapa, ama nima uchayuyq kashpa, Jisuswanlla kasaranyakishina. ³ Piru ancham manchani, dyablu qamkunata ingañashunan, chay punta warmi Ibata chay kulibrawan ingañashqanshina, Jisukristuta amana tukuy shunqo kuyanaykillapa. ⁴ Chaqa chay apustul tukuqkuna Jisuspaq suq laya duktrinata yach'achishuptinmi, qamkunaqa das kriyingillapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askishpaqa, ¿imapaqtaq chay suq laya ispiritutana munangillapa ch'askiriyta? Jisuspa shumaq nutisyanda yach'akushpaqa, ¿imapaqtaq suq laya nutisyata munangillapa yach'akuriytaqa?

⁵ Noqaqam allita yach'ani: Chay ancha kamachikuq apustul tukuqkunaqam noqamandaqa mana mas yach'ayniyuqchu, nishpa.

⁶ Chaqa mana allita atishpa rimaytapismi, allita intyindini Jisukristu yach'achikushqanda. Chaymi shumaqta qamkunata yach'achishuptiy, allita yach'angillapa: Pablum ancha yach'ayniyuq, nishpa.

⁷ Manchu noqa qamkunawan ancha umildi kashpa, yumbaynikita dibaldilla Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achishurraq. Chayshinam ruraraqay, yach'anaykillapa: Pablum ancha rrispitawanchiq, nishpa. Chayshina rurashpaqachu, ¿maluta rurashqa kani? Manám. ⁸ Chaqa suq kriyiq masinchiqkunamanda ufrindangunata ch'askishpaqam, paykunata qoch'iykaymanshina, dibaldilla qamkunata yach'achishunaypaq. ⁹ Kanan qamkunawan kashpa imay faltawaptingam, mana nimata qamkunataqa mañashurqaqchu. Ashwanmi chay prubinsya Masiduñamanda ch'ayamuq kriyiq masinchiqkuna ima faltawaqta qowashqallapa. Chayshinallam mana nimatapis rinichu mañashuqllapa. ¹⁰ Chaqa Jisukristupa shutimqim allipta niykillapa: Chay prubinsyayki Akayapi yumbay tiyaqmandaqam mana ni pipis atinqachu uyarachiwayta, kayshina kushikushpa niptiy: “Dibaldillam qamkunata yach'achishushqa kani”, nishpa. ¹¹ Piru chayshina nishuptiyllapaqa, ama yuyayllapachu: Pabluqam mana kuyawanchiqchu, nishpaqa. Chaqa Tayta Dyusmi yach'an, qamkunata ancha kuyashushqaytaqa.

¹² Piru rinim sigiq dibaldilla yach'achishushpa, chay apustul tukuqkuna ama atinanllapa alabakayta: “Noqapismi Pablushina yach'achikuni”, nishpaqa. (Chaqa paykunaqam kubrashushpa yach'achikun.)

¹³ Chay runakunaqam mana Jisukristupa ligitimu apustulningunachu. Ashwan yach'achikuqshina tukushpam, achka llullakunata yach'achikunllapa. ¹⁴ Chayshina allin yach'achikuqshina tukuptinllapaqa, ama ispantayllapachu. Chaqa kikin dyablupismi Dyuspa anjilninshina rurakushpa, ancha shumaqta llipyan ingañawananchiq.

¹⁵ Chaymi chay apustul tukuqkunapis dyabluta kasushpa, allin runakunashina tukunllapa. Piru chayshina ingañashqanraykum, Tayta Dyusqa paykunata ancha rin kastigaq.

Pablum yach'achikurqan ancha padisishqambaq

¹⁶ Mushuqmandam niriycillapa: Amar ni mayqannikipis noqapaqqa yuyayllapachu: Pabluqam luku, nishpaqa. Piru chayshina yuyashpaqa, dijawayllapa lukushina rimanaypaq. Chaqa chay ancha alabakaq apustul tukuqkunashinam noqapis ashlitata rini alabakaq. ¹⁷ Piru chayshina alabakashpaqam, suq lukushina rimaykani. Manam Sifurninchiq Jisukristu munashqanshinachu (ni noqa munashqayshinachu) rimaykaniqa. ¹⁸ Piru chay apustul tukuqkunam ancha alabakanllapa Jisuspi mana kriyiqkunashina. Chaymi noqapis ashlitata rini alabakaq (ama kriyinqayllapa chay llullakuqkunapi). ¹⁹ Chaqa qamkuna yuyashpa: Yach'ayniyuqmi kani, nishpapis, das kasungillapa chay tuntu alabakaq runakunata. ²⁰ Kanan suq ancha wapu patrunchina qamkunata kamachishuptimbismi, das kasungillapa. Chaymi ingañashushpa, imayki kaqkunata qoch'ishungillapa. Kanan qamkunata disprisayshushpa, ancha palanganuyashpa, asta qaqllaykipi maqashuptinqa, çimapaqmi paykunataqa kasungillapa? ²¹ Piru noqaykunaqam mana chay ingañakuq kaqkunashinachu kanillapa. ¡Kinsapch'i balinman penqakunaypaq, qamkunawan ancha umildi kashqayrayku!

Piru chay ingañakuqkunaqa manam pitapis manchashpachu, ancha alabakanllapa. Chaymi noqapis, mana pitapis manchashpachu, suq lukushina rimashpa, atini alabakayta. ²² Paykunaqam ninllapa: “Ibriyu rimaypim rimanllapa”, nishpa. Noqapismi ibriyu rimaypi rimani. Ninllapapismi: “Lijitimu isrraylinukunam kanillapa”, nishpa. Noqapismi lijitimu isrraylinu kani. Ancham rimanllapapismi: “Noqaykunaqam chay Abrajamba karu willkanguna kanillapa”, nishpa. Noqapismi Abrajamba karu willkan kani. ²³ Ninllapapismi: “Noqaykunaqam Jisukristupaq yach'achikuni”, nishpa. Piru noqaqam Jisuspaq masta yach'achikuni. Suq lukushinam kaykunata parlachiykillapa. Noqatam mas achka kutinda karsilawarqanllapa. Kanan mas achka kutindam asutiwarqanllapa. Chayshinam mas achka kutinda yaqqa wañurqanipis, (Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikushpa.) ²⁴ Chaqa llaqta masiy isrraylinukunapa awturidarninguna sinku kutinda chikutiwan asutiwarqanllapa. Kada bwiltam asutiwarqan 39 chikutista. ²⁵ (Rumanu awturidarkunapismi) kimsa kutinda qerukunawan maqawarqanllapa. Suq kutindam kuntrawaqkuna sitawarqanllapa, wanchiwananllapa. Yakupi puriq barkukunapi riykashpa, kimsa kutinda yakuman seqarqayllapa. Chaymi suq kutinda suq diya, suq tuta yakupi wambuykarqay. ²⁶ Chayshina Jisukristupaq yach'achikushpa, tukuy mayta purishpam, rriyukunata pasaqshina yaqqa wañurqay. Ladrungunapismi yaqqa wanchiwarqanllapa. Llaqta masiy isrraylinukuna, mana isrraylinu kaqkunapismi achka kutinda munarqanllapa wanchiwayta. Kanan llaqtakunapa ch'awpimbi kashpa, chay chuncha lugarkunata pasaqshina, chay mar yakupi purishpapis, yaqqa wañurqay. Jisuspi kriyiq tukuqkunapismi ancha munashqallapa dañachiwayta. ²⁷ Kanan achka diyakunam punchawnindin tutapnindin shayku shayku trabajashpa, mana nimatapis puñushqachu kani. Kanan wakin diyakunam yakupaq, mikunapaq ancha padisishqa kani. Manam ni allin mudanayuchchu kashqa kani. Chaymi chiriwan ch'apsikashpa purishqa kani.

²⁸ Chayshina padisishpaqam, ashwan masta llakini yumbay kriyiq masinchiqkunapaq. Chaqa ancham yuyani: çlmashinaraq kawsaykanllapa Dyuswan? nishpa. ²⁹ Chaymi Jisuspi kriyiq masinchiqkuna disanimakaptinqa, noqapis paykunapaq ancha llakishpa, yaqqa disanimakani. Ichu suq kriyiq masinchiqta uchata rurachiptinqa, ancha penqakushpa, piñakuni.

³⁰ Chaymi alli kaptin alabakanayqa, kayshinalla nishaq: Ancha dibil kaptiypismi, Jisukristu ancha yanapawashqa, nishpa. ³¹ Kanan Siñurninchiq Jisukristupa Taytan Dyusmi yach'an allip kaqtalla rimashqaytaqa. ¡Paytalla tukuy tyimpu alabashunllapa! ³² Chaymi Damasku llaqtapi kaykaptiy, chay gubyrinu Aritaspa yanapakuqninmanda washawarqan. Chay llaqtapa tukuy rridurninmi muralladu karqan. Chaymi ama lluqshinaypaq, chay kamachikuqqa chay atun murallapa yumbay pungungunapi suldadungunata rurarqan, piskawananllapa. ³³ Chaymi wakin kriyiq masinchiqkuna suq kanastata waskakanawan watarqanllapa. Chaymandaqam chay atun murallapa suq bintananman surqowashpa, chay kanastapi sawaman ishikiwarqanllapa, chay llaqtamanda mitikanaypaq.

12

Tayta Dyusmi musqoypushina Pabluta payta pasanambaq kaqta rikachirqan

¹ Manam nimapaqpis balinchu alabakanayqa. Piru Siñurninchiqmi musqoypushina pakadu kusaskunata rikachiwarqan. Chay rikashqayta nishqaykillapa. ² Chaqa katursi watanam pasashqa, Tayta Dyus mas altu syiluman apawashpa, paypa lugarninda rikachiwashqanqa. Piru manam yach'anichu: Kwirpundiychu apawarqan ichu musqoypushinalla apawarqan, nishpaqa. Tayta Dyusllam chaypaqqa yach'an. ³ Mushuqmandam niriykillapa, Tayta Dyusllam yach'an kwirpundiychu apawarqan ichu ispirituytalla, nishpaqa. Chaqa noqaqam mana yach'anichu. ⁴ Chayshina Tayta Dyus syiluman apawaptinmi, ancha shumaq pakadu palabrakunata uyarqay. Piru Tayta Dyusqam mana dijawanchu rimanaypaq chay uyashqay palabrakunataqa. ⁵ Chayshina syiluman rishpapis, mana munanichu alabakayta chay rikashqaypaqqa. Ashwanmi alabakashaqqa ancha dibil kaptiy, Siñurninchiq yanapawashqambaq. ⁶ Piru chayshina alabakashaqam, mana chay tunktunashinachu rimayman. Ashwanmi allip kaqtalla niymanqa. Piru manam munanichu alabakayta. Ashwanmi munani qamkuna allita riqsiwanayki: ¿Pabluchu allita ruran, allita yach'achikun ichu mana? nishpa.

⁷ Piru chay ancha shumaq kusaskunata syilupi rikachiwashpaqam, Tayta Dyusqa mana munarqanchu palanganu kanaypaqqa. Chaymi dyabluta dijarqan, kwirpuyta padisichinambaq. Chayshinam padisini, ama alabakanaypaq. [Nuta: Kay birsikulum grigu rimaypi kayshina nin: “Noqapa kwirpuyim kashata plantarqan”, nishpa. Mas achka yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: Chay kasha plantashqam munan niyta: “Pablum qeshyaq ichu lisyadu karqan”, nishpa. Piru wakinqam yuyanllapa: Chay kashaqam munan niyta: “Pabluta kuntraqkunam payta ancha padisichishqa”, nishpa.]

⁸ Chaymi kimsa kutinda Siñurninchiqta ancha rrugashqa kani, ama masta chayshina padisinaypaq. ⁹ Piru payqam niwarqan: “Noqa kuyashushpam, ancha rini yanapashuq, kushikushpa kawsanayki. Chaqa mana nimatapis atiptiki ruraytaqam, masta rini yanapashuq”, nishpa. Chaymi noqaqa ancha kushikuni. Chaqa ancha dibil kaptiypismi, Jisukristu ancha yanapawan pudirninwan. ¹⁰ Chaymi ancha dibil kashpa ichu musyawaptinllapa ichu imay faltawaptin ichu kuntrawaqkuna qesachawaptin ichu ancha padisishpapis, noqaqa rini kushikuq. Chaqa mas dibil kaptiyimi, Jisukristu masta yanapawan, ancha jwirti kanaypaq.

Pablum ancha llakirqan kurintinukuna mana allita ruraptinllapa

¹¹ Manam munashqachu kani alabakayta suq tuntushina. Mas allichi' kananda, qamkuna alabawanayki. Chaqa chay apustul tukuqkunaqam mana nimapipis atinllapachu binsiwayta. Piru wakinnikiqam mana munangillapachu ni uyawayta. Ashwanmi chay apustul tukuqkunatala kasungillapa. Chaymi awnki mana baliptiypis, ancha nisisaryu kashqa, alabakanaypaq, chay apustul tukuqkunata ama kriyinyakillapa. ¹² Chaqa Tayta Dyus yanapawaptinmi, qamkunawan kashpa, mana shaykuq yach'achishushpa, achka ispanyaypaq milagrukunata rurashqa kani. Chaykunata ruraptiyimi, qamkunaqa allita yach'arqaykillapa: Jisukristum Pabluta allipta numbrashqa, apustulnin kanambaq, nishpa. ¹³ Chaymi tapuykillapa: ¿Imapitaq mana allitachu yanapashushqallapa kani chay wakin kriyiq masinchiqtashinaqa? Piru qamkunawan kashpaqam, mana nimatapis mañashurqaqchu mantyniwanaykiqa. Kinsapch'i chayshina mana nimatapis mañashushpa, qamkunata ufyindishushqa kani. Chayshina rurashqa kaptiyqa, pirdunawayllapa.

¹⁴ Siguradunam kani shamunaypaq qamkunata watukushuq. Kay shamushqaywanqam kimsa kutinna rini watukushuqllapa. Piru manam munanichu nimatapis mañashuyllapata. Ashwanmi munani, qamkuna tukuy shunqoykiwan kuyawanayki. (Noqaqam taytaykishina kashpa, munani qamkunata yanapashuyta.) Chaqa wambritukunam taytangunata mana mantyninllapachu. Ashwanmi taytakuna wambrangunata mantynin. ¹⁵ Chayshina taytaykishina kashpam, tukuy imayta qoshuyman, qamkunata yanapashunaypaq. Asta wañuyymbibismi qamkunata yanapashunaypaq. Chayshina ancha kuyashuptiyqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa mana yaqqa kuyawangichu?

¹⁶ Chaqa qamkunaqam allita yach'angi mana nimata mañashushqayta. Piru chayta yach'ashpabismi, wakinnikiqa noqapaq rimangillapa: “Pablum, ancha bibasu kashpa, ingañawaqninchiq, gellayninchiqta surqowashqa kanchiq”, nishpa. ¹⁷ ¿Qamkunaqachu yuyangillapa: Pablum wakin kriyiq masinchiqkunata kach'amurqan, ufrindanchiqta paypaq apananllapa, nishpa? (Manam nimatapis chayshinaqa rurashqachu kani.) ¹⁸ Ashwanmi masanchiq Tituta rruqarqay, rinambaq watukushuqllapa. Suq masanchiqtapismi paywan kach'amurqay. Mayá, ¿chayshinaqachu Titu ingañashushpa, imaykillapata surqorqan? Manám. Ashwanmi Tituqa noqashinalla yuyashpa, ancha kuyashushpa, dibaldilla qamkunata yach'achishurqan.

¹⁹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, kinsapch'i yuyangillapa: Pablum kay kartata kach'amushqa, washakaptin, paytana kriyinanichiq, nishpa. Manam chayshinachu. Ashwanmi Jisukristu yanapawaptin, Dyuspa ñawpambishina kay kartata isibriykillapa, Jisuspi mas allita kriyinyakillapa. ²⁰ Piru noqaqam manchani: Shamushpa watukushuqch'i, tarishuyman, mana allikunata ruraykaptikillapa. Chayshina tarishushpaqam, mana rinichu ruray gustuykitaqa. Chaqa kinsapch'i qamkunaqa suqwan suqwan anyanakuykangi, imbidyanakuykangi, piñapanakuykangi, akranakuykangi, washa rimaykuna kangillapa, musyanakuykangi, palanganuyaykangi ichu sh'uqyashpa, tukuy mana baliqkunata ruraykangillapa, nishpa. ²¹ Chaymi manchani: Kinsapch'i achka qamkuna unaymandapacha uchata ruraykangillapa, suqwan suqwan puñushpa ichu runakunapa ñawpambi penqakuyapaq kusaskunata rurashpa. Chaymi chay uchaykikunata mana dijapitikillapa, qamkunaman shamushpa, qamkunarayku penqakushpa, Dyuspa ñawpambi rini waqay, nishpa.

Pablum kay kartanda ushyanambaq, kriyiq masingunata kunarqan

¹ Nishushqayshinam, kay shamushqaywanqa kimsa kutindana rini shamug, qamkunata rikashuq. Dyuspa Santu Librumbim nin: “Yach'anayki suq runapaq, uchayuyqchu ichu mana? nishpaqa, ish kay ichu kimsa tistigukunata allita uyay, chay runata shimbipintinllapa”, nishpa.* ² Yuyayllapa chay ultimu diya watukushushpa kunashushqayta. Chaqa qamkunawan kashpaqam, chay uchayuyqkunata ancha kunarqay, uchakunata amana rurananllapa. Kanan noqaqam karupi kashpapis, yumbaynikita chayshinalla ancha kunaykillapa. Chaqa qamkunaman shamurishpaqam, yumbay chay uchayuyqkunata rini kastigaq. ³ Chayshina kastigashuptiyimi, allita ringillapa yach'aq: Pablum Jisukristupaq riman, nishpa. Chaqa Jisukristum ancha pudirniyuq kashpa, chay uchayuyqkunata rin kastigaq qamkunapa ñawpaykipi. ⁴ Allibmi Jisukristu kruspi wafurqan suq mana pudirniyuq runashina. Piru Tayta Dyusmi pudirninwan wafurqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam noqaykunapis mana pudirniyuq runakuna kanillapa. Piru Jisuspi allita kriyiptiyllapam, ancha pudirniyuq Tayta Dyus yanapawanllapa, pay munashqanshina atinayllapa rurayta qamkunawan.

⁵ Chayri yumbay qamkuna allita mallipakayllapa: Jisukristupichu allipta kriyiykani ichu mana? nishpa. Chaqa paypi allipta kriyiptikiqam, payqa qamkunapi kawsaykan. Piru paypi mana allipta kriyishpaqam, yanqa kriyiq tukuqkunalla kangillapa. ⁶ Piru noqaqam qamkunapi yuyakuni: Allitam ringillapa riqsiwaq: Pablum Jisuspa ligitimu apustulnin, nishpa. ⁷ Chaymi Dyusman mañakuni, ama nima maluta rurashpa kawsanaykillapa. Chaqa mas allim kanman, noqa pandashpa anyashunaypaq, mana nima uchayuyq kaptikillapa. Paqtar anyashushpa, pandashqa kani. ⁸ Kanan allip kaqtaqam mana atinillapachu kuntrayta. Ashwanmi allip kaqtalla rimashpa kawsanillapa. ⁹ Chaymi qamkuna Jisuspi allita kriyiptikiqa, ancha kushikunillapa. Chaqa qamkuna chayshina kawsaptikiqam, mana nima pudirniyuqchu kanillapa kastigashunayqa. Chaymi Tayta Dyusman ancha mañakuni, kada diya mas allita rurashpa, kawsanaykillapa. ¹⁰ Chaymi manaraq shamushpa qamkunata watukushuqqa, karumanda kay kartata iskibriykillapa, allitalla rurashpa kawsanaykillapa, noqa shamushpa, ama kastigashunaypaq. Chaqa Siñurninchiq Jisusmi pudirniyuq apustulnimbawq numbrawashqa, qamkunata yach'achishunay, paypi mas allita kriyinyakillapa. Manam numbrawashqachu, qamkunata dañachishunayqa.

¹¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, kushikuyllapa. Ancham rrugaykillapa, allitalla rurashpa kawsanayki. Chayri kunswilakashpa, suq yuyayniyuq kashpa, shumaqta kawsayllapa. Chayshina kawsaptikillapaqam, Tayta Dyusqa kushichishushpa, kuyashushpa, qamkunawan rin kaq. ¹² Chayri suqwan suqwan ancha rrispitanakushpa, muchanakushpa napaykunakuyllapa. ¹³ Kay lugarmandam, Jisuspi yumbay kriyiq masinchikunapis napaykushungillapa.

¹⁴ Siñurninchiq Jisukristur tukuy imapi yumbaynikita yanapashunqa. Tayta Dyuspi kuyashunqallapa. Santu Ispiritumbis qamkunawan kanqa. Chayshina kanqa.

* 13:1 Deuteronomio 19.15

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN PRUBINSYA GALASYAPI TIYAQKUNAMAN (GÁLATAS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibirirqan kay librutaqa? Pabluqam iskibirirqan prubinsya Galasyapi tiyaq kriyiq masingunaman. Chay prubinsya Galasyapiqam rromanukuna kamachiqllapa. Chay prubinsyapiqam mas atun llaqtakuna shutiq: Ikuñu, Listra, Dirbi, Antyukiya. Pabluqam chay Galasyaman ch'ayashpa, Jisukristupaq yach'achikuptin, achka runa, warmi Jisuspi kriyishqallapa karqan.

¿Imaraykum iskibirirqan kay librutaqa? Pablu chay llaqtakunamanda rishqana kaptinmi, wakin isrraylinu runakuna ch'ayashpa, Pablupa washanda rimashpa, suq laya duktrinata yach'achikurqan: “Runakunapa kwirpumbi sifalta rurashpa, Muysispa yumbay liyningunata kasuyllapa washakanaykillapa”, nishpa. Chay galasyanukuna chay runakunata kriyiptinllapam, Pabluqa yach'ashpa, ancha llakirqan. Chaymi kay kartata kach'arqan, kunashpa: “Muysispa liyningunaqam mana pitapis atinchu washayta. Jisukristupi allipta kriyiptinchiq, pay washawanchiqllapa”, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Gal 1.1-10 niwanchiqllapa, Pablu galasyanukunata kayshina kunashqambaq: “Ama kriyiyllapachu suq runakuna suq laya duktrinata yach'achishuptinqa”, nishpa.

Gal 1.11-2.21 niwanchiq, kikin Jisukristu Pabluta yach'achishqambaq; manam runakunachu.

Gal 3.1-4.31 niwanchiq, noqanchiqkuna Muysispa yumbay liyningunata munashpa kasuyta washakananchiqqam, suq randishqa kriyadushina kawsaykanchiqllapa. Chaqa manam atinchiqchu kumpliya yumbay chay liykunataqa. Piru Jisukristupi kriyishpallapaqa, librina kanchiqllapa. Chaqa Dyusqam unayna liyningunata qowarqanchiq, yach'ananchiq; Uchayuqmi kanchiq, nishpa. Piru Muysispa yumbay liyningunata mana atiptinchiqllapa kumpliya, Jisukristu wañurqan washawananchiq. Chaymi Pabluqa anyan galasyanukunata, munapinllapa Muysispa liyningunata kasuyta washakananllapa.

Gal 5.1-6.18 niwanchiq kwirpunchiqpi sifalta ruraptingiqqam, mana nimatapis yanapawanchiqchu washakananchiqqa. Piru Jisukristupi allipta kriyishpa, suqwan suqwan kuyanakuptyinchiqqam, Tayta Dyusqa noqanchiqkunawan ancha kushikun.

Pablum napaykurqan galasyanukunata

¹⁻² Kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa Pablu, kaypi pullay kaq kriyiq masinchiqkunawanmi kay kartata kach'amunillapa qamkuna prubinsya Galasyapi tandakaq kriyiq masiykunaman. Chaqa noqatam kikin Jisukristu numbrawashqa, apustulnin kanaypaq. Manam runakunachu numbrawashqaqa. Ashwanmi Jisukristu, payta kawsachishqan Taytan Dyuswan numbrawashqaqa. ³ Chaymi mañakuni Taytanchiq Dyusman, Jisukristumambis, tukuy imapi yanapashunanllapa, kushikushpa kawsanaykillapa. ⁴ Chaqa Tayta Dyus munashqanshinam Jisukristu

wañurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiq, amana chay uchayuqkunashina kawsananchiqllapa. ⁵ ¡Chayri tukuy tyimpu Tayta Dyusta alabashunllapa! ¡Biba Tayta Dyus! ¡Chayshina kanqa!

Jisusllam atin washawayninchiqta

⁶ Jisukristu ancha kuyawaqñinchiq wañushqanraykum, Tayta Dyusqa kumbidawashqa kanchiq, paypi kriyiptinchiq, washawananchiq. Piru qamkunaqam paymada das akakashpa, suq laya duktrinapina kriyiykangillapa. Chaymi ancha ispaniani: ¿Imapaqraq chayshina kriyiykanllapa? nishpa. ⁷ Chaqa Jisukristullam uchanchiqkunamanda pirdunawaqñinchiq, atin washawayninchiqta. Chaymi mana kanchu suq laya duktrina washawananchiqqa. Lukismi wakin runakuna pandachishushpa, suq laya duktrinata yach'achishungillapa. ⁸ Chayri suq laya duktrinata mayqan qamkunata yach'achishuqtaqa Tayta Dyus kastigashpa chingachinga. Kanan noqa kikiy ichu suq anjil syilumanda shamuyqa chay yach'achishushqaymada suq laya duktrinata qamkunata yach'achishuptiyqa, noqaykunatapis kastigawashpa, chingachiwanqa. ⁹ Chay nishushqaytam suq kutinda niriykillapa: Suq laya duktrinata mayqan yach'achishuqtaqar, Tayta Dyus kastigashpa chingachinga, nishpa.

¹⁰ Chayshinaqam niykillapa, ancha munashpa Tayta Dyus alabawanambaq: “Ancha allita noqapaq yach'achikushpam, kawsaykangi”, nishpa. Manam munanichu, runakuna alabawananga. Chaqa runakuna alabawanambaq yach'achikushpaqach'i, Jisukristutaqa manana kasuymanchu.

Tayta Dyusmi Pabluta akrashqa karqan, apustulnin kanambaq

¹¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, kayta allita yach'ayllapa: Noqa Pablum Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuni, qamkuna washadu kanaykipaq. Manam runakuna yuyashqandachu yach'achikuniqa.

¹² Chaqa Jisukristu kikinmi kay shumaq nutisyandaqa yach'achiwashqa. Manam mayqan runachu yach'achiwashqaqa.

¹³ Qamkunaqam noqapaqqa yach'angillapa: Unayqam Pabluga israylinu masingunapa duktrinanda kasushpa kawsarqan. Chaymi Jisuspi kriyiqkunataqa ancha qesachashpa, munarqan limpu chingachiyta, nishpa. ¹⁴ Chaqa unayqam noqqa chay israylinu agwiluykunapa kustumbringunata ancha allita kasurqay. Chaymi noqqa chay pullay wiñaqkunamandaqa masta yach'akushqa karqay chay unay duktrinangunata. ¹⁵ Piru Tayta Dyusqam ancha kuyawashpa, mamitaypa pach'ambi kaptiylla, akrawashqa karqan, paypaq yach'achikunaypaq. Chaymi munashqan tyimpupi, ¹⁶ Churin Jisusta riqsichiqwarqan, shumaq nutisyanda waq mana isrraylinu kaqkunata yach'achinaypaq. Chayshina Tayta Dyus kikin yach'achiwaptinmi, mana rirqaychu ni mayqan runaman, Jisuspaq yach'achiwananga. ¹⁷ Manam ni Jirusalin llaqtaman rirqaychu, chay punta apustulkunamanda yach'akunaypaqqa. Ashwanmi das rirqay chay nasyun Arabyaman. Chaymandaqam kutimurqay chay Damasku llaqtamanna.

¹⁸ Chaymandaqam kimsa watamandaraq Jirusalinman rirqay, Pidruta riqsishpa paywan parlaq. Chaypi tarishpaqam, paywan kinsi diyasta karqay. ¹⁹ Chaypi kashpaqam, Siñurninchiq Jisuspa masan Jakubuwambis parlarqay. [Nuta: *Chay Jakubullam Santyagupis shutirqan.*] Piru manam tarinakurqaychu chay suq apustulkunawanqa. ²⁰ Alliptam niykillapa: Al-lip kaqtalla iski-brishpam, qamkunaman kach'amuni. Dyuspa ñawpambim niykillapa: Manam nimatapis llullakuykanichu, nishpa.

²¹ Chaymandaqam prubinsya Siryaman, prubinsya Silisyaman rirqay. ²² Piru prubinsya Judiyapiqam Jisukristupi kriyiq masinchiqkunaqa manaraq riqsiwarqanchu. ²³ Piru yach'arqanllapa: Chay runa unay qesachawaqninchiqmi manana kuntrawanchiqchu. Ashwanmi Jisuspa shumaq nutisyandana yach'achikuykan, nishpa. ²⁴ Chayshina noqapaq yach'ashpaqam, Tayta Dyusta ancha alabarqanllapa.

2

Apustul masingunam shumaqta Pabluta ch'ayachirqanllapa

¹ Katuri watas pasaptingam, kriyiq masinchiq Birnabiwan Tituta apashpa, mushuqmanda ririrqay Jirusalin laqtaman, ² Tayta Dyus kamachiwaptin. Chaymi waqman ch'ayashpaqa, chay kamachikuq kriyiq masinchiqkunawanlla tandakashpa, paykunata intyindichirgay: “Noqaqam chay mana isrraylinu kaqkunata kayshina Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achiykani, paypi kriyinanllapa”, nishpa. Chaqa manam munarqaychu chay kamachikuq kriyiq masinchiqkuna kuntrawananllapa, ama balinambaq chay yach'achikushqayqa. ³ Chaypim pullay qarqan chay kriyiq masinchiq Titupis. Paymi nasyun Grisyamanda kaptimbis, chay apustul masiykunaqa mana kamachirqanchu, isrraylinukunapa siñalninda kwirpumbi ruranambaqqa. ⁴ Piru chay Jirusalimbiqam qarqambis Jisukristupi kriyiq tukuqkuna. Paykunaqam Tituta ancha munarqanllapa kamachiyta, chay siñalta kwirpumbi ruranambaq. Chaymi paykunaqa manashinalla noqaykunaman shamushqa qarqan jugawananllapa: Jisuspi kriyishpaqachu, Muysispa yumbay liyningunata kasuykanllapa ichu mana, nishpa. Chaqa ancham munarqanllapa, randishqa kriadushina kawsashpa, yumbay liyningunata kasunayllapa. ⁵ Piru noqaykunaqam mana nimatapis paykunataqa kasurqayllapachu. Chaqa munarqayllapam, qamkuna mana isrraylinu kaqkuna Jisuspa shumaq nutisyambilla allipta kriyishpa kawsanaykillapa.

⁶ Kanan chay mas kamachikuq kriyiq masinchiqkunaqam mana nimatapis niwarqanllapachu, kambyanaypaq chay yach'achikushqayta. Piru chay kamachikuqkunaqam ancha rrispitadu kashpapis, noqapaqqa mana balinllapachu maski chay wakin kriyiq masinchiqmandaqa. Chaqa Dyusqam mana sawa kwirpunchiqtallachu rikan. (Ashwanmi shunqonchiqta rikashpa, jugawanchiq.) ⁷⁻⁸ Chay kikin Tayta Dyusmi Pidruta apustulnimbaq numbrashpa, isrraylinukunaman kach'arqan, paykunata Jisuspaq yach'achinambaq. Chayshinallam noqatapis apustulnimbaq numbrawashpa, qamkuna mana isrraylinu kaqkunaman kach'amuwargan, qamkunata Jisuspaq yach'achishunaypaq. Chayta noqapaq intyindishpaqam, chay apustul masiykunaqa mana nimatapis niwarqanchu, kambyanaypaq chay yach'achikushqayta. ⁹ Ashwanmi chay ancha rrispitadu kriyiq masinchiqkuna Jakubu, Pidru, Jwan noqapaq allita yach'ashpa, suq tratuta rurarqanllapa noqawan, Birnabiwambis, di palabra kidashpa, yach'achikuq masikuna kanayllapa. [Nuta: *Pidrullam Sifaspis shutiq.*] Chaymandaqam kayshina niwarqanllapa:

—Qamkuna riyllapa yach'achiq yumbay chay mana isrraylinu kaqkunata. Noqaykunaqam rinillapa yach'achiq kay laqta masinchiq isrraylinukunata, nishpa.

¹⁰ Chaykunata niwashpaqam rrugawarqanllapa, chay mana niwayuqkunata yanapanayllapa. Noqapismi chayshinalla yuyashpa, chay pubrikunata ancha yanapashqa kani.

Pablum Antyukiyapi Pidruta anyarqan

¹¹ Kanan noqa Pablum rini nishuqllapa imaraykum anyarqay apustul masiy Pidruta, chay Antyukiya llaqtapi mana allita rurashqanrayku. ¹² Chaqa chay Pidruqam Antyukiya llaqtaman ch'ayashpaqa, puntata allita rurashpa, yumbay kriyiq masinchiqkunawan pulla mikurqan. Piru chaymandaqam Jirusalinmanda ch'ayamurqan wakin isrraylinu kriyiq masinchiqkuna, Jakubu kach'amuptin. Chay ch'ayamuqkunam munarqan, Jisuspi yumbay kriyiqkuna chay siñalta kwirpumbi rurananllapa. Chaymi Pidruqa mancharqan, chay ch'ayamuqkuna anyanambaq: “¿Imaraykutaq mikuykangi chay mana siñalniyuq kaqkunawanqa?” nishpa. Chaymi Pidruqa chay mana siñalniyuq kaqkunamanda akrakashpa, manana mikurqanchu paykunawanqa. ¹³ Chaymi chay suq isrraylinu kriyiq masinchiqkunapis, shiminwanlla Dyusta kasushpa, manana mikurqanllapachu chay mana isrraylinu kaqkunawanqa. Asta Birnabitapismi manchachiptinllapa, paykunawan manana mikurqanchu. ¹⁴ Chayshina rurashpaqam, Jisukristu niwashqanchiqtaqa manana kasurqanllapachu. Chaymi noqa Pablu chay Pidruta yumbay kriyiq masinchiqkunapa ñawpambi anyarqay: “Qam isrraylinu kashpapismi, chay mana isrraylinu kaqkunawanqa shumaqta kawsashqa kangi. ¿Imapaqnamiri kananqa paykunataqa yach'achiykangi, kustumbrinchiqkunata kasushpa, kawsananllapaqa?” nishpa.

Jisukristupi kriyiqkunatam Dyus washan

¹⁵ Noqaykunaqam isrraylinu kastamanda nasishqallapa kani. Chaymi llaqta masiy isrraylinukunapaqqa mana kanillapachu gamkuna suq nasyingunamanda kaqkunashinaqa. Chaqa gamkunapaqgam ninllapa: “Muysispa liyningunataqam mana kasunllapachu. Chaymi uchayuqkuna”, nishpa. ¹⁶ Piru isrraylinu kashpapismi yach'anillapana: Jisukristupi kriyiptinchiqllam, Tayta Dyus uchanchiqmanda pirdunawanchiq. Manam pirdunawanchiqchu, Muysispa liyningunata kasuptinchiqqa. Chaqa manam pipis washakanqachu Muysispa liyningunata kasushpaqa.

¹⁷ Chayshina Jisukristupi kriyiptiyllapaqam, achka isrraylinu masiykuna noqaykunapaq kayshina ninllapa: “Paykunaqam Muysispa liyningunata manana kasushpaqa, ancha uchayuqkuna”, nishpa. ¿Chayshina Jisuspi kriyiptiyqachu, pay uchata rurachiwaykan? ¡Manám! ¹⁸ Piru noqa yach'achikushpa: “Muysispa liyningunata kasushunllapa washakananchiqqa”, nishpaqam, uchayuqna kayman. ¹⁹ Chaqa Muysispa liyningunapi kriyishpaqam intyindirgay: Chay liykunawanqam mana atinichu washakayta. Ashwanmi yumbay chay liykunata mana atishpa kumpliya, rini chingaq, nishpa. Chaymi chay liykunata manashpa kumpliya washakanaypaqqa, wafushqashina kani. Piru Jisuspi kriyishpaqam, kawsamushqashina kani. ²⁰ Chaqa Jisukristu kruspi klabadu kaptinmi, noqapis paywan pulla kruspi klabadushina karqay. Chaymi kananqa kay kwirpuypiqqa manana noqallachu kawsani. Ashwanmi Jisukristu Santu Ispiritunwan noqapi kawsashpa yanapawan, allita rurashpa kawsanaypaq. Chaymi kay pachapi kawsashpaqa, Dyuspa Churimbi kriyishpa kawsani. Chaqa payqam ancha kuyawashpa, pay kikin intrigakashpa wafurqan, uchaykunamanda washawanambaq. ²¹ Chayshina Tayta Dyus ancha kuyawashpa washawaptinmi, mana rinichu disprisyayq pay rurashqandaqa. Piru Muysispa liyningunawan atiptinchiq washakaytaqam, yanqana wafunanda Jisukristuqa.

3

¿Jisuspichu kriyishun ichu Muysispa liyningunapi?

¹ ¡A, galasyanu tuntukuna! ¿Pitaq qamkunata brujiyashushqa, amana Jisuspi allita kriyinaykiqa? Manchu noqaykunaqa qamkunawan kashpa, ancha klarituta yach'achishurqaq: "Jisukristum kruspi wañurqan washawananchiq", nishpa. ² Mayá, niwayllapa, ¿Muysispa liyningunata kasuptikichu, Dyuspa Santu Ispiritunqa qamkunaman shamurqan? ¡Manam chayshinachu! Ashwanmi shamurqanqa, Jisuspaq uyakushpa, paypi kriyiptikillapa, ¿manachu? ³ ¿Ima, ancha tuntuchu kangillapa? Allita yuyayllapa. ¿Imashinam ch'askirgaykillapa Dyuspa Santu Ispiritundaqa? Jisuspi kriyishpallam ch'askirgaykillapaqa, ¿manachu? Chaymi ¿imashina atingillapa yuyayta: Noqanchiqlla allita kawsashpam, atinchiqlapa washakayta, nishpaqa? ⁴ Jisuspi kriyishqaykirayku ancha padisishpapis, ¿manachu nimatapis yach'akushqallapa kangi? ¡Paqtar ashlitata yach'akushqallapa kangi! ⁵ Chaqa Jisuspaq uyakushpa, paypi kriyiptikillapam, Tayta Dyusqa Santu Ispiritunda qoshushpa, qamkunapi achka milagrukunata rurashqa. Piru manam chayshinaqa rurashqachu, Muysispa liyningunata kasushqaykirayku. Ashwanmi chay milagrukunata rurashqa, qamkuna Jisuspi kriyishqaykirayku.

⁶ Dyuspa Santu Librumbim chay unay Abrajambaq nin: "Dyuspim allita kriyirqan. Chaymi Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana uchayuqpaqna riqsirqan", nishpa.* ⁷ Chayri allita yach'ayllapa: Pipis Dyuspi allipta kriyiqqam Abrajamba karu willkanshina, nishpa. ⁸ Chaqa unaymanda-pacham Tayta Dyusqa yach'arqan: Chay mana isrraylinu kaqkuna noqapi kriyiptinqam, paykunatapis mana uchayuqpaqna rini riqsiq, nishpa. Chaymi Tayta Dyus Santu Librumbi kay allin nufisyata Abrajanda nirqan: "Abrajan, qamraykum yumbay nasyungunapi tiyaqkunata rini yanapaq", nishpa.* ⁹ Chayshinam Tayta Dyusqa paypi yumbay kriyiqkunata yanapan, Abrajanda yanapashqanshina.

¹⁰ Piru Muysispa liyningunapi kriyiqkunaqam maldisidu rinllapa kaq chinganallapa, yumbay chay liykunata mana kumplishqanrayku. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: "Mayqan runa ichu warmi Muysispa yumbay liyningunata mana kumplishpaqam, maldisidu rinllapa kaq", nishpa.*

¹¹ Allitam yach'anchiqllapa: Manam pipis atinchi kumpliya Muysispa yumbay liyningunata washakanambaqqa, nishpa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: "Tayta Dyuspi kriyiqkunaqam pirdunadu kashpa, tukuy tyimpu rinllapa kawsaq", nishpa.* ¹² Piru Muysispa liyningunata munashpa kumpliya washakananchiqqam, Dyuspiqa manana kriyiykanchiqchu. Chaymi Dyuspa Santu Librumbiqa nin: "Muysispa yumbay liyningunata kumplishpaqam, qamkunalla atingimanllapa washakayta. Manaqa manam", nishpa.* *Nuta: Piru manam pipis atinchi kumpliya yumbay chay liykunataqa.*

¹³ Chaymi maldisidu karqanchiq chingananchiqllapa. Piru noqanchiqpa rrimplasunchiq Jisukristuqam maldisidu karqan, amana chingananchiqllapa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin: "Qerupi yumbay warkudukunam maldisidu", nishpa.* ¹⁴ Chayshinam Jisukristuqa kruspi warkudu wañurqan, isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapis washawananchiq, chay unay Abrajanda Dyus ufrisishqanshina. Chaymi Jisukristu wañurqan, paypi yumbay kriyiqkuna Santu Ispiritunda ch'askinanchiqllapa.

* 3:6 Génesis 15.6 * 3:8 Génesis 12.3 * 3:10 Deuteronomio 27.26 * 3:11 Habacuc 2.4 * 3:12

Levítico 18.5 * 3:13 Deuteronomio 21.23

Dyusmi washan paypi kriyiqkunata

¹⁵ Kriyiq masitakuna, suq kumparasyunda rurashpam, kayshina niykil-lapa: Mayqan runa suq tratuta rurashpa firmaptingam, manana ni pipis atinchu chingachiyta ni yapayta, suq laya tratuna kanambaqqa. (Chayshinallam Tayta Dyus ufrisishqanchiqta mana nunka rinchu kambyaq.)

¹⁶ Chaymi Tayta Dyusqa suq tratuta rurashpa, chay unay agwilunchiq Abrajanda kayshina ufrisirqan: “Qamba suq miraynikiwanmi yumbay nasyungunapi tiyaqkunata rini yanapaq”, nishpa.*

Manam nirqanchu: “Miraynikikunawanmi rini yanapakuq”, nishpaqa. Ashwanmi suqpaqla rimarqan. Chayshinam Tayta Dyusqa Churin Jisukristupaq rimarqan. ¹⁷ Kaytaqam niykillapa: Tayta Dyusqam Abrajanwan chay punta tratuta rurashpa, ancha allita ufrisirqan kumplinambaq. Chaymandaqam 430 watakuna pasaptinga, Muysisqa Dyusmanda ch'askirqan chay liykunata. Piru Muysispa chay liyningunaqam mana atishqachu kambyayta Tayta Dyus Abrajanwan chay punta tratu rurashqandaqa. ¹⁸ Chaqa Tayta Dyusqam Abrajandaqa mana washarqanchu, chay liykunata kasushqanrayku. Ashwanmi Abrajanda chay ufrisishqanda kumplishpa, dibaldilla washarqanqa.

¹⁹ Tayta Dyus chayshina Abrajanda dibaldilla ufrisishpaqam, ¿imaraykutaq Muysistaqa qorqan chay liykunataqa? Chay liykunataqam qorqan, intyindinanchiq: Uchayuyqmi kani nishpa. Piru chay liykunaqam balirqan Abrajamba chay karu willkan Jisukristu wañunangamanlla. Chaymi Dyuspa anjilninguna chay liykunata Muysista qorqan. Chaymandaqam Muysisqa abugadushina kashpa, isrraylinukunata qorqan. ²⁰ Piru Tayta Dyus kikinllam Abrajanda ufrisishqa karqan yanapanambaq. Manam nirqanchu ni anjilningunata ni abugadu layata, Abrajanwan parlanambaqqa.

Muysisqam yach'achiwanchiq, Jisuspilla kriyinanchiqlapa

²¹ Kinsapch'i gamkunaga yuyangillapa: Tayta Dyus puntata ufrisishpa Abrajanda dibaldilla washanambaq, ¿imaraykutaq liyningunata Muysistaqa qorqan? nishpa. ¿Tayta Dyusqachu chay liykunawan munarqan chingachiyta pay Abrajanda ufrisishqanda? ¡Manám! Piru yumbay chay liykunataqam mana atinchiqlapachu kasuyta washakananchiqqa. ²² Chaymi Dyuspa Santu Librumbi niwanchiq: Yumbay runakuna, warmikunam uchakunata munanllapa rurayta, nishpa. Chayraykum uchakunapa prisungunashina karqanchiqlapa. Piru kanan Jisukristupi kriyiptinchiqqam, Tayta Dyus yumbay uchanchiqmanda washawanchiqllapa, ufrisikushqan-shina.

²³ Piru Jisuspi manaraq kriyiptinchiqqam, Muysispa liyningunaqa suq patrunninchiqshina karqan. Piru kananqam yach'ashqallapa kanchiq, Jisukristupi yuyakushpa washadu kananchiq. ²⁴ Chaymi Jisukristu shamushqangamanlla chay liykunaqa suq yach'achikuqshina kamachiwarqanchiq, intyindinanchiq: Uchayuyqmi kani, nishpa. Chayshina intyindishpaqam, listuna karqanchiq Jisuspi kriyinanchiqlapa, uchanchiqmanda pirdunawananchiq, amana uchayuykunapaq riqsiwananchiq. ²⁵ Chaymi kanan Jisuspi kriyiptinchiqqa, chay liykunaqa manana kamachiwanchiqchu.

²⁶ Chaqa Jisukristupi kriyiptinchiqlapam, yumbayninchiq Tayta Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. ²⁷ Kanan Jisukristupi kriyishpa, shutimbi shutikushpaqam, payshinana munanchiqllapa kawsayta. Chayshinaqam mushuq mudanata rurakuqshina kanchiqllapa, Jisukristushina

* 3:16 Génesis 22.18

kawsananchiqllapa. ²⁸ Chaymi Jisukristupa ayllun kashpaqa, yumbay kriyiq masinchiqkunawan suq kwirpushinallana kanchiqllapa. Chayraykum Dyuspaqqa isrraylinukuna chay mana isrraylinu kaqkunawan igwalla kanchiqllapa; randishqa kriyadukuna chay mana randishqa kaqkunawan igwalla kanchiqllapa; ullqokuna warmikunawanqam Dyuspaqqa igwalla kanchiqllapa. ²⁹ Chayshina Jisukristupa ayllun kashpaqam, Abrajamba karu willkanshinana kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyus Abrajanda ufrisishqandaqa, noqanchiqtapis rin qowaqinchiqllapa.

4

¹ Suq kumparasyundam rurashpa, rini parlachishuqllapa: Suq runapa churinmi tukuy iman kaqta rin ch'askiq irinsyanda. Piru chay churin takshitarraq kashpaqam, manaraq atinchu wasimbiqa kamachikuyta. Ashwanmi randishqa kriyadushina ² kwidaqningunata kasun, taytan nishqan tyimpu kumplinangaman. Chaqa chay tyimpukamanmi, paykunaqa paypa kusasningunata kwidan. ³ Chayshinallam yumbay noqanchiqkunapis manaraq Jisuspi kriyishpaqa, chay irinsyayug wambritushina karqanchiqllapa. Chaymi runakunapa kustumbringunata kasushpaqa, randishqa kriyadukunashina kawsarqanchiqllapa. ⁴ Chaymandaqam Tayta Dyus yuyashqan tyimpu ch'ayamuptingqa, Churin Jisusta kach'amurqan, suq warmimanda nasishpa, lijitimu isrraylinu kashpa, Muysispa liyningunata kasushpa, kawsanambaq. ⁵ Chayshinaqam Jisukristu shamurqan, ama kastigadu kananchiqllapa Muysispa liyningunarayku. Ashwanmi shamurqanqa, Tayta Dyus wambrangunapaq riqsiwananchiq. ⁶ Chaymi Dyuspa wambranguna kaptinchiqllapa, Churin Jisuspa Santu Ispiritunda kach'amurqan, shunqonchiqman yaykunambaq. Chaymi chay Santu Ispiritu yach'achiwanchiq, Dyuspaq ninanchiq: Taytitu, nishpa. ⁷ Chaymi Dyuspa wambrangunana kashpa, manana kasunchiqllapachu chay unay kustumbrikunata, randishqa kriyadukunashinaqa. Ashwanmi Dyuspa wambrangunana kashpa, paypa iridirunna kanchiqllapa.

Amar kawsashunchu randishqa kriyadukunashinaqa

⁸ Alliptam niykillapa, qamkunaqam unayqa Tayta Dyuspi manaraq kriyishpa, yanqa dyuskunata adurashpa, randishqa kriyadungunashina kawsarqaykillapa. ⁹ Piru kananqam Tayta Dyusta riqsingillapa yuyaynikipi. Piru mas allim kanman ninanchiq: “Dyusmi noqanchiqkunata wambrangunapaq riqsiwanchiq”, nishpa. Chayshina riqsiwaptinchiqqa, ¿imapaqnam runakunapaq mana baliq kustumbringunata munangillapa kasuriytaqa? ¿Imaraykutaq munangillapa kawsariyta chay randishqa kriyadushinaqa?

¹⁰ Chaqa qamkunaqam chay isrraylinukunashina fyistakunata rurashpa, gwardaykangillapa wakin diyakunata, killakunata, tyimpukunata, watakunata, (Tayta Dyus qamkunata uchaykikunamanda pirdunashunambaq).

¹¹ Chaymi noqaqa ancha llakini yuyashpa: Yanqa imach'i padisishqa kani paykunata Jisuspaq yach'achishpaqa, nishpa.

¹² Kriyiq masitakuna, noqa isrraylinu kashpapisimi, manana yuyakunichu llaqta masiykunapa kustumbringunapiqa, washakanaypaqqa. Piru kananqam qamkunaqa chay unay kustumbringunapina yuyakuykangi. Chaymi ancha rrugaykillapa, noqashina Jisukristupilla kriyinaykillapa. Chaqa qamkunawan kaptiyimi, mana nima maluta rurawarqaykichu.

¹³⁻¹⁴ Ashwanmi qeshyaq kaptiypis, qamkunaqa shumaqta ch'ayachiwarqayki suq anjiltashina ichu kikin Jisukristutashina, mana nimatapis disprisyawashpachu. Allitam yach'angillapa, chay punta bwilta watukushushpa qeshyaq kashqayta. Piru yach'achishurqaqmi

Jisuspa shumaq nutisyanada. ¹⁵ Chay tyimpupim qamkunaqa kuyawashpa, kushikushpa, ancha yanapawarqayki. Asta ñawikikunata surqoshpach'i, qowanaykita yanapawanayki. Piru kanaanqa ¿imaraykutaq manana kushikungillapachu noqawanqa? ¹⁶ ¿Allip kaqta nishuptyichu, qamkunaqa kuntray tikrakashqallapa kangi?

¹⁷ Yumbay chay llullata yach'achikuqqam ancha munanllapa paykunawan kanaykillapa. Piru manam munanllapachu allipta qamkunata yanapashuytaqa. Ashwanmi munanllapa noqaykunamanda akrashuyllapata, paykunatalla kasunaykillapa. ¹⁸ Noqapaqqam ancha alli, tukuy tyimpu suqkunamanda allip kaqta yach'akunaykillapa. Piru noqa qamkunawan kaptiy ichu mana kaptiypis, chayshinalla allita yach'akuyllapa. ¹⁹ Kuyashqay wambraykuna, ancham munani Jisukristushina kawsanaykillapa. Chaymi shunqoy ancha nanan suq warmi qeshyanan uras ñakashqanshina, Jisukristushina kanaykillapa. ²⁰ Chaymi ancha munani qamkunawan kayta, mas allita qamkunapaq yach'ashpa yach'achishunay. Chaqa qamkunamanda karupi kashpam, mana yach'anichu: ¿Imatam atishaq rurayta, paykunata yanapanaypaq? nishpa.

Pablum suq kumparasyunda rurarqan Agarwan Sarawan

²¹ Allita uyawayllapa, qamkuna Muysispa liyningunapi yuyakuqkuna. ¿Manachu yach'angillapa Muysisqa librumbi iskiqishqanda? ²² Chay librumbim nin: Abrajambam karqan ishkay wambranguna. Suq wambranmi karqan randishqa kriyadan Agarpis. Suqningam karqan chay lijitima warmin Sarapi. Chay warmin Saraqam mana randishqa kriyadanchu karqan. ²³ Chay randishqa warmi Agarpa wambranqam nasirqan wambra warmillaraq kaptin. Piru chay Sarapa wambranqam nasirqan ancha byijitana kaptin, Tayta Dyus suq milagruta ruraptin. Chaqa Dyusqam Abrajanda ufrisishqa karqan, warmin Sara wawakunambaq. Chaymi chay ufrisishqanda allipta kumplirgan. ²⁴ Dyusmi chay ishkay warmikunapi yuyachiwanchiq ishkay laya tratukunapaq. Suq tratutaqam Tayta Dyus israylinukunawan rurarqan Sinayi urqqopi, liyningunata kasunanllapa. Chay punta tratutaqam yuyachiwanchiq chay randishqa kriyada Agarpaq. (Chaqa chay liykunawan mana atishpa washakaytaqam, randishqa kriyadukunashina kawsarqayllapa.) ²⁵ Chaymi chay warmi Agarpaq yuyashpaqa, yuanchiqllapa chay nasyun Arabyapi kaq Sinayi urqqopaq. Chay Sinayi urqqopaq yuyashpaqam, yuanchiqllapa Jirusalin llaqtapaq. Chaqa chay Jirusalimbi tiyaqkunaqam Muysispa liyningunata munashpa kumpliypis, mana atinllapachu kumpliypitaqa. Chaymi randishqa kriyadukunashina kawsanllapa. ²⁶ Piru noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishpaqam, manana randishqa kriyadushinachu kanchiqllapa. Ashwanmi rinchiqllapa riq syiluman, suq mushuq Jirusalin llaqtapi Tayta Dyuswan kawsananchiqllapa.

²⁷ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Abrajamba lijitima warmimbaq, chay mushuq Jirusalimbaqpis nin: Chay warmim achka watakunata mana nima wawayuqchu karqan. Piru Tayta Dyus niptin, suq wambrayuq kashpam, ancha achka karu willkayuq karqan. Chayshinallam chay mushuq Jirusalimbi ancha achka rinllapa kawsaq, maski chay punta Jirusalimbi kawsaqkunamanda. Chaymi chaypi kawsaqkunaqa ancha rinllapa kushikuq, nishpa.*

* 4:27 Isaías 54.1

²⁸ Masitakuna, chay Isakpaq nasinambaq ufrisishqanshinam, Tayta Dyus ufrisirqambis, paypi yumbay kriyiqkunata washawananchiq, wambran-gunana kananchiqllapa. ²⁹ Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi chay mana wawayuq Sarataqa yanaparqan, wambrayuy kanambaq. Chaymi Saraqa wawan Isakta qeshyarqan. Chaymandaqam chay Agarpa wawanqa chay Sarapa wawanda qesacharqan. Chayshinallam kay tyimpupipis Muysispa liyningunapi kriyiqkunaqa Jisukristupi kriyiqkunata qesachawanchiqlapa. ³⁰ Kanan Dyuspa Santu Librumbim Agarpaqqa kayshina nirqan: “Wichukuy chay randishqa kriyadaykita wambrandinda. Chaqa chay kusananiqam chay lijitima warmikipa wambran Isapaqlla. Chaymi chay randishqa kriyadaykipi wambraykiqa mana atinchu partinakuyta chay churiki Isakwanqa”, nishpa.* ³¹ Kriyiq masitakuna, chayshinallam noqanchiqkuna Jisuspi kriyishpaqa, Abrajamba lijitima warmimba wambranshina kanchiqllapa. Manam chay randishqa kriyadamba wambranshinachu kanchiqllapaqa, nishpa.

5

Jisuspi kriyishpa kawsashunllapa

¹ Noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishqanchiqraykum, payqa washawashqana kanchiq, amana randishqa kriyadushina kawsananchiqllapa. Chayri chay liykunapiqa amana kriyishunchu washakananchiqqa.

² Chayri allita uyawayllapa, noqa Pablum allipta niykillapa: Chay siñalta kwirpuykipi ama rurayllapachu. Chaqa chayshina rurashpaqam, qamkunaqa manana kriyiykangichu Jisukristupi, pay washashunambaqqa.

³ Mushuqmandam niriykillapa: Chayshina chay siñalta kwirpuykipi rurashpaqam, balinna Muysispa yumbay liyningunata kumplinaykillapa. (Manaqqa manam ringillapachu washakaq.)

⁴ Piru wakinniqam Muysispa liyningunata munangillapa kasuyta washakanayki. Chaymi Jisukristumandaq akarakashqana kangillapa. Chaqa qamkunaqam manana kriyiykangichu: Tayta Dyusmi kuyawaqninchiq dibaldilla washawananchiq, Jisuspi kriyiptinchiq, nishpaqa. ⁵ Piru Dyuspa Santu Ispiritun noqaykunata yanapawaptinmi, allita yuyakunillapa: Jisukristupi kriyiptinchiqmi, Tayta Dyus uchanchiqmanda pirdunawananchiq, nishpa. ⁶ Chaymi tukuy shunqo Jisukristupi kriyiptinchiqqa, Dyuspaqqa manana nimapaq balinchi, siñalniyuq kananchiq ichu mana siñalniyuq kananchiqqa. Piru Dyuspaqam ancha balin, Jisukristupi kriyishpa, suqwan suqwan kuyanakunanchiq.

⁷ Qamkunaqam unayqa Jisukristupi ancha allita kriyishpa kawsarqaykillapa. Kananqa ¿pitaq qamkunata pandachishushqa, Dyus nishqanda amana kasunaykillapa? ⁸ Chaqa chay yach'akushqaykiqam mana Dyus nishqanshinachu kashqa. ⁹ Manchu ashla libaduraqa ancha achka masata saksachin. (Chayshinallam chay mana baliq duktrinakunata ashlitata yach'akushpaqa, ancha dañakangillapa.) ¹⁰ Piru noqaqam ancha yuyakuni: Tayta Dyusmi rin yanapashuqllapa, mushuqmanda Jisukristupi kriyiyaykillapa, nishpa. Piru Dyusqam ancha rin kastigaq chay mayqan ingañashuqtaqa.

¹¹ Kriyiq masitakuna, chay ingañashuqkunaqam noqapaqqa nishungillapa: “Pablupismi yach'achikun, chay siñalta kwirpunchiqpi rurananchiqllapa”, nishpa. Noqaqam mana chayshinachu yach'achikuni. Chayshina yach'achikuptyqam, chay israylinu llaqta masiykunaqa manana qesachawanmanchu. Piru noqaqam yach'achikuni: “Jisukristu kruspi

* 4:30 Génesis 21.10

wañushqanraykulla, Tayta Dyus tukuy uchanchiqmanda pirdunawanchiq”, nishpa. Chaymi ancha qesachawanllapa. ¹² Chaymi yumbay chay piñachishuqpaq kayshina niykillapa: ¡Chay siñalta kwirpuykipi ruranaykillapa nishunanmandaqa, mas allim kanman paykunapura dayanabis kastranakunanllapa!

¹³ Kriyiq masitakuna, Tayta Dyusqam washawashqa kanchiq, librina kananchiqllapa. Piru chayshina libri kashpaqa, ama kawsayllapachu kwirpuyki munashqanda rurashpaqa. Ashwanri kuyanakushpa suqwan suqwan yanapanakuyllapa. ¹⁴ Chaqa Tayta Dyuspa yumbay hiningunam kayshinalla munan niyta: “Qamkuna kikiki kwirpuykita kuyashqaykishina, runa masikitapis kuyay”, nishpa. ¹⁵ Piru ch'iqinakushpa dañachinakushpaqam, chay chukaru kaninakuq animalkunashina kangimanllapa. Kwidawkish, qamkunapura chingachinakungiman.

Santu Ispiritum yanapawanchiq, ama kwirpunchiq munashqanda rurananchiq

¹⁶ Chaymi kayshina niykillapa: Dyuspa Santu Ispiritunda allita kasushpa kawsayllapa, ama kwirpuyki mana baliq munashqanda ruranaykillapa. ¹⁷ Chaqa kwirpuykim munan uchata ruranaykillapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi munan allita ruranaykillapa. Chaymi shunqoykipi chayshina kuntranakuptin, mana atingillapachu kawsayta munashqaykita rurashpaqa. ¹⁸ Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpaqam, manana nisisaryuchu chay liykunata kumplinaykillapa, washadu kanaykiqa.

¹⁹ Dasmi atinchiqlapa riqsiyta chay kwirpun munashqandalla ruraqkunataqa. Chaqa paykunaqam warmiyuq kashpa ichu runayuq kashpa, suqkunawan puñunllapa. Manaraq rrispituyuq kashpa, suqkunawan puñunllapa. Kanan ancha millanaypaq uchakunatam ruranllapa. ²⁰ Amitu layakunatam aduranllapa. Brujiyanllapa. Suqkunata ch'iqnishpam anyanllapa. Munanllapam yumbayta binsiyta. Dasmi piñakunllapa. Paykuna-paqlam tukuy imata munanllapa. Kanan suqkunatam animachinllapa suqkunamanda akrakanambaq. ²¹ Ancham imbidyatumllapa, wanchikunllapa; mach'anllapa. Fyistakunapim ancha sh'uqyashpa, mana undaq mikushpa, upyashpa, uchata ruranllapa. Chaymi ancha kunaykillapa unay kunashushqayshina, chay laya uchakunata ama ruranaykillapa. Chaqa chay laya uchayuqkunaqam mana rinchu kawsaq Tayta Dyuswanqa.

²² Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi ancha yanapawanchiq, suqwan suqwan kuyanakushpa, kushikushpa, shumaqta kawsananchiqllapa. Yanapawanchiqpismi, ama piñakunanchiq; ashwan yumbaywan pasinsyusu kananchiq, ancha allin kashpa, yumbayta yanapananchiq, yumbaywan ancha kumplidu, ²³ ancha umildi kananchiq, kwirpunchiqta allita sujitananchiqllapa. Chayshina allita ruraptinchiqqam, mana ni pipis atinmanchu anyawayninchiqta: “Kay liykunataqam mana kasushqachu kangi”, nishpaqa. ²⁴ Chayshina Jisukristupi kriyishpaqam, kwirpunchiq munashqandaqa manana rurananchiqllapachu. Ashwanmi chay kwirpunchiq mana baliq munashqandaqa suq kruspi wanchishqa kanchiqmanshina. ²⁵ Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun suq mushuq laya bidata qowashqa kanchiq. Chayri payta kasushpa kawsashunllapa.

²⁶ Ama ni palanganuchu kashunllapa, ni piñakushunchu, ni imbidyanakushunchu suqwan suqwan.

6

Suqwan suqwan yanapanakushunllapa

¹ Kriyiq masitakuna, suq kriyiq masinchiq mana allita ruraptinga, noqanchiqkuna Jisuspi mas allita kriyiqkuna chay kriyiq masinchiqta kunashpa yanapashun, chay maluta ama masta ruranambaq. Piru umildi kashpa, shumaqta yanapashun, yuyashpa: Kwidawkish noqapis suq diya mana allitachu rurayman, nishpa. ² Chayshinar tukuy imapi kriyiq masipura yanapanakushun. Chaqa chayshina kuyanakupaqam, Jisukristupa liyninda kumpliyanchiqllapa.

³ Piru suq mana baliq runa ichu warmi yuyashpa: Ancha baliqmi kani, nishpaqam, pay kikin ingañakaykan. ⁴ Chayri kadunu allita yuyashunllapa: ¿Allitachu rurashqa kani ichu mana? nishpa. Allita rurashpaqam, atinchiq kushikuyta. Piru ama yuyashunchu: Chay kriyiq masinchiqmandaqam noqa mas allita rurashqa kani, nishpaqam. ⁵ Chaqa kadunur suq tariyatashina kumplishun atishqanchiqkaman, Tayta Dyuspaq allita trabajananchiq.

⁶ Kanan Jisukristupaq yumbay yach'achiwaqinchiqta tukuy imawan yanapashunllapa.

⁷ Amar qamkunallaqa ingañakaychu. Chaqa manam pipis atinchi Dyusta ingañaytaqa. Manchu tarpushpa mayqan laya mikunataqa, chay layatalla kusichanchiq. (Chayshinallam Tayta Dyuspaq allita yach'achikushpaqa, suq ancha shumaq primyuta rinchiq ch'askiq paymanda.) ⁸ Piru kwirpunchiq munashqandalla rurashpaqam, rinchiqllapa chinga, chay mana baliq kusicha chingaqsina. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpaqam, tukuy tyimpu Dyuswan rinchiqllapa kawsaq. ⁹ Chayrayku ama shaykushunllapachu allita rurananchiqqa. Chaqa chayshina mana shaykuq allita rurashpaqam, ancha allin kusichayushina rinchiqllapa kaq suq diyaqa. ¹⁰ Chayri Jisuspi kriyiq masinchiqkunata ancha allita yanapashpa, atishqanchiqkaman yumbay runakunata, warmikunata yanapashunllapa.

Pablum kay kartata ushyarqan

¹¹ Rikayllapa kay mas atun litrakunata. Kay partitallam noqa kikiy makiywan ishibriykani.

¹² Chay siñalta kwirpuykipi rurachishuqkunagaqam ancha munan, yumbay runakuna paykunata rrispitananllapa. Chaqa manam munanllapachu, paykunata qesachanambaqqa. Chaymi mana munanllapachu yach'achikuyta: “Jisukristu kruspi wañushqanraykum, Tayta Dyus atin washawayninchiqta”, nishpaqam. ¹³ Chay siñalniyuq kaqkunamanda wakinqam ancha munan, qamkunapis chay siñalta kwirpuykipi ruranaykillapa, paykuna alabakashpa ninanllapa: “Chay mana isrraylinu kaqkunatapismi yach'achishqallapa kani, Muysispa liyningunata kumplishpa, chay siñalta kwirpumbi rurananllapa”, nishpa. Piru chayshina yach'achikushpapismi, paykunaqa mana kumplinchi Muysispa yumbay liyningunataqa. ¹⁴ Piru noqaqam mana paykunashinaqa alabakanichu. Ashwanmi Siñurninchiq Jisukristutalla alabani, kruspi wañushqanrayku washawananchiq. Chaymi paytalla kasuptiy, kay mundupa kusaningunagaqam manana nimapaq balinchi noqapaqqa. Chaqa noqaqam chay kasuskunapaqqa suq wañushqa runashinana kani. ¹⁵ Chaqa Tayta Dyuspaqam mana balinchi, siñalniyuq ichu mana siñalniyuq kananchiqllapa. Piru paypaqam ancha balin Jisukristupi kriyishpa, mushuq laya runakuna, warmikuna kananchiqllapa. ¹⁶ Chayri kay yach'achikushqayta yumbay kasuqkunata Tayta Dyus

llakipashpa yanapanqa, kushikunanllapa. Chayshinallar kushikuñqallapa paypi yumbay kriyiqkuna. Chaqa paykunaqam Dyuspaqqa lijitimu wambrangunana.

¹⁷ Siñurninchiq Jisuspaq yach'achikuptiyimi, payta kuntraqkunaqa maqawashpa, ancha chuqriwashqallapa. Chaymi kwirpuypi achka siñakuna kidashqa. Chay siñakunaqam suq siñalshina, Jisuspa lijitimu sirbikuqnin kani, nishpa. Chaymi kananmandaqa mana munanichu ni mayqan runa ni warmi piñachiwananqa.

¹⁸ Kriyiqq masikuna, Siñurninchiq Jisukristu yumbaynikita yanapashunqa, kushikushpa kawsanaykillapa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN IFISU LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (IFISYUS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaga? Pabluqam kay kartata iskibrirqan Ifisu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Ifisuqam suq atun pudirniyuq llaqta karqan. Chaymi Jisuspi kriyiqkuna achka taksha llaqtakunamanda rirqan chay Ifisuman randiq, randikuq, kriyiq masingunata watukuq. Masta yach'ananchiq ifisyanukunapaq, liyishun Ichus 18.19-19.41; 20.17-38; Apukalipsis 2.1-7.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaga? Pabluqam kimsa wata tukuyta tiyashqa karqan Ifisupiq, Jisukristupaq yach'achikushpa. Chay llaqtapim achka runa, warmi Jisukristupi kriyishqa karqan. Pabluqam chay llaqtamanda llugshishpapis, chay kriyiq masingunataq ancha kuyarqan. Chaymi rrunanu awturidarkuna karsilaptimbis, Pabluqa chay Ifisupi tandakaq kriyiq masingunata mana qonqashpachu, karsilmandapacha kay kartata kach'arqan.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqlapa kay libruqa? Niwanchiqmi Tayta Dyusshi munan, paypi yumbay kriyiqkuna suq yuyayniyuqla kananchiqlapa. Kay librupim ishkay atun partikuna kan:

If 1.3-3.21 niwanchiqlapa, Jisukristu yumbay nasyonmanda kaqkunata kuyawaqninchiq, washawashqanchiqpaq.

If 4.1-6.24 niwanchiqlapa, Dyuspa wambranguna kashpaqa, yumbaywan shumaqta kawsananchiqlapa.

Kay librupiqam Jisukristupi kriyiqkunapaq kimsa kumparasyungunata yach'achiwanchiqlapa:

- 1 Jisukristupi kriyiqkunaqam suq adurana wasishina kanchiqlapa; Jisukristuqam chay adurana wasipa mas baliq ruminshina. (If 2.20-22)
- 2 Jisukristupi kriyiqkunaqam suq kwirpushina kanchiqlapa. Jisukristuqam chay kwirpupa umanshina. (If 1.23, 4.12-16)
- 3 Jisukristupi kriyiqkunaqam suq runapa warminshina kanchiqlapa. Jisukristuqam chay warmipa qosanshina. (If 5.22-23)

Pablum ifisyanukunata napaykurqan

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, Tayta Dyus munapinmi, Jisukristu noqa Pabluta numbrawashqa, apustulnin kanaypaq. Chaymi Jisukristupi kriyiptikillapa, kay kartata kach'amuni qamkuna Ifisu llaqtapi tandakaqkunaman. ² Mañakunim Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristumambis, tukuy imapi qamkunata yanapashunan, ama llakishpachu ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Jisukristu wañushqanraykum, Taytanchiq Dyus ancha yanapawanchiqlapa

³ Jisuspi kriyiptinchiqlapam, Tayta Dyusqa syilumandapacha ancha yanapawashqa kanchiq, paypi mas allita yuyakushpa kawsananchiq. ¡Chayraykur Siñurninchiq Jisukristupa Tayta Dyusta ancha alabashunllapa!
⁴ Chaqa ancha unay tyimpupim Tayta Dyusqa manaraq kay munduta rurashpa, noqanchiqkunata akrawarqanchiq, paypa wambranguna

kashpa, paypa ñawpambi ama nima uchayuqkuna kananchiqllapa. ⁵ Chayshina ancha kuyawaqninchiqmi, unaymandapacha payqa kamawarqanchiq, wambranguna kananchiqllapa. Chaymi Churin Jisukristuta kach'amurqan washawananchiq. Chaqa chayshinam munarqan rurayta. ⁶ Chaymi ancha allin kashpa, kuyashqan Churinwan washawaqninchiq, tukuy imapi yanapawashqa kanchiq. ¡Chayri payta ancha alabashunllapa! ⁷ Chaqa Tayta Dyus ancha kuyawaptinchiqmi, Churin Jisukristu yawarninda ich'ashpa wañurqan washawananchiq. Chayshinam Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiqllapa. ⁸ Chayshina ancha kuyawaqninchiqmi, ancha allita yach'achiwashqa kanchiq, yach'ayniyuq kananchiqllapa. ⁹ Chayshinam intyindichiwashqa kanchiq paylla yuyashqanda. Chaqa chay yuyashqan ruranaq kaqtaqam mana pipis yach'ashqachu karqan. ¹⁰ Piru Dyusqam kayshina yuyarqan: Munashgay tyimpu ch'ayamuptinmi, rini tандаq syilupi tiyaqkunata, mundupi tiyaqkunatapis, Churiy Jisusta kasunanllapa, nishpa.

¹¹ Tayta Dyusqam tukuy imata pay munashqanshina ruranaq. Chaymi Churin Jisukristupi kriyiptinchiqllapa, payqa unaymandapacha akrawashqa kanchiq, suq shumaq irinsyata ch'askinanchiq. ¹² Chaymi payqa munarqan noqaykuna isrraylinukuna Jisukristupi puntata kriyinayllapa, kay tyimpupi qamkunawan yumbayninchiq paypi kriyishpa, Tayta Dyusta alabashpa kawsananchiqllapa. ¹³ Chayshinallam qamkuna mana isrraylinu kaqkunapis allip kaqta uyashpa, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'akushpa, paypi kriyirqaykillapa. Chaymi Tayta Dyusqa ufrisikushqan Santu Ispiritunda qoshushqallapa, qamkunapi tiyashpa, suq siñalshina kanambaq, yumbay riqsishuqkuna yach'anambaq: Paykunam allipta Dyuspa wambranguna, nishpa. ¹⁴ Chaqa Tayta Dyusqam manaraq irinsyanchiqta qowaqninchiq, Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, yach'ananchiq: Tayta Dyusmi washawaqninchiq, yumbay ufrisishqanchiqta rin kumpli, nishpa. Chayri payta alabashunllapa, ancha pudirniyuq kashqanrayku.

Pablum Dyusman mañakurqan, Jisuspi kriyiqkuna yach'ayniyuq kananllapa

¹⁵ Noqam yach'ani: qamkunash Siñurninchiq Jisuspi kriyishpa, yumbay kriyiq masinchiqkunata kuyashpa, kawsangillapa, nishpa. ¹⁶⁻¹⁷ Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa ancha llipyaq Taytan Dyusman mañakushpa, mana shaykuq ancha pagikuni qamkunapaq. Mañakunipismi Santu Ispiritunwan yanapashunan, pay nishqanda intyindishpa, ancha yach'ayniyuq kashpa, payta mas allita riqsinaykillapa yuyaynikipi. ¹⁸ Mañakunipismi, qamkunata yanapashunan, allita intyindinayki: Tayta Dyuswanmi tukuy tyimpu syilupi rinchiqllapa kawsaq, nishpa. Chaqa paypa yumbay wambrangunatam ancha shumaq irinsyata rin qowaqninchiq. ¹⁹⁻²⁰ Mañakunipismi intyindinaykillapa: Ancha pudirniyuq Tayta Dyusqam tukuy imata atin rurayta. Paypaqam mana nima trabajuschu, nishpa. Chaymi Churin Jisukristupi kriyiqkunata yanapawaptinchiq, tukuy ima munashqanda atinchiqllapa rurayta. Chaqa ancha pudirniyuq kashpam, Tayta Dyus Churin Jisusta wañushqanmanda kawsachimushpa, syilupi allin ladumbi tiyachirqan. Chay kikin pudirninwanmi noqanchiqkunatapis yanapawanchiq. ²¹ Chay pudirninwanmi Jisukristuta ancha pudirniyuqta numbrashpa, nirqan: "Yumbay patrungunata, awturidarkunata, kamachikuqkunata, anjilkunata kamachiy kay tyimpupi, suq tyimpupipis. ²² Tukuy ima kaqta kamachiy. Chaqa qamqam noqapi yumbay kriyiqkunapa umanshina kang'i", nishpa.

²³ Chayshina Jisukristu umanchiqshina kaptinqam, paypi yumbay kriyiqkunaqa kwirpunshina kanchiqllapa. Chaqa payqam Santu Ispiritunwan noqanchiqkunapa shungonchiqpi tiyashpa, tukuy imapi kamachiwanchiq. Chayshina tukuy lugarkunapi kashpam, tukuy ima kaqta kamachin.

2

Dyusmi kuyawaqninchiq washawanchiqllapa

¹ Qamkuna Jisukristupi kriyiptikiqam, payqa washashushqa, tukuy tyimpu kawsanaykillapa. Piru unay tyimpupi uchayuqkuna kaptikiqam, Dyuspaqqa wañushqashina karqaykillapa. ² Chaqa Jisuspi manaraq kriyishpaqam, kay mundupi tiyaq uchayuqkunashina kawsarqaykillapa. Chay kamachikuq dyablu wayrapi tiyaqta kasushpam kawsarqaykillapa. Chay dyabluqam Dyusta mana kasuqkunata animachin, uchakunata rurananllapa. ³ Kanan unay tyimpupiqam noqanchiqkunapis chay uchayuqkunashina kawsarqanchiq, kwirpunchiqta kasushpa, mana baliq yuyashqanchiqkunata rurashpa. Chaymi Tayta Dyusqa piñakushpa, kastigawananchiqna karqan, chay suq uchayuq kaqkunataashina.

⁴ Chayshina kastigawananchiq kashpapismi, Tayta Dyusqa ancha kuyawaqninchiq, ancha llakipawarqanchiq. ⁵ Uchanchiqkunaraykum wañushqashina karqanchiq. Piru Tayta Dyusqam, Jisukristuta kawsachimushpaqam, noqanchiqkunatapis ispiritunchiqpi kawsachiwarqanchiq, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. Chaymi ninchiqllapa: “Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, dibaldilla washawashqa kanchiq”, nishpa. ⁶ Chayshina Tayta Dyus Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimushpaqam, noqanchiqkunatapis suq mushuq bidata qowashqa kanchiq, syilupi Jisukristuwan kawsananchiqllapa. ⁷ Chayshina Tayta Dyus ancha yanapawaptinchiqmi, yumbay runakuna, warmikuna ch'ayamuq tyimpukunapi rinchiqllapa yach'aq: ¡Tayta Dyus ancha allin kashpam, Churin Jisukristuwan yumbay paypi kriyiqkunata ancha kuyawaqninchiq, tukuy imapi yanapawanchiq! nishpa. ⁸ Chaqa Tayta Dyusqam ancha kuyawaqninchiq, uchanchiqkunamanda washawashqa kanchiq, Churin Jisukristupi kriyishqanchiqrayku. Piru noqanchiqkunallaqam mana atinchiqchu ancha allin kayta, washakananchiqqa. Ashwanmi Tayta Dyus noqanchiqkunata dibaldilla washawashqa kanchiq. ⁹ Chaqa manam pipis atinchi ancha allita rurayta washakananqa. Chaymi mana pipis atinchi alabakayta: Noqallam washakashqa kani, nishpaqa. ¹⁰ Chaqa Dyusqam Jisukristupi kriyiqkunata rurawashqa kanchiq, allita rurashpa kawsananchiq. Payqam unaymandapacha yach'arqanna: Noqa munashqayshinam allita rurashpa rinllapa kawsaq, nishpa.

Tayta Dyusmi Jisukristupi yumbay kriyiqkunata uchangunamanda pirdunan

¹¹ Qamkuna ifisyanukuna, allita yuyayllapa unay kawsashqaykipaq. Manchu llaqta masiy isrraylinukunaqa qamkunapaq ninllapa: “Kwirpumbi siñalta mana rurashpaqam, mana Dyuspa wambrangunachu”, nishpa. Chaqa chay isrraylinukunaqam ninllapa: “Noqaykunallam siñalniyuq kashpa, Dyuspa wambranguna kanillapa”, nishpa. ¹² Chaymi chay isrraylinukunaqa mana tandakarqanchu qamkunawanqa. Chaqa manaraq kriyiptikillapa Jisukristupim, Tayta Dyus rurashqan tratukunaqa mana qamkunapaqchu karqan. Chaymi mana yach'arqaykillapachu: Tayta Dyusmi Akrashqan Washadurta rin kach'amuq, nishpaqa. Chaqa Dyusmanda akrakadu kashpa, manaraq paypi kriyishpam, kay mundupi malaganayashpaqa kawsarqaykillapa. ¹³ Piru kananqam Jisukristu

yawarninda ich'ashpa wañushpa, paypi kriyiptikillapa, qamkunata washashushqa, Tayta Dyuspa wambrangunana kanaykillapa.

¹⁴ Jisukristu wañushpam, isrraylinu kaqkunata, mana isrraylinu kaqkunata achkata washawashqa kanchiq, suq ayllullana kananchiqllapa. Piru manaraq washawaptinchigqam, noqanchiqkunaqa ch'iqninakushpa, suq altu pirqa layata rurashqallapa karqanchiq, ama tandanakunanchiq. Piru kananqam Jisukristu bulashpa chay altu pirqa layata, yanapawanchiq, suq ayllullana kananchiqllapa. ¹⁵ Chaqa Jisukristu wañushpam, chingachirqan Muysispa yumbay liyningunata, amana chay kamachikushqan kustumbrikunata rurananchiqllapa. Kanan isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapismi yanapawashqa kanchiqllapa, paypi kriyishpa, suq ayllullana kananchiqllapa. ¹⁶ Chayshina kruspi wañushpam, isrraylinu kaqkunapaq, mana isrraylinu kaqkunapaqpis bidanwan pagarakurqan, Tayta Dyus noqanchiqkunata pirdunawananchiq. Chaymi kananqa suq ayllullana kashpa, manana ni piwambis ch'iqninakushpachu shumaqta kawsanchiqllapa.

¹⁷ Chaqa Jisukristu kay munduman shamushpam, Dyuspaq yach'aq isrraylinukunata, Dyuspaq mana yach'aq suq nasyungunamanda kaqkunatapisi yach'achirqan paypa shumaq nutisyanda, suqwan suqwan kuyanakushpa kawsananchiqllapa. ¹⁸ Chayshina Jisukristu wañuptinmi, Dyuspa Santu Ispiritun noqaykuna isrraylinu kaqkunata, qamkuna mana isrraylinu kaqkunata yanapawanchiqllapa, Dyusman qemikashpa, payman mañakunanchiq.

¹⁹ Chayraykum qamkunaqa manana furastirushinachu kangillapa. Chaqa noqaykuna isrraylinu kaqkunashinam qamkunapis Tayta Dyuspa wambranguna kangillapa. Chaymi kananqa suq nasyunshinallana kanchiqllapa. ²⁰ Chayraykum noqaykunawan qamkunapis Dyuspaqqa rumimanda suq wasishina kanchiqllapa. Chaqa Jisukristuqam chay wasipa simyintumba mas allin ruminshina. Kanan Dyuspaq rimaqkuna, Jisukristupa apustulningunapismi chay simyintupa suq rumingunashina kanillapa. ²¹ Chaqa Tayta Dyusmi Churin Jisuspi yumbay kriyiqkunata yanapawanchiq, paypa shumaq adurana wasinshina kananchiqllapa. Chaymi yumbayninchiq achkayashpa tandanakunchiq, Dyusta adurashpa, paypa ancha santu adurana wasinshina kananchiqllapa. ²² Chayshina qamkunapis Jisukristupi kriyishpam, yumbay noqaykunawan kuyanakushpa kawsangillapa. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqa qamkunapipis tiyan. Chayraykum noqaykunawan qamkunapis Tayta Dyuspa ilgisyanna kanchiqllapa.

3

Tayta Dyusmi Pabluta kach'arqan suq nasyungunaman, Jisuspaq yach'achikunan

¹ Noqa Pablum kay karsilpi kani, tukuy maypi qamkuna mana isrraylinu kaqkunata Jisukristupaq yach'achishushqayrayku. Chaymi Dyusman ancha mañakuni qamkunapaq. ² Chaqa allitam yach'angillapa: Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, kuyawaqninchiq, Pabluta numbrashqa, noqanchiqkunata Jisuspaq yach'achiwanchiq, nishpa. ³ Chaymi Tayta Dyuslla yuyashqanda noqata yach'achiwaptin, ashlitata chay pakadupaq qamkunaman iskibrushushqa kani. ⁴ Chayri chay iskibrushushqayta liyishpaqa, intyindiyllapa: Pabluqam allipta yach'an Jisukristulla yuyashqanda, nishpa. ⁵ Piru unay tyimpukunapi kawsaqkunaqam mana yach'arqanllapachu Jisukristu chay yuyashqambaqqa. Piru kay

tyimpupiqam Dyuspa Santu Ispiritun akrashqan apustulningunata, paypaq rimaqkunatapis yach'achiwashqallapa chay yuyashqanda. ⁶ Chay pakadu yuyashqanqam kayshina nin: Qamkuna mana isrraylinu kaqkunapisshi Jisukristupa shumaq nutisyanda kriyishpaqa, noqaykuna isrraylinu kriyiq masikikunawanqa suq aylushina suq kwirpushinalla kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyus noqaykunata ufrisiwashqanda qamkunatapis rin qoshuqllapa.

⁷ Noqa mana nima baliptiyismi, ancha allin pudirniyuq Tayta Dyus numbrawashqa, chay shumaq nutisyanda yach'achikunaypaq. ⁸ Jisukristupi yumbay kriyiqkunamanda noqaq minusta balini. Piru Tayta Dyusqam ancha allin kashpa numbrawashqa, qamkuna suq nasyungunamanda kaqkunata yach'achishunay Jisukristupa shumaq nutisyanda. Piru Jisukristu ancha allin kashqandaqam mana pipis atinchu yumbayta intyindiyaqa. Wakindallas intyindinchiqllapaqa. Chaqa Jisukristuqam tukuy ima kaqmanda mas allinqa. ⁹ Kanan payqam numbrawarqan, Tayta Dyuslla yuyashqanda yumbay runata, warmita intyindichinaypaq. Chaqa Tayta Dyus tukuy ima kaqta ruraqgam unaymandapacha mana pitapis nishqachu karqan: "Kayshinam rini washqaq chay suq nasyungunamanda kaqkunata", nishpa.

¹⁰ Chayshina Tayta Dyus noqaykunata, qamkunatapis washawanchiqllapa, syilupi ancha pudirniyuq anjilkuna kayshina intyindinanllapa: Tayta Dyusqam tukuy imapi ancha yach'ayniyuq, nishpa. ¹¹ Chaqa Tayta Dyusqam, manaraq nima kaptin, yumbay chaykunapaq yuyashqana karqan. Chaymandaqam chay yuyashqandaqa Sifurninchiq Jisukristuwan rurarqan. ¹² Chayraykum kananqa Jisukristupi kriyishpaqa, mana nimata manchashpachu, atinchiqllapa Dyusman mañakuyta, yach'ashpa: Dyusmi ancha kuyawashpa, rin yanapawaq, nishpa. ¹³ Chaymi kayshina rrugaykillapa: Qamkunata yach'achishushqayrayku padisiptiyqa, ama disanimakaychu. Ashwanri kushikuyllapa, yach'ashpa: Pabluqam ancha kuyawaqinchiq Jisuspaq yach'achiwarqanchiq. Chayraykum kananqa karsilpi padisiykan, nishpa.

Jisukristum ancha kuyawanchiqllapa

¹⁴ Noqa chayshina ancha kuyashushpam, Jisukristupa Tayta Dyuspa ñawpambi qonqorikushpa, ancha mañakuni qamkunapaq. ¹⁵ Chaqa Tayta Dyusqam yumbayninchiqpa Taytanchiq. Payqam anaq syilupi, kay pachapi yumbay kawsaqkunata rurawashqallapa kanchiq. ¹⁶ Chaymi ancha llipyaq tukuy imayyuq Tayta Dyusman mañakuni, Santu Ispiritunwan qamkunata yanapashunan, ispirituykipi ancha jwirsayuq kanaykillapa. ¹⁷ Mañakunipismi Jisukristupi allipta kriyiptikillapa, payqa shunqoykillapapi kawsanambaq, payta kuyashpa, suqwan suqwan kuyanakushpa, suq munti allin ch'upayuqshina shunqoykipi ancha jwirsayuq kanaykillapa. ¹⁸ Mañakunipismi chayshina kuyanakushpa, atinaykillapa masta intyindiya: Jisukristum tukuy maypi, tukuy tyimpupi ancha kuyawanchiqllapa, nishpa. ¹⁹ Piru manam pipis atinchu intyindiya imashinam ancha allita kuyawanchiq, nishpaqa. Piru yumbayta mana intyindiptinchipismi, ancha mañakuni, mas allita intyindinaykillapa, Dyuspa Santu Ispiritunwan ancha unda kanaykillapa shunqoykipi.

²⁰ Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, atin yanapawayninchiqta maski mañakushqanchiqmanda, maski yuyashqanchiqmanda, paypa pudirniyuq Santu Ispiritun shunqonchiqpi tiyaptin. ²¹ Chayri Jisukristupi yumbay kriyiqkunaqa tukuy tyimpu paytalla alabashunllapa. ¡Chayshina kanqa!

4

Dyuspi kriyiqkunaqam suq kwirpushina

¹ Chayshina Tayta Dyus qamkunata qayashuptin wambranguna kanaykillapa, noqa Pablu ancha rrugaykillapa, pay munashqanshina kawsanaykillapa. Chayshinam rrugaykillapa, kay karsilpi kashpa Jisuspaq yach'achikushqayrayku. ² Ancha umildi pasinsyayuqkuna kashpa, agwantanakushpa, suqwan, suqwan kuyanakuyllapa. ³ Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptinqar, tukuy diya suq yuyayniyuqlla kayllapa. Atishqaykikaman yumbaywan shumaqta kawsayllapa. ⁴ Chaqa Jisukristupi yumbay kriyiqkunaqam suq kwirpushinalla kanchiqllapa. Dyuspa Santu Ispiritumbismi suqlla. Tayta Dyusmi yumbayninchiqta yanapawashqa kanchiq, suq Washadurpilla kriyinanchiqllapa. ⁵ Chaqa suq Siñurninchiq Jisukristullam kan. Suq duktrinayuqllam kanchiq. Shutikunanchiqpismi suqlla kan. ⁶ Tayta Dyuspismi suqlla. Payllam yumbaypa Taytanchiq. Tukuy imatam paylla kamachin. Payllam tukuy lugarkunapi kashpa, yumbay noqanchiqkunapi tian.

⁷ Piru Jisukristum yumbayninchiqta yanapawanchiq, suq laya trabajuta, suq laya trabajuta paypaq atinanchiqllapa rurayta. ⁸ Chaymi Jisukristupaq Dyuspa Santu Librumbi nin:

Achka kuntraqkunata binsishpa, syiluman rishpam, Santu Ispiritunda kach'amurqan, runakunata warmikunata yanapawananchiq, suq laya suq laya trabajuta paypaq atinanchiqllapa rurayta, nishpa.*

⁹ Chayshina Jisukristupaq niptin: "Syilumanmi rirqan", nishpaqa, ¿imataq munan niyta? Chayqam munan niyta: Kay pachaman shamushpam, puntata kay allpapa mas waranman ch'ayarqan, nishpa. ¹⁰ Chaymandaqam syiluman kutirirqan, Santu Ispiritunwan tukuy maypi kashpa, tukuy imata kamachinambaq. ¹¹ Kanan pay syiluman rishpaqam, achka runata, warmita yanapawarqanchiq. Chaqa wakinninchiqkunatam numbrawarqanchiq, apustulninguna kananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam numbrawarqanchiq paypaq rimaqkuna kananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam numbrawarqanchiqllapa, shumaq nutisyanda yach'achikunanchiqllapa. Wakinninchiqtaqam numbrawarqanchiqllapa, suq michidurshina kriyiq masinchiqkunata kwidashpa yach'achinanchiqllapa. ¹² Chayshinaqam rurirqan, kriyiq masinchiqkunata yach'achishpa, animachinanchiq, Jisukristupa kwirpushina kashpa, paypi mas allita mas allita yuyakanllapa. ¹³ Chayshinar suq yuyayniyuqlla kashpa, Dyuspa Churin Jisukristupi yuyakushpa, shunqonchiqpi kada diya mas allita payta riqsishun. Chaqa chayshina rurashpaqam, tukuy imapi mas allita mas allita payshina rinchiqllapa kawsaq. ¹⁴ Chayri amana wambrakunashinaqa kashunllapachu. Manchu suq wambraqa tukuy imata das kriyin. Chayshinallam wakin kriyiq masinchiqkunapis mayqan qawch'u ingañakuqpa duktrinanda das kriyinllapa. Piru Jisukristushina kawsashpaqam, manana rinchiqllapachu kriyiq mayqan ingañakuqtaqa. Chay ingañakuqqaqam manana rinchu atiq pandachiwayninchiqta. ¹⁵ Ashwanri kuyanakushpa, allip kaqtalla rimashpa, Jisukristupi mastam yuyakushpa, yach'ayniyuq mayurshina kashunllapa. Chaqa Jisukristuqam paypi yumbay kriyiqkunapa umanchiqshina. ¹⁶ Chaymi yumbayninchiqta yanapawanchiq, suq kwirpushina, suq yuyayniyuqlla kananchiqllapa. Chaqa kwirpunchiqpa yumbay partingunaqam, yanapanakushpa, tukuy imata ruranllapa, ¿manachu? Chayshinalla yumbayninchiq kriyiq masipura kuyanakushpaqam, mas allita mas allita Dyuspi rinchiqllapa yuyakuq.

* 4:8 Salmo 68.18

Jisukristupi kriyishpaqam, mushuq bidayuqna kanchiqllapa

¹⁷ Jisukristu numbrawaptinmi, kayshina ancha kunaykillapa: Amana kawsayllapachu Dyuspi chay mana kriyiqkunashinaqa. Chaqa paykunaqam mana baliq yuyashqangunata rurashpa kawsanllapa. ¹⁸ Ancha anghu shunqoyuq kashpam, mana munanllapachu Jisukristupi kriyiytaqa. Chaymi Tayta Dyusmanda mana nimatapis yach'akushpaqa, tutapishina kawsanllapa. Chayraykum chingashpa, Tayta Dyuswanqa manana rinllapachu kawsaq. ¹⁹ Chaymi mana nimatapis penqakushpachu, ni sujitakashpachu, tukuy laya munashqan uchakunata rurashpa kawsanllapa.

²⁰ Piru qamkunaqam Jisukristupaq yach'akushpaqa, mana yach'akurqaykichu chay uchayuqkunashina kawsanaykillapa.

²¹ Ashwanmi Jisuspaq allip kaqta uyashpa, yach'akurqaykillapa pay munashqanshina kawsanaykillapa. ²² Piru qamkuna manaraq Jisuspi kriyishpaqam, kwirpuyki munashqandalla rurashpa, dañakarqaykillapa. Chayri kananqa chay unay jiñuykitaqa dijayna, suq mana baliq mawka lach'apatashina, amana chayshina kawsanaykillapa. ²³ Ashwanri mushuq yuyayniyuq, mushuq shunqoyuqna kayllapa. ²⁴ Chayri Tayta Dyusmanda mushuq bidata ch'askishpa, ancha allin, ancha santu kayllapa.

²⁵ Chayri yumbayninchiq suq kwirpushinalla kashpa, amana ni pitapis ingañashpachu, ashwan allip kaqtalla suqwan suqwan parlashunllapa.

²⁶ Piru mayqanwan piñakushpaqa, das alliyayllapa, ama uchayuq kanaykillapa. Amar shuyaychu ni amsayanangaman allianayki chay piñachishuqwanqa. ²⁷ Chayshina ama dijakayllapachu, dyablu uchata rurachishunanqa.

²⁸ Mayqan suwakuqpisri amana mastaqa suwakunqachu. Ashwanri allita trabajanqa, publikunata atinambaq yanapayta.

²⁹ Amar malas palabraskunataqa rimayllapachu. Ashwanri allitalla rimashpa, suqkunata animachiylapa, Jisuspi mas allita yuyakushpa, kushikushpa kawsananllapa. ³⁰ Kanan amar llakichiyllapachu Dyuspa Santu Ispiritunda. Chaqa Tayta Dyusqam chay Santu Ispiritunda qowashqallapa kanchiq, allita yach'ananchiq: Dyuspa wambranmi kani. Jisukristu washawashpa, syiluman rin apawaq, nishpa.

³¹ Chayri ama syintishpachu, ni piñakushpachu, ni piwan anyanakushpa, ni musyanakushpa, ni pitapis ch'iqnishpachu, ni suq laya malukunata rurashpachu, kawsashunllapa. ³² Ashwanri ancha allita suqwan suqwan yanapanakushpa, llakipanakushpa, pirdunanakuyllapa.

Chaqa Jisukristu wañushqanraykum, Tayta Dyus uchanchiqkunamanda pirdunawashqa kanchiqllapa. Chayraykur noqanchiqkunapis suqwan suqwan pirdunanakushpa kawsashunllapa.

5

Dyuspa wambranguna kashpaqar, kayshina kawsashunllapa

¹ Qamkuna Tayta Dyuspa kuyashqan wambranguna kashpaqar, payshina kawsayllapa. ² Chaqa Jisukristuqam ancha kuyawaqninchiq, intrigakarqan wañunambaq, Tayta Dyus uchanchiqkunamanda pirdunawananchiq. Chayshina wañushpaqam Tayta Dyusta ancha kushichirqan. Chaqa Jisusqam wañurqan suq ancha shumaq uñitata ufrindapaq wanchishqashina. Chayri noqanchiqpis Jisushina suqkunata kuyashpa kawsashunllapa, Tayta Dyusta kushichinananchiq. [Nuta: Unay tyimpupim isrraylinukuna shumaq uñitakunata wanchishpa, ufrindatashina qorqan Dyusta, uchangunata pirdunanambaq.]

³ Chayri Tayta Dyuspa wambranguna kashpaqa, manaraq rrispituyuq kashpa ichu rrispituyuq kashpa, ama puñuyllapachu mana rrispituyki kaqwanqa, ni suq laya uchakunata rurayllapachu. Suqkunapa imangunata ama munakuyllapachu. ⁴ Amar malas palabrapa rimayllapachu ni tuntukunashina pengakuyyapaq grasyakunata rurashpa asikuyllapachu. Chaqa manam nimapis balinchu chay layakunata rimamaykillapaqa. Ashwanri Tayta Dyusta pagikushpa, kawsayllapa. ⁵ Chaqa allitam yach'angillapa: Manaraq rrispituyuq kashpa ichu rrispituyuq kashpa, suqwan puñushpa ichu suq laya uchakunata rurashpa ichu nisyukuna kashpa, mana ringillapachu kawsaq Tayta Dyuswan Churin Jisukristuwanqa. Chaqa chay nisyukunam tukuy imata ancha munashpa, chay kusaskunata aduraykanllapa, amitu layakunata aduraqkunashina.

⁶ Amar pipis ingañashunqachu, yanqakunata nishushpa, uchata ruranyaiqa. Chaqa Tayta Dyusqam chay uchata ruraqkunawan piñakushpa, ancha rin kastigaq, payta mana kasuptinllapa. ⁷ Chayri chay laya runakunamandaqa kwidakayllapa, ama qamkunata dañachishunan.

⁸ Qamkunaqam unay tyimpukunapi mana allikunata rurashpa, tuyaqpishina kawsarqaykillapa. Piru kananqam Jisukristupi kriyishpa, alita rurashpa, achikpishinana kawsangillapa. Chayshinalla mana shaykuq kawsayllapa, suqkunapaq suq micha achikchakuqshina kanaykillapa. ⁹ Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi rin yanapashuqllapa, ancha allin kashpa, allitalla rurashpa, allip kaqtalla rimashpa kawsanaykillapa. ¹⁰ Chayri allita yach'akuyllapa Dyus munashqanda, pay munashqanshina kawsanaykillapa. ¹¹ Amar kawsayllapachu chay uchayuq runakunashinaqa. Ashwanri paykuna uchata rurashpa pakaptinga, anyashpa kunayllapa: "Chayshina rurashpaqam, ringillapa chingaq", nishpa. ¹² Chaqa chay pakashqan uchangunaqam ancha fiyu pengakuyyapaq. Chaymi mana munanchiqchu ni rimayta chay ucha rurashqambaqqa. ¹³ (Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi atun michashina.) Chaymi chay pakashqa uchakunata das rikachiwanchiq, achikpishinana kidanallapa. Chaymi das intyindinchiq: Chay uchakunaqam ancha fiyu, nishpa. ¹⁴ Chayraykum suq yach'ayniyuqqa nin: Qamkuna mana alli ruraqkunaqam puñuqkunashina, wañuqkunashina kangillapa. Chayri rikch'akamushpa, atarimuyllapa, Jisukristu achikpishinana kawsachishunan, allitana rurashpa kawsanaykillapa, nishpa.

¹⁵ Chayri ancha allita kwidakashunllapa, allita rurashpa kawsananchiq. Amar tuntushinaqa kashunllapachu. Ashwanri jwisuyuyushina kawsashunllapa. ¹⁶ Chaqa kay tyimpupiqam uchayuq runakunaqa ashwamba ashwamba mana allikunata ruraykanllapa. Chayri tukuy diya allita yuyashpa, Dyus munashqanshina kawsashunllapa. ¹⁷ Chayraykur ama tuntushinaqa kashunllapachu. Ashwanri yach'akushunllapa Dyus munashqanda rurananchiq. ¹⁸ Amar mach'ashunllapachu. Chaqa mach'ashqakunaqam mana sujitakashpachu, tukuy imapi rinllapa dañakaq. Ashwanri Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpa, kawsashunllapa. ¹⁹ Chayshina kawsashpa, salmukunata, immukunata, suq laya alabansakunata kantashpa, Sifurninchiq Jisusta tukuy shunqo alabashpa, suqwan suqwan animachinakushun. ²⁰ Sifurninchiq Jisukristupa shutimbi tukuy tyimpu, tukuy imapaq Tayta Dyusta pagikushunllapa.

Ayllunchiqkunapir shumaqta kawsashunllapa

²¹ Yumbay qamkuna Dyusta ancha rrispitashpaqa, suqwan suqwan kasunakuyllapa.

²² Qamkuna qosayuq warmikuna, Jisukristuta kasushqaykishina, qosaykitapis kasuy. ²³ Jisukristuqam paypi yumbay kriyiqkunapa Washadurninchiq, umanchiqshina kashpa, kamachiwanchiq. Chaqa paypi kriyiqkunaraqam Jisuspa kwirpunshina kanchiqllapa. Chayshinallam suq warmipa qosanqa umanshina kashpa paytaqa kamachin. ²⁴ Chayri Jisukristupi kriyiqkuna payta kasushqanchiqshina, warmipis qosanda tukuy imapi kasunqa.

²⁵ Runakunapis ancha kuyanqa warminda, awnki wañunqapis. Manchu Jisukristuqa paypi kriyiqkunata ancha kuyawaqninchiq, wañurqan washawananchiq. Chayshinalla suq runa warminda kuyanqa. ²⁶ Chaqa Jisukristum wañurqan, paypi kriyiqkunata uchanchiqmanda pirdunawananchiq, Tayta Dyustana kasushpa kawsananchiqllapa. Kanan shumaq nutisyanda yach'achiwaqninchiqmi, uchanchiqkunata yakuwanshina mayllawashqa kanchiq. ²⁷ Chayshinam rurarqan, paypa ñawpambi mana nima uchayuq shumaq nubyashina kananchiqllapa. Chayshina ancha llipyaq yuraq mudanayuyqshina kaptinchiqllapam, shumaqta rin ch'ayachiwaqninchiq. ²⁸ Chayri qamkunapis warmikita ancha kuyay, kikin kwirpuykita kuyashqaykishina. Chaqa suq runa warminda ancha shumaqta kwidashpaqam, pay kikin kwidakaykan. ²⁹ Chaqa manam pipis kwirpunchiqtaqa ch'iqninchiqchu. Ashwanmi shumaqta kwidashpa, imatapis mikushpa kawsanchiqllapa. Chayshinallam Sifurninchiq Jisukristupis paypi kriyiqkunata shumaqta kwidawananchiqllapa. ³⁰ Chaqa paypi kriyishpaqam, paypa kikin kwirpunshinana kashpa, paypa aychanshina, tullunshina kanchiqllapa. ³¹ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: "Suq runa warmikushpaqa, taytanda, mamanda dijashpa, warminwana kawsanqa. Kanan ishkay kashpapis, suq kwirpushinallana kanqa", nishpa.* ³² Chay nishqandaqam mana pipis atishqachu ancha allita intyindiya. Chaqa manam rimanchu runa warmi kasarananlachu. Ashwanmi rimambis, Jisukristu paypi kriyiqkunawan tandakaptinchiq, paywan suq kwirpushinallana kananchiqllapa, nishpa. ³³ Chaymi niykillapa: Yumbay runakuna ancha kuyanqa warminda kikin kwirpunda kuyashqanshina. Warmikunapisri qosanda rrispitanqa.

6

¹ Wambrakuna, Jisukristupi kriyishpaqa, taytaykita, mamaykita allita kasuyllapa. Chayshina kasushpaqam, allita ruraykangillapa. ² Chaqa Tayta Dyuspa punta liyinmi kayshina nin: "Taytaykita, mamaykita rrispi-tayllapa", nishpa. Chay liyta niwaqninchiqmi, suq shumaq primyuta kayshina ufrisiwashqa kanchiq: ³ "Taytaykita, mamaykita kasuptikiqam, ancha rini yanapashuq, kushikushpa, achka watakunata kay mundupi kawsanaykipaq", nishpa.*

⁴ Qamkuna taytakanapis, wambraykikunata ama piñachiylapachu. Ashwanri shumaqta yach'achishpa kunashpa, kriyayllapa, Jisukristupi kriyanllapa.

⁵ Qamkuna randishqa kriyadukuna, patrunkita manchashpa, allita rrispitashpa kasuyllapa, Jisukristuta kasuykangimanshina. ⁶ Chayri chay patrunki rikashuptin ichu mana rikashuptimbis, allita trabajayllapa. Piru amar trabajaychu chay patrunkiwan allita kidanaykillaqa. Ashwanri

* 5:31 Génesis 2.24 * 6:3 Éxodo 20.12

Dyus munashqanda rurashpa, tukuy shunqo allita trabajay, Jisukristu-paq trabajaykangimanshina. ⁷ Chayshina kushikushpa, patrunnikita allita yanapashpaqar, Jisupaqshina trabajay, ama runakunapaqllachu. ⁸ Chaqa randishqa kriyadu ichu libri runa kashpapismi, allita yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi rin pagarawaqinchiq alli rurashqanchiqpaq, nishpa.

⁹ Qamkuna patrungunapis, randishqa kriyaduykikunata ama nimatapis manchachishpachu, shumaqta kamachiy. Chaqa syilupim kan yumbayn-inchiqpa patrunninchiq. Payqam mana ni pitapis sawachashpachu, yum-bayninchiqta ancha allita rin jusgawaqinchiq.

Dyuspa armangunawanri dyabluta kallpachishunllapa

¹⁰ Kananri kriyiq masitakuna, Jisukristuman mañakushunllapa, pudirninwan yanapawaptinchiq, uchakunata binsinanchiq. ¹¹ Manchu suldadukuna kuntrangunata binsinanllapaqa, jirrumanda kaskuta rurakushpa, jirrumanda chilikinda rurakushpa, armangunawan pilyanllapa. Chayshinallar noqanchiqkunapis Tayta Dyusmanda armangunatashina ch'askishunllapa, dyablu ama ingañawananchiq. ¹² Chaqa noqanchiqkunaqam mana pilyaykanchiqchu runa masinchiqkunawan. Ashwanmi pilyaykanchiqqa chay jwirsayuq, pudirniyuq, kamachikuq dyablukunawan, tutayaqpi puriq kamachikuqkunawan. Paykuna ingañaptinmi, kay pachapi achka runa warmi tutayaqishina puriykanllapa. Chay kamachikuq dyablukunam altupi bwilaq dyablukunatapis kamachinllapa. ¹³ Chayri Tayta Dyusmanda yumbay chay armangunatashina ch'askishunllapa, chay dyablukunamanda atinanchiq washakayta. Chayshina ruraptinchiqqa, chay dyablukunaqa suq diya munashpa binsiwayninchiqta, mana rinllapachu atiq.

¹⁴ Chayri allip kaqtalla kriyishpa, rimashpaqa, suldadukuna wach'ukunda rurakuqshina kashunllapa. Chayshinar allitalla rurashpa, jirrumanda chilikiyuqshina kashunllapa. ¹⁵ Listur kashunllapa, Jisupa shumaq nutisyanada yach'achikunanchiq, suqkunapis Dyuswan alliyananllapa. Chaqa chay shumaq nutisyanqam noqanchiqpaqqa suldadupa sapatungunashina. ¹⁶ Yumbay kusasmandam masta balin Jisukristupi allita kriyinanchiqllapa. Chayshina kriyishpaqam, suq iskudu tabla layata piskaykanchiqmanshina washakananchiq. Chaqa dyabluqam ancha munan dañachiwayninchiqta, rumikunawan sitawanchiqmanshina. Piru Jisukristupi allita yuyakushpaqam, chay iskudu tabla layawan atinchiq arkayta, ama ch'ayachiwananchiq. ¹⁷ Tayta Dyusmi washawanchiqllapa, suq suldadu jirrumanda kaskunwan washakaqshina. Tayta Dyus nishqanqam atun kuchillushina. Chayri Dyuspa Santu Ispiritunmunda yach'akushun Dyus nishqanda, dyabluta maqashpa, binsinanchiq. ¹⁸ Piru Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptin, allita yuyashpa, mana shaykuq mañakuyllapa yumbay kriyiq masinchiqkunapaq.

¹⁹ Noqapaqpis mañakuyllapa, Tayta Dyus yanapawanambaq, ama manchashpachu, ashwan ancha allita Jisukristupa pakadu nutisyanada yach'achikunay. Chaqa unaymandapacham mana pipis intyindishqachu: (Tayta Dyusmi qamkuna mana isrraylinu kaqkunatapis munan washashuyllapata, nishpa.) ²⁰ Kanan Tayta Dyusmi numbrawashqa, rrimplasun rimanaypaq chay shumaq nutisyanada. Chayraykum kay karsilpi kadinakunawan watadu kani. Chayri Tayta Dyusta noqapaq rrugayllapa, ama nimata manchashpachu, paypaq yach'achikunay.

Pabulum dispidikarqan

²¹⁻²² Kuyashqanchiq kriyiq masinchiq Tikikum ancha allita yanapawashqa, Jisukristupaq yach'achikunay. Chaymi payta rini kach'amuq, qamkunata animachishunan: "Masanchiq Pablum karsilpiqa kayshina kawsaykan", nishpa.

²³ Kriyiq masitakuna, ancham mañakuni, Taytanchiq Dyus, Siñurninchiq Jisukristupis tukuy imapi qamkunata yanapashunan, kushikushpa, kuyanakushpa, Dyuspi allita yuyakunaykillapa. ²⁴ Chayshinam mañakuni, Tayta Dyus yumbay allin kriyiq masinchiqkunata ancha yanapanambaq. Chaqa paykunaqam mana shaykuq Siñurninchiq Jisukristuta kuyaykan. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN FILIPUS LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (FILIPINSIS)

¿Pitaq karqan San Pablu? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam iskibrirqan Filipus llaqtapi tiyaq kriyiq masingunaman. Filipusqam rrumanukunapaqqa ancha baliq llaqta karqan. Chay llaqtaqam prubinsya Masiduñapi karqan. Chayman Pabluqa rishpa, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikurqan. Masta yach'ananchiq chay filipusinu kriyiqkunapaq, liyishun Ichus 16.6-40.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam karsilpi karqan. Chaymi chay Filipuspi tiyaq kriyiq masingunaqa chaypaq yach'ashpa, munarqanllapa qellaywan ichu suq laya kusaskunawan Pablutaqa yanapayta. Chaymi Ipafrudituta Pabluman kach'arqanllapa, chay kusakunata apanambaq. Chaymandaqam Pabluqa kay kartata iskibrirqan, chay filipusinu kriyiq masingunata ancha pagikunambaq, chay rrigalukunata kach'ashqanllaparayku. Paykunataqam animachirqambis, Jisukristupi ancha allita kriyinanllapa. Chayshina iskibrishpaqam, Ipafrudituta kach'arqan, kay kartata apananllapa filipusinu kriyiq masingunaman.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Flp 1.1-11; 4.10-23 niwanchiqllapa, Pablu filipusinu kriyiq masingunata ancha pagikushqambaq, Dyusman paykunapaq ancha mañakushqambaq.

Flp 1.12-30 niwanchiq, Pablu karsilpi kashpapis, yach'arqan: Suqkunam Jisukristupaq yach'achikuykanllapa, nishpa. Chaymi ancha kushikurqan. Niwanchiqpismi, Jisukristupi kriyishpaqa, ancha ñakashpapis, ama disanimakananchiq.

Flp 2.1-18 niwanchiq, Jisukristushina umildi kananchiqllapa.

Flp 2.19-30 niwanchiq, Timutiya, Ipafrudituta Pabluta ancha yanapashqambaq.

Flp 3.1-4.9 niwanchiq, Jisukristuta yuyayninchiqpi riqsishpa, allita kasunanchiq, ama pilyanakunanchiq, ashwan kushikushpa kawsananchiqllapa.

Pablum napaykurqan filipusinukunata

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa Pablum masanchiq Timutiyaqan Jisukristupa sirbikuqnin kanillapa. Chaymi kay kartata kach'amuni qamkuna Filipus llaqtapi tiyaq kriyiq masiykunaman. Chaqa qamkunaqam Jisukristupi allipta kriyishpa, Dyuspa wambrangunana kangillapa. Chaymi ubispuykikunata, dyakunuykikunata, yumbay qamkunata napaykuykillapa. ² Mañakunim Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristumambis, tukuy imapi qamkunata yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Pablum Dyusman mañakurqan kriyiq masingunapaq

³ Kriyiq masitakuna, kada bwilta qamkunata yuyashushpam, Dyusman ancha pagikuni qamkunapaq. ⁴⁻⁵ Kanan qamkunapaq Dyusman mañakushpaqam, ancha kushikuni. Chaqa Jisukristupi kriyishqayki

diyamandapacham kanangaman qamkunaqa ancha yanapawashqa kangi, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikunaypaq. ⁶ Kanan allitam yach'ani: Tayta Dyusmi qamkunata yanapashushqa, paypi kriyishpa, pay munashqanda ruranaykillapa. Chayshinallam mana shaykuq rin yanapashuqlapa, mas allita mas allita pay munashqanda rurashpa, kawsanaykillapa, Jisukristu shamunan diyakaman. ⁷ Chaymi ancha balin, tukuy shunqo qamkunata kuyashunaypaq. Chaqa kay karsilpi kaptiy ichu libri kaptiypis, qamkuna ancha yanapawangi, kuyawagninchiq Tayta Dyuspa shumaq nutisyanda awturidarkunapa ñawpambi yach'achikunay: “Kay nishushqayqam allip”, nishpa. ⁸ Kanan Tayta Dyusmi yach'an: Churiy Jisukristu yanapaptinmi, Pabluga tukuy shunqo filipusinukunata ancha kuyan, nishpa. ⁹ Chaymi Dyusman mañakuni, chay ancha kuyakushqaykimanda masta kuyakunayki, allita Dyusmanda yach'akushpa, ancha yach'ayniyuq kanaykillapa. ¹⁰ Mañakunipismi, ancha allita yach'anaykillapa, imam alli, imam mana allichu, nishpa, Jisukristu shamuptin, ama nima uchayuq kanaykillapa, ¹¹ ashwan Jisukristu yanapashunan, yumbayta allita rurashpa kawsanaykillapa, yumbay rikashuqkuna Tayta Dyusta alabananllapa.

Jisukristupi kriyishpaqam, mushuq bidayuqna kanchiqllapa

¹² Kriyiq masitakuna, noqa Pabluta karsilawaptinllapam, mas achka runakuna, warmikuna Jisuspa shumaq nutisyanda uyashqallapa. ¹³ Chaqa gubyirnu Sesarpa yumbay kwidakuq suldadunguna, kay atun lagtapi yumbay tiyaqkunapismi yach'anllapana: Pablutaqam karsilashqallapa, Jisukristupaq yach'achikuptin, nishpa. ¹⁴ Kanan kay karsilpi kashpa, mana nimata manchashpachu, Jisukristupaq yach'achikuptyimi, ancha achka kriyiq masinchiqkunapis, manana manchashpachu, Jisukristupaq masta yach'achikuykan.

¹⁵ Allibmi wakingunaqa imbidyawashpa, munashpa binsiwayta, Jisukristupaq yach'achikuykan. Piru suqkunaqam, allin shunqoyuq kashpa, munashpa yanapawayta, Jisukristupaqqa yach'achikuykan. ¹⁶⁻¹⁷ Paykunaqam kuyawashpa, yach'anllapa: Tayta Dyusmi Pabluta numbrashqa, shumaq nutisyanda yach'achikunan. Chaymi karsilpina kidashqa, nishpa. Chay imbidyawaqkunaqam Jisukristupaq yach'achikushpaqa yuanllapa: Pablu karsilpi kaptinqar piñachishun, paypa rrimplasun yach'achikushpa, nishpa. ¹⁸ Piru manam piñakunichu. Chaqa allin shunqoyuq kashpa, ichu mana allin shunqoyuq kashpapismi, Jisukristupaq yach'achikuykanllapa. Chaymi ancha kushikuni. Kanan mastam rini kushikuq, ¹⁹ qamkuna Dyusman noqapaq mañakuptiki, Jisukristupa Santu Ispirirun yanapawaptin washakanaypaq. ²⁰ Piru wañushpa ichu kawsashpapis, ancha munani Jisukristupaq yach'achikuyta, mana nimatapis penqakushpachu ni manchashpachu, achka runa, warmi payta alabananllapa. ²¹ Chaqa kawsashpaqam, kay bidapi Jisukristuta rini alabaq. Piru wañushpaqam, suq bidapiqa paywan kawsashpa, rini alabaq. Chaymi noqapaqqa alli kanman wañunaypaq.

²² Piru manaraq wañushpaqam, mastaraq atiyman Jisukristupaq yach'achikuyta. Chaymi mana yach'anichu: Mayqanmi mas allin, kawsanaypaqraq ichu wañunaypaqna, nishpaqa. ²³ Chaqa noqapaqam allina kanman wañunaypaq, Jisukristuwanna kanaypaq. Piru noqapaqam mana yach'anichu: Mayqanmi mas alli, nishpa. ²⁴ Chaqa qamkunapaqqa mas alli kanman kawsanaypaqraq, Jisukristupaq mas allita qamkunata yach'achishunay. ²⁵ Chaymi yuyakuni: Rinim kawsaqraq, qamkunata animachishunay, kushikushpa, mas allita Siñurninchiqi kriyinyakillapa,

nishpa. ²⁶ Chaymi Jisukristu kay karsilmanda surqowaptin, mushuqmanda qamkunawan karinaypaqqa, ancha kushikushpa, payta ringillapa alabaq.

²⁷ Piru mastam rrugaykillapa, Jisukristu nishqanshina kawsanaykillapa. Chayshina kawsapikillapaqam, qamkunaman shamushpa ichu mana shamushpapis, rini yach'aq: Suq yuyayllam mana shaykuq yanapanakuykan, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikushpa, nishpa.

²⁸ Chaqa Tayta Dyusmi rin yanapashuqllapa, chay kuntrashuqkunata ama nimatapis manchanaykillapa. Chaymi chay kuntrashuqkunata rinllapa yach'aq: Jisuspi mana kriyishpaqam, rinchiqllapa chingaq, nishpa. Piru qamkunaqam ringillapa yach'aq: Dyusmi rin washawaqninchiq, nishpa.

²⁹ Chaqa ancham balin qamkuna Jisukristupi kriyinaykillapa. Piru ancham balimbis chayshina kriyishqaykirayku, qesachadu kashpa, ñakanaykillapa. ³⁰ Chaymi kananqa qamkunapis noqashina Jisukristupaq yach'achikuptiki, payta kuntraqkuna qamkunatapis qesachashungi. Manchu qamkunapa pullayki kashpa, qesachadu kaptiy rikawarqaykillapa. Kanan qamkunaqam yach'angillapa: Pabluqam karsilpi ancha ñakashpapis, Jisukristupaq mana shaykuq yach'achikuykan, nishpa.

2

Jisukristushinar umildi kashunllapa

¹ Manchu Jisukristupi kriyiptikiqa, payqa qamkunata ancha animachishungi. Ancha kuyashushpam, tukuy imapi qamkunataqa kunswilashungi. Paypa Santu Ispiritumbismi qamkunata tukuy imapi yapachashungi. Tayta Dyuspismi ancha kuyashushpa, llakipashungi.

² Chayri qamkunapis kuyanakushpa, suq yuyaylla kashpa, suqwan suqwan ancha shumaqta kawsayllapa, masta kushichiwanayki. ³ Amar palanganuqa kayllapachu. Amar rurayllapachu qamlla munashqaykitaqa. Ashwan umilidi kashpa yuyayllapa: Suqkunaqam ancha balin maski noqamanda, nishpa. ⁴ Amar yuyayllapachu qamkunapaqllaqa. Ashwan suqkunapaqpis yuyayllapa: ¿Imam mas alli paykunapaq? nishpa.

⁵ Chayri qamkunapis Jisukristu yuyashqanshinalla yuyayllapa. ⁶ Manchu payqa syilupi Tayta Dyuswan kashpaqa, Taytanshina ancha baliq kamachikuq Dyus karqan. Piru manam nirqanchu: “Taytayshinallam kashaq”, nishpaqa.

⁷ Ashwanmi tukuy imata dijashpa, kay mundupi nasirqan, umildi yanapakuq runa kanabaq. ⁸ Chayshina umildi runa kashpam, Tayta Dyusta tukuy imapi kasushpa, suq kruspi penqakuypaqta wañurqan. ⁹ Chayshina wañuptinmi, Tayta Dyusqa kawsachimushpa, ancha pudirniyuq kamachikuqta rurarqan, yumbay awturidarmanda mas kamachikuq kanabaq.

¹⁰ Chaymi syilupi yumbay kaqkuna, kay pachapi yumbay tiyaqkuna, kay pachapa warambi yumbay kaqkunapis Jisuspa ñawpambi rinllapa qonqorikuq, payta rrispitashpa. ¹¹ Chayshina qonqorikushpaqam, yumbaypa ñawpambi ninqallapa: “Jisukristum tukuy ima kaqpa kamachikuqnin”, nishpa, Tayta Dyustapis alabananllapa.

Jisuspi kriyiqkunaqam michakunashina

¹² Ancha kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa qamkunawan kashpa kunashuptiymi, tukuy tyimpu allita kasuwarqaykillapa. Kanan qamkunamada karupi kaptiypisri, allita kasuwayllapa. Umildi kashpa, imashinapis kamakayllapa washakanayki. Chayri manchayllapa: Uchata rurashpakish, Dyusmanda akra kayman, nishpa. ¹³ Piru Dyus kikinmi qamkunata animachishungi, pay munashqanda qamkunapis munanaykillapa. Chayman daqam yanapashungillapa, chay munashqanda rurana ykillapa.

¹⁴ Chayri ama kijakushpachu ni anyanakushpachu, tukuy imata shumaqta rurayllapa, ¹⁵⁻¹⁶ Dyuspa mana uchayuq wambranguna kanaykillapa. Chaqa chayshina kay mundupi ancha uchayuqkunapa ukumbi kawsapikillapaqam, paykunapis animakanmanllapa, Dyusta kasunanllapa. Chaqa paykunaqam uchangunarayku tutayaqpishina kawsaykanllapa. Piru qamkuna Dyuspa kawsachikuq nutisyanda paykunata yach'achishpaqam, lusirukunashina llipyaykangillapa paykunapaqqa. Chaymi Jisukristu shamuptinqa, noqaqa ancha rini kushikuq qamkunapaq: Manam yanqachu chay Filipusmanda kaqkunata yach'achishqa kani, nishpa. ¹⁷ Kanan qamkuna Jisuspi allita kriyishpam, Dyusta allita kasushpa, kawsaykangillapa. Chaymi noqaqa ancha kushikuni, yawarniyta ich'ashpa, wanchiwanan kaptinllapapis. Chaqa suq animal ufrindapaq wanchishqandashina munaptinllapa wanchiwaytapismi, kushikushpa qamkunata animachiykillapa. ¹⁸ Chayshinallar qamkunapis kushikushpa, noqata animachiwayllapa kushikunaypaq.

Pablum yuyarqan kach'ayta Ipafrudituta Timutiuyutapis Filipus llaqtaman

¹⁹ Siñurninchiq Jisus munaptinmi, utqa kach'amushaq qamkunaman kriyiq masinchiq Timutiuyuta. Chayshina qamkunamanda kutimushpa willawaptin: “Kayshinam chay Filipus llaqtapi kawsaykan”, nishpaqam, noqaqa ancha rini kushikuq. ²⁰ Manam kanchu suq yach'achikuq masiy kay Timutiuyushinaqa. Chaqa payqam noqashinalla yuyashpa, ancha munan qamkunata yanapashuyta, allita rurashpa, kawsanaykillapa. ²¹ Piru achka yach'achikuqqam paykuna munashqandalla ruranllapa. Manam ruranllapachu Jisukristu munashqandaqa. ²² Piru qamkunaqam allita yach'angillapa: Masanchiq Timutiuyum ancha allita Pabluta yanapashqa, nishpa. Chaqa payqam churiyshina noqawan pulla Jisuspa shumaq nutisyanda ancha yach'achikushqa. ²³ Chaymi munani qamkunaman kach'amuyta. Piru puntatam munani yach'ayta: ¿Imam rin pasawaq? nishpa. Chay yach'ashqay urasmi Timutiuyutaqa rini kach'amuq. ²⁴ Piru yuyakunim: Jisukristum yanapawanqa, kay karsilmanda llugshishpa, utqa shamunaypaq watukushuqllapa.

²⁵ Munanin kach'amuyta kuyashqay kriyiq masinchiq Ipafruditutapis. Chaqa qamkuna kikiyim payta kach'amurqayki, noqata yanapawanambaq. Payqam ancha allita yanapawaykan, dyabluta binsishpa, Jisuspaq yach'achikunaypaq. ²⁶⁻²⁷ Piru payqam ancha qeshyaq kashpa, wafuykarqanna. Chaymi chaypaq yach'apikillapa, payqa ancha llakishpa nirqan: “Chay kriyiq masiykunach'i noqapaq anchana llakiykanllapa”, nishpa. Chayraykum ancha munashqa shamuyta qamkunaman. Allibmi payqa ancha qeshyaq karqan. Piru Tayta Dyusmi payta, noqata llakipawashpa, yanaparqan kach'akanambaq, ama ashwamba llakinaypaq. ²⁸ Chaymi Ipafrudituta ancha munaptin rikashuyllapata, kach'amuykani, payta rikashpa kushikunaykillapa, noqapis amana paypaq llakinaypaq. ²⁹⁻³⁰ Chayri pay qamkunaman ch'ayamuptinqa, ancha kushikushpa, payta ancha rrispitashpa, Jisuspa shutimbi shumaqta ch'ayachiyllapa. Chaqa payqam yach'ashpa: Chay karsilpiqum atini wafuyta, nishpapis, kayman shamurqan yanapawanambaq. Chaymi yaqqa wafurqan. Chaqa qamkunaqar karu llaqtapi kashpa, mana atirqaykillapachu yanapawayta.

3

¹ Kriyiq masitakuna, Siñurninchiqi allita yuyakushpa, kushikushpa kawsayllapa. Manam shaykunichu kayshina achka kutinda qamkunata kunashunaypaqqa. Chaqa chayshina Jisukristupaq allita yach'aptikiqam, mana pipis ingañashunqachu. ² Chayri kwidakayllapa yumbay mana baliq yach'achikuqmanda. Paykunaqam dañachikuq allgokunashina. Chaqa yach'achikunllapam: Kwirpumbi siñalniyuq kaqkunallash Dyuspa wambrangunaqa, nishpa. Manam chayshinachu. ³ Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun yanapawaptinchiq, noqanchiqkunaqa Dyusta adurashpa, Jisukristupi kriyishpa, Dyuspa wambrangunaqa kanchiqllapa. Chaymi kushikunchiqllapa. Mananam kriyinchiqllapachu: Kwirpumbi siñalta rurashpa ichu suq kustumbrikunata rurashpam, Dyuspa wambranguna kanchiqllapa, nishpa. ⁴ Piru Jisuspi manaraq kriyishpam, noqapis ancha pandarqay. Chaqa yuyarqaymi: Kwirpuypi siñalniyuq kashpa, isrraylinukunapa duktrinanda kasushpam, noqa kikiylla atini washakayta, nishpa. Kanan yumbay isrraylinumandam noqa masta yuyakurqay chay kustumbrikunapiqa. Manam pipis binsiwaqchu. ⁵ Chaqa 8 diyasniyuq kaptiyimi, kwirpuypi siñalta rurarqanllapa. Chaymi ancha lijitimu isrraylinu kani. Taytay, mamay, agwiluykunapismi Isrrayilmandalla karqanllapa. Chaqa chay alma Binjamimba atun ayllunmandam kani. Farisiyukunapa duktrinandam ancha allita sigirqay. Chaymi Muysispa liyningunata ancha allita kasurqay. ⁶ Chayshina ancha allita kasushpa kawsaptiyimi, mana pipis atiqchu anyawaytaqa. Kanan chay liykunapi yuyakushpam, Jisuspi kriyiqkunata ch'iqnishpa, ancha qesacharqani. ⁷ Piru kananqam Jisukristupi kriyishqayrayku, tukuy chay rurashqaykuna noqapaqqa manana balinchi. ⁸ Chaymi bidaypi Jisukristu tukuy imamanda noqapaqqa masta balin. Chayraykum noqaqa tukuy chay munashqaykunata dijashqana kani, Siñurniy Jisukristuta yuyayniypi mas allita riqsinaypaq. Chaymi chay munashqaykunaqa noqapaqqa ancha millanaypaq mapashinana kidashqa, ⁹ Jisukristuta masta kuyanaypaq. Chayraykum manana kriyinchu: Muysispa liyningunata kasushpam, atini washakayta, nishpaqa. Ashwanmi yach'ani: Jisukristupi alipta kriyiptiyimi, Tayta Dyus yumbay uchaykunamanda pirdunawan, nishpa. ¹⁰ Chaymi Jisukristuta yuyayniypi riqsishpa, paypa pudirninwan Dyusta kasushpa, munani kawsayta, Jisukristushina padisinaypaq. Chaqa Tayta Dyusmi paytaqa wafushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinam noqapis munani yanapawanambaq, payta allita kasunaypaq, awnki Jisustashina noqata wanchiwaptinllapapis. ¹¹ Chayshina munaptinllapa wanchiwaytapismi, Dyuspi yuyakuni: Suq diyam noqatapis rin kawsachiwaq, nishpa.

Pablum munarqan Jisusta allita kasuyta

¹² Manam ninichu: Jisukristushinam kani, nishpaqa. Chaqa noqaqam yach'ani: Manaraqmi payshinachu kawsani, nishpa. Piru payqam washawashqa, payshina kawsanaypaq. Chaymi tukuy ima atishqayta rurani, pay munashqanshina kawsanaypaq. ¹³ Kriyiq masitakuna, noqaqam mana ninichu: Jisukristu munashqanshinallam kawsaykani, nishpaqa. Piru tukuy ima chay unay rurashqaykunataqam dijashqana kani. Kananqam tukuy ima atishqayta ruraykani Jisukristu munashqanshina kawsanaypaq. ¹⁴ Chaqa Tayta Dyusmi kumbidawanchiq, syiluman apawaqinchiq, primyunchiqta qowananchiqllapa, Jisukristuta mana shaykuq sirbiptinchiq. Chaymi noqaqa tukuy ima atishqayta ruraykani, chay primyuta ch'askinaypaq.

¹⁵ Chayrayku Jisuspi yumbay ancha allita yuyakuqkuna chay nishushqayshina yuyashunllapa. Wakinnikikuna suq layata yuyaptikiqam,

Tayta Dyus rin intyindichishuq. ¹⁶ Piru yumbay yach'akushqanchiqta mana shaykuq kasushunllapa, suq duktrinayuqla suq yuyayniyuqla kashpa.

¹⁷ Kriyiq masitakuna, qamkunawan kashpa shumaqta kawsaptiyimi, alita rikawarqaykillapa. Chayri kananqa noqashina, chay suq kriyiq masinchiqkunashina qamkunapis Dyusta allita kasushpa, kawsayllapa. ¹⁸ Piru achka runakunam Jisukristuta kuntrashpa, mana kriyinnllapachu: Paymi kruspi wañushpa, atin washawayninchiqta, nishpa. Chaymi noqa waqashpa, achka kutinda qamkunata kunashushqayshina, suq kutinda niriycillapa: “Chay kuntraqkunataqar ama kasuyllapachu”, nishpa. ¹⁹ Chay laya runakunataqam Tayta Dyusqa rin chingachiq. Chaqa allip Dyusta mana munashpa kasuytam, paykunapa kwirpun munashqandalla rurashpa kawsanllapa. Pengakuypaq kusaskunata rurashpawisi, mana pengakushpachu, ashwan alabakanllapa. Kay mundupa yumbay kusasnimbillam yuyanllapa. ²⁰ Piru yumbay noqanchiqpaqam kan suq llaqtanchiq anaq sylupi. Chaymi shuyaykanchiqllapa, Siñurninchiq Jisukristu waqmanda shamunangaman washawananchiq. ²¹ Chayshina shamushpam, tukuy laya pudirniyuq kamachikuqta binsishpa, tukuy ima kaqta rin kamachiq. Kay kwirpunchiq wañunambaq kaqtapismi chay pudirninwan rin kambayq, paypa shumaq kwirpunshina kashpa, amana wañunanchiqllapa.

4

Jisuspi kriyishpaqa, kushikushunllapa

¹ Ancha kuyashqay kriyiq masitakuna, qamkuna ancha kushichi-washpaqam, shumaq primyuyshina kangillapa. Chaymi ancha munani rikashuyllapata. Kanan ancha kuyashushpam kunaykillapa, Jisuspi mana shaykuq yuyakunaykillapa.

² Kayshinam nini chay kriyiq panisitanchiq Ibudyata, Sintikatapis: Jisuspi allipta kriyishpaqam, alliyayllapa, suq yuyayniyuqla kanaykillapa.

³ Ancha allin yach'achikuq masisitu, qamtapismi rrugayki, chay ishkey paninchiqkunata yanapanayki alliyananllapa. Chaqa paykunaqam noqawan pulla padisishpa, ancha yanapawarqan, Jisuspa shumaq nufisyanda yach'achikunay. Masanchiq Klimintipismi suq masanchiqkunawan noqawan pulla chayshina yach'achikurqanllapa. Paykunapa shutingunatam Tayta Dyusqa iskibrishqana librumbi, tukuy tyimpu paywan kawsananllapa.

⁴ Qamkuna Jisukristupi kriyishqaykirayku, tukuy tyimpu kushikuyllapa. Mushuqmandam niriycillapa: ¡Kushikuyllapa! nishpa. ⁵ Qamkunapura tukuy shungo kuyanakuyllapa, yumbay runakuna warmikuna intyindinambaq: Jisuspi kriyiqkunaqam ancha shumaqta kawsanllapa, nishpa. Chaqa Siñurninchiq Jisukristum sirkana. [Nuta: “sirkana” munan niyta ichu: “sirkana tyimpun shamunambaq” ichu “sirkanchiqpi payqa”, nishpa.]

⁶ Chayri ama nimapaq llakishpachu, ashwan Tayta Dyusman tukuy imapaq mañakuyllapa. Chayshina mañakushpaqar, payta pagikuyllapa.

⁷ Chayshina Jisukristupi allita kriyiptinchiqmi, Tayta Dyusqa ancha kunswilawanchiq, ama ancha llakinanchiqllapa. Piru pay ancha pudirniyuq ancha yach'ayniyuq kaptinmi, noqanchiqkunaqa mana atinchiqchu allita intyindiya: ¿Imashinam ancha kunswilawanchiq? nishpa.

Allin yuyayniyuqllar kashunllapa

⁸ Kriyiq masitakuna, kay nishushqayta ushyanaypaqmi kunaykillapa, allin kusaskunapilla yuyanaykillapa. Chayri yuyayllapa tukuy ima allip kaqpilla, allita ruraqpilla, suqkunata rrispitaqpilla, mana nima uchayuq

kaqpillla, allin famayuq kaqpillla. Chaqa ima kaptin kushikunanchiq, ichu allin runakuna kaptin, paykunata alabananchiq, chay shumaq kaqkunapilla yuyayllapa.

⁹ Yumbay yach'achishushqayta allita rurayllapa. Chaqa Dyuspaq yach'achikuptyimi, qamkuna allita uyawarqayki; allita ruraptyimi, qamkuna allita rikawarqayki. Chayri qamkunapis chayshinalla allita rurashpa kawsayllapa. Chayshina kawsaptillapam, Tayta Dyus kunswilawaqinchiq qamkunapa pullayki rin kaq.

Pablum pagikurqan filipusinukunata

¹⁰ Suq tyimpupi qamkuna ancha yanapawayta munashpapismi, mana atirqaykillapachu ufrindaykita kach'amuwayta. Piru kananqam noqata yuyawashpa, ufrindaykita kach'amuwashqa kangillapa. Chaymi noqa ancha kushikushpa, Siñurninchiq Jisukristuta ancha pagikuni. ¹¹ Piru chayta nishushpaqam, mana nimatapis mañaykillapachu. Chaqa mana nimayuq kashpa ichu achka imayuq kashpapis, yach'akushqana kani kushikuyta. ¹² Chaymi achkata mikushpa ichu ashlitata mikushpapis kushikuni. Achka imayuq kashpa ichu mana nimayuq kashpapismi, yach'akushqana kani kushikushpalla kawsayta. ¹³ Chaqa Jisukristu yanapawaptinmi, tukuy imata atini rurayta. ¹⁴ Piru padisiptiyqam, qamkuna yanapawashpa, ancha allita rurashqallapa kangi.

¹⁵ Filipusinu kriyiq masitakuna, qamkunaqam allita yach'angillapa: Pablum prubinsyanchiq Masiduñamanda suq llaqtakunaman rirqan, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq, nishpa. Chay llaqtakunaman riptiyimi, qamkunalla yach'achishushqaypaq agradisiwashpa, ufrindakunata kach'amuwarqayki. ¹⁶ Chaymandaqam Tisalunika llaqtapi kaykaptiy, kutin kutin ufrindakunata noqaman kach'amurqayki mantyinikanaypaq. ¹⁷ (Tukuy chaykunapaqmi ancha pagikuykillapa.) Piru manam mañaykillapachu, mas ufrindakunata noqaman kach'amunaykiqa. Ashwanmi chay ufrindaykita qowashqaykirayku, munani Tayta Dyus suq shumaq primyuta qamkunata qoshunambaq. ¹⁸ Chaqa chay ufrinda Ipafrudituwan qamkuna kach'amushqaykitam ch'askishqa kani. Chaymi ufrindaykillapa ancha yanapawaptin, mana nimapis faltawanachu. Chay ufrindaykita kach'amuptikim, Tayta Dyusqa ancha kushikushqa. Chaqa paypaqqam suq mishki mutkina insinsyushina kashqa. ¹⁹ Kanan payqam Churin Jisukristuwan tukuy imayuq kashpa, syilumanda ancha achkata rin qoshuqllapa, ama nimapis faltashunanllapa. ²⁰ ¡Taytanchiq Dyusqam tukuy tyimpupaq alabashqa kanqa! ¡Chayshina kanqa!

Pablum dispidikarqan

²¹ Yumbay kriyiq masinchiqkunata niyllapa: “Pablum Jisukristupa shutimbi qamkunata napaykushungi”, nishpa. Noqawan kaypi kaq kriyiq masinchiqkunapismi qamkunata napaykushungi. ²² Yumbay kriyiq masinchiqpismi qamkunata napaykushungi. Piru yumbaymandam masta napaykushungi gubyirnu Sesarpa wasinmanda kaqkuna.

²³ Siñurninchiq Jisukristu tukuy imapi qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN KULUSAS LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (KULUSINSIS)

¿Pitaq karqan San Pabluga? Liyishun chay punta parti Rromanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay libruta? Kay kartataqam iskibrirqan prubinsya Asyapa Kulusas llaqtambi tiyaq kriyiq masingunaman. Chay Kulusasqam karqan chay Ifisu llaqtapa 150 kilumitrus karupi. Chay Kulusaspiqam tiyarqan nasyun Isrrayilmanda kaqkuna, nasyun Grisyamanda kaqkunapis. Kinsapch'i Pablu Ifisupi yach'achikuptin, wakin kulusas-inukuna Ifisuman rishpa, uyashpa, Jisukristupi kriyirqanllapa. (Liyishun Ichus 19.10.) Pablu karsilpi kaykaptinmi, yach'achikuq masin Ipafras chay Kulusaspi tiyaqkunataqa yach'achirqan Jisukristupaq. Chaqa Ipafrasmi Kulusaspi tiyaq. Chayshina Ipafras yach'achikuptinmi, Kulusaspi wakin tiyaqkuna uyashpaqa, Jisukristupi kriyirqanllapa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay kulusas-inukuna Jisukristupi chayraq kriyishpaqam, ancha kushikushpa tandakaqllapa, Dyusta adurananllapa. Chaymandaqam wakin runakunaqa llullakushpa, suq laya duktrinatanana yach'achirqan paykunata. Chaymi Ipafrasqa rirqan Pabluta tapuq tukuy chay yach'achikushqambaq. Pablugaq chaypaq yach'ashpaqa, kach'arqan kay kartata, kunashpa chay Kulusaspi tiyaqkunata, chay llulla yach'achikuqkunata ama kriyinanllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Kul 1.1-8 niwanchiqllapa, Pablu Kulusaspi tiyaqkunata napaykushqambaq, paykunata alabashqambaq, Dyusta allita kasushqanrayku.

Kul 1.9-2.5 niwanchiq, Jisukristuqam Dyuspa Churin kashqambaq; paypismi Taytan Dyusshina ancha pudirniyuq kashqambaq; Tayta Dyus Pabluta kach'ashqambaq, shumaq pakadu nutisyanda yach'achinambaq.

Kul 2.6-23 niwanchiq, Dyuspa wambranguna kashpa, Jisukristupi allita yuyakushpa, kawsananchiqllapa; ama dijananchiq, mana baliq duktrinayukuna ingañawananchiq.

Kul 3.1-4.6 niwanchiq, unay kawsashqanchiqshina amana kawsanananchiqllapa; ashwanri mushuq runa, mushuq warmi kashpa, suqwan suqwan kuyanakushpa, kawsananchiqllapa.

Kul 4.7-18 niwanchiq Pablu achka kriyiq masingunata napaykushpa, dispidishqambaq.

Pablum napaykurqan kulusas-inukunata

¹⁻² Kuyashqay kriyiq masitakuna Kulusas llaqtapi tiyaqkuna, noqa Pablum masanchiq Timutiyuwan kay kartata kach'amuni qamkuna Jisukristupi allita kriyiqkunaman. Chaqa Tayta Dyus munaptinmi, Jisuspa apustulnin kani, qamkunata yach'achishunaypaq. Chaymi Dyusman mañakuni, tukuy imapi qamkunata yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Pablum Dyusman pagikurqan kriyiq masingunapaq

³⁻⁴ Yach'ashqallapam kani: Qamkunash Siñurninchiq Jisukristupi ancha allita kriyishpa, yumbay kriyiq masinchiqkunata ancha kuyaykangillapa,

nishpa. Chaymi ancha kushikushpa, Siñurninchiq Jisukristupa Taytan Dyusta mana shaykuq pagikunillapa. ⁵ Chayshinam qamkunaqa Jisukristupa allip shumaq nutisyanda yach'akushpa, ancha kuyanakungillapa. Chaymi tukuy shungo kushikungillapa: Anaq syilupim paywan rinchiqlapa kawsaq, nishpa. ⁶ Chay shumaq nutisyata uyashpaqam, yach'akushqallapa kangi: Tayta Dyusmi allipta kuyawaqninchiq, ancha munan washawayninchigta, nishpa. Chay yach'akushqayki diyamandapacham Dyusqa qamkunata yanapashushqa, mas allita paypi kriyinaqkillapa. Chay shumaq nutisyataqam tukuy kay mundupi yach'achikuykanchiq. Chaymi qamkuna Jisukristupi kriyishqaykishina, achka uyakuqkunapis paypi kriyikanllapa. Paykunaqam Dyuspaq ancha atun kusichashina. ⁷ Chay kuyashqay yach'achikuq masiy Ipafrasmandam qamkunaqa Jisuspaq allita yach'akushqallapa kangi. Chaqa payqa Jisukristupa ancha allin sirbikuqnin kashpam, mana shaykuq yach'achishungillapa. ⁸ Payqam noqaykunataqa niwashqa: Santu Ispiritu Kulusamanda kaqkunata yanapaptinmi, paykuna yumbay kriyiq masinchiqkunata allita kuyanllapa, nishpa.

⁹ Chaymi chayshina qamkunapaq yach'ashqayllapa diyamandapacha, mana shaykuq Dyusman mañakunillapa, Santu Ispiritunwan qamkunata ancha yanapashunan, pay munashqanda allita yach'anaykillapa, allin jwisuyuyq, ancha yach'ayniyuyq kanaykillapa. ¹⁰ Chayshinaqam mañakunillapa, Siñurninchiq Jisukristu munashqanshina kawsanaykillapa, tukuy tyimpu payta kushichinaykillapa. Chayshina allitalla rurashpaqam, Tayta Dyusta shungoykillapapi mas allita ringillapa riqsiq. ¹¹⁻¹² Chaymi payman mañakunillapa, pudirninwan qamkunata yanapashunan, paypi ancha allita kriyishpa, payman pagikunaykillapa. Chayshina kriyishpaqam qesachashuptimbis, kushikushpa ringillapa agwantaq. Chaqa Dyuspa wambaranguna kaptinchiqmi, payqa kamashqa, Ilipayyaq luryapi irinsyayuyq kananchiqllapa. ¹³ Dyablum uchata rurachiwashqa qarqanchiq. Piru Tayta Dyusmi chay dyablumanda, uchanchiqmanda washawashqana kanchiq, kuyashqan Churin Jisukristutana kasunanchiqllapa. ¹⁴ Chaqa Jisukristu yawarninda ich'ashpa wañuptinmi, Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawaqninchiq, washawashqa kanchiq.

Jisus wañushpam washawarqanchiqllapa

¹⁵ Jisuspa Taytan Dyustaqam mana atinchiqchu rikayta, mana kwirpuyuyq kashqanrayku. Piru chayshina ispiritu kashpapisimi, Churin Jisukristutaqa kwirpuyuyqta nasichirqan kay mundupi. Chaymi Jisusta rikashpaqa, Tayta Dyustashina rikaykanchiq. Chayraykum Jisukristuqa tukuy ima rurashqanmanda masta balin. ¹⁶ Chaqa Tayta Dyusqam Churin Jisukristuta kwirpuyuyqta manaraq nasichishpa, kamachirqan:

—Ruray syluta, pachata, tukuy imandinda, rikaypaqta, mana rikaypaqta. Ruraypis tukuy laya kamachikuq anjilkunata, chay tukuy ima rurashqayki qamta kasushunanllapa, nishpa.

¹⁷ Chaqa, manaraq nima kaptinmi, Jisukristuqa qarqanna. Kanan kay pachata, syluta, tukuy imandinda pay kwidistaykaptinmi, mana chingancho; manaqash' tukuy ima chinganmanna. ¹⁸ Chayshinallam Jisukristu paypi yumbay kriyiqkunata kawsachishpa, shumaqta kamachiwanchiq. Manchu umanchiqqa yumbay kwirpunchiqta kamachin. Chayshinallam Jisukristu paypi yumbay kriyiqkunata shumaqta kamachiwanchiq. Chaqa payqam yumbay wañuqmanda puntata tukuy tyimpupaq kawsamushqa, tukuy ima rurashqanmanda mas allin kamachikuq kanambaq. ¹⁹ Jisukristuqam tukuy imapi Tayta Dyusshinalla. Chaqa Tayta Dyusqam chayshina munarqan

kanambaq. ²⁰ Kanan Tayta Dyusmi munashqa uchanchiqmanda washawayninchiqta. Chaymi Churin Jisusta kay pachaman kach'amurqan, yawarninda ich'ashpa kruspi wafushqanrayku, pirdunawananchiq. Chaymi kay pachapi, anaq syilupi yumbay tiyaqkuna Tayta Dyuswan atinchiqlapa alliyayta.

²¹⁻²² Unayqam qamkunaqa uchakunata rurashpaqa, Dyusta kuntrarqaykillapa. Chaymi Dyuspaqqa furastirukunashina karqaykillapa. Piru kananqam Jisukristu kruspi wafushqanrayku, paywan yumbay alliyaqtaqa tukuy uchanchiqkunamanda pirdunawashqa kanchiq. Chayshinam rurashqa, paypa ñawpambi manana nima uchayuqchu kananchiqlapa. ²³ Piru chayshina mana uchayuq kanaykipaqqa, Jisukristupa shumaq nutisyanda uyashpa, mana shaykuq paypi yuyakyullapa: Paymi rin washawaq, nishpa. Amar akrakaychu chay kriyishqaykimandaqa. Chaqa chay shumaq nutisyandam tukuy kay mundupi yach'achikuykanllapa. Chaytallam noqa Pablupis yach'achikuykani.

Tayta Dyusmi Pabluta numbrashqa karqan, Jisuspi kriyiqkunata yach'achinan

²⁴⁻²⁵ Kananqam noqaqa qamkunata yach'achishushqayrayku kay kar-silpi padisishpapis, kushikuni. Chaqa Jisukristupi yumbay kriyiqkunaqam paypa kwirpunshina. Chaymi ancha balin Jisukristushina chay kriyiq masinchiqkunapaq padisinaypaq. Chaqa Tayta Dyusmi numbrashqa, paypi kriyiqkunata tukuy ima pay nishqanda yach'achinaypaq. ²⁶ Tayta Dyusmi unaymandapacha paylla yuyashqandaqa mana pitapis nirqanchu. Piru kananqam paypi kriyiqkunataqa yach'achiwashqana kanchiq chay pakadu mana nishqandaqa. ²⁷ Chay pakadugam munan niyta: Dyusqash yumbayta munan washayta. Manash noqaykuna isrraylinu kaqkunatallachu munan washawayllapataqa, nishpa. Chaqa Churin Jisukristupa Ispiritunmi paypi yumbay kriyiqkunapi tiyan. Chaymi qamkuna mana isrraylinu kaqkunapis Jisuspi kriyishpaqa, luryapi paywan ringillapa kawsaq.

²⁸ Chaymi Dyus yanapawaptin, may atishqaykaman yumbayta kunashpa, yach'achinillapa Jisukristupaq, paypi tukuy shunqo kriyinanllapa, Dyuspa ñawpambi ancha allin, ancha yach'ayniyuq wambranguna kanambaqlapa. ²⁹ Chayraykum Jisukristu ancha yanapawaptin, paypa pudirninwan achka runata, warmita shayku shayku may atishqaykaman Jisukristupaq yach'achini.

2

¹ Munanim yach'anaykillapa: Noqam tukuy shunqo Dyusman qamkuna-paq ancha mañakuni, nishpa. Chay Lawdisya llaqtapi tiyaqkunapaqpis, yumbay chay suq mana riqsiwaq kriyiq masinchiqpaqpis ancha mañakuni. ² Mañakuniqam yumbay qamkuna, paykunapis suq yuyayniyuqla kashpa, kuyanakushpa, ancha animadu kanaykillapa. Chayshina kashpaqam, ancha allita ringillapa riqsiq Tayta Dyuspa pakadu Churin Jisukristuta. ³ Chaqa Jisukristuqam noqanchiqkunapaqqa ancha balin maski ch'aniyuq urumanda. Payllam atin yach'achiyayninchiqta Tayta Dyuslla yach'ashqandaqa. ⁴ Kaykunataqam niykillapa, ama pipis, mishki mishki parlachishushpa, ingañashunanllapa. ⁵ Chaqa qamkunawan mana kashpapis, kuyashushpa, ancha yuyaykillapa. Chaymi ancha kushikuni yach'ashpa: Qamkunash suq yuyayniyuqla kashpa, mana shaykuq kriyingillapa Jisukristupi, nishpa.

⁶ Chayri chay punta diyakunapi Siñurninchiq Jisukristupi kriyishqayk-
ishina, paypi allita kriyishpa, kawsayllapa. ⁷ Suq planta allpapi al-
lita ch'upakuqshinar qamkunapis Jisuspi ancha allita kriyiyllapa, pay-
manda ama akrakashpachu. Chaqa chayshina kriyinyakillapam allita
yach'akurqayki achka kriyiq masinchiqmanda. Chayri tukuy diya Dyusman
ancha pagikushpa kawsayllapa.

Jisuspi kriyishpaqar; kayshina kawsashun

⁸ Kwidawkish kasungimanllapa mayqan mana baliq duktrinayuq
yach'achikuqta. Chay laya yach'achikuqqam runakunapa mana baliq
kustumbringunata, yuyayningunata munanllapa yach'achishuyta.
Jisukristupa lijitimu nutisyandaqam mana yach'achikunllapachu.

⁹ Chaqa Siñurninchiq Jisukristu kwirpuyuq kashpapismi, tukuy imapi
Tayta Dyusshinalla. ¹⁰ Kanan Jisukristuqam yumbay kamachikuq an-
jilkunamanda, dyablukunamanda mas pudirniyuq kamachikuq. Chaymi
paypi allita kriyiptikillapa, ancha rin yanapashuq, shumaqta kawsanaykil-
lapa. ¹¹ Manchu runakuna kwirpumbi chay siñalta rurashpaqa, wichukun-
llapa chay piti aychata. Chayshinallam qamkuna Jisukristupi kriyip-
tikiqa, pay kikin uchaykikunata surqoshpa, wichukun bidaykimanda.
Piru manam chay siñaltaqa rurashushqachu. Ashwanmi uchaykiku-
namanda pirdunashushqa. ¹² Noqanchiqkunaqam yakupi shutikush-
paqa, Jisukristu pambakashqanshina karqanchiqllapa. Chaymandaqam
yakumanda llushishpaqa, Jisukristu mushuqmanda kawsamushqanshina
kanchiqllapa. Chaqa kriyirqanchiqmi: Dyusmi pudirninwan Jisusta
wañushqanmanda kawsachimurqan, nishpa. ¹³ Qamkuna mana siñalniyuq
kwirpuykipi kaqkunaqam unayqa uchata rurashpa, Dyuspa liyninda mana
kasushpaqa, wañushqashina karqaykillapa. Piru kananqam Tayta Dyusqa
mushuq bidatana qoshushqa. Chaqa Jisukristupi qamkuna kriyiptikiqam,
yumbay uchaykimanda pirdunashushqa. ¹⁴ Suq runa sintinsyadu kaptin-
qam, juyisqa suq urdinda rurashpa, kastigadu kanambaq. (Chayshinallam
noqanchiqkunapis uchayuq kashqanchiqrayku sintinsyaduna karqanchiq,
jwisyu diyapi kastigadu kananchiqllapa.) Piru Tayta Dyusqam chay ur-
dinda kruspi klabashpashina chingachirqan. Chaymi Jisukristupi kriyiqku-
naqa manana sintinsyaduchu rinchiqllapa kaq, jwisyu diyapi kastigadu
kananchiqqa. ¹⁵ Chayshina kruspi wañushpa, kawsamushpaqam, Jisukristu
yumbay chay kamachikuq dyablukunata binsishpa, penqakushqata di-
jarqan. Chaqa paykunataqam prisukunatashina purichirqan yumbaypa
ñawpambi.

Dyus munashqanda rurashpa kawsashun

¹⁶ Chayraykur ama ni pipis qamkunataqa jugashunqachu, imatapis
mikuptikillapa, ichu upyaptikillapaqa; ni rimashunqallapachu llullu killa
fyistata ichu suq fyistakunata ichu samana diyakunata mana gwardap-
tikillapaqa. ¹⁷ Chaqa chay unay kustumbringunaqam ancha salqetata
Jisukristupaq yach'achiqarqanchiq. Chaymi paypa llandunshinalla kar-
qanllapa. Piru kananqam noqanchiqkunaqa allitana yach'anchiqllapa
Jisukristu kikumbaq. ¹⁸ Chayri chay umildi tukuqkunata, anjilkuna adu-
raqkunataqa ama kasuyllapachu. Chaqa paykunataqam yuyashqanunapi
kriyishpa, ancha palanganuyashpa, ninllapa: "Tayta Dyusmi musqoy-
ishina kaykunata yach'achiwashqa", nishpa. Paykunata uyashpakish,
pyirdingimanllapa primyuykita. ¹⁹ Chaqa paykunaqam Jisukristumanda

akrakashpa, suq mana umayuq kwirpushinana kidanllapa. Piru Jisukristuqam unanchiqshina. Chaymi kwirpushinana kaptinchiq, pay animachiwanchiq, suqwan suqwan kuyanakashpa, Dyuspi mas allita kriyinanchiqlapa. Chaqa Tayta Dyusmi nishqa qarqan, chayshina paypi masta masta kriyinanchiqlapa.

²⁰ Jisukristupim kriyishqallapa kangi. Chaymi pay wañushqashina, qamkunapis wañushqashinana kangillapa, kay mundupa kustumbringunata amana runanaykillapa. Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq runakunapa kustumbringunata kasushpa kawsangillapaqa? ²¹ Chaqa runakunam qamkunata kamachishungillapa: “¡Ama chay imata rurayllapachu! ¡Ama chay imata mikuyllapachu! ¡Ama chay imata llamkayllapachu!” nishpa. ²² Yumbay chay kamachishushqanqam kamachiwanchiq mikuna upyana kusapaqla. Chay layakunaqam das ushayan. Manam durancho. Chaqa runakunapa duktrinanmandallam chay layakunataqa kamachiwanchiq. ²³ Paykuna kamachikushqanqam ancha balinmanshina. Piru paykuna kikin munashqashinallam Dyusta aduraykanllapa. Chaymi kamachikunllapa, ancha rrisakuq, ancha umildi tukushpa, kwirpunchiqta kastigananchiq. Piru yumbay chay rurashqanllapaqam mana yanapawanchiqchu, kwirpunchiqta sujitananchiqqa.

3

¹⁻² Tayta Dyusqam Churin Jisukristuta kawsachimushpa, noqanchiqkunatapis suq mushuq bidapaqna kawsachiwashqa kanchiq. Kanan Siñurninchiq Jisukristuqam luryapina Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykan. Chayri luryapi kaqpaqla yuyashpa kawsashunllapa. Amanar kay mundupa kusasningunapaqqa yuyashpa kawsashunllapachu.

³ Chaqa noqanchiqkunaraqam chay uchakunapaqqa wañushqashinana kanchiqllapa. Chaymi kananqa Jisukristupi allita kriyishpa, Tayta Dyuswana kanchiqllapa. Piru mana kriyiqkunapaqgam kay mushuq bidanchiqqa pakadu. (Chaqa manam intyindinllapachu kay mushuq bidanchiqpaqqa.) ⁴ Piru Jisukristum noqanchiqkunata kawsachiwanchiq. Chaymi pay lliyashpa shamuptinqa, noqanchiqkunapis paywan pulla rinchiqlapa llipyaq.

Uchanchiqkunata dijashpaqam, mushuq bidayuqna kanchiqllapa

⁵ Chayri kay mundupi uchakuna kaqpaqqa wañushqashina kashunllapa. Sultiru kashpaqar, amaraq puñuychu warmiwanqa. Rrispituyuy kashpaqar, rrispituykiwanlla puñuy. Amar suqwanqa. Amar ni suq laya uchakunata rurayllapachu, kwirpuyki munashqandalla rurashpaqa. Imaykillapa kap-timbisri, ama mastaqna ancha munayllapachu. Chaqa chayshina munashpaqam, chay kusaskunata aduraykangi dyuskunatashina. ⁶ Yumbay chay laya uchayuqtaqam Dyusqa ancha rin kastigaq, payta mana kasushqanrayku. ⁷ Kanan Dyuspi manaraq kriyishpaqam, qamkunapis chay laya uchakunata rurashpa kawsarqaykillapa. ⁸ Piru kananqa dijayllapana yumbay laya uchakunata. Amana piñakuyllapachu ni anyanakuyllapachu ni suqkunata dañachiylapachu ni musyakuyllapachu ni mala palabrakunata rimayllapachu. ⁹ Amar pitapis ingañaychu. Chaqa chay laya uchaykillapaqam ancha mapa trapushina qarqan. Piru kananqam chay unay millanaypaq uchaykillapataqa dijashqallapana kangi. ¹⁰ Chaymi Jisukristupi kriyishpaqa, shumaqtana kawsaykangillapa, suq ancha shumaq mudanata mudakushqashina. Chaqa kananqam Dyusqa qamkunata yanapashushqa, yuyaynikipi payta mas allita riqsinaykillapa. ¹¹ Chaymi mana yaqqa balincho isrraylinu kananchiq ichu mana isrraylinu kananchiq, ni

kwirpunchiqpi siñalniyuq kananchiq ni mana siñalniyuq kananchiq, ni furastiru kananchiq ni llaqta masikuna kananchiq, ni yach'ayniyuq kananchiq ni mana yach'ayniyuq kananchiq, ni randishqa kriyadu kananchiq ni mana kriyadu kananchiqllapa. Ashwanmi ancha balin Jisukristupi kriyinchiqllapa. Chaqa Jisukristum yumbaymada mast balin. Kanan Santu Ispiritungam Jisuspi yumbay kriyiqkunapi tiyan.

¹² Tayta Dyusmi ancha kuyawaqninchiq, akrawashqallapa kanchiq, paypa wambranguna kananchiqllapa. Chayri shumaqta kawsashun, suq ancha shumaq mudanayushina kananchiqllapa. Chayri chay iman faltaqkunata llakipashpa, imawambis yanapashunllapa. Umildi kashpa, ama piñakushpachu, ashwan suqkunata agwantashunllapa. ¹³ Chayshina agwantanakushpa, pirdunanakushun. Chaqa Jisukristum noqanchiqkunataqa pirdunawashqa kanchiq, ¿manachu? Chayri chayshinalla noqanchiqkunapis pirdunanakushun. ¹⁴ Piru tukuy imamandam mas alli kuyanakananchiq. Chaqa chayshina kuyanakushpaqam, suq yuyayniyuqla rinchiqlapa kawsaq. ¹⁵ Chayri Tayta Dyus qamkunata yanapashunqa, shunqoykillapapi kushikushpa, yumbaywan shumaqta kawsashpa, suq kwirpushinalla kanaykillapa. Kanan Dyusta pagikushpa kawsayllapa.

¹⁶ Chayshinar Jisukristupa shumaq nutisyanda ancha allita yach'akushpa, tukuy shunqo mana shaykuq kasuyllapa. Chayri ancha allita yach'achinakushpa suqniki suqnikiwan animachinakuy. Salmukunata, imnukunata, tukuy laya alabansakunata kantashpa, tukuy shunqo Dyusta pagikuyllapa. ¹⁷ Imatapis nishpa, ichu imatapis ruranayki kashpaqa, Jisukristu munashqanshinalla ruray, Tayta Dyusta pagikushpa, Churin Jisukristu yanapashuptin.

Jisukristupi kriyishpa; kayshina kawsashunllapa

¹⁸ Qosayuq warmikuna, qosaykita allita kasuy. Chaqa Siñurninchiqpi kriyishpaqam, ancha alli chayshina kasunaykillapa. ¹⁹ Qamkuna warmiyuq runakunapis warmikita kuyay. Amar piñakushqa layaqa kamachiychu.

²⁰ Qamkuna wambrakunapis, taytaykita, mamaykita tukuy imapi shumaqta kasuyllapa, Tayta Dyusninchiq kushikunambaq. ²¹ Qamkuna taytakunapis, wambraykillapata shumaqta kamachiyllapa. Amar dasqa anyayllapachu, ama syintiushpa disanimakanan.

²² Qamkuna randishqa kriyadukuna, kay bidapiqa patrunkillapata tukuy imapi allita kasuyllapa. Amar chapashushqan uraslla kasuqkuna tukuyllapachu. Ashwan Dyusta rrispitashpa, tukuy shunqo allipta kasuyllapa yuyashpa: Dyusmi tukuy uras rikawaykan, nishpa. ²³ Chayri imata rurashpaqa kushikushpa, allin shunqoykiwan tukuy imata rurayllapa: Siñurniy Jisukristupaqmi ruraykani, nishpa. Piru amar runakunapaqllaqa rurayllapachu. ²⁴ Chaqa qamkunaqam yach'angillapa: Siñurninchiq Jisukristuta allita kasuptinchiqqam, suq bidapi Tayta Dyus rin qowaqninchiq ancha shumaq irinsyata, nishpa. ²⁵ Piru mayqanninchiq mana allikunata ruraptinchiqqam, rin kastigawaqninchiq. Chaqa Dyusqam mana ni mayqanda sawachashpachu, ashwan yumbayta allita rin jusgaq.

4

¹ Qamkuna, patrungunapis yuyayllapa: Noqapismi patrurniyuq kani anaq sylupi. Payqam allita rikawaykan, nishpa. Chayri allita rikashpa, shumaqta kamachiyllapa chay randishqa kriyaduykikunata.

² Yumbaynikir rikch'akashpa, allita yuyashpa, Dyusman mana shaykuq mañakushpa, payta pagikuyllapa. ³ Noqapaqpisri Dyusman mañakuyllapa.

Chaqa Jisukristupa pakadu nutisyanda yach'achikushqayraykum kay karsilpiqa kani. Chayri mañakuyllapa, chay pakadu yuyashqambaq achka runata warmita atinaypaq yach'achiyta. ⁴ Mañakuyllapapisri Dyus munashqanshina ancha klarituta Jisukristupaq yach'achikunaypaq.

⁵ Chay mana kriyiqkunawanri shumaqta kawsayllapa. Allitar tyimpuykita kwidayllapa, lugarniyuq kanayki, suqkunata yanapanayki, Jisukristupi kriyinanllapa. ⁶ Ancha animadu shumaqta paykunawan parlashpaqam, Dyuspaq imata tapushuptinllapa, allita yach'ayllapa, paykunata kuntistanayki.

San Pablum kartanda ushyashpa, kriyiq masingunata napaykurqan

⁷ Kuyashqanchiq yach'achikuq masinchiq Tikikutam qamkunaman kach'amuykani, noqapaq tukuy imata parlachishunan. Chaqa paymi noqaykunawan ancha allita Dyusninchiqta sirbishqa. ⁸ Chaymi payta kach'amuykani, imashina kaypi kashqayllapata nishushpa, qamkunata animachishunan. ⁹ Pullanmi shamumbis kuyashqanchiq masinchiq Unisimu. Paypismi ancha allita Siñurninchiq Jisukristuta kasun. Payqam qamkunapa llaqta masiki. Chay ishkay masanchiqkunam yumbayta rin parlachishuqllapa, imam kaypi pasawaykanllapa, nishpa.

¹⁰ Prisu masiy Aristarkupismi qamkunata napaykushungi. Birnabipa ayllun Markuspismi napaykushungillapa. Paypaqqam nishushqana kani: Qamkunaman shamuptinqar, shumaqta ch'ayachiylapa, nishpa. ¹¹ Kriyiq masinchiq Jisuspismi qamkunata napaykushungi. Payllam Justupis shutin. *[Nuta: Chay Justu Jisusmi mana Jisukristuchu karqan.]* Yumbay israylinu kriyiq masiykunamandam paykunalla kaypi yanapawaykanllapa, chay mana kriyiqkunata animachishpa, Tayta Dyuspi kriyinanllapa. Paykunam ancha animachiwashqa, ama llakinaypaq. ¹² Jisukristuta sirbiq masiy Ipafraspismi, llaqta masakillapa kashpa, qamkunata napaykushungi. Paymi mana qonqashushpachu, Dyusman tukuy diya mana shaykuq ancha mañakun qamkunapaq. Chaqa ancham munan Jisukristupi allita kriyishpa, payman intrigakashpa, Dyus munashqanda allita ruranaykillapa. ¹³ Noqaqam tistigu kani; Ipafrasqam qamkuna Kulusaspi tiyaqkunapaq, Lawdisya llaqtapi tiyaqkunapaq, Yirapulis llaqtapi tiyaqkunapaqppis ancha llakin. Chaymi ancha munan, shumaqta kushikushpa kawsanaykillapa. ¹⁴ Kay kuyashqanchiq duktur Lukasmi kriyiq masinchiq Dimaswan yumbaynikita napaykushungi.

¹⁵ Kriyiq masitakuna, waq Lawdisya llaqtapi kriyiq masinchiqkunata, waq kriyiq masinchiq Ninfasta, paypa wasimbi yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkunatapis niyllapa: "Pablum napaykushungillapa", nishpa. ¹⁶ Kay kartaytaqar yumbaynikipaq liyishpa, Lawdisya llaqtaman kach'ayllapa, waqppis yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkunapa ñawpambi liyinanllapa. Paykunamambismi suq kartata kach'ashqana kani. Chayri paykunaman chay kach'ashqay kartata mañachimushpa, yumbaynikipaq liyiyllapa. ¹⁷ Kriyiq masinchiq Arkiputa niyllapa: "Jisukristum numbrashushqa, paypaq yach'achikunayki. Chayri allita kumpliychay trabaju qoshushqanda", nishpa.

¹⁸ Noqa Pablum kay partitalla kikiy makiywan iskiyishpa, napaykuykillapa. Amar qonqawashpachu yuyayllapa: Pablum karsilpi, nishpa. ¡Ancha allin Tayta Dyusri tukuy imapi qamkunata yanapashunqa! ¡Chayshina kanqa!

APUSTUL SAN PABLUM KAY PUNTA KARTATA KACH'ARQAN TISALUNIKA LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (1 TISALUNISINSIS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? San Pablum iskibrirqan Tisalunika llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata. Chay Tisalunika llaqtaqam nasyun Grisyapa prubinsyan Masiduñapa kapitalnin karqan. Pabluqam chay Tisalunikapi yach'achikuptin, wakin isrraylinukuna, mas achka grisyanukuna Jisukristupi kriyirqanllapa. (Liyishun Ichus 17.1-15.)

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pablum yach'achikuptin Tisalunikapi, wakin isrraylinu masingunaqa munarqanllapa wanchiyta. Chaymi Pabluqa suq killatalla Tisalunikapiqa yach'achikurqan. Chaymandaqam suq lugarkunamanna rirqan yach'achikuq. Piru manam qongarqanchu chay Tisalunikapi tiyaqkunataqa. Chaymandaqam masuminus kimsa killamandaqa Kurintu llaqtamanna Pabluqa ch'ayarqan. Chaypi kaykaptinqam, ch'ayamurqan Timutiya, Pabluta abisaq: “Tisalunikapi tiyaqkunam Jisukristupi ancha allita kriyiykanllapa. Chaqa Jisuspi kriyishqanrayku qesachadu kashpapismi, mana disanimaduchu kidanllapa”, nishpa. Chaymi chayshina uyashpaqa, Pabluqa ancha kushikushpa, kay kartata iskibrishpa, kach'arqan, kunanambaq: “Jisukristupi kriyiqkunam wañushpapis, rin kawsamuq. Jisukristum rin kutimuq, syiluman apawananchiq. Chayri ancha shumaqta kawsashpa, listu kashunllapa Jisukristuwan rinanchiqllapa”, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

1 Tis 1.1-10 niwanchiqllapa Pablu Tisalunikapi tiyaqkunapaq Dyusta pagikushqambaq: “Suqkuna ñakachishuptimbisshi, ancha allita Jisuspi kriyigillapa. Chaymi kushikuni”, nishqambaq.

1 Tis 2.1-3.13 niwanchiq, Pabluta padisichiptimbismi, allip kaqtalla yach'achikushqambaq.

1 Tis 4.1-5.28 niwanchiq: Manam yach'anchiqchu ima diyam Jisukristuqa rin kutimuq, nishpa. Chayraykur Dyustalla kasushpa kawsashunllapa.

Pablum napaykurqan tisalunikanukunata

¹ Kuyashqay kriyiq masitakuna Tisalunika llaqtapi tandakaqkuna, noqa Pablum, masanchiq Silbanuwan, masanchiq Timutiyuwan kay kartata iskibriykillapa.

Qamkunam Taytanchiq Dyusman, Siñurninchiq Jisukristumambis intrigakashpa kawsaykangillapa. Paykunar qamkunata tukuy imapi yanapashunga, ama nimata manchashpa, ashwan ancha kushikushpa kawsanaykillapa.

Tisalunikanu kriyiq masinchiqkuna ancha allita yuyakurqanllapa Jisukristupi

² Kriyiq masitakuna, tukuy tyimpum yumbay qamkunapaq Dyusman pagikushpa, mañakunillapa, qamkunata yanapashunan. ³ Tukuy urasmi yuyaykillapa: Qamkunam Dyuspi allita kriyishpa, payta ancha kuyashpa, paypaq yach'achikushpa kawsaykangillapa, nishpa. Yuyanillapapismi: Siñurninchiq Jisukristupi ancha allita mana shaykuq

yuyakuykangillapa, nishpa. ⁴ Masitakuna, Dyusqam qamkunata ancha kuyashushpa, akrashushqa, wambranguna kanaykillapa. ⁵ Chaqa manam rimashpallachu, qamkunataqa yach'achishushqa kani Jisukristupa shumaq nutisyanda. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirinwan milagrukunata rurashpa, allip kaqtalla qamkunata yach'achishushqa kani. Chaymi qamkunaqa allita yach'angillapa: Pablum kumpañirungunawan pullanchiq kashpa, kuyawaqninchiq, allitalla rurashpa, ancha yanapawashqa kanchiq, nishpa.

⁶ Qamkunapismi Siñurninchiqshina, noqaykunashina allita rurashpa, kawsashqallapa kangi. Chaqa qamkuna Jisukristupi kriyishqaykirayku qesachashuptimbismi, Dyuspa Santu Ispiritun yanapashushqa, kushikushpa Dyus nishqanda ch'askinaykillapa. ⁷ Qamkuna chayshina Jisukristupi allita kriyiptikiqam, chay kriyiq masinchiqkuna prubinsya Masiduñapi, prubinsya Akayapi tiyaqkunapis, qamkunashina munanllapa kawsayta. ⁸ Chaqa qamkuna Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptikim, paykunapis yach'akushqallapa. Piru manam chay ishkay prubinsyapillachu yach'akushqallapaqa. Ashwanmi tukuy maypi yach'akushqallapa. Chaymi yumbayna yach'anllapa: Chay tisalunikanu kriyiq masinchiqkunash ancha allita Dyuspi kriyinnllapa, nishpa. Chayraykum manana nisisaryuchu noqaykuna chay allin famaykita parlachikunayqa. ⁹ Ashwanmi paykuna kikinna suqkunata parlachin: Pablu chay Tisalunikaman ch'ayamuptinmi, shumaqta ch'ayachirqanllapa. Kanan amitu layakunatan dijashqallapana, allip Dyusta kasunanllapa. ¹⁰ Chaymi shuyaykanllapa Dyuspa Churin Jisusta syilumanda shamurinangaman, nishpa. Chaqa Dyusmi chay Churin Jisustaqa wafushqanmanda kawsachimushqa. Chaymi payqa rin washawaqninchiq chay ancha manchaypaq shamug kastigumanda.

2

Pablum trabajaqshina, Dyuspaq yach'achikushqa karqan Tisalunikapi

¹ Masitakuna, allitam yach'angillapa: Manam yanqaqa shamurqanichu qamkunamanqa, nishpa. ² Piru manaraq qamkunaman shamushpaqam, ancha ñakarqayllapa Filipus llaqtapi. Chaqa chay Filipuspi achka tiyaqkunam mana baliqpaq riqsiwashpa, suq lastima maqawarqanllapa. Piru qamkuna yach'ashqaykishina, Dyusqa ancha animachiwarqan, shamunaypaq yach'achishuqllapa paypa shumaq nutisyanda. Chaymi chay ancha kuntrawaqkunata mana manchashpachu, qamkunata yach'achishushqa kani. ³ Chaqa manam pandashpachu, ni ima maluta rurashpachu, ni imaraykuchu, ni imapaq ingañashuyta munashpachu, qamkunata yach'achishurqaq. ⁴ Ashwanmi Tayta Dyus shunqoyta allita riqsishpa, numbrawashqa, shumaq nutisyanda yach'achikunaypaq. Chaymi allip kaqtalla yach'achikuniqa, Tayta Dyusta kushichinaypaq. Manam munanichu, runakuna alabawananga. ⁵ Chaqa yumbayniki yach'ashqaykishinam, manam nunka mishki mishkitaqa parlachishushqachu kani, qellaynikita ch'askishunaqqa. Kanan Dyusmi chaypaqqa allita yach'an. Paymi tistiguy. ⁶ Manakish nima tyimpu pudirniyuqpaq tukushqachu kani, qamkuna alabawanayki, ni suqkuna alabawanambaq. Piru Jisukristu kach'amuwaptin qamkunata yach'achishunayqam, dirichuyuq karqay kamachishunaqpaq. ⁷ Manchu suq warmiqa wambritungunata ancha kuyashpa rikan. Chayshinallam noqaykunapis ancha kuyashushpa, shumaqta rikaykillapa. ⁸ ¡Ancharaq

kuyaykillapa! Chaymi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achishushpa, bidaytapis qoyman qamkunapaq. Chaqa ancham kuyaykillapa.

⁹ Masitakuna, yuyayllapa noqaykuna punchawnindin tutapnindin trabajashqayta. Chaqa shayku shaykum trabajashqallapa kani mantyinikanapaq. Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achishushpam, chay suq laya trabajukunata rurashqallapa kani, ama ni mayqannikita mikunapi gastachishunaqpaq. ¹⁰ Chaqa qamkuna kikikim rikawangillapa. Taytanchiq Dyuspismi rikawanllapa. Chaymi tistiguykuna kangillapa. Manchu pulaykillapa kashpaqa, Dyus munashqandalla rurashqallapa kani. Manakish nima maluta rurashqallapachu kani. Chayshina allikunatala rurashpa kawsaptiyllapaqam, mana pipis atinchu nimapaq anyawayllapata. ¹¹ Yuyayllapapis, manchu suq taytaqa wambranda ancha kuyan. Chayshinallam noqaykunapis ancha kuyashushpa, suqnikita suqnikita kunashushpa, kunswilashushqa kani. ¹² Kunaykillapam ama nima maluta rurashpa kawsanaykillapa. Chaqa Dyus kikinmi qamkunata akrashushqa, paypi kriyishpa, payta kasushpa, waq ancha shumaq llipyaykaq luryapi paywan kawsanaykillapa.

¹³ Qamkunata Dyus nishqanda yach'achishuptyiqam, mana fyirusyawarqaykichu: "Kayqam runakunapa yuyayninlla", nishpaqa. Ashwanmi nirqaykillapa: "Tayta Dyus nishqanda yach'achikuykan", nishpa. Chaqa allibmi Tayta Dyus chayshina nishqanqa. Chaymi tukuy shunqo kriyiptikillapa, bidaykillapata kambyaykan. Chayraykum noqaykunaqa qamkunata mana qonqashushpachu, tukuy tyimpu Dyusta ancha pagikunillapa qamkunapaq. ¹⁴ Masitakuna, chay llaqta masikikuna qesachashuptyinmi, ancha ñakashqallapa kangi, waq isrraylinu kriyiq masinchiqkunashina. Chaqa Isrrayilpa waq prubinsyan Judiyapiqam Jisukristupi kriyiq masinchiqkunaga ancha padisishqallapa, chay mana kriyiq isrraylinu masiykuna qesachaptinllapa. ¹⁵ Chay prubinsya Judiyapi tiyaqkunam Siñurninchiq Jisustaqqa wanchirqanllapa. Paykunapa unay agwilungunapismi Dyuspaq rimaqkunata wanchirqanllapa. Kanan noqaykunatapis qesachawashpam, llaqtaymanda wichukuwarganllapa. Chayshinallam yumbay runakunatapis kuntranllapa. Chaymi Tayta Dyusqa ancha piñakushqa paykunawanqa. ¹⁶ Chaqa chay mana isrraylinu kaqkunata munaptyillapa yach'achiyta washakananqam, chay isrraylinukunaga ancha munanllapa arkawayta. Chaymi ashwamba mas achka uchayuq kidanllapa. Chayraykum Tayta Dyusqa piñakushpa, ancha kastigashqa paykunataqa.

Plabum munarqan kutiriyta kriyiq masingunata watukuq

¹⁷ Masitakuna, ashla tyimpu qamkunamanda karupi kashpam, ancha llakipashushqa kani. Chaqa tukuy urasmi yuyashushqa kani. Chaymi ancha munashqa kani shamuyta utqa rikashunaqllapa. ¹⁸ Chayshina ancha munashpa watukushuytaqam, noqa Pablu kutin kutin munashqa kani shamuyta. Lukismi dyablu arkawarqan. ¹⁹ Mayá, ¿imaraykum ancha yuyakunillapa, ancha kunswilakanillapa, ancha kushikunillapa? Chaqa qamkunaqam noqaykunapaqqa suq ancha shumaq rrigalushina kangillapa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristu shamuptinqa, ancha rinillapa kushikuq, kunswilakaq, qamkuna paypi allita kriyishqaykirayku. ²⁰ Chaqa qamkunaraykum ancha alabawanllapa. Chaymi ancha kushikunillapa.

3

Plabum Timutyuta kach'arqan Tisalunika llaqtaman

¹ Mana atishpa shamuyta watukushuqllapam, ancha llakirqanillapa. Chaymi noqaqa yuyarqay Atinas laqtapi kidayta, ² masanchiq Timutiyyuta atinaypaq qamkunaman kach'amuyta. Payqam ancha allita Dyusta sirbin. Paymi pullayllapa trabajan, Jisukristupa shumaq nutisyanata yach'achikushpa. Chaymi kach'amurqayllapa, qamkunata animachishunan, mas allita Siñurninchiqpi kriyinyakillapa, ³ ancha padisishpapis, ama disanimakanayki. Chaqa qamkuna kikikim allita yach'angillapa: Jisukristupi kriyiqkunaqam rinchiqllapa padisiq, nishpa. ⁴ Chaymi pullaykillapa kashpa, kutin kutin nishurqaqllapa: "Rinchiqllapam padisiq", nishpa. Chay nishushqayshinallam allip kashqa, ¿manachu? ⁵ Chaymi mana das atishpa shamuyta, ancha llakishpa, kach'amurqay masanchiq Timutiyyuta qamkunaman, yach'anaypaq: ¿Siñurninchiqpihu sigiykangillapa kriyishpa ichu manana? nishpa. Chaqa ancham yuyarqay: Paqtakish dyabluqa tiyintashushqallapa uchata ruranaykillapa. Kinsapch'i yanqa qamkunata yach'achishushqa kani, nishpa.

⁶ Piru chay masanchiq Timutiyyu laqtaykimanda kutimushpaqam, ancha kushichiwashqa: Qamkunaqash Siñurninchiqpi allita kriyiykangillapa. Shumaqtash runa masinchiqtapis kuyangillapa, nishpa. Niwashqapismi: Anchash yuyawangillapa. Chayshi kuyawashpa, munangillapa rikawayta, nishpa. Chayshinallam noqaykunapis ancha munani rikashuyllapata. ⁷ Masitakuna, noqaykunata qesachawaptinllapam, ancha padisiykani. Piru qamkunapaq yach'ashpa: Allitam Siñurninchiqpi kriyikanllapa, nishpaqam, ancha kushikuni. ⁸ Qamkuna Siñurninchiqpi mana shaykuq kriyiptikillapaqam, ancha kunswilawashqa, kushikushpa kawsanaypaq. ⁹ Kanan ¿imashinaraq ancha pagikuymanllapa Tayta Dyusman qamkunapaq? ¡Chaqa noqaykunatam ancha kushichiwashqa kangillapa! ¹⁰ Punchawnindin, tutapnindinmi noqaykunaqa Dyusman mañakuni yanapawanambaq, shamunayllapa qamkunata rikashuq. Chaqa mastam munanillapa yach'achishuyta, mas allita Jisukristupi kriyinyakillapa.

¹¹ Ancham mañakunillapa, Tayta Dyus Churin Jisukristuwan yanapawananllapa, shamunayllapa qamkunata watukushuq. ¹² Siñurninchiqri yanapashunqallapa, qamkunapura ancha kuyanakushpa, suqkunatapis masta masta kuyanaykillapa, noqaykuna qamkunata kuyashushqayshina. ¹³ Siñurninchiqri qamkunata yanapashunqa, paypi tukuy shunqo yurakashpa, pay munashqanshina kawsanaykillapa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristu yumbay wambrangunawan shamuptinga, chay diyapiqa Tayta Dyuspa ñawpambi manana nima uchayuqchu ringillapa kaq.

4

Shumaqta kawsashun Dyusta kushichinanchiq

¹ Masitakuna, kananqam Jisuspa shutimbi ancha rrugashushpa, kunaykillapa, yach'achishushqayshina, Dyusta masta masta kushichishpa kawsanaykillapa.

² Allitam yach'angillapa: Jisukristu noqaykunata numbrawaptinmi, pay munashqandalla qamkunata yach'achishushqa kani. ³ Chaqa Dyusmi munan paypaqlla kawsashpa, warmikiwanlla ichu runaykiwanlla puñunaykillapa; ama suqwanqa. ⁴ Mayqan kriyiq masinchiq runa munashpa warmiyuq kaytaqar, ama nima uchata ruranqachu. Ashwanri Dyus munashqanshinalla warminwan shumaqta kawsanqa. ⁵ Ama ruranqachu mana baliq kusaskunata, Dyuspi chay mana kriyiqkunashinaqa. ⁶ Ama

ni masanda traysyunda ruranqachu. Chay laya ruraqkunataqam Tayta Dyusqa ancha fiyuta rin kastigaq, chay kutin kutin nishushqayshina. ⁷ Chaqa Tayta Dyusqam qayawashqa kanchiq, pay munashqanshinalla kawsananchiqllapa. Manam qayawashqachu kanchiq, uchata rurananchiqqa. ⁸ Chaymi kay yach'achishushqayta disprisyayqa mana noqaykunatallachu disprisyawaykan. Ashwanmi Dyusta disprisyaykanqa. Chaqa Tayta Dyusmi Santu Ispiritundaqa qowashqa kanchiq, paypaqla kawsananchiqllapa.

⁹ Dyus kikinmi qamkunata yach'achishushqa kuyanakunayki. Chaymi chaypaqqa manana iskibriykillapachu. ¹⁰ Chaqa qamkunaqam yumbay kriyiq masinchiq chay prubinsyayki Masiduñapi tiyaqkunata shumaqta kuyangillapa. Piru rrugaykillapam, masta kuyanakunaykillapa. ¹¹ Atishqaykikaman yumbaywan shumaqta kawsayllapa, qamkunapa kusanikimanlla mitikushpa. Chay nishushqayshina, ama qellakushpachu, kikin makikiwan trabajayllapa, ¹² ama nimayki faltashunanllapa, Jisuspi chay mana kriyiqkuna shumaq famaykita rimanambaq.

Jisukristum rin kutimuq

¹³ Masitakuna, munanam ancha allita yach'anaykillapa chay wañushqa kriyiq masinchikunapaq. Chaqa manam munanichu llakinaykillapa chay mana kriyiqkunashinaqa. Paykunaqam almanllapapaq yuyan: Chingashqanam. Mananam rinchiqchu tarinakuq, nishpa. ¹⁴ Piru noqanchiqkunaqam allipta kriyinchiqllapa: Jisusmi wañushpa, kawsamushqa, ¿manachu? Chayshinallam Tayta Dyus rin kawsachimuq Jisuspi kriyishpa wañuqkunatapis, Jisuswan rinambaqllapa.

¹⁵ Chaymi Siñurninchiq yach'achiwashqanda kayshina niykillapa: Jisukristu shamuriptinqam, kay pachapi kawsaykaqkunaqa mana puntataqa rinllapachu riq paymanqa. ¹⁶ Ashwanmi kikin Siñurninchiqqa syilumanda shamushpa, ancha jwirtita kamachikuptin, mas kamachikuq anjilnin jwirtita rimashpa, Dyuspa kurnitanda rin waqachiq. Chay urasmi Jisukristupi kriyiq masinchiq wañushqakunaqa puntata rinllapa kawsamuq. ¹⁷ Chaymandaqam Tayta Dyus rin apawaqinchiq yumbay paypi kriyiq kawsaqkunatapis chay kawsamuqkunawan anaq pukutayman, Siñurninchiqwan tingunakunanchiq. Chay diyamandapacham paypa pullanna rinchiqllapa kaq. ¹⁸ Chayraykur kay nishushqayta yuyachinakushpa, suqniki suqnikiwan kushichinakuyllapa.

5

¹ Kuyashqay masitakuna, manam nisaryuchu yach'ananchiqllapa: ¿Ima tyimpum Jisusqa rin shamuy? nishpa. ² Chaqa allitam yach'angillapa: Manam pipis chay tyimpupaqqa yach'anchu, nishpa. Manchu suq ladrunqa qonqaylla shamun tutapi. Chayshinallam Jisusqa mana yuyashqa uraspi qonqaylla rin shamuy. ³ Suq ukuyuq (pach'ayuq) warmipa qeshyanan urasningam qonqaylla ch'ayamun, ¿manachu? Chayshinallam mana kriyiqkunapa kastigunqa qonqaylla rin ch'ayamuq kayshina niyqatinnlapa: "Manam nimapis rinchu pasawaqinchiq. Allipim kaykanchiq", nishpa. ¡Maychikapis paykunaqam mana rinllapachu washakaq!

⁴ Piru qamkuna masitakuna, Jisuspi allipta kriyishpaqam, manana tutayaqpishinachu kawsangillapa. Chaymi Jisukristu qonqaylla shamuptinqa, mana ringillapachu manchaq. ⁵ Chaqa kanangam yumbay noqanchiqkunaqa Dyuspa wambranguna kashpa, achikpishinana kawsanchiqllapa. Mananam dyablupa tutayaqinbichu kawsanchiqllapa.

⁶ Chayraykur Siñurninchiqta ama qongqashunchu chay mana intyindiq kaqkunashinaqa. Ashwanri allita rikch'akashpa, tukuy yuyayninchiqwan, tukuy jwisyunchiqwan allita kriyishpa, Jisusta shuyashunllapa. ⁷ Tutayaqpi kaqkunagam (Jisukristuta qongqashpa) puñunllapa, mach'anllapa. ⁸ Piru noqanchiqkunaqa achikpishina kashpaqar, allin jwisyunchiqwan kawsashun. Suq suldaduqam kuntranmanda washakananga jirrumanda chilikinda rurakun, ¿manachu? Chayshinar noqanchiqkunaqa washakashun Jisuspi allita kriyishpa, kuyanakushpa. Chay alli kriyishqanchiqri jirru chilikinchiqshinaqa kanqa. Piru suldaduqam mas allita washakananga jirru kaskundapis rurakun. Chayshinallar noqanchiqpis tukuy shunqo yuyakushunllapa: Alliptam Dyusqa rin washawaq, nishpa. Chay yuyakushqanchiqri kaskunchiqshinaqa kanqa. ⁹ Chaqa Dyusqam mana rurawashqachu kanchiq, kastigadu kananchiqllapa. Ashwanmi rurawashqa kanchiqqa, Siñurninchiq Jisukristupi kriyiptinchiq washawananchiq. ¹⁰ Chaqa Jisukristum wañurqan paypi yumbay kriyiqkunapaq, kawsaqkunata, wañuqkunatapis washawaqninchiq, paypa pullan kawsananchiqllapa. ¹¹ Yumbay nishushqayta yach'ashpaqar, chay rurashqaykishina sigiyllapa animachinakushpa yanapanakushpa, Siñurninchiqpi mas allita kriyinyakillapa.

Pablum kriyiq masingunata kunarqan

¹²⁻¹³ Masitakuna, ancham rrugaykillapa, chay yach'achishuqkunata shumaqta uyanaykillapa. Chaqa paykunagam allita kunashushpa, kamachishungi, Siñurninchiqta kasunaykillapa. Chayri paykunataqa ancha rrispitashpa, kuyayllapa. Shumaqtar kawsayllapa, suqniki suqnikiwan ancha kuyanakushpa.

¹⁴ Masitakuna, chay qella kaqkunata anyayllapa trabajananllapa. Chay disanimadu kaqkunata animachiyllapa, Siñurninchiqmanda ama akrakananllapa. Chay manaraq allita intyindiqkunata yach'achiyllapa, mas allita Dyuspaq intyindinanllapa. Kanan suqkuna piñachishuptinqa agwantayllapa, ama piñakushpachu.

¹⁵ Pi mana allita rurashuptinqa, amakish kutichingichu. Ashwanri suqniki suqnikiwan shumaqta rurayllapa. Chay mana kriyiqkunatapis allita rurashpa, kawsayllapa.

¹⁶ Tukuy tyimpur kushikushpalla kawsayllapa. ¹⁷ Tukuy tyimpur mana shaykuq shunqoykipi Dyuswan parlayllapa. ¹⁸ Allilla kashpa ichu mana allilla kashpapis, kushikushpa Dyusta pagikuyllapa. Chaqa chayshinam Dyus munan ruranchiqkillapa, Churin Jisukristupi kriyishqaykirayku.

¹⁹ Dyuspa Santu Ispiritun kamachishuptinqa, ama firusyayllapachu.

²⁰ Dyuspaq rimaqkuna yach'achishuptinqa, ama disprisayllapachu. ²¹ Piru allita mallipayllapa yumbay chay uyashqaykita: ¿Allipchu ichu mana? nishpa. Chayna allip kaqtalla ch'askiyllapa. ²² Ama nima laya uchata rurayllapachu.

²³ Dyus kunswilawaqninchiq kikinri yanapashunqallapa, pay munashqanshina kawsanaykillapa. Payna ancha allita kwidanqa ispirituykita, bidaykita, kwirpuykita, limpyu shunqoyuq kanaykillapa, Siñurninchiq Jisukristu shamunangaman. ²⁴ Chaqa Tayta Dyus qayawaqninchiqqam ancha allin, ancha kumplidu. Chaymi payqa yumbay ufrisishuqanchiqta rin ruraq.

Siñurninchiqri qamkunata yanapashunqa

²⁵ Masitakuna, noqaykunapaqri Dyusman mañakuyllapa.

²⁶ Yumbay kriyiq masinchiqwan ancha rrispitanakushpa muchanakushpa, qamkunapura shumaqta napaykunakuy.

²⁷ Siñurninchiqpa shutimbi kamachiykillapa, kay kartata liyinaykillapa yumbay chaypi kaq kriyiq masinchiqkunawan.

²⁸ Siñurninchiq Jisukristu kuyashushpa, tukuy imapi yanapashunqallapa. (Chaytallam iskibriykillapa.) Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM SUQ KARTATA KACH'ARIRQAN TISALUNIKA LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (2 TISALUNISINSIS)

¿Pitaq karqan San Pabluga? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibirirqan kay librutaqa? Pablugaqmi iskibirirqanqa Tisalunika llaqtapi tiyaq kriyiq masingunaman. Masta paykunapaq yach'ananchiq, liyishunllapa punta parti 1 Tisalunisinsista.

¿Imaraykum iskibirirqan kay librutaqa? Chay punta kartata kach'ashpa Tisalunikamanqam, Pabluga mas abisukunata yach'arqan: Tisalunikapi tiyaqkunaqam allita kriyiykan Jisukristupi. Piru wakinqam Jisukristu das kutimunan yuyashpa, manana trabajaykanllapachu mantinyinakanabagga. Qellakunallam kawsaykanllapa. Wakinqam llullakunata yach'achikuykanllapa: “Jisusqam kutimushqana”, nishpa.

Chaymi Pabluga kay kartatapis iskibirirqan kunashpa: “Jisusqam manaraq kutimushqachu, piru allibmi rin kutimuq. Piru puntatam rin shamug suq ancha malu runa. Chayri qamkuna shuyaqshina, shumitaqta kawsashpa, trabajayllapa mantinyinakanayki”, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 *Tis 1.1-12* niwanchiqllapa Pablu tisalunikanu kriyiq masingunapaq pagikushpa, mañakushqambaq, shumaqta kawsananllapa.

2 *Tis 2.1-17* niwanchiq, Jisukristu manaraq kutimuptinmi, suq ancha malu runa Jisuspaq tukushpa, puntata rin shamug. Chaymandaqam niwanchiq Pablu kriyiq masingunata animachishqambaq, Jisukristupi mana shaykuq yuyakunanllapa.

2 *Tis 3.1-18* niwanchiq Pablu rugashqambaq: “Dyusman mañakuyllapa noqapaq, dyablu ama binsiwanan”, nishpa. Chaymandaqam niwanchiq Pablu qellakunata anyashqambaq.

Pablum napaykurqan tisalunikanukunata

¹ Kuyashqay tisalunikanu kriyiq masitakuna, noqa Pablum, masanchiq Silbanuwan, masanchiq Timutiyuwan napaykuykillapa. Qamkunaqam Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristuman bidaykillapata intrigashpa puringillapa. Chaymi kay kartata iskibriykillapa. ² Chayri Tayta Dyus, Siñurninchiq Jisukristuwan ancha allin kashpa, qamkunata yanapashunqa, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Jisukristu kutimuptinmi, Tayta Dyus uchayuqkunata rin jusgaq

³ Masitakuna, qamkunaqam diyapi diyapi mas allita Jisukristupi kriyiykangillapa. Kanan yumbaynikim ancha allita kuyanakuykangi. Chaymi ancha alli, tukuy diya qamkunapaq Dyusman pagikunayllapa.

⁴ Noqaykuna mayqan llagtaman rishpaqam, tandakaq kriyiq masinchiqkunawan parlanillapa, qamkunata ancha alabashushpa: “Chay tisalunikanu kriyiq masinchiqkunatam ancha qesachaptimbis, mana disanimakanllapachu. Ashwanmi mas allita Jisukristupi yuyakuykanllapa”, nishpa.

⁵ Chayshina Dyusta kasushqaykiraykum padisiykangillapa. Piru Jisukristupim mana shaykuq kriyiykangillapa. Chaymi achka runa, warmi qamkunata rikashushpa, intyindiykan: Dyusshi

ancha allin, ancha yach'ayniyuq kashpa, paykunata akrashqa, mushuq bidapina paywan kawsananllapa, nishpa.

⁶ Piru Dyusqam allin justisyata rurashpa, rin qesachaq yumbay chay qesachashuqtaqa. ⁷⁻⁸ Kanan noqanchiq qesachadukunatam rin samachiwaqninchiq, Siñurninchiq Jisukristu pudirniyuq anjilningunawan syilumanda shamuptin. Paymi ninata apamushpa, rin kastigaq paypa shumaq nutisyanda mana kasuqkunata, Tayta Dyuspi mana kriyiqkunata. ⁹⁻¹⁰ Chaqa ancha llipyashpa, pudirniyuq kamachikuqmi rin kutimuq kay pachaman. Chayshina shamuptinmi, yumbay chay mana kriyiqkunaqa paypa ñawpanmanda wichukudu rinllapa kaq, tukuy tyimpu chinganallapa. Piru yumbay noqanchiqkunaqam ancha kushikushpa, kunyalla payta rinchiqllapa alabaq. Chaqa yach'achishuptiymi, qamkunapis Siñurninchiqpi kriyishqallapa kangi. Chaymi qamkunapis pullayllapa paytaqa ringillapa alabaq.

¹¹ Chayraykum noqaykunaqa kutin kutin Tayta Dyusman mañakunillapa, ancha allita kawsanaykillapa, payqa qamkunapaq ninambaq: “Kushikunim chay akrashqay wambraykuna shumaqta kawsaptinllapa”, nishpa. Mañakunipis, pudirninwan qamkunata yanapashun, paypi allita yuyakushpa, paypaq shumaqta yach'achikunayki. ¹² Chayshina qamkuna kawsaptikim, rikashuqkunaqa Siñurninchiq Jisukristuta rinllapa alabaq. Chaymi chay Siñurninchiqqa qamkunatapis rin alabashuq. Chaqa Tayta Dyusmi, Churin Jisukristupis ancha allin kashpa, rin yanapashuqllapa, chayshina shumaqta kawsanaykillapa.

2

Suq ancha uchayuq runam rin shamuy

¹ Kuyashqay masitakuna, Siñurninchiq Jisukristu kutimuptinqam, paywan rinchiq tandakaq. Chayri yush'ayku ² yumbay jwisuykiwan allita yuyayllapa. Amar kriyiyllapachu nishuptinllapa: “Dyuspaq rimagmi niwashqallapa: Kay pachapinash Siñurninchiqqa”, nishpaqa, ni nishuptinllapa: “Kaypinash Jisukristuqa”, nishpa, ni mayqan nishuptinllapa: “Pabulum suq kartambi niwashqa: ‘Kaypinash Jisukristuqa’”, nishpapis. Chayshina nishuptinllapapis, ama kriyiyllapachu ni manchayllapachu. ³ Chay llullakuqkuna ingañashuyta munaptinllapapis, ama ch'askiyllapachu. Chaqa Jisukristu manaraq kutimuptinmi, puntata achka runakuna Dyuspa duktrinmananda akrakashpa, Siñurninchiqta rinllapa kuntraq. Chay diyakunapim rin rikarimuq suq ancha uchayuq runa. Piru paytaqam Tayta Dyusqa sintinysashqana chinganambaq. ⁴ Chay uchayuq runaqam ancha palanganuyashpa rin ch'iqniq Tayta Dyusta, tukuy laya amikunatapis, yumbay runakuna paytalla adurananllapa. Chaymandaqam Jirusalimbi Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, Dyusshina rin kamachikuq. Ashwambam rin niq: “Noqam kani Dyusqa”, nishpa.

⁵ Ima, çmanachu yuyangillapa pullayki kashpa chay nishushqaytaqa? ⁶ Kanan qamkunaqam yach'angillapana: Pim arkaykan chay uchayuq runata, amaraq rikarimunam, nishpa. ⁷ Kanangunaqam chay ancha uchayuqqa pakakushpalla, runakunataqa dañachiykan. Chaqa chay arkakuqgam manaraq dijanchu rikarimunanga. Piru suq diyam chay arkakuqqa runakunapa ch'awpinmanda rin ashuq. ⁸ Chaymandaraqmi chay uchayuqqa rin rikarimuq. Chaymandaqam Siñurninchiq Jisus shamushpa, samayninwanlla rin wanchiq. Llipyayninwanmi rin chingachiq chay uchayuqtaqa. ⁹ Piru manaraq wanchiptinqam, chay uchayuq runa shamushpaqa, dyablu yanapantin, achka siñakunata,

milagrukunata rin ruraq ingañakunambaq. ¹⁰ Chaymi ancha malu kashpa, tukuy laya llullangunawan rin ingañaq Jisukristupi mana munaq kriyiqkunata. Chaqa paykunaqam mana munanllapachu allip kaqta kriyyta washakananqa. Chaymi rinllapa chingaq. ¹¹ Chayraykum Tayta Dyusqa paykunataqa rin dijaq, chay uchayuq llullakuqta kriyinanllapa, ¹² chayshina chinganallapa. Chaqa mana allip kaqkunata kriyishpa, achka laya uchakunata rurashpam, rinllapa kawsaq.

Akradum kanchiqllapa washakananchiq

¹³ Kuyashqay masitakuna, Siñurninchiq ancha kuyashungillapa. Kanan noqaykunaqam Dyusta ancha pagikunillapa qamkunapaq. Chaqa Dyusmi qamkunataqa unaymandapacha akrashushpa, Santu Ispiritunda qoshushqa, bidaykillapata kambyanambaq. Chayshina paypaqla kashpa, allip kaqpi kriyiptikillapam, rin washashuq. ¹⁴ Noqaykuna Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achishuptiyimi, Dyusqa qamkunata qayashurqan, paypi kriyinaqkillapa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristu lipyashpa syilumanda shamuptinqa, qamkunapis pullanna kashpa, ringillapa lipyaq.

¹⁵ Masitakuna, noqaykuna parlachishushpa, kartakunata kach'amushpam, yach'achishushqa kani Jisukristupaq. Chay nishushqaykunatar mana shaykuq tukuy shunqo sigiyllapa. ¹⁶ Mañakunillapam, Siñurninchiq Jisukristu, Tayta Dyuswan ancha allin kashpa, ancha kuyashushpa, tukuy tyimpupaq kunswilashushpa, ¹⁷ shunqoykipi animachishunan, Dyuspi allita kriyishpa, allitalla rurashpa, allitalla rimashpa kawsanaykillapa.

3

Dyusmanri mañakuyllapa noqaykunapaq

¹ Masitakuna, kay kartata manaraq ushyashpam, rrugaykillapa Dyusman mañakunaykillapa, noqaykunapaq, Siñurninchiq nishqanda tukuy maypi utqa atinayllapa yach'achikuyta, chay yach'achikushqayta kriyiqkuna qamkunashina Dyusta alabananllapa. ² Mañakuyllapar, malu, saqra runakunamanda Siñurninchiq washawananllapa. Chaqa manam yumbay runakunaqa Dyuspi kriyinanllapachu. ³ Piru Siñurninchiqmi ancha allin, ancha kumplidu. Chaymi qamkunata rin yanapashuq, mas allita paypi kriyinayki, ama dyablu binsishunanllapa. ⁴ Chaymi Siñurninchiq yanapawaptin, qamkunapi yuyakunillapa: Kay kartaypi nishushqaytam kasuykangi. Chayshinallam ringillapa kasuq, nishpa.

⁵ Kanan Siñurninchiq qamkunata yanapashunqa intyindinaykillapa: Dyusmi ancha kuyawanchiq, nishpa. Yanapashunqapis Jisukristushina mana shaykuq Dyuspaqla kawsanaykillapa.

Allitar trabajashunllapa

⁶ Masitakuna, wakin kriyiq masinchiqkunaqam mana munanllapachu trabajayta. Manam munanllapachu kasuyta chay nishushqaytaqa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi kamachiykillapa, chay mana kasukuq qella runakunamanda akrakanaykillapa. ⁷ Chaqa qamkuna kikikim noqaykunataqa rigsiwangillapa. Manchu pullayki kashpaqa, mana qella kashpachu trabajarqayllapa. Chayri noqaykunashina qamkunapis trabajayllapa mantyinikanayki. ⁸ Chaqa manam ni pipa mikunanda dibaldillaqa mikurqayllapachu. Ashwanmi punchawnindin, tutapnindin ancha trabajarqayllapa umbi umbi, ama ni mayqannikita mikunapaq piñachishunaypaq. ⁹ Awnki dirichuyuq kashpapis mikunata mañashunaypaq, mana nimatapis

qamkunata mañashurqaychu. Ashwanmi trabajarqayllapa, rikawashpa, qamkunapis chayshina trabajanaykillapa. ¹⁰ Pullaykillapa kashpam, kay liyta qoshurqaqlapa: “Suq mana munaq trabajaq ama mikunqachu”, nishpa.

¹¹ Chaqa niwashqallapam: Wakinnikiqash mana munashpachu trabajayta, mitikungillapa suqkunapa kusaninman, nishpa. ¹² Chay qellakunata Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi kunashpa kamachinillapa, amana qellakuna kanambaq; ashwan trabajashpa mantinyinanambaq.

¹³ Masitakuna, ama shaykuyllapachu Dyus munashqanda rurashpa. ¹⁴ Mayqan runa ichu warmi kay kartaypi nishushqayllapata mana kasuptinqa, apuntayllapa: Pim chay mana kasukuq, nishpa. Chayshina rurashpaqar, amana paywanqa tandakayllapachu, pengakunambaq. ¹⁵ Piru amar paytaqa ch'iqniyllapachu. Ashwanri masaykitashina kuyashpa kunayllapa.

Pablum napaykukushpa dispidikarqan

¹⁶ Kunswilawaqninchiq Siñurninchiq kikinri tukuy tyimpupi yanapashunqallapa, ama nimatapis manchashpachu kawsanaykillapa. Chay Siñurninchiqqa yumbaynikiwan kanqa.

¹⁷ Noqa Pablum kikiy makiywan iskibriykillapa kay napaykuta. Kayshinam iskibrishpa, firmani yumbay kartaykunata. ¹⁸ Siñurninchiq Jisukristu qamkunata ancha kuyashushpa tukuy imapi yanapashunqallapa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY PUNTA KARTATA KACH'ARQAN TIMUTIYUMAN (1 TIMUTIYU)

¿Pitaq karqan San Pabluga? Liyishunllapa chay punta parti Rru-manusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pitaq karqan Timutiyaqa? Payqam wambra runa kaptinraq, Jisukristupaqa yach'achikunan numbrarqanllapa. (Liyishun Ichus 16.1-3.) Pablugaq Timutiyaqaq riqsirqan chay llaqta Listra shutiqpi. Timutiyaqaq taytanqam nasyun Grisyamanda karqan. Piru mamanqam Isrrayilmanda karqan. Timutiyaqaq maman agwilambismi Jisukristupaq kriyiqkuna karqanllapa. Chaymi Timutiyaqaq Jisukristupaqaq yach'achishqallapa karqan takshita kashqanmandapacha. Timutiyaqaq Pablupaq pullan puriq, Jisukristupaqaq yach'achikushpa. Chayshinam ishkandin ch'ayarqanllapa Ifisu llaqtaman. Chay atun llaqtapim Pablugaq Jisukristupaqaq achka tyimpupa yach'achikurqan. Chaymandaqam Pablugaq suq lugarmanna munashpa riyta, Timutiyaqaq dijarqan chay Ifisupi, kriyiq masingunata yach'achinambaq. Masta yach'ananchiq Timutiyaqaq, liyishunllapa: Ichus 17.14-15; 18.5; 19.22; 2 Timutiya 1.5; 3.15; Filipinsis 2.19-22; Ibriyus 13.23.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pablugaq suq lugarkunapi Jisukristupaqaq yach'achikushpapis, mana nunka Timutiyaqaq qonqarqanchu. Chaymi kay kartataqaq iskibrirqan Timutiyaqaq kunashpa, yach'achikushpa, allita kwidanambaq kriyiq masingunata.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay librutaqa? Pablugaq kay kartapiqaq ancha kunarqan kayshina:

- 1 *Tim 1.1-20* niwanchiqllapa Pablu Timutiyaqaq kunashqambaq, mana baliq yach'achikuqkuna ama ingañanambaqllapa.
- 1 *Tim 2.1-15* niwanchiq, Dyusman mañakushpa, shumaqta adurananchiq.
- 1 *Tim 3.1-16* niwanchiq, kriyiqq masinchiqkunapa kamachikuqninguna kayshina kawsanqallapa, nishpa.
- 1 *Tim 4.1-16* niwanchiq, wakinqam Jisukristumanda rinllapa akrakaq; piru Jisukristupaqaq yach'achikuqkunaqa allita rurashpa, kawsanqallapa, nishpa.
- 1 *Tim 5.1-25* niwanchiq, biyudakunata yanapananchiq, yach'achikuqkunata shumaqta kasunanchiq.
- 1 *Tim 6.1-21* niwanchiq, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, imanchiq kaqwan kuntintakashpa, dyabluta binsinanchiq.

Pablum napaykurqan Timutiyaqa

¹⁻² Kuyashqay Timutiyaqaq, noqa Pablum kay kartata iskibrishpa kach'ayki. Chaqa Washadurninchiq Dyus, Churin Jisukristuwanmi akrawashpa, kamachiwarqan, paypa apustulnin kanaypaq. Chay Siñurninchiqpi yuyakushun: Paymi washawanchiq, nishpa. Chaymi qamqa Timutiyaqaq, Siñurninchiq Jisukristupaq allipta kriyishqaykirayku, noqapa lijitimu wambayshina kangsi. Chaymi kananqa iskibrishpa kay kartata. Taytanchiq Dyusman Churin Jisukristumambis mañakuni, llakipashushpa, tukuy imapi yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykipaq.

Llullakuqkunata ama kriyiyllapachu

³ Manchu Timutiyyu, Masiduña llaqtaman rinay diyaqa rrugashurqaq, chay Ifisu llaqtapi kidanaykipaq, kriyiq masinchiqkunata kwidashpa. Chaqa chaypim nishurqaq chay wakin runakunata kamachinayki, ama suq laya duktrinakunata yach'achikunan. ⁴ Kayshinapis kunay paykunata, ama ancha yuwananllapa yanqa mana ushyakaq isturyakunapi, ni unay agwilungunapa shutingunapi. Chaqa yumbay chaykunaqam yanqa anyanakunanchiqlla balin. Manam ni ashliya yanapawanchiqchu, allifa kriyishpa, Dyus munashqanda rurananchiqllapaqa.

⁵ Chayshinam kamachiykillapa, ama nima maluta rurashpa, ashwan limpyu shunqoyuq kashpa, Dyuspi allipta kriyishpa, suqwan suqwan kuyanakunayki. ⁶ Piru wakingunaqam kay allin yuyaykunata dijashpa, paykunapura yanqa anyanakunllapa. ⁷ Chaqa munanllapam ancha yach'ayniyuq kayta, Dyus nishqanda yach'achikunan. Piru manam intyindinllapachu ni paykuna kikin yach'achikushqanda.

⁸ Piru noqanchiqqam yach'anchiq: Dyuspa liyningunam ancha allin, pay munashqanshina chay liyningunata intyindiptinchiq, nishpa. ⁹ Chayri allita intyindishun: Dyusqam mana ruraraqanchu chay liyningunataqa, allin runakunata kastigananqa. Ashwanmi liyningunata rurashpaqa, kamachikurqan kastigananllapa wapu rrispundungunata, mana uyakuqkunata, lullakuqkunata, tukuy chay "purdyusitu" nishpa lullakushpa jurraqkunata. Kanan wakingunaqam Dyuspa duktrinanda kuntranllapa. Chaymi tukuy chay kuntraqkunapaqpis Dyusqa ruraraqan liyningunataqa. ¹¹ Chaymi chay ancha allin Tayta Dyus mingawashqa, yach'achikunay paypa chay ancha llipyayq shumaq nutisyanada.

Tayta Dyusta pagikushunllapa

¹² Chaypaqmi ancha pagikuni Siñurninchiq Jisukristuta. Chaqa payqam ancha yanapawashqa, allita paypi kriyishpa, paypaq trabajanaypaq. Chaymi tariyayta qowashqa, paypaq yach'achikunay. ¹³ Ancha malu kaptiypismi, Dyusqa ancha llakipawarqan. Chaqa unayqam Jisukristupi manaraq kriyishpaqa, paypa kuntranda rimashpa, paypi kriyiqkunata qesachashpa, ancha wapuyashpa kawsarqan. Piru Dyusqam ancha allin kashpa, ancha wapu kaptiypis, llakipawarqan. Chaqa noqaqam mana yach'arqaychu: Pim Jisukristu, nishpa. ¹⁴ Piru Siñurninchiq Jisukristuqam ancha allin kashqa. Chaymi ancha yanapawashqa, tukuy shunqo paypi kriyishpa, Tayta Dyusta, runa masiykunatapis kuyashpa kawsanaypaq.

¹⁵ Chaqa kayqam ancha allip. Manam nima lullachu. Chaymi ancha balin yumbay kriyinanllapa: Jisukristum syilumanda shamurqan kay pachaman, uchayuqkunata washawananchiqllapa. Kanan yumbay chay uchayuqmandaqam noqa mas uchayuqqa kargay. ¹⁶ Piru Dyusmi llakipawashpa washawarqan, chay manaraq kriyiqkuna ninanllapa: "Rikay, Jisukristuqa ancha allin kashpa, chay uchayuq Pabluta pirdunashqa", nishpa. Chaymi paykunapis kananqa rinllapa animakaq, Jisukristupi kriyinanllapa, washakashpa, tukuy tyimpu Dyuswan kawsananllapa. ¹⁷ Chayrayku Tayta Dyusta tukuy tyimpu alabashun. Chaqa payqam mana nunka wafushpachu, tukuy tyimpu kamachikun. Ancha yach'ayniyuqmi. Paytaqam mana pipis atinchu rikayta. Chaqa payllam Dyusqa. Chayshina kanqa.

¹⁸⁻¹⁹ Ijitu Timutiyyu, rrugaykim kay kamachishushqayta kasunayki. Chaqa Tayta Dyusmi paypaq rimaqkunata qambaq rimachirqan: "Timutiyyush

Dyusta ancha allita kasushpa rin kawsaq”, nishpa. Chay nishqanda yuyashpa, allin suldadunshina kashpa, dyabluta binsiy. Allin yuyayniyuq kashpa, Jisukristupi mana shaykuq kriyiy, paymanda ama akrakanayki. Piru wakingunam mana allin yuyayniyuq kashpa, Jisusmanda akrakashpa, manana paypiqa kriyinllapachu. ²⁰ Chayshinam Iminiy Alijandruwan Siñurninchiqmanda akrakarqanllapa. Chaymi paykunataqa dyabluta intrigashqa kani, yach'akunanllapa, amana Dyusta kuntrashpa rimananllapa.

2

Dyusman kayshina mañakushun

¹ Puntatam kunaykillapa, Tayta Dyuswan parlashpa pagikushpa, mañakunanchiq, yumbay runata warmita yanapanambaq. ² Mañakushumbis Dyusman gubyirnukunapaq, tukuy awturidarkunapaq, paykuna shumaqta kamachikunambaq. Chayshinam noqanchiqkuna shumaqta rinchiqlapa kawsaq, Dyusta ancha allita kasushpa, tukuy imapi ancha allita rurashpa. ³ Washadurninchiq Dyustam ancha gustan chayshina kawsananchiq. ⁴ Chaqa payqam munan, yumbay runakuna, warmikuna paypi kriyishpa, washakashpa, allip kaqta intyindinanllapa. ⁵ Suq Dyusllam kan. Chayshinallam suq abugadulla kambis, runakunata Dyuswan alliyachinambaq. Chay abugadunchiqqam allip runa Jisukristu. ⁶ Chay Jisukristum intrigakarqan wanchinanllapa, paypi yumbay kriyiqkunapaq yawarninda pagarakushpa, washawananchiq. Chaymandaqam munashqan tyimpupi Dyusqa intyindichiwarqanchiq: Qamkunatam munani washashuyllapata, nishpa. ⁷ Chaymi Tayta Dyusqa numbrawashqa, Jisukristupa apustulnin kanaypaq, chay mana isrraylinu kaqkunata allip kaqta yach'achinaypaq, Jisukristupi kriyinanllapa. Noqapismi paypi allipta kriyishpaqa, allip kaqtalla niykillapa, manam nimata llullakushpachu.

⁸ Chaymi munani tukuy lugarpi tiyaq runakuna limpyu shunqoyuq kashpa, ama nimapaq piñakushpachu ni anyanakushpachu, makingunata anaqman alsashpa, Dyusman mañakunanllapa. ⁹ Warmikunanataq mudakushpaqa, sujitakashpa, umildi puringallapa. Amar palanganaga kanqallapachu. Amar ni aqchanllapata kusanachishpa ñaqchanqallapachu. Amar ni lliypaq ch'aniyuq uruta, ni perlaskunata rurakunqallapachu. Ni chay ch'aniyuq mudanakunata rurakunqallapachu. ¹⁰ Ashwanri paykunaqa allita rurashpa, bidanllapata shumaqyachinga. Chayshina ruranaqallapa yumbay warmi “Dyustam adurani” niqkunaqa. ¹¹ Runakuna yach'achikuptinqa, warmikunaqa rrispitakushpa, uyarap (uyara) shumaqta uyanqallapa. ¹² Yumbayniki tandakaptiki Dyusta aduranaykiqa, warmikunaqa ama runakunata yach'achinqachu ni kamachinqachu. Ashwanri paykunaqa shumaqta uyakunqallapa. ¹³ Chaqa Dyusqam puntata chay punta runa Adanda rurarqan. Chaymandaqam chay punta warmi Ibata rurarqan. ¹⁴ Yach'anchiqpismi: Manam Adandachu chay dyabluga ingañarqan. Ingañarqanqam warmin Ibata. Chaymi chay warmiqa dyabluta kasushqanrayku uchayyuqna kidarqan. ¹⁵ Piru warmiqam Jisukristupi allipta kriyishpaqa, suqkunata kuyashpa, allitalla rurashpa, allin jwisyunwan kawsashpa, wambrangunata qeshyashpa, rin washakaqqa.

3

Ubpukuna kanambaqqa, shumaqta kawsanqa

¹ Alliptam niyki, suq kriyiq masinchiq ubispu karguyuq munashpa kaytaq, ancha allin karguyuq munan kayta. ² Piru chay ubispuqa ancha shumaqta kawsanqa, ama pipis nimapaq atinambaq anyayta. Suq warmiyuqla kanqa. Ama kusas mañaqa kanqachu; ashwan sujitakanqa. Allin jwisuyuq, ancha rrispitadu kanqa. Wasinman ch'ayaqkunata shumaqta ch'ayachishpa, pusadata qonqa. Ancha allin yach'achikuqpis kanqa. ³ Ama ni mach'anqachu, ni suqkunata bullata maskanqachu. Ama qellayraykuqa ingañakunqachu. Ashwan ancha allin, ancha umildi kanqa yumbaywan. Ama qellaypaqlachu kanqa. ⁴ Wasimbi yumbay tiyaqkunata yach'anqa shumaqta kamachiyta. Churingunata yach'achinqa, kasukushpa, rrispitakushpa kawsananllapa. ⁵ Chaqa suq runa kikin wasimbi kaqkunata mana atishpa shumaqta kamachiytaqam, mana atinmanchu alita kwidayta Dyuspi achka kriyiqkunataq. ⁶ Chayri chay ubispuqa ama suq chayraq kriyiqqa kanqachu. Chaqa mushuq kashpakish, palanganuyashpa, dyablupa trampambi ishkinman, paypis dyablushina kastigadu kanambaq. ⁷ Kanan chay mana kriyiqkunapa ukumbipis ancha allin kanqa, chay ubisputa rrispitashpa, shumaqta paypaq rimananllapa. Chayshina yumbaywan shumaqta kawsashpaqam, mana rinchu ishkiq dyablupa trampambi, ama penqakunambaq.

Dyakunukuna kanambaqqa shumaqta kawsanqa

⁸ Chayshinalla dyakunukunapis allin famayuq runakuna kanqallapa. Nishqanda kumplingallapa. Ama mach'anqallapachu. Ama runa masinda ingañanqallapachu, qellayta ganananllapaqa. ⁹ Ashwanri Jisukristu yach'achikushqanda allita kriyingallapa. Chayshina allitalla rurashpa kawsanqallapa, limpyu shunqoyuq kashpa, ama nimapaqpis penqakunanllapa. ¹⁰ Piru manaraq paykunata numbrashpa, puntata ancha allita riqsiyllapa: Allin runa ichu mana, nishpa. Mana nima mala famayuq kashpaqa, atinllapa dyakunukuna kayta. ¹¹ Chayshinalla kanqa dyakunisa warmikunapis. Allin famayuq kanqallapa. Ama washa rimaykunachu kanqallapa. Ama kusas mañata rurashpachu kawsanqallapa; ashwanri sujitakanqallapa. Allin yuyayniyuq kashpa, tukuy imapi kumplingallapa. ¹² Chay dyakunukunaqa suq warmiyuqla kanqallapa. Yach'anqallapa allita kamachiyta wambrangunata, wasimbi yumbay kaqkunatapis. ¹³ Chaqa chay dyakunukuna allita trabajapinmi, suqkuna ancha rinllapa rrispitaq. Allin famayuq kashpaqam, mana nimatapis manchashpachu, ashwan Jisukristupi yuyakushpa, allita rinllapa yach'achikuq paypaq.

Kananqam kay pakadu duktrinata atinchiqna yach'ayta

¹⁴ Ancha utqanam munani shamuyta watukushuq. Piru kay kartatam kananqa iskibriyki, ¹⁵ mana utqa shamuptiy, allita yach'anayki imashinam shumaqta kawsashun Dyuspi kriyiq masinchiqkunawan, nishpa. Chaqa Tayta Dyuspi yumbay kriyiqkunaqam paypa ilgisyan. Chay ilgisyangam alip kaqtalla Dyuspaq yach'achikunchiq, chay ingañakuqkunata binsinanchiq. ¹⁶ Chaqa allibri trabajus kashqa, runakuna intyindinan imashina Tayta Dyus munashqa washawayninchiqta. Piru chay pakadu kashqanqam kayshina:

Dyusmi kwirpuyuq runapaq tikrakashpa, kay munduman shamurqan.

Chaymi Santu Ispiritun nirqan: "Allipshi Jisukristuqa Dyuspa Churin mana nima uchayuqchu", nishpa.

Anjilkunapismi paytaqa rikarqan.

Paypi kriyiqkunam suq nasyungunapi yach'achikushqa.

Chaymi tukuy maypi paypi kriyishqallapa.

Pay kawsamuptinmi, luryapi ch'askirqanllapa.

4

Wakinqam Jisusmanda rinllapa akrakaq

¹ Dyuspa Santu Ispirinunmi ancha klaruta nin: Ultimu tyimpupiqash dyablukunaqa wakin runata warmita ingañashpa, suq laya duktrinakunata rin yach'achikuq. Chayshi wakin runa, warmi Jisukristupi kriyishqan- manda rin akrakaq. ² Chay llullakuq yach'achikuqkunaqam shiminlla- pawanlla Dyusta kasunllapa. Paykunaqam ancha uchayuq kashqanrayku, jwisayulla pyirdishqa. Chaymi manana yach'anllapachu: Imam alli, imam mana allichu, nishpa. ³ Chay llullakuqkunaqam suqkunata kamachin, ama kasarananllapa, ama wakin mikunakunata mikunanllapa. Piru Tayta Dyusmi chay mikunakunataqa rurashqa, paypi kriyiqkuna, allip rimayninda yach'ashpa, payta pagikushpa, mikunanchiqlapa. ⁴ Chaqa Tayta Dyus yumbay rurashqanqam ancha allin. Chaykunata ch'askishpa, Dyusta pagikushpam, mana nima mikunata atinchiqchu disprisayta. ⁵ Chaqa Dyuspa Santu Libruna liyishpa, Dyusman mañakuptinchiqmi, payqa chay mikunataqa limpyutana dijan mikunanchiqlapa.

Jisuspaq yach'achikuq kayshina kanqa

⁶ Kay nishushqayta kriyiq masinchiqkunata qam yach'achishpaqam, Jisukristupa allin yach'achikuqnin kangi. Chayshina paypa shumaq duk- trinanda allita kasuptikiqam, chay duktrinanga allin mikunashina rin yanapashuq. Dyuspi mas allita kriyinayki. ⁷ Piru mana kriyiq runakuna pandashqan kwintitungunata yach'achishuptinqa, amakash kriyingichu. Ashwanri tukuy jwisuyukiwan masta masta Dyusta kuyay. ⁸ Kwirpunchiq mas jwirsayuq kanambaqmi, ancha balin shayku shayku ijirsisyuta ru- rananchiq, ¿manachu? Piru mastam balin shayku shayku yach'akunanchiq, Dyusta mas allita kuyashpa, sirbinanchiq. Chaqa ancham balin kay bidapaq suq bidapaqpis. ⁹ Chay nishushqayqam allip. Chayri yumbay kriyinqallapa. ¹⁰ Chayraykur Tayta Dyuspi yuyakushpa, noqanchiqkunaqa paypaq an- cha trabajanchiq, suqkuna musyawaptinchiqpis. Chaqa Dyusninchiqqam wañushqa, yumbayta washawananchiqlapa. Piru mastam rin washawaqn- inchiq paypi kriyiqkunata.

¹¹ Yumbay chay nishushqaykunatar yach'achikuy y kamachikuy. ¹² Amar dijakaychu ni pipis disprisayashunambaq, wambra runaraq kashqayki- raykuqa. Ashwanri shumaqta rimashpa, allitalla rurashpa kawsay. Runa masinchiqkunata kuyashpa, tukuy ispirituykiwan Dyuspi yuyakuy. Allita Jisukristupi kriyishpa, ama nima maluta ruraychu, kriyiq masinchiqkuna rikashushpa, qamshina kawsananllapa. ¹³ Piru shamunaykaman, qamqa Dyuspa Santu Libruna yumbaypa ñawpambi liyishpa, kriyiq masinchiqku- nata animachiy. Kanan paykunata shumaqta yach'achiy Jisukristupaq. ¹⁴ Yach'achikuq ansyanukuna makingunata sawaykiman ruraptinllapam, Dyusqa pudirninda qoshushqa, paypaq allita trabajanayki. Chayri ama qon- qaychu chay ch'askishqaykita ni chay uyashqaykita, Dyuspaq rimaqkuna qambaq rimaptinllapa.

¹⁵ Yumbay nishushqaytar ruray, ama nimata qonqashpachu, rikashuqkuna yach'anambaq: Chay Timutiyum Tayta Dyusta allita kasushpa, kawsan, nishpa. ¹⁶ Piru allita kwidakay, ama pandashpachu, allin jwisuyukiwan yach'achikunayki. Ama disanimakashpachu, ashwan tukuy chay yach'akushqaykita kasushpaqam, ringi washakaq. Chayshina

shumaqta kawsaptikim, chay rikashuqkunapis yach'achishqaykita kasushpa rinllapa washakaq.

5

Shumaqta kawsashun yumbaywan

¹ Amar anyaychu mayur runakunataqa; ashwan taytaykitashina shumaqta kunay. Wambra runakunatapis masaykitashina shumaqta kunay.

² Mayur warmikunatapis mamaykitashina kunay. Chinakunatapis panikitashina kunay, ama nima maluta yuyashpachu.

³ Chay mana nimayuq mana aylluyuq biyudakunata yanapay. ⁴ Piru suq biyuda wawayuq, willkayuq kaptinqa, paykuna yach'akungallapa mamanda taytanda kwidayta, ama padisinambaq. Chaqa paykunataqam maman taytan takshanmandapacha kriyarqan. Chaymi paykuna taytanda, mamanda yanapaptinqa, ancha alli Dyuspaqqa. Chaqa paytaqam ancha gustan. ⁵ Piru suq allip biyuda mana nima aylluyuqqam tukuy shunqo Dyusilla yuyakun mantyinikanambaq. Punchawnindin, tutapnindinmi Dyusman mañakushpa kawsan. ⁶ Piru suq biyuda banduliraqam wañushqashinana. Chaqa kwirpunllanam kawsaykan. ⁷ Chayri yumbay kaykunata kamachikuy, allita rurashpa kawsaptinllapa, ama pipis nima-paq anyanambaq. ⁸ Piru ayllungunata mayqan mana yanapaqqa ichu kikin familyangunata mana mantyiniqqam Jisukristupi kriyishqandaqa ñigaykanmanshina. Chaqa chayshina mana yanapashpaqam, mas fiyuta ruraykanllapa chay mana kriyiqkunamandaqa.

⁹ Biyudakunapa listambi suq biyudata apuntanayki, kriyiq masingunamanda mantinsyunninda ch'askinanqa, payqa 60 watayuqmanda anaqman kanqa. Suq qosayuqla kashqa kanqapis. ¹⁰ Wawangunata uywashqa kaptin, allin shunqonwan kriyiq masingunapa ch'akinda mayllashpa yanapakushqa kaptin, bisitangunata kuyashqa kaptin, ñakaqkunata yanapashqa kaptin, tukuy ima allikunata rurashqa kaptin, apuntay chay biyudakunapa listambiq.

¹¹ Piru chay wambra biyudakunata ama chay mayur biyudakunapa listambiq apuntaychu. Chaqa paykunakish ufrisishpa Jisuspaqllana trabajayta, kwirpumba gustundalla munashpa rurayta, Jisukristumanda akrakashpa, munanmanllapa runayuq kariyta. ¹² Chayshinaqam uchayuqna rinllapa kidaq. Chaqa ufrisishpa Dyuspaqlla trabajaytaqam, mana rinllapachu kumpli. ¹³ Ashwan wasin wasin purishpach'i, qellakunapaqna tikrakanman. Kanan washa rimaykunapaq, mitikucharapaq tikrakanmanllapa. Yanqa mana kaqkunata rimashpa purinmanllapa. ¹⁴ Chaymi munani chay wambra biyudakuna mushuqmanda kasarishpa, wambrayuq kanambaq, wasinllapapi wawangunata shumaqta kamachinambaq. Chayshina ruraptinllapam, kuntrawaqninchiqkuna mana imapaqpis atinqallapachu anyawayninchiqta. ¹⁵ Piru wakin biyudakunaqam Jisukristumanda akrakashpa, dyablu munashqandana ruraykanllapa.

¹⁶ Kriyiq masinchiqkunapa ayllumbi biyudakuna kaptinqa, paykunalla mantyininqa. Ama dijanqallapachu kriyiq masinchiqkunapa kwintanqa. Chayshinan chay suq kriyiq masinchiqkuna atinqallapa yanapayta chay mana aylluyuq biyudakunata.

¹⁷ Yach'achikuq ansyanukuna allita kwidaptin kriyiq masinchiqkunata, Dyuspaq shumaqta yach'achikuqptinqa, paykunataqa ancha rrispishpa, mas ufrindata qoyllapa. ¹⁸ Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam nin:

“Animalkunawan trillakushpaqar ama shiminda wataychu, ama mikunanqa”. Nimbismi: “Suq trabajaqqam dirichuyuq, pagunda ch'askinambaq”, nishpa. (Chayshinallam Dyuspaq trabajaqqis dirichuyuq, ufrindata ch'askinan mantyinikanambaq.)

¹⁹ Mayqan runa suq yach'achikuq ansyanuta tumbashpa rimaptinga, ama kasuychu, mana kaptin ishkay ichu kimsa tistigukuna. ²⁰ Piru uchanda mana dijaqqunata yumbaypa ñawpambi anyay, suqkunapis manchashpa, ama uchata rurambaq. ²¹ Yumbay chaykunata ruranaykippaqmi kamachiyki Taytanchiq Dyuspa, Siñurninchiq Jisukristupa, tukuy akrashqan anjilningunapa ñawpambi. Piru chay nishushqaykunatar yumbaywan igwattalla ruray, ama pitapis sawachashpachu.

²² Kanan mayqanda munashpa numbrayta yach'achikuq ansyanu kanambaqqa, allitaraq rikay: Tukuy imapichu Dyusta allita kasuykan ichu mana, nishpa. Chaqa mayqandapis utqa numbrashpakish, mana allita ruraptinga, qambis uchayuq kangiman. Chayri tukuy imapi allitalla ruray, ama nima laya uchayuq kanayki.

²³ Pach'ayki kutin kutin nanaptingar, ashla binuta upyay. Ama yakuttalla upyaychu.

²⁴ Wakimba uchangunapaqqam ancha klaruta atinchiq yach'ayta kay mundupilla. Piru wakingunaqam manashinalla uchakunata rurallapa. Chay pakadu uchangunapaqqam jwisyu diyapiraq rinchiq yach'aq.

²⁵ Chayshinallam achka allin runakunapaqqis atinchiq yach'ayta: Allitam ruraykan, nishpa. Piru wakin allita ruraqqunapaqqam manaraq yach'anchiqchu. Piru suq diyaaqam rinchiqna yach'aq. Chaqa manam tukuy tyimpuqa pakaduchun rin kaq.

6

¹ Mayqan kriyiq masinchiqkuna, randishqa kriyadukuna kashpaqa, patrinninda allita kasunqa, ama suqkuna rimanambaq: “Chay kriyadukunaqam mana baliq Dyusnimbi, mana baliq duktrinambi kriyinnlapa. Chaymi patrinninda mana kasunllapachu”, nishpa. ² Ichu patrinninlapa Jisukristupi kriyiqkuna kaptinqa, mas allita kasushpa yanapanqallapa, kriyiq masinguna kashqanrayku. Chayshinar, Timutiyyu, kriyiq masinchiqkunata yach'achiy.

Tayta Dyuspi allita kriyishpa, kuntintakashun imitanchiq kaqwan

³⁻⁴ Suq runa Siñurninchiq Jisukristupa duktrinanda mana yach'achikushpachu, ashwan pay yanqa yuyashqanda yach'achikushpaqam, mana nimata yach'anchu. Suq palanganullam chay laya yach'achikuqqa. Ancha malu kustumbriyuq kashpam, suqkunawan yanqakunata ancha riman: Kayshinam. Manam chayshinachu, nishpa. Kanan paykunapuram imbidyanakun, piñapanakun musyanakun. Manam ni pipaqpis yuyakunchu: Allin runam nishpaqa. ⁵ Chay laya runaqam ancha malkriyadu, mana jwisuyyuq, pibirsu yach'achikuqkuna. Chaymi mana yach'anchu: Imam allip, imam mana allipchu, nishpa. Chaqa tukuy diyam anyanakushpa kawsanllapa. Yuyanllapam: Suqkunata Jisuspaq yach'achishpaqach'i, achka qellayta atini ganayta, nishpa. Chayri yumbay chay laya runamandaqa akrakay. ⁶ Piru Jisukristupi kriyishpa kawsaptingiqmi, Dyusqa ancha rin kushichiwaqningichiq, allin furtunayuq kaqshina kushikunanichiq; piru kuntintakaptingichiq imitanchiq kaqwan; manaqa manam. ⁷ Chaqa nasishqanchiq diyapim mana nimata kay mundumanqa apamurqanchiqchu. Chayshinallam wañushpapis, mana nimatapis rinchiqchu apaq. ⁸ Chayri mikunitayuq, mudanitayuq

kashpaqa, chay kaqsituwanlla kuntintakashunllapa. ⁹ Piru chay tukuy imata munaqkunaqam das ishkin dyablupa trampangunaman. Chaymi das ishkishpa, mana baliq yuyayningunata kasushpa, ancha dañakanllapa, chinganambaq. ¹⁰ Chaqa ancha munashpa qellaytaqam, tukuy ima mana allikunata rurannllapa. Chaymi wakin kriyiq masinchiqkunaqa qellayta ancha munashpa, Jisukristumanda akrakashpa, ancha padisishqallapa.

Jisuspi yuyakushpar; binsishun dyabluta

¹¹ Piru qam Dyuspaq yach'achikuq kashpaqa, tukuy ima mana allikunamanda ashuy. Tukuy bidaykipi allitalla rurashpa, Dyusta kuyashpa, paypi yuyakushpa, suqkunata kuyay. Yumbayta agwantashpar; tukuy shunqoykiwan umildi kay. ¹² Chaqa qamqam Timutiyyitu, achka runapa warmipa ñawpambi Jisukristupi kriyishqaykita rimashqa kangi. Chaymi chay uyashuqkuna tistiguykikuna. Chayshina Jisuspi allita kriyishpar, pilyapishina binsiy dyabluta. Chaqa Dyusmi qayashushpa, ufrisishushqa, tukuy tyimpu pullan kawsachishunambaq. ¹³ Chaymi kananqa Dyus tukuy imata kawsachikuqpa ñawpambi, Jisukristupa ñawpambi kamachiyki chay nishushqayta kasunayki. Chaqa Jisukristuqam Pilatupa ñawpambi kashpa, ancha klaruta allip kaqtalla rimargan. ¹⁴ Timutiyyitu, yumbay kamachishushqayta kasuway, ama nimata kambyashpachu Siñurninchiq Jisukristu shamunangaman, ama pipis anyashunambaq. ¹⁵ Chaqa Tayta Dyus siñalashqan tyimpupim Churin Jisukristuqa rin shamuriq. Kanan Tayta Dyusmi ancha alabashqa rin kaq. Chaqa payqam ancha pudirniyuq kashpa, yumbay gubyrinukunapa gubyrinun. Paymi yumbay kamachikuqkunapa kamachikuqninga. ¹⁶ Payllam mana nunka wañunchu. Ashwanmi ancha shumaq llipyaykaqpi kawsan. Chaymanqam mana pipis atinchu gemikayta. Chaymi mana ni mayqan runa paytaqa rikashqachu, ni atinchu rikayta. ¡Chayri payqa ancha alabashqa kanqa! ¡Tukuy tyimpupaq pudirniyuq kanqa! Chayshina kanqa.

¹⁷ Kay mundupi kapuqkunata kamachiy, ama palanganu kananllapa, ama kusasningunapi yuyakunanllapa. Chaqa kay mundupi kusaskunaqam ushyakan. Ashwanri Tayta Dyuspi tukuy shunqo yuyakuqallapa. Chaqa Tayta Dyusqam tukuy ima kaqta ancha achkata qowashqa kanchiq, kushikunanchiq. ¹⁸ Chayri paykunata kamachiy, Dyusta kasushpa, allitalla rurashpa, ama mich'ayashpachu kawsananllapa. ¹⁹ Chayshina kawsashpaqam, suq bidapi kapuqkunashina, allin simyintuyuq wasiyuqshina rinllapa kaq. Chayshinam siguradu kanqa, syilupi tukuy tyimpu kawsananllapa.

Pablum Timutiyyuta kunashpa, dispidikarqan

²⁰ Timutiyyitu, Tayta Dyus numbrashushqanda ama qongashpachu, alita kumpli, paypaq yach'achikushpa. Chaqa chay mana kriyiq runakuqam ancha palanganuyashpa, yanqa mana baliqkunata parlashpa, kuntrawanchiqllapa. Paykunaqam yuyan: Yach'ayniyuqmi kanillapa, nishpa. Piru qamqa amakish chaykunataqa uyangichu. ²¹ Chaqa wakingunaqam paykunata kasushpa, Jisukristumanda akrakashqana.

Piru qamtaqar Tayta Dyus yanapashunqa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM SUQ KARTATA KACH'ARIRQAN TIMUTIYUMAN (2 TIMUTIYU)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiqllapa San Pablupaq.

¿Pitaq karqan Timutiyuqa? Liyishun punta parti 1 Timutiyu, masta yach'ananchiq Timutiypaq.

¿Imaraykum kay librutaqa iskibrirqan? Pabluqam kay kartata iskibrirqan Rrumapi karsilpi kashpa. Yach'arqanna: Rinllapam wanchiwaq, nishpa. Chaymi munarqan, Timutiyu watukunambaq. (4.21) Kay kartapim Pabluqa Timutiyu kunarqan, kriyiq masingunata Dyuspa Santu Libruna allita yach'achishpa, kwidanambaq, llullakuq runakuna ama ingañananllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

² *Tim 1.1-18* niwanchiqllapa, Pablu Timutiyu napaykushpa, kunashqambaq, ama penqakushpachu Jisukristupaq yach'achikunambaq.

² *Tim 2.1-26* niwanchiq Timutiyu kunashqambaq, allin suldadushina Jisukristuta kasunambaq.

² *Tim 3.1-17* niwanchiq, jwisyu diya sirkana kaptinmi, achka llullakuq runakuna rin kaq. Chayri Pabluqa Timutiyu animachirqan, Dyuspa Santu Libruna mana shaykuq yach'achikunambaq.

² *Tim 4.1-22* niwanchiq, Pablu Timutiyu abisarqan: “Rinllapam wanchiwaq. Chayri dasna shamuy watukuwaq. Piru wafushpapismi, mana llakinichu. Chaqa syilupim Siñurninchiq Jisukristu primiyu rin qowaq”, nishpa.

Pablu Timutiyu napaykurqan

¹⁻² Kuyashqay wambra Timutiyu, noqa Pablu Tayta Dyus munashqan-rayku, Jisukristupa apustulnin kani. Chaymi yach'achikuni Dyus ufrishwashqanchiq mushuq bidapaq. Chaqa Jisukristupi kriyiptinchiqmi, paywan rinchiq kawsaq suq bidapi. Chaymi Timutiyu, Taytanchiq Dyusman, Siñurninchiq Jisukristumambis mañakuni, ancha kuyashushpa, tukuy imapi yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanayki.

Ama penqakushpachu Jisukristupaq yach'achikushun

³ Unay agwiluykunashinam noqapis limpyu shunqoyuq kashpa, Tayta Dyusta sirbini. Chaymi punchawnindin tutupnindin kutin kutin qambaq payman mafakushpa, pagikuni. ⁴ Chaqa Timutiyu, ancharaq yuyani, qamta dijashuptiy, llakishpa waqashpa kidashqaykita. Chaymi ancha munani rikashuyta kushikunaypaq. ⁵ Ancham yuyanipis tukuy shunqo Siñurninchiqpi kriyishqaykita. Chaqa puntatam agwilitayki Luyda, mamayki Iwnisiwan ancha allita kriyirqanllapa Siñurninchiqpi. Chaymandaqam qambis ancha allita kriyirqayki.

⁶ Chaymi yuyachiyki, Dyuspaq yach'achikunayki chay numbrashushqayta. Manchu sawaykiman makiyta ruraptiy, Tayta Dyusqa yanapashushqa, tukuy imapi paypaq yach'achikunayki. Chayri yumbay chaykunata rurashpa, ama dijakashpachu, Dyuspaq allita trabajay. ⁷ Chaqa

Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, ama nimatapis manchashpachu, ashwan allita kuyanakushpa, allin yuyayniyuq kananchiq. ⁸ Chayraykur ama penqakuychu Siñurninchiqpaq yach'achikunaykiga ni noqapaq penqakuychu karsilawaptinllapa, Jisukristupaq yach'achikushqayrayku. Ashwanri listu kay, Jisukristupaq yach'achikushpa, padisinayki. Chaqa Dyusmi rin yanapashuq, ama kubardakanayki. ⁹ Kanan Jisukristu noqanchiqpaq wañushqanraykum, Tayta Dyus washawaqninchiq, qayawashqa kanchiq, paypaqna kawsananchiq. Manam qayawashqachu kanchiq, ima allita rurashqanchiqrayku. Ashwanmi ancha allin kashpa, kuyawashqa kanchiq, manaraq kay mundu kashqanmandapacha. ¹⁰ Chaymi Tayta Dyus Washadurninchiq Jisukristuta kay pachaman kach'amushpaqa, masta yach'achiwashqa kanchiq: Ancham kuyaykillapa, nishpa. Chayraykum Jisukristu wañuyta binsishpa, kawsamushpa, washawashqana kanchiq, amana chingananchiqllapa. Kanan shumaq nutisyandam yach'achiwashqa kanchiq, paypi kriyishpa, yach'ananchiq: Tukuy tyimpunam rinchiq kawsaq, nishpa.

¹¹ Chaqa Tayta Dyusmi numbrawashqa, Jisukristupa apustulnin kashpa, kay shumaq nutisyanda yach'achikunaypaq chay mana isrraylinu kaqkunata. ¹² Chayri pay kamachiwashqanda kumplishqayraykum, kayshina ancha ñakaykani kay karsilpi. Piru maychika kayshina ñakashpapismi, mana noqaga penqakunichu. Chaqa yach'anim: Jisukristupim ancha kriyini. Paymi ancha pudirniyuq kashpa, rin kwidawaq, paytalla kasunaypaq jwisyu diya ch'ayamunangaman, nishpa.

¹³ Chayri chay allip kaqta yach'achishushqayta uyawashpa, allita Jisukristupi kriyiy. Kanan kriyiq masinchiqkunawambis kuyanakushpa, shumaqta kawsay. ¹⁴ Dyuspa Santu Ispiritun noqanchiqpi tiyaq yanapashuptinri, yach'achikuy Dyus nishqanda, pay kamachishushqanshina.

¹⁵ Qamqam allita yach'angi: Kriyiq masinchiq Fijilu Irmujiniswan prubinsya Asyamanda yumbay kriyiq masingunapismi noqata sapalayta dijawarqanllapa, nishpa. ¹⁶ Chay masitanchiq Unisifurullam noqarayku mana penqakushpachu, kutin kutin kay karsilman shamushqa animachiwaq. Chaymi Tayta Dyusman ancha mañakuni, chay masitanchiqpa warminda wambrangunata ancha yanapanambaq. ¹⁷ Chay masitanchiq Unisifuruqam kay Rruma llaqtapi kashpaqa, mana yach'ashpachu maypi kashqaytapis, maskawarqan tariwanangaman. ¹⁸ Jwisyu diya ch'ayamuptinqar, Siñurninchiqqa shumaqta ch'askinqa chay masitanchiqtaqa. Chaqa qamqam Timutiyyitu allita yach'angi chay masitanchiq Ifisu llaqtapipis yanapawashqanchiqta.

2

Allin sultadukunashina Jisusta kasushun

¹ Ijitu Timutiyyu, Jisukristu ancha allin kashpam, munan tukuy imapi yanapashuyta. Chayri ama nimata manchashpachu, ashwan paypi allita yuyakushpa, ancha kurajiyuq kay, paypaq rimanayki. ² Qamqam rikawashqa kang, suqkunata Jisukristupaq yach'achiptiyi. Chay achka uyawaqkunam tistiguykuna yach'achikushqaypaq. Chayri gambis chay yach'achishushqayta suqkunata yach'achishpa, numbray, Jisukristupaq yach'achikunan. Piru allin kumplidu runakunatar numbrayqa, paykunapis suqkunata yach'achirinambaq.

³ Chayri gambis Jisukristupa allin sultadunshina kashpa, padisishpapis, agwantay. ⁴ Chaqa suq sultaduqam sirbisyumbi kashpaqa, kamachikuqninda allita kasun, paywan kushikunambaq. Mananam suq laya

trabajumanqa mitikunnachu. ⁵ Chayshinallam suq pugllaqppis rriglakunata allita kasushpa, pugllashpa, shayku shayku binsishparaqmi, primyundaqa ch'askin. Chay rriglakunata mana allita kasushpaqam, chay primyundaqa pyirdin. ⁶ Chayshinallam suq tarpukuqppis. Puntataqam ancharaq trabajan. Chaymandaraqmi atin kusichakuyta. ⁷ Kay kimsa kumparasyumbi yuyap-tikiqam, Tayta Dyusqa rin yanapashuq, yumbay chay nishushqayta allita intyindinayki.

⁸ Piru amar qonqaychu Siñurninchiq Jisukristutaqa. Paymi chay unay gubyirnu Dabidpa karu willkan kashqa. Paymi wañushqanmanda kawsamurqan washawananchiq chay yach'achishushqayshina. ⁹ Paypaq yach'achikushqayraykum, kayshina ancha padisiykani kay karsilpiqa. Suq ancha uchayuq runatashinam asta kadinakunawan watawanllapa. Piru Dyus nishqandam mana atinllapachu wataytaqa. Ashwanmi achka runaman warmiman ch'ayaykan, Jisukristupi kriyinanllapa. ¹⁰ Chaymi kayshina ancha ñakashpapis, tukuy imata agwantani, Dyus akrashqan kriyiq masitanchiqkunata animachinaypaq, Jisukristupi kriyishpa, washakashpa, rinanllapa ancha shumaq llipayyakaq syiluman, waqpi tukuy tyimpu kawsananllapa. ¹¹ Chaqa kay nishushqayqam ancha allip kashqa: Siñurninchiqpi kriyishpa wañushpaqam, rinchiq kawsamuq, paypa pullan kananchiq.

¹² Jisukristupi kriyishqanchiqrayku padisishpaqam, paypa pullan rinchiq kamachikuq. Piru ñigaptinchiq: “Manam Jisusta riqsinchu”, nishpaqam, paypis rin ñigawaqninchiq: “Manam riqsiykichu”, nishpa.

¹³ Noqanchiq ufrisishpa, mana kumpliqtinchiqpismi, payqa washakunambaq ichu kastigakunambaq, yumbay nishqanda kabalta rin kumpliqa. Chaqa payqam mana nimatapis ingañakunchu.

Allin yach'achikuqam kayshina

¹⁴ Kriyiq masinchiqkunata kayta yuyachishpa, Siñurninchiqpa shutinwan kutin kutin kunay, ama yanqa nishqangunapaq anyanakunanllapa. Chaqa chayshina anyanakushpaqam, mana pitapis yanapanchu. Ashwanmi uyaqkunata dañachin. ¹⁵ Chayri imashinapis Dyus munashqanda rurashpa, allita yach'achikuy, suq allin trabajadurshina paypa ñawpanman prisin-takashpa, ama nimapaq penqakunayki, ashwan qamta nishunambaq: “Al-lip kaqtam noqapaq yach'achikushqa kangi”, nishpa.

¹⁶ Amar mitikuychu chay mana baliq yanqa palabrakunata rimaptinllapaqa. Chay laya yanqa rimaqkunaqam Dyusmandaqa kada bwilta masta akrakashpa, mas uchayuqna kidanllapa. ¹⁷ Chay yanqa rimashqanllapaqam bidanchiqtaqa ancha dañachin, chay nanay achkayaq ismuchikuqshina. Chaqa chayshina yupaymi chay Iminiya Filituwanqa mana allikunata rimashpa suqkunata dañachinllapa. ¹⁸ Paykunaqam Tayta Dyuspa allip duktrinamanda akrakashpa, wakin kriyiq masinchiqkunata ingañaykan: “Wañuqkunash kawsamushqana”, nishpa.

¹⁹ Suq allin albañilqam allita ruran wasipa simyintunda, ama bulakashpa chinganambaq, ¿manachu? Chayshinallam Tayta Dyuspis allita yach'achiwanchiq, ama pandananchiq ni chingananchiq. Chaymi no-qanchiqpaq kayshina nishqa: “Dyusmi riqsin wambrangunata. Chayri Jisukristupi kriyiqkunaga uchakunamanda akrakanqallapa”, nishpa.

²⁰ Suq atun wasipiqam kan platukuna, basukuna, achka laya kusaskuna. Wakinqam urumanda, qellaymanda. Wakinnataqmi qerumanda ichu allpamanda. Chay mas shumaq kaqkunaqam ancha balin. Chaymi chay mas pudirniyuq runakuna wasinman ch'ayaptin, ichu ima fyista kaptin, chayku-napi qarakuñllapa. Piru chay qerumanda, allpamanda kaqkunapiqam

yanqa diyakunapi mikunllapa. ²¹ Runakuna warmikunapismi chay ishkay laya platukunashina basukunashina. Chaymi suq runa tukuy ima maluta dijashpaqa, Dyuspaqqa suq limpyu platushina ancha rin baliq, tukuy ima allita ruranambaq.

²² Chayri ama kaychu suq mana sujitakaq chulushinaqa. Ashwanri limpyu shunqoyuq kashpa, Jisukristuta aduraqkunawan qambis allita aduray. Paypi kriyishpa, allita rurashpa, suqkunata kuyay. Amar ni piwan pilyashpachu, shumaqta kawsay. ²³ Chayri chay tuntukuna liriyaqta, ama mitikuychu. Chaqa qamqam allita yach'angi: Kada bwilta anyanakushpaqam, masta rinllapa anyanakuq, nishpa. ²⁴ Piru Siñurninchiqpaq yach'achikuq kashpaqar, ama anyanakushpachu purishun. Ashwanri yumbaywan shumaqta kawsashpa, allin yach'achikuqkuna kashun. Mayqan mana allita rurawaptinchiqqa, ama piñakushpachu, ashwanr agwantashun. ²⁵ Tayta Dyusta kuntraqkunatapis shumaqta willashun, yuyashpa: Kinsapch'i Dyus shunqonllapata rin kambyaq, uchangunata dijashpa, pirdunda mañashpa, allip kaqpi kriyinanllapa, nishpa. ²⁶ Chayshinam dyablupa trampaqanda atinqallapa llusshiya, amana pay munashqanda rurananllapa. Chaqa kananqam paykunaqa dyabluta kasuykanllapa.

3

Jwisyu diya sirkana kaptinmi, kay laya runakuna rin kaq

¹ Kaytapis allita yach'ay: Jwisyu diya sirkana kaptinmi, achka runa warmi rinllapa ñakaq. ² Chaqa kay mundupi achka tiyaqkunam tukuy ima kusaskunata paykunapaqlla rinllapa munaq. Wakinni qellaypaqlla rinllapa lukuyaq. Wakinni ancha palanganu rinllapa kaq. Wakinqam Dyusta rinllapa maldisyaq. Wakinqam taytanda, mamanda mana rinchu kasuq. Wakinnataqmi mana pitapis rinllapachu agradisiq. Wakinnataqmi Dyuspaq, duktrinanchiqpaq rinllapa asikuq. ³ Manam ni yanasunda (yanasanda) ni ayllunda rinllapachu kuyaq. Runa masin imanachiptinqam, mana nunka rinchu pirdunaq. Rinllapam kriminakuq, yanqakunata rimashpa. Munashqandallam rinllapa ruraq. Manam nimatapis rinllapachu sujitakaq. Ancha malu kashpam, mana llakipashpachu, runa masinda rinllapa kusasnachiq. Kanan tukuy ima allingunatam rinllapa ch'iqniq. ⁴ Traysyundam rinllapa ruraq. Manam pitapis manchashpachu, ancha atribidukuna rinllapa kaq. Ancha ingriyidum rinllapa kaq. Tayta Dyusta mana kuyashpam, gustunllapatalla rinllapa ruraq. ⁵ Kustumbrinraykullam kriyiq masinchiqkunawan rinllapa tandanakuq. Piru manam alliptachu Siñurninchiqpi rinllapa kriyiq. Chaymi mana atinqallapachu bidanllapata kambyaytaqa.

Amar chay laya kaqkunawanqa tandakaychu. ⁶ Chaqa paykunamanda wakinninqam wasin wasin purishpa, rinllapa yaykuq mana yach'ayniyuq uchayuq warmikunaman. Chayshina suq laya duktrinata yach'achishpa, chay uchayuq warmikunataqa rinllapa ingañaq. ⁷ Chaqa chay laya warmikunaqam kada bwilta munanllapa yach'akuyta. Piru allip kashqandaqam mana yach'akunllapachu. ⁸ Unay tyimpukunapim chay ishkay brujukuna Janis, Jambriks shutiqkunaqa Muysista kuntrarqanllapa. Paykunashinam chay ingañaqkuna Dyuspa duktrinanda kuntraykanllapa. Chaqa paykunaqam mana baliq yuyayniyuqkuna. Manam alliptaqa Jisukristupi kriyinanllapachu. ⁹ Piru manam rinllapachu atiq achka runata ingañaytaqa. Chaqa tukuy maypim rinllapa yach'aq ancha

tuntukuna kashqanda. Chayshinallam Muysispa tyimpumbipis chay ishkay brujukunapaq tuntukuna niqllapa.

Pablum Timutiyuta rruqarqan, yach'achishqanda ama qonqanambaq

¹⁰ Piru qamqam Timutiyutu, manyaqlla ancha allita rikawashqa kang'i imashina yach'achikushqayta, imashina kawsashqayta, imapaq yach'achikushqayta, Siñurninchiqpi allita kriyishqayta. Rikawashqapismi kang'i kuntrawaptinllapa mana piñakushqayta, ashwan yumbayta kuyashpa agwantashqayta. ¹¹ Antyukiya llaqtapi, Ikuñupi, Listrapi ancha qesachawaptinllapa, padisishqaytapis allita yach'angi. Yach'angipismi wanchiwananllapa kaptin, Siñurninchiq washawashqanda. ¹² Chaqa Jisukristuta yumbay munaq kasuqtaqam rinllapa qesachaq. ¹³ Kanan chay ingañakuqkunam mas malupaq rinllapa tikrakaq. Chaymi paykunapura ingañanakushpa, suqkunatapis rinllapa ingañaq.

¹⁴ Piru qamqam Jisukristupaq yach'akushpaqa, paypi allita kriyishqa kang'i. Chay yach'akushqaykitaga ama qonqaychu. Chaqa allitam yach'angi: Dyusta sirbiqkunamandam yach'akushqa kani, nishpa. ¹⁵ Timutiyutu, taksha kashqaykimandapacham Dyuspa Santu Librunmanda yach'akushqa kang'i, yach'ayniyuq kashpa, Jisukristupa kriyishpa washakanayki. ¹⁶ Chaqa Dyus kikinmi paypaq rimaqkunata yanaparqan, pay nishqanda chay Santu Librunmi ishibrinanllapa. Chaymi chay Santu Librunqa ancha balin yach'achiwananchiq, byinninchiqpaq anyawananchiq, kunawananchiq, yanapawananchiq, mas allita kawsananchiqllapa. ¹⁷ Chaqa Tayta Dyusqam Santu Librundaq paypi allipta yuyakuqkunata qowashqallapa kanchiq, allita paypaq yach'akushpa, yach'ayniyuq kashpa, tukuy ima allikunata rurananchiqllapa.

4

Pablum Timutiyuta kamachirqan, Dyus nishqanda yach'achikunan

¹ Siñurninchiq Jisukristu shamushpa kamachikuqgam, yumbay kawsaqkunata rin jusgaq. Wañushqakunata kawsachimushpam, paykunatapis rin jusgaq. Chayri Tayta Dyuspa shutimbi, Churin Jisukristupa shutimbi kamachiyki, ² yumbay kay nishushqayta ruranayki. Dyus nishqandar allita yach'achikuy. Uyashuptinllapa, mana uyashuptinllapapis, mana shaykuq yach'achikuy, Siñurninchiqpi kriyinanllapa. Mana alli ruraqkunataqa kuyashpa anyay. Amar piñakushpachu, ashwan shumaqta kunashpa yach'achiy. ³ Chaqa rinmi ch'ayamuq suq tyimpu. Chay tyimpupim runakuna warmikunaqa gustundalla munashpa rurayta, manana rinllapachu uyaq Siñurninchiqpa shumaq duktrinandaqa. Ashwanmi rinllapa maskaq suq laya yach'achikuqkunata, munashqandalla uyananllapa. ⁴ Allip kaqtaqam mana rinllapachu munaq yach'ayta. Ashwanmi tukuy laya mana baliq kwintukunatala rinllapa kriyiq. ⁵ Piru qamqar tukuy imapi allin jwisuyuyq kay. Padisishpapisri ancha animakay, Jisukristupaq yach'achikunayki, uyashuqkuna washakanambaq. Chayri Dyus nishushqanda ruray ushyanaykikaman.

⁶ Chaqa noqatam suq wishatashina rinllapana wanchiwaq. Dasnam rin ch'ayamuq wanchiwananllapa diyaqa. ⁷ Piru dyabluta kuntrashpam, Jisukristuta kasushqa kani. Suq runa mana shaykuq kallpaqshinam Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, pay qowashqan tariyayta ushayanaykanina. ⁸ Kananqam Tayta Dyus shuyachiwaykan ancha allin primyuta, jwisuyu diyapi qowanambaq, payta kasushqayrayku. Piru manam noqatallachu rin

gowaqqa. Ashwanmi payqa ancha allin juyis kashpa, primyukunata rin qoq yumbay payta shuyaqkunatapis. Chaqa paykunapismi payta kuyashpa, tukuy shunqo munanllapa kutimunambaq.

Pablum Timutiyyuta rruqarqan shamunambaq

⁹ Masita Timutiyyu, mudusta tukushpar, das shamuy watukuwaq. ¹⁰ Masanchiq Dimasqam kay mundupa kusasningunata ancha munashpa, noqamanda akrakashpa, rishqana Tisalunika laqtaman. Masanchiq Krisintiqam rishqa prubinsya Galasyaman. Masanchiq Tituqam rishqa prubinsya Dalmasyaman. ¹¹ Masanchiq Lukaslam kaypi pullayqa kidashqa. Masanchiq Markustar maskay, pullayki apamunayki, allin yanapakuqniy kanambaq. ¹² Chaqa masanchiq Tikikutam kach'ashqa kani Ifisu llaqtaman. ¹³ Truwaspim masanchiq Karpupa wasimbi kapayta dijashqa kani. Shamushpaqar apamuy chay kapayta. Rrullushqa libruykunatapisri apamuy. Piru mastam munani apamunayki chay qaramanda kaq rrullushqa libruykunata.

¹⁴ Chay jirruru Alijandrum ancha dañachiwashqa. Piru Siñurninchiqmi yumbay rurawashqambaq payta rin kastigaq. ¹⁵ Chay Alijandruqam duktrinanchiqta ancha kuntran. Chaymi kunayki, paymanda kwidakanayki.

¹⁶ Kay Rrumapa juyisningunapa ñawpambi punta bwiltata apawaptinllapa diklaranayqam, mana ni suq (kriyiq masinchiq) kumpañawarqanchu, faburniya rimanambaq. Yumbayninmi dijawashpa mitikarqanllapa. Chayshina rurawaptimbismi, Dyusman mañakuni, paykunata ama kastiganambaq. ¹⁷ Piru chayshina kaptimbismi, Siñurninchiqqa pullay kashpa, ancha animachiwarqan. Chaymi paypaq yach'achikuptyyqa, yumbay chaypi kaq mana isrraylinukuna uyawarqanllapa. Chayshinam Siñurninchiqqa washawarqan, chay rrumanukuna ama wanchiwananllapa, achka liyungunapa shiminmanda washawashqanshina. ¹⁸ Paymi rin washawaq yumbay malu kaqkunamanda, (chay rrumanukuna wanchiwaptimbi) syiluman apawanambaq, Jisukristu shumaqta kamachikuptyn, pullan kanaypaq. ¡Biba Siñurninchiq! ¡Tukuy tyimpu alabashqa kanqa! Chayshina kanqa.

Pablum kriyiq masingunata napaykurqan

¹⁹ Noqapa shutiypir napaykuy paninchiq Priskata, qosan Akilasta, masanchiq Unisifurupa ayllundapis. [Nuta: Chay warmi Priskallam Prisilapis shutiq.] ²⁰ Masanchiq Irastum Kurintu laqtapi kidashqa. Masanchiq Trufimutam Militu llaqtapi qeshyaqta dijashqa kani. ²¹ Utqanar shamuy, amaraq tanya tyimpu qallariptin. Qamkunatam napaykushungi masanchiq Iyubulu, Pudinti, Linu, paninchiq Klawdya, yumbay kaypi kaq kriyiq masinchiqkunawan.

²² Mañakunim, Siñurninchiq Jisukristu pullayki kanambaq, Taytanchiq Dyus yumbay qamkunata yanapashunambaq. Chayshina kanqa. (Chaytallam iskibriyki.)

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN TITUMAN (TITU)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishunllapa chay punta parti Rru-manusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pitaq karqan Tituqa? Tituqam Jisukristupi kriyiq kashpa, Pabluta ancha yanaparqan, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikunan. Chaqa Tituqam Timutiuyushina Pablupa pullan puriq. Chay atun yakupa ch'awpimbi isla allpa Krita shutiqman rishpa, chaypi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptinllapa, wakinqa Jisukristupi kriyirqanllapa. Chaymandaqam Pabluqa suq lugarkunamanna munashpa riyta, Titutana numbrarqan, kidashpa, chay kritanu kriyiq masingunata yach'achinambaq. Chaymi Tituna chay kritanukunapa yach'achikuqnin kidarqan. Masta yach'ananchiq Titupaq, liyishun 2 Kurintyus 2.13; 7.6,13-14; 8.16,17,23; 12.18; Gálatas 2.1-3; 2 Timutiyu 4.10.

¿Imaraykum iskibirirqan kay librutaqa? Pablupam Kritamanda suq lugarkunamanqa rishpapis, mana nunka Titutaqa qonqarqanchu. Chaymi Pabluqa Titutaqa ancha munarqan kunayta, Dyuspa Santu Librunda al-lita yach'achinan, ansyankunata numbranan, chay kriyiq masingunata kwidanana. Kanan Pablupam yach'arqambis: “Wakin isrraylinukunam llullakunata yach'achikuykan Kritapi”, nishpa. Chayta yach'ashpaqam Pabluqa ancha llakirqan. Chaymi iskibirirqan, Tituta kunanambaq: “Chay llulla yach'achikuqkunata uyarachiy”, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Titu 1.1-16 niwanchiqllapa Pablu Tituta mingashqambaq, Kritapi ansyankunata numbranambaq, Jisukristupi kriyiqkunata allita kwidanambaq, ama llullakuqkunata kriyinanbaq.

Titu 2.1-15 niwanchiq, Pablu Tituta kayshina nishqambaq: “Jisukristupi kriyiqkunata yach'achiy, Tayta Dyus nishqanshina kawsananllapa”, nishpa.

Titu 3.1-15 niwanchiq, Pablu Tituta kayshina kunashqambaq: “Yumbay runakunata, warmikunata yach'achiy, allitalla rurashpa, kawsanam-baqllapa”, nishpa.

Pablum Tituta napaykurqan

¹ Kuyashqay Tititu, noqa Pablum Tayta Dyuspa randishqa kriyadun kani. Jisukristupa apustulnimbismi kani. Chaymi kach'amuwashqa, qamkuna akrashqan wambrangunata allip kaqta yach'achishunaypaq, paypi allita kriyinyakillapa, ² allita yach'anaykillapa: Suq bidapim tukuy tyimpupaq Dyuswan rinchiqllapa kawsaq, nishpa. Chaqa Tayta Dyusqam mana llullakunchu. Manaraq kay mundu kaptinmi, payqa ufrisikushqa kar-qan, tukuy tyimpupaq kawsachiwananchiq. ³ Chaymi pay munashqan tyimpu ch'ayamuptin, noqa yach'achikuptiy, runakunata intyindichishqa pay nishqanda. Chaqa Dyus Washawaqninchiqmi noqata kamachiwashqa, chay shumaq nutisyanda yach'achikunay. ⁴ Chaymi qam kuyashqay Ti-tuman kay kartata kach'amuni. Chaqa noqashina Jisukristupi allita kriy-ishqaykiraykum, ligitimu wambrayshina kang. Chaymi mañakuni, Tayta Dyus, Washadurninchiq Jisukristuwan ancha allin kashpa, tukuy imapi

yanapashunambaq, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanayki.

Pablum Tituta mingarqan, kriyiq masingunata rikanambaq

⁵ Tititu, chay yakupa ch'awpimbi isla allpa Kritamanda llugshishpam, chay Kritapi dijashurqaq, chay yach'achikushqanchiqta gamna ushyanayki. Manchu kamachishurqaq chay Kritapa llaqtangunapi yach'achikuq an-
 syanukunata numbranayki, kriyiq masinchikunata rikananllapa. ⁶ Chayri chay ansyanakuna kayshina kanqa: Ancha allin runa kanqa, ama nima-
 paqpis anyashqa kanambaq. Suq warmiyuqlla kanqa. Churingunapisri payta kasushpa, Jisukristupi kriyiqkuna kanqallapa, ama pipis penqanam-
 baq: Chay churingunash malkriyadukuna, mana uyakuqkuna, nishpa. ⁷ Chaqa suq ubispum Dyuspa wambrangunapa kamachikuqnin. Chayri allitalla rurashpa kawsanqa, ama nimapaq anyashqa kanambaq. Amar pay munashqandalla rurashpachu kawsanqa. Amar dasqa piñakunqachu. Amar mach'anqachu. Amar ni piwambis pilyanqachu. Amar suqkunata ingañanqachu qellayta ganananrayku. ⁸ Ashwanri yach'anqa kushikushpa pusedata qoyta. Tukuy imatar allitalla ruranga. Allin jwisuyuqri kanqa. Ancha allin runar kanqa. Dyuspaqllar kawsanqa. Yach'anqar pay kikin sujitakayta. ⁹ Jisukristupa ligitimu duktrinanda yach'akushpaqa, allita kasunqa, suqkunatapis shumagta yach'achishpa, animachinambaq, Dyusta kuntraqkunatapis yach'achishpa, kriyichinambaq.

¹⁰ Chaqa kanmi achka runa mana munaq nimata kasukuyta. Yanqakunata rimashpam, suqkunata ingañan. Chay ingañakunamandam kan achka llaqta masiy isrraylinukuna. ¹¹ Paykunaqam achka kriyiq masinchikunata yumbay aylundinda pandachinllapa. Chayshinam yanqalla yach'achikunllapa, qellayta ganananbaqlla. Chayri ama dijaychu paykunata, chay mana baliqkunata yach'achikunanqa.

¹² Chay Kritapiqam suq ancha yach'ayniyuq runa karqan. Payqam kritanu masingunapaqqa nirqan: "Paykunam tukuy tyimpu llullakunllapa, ancha manchaypaq animalkunashina, mana undaq mikuqkuna, qella likidukuna", nishpa. ¹³ Chay yach'ayniyuqqam allip kaqta paykunapaq rimarqan. Chayraykur qamqa Tititu, anyay paykunata, allita Siñurninchiqpi kriyishpa, ¹⁴ ama kasunanllapa chay isrraylinukunapa yanqa duktrinangu-
 nata, ni chay mana allip kaq yach'achikuqkunata.

¹⁵ Yumbay allin yuyayniyuqpaqqam Dyus tukuy ima rurashqanqa allin; manam mapachu. Piru uchayuyq mana kriyiqkunapaqqam tukuy ima mapa. Chaqa uchanraykum paykunaqa ancha mapa yuyayniyuq. Chaymi mana atinllapachu yach'ayta: ¿Imam alli, imam mana allichu? nishpa.

¹⁶ Paykunaqam: "Yuyayniypim Dyusta riqsini", ninllapa. Piru millanaypaq uchakunata ruraptinllapam, yach'anchiq: Manam alliptaqa Dyuspiqa kriyinllapachu, nishpa. Chaqa paykunaqam mana uyakuq ch'iqniyuqkuna kashpa, mana balinllapachu, nima laya allita rurananllapaqa.

2

Pablum Tituta animachirqan, allita yach'achikunambaq

¹ Piru qamqa Tititu, allip duktrinanchiqtalla yach'achikuy; amar suq layataqa. ² Chay byijitu kriyiq masinchikunata kunay, allita sujitakashpa kawsananllapa, suqkuna paykunata rrispitananllapa, allin jwisuyuyq kananllapa, tukuy shunqo Siñurninchiqpi yuyakunanllapa, Dyusta, runa masingunata kuyanallapa, padisishpapis Siñurninchiqta mana shaykuq kasunanllapa. ³ Chayshinallar warmi byijitakunatapis kunay, ancha

allin warmikuna kananllapa, ama suqkunapa washanda rimananllapa, ama mach'ananllapa, allip kaqtalla yach'achikunanllapa. Chayshina shumaqta kawsashpaqam, ⁴ warmi minurkunatapis yach'achinqallapa, qosanda, wambrangunata kuyanambaqllapa, ⁵ tukuy imapi sujitakashpa allin jwisuyuyuq kanambaqllapa, kikin runambaqlla kanambaq, wasinda allita rikanambaq, allin warmikuna kashpa, qosanda kasunambaq, ama pipis Dyus nishqanda kuntrananllapa.

⁶ Chayshinalla chulukunatapis kunashpa animachiy, allin jwisuyuyuq kanambaqllapa. ⁷ Qambisri, Tititu, tukuy imata allita rurashpa kawsay, rikashuqkuna, qamshina shumaqta kawsananllapa. Allita sujitakashpar, allin shunqoykiwan, yumbayta shumaqta yach'achiy. ⁸ Chayshina allip kashqandalla yach'achikuptikim, mana pipis atinqachu anyashuyta. Ashwanmi kuntranchiy kaqkunaqa, penqakushpa, rinllapa uyaraq.

⁹ Randishqa kriyadukunatar kunashpa animachiy, tukuy imapi patrinningunata kasushpa, ama nimata rrispundishpachu, ashwan shumaqta kushichishpa sirbinanllapa. ¹⁰ Amar patrinninllapata nimanda suwashpachu, ashwan ancha allin kumplidur kashpa, tukuy imapi allita trabajanqallapa. Chayshina shumaqta kawsantinllapaqam, suqkuna rinllapa alabaq Washadurninchiq Dyusta.

¹¹ Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, munan yumbay runakunata, warmikunata washayta. Chaymi Jisukristutaqa kach'amurqan washawananchiq. ¹² Payqam ancha allin kashpa, yach'achiwanchiq, kwiwpunchiq munashqandalla amana ruranchiq chay mana kriyikunashina. Ashwanmi munan, chay mana baliq munashqanchiqta dijashpa, allin jwisuyuyuqna kashpa, payta kuyashpa, allitalla rurashpa, kawsananchiqllapa kay mundupi. ¹³ Dyuspi ancha yuyakushpar, kushikushpa, shuyashun: Pudirniyuq Washadurninchiq Dyus Jisukristum llipyashpa rin shamuriq ufrisiwashqanchiqshina, nishpa.

¹⁴ Paymi intrigakarqan wanchinambaqllapa, wañuyninwan yumbay uchanchiqmanda washawananchiq, ancha limpyu shunqoyuq wambrangunana kananchiq, ancha animadu kananchiq, allitalla rurashpa kawsananchiq.

¹⁵ Chayri yumbay nishushqaykunata kriyiq masinchiqkunata yach'achishpa, shumaqta animachiy. Piru wakinguna mana kasushuptinqar, ama nimata manchashpachu, Dyuspa pudirninwan jwirtita willay, shumaqta rrispitashushpa kasushunanllapa.

3

Jisuspi kriyiqkunar kayshina kawsashun

¹ Chay kriyiq masinchiqkunata yuyachiy, gubyirnunda, yumbay awturidarningunata kasushpa, qawch'u kananllapa, tukuy ima allikunata rurashpa kawsananllapa. ² Kanan amar pipaqpis yanqakunataqa rimanqallapachu. Amar pindinsiyuruqa kanqallapachu. Ashwanri umildi kashpa, allin palabrayuq yumbaywan kanqallapa.

³ Chaqa noqanchiqpismi unayqa ancha malu, tuntu karqanchiq. Dyusta mana kasuqkunam karqanchiq. Chaymi kwiwpunchiq ima munashqandalla rurarqanchiq. Kanan listum karqanchiq, mana allikunata ruranchiq. Chaymi imbidyanakushpa, suqwan, suqwan kuntranakushpa, ch'iqninakurqanchiq. ⁴⁻⁵ Piru chayshina mana allin kaptinchiq pismi, Tayta Dyus ancha allin kashpa, kuyawaqninchiq, llakipawaqninchiq washawarqanchiq. Chaymi Santu Ispiritunda qowarqanchiq, uchanchiqmanda mayllawananchiq, mushuqmanda nasirishpa, mushuq bidayuy kananchiq.

⁶ Chayshinam Tayta Dyus ancha allin kashpa, Washadurninchiq Jisukristu wafushqanrayku, chay Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, tukuy imapi ancha yanapawananchiq, ⁷ amana uchayuqpaq riqsiwananchiq, ashwan yach'ananchiq: Tukuy tyimpum paywan rinchiq kawsaq, nishpa.

⁸ Chaqa yumbay kay nishushqayqam allip. Chaymi munani kriyiq masinchiqkunata ancha allita yach'achishpa, mana shaykuq ninayki: Allitalla rurashpar kawsashunllapa, nishpa. Chaqa chayshina rurashpaqam, yumbayta ancha rinllapa yanapaq. ⁹ Piru amar anyanakuychu mana baliq duktrinakunapaq, ni unay agwilunchiqkunapa shutingunata myintashpa, ni Muysispa liyningunapaq. Chaqa chaykunapaq anyanakunanchiqqam mana nimapaq balinchi, ni yanapawanchiqchu.

¹⁰ Chayri mayqan runa kriyiq masinchiqkunata inkitaptin akrakanambaq, chay runata suq ichu ishkey kutinda anyashpa willay, ama chayshina rurashpaq. Piru mana kasushuptin, amana paywanqa tandakayllapachu. ¹¹ Chaqa pay rurashqanda rikashpam, das yach'ananchiq pay ancha pibirsu kashqanda.

Pablum Tituta kayshina kunarqan

¹² Rinim kach'amuq masanchiq Artimasta ichu Tikikuta, qaman shamunambaq. Shamuptin, utqa riy waq Nikupulis llaqtaman, chaypi tingunakunanchiq. Chaqa waqsim yuyani tanya tyimputa pasayta. ¹³ Masanchiq abugadu Sinasta, Apulustapis atishqaykikaman yanapay, ama padisininllapa ñambi. ¹⁴ Kriyiq masinchiqkunapisri yach'akunqallapa yanapakuyta. Chayri mayqanda ima faltaptin, yanapanqallapa, suq planta puqoqshina kanambaqllapa.

Pablum Titumanda dispidikarqan

¹⁵ Yumbay pullay kaqkunapismi napaykukunata kach'amushungi. Chay kuyawaqinchiq kriyiq masinchiqkunatapisri napaykuy noqapa shutiypi. Tayta Dyus ancha allin kashpam, yumbay qamkunata yanapashunqa. (Chaytallam iskiybriyki.) Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN FILIMUNMAN (FILIMUN)

¿Pitaq karqan San Pabluga? Liyishunllapa chay punta parti Rru-manusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pitaq karqan Filimunqa? Payqam Kulusas llaqtapi tiyaq. San Pablu Kulusas llaqtapi Jisukristupaq yach'achikuptinmi, Filimunqa Jisukristupi kriyishqa karqan. Chaymandaqam paypa wasimbi Jisukristupi kriyiqkuna paywan tandakaqllapa, Dyusta alabananllapa. Payqam Pablupa kuyashqa kriyiq masin karqan. Chaqa Pablum wasimbi kidashqa karqan.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Kay kartataqam iskibrirqan, Filimun randishqa kriyadun Unisimuta shumaqta ch'ayachinambaq. Chaqa Filimumba chay randishqa kriyadun Unisimun patrunninmanta mitikashpa, rishqa karqan Rruma llaqtaman. Chaypim Pabluwan tingu-nakushqa karqan, Pabluga karsilpi kaykaptin. Chaymi Pabluga Jisukristupaq chay karsilpi yach'achikuptin, Unisimuga Jisukristupi kriyishqa karqan. Chayshina kriyishpaqam, Unisimuga Pablutaqa ancha yanaparqan. Chaymandaqam Pabluga Unisimuta nirqan:

—Kutiyna patrunnikiman, nishpa.

Chayshina nishpaqam, kay kartata iskibrirqan Filimunman, chay randishqa kriyadun Unisimuta ama kastigashpa, ashwan shumaqta ch'ayachinambaq, Jisukristupi kriyiq masinna kashqanrayku. Liyishun Kulusinsis 4.9.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Flm 1.1-3 niwanchiqllapa Pablu Filimunda napaykushqambaq.

Flm 1.4-7 niwanchiq Filimun Siñurninchiq Jisukristuta allita kuyashqambaq.

Flm 1.8-22 niwanchiq, Pablu Filimumba kriyadun Unisimupaq rru-gashqambaq.

Flm 1.23-25 niwanchiq, Pablu Filimumba Dyusman mañakushqambaq; suqkunata napaykushqambaq.

Pablum Filimunda napaykurqan

¹ Kuyashqay Filimunsitu, noqa Pablum Jisukristupaq yach'achikushqayrayku prisu kani. Yach'achikuq masisitu, kay karsil-mandapacham masitanchiq Timutiyuwan kay kartata iskibrimuni qaman, ² kuyashqa paninchiq Apyaman, masanchiq Arkipuman. Chaqa payqam noqanchiqwan dyabluta binsishpa, Jisukristupaq yach'achikuykan. Tukuy chay wasikipi tandakaq kriyiq masinchiqkunamambis kay kartataqa iskibrimuni. ³ Taytanchiq Dyus, Siñurninchiq Jisukristupis tukuy imapi qamkunata yanapashunqa, kushikushpa shumaqta kawsanaykillapa.

Filimunmi Siñurninchiqta allita kuyarqan

⁴ Tukuy tyimpu yuyashushpa, Tayta Dyusman mañakushpam, ancha pagikuni qambaq. ⁵ Chaqa yach'ashqam kani: Ancha allitash Siñurninchiq Jisuspi kriyingi. Tukuy shunqoykiwanshi payta kuyangi. Paypi yumbay kriyiqtapisshi ancha kuyangi, nishpa. ⁶ Tayta Dyusmanmi mañakuni, allita kriyishqaykirayku, suqkunapis Siñurninchiqpi allita kriyanllapa. Chaymi chay kriyiqkunapaq, qambaqpis Dyusman mañakuni, ancha allita intyindinaykillapa: Jisukristum tukuy imapi ancha yanapawanchiq, nishpa.

7 Chayshina ancha allita ruraptikim, yumbay kriyiq masinchiqkuna ancha kushikunllapa. Paykunata allita kuyashpaqam, noqatapis ancha kushichiwangi.

Pablum Filimunda rrugarqan randishqa kriyadu Unisimupaq

8 Chayshina Dyusninchiqta allita kasuptikiqam, noqa Jisukristupa apustulnin kashpa, paypa shutinwan atini kamachishuyta: “Kay ima allita ruray”, nishpa. 9 Piru qamta kuyashushpam, mana munanichu kamachishuyta. Ashwanmi rini rrugashuqlla. Noqa Pablum ancha mayurna kani. Kanan Jisukristupaq yach'achikushqayraykum kay karsilpi kani. 10 Kay karsilpi yach'achikuptiyimi, randishqa kriyaduyki Unisimuqa kriyishqana Siñurninchiqpi. Chayshina kriyishpaqam, payqa wambrayshinana. Chaymi paypaq ancha rrugashushpa, suq faburta mañayki.

11 Unayqam kay randishqa kriyaduyki Unisimuqa mana nimapaq qambaqqa balirqanchu. Piru kananqam qambaqpis, noqapaqpis anchana balin. 12 Paytam rini kach'amuq kay kartawan, qaman shamunambaq. Payta ancha kuyashqayrayku, shumaqta ch'ayachiy noqatashina. 13 Jisukristupa shumaq nutisyananda yach'achikushqayrayku kay karsilpi kashpam, ancha munarqani Unisimu pullay kidanambaq, qamba rrimplasuyki kashpa yanapawanambaq. 14 Piru mana munaptikiqach'i, mana munanichu kidanambaqqa. Ashwanmi munani qam gustuykiwan “ari” niwanayki, Unisimu yanapawanambaq. 15 Kinsapch'i payqa suq tyimpupaqlla qamandaqa akrakarqan, kananmandapacha tukuy tyimpuna pullayki kanambaq. 16 Piru mananam allichu, randishqa kriyadutashina ch'askinayki. Ashwanri ancha kuyashqa kriyiq masinchiq kaptin, shumaqta ch'ayachiy. Chaqa paytam ancha kuyani. Piru qamqar noqamandaqa masta kuyay, kriyaduyki kashqanrayku, Jisukristupi kriyishqanrayku. Chaymi manana yanqa runatashinaqa kuyangichu.

17 Chayshinaqar, Filimunsitu, Siñurninchiqpi kriyiq masikipaq riqsiwashpaqa, shumaqta ch'ayachiy Unisimuta, noqata ch'ayachiwangimanshina. 18 Imapi dañachishushqa kaptinqa, ichu dibirashushqa kaptinqa, noqata kubraway. 19 Noqam kay partisituta iskibrini kikiy makiywan: “Noqa Pablum pagarashqayki Unisimu dibirashushqanda”, nishpa. Piru chayshina iskibrishushpaqam, mana yuyachiykichu chay bidaykipaq dibirawashqaykipaq. (Chaqa noqaraykum qamqa Jisukristupi kriyishpa, washakashqa kangi.) 20 Mayá, kriyiq masita, Jisukristupi kriyishpaqar, kay faburta rurawashpa, kunswilaway.

21 Kay kartatam iskibriyki yuyakushpa: Ringim kasuwaq, nishpa. Chaqa yuyakunim: Chay mañashushqaymandaqam ashwan masta ringi yanapawaq, nishpa. 22 Pusadaytapis siguray. Chaqa ancham yuyakunipis: Noqapaq qamkuna mañakuptikim, Tayta Dyusqa rin yanapawaq, kay karsilmanda llugshishpa, shamunaypaq rikashuq, nishpa.

Pabluwan kaqkunam Filimunda napaykurqan

23 Masitanchiq Ipafraspismi napaykushungi. Paypismi Siñurninchiq Jisukristuta kasushqanrayku prisu masiy kidashqa. 24 Markus, Aristarku, Dimas, Lukasmi tukuy imapi yanapawanllapa. Paykunapismi qamta napaykushungillapa.

25 Siñurninchiq Jisukristu qamkunata yanapashunqa. (Chaytallam iskibriyki.) Chayshina kanqa.

SUQ YACH'ACHIKUQ RUNAM KAY KARTATA KACH'ARQAN IBRIYU RIMAQKUNAMAN (IBRIYUS)

¿Pitaq **iskibirirqan kay librutaqa?** Suq yach'achikuqmi kay librutaqa iskibirirqan. Piru manam yach'anchiqchu: ¿Pim iskibirirqan? nishpaqa. Chaqa kay librupiqam mana yach'achiwanchiqchu shutimbaqqa. Iskibirirqanmi ancha finu grigu rimaypi. Chaymi wakin yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: “San Lukasch'i iskibirirqan.” Wakingunaqam nin: “San Pabluch'i iskibirirqan.” Wakingunaqam nin: “Apulusch'i iskibirirqan”, nishpa.

¿Pikunapaqmi **iskibirirqan kay librutaqa?** Chay runaqam iskibirirqanqa isrraylinu kriyiq masingunapaq. Chaymi kay libruqa shutin “Ibriyus.” Chaqa chay palabra ibriyusqam munan niyta “isrraylinukuna”, nishpa.

¿Imaraykum **iskibirirqan kay librutaqa?** Chay yach'achikuq runaqam iskibirirqanqa, isrraylinu kriyiq masinguna ancha llakiwan kaptinllapa. Chaqa chay mana kriyiq isrraylinukunam ancha qesacharqanllapa Jisukristupi kriyiq isrraylinu masingunata. Chayraykum wakinguna yuyarqan: Mas allin Muysispa lynnimbilla kriyinanchiqllapa, isrraylinu masinchiqkuna amana qesachawananchiq, nishpa.

Chaymi kay librupiqam nirqan: Jisukristum Muysispa liyningunamanda masta balin. Chaqa Jisukristuqam wañurqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chaymi kananqa paylla kuranchiq, washadurninchiq. Payqam yumbaymanda masta balin. Chayri kwidakashunllapa, Jisukristumanda ama akrakananchiq, ama chay isrraylinukunapa unay duktrinangunapi kriyirinanchiq.

¿Imapaqmi **yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?**

Ib 1.1–2.18 niwanchiqllapa, Jisukristu yumbay anjilkunamanda mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 3.1–4.13 niwanchiq, Jisukristu Muysismandapis mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 4.14–7.28 niwanchiq, Jisukristu isrraylinukunapa kurangunamandapis mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 8.1–10.39 niwanchiq, Jisukristu mushuq tratuta rurashqambaq.

Ib 11.1–40 niwanchiq, chay unay kriyiq masinchiqkunashina Tayta Dyuspi tukuy shungo kriyinanchiqllapa.

Ib 12.1–29 niwanchiq, padisishpapis, Jisukristupi allita yuyakushpa kawsananchiqllapa.

Ib 13.1–25 niwanchiq, imashinam Tayta Dyusta kushichishunllapa, nishpa.

Tayta Dyusqam Churin Jisukristuwan yach'achiwashqa kanchiq

¹ Tayta Dyusqam unay tyimpukunapiqa paypaq rimaqkunawan chay unay agwilunchiqkunata kutin kutin yach'achirqan suq partita, suq partita.

² Piru kay ultimu tyimpukunapiqam Churin Jisukristuwanna ancha allita yach'achiwashqa kanchiq. Chaqa chay Churinwanmi kay pachapi syilupi tukuy ima kaqta rurarqan. Chaymi Tayta Dyusqa Churin Jisukristuta numbrarqan, tukuy imapa dwiñun kanambaq. ³ Chayshinam Jisukristuqa Tayta Dyusshinalla kashpa, noqanchiqkunata rikachiwanchiq Tayta Dyus ancha allin, ancha pudirniyuq kashqanda. Kanan Jisukristu ancha pudirniyuq

kashpam, rimashpalla, tukuy ima kaqta kwidan, ama chinganambaq. Payqam kay pachaman shamushpa, wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam kawsamushpa, syiluman kutishpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyarqan, tukuy imata kamachinambaq.

Jisukristum Dyuspa Churin kashpa, yumbay anjilkunamanda mas baliq

⁴ Jisukristu Tayta Dyuspa Churin kashpam, yumbay anjilkunamanda masta balin. Chaymi Tayta Dyusqa payta numbrashqa, yumbaymanda mas kamachikuq kanambaq. ⁵ Chaqa Tayta Dyusqam mana nima tyimpu ni suq anjilta Santu Librumbi nirqanchu:

Qamqam Churiy kangi; noqam mirashushqa kani, nishpaqa.

Kanam ni suq anjilpaq nirqambischu:

Noqaqam paypa taytan rini kaq. Payqam noqapa churiy rin kaq, nishpaqa.

⁶ Piru Tayta Dyusqa sapalan Churinda kay munduman kach'amushpaqam, yumbay anjilningunata kamachirqan:

Kay Churiyta adurayllapa, nishpa.

⁷ Chay anjilningunapaqmi kayshina nirqan:

Anjilniykunaqam wayrashina, lumyaykaq ninashina noqata kasuwanllapa, nishpa.*

⁸ Piru Tayta Dyusqam sapalan Churindaqa nirqan:

Dyus, chay kamachikunayki tyimpuqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi tukuy tyimpu kamachikushpa, ancha allita ringi jusgaq.

⁹ Chaqa qamqam ancha kushikungi, suqkuna allita ruraptinllapa. Piru manam nimatapis munangichu, maluta rurananllapa. Chaymi noqa Tayta Dyusniki qamta kushichishushqa kani maski yumbay yana-suykimanda (yanasaykimanda), nishpa.*

¹⁰ Dyuspa Santu Librumbiqam Churimbaqqa nirqambis:

Siñursitu, qallariypi manaraq nimapis kaptinmi, qam makikiwan kay munduta, syiluta ruraraqyaki.

¹¹ Piru chay syilu, kay pacham, tukuy imandin suq trapushina rinllapa mawkayaq. Kanan suq diyam limpu rinllapa ushyakaq. Piru qamqam mana nunka ringichu ushyakaq.

¹² Chayshina chaykuna mawkayaptinqam, qamqa suq mawka mudanatahina dublashpa, ringi kambyaq, mushuq syilu, mushuq pacha kanambaq. Piru qamqam mana nunka ringichu kambyakaq, ni nunka ringichu wañuq, nishpa.*

¹³ Kanan Tayta Dyusqam Churindalla nirqan:

Shamuy; allin laduypi tiyay, ch'iqnishuqkunata binsishpa, qamba ch'akikipa waranman runaykaman, allita kasushunanllapa, nishpa.*

Chaqa manam ni suq anjilta chayshinaqa nirqanchu.

¹⁴ ¿Imashinataq chay anjilkunaqa? Paykunaqam ispiritukuna kashpa wayrashina. Tayta Dyusta adurashpam, payta kasunllapa. Kanan Tayta Dyusqam chay anjilningunata kach'amun, pay washanambaq kaqkunata yanapananllapa.

2

Amar qonqashunchu Washadurninchiqta

¹ Yumbay chaykunata Jisukristupaq yach'akushpaqar, ancha allita kasushunllapa. Kwidawkish ashlap ashlap Siñurninchiqmanda

* 1:7 Salmo 104.4 * 1:9 Salmo 45.6, 7 * 1:12 Salmo 102.25-27 * 1:13 Salmo 110.1

akrakanchiqmanllapa. ² Unay tyimpukunapim Tayta Dyusqa anjilningunata kach'amurqan, pay nishqangunata agwilunchiqkunata yach'achinanllapa. Chaymandaqam suq runa ichu suq warmi Dyus chay nishqanda mana kasuptinqa, allita jushgashpa, kastigarqanllapa. ³ Chayri Dyus munaptin washawayninchiqtaqa, ama disprisyashuncho. Piru ancha allin Washadurninchiqta disprisyashpaqam, mana atinchiqllapachu washakayta kastigumandaqa. Chaqa puntatam kikin Jisukristu shumaq nutisyanda yach'achikurqan. Chaymandaqam chay yach'akuqningunaga noqanchiqkunata chay shumaq nutisyanda yach'achiwarqanchiq, Jisukristu uchanchiqmanda washawananchiq. ⁴ Tayta Dyusmi pay munashqanshina yumbay yach'achikuqninganda ancha yanaparqan, achka laya manchaypaq siñakunata, milagrukunata ruranambaqllapa. Paypi yuyakuqkunatam Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, chay yach'achikuqkunata uyashpa, yach'ananchiq: Dyus nishqandam allipta yach'achiwaykanchiq, nishpa.

Jisukristum noqanchiqshina kwirpuyaq runa karqan

⁵ Tayta Dyusqam anjilningunataqa mana nirqanchu: “Mushuq mundupim ringillapa kamachikuq”, nishpaqa. ⁶ Ashwanmi Dyuspa Santu Librumbi suq runa payta nin:

Tayta Dyusitu, noqaykuna runakunaqam mana nimapaq balinillapachu. ¿Imapaqtaq noqaykunata yuyawashpa llakipawangi? ¿Imapaqtaq balin kuyawashpa, noqaykunata yanapawanayki?

⁷ Chaqa ashla tyimpupaqmi anjilkunamanda minus pudirniyuqta runakunataqa rurawarqayki. Piru pudirniyuq gubyirnutashinam noqaykunataqa rurawarqayki, tukuy ima rurashqaykita kamachinayllapa.

⁸ Chaqa tukuy imatam rurashqa kangi, runakunata, warmikunata kasunanllapa, nishpa.*

Chayshinam Tayta Dyusqa runakunata rurawarqanchiq, tukuy ima rurashqanda kamachinanchiqpaq. Piru kay tyimpupiqam chay tukuy ima rurashqanqa manaraq allitaqa kasunchu runakunataqa.

⁹ Piru Jisukristutam rikashqallapa kanchiq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha kuyawaqinchiq, munarqan Jisukristu wañunambaq, yumbay uchanchiqmanda washawananchiq. Chaymi Jisukristuta kay pachaman kach'amushpa, ashla tyimpupaq anjilkunamanda minus pudirniyuqta rurarqan. Chaymandaqam ancha padisishpa wafushqanrayku, kananqa Tayta Dyusqa ancha llipyaq pudirniyuqta rurashqa, tukuy imapa kamachikuqningan kanambaq.

¹⁰ Chaqa Tayta Dyusmi tukuy imakunata rurashpa kwidaykan, paytalla kasushpa, kushichinanllapa. Kanan payqam munan, yumbay wambranguna paywan luryapi shumaqta kamachikunanchiq. Chaymi dijarqan Churin Jisukristuta, ancha padisishpa, tukuy imata kumplishpa, washawananchiq. Chayshina padisishpam, Tayta Dyusmanda yach'akurqan, ancha allin Siñurninchiq kanambaq.

¹¹ Chaqa Jisukristu yumbay uchanchiqmanda pirdunawaptinchiqmi, manana uchayuyqchu kashpa, noqanchiqpis Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. Chaymi Jisukristuqa mana penqakunchu niwananchiq “masitakuna, panisitakuna”, nishpaqa. ¹² Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Jisukristu Tayta Dyusta nin:

Taytitu, noqapi yumbay yuyakuqkunatam yach'achishaq ancha allin kashqaykita. Paykunawan tandanakushpam, kantashpa alabashqayki, nishpa.*

* 2:8 Salmo 8.4-6 * 2:12 Salmo 22.22

13 Chaymandaqam nimbis:

Noqaqam Tayta Dyuspi ancha rini yuyakuq, nishpa.*

Chaymandaqam nimbis:

Kaypim kani Tayta Dyuspa yumbay wambrangunawan. Chaqa paykuna
nataqam qowashqa, wambraykuna kanambaq, nishpa.*

14 Jisukristuqam Dyus kashpapis, noqanchiq laya kwirpuyuy, yawarniyuq runa karqan. Chayshina noqanchiqshina kashpam, atirqan wañuyta, chay kamachikuq wanchikuq dyabluta chingachinambaq, noqanchiqkunapis Dyuspa wambranguna kananchiq. 15 Chayshinam payqa dyabluta binsishpa washawarqanchiq, amana tukuy bidanchiqpi wañuyta manchananchiq. Chaqa wañuyta manchashpaqam, randishqa kriyadukunashina kawsarqanchiq. 16 Allibmi Jisukristuqa mana shamurqanchu kay munduman, anjilkunata yanapaqqa. Ashwanmi shamurqanqa noqaykuna Abrajamba karu willkangunata yanapawaq. 17 Chaymi ancha nisisaryu karqan, Jisukristu tukuy imapi runa masingunashina kanambaq, Dyuspa ñawpambi faburninchiqta rimanambaq. Chaymi noqanchiqshina kashpa, ancha allin llakipawaqninchiq mas kamachikuq kurashina kashpa, suq ufrindashqa animalshina wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. 18 Chayshina Jisukristu kwirpuyuy runa kaptinmi, dyablu ancha munashpa uchata rurachiytapis, mana atirqanchu. Piru Jisukristutam ancha padisichirqan. Chaymi Jisukristuqa ancha allita yach'an: Dyablum ancha munan runakunata tyintayta, nishpa. Chaymi Jisukristuqa ancha allita atin yanapawayninchiqta, uchata ama rurananchiq.

3

Muysismandaqam Jisukristu masta balin

1 Kristupi kriyiq masitakuna, Tayta Dyusmi gamkunatapis akrashushqa, paypa wambranguna kanaykillapa. Chayri allita yuyayllapa Siñurninchiq Jisukristupaq. Chaqa Taytan Dyusmi paytaqa kach'amurqan, rrimplasun rimanambaq, mas kamachikuq kuranchiq kanambaq. 2 Jisukristuqam chay unay Muysisshina Tayta Dyusta ancha allita kasurqan. Manchu Dyuspa akrashqan nasyunnin isrraylinukunata Muysisqa allita yanaparqan. Chayshinallam Jisukristupis Dyuspi yumbay kriyiqkunata allita yanapawanchiq.

3-4 Piru Muysismandaqam Jisukristu masta balin. Chaqa suq wasita ruraqmi chay wasimandaqa masta balin, ¿manachu? Kanan Dyuspi yumbay kriyiqkunaqam suq atun wasishina kanchiqllapa. Piru chay wasita ruraqqam yumbayninchiqmanda masta balin. Chayshinallam Tayta Dyuspi yumbay kusaskunata rurashqanrayku, yumbaymanda masta balin. 5 Kanan Muysisqam Tayta Dyuspa allin yanapakuqnin kashpa, yumbay llaqta masin isrraylinukunata ancha allita yach'achirqan: "Achka watakuna pasaptinmi, Tayta Dyusqa kayshina rin niwawanchiq", nishpa. Chaqa chay isrraylinukunam Dyuspa wasinshina karqanllapa. 6 Piru Jisukristuqam, Tayta Dyuspa ancha allin Churin kashpa, yumbay noqanchiqta allita kwidawanchiqllapa. Chaymi kushikushpa, mana shaykuq paypi yuyakushpaq, paypa wasinshinana kanchiqllapa.

Tayta Dyusmi paypi kriyiqkunata rin samachiwawanchiq suq shumaq lugarpi

* 2:13 Isaías 8.17 * 2:13 Isaías 8.18

⁷ Chayri Tayta Dyuspa wasinshina kashpaqa, payta kasushunllapa. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim Santu Ispiritun kayshina niwanchiqllapa:

Tayta Dyus nishqanda kanan uyashpaqar,

⁸⁻⁹ ama rumi shunqoyuq kashpa, ama disprisayllapachu. Amar chay unay runakunashinaqa kayllapachu. Chaqa paykunaqam chuncha lugarkunapi kashpa, mana munashpa kasuyta, Dyusta malliparqanllapa, yach'ananllapa: ¿Imatam rin ruraq? nishpa.

Chaymi Tayta Dyusqa nirqan: “40 watakunapi rurashqayta rikashpapismi, mana munarqanllapachu kasuwayta.

¹⁰ Chaymi paykunawan piñakushpa, nirqay: ‘Paykunaqam shunqombi disprisyawashpa, mana munanllapachu kasuwayta’, nishpa.

¹¹ Chaymi paykunawan piñakushpa, jurashpa, nirqay: ‘Paykunaqam mana nunka rinllapachu yaykuq samana lugarniyanqa’”, nishpa.*

¹² Chayri kriyiq masitakuna, ama mana kriyiq rumi shunqoyuqqa kayllapachu. Ashwanri kwidakayllapa, Tayta Dyus kawsaqmanda ama akrakanaykillapa. ¹³ Chayri tukuy diyakuna suqwan suqwan animachinakuy, Dyusta allita kasunaykillapa wañunaykikaman, ichu Jisukristu shamunan diyakaman. Kwidawkish, dyabluqa ingañashungiman, uchakunata rurashpa, Dyusta kuntranaykillapa. ¹⁴ Piru Jisukristupi kriyishqanchiq diyamandapacha mana shaykuq paypi yuyakushpa wañunanchiq diyakaman, paypa kumpañirunguna kanchiqllapa.

¹⁵ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqllapa:

Dyus nishqanda kananqa uyashpar, allita kasuyllapa. Amar rumi shunqoyuqkunaqa kayllapachu, Dyusta chay mana kasuq runakunashinaqa, nishpa.*

¹⁶ Mayá, ¿pikunam Dyus nishqanda yach'ashpa, mana munarqanllapachu kasuytaqa? Ijiptu nasyunmanda Muysis surqoshqan runakuna, warmikunam mana munarqanchu kasuyta. ¹⁷ ¿Pikunawanmi Tayta Dyusqa 40 watas tukuyta ancha piñakurqanqa? Piñakurqanqam chay Ijiptu nasyunmanda Muysis surqoshqan uchata ruraqkunawan. Chaymi paykunaqa chay chuncha lugarkunapi wañurqanllapa. ¹⁸ ¿Pikunatam Tayta Dyusqa jurashpa, nirqan: “Manam ringillapachu yaykuq samana lugarniyanqa”, nishpaqa? Chayshinaqam nirqan chay mana munaq kasuqkunata. ¹⁹ Chaqa paykunaqam Dyuspi mana kriyishpa, mana atirqanllapachu samana lugarninman yaykuytaqa.

4

¹ Kanan Tayta Dyusmi noqanchiqkunata ufrisiwashqa kanchiq, chay samana lugarninman yaykunanchiqpaq, paywan kushikushpa kawsananchiq. Chayshina ufrisiwaptinchiqpar, allita kwidakashunllapa, paymanda ama akrakananchiq. ² Chaqa chay unay runakunatashinam Tayta Dyusqa yumbay noqanchiqtapis ufrisiwanchiq, uchanchiqmanda washawananchiq. Piru chay unay runakunaqam Dyus nishqanda yach'ashpapis, paypiqa mana yuyakurqanllapachu. Chaymi mana atirqanllapachu yaykuyta Dyuspa samana lugarninmanqa. ³ Chaqa Tayta Dyusmi Santu Librumbi nirqan:

Ancha piñakushpa, jurashpam, chay mana munaq kasuwaqkunataqa nirqay:

“Manam ringillapachu yaykuq samana lugarniyan”, nishpa.*

Piru noqanchiqkuna Jisukristupi allipta kriyishpaqam, Tayta Dyuspa samana lugarninman rinchiqllapa yaykuq. Chaqa Tayta Dyus yumbay

* 3:11 Salmo 95.7-11 * 3:15 Salmo 95.7-8 * 4:3 Salmo 95.11

rurashqangunaqam allichaduna kashqa, kay munduta rurashqan diyaman-dapacha. ⁴Chaymi Dyuspa Santu Librumbi samana diyapaq nin:

Tayta Dyusmi sayis diyaspi tukuy imata rurashpa, siptimu diyapiqa samar-qanna. (Mananam sigirqanchu mushuq kusaskunata rurashpaqa), nishpa.*

⁵Suq partipipismi Dyuspa Santu Librumbiqa nin:

Chay mana kriyiqkunaqam mana yaykunqachu samana lugarniyanqa, nishpa.*

⁶Tayta Dyusmi munan, samana lugarninman suqkuna yaykunanllapa. Piru chay unay runakunaqam Tayta Dyus ufrisishqanda yach'ashpapis, mana kasurqanllapachu paytaqa. Chaymi mana atirqanllapachu chay samana lugarninman yaykuytaqa. ⁷Chaymi paykuna mana yaykuptinllapaqa, Tayta Dyusqa suq bwiltata ufrisirishqa runakunata samachiya: "Kananri uy-awayllapa", nishpa. Chaymi achka watakuna pasaptin, unay gubyirnu Dabidtapis kayshina iskirichirqan:

Kananqar Tayta Dyus nishqanda uyashpa, ama rumi shunqoyuqqa kaylla-pachu, nishpa.*

⁸Chaymi yach'anchiq: Chay unay kamachikuq Juswita sigiqkunam Dyuspa samana lugarninman mana yaykurqanllapachu, nishpa. Chaqa yaykuptinllapaqam, Tayta Dyusqa suq tyimpumanda Dabidtaqa mana iskirichinan-dachu, Dyuspa samana lugarninman yaykunanllapaqa. ⁹Chayshina suq bwiltata ufrisiptinmi, yach'anchiqlapa: Dyuspi kriyishpam, atinchiqlapa yaykuyta samana lugarninman, nishpa. ¹⁰Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashpaqa, kushikushpa samarqan. Chayshinallam runa, warmi, Tayta Dyuspi allita yuyakushpaqa, atinna samayta. ¹¹Chayri atishqanchiqta rurashun, Dyuspi allita yuyakushpa, samananchiqlapa, ama kusasnash-pachu chay unay mana kriyiqkunashinaqa.

¹²Chaqa Tayta Dyus nishqanqam kawsaq. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, ancha allita intyindichiwanchiq: Shunqoykipim kayshina yuyaykangi; kaykunatam munaykangi, nishpa. Manchu suq atun kuchillu ishkanandin filun ancha allita filudu kaptinqa, das kuchuwanchiq. Chaqa yaykunmi ñudunchiqkunaman, ñutqonchiqkunaman ch'ayashtin. Piru Dyus nishqanqam mas das yaykun shunqonchiqman, almanchiqman, ispiritunchiqman ch'ayashtin. ¹³Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashqa. Yumbaytam allita riqsin. Chaymi paymandaqa mana nimatapis atinchiqchu pakakuyta. Kanan paytam manyaqlla rinchiqlapa diklaraq alli, mana allı rurashqanchiqpaq.

Jisukristum ancha allin kuranchiq

¹⁴Tayta Dyuspa Churin Jisukristu wañushqanmanda kawsamushpam, mas kamachikuq kuranchiq kashpa, syiluman yaykurqan, Tayta Dyuswan tiyanambaq. Chayri pay niwashqanchiqpi kriyishpa, pay munashqanda mana shaykuq rurashpa, kawsashunllapa. ¹⁵Dyablucqam ancha munarqan uchata rurachiyta Jisukristuta noqanchiqtashina. Piru payqam mana nima uchata rurarqanchu. Chayshina mallipadu kashpam, ancha allita yach'an: Chay runakuna, warmikunam ancha dibilkuna, nishpa. Chaymi payqa, mas kamachikuq kuranchiq kashpa, ancha llakipawaqinchiq yanapawanchiq. ¹⁶Chayri ama nimatapis manchashpachu, Dyuspi masta yuyakushpa, payman mañakushunllapa. Chaqa payqam ancha allin. Ancha kuyawanchiq. Chaymi ima faltawaptinchiq, llakipawaqinchiq rin yanapawaqinchiq.

* 4:4 Génesis 2.2 * 4:5 Salmo 95.11 * 4:7 Salmo 95.7-8

5

¹ Tayta Dyusqam isrraylinu kurakunamanda suqtalla akran, mas kamachikuq kura kanambaq. Chay kuram Dyusman mañakun runa masin-gunapaq. Apanmi Dyuspa pata altarninman chay runakunapa achka laya ufrindangunata, rrigalungunata wakin animalningunatapis. Chay animalkunata wanchishpam, Dyuspa pata altarnimbi rupachin, Tayta Dyus chay kurapa runa masingunata uchangunamanda pirdunanambaq. ² Chay kuraqam suq runalla kashpa, Dyus tukuy ima nishqandaga mana kasunchu. Chaymi chay mana yach'aq runa masinguna mana allita ruraptinllapa, payqa atin llakipayta. ³ Chaqa paypismi suq uchayuq. Chaymi Tayta Dyuspa pata altarninman suq animalta apashpa wanchin, Tayta Dyus chay kurapa uchangunata puntata pirdunanambaq. Chaymandaqam suq animalkunata wanchin, runa masingunatapis Tayta Dyus pirdunanambaq.

⁴ Tayta Dyusllam suq runata atin numbrayta, mas kamachikuq kura kanambaq. Suq runa kikinllaqam mana atinchu numbrakayta. Puntatam Dyusqa chay unay Arunda akrarqan. Chayshinallam yumbay kamachikuq kurakunata akrashqa. ⁵ Chayshinam Jisukristu kikumbis mana numbrakarqanchu, mas kamachikuq kura kanambaqqa. Ashwanmi Tayta Dyus paytaga numbrarqan, kamachikuq kura kanambaqqa. Chaymi Dyusqa Santu Librumbi Churinda kayshina nin:

Qamqam Churiy kangi. Chaqa noqam mirashushqa kani, nishpa.*

⁶ Suq partipipismi kayshina Churinda nin:

Qamqam tukuy tyimpupaq kura kangi, chay unay kura Milkisidikshina, nishpa.*

⁷ Manchu Jisukristu kay pachapi kawsashpaqa, ancha jwirtita mañakushpa, waqashpa, Tayta Dyusta rrugarqan, ama wañunambaq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, atinanda washayta. Kanan Jisukristu ancha kasukuq kaptinmi, Tayta Dyusqa payta uyashpa, ancha yanapraqan, tukuy imata ñakashpapis, agwantanambaq. ⁸ Chayshina Jisukristu, Dyuspa Churin kashpapismi, kay pachaman shamushpa padisishpa, masta yach'akurqan Taytanda kasuyta. ⁹ Chayshina allita kasushpaqam, payta yumbay kasuqkunata atinna uchanchiqkunamanda pirdunawayninchiqta, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. ¹⁰ Chaymi Tayta Dyusqa payta numbrarqan, mana wañuq mas kamachikuq kuranchiq kanambaq, chay unay kura Milkisidik kashqanshina.

Kwidawkish akranchiqman Dyusmanda

¹¹ Ancharaq munani masta nishuyllapata Jisukristupaq. Piru mana munaptikillapa yach'akuytam, mana atinichu qamkunata allita intyindichishuyta. ¹² Chaqa qamkuna unaymandapacha Jisukristupi kriyishpam, ancha balinaykita, suqkunatana yach'achinayki. Piru mastaraq munangillapa, suq kutinda qamkunata yach'achishurinay Dyuspa Santu Librunmanda chay mana trabajus partikunatalla. Chaymi chay iti ñuñuykaq manaraq mikuqshina kangillapa. ¹³ Kanan chay itisitushina kashpaqam, manaraq allitachu intyindingillapa: Dyusmi munan kayshina kawsananchiq, nishpaqa. ¹⁴ Piru yach'ayniyuqkuna kashpaqam, Dyuspa Santu Librunanda ancha allita atingimanllapa intyindiya, yach'anaykillapa: Imam alli, imam mana allichu, nishpa.

* 5:5 Salmo 2.7 * 5:6 Salmo 110.4

6

¹ Jisukristupa mana trabajus palabrangunata yach'akushpaqar, chay mas trabajus palabrangunatapis yach'akushunllapa, yach'ayniyuq mayurkunashina kananchiqllapa. Amanar chay punta yach'akushqanchiq tallaga kutin kutin yach'akurishunchu: Kayshinar uchanchiqkunata dijashpa, Dyuspi kriyishun, washadu kananchiq, ama chingananchiq, nishpa. (Chaq washadunam kanchiqllapa. Mananam nisisaryuchu yach'akurinanchiq washakaytaqa.) ² Yach'akushqapismi kanchiqllapa: Kayshinam kriyiq masinchiqkunata shutichinchiq ichu paykunapa umanman makinchiqkunata kayshina ruranchiq, paykunapaq Dyusman mañakunanchiq nishpa. Yach'akushqanam kanchiqpis: Wañuqkunam rin kawsamuq. Tayta Dyusmi rin jusgaq yumbay runakunata, warmikunata, tukuy tyimpu kawsananllapa ichu chingananllapa, nishpa. ³ Chayri Dyuspa Santu Librunmanda mushuq kusaskunatana yach'akushunllapa, Tayta Dyus yanapawaptinchiq.

⁴ Piru wakinguna Jisukristumanda akrakaptingam, ancha trabajus washadu kanambaqllapa. Chaq puntatam Dyusmanda tukuy imata ch'askirqanllapa. Paymanda shumaq duktrinanda yach'akushpam, michawanshina purirqanllapa. Chaymi Dyusmanda suq shumaq rrigalutashina ch'askirqanllapa. Kriyiq masinchiqkunawanmi Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askirqanllapa. ⁵ Dyus nishqanda allita uyashpam, intyindirganllapa: Ancha mishki mikunashinam, nishpa. Paykunaqam yach'akurqambis: Siñurninchiqmi ancha pudirniyuq kashpa, suq bidapi shumaqta rin kamachiwaqninchiq, nishpa. ⁶ Chayshina yumbay chay shumaq kaqkunata yach'ashpapismi, Jisukristumanda akrakashqallapa. Mananam munanllapachu paypi kriyiytaqa. Chayshina Dyuspa Churinda disprisayashpaqam, paykunaqa mushuqmanda kruspi klabaykanmanshina. Yumbaypa nawpambim payta asipaykanmanshina. Chaymi manana pipis paykunataqa atinchu yach'achiriyta, Jisukristupi kriyirinanllapaqa. ⁷⁻⁸ Chay layakunaqam mana baliq allpashina. Tayta Dyus shumaqta tamyachiptimbismi, chay mana baliq allpapiqa kashakuna, mana baliq qewakunalla wiñan, ¿manachu? Chayshinallam Dyusta chay disprisyaqkunaga. Chaymi Tayta Dyusqa paykunataqa kundinashpa, rin rupachiq. Piru suqkunaqam ancha allin allpashina. Chaq tamy nuyuchiptinmi, chay allpapiqa ancha allin tarpudukuna wiñan. Chaymi Tayta Dyusqa chay laya kriyiqkunataqa ancha rin yanapaq.

Tayta Dyusmi tukuy ima ufrisiwashqanchiqta rin kumpli

⁹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, chayshina disprisyaqkunapaq nishushpapismi, qamkunapaq yach'anillapa: Jisukristupim allita kriyiqingllapa. Chaymi Tayta Dyusqa washashushpa, ancha rin yanapashuqllapa, nishpa. ¹⁰ Qamkunaqam Dyusta kuyashpa, kriyiq masinchiqkunata yanapashqa kangi. Kanangamanmi paykunataqa yanapaykangillapa. Chaymi Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, mana nunka rinchu qonqashuqllapa. ¹¹ Piru ancham munani, yumbay qamkuna Dyuspaq trabajanayki wañunayki diyakanman. Chayshina kawsashpaqam, atingillapa yach'ayta: Tayta Dyusmi rin kumpli tukuy ima ufrisiwashqanda, nishpa. ¹² Piru manam munanichu gellakunapaq tikrakanaykiqa. Ashwanri allin kriyiq masinchiqkunashina Dyusta mana shaykuq kasiyillapa, paykunashina ch'askinaykillapa Dyus tukuy ima ufrisishushqanda.

¹³ Chaq Tayta Dyusmi punta agwilunchiq Abrajanda jurashpa, ufrisirqan yanapanambaq. Kanan mana ni pipis mas baliq kaptinmi, Dyusqa kikin shutinwan chayshina jurarqan. ¹⁴ Chaymi Abrajandaqa kayshina ufrisirqan: "Qamtam allipta rini yanapashuq, ancha achka karu willkayuq

kanaykipaq”, nishpa. ¹⁵ Chayshina Tayta Dyus niptinmi, Abrajanqa mana shaykuq shuyarqan chay ufrisishqanda. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay nishqanda kumplishpa, ancha allita yanaparqan. ¹⁶ Chaqa runakuna imapaq jurashpaqam, suq mas baliqpa shutimbi jurashpa nin: “Tayta Dyuspa ñawpambim jurayki yach'anayki: Manam llullakuykanichu”, nishpa. Chayshina niptinraqmi, uyaqkunaqa kriyinga, ama masta anyanakunambaq. ¹⁷ Chayshinallam Tayta Dyuspis Abrajamba karu willkangunata ancha munarqan allita intyindichiya: Yumbay chay ufrisishushqaytam rini kumpli, nishpa. Chaymi jurarqan kikin shutinwan, yumbay chay ufrisishqanda kumplinambaq. ¹⁸ Chayshinam noqanchiqkunapis allita yach'anchiq: Tayta Dyusmi mana nimata llullakunchu, nishpa. Chaymi jurashpa imapaqpis, chay ufrisiwaptinchiq ancha allita rin kumpli. Chaymi kushikushpa, mana nimatapis manchashpachu, kawsanchiqllapa.

¹⁹ Manchu yakupi puriq barkukunataqa llashaq rumikunata waskakunawan watanlapa sujitanambaq, wayra ama suq laduman apanambaq. Chayshinallam Jisukristupi allipta kriyiptinchiqqa, payqa ancha yanapawanchiq, ama pipis paymunda atinambaq akrawayninchiqta. Chaqa Dyuspa kamachikunan trunumbiqam watadushina kanchiqllapa. ²⁰ Jisukristuqam chay santu trunupa kwartunman yaykurqan, faburninchiqta rimanambaq. Chayshinam payqa noqanchiqkunapa mas kamachikuq kuranchiq tukuy tyimpupaq rin kaq. Paypa kargunqam mana nunka rinchu ushyakaq. Milkisidikpa kargunshinam rin kaq.

7

Jisukristum unay kura Milkisidikshina

¹ Unay tyimpupai chay Milkisidikmi Salim llaqtapa gubyirnun karqan.* Paymi Tayta Dyuspa kurambis karqan. (Chay tyimpupim wakin llaqtakunapa gubyirnunguna suldadundin shamushpa, Abrajamba subrinun Lutta ayllundinda piskashpa, aparqanllapa.) Chaymandaqam Abrajanqa kriadungunawan sigishpa, chay gubyirrukunata binsishpa, achka kusaningunata qoch'irqan. Chaymandaqam chay Salim llaqtata pasaykaptinna, chay kura Milkisidikqa llugshishpa, Abrajanda tingushpa, Tayta Dyusman mañakurqan, Abrajanda yanapanambaq. ² Chaymi Abrajanqa chay qoch'ishqan kusaskunamanda kada dyis partimanda, suq partita akrashpa, dyismunda qorqan chay kura Milkisidikta. Chay shuti Milkisidikmi rimaynimbiqua munan niyta “Allin kamachikuq”, nishpa. Chay Salimqam rimaynimbiqua munan niyta: “Shumaqta kawsaq”, nishpa. Chaymi “Salim llaqtapa kamachikuqnin Milkisidikqa” munan niyta: “Shumaq kawsaqkunapa allin kamachikuqnin”, nishpa. ³ Manam ni pipis yach'anchiqchu: Pikunam karqan chay Milkisidikpa taytan, maman, agwilunguna, nishpaqa. Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam mana ni suq partipi Milkisidik nasishqambaq ni wafushqambaq niwanchiqchu. Chaymi yuyachiwanchiq Tayta Dyuspa Churin Jisukristupaq. Chaqa Jisukristupa kura kargumbismi mana nunka rinchu ushyakaq.

⁴ Ancha yuyashunllapa: Chay Milkisidikmi ancha baliq kamachikuq karqan maski Abrajanmanda, nishpa. Chaqa chay ancha baliq agwilunchiq Abrajanni chay qoch'ishqanmanda dyismunda qorqan chay Milkisidikta. ⁵ (Achka watakanamadam chay Abrajamba willkamba churin Libi nasirqan. Chaymandaqam mas achka watakunamanda) Muiyisigqa liyningunata qoshpa, kamachirqan: “Chay Libipa churingunamanda, willkangunamanda, karu willkangunamanda kurakunata numbrayllapa”,

* 7:1 Génesis 14.18-20

nishpa. Nirqambismi: “Chay kurakunaqam dirichuyuq kanqa, yumbay llaqta masingunamanda, dyismungunata ch'askinanllapa”, nishpa. Chaymi chay llaqta masinguna Abrajamba karu willkanguna kashpapis, chay kurakunata dyismunda qonllapa.

⁶ Piru chay kura Milkisidikmi mana Libipa miraynin kashpapis, yumbay kurakunamanda mas baliq karqan. Chaqa kikin kamachikuq Abrajanmandam dyismunda ch'askirqan. Kanan Tayta Dyus Abrajanda ufrisishqa kaptimbis ancha yanapanambaqmi, chay Milkisidikqa Dyusman mañakurqan, Abrajanda bindisinambaq. ⁷ Chaymi allita yach'anchiqlapa: Milkisidikmi Abrajanda mas baliq karqan, nishpa. Chaqa mayqan mas baliq runaqam Dyusman mañakun, suqkunata bindisinambaq. ⁸ Libipa karu willkanguna, wañuq kurakunalla kashpapismi, noqanchiqkunamanda dyis kusuninchiqmunda suqta ch'askinllapa. Piru Dyuspa Santu Librumbim chay kura Milkisidikpaq niwanchiqlapa: “Chay dyismuta ch'askiq Milkisidikqam mana ushyakashpachu, kawsanraq”, nishpa. ⁹⁻¹⁰ Chaymi yach'anchiqlapa: Chay Milkisidikmi chay Abrajanmanda yumbay mirayninmanda mas baliq. Chay punta isrraylinu kura Libimandapis mas baliqqa, nishpa. Chaqa chay Libiqam Abrajamba churimba willkan kashpa, chay Abrajanmanda minus baliq karqan. [*Nuta: Chaymi yach'anchiq: Jisukristu Milkisidikshina kashpam, yumbay chay suq kurakunamanda masta balin, nishpa.*]

¹¹ Manchu chay punta kura Arunqa Libipa karu willkan karqan. Chaymandaqam yumbay kurakunapa kamachikuqninguna chay Arumba churinguna, willkanguna, karu willkanguna kashqallapa. Paykunaqam Dyuspa liyningunata yach'achirqanllapa agwilunchiq isrraylinukunata. Piru manam atirqanllapachu runakunapa uchangunata pirdunaytaqa. Chaymi Tayta Dyusqa kach'amurqan suq laya mas baliq kurata. Payqam mana nunka wañunchu. Ashwan chay kuraqam Milkisidik kura laya. ¹² Chayshina suq laya kuranchiq shamuptinmi, Taytanchiq Dyusqa suq laya liyta rurarqan. ¹³ Chay punta liykunaqam kamachikurqan, yumbay kurakuna Libipa karu willkanmandalla kanambaq. Piru mushuq liywanqam, Tayta Dyusqa Churin Jisukristuta numbrashqa, mana Libipa karu willkan kaptimbis, ancha baliq kuranchiq kanambaq. ¹⁴ Chaqa allitam yach'anchiqlapa: Siñurninchiq Jisukristum Judapa karu willkan, nishpa. Piru Muysispa liyningunaqam mana nirqanchu: “Kurakunam Judapa karu willkanmanda rin kaq”, nishpaqa.

¹⁵ Chayraykum allita yach'anchiqlapa: Jisukristum chay Milkisidikshina suq laya kura, nishpa. ¹⁶ Chay suq kurakunataqam numbrarqanllapa, Libipa karu willkan kashqanllaparayku. Piru Jisukristum numbradu karqan, kuranchiq kanambaq, ancha pudirniyuq mana nunka wañuq kashqanrayku. ¹⁷ Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi Churin Jisukristuta kayshina nin:

Tukuy tyimpupaqmi ancha baliq kamachikuq kura kangi, chay kamachikuq kura Milkisidikshina, nishpa.*

¹⁸ Chay punta liykunaqam mana atirqanchu washawayninchiqta, mana pudirniyuq kashqanrayku. Chaymi Dyusqa chingachirqan chay punta liykunataqa. ¹⁹ Chaqa Muysispa liyningunaqam mana ni pitapis yanaparqanchu, allita kumplinambaq Dyus munashqandaqa. Piru kananqam Jisukristu atin washawayninchiqta, Tayta Dyuswan kawsananchiqlapa.

²⁰ Tayta Dyusmi jurashpa niwashqa kanchiqlapa: “Churiy Jisukristum kamachikuq kuraykillapa”, nishpa. ²¹ Manam jurarqanchu: “Libipa karu

* 7:17 Salmo 110.4

willkangunallam kurakuna rin kaq”, nishpaqa. Piru Tayta Dyusqam jurashpa, kuranchiq Jisukristuta librumbi kayshina nirqan:

Noqaqam jurashpa mana nunka kambyakashpachu, niyki: “Qamqam tukuy tyimpu kura ringi kaq, chay unay kura Milkisidikshina”, nishpa.*

²² Chaymi Jisukristu noqanchiqkunata sigurawaqninchiq niwanchiq: “Tayta Dyusmi chay punta tratunmanda suq mas allin tratuta qamkunawan rurashqa”, nishpa. ²³ Chaqa chay unay kurakunaqam wañurqanllapa. Chaymi suqta suqta numbrarqanllapa, chay wañushqa kurapa rrimplasun kanambaq. Chayshina wañuq kurakuna kashpam, mana atirqanllapachu sigiyta kamachikushpaqa. ²⁴ Piru Jisukristu manana nunka wañuq kashpam, kura kargundaqa mana qonchu suqtaqa. ²⁵ Chaymi noqanchiqkuna paypi kriyiptinchiqqa, washawaqninchiq, alliyachiwanchiq Taytan Dyuswan, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Chaqa mana nunka wañuq kashpam, tukuy tyimpu Tayta Dyusta mana shaykuq rugaykan, noqanchiqkunata yanapawananchiq.

²⁶ Chayshina kashpam, Jisukristuqa ancha allin mas kamachikuq kuranchiq. Chaqa payqam ancha allin, ancha santu. Manam nima uchayuqchu. Chaymi Tayta Dyusqa syiluman aparqan, paywan kawsanambaq. Mananam kawsanchu uchayuq runakunawanqa. ²⁷ Chaymi Jisukristuqa mana chay unay kamachikuq kurakunashinachu. Chaqa paykunaqam tukuy diya achka animalkunata wanchishpa, qorqanllapa Tayta Dyusta, paykuna kikinga uchangunamanda pirdunanambaq. Chaymandaqam chay wakin animalkunataqa wanchishpa, Dyusta qorqanllapa, llaqta masingunatapispirdunanambaq. Piru Jisukristuqam suq kutindalla kruspi wañurqan, pay kikin ufrindanchiq kanambaq, Tayta Dyus tukuy tyimpupaq pirdunawananchiq. ²⁸ Muysispa liyningunaqam kamachikurqan, Libipa karu willkanguna mas kamachikuq kurakuna kanambaq, mana justu kaptinllapapis. Piru chaymandaqam Tayta Dyusqa jurashpa, Churinda nirqan: “Qamqam mas kamachikuq kura kangi, mana nunka nima uchayuq kashqaykirayku. Chayshinallam tukuy tyimpupaq mana nima uchayuqchu ringi kaq”, nishpa.

8

Jisukristum mushuq tratuta rurashqa noqanchiqkunawan

¹ Allita uyawayllapa. Yumbay chay nishushqaymandaqam kay partisitu mas alli yach'anaykillapa: Chay mas kamachikuq kuranchiq Jisukristum syilupi Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyashpa, rrugakuykan noqanchiqkunapaq. ² Chayshinam Dyuspa Ancha Santisimu Kwartumbi Jisukristuqa kamachikuq isrraylinu kurashina trabajaykan. Chay ligitimu Ancha Santisimu Kwartutaqam Tayta Dyus kikin syilupi rurashqa. Manam runakunachu rurashqaqa.

³ Yumbay mas kamachikuq kurakunatam numbranllapa, wanchishqa animalkunata, suq laya ufrindakunata Dyusta qonanllapa. Chayshinam Tayta Dyusqa mas kamachikuq kuranchiq Jisukristutapis ubligarqan, suq ufrindata qonambaq. [Nuta: *Chayraykum Jisukristu intrigakarqan wañunambaq.*] ⁴ Kanan Jisukristuqam mana chay Libipa karu willkanchu karqan. Chaymi kay mundupi kashparaq, mana balinmanchu Dyuspa adurana wasimbi kuranchiq kanambaqqa. Chaqa chay Libipa karu willkan kurakunaqam kanraq kangaman, Muysispa liyningunata kasushpa,

* 7:21 Salmo 110.4

ufrindakunata qonanllapa. [Nuta: *Dyuspa Santu Librunda iskibrishqan tyimpupiqam karqanraq Libipa karu willkanmanda kurakuna. Chaymi kay birsikulupi nin “kanangaman kan kurakuna”, nishpa. Piru masdi 1900 watakuna tukuyinam chay laya kurakunaqam manana kashqachu.*] ⁵ Piru syilupim kan Dyuspa mas lijitimu adurana wasin, mas lijitimu kurambis. Chaqa kay pachapi chay atun karpamanda adurana wasiqam suq dibujushinalla kashpa, rikachiwanchiqllapa: Syilupim kay laya wasi kan, nishpa. Chaymi Tayta Dyusqa chay Sinayi urqqopi Muysista rikachirqan suq mwistrata, chay rikachishqandashina ruranambaq.* ⁶ Piru mushuq kuranchiq Jisukristum mas allita yanapawanchiq chay punta kurakunamanda. Chaqa abugadunchiq kashpam, mas shumaqta ufrisiwaqinchiq, mas allin tratuta Dyuswan, noqanchiqkunawan rurashqa.

⁷ Chay punta tratu tukuy imapi ancha allin kaptinqam, mana suq mushuq tratutaqa ruranandachu. ⁸ Piru chay unay agwilunchiqkunaqam mana kasurqanllapachu Dyus nishqandaqa. Chaymi paykunata uchayuqkunapaq riqsirqan. Chayraykum Santu Librumbi nirqan:

Suq tyimpupim noqaqa Isrrayilpa karu willkangunawan, Judapa karu willkangunawan suq mushuq tratuta rini ruraq.

⁹ Chay mushuq tratuta paykunawan rurashpaqam, manana rinichu ruraq chay punta tratutashinaqa. Chaqa unay tyimpupi agwilungunata Ijptu nasyunmanda surqoshpam, chay punta tratutaqa ruraraqay. Piru chay tratutaqam mana kumplirqanllapachu. Chayraykum paykunataqa manana yanapashpachu wichukurqani.

¹⁰ Chaymi suq mushuq tratuta rini ruraq chay Isrrayilmanda kaqkunawan. Suq diyam yuyaynimbi liyniykunata rini ruraq. Shunqonllapapi rini yanapaq, kamachikushqayta kasushpa kawsananllapa. Chaymi paykunapa Dyusnin rini kaq. Paykunaqam wambraykuna rinllapa kaq.

¹¹ Chay tyimpupim takshakuna, atungunapis shunqonllapapi rinllapa riqsiwaq. Chaymi mana nisisaryuchu kanqa, ni llaqta masingunata ni ayllungunata yach'achinanllapa: “Tayta Dyustar riqsiy”, nishpaqa. Chaqa yumbaymi allita rinllapa riqsiwaq.

¹² Kanan uchangunata pirdunashpam, chay mana alli rurashqangunata manana nimatapis rinichu yuyaq, nishpa.*

¹³ Tayta Dyusmi nirqan: “Suq mushuq tratutam rini ruraq” nishpa, chay punta tratuta mana baliqpaqna riqsishqanrayku. Chaymi chay punta tratuta dasna rin ushyakaq.

9

Kay pachapi Dyuspa adurana wasinqam syilupi kaq wasinshina karqan

¹ Tayta Dyusmi unay tyimpupi chay punta tratuta rurashpa kamachirqan, pay munashqanshina chay karpamanda adurana wasipi adurananllapa.

² Kanan chay adurana wasinqam ishkey kwartuyuq karqan. Chay ishkey kwartukunaqam suq kurtinawan akradu karqan. Chay punta kwartupiqam suq kandiliru syiti rikrayuq karqan. Chay kwartupiqam suq mesapis karqan. Chay mesapa sawambiqam Dyusta qoshqan ufrinda tandakuna karqan. Chay punta kwartuqam “Santu Kwartu” shutiq.

³ Chay kwartupa kurtinamba uku ladumbim suq kwartu karqan. Chay kwartuqam shutiq: “Ancha Santisimu Kwartu”, nishpa. ⁴ Chay kwartupa kurtinamba ladumbim suq taksha pata altar uruwan llutadu karqan.

* 8:5 Éxodo 25.40 * 8:12 Jeremías 31.31-34

Chaypim rupachiqlapa insinsyuta. Chay kwartupim Dyuspa Santu Kajunnin karqan. Chay kajumba sawan ukunmi uruwan llutadu karqan. Chay kajumba ukumbim suq jarra urumanda karqan. Chay jarpa ukumbiqam waqaycharqanllapa Dyus kach'amushqan manaya mikunata. Chay kajumbiqam karqambis chay punta kura Arumba pallpamushqa burdunnin. Chay kajumbillam karqambis chay ishkay rumi tablashina. Chaykunapim Dyuspa Punta Tratun iskibridu karqan. ⁵ Chay kajumba kirpanamba sawambim karqan urumanda ishkay anjil alayuqkuna, yach'ananchiqllapa: Chay Ancha Santisimu Kwartupim lliyyaykaq Tayta Dyus isrraylinukunata uchangunamanda pirdunan, nishpa. Kanalitanqam manana kanchu lugar tukuy imapaq nishunayllapa. Chaymi chaykunapaqla niykillapa.

⁶ Chayshinam chay karpamanda adurana wasipi tukuy imata allicharqanllapa, Dyusta adurananllapa. Chay Santu Kwartumanmi tukuy diya achka kurakuna yaykuqllapa, ufrindakunata apamushpa, Dyusta adurananllapa. ⁷ Piru Dyuspa chay Ancha Santisimu Kwartunmanqam suq kutindalla kada wata chay mas kamachikuq isrraylinu kuralla yaykuq. Chayshina yaykunambaqqam aparqan suq animalpa yawarninda. Chay yawar ufrindatam Santisimu Kwartumanapaq, Tayta Dyus chay kurata, llaqta masingunatapis wakin laya uchangunamanda pirdunanambaq. Chay laya uchakunataqam rurashqallapa karqan, mana yach'ashpa: ¿Uchatachu ruraykani ichu mana? nishpa. ⁸ Chay ishkay kwartukunapaqmi Dyuspa Santu Ispiritun kayshina yach'achiwanchiq: Kurakunaqam chay Santu Kwartumanlla atirqanllapa yaykuyta, nishpa. Piru manaraqmi atirqanllapachu yaykuyta chay Ancha Santisimu Kwartumanqa, suq kurtinawan arkadu kashqanrayku. ⁹ Tukuy chaykunaqam suq kumparasyunshina kay tyimpupaqqa. Chaqa allitam yach'achiwanchiq: Chay animalkunata wanchishpa, yawarninda Tayta Dyusta qoshpapisimi, mana atinchiqchu shunqonchiqta kambayta, ama uchayuq kananchiqllapaqa. ¹⁰ Chay unay liykunaqam yach'achiwanchiq sawa kwirpunchiqpaqla. Chaqa yach'achiwanchiqmi: Imam alli mikunanchiq, upyananchiq, imashina mayllakunanchiq, nishpa. Chaykunaqam balirqan Tayta Dyus mushuq tratunda rurangamanlla.

¹¹ Piru Jisukristum shamushqana, ancha baliq mas kamachikuq kuranchiq kanambaq. Chaymandaqam syiluman kutirishpa, Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, tukuy imapi yanapawanchiq. Dyuspa chay wasin syilupi kaqqam masta balin kay pachapi runakuna rurashqan adurana wasimandaqa. ¹² Chayshinam Jisukristuqa kikin yawarninda ich'ashpa, anaq syilupi Dyuspa Ancha Santisimu Kwartunman yaykushpa, chay yawarninwan uchanchiqkunapaq pagarakurqan, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Manam yaykurqancho achka bwiltasta, chibukunapa, mishirukunapa yawarninda apashpaqa. ¹³ Kanan chay kurakunaqam turukunapa, chibukunapa yawarninwan runakunata chaqchunllapa ichu rupachishqa mishirukunapa ush'panda yakuwan taqllushpa, chaqchunllapa, sawa kwirpunlla limpyu kanambaq. ¹⁴ Piru chay achka laya ufrindamandaqam Jisukristu rurashqan ufrinda masta balin. Chaqa wafushpam, yawarninwan noqanchiqkunapaq pagarakurqan, amana uchayuq kananchiqllapa. Chaymi mana nunka ushyakaq Santu Ispiritu yanapaptin, Jisukristu Tayta Dyusman intrigakarqan, kruspi wafushpa, mana nima uchayuq ufrinda kanambaq. Chayshina yawarninda ich'ashpam, yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq, kawsaq Dyusninchiqta allita sirbishpa kawsananchiq.

¹⁵ Chayshina Jisukristu abugadunchiq kashpam, wafushpa, mushuq tratuta rurashqa ufrisikushqanshina, Tayta Dyus yumbay akrashqan-

gunata pirdunawananchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Chayshina wañushpaqam, chay punta tratuta kasuqkunatapis uchangunamanda washarqan. ¹⁶⁻¹⁷ Manchu runakuna manaraq wañushpaqa, suq papilpi suq tratuta rurashpa: “Kay kusanaykunam kay iskirishqaykunapaq kidanga”, nishpa. Piru manaraq wañuptinqam, manaraq balinchu chay tratuqa. Wañuptinraqmi balin, kusaninguna suqkunapaqna kidanambaqqa. ¹⁸ Chayshinallam chay punta tratutapis balirqan, chay animalkunapa yawarninda ich'ashqanrayku. ¹⁹ Chaymi chay punta tratuta rurambaqqa, Muysisqa puntata Dyuspa liyningunata liyirqan yumbay llaqta masin isrraylinukuna uyanambaq. Chaymandaqam mishirukunata chibukunata wanchishpa, yawarninda yakuwan taqllurqan. Chaymandaqam suq qeritupi chupika millwata wangushpa, chay yawarwan nuyuchishpa, Dyuspa Santu Libruna, yumbay runata warmita chaqchurqan. ²⁰ Chaymandaqam Muysisqa paykunata nirqan: “Kay yawarwanmi qamkunata chaqchuyki, intyindinaykillapa: Tayta Dyuswan kay tratuta rurashpa, pay nishqanda allita kumplishunllapa”, nishpa. ²¹ Chayshinallam chay unay karpamanda adurana wasipi manaraq aduraptinllapa, Muysisqa chay wasita, tukuy imandinda yawarwan chaqchurqan. ²² Chaqa Tayta Dyusqam liyimbimbi kamachishqa karqan, paykunata yaqqa yumbay kusaningunatapis yawarwan pichananllapa. Chayshina yawarta ich'ashqanraykum, Dyusqa uchangunamanda pirdunan; manaqa manam pirdunanachu.

Jisukristum wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq

²³ Muysispa liyningunapim nirqan, chay karpamanda adurana wasita tukuy imandinda animalkunapa yawarninwan pichananllapa. Piru chay karpamanda wasi kusaninwanqam syilupi kaq kusaskunapa rritratunshinalla karqan. Chaymi syilupi kaq kusaskunaga munan, mas allin ufrinda yawarwan pichadu kanambaq. ²⁴ Kanan Jisukristuqam mana yaykurqanachu kay pachapi kaq adurana wasimanqa. Chaqa chay wasitaqam runakunalla ruraraqan Dyuspa allip wasin syilupi kaqtashina. Ashwanmi Jisusqa rirqan syilupi kaq allip adurana wasiman, waqman yaykushpa, Tayta Dyuspa ñawpambi ancha rrugakunan noqanchiqkunapaq. ²⁵ Chay isrraylinukunapa mas kamachikuq kuranqam tukuy wata chay Ancha Santisimu Kwartuman yaykun, animarpa yawarninda apashpa. Piru manam nisisaryuchu karqan Jisukristu kutin kutin wañunanqa, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiqqa. ²⁶ Chaqa Jisukristu tukuy wata kurashina Dyuspa wasinman yaykuykaptinqach'i, achka kutinda wañunanda kay munduta rurashqanmandapacha. Piru payqam mana achka kutindaqa wañurqanachu. Ashwanmi kay ultimu tyimpukunapi kay pachaman shamushpa, suq kutindalla kruspi wañushpa, pay kikin intrigakarqan, ancha baliq ufrinda kashpa, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq.

²⁷ Yumbay runakuna, warmikunaqam suq kutindalla rinchiqllapa wañuq. Chayshina wañushpaqam, Tayta Dyuspa ñawpanman rinchiqllapa rig, pay jugawananchiq. ²⁸ Chayshinallam Jisukristupis suq kutindalla wañurqan, achka runata, warmita yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam mushuqmanda rin kutimuq. Piru mananam rinchu kutimuq uchanchiqmanda washawananchiqqa. Ashwanmi kutimunqaqa, payta yumbay shuyaqkunata syiluman apawananchiq.

10

¹ Muysispa liyningunapismi Jisukristupa llandunshinalla kashpa, suq paritalla Dyuspaqqa yach'achiwananchiq. Manam yumbaytachu. Chayraykum

isrraylinukuna llaqta masinchiq kutin kutin Dyuspa adurana wasinman rishpa aduraq, tukuy wata chay animalkunata wanchiptinllapapis, mana atinllapachu yach'ayta: Dyuspaqqam manana uchayuqchu kani, nishpaqa. ² Chaqa Muysispa liyninguna allipta yanapawaptinchiq amana uchayuq kananchiqqam, llaqta masinchiq isrraylinukunaq manana kutin kutinga chay animalkunata wanchinmanllapachu, ufrindanda qonambaqqa. Chaqa suq bwiltatalla chay animalkunata wanchishpam, manana yuyanmanllapachu: Uchayuqraqmi kani, nishpaqa. Ashwanmi manana uchayuqchu kanmanllapa. ³ Piru chay ufrindangunawanqam mana atishqallapachu washakayta. Ashwanmi chay animalkunata watan watan wanchishpaqa, uchangunata yuyashpa, yach'anllapa: Uchayuqmi kani, nishpa. ⁴ Chaqa chibukunapa turukunapa yawarninwanqam mana nunka atinchiqchu washakayta yumbay uchanchiqmandaqa.

⁵ Chaymi Jisukristu kay munduman shamushpa, Tayta Dyusta kayshina nirqan:

Qamqam mana munangichu, runakuna animalkunata wanchishpa, ufrindata qoshunanllapaqa. Chaymi kwirpuyuqta rurawashpa, kay pachaman kach'amuwashqa kangi.

⁶ Chaqa runakuna animalkunata wanchishpa, rupachishpa, qoshuptinllapa, uchangunata pirdunanaykiqam, mana kushikungichu.

⁷ Chaymi niyki: "Taytitu Dyus, Santu Libruyki noqapaq nishqanshinam kayman shamushqa kani, munashqaykita ruranaypaq", nishpa.*

⁸ Chayri allita yuyashunllapa: Puntatam Jisukristu Tayta Dyusta kayshina nirqan: "Chay runakuna animalkunata wanchishpa, rupachiptinllapa, uchangunata pirdunanaykiqam, mana kushikungichu", nishpa. Muysispa liyninguna chayshina rurananllapa kamachiptimbismi, Dyustaqa mana kushichinchu. ⁹ Chaymandaqam Jisukristu Tayta Dyusta nirqan: "Kaymanmi shamushqa kani, qam munashqaykishina ruranaypaq", nishpa. Chaymi yach'anchiq: Tayta Dyusqam manana munanchu animalkunata wanchinanchiqqa. Ashwanmi Jisukristuta kach'amurqan, wañunambaq, uchanchiqkunamanda washawananchiq. ¹⁰ Chaymi Jisukristu, Tayta Dyus munashqanda rurashpa, suq kutindalla kruspi wañurqan, tukuy tyimpupaq washawananchiq, amana uchayuq kananchiqllapa.

¹¹ Yumbay chay isrraylinu kurakunaqam tukuy diya animalkunata wanchishpa, kutin kutin ufrindanllapa. Chayshina ufrindashpapismi, mana nunka pirdunaduchu kidanllapa uchangunamandaqa. ¹² Piru Jisukristuqam suq kutindalla wañurqan, runakunata, warmikunata yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam wañushqanmanda kawsamushpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyarqan. ¹³ Chaymi kananqa chaypi shuyakuykan, Tayta Dyus payta yumbay kuntraqkunata binsishpa, ch'akingunapa waranman rurashpa sarrunangaman. ¹⁴ Chaqa Jisukristum suq kutindalla wañushpa, tukuy tyimpupaq pirdunawarqanchiq, amana uchata rurashpa kawsananchiqllapa. ¹⁵ Chayshinallam Dyuspa Santu Ispir-itumbis Santu Librumbi kayshina yach'achiwanchiq:

¹⁶ Tayta Dyusmi chay unay agwilunchiqkunata nirqan: Suq tyimpumandam noqaqa karu willkaykikunawan suq mushuq tratuta rurashpa, kamachikushqayta rini yuyachiq shunqonllapapi. Chayshina yuyachiptiyimi, paykunapa yuyaynimbiqa chay liyniykuna iskibrishqashina rin kidaq, nishpa.*

¹⁷ Chaymandaqam nirqambis:

* 10:7 Salmo 40.6-8 * 10:16 Jeremías 31.33

Uchangunata pirdunashpam, manana nunka rinichu yuyaq, nishpa.*

¹⁸ Chayshina Tayta Dyus uchanchiqmanda pirdunawashqa kaptinchiqmi, manana nisisaryuchu animalkunata wanchinanchiqqa.

Tayta Dyuspi masta kriyishunllapa

¹⁹ Chayrayku kriyiq masitakuna, noqanchiqkunaqa amana manchashuncho. Ashwanmi kushikushpa, chay Ancha Santisimu Kwartaman atinchiqna yaykuyta, Dyusta adurananchiqllapa. Chaqa Jisukristu kikinmi yawarninda ich'ashpa, wañushpa, ²⁰ chay Ancha Santisimu Kwartumba kurtinanda likishpa, kich'arqan, Tayta Dyuspa ñawpanman yaykunanchiqllapa. Chayshina wañushpam, suq mushuq ñandashina rurarqan, Tayta Dyusman ch'ayananchiqllapa. ²¹ Kanangam Jisukristuqa mas kamachikuq kuranchiq kashpa, Dyuspi yumbay kriyiqkunata kamachiwaykanchiq. ²² Chayri uchanchiqkunata dijashpa, limpyu shunqoyuq kashpa, Tayta Dyuspi allita kriyishunllapa. Chaqa payqam shunqonchiqkunata mayllashqa, amana uchayuy kananchiqllapa, ashwan limpyu yakuwan mayllakushqashina kashpa, payta adurananchiq. ²³ Chaqa allitam yuyakunchiqllapa: Tayta Dyusmi tukuy ufrisiwashqanchiqta rin kumplic, nishpa. Chayraykur Jisukristupi mana shaykuq kriyishpa, ²⁴ allita yuyashunllapa, yanapanakushpa, kuyanakushpa, allita rurashpa, kawsananchiqllapa. ²⁵ Chayri mana shaykuq tandakashunllapa, Dyusta pulla adurananchiq. Amar kashunllapachu chay mana tandakaqkunashinaqa. Chaqa yach'anchiqllapam: Siñurninchiq Jisukristum utqana rin kutimuq, nishpa.

²⁶ Chaqa allip kaqta yach'akushpa, chaymanda Jisukristumanda akrakashpa, yach'aykashpa uchata ruraptinchiqqam, manana kanchu pipis washawananchiqqa. ²⁷ Chaymi chay akraqaqkunaqa shuyaykanllapa jwisyu diyapi chay manchaypaq ninapi chingadu kanambaq Dyusta suq kuntraqkunawan. ²⁸ Mayqan runa ichu warmi Muysispa liyningunata mana kasuptinllapa, ishkay ichu kimsa tistigukuna payta shimbiptinllapaqam, juyiskunaqa mana llakipashpachu, kamachikunllapa wanchinanllapa. ²⁹ Piru Tayta Dyusqam mas jwirtita rin kastigaq Churin Jisukristuta disprisyaykunata. Chaqa paykunaqam Jisukristupa ich'ashqan yawarninda disprisyashpa, Dyuspa Santu Ispiritun kuyawaqninchiqta musyaykanllapa. Manam munanllapachu ch'askiyta Dyuspa mushuq tratunda. Chaymi paykunaqa mana atinqallapachu washakayta. ³⁰ Chaqa allitam yach'anchiqllapa Tayta Dyus kayshina nishqanda: "Chay mana alli ruraqkunatam rini kastigaq", nishpa. Chaymandaqam nirqambis: "Chay wambraykunatam noqalla rini jusgaq, allitachu rurashqa ichu mana", nishpa.* ³¹ ¡Ancha manchaypaqmi, pudirniyuq Dyusninchiqpa makinman ishkinanchiqqa!

³² Allitar yuyayllapa imashinam qarqan chay unay tyimpukunapi, Jisukristupi chayraq kriyiptikillapaqa. Chaqa ancha padisishpapisimi, qamkunaqa mana shaykuq paypi yuyakurqayki. ³³ Wakinnikitam musyashushpa maqashurqanllapa yumbaypa ñawpambi. Chayshina ruraptinllapam, wakinnikiqa chay padisiqkunawan tandakarqaykillapa, pulla padisinaykillapa. ³⁴ Karsilpi kaqkunatapismi llakipashpa, yanaparqaykillapa. Jisukristupi mana kriyiqkuna tukuy imaykikunata qoch'ishuptimbismi, mana piñakushpachu, ashwan kushikushpa, kawsarqaykillapa. Chaqa yach'arqaykillapa: Anaq sylupim Tayta Dyus yumbay kusaninchiqmanda mas allin mana ushyakaq kusaskunata rin

* **10:17** Jeremías 31.34 * **10:30** Deuteronomio 32.35-36

gowaqinchiq, nishpa. ³⁵ Chayri qamkunaqa ama disanimakaychu. Chaqa Dyuspi mana shaykuq yuyakushpaqam, suq ancha shumaq primyuta ringillapa ch'askiq. ³⁶ Chayri ama shaykushpachu, Dyus munashqanda rurashpa, kawsayllapa. Chayshina kawsaptikillapam, Tayta Dyusqa tukuy ima ufrishwashqanchiqta rin qoshuqllapa. ³⁷ Chaqa Dyuspa Santu Librumbim kayshina nin:

Washadurnikiqam mana unayashpachu, ancha utqana rin shamug.

³⁸ Chayri allita ruraqkunaqa noqapi kriyishpa, kawsanqallapa. Piru suq runa noqamanda akrakapünqam, paywanqa mana kuntintuchu rini kaq, nishpa.*

³⁹ Piru noqanchiqkunaqam mana chay akrakaqshinachu kanchiq. Chaymi mana rinchiqchu chingaq paykunashina. Ashwanmi Jisukristupi kriyishpa, tukuy tyimpü rinchiqllapa kawsaq.

11

Tayta Dyuspi ancha yuyakushunllapa

¹ Tayta Dyuspi allipta kriyishpam, ancha allita yuyakunchiqllapa: Yumbay niwashqanchiqtam rin kumpli, nishpa. Chaqa chay niwashqanchiqta manaraq rikashpapis, allita yach'anchiqllapa: Yumbaytam rin ruraq, nishpa. ² Chayshina unay agwilunchiqkuna Tayta Dyuspi allita yuyakuptinllapam, Dyusqa paykunapaq ancha kushikurqan.

³ Noqanchiqpismi Tayta Dyuspi kriyishpa, allita yach'anchiqllapa: Payqam rimashpalla, kay pachata, sylutapis, tukuy imandinda rurarkan, nishpa. Chayshinallam Tayta Dyusqa mana kashqanmanda tukuy ima rikashqanchiqta rurarkan.

⁴ Yuyashumbis chay (punta runa Adamba churin) Abilpi. Payqam Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, animalninda wanchishpa, Dyusta qorqan. Chayshina ufrindaptinmi, Tayta Dyustaqa ancha kushichirqan maski chay masan Kayinmanda. Chaymi Tayta Dyusqa ufrindanda shumaqta ch'askishpa, nirqan: "Qamqam munashqayta allita rurangi", nishpa. Chayshina chay Abil wafurqan kaptimbismi, suq shumaq ijimplu kidashqa noqanchiqkunapaq, payshina Dyuspi yuyakushpa, kawsananchiqllapa.*

⁵ Chay unay Inukpismi Tayta Dyuspi ancha allita yuyakurqan. Chaymi mana wafurqan chu. Ashwanmi Tayta Dyus syluman aparqan, paywan kawsanambaq. Chaymi manana pipis kay allpapiqa tarirqan chu. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim niwanchiqllapa: Tayta Dyus manaraq apaptinmi, chay Inukqa payta ancha kushichishpa kawsarqan, nishpa.* ⁶ Piru Tayta Dyuspi mana yuyakushpaqam, mana pipis atinchiqchu paytaqa kushichiyta. Chaqa Tayta Dyusta adurananchiqqam, puntata munan allita kriyinanchiq: Kanmi Dyus. Payman qemikaptiyqam, ancha rin yanapawaq, nishpa.

⁷ Chay unay Nuwipismi Tayta Dyuspi allita yuyakushpa kawsarqan. Chaymi Dyus payta niptin, suq atun wambuq wasita ruranambaqqa, manaraq nima tamyata rikashpapis, chay nishqanshina rurarkan. Chayshina rurashpaqam, warminda wambrangunata yakumanda washarqan. Piru chay runa masingunaqam ancha uchayuy kidarqanllapa, Dyusta, Nuwita mana kriyishqanllaparayku. Chaymi yakuman seqashpa, ch'uqashpa, limpu wafurqanllapa. Piru Tayta Dyusmi Nuwita allin runapaq riqsirqan, paypi allita kriyishqanrayku*

* 10:38 Habacuc 2.3-4 * 11:4 Génesis 4.4 * 11:5 Génesis 5.24 * 11:7 Génesis 6.9-22

⁸ Chaymandaqam chay unay Abrajambis Tayta Dyuspi allita yuyakurqan. Chaymi Tayta Dyus payta niptin: “Suq shumaq nasyundam rini qoshuq”, nishpaqa, chay Abrajanqa llaqtanmanda lluqshirqan, chay ufrisishqan nasyunman rinambaq. Mana yach'ashpa: ¿Maymanmi rini riq? nishpapisti, Dyuspi yuyakushpa rirqan. ⁹ Chaymandaqam Tayta Dyus nishqan nasyunman ch'ayashpaqa, Abrajanqa chay nasyumbiqa furastirushina tiyarqan. Mana ch'akrayuq kashpam, karpamanda wasikunapi tiyarqan. Tayta Dyusqam wambran Isakta, willkan Jakubutapis ufrisishqa karqan, chay nasyunda qonambaq. Piru paykunapismi Dyuspi yuyakushpa, chay karpa wasikunapilla tiyarqanllapa. ¹⁰ Chaqa chay Abrajanqam ancha yuyakurqan: Dyusmi suq allin simyintuyuq llaqtata rin ruraq noqaykuna-paq. Chay llaqtaqam mana nunka rinchu ushyakaq, nishpa.*

¹¹ Chay Abrajamba warmin Sarapismi Dyuspi ancha yuyakurqan. Chaymi Tayta Dyus paytaqa niptin: “Ringim qeshyaq wambrituykita”, nishpaqa, kriyirqan. Mana ni suq wambrayuq kashpa, ancha byijitana kashpapisti, Dyusta allita kriyirqan: Rinmi kumpli q chay ufrisishqanda, nishpa. Chaymi Tayta Dyus chay Sarata yanaparqan, wambrituyuq kanambaq.

¹² Chayshina chay Abrajan ancha byijitu kaptimbismi, warmin Saraqa wambran Isakta qeshyarqan. Chaymandaqam chay wambran Isakpa karu willkanguna ancha achkayarqanllapa, lusirukunashina ichu mar yakupa manyambi aqokunashina. Chaymi kananqa manana atinchichu yupayta yumbay paykunataqa.*

¹³ Yumbay chay punta agwilunchiqkunaqam chay ufrisishqan nasyundaqa manaraq ch'askishpachu wañurqanllapa. Piru wañunan diyakamanmi allita yuyakurqanllapa: Tayta Dyusmi suq diya karu willkanchiqkuna rin qoq chay ufrisishqanchiq nasyunda, nishpa. Chaymi chay nasyundaqa karumanda rikaykaqshina kashpa, nirqanllapa: “Manaraq llaqtayuqshinam kanchiq. Kay pachapiqam furastirukunashina kawsanchiqllapa”, nishpa. ¹⁴ Chayshina nishpam, yumbayta intyindichiwanchiq: “Manaraq nasyunniyuq kashpapisti, Dyuspi yuyakushpa, noqaykuna shuyakuykani, suq nasyunniyuq kanaypaqllapa”, nishpa. ¹⁵ Manam munarqanllapachu kutiriyta chay punta nasyunninmanqa. Piru munashpaqam, atinanllapata kutiriyta. ¹⁶ Piru paykunaqam shuyakuykarqan, Tayta Dyus mas allin nasyunda paykunapaq syilupi ruranangaman. Chaymi Tayta Dyusqa paykunapaqqa mana nimatapis penqakurqanchu. Ashwanmi nirqan: “Paykunapa Dyusinmi kani”, nishpa. Chaymi paykunapaqqa syilupi suq llaqtata rurashqa.

¹⁷⁻¹⁸ Tayta Dyusmi Abrajanda ufrisishqa karqan, wambran Isakmanda ancha achka karu willkayuq kanambaq. Chaymandaqam Tayta Dyus Abrajanda mallipashpa, nirqan: “Kuyashqayki churiki Isakta wanchishpa, ufrindatashina qoway”, nishpa. Chaymi Abrajanqa Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, churinda mana mich'ashpachu, aparqan wanchiq. ¹⁹ Chaqa Abrajanqam ancha yuyakurqan: Isaksituyta wanchiptiymi, Tayta Dyusqa atin kawsachimuyta, nishpa. Chaymi Tayta Dyusqa Abrajanda chayshina mallipashpa, nirqan: “Amana wanchiychu churikitaqa”, nishpa. Chaymi Abrajanqa churin Isakta wanchiykashqanmanda Tayta Dyus washarqan.*

²⁰ Chaymandaqam Isakpis Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, payman mañakurqan, wambran Jakubuta, Isawta yanapanambaq.* ²¹ Chayshinallam chay churin Jakubupis wañunambaqna kashpa, Tayta Dyuspi ancha

* **11:10** Génesis 12.1-4; 13.3, 18   * **11:12** Génesis 17.15-19; 21.1-3   * **11:19** Génesis 22.1-14   * **11:20** Génesis 27.27-29, 39-40

yuyakushpa, mañakurqan, churin Jusipa wambrangunata yanapanambaq. Chayshina wañunambaq kashpapismi, burdunninwan tanqakashpa, Tayta Dyusta adurarqan. ²² Chay churin Jusipismi, wañunambaq kashpaqa, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, ayllungunata nirqan: “Suq diyam karu willkanchiqkuna kay nasyun Ijiptumanda rinllapa lluqshiq. Chayshina lluqshishpaqa, tulluykunata apanqallapa, Dyus ufrisishqan nasyumbi pambarinanllapa”, nishpa.*

²³ Chaymandaqam chay Ijiptupi tiyaqkunapa gubyirnun Farun kamachikurqan, isrraylinukunapa yumbay ullqo wambritu nasiqkunata wanchinanllapa. Chay tyimpupim Muysis nasirqan. Piru taytanwan mananmi Muysisqa rikarqan ancha shumitaqta. Chaymi Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, chay kamachikuq Farunda mana kasushpachu, kimsa killata pakarqanllapa, ama pipis wanchinambaq. [Nuta: Pakadu kaptinqam, chay Farumba chinan tarishpa, aparqan wasinman kriyaq. Chaymi Farumba willkanshinana qarqan. Liyiy Éxodo 1.22–2.10.] ²⁴ Chaymandaqam chay Muysisqa wñashpa, atun runa kashpanaqa, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, manana munarqanchu chay kamachikuq Farumba willkanshina kawsaytaqa. ²⁵ Ashwanmi tukuy iman kaqta dijashpa, isrraylinu masingunawan padisirqan. Chaqa manam munarqanchu uchata rurayta, suq tyimpupaqla kushikunambaqqa. ²⁶ Chay Muysisqam ijiptinukunawan kidashpa, ancha qellayniyuq, tukuy imayuq kananda. Piru payqam ancha yuyakurqan: Tayta Dyusmi suq Washadurta rin kach'amuq, Isrrayilmada kaqkunata yanapawananchiq, nishpa. Chaymi Tayta Dyuspa wambrangunawan pulla padisirqan, suq tyimpupi Dyusmanda primyunda ch'askinambaq. ²⁷ Chayraykum Muysisqa Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, chay piñakuq gubyirnuta mana manchashpachu, Ijiptumanda lluqshirqan. Chaqa Tayta Dyusta rikashpashinam animakarqan, Dyus munashqanda ruranambaq.

²⁸ Chaymandaqam Muysisqa Dyuspi ancha yuyakushpa, Ijiptuman kutirishpa, chay punta Paskwa fyistata rurashpa, yumbay isrraylinu masingunata kamachirqan, (uñitakunata ichu chibitukunata wanchishpa), yawarnin wasimba pungunapana numbralninda, markungunata pasanambaq, Dyuspa wanchikuq anjilnin chay yawarta rikashpa, chay isrraylinukunapa kulaka wambrangunata ama wanchinambaq.* ²⁹ Chaymandaqam chay suq isrraylinukunapis Dyuspi allita yuyakushpa, chay Chupika Mar Yakuta suq chaki ñandashina pasarqanllapa. Piru ijiptinu suldadukuna ikinllapata riykaptin piskaqmi, Tayta Dyusqa waqmanda, kaymanda yakuta tandarqan. Chaymi yumbay chay suldadukunaqa ch'uqashpa wañurqanllapa.*

³⁰⁻³¹ Chaymandaqam chay warmi Rrab shutiqpis Dyuspi allita yuyakurqan. Payqam qellayrayku suqwan suqwan puñushqa qarqan. Piru isrraylinukuna manaraq chay Jirikuman ch'ayaptinmi, chay warmiqa chay ishka chapakuq isrraylinukunata pakashpa washarqan. Chaymandaqam isrraylinukuna Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, syiti diyas tukuyta achka bwiltasta chay Jiriku llaqtapa rridurninda purirqanllapa. Chayshina puriykaptinllapam, chay llaqtapa atun murallanguna bulakarqan. Chaymi chay isrraylinu suldadukuna yaykushpa, chay Jirikupi yumbay tiyaqkunata wanchirqanllapa, Dyusta mana kasushqanrayku. Piru chay warmi Rrabtaqam mana wanchirqanllapachu.*

³² Piru kambismi Dyuspi achka kriyiqkuna, paykunapaq iskibrishunapaq. Piru manam kanchu tyimpu chay Jidiyumbaq, Barakpaq, Sansum-

* **11:22** Génesis 50.24-25 * **11:28** Éxodo 12.21-28 * **11:29** Éxodo 14.21-31 * **11:30-31** Josué 6.12-20

baq, Jiptipaq, Dabidpaq, Samwilpaq, Dyuspaq rimaqkunapaq, qamkunata iskirishushpa yach'achishunayqa. ³³ Dyuspi chay kriyiqkunaqam pilyashpa, nasyungunata binsirqan. Suqkunaqam nasyungunapi allita kamachikurqan. Wakingunaqam Tayta Dyus ufrisishqanda ch'askirqan. Suqkunaqam liyungunapa shimingunata kirparqan, ama wanchinanllapa. ³⁴ Suqkunaqam manchaypaq lumyaykaq ninata wanchirqanllapa. Suqkunaqam washakarqanllapa, ch'iqniq runakuna atun kuchilluwan munaptinllapa wanchiyta. Suqkunaqam mana jwirsayuq kashpapis, ancha jwirsayuqpaq tikrarqanllapa. Chaymi ancha achka kuntraq suldadukunata binsirqanllapa. ³⁵ Tayta Dyuspi wakin kriyiq warmikunam rikarqanllapa wañushqa ayllunguna kawsamuptin.

Piru Dyuspi wakin kriyiqkunaqam payta mana ñigashqanrayku wañurqanllapa. Chaqa suq ch'iqniqkunaqam ancha padisichishpa wanchirqanllapa. Piru Dyuspi chay kriyiqkunaqam yach'arqanllapa: Wañushpaqam, syiluman rinchiqlapa riq, mas allita kawsananchiq, nishpa. ³⁶ Suqkunataqam ancha asipashpa, asutishpa, kadinakunawan watashpa, karsilarqanllapa, Tayta Dyuspi kriyishqanrayku. ³⁷ Suqkunataqam sitashpa, wanchirqanllapa. Suqkunataqam sirruhuwan kuchushpa, wanchirqanllapa. Chayshinam ancha mallipadu karqanllapa. Wakingunataqam atun kuchilluwan puntiyashpa wanchirqanllapa. Suqkunataqam wasingunamanda wichukuptinllapa, wishakunapa, chibukunapa qarangunatalla kapakushpa, ancha pubrikunana kashpa, waqta, kayta rirqanllapa. Chayshinam chay kuntraqkunaqa ancha padisichishpa qesacharqanllapa. ³⁸ Chaymi chay kriyiq masinchiqkunaqa rirqanllapa tiyaq chay chakishqa chuncha lugarkunapi, qaqakunapi, mach'aykunapi, ush'kukunapi. Piru paykunaqam ancha balirqan maski yumbay chay qesachaqmandaq.

³⁹ Yumbay chay allita kriyiqkunawanmi Tayta Dyusqa ancha kushikurqan. Piru kay pachapi kawsashpam, manaraq ch'askirqanllapachu Dyus ufrisishqandaqa. ⁴⁰ Piru Tayta Dyusqam noqanchiqkunata kuyawaqinchiq, shuyachishqa chay punta kriyiq masinchiqkunata, Jisukristu shamuptin, pullanchiq syiluman rinambaqllapa.

12

Padisishpapis Jisuspi yuyakushunllapa

¹ Dyuspi kriyishpa wañuqkunaqam yumbay rurashqanchiqta rikawaykanchiq. Chayri tukuy uchakunata dijashpa, Dyus munashqanshina kawsashunllapa. Manchu kallpaq runakunaqa binsikunambaqqa llashaq mudananda dijashpa, kallpanllapa. Chayshinallar noqanchiqkunapis tukuy ima arkawaqinchiqta, tukuy laya uchata dijashpa, Tayta Dyuspi mana shaykuq yuyakushpa kawsashunllapa. ² Chayshina Dyuspaq kawsananchiqri, ancha allita yuyakushunllapa Jisukristupi. Chaqa paypi kriyishqanchiq diyamandapacha wañunanchiq diyakamanmi ancha yanapawanchiq, Tayta Dyuspi mas allita yuyakunanchiqllapa. Payqam kruspi ancha padisishpa wañurqan yach'ashpa: Wanchiwakuna ancha pengachiwaptimbismi, kawsamushpa, syiluman rishpa, Taytay Dyuswan rini kushikuq, nishpa. Kananqam Taytamba allin ladumbina tiyaykan, paywan kamachikunambaq.

³ Chayri allita yuyayllapa Washadurninchiq Jisukristu padisishqam-baq, chay uchayuq runakuna qesachaptin. Qamkunapisri payshina padisishpaqa, ama shaykushpachu ni disanimakashpachu, Dyuspi allita

yuyakushpa kawsayllapa. ⁴ Chaqa gamkuna dyabluta binsinaykiqam, manaraq padisishqachu kang, Dyusta kuntraqkuna wanchishunangaman. ⁵ ¿Qonqashqallapachu kang Dyuspa Santu Librun wambrangunata kayshina kunashqanda?

Ijitu, Tayta Dyus qamta kuyashushpam kastigashungi, yach'akunayki shumaqta kawsayta. Chayri ama disprisayychu ni disanimakaychu. (Ashwanri paytaqa allita kasuy.)

⁶ Chaqa payqam kastigan yumbay kuyashqan wambrangunata. Chaymi qamta wambraq riqsishushpa, ancha kuyashushpa, kastigashushpa, yach'achishungi, nishpa.*

⁷ Manchu runakuna wambrangunata kuyashpa kastigan, yach'akunambaq. Chayshinallam Tayta Dyuspis noqanchiqkunata wambraq riqsiwaqninchiq, kastigawanchiq. Chayri qamkunata kastigashuptinqa, agwantayllapa.

⁸ Chaqa Tayta Dyusqam yumbay wambrangunata kastigawaqninchiq yach'achiwanchiq. Chaymi qamkunata mana kastigashuptinqa, mana paypa lijitimu wambrangunachu kangillapa. Ashwanmi tarichu wambrakunashina kangimanllapa.

⁹ Manchu noqanchiqkuna wambra kaptinchiqqa, kay pachapi taytanchiqkuna kastigawaptinchiq, masta rrispitanchiq. Chayshinallar masta rrispitashun

Taytanchiq Dyusta, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. ¹⁰ Chaqa kay pachapi taytanchiqgam suq tyimpupaqla kastigawanchiq, paykuna munashqanda yach'achiwananchiq allinninchiqpaq.

Piru Taytanchiq Dyusqam kastigawaqninchiq, yach'achiwanchiq, payshina allitalla rurashpa kawsananchiqllapa.

¹¹ Piru Tayta Dyus kastigawaptinchiqgam, ancha syintishpa, malaganayanchiq. Piru chay kastigumanda yach'akushpam, allitana rurashpa, ancha kushikushpa rinchiqllapa

kawsaq.

Amar disprisayashunchu Dyustaqa

¹² Chayri ama shaykushunllapachu suq runa makimbi mana jwirsayugshina ichu suq runa qonqorimbi mana jwirsayugshina. Ashwanri animakashpa, tukuy shunqo Jisukristupi yuyakushpa kawsashunllapa.

¹³ Chayshina paypi allita yuyakushpaqam, suq dirichu ñambishina puriykanchiqllapa, chay manaraq allita kriyiqkunata animachinanchiq. Chaqa paykunaqam mana jwirsayug kujukunashina puriykanllapa.

¹⁴ Chayri yumbaywan shumaqta kawsashunllapa, Tayta Dyus munashqandalla rurashpa. Chaqa Siñurninchiqpaqla kawsashpaqam, paywan rinchiqllapa tiyaq; managa manám.

¹⁵ Chayraykur allita kwidakayllapa, ama ni suqniki Tayta Dyusmanda akrakanayki. Chaqa chay laya akrakaqtaqam Tayta Dyusqa mana rinchu yanapaq. Kwidawkish chay akrakaqqa suq ayaq wanchikuq plantashina tikrakashpa, qamkunatapis atinman dañachishuyta, payshina Tayta Dyusmanda akrakanaykillapa.

¹⁶ Kanan amar warmikunata maskayllapachu, paykunawan puñunaykiqa. Amar disprisayychu Dyus munashqanda chay mana yuyaq unay Isawshinaqa. Chaqa payqam taytamba kulaka churin kashpa, ancha allin irinsyata ch'askinanda. Piru payqam suq diya ancha mallaqnashpa, chay irinsyan ch'askinan kaqta randikurqan suq platu mikunapaqla.

¹⁷ Chaymandaqam chay Isawqa anchana munarqan kambyayta chay rurashqandaqa. Chaymi taytan wañunambaqna kaptinqa, Isawqa ancha waqashpa, taytanda rrugarqan, paypaq Tayta Dyusman masta mañakunambaq. Piru chayshina rrugapimbismi, taytanqa Isawpa masan

* 12:6 Proverbios 3.11, 12

Jakubupaq Dyusman masta mañakushqa karqan. Chaymi manana atirqanchu kambayta chay mañakushqandaqa.*

¹⁸ Noqanchiqkunaqam mana qemikashqachu kanchiq Tayta Dyusman chay achka isrraylinu agwilunchiqshinaqa. Chaqa paykunaqam chay Sinayi urqqopa waranman qemikarqanllapa, Tayta Dyusta uyanambaql-lapa. Chay urqqopiqaq manchaypaq nina lumyaykarqan. Ancham tu-tayarqan, wayrarqan. ¹⁹ Chayshina qemikashpaqam, chay urqqopiqa uyarqanllapa suq kurnita ancha jwirtita kunyaqta. Tayta Dyuspa bus-nindapismi chaypiqa uyarqanllapa. Chaymi manchaywan nirqanllapa: “¡Yush'ayku, amana mastaqa rimaychu!” nishpa. Piru noqanchiqku-naqam mana uyanchiqchu Dyuspa busninda paykunashinaqa. ²⁰ Chaqa chay runakunaqam ancha mancharqanllapa, Tayta Dyus kamachiku-pt-inga: “Amar ni pipis llamkanqachu kay ancha santu urqqotaqa. Suq runa ichu suq animal kay urqqota llamkaptinqa, rumikunawan sitashpa, ichu garruchawanshina puntiyashpa, wanchiyllapa”, nishpa.* ²¹ Chaqa ancha manchaypaqmi chaypiqa karqan. Chaymi Muysis kikumibis nirqan: “Noqaqam ancha manchashpa, ch'apsikaykani”, nishpa.

²² Piru noqanchiqkunaqam suq laya Siyun lumaman qemikaykanchiq. Tayta Dyusqam syilupi chay Siyun lumapiqa mushuq Jirusalin llaqtanda rurashqa. Waqqiqam achka mil anjilkuna tandakashqallapa, ²³ Tayta Dyusta alabananllapa. Waqmanmi ch'ayaykanchiqllapa yumbay punta kriyiq masinchiqkuna kashqanman. Paykunaqam Dyuspa kulaka wambrangunashina. Chaymi shutingunata anaq syilupi iskibrishqa, waqpi tukuy tyimpu kawsananllapa. Riykanchiqllapam yumbaypaq allin juyisninchiq Dyusman, chay wañushqa kriyiq masinchiqkunaman. Paykunataqam Tayta Dyusqa rurashqa, manana nima uchayuy kanambaqllapa. ²⁴ Riykanchiqpismi abugadunchiq Jisukristuman. Payqam yawarninda ich'ashpa, wañushpa, suq mushuq tratuta ruraraqan noqanchiqkunapaq. Chay yawarningam ancha yanapawanchiq maski Abilpa yawarninmunda. [Nuta: *Chay Kayin masan Abilta wanchishpa, yawarninda ich'ashqanraykum, Tayta Dyusqa kastigarqan. Piru Jisukristu wañushpa, yawarninda ich'ashqanraykum, Tayta Dyusqa noqanchiqkunata pirdunawarqanchiq.*]

²⁵ Chayraykur Tayta Dyus imatapis yach'achiwaptinchiqqa, ama disprisyashunchu. Amar chay achka agwilunchiqshinaqa kashunchu. Chaqa paykunaqam kay mundupi Dyus nishqanda mana kasushpaqa, mana atirqanllapachu kastigumanda washakaytaqa. Chayshinallam Tayta Dyus syilumanda imatapis niwaptinchiq, mana kasushpaqam, mana rinchiqchu atiq kastigumanda washakaytaqa. ²⁶ Chay Sinayi urqqopi Tayta Dyus rimashqanqam pachata kuyuchirqan. Piru kananqam niwanchiqllapa: “Mushuqmanda rimarishpaqam, yumbay kay pachata, syilutapis rini kuyuchi. Manam kay pachatallachu kuyuchishaqqa”, nishpa.* ²⁷ Chayshina “Mushuqmanda rini kuyuchiriq”, nishpaqam, Tayta Dyusqa yach'achiwanchiq: Yumbay chay kuyuykunatam rini ushayaq. Noqapa chay mana kuyuy kusaninykunallam rinllapa kidag, nishpa. ²⁸ Piru Tayta Dyuspa shumaq lugarningam mana nimatapis rinchu kuyuy ni chingaq. Chayri payta ancha pagikushpa, tukuy shungo adurashpa, manchashpa, ancha allita kasushpa, kawsashunllapa. ²⁹ Chaqa Tayta Dyusqam lumyaykaq nina chingachikuqshina.*

* **12:17** Génesis 25.29-34; 27.34, 38
Deuteronomio 4.24

* **12:20** Éxodo 19.12-13

* **12:26** Hageo 2.6

* **12:29**

13

Kayshina Tayta Dyusta kushichishunllapa

¹ Masitakuna, Jisukristupi yumbay kriyiq masinchiqwanri mana shaykuq kuyanakushpa masapurashina kawsashunllapa. ² Amar qonqashunchu wasinchiqman ch'ayamuqkunata shumaqta ch'ayachinanchiqqa. Chaqa paykunamanda wakingam Dyuspa anjilninguna kanman. Chaymi wakin ch'ayachiqkunaqa mana yach'ashpa, anjilkuna nishpapis, pusadata qoshqallapa.

³ Karsilpi kaqkunatapisri llakipashpa yanapashunllapa, yuyashpa: Paykunawan pulla karsilpi atinchiqman kayta, nishpa. Mayqan qesachadu kaqtapisri yanapashun, yuyashpa: Noqanchiqpisch'i paykunashina qesachadukuna kanchiqman, nishpa.

⁴ Yumbayninchiqri kasamyintunchiqta rrispitashun. Chayri rrispituyuqkunaqa warminwanlla ichu qosanwanlla puñunqallapa. Amar suqwanqa puñunqachu. Chaqa Tayta Dyusqam chay laya uchayuyukunataqa rin kastigaq. Chayshinallam rin kastigaq manaraq rrispituyuq kaqkunatapis, suqwan puñuptinqa.

⁵ Tayta Dyusqam niwashqa kanchiq: “Noqaqam mana nunka qonqashqaykichu ni dijashqaykichu”, nishpa.* Chayri qellaytaqa ama anchaqa munashunllapachu. Ashwanri kusasninchiq kaqwanlla kushikushpa kawsashun. ⁶ Chayshina Tayta Dyus noqanchiqwan kaptinqa, mana nimatapis manchashpachu, atinchiqlapa kayshina niyta:

Tayta Dyusmi yanapawan. Chaymi mana ni pitapis manchanichu, nishpa.*

⁷ Allita yuyayllapa chay yach'achikuq ansyanuykikunata, Dyus nishqanda yach'achishushqanrayku. Chaqa paykunaqam Jisukristupi allita yuyakushpa, shumaqta kawsarqanllapa. Chayri paykunashina kawsayllapa.

⁸ Sifiurninchiq Jisukristuqam mana nunka kambyakanchu. Payqam qayna, kanan, qaya, tukuy tyimpu chayshinalla. ⁹ Chayri suqkuna suq laya duktrinakunata yach'achishuptinqa, ama kriyiyllapachu. Kanan nishuptinllapa: “Kay mikunakunatallam atinchiqlapa mikuyta”, nishpaqa, ama kasuyllapachu. Chaqa chay laya liykunaqam mana ni pitapis yanapashqachu. Ashwanri shunqonchiqpi yuyashunllapa: Tayta Dyusmi ancha kuyawaqninchiq, ancha yanapawanchiq, nishpa.

¹⁰ Chaqa Jisukristu kruspi wañushpam, uchanchiqkunamanda washawashqa kanchiq. (Chaymi manana nisisaryuchu animalkunata wanchishpa, Dyusta qonanchiq pirdunawananchiqqa.) Chayraykum chay karpa adurana wasipi trabajaq kurakuna mana atinllapachu kushikuyta noqanchiqshinaqa. ¹¹ Manchu chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa kada wata animalkunata wanchishpa, yawarninda apan Dyuspa Ancha Santisimu Kwartunman. Chayshina ufrindanda qoptinmi, Tayta Dyusqa uchangunamanda pirdunan. Chaymandaqam chay wanchishqan animalkunapa kwirpundaqa laqtamanda suq laduman apashpa, rupachinllapa. ¹² Chayshinallam Jisukristupis Jirusalin laqtamanda sawaman lluqshishpa, ancha padisishpa, kikin yawarninda ich'ashpa, wafurqan, yumbay uchanchiqqanda pirdunawananchiq.

¹³ Chayri kay mundupa kusasningunata dijashpa, Jisukristupi tukuy shunqo yuyakushpa, payman qemikashun, awnki paytashina penqachiwaptinchiqpis. ¹⁴ Chaqa kay pachapiqam mana kanchu ni suq laqta tukuy tyimpu duraqqa. Ashwanmi ancha shuyaykanchiq, Tayta

Dyus noqanchiqkunata apawananchiq suq mana ushyakaq llaqtaman, chaypi tukuy tyimpu kawsananchiq. ¹⁵ Chayri Jisukristupi yuyakushpaqa, tukuy diya Tayta Dyusta alabashpa, kawsashunllapa. Chayshina alabashpaqam, suq allin ufrindatashina Dyustaqa goykanchiqllapa. Chayri alabashunllapa: “Jisukristum ancha allin kamachikuqniy”, nishpa. ¹⁶ Kanan amar qonqashunchu, suqkunata yanapananchiqqa. Ashwanri ima kaqninchiqwan suqkunata yanapashunllapa. Chayshina rurashpaqam, Tayta Dyustaqa suq ufrindatashina goykanchiq. Chaypaqmi payqa ancha kushikun.

¹⁷ Tayta Dyuspaq yach'achishuqkunata shumaqta kasuyllapa. Chaqa paykunaqam qamkunata ancha kwidashungi, ama chinganayki. Kanan Tayta Dyustam rinllapa kwintata qoq: ¿Allitachu kwidashqa kangi ichu mana? nishpa. Chayri paykunata allita yanapayllapa, ama nimapaq malaganayashpa, ashwan kushikushpa yach'achishunambaq. Piru qamkuna mana kasuptikiqam, trabajus rin kaq yanapashunanqa.

¹⁸ Alliptam yuyanillapa: Limpyu shunqoyuqkunam kanillapa, nishpa. Kanan tukuy imapim allitalla munanillapa rurayta. Chayri noqaykunapaq Dyusman mañakuyllapa. ¹⁹ Ancham rrugaykipis, Tayta Dyusman mañakunaykillapa, qamkunaman utqa shamunaypaq.

Tayta Dyusri yanapashunqallapa

²⁰⁻²¹ Kushichiwaqinchiq Tayta Dyusmanmi ancha mañakuni, tukuy imapi yanapashuptin, pay munashqanda rurashpa kawsanaykillapa. Chaqa Jisukristum yawarninda ich'ashpa, chay mushuq tratu mana nunka ushyakaqta rurarqan. Chaymi Tayta Dyusqa Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan, ancha allin Pasturninchiq kashpa, shumaqta kwidawananchiq. ¡Chayri chay Siñurninchiq Jisukristuta tukuy tyimpu alabashunllapa! ¡Chayshina kanqa!

²² Kriyiq masitakuna, rrugaykillapam, shumaqta ch'askinayki kay kushushqayta. Chaqa manam ancha achkatachu qamkunata iskibrishushqa kani. ²³ Munanim yach'anaykillapa: Masanchiq Timutiyum karsilmanda llushishqana, nishpa. Chaymi noqaman utqa shamuptinqa, paytaqa qamkunaman rini apamuq.

²⁴ Jisukristupi yumbay kriyiq masinchiqkunata, Dyuspaq yumbay yach'achikuqkunata noqapa shutiypi napaykuyllapa. Kay Italya nasyumbi yumbay kriyiq masinchiqismi qamkunata napaykushungillapa.

²⁵ Tayta Dyusri yumbay qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.

SANTYAGUM KAY KARTATA ISKIBRIRQAN (SANTYAGU)

¿Pitaq karqan Santyaguqa? Kay librupiqam mana niwanchiqchu mayqan Santyagu iskirbirqan, nishpa. Kinsapch'i kay Santyaguqa Jisukristupa masan karqan. Chay masanllam "Jakubupis" shutirqan. Payqam Jirusalimbiqa Jisukristupi kriyiqkunapa ancha rrispitadu yach'achikuqnin karqan. Masta yach'ananchiq chay Santyagupaq, liyishunllapa Matiyu 13.55; Jwan 7.2-5; Ichus 15.13-21; Gálatas 1.19; 2.9.

¿Pikunapaqmi iskirbirqan kay librutaqa? Santyaguqam iskirbirqan Jisukristupi kriyiq isrraylinu masinguna karu nasyungunapi tiyaqkunapaq. Achka paykunaqam Jirusalinmanda mitikashqallapa karqan, awturidarninguna Jisuspi kriyiqkunata qesachashqanrayku. Chaqa chayshina qesachashpaqam, Istibanda, apustul Jakubutapis wanchishqallapa karqan. Chaymandaqam Jisuspi kriyiqkunata achkata prisushpa, karsilarqanllapa. Chaymi achka kriyiq masingunaqa chay Jirusalinmanda mitikashpa, shikwa, shikwa tiyarqanllapa. (Liyishun Ichus 8.1-4; 11.19.)

¿Imaraykum iskirbirqan kay librutaqa? Santyaguqam iskirbirqan, chay shikwakashqa kriyiq masingunata animachinambaq, achka layata padishpapis, Jisukristuta tukuy shunqo sirbinanllapa. (Santyagu 1.2-3)

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Yach'achiwanchiq, Jisukristupi kriyishpaqam, kamachikushqanda allita kasushpa kawsananchiqllapa.

Sant 1.1-18 niwanchiqllapa, mallipadu kashpapis, Dyusman mañakushpa binsinanchiq yumbay pruwibakunata.

Sant 1.19-27 niwanchiq, Dyuspim allipta kriyishpa, pay nishqanda allita kasunanchiqllapa.

Sant 2.1-13 niwanchiq, kapuqta, pubritapis igwalta kuyananchiq, ama ni pitapis disprisyashpachu.

Sant 2.14-26 niwanchiq, Jisukristupi kriyishpaqa, kamachikushqanda kasunanchiq, mayqan ñakaykaqkunata yanapananchiq.

Sant 3.1-12 niwanchiq, qallunchiqta sujitananchiq.

Sant 3.13-18 niwanchiq, Dyusmanda yach'akushpa, paymanda yach'ayniyuq kashpa, suqkunawan shumaqta kawsananchiq.

Sant 4.1-12 niwanchiq, kay mundupa kusasningunata ama ancha munakunanchiq.

Sant 5.1-6 niwanchiq, Dyusmi kapuqkunata rin kastigaq, pubrikunata mich'ashpa, dimandashqanrayku.

Sant 5.7-12 niwanchiq, ñakashpapis, Dyuspi mana shaykuq yuyakunanchiq.

Sant 5.13-20 niwanchiq, yach'achikuq ansyanukuna Dyusman mañakananllapa qeshyaqkunapaq.

Santyagum isrraylinukunata napaykurqan

¹ Kuyashqay isrraylinu masikuna, noqa Santyagum iskirbriykillapa kay kartata qamkuna shikwa shikwa karu nasyungunapi tiyaqkunaman. Tayta Dyuspa, Churin Jisukristupa sirbikuqnin kashpa, qamkuna chay dusi atun ayllukunamanda kaqkunata napaykuykillapa.

Dyusman mañakushun, yach'ayniyuq kananchiqllapa

² Kuyashqay masitakuna, Jisukristupi kriyishpaqa, tukuy imapi padishpapis, ancha kushikuyllapa. ³ Chaqa allitam yach'angillapa: Padisishpaqam, masta rinchiq yach'akuq Dyuspi yuyakuyta, mana shaykuq chay ñakashqanchiqta agwantananchiq, nishpa. ⁴ Piru ñakashpaqar, ama disanimakashpachu, ashwan ancha allita yuyakuyllapa Tayta Dyuspi, ancha kabal, ancha yach'ayniyuq wambranguna kanaykillapa.

⁵ Mayqanniki mana allita yach'ashpa Dyus munashqanda ruranaykiga, payman mañakuy. Chaqa payqam mana penqashushpachu ni anyashushpachu, ashwan kushikushpa rin yach'achishuqllapa yumbay pay munashqanda. ⁶ Piru mañakushpaqar, tukuy shungo Dyuspi kriyiy. Amar yuyaychu: Kinsapch'i mana paypiqa kriyinchu, nishpaqa. Chay mana allita kriyiqqam mar yaku maqchikaqshina. Chaqa wayrawanqam mar yakuqa waqman kayman maqchikan, ¿manachu? (Chayshinallam Dyuspi chay mana allita kriyiqqa. Suq tyimpu Jisukristupi allita yuyakun, suq tyimpumandaqa manana allitachu yuyakun.) ⁷⁻⁸ Payqam yuyan: Kananmandam rinina Dyusta kasuq, nishpa. Chaymandaqam qayandimbaqqa Dyusta qonqashpa, chay imangunapillana yuyaykan. Chay laya runakunaqa amana yuyanqachu: Dyusmi rin yanapawaq, nishpaqa.

⁹ Piru Tayta Dyusqam mana nimayuyq kriyiq masinchiqkunata ancha yanapan, kuyashqan baliq wambranguna kanambaq. Chayri paykunaqa kushikunqa. ¹⁰ Kanan suq kapuqgar imangunata pyirdishpaqa, ama llakishpachu, ashwan kushikunqa. Chaqa kapuqkunaqam qewakunapa tukunshinalla das rinllapa chingaq. ¹¹ Chaqa rupay lluqshimushpa ancha rupayaptin, gewa chakiptinqa, shumaq tuktungunapis wañushpaqa, manam shumaqchu kidan, ¿manachu? Chay tuktukunashinam kapuqkunapis imata ruraykashpa qellayta ganananqa, qonqaylla das rinllapa wañuq.

Mana allin yuyaykunatar binsishunllapa

¹² Mayqan runa mallipadu kashpa, mana nima uchata rurashpaqa kushikunqa. Chaqa paytaqam Tayta Dyusqa suq ancha shumaq primyuta qoshpa, rin kawsachiq tukuy tyimpupaqa. Chayshinam ufrisishqa yumbay payta kuyaqkunata. ¹³ Piru suq runa munashpa uchata rurayta, Dyusta ama tumbanqachu: “Paymi mallipawashpa, animachiwashqa, kay uchata ruranaypaq”, nishpaqa. Chaqa Tayta Dyusqam mana nima uchata munanchu rurayta, ni pitapis animachinchu, uchata ruranambaqqa. ¹⁴ Ashwanmi runalla yuyan, mana allikunata ruranambaqqa. Chaqa paypa yuyayninmi animachin, chay uchata rurananqa. ¹⁵ Chaymi chay runaqa kwirpun munashqandalla kasushpa, uchata ruran. Chayshina uchapi sigishpa, wañushpaqam, rin chingaq.

¹⁶ Kuyashqay masitakuna, amar ingañaduqa kayllapachu. ¹⁷ Tayta Dyusmi anaq syilumanda tukuy ima allin kaqtalla qowanchiq. Paymi rurashqa rupayta, killata, yumbay lusirukunata. Payqam ancha allin kashqanshinalla rin kaq. Manam rinchu kambyakaq, llandu kambyakaqshinaqa. ¹⁸ Pay munashqanda rurashpam, akrawashqa kanchiq, yumbay rurashqanmanda mas baliq kananchiqllapa, allip kaqta kriyishqanchiqrayku.

Dyus nishqanda kasushunllapa

¹⁹ Chayri kuyashqay masitakuna, suqkuna rimaptinqa, ancha allita uyashunllapa. Piru amar dasqa rimashunchu ni dasqa piñakushunchu. ²⁰ Chaqa suq runa piñakushpaqam, mana ruranchu Dyus munashqandaqa. ²¹ Chayri ama rurayllapachu nima laya mana baliq kusakunata ni kwirpuyki munashqan uchakunata. Ashwanri umildi kashpa, Dyus nishqanda shumaqta kasuyllapa. Chaqa pay nishqanqam tarpushqashina

kashqa shunqoykillapapi, tukuy shunqo paypi kriyinyakillapa. Chay nishqanqam ancha pudirniyuq washashunanllapa.

²² Chayri Dyus nishqanda allipta rurayllapa. Amar uyayllapallachu. Chaqa mayqan mana kasuqqa: “Noqam allin runa kani”, nishpaqam, paylla ingañakaykan. ²³ Chaqa Dyus nishqanqam suq ispijushina noqanchiqpaqqa. Chaymi chay yanqa uyaqla runaqa suq ispijupi qaqlanda chapaykaqshina tukuykan. ²⁴ Chaqa chay ispijupi kaqmi chay uraslla qaqlandaqa rikan. Chaymanda ashushpa ispijumandaqa, dasna qonqan ima laya kashqandaqa. (Chayshinallam chay mana kasukuqkunapis Dyus nishqanda suq rratupaqla uyanllapa. Chaymandaqam uyashqandaqa manana kasunllapachu.) ²⁵ Piru chay kasuqtaqam Dyusqa rin yanapaq tukuy ima rurashqambi. Chaqa mana shaykuqmi kasun Jisukristupa ancha allin washawaqninchiq liynindaqa.

²⁶ Piru suq runa yuyashpa: Noqam allin duktrinayuq kani, nishpa, piru mana qallunda sujitashpaqam, ingañakaykan. Chaqa chay duktrinangam mana nimapaq balinchu. ²⁷ Piru Taytanchiq Dyuspa ancha allin mana taqludu duktrinangam yach'achiwanchiq, yanapananchiq chay ñakaykaq wakchakunata, biyudakunata. Kamachiwanchiqpismi, ama rurananchiq kay mundupa mana baliq kustumbringunata, ama uchayuq kananchiq.

2

Pubrikunatar kuyashunllapa

¹ Masitakuna, ancha allin llipyaykaq Siñurninchiq Jisukristupi kriyishpaqar, yumbay runakunata kuyayllapa, ama wakindallaqa. Amar pipaqpis yuyayllapachu: Manam balinchu, nishpaqa. ² Mayá, kaypaq yuyashunllapa: Kriyiq masinchiqkunawan tandadu kaptikillapa, ch'ayashungiman ishkay runakuna. Suqnin urumanda achka surtijayuq, ancha ch'anियुq mudanayuq. Suqningam pubrisitu, ishkiykaq mawka mudanayuq. ³ Chayshina kaptinqa, ¿imataraq rurangimanllapa? Qamkuna chay shumaq mudakushqata kayshina nishpa: “Samamuy kay shumaq tiyanaman”, piru chay mana nimayuqta niptikillapa: “Chaypilla shayay ichu chay pachapi tiyay”, nishpaqa, ⁴ chayshina wakinda kuyashpa, wakinda disprisypashpaqam, mana baliq yuyayniyuq juyishshina kangillapa.

⁵ Kuyashqay masitakuna, allitar uyawayllapa. Dyusmi kay mundupi yumbay tiyaqkunamanda pubrikunata akrashpa, yanapashqa, paypi allita kriyinanllapa. Chaymi Jisukristu shumaqta kamachikuptin, chay pubrikunaqa paypa pullanna rin tiyaq. Chayshinam Dyus ufrisishqa payta kuyaqkunataqa. ⁶ Piru qamkunaqam pubrikunata pengachishqallapa kangi. ¿Manachu yach'angillapa: Kapuqkunaqam ancha trabajachishushpa, ashlitatalla pagarashushpa, qamkunamanda ancha gananllapa, nishpa? Dimandashushpapis, amalas apashungillapa awturidarkunaman. ⁷ Paykunaqam musyashpa, ancha allin Washadurninchiqpa washanda rimanllapa, ¿manachu? Piru qamkunaqam paypa shumaq shutinwan shutikurqaykillapa.

⁸ Dyuspa Santu Librumbim kay ancha baliq liypaq kayshina nin: “Runa masikita kuyay, qamba kwirpuykita kuyashqaykishina”, nishpa. Chayta kumplishpaqam, allita ruraykangillapa. ⁹ Piru mana nimayuqkunata pengachishpa, kapuqkunatalla kuyashpaqam, Dyuspa chay liynindaqa mana kumpliykangillapachu. Chaymi Dyuspa ñawpambiq uchayuq kangillapa. ¹⁰ Chaqa Dyus kamachikushqanda yaqqa yumbayta kasushpa, piru suqsituta mana kasushpaqam, uchayuqna kanchiq Dyuspa ñawpambiq, yumbay liyninda mana kasushqanchiqrayku. ¹¹ Dyusqam nirqan, warmiyuq ichu

runayuq kashpa, ama suqwan puñunanchiq. Niwashqapismi kanchiq, ama wanchikunanchiq. Chaymi suq runa Dyusta kasunanrayku warminwanlla kashpapis, piru wanchikushpaqa, uchayuqna. Chaqa Dyus nishqandaqam mana kasushqachu.

¹² Dyusmi yumbay noqanchiqta rin jusgawaqninchiq: “¿Allitachu Churiy Jisukristu kamachikushqanda kasushqa ichu mana?” nishpa. (Chayri Jisukristupi allipta kriyishpa, Dyusta, runa masinchiqkunata kuyashunllapa, uchanchiqmanda pirdunadu kananchiq.) ¹³ Chaqa Tayta Dyusmi mana llakipashpachu rin jusgaq yumbay chay mana llakipakuqtaqa. Piru jwisyu diyapim rin llakipaq yumbay chay llakipakuqtaqa.

Jisukristupi kriyishpaqa, kamachikushqanda kasushun

¹⁴ Masitakuna, ¿imapaqtaq balin suq runa shiminwanlla ninambaq: “Noqam kriyini Jisukristupi”, nishpaqa? Chaqa allipta kriyishpaqa, Jisukristu nishqanda rurannan. Piru shiminwanlla kriyishpaqa, ¿atinmanchu washakayta? Manám. ¹⁵ Mayá, yuyashunllapa suq pubri kriyiq masinchiqpi. Mana mudanayuq, mana mikunayuq kaptin, ¹⁶ mayqanninchiq mana nimata qoshpaqa, ninchiqman: “Dyus yanapashunqa. Kushikushpa riy. Imawambis qoñukay. Mishkita mikuy”, nishpaqa, ¿ima laya kriyiqkunarraq kanchiqmanllapa? ¹⁷ Chayshina mana yanapashpaqa, yanqa shiminchiqwanlla kriyiykanchiqllapa. Manam alliptaqa kriyiykanchiqchu.

¹⁸ Suq runam ninman: “Qamqam kriyingilla Jisukristupi; piru noqaqam suqkunata yanapani”, nishpa. Piru suq runa Jisukristupi kriyishpalla, mana yanapakuptinqa, ¿imashinam atinchiqman yach'ayta: “Alliptam kriyin”, nishpa? Manam atinchiqmanchu yach'aytaqa. Piru noqaga Jisukristupi kriyishpa, runa masiyta yanapaptiyimi, atingillapa yach'ayta: “Alliptam Jisukristupi kriyin”, nishpa. ¹⁹ Mayqanniki kriyishpa: Dyusninchiqllam allip Dyus, nishpaqam, allip kaqta kriyiykangi. Piru Dyusta mana kasushpaqam, dyablukunashina kangí. Chaqa chay dyablukunapismi qamshina Dyuspi kriyinllapa. Payta manchashpam ch'apsikanllapa. Piru manam munanllapachu payta kasuytaqa. ²⁰ ¡A, runa tuntu! ¿Imashinam atini intyindichishuyta? Kriyishpalla, mana nima allita rurashpaqam, mana ringichu washakaq. Yanqam kriyiykangi. ²¹ Manchu unay agwilunchiq Abrajnqam Dyusta kasushpa, churin Isakta aparqan suq pata altarmán, chaypi wanchinambaq. Chayta ruraptinmi, Tayta Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana uchayuq runapaqna riqsirqan. ²² Chaqa chay Abrajnmi, Dyuspi yuyakushpa, payta allita kasurqan. Chaymi Tayta Dyusqa yanaparqan, mas allita paypi yuyakunambaq, allita kasushqanrayku. ²³ Chayshina kasuptinmi, Dyuspa Santu Librumbi kay nishqanqa kumplishqa: “Abrajnmi Tayta Dyuspi allipta yuyakurqan. Chaymi Dyusqa mana uchayuq runapaqna riqsirqan”, nishpa. Chayraykum Abrajambaqqa niqlapa: “Dyuspa yanasun (yanasan)”, nishpa.

²⁴ Chayshina allipta kriyishpa kasuptinchiqmi, Tayta Dyusninchiqqa manana uchayuqpaq riqsiwanchiq. Piru yanqa kriyiptinchiqllaqam, mana riqsiwanchiqchu wambrangunapaqqa. ²⁵ Chay unay uchayuq warmi Rrabqam ancha bandulira karqan. Piru Dyuspi kriyishpam, paytana kasurqan. Chaymi isrraylinukunapa chapakuq kach'adungunata wasimbi pakashpa, suq ladu ñandana kach'arqan, kuntrangunamanda washakananllapa. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay uchangunamanda pirdunashpa, mana uchayuq warmipaqna riqsirqan. ²⁶ Chaymi ancha balin, Dyusta kasunanchiq. Chaqa samayninchiq ushyakaptinqam, wañunchiqna, ¿manachu? Chayshinallam yanqalla kriyishpa, Dyusta mana kasushpaqa, wañushqashina kanchiq.

3

Shiminchiqtar sujitashun

¹ Kuyashqay masitakuna, qamkunapiqa ama achka yach'achikuqkuna kanqachu. Chaqa allitam yach'anchiq: Noqaykuna yach'achikuqkunatam Dyusqa masta rin jugawaqllapa, mana allita kawsaptiyllapa, nishpa.

² Chaqa yumbayninchiqmi uchata ruranchiq. Piru suq runa shiminwan mana nima uchata ruraqmi ancha allin runa. Chaqa yach'anmi yumbay kwirpunda allita sujitayta.

³ Bistayapa shiminmanmi frinuta ruranchiq kasuwananchiq. Chay taksha frinuwanllam atinchiq chay atun animalta purichiyta may munashqanchiqta. ⁴ Chayshinalla yuyashun chay yakupi puriq barkukunapapis. Ancha atun kaptin, jwirti wayra suq laduman apaykaptimbismi, runakunaqa suq muyuchinan palawanlla atinllapa apayta may munashqanda. ⁵⁻⁶ Chayshinallam qallunchiqpis kwirpunchiqmanda ancha uchulita kashpapis, ancha alabakan: "Tukuy imatam atini rurayta", nishpa. ¡Qallunchiqqam suq chispa ninitashina! Manchu suq ancha uchulita chispa ninita mirashpaqa, rupachin ancha achka muntita. Chayshinallam qallunchiqpis ancha uchulita kashpapis, ancha achkata dañachin. Chaqa infyirnumanda dyablupa yuyayningunam qallunchiqta mana allikunata rimachin. Chayshinam bidanchiqta dañachin, ancha uchayuc kananchiqllapa.

⁷ Runakunaqam atin dumayta tukuy laya chukaru animalkunata, pishqokunata, yakupi tiyaq animalkunata, kulibrakunatapis. ⁸ Piru qallunchiqtaqam mana pipis atinchu duminayta. Chaqa qalluqam suq bininushina ancha qawch'u dañachikunanqa. Chaymi das mana allikunata riman. ⁹ Chaqa chay qallunchiqwanllam Tayta Dyusta shumaqta alabanchiq. Chaymandaqam runa masinchiqkunata dasna maldisyanchiq. Piru Tayta Dyusqam yumbay runakunata rurawashqa kanchiq, payshina kananchiqllapa. ¹⁰ Chayri kuyashqay masitakuna, manam ni ashli balinchi, shiminchiqwan Dyusta alabashpa, runa masinchiqta maldisyanchiqqa. ¹¹ Mayá, kaypaqpis yuyashunllapa: ¿Suq pukyumandallachu pulla lluqshinman mishki yaku, ayaq yaku? Manám. ¹² Kuyashqay masitakuna, ¿yura igusqachuraq puqonman asiytunasta ichu ubasqachuraq puqonman iguskunata? ¡Manám! Chayshinallam kach'i yakumandapis mana atinchu lluqshiyta mishki yakuqa. (Chayshinaqam mana balinchi shiminchiqwan Dyusta alabashpa, runa masinchiqta maldisyanchiqqa.)

Dyusmanda yach'akuqkunaqar kayshina kawsanqa

¹³ Qamkunamanda suqniki ancha yach'ayniyuq kashpaqar, ancha umildi shumaqta kawsanqa. ¹⁴ Piru mayqanniki imbidyusu kashpa, tukuy imayuc munashpa kaytaqa, ama afaniru kanqachu ni llullakunqachu: "Ancha yach'ayniyuqmi kani", nishpaqa. ¹⁵ Chaqa chayshina yuyashpaqam, mana nimatapis Dyusmandaqa yach'akushqachu kangi. Chay laya mana baliq yuyaykunatam yach'akushqa kangi kay pachapi uchayuc runakunamanda ichu kwirpuyki munashqanmanda ichu kikin dyablumanda. ¹⁶ Chaqa chay imbidyakuqkuna, chay kuntrakuqkunaqam maypi kashpapis, yumbay laya uchakunata rurashpa, mana atinllapachu shumaqta kawsaytaqa.

¹⁷ Piru Dyusmanda yach'akuqkunaqam ancha shumaqta tyanllapa, mana nima uchata rurashpachu, ni piñakushpachu. Ashwanmi ancha allin kashpa, tukuy imapi allita uyanllapa runa masingunata. Llakipashpam, suqkunata yanapanllapa. Kanan manam nimata pakashpachu, allip kaqtalla rimashpa

kawsanllapa. ¹⁸ Paykunaqam anyanakuqkunata kunashpa alliyachinllapa, kushikushpa, Dyus munashqanshina kawsananllapa.

4

Kay pachapa imangunata ama munashunllapachu

¹ ¿Imaraykutaq qamkunapura pilyashpa, anyanakungillapaqa? Chaqa kwirpuykillapa tukuy ima munashqanraykum chayshinaqa kawsangillapa.

² Qamkunaqam imata ancha munashpa, mana atishpa kunsigiytaqa wanchikungillapa. Chayshina ancha munashpam, imbidyanakushpa pilyangillapa. Chaqa Dyusman mana mañakushpaqam, mana atingillapachu kunsigiyta chay munashqaykitaqa. ³ Kanan kwirpuyki munashqandallam Dyusman mañakungillapa. Chaymi Dyusqa mana qoshungillapachu.

⁴ ¡A, runakuna, warmikuna Dyusta traysyunaqkuna! ¿Ima, manachu yach'angillapa: Dyusmi tukuy laya uchakunata ch'iqnin, nishpaqa? Qamkunaqam chay mana kriyiqkunashina munashpa kawsaytaqa, Dyuspa kuntran kangillapa. ⁵ Chaymi Dyuspa Santu Librumbiqam mana yanqachu yach'achiwanchiq: “Dyuspa Santu Ispiritunqam noqanchiqkunapi tiyan. Payqam ancha kuyawanchiqllapa. Chaymi silusu, ama uchata rurananchiq”, nishpa. ⁶ Piru ancha allin kashpam, yanapawanchiq. Chaymi Santu Librumbi nin: “Dyusmi yumbay palanganuta kuntran.

Piru umildikunataqam ancha yanapan”, nishpa.* ⁷ Chayri Dyusta tukuy shunqo kasushpa, dyabluta kuntrashunllapa. Chayshina kuntraptinchiqmi, payqa noqanchiqmanda rin mitikaq. ⁸ Chaymi Dyusman tukuy shunqo mañakuptikim, paypa Santu Ispiritun rin shamuy shunqoykiman yanapashunan. Chayri qamkuna uchayuqkuna amana maluta rurayllapachu makikiwanqa. Chayshinalla qamkuna ishkay yuyayniyuqkunapis uchaykikunata dijashpa, Tayta Dyustana kasuyllapa, limpyu shunqoyuq kanaykillapa. ⁹ Chayri amana asikushpachu, ashwan mana allita rurashqaykirayku syintishpa, waqayllapa. ¹⁰ Umildiyashpana, Siñurninchiqta tukuy shunqo kasuyllapa. Chayshina ruraptiqqam, payqa ancha baliqpaq rin riqsishuqllapa.

Amar jusganakushunllapachu

¹¹ Masitakuna, ama ni mayqannikipa washanda rimayllapachu. Chaqa kriyiq masinchiqta jusgashpa rimashpaqam, Jisukristupa liynindapis jusgaykangi. Qam juyisshina munashpa kaytaqam, Dyuspa liynindaqa manana kasuykangichu. ¹² Chaqa Jisukristullam qowashqa kanchiq chay liynindaqa. Payllam juyisninchiq. Chaymi paylla atin runakunata jusgayta, washanambaq ichu chingachinambaq. Piru qamqa, ¿pitaq kangi runa masikita jusganaykitaq?

Dyusllam yach'an tukuy tyimpupaqqa

¹³ Uyawayllapa qamkuna palanganukuna. Qamkunaqam ningillapa: “Kanan ichu qayam rinillapa riq chay mayqan llaqtaman. Chaymi suq watata nigusyuta rurashpa, qellayta rinillapa ganaq”, nishpa. ¹⁴ Piru manam yach'angillapachu: ¿Imam rin pasawaqllapa qaya? nishpaqa. ¿Ima randishqachu bidaykillapaqa? Manchu pukutaykunaqa suq pachapi rikakushpa, das chingan. Chayshinallam bidanchiqpis mana durashpachu, das chingan. ¹⁵ Chayri ningimanllapa: “Siñurninchiq munaptinmi,

* 4:6 Proverbios 3.34

kawsashpa kay imata rurashaq; manaqa manam”, nishpa. ¹⁶ Piru qamkunaqam ancha palanganuyangi. Chay layaqam ancha malu. Manam nimaq balinchu. ¹⁷ Chaymi suq runa yach'ashpa: Dyusmi munan kay byinda ruranaypaq, nishpa, piru mana rurashpaqam, uchayuqna kidan.

5

Uyakuyllapa kapuqkuna

¹ ¡Uyakuyllapa kapuqkuna! Rinmi ch'ayamuq tyimpu ancha ñakanaykillapa. Chaypaq waqashpa, qayach'akuuyllapa. ² Chaqa yumbay chay ch'aniyuq kusanikikunam rin ismuq. Chay ancha shumaq mudanaykikunam kushpa rin ushyakaq. ³ Chay uruyki, qellaynikim rin muqosuyaq. Chay dañakaq qellaynikiqam suq tistigushina rin shimbishuq. Chayshina achka qellayta munashqaykiraykum, chay mana baliq yuyaynikikuna ninashina rinllapa chingachishuq. Chaqa kay ultimu diyakunapim (pubrikunata mich'ashpa,) tukuy kusanikita qotuykangillapa. ⁴ Chay kusichaykita tандаq runakunatam mana pagarashqachu kangi. Chaymi pagungunapaq Dyusman rriklamashqallapa. Kanan ancha pudirniyuq Tayta Dyusmi uyashqa chay rriklamaq trabaqaqkunata. ⁵ Kay mundupim qamkunaqa ancha bwina bida pasashpa, kwirpuykipa gustundalla rurashpa, animalkunashina gurduyashqallapa kangi. Chaymi listuna kangillapa, jwisyu diyapi wanchishunanllapa. ⁶ Chaqa qamkunaqam allin runakunata dimandashpa, wanchichishqallapa kangi, qamkunamanda mana atiptinllapa washakayta.

Mana shaykuq kriyishpa, Dyusman mañakushunllapa

⁷ Chayri masitakuna, ñakashpapis, ama disanimakaychu. Ashwanri shumaqta shuyakuylapa, Siñurninchiq Jisukristu shamunangaman. Manchu suq tarpukuqqa, simillanda tarpushpaqa, shuyakun tamyaptin wiñanambaq, allin kusichayuq kanambaq. ⁸ Chay tarpukuqshinallar qamkunapis ama disanimakashpachu, shuyakuylapa, Siñurninchiq shamunangaman. Chaqa payqam dasna rin shamuy. ⁹ Chayri masitakuna, uyayllapa: Dyusmi juyisninchiq. Payqam pungunchiqman ch'ayamuykaqshina. Chaqa listunam shamunambaq jugsawananchiq. Chaymi kunaykillapa, ama ni mayqanikipa kuntranda rimanaykillapa, Tayta Dyus chaypaq ama jugsashunanllapa.

¹⁰ Kuyashqay masitakuna, Tayta Dyuspaq rimaqkunam ancha ñakashpapis, paypaq mana shaykuq rimarqanllapa. Chayshinalla noqanchiqkunapis paykunashina ñakashpapis, Dyuspaq mana shaykuq rimashunllapa. ¹¹ Chaqa suq kriyiq masinchiq ancha ñakashpa, allita kriyishpa Tayta Dyuspiqam, noqanchiqpaqqa ancha shumaq. Chayri payqa kushikunqa. Qamkunaqam uyashqallapa kangi chay Jubpaq, ¿manachu? Payqam ancha ñakashpapis, mana shaykuq Dyuspi yuyakushpa, mana ñigarqanchu paytaqa. Chaymandaqam Tayta Dyus ancha allin, ancha llakipakuq kashpa, chay Jubtaqa ancha yanaparqan.

¹² Piru kuyashqay masitakuna, yumbay chay nishushqaymandam masta kunaykillapa, ama juranaykillapa, ama ni syluta, ni kay pachata nimata myintashpa, ni “pur dyusitu” ninaykillapa. Ashwanri imapaq “ari” nishpaqa, chayta kumpliylapa. “Manám” nishpaqa, ama rurayllapachu. Ufrishshaykita kumpliylapa, Tayta Dyus ama kastigashunanllapa.

¹³ Mayqanniki padisiykashpaqa, Dyusman mañakuylapa. Mayqanniki kushikuykashpaqa, Dyusta alabay kantashpa. ¹⁴ Mayqanniki qeshyaq kashpaqa, qayay yach'achikuq asyanuykikunata. Chaymi shamushpa chay qeshyaqpa umanman asiytita rurashpa, Siñurninchiq

Jisukristupa shutimbi Dyusman paypaq mañakunqallapa. ¹⁵ Tukuy shunqonwan yuyakushpa mañakuptinllapam, Siñurninchiqqa chay qeshyaqta rin kach'akachiq. Uchayuq kaptimbismi, chay qeshyaqtaqa rin pirdunaq. ¹⁶ Chayri mana allita rurashpaqa, kriyiq masinchiqkunata kunfisayllapa: “Kay mana allikunatam rurashqa kani”, nishpa. Kanan suqnikipaq suqnikipaq Dyusman mañakuyllapa, chay uchaykikunamanda pirdunashushpa, qeshyaynikimanda kach'akachishunan. Chaqa suq ancha allin runa tukuy shunqo mañakuptinqam, Dyusqa uyashpa, ancha pudirniyuq kashpa, ancha allita rin yanapaq. ¹⁷ Yuyashumbis Dyuspaq rimaq Eliyaspaq. Payqam noqanchiqshina runalla karqan. Piru tukuy shunqo Dyusman mañakuptin ama tamyanambaqmi, kimsa wata y midyuta mana tamyarqanchu kay pachapiqa. ¹⁸ Chaymandaqam tamyanambaq mañakuptinqa, tamyarirqanna. Chaymi tarpudukuna allita wiñaptin, allin kusichakuna karqan kay pachapi.

¹⁹ Chayri masitakuna, suq kriyiq masinchiq allip kaqmanda pandashpa, mana baliq duktrinapi kriyiptin, qamkuna shumaqta kunashpa Dyusman kutimunambaqqa, ²⁰ ancha allita ruraykangillapa. Chaqa chayshina kutichimushpaqam, chay uchayuqta washaykangillapa, ama chinganambaq. Chayshina kutichimuptikim, Tayta Dyusqa rin pirdunaq chay achka uchangunata.

APUSTUL SAN PIDRUM KAY PUNTA KARTATA ISKIBRIRQAN (1 PIDRU)

¿Pitaq karqan San Pidruqa? San Pidruqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqñin karqan. Chaymi Jisukristu syilumanna riptinqa, Pidruqa achka lugarkunaman rishpa, Jisukristupaq yach'achikurqan. Kriyiq masingunam Pidrutaqa ancha rrispitaqllapa. Chay Pidrullam Simumbis shutirqan. Yach'ananchiq masta Pidrupaq, Iyishunllapa: San Matiyu 14.22-33; San Markus 8.27-33; 9.2-8; 14.66-72; San Lukas 5.1-11; San Jwan 1.40-44; 21.15-19; Ichus 2.1-5.42; 8.14-25; 10.1-48; 11.1-18; 12.1-19; 1 Kurintyus 9.5; Gálatas 2.6-16.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaga? Pidruqam kay kartataqa iskibrishpa, kach'arqan sinku atun prubinsyapi tiyaq kriyiq masingunaman, ancha ñakaykaptinllapa. Chay prubinsyakunaqam shutiqllapa: Puntu, Galasya, Kapadusya, Asya, Bitiña.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaga? Pidruqam chay ñakaykaq kriyiq masingunata iskibrirqan, animachinambaq, padisishpa, ama shaykunambaqllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

1 *Pid 1.1-12* niwanchiqllapa, Tayta Dyusqam mushuq bidata qowashqa kanchiq, wañushpapis, paywan tukuy tyimpu kawsananchiq. Chayri ñakashpapis, ama shaykushpachu, ashwan kushikushpa kawsashunllapa.

1 *Pid 1.13-2.10* niwanchiq, Dyuspa wambranguna kashpaqa, ama uchakunata rurananchiq.

1 *Pid 2.11-4.19* niwanchiq, allita rurashqanchiqrayku ñakashpapis, ama shaykunanchiq; ashwan agwantashpa, kushikushpa, Jisukristushina kawsananchiq.

1 *Pid 5.1-13* niwanchiq, yach'achikuq ansyanukuna kriyiq masingunata shumaqta yach'achishpa, kwidanambaq; chulukuna chay yach'achikuq ansyanungunata shumaqta kasunambaq; yumbayninchiq umildi kashpa, kasunakunanchiq; Jisukristupi allita kriyishpa, ancha kwidakashpa, ama dijananchiq, dyablu binsiwananchiq.

Pidrum iskibrirqan shikwakaqkunaman

1 Kuyashqay masitakuna, noqam Pidru kani. Jisukristum akrawashqa, paypa apustulnin kanaypaq. Chaymi kay kartata iskibrirykillapa. Chaqa qamkunaqam kay mundupiq shikwa shikwa furastirushina kawsangillapa prubinsya Puntupi, prubinsya Galasyapi, Kapadusyapi, Asyapi, prubinsya Bitiñapapis. 2 Taytanchiq Dyusmi unaymandapacha qamkunapaq yach'ashqa. Chaymi akrashushqallapa, paypa wambranguna kanaykillapa. Qamkunatam Santu Ispiritunda qoshushqa, allita kasunaykillapa Churin Jisukristuta. Chaqa chay Churingam yawarninda ich'arqan, uchaykikunamanda washashunambaq. Chaymi Tayta Dyusman mañakuni, tukuy imapi yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Jisukristupi kriyikuna kushikushpa kawsashunllapa

3 ¡Alabashunllapa Siñurninchiq Jisukristupa Taytan Dyusta! Chaqa payqam ancha allin, ancha llakipakuq. Chaymi Churin Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan, noqanchiqkunata washawananchiq, mushuqmanda

nasirishqashina kananchiqllapa. Chaymi yuyakunchiqllapa: Dyuswan rinchiq kawsaq, nishpa. ⁴ Chaqa anaq syilupiqam rin qowaqninchiq ancha shumaq irinsyanchiqta. Chay irinsyanchiqqam mana nunka ushyakanqachu ni dañakanqachu ni chinganqachu chakiyqaq tuktushina. ⁵ Chaqa Tayta Dyusqami ancha pudirniyuq kashpa, paypi kriyiptinchiq kwidawanchiq, jwisyu diya ch'ayamuptin, washawananchiqllapa. Chay diyapiqam rin rikachiwaqninchiq: "Washashushpam, ancha shumaqta rini kawsachishuq", nishpa.

⁶ Chaymi qamkuna kay tyimpupi suq rratupaq qesachadu kashpapis, kushikushpa kawsangillapa. ⁷ Chaqa qamkunaqam ancha balingillapa Dyuspaqqa. Manchu runakunaqa uruta chulluchishpa mallipanillapa, yach'anambaq: ¿Allipchu urulla ichu taqludu? nishpa. Chayshinallam Dyusqa qamkunatapis dijashungillapa, mallipadu kanaykillapa, yumbay yach'anambaq: ¿Alliptachu Dyuspi kriyinllapa ichu mana? nishpa. Al-lita kriyishpaqam, ancha balingillapa maski chay ushyakaq urumanda. Chayshina allita kriyiptiqam, jisukristu shamushpa, kushikushpa, ancha rin alabashuqllapa.

⁸⁻⁹ Chaqa qamkunaqam payta mana rikashpapis, ancha kuyangillapa. Ancham yuyakungillapa paypiqa, washadu kanaykillapa. Chaymi kananqa ancha kushikushpa, mana ni atingillapachu niyta yumbay chay ancha shumitaq kaqpaq, ancha shumaq kashqanrayku.

¹⁰ Waq unay tyimpukunapim Dyuspaq rimaqkunaqa ancha istudyarqanllapa intyindinambaq: ¿Imashinam Tayta Dyus rin washaq runakunata, warmikunata? nishpa. Chaymandaqam Dyuspaq rimarqanllapa: "Ancha allin kashpam, rin washawaqninchiq", nishpa. ¹¹ Jisukristupa Santu Ispiritungi Dyuspaq chay rimaqkunataqa kayshina yach'achirgan: Dyus Akrashqan Washadurmi ancha ñakashpa rin wañuq. Piru wañushqanmanda kawsamushpa, lliptyashpam, rin riq syiluman, nishpa. Chaymi chay rimaqkunaqa ancha munarqanllapa yach'ayta Santu Ispiritu chay nishqambaq: ¿Piraq chay ñakaq Washadurqa? ¿Ima tyimpuraq chayqa kanqa? nishpa. ¹² Chaymi Dyusqa chay rimaqkunata yach'achirgan: "Chay ufriskushqayqam manaraq qamkunapa tyimpuykypichu rin kumpliqa. Ashwanmi rin kumpliqa suq tyimpupiraq", nishpa. Chaymi kananqa Dyusqa Santu Ispiritunda syilumanda kach'amushqa, yanapanambaq chay yach'achishuq kriyiq masinchiqkunata. Chaykunapaqmi Dyuspa kikin anjilningunapis ancha munanllapa intyindiya: ¿Imapaqmi Dyusqa runakunata warmikunata ancha kuyashpa, munashqa washayta? nishpa.

Dyusqam munan, shumaqta kawsananchiq

¹³ Chayri tukuy jwisuyukiwan allita yuyayllapa: ¿Imatam rini ruraq? nishpa. Kayshinapisri allita yuyakuyllapa: Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, jisukristu shamuriptin, tukuy imata rin qowaqninchiq, nishpa. ¹⁴ Dyustana allita kasuyllapa. Chaqa manaraq paypi kriyishpaqam, kwirpuyki yumbay munashqanda ruraraqykillapa. Piru kananqa amana kawsayllapachu chay unay kawsashqaykishinaqa. ¹⁵⁻¹⁶ Tayta Dyusmi Santu Librumbi nin: "Noqam ancha santu kani. Chayri qamkunapis noqashina ancha santu kayllapa", nishpa.* Tayta Dyusmi akrawashqa kanchiq, wambranguna kananchiqllapa. Chayri pay nishqanshina, ancha shumaqta kawsashunllapa.

¹⁷ Noqanchiqkunaqam Dyusta Taytanchiqpaq riqsinchiqllapa, ¿manachu? Chaqa payqam yumbayta ancha allita rin jusgaq tukuy ima rurashqambaq, mana ni pita kuntrashpachu ni pita sawachashpachu.

*

Chayri payta manchashpa, kay mundupiqqa tukuy tyimpu allita rurashpa kawsashunllapa. ¹⁸ Chaymi Tayta Dyusqa qamkunata washashushqa tukuy ima malu rurashqaykimanda. Chaqa yumbay chay mana baliq kustumbrikitam yach'akushqallapa karqayki chay agwiluykikunamanda. Chaymi Tayta Dyusqa ancha ch'aniyuqta pagarakushqa, qamkunata washashunambaq. Manam ushyakaq urutachu ni qellaytachu pagarakushqaqa. ¹⁹ Ashwanmi Churin Jisukristupa yawarninda ich'ashpa pagarakushqaqa. Payqam wañurqan suq ancha shumaq uñitashina, noqanchiqkunata washawananchiq. ²⁰ Chaqa Tayta Dyusqam manaraq rurashpa kay munduta, nishqana karqan: "Churiymi rin wañuq, runakunata, warmikunata washanambaq", nishpa. Piru chayraqmi Jisukristuta kay munduman kach'amurqan, noqanchiqkunata washawananchiq. ²¹ Chaymi Tayta Dyusqa Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan. Chaymandaqam syiluman aparqan, ancha pudirniyuq kanambaq. Chaymi noqanchiqkunaga Jisukristurayku Tayta Dyuspi kriyishpa, yuyakunchiqllapa: Rinchiqllapam riq syiluman, nishpa.

²² Chayraykum kananqa Dyuspa Santu Ispiritun yanapashuptin, qamkunaga Dyus allip nishqanda kasushpa, uchaykikunata dijashqallapa kangi, lumpyu shunqoyuq kashpa, kriyiq masinchiqkunata allipta kuyanaykillapa. Chayshinar suqniki suqnikiwan tukuy shunqo tukuy jwirsaykiwan allipta kuyanakuyllapa. ²³ Chaqa mananam wañuq taytaykikunapa wambranlachu kangillapa. Ashwanmi kananqa Dyus nishqambi kriyishpa, mushuq-manda nasirishqallapa kangi, paypa wambrangunana kanaykillapa. Chay nishqanqam mana nunka chinganchu. Ashwanmi tukuy tyimpu rin duraq. ²⁴ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Yumbay runakunam qewashina das wañun. Chaqa qewa chakiptinmi, tuktunqa ishin. Chayshinallam runakunapis, pudirniyuq kashpa ichu yach'ayniyuq kashpapis, das wañun.

²⁵ Piru Dyus nishqanqam tukuy tyimpupaq duran. Manam nunka ushyakanqachu, nishpa.*

Kanan chay shumaq nishqandaqam qamkunata yach'achishushqallapa kani.

2

¹ Chayrayku ama nima maluta rurayllapachu. Amar ingañakuyllapachu. Amar shimikiwanllaqa Dyusta kasuychu. Amar imbiyanakuychu. Amar runa masakipa washanda rimayllapachu. ²⁻³ Allitam yach'angillapa: Tayta Dyusmi ancha allin, nishpa. Dyus nishqambismi noqanchiqpaqqa ancha mishki lichi purushina. Iti wambritukunaqam ancha munan ñuñuyta lichinda, ¿manachu? Chayshinallar noqanchiqkunapis ancha munashun yach'akuyta Tayta Dyus nishqanda, paypi mas allita kriyishpa, uchanchiq-manda washadu kananchiqllapa.

Jisukristum kawsaq rumishina

⁴ Runakunaqam Jisukristuta riqsiqanllapa mana baliq rumitashina. Chaymi paytaqa wichukurqanllapa. Piru Tayta Dyuspaqam Jisukristuqa ancha shumaq ancha baliq kawsaq rumishina. Chayri payman qemikayllapa. ⁵ Chaqa qamkunapismi Jisukristushina Dyuspaqqa shumaq kawsaq rumikunashina kangillapa. Chayri Dyusta bidaykita qoyllapa, qamkunamanda ilgisyanda ruranambaq, numbrashunanllapa, kuranguna kanaykillapa. Chayshina Jisukristupi kriyishpa, kuranguna kaptikillapam, Tayta

* 1:25 Isaias 40.6-8

Dyusqa kushikushpa rin ch'askiq ufrindaykikunata. ⁶Chaymi Dyusqa Santu Librumbi Jisukristupaqqa kayshina nin:

Siyun llaqtapim rini ruraq simyintupa iskinambi suq mas baliq rumita.

Chaymi paypi kriyiqkunaqa mana rinllapachu pençakuq, nishpa.*

⁷Chaymi noqanchiq kriyiqkunapaqqa chay rumiqa ancha balin. Piru Dyuspa Santu Librumbim chay mana kriyiqkunapaqqa kayshina nin:

Chay albañilkuna wichukushqan rumiqam mas baliqpaq tikrakashqa, nishpa.*

⁸Piru mana kriyiqkunapaqqash Jisukristuqa:

Suq rumi ñambi trumpichishpa bulaqshina.*

Chaymi paypi mana kriyiqkunaqa Dyus nishqanda mana kasushpaqa chingana. Chaqa unaymandapacham paykunapaqqa kamashqa chinganallapa.

Dyuspa wambrangunam kanchiq

⁹Piru qamkunaqam Dyuspa ayllunna kangillapa. Akrashushqallapam, payta sirbiq kurakuna kanaykillapa, paypa nasyunnimbi tiyaq santu wambranguna kashpa, paypa familyan kanaykillapa. Chayshinam akrashushqallapa, paypa ancha shumaq nutisyanda yach'achikunayki, uchaykikunamanda akrakashpa, shumaqta payta kasunaykillapa. Piru manaraq Dyuspi kriyishpaqam, uchayuq kashpa, tutayaqpishina kawsarqaykillapa. Piru kananqam Tayta Dyusqa qamkunata washashushqa, ancha shumaq achikpina kawsanaykillapa. ¹⁰Unayqam qamkunaqa wichukushqa qarqaykillapa. Piru kananqam Dyuspa ayllunna kangillapa. Unayqam mana pipis llakipashurqanchu. Piru kananqam Dyusqa ancha llakipashungillapa.

Kawsashunllapa Dyusta sirbinanchiq

¹¹Kuyashqay masitakuna, kay mundupiqam furastirukunashina kawsanchiqllapa. Chaqa mas ligitimu llaqtanchiqqam syilupiraq. Chaymi rrugaykillapa, ama kwirpuyki munashqandalla ruranaykillapa. Chay mana allin yuyayninchiqkunam munan ishkichiwayninchiqta, Dyusmanda akrakananchiq. ¹²Chayri allikunata rurashpa kawsayllapa chay mana kriyiqkunapa ukumbi. Chayshina kawsaptikillapam, paykunaqa intyindinqallapa: Alliptam waq runakunaqa Dyus nishqanda kasun, nishpa. Chaymi kuntrayki rimaqkuna kashpapis, Dyuspi kriyishpa, jwisyu diya ch'ayamuptin, Dyusta rinllapa alabaq.

¹³Chayri Jisukristupi kriyishpa, kay mundupa mas pudirniyuq gubyir-nunda, yumbay numbrashqan gubyirnungunatapis kasuyllapa. ¹⁴Chaqa chay mas pwidiq gubyirnum kamachin chay awturidarkunata, mana alli ruraqkunata kastigananllapa, alli ruraqkunataqa alabanallapa. ¹⁵Chaymi Dyusqa munan shumaqta kawsanaykillapa, chayshina uyarachinayki chay tuntu mana kriyiqkunata.

¹⁶Atingillapam tukuy ima munashqaykita rurayta, piru alli kaqtalla. Amar yuyayllapachu: Munashqayta atishpa ruraytaqam, malutapis atini rurayta, nishpaqa. Ashwanri Dyuspa allin kriyadunshina kawsayllapa.

¹⁷Chayshinar runa masikikunawan shumaqta kawsayllapa. Kriyiq mas-inchiqkunatar allita kuyayllapa. Dyusta ancha rrispitashpar, ama nima maluta rurayllapachu. Kay mundupa mas pudirniyuq gubyir-nundapis ancha rrispitayllapa.

Ñakashpapisri, Jisukristushina kawsashun

* 2:6 Isaías 28.16 * 2:7 Salmo 118.22 * 2:8 Isaías 8.14

¹⁸ Randishqa kriyadukuna, patrunnikita ancha rrispitashpa, shumaqta kasuyllapa, allin ichu malu kaptimbis. ¹⁹ Suqkuna yanqa qesachawapt-inchiqpis, agwantashunllapa Dyus munashqanshina. Chaqa ancha alim, chayshina rurananchiq. ²⁰ Piru mana allita ruraptikillapa, chaypaq suqkuna maqashuptinqam, awnki agwantaptikipis, Dyuspaqqa mana balinchi. Piru qamkuna allita rurashqaykirayku ñakashpa, agwantaptikiqam, Dyuspaqqa ancha balin. ²¹ Dyusqam qayashushqallapa, Jisukristushina ancha ñakashpapis, Tayta Dyusta kasunaykillapa. Chaqa Jisukristuqam ancha ñakashpa, wañurqan washawananchiqllapa. ²² Payqam mana nima uchata ruraraqanchu, ni pitapis ingañaraqanchu. ²³ Payta kuntraqkuna maldisyaptimbismi, mana wapuyaraqanchu. Suq lastima maqaptimbismi, mana juraparaqanchu. Ashwanmi Dyusman mañakurqan, payna allita jusganambaq chay kuntraqkunata. ²⁴ Kanan Jisukristuqam chuqri chuqri ñakarqan noqanchiqkunarayku, amana uchayuq kashpa, ashwan limpyu shunqona, kach'akaduna kananchiqllapa. Pay kikinmi kruspi kashpa, kwirpumbi aparqan uchanchiqkunata, amana uchakunata rurananchiq, ashwan allitalla rurashpa, kawsananchiqllapa. ²⁵ Unayqam qamkunaraq Dyusta mana kasurqaykillapachu. Chaymi chingashqa wishakunashina purirqaykillapa. Piru kananqam Jisukristupi kriyishqallapa kangi. Chaymi payna suq allin michidurshina allita kwidashungillapa, ispirituyki ama chinganambaq.

3

Qosayukunaqar kayshina kawsanqallapa

¹⁻² Qamkuna warmisitakuna, qosaykita shumaqta kasuy. Chaqa chayshina kasushpa ancha allita kawsaptikillapam, paykunaqa Dyuspi mana kriyishpapis, qamkunata rikashushpa, Jisukristupi kriyinqallapa, mana ni yach'achiptikipis. ³ Piru amar sawaykitallaqa allichayllapachu, urumanda sarsillukunata, ancha ch'aniyuq mudanakunata rurakushpaqa. Kanan purinaykiqa, amar palanganayaychu kutin kutin ñaqchakushpaqa. ⁴ Chayta ruranaykimandaqa ashwan shunqoykita allichayllapa, ancha limpyu dulsishina shunqoyuq kanaykillapa tukuy tyimpupaq. Chaqa chayshina shumaqta kawsaptikim, ancha balin Dyuspaqqa. ⁵ Unay tyimpupim wakin allin warmikuna chayshina karqan. Paykunaqam Dyuspi ancha yuyakushpa, shumaqta kasuqllapa qosanllapata. ⁶ Chay unay warmi Sara shutiqmi chayshina karqan. Qosan Abrajandam shumaqta kasuq. Chaymi paytaqa "Kamachikuqniy" niq. Chayshina qamkunapis allita rurashpaqam, mana nimata manchashpachu, chay Sarashina ringillapa kaq.

⁷ Ullqokunapis allita yuyashpa, warmikita rrispitashpa, shumaqta paywan kawsayllapa. Chaqa warmiqam mana jwirsayuqchu qamkunashinaqa. Piru paykunapismi Dyuspa wambranguna. Chayri warmikiwan shumaqta kawsayllapa, Dyusman mañakuptiki, allita uyashunambaq. Manaqa manam rinchu uyashuqllapa.

Allin runakunam ñakan

⁸ Kay kartaytam ushyanaypaq niykillapa, yumbayniki llakipanakushpa, kuyanakushpa masapurashina kawsanaykillapa. Umildi llakipakuqkunar kayllapa. ⁹ Suq runa mana allita rurashuptinqa, ama kutichiylapachu. Musyashuptinqa, ama wapuyayllapachu. Ashwanri Dyusman mañakuylapa, payta yanapanambaq. Chaqa Dyusqam qamkunata akrashushqa, tukuy imapi yanapashunambaq. ¹⁰ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Mayqan munaq kushikushpa kawsaytaqa ama nima maluta rimañqachu, ni llullakunqachu.

11 Chayri qamkunaqa ama nima maluta rurashpachu, ashwan allitalla rurashpa, yumbaywan shumaqta kawsayllapa.

12 Chaqa Tayta Dyusqam allin runakunata kwidan. Mañakushqandam uyan. Piru mana alli ruraqkunataqam anyan, nishpa.*

13 Tukuy diya qamkuna allita rurashpa kawsaptikiqa, ¿pitaq gesachashungiman? 14 Piru allita ruraptikillapa gesachashuptingqa, kushikuyllapa. Ama pitapis manchayllapachu ni llakiyllapachu.

15 Ashwanri tukuy shunqo adurayllapa Siñurninchiqta. Kanan listu kayllapa yach'achinayki mayqan tapushuqta: “¿Imaraykum Jisukristupi yuyakushpa, ancha kushikungi?” nishpa. Piru umildi kashpa, chay tapushuqta rrispitashpa, shumaqta yach'achiyllapa. 16 Chayshinar kawsayllapa ancha allita Dyusta kasushpa, ama nimapaq penqakushpa, limpyu shunqoyuq kanayki. Chaqa Jisukristupi kriyishpa, allita kawsaptikiqam, chay rimashuqkunaqa rin penqakuq yanqa rimashqambaq. 17 Piru kwidawkish ñakanchiqmanllapa uchakunata rurashqanchiqrayku. Ashwanmi Dyus munaptin, mas alli padisinanchiq payta kasushqanchiqrayku.

18 Chaqa Jisukristu kikimbismi mana nima uchayuq kashpapis, ancha ñakashpa, wañurqan, uchayuqkunata washawananchiq. Suq kutindallam wañurqan, apawananchiq Tayta Dyusman. Kwirpun wañuptimbismi, ispiritunqa mana wañurqanchu. 19 Ashwanmi Jisukristu wañuptin, chay ispiritunqa wañuqkuna kashqanman rishpa chay prisushqa almakunata Dyuspaq yach'achirqan. 20 Chay prisushqa almakunaqam Nuwipa tyimpumbi kawsashpa, Dyustaqa mana kasushqallapachu karqan. Piru paykunata manaraq chingachishpam, Dyusqa ancha shuyarqan, Nuwi chay atun wambuq wasita ushyanangaman. Chay yaku chay wambuq wasita apaptinqam, uchu runakuna warmikunalla washakarqan, Dyuspi kriyishqanrayku. 21 Chayshinallam noqanchiqkunapis Jisukristupi kriyishpa, yakuwan shutikushpa, washakanchiq. Chayta rurashpaqam, mana sawa kwirpunchiqtallachu mayllanchiq. Ashwanmi Dyusman mañakunchiq, uchanchiqkunata pirdunawananchiq, limpyu shunqoyuqna kananchiqllapa. Chaymi Jisukristu wañushqanmanda kawsamushqanrayku, atinchiqna washakayta. 22 Chaqa payqam syiluman rishpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykan. Kanan Dyuspa anjilninguna, suq pudirniyuq ispiritukuna, suq laya kamachikuqkunam Jisukristuta kasunllapa.

4

Tukuy shunqonchiqwan Dyusta sirbishun

1 Jisukristu noqanchiqpaq ñakashqanshina, qamkunapis listu kayllapa ñakanaykipaq. Chaqa mayqan runa Dyuspi kriyishqanrayku ñakaqqam manana kawsanchu uchakunata rurashpa. 2 Ashwanmi Dyus munashqanda rurashpa, shumaqta kawsan. Mananam kwirpun munashqandalla rurashpachu kawsan wañunangaman. 3 Bastanar waq unay tyimpukunapi chay mana kriyiqkunashina uchakunata rurarqaykillapa. Chaqa kwirpuykillapa munashqandalla rurashpam kawsarqaykillapa, warmikunata maskashpa, mach'ashpa, sh'uqyana fyistakunaman rishpa, ancha upyashpa, amitu layakunata adurashpa.

4 Piru kananqam chay mana kriyiqkunaqa yuyanllapa: ¿Imaraykutaq manana noqanchiqkunawan purinllapachu? nishpa. Chaymi mana

* 3:12 Salmo 34.12-16

allikunata rimashungillapa. ⁵ Piru Jisukristu kutimushpaqam, yumbay chay rimashuqta rin jusgaq, kawsaqkunata, wañushqakunata. ⁶ Chaymi shumaq nutisyanda yach'achirqaq wañushqakunata, kwirpunguna wañushqa kaptimbis, ispiritungunaqa Dyusshina tukuy tyimpu kawsananllapa.

⁷ Jwisyu diyam rinna ch'ayamuq, tukuy ima ushyakanambaq. Chaymi kunaykillapa, allin jwisuyukiwan kawsashpa, yumbay diya Dyusman mañakunaykillapa. ⁸ Chayri tukuy imamanda mas alli, ancha kuyanakunayki qamkunapura. Chayshina kuyanakushpaqam, das ringillapa pirdunaq yumbay mana alli rurashuqkunata. ⁹ Wasikiman ch'ayaqkunatar pusadata, mikunata qoyllapa, ama rimatikushpachu. ¹⁰ Tayta Dyusmi yumbaynikita yanapashuqqa, suq layapi, suq layapi payta, runa masinchiqkunatapis allita yanapanaykillapa. Chayri Dyus yanapashuptin, may atishqaykikaman shumaqta suqniki suqniki yanapanakuyllapa, Dyuspa allin trabajadurninguna kanaykillapa. ¹¹ Tayta Dyus mayqanninchiqta yanapawaptinchiq, paypaq yach'achikunanchiqqa, pay munashqanshinalla shumaqta yach'achikushunllapa. Tayta Dyus yanapawaptinchiq, suqkunata yanapananchiqqa, paypa pudirninwan ancha allita paykunata yanapashun. Tukuy imatar allita rurashunllapa, yumbay rikawaqninchiq Tayta Dyusta, Jisukristutapis alabananllapa. Chayri payqa tukuy tyimpu ancha alabashqa, ancha pudirniyuq kanqa. Chayshina kanqa.

Padisishpa, Jisukristushina kawsashun

¹² Kuyashqay masitakuna, ancha padisishpaqa, ama yuyayllapachu: ¡Rikay! Mana nima maluta rurashpapis, ¿imapaqraq ancha padisiykani? nishpa. ¹³ Ashwanri kushikuyllapa Jisukristushina padisishpapis. Chaqa chayshina padisishpaqam, ancha ringillapa kushikuq, rikashpa ancha pudirniyuq Jisukristuta syilumanda llipyashpa shamuykaptin.

¹⁴ Jisukristupi kriyishqaykirayku suqkuna musyashuptimbis, kushikuyllapa. Chaqa Dyuspa llipyaykaq Santu Ispiritun ancha pudirniyuq kashpam, rin yanapashuqllapa. «Chay ch'iqnishuqkunaqam chay Santu Ispiritunda kuntranllapa. Piru qamkunaqam paytaqa ancha alabangillapa.»

¹⁵ Piru ama padisiyllapachu matansyiru kashqaykirayku ichu suwakuq kashqaykirayku ichu mana allikunata rurashqaykirayku ichu mitikuchara kashqaykirayku. ¹⁶ Piru Jisukristupi kriyishqaykirayku padisishpaqar, ama penqakushpachu, ashwan Dyusta alabayllapa.

¹⁷ Kananqam Dyusqa gallariykanna wambrangunata jusgaq. Chayshina kikin wambrangunata jushgashpaqam, chay shumaq nutisyanda mana kriyiqkunataqa mas jwirtita rin kastigaq. ¹⁸ Chayshina allin kaqkuna washakanambaq trabajus kaptinqa, ¿imananqaraqri Dyusta chay mana kasuq uchayuqkunaqa? (Maychikapismi mana atinqallapachu washakaytaqa.)

¹⁹ Chaymi Tayta Dyus dijawaptinchiq padisinanchiqqa, payta mingashun bidanchiqta yuyashpa: Paymi rurawarqanchiq. Chaymi ancha allin kashpa, rin kumpli q yumbay ufrisiwashqanda, nishpa. Chayshina mingashpaqa, allita rurashpa kawsashunllapa.

5

Allita yach'achiy Dyuspi kriyiqkunata

¹ Kananmi kayshina kunaykillapa qamkuna yach'achikuq asyanukunata. Noqapismi yach'achikuq asyanu masikillapa kani. Rikashqam kani Jisukristuta ancha ñakaptin. Chaymi tistigu kani. Chayrayku pay llipyashpa syilumanda kutirimuptinqa, noqapis qamkunashina ladumbi

rini kaq. ² Tayta Dyusqam munan, noqanchiqkuna kriyiq masinchiqkunata shumaqta yach'achishpa kwidananchiq. Chaqa paykunaqam Dyuspaqqa suq trupa ancha kuyashqa wishakunashina. Chayri kushikushpa, paykunata kwidashunllapa; ama amalasqa qellayta ganananchiqraykuqa.

³ Amar ni mandunguna kashunllapachu. Ashwanri Dyusta allita kasushunllapa, kriyiq masinchiqkuna rikawaqinchiq, noqanchiqkunashina shumaqta kawsananllapa. ⁴ Chayshina kriyiq masinchiqkunata allita kwidaptinchiqmi, mas kamachikuq Michidur Jisukristu kutimushpa, rin qowaqinchiq suq ancha shumaq primyuta. Chay primyuqam mana nunka ushyakanqachu chay raprayuq kurunakunashinaqa.

⁵ Chayshinallar qamkuna chulukuna shumaqta kasuyllapa chay yach'achishuq ansyanukunata. Qamkunapurapis kasunakuyllapa. Chaqa Dyusqam anyan palanganukunata. Piru umildikunataqam ancha yanapan.*

⁶ Chayri yumbay qamkuna umildi kashpa, ancha pudirniyuq Tayta Dyuspa ñawpambi qonqorikuylapa, munashqan tyimpupi yumbaypa ñawpambi alabashunanllapa. ⁷ Dyusmi ancha llakipawanchiq. Chayri ima pasawaptinchiq, ama llakishpachu, payman mañakushunllapa.

⁸ Manchu liyunqa mallaqnashpa, qayach'akushpa purin aychanashpa. Chayshinallam dyablupis kuntranchiq kashpa, ikinchiqta puriykan chin-gachiwananchiq. Chayri allita yuyashpa, ancha kwidakashpa, ama di-jashunllapachu, chay dyablu ingañawananchiq. ⁹ Ashwanri Jisukristupi allita kriyishpa, dyablupa kuntran shayashun yach'ashpa: Tukuy mundupim kriyiq masinchiqkunapis noqanchiqshina padisiykanllapa, nishpa. ¹⁰ Piru ashla tyimputa qamkuna padisiptiqam, Dyus rin yanapashuqllapa, ancha shumaqta kawsanayki, allita paypi yuyakunayki, jwirti kanayki, pay nishqambi allita yurakanayki. Chaqa Tayta Dyus kikinmi tukuy imapi yanapawanchiq. Payqam qayawashqa kanchiq, Churin Jisukristupi kriyishpa, paywan luryapi tukuy tyimpu kawsananchiq. ¹¹ ¡Chayri paytalla alabashunllapa! ¡Payllar tukuy tyimpu kamachikuq! ¡Biba Tayta Dyus! Chayshina kanqa.

San Pidrum napaykushpa, dispidikarqan

¹² Masitakuna, kay kartitam iskibrishqa kani qamkunapaq allin kumplidu masitanchiq Silbanuwan. Chaqa ancha munani yach'anaykillapa: Tayta Dyusmi ancha kuyashushpa, tukuy imapi yanapashushqa, nishpa. Chayri Dyuspilla yuyakuylapa.

¹³ Kay Babiluñapi tiyaq kriyiq masinchiqkunapismi napaykushungillapa. [*Nuta: Babiluñach'i munanman niyta Rruma.*]

Dyusmi qamkunatashina paykunatapis akrashqa, wambranguna kanambaq. Kriyiq masitanchiq Markuspismi qamkunata napaykushungi. Payqam kikiy churiyshina. ¹⁴ Kanan kuyanakushpa rrispitanakushpa, muchanakushpa, napaykunakuyllapa.

Mayá, Tayta Dyus yumbay qamkuna Jisuspi kriyiqkunata yanapashunqa, shumaqta kawsanaykillapa. Chayshina kanqa. (Chaytallam iskibriykillapa.)

* 5:5 Proverbios 3.34

APUSTUL SAN PIDRUM KAY SIGUNDA KARTATA ISKIBRIRQAN (2 PIDRU)

¿Pitaq karqan San Pidruqa? San Pidruqam Jisukristupa dusi apustul-nimanda suqñin karqan. Liyishunllapa chay punta parti 1 Pidruta, masta yach'ananchiq San Pidrupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pidruqam kay kartataqa iskibrirqanqa Jisukristupi kriyiq masingunaman. 2 Pidru 3.1 nin suq kartata paykunataqa iskibrirqan karqan. Kinsapch'i chay punta karta 1 Pidru karqan. Chayshina kaptunmi, chay sinku prubinsyapi tiyaq kriyiq masingunapay kay kartatapis iskibrirqan. Liyishunllapa chay punta parti 1 Pidruta, masta yach'ananchiq chay ch'askiqkunapay.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pidruqam yach'arqan: Dasnam rini wafuq, nishpa. (Liyishun 2 Pidru 1.14-15.) Chaymi kay kartatapis iskibrirqan, kriyiq masingunata kunanambaq, ama shaykushpachu, ashwan Dyusta kasushpa, kawsananllapa. Chaqa achka ilgisyakunapim ingañakuquna allin yach'achikuqkunashina tukushpa, kayshina llullakunata yach'achikuq: "Jisukristuqam mana rinchu kutimuq", nishpa. Chaymi Pidruqa kay kartandaqa iskibrirqan, Jisukristupi kriyiqkunata kunanambaq, allita kwidakashpa, ama kriyinanllapa chay llulla yach'achikuqkunata. Chaqa Jisukristuqam allipta rin kutimuq, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

- 2 *Pid 1.1-21* niwanchiqllapa, Dyusmi yanapawanchiq, payta kasushpa shumaqta kawsananchiq. Niwanchiqpismi, Pidru kikinmi Jisukristuta uyarqan, rikarqan. Chaymi pay tistigun kashpa kunawanchiq, tukuy ima iskibrirqanda kasunanchiq.
- 2 *Pid 2.1-22* niwanchiq, achka runakunam llullata yach'achikuykanllapa. Chaykunataqa ama kasushunchu. Chaqa Dyusmi chay runakunataqa rin kastigaq, nishpa.
- 2 *Pid 3.1-18* niwanchiq, chay llullakuqkunam kayshina yach'achikun: "Jisukristuqam mana rinchu kutimuq", nishpa. Piru Jisukristuqam alipta rin kutimuq, runakuna mana yuyashqan uraspi. Chayri shumaqta kawsashpa, tukuy tyimpu Tayta Dyuspi yuyakushunllapa.

Pidrum iskibrirqan Jisuspi kriyiqkunaman

1 Kuyashqay masitakuna, panisitakuna, noqam Jisukristupa apustul-nin Simun Pidru kani. Paypa sirbikuqñinmi kani. Washadurninchiq Dyus Jisukristum ancha allin kashpa, qamkunata yanapashushqa, paypi kriyinyakillapa noqaykunashina. Chayshina kriyiptinchiqmi, Dyuspaqqa ancha balin. Chaymi kay kartata iskibrirqan qamkunaman kach'ayki.

2 Chaqa Tayta Dyusmanmi mañakuni, qamkunata yanapashunambaq, paypaq, Siñurninchiq Jisuspaqpis allita yach'akushpa, shumaqta kawsanaykil-lapa.

Dyuspa wambrangunaqa kayshina kawsanqallapa

3 Tayta Dyusmi pudirninan ancha yanapawashqa kanchiq, payta kuyashpa, shumaqta kawsananchiqllapa. Chaqa yach'achiwashqam kanchiq ancha pudirniyuq Churin Jisukristupaq. Payqam ancha shumaq milagrukunata rurashpa, qayawarqanchiq, paypi kriyinananchiq. 4 Tayta Dyusmi chayshina ufrisiwashqa kanchiq ancha yanapawananchiq. Chaymi chay ufrisiwashqanchiqqa ancha balin. Chaqa yanapawanchiqmi,

Dyusshina kawsashpa, kay mundupi tiyaqkunapa mana baliq yuyayningunamanda akrakananchiq. ⁵ Chayri Jisukristupi allita kriyishpa, atishqanchiqkaman allita rurashpa, Dyusmanda allita yach'akushun, yach'ayniyuq kananchiqllapa. ⁶ Chayshina yach'ayniyuq kashpaqar, sujitakashun, ama nima maluta ruranchiq. Chayshina sujitakashpaqar, Dyuspi mana shaykuq yuyakushun. Ñakashpapis agwantashpa, tukuy shunqo adurashunllapa Tayta Dyusta. ⁷ Chayshina adurashpaqa, llakipanakushpa yanapanakushun kriyiq masinchiqkunawan. Chayshina llakipanakushpar, tukuy shunqonchiqwan kuyanakushun. ⁸ Chaymi kay yumbay nishushqaykunata ancha allita kasushpa, masta masta yach'akushpaqa, Siñurninchiq Jisukristupi allita kriyiykangillapa. Manam yanqaqa paypiqa kriyishqallapachu kangi. ⁹ Piru Dyus nishqanda mana kasuqkunagam suq mana allita rikakuqshina ichu suq sarkushina. Chaqa qonqashqallapanam: Jisukristum uchaykunamanda pirdunawashqa, nishpaqa. ¹⁰ Chaymi masitakuna, Dyusqa gayashushqa, wambranguna kanaykillapa. Chayrayku yumbay kay kunashushqayta kasuyllapa, ancha allita yach'akunayki Siñurninchiq Jisukristupaqa, chayshina ama nunka paymanda akrakanaykillapa. ¹¹ Kaykunata qamkuna ruraptiqgam, Siñurninchiq Jisukristuqa ancha kushikushpa, rin apashuqllapa luryaman, paywan tukuy tyimpu kawsanaykillapa. Chaqa payllam Washadurninchiqqa.

¹² Yumbay kay allip kaqta nishushqaytam allitana yach'ashpa kasuykangillapa. Piru mushuqmandam qamkunata yuyachiriyki, ama qonqanaykillapa. ¹³⁻¹⁴ Chaqa Siñurninchiq Jisukristum yach'achiwashqana: "Pidru, ancha utqanam rinllapa wanchishuq", nishpa. Chaymi yuyashqa kani, kawsaykashparaq qamkunata kunashunaypaq, ¹⁵ wanchiwaptinllapa kay nishushqayta ama qonqanaykillapa.

Jisukristutam llipyaykaqta rikashqallapa kani kikiy ñawiyllapawan

¹⁶ Manam yanqa kwintukunatachu qamkunataqa yach'achishushqa kani. Ashwanmi nishushqallapa kani: "Siñurninchiq Jisukristum ancha pudirniyuq. Rinmi kutimuq", nishpa. Chaqa kikiy ñawiyllapawanmi allipta rikashqallapa kani Jisukristu ancha pudirniyuq llipyaykaqta. ¹⁷⁻¹⁸ Noqaykunagam paypa pullan karqayllapa chay santu urqgopa sawambi. Waqpim Tayta Dyusqa Jisukristuta llipyachishpa, kayshina ancha alabarqan: "Kaymi kuyashqay Churiy. Paywanmi noqaga ancha kushikuni", nishpa. Noqaykuna chaypi kashpam, rikarqayllapa Jisukristu ancha llipyaykaptin. Uyashqallapa kani Dyusta, syilumanda chayshina Jisukristupaqa niptin.

¹⁹ Noqaykunamandaqam ashwan Dyuspaq chay unay rimaqkuna mas allin tistigukuna. Chaymi paykuna iskiбриshqanda kasushpaqa, ancha allita ruraykangillapa. Chaqa kay mundupiqam runakuna warmikuna uchakunata rurashpaqa, tutayaqpishina puriykanllapa. Piru Dyuspaq rimaqkuna iskiбриshqanqam suq micha achikchakuqshina. Chaqa Dyus munashqandam yach'achiwashqam kanchiq, Jisukristu shamunagaman. Paymi chay lusiru yulaqachishina (yuraqachishina) ichu rupayshina shumaqta achikchakushpa, yumbayninchiqta shunqonchiqpi rin achikchawaqninchiq. ²⁰⁻²¹ Chayri allita intyindiylapa: Dyuspaq rimaqkunagam mana rimarqanllapachu paykuna munashqanda. Ashwanmi chay santu rimaqkunaga Dyus munashqandalla rimashpa iskiбриrqañllapa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin. Chayraykum mana pipis atinchu yach'achikuyta pay munashqanda, (Dyus nishqanda dañashpaqa).

2

*Llullata yach'achikuqkunam rin kaq
(Jud 1.4-13)*

1 Unaymi Isrrayil nasyumbi kargan Dyuspaq rimaq tukuqkuna. Paykunaqam llullakunata yach'achikuqlapa. Chayshinallam kay tyimpunchiqpapis wakin runakuna, Siñurninchiq Washadur Jisukristuta ñigashpa, ancha llullakushpa manashinalla rinllapa yach'achikuq mana baliq duktrinakunata. Chaymi paykunaqa das rinllapa chingaq.

2 Chaqa chay llullakuqkuna yach'achikuqningam, achka runakuna, warmikuna mana baliq kustumbringunata rinllapa sigiq. Chaymi paykunapa uchangunarayku, achka rikaqkuna rinllapa yuyaq: Jisukristupa duktrinangam mana nimapaq balinchu, nishpa. 3 Chaqa chay llullakuqkunaqam qellaypaqla nisyuyashpa, mana baliq duktrinanda rin yach'achishuqlapa, qellaynikita surqoshunanarayku. Piru Dyusqam achka tyimpuna kastigunda sigurashqa. Chaymi ancha utqana paykunataqa illuki rin chingachiq.

4 Chaqa unay tyimpupim Dyuspa wakin anjilninguna paypa kuntran tikrarakunllapa. Chaymi Dyusqa paykunataqa mana pirdunashpachu, wichurqan infyrnuman. Chaypim paykunataqa kadinakunawan watashpa karsilarqan, tutayaqpi kanambaqllapa jwisyu diya ch'ayamunangaman.

5 Chayshinallam Nuwipa unay tyimpumbipis Tayta Dyusqa mana pirdunarqanchu uchayuq runakunata, warmikunataqa. Chaqa Nuwilla allin runa kashpa, Dyus nishqanda chay malukunata yach'achishqa kargan. Chaymi mana kasuptinllapa, Tayta Dyusqa tamyata kach'amushpa, chay malukunataqa limpu chingachirqan. Piru washarqanmi Nuwita, syiti ayllundinda.

6 Chaymandaqam suq tyimpupipis ninawan chingachirqan chay Suduma llaqtata, Gumurra llaqtata ush'payanangaman, chaykunapaq yach'ashpa, uchayuq runakuna intyindinambaq: Dyusmi kastigan malukunata, nishpa.

7-8 Piru Luttaqam washarqan, allin runa kaptin. Chaqa chay Lutmi llaqta masingunata rikashpa, uyashpa, mana allikunata ruraykaqtaqa, tukuy diya ancha llakirqan shunqombi. 9 Chayshinam Tayta Dyusqa allita yach'an washayta paypi kriyiqkunata. Yach'ambismi uchayuqkunata waqaychayta, kastigadu kanambaq jwisyu diya ch'ayamuptin.

10 Piru Dyusqam masta rin kastigaq chay mas uchayuqkunata. Chaqa paykunaqam kwirpumba gustundalla rurashpa, Dyusta mana munanllapachu kasuyta. Mana uyakuq atribidu kashpam, ancha pudirniyuq kamachikuqkunapa kuntranda rimanllapa. 11 Piru Dyuspa anjilningunaqam mas pudirniyuq chay llullakuq runakunamanda kashpapis, Dyuspa ñawpambiq mana shimbinllapachu ni musyanllapachu chay ancha pudirniyuq kamachikuqkunataqa.

12 Piru chay llullakuqkunaqam mana intyindiq animalkunashina kashpa, maluta rimanllapa mana intyindishqangunapaq. Chaqa animalkunaqam nasishpa wiñanllapa, runakuna piskashpa wanchinanllapa, ¿manachu? Chayshinallam chay llullakuqkunapis rinllapa wañuq, 13 suqkunata ñakachishqanrayku. Chaqa paykunaqam suqkunapa ñawpambi kwirpun munashqandalla ruranllapa. Chaymi qamkuna kriyiq masinchiqkunawan suq fyistata ruraptikillapa, chay uchayuqkuna tandakashpa, paykuna munashqandalla ruranllapa. Chayraykum rikashuqkuna penqashungillapa.

14 Chaqa paykunaqam yumbay warmi rikashqanda munanllapa. Kanan mana shaykuqmi uchakunata ruranllapa. Chaymi Jisukristupi mana allita

kriyiqkunataqa inkitanllapa, paykunawan uchata rurananllapa. Chayshinam tukuy imata ancha munanllapa paykunapaqlla. Chaymi yumbay paykunataqa Tayta Dyus kundinashpa, ancha rin kastigaq. ¹⁵ Chaqa paykunaqam Dyusmanda akrakashpa, allin ñanninmanda llugshishpa, chin-gashqallapana. Chay unay Biyurpa churin Balanshinam kawsaykanllapa. Chay Balanqam Dyusmanda akrakarqan. Chaymi qellayta ganananrayku, mana allikunata munarqan rurayta. ¹⁶ Chayraykum Tayta Dyusqa bur-runda rimachirqan, runashina anyanambaq. Chay burrunqam mana dijar-ganchu chay munashqanda ruranambaqqa.*

¹⁷ Chay llullakuq yach'achikuqkunam chaki pusushina ichu pukutay mana tamyayushina. Chaqa yach'achikushqanqam mana nimapaq balinchu. Chaymi Dyusqa paykunata rin wichuq infyirrupa mas tu-tayaqninman, tukuy tyimpu chaypi kanambaqllapa. ¹⁸ Chaqa payku-naqam ancha alabakashpa, yanqakunata rimashpa, inkitanllapa Jisukris-tupi chayraq kriyiqkunata. Chaymi animachinllapa mushuqmanda kriyiri-nanllapa mana baliq kusaskunapi, chay paykunashina kwirpun mu-nashqandalla rurarinanllapa. ¹⁹ Kanan ninllapam: “Noqaykunashina atingillapa munashqaykita rurayta. Manam pipis rinchu kamachishuql-lapa”, nishpa. Piru manam intyindinllapachu: Uchata rurashpam, dyabluta kasuykanchiq, nishpaqa. Chaqa chay mayqan uchata ruraqmi dyablupa kriyadun. ²⁰⁻²¹ Kayshinapis yuyashunllapa: Suq runa kay mundupa uchangunata dijashpa, Kamachikuq Washadurninchiq Jisukristupina kriy-ishpaqa, ama paymandaqa akrakangachu. Chaqa Dyuspa santu liyningu-nata dijashpa, uchangunatana rurarishpaqam, ashwamba mas uchayuna rin kaq. Chaymi mas alli kananda paykunaqa Jisukristupi ama kriyina-mbaq. ²² Piru kananqam paykunaqa allqoshina ichu kuchishina. Chaymi Dyuspa Santu Librumbiqa allipta nin chay uchata rurariqkunapaqqa: “Al-lqogam manchu sitakushqanda mikurin. Kuchiqam limpyu maylladu kashpa, lluchkaman rishpa armakuq, limpu mapayarin”, nishpa. Chayshi-nallam chay uchata rurariqkunapis.

3

Kayshinam Jisukristuqa rin shamuy

¹ Kuyashqay masitakuna, chay punta kartayta, kay iki kartaytapismi qamkunaman kach'amuni kunashushpa, allita yuyanayki yumbay chay yach'achishushqaypaq. ² Chayri allita yuyayllapa Dyuspaq unay santu rimaqkuna nishqanda, Kamachikuq Washadurninchiq Jisukristu kamachikushqanda, apustulninguna yach'achishushqanda.

³ Piru puntata kaykuna ancha allita intyindiylapa: Yaqgana jwisyu diya ch'ayamuptinmi, kayshina rin kaq. Wakin runakunam Dyus nishqanda burlashpa, kwirpumba gustundalla rurashpa, rinllapa kawsaq.

⁴ Paykunaqam asikushpa rinllapa tapushuq: “Mayá, ¿maytaq Jisukristu shamunchu? Dyusqam ufrisikushqa, Jisukristu shamurinambaq, ¿manachu? ¿Maytaq rikch'ancho? Unay agwilunchiqkunapa tyimpunmandapacha, kay pacha kashqanmandapismi chayshinalla. Manam nimapis kambyakanchu”, nishpa. ⁵ Chaqa chay asikuqkunagam yach'ashpapis, mana munanllapachu kriyiyta: Tayta Dyusmi rimashpalla, syiluta, kay allpata rurarqan, yakumanda akrashpa. ⁶ Dyusmi unay tyimpupi kay mundupi tukuy ima kaqta yakuwan chingachirqan, nishpa. ⁷ Piru Dyusmi kamashqa, kay pacha, syilupis, jwisyu diyapi rupashpa chinganambaq.

* 2:16 Números 22.21-35

Chay ninakunawan rupachishpam, chay asikuq uchayuqkunatapis rin chingachiq.

⁸ Piru kuyashqay masitakuna, kaytar yach'ayllapa: Siñurninchiqpaqqam suq diyalla mil watakunashina. Mil watakunapismi paypaqqa suq diyashinalla. ⁹ Piru wakin runakunaqam yuynallapa: Dyusmi ancha anayan chay ufrisikushqanda kumplinambaq, nishpa. Piru manam paykuna yuyashqanshinachu. Chaqa Dyusqam mana yanqachu unayaykanqa. Ashwanmi payqa ancha allin kashpa shuyakuykan, ancha munashpa yumbay runakuna, warmikuna uchangunata dijashpa, paypi kriyinambaqllapa. Chaqa manam munanchu, ni suq runa, ni suq warmi chinganambaqqa.

¹⁰ Manchu ladrunqa tutup qonqaylla shamun suwawananchiq. Chayshinam qonqaylla Siñurninchiq Jisukristupis mana yuyashqanchiq diyapi rin shamüq. Chay diyaqam syluqa tukuy imandin ancha kunyashpa chullushpa rin ushyakaq. Kay mundupismi tukuy imandin ninawan lумыashpa, limpu rin ushyakaq.

¹¹ Yach'ashpa: Tukuy imam rin ushyakaq, nishpaqa, Dyusta kasushpa, adurashpa kawsashunllapa, ama nima uchata rurashpachu.

¹² Chayshina kawsashpaqa, imashinapis Dyuspaq allita yach'achikushun, pay mas utqa shamunambaq. Chay diyaqam syluqa tukuy imandin chullushpa lумыaykaq ninakunawan rin ushyakaq. ¹³ Piru noqanchiqkunaqam shuyaykanchiq mushuq syluta, mushuq pachata Dyus ufrisiwashqanchiqta. Chaypiqam ancha shumaqta rinchiqllapa kawsaq, Jisukristu ancha allin justisyata ruraptin.

¹⁴ Chayri kuyashqay masitakuna, chaykunata shuyashpaqa, imashinapis allikunatalla rurashpa, shumaqta kawsashunllapa, Tayta Dyus shamushpa, ama nima laya uchayuqta tariwananchiq. ¹⁵ Allitar intyindiyllapa, Siñurninchiq Jisukristuqam shuyaykan, mas achka runata warmita washanambaq. Chaymi manaraq shamunchu. Chayshinallam chay kuyashqanchiq masitanchiq Pablupis, Dyus yanapaptin, yach'ayniyuq kashpa, qamkunata iskibrishushqa. ¹⁶ Chayshinallam paypis yumbay kartangunapi qamkunata yach'achishushqa. Lukismi chay kartangunaqa trabajus intyindinapaq. Chaymi chay runa mana intyindiqkunaqa, Dyuspi mana allita kriyishpa, Pablu nishqanda kambyashpa, suq layatana yach'achikunllapa. Chayshinallam Dyuspa Santu Librumba wakin partingunatapis dañashpa, yanqakunata yach'achikunllapa. Chaymi paykunaqa rinllapa chingaq.

¹⁷ Chayri kuyashqay masitakuna, allitana yach'ashpa tukuy chaykunata, sigiyllapa Tayta Dyuspi allita yuyakushpa. Kwidakayllapar, chay llullakuqkuna ama ingañashushpa, Dyusmanda akrashunanllapa. ¹⁸ Ashwanri Siñurninchiq Washadur Jisukristuta shunqonchiqpi mas allita riqsishunllapa, chayshina masta masta yach'ananchiq: Paymi ancha kuyawanchiq, nishpa. ¡Biba Siñurninchiq Jisukristu! ¡Payri kanan tukuy tyimpupis abashqa kanqa! Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN JWANMI KAY PUNTA KARTATA ISKIBRIRQAN (1 JWAN)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi yach'akuqningunamanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta yach'ananchiq San Jwambaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay kartataqa? Manam allitaqa yach'anchiqchu, piru kinsapch'i iskibrirqanqa Jisukristupi kriyiqkuna tukuy partipi tiyaqkunapaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jwan ancha byijituna kaptinqam, wakin runakuna Jisukristupi kriyiqkunawan tandakaqllapa. Piru paykunaqam llullata yach'achikuqllapa kayshina: “Noqanchiqkunapa kwirpunchiqqam ancha uchayuqkuna. Chaymi Dyuspa Churin Jisukristuqa mana kwirpuyuchu karqan”, nishpa. Chaymi Jwan chay mana baliq duktrinapaq yach'ashpa, kay kartataqa iskibrirqan, Jisukristupi kriyiqkuna chay llullakuqkunata ama kriyinanbaqllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Jwanqam kayshina iskibrirqanqa: “Noqa kikiymi rikashqa kani, uyashqa kani Jisukristutaqa. Chaymi mana nimata llullakushpachu, allip kaqtalla niykil-lapa Jisukristu yach'achikushqandaqa”, nishpa. Jwanqam kay kartapiqa yach'achikurqambis, kuyanakunanchiq suqwan suqwan.

1 Jn 1.1-4 niwanchiqllapa, Jwan kikinmi Jisukristuta rikarqan. Chaymi iskibrirqan, Jisukristupi kriyinananchiq.

1 Jn 1.5-2.17 yach'achiwanchiq, Dyuspi kriyiqkunaga kawsanqa, ama uchakunata rurashpachu. Piru uchata rurashpallapaqar, Dyusman mañakushunllapa pirdunawananchiq. Kriyiq masinchiqkunatar kuyashunllapa. Kay pachapa imangunataqar ama munashunchu.

1 Jn 2.18-29 niwanchiq, mayqan runa Jisukristupa llullakunata yach'achikuptinga, ama kriyishunllapachu.

1 Jn 3.1-24 niwanchiq, Dyuspa wambrangunam kanchiq. Chayri kuyanakushun suqwan suqwan.

1 Jn 4.1-6 niwanchiq, mayqan runa yach'achikuptinga, allita intyindishun: “¿Rimaykanchu Dyus munashqanda ichu dyablu munashqanda?”, nishpa.

1 Jn 4.7-5.12 yach'achiwanchiq, Dyusmi yanapawanchiq kuyanaku-nanchiq. Chaqa mayqan runa, warmi kuyakushpaqam, allipta Dyuspi kriyiqkuna.

1 Jn 5.13-21 niwanchiq, Tayta Dyuspa Churin Jisukristupi yuyakushpam, yach'ananchiq; Tukuy tyimpum Dyuswan rinchiqllapa kawsaq. Dyusmi mañashqanchiqta uyawaqninchiq, rin qowaqninchiq, nishpa.

Jisukristum kawsachiwanchiqllapa

¹ Kay kartatam iskibriykillapa, yach'anayki suq ancha allin Rimaq-paq. Manaraq kay mundu kaptinmi, chay Rimaqqa karqanna. Chay-mandaqam payqa noqaykunawan purirqan. Chaymi paytaqa uyashqal-lapa kani kikiy rinriyllapawan. Rikashqallapa kani kikiy ñawiyllapawan. Kikiy makiyllapawanmi paytaqa llamkarqayllapa. Chay Rimaqgam yana-pawanchiq, tukuy tyimpu kawsananchiq. (Paymi Jisukristu.) ² Payqam Tayta Dyuspa pullan karqan. Chaymandaqam Dyusmanda shamushpaqa, noqaykunawan purirqan. Payta riqsishpam, tistigunguna kanillapa. Paymi

washawanchiq, tukuy tyimpu kawsananchiq. Chaymi pay rurashqanda parlachiykillapa. ³ Chayraykum rikashqayllapata, uyashqayllapata niykil-lapa, qamkunapis noqaykunawan suq yuyayniyuqla kanaykillapa. Chaqa Jisukristupi kriyishpam, noqaykunaqa Tayta Dyuswan, Churin Jisukris-tuwambis allipta suq yuyayniyuqla kanillapa. ⁴ Chaymi kay kartata iskib-riykillapa, tukuy shunqoykiwan kushikunaykillapa.

Tayta Dyusmi michashina

⁵ Jisukristu kay niwashqandam qamkunataqa yach'achiyki. Paymi ni-washqallapa: “Tayta Dyusqam mana nima uchayuqchu. Chaymi paypiqa mana kanchu tutayaqqa. Ashwan ancha allin kashpam, rupayshina ancha achikchakun”, nishpa.

⁶ Chayri uchakunata rurashpaqa, ama nishunllapachu: “Dyustam riqsini. Paywanmi purini”, nishpaqa. Chayshina nishpaqam, llullakuykanchiq. Chaqa Dyus niwashqanchiqtaqam mana kasuykanchiqchu. ⁷ Piru Dyusshina allitalla rurashpa, achikpishina kawsaptinchiqqam, suq yuyayniyuqla kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawanchiq, Churin Jisukristu yawarninda noqanchiqkunapaq ich'ashqanrayku.

⁸ Piru “Manam noqaqa uchayuqchu kani” nishpaqam, noqanchiqlla ingañakaykanchiq. Chaqa chayshina nishpaqam, ancha llullakuykanchiq.

⁹ Piru mana nimata pakashpachu, Dyusman mañakuptinchiqqam, uchanchiqkunata pirdunawananchiq, payqam mañashqanchiqta rin ruraq. Chaqa ancha allin, ancha kumplidu kashpam, yumbay uchanchiqmanda rin pirdunawaqinchiq, ama nima uchayuqna kananchiqllapa. ¹⁰ Piru “Manam nima uchayuqchu kani” nishpaqam, Dyustaqa riqsiykanchiqllapa llullakuqtashina. Chaqa payqam niwashqa kanchiq: “Uchayuqmi kangillapa”, nishpa. Piru manam kriyinchiqllapachu.

2

Jisukristum allin abugadunchiq

¹ Qamkunam kuyashqay wambraykunashina kangillapa. Chaymi kay kartata iskibriykillapa kunashushpa, ama nima uchata ruranaykillapa. Piru mayqanninchiq uchata ruraptinchiqqam, Tayta Dyuspa ñawpambi kan suq ancha allin abugadunchiq, faburninchiqta rimanambaq. Paymi ancha allin Jisukristu. ² Chaqa Jisukristuqam wañurqan uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Piru manam noqanchiqpaqllachu wañurqanqa. Ashwanmi wañurqanqa munashpa washayta yumbay runakunata, warmikunata.

³ Tayta Dyus kamachikushqanda kasushpaqam yach'anchiqna: Allip-tam shunqoypi payta riqsini, nishpa. ⁴ Piru chay mayqan niq: “Noqam shunqoypi Dyusta riqsini”, nishpa, piru Dyus kamachikushqanda mana kasushpaqam llullakuykan. Manam alliptachu rimaykan. ⁵ Piru Dyusta kasuqkunaqam allipta tukuy shunqonwan payta kuyanllapa. Chayshinam yach'anchiq: Dyuspa wambrannam kanchiq, nishpa.

⁶ Piru mayqan niqqam: “Noqam Tayta Dyuspa wambran kani” nishpaqa, Jisukristushinalla kawsanqallapa.

Kay kamachikushqandar kasushunllapa

⁷ Masitakuna, manam iskibriykichu mushuq kamachikushqayta. Chaqa Jisukristupi kriyishqayki diyamandapacham Dyus kamachikushqanda yach'akushqallapa kangi. Chay kamachikushqandam iskibriykillapa. ⁸ Piru kananqam kay allip kaqtapis iskibriykillapa, mas allita intyindinaykillapa chay yach'akushqaykita. Chaqa Jisukristum Dyus kamachikushqanda

rurashqa. Chaymi qamkunapis allitana rurashpaqa, manana tutayaqpishinachu puriykangillapa. Ashwanmi kananqa qamkunapa bidaykipiqa Tayta Dyusna achikchakuykan.

⁹ Piru chay mayqan niq: “Dyuswannam achikpishina kawsaykani” nishpa, piru runa masinda ch’iqnishpaqam, uchangunapilla kawsaykan. Chaymi tutayaqpishina puriykan. ¹⁰ Piru mayqan runa masinda kuyaqqam Dyuswanna achikpishina puriykan. Chaymi dyabluqa manana atinchu ishkichiyta, uchata ruranambaqqa. ¹¹ Piru chay runa masinda ch’iqniqqam uchantryku tutayaqpishina kawsaykan. Manchu suq sarkuqa mana yach’anchu: Maytam riykani, nishpaqa. Chayshinallam chay uchayuqkunapis tutayaqpishina puriykanllapa suq sarkushina.

¹² Kriyiq masitakuna, qamkunam wambraykunashina kangillapa. Chaqa Tayta Dyusmi uchaykikunamanda pirdunashushqa, Jisukristu wañushqanrayku. Chaymi kay kartata ishibriykillapa. ¹³⁻¹⁴ Wakinnikiqam taytakuna kangillapa. Qamkunaqam Jisukristupi kriyishqallapa kangi. Payqam manaraq nimapis kaptin, kashqana. Chaymi paypi kriyishqaykirayku, ishibriykillapa kay kartata. Qamkuna wambra runakunamambis ishibriyki. Chaqa qamkunaqam jwirti kashpa, Tayta Dyus nishqanda tukuy shunqo kriyishpa, dyabluta binsishqallapa kangi. Chaymi qamkunatapis ishibriyki kay kartata. Qamkuna wambrakunamambis ishibriyki, Tayta Dyuspi kriyishqaykirayku. [Nuta: Achka yach’ayniyuqkunam yuyanllapa: Chay “taytakunam” munan niyta, Dyuspaq yach’achikuqkuna; chay “wambra runakunam” munan niyta, chay yach’achikuqkuna yanapakuqninguna; chay “wambrakunam” munan niyta, Jisuspi yumbay kriyiqkuna, nishpa.]

¹⁵ Amar munayllapachu kay munduta ni kusasningunata. Chaqa mayqan ancha munaq kay mundupi kaq kusaskunataqam mana kuyancho Tayta Dyustaga. ¹⁶ Kay mundupi achka tiyaqkunam kwirpun munashqandalla ruranllapa. Wakinqam imakunata rikashpaqa, ancha munanllapa. Wakinqam ashla imayuq kashpa ichu ashla imata yach’ashpaqa, ancha alabakanllapa. Chay laya yuyaykunaqam mana shamunchu Dyusmandaqqa. Ashwanmi shamun uchayuq runakunamanda. ¹⁷ Kay munduqam tukuy imandin, runakuna munashqambis ushyakaykanna. Limpunam rin chingaq. Piru noqanchiqkuna Dyus munashqanda rurashpaqam, tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq.

Jisukristupa kuntrangunam shamushqa

¹⁸ Ijitukuna, kay pachaqam rin ushyacaq. Chay diyaqam ch’ayamuykanna. Manchu qamkunaqa uyashqa kangi: “Rinmi kaq Jisukristuta kuntraq”, nishpa. Allibmi chayqa. Kanangam achka kuntraqkunana kan. Ch’iqninllapam Jisukristuta. Chaymi yach’anchiq: Kay munduqam rinna ushyacaq, nishpa. ¹⁹ Chay kuntraqkunaqam yumbay noqanchiqmanda akrakashqa. Chaqa paykunaqam yanqa kriyiq tukushpa, pullanchiq kashqallapa karqan. Piru Jisukristupi allipta kriyishpaqach’i, kanangaman pullanchiq kanandallapa. Piru paykuna noqanchiqmanda akrakaptinnam, yach’anchiqllapa: Jisukristupiqam mana alliptachu kriyishqallapa, nishpa.

²⁰ Piru Jisukristum qamkunata qoshushqa Santu Ispiritunda. Chaymi yumbayniki yach’angillapa allip kashqanda. ²¹ Kinsapch’i yuyangillapa: Jwanqam ishibriykan yuyashpa: Manam yach’anllapachu Dyuspaq, nishpa. Manam chayshinachu. Chaqa qamkunaqam yach’angina Dyus nishqanda. Chaymi ishibriykillapa, qamkunata masta yanapashunay.

Chaqa yach'angillapanam: Tayta Dyus nishqanqam allip. Manam nima llullachu, nishpa.

²² Mayá, ¿pitaq chay llullakuqqa? Payqam nin: “Jisukristuqam mana Dyus Akrashqan Washadurchu”, nishpa. Chay laya rimaqkunaqam Jisukristuta kuntranllapa. Chaqa payta ñigashpaqam, Tayta Dyustapis ñigaykanllapa.

²³ Chaymi Jisukristuta ñigaqkunaqa mana Tayta Dyuswanchu. Piru Jisukristupi kriyiqkunaqam Taytanchiq Dyuswambis.

²⁴ Chaymi niykillapa: Allitar yuyayllapa Dyus nishqanda. Chaqa Jisukristupi kriyishqayki diyamandapacham allita yach'akushqallapa kangí pay nishqanda. Chayta allita yuyashpaqam, ringillapa kawsaq Jisukristuwan, Tayta Dyuswambis. ²⁵ Chaqa Jisukristuqam ufrisiwashqa kanchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa.

²⁶ Chaymi kay kartata qamkunaman ishibriyki, allita yach'anaykillapa, chay llullakuqkuna ama ingañashunanllapa. ²⁷ Piru Jisukristum Santu Ispir-itunda qoshushqallapa, qamkunapi tiyanambaq. Chaymi manana nisis-aryuchu, ni pipis suq laya duktrinata qamkunata yach'achishunan. Chaqa chay Santu Ispiritunmi tukuy ima allip kaqta qamkunata yach'achishungi; manam llullakunatachu. Chayri chay Santu Ispiritu nishushqanda kashushpa, Jisukristupi allita kriyishpa kawsayllapa.

²⁸ Chayri kananqa ijitukuna, Jisukristumanda amana akrakashunllapachu. Ashwanri paypina yuyakushpa kawsashun, pay shamuptin, kushikushpa shuyananchiq, ama nimata manchashpachu. ²⁹ Chaqa qamkunaqam yach'angillapa: Dyusmi ancha allin, nishpa. Chaymi chay mayqan allita rurashpa kawsaqqam Dyuspa wambranguna.

3

Dyuspa wambrangunam kanchiq

¹ ¡Yuyayllapa, Tayta Dyusqa anchallana kuyawanchiqllapa! Chaqa kikin wambrangunapaqmi rigsiwanchiqllapa. Allibmi paypa wambranguna kanchiqllapa. Chaymi Dyuspi mana kriyiqkuna mana yach'anllapachu: ¿Ima laya runakunataq Jisukristupi chay kriyiqkunaqa? nishpa. Chaqa Dyusta mana rigsinllapachu yuyayningunapi. ² Kuyashqay masitakuna, kananqam Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. Piru manaraqmi yach'anchiqchu: ¿Imashinaraq rinchiqllapa kaq? nishpaqa. Piru kaytaqam yach'anchiqna: Jisukristu shamuptinmi, payta rikaptinchiq, Tayta Dyus rin kambyawaqñinchiq, Jisukristushina kananchiqllapa, nishpa. ³ Chaymi yumbayninchiq Jisukristuta munashpa rikayta, uchanchiqkunata dijaykanchiqllapa, Jisukristushina limpyu shunqoyuq kananchiqllapa.

⁴ Piru uchata ruraqkunam mana kasuykanchu Dyus kamachikushqandaqa. ⁵ Kanan qamkunaqam yach'angina: Jisukristu mana nima uchayuy kashpam, kay pachaman shamurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiq, nishpa. ⁶ Chaymi Jisukristupi kriyiqkunaqa manana kawsanchiqllapachu uchakunata rurashpaqa. Piru chay uchata ruraqkunaqam Jisukristupi mana alliqaq kriyinllapachu, ni rigsinllapachu paytaqa shunqonllapapi.

⁷ Chayri ijitukuna, amakish dijakangillapachu, ni pipis ingañashunanqa. Chaqa allita rurashpa kawsaqqam allin runana. Paymi Jisukristushina shumagtana kawsaykan. ⁸ Piru uchata rurashpa kawsaqqunaqam dyablupa wambranguna. Chaqa Tayta Dyus wichukushqan diyamandapacham dyablupa uchata rurashpalla kawsan. Chaymi Dyuspa Churin Jisukristu shamurqan chingachiq dyablu chay mana alli rurashqanda.

⁹ Dyusqam washawashqa kanchiq, wambranguna kananchiqllapa. Chaymi Santu Ispiritun shunqonchiqpi tiyaptin, manana atinchiqchu kawsayta uchakunata rurashpa. ¹⁰ Ancha riqsiypaqllam Dyuspa wambranguna, dyablupa wambrangunaqa. Chaqa chay dyablupa wambrangunaqam mana allikunata rurashpa kawsanllapa. Kanan runa masindapismi mana kuyanllapachu.

Kuyanakushunllapa suqwan suqwan

¹¹ Chaqa Dyusmi kamachiwanchiq, kuyanakunanchiq suqwan suqwan. Chaytaqam unaymandapacha uyashqallapa kangi. ¹² Chayri ama chay unay Kayinshinaqa kashunllapachu. Paymi dyablupa karqan. Chaymi masanda wanchirqan. Mayá, ¿imapaqtaq masandaqa wanchirqanqa? Chaqa chay Kayinmi mana allikunata rurashpa kawsaq. Chay masan Abilqam allikunata rurashpa kawsaq. Chaymi chay Kayinqa imbidyashpa, masan Abilta wanchirqan.

¹³ Kuyashqay masitakuna, Jisukristupi mana kriyiqkuna ch'iqnishuptinllapaqa, ama yuyayllapachu: ¿Imapaqraq ch'iqniwan? nishpaqa. ¹⁴ Chaqa noqanchiqpismi Dyuspi manaraq kriyishpa, chingananchiq karqanchiqllapa. Piru kananqam suqwan suqwan kuyanakunanchiq. Chaymi yach'anchiqllapa: Mushuq bidamannam yaykushqa kani, nishpa. Piru suqkunata mana kuyaqkunaqam wañushqashinaraq. ¹⁵ Chaymi suqkunata ch'iqniqkunaga rinllapa chingaq. Chaqa Dyuspaqam paykunaga suq matansyirushina. Kanan qamkunagaqam yach'angi: Mayqan matansyiru kashpaqam, mana rinchu washakaq, tukuy tyimpu Dyuswan kawsanambaq, nishpa. ¹⁶ Piru Jisukristum yach'achiwanchiq imashina kuyanakunanchiq. Chaqa paymi kuyawaqunichiq wañurqan washawananchiq. Chaymi noqanchiqkunapis kriyiq masinchiqkunata kuyashpa, listu kashunllapa wañunanchiq, paykunata washananchiq. ¹⁷ Piru mayqanninchiq kriyiq masinchiqta mana nimayuqta rikashpa, mana yanapashpa imanchiqwanqam, mana nimatapis Tayta Dyustaga kuyaykanchiqchu. ¹⁸ Kuyashqay wambrakuna, amar shiminchiqwanllaqa kuyashunchu runa masinchiqkunataqa. Ashwanri allipta kuyashpa, paykunata yanapashunllapa.

Allitar rurashun, ama penqakunanchiq

¹⁹ Chayshina kuyanakushpaqam yach'anchiqna: Dyuspa allip wambranmi kani, nishpa. Chaymi paypa ñawpanman ch'ayashpaqa, manana rinchiqllapachu penqakuq. ²⁰ Chaqa mana allita rurashpaqam, das syintinchiq shunqonchiqpi: Ama chaytaqa ruranytachu, nishpa. Piru Tayta Dyusqam noqanchiqmanda mas pwidiq kashpa, masta yach'an. Chaymi payqa tukuy ima rurashqanchiqta yach'ashpapis, atin pirdunawayninchiqta. ²¹ Chaymi kuyashqay masitakuna, allita kawsashpaqa, shunqonchiqpi manana nimata syintishpachu, atinchiqna kushikuyta Dyuspa ñawpambi. ²² Chaqa Dyus kamachikushqanda kasushpa, pay munashqanda ruraptinchiqmi, mañakushqanchiqta rin qowaquninchiq. ²³ Paymi kamachiwashqa kanchiq, Churin Jisukristupi kriyinanichiqllapa, suqwan suqwan kuyanakunanchiq, pay niwashqanchiqshina. ²⁴ Chaymi Dyus kamachikushqanda kasuqkunaga paywana kawsanichiqllapa. Kanan Dyuspismi shunqonchiqpi kawsan. Mayá, ¿imashinam yach'anchiq? Tayta Dyusmi noqanchiqpi kawsan, nishpaqa? Chaytaqam yach'anchiq, Santu Ispiritunda qowaptinchiq.

4

¿Pim Dyuspa Santu Ispiritunwan, pim dyabluwan?

1 Kuyashqay masitakuna, kay mundupiqam Dyuspaq achka rimaq tukuqkuna puriykanllapa: “Dyus niwashqandam rimani” nishpa. Amakish dijakangillapachu ingañashunambaq. Ashwanri paykunataqa allita mallipayllapa yach'anayki: ¿Allipchu Dyuspa Santu Ispiritunwan ichu mana? nishpa. 2 Kayshinam atingillapa riqsiyta: Kay runam Dyuspa Santu Ispiritunwan, nishpa. Dyuspa Ispiritunwan puriqkunaqam ninqallapa: “Siñurninchiq Jisukristum Dyusmanda shamushpa, kay mundupi nasirqan noqanchiqshina kwirpuyuq”, nishpa. 3 Piru mayqan rimaq: “Jisukristuqam mana kwirpuyuqchu shamushqa”, nishpaqam, mana Dyuspa Santu Ispiritunwanchu. Chaykunaqam dyablupa ispiritunwan. Chaqa chay dyabluqam Jisukristuta kuntran. Qamkunaqam uyashqa kangi: “Chay dyablupa ispiritunmi rin shamuq” nishpa. Chayqam allip kashqa. Kananqam allipta kay mundupina puriykan.

4 Ijitukuna, qamkunaqam Dyuspa wambranguna kangillapa. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqam qamkunapi tiyan. Payqam mas pudirniyuq chay llullakuqkunapa ispiritunmandaqa. Chaymi qamkunaqa binsishqallapa kangi kay mundupi llullakuqkunata. 5 Chay llullakuqkunaqam kay mundupa imangunapi yuyakushpalla rimanllapa. Chaymi Dyuspi mana kriyiqkunaqa paykunata ancha allita uyanllapa. 6 Piru noqanchiqkunaqam Dyuspa wambranguna kanchiqllapa. Chaymi yach'achikuqptinchiq, Dyusta kasuqkunaqa ancha allita kasuwanchiq. Piru dyablupa kaqkunaqam mana munanllapachu kasuwayninchiqta. Chayshinam atinchiq riqsiyta: Mayqanmi Dyuspa wambran kashpa, allip kaqta riman; mayqanmi dyablupa wambran kashpa, llullakun, nishpa.

Tayta Dyusmi yumbayta kuyawanchiq

7 Kuyashqay masitakuna, Dyusmi ancha kuyawanchiq. Chayri noqanchiqkunapis suqwan suqwan allita kuyanakashun. Chayshina yumbaywan kuyanakashpaqam, Dyuspa wambranguna kanchiqllapa. Paytaqam shunqonchiqpi allita riqsinchiq. 8 Tayta Dyusqam ancha kuyakun. Chaymi mana kuyakuqkunaqa mana paypa wambrangunachu. Chaqa shunqombiqam mana paytaqa riqsinllapachu. 9 Tayta Dyusmi suq Churiyuqlla kashpapis, chay Churinda kach'amurqan kay munduman, uchanchiqrayku wañunambaq, Dyuswan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. Chaymi yach'anchiq: Dyusmi ancha kuyawanchiq, nishpa. 10 Chaqa manam noqanchiqkunachu Dyusta puntata kuyashqachu kanchiq. Ashwanmi Dyusqa noqanchiqkunata puntata kuyawashqa kanchiq. Chaymi kach'amurqan Churin Jisukristuta kay pachaman, wañushpa, uchanchiqkunamanda pirdunawananchiq.

11 Chayri kuyashqay masitakuna, chayshina Tayta Dyus ancha kuyawaptinchiqqa, noqanchiqkunapis suqwan suqwan kuyanakashun. 12 Manam pipis Tayta Dyustaqa rikashqachu. Piru kuyanakuqptinchiq suqwan, suqwanqam, Dyuspa Santu Ispiritun shunqonchiqpi tiyashpa yanapawanchiq, mas allita kuyanakananchiq. 13 Chaqa Santu Ispiritunda qowaptinchiqmi, yach'anchiqllapa: Dyuswannam allipta kaykanchiq. Paypismi allipta noqanchiqwan, nishpa. 14 Noqaykuna kikiymi rikashqallapa kani Dyuspa Churindaqa. Chaymi tistigunguna kashpa, allipta niykillapa: Dyusmi Churinda kay munduman kach'amurqan, yumbayta washawananchiq. 15 Kanan mayqan yuyakuqmi: “Jisukristuqam Dyuspa Churin” nishpa, payqam Tayta Dyuswan. Dyuspismi paywan.

¹⁶ Kanan yach'anchiqmi: Dyusmi ancha kuyawanchiq. Chaqa paymir ancha kuyakuqqa. Chaymi yumbay allita kuyakuqqa Dyuswana. Dyuspismi paykunawanna. ¹⁷ Chayshinam noqanchiqkunaqa kay mundupi kawsashpaqa, yach'akuykanchiq Jisukristushina kuyanakushpa kawsayta. Chaymi jwisyu diya ch'ayamuptinqa, mana manchashpachu rinchiqlapa kushikuq.

¹⁸ Chaqa noqanchiqkuna Tayta Dyuswan kuyanakushpaqam, manana manchanchiqchu: Paych'i rin kastigawaq, nishpaqa. Piru chay kastiguta shayaqkunaqam ancha manchashpa, llakishpa kawsaykanllapa. Chaymi chay manchaqkunaqa manaraq allitaqa yach'akushqachu kuyanakuyta.

¹⁹ Tayta Dyusmi puntata noqanchiqkunata kuyawashqa kanchiq. Chaymi noqanchiqkunapis paytaqa kuyanchiqllapa. ²⁰ Piru chay mayqan rimaq: "Noqagam Dyusta kuyani" nishpa, piru runa masinda ch'iqnishpaqam, llullakuykan. Chaqa runa masinda rikashpa mana kuyaqqam mana Dyustaqa atinmanchu kuyayta mana rikashpaqa. ²¹ Chaymi Jisukristuqa kayshina kamachiwashqa kanchiq: "Dyusta kuyaqkunaqar runa masingunatapisi kuyanqallapa", nishpa.

5

Dyuspir allita yuyakushunllapa, ama uchayukunashina kawsananchiq

¹ Dyuspa yumbay lijitimu wambrangunaqam kriyinchiqllapa: Jisukristum Dyus Akrashqan Washadur, nishpa. Chayri Tayta Dyusta allipta kuyashpaqa, wambrangunatapisi kuyashun. ² Chayshina Dyusta kuyashpa, kamachikushqanda kasushpaqam, yach'anchiqna: Dyuspa wambrangunatapismi kuyaykanchiq, nishpa. ³ Chaymi Dyusta kuyashpaqa, kamachikushqanda kasunchiqllapa. Kanan chay kamachikushqanqam mana trabajuschu kasunanchiqqa. ⁴ Chaqa Dyuspa wambranguna kashpa, paypi kriyishpaqam, binsinchiq kay mundupi tiyaqkunapa mana baliq yuyayningunata. ⁵ Atinanchiq binsiytaqam ancha allita kriyishunllapa: Siñurninchiq Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa.

Kaykunam yach'achiwanchiq Jisukristupaq

⁶ Kimsa tistigu layakunam yach'achiwashqa kanchiq: Jisukristum syilumanda shamurqan, nishpa. Puntata Jisukristu yakupi shutikuptinmi, suq tistigushina karqan. Chaymandaqam kruspi wañushpa, yawarninda ich'apin, suq tistigushina karqan. Dyuspa Santu Ispiritumbismi Jisukristupaq faburninda rimarqan. Chay Santu Ispiritumbismi mana llullakuq tistigu karqan. ⁷ Jisukristupaqqam „syilupipis, kimsa tistigukuna kan. „Suqmi Tayta Dyus. „Suqqam Jisukristu kikin. „Suqqam Dyuspa Santu Ispiritun. Chay tistigukunaqam kimsa kashpapis suqlla. ⁸ Chay nishushqayshinam kay pachapipis kimsa tistigu layakuna yach'achiwanchiq Jisukristupaq. „Suqmi Dyuspa Santu Ispiritun, suqqam chay shutikushqan yaku, suqqam kruspi ich'ashqan yawarnin. Chay kimsandinmi suq yuyaytalla Jisukristupaq yach'achiwanchiq. ⁹ Chaqa allin runakuna niwashqanchiqtam kriyinchiqllapa, ¿manachu? Piru Dyus niwaptinchiq Churin Jisukristupaqqa, masta kriyishunllapa. Chaqa Dyusqam mas allin tistigu chay allin runakunamandaqa. ¹⁰ Jisukristupi kriyiqkunaqam tukuy shunqo yuyakunchiq: Allibmi Jisukristuqa Dyuspa Churin, nishpa. Piru suq runa Jisukristupi mana kriyishpaqam, Tayta Dyuspipis mana kriyinchu. Chaqa Tayta Dyus Churin Jisukristupaq nishqandaqam mana kriyinchu. Chaymi Tayta Dyuspaq alabis niykan: "Yanqam llullakun" nishpa. ¹¹ Chaqa Dyusqam niwashqa kanchiq Churimbaq: "Churiy wañushqanraykum rini washashuqllapa, tukuy

tyimpu noqawan kawsanaykillapa”, nishpa. ¹² Chaymi Dyuspa Churimbi kriyishpaqam, tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq. Piru Dyuspa Churimbi mana kriyishpaqam, mana tukuy tyimpu rinchiqllapachu kawsaq Dyuswanqa.

San Jwanmi kartanda ushyashpa, kayshina kriyiq masingunata kunarqan

¹³ Kay kartatam ishibriyki qamkuna Dyuspa Churimbi kriyiqkunaman, yach'anaykillapa: Dyuspa Churimba shutimbi kriyishpam, tukuy tyimpu Dyuswan rinchiqllapa kawsaq, nishpa.

¹⁴⁻¹⁵ Kananqam ancha yuyakunchiqllapa Dyuspi. Chaqa yach'anchiqmi: Dyus munashqanda mañakuptinchiqqam, payqa uyawaqninchiq, rin qowaqninchiq, nishpa.

¹⁶⁻¹⁷ Masitakuna, kanmi ishkay laya uchakuna. Suq layaqam runakunata dañachin wañunambaq. Suq layaqam dañachin, piru mana wañunambaqchu. Yumbay laya mana alli rurashqanmi uchakuna. Piru suq laya uchaqam runakunataqa ancha dañachin wañunanllapa. Chay wanchikuq uchapaqqam mana nimata niykillapachu. Piru chay suq laya uchata ruraqkunapaqmi niyki: Dyusmanri mañakuyllapa chay masaykikunata pirdunanambaq, nishpa. Qamkuna mañakuptikiqam, Dyusqa paykunata uchangunamanda rin pirdunaq.

¹⁸ Dyuspa wambrangunaqam manana kawsanchiqllapachu uchakunata rurashpaqa. Chaqa Jisukristuqam ancha allita noqanchiqtaqa kwidawanchiq, dyablu ama uchata rurachiwananchiq.

¹⁹ Chaymi yach'anchiqllapa: Dyuspa kanchiqllapa, nishpa. Piru Dyuspi yumbay mana kriyiqkunaqam dyablu kamachishqanda ruranllapa.

²⁰ Noqanchiqkunaqam yach'anchiq: Dyuspa Churinmi shamushqa, nishpa. Chaqa payqam yach'achiwashqa kanchiq, riqsinanchiq Tayta Dyusta shunqonchiqpi. Paymi allip Dyusqa. Kananmi Jisukristupi yuyakushpa kawsanchiqllapa. Chaqa paypismi allip Dyus kashpa yanapawanchiq, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

²¹ Chayri ijitukuna, kwidakayllapa, ama yuyakunayki yanqa amitu layakunapi. Chayshina kanqa. (Chaytallam ishibriykillapa.)

APUSTUL SAN JWANMI KAY SIGUNDA KARTATA ISKIBRIRIRQAN (2 JWAN)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi apustulninda manda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta yach'ananchiq San Jwambaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Wakin yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: Kay kartatam iskibrirqan suq kriyiq masin warmiman, tukuy ayllundinman. Piru wakingunaqam yuyanllapa: Kay kartataqam iskibrirqan suq ilgisyanan. Chaymi mana allitaqa yach'anchiqchu: Pikunammi iskibrirqan, nishpa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam iskibrirqan, Jisukristupi kriyiqkunata kunanambaq, kuyanakushpa kawsananllapa; llullata yach'achikuqkunamanda kwidakananllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 *Jn 1.1-6* niwanchiqllapa, allip kaqta kriyishpa, kuyanakushpa kawsanananchiq.

2 *Jn 1.7-11* niwanchiq, kanmi ancha achka llullata yach'achikuqkuna. Paykunaqam yach'achikun: “Dyuspa Churin Jisukristuqam mana kwirpuyuychu kay mundumanqa shamurqan”, nishpa. Chayri chay ingañakuqkuna mayqanninchiqman ch'ayawaptinchiqqa, ama pusa-dataqa qoshunllapachu.

2 *Jn 1.12-13* niwanchiq, Jwanmi yuyarqan chay kriyiq masingunata das rinan watukuq, nishpa.

Allip kaqta kriyishpa, kuyanakushun

¹⁻² Ancha rrispitashqa panisita, Tayta Dyusmi qamta, wambraykikunata akrashushqallapa, paypa wambranguna kanaykillapa. Chaymi qamkunaqa noqapa masaykunashina kangillapa. Chayraykum noqa yach'achikuq anyanu kashpa, kay kartata iskibrirykillapa chaypi yumbay tandacaq kriyiq masinchiqkunaman. Chaqa qamkunapismi noqaykunashina allip kaqta kriyishqallapa kangi. Chaymi noqaga kriyiq masinchiqkunawan allipta kuyaykillapa. Chaqa yumbayninchiqmi allip kaqta tukuy tyimpu rinchiqllapa kriyiq. ³ Chaymi mañakuni Tayta Dyusman, Churin Jisukristuwan tukuy imapi yanapashunan, ama manchashpa, ashwan kushikushpa, kuyanakushpa, allip kaqta kriyishpa, shumaqta kawsanaykillapa.

⁴ Wakin wambraykikunatam tarishqa kani allip kaqpi kriyishpa, kawsaykaqta. Paykunaqam Dyus kamachikushqanda kasushpa, shumaqta kawsaykanllapa. Chaymi ancha kushikuni. ⁵ Chayraykum kuyashqa panisita, kananqa qamkunata rrugaykillapa, noqaykunawan shumaqta kuyanakunanchiq. Manam mushuq yuyashqaytachu kamachiyykillapa. Chaytaqam unaymandapacha uyashqallapa kanchiq. ⁶ Chaqa Tayta Dyusmi kamachiwashqa kanchiq kuyanakunanchiq. Chaymi Dyusta allipta kuyashpa, mana shaykuq rinchiqllapa kasuq chay niwashqanchiqta.

Achka llullakuqkunam puriykan

⁷ Chaqa kay mundupiqam achka llullakuqkuna puriykanllapa. Kwidawkish qamkunata ingañashungiman. Chay llullakuqkunaqam mana munanllapachu kriyiyta: Jisukristuqam allip kwirpuyuychu runa kashpa, shamushqa kay munduman, nishpaqa. Chay layata yuyaqkunaqam

ingañakuq runakuna. Jisukristutam kuntranllapa. ⁸ ¡Kwidakayllapa! Qamkunaqam Dyuspaq allita yach'achikuykangi. Chay llullakuqkunata kasushpakish, mana ch'askingimanchu Dyusmanda yumban irinsyaykita. Amakish chayshinaqa kanqachu. Munanim Dyusmanda yumbay irinsyaykita ch'askinaykillapa.

⁹ Mayqan runa ichu warmi Jisukristu nishqanda dijaqqam manana Dyuswanchu. Piru Jisukristu nishqanda yach'achikuqqam Tayta Dyuswan, Jisukristuwambis. ¹⁰ Chay llullakuqkuna munaptin ch'ayashuyta, chay mana baliq duktrinanda yach'achikunanga, ama ch'ayachiylapachu wasikimanga ni "Dyus yanapashunqa" niyllapachu. ¹¹ Chaqa mayqan chayshina ch'ayachiqqam yanapaykan, masta ingañakunanllapa.

San Jwanmi kayshina kartanda ushyarqan

¹² Mastam munani willashuyta. Piru munanim shamuyta qamkunaman, chaypi parlashpa, masta kushikunanchiq. Chaymi mana munanichu kay kartapilla masta parlachishuyta.

¹³ Kaypi tiyaq kriyiq masinchiqkuna qamkunapa masaykikuna. Chaqa Tayta Dyusmi paykunatapis akrashqa, paypa wambranguna kanambaq. Chaymi kaypi tandakaqkunapis napaykushungillapa. Chayshinalla kanqa. (Chaytallam is kibriykillapa.)

APUSTUL SAN JWANMI KAY TIRSIRA KARTATA ISKIBRIRIRQAN (3 JWAN)

¿Pitaq **kargan San Jwanga?** San Jwanqam Jisukristupa dusi apustulninda manda suqnin kargan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta yach'ananchiq San Jwambaq.

¿Pipaqmi **iskibirirgan kay librutaqa?** Jwanqam iskibirirgan kay kartataqa kriyiq masin Gayupaq. Gayuqam Jisukristupaq yach'achikuqkunata yanaparqan, pusadata, mikunata qoshpa.

¿Imaraykum **iskibirirgan kay librutaqa?** Jwanqam kay kartataqa iskibirirgan kuyashqa kriyiq masin Gayuta alabashpa, kunashpa, animachishpa, kriyiq masingunata mana shaykuq yanapanambaq.

¿Imapaqmi **yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?**

³ *Jn 1.1-8* niwanchiqllapa, chay runa Gayum suqkunata yanapashpa, ancha shumaqta kawsashqambaq.

³ *Jn 1.9-11* niwanchiq, suq runa Diwtrifis shutiqmi mana yanaparqanchu payman shamuy kriyiq masingunata. Kanan San Jwamba washandam rimarqan. Niwanchiqpis ama chay Diwtrifisshinaqa kananchiqllapa.

³ *Jn 1.12* niwanchiq, suq ancha allin runa Demetruqaq.

³ *Jn 1.13-14* niwanchiq, Jwanmi ancha munarqan das shamuyta, Gayuta watukuq, nishpa.

San Jwanmi alabarqan Gayuta

¹ Kuyashqay kriyiq masita Gayu, noqa yach'achikuq ansyayu kashpam, kay kartitata iskibriyki. Chaqa alliptam kuyayki.

² Kuyashqay masita, yach'anim, ancha allitash kawsaykangi Tayta Dyuswan, nishpa. Chaymi ancha mañakuni, allilla kashpa, ancha kushikushpa kawsanayki. ³ Wakin kriyiq masinchiqkunam ch'ayamushpa, niwarqan: Chay Gayum Siñurninchiqta ancha allita kuyashpa, kasun. Allip kaqpi kriyishpam, shumaqta kawsan, nishpa. Chayshina niwaptinmi, ancha kushikushqa kani. ⁴ Qamkunaqa noqa yach'achishuptiy Dyuspi kriyishpaqam, wambraykunashina kangillapa. Kanan tukuy imamandam masta kushikuni yach'ashpa: Yumbay wambrayshina kaqkunam Dyusta kasushpa, allip kaqpi kriyishpa, kawsaykanllapa, nishpa.

⁵ Kuyashqay kriyiq masita, imapipis yanapashpa kriyiq masinchiqkunataqam, ancha allita ruraykangi. Chay karumanda shamuy kriyiq masinchiqkunata yanapashpaqam, mas allita ruraykangi. ⁶ Chay yanapashgaykikunaqam tandakaq kriyiq masinchiqkunapa ñawpambi parlashqallapa: Chay masanchiq Gayum noqaykunata kayshina ancha kuyawashqa, nishpa. Ancha allitach'i rurangiman masita, chay shamuykunata imawambis yanapashpa, ñanda rinambaqqa. Chayshina yanapaptikim, Dyusninchiqqa ancha kushikun. ⁷ Chaqa chay kriyiq masinchiqkunam Jisukristu nishqanda yach'achikushpa puriykanllapa. Chaymi paykunapa iman faltaptinga, kriyiq masinchiqkunamandalla imatapis ch'askinllapa. Manam ch'askinllapachu chay mana kriyiqkunamandaqa. ⁸ Chayraykur noqanchiqpis paykunata yanapashun, paykunawan pulla Dyusta sirbinanchiq, allip kaqta yach'achikushpa.

Diyutrifismi mana allikunata rurarqan

⁹ Kach'amushqam kani suq kartata qamkunaman. Piru chay runa Diyutrifismi munashpa kamachiyta kriyiq masinchiqkunata, mana munanchu kasuwayta. ¹⁰ Chaymi payqa llullakushpa, yanqakunata noqapaqqa riman. Manam kuntintakanchu yanqakunata rimashpapis. Ashwambam mana ch'ayachinchu qamkunaman shamuqkunata. Ashwambam chay suq kriyiq masinchiqkunatapis kamachin, ama ch'ayachinanllapa. Mayqan ch'ayachiqtqaqam qatin tandakashqan kriyiq masinchiqkunamanda. Chaymi shamushpa, chay Diyutrifistaqa qaqllambi rini anyaq.

¹¹ Kuyashqay masita, ama kawsaychu chay mana allin runakunashinaqa. Ashwanri kawsay chay allin runakunashina. Chaqa allin runakunaqam Dyuspa wambranguna. Piru chay mana allita ruraqkunaqam Dyustaqa mana riqsinllapachu shunqombiqa.

Demetrum allita rurarqan

¹² Masanchiq Demetruqam mana chay malukunashinachu. Payqam ancha allita kawsan. Yumbaymi paypaqqa ninllapa: "Ancha allinmi" nishpa. Chay nishqangunaqam allip. Noqaykunapismi tistigu kashpa niykillapa: "Payqam ancha allin masanchiq", nishpa. Chaqa qamqam yach'angi: Manam nunka llullataqa rimanillapachu, nishpa.

Kayshinam ushyakan kay karta

¹³⁻¹⁴ Mastam munani willashuyta. Lukismi yuyani shamuyta watukushuq. Chaymi chaypina parlashun. Chayraykum kay kartapi mana munanichu masta willashuyta.

¹⁵ Mayá, Dyus yanapashunqa, shumaqta kawsanaykillapa. Kaymanda yumbay kriyiq masinchiqkunapis qamkunata napaykushungi. Noqapa shutiypir napaykuy yumbay yanasuykunata (yanasaykunata). Chayshina kanqa. (Chaytallam ishibriykillapa.)

APUSTUL SAN JUDASMI KAY KARTATA ISKIBRIRQAN (JUDAS)

¿Pitaq karqan San Judas? Kinsapch'i kay Judasqa Jisukristupa, Santyagupa masan karqan. (Chay Santyagullam Jakubupis shutirqan.) (Liyishunllapa San Matiyu 13.55.) Payqam mana chay Judas Iskaryutichu karqan. Ashwanmi Jisuspi ancha allita kriyiq karqan.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Iskibrirqanqam Jisukristupi yumbay kriyiqkunaman.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay tyimpupiqam achka llullata yach'achikuqkuna karqan. Suqkunatam yach'achirqanllapa, uchata rurashpa kawsananllapa. Chaymi Judasqa kriyiq masingunata kay kartapiqa kunarqan, chay llullata yach'achikuqkunamanda kwidakashpa, ama Jisukristumanda akrakananllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Jud 1.1-2 niwanchiqllapa, Judasmi Dyuspi kriyiqkunaman kay kartata iskibrishqambaq.

Jud 1.3-16 niwanchiq, kwidashunri yumbay llullakuqmanda. Chaqa paykunaqam kayshina ninllapa: "Dyusqam ancha allin. Chaymi mana allita ruraptinchiqpis, mana rinchu kastigawaqninchiq. Chayri munashqanchiqta rurashunllapa", nishpa. Piru Dyusmi paykunata ancha rin kastigaq.

Jud 1.17-23 niwanchiq, ama Dyusmanda akrakananchiq, shaykuq kriyiqkunata animachinanchiq, Dyuspi tukuy shungo kriyirinanllapa.

Jud 1.24-25 niwanchiq, ancha pudirniyuq Tayta Dyusninchiqta alabananchiq, washawashqanchiqrayku, nishpa.

San Judasmi iskibrirqan Dyus akrashqangunata

¹ Kuyashqay masitakuna, noqam Jakubupa masan Judas kani.

Jisukristupa kriyadunmi kani. Chaymi kay kartata iskibrirykillapa gamkuna Dyuspi kriyiqkunaman. Chaqa gamkunatam Taytanchiq Dyusqa akrashushqa, paypa wambranguna kanaykillapa. Chaymi Jisukristupi yuyakuptikillapa, payqa allita kwidashungillapa. ² Tayta Dyusmanmi mañakuni, ancha llakipashushpa, kuyashushpa, gamkunata yanapashunambaq, shumaqta kawsanaykillapa.

Kwidakashunri llullakuqkunamanda

³⁻⁴ Kuyashqay masitakuna, ancham munarqani gamkunata yuyachishuyta Tayta Dyus washawashqanchiqpaq. Lukismi yach'ashqa kani: Llullakuqkunash shamushqa gamkunaman ingañashuq, nishpa. Chaymi iskibrirykillapa rrugashushpa Dyus nishqandalla gamkuna yach'achikunayki tukuy animuykiwan, binsinaykillapa chay llullakuqkunata. Chaqa Jisukristupa duktrinangam mana nunka kambyakanchu. Piru chay malukunaqam Dyuspa duktrinanda dañachishpa, ninllapa: "Dyusmi ancha allin. Chaymi mana allita ruraptinchiqpis, mana rinchu kastigawaqninchiq. Chaymi atinchiq rurayta tukuy ima kwirpunchiq munashqanda", nishpa. Chayshina rimaqkunaqam Taytanchiq Dyusta, Siñurninchiq Jisukristuta ñiganllapa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunapaqqa unaymandapacha siñalashqa chinganallapa.

⁵ Chayraykum qamkuna yach'aptikipis, munani yuyachishuyta imashinam Dyusninchiq kastigan chay mana kasuqkunata, nishpa. Rikayllapa, Tayta Dyusmi isrraylinukunata Ijptu nasyunmanda surqoshpa, paypi mana kriyiqkunata chingachirgan. ⁶ Malu anjilkunatapismi kastigarqan. Paykunaqam karguyuq kashpapis, mana kuntintakashpachu, munarqanllapa Dyuspa kargunda qoch'iyta. Chaypaqmi Dyusqa paykunata prisushpa, kadinakunawan watashpa, tutayaqman wichukurqan, chaypi kanambaqllapa jwisyu diya ch'ayamunangaman. ⁷ Chaymandaqam chay malu anjilkunashina chay Sudumapi, Gumurrapi tiyaqkuna, chay sirkambi tiyaqkunapis malukunapaq tikrakarqanllapa. Chay runakunaqam ullqopura warmiwanshina puñurqanllapa. Tukuy laya mana allikunata rurashpam, animalkunashina kawsarqanllapa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunata kastigarqan mana nunka wañuq ninawan. Chayri chay kastigupaq yach'ashpaqa, amana paykunashinaqa kawsashunllapachu. Ashwanri intyindishun: Tayta Dyusqam kastigan uchayuqkunata, nishpa.

⁸ Chay llullakuq runakunaqam musqoyningunapi imata rikashpa, mana nimatapisi intyindishpachu, kwirpun munashqandalla ruranllapa. Mana munashpa kasuyta Siñurninchiqtam, asta musyanllapa ancha pudirniyuqkunata. ⁹ Piru ni Dyuspa ancha pudirniyuq anjil Migilqam chayshina maldisyan. Chaymi payqa Muysispa kwirpunda dyabluwan qoch'inakushpa, dyablutaqa mana musyarqanchu. Ashwanmi kaytalla nirqan: "¡Tayta Dyusri anyashunqa!" nishpa. ¹⁰ Piru chay llullakuq runakunaqam mana intyindishpachu, musyanllapa asta chay mas pudirniyuq ispiritukunata. Chaqa mana intyindiq animalkunashinam kwirpun munashqandalla rurashpa kawsanllapa. Chaymi chay uchangunarayku rinllapa chingaq.

¹¹ ¡Ay, chay llullakuqkunaqa, imananqaraqri! Chaqa paykunaqam Kayinshina uchata rurashqallapa. Balanshinam Dyusmanda akrakashqallapa, qellayta ganananllaparayku. Chay mana kasukuq runa Kurishinam mana munanllapachu Dyus nishqanda ruraytaqa. Chaymi rinllapa wañuq.* ¹² Kriyiq masipura kushikushpa tandanakuptiki mikuqmi, chay ingañakuqkunaqa mana undaq mikunllapa, upyanllapa. Manam pitapis penqakunllapachu. Chaymi paykunarayku penqakungillapa. Malu michidurshinam paykunalla kwidakanllapa. Mana tamyayuq wayra apaq pukutayshinam mana nimatapisi yanapawanichiqu. Paykunaqam chay mana puqoq plantashina. Chaqa tyimpun ch'ayamuptinqa, yanqa rinchiq maskaq, ¿manachu? Chayshinallam chay llullakuqkunapis wañushqa, chakishqa, ch'upanmanda pilashqa plantashina. ¹³ Manchu mar yakuqa waqmanda kaymanda maqchikamushpa, babash'kunata wichukun manyaman. Chayshinallam chay llullakuqkunapis kallpatikunllapa, mana allikunata rurashpa. Paykunaqam chay lusiru ishkishpa chingaqkunashina. Chaymi sintinsyadu, tukuy tyimpu mas tutayaqpi kawsananllapa.

¹⁴ Chay punta runa Adamba tatara willkamba tatara willkanmi Inuk shutirgan.* Tayta Dyusmi chay Inuktaqa chay llullakuqkunapaq kayshina rimachirgan:

—¡Rikay! Siñurninchiqmi ancha achka mil anjilningunawan shamuykan, ¹⁵ yumbayninchiqta jusgawananchiq, allinda, malutapis. Chaqa malukunataq rin kastigaq, yumbay mana allikunata rurashqanrayku, payta kuntrashpa, maldisyashqanrayku, nishpa.

¹⁶ Kanan chay mana alli ruraqkunaqam ancha kijakushpa, tukuy imapaq rimatikunllapa. Kawsanllapam kwirpun munashqandalla rurashpa. Ancha

* 1:11 Génesis 4.8; Números 31.16; Números 16 * 1:14 Génesis 5.18, 21-24

alabakashpam, mishki mishkita yap parlachinllapa runa masinda, iman kaqta munashpa surqoyta.

Judasmi kriyiq masingunata kunarqan

¹⁷ Kuyashqay kriyiq masitakuna, ama qonqayllapachu Siñurninchiq Jisukristupa apustulninguna chay tyimpu nishushqanllapata. ¹⁸ Paykunaqam willashurqanllapa: “Jwisyu diya sirkana kaptinmi, burlakuq runakuna rin kaq. Paykunaqam rinllapa kawsaq mana baliq munashqandalla rurashpa”, nishpa. ¹⁹ Rinllapam animachiq kriyiq masinchiqkunata, paykunapura akrakananllapa. Santu Ispiritum paykunapi mana kaptin, rinllapa puriq kwirpun munashqandalla rurashpa.

²⁰ Piru qamkuna, kuyashqay masitakuna, mana shaykuq animachikuy, mas allita Tayta Dyuspi kriyinayki. Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptinri, Tayta Dyusman mañakuyllapa. ²¹ Tayta Dyusqam ancha kuyawanchiqllapa. Chayri paymanda ama akrakashpachu, ashwan kushikushpa Siñurninchiq Jisukristuta shuyashunllapa. Chaqa paymi ancha llakipawaqinchiq, shamushpa rin apawaqinchiq, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

²² Chayri Jisukristupi mana allita kriyiqkunata animachiyllapa, paypi tukuy shungo kriyinanllapa. ²³ Chayshina Dyuspaq suqkunata yach'achishpa, washashpam, alabis rrastraykangimanshina, ama ninaman yaykunanllapa. Kanan suq uchayuqkunatapis llakipayllapa. Piru chay laya uchakunatakish rurachishungiman. Ay, uchanllapaqar suq millanaypaq kanqa qamkunapaqqa, suq ancha mapa millanaypaq lach'apashina.

Tayta Dyusta alabashunllapa

²⁴⁻²⁵ Kananqa, Siñurninchiq Jisukristu yanapawaptinchiq, tukuy tyimpu alabashunllapa ancha yach'ayniyuq Taytanchiq Dyusta. Chaqa payllam Dyus. Pudirninwanmi washawanchiq, ama paymanda akrakananchiq. Ashwanmi ancha kushikushpa, mana nima uchayuqta rurawaqinchiq, ch'ayachiwanchiq paypa llipyaykaq ñawpanman. Chayri payqa tukuy tyimpu ancha pudirniyuq kanqa. Ancha llipyanqa. Yumbayta kamachinqa. ¡Chayshinam unaymandapacha ancha pudirniyuq kashqa! ¡Chayshinallam kanambis! ¡Chayshinalla kanqa tukuy tyimpu! (Chaytallam iskibriykillapa.)

JISUKRISTU SAN JWANDA RIKACHISHQANGUNA (APUKALIPSIS)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? Paymi Jisuspa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta Jwambaq yach'ananchiq. Kay librutaqam iskibrirqan suq ancha padishqan tyimpupi. Chaqa chay rrumanu gubyirnu Sesarqam Jisuspi kriyiqkunata ancha qesachashpa, Jwanda aparqan pinitinsyaman isla allpa Patmus shutiqman. Chay lugarpim kay librutaqa iskibrirqan.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam kay librutaqa iskibrirqan prubinsya Asyapa syiti llaqtangunapi tandakaq kriyiq masingunaman.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jisukristupi wakin kriyiqkunaqam ancha ñakashpa, manana munarqanllapachu sigiya paypi kriyishpaqa. Chaymi Jisukristu Jwanman rikakushpa, nirqan: “Rikashqaykita iskibriy, noqapi kriyiqkuna yach'anambaq: Kayshinam kay munduqa rin ushyakaq, nishpa, ama shaykunanllapa”.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Niwanchiqqam: “Jisukristum rin kutimuq, paypi mana shaykuq kriyiqkunata apawananchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Piru payta mana kasuqkunataqam rin kastigaq”, nishpa.

Apuk 1.1-20 niwanchiqllapa, Jwanmi iskibrirqan Jisukristu rikachishqangunata, nishpa.

Apuk 2.1-3.22 niwanchiq, Jisukristu syiti llaqtakunapi tandakaq kriyiq masinchiqkunata kunashqambaq.

Apuk 4.1-11 niwanchiq, Jwan musqoykishina Dyusta syilupi aduraykaqkunata rikashqanda.

Apuk 5.1-6.17 niwanchiq, Dyuspa Uñan syilupi kich'aptin suq rrullushqa libruta, achka kastigukuna llugshishqambaq.

Apuk 7.1-17 niwanchiq, Dyusmi paypi kriyiqkunataqa urkungunapi suq siñalta rurashqambaq.

Apuk 8.1-11.19 niwanchiq, syiti anjilkuna syiti trumpitakunata waqachiptinmi, mas kastigukuna shamushqambaq.

Apuk 12.1-18 niwanchiq, dyablum Jisukristuta wanchiyta munashqambaq.

Apuk 13.1-18 niwanchiq, suq manchaypaq animalmi payta kasuqkunata siñalashqambaq.

Apuk 14.1-16.21 niwanchiq, Dyuspa anjilningunam syiti kupamanda kastigukunata basyashqambaq.

Apuk 17.1-20.15 niwanchiq, Dyusmi yumbay mana alli ruraqkunata allita jusgashpa, kastigashqambaq.

Apuk 21.1-22.21 niwanchiq, Dyusmi rin ruraq mushuq syiluta, mushuq allpata, Jisukristupi kriyiqkunaqa kushikushpa, chaypi kawsanambaq.

San Jwanmi iskibrirqan Jisukristu musqoykishina rikachishqangunata

¹ Tayta Dyusmi Jisukristuta puntata nirqan: “Kayshinam das rin kumpli”, nishpa. Chaymandaqam Jisukristu anjilninda chaykunata yach'achishpa kach'amurqan, noqa Jwanda yach'achiwanambaq. Chaymi noqapis chay yach'achiwashqanda Jisusta sirbiq masiykunata kay librupi yach'achiykani. ² Chaqa noqaqam tistigu kashpa, Tayta Dyus nishqanda,

Jisukristu nishqanda, chay anjil rikachiwashqanda tukuy imata kay librupi iskiברייקani.

³ Chay rikashqayqam utqana rin kumpliқ. Chayri kay iskiבריishqayta liy-iyqkunaqa, chay liyishqanda uyashpa kasuqkunapis ancha kushikunqallapa.

Jwanmi iskiבריirqan syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

⁴ Noqa Jwanmi chay prubinsya Asyapi syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masiykunaman iskiברייקillapa. Noqam Dyusman mañakuni, ancha kuyashushpa, tukuy imapi qamkunata yanapashunambaq, ancha kushikushpa, shumaqta kawsanaykillapa. Payqam tukuy tyimpu kawsan. Manam nunka nasirqanchu. Suq diyam kay pachaman rin kutimuq. Mañakunipismi, paypa trunumba ñawpambi syiti ispiritu kaqkuna tukuy imapi yanapashunambaq. ⁵ Mañakunipismi Siñurninchiq Jisukristuman, qamkunata ancha yanapashunambaq. Chaqa payqam ancha allin tistigu kashpa, allip kaqtalla riman. Ancha kuyawaqñinchiqmi, yawarninda ich'ashpa, yumbay uchanchiqpaq pagarakurqan, Tayta Dyus pirdunawananchiq. Chayshina wañushpaqam, yumbay wañuqkunamanda puntata kawsamurqan. Chaymi payqa kay mundupi yumbay gubyirrukunata atin kamachiya. ⁶ Jisukristuqam numbrawashqa kanchiq, payshina gubyirrukuna, kurakuna kashpa, Tayta Dyusninda sirbinanchiqllapa. ¡Chayri payqa tukuy tyimpu ancha alabashqa, ancha pudirniyuq kanqa! Chayshina kanqa.

⁷ ¡Uyawayllapa! ¡Jisukristum pukutaykunapi rin shamuq! Yumbay runakuna warmikunam paytaqa rinllapa rikaq. Asta chay wanchiqkunapismi paytaqa rinllapa rikaq. Chayshina shamuptinqam, tukuy llaqtakunapi tiyaq mana kriyiqkunaqa ancha manchashpa, rinllapa waqaq. Ari, chayshinam allipta rin kaq.

⁸ Ancha pudirniyuq Dyusmi yumbaymanda mas pudirniyuq. Tukuy tyimpum kawsashqa. Kanambismi kawsaykan. Suq diyam rin shamuq. Chaymi payqa kayshina nin:

—Chay punta litra “A”shina kashpam, yumbaypa ñawpambi kani. Chay ultimu litra “Y”shina kashpam, noqaqa tukuy imamanda masta rini duraq, nishpa.

Jwanmi musqoybishina Jisukristuta llipyaykaqta rikarqan

⁹ Noqa Jwanmi Jisukristupi kriyiq masakillapa kani. Chaqa Tayta Dyuspaq, Churin Jisukristupaq yach'achikuptiyimi, qamkunashina noqapis ancha padisishqa kani. Piru qamkunashinam Tayta Dyusta mana shaykuq kasuykani. Chayraykum prisuwashpa, apawarqanllapa karsilman chay mar yakupa ch'awpimbi isla allpa Patmus shutiqman. ¹⁰ Chayshina chay karsilpi kaykaptiyimi, suq diya dumingu rikch'aykaptiyilla, Dyuspa Santu Ispiritudun noqaman shamushpa, achka layata rikachiwarqan. Puntatam iki laduypi uyarqay suq rimaqta. Chay rimaqqam suq kurnitashina ancha jwirtita ¹¹ kayshina niwarqan:

—Noqaqam chay punta litra “A”shina kashpa, yumbaypa ñawpambi kani. Chay litra “Y” ultimupi kaqshina kashpam, noqaqa tukuy imata atini ushayta. Chayri kay tukuy ima rikashqaykita suq librupi iskiבריishpa, kach'ay chay prubinsya Asyapa kay syiti llaqtangunapi tandakaq kriyiq masakikunaman: Puntata chay Ifisu llaqtaman, chaymandaqa chay Ismirna llaqtaman, chay Pirgamuman, chay Tiyatiraman, Sardisman, Filadilfyaman, Lawdisya llaqtamambis, nishpa.

¹²⁻¹³ Chayta uyashpaqam, ikiyman tikrakashpa chapakurqani yach'anaypaq: ¿Pim chayshina parlachiwaykan? nishpa. Chayshina chapakushpaqam, rikarqay suq runatashina. Chay runashinaqam syiti

lampara tiyanamba ch'awpimbi shayaykarqan. Chay tiyanangunaqam urumanda karqan. Chay runashinaqam ch'akingaman kapayuq karqan. Pichunqam urumanda rurashqan wach'ukuwan watadu karqan. ¹⁴ Aqchangunaqam yuraq millwashina ichu qasashina ancha yuraq karqan. Ñawingnapismi lumyaykaq ninashina karqan. ¹⁵ Ch'akingunaqam brunsi jirru urrnupi chulluchidu ch'uch'idushina llipyarqan. Kanan rimaptinqam, busninqa achka yakushina ancha kunyarqan. ¹⁶ Allin ladu makimbiqam syiti lusirukuna karqan. Shiminmandam llugshirqan suq atun kuchillu ishkanandin ladu filuyuqshina. Qaqlambismi ancha llipyarqan, larrdusi uras rupay ancha jwirtita llipyaqshina.

¹⁷ Chayshina payta rikashpaqam, noqaqa ancha manchashpa wañushqashina ch'akingunapa ñawpambi das piratarqay. Chaymi payqa allin ladu makinda sawayman rurashpa, niwarqan:

—Amar manchaychu. Noqaqam yumbaymanda mas puntapi kashpa, tukuy imata rurashqa kani. Ultimu kashpawismi, mana nunka nichu ushyakaq. ¹⁸ Tukuy imatam kawsachini. Wañurqaymi piru kananqam kawsamushqa kani, tukuy tyimpu kawsanaypaq. Chaymi wañushqakunapa lugarninda atini kirpayta ichu kich'ayta, chay wañuqkuna kawsamunambaq. ¹⁹ Kay rikashqaykita, kanan pasaykaptin, manaraq pasaptimbis, iskibriy. ²⁰ Kananqam munani intyindichishuyta kay allin ladu makiypi kaq syiti lusirukunapaq, chay syiti lamparakunapa tiyananguna urumanda kaqpaqpis. Chaqa kanangamanmi pakadu kashqa. Chay syiti lusirukunapaq munan niyta chay syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninguna, nishpa. Chay syiti lamparakunapa tiyanangunaqam munan niyta chay syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkuna, nishpa.

2

Jwanmi puntata iskibrirqan Ifisu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

¹ Siñurninchiq Jisukristum noqa Jwanda niwarqan, Ifisu llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Chay allin ladu makimbi syiti lusiruyuy syiti urumanda rurashqan tiyanakunapa ch'awpimbi puriqqam kayshina nishungillapa: ² Noqaqam qamkuna tukuy ima rurashqaykipaq allita yach'ani. Chaqa shayku shaykum noqapaq yach'achikushqallapa kangi. Manam nimatapis yach'akungillapachu chay mana alli ruraqkunamandaqa. Ashwanmi allita mallipashqallapa kangi chay apustul tukuqkunataqa. Chaymi das intyindishqallapa kangi: Paykunaqam llullakushpalla rimanllapa, nishpa. ³ Noqapaq yach'achikushpa ancha padisishpawismi, mana shaykuq kuyawashpa, kasuwashqallapa kangi. ⁴ Piru noqaqam rini anyashuqllapapis. Chaqa noqapi chayraq kriyishpaqam, ancha kuyawashpa, qamkunapura allita kuyanakurqayki. Piru kananqam qamkuna manana yaqqa kuyanakungichu ni noqata ancha kuyawangichu. ⁵ Chayri chay punta kuyanakushqaykipaq allita yuyashpa, ancha llakishpa, mushuqmanda kuyanakuriyllapa. Manaqam noqaqa qamkunamanda rini akraqaq, chay lamparaykitashina wanchishpa, chay tiyananda lugarninmanda ashushpa (amana noqapaq yach'achikunayki). ⁶ Piru chay Nikulaspa duktrinanda kasukuqkuna rurashqangunatam qamkuna ch'iqningillapa. Noqapismi chay rurashqangunata ch'iqnini. Chaymi chay mana baliq kusaskunata mana ruraptikillapa, atini ashlitatalla alabashuyta. ⁷ Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Spirituy noqapi kriyiqkunata kay nishqanda. Chaqa dyabluta binsiqkunataqam noqaqa rini qaraq chay kawsachikuq plantapa puqoyinda, tukuy tyimpu

kawsananllapa. Chay plantaqam Taytay Dyuspa ancha shumaq wirtambi anaq syilupi tarikan”, nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Ismirna llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

⁸ Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Ismirna llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: “Noqa Jisukristuqam yumbaymanda mas puntata kashpa, tukuy imata rurashqa kani. Ultimu kashpapismi, mana nunka rinichu ushayaq. Chaqa wañushqaymanda kawsamushpam, tukuy tyimpupaq rini kawsaq. Noqaqam kayshina niykillapa: ⁹ Tukuy ima rurashqaykitam allita yach'ani. Chaymi yach'ani: Noqapi kriyiptikillapam, qamkunata ancha gesachashushqallapa, nishpa. Yach'anipismi mana nimayuq kashqaykita. Piru noqapi kriyishpa, kushikushpaqam, tukuy imayuqshina kangillapa. Yach'anipismi wakin isrraylinukuna qamkunapa kuntraykita ancha rimaptinllapa. (Paykunaqam yuyanllapa: Noqaykunallam Dyuspa nasyunninqa kanillapa, nishpa.) Piru paykunaqam dyablu munashqanda ruraykanllapa. ¹⁰ Chayri qamkuna yach'ashpa: Ancham rinchiqllapa padisiq, nishpapis, ama nimata manchayllapachu. Kanan dyablum wakin qamkunata rin karsilachishuq, yumbaynikillapa mallipadu kanaykillapa. Chayshina dyis diyaskunatallam ringillapa padisiq. Piru wañunayki diyakaman noqapi allita kriyiptikillapaqam, noqaqa rini kawsachishuq tukuy tyimpupaq. Chay mushuq bidaykim suq shumaq primyushinaqa rin kaq. ¹¹ Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda. Chaqa dyabluta binsiqkunataqam rini yanapaq, suq kutinda amana wañurinanllapa”, nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Pirgamu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

¹² Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Pirgamu llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: “Noqa Jisukristum chay ishkay asyintadu filuyuq atun kuchilluyuy kani. ¹³ Chaymi tukuy ima rurashqaykita allita yach'ani: Dyablu llaqtaykipi tiyashpa ancha kamachikuptimbismi, qamkunaqa noqapi mana shaykuq kriyishpa kawsaykangillapa. Chaqa chay llaqtaykipi dyablu tiyaptimbis, chay allin tistiguy Antipas wanchidu kaptimbismi, qamkunaqa mana shaykuq noqapilla yuyakushqallapa kangi. ¹⁴ Piru chayshina alabashushpapismi, rini anyashuqllapa. Chaqa chay Pirgamupim wakinnikikunaqa chay unay Balamba mana baliq duktrinambi kriyiykangillapa. Chay Balanqam nasyun Muwabpa unay gubyrinun Balakta kunarqan, Dyuspi kriyiq isrraylinukunata dañachinambaq: ‘Paykunatar inkitay, amitu layakunapa ufrindan mikunata mikunanllapa. Inkitaypisri runa, warmi suqwan suqwan puñunanllapa’, nishpa. (Chayshina inkitaptinmi, chay isrraylinukunaqa chay uchakunata rurarqanllapa.)* ¹⁵ Kanan wakinnikipismi chay yach'achikuq Nikulaspa ch'iqnishqay duktrinanda ancha munangillapa kasuyta. ¹⁶ Chayri chay uchaykikunata dijashpa, mushuqmanda noqapi alipta kriyiriyllapa. Piru mana munaptikillapa kasuwaytaqam, noqaqa utqa shamushpa, chay mana baliq duktrinayuqkunata rini maqaaq shimiymanda llugshiq atun kuchilluywan. ¹⁷ Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda. Chaqa dyabluta binsiqkunataqam rini qaraq Dyus kach'amushqan pakadu manaya mikunata. Kanan paykunataqam rini qoq kadunuta suq yuraq rumisituta. Chay rumisitupiqam rini iskibriq suq mushuq shutita. Chay shutitaqam mana pipis rinchu yach'aq. Chay ch'askiqlam rin yach'aqqa”, nishpa.

* 2:14 Números 31.16

Jwanmi iskibrirqan Tiyatira llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

¹⁸ Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Tiyatira llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqñinman kayshina iskibrinaypaq: "Noqaqam Dyuspa Churin lumyaykaq ninashina ñawiyuq kashpa, brunsi jirru ch'uch'idu llipyaqshina ch'akiyuq kashpa, kayshina niykillapa: ¹⁹ Noqaqam tukuy ima rurashqaykillapata allita yach'ani: Qamkunagam ancha kuyanakushpa, yanapanakushpa kawsaykangillapa, nishpa. Chayshina noqapi allita yuyakushpam, noqapaq yach'achikushqa kangillapa. Padisishpapismi agwantashpa, mana shaykuq kada diya masta noqapaq yach'achikungillapa. ²⁰ Piru chayshina alabashushpam, noqaqa rini anyashuqllapa. Chaqa dijaykangillapa, suq warmi dañachikuq qamkunata yach'achishunan. Chay warmiqam nin: 'Dyuspaq rimaqmi kani', nishpa. Piru manam Dyuspaqqa rimanchu. Ashwanmi noqapi kriyiqkunata inkitan, chay yanqa amitu layakunapa ufridan mikunata mikunanllapa, runa, warmi suqwan suqwan puñunanllapa. Chay unay gubyirna Jisabil dañachikuqshina kashqa. ²¹ Chaymi noqaqa chay bandulira warmita ancha shuyashqa kani, arripintikashpa, amana chayshina ruranambaq. Piru payqam mana kasuwashpachu, chay uchakunata rurashpa kawsan. ²² Chaymi chay warmitaqa ancha rini kastigaq, nanaykunata qoshpa, kamambilla kanambaq. Paywan yumbay puñuqkunatapismi mana arripintikaptinqa, ancha rini padisichiq. ²³ Chay warmita kasuqkunatapismi rini wanchiq. Chayshina ruraptiyi, noqapi yumbay kriyiqkunaqa rinllapa yach'aq: Siñurninchiqmi yumbay runakuna, warmikuna shunqombilla yuyashqanda allita yach'an, nishpa. Chayshina tukuy imata yach'ashpam, qamkunatapisi rini jushgashuq, uchayuqkunata kastigashunaypaq, allin ruraqkunata kushichishunaypaq.

²⁴ Piru wakinniki Tiyatirapi tiyaqkunaqam mana kasungillapachu chay uchayuq warmi yach'achishuqtaqa ni yach'akushqachu kangillapa dyablu pakadu yach'achikushqandaqa. Chaymi mana niykillapachu, achka liykunata kasunaykillapa, lashaqta apaykangimanshina. Ashwanmi kaytalla kamachiykillapa: ²⁵ Noqapi kriyishqaykishina, mana shaykuq allita kriyiyillapa shamunay diyakaman. ²⁶⁻²⁷ Chaqa dyabluta chayshina binsiqkunaqam noqa munashqayta mana shaykuq ruranqallapa shamunay diyakaman. Chaymi Taytay Dyus numbrwashqanshina, noqapis paykunata rini numbraq, ancha pudirniyuq awturidarkuna kashpa, achka nasyungunapi kamachikunanllapa. Suq bara jirrumanda kaqtam paykunataqa rini qoq, yumbay kuntraqkunata binsinanllapa. Chaymi chay kuntraqkunata rinllapa maqaq, piti piti ruranangan, pakishqa allpamanda mangatashina. ²⁸ Kanan yumbay chay binsikuqtaqam rini yanapaq, chay llipyaq yulaqachi (yuraqachi) lusirushina llipyananllapa. ²⁹ Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda", nishpa.

3

Jwanmi iskibrirqan Sardis llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

¹ Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Sardis llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqñinman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristum Taytay Dyuspa chay syiti ispiritungunapa kamachikuqñin kani. Chay syiti llipyaq lusirukunatam makiyipi apani. Noqaqam tukuy ima rurashqaykita yach'ani: Chaqa achka runakuna alabashungillapa: 'Jisukristupim allita kriyinllapa', nishpa. Piru noqapaqam wafñushqashinana kangillapa. ² Chaqa puntata allita

kasuwashpaqam kawsarqaykillapa. Piru mananam kawsangillapachu unay kawsashqaykishinaqa. Chayri rikch'akashpashina, mushuqmanda allita noqapi kriyirishpa, allita kasuwayllapa. ³Noqapaq yach'akushqaykita allita yuyashpa, uchaykikunata mushuqmanda dijayllapa. Tayta Dyuspir mushuqmanda kriyirishpa, payta kasurishpa, rikch'akashqashina shuyawayllapa. Manaqam mana yuyashqaykillapa uras suq ladrunshina qonqaylla shamushpa, rini kastigashuqllapa. ⁴Piru chay Sardis llaqtaykipiqam wakinnikiqa allita kasuwaykangillapa. Chaymi qamkunaqa manana uchakunata rurashpaqa, limpyu mudanayuqshinana kashpa, ancha balingillapa noqapaqqa. Chaymi suq diya qamkunaqa yuraq mudanakunata ch'askishpa, noqawan pulla ringillapa kawsaq. ⁵Chayshina dyabluta yumbay binsiqkunaqam shumaq yuraq bistiduyuqkuna rinllapa kaq. Libruymandaqam mana rinichu burraq shutingunataqa. Chaqa chay libruypiqam wambraykunapa shutingunata iskiyirishqa kani, tukuy tyimpu noqawan kawsananllapa. Chaymi Taytaypa ñawpambi, anjilningunapa ñawpambi kayshina rini niq: 'Kay runakunaqam noqapa wambraykunata', nishpa. ⁶Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda', nishpa.

Jwanmi iskiyirishqa Filadilfya llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

⁷Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Filadilfya llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskiyirishpaqa: "Noqa Jisukristum ancha santu mana nima uchayuq kashpa, alliptalla rimani. Chay unay gubyirnu Dabidshina ancha kamachikuq kashpam, dyabluta atini binsiyta, achka runata warmita noqapaq yach'achinaykillapa. Chaqa noqam labi dwiñu kashpa, mayqan punguta atini kich'ayta, yaykunaykillapa. Chay pungutaqam mana pipis atinqachu kirpayta. Chayshinallam suq punguta kirpaptiyqa, mana pipis atinqachu kich'ayta. ⁸Tukuy ima rurashqaykillapatam allita yach'ani. Chaymi yach'ani: Mana kamachikuqkuna kashpapisim, noqa nishqayta allita kasushqallapa kangi. Manam ñigawashqallapachu kangi. Chaymi suq pungutashina kich'ashqa kani yaykunaykillapa. Kanan manam pipis atinqachu kirpayta chay pungutaqa. ⁹Chay llaqtaykillapapim wakin isrraylinukuna dyablu munashqanda ruranllapa. Ninllapam: 'Noqaykunaqam Dyuspa akrashqa nasuyunnin kanillapa', nishpa. Piru manam chayshinachu. Chaymi noqaqa chay llullakuq runakunata ñawpaykillapapi rini qonqorichiq, allita yach'ananllapa: Jisukristum paypi kriyiqkunata ancha kuyan, nishpa. ¹⁰Chaqa noqaqam qamkunata kamachishurraq, mana shaykuq noqapi kriyirishpaqa. Chay kamachishurqaytam allita kasuwashqallapa kangi. Chaymi qamkunata rini yanapashuq, chay ñakana tyimpupipi ama padisinaykillapa. Piru chay tyimpu ch'ayamuptinqam, kay mundupi yumbay mana kriyiqkunata padisichishpa, rini mallipaq: ¿Rinllapachu kriyiq noqapi ichu mana? nishpa. ¹¹Chaqa noqaqam utqana rini shamuq. Chayri ama nimatapis shaykushpachu, allita kasuwashpa kawsayllapa, ama ni pipis primyuykita pyirichishunambaq. ¹²Chaqa dyabluta binsiqkunataqam noqaqa Taytay Dyuspa ladumbi tukuy tyimpupaq rini kawsachiq. Dyusniypa adurana wasimba ancha baliq pilarningunashinam rinllapa kaq. Chaymi Dyuspa ladunmandaqam mana pipis paykunataq atinqachu ashuchiya. Taytay Dyuspa shutinda, noqapa mushuq shutiypapis, Taytaypa llaqtamba shutindapismi paykunapi iskiyirishpa. Chay llaqtanqam syilumanda kay pachaman rin shamuq. Shutinmi Mushuq Jirusalin. ¹³Chayri qamkuna

rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda”, nishpa.

Jwanmi iskibirqan Lawdisya llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

¹⁴ Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Lawdisya llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: “Noqa Jisukristum allin tistigu kashpa, allip kaqtalla rimani. Chaymi shutinipis: ‘Allip kaqlla’. Taytay Dyusqam noqawanlla tukuy imata ruraraqan. ¹⁵ Noqaqam qamkuna tukuy ima rurashqaykita allita yach'ani. Chaymi yach'ani: Manam tukuy shunqo kuyawashpachu kawsaykangillapa, nishpa. Chayraykum suq tibusu yakushinalla kangillapa. ¡Manam nimatapis munanichu, chayshina tibusu yakushinalla kangillapa! Mas allim kanman, chiri yakushina kashpa, ama nimatapis kuyawanaykillapa, ichu timbuykaq yakushina tukuy shunqo ancha kuyawanaykillapa. ¹⁶ Piru qamkunaqam mana munangillapachu tukuy shunqo noqata kuyawaytaqa. Chaymi tibusu yakushinalla kaptikillapaqa, mana rinichu ch'askishuqllapa. Ashwanmi millanashushpa, ansyastashina rini sitakushuq. ¹⁷ Chaqa qamkunaqam kayshina ningillapa: ‘Noqaqam tukuy imayuq kani. Manam nima faltawanchu. Chaymi bwina bida pasani’, nishpa. Piru qamkunaqam mana intyindingichu: Dyuspaqqam noqa suq ancha padisiqshina, ancha pengakuqshina, mana nimayuqshina, sarkushina, mana mudanayuqshinam kani, nishpa. ¹⁸ Chayraykum ancha kunaykillapa, noqamanda ch'askinaykillapa chay lijitimu urutashina. (Chaqa chay yach'achikushqayqam chay urushina.) Chayri noqamanda ch'askiyllapa chay yuraq mudanataashina, ama siprallashina pengakushpa kawsanaykillapa. Ch'askiyllapapisri noqamanda chay ñawi ambitashina yach'achishushqayta, allita intyindinaykillapa, amana sarkushina purinaykillapa. ¹⁹ Chaqa noqaqam yumbay kuyashqayta anyashpa kastigani, mas allita kasuwashpa kawsanallapa. Chayri uchaykikunata dijashpa, tukuy shunqo Tayta Dyusta kuyashpa kawsayllapa. ²⁰ Noqaqam shunqoykiman munani yaykuyta. Chaymi wasikipa pungunmandashina qayaykayki. Chayri uyawashpa dijawaptiki, shunqoykiman yaykunaypaq, rini yaykuq, pulla mikuqkunashina kushikushpa kawsananchiq. ²¹ Chaymi qamkuna dyabluta binsishpa kawsaptikiqa, noqaqa rini tiyachishuqllapa noqawan chay kamachikunay trunuypi. Chaqa noqapismi dyabluta binsishpa, Taytay Dyuspa kamachikunan trunumbi paywan pulla tiyaykani. ²² Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda”, nishpa.

4

Anaq syilupi Tayta Dyusta aduranllapa

¹ Chaymandaqam noqa Jwan anaq syilupi rikarqay suq kich'akashqa punguta. Chayshina rikashpaqam, uyarirqay chay jwirti klarin laya busta kayshina niwaqta:

—Lluqshimuy kayman rikachishunaypaq imam rin pasaq suq tyim-pumanda, nishpa.

² Chayshina chay rimaq niwaptinmi, das Dyuspa Santu Ispiritunwan shunqoypi unda kidarqay. Kanan anaq syilupim rikarqay suq kamachikunan trunuta. Chay trunupiqam suq ancha pudirniyuq tiyaykargan. ³ Paytam rikarqay ancha shumaq rumikunashina achka kulurwan lliypaykaqta. Suq laya kulurqam llipyarqan chay rumi jashi shutiqshina. Suq layaqam llipyarqan chay rumi kurnalina shutiqshina. Kanan chay kamachikunan trunumbi tiyaykashqamba rridurnimbim ancha lliypaq inap

laya (chirapa laya) kulurniyuq karqan. Chay rumi ismiraldashina ancha llipyarqan. ⁴Chay mas kamachikunan trunupa tukuy rridurnimbiqam karqambis 24 kamachikunan trunukuna. Chay trunukunapiqam tiyaykarqan 24 ansyanukuna. Paykunaqam ancha yuraq mudanayuqkuna karqanllapa. Umambiqam karqan urumanda kurunakuna. ⁵Kanan Dyuspa trunumandaqam rilampagukuna shamushpa, ancha kunyashpa, ancha jwirtita lanyakurqan. Rikarqaypismi chay trunumba ñawpambi syiti michakuna miraykaqta. Chay syiti michakunaqam munan niyta: Tayta Dyuspa syiti ispiritunguna, nishpa. ⁶Chay trunumba ñawpambiqam rikarqaypis suq mar yaku ispijutashina. Chay mar yakuqam kristalshina ancha chuyita karqan.

Chaymandaqam rikarqaypis chay mas kamachikunan trunupa ch'usku ladungunapi ch'usku kamachikuq kawsaqkunata. Paykunaqam ancha achka ñawiyuqkuna ñawpambi ikimbi karqan. ⁷Chay ch'usku kamachikuq kawsaqmandaqam suqninga liyunshina karqan. Suqningam suq turushina karqan. Suqningam rüna laya qaqllayuq karqan. Suqningam suq kuchaq syilupi bwilaykaqshina karqan. ⁸Kanan ch'uskundinmi kadunu sayis alayuq karqan. Chay ancha achka ñawinllapaqam alangunapa sawambi, warambi karqan. Kanan tutapnindin punchawnindinmi mana shaykuq Tayta Dyusta kayshina alabaqlapa:

¡Yumbaymanda mas pudirniyuq Tayta Dyus, qamqam ancha santu kang!
Manaraq nimapis kaptinmi, qamqa kashqana kang. Chayshinallam kanangaman kawsaykangi. Mushuqmandam ringi shamuriq, nishpa.

⁹⁻¹⁰Chaqa chay trunupi tiyaqqam tukuy tyimpu kawsan. Chaymi chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunaqa kutin kutin rimashpa, payta adurashpa, alabashpa, pagikunllapa. Chayshina paykuna aduraykaptinqam, chay 24 ansyanukunapis qonqorikushpa urkunda pambaman ch'ayachinllapa. Chayshina qonqorikushpam, chay mas kamachikunan trunupi tiyaqpa ñawpanman kurunangunata rurashpa, kayshina ancha adurallapa:

¹¹Tayta Dyusitu, tukuy imatam qam rurashqa kang. Chaqa qamllam munashqa kang, tukuy ima kanambaqqa. Ancha kamachikuq, ancha pudirniyuq kaptikim, ancha balin alabashqa, rrispitashqa kanayki, nishpa.

5

Jwanmi musqoybishina Dyuspa Uñanda rikarqan ch'askiptin suq rrullushqa libruta

¹Noqa Jwanmi rikarqay chay mas kamachikunan trunupi tiyaykaqpa allin ladu makimbi suq rrullushqa libruta. Chay rrullushqa libruta sawambi ukumbiqam iskiqishqa karqan. Syiti siramanda sillukunawanmi alli kirpadu karqan. ²Kanan chay rrullushqa libruta rikashpaqam, uyarqay suq kamachikuq anjil, ancha jwirtita kayshina niptin:

—¿Pim dirichuyuq, kay syiti sillukunata llikishpa, kay libruta kich'anambaqqa? nishpa.

³⁻⁴Piru manam pipis dirichuyuqchu karqan, chay rrullushqa libruta sillungunata llikishpa, kich'ashpa, ukumbi liyinambaqqa. Chaqa anaq syilupi kaqkunamanda, kay pachapi kaqkunamanda, allpapa warambi kaqkunamandapim mana ni pipis dirichuyuqchu karqan, chay rrullushqa libruta kich'anambaq ni rikanambaqqa. Chaymi noqaqa ancha waqarqani.

⁵Chayshina waqaykaptiyimi, chay ansyanukunamanda suqnin kayshina niwarqan:

—Amar waqaychu. Chaqa chay atun ayllu Judamandam shamuykan suq kamachikuq ancha jwirsayuq liyunshina. Payqam chay unay gubyirnu Dabidpa karu willkan. Yumbay kuntrangunatam binsishqa. Chaymi ancha dirichuyuq chay syiti sillunda llikishpa, chay rrullushqa libruta kich'anambaq, nishpa.

⁶ Chayshina niwaptinqam, rikarqani suq Uñatashina. Chay mas kamachikunan trunupa, chay 24 ansyanukunapa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqqunapa ch'awpimbim karqan. Chay Uña wanchidushina kashpismi, shayarqan. Kanan payqam syiti waqrayuq, syiti ñawiyuq karqan. Chay syiti ñawingunaqam Tayta Dyuspa syiti ispiritungunapaq yach'achiwanchiq. Chaqa Tayta Dyusmi chay syiti ispiritungunata kach'amun, kay mundupa tukuy lugarningunaman rinanllapa. ⁷ Chay Uñaqam chay mas kamachikunan trunupi tiyaqman rishpa, chay tiyaqpa allin ladu makinmanda chay rrullushqa libruta ch'askirqan. ⁸ Chaymi chay libruta ch'askiptinqa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqquna, chay 24 ansyanukunapis chay Uñapa ñawpambi qonqorikushpa, urkungunata pambakaman ch'ayachirqan, payta adurananllapa. Kanan paykunaqam kadunu arpayuqkuna urumanda kupayuqkuna karqanllapa. Chay kupangunapim insinsyuta apashpa, rupachirqanllapa, mishki qonday llushinan. Chay mishki qondayqam karqan Dyuspi kriyiqkunapa urasyunninguna. ⁹ Chaymi chay aduraqquna chay Uñata alabashpa, kay mushuq inmuna kayshina kantarqanllapa: Qamqam yawarnikita ich'ashpa, wañurqayki, uchayllapamanda pirdunawashpa, washawanayki. Chayshina wañushpam, yumbay kastakunamanda, yumbay rimaykunata rimaqqunamanda, yumbay atun ayllukunamanda, yumbay nasyungunamanda achka runata, warmtha washawashqa kangí, Taytayki Dyuspa wambranguna kanaypaqllapa. Chaymi dirichuyuq kangí, chay sillukunata llikishpa, chay rrullushqa libruta kich'anaykipaq.

¹⁰ Chaqa qamllam noqaykunata numbrawashqa kangí, kamachikuqkuna kanaypaqllapa, kurakunashina Taytayki Dyuspaq trabajanayllapa. Chaymi kay mundupi yumbay tiyaqqunata rinillapa kamachiq, nishpa.

¹¹ Chaymandaqam rikashpa, uyarqani ancha achka anjilkuna alabaykaqta. Chay anjilkunaqam Tayta Dyuspa trunumba, chay ch'usku kamachikuq kawsaqqunapa, chay 24 ansyanukunapa rridurnimbi karqan. Chay anjilkunaqam ancha achka millunguna karqan. ¹² Paykunaqam ancha jwirtita nirqanllapa:

¡Chay wanchishqa Uñataqa ancha alabashunllapa! Chaqa payqam ancha pudirniyuq kamachikuq, tukuy imayuq, ancha yach'ayniyuq, ancha jwirsayuq. Chaymi ancha balin, payta tukuy shunqo alabananchiqllapa, nishpa.

¹³ Kanan Tayta Dyus tukuy ima rurashqandapismi uyarqay alabaykaptinllapa. Chaqa syilupi kaqquna, kay pachapi kaqquna, chay mar yakupi kaqquna, tukuy wañushqakunapismi ancha alabashpa, kayshina nirqanllapa: ¡Trunumbi tiyaq Tayta Dyusta, chay Uñatapis ancha rrispitaspa, tukuy tyimpu adurashunllapa! Chaqa paykunaqam ancha llipyaqquna, ancha kamachikuqkuna, nishpa.

¹⁴ Chay ch'usku kamachikuq kawsaqqunapismi nirqanllapa:

—¡Chayshina kanqa! nishpa.

Chayshina alabaptinllapaqam, chay 24 ansyanukunapis qonqorikushpa, urkunda pambakaman ch'ayachishpa, tukuy tyimpu kawsaq, Dyusta ancha adurarqanllapa.

6

Jwanmi rikarqan chay Uñata chay syiti sillukunamanda ch'uskuta llikiptin

¹ Chaymandaqam chay musqoypishina rikarqay chay Uñata chay rrullushqa librupa chay syiti sillungunamanda punta sillunda llikiptin. Chayshina llikishpa kich'apinmi, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin suq lanyaqshina ancha jwirtita rimashpa nirgan:

—¡Shamuy ,rikay,! nishpa.

² Chayshina niptinmi, rikarqani suq yuraq bistyata. Chay bistyapim suq muntakuq rirqan suq armata piskashpa. Chay armanqam arku karqan. Kanan payqam suq kurunata ch'askishpa, kuntrangunata maqashpa, binsirgan. Chayshinam rirgan, yumbay kuntrangunata binsinambaq.

³ Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillundapis llikishpa, masta kich'arqan. Chayshina kich'apinmi, uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin ancha jwirtita rimaptin:

—¡Shamuy ,rikay,! nishpa.

⁴ Chayshina niptinmi, rikarqani suq chupika bistyay syilumanda llugshiykaqta. Chay bistyapipismi suq muntakuq rirgan. Chaytaqam Tayta Dyusqa dijarqan, kay munduman shamunambaq, yumbay nasyumbi tyaqkunata inkitanambaq, suqwan suqwan pilyashpa wanchinakunanllapa. Chaypaqmi chay chupika bistyapi riqqa ch'askirqan suq ancha atun kuchilluta.

⁵ Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta kich'arqan. Chayshina kich'apinmi, uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin kayshina rimaptin:

—¡Shamuy ,rikay,! nishpa.

Chayshina niptinmi, rikarqani suq yana bistyata. Chay bistyapipismi suq muntakuq rirgan. Payqam suq balansata makimbi aparqan.

⁶ Chaymandaqam uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa ch'awpinmanta suq rimaq kayshina niptin:

—Dijayna ancha ambruna kanambaq. Chaymi runakunaqa suq diya trabajashqan pagunwan suq kilu trigutalla randinqa. Sibadatapismi kimsa kilustalla suq diya trabajashqan pagunwan randinqa. Piru ama dañachiychu asiytinllapata, binunllapataqa, nishpa.

⁷ Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta kich'arqan. Chayshina kich'apinmi, uyarirqani chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin niptin:

—¡Shamuy ,rikay,! nishpa.

⁸ Chayshina niptinmi, rikarqay suq qarwa bistyata. Chay bistyapipismi suq muntakuq rirgan. Chay muntakuqqam shutirqan “Wañuy”. Paypa ikindaqam shamurqan wañushqakunapa lugarnimba kamachikuqnin. Chaqa Tayta Dyusmi paykunata dijarqan, kay mundupi kada 4.000 kawsaqkunamanda 1.000ta wanchinanllapa. Chaymi chayshina wañurqanllapa pilyashpa, wanchinakushpa, qeshyashpa, mallaqnashpa, ichu kita animalkuna wanchiptinllapa.

⁹ Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta kich'apinmi, rikarqay suq atun pata altarpa warambi achka wañushqa kriyiq masinchikunapa almangunata. Paykunataqam Dyusta kuntraqkuna wanchishqallapa karqan, Dyus nishqanda yach'achikuqptinllapa. ¹⁰ Chay wañushqakunaqam Tayta Dyusta ancha jwirtita nirqanllapa:

—Ancha allin Tayta Dyus, qamqam ancha pudirniyuq kamachikuq kangi. Tukuy nishqaykitam kumplingi. Chaymi tapuykillapa: ¿Ima tiympukamanmi ringi unayaq, mundupi tiyaq wanchiwashqan runakunata jusgashpa, kastiganaykiqa? nishpa.

¹¹ Chayraykum Tayta Dyusqa paykunata suqta suqta yuraq mudanakunata qoshpa, nirqan:

—Ama llakishpachu, ashliṭa masta samashpa shuyayllapa, wakin kasuwaq masikikunatapis qamkunatashina wanchinangamanllapa, nishpa.

¹² Chaymandaqam chay Uñaqa suq sillu masta llikiptin, kay pacha ancha kuyuqta rikarqay. Rupaytapismi rikarqay ancha yanayashqata mudana lututashina. Killatapismi rikarqani yawarshina chupikapaq tikrakashqata. ¹³ Rikarqaypismi lusirukunata syilumanda kay pachaman ishkimuykaqta, chay yura iguspa puqoynin ancha jwirti wayrawan ishkiqtashina. ¹⁴ Syilupismi chingarqan suq papil rrullukaykaqshina. Chaymandaqam tukuy urqqokuna, tukuy yakupa ch'awpimbi isla allpakunapis kuyushpa lugarninmasta ashurqanllapa. ¹⁵ Chaykunata rikashpam, tukuy laya runakuna ancha manchashpa, mitikashpa, pakakurqanllapa. Chaqa kay mundupa gubyirnunguna, suq kamachikuq runakuna, suldadukunapa kamachikuqninguna, rrikukuna, randishqa kriyadukuna, mana nima patrinniuyqkunapismi mitikashpa, mach'aykunapi ichu atun rumikunapa ch'awpimbi pakakurqanllapa. ¹⁶ Paykunaqam qayach'akushpa, chay urqqokunata, chay atun rumikunata rrugarqanllapa:

—¡Noqaykunapa sawayman bulakamushpa pakawayllapa, chay trunupi tiyaq ama rikawanllapa! Chayshinar pakawayllapa, chay Uña noqaykunata ama kastigawan. ¹⁷ Chaqa chay manchaypaq Jwisyu Diyam ch'ayamushqana. Kanan Dyuspa Uñamba kastigunmandaqam manana ni pipis atishunllapachu washakayta, nishpa.

7

Dyusta kasuq isrraylinukunatam suq anjil rin siñalaq

¹ Chaymandaqam chay musqoypishina rikarqani ch'usku anjilkuna kay mundupa ch'usku kuchumbi shayaykaqta. Paykunaqam ch'usku ladumanda shamuy wayrakunata arkaykarqanllapa, kay pachata, yakukunata, muntikunata ama dañachinambaq. ²⁻³ Chaymandaqam rikarqaypis rupay llugshinan ladumanda suq anjil shamuykaqta. Chay anjilqam Tayta Dyus kawwachikuqpa sillunda apamuykarqan. Chay anjilqam chay ch'usku anjilkunata wayrata arkaykaqta ancha jwirtita nirqan:

—Amaraq dañachiychu kay pachata ni mar yakuta ni muntikunata. Chaqa Tayta Dyusta kasuqkunataqam manaraq siñalashqachu kanchiq urkungunapi, washadu kananllapa, nishpa.

Chaqa chay ch'usku anjilkunataqam Tayta Dyus pirmisuta qoshqa karqan, kay pachata, mar yakuta dañachinanllapa.

⁴ Chaymandaqam uyarqay aykam kan Dyuspa siñalninwan kaqkunaqa. Chay isrraylinukunapa dusi atun ayllungunamandam 144.000 siñalniyuqkuna karqan. ⁵ Judapa atun ayllunmandam 12.000 siñalniyuqkuna karqanllapa. Rrubimba atun ayllunmandam 12.000 siñalniyuqkuna karqan. Gadpa atun ayllunmandapismi 12.000 karqan. ⁶ Asirpa atun ayllunmandam 12.000 karqan. Niptalipa atun ayllunmandam 12.000 karqan; Manasispa atun ayllunmandam 12.000 karqan; ⁷ Simiyumba atun ayllunmandam 12.000 karqan; Libipa atun ayllunmandam 12.000 karqan; Isakarpa atun ayllunmandam 12.000 karqan; ⁸ Sabulumba atun ayllunmandam 12.000

karqan; Jusipa atun ayllunmandam 12.000 karqan; Binjamimba atun ayllunmandapismi 12.000 karqanllapa.

Jwanmi musqoybishina ancha achka yuraq mudanayuqkunata rikarqan

⁹Chaymandaqam ancha achka yuraq mudanayuqtapis rikarqay. Paykunataqam mana pipis atirqanchu yupayta. Chaqa yumbay nasyungunamanda, yumbay kastakunamanda, yumbay atun ayllukunamanda, tukuy laya rimaykunapi rimaqkunamandam karqanllapa. Paykunaqam Tayta Dyuspa trunumba ñawpambi, chay Uñamba ñawpambi shayashpa, palmapa raprangunata makingunapi apashpa, ¹⁰ancha jwirtita kayshina kunyarqanllapa:

¡Tayta Dyus trunumbi tiyaqmi chay Uñawan washawashqa kanchiqllapa! nishpa.

¹¹Chayshina niykaptinllapam, yumbay chay anjilkuna shayaykarqanllapa Dyuspa trunumba rridurnimbi, chay ansyanukunapa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa rridurnimbi. Kanan chay shayaykaq anjilkunaqam Dyuspa trunumba ñawpambi piratashpa, urkunllapata pachaman ch'ayachishpa, Tayta Dyusta adurashpa, ¹²kayshina nirqanllapa:

¡Chayshina kanqa! Chaqa Tayta Dyusqam ancha llipyaq, ancha yach'ayniyuq, ancha pudirniyuq, ancha jwirsayuq. Chayri ancha rrispitashpa, ancha pagikushpa, paytaqa alabashunllapa. Chayraykum ancha balin, payta tukuy tyimpu noqanchiqkuna alabananchiq. Chayshina kanqa, nishpa.

¹³Chayshina aduraptinllapam, chay ansyanukunamanda suqninga noqata tapuwarqan:

—¿Riqsingichu chay yuraq mudanayuqkunata? ¿Yach'angichu maymandaraq shamushqallapa? nishpa.

¹⁴Chaymi nirqay:

—Siñursitu, qam yach'angi: ¿Pikunam paykunaqa? ¿Maymandam shamushqallapa? nishpa.

Kanan chay ansyanuqam niwarqan:

—Paykunaqam suq ancha manchaypaq tyimpupi padisishpa, kaymanna shamushqallapa. Chay Uñam yawarninda ich'ashpa wañurqan, paykunata uchangunamanda pirdunanambaq, limpyu shunqoyuq kanambaqllapa.

¹⁵Chaymi paykunaqa Tayta Dyuspa adurana wasimbi trunumba ñawpambi punchawnindin tutapnindin payta aduranllapa. Kanan payqam paykunawan kashpa, ancha allita rin kwidaq. ¹⁶Chaymi paykunaqa manana nimatapis rinllapachu mallaqnaq ni yakunaq. Manam ni rupay paykunataqa rupachingachu. ¹⁷Chaqa Dyuspa ladumbi tiyaq Uñaqam Jisukristu. Paymi paykunapa Michidurninqa rin kaq. Chaymi ancha allita kwidashpa, paykunata rin apaq kawsachikuq yakupa ñawinman, chay mishki yakuta upyashpa, tukuy tyimpu kawsanallapa. Kanan imapaq paykuna waqaptimbismi, Tayta Dyus kikin, ñawingunata rin chakichiq, nishpa.

8

Jwanmi Dyuspa Uñanda rikarqan chay syiti sillunmanda ultimu silluta llikiptin

¹Chaymandaqam Dyuspa Uñanqa chay rrullushqa librupa syiti sillungunamanda ultimu sillunda llikishpa kich'arqanna. Chayshina kich'aptinmi, anaq syilupi suq midya uratach'i ancha uyaritap karqanllapa. ²Chayshina uyaritap kaptinmi, noqa Jwan rikarqay syiti anjilkunata Dyuspa ñawpambi shayaykaqta. Kanan chay anjilkunaqam kadunu suq kurnitata ch'askirqan.

3-4 Chaymandaqam suq anjilta rikarqay urumanda kupata apamuqta. Chay anjilqam pata altar urumanda kaqman shamushpa, shayashpa, achka insinsiyuta ch'askirgan, chay altarpı, chay kupapi rupachinambaq. Chay pata altaraqam Dyuspa trunumba ñawpambi kidan. Chaymi chay mishki qondaynin chay makimbi kaq kupamanda llugshishpa, Dyuspi kriyiqkunapa mañakushqanwan taqllukashpa Tayta Dyusman ch'ayarqan. 5 Chaymandaqam chay anjilqa chay pata altarmanda puchukunata tardashpa, chay kupanda undachishpa, syilumanda kay pachaman wichukumurqan. Chayshina wichukumuptinmi, ancha lanyakurqan. Suq laya kunyaqkunapismi karqan. Achka rrilampagupismi ancha lliwyarqan. Kay pachapismi ancha kuyurqan.

Syiti anjilkunam kurnitangunata rinllapa waqachiq

6 Chaymandaqam chay syiti kurnitanda apaq anjilkunaqa kamakarqan, suqpa suqpa waqachinambaq.

7 Chay punta anjilqam waqachirqanna kurnitanda. Chayshina waqachiptinmi, kay pachaman granişu ninawan yawarwan taqludu ishkimurqan. Chayshina ishkimuptinmi, kay pachapa kada kimsa lugarkunamanda suq lugarninda rupachirqan. Chay rupachishqa lugarkunapim yumbay muntikuna, yumbay qewakuna ruparqan.

8 Chaymandaqam sigundu anjilpis kurnitanda waqachiptin, suq atun qaaq miraykaqshina mar yakuman ishkimurqan. Chayshina ishkimuptinmi, chay mar yakupa kimsa partinmanda suq partin yawarpaq tikrakarqan. 9 Chaymi mar yakupa chay dañachishqa partimbi kawsaq animalkuna yumbay wañurqanllapa. Chay mar yakupa partinda pasaykaq barkukunapismi yumbay chingarqanllapa. Chayshinam chay mar yakupi kaykaqkunamanda kada kimsamanda suqnin wañurqan.

10 Chaymandaqam tirsir anjilpis kurnitanda waqachiptin, suq lusiru ancha atun michashina mirashpa syilumanda ishkimurqan kay pachaman, rriyukunaman, yakupa ñawingunaman. Chaymi kada kimsa rriyukunamanda suq rriyuta dañachirqan. Kada kimsa yakupa ñawingunamandapis suq ñawinda dañachirqan. 11 Chay lusiruqam shutiş Ayaq. Chayshina ayaq kashpam, chay rriyukunata, yakupa ñawingunata dañachiptin, ayaq likiduna tikrakarqanllapa. Chaymi achka runakuna warmikuna yakunashpa, chay ayaq yakuta upyashpa, wañurqanllapa.

12 Chaymandaqam kwartu anjilpis kurnitanda waqachiptin, rupay, killa, lusirukuna kimsa partinmanda suq partin dañakarqan, amana allita achikchakunambaq. Chaymi kada punchawpa kimsa partinmanda suq partin tutallana kidarqan. Chayshinallam kada tutapa kimsa partinmanda suq partimbis tutayaqlana kidarqan.

13 Chaymandaqam anaqman chapakushpa, rikarqay suq anjilta syilupa ch'awpimbi bwilaykaqta. Chaytam uyarqay ancha jwirtita kayshina niqta:

—¡Ay, akakawraq! Faltanraqmi kimsa anjilkuna kurnitangunata waqachinanllapa. ¡Paykuna waqachiptinqam, ura pachapi tiyaqkunaqa ancha rinllapa padisiş! nishpa.

9

1 Chaymandaqam kintu anjilpis kurnitanda waqachiptin, rikarqay suq lusiru layata. Paymi syilumanda kay pachaman ishkimushqa karqan. Chay lusiru layataqam manchaypaş talalamba pungumba llabinda qorqanllapa.

2 Chaymandaqam chay llabi qoshqanwanqa chay talalamba pungunda kich'arqan. Chayshina kich'aptinmi, chay talalanmandaqa suq urnumandashina ancha achka qonday llugshishpa, syiluta, rupayta arkaptin,

limpu tutayarqan. ³Chaymandaqam chay qondaymanda ancha achka atun churqap (churqa) layakuna llugshishpa, kay pachaman shamurqanllapa. Chay atun churqa layakunaqam atalki kurukunashina kanishpa, binin-unwan runakunata ancha padisichirqan. ⁴Chay churqap layakunatam kayshina kamachirqan:

—Ama dañachiyllapachu chay pachapa qewangunata ni muntingunata ni nima laya plantangunatapis. Ashwan rishpa, kaniyllapa Dyuspa siñalninda urkungunapi mana ch'askiqkunata, nishpa.

⁵Piru chay churqa layakunataqam mana dijarqanchu, runakunata warmikunata wanchinanllapaqa. Ashwanmi dijarqan, sinku killata chay churqap layakuna ancha jwirtita kaninanllapa, chay runakuna, warmikuna nanaywan ancha padisinanllapa. ⁶Chayshina chay atun churqa layakuna ancha kaniptinllapam, ancha padisishpa, munanqallapa wañuyta. Piru ancha munashpa wañuytapismi, mana atinqallapachu wañuytaqa.

⁷Chay churqap layakunaqam suldadukunapa bistyangunashina kamakarqanllapa, suqkunawan pilyananllapa. Kanan umamba sawambim urumanda kuruna layakunata rurakuqllapa. Qaqllangunaqam runakunapa qaqlanshina karqan. ⁸Aqchanllapaqam warmikunapa aqchanshina karqan. Kirungunaqam liyumba kirungunashina karqan. ⁹Kanan yumbay paykunaqam chilikiyuq layakuna karqanllapa, kwirpunda washananllapa. Chay chilikingunaqam jirrumandashina karqan. Kanan bwilaptinllapaqam, alangunaqa ancha kunyarqan, ancha achka kallpaykaq chutana karrukuna bistyandinguna pilyanan lugarman kallpaykaqshina. ¹⁰Chay churqa layakunapa ch'upangunaqam chay atallikunapa (alakran kurukunapa) ch'upangunashina karqan. Chay ch'upamba puntangunawanmi atirqanllapa runakunata ancha jwirtita kaniyta bininunwan. Chayshina sinku killa tukuyta kanishpaqam, runakunataqa atiqllapa ancha nanachiyta. ¹¹Chay churqap layakunapa kamachikuqninmi chay manchaypaq talalamba kamachikuqnin karqan. Payqam ibriyu rimaypi shutin Abadun. Grigu rimaypim shutin Apulyun. Chay ishkay shutingunam munan niyta “Chingachikuq”, nishpa.

¹²Chayshinam chay punta kastigu ushyakarqan. Piru faltanraqmi ishkay kastigukuna kanambaq.

¹³Chaymandaqam chay sistu anjilpis kurnitanda waqachirqan. Chayshina waqachiptinmi, uyarqani suq runa rimaqtashina chay urumanda kaq pata altarpa ch'usku waqrashina adurnungunapa ch'awpinmanda rimaptin. Chay pata altaraqam Tayta Dyuspa ñawpambi karqan. ¹⁴Chay rimaqqam chay sistu anjil kurnitanda waqachiqta nirqan:

—Chay atun Iwfratis rriyupa manyambi ch'usku watashqa anjilkunata kach'ay, nishpa.

¹⁵Chayshina niptinqam, chay anjilqa chay ch'usku watashqa anjilkunata kach'arqanna. Chaymi rirqanllapana ancha achka runata, warmita wanchiq. Kada kimsamandam suqta wanchirqanllapa. Chaqa Tayta Dyusmi chay anjilkunata unaymandapacha kamakashqa karqan, chay uras, chay diya, chay killa, chay wata chayshina wanchinanllapa. ¹⁶Paykunawanmi rirqan ancha achka suldadu bistyapi puriqkuna. Paykunaqam niwarqanllapa:

—Dusyintus millun suldadu layakunam kan, nishpa.

¹⁷Chay musqoypishinam rikarqay chay suldadukuna layata chay bistyakunata muntakushpa puriqtashina. Paykunapa pichumbiqam karqan jirrumanda chilikikuna ninashina chupika kulurniyuq, safiru lliypaykaq rumishina asul kulurniyuq, asufrishina qarwa kulurniyuq.

Kanan chay bistyakunapa umangunaqam liyumba umanshina karqanllapa. Shimingunamandaqam llugshirqan nina, qonday, asufriwan. ¹⁸ Chayshina chay bistyakunapa shimingunamanda chay nina, chay qonday, chay asufri llugshishpaqam, kimsa plagashina ancha achka runakunata, warmikunata wanchirqanllapa. Chaqa kada kimsamandam suqta wanchirqanllapa. ¹⁹ Chay bistyakunaqam shimingunawan, ch'upangunawan atirqanllapa wanchikuyta. Chaqa ch'upangunaqam kulibra laya umayuq karqanllapa. Chaymi chay ch'upangunapa uman layakunawan achka runata, warmita dañachirqanllapa.

²⁰ Piru chay mana wañuqkunaqam chayshina padisishpapis, mana dijarqanllapachu uchangunata. Ashwanmi chayshinalla chay mana baliq kusaskunata rurashpa kawsarqanllapa. Kanan dyablukunata adurashpa, chay urumanda, qellaymanda, brunsimanda, rumimanda ichu qerumanda rurashpa dyuskunata amitu layakunata adurashpam kawsarqanllapa. Piru chay rurashqa dyuskunaqam mana atinllapachu rikakuyta ni uyakuyta ni puriyta. ²¹ Chayshina kaptimbismi, chay uchayuqkunaqa sigirqanllapa wanchikushpa, brujiyakushpa, suqkunawan puñushpa, suwakushpa.

10

Chay musqoypishinam suq anjil suq taksha rrullushqa librituta Jwanda qorqan

¹ Noqa Jwanmi rikarqay suq ancha pudirniyuq anjilta syilumanda pukutaypa ukumbi urangumuykaqta. Chay anjilpa umamba sawambim suq inap (chirapa) karqan. Qaqlanqam rupayshina ancha llipyarqan. Ch'angangunaqam miraykaq qerukunashina karqan. ² Chay anjilqam suq taksha rrullushqa librituta kich'ashqata makimbi apamurqan. Chayshina shamushpaqam, allin ladu ch'akinwan mar yakupa sawambi sarrukurqan, ichuq ladu ch'akinwanqam allpapi sarrukurqan. ³ Chayshina sarrukushpaqam, payqa atun liyunshina ancha jwirtita qayach'akushpa rimarqan. Chayshina rimaptinqam, syiti lanyakuna ancha kunyashpa, rimarqanllapa. ⁴ Chayshina chay syiti lanyakuna rimaptinqam, noqa Jwanqa chay rimashqanda yuyarqay ishibriyta. Piru chayshina yuyaptiyimi, syilumanda suq rimaq niwarqan:

—Chay syiti lanyakuna rimashqandaqa ama pitapis niychu ni ishibriychu, nishpa.

⁵ Chaymandaqam chay anjil mar yakupi, allpapi shayaqqa allin ladu makinda syiluman alsashpa, ⁶ kayshina nirqan:

—Tayta Dyusqam tukuy tyimpu kawsan. Payqam tukuy imata rurashqa: anaq syiluta tukuy imandinda, kay pachata tukuy imandinda, mar yakuta tukuy imandinda. Paypa shutinwan jurashpam, kay allip kaqtalla rimani: Tayta Dyusmi manana mastachu rin shuyaq, tukuy ima nishqanda kumplinambaqqa. ⁷ Ashwanmi kay syiti anjilkunamanda ultimu anjil kurnitanda waqachiptinqa, Tayta Dyusqa rin kumpliqa paypaq rimaqkunata ufrishqanda. Chaqa Tayta Dyusmi paylla yuyashqanda paypaq rimaqkunata abisashqa karqan, nishpa.

⁸ Chayshina chay kamachikuq anjil niptinmi, chay suq rimaqqa syilumanda noqa Jwanda kayshina niwarqan:

—Chay mar yakupa sawambi, kay allpapi shayaq anjilman rishpa, makinamanda ch'askiy chay taksha rrullushqa libritu kich'ashqata, nishpa.

⁹ Chayshina niwaptinmi, chay kamachikuq anjilman rirqay mañaq chay rrullushqa librituta. Chaymi chay anjilqa qowashpa, kayshina niwarqan:

—Kay librituta mikuy. Mikuptiqam chay myil di abijashina ancha mishki rin kaq. Piru pach'aykipiqam ancha ayaqpaq rin tikrakaq, nishpa.

¹⁰ Chaymi chayshina chay anjil niwaptinqa, noqaqa chay librituta ch'askishpa mikurqay. Mikuptiygam shimiypiqqa chay myil di abijashina ancha mishki karqan. Piru pach'aypiqam ancha ayaqpaqna tikrakarqan.

¹¹ Chaymandaqam chay anjilqa niwarqan:

—Yach'achikuyri: “Kayshinam Tayta Dyus rin ruraq chay achka llaqtapi tiyaqkunawan, chay achka nasyumbi tiyaqkunawan, chay achka laya rimaykunata rimaqkunawan, chay achka gubyirrukunawan”, nishpa.

11

Dyuspa ishkay tistigungunam kay mundupi tiyaqkunata rinllapa yach'achiq

¹ Chaymandaqam suq shukcha midiq baratashina qowashpa, chay rimagqa niwarqan:

—Chay shukcha barata apashpar, riy, midiy Tayta Dyuspa adurana wasinda, pata altarnindapis. Chaykunata midishpaqar, Dyuspa chay adurana wasimbi payta aduraqkunata yupay. ² Piru amar midiychu chay adurana wasipa sawa patyundaqa. Chaqa Dyuspi mana kriyiq furastirukunam chay pambaman yaykushpa, rinllapa sarruq. Chaymi paykunaqa 42 killata Dyus akrashqan Jirusalin llaqtata dwiñukushpa, chaypi wapuyashpa, munashqanda rurashpa, rinllapa kamachikuq. ³ Kanan noqaqam ishkay tistigungunata rini kach'aq, noqapaq yach'achikunambaq. Chayshina kach'aptiyi, chay ishkay tistigungunaga lutu mudanata rurakushpa, 1260 diyakunata noqapaq rinllapa yach'achikuq, nishpa.

⁴ Tayta Dyusmi yumbay kay mundupi tiyaqkunapa kamachikuqninga. Chay ishkay yach'achikuq tistigungunaqam paypa ñawpambi shayanllapa. Paykunaqam chay ishkay ulibu plantakunashina, chay ishkay lamparakunapa tiyanangunashina.* ⁵ Chaymi Dyusta kuntraqkuna chay ishkay tistigungunata munaptinllapa maqayta, paykunapa shiminmanda ninashina llugshishpa, chay kuntraqkunata rupachishpa, limpu rinllapa chingachiq. ⁶ Chaqa chay ishkay tistigungunaqam Dyuspaq rimaykaptin, ancha pudirniyuq kamachikuqkuna rin kaq. Chaymi paykuna kamachikuptin ama tamyanaqbaqqa, manana atinqachu tamyayta. Yakuta kamachiptin yawarpaq tikrakananmi, yawarpaq rin tikrakaq. Chayshinam paykunaqa tukuy laya disgrasyawan atinqallapa kastigayta kay mundupi tiyaqkunata. Munashpaqam, chay disgrasyakunawan kutin kutin atinqallapa kastigayta. ⁷ Piru chay ishkay tistigunguna yach'achikushqan tympu ushyakaptinqam, suq manchaypaq animal laya chay ancha jundu talalanmanda llugshimushpa, chay ishkay tistigungunata rin maqqaq wanchinangaman. ⁸ Chayshina wanchishpaqam, chay Jirusalin llaqtapa kallingunapi kwirpungunata rinllapa wichukuq. Chay llaqtapillam chay tistigungunapa Kamachikuqnin Jisukristutapis kruspi wanchishqallapa karqan. Chaymi suq kumparasyunda rurashpa, chay Jirusalimbaqla ninllapa: “Suduma llaqtashina” ichu “Ijiftu llaqtashina”, nishpa.

⁹ Chaymandaqam kimsa diya y midyapaq achka llaqtamanda kaqkuna, achka kastamanda kaqkuna, achka laya rimaypi rimaqkunamanda kaqkuna, achka nasyunamanda kaqkunapis rinllapa rikaq chay ishkay tistigungunapa wichukushqa kwirpungunata. Chaqa manam rinllapachu dijaq pambananllapaqa. ¹⁰ Kanan kay mundupi tiyaqkunaqam ancha kushikushpa, fyistakunata rurashpa, paykunapura imangunata rinllapa

* 11:4 Zacarias 4.1-14

rrigalanakuq, chay ishkay tistigukunata wanchishqanrayku. Chaqa chay tistigukunaqam chay disgrasyakunawan ancha padisichishqa karqan kay mundupi tiyaqkunata.

¹¹ Piru chay kimsa diya y midyamandaqam Tayta Dyusqa chay ishkay wañushqakunata kawsachimurqan. Chaymi chay wañushqakunata kawsaq-tana rikashpaqa, yumbay chay rikaqkunaga ancha mancharqanllapa.

¹² Chaymandaqam chay ishkay tistigukunaqa uyarqan syilumanda suq rimaq ancha jwirtita kayshina niptin:

—Kayman shamuyllapa, nishpa.

Chayshina uyashpaqam, chay ishkay tistigukunaqa pukutaykunapa ukumbina anaq syiluman rirqanllapa, chay kuntraqkuna rikaykaptinllapa. ¹³ Chay urasllam kay pachaqa ancha jwirtita kuyurqan. Chayshina ancha kuyuptinmi, chay Jirusalimbi achka wasikuna bulakarqanllapa. Kada dyis wasikunamandam suq wasi bulakarqan. Chayshina achka wasikuna bulakaptinmi, chay Jirusalimbi tiyaqkunamanda 7000 runa, warmi wañurqanllapa. Chaymi chay mana wañuqkunaqa ancha manchashpa, Tayta Dyus syilupi kaqta alabarqanllapa.

¹⁴ Chayshinam rin ushyakaq chay ancha jwirti sigundu kastigu. Piru, ¡ay! Dasmı rin ch'ayamuq suq manchaypaq tirsir kastigu.

Chay syiti anjilkunamanda ultimu anjilmi kurnitanda rin waqachiq

¹⁵ Chay syiti anjilkunamanda ultimu anjil kurnitanda waqachiptinmi, achka rimaqkuna syilumanda ancha jwirtita rimarqanllapa:

Pachapi gubyirnukunaqam manana rinllapachu kamachikuq. Ashwan kay diyamandapacham Tayta Dyusqa Akrashqun Washadur Jisukristuwan tukuy tyimpuna rin kamachikuq, nishpa.

¹⁶ Chaymandaqam chay 24 ansyanukunaqa Tayta Dyuspa ñawpambi, trunllapamanda atarishpa, qonqorikushpa, kumurashpa, qaqlanllapata pambakaman ch'ayachishpa, Tayta Dyusta adurashpa, ¹⁷ nirqanllapa:

Tayta Dyus, yumbaymanda ancha pudirniyuq kangı. Manaraq nimapis kaptinmi, qamqa kashqana kangı. Chayshinallam kanangaman kawsaykangi. Suq diyam ringi shamuriq. Chaymi kay pachapi tukuy jwirsaykiwan kamachikuptiki, ancha pagikuykillapa,

¹⁸ Achka nasyungunapim chay mana isrraylinu kaqkunaqa qambaq ancha piñakurqanllapa. Chaymi kananga ch'ayamushqana tyimpu, qam piñakushpa yumbay chay uchayuq wañushqakunata kastiganayki. Piru qambaq rimaqkunata, chay adurashuq wambraykikunatam qamqa ringi qoq primyukunata, kamachikuqkuna kaptin, ichu mana kamachikuqkuna kaptimbis. Piru kay mundupi wanchikuqkunataqam qamqa ringi wanchiq, nishpa.

¹⁹ Chaymandaqam syilupi Dyuspa adurana wasimba pungun kich'akarqan. Chaymi musqoyppishina rikarqani uku adurana wasimbi chay unay tratupa Santu Kajunnında. Kanan rrilampagukunam ancha lliwyarqan. Lanyakunam ancha kunyarqan. Kay pachapismi ancha kuyurqan. Kanan ancha jwiritam granisarqambis.

12

Jwanmi musqoyppishina suq warmita suq ancha atun qotur layata rikarqan

¹ Noqaqam chay musqoyppishina suq manchaypaq siñata syilupi rikarqay. Chay siñaqam suq warmi karqan. Payqam rupayta rurakushqashina karqan. Kanan payqam killapa sawambi shayaykarqan. Umambiqam suq kuruna

dusi lusiruyuq karqan. ² Chay warmiqam qeshyanan uras kaptin, nanaywan ancha qayach'akurqan. ³ Chaymandaqam syilupi suq laya manchaypaq siñata rikarqani. Chay siñaqam suq ancha atun chupika animal qotur laya karqan. Chay animalqam syiti umayuq, dyis waqrayuq karqan. Chay syiti umangunaqam kurunayuqkuna karqan. ⁴ Chay ancha atun animalqam ch'upanwan syilumanda ancha achka lusirukunata rrastramushpa, kay pachaman wichukumurqan. Kada kimsa lusirukunamandam suq lusiruta rrastramurqan. Chaymandaqam chay atun qotur layaqa chay qeshyanaq warmipa ñawpambi shayashpa shuyarqan, qeshyaptin wambranda das mikunambaq. ⁵ Chaymandaqam chay warmiqa suq ullqo wambritunda qeshyargan. Kanan chay wambrangam yumbay nasyungunata ancha alita rin kamachiq jirrumanda baranwan. Chaymandaqam Tayta Dyusqa chay nasiq wambrituta ladunman kamachikunan trununman aparqan. ⁶ Chayshina apaptinmi, chay warmiqa suq chuncha lugarman mitikarqan. Chaqa Tayta Dyusqam chaypi suq allin lugarta allichashqa karqan, 1.260 diyakunata chay warmita kwidashpa, qaranambaq.

⁷ Chaymandaqam Dyuspa kamachikuq anjilnin Migil yanapakuq anjil masingunawan tandakashpa, syilupi ancha pilyarqanllapa chay manchaypaq atun qotur layawan, yanapakuq dyablungunawambis. ⁸ Chayshina pilyashpam, Dyuspa chay anjilningunaqa chay qotur layapa anjilningunata maqashpa, anaq syilumanda wichukurqanllapa, amana chaypi kawsananllapa. ⁹ Chayshinam chay qotur layata, anjilningunatapis syilumanda kay pachaman wichukumurqan. ¿Pitaq karqan chay qotur layaqa? Payqam karqan chay unay kulibra. Payllam dyablu, Satanaspis shutin. Chay dyabluqam yumbay runata, warmita ingañashpa inkitan, uchata rurananllapa.

¹⁰ Chaymandaqam uyarqay syilupi suq rimaqta, ancha jwirtita kayshina niqta:

—Kananqam Tayta Dyus paypi kriyiqkunata washashqa. Chaqa dyablutaqam syilumandaqa wichukushqana. Unaymi chay dyabluqa punchawnindin, tutupnindin Dyuspa ñawpambi shayashpa, kriyiq masinchiqkunata akusarqan. Piru kananqam manana atinchu. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, pay Akrashqan Washadur Jisukristuwan shumaqta rin kamachiwaqinchiq. ¹¹ Chay kriyiq masinchiqkunapismi chay dyablutaqa binsishqallapana. Chaqa Dyuspa Uñan Jisukristu wañushpa, yawarninda ich'ashpam, paykunata uchangunamanda pirdunashqa. Chaymi paykunaga yach'ashpa: Rinllapam wanchiwaqinchiq, nishpapis, Jisukristupaq yach'achikurqanllapa. ¹² Chayshina Tayta Dyus chay dyabluta syilumanda wichukushqana kaptinqam, kay syilupi tiyaqkunaga ancha kushikushunllapa. Piru qamkuna chay allpapi, chay mar yakupi kawsaqkunaga ancha llakiyllapa. Chaqa chay dyabluqam chay ura allpaman wichukushqana. Kanan payqam yach'an: Dyusmi utqana rin karsilawaq infyirrupi, amana masta munashqayta ruranaypaq, nishpa. Chaymi chay dyabluqa ancha piñakushpa, utqashpa, ancha rin padisichishuqllapa.

¹³ Chayshina chay manchaypaq qotur laya dyablu yach'ashpa: Kay pachaman wichukuwashqana, nishpaqam, chay qeshyashqa warmita ancha maskarqan wanchinambaq. ¹⁴ Chayshina maskaykaptinmi, Tayta Dyusqa chay warmita qorqan suq atun kuchaqpa ish kay alangunata. Chaymi chay warmiqa chay alangunawan bwilashpa, chay dyablumanda mitikashpa, suq chuncha lugarman rirqan. Chay lugarpiqam Tayta Dyus chay warmita kimsa wata y midyuta rin qaraq. [Nuta: Chay dyablulam atun qoturshina kashpa, maynimbis manchaypaq kulibrashinapis kar-

qan.] ¹⁵ Kanan chayta rikashpam, chay manchaypaq kulibra qotur laya dyabluqa shiminmanda ancha achka yakuta sitakurqan, suq rriyushina chay warmita apaptin, ch'uqashpa wañunambaq. ¹⁶ Piru chayshina sitakuptinmi, chay warmipa ikimbi kaq alpa kich'akarqan chay achka yakuta chupashpa chakichinambaq. Chayshinam chay warmitaqa washarqan. ¹⁷ Chayta rikashpaqam, chay manchaypaq kulibra qotur laya dyabluqa ancha piñakurqan. Chaymi rirqan chay warmipa mirayningunawan pilyaq. Chaqa chay mirayningunaqam Tayta Dyus kamachikushqanda, Churin Jisukristu yach'achikushqanda ancha allita kasushpa kawsanllapa. ¹⁸ Kanan chay atun qotur layam ch'ayarqan mar yakupa manyambi.]

13

Jwanmi ishkay manchaypaq animal layata rikarqan

¹ Noqa Jwanmi musqoybishina chay mar yakupa manyambi shayashpa, suq laya manchaypaq animalta rikarqani, chay yakupa ukunmanda lluqshiptin. Chay manchaypaq animal layapismi syiti umayuq dyis waqrayuq karqan. Chay waqraqunaqam kurunayuqkuna karqanllapa. Chay umangunapiqam mana baliq shutikunata iskiбриshqa karqan, Dyusta burlashpa. ² Chay rikashqay animalqam suq tigri laya karqan. Ch'akingunaqam usupa ch'akingunashina karqan. Shimingam liyumba shimishina karqan. Chayshina chay animal mar yakumanda lluqshiptinmi, chay atun qotur laya dyablu payta numbrarqan, ancha pudirniyuq awturidar kanambaq, trunumbi tiyashpa, rrimplasun kamachikunambaq. ³ Chay tigri laya animalpa syiti umangunamanda suqinmi ancha chuqridu wañunambaqna karqan. Piru chay chuqriqam allinyashqana. Chaymi chay tigri laya animal kawsamushqata rikashpa, kay mundupi yumbay tiyaqkuna ancha ispantashpa, paytana kasushpa kawsarqanllapa. ⁴ Kanan chay kasuqkunaqam chay atun qotur layata ancha adurarqanllapa, chay tigri laya animalta numbrashqanrayku. Chay animaltapismi ancha adurashpa, kayshina nirqanllapa:

—Manam pipis payshinaqa jwirsayuqchu. Manam pipis paytaqa atinchu binsiyta, nishpa.

⁵ Kanan Tayta Dyusqam دچارqan, chay tigri laya animal ancha alabakashpa, Dyusta ancha kuntrashpa rimanambaq. Dيارqambismi, 42 killakunapaq yumbay runata, warmita kamachinambaq. ⁶ Chayshina dijaptinmi, chay tigri layaqa Tayta Dyusta ancha kuntrashpa, musyarqan. Chayshina musyashpaqam, Tayta Dyuspa shutinda, Dyuspa adurana wasinda, syilupi yumbay tiyaqkunatapis ancha maldisyarqan. ⁷ Chayshina maldisyaptimbismi, Tayta Dyusqa دچارqan, kriyiq masinchiqkunata maqanambaq binsinangaman. Dيارqambismi yumbay kastakunata, yumbay atun ayllukunata, yumbay laya rimaykunapi rimaqkunata, yumbay nasyungunapi tiyaqkunata kamachinambaq. ⁸ Kanan kay mundupi yaqqa yumbay tiyaqkunam chay tigri laya animalta rinllapa aduraq. Piru wakin runakuna, warmikunaqam paytaqa mana rinllapachu aduraq. Chaqa Tayta Dyusqam manaraq kay pachata rurashpa, paykunapa shuttingunata Churimba librumi iskiбриshqa karqan, tukuy tyimpu paytanam kawsanllapa. Chay Churinllam Dyuspa Uñambis shutin. Paytaqam runakuna wanchishqallapa karqan.

⁹ Chayri qamkuna yumbay rinriyuqkunaqa kay nishushqayllapata allita uyawayllapa. ¹⁰ Chay karsilakuq runakunatam rinllapa karsilaq. Chay atun kuchilluwan wanchikuqkunatam atun kuchilluwan rinllapa wanchiq.

Chayri Dyuspi kriyiqkuna ancha padisishpapis, paypilla mana shaykuq yuyakushpa kawsashunllapa.

¹¹ Chaymandaqam musqoybishina rikarqay suq laya manchaypaq animalta uku allpamanda llugshiqta. Chay animal layaqam ishkay taksha waqrayuq karqan. Chay waqrangunaqam suq taksha karnirupa waqranshina karqan. Piru chay waqrayuq animalqam rimarqan suq atun qotur laya animalshina. ¹² Chay allpamanda llugshiq animalpismi ancha kamachikuq karqan. Chaqa chay tigri layapa rrimplasun kashpam, kay mundupi yumbay tiyaqkunata kamachirqan. Chaymi yumbayta adurachirqan chay allinyashqa chuqriyuq tigri layata. ¹³ Kanan chay suq animalmi manchaypaq milagrukunata rurarqan. Runakunapa ñawpambim ninata ishkichimurqan anaq altumanda kay allpaman. ¹⁴ Kanan Tayta Dyusqam dijarqan, chay milagrukunata chay tigri laya animalpa ñawpambi rurashpa, kay mundupi tiyaqkunata ingañanambaq. Chayshina ingañashpaqam kamachirqan, suq amitu layata rurananllapa chay tigri layapa rritratunwan, chayshina chay allinyashqa chuqriyuq animalta adurananllapa. ¹⁵ Chay amitu layata ruraptinllapaqam, Dyus dijarqan, chay animal ishkay taksha waqrayuqta, chay amitu layata kawsachishpa, rimachinambaq. Kanan chay amitu laya yumbay payta mana aduraqkunatam atirqan wanchichiyta. ¹⁶ Chaymandaqam chay animal ishkay taksha waqrayuqqa kamachirqan, yumbay runata warmita allin ladu makimbi ichu urkumbi siñalananllapa: kamachikuqkunata, mana kamachikuqkunata, qellayniyuqkunata, mana nimayuqkunata, randishqa kriadukunata, mana kriyadu kaqkunatapis. ¹⁷ Chay mana siñalniyuq kaqkunagaqam mana atirqanllapachu ni randiyta ni randikuyta. Chay siñalqam karqan chay tigri laya animalpa shutinwan ichu shutimba numirunwan.

¹⁸ Qamkuna kayta intyindinaykiqa yach'ayniyuqkuna kayllapa. Chay shutimba numirungunapi allita yuyashpam, atingillapa yach'ayta chay shutimba litrangunatapis. Chaqa chay animal layapa chay numirunqam suq runapa shutimbaq niwanchiqllapa. Chay numirunqam 666.

[Nuta: Grigu rimaypim litrakuna balirqan numirukunashina. Chaymi litrakunawan yuparqanllapa.]

14

Dyuspi 144.000 kriyiqkunaqam mushuq imnuta rinllapa kantaq

¹ Chaymandaqam noqa jwanqa musqoybishina rikarqay Dyuspa Uñanda Siyun lumapa sawambi shayaykaqta. Paywanmi pulla karqan 144.000 paypi kriyiqkuna. Paykunapa urkungunapim chay Uñapa shutinda, Tayta Dyuspa shutinda iskibrishqallapa karqan. ² Chaymandaqam kay pachapi kashpa, syilupi ancha jwirtita kunyaqta uyargay. Chay kunyaqgam achka rriyu kunyaykaqshina ichu ancha jwirti truwinishina ichu ancha achka runakuna arpangunata waqachiykaqshina ancha jwirtita kunyarqan. ³ Jisukristupi chay 144.000 kriyiqkunaqam chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa, chay 24 anyanukunapa ñawpambi shayashpa, suq mushuq imnuta kantarganllapa. Chay kantashqandaqam mana pipis atirganchu kantayta. Chaqa kay mundupi yumbay tiyaqkunamanda, chay 144.000 washadukunallam chay mushuq imnutaqa yach'arqanllapa kantayta. ⁴ Yumbay chay kantaqkunaqam warmikunawanqa mana uchataqa rurashqallapachu karqan. Ashwanmi Dyuspa Uñan mayman riptimbis, payta siginllapa. Chaymi kay mundupi tiyaqkunamanda paykuna washadu kashpa, puntata Dyuspa ñawpanman ch'ayarqanllapa. Chaymi paykunaqa tarpukushqanchiqmanda punta ufrinda qoshqanchiqshina karqanllapa

Tayta Dyuspaq, Uñambaqpis. ⁵ Chaqa paykunaqam mana yach'anllapachu llullakunata rimaytaqa. Chaymi paykunataqa mana ni pipis atinchu shim-biyta Tayta Dyuspa ñawpambiq.

Kimsa anjilkunam rinllapa yach'achikuq

⁶ Chaymandaqam noqa Jwanqa musqoyppishina rikarqay suq anjilta anaq syilupa ch'awpimbi bwilaykaqta. Chay anjilqam listu karqan, Tayta Dyuspa mana nunka ushyakaq nutisyanda yumbay nasyungunapi tiyaqkunata, yumbay kastakunata, tukuy laya rimaypi rimaqkunata, yumbay llaqtapi tiyaqkunata yach'achinambaq. ⁷ Chay anjilqam ancha jwirtita kayshina nirqan:

—Ch'ayamushqanam uras Tayta Dyus yumbayta jusganambaq. Payqam syiluta, kay pachata, mar yakuta, pukyukunata rurashqa. Chayri payta ancha rrispitashpa, alabayllapa, nishpa.

⁸ Chayshina chay anjil rimaptinmi, suq anjil shamushpa ancha jwirtita kayshina nirqan:

—iChay ancha atun Babiluña llaqtaqam chingashqana, kay mundupi yumbay tiyaqkunata inkitashqanrayku, uchakunata ruranambaqllapa! Chaqa paykunatam uchangunawan binuwanshina inkitarqan, mach'ashqashina, paywan tukuy laya uchata ruranambaqllapa.

⁹ Chayshina chay anjil rimaptinmi, suq tirsir anjil shamushpa, ancha jwirtita nirqan:

—Tayta Dyusqam ancha rin piñakuq chay tigri laya animalta aduraqkunawan, chay animalpa rritratunda aduraqkunawan, chay animalpa siñalninda urkumbi ichu makimbi ch'askiqkunawan. ¹⁰ Chaymi yumbay paykunataqa ancha jwirtita rin kastigaq ninapi chay asufripi rupachishpa anjilningunapa ñawpambi, chay Uñamba ñawpambipis. ¹¹ Chayshinam chay ninapi tukuy tyimpu rinllapa padisiq. Qondaynimbismi mana nunka rinchu ushyakaq. Chaqa chay animal layata, chay rritratunda aduraqkunaqam punchawnindin, tutapnindin mana samashpachu, rinllapa padisiq, chay animal layapa siñalninda ch'askishqanllaparayku. ¹² Chayri chaykunata yach'ashpa, Dyuspa wambranguna kashpa, pay kamachikushqanda allita kasushpa, Jisukristupi mana shaykuq yuyakushpa, kawsayllapa, nishpa.

¹³ Chaymandaqam noqa Jwanqa uyarqay suq rimaqta syilumanda kayshina niwaptin:

—Kay nishushqaykunata iskibriy: “Tayta Dyusmi ancha rin yanapaq Jisukristupi kriyishpa wañuqkunata. Chaymi kananmandapacha anchana rinllapa kushikuq”, nishpa.

Dyuspa Santu Ispiritumbismi niwarqan:

—Allibmi chay nishushqanqa rin kaq. Chaqa Dyusta kasushpa wañuqkunaqam yumbay chay ñakashqanmandaqa rinna samaq. Kanan Tayta Dyusqam mana nunka rinchu qonqaq chay tukuy ima rurashqandaqa.

Tayta Dyusmi anjilningunawan mana alli ruraqkunata rin kastigaq

¹⁴ Chaymandaqam suq yuraq pukutaypa sawambi rikarqay suq runashina tiyaykaqta. Paypa umambim urumanda kuruna karqan. Makimbiqam suq ancha allin ichuna karqan. ¹⁵ Chaymandaqam suq anjil Dyuspa adurana wasinmanda llugshishpa, chay pukutaypa sawambi tiyaykaqta ancha jwirtita kayshina nirqan:

—Ura pachapi tiyaqkunaqam listuna syiganaykipaq. Chayri ichunaykiwan riyna paykunata kuchuq, nishpa.

¹⁶ Chayshina chay anjil niptinmi, chay pukutaypa sawambi tiyaqqa chay atun ichunanwan kay pachapi tiyaqkunata syigarqan.

¹⁷ Chaymandaqam Dyuspa adurana wasin anaq syilupi kaqmanda suq anjil llugshirgan. Chay anjilpismi ancha allin ichunata apamurqan. ¹⁸ Chaymandaqam chay pata altarmanda suq anjil shamurqan. Chay anjilqam ninata kwidaq karqan. Payqam chay ichunayuq anjilta ancha jwirtita nirqan:

—Qambisri chay allin ichunaykiwan ura pachapi tiyaqkunata syigay. Chaqa ubaspa puqoyninshinam listuna kuchunayki.

¹⁹ Chayshina chay anjil niptinmi, chay suq anjilpis atun ichunanwan kay pachapi tiyaqkunata ubaspa puqoynindashina kuchurqan. Chayshina paykunata kuchushpaqam, wichurqan suq atun pusuman, chaypi ubaspa yakundashina yawarninda qapinambaq. Chay kumparasyunmi munan niyta: Tayta Dyusmi chay uchayuqkunawan piñakushpa, ancha jwirtita rin kastigaq, nishpa. ²⁰ Chay atun pusuqam chay llaqtapa sawambi karqan. Kanan chay uchayuqkunata chay pusupi qapishpashina kastigaptin-llapaqam, yawarninllapaqa 300 kilumitrusta kurrirqan. Chaqa bistyapa shiminmi altukaman ch'ayarqan.

15

Dyuspa syiti anjilningunam syiti disgrasyakunawan rinllapa kastigakuq

¹ Noqa Jwanmi chay musqoypishina anaq syilupi suq ancha manchaypaq siñata rikarqay. Chaqa syiti anjilkuna syilupi kaqkunam yumbay uchayuqkunata syiti disgrasyakunawan listu karqanllapa kastiganambaq. Chayshina kastigashpaqam, Tayta Dyusqa manana mastaq rinchu piñakuq chay uchayuqkunawanaga.

² Chaymandaqam suq pambapi rikarqay suq yakuyuq ispijutashina ninawan taqlluduta llipyaykaqtashina. Chay llipyaykaq pambapa manyambiqam achka runakuna, warmikuna shayaykarqanllapa. Tayta Dyusmi paykunata arpakunata qoshqa karqan. Chaqa paykunaqam mana adurashqallapachu karqan chay tigri laya animalta ni chay animalpa rritratunda. Manam ni ch'askishqallapachu karqan chay animalpa siñalinda ni numirunda. ³ Chay arpayuqkunaqam Dyusta sirbiq Muysispa imnunda, Dyuspa Uñamba imnunda kantashpa, kayshina alabarqanllapa: ¡Ancha pudirniyuq Taytitu Dyus, tukuy ima rurashqaykim ancha manchaypaq, ancha shumaqkuna! Qamqam ancha allin kashpa, allip kaq-talla rimangi. Kanan yumbay nasyumbi tiyaqkunapa ancha allin kamachikuqninmi kangi.

⁴ Chaymi yumbay runakuna, warmikuna ancha rrispitashushpa, rinllapa al-abashuq. Chaqa qamllam ancha allin mana nima uchayuqchu kangi. Chaymi ancha allita rurashqaykita rikashpa, yumbay nasyumbi tiyaqkuna shamushpa, rinllapa adurashuq, nishpa.

⁵ Chaymandaqam rikarqay anaq syilupi Tayta Dyuspa karpamanda adurana wasimba Ancha Santisimu Kwartun kich'akashqata. ⁶ Chay kwartumandaqam chay syiti kastigakuq anjilkuna llugshirqanllapa. Paykunaqam ancha llipyaykaq yuraq mudanayuq karqanllapa. Kanan pichunllapapiqam urumanda kaq wach'ukuta rurakushqallapa karqan. ⁷ Chaymandaqam chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqin chay syiti anjilkunata suqta suqta qorqan urumanda kaq kupakunata. Chaqa Tayta Dyus tukuy ty-impu kawsaqmi uchayuqkunawan piñakushpa, chay kupakunata syiti ancha jwirti kastigukunawan undachishqa karqan. ⁸ Chaymandaqam Tayta Dyus ancha llipyaptin, ancha pudirniyuq kaptin, chay adurana wasin qondaywan undarqan. Chaymi mana pipis atirqanchu yaykuyta chay Ancha Santisimu Kwartumanqa, chay syiti anjilkuna chay syiti kastigukunata ushyanangaman.

16

Chay syiti anjilkunam kupakunamanda kastigukunata rinllapa ich'aq

¹ Chaymandaqam chay musqoyppishina suq rimaqta uyarqay, Dyuspa adurana wasinmanda chay syiti kastigakuq anjilkunata jwirtita niptin:

—Riyllapa, chay kupakunapi kaqta ura pachaman ich'aq. Chaqa chaykunawanmi Tayta Dyus chay uchayuqkunata ancha rin kastigaq, nishpa.

² Chayshina niptinmi, chay syiti anjilkunamanda punta anjilqa kupanmanda Tayta Dyuspa kastigunda ich'arqan kay pachaman. Chayshina ich'aptinmi, chay tigri laya animalpa siñalninda ch'askiqkunapa kwirpumbi chuqrikuna rikakurqan. Chaqa paykunaqam chay animal layapa rritratunda adurashqallapa karqan. Chaymi ancha padisirqanllapa.

³ Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda sigundu anjil kupanmanda suq kastiguta ich'arqan mar yakupa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, chay mar yakupa wañushqapa yawarninshina tikrakarqan. Chaymi yumbay animal chay yakupi kawsaqkunaqa limpu wañurqanllapa.

⁴ Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda tirsir anjilqa kupanmanda suq kastiguta ich'arqan rriyukunaman, pukyukunaman. Chayshina ich'aptinmi, yumbay mishki yakukuna yawar layapaq tikrakarqan.

⁵ Chayshina kastigaptinmi, uyarqay suq anjil yakukunata kwidaqta kayshina Tayta Dyusta niptin:

—Tayta Dyusitu, gamllam ancha allin, mana nima uchayuqchu kangi. Manam nunka nasishpachu, tukuy tyimpupaq kawsangi. Chay uchayuqkunata kastigashpam, ancha allin justisyata rurashqa kangi. ⁶ Chaqa chay uchayuqkunaqam qamba wambraykikunapa yawarninda ich'ashpa, qambaq rimaqkunapa yawarninda ich'ashpa, wanchirqanllapa. Chaymi kananqa chay wanchikuqkunata chay yaku yawarpaq tikrashqaykita upyachishqa kangi. Chayshina kastigashpaqam, ancha allin justisyata rurashqa kangi, nishpa.

⁷ Chayshina chay anjil niptinmi, uyarqay chay pata altarmanda suq rimaq kayshina niqta:

—¡Ariri, ancha pudirniyuq Taytitu Dyusitu! Chay ancha uchayuqkunata chayshina kastigashpaqam, ancha allin justisyata rurashqa kangi, nishpa.

⁸ Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda kwartu anjilqa kupanmanda suq kastiguta ich'arqan rupaypa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, rupayqa ancha jwirtita rupayashpa, chay uchayuqkunata ancha rupachirqan. ⁹ Chayshina ancha rupachiptimbismi, paykunaqa mana munarqanllapachu uchangunata dijayta. Tayta Dyustaqam mana nimatapis munarqanllapachu alabayta. Ashwanmi chay disgrasyakunawan kastigashqanrayku, Dyusta masta maldisyarqanllapa.

¹⁰ Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda kintu anjilqa kupanmanda kastiguta ich'arqan chay tigri laya animal tiyaykashqanman. Chayshina ich'aptinmi, chay animalta aduraqkunapa nasyunningunapi limpu tuta-yarqan. Chaymi chay animalta aduraqkunaqa chay nanaykunawan ancha padisishpa, qallungunata kanirqanllapa. ¹¹ Chayshina ancha padisishpapi, uchangunata mana nimatapis dijarqanllapachu. Ashwanmi mana allikunata rurashpa, Tayta Dyusta ancha maldisyarqanllapa, chay nanaykunawan, puqrukunawambis kastigashqanrayku.

¹² Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda sistu anjilqa kupanmanda kastiguta ich'arqan chay ancha atun rriyu Iwfratispa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, chay atun rriyuqa limpu chakirqan, chay achka gubyir-nukuna suldadungunawan rupay lluqshimunan ladumanda shamushpa, chay rriyuta das pasanallapa.

¹³ Chaymandaqam rikarqay chay atun chupika qotur layapa shimimanda suq sapu laya dyablu llugshiptin. Chay tigri laya animalpa shimimandapismi suq sapu laya dyablu llugshirqan. Chay ishkey waqrayuq animalpa shimimandapismi suq sapu laya dyablu llugshirqan. Chay waqrayuq animalmi Dyuspaq rimaq tukuqpsi karqan. ¹⁴ Chay kimsa sapu laya dyablukunaqam manchaypaq milagrukunata ruraraqanllapa. Kanan rirqanllapam yumbay nasyungunaman, gubyirnungunata tukuy suldadundinda tandaq, jwisyu diyapi Tayta Dyus ancha pudirniyuqwan pilyananllapa.

¹⁵ Chayshina rikashpaqam, uyarqay Jisukristuta, kayshina niqta:

—Allita uyawayllapa. Mana pipis yuyashqan uraspim suq ladrunshina qonqaylla rini shamuriq. Chaymi kwidakashpa, allita rurashpa shuyawashpaq, ringillapa kushikuq. Piru chay mana kasuwaqkunaqam mana mudanayuqshina rinllapa penqakuq. Chaqa yumbaypa ñawpambim sipralashina kashpa, ancha rinllapa penqakuq, nishpa.

¹⁶ Chaymandaqam chay kimsa dyablukuna kay pachapa yumbay gubyirnungunata tukuy suldadundinda suq lugarpi tandarqanllapa. Chay lugarqam ibriyu rimaypi Armajidun shutin.

¹⁷ Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda chay ultimu anjilqa anaq altumandapacha kupanmanda ultimu kastiguta wayraman ich'arqan. Chayshina ich'aptinmi, uyarqay suq rimaqta Dyuspa adurana wasimba trunumanda ancha jwirtita kayshina niptin:

—Kaywanmi yumbay kastigukunata rinina ushyaq, nishpa.

¹⁸ Chayshina niptinmi, ancha achka rrilampagukuna llipyarqan. Lanyakunapismi ancha kunyarqan. Kanan kay pachapismi ancha kuyurqan. Runakuna kay pachapi kashqanmandapacham mana nunka chayshinaqay kuyushqachu karqan. ¹⁹ Chayshina kay pacha ancha jwirtita kuyuptinqam, chay atun llaqta Babiluña kimsa lugarpaq partikashpa, ancha dañakarqan. Kay pachapa yumbay atun llaqtangunapi wasikunam bulakarqanllapa. Chaqa Tayta Dyusqam chay Babiluña llaqtapi tiyaqkunapa uchangunataqam mana qonqarqancho. Chaymi ancha piñakushpa, paykunataqam ancha kastigarqan. ²⁰ Chayshina kay pacha ancha kuyuptinmi, mar yakupa ch'awpimbi isla allpakuna kaq limpu chingarqan. Qaqakunapismi bulakashpa, limpu chingarqanllapa. ²¹ Kanan syilumandam runakunapa, warmikunapa sawanman ancha atun manchaypaq granisukuna ishkimurqan. Chay granisukunaqam asta 40 kilus llasharqan. Chayshina Tayta Dyus ancha jwirtita kastigashqanraykum, chay uchayuqkunaga payta ancha maldisyarqanllapa.

17

Suq llaqtam ancha uchayuq bandulira warmishina rin kaq

¹ Chay syiti anjilkunaga kupangunamanda kastigukunata ich'ashpa ushyashpaqam, suqnin shamushpa, noqa Jwanda kayshina niwarqan:

—Shamuy kayman rikachishunaqpaq suq ancha bandulira warmita. Chay warmiqam munan niyta suq atun llaqtapaq. Chay llaqtaqam achka rriyukunapa manyangunapi kidan. Piru Tayta Dyusqam chay llaqtapi tiyaqkunata ancha rin kastigaq. ² Chaqa chay llaqtapi tiyaqkunagaqam suq bandulira warmishina inkitashpa, animachishqallapa kay mundupa gubyirnungunata, paykunawan tukuy laya uchakunata rurananllapa mach'ashqa runakunashina, nishpa.

³ Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun masta rikachiwarqan. Chaymi chay musqoybishina chay anjil suq chuncha lugarman apawaptin, rikarqay

suq warmita suq chupika animal layapi muntakushqata. Chay animal layaqam syiti umayuq, dyis waqrayuq karqan. Kanan fukuy kwirpumbim Tayta Dyusta musyana shutikuna iskibridu karqan. ⁴ Chay bandulira warmim mudakushqa karqan suq mudana muraduwan chupikata. Allichakashqam karqambis uruwan, ch'anuyuq lliypaykaq rumikunawan, ch'anuyuq perlaskunawan. Makimbiqam karqan suq kupa urumanda kaq. Chay kupandaqam millanaypaq kusaskunawan undachishqa karqan. Chay millanaypaq kusaskunaqam munan niyta, chay warmim achka runayuq kashqa. Ancha fiyu uchakunatam rurashqa, nishpa. ⁵ Chay warmipa urkumbiqam suq shuti mana intyindiypaq karqan. Chay shutinqam kayshina munan niyta: "Noqaqam chay ancha kamachikuq Babiluña llaqta kani. Chaqa yumbay bandulirakunapa, yumbay ucha ruraqkunapa mamanshinam kani", nishpa. ⁶ Chaymandaqam noqaqa allita rikashpa yach'arqay: Chay warmiqam Dyuspi kriyiqkunata ch'iqnishpa wanchishqa karqan, paykuna Jisukristupaq yach'achikushqanrayku, nishpa. Chaqa chayshina yawarninda ich'ashpa wanchishpaqam, ancha kushikurqan suq mach'ashqa warmishina. Chaymi noqaqa ancha isphantashqata kidarqay. ⁷ Chaymi chay anjilqa tapuwarqan:

—¿Imaraykutaq ancha isphantashqa kangi? Noqam rini nishuq, pim chay warmiqa, imam munan niyta chay warmita apaq syiti umayuq dyis waqrayuq animalqa, nishpa. ⁸ Chay tigri laya animalqam unay tyimpupi kawsarqan. Piru chaymandaqam manana kawsarqanchu. Piru suq diya kawsamushpa, manaraq tukuy tyimpupaq chingashpa chay manchaypaq talalanmanda suq tyimpupaq rin llugshimuq. Chaymi Dyuspi mana kriyiqkunaga chay animalta rikashpa, ancha isphantashpa, payta rinllapa aduraq. Chaqa Dyuspa librumbiqam paykunapa shutingunaqa mana iskibriduchu karqan kay munduta rurashqan diyamandapacha.

⁹ 'Allita yuyayllapa, kaykunatapis intyindinaykipaq. Chay manchaypaq animalpa syiti umangunaqam munan niyta chay atun llaqtapa syiti lumanuna. Chaqa chay bandulira warmishina llaqtaqam chay syiti lumakunapi kidan. ¹⁰ Kanan chay kikin syiti umangunallam munan niyta syiti gubyirnukunapis. Chay syiti gubyirnunandaqam sinkuqa suqnin suqnin kamachikushpa, wañushqana. Kananqam kamachikuykan yaqqa chay ultimu gubyirnuna. Chaymandaqam chay ultimu gubyirnuqa suq tyimpitupaqlana rin kamachikuqqa. ¹¹ Chaymandaqam chay warmita apaq chupika animalqa kawsamushpa, suq uktabu gubyirnu rin kaq. Piru payqam manaraq chay punta bwilta wañushpaqa, chay syiti gubyirnukunamanda suqnin karqan. Chayshina chay chupika animal laya ultimu gubyirnu kamachikuykashpam rin chingaq.

¹² 'Chay chupika animalpa dyis waqraquna rikashqaykiqam munan niyta dyis gubyirnukuna. Paykunaqam manaraq kamachikunllapachu. Piru suq diyam chay dyis gubyirnukunaga chay chupika animal layawan pulla suq tyimpitupaqla rinllapa kamachikuq. ¹³ Chay dyis gubyirnukunaqam suq yuyayniyuqlla kashpa, tukuy imapi chay chupika animal layata kasushpa, ¹⁴ Dyuspa Uñawan rinllapa pilyaq. Piru chay Uñaqam yumbay kamachikuqkunapa kamachikuqnin, yumbay gubyirnukunapa gubyirnin. Chaymi payqa chay chupika animal layata, chay dyis gubyirnukunata rin binsiq. Kanan chay Uñawan kaqkunataqam Tayta Dyus kikin akrashpa qayarqan. Chaymi mana shaykuq chay Uñata kasunllapa.

¹⁵ Chay anjilqam niwarqambis:

—Chay bandulira warmi laya llaqtataqam rikarqayki achka rriyukunapa manyangunapi kaqta, ¿manachu? Chay achka rriyukunaqam munan niyta ancha achka llaqtakuna, achka kastakuna, achka nasyumbi tiyaqkuna,

kadunu rimaynimbi rimaqkuna. ¹⁶ Chay chupika animal laya chay dyis gubyirnukunawan chay bandulira warmi laya llaqtata rinllapa ch'iqniq. Chaymi chay llaqtapi tiyaqkunata maqashpa, wanchishpa, tukuy imangunata qoch'ishpa, wasingunata rupachishpa, aychanda mikushpa, tullundallana rinllapa dijaq. ¹⁷ Chaqa Tayta Dyusmi pay munashqanda chay dyis gubyirnukunata rin yuyachiq. Chaymi paykunaqa suq yuyayniyuqlla kashpa, chay chupika animal layatalla kasushpa, tukuy imapi rinllapa yanapaq. Chayshinam rinllapa ruraq Tayta Dyus nishqanda kumplinangaman. ¹⁸ Kanan chay rikashqayki bandulira warmiqam munan niyta chay atun llaqta. Chaqa chay llaqtapa gubyirnunmi kay mundupa yumbay gubyirnungunata kamachin, nishpa.

18

Chay Babiluña llaqtaqam rin chingaq

¹ Tukuy chaykunata uyashpaqam, noqa Jwan suq ancha pudirniyuq anjilta rikarqani syilumanda shamuykaqta. Payqam ancha llipyashpa, yumbay kay pachata ancha achikcharqan. ² Kanan payqam ancha jwirtita kayshina nirqan:

—¡Chay atun llaqta Babiluñaqam chingashqana! ¡Rikay, bulakashqanam! Kanan chay llaqtapiqam tukuy laya dyablukuna yaykushpa tiyaykan. Achka ch'iqnishqa millanaypaq pishqokunapismi chaypi tiyaykanllapa. ³ Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam kwirpunguna munashqandalla rurashpa kawsarqanllapa. Chaymi limpuna chingashqa. Chaqa paykunaqam yumbay nasyumbi tiyaqkunata inkitarqanllapa, uchakunata rurananllapa. Suq bandulira warmishinam chay nasyungunapa yumbay gubyirnunda inkitarqanllapa, mach'ashqa runakunashina tukuy laya uchata ruranambaqllapa. Kay mundupi randikuqkunapismi chay Babiluñapi tiyaqkunata tukuy ima munashqangunata randichishpa, achka qellayta ganaqllapa.

⁴ Chaymandaqam uyarqani suq rimaqta, syilumanda kayshina niptin: —Qamkuna wambraykunaqa, chay Babiluña llaqtamanda llugshiyllapa, ama uchata ruranaykillapa paykunashina. Chaqa manam munanichu qamkunatapis kastigashuytaqa. ⁵ Chaqa chay llaqtapi tiyaqkuna ancha uchata ruraptinllapam, chay uchangunaqa ancha achkayashpa syilukamanna ch'ayashqashina. Chaymi Tayta Dyusqa manana masta agwantashpachu, paykunataqa ancha rin kastigaq. ⁶ Chay llaqtapi tiyaqkunaqam suqkunata ancha padisichishqa. Chayri chay padisichishqan kaqmandaqa ashwan ishkey tantu masta paykunataqa kastigayllapa. ⁷ Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam tukuy ima munashqanda rurashpa, randishpa, ancha alabakashpa, kayshina ninllapa: “Kaypim ancha kamachikuq gubyir-nushina tiyaykanillapa. Chaqa manam nimapipis suq pubri biyudashinaqa kanillapachu. Chaymi mana nunka rinillapachu llakiq suq biyudashinaqa”, nishpa. Chayri chayshina ancha alabakapinllapa, ancha llakichishpa, padisichiyllapa chay Babiluñapi tiyaqkunataqa. ⁸ Chaqa Tayta Dyusllam ancha pudirniyuq gubyirnuqa. Chaymi chay Babiluñapi yumbay tiyaqkunata qonqaylla suq diyapilla rin kastigaq plagakunawan, qeshyaykunawan, ambrunakunawan, wanuykunawan. Chaymandaqam chay atun llaqtata rupachishpa, limpu rin chingachiq.

⁹ Chayshina chay rimaq niptinmi, chay Babiluña llaqtaqa ancha rupashpa rin qondaq. Chaymi kay mundupa achka nasyunningunapa gubyirnunguna chayta rikashpa, ancha llakishpa, kunyalla rinllapa waqaq. Chaqa chay gubyirnuqunaqam chay llaqtapi tiyaqkunawan ancha uchata rurashpa, bwina bidata pasashqallapa karqan. ¹⁰ Chaymi chay Babiluña rupashpa,

qondaptinga, chay gubyirnukunaqa chay kastiguta ancha manchashpa, karupilla shayashpa, rinllapa niq:

—¡Ay! ¡Akakáw! Chay kamachikuq babiluñanukunam ancha padisiykanlapa. Chaqa suq rratupillam qonqaylla kastigunqa ch'ayamushqa, nishpa.

¹¹ Kay mundupi randikuqkunapismi chayta rikashpaqa, ancha llakishpa rinllapa waqag, manana ni pipis kaptin chay achka kusasningunata randinanllapa. ¹² Chaqa chay atun llaqtapi tiyaqkunaqam randishqallapa karqan uruta, qellayta, ch'anuyuq llipyaykaq rumikunata, perlas rumikunata, allin linu traputa, sida traputa, chupika trapukunata, muradu trapukunata, mishki mutkina qerukunata. Randiqllapapismi ilifantipa atun kirungunamanda tukuy ima rurashqangunata, ch'anuyuq qerukunamanda, brunsi-manda, jirrumanda, chay shumaq marmul rumimanda rurashqangunatapis. ¹³ Randiqllapapismi kanilata, mikuna mishkichaqkunata, insinsyuta, mirrara, ancha mishki mutkina asiytikunata, binuta, asiytita, triguta, trigumanda mas allin ñutu mach'kata, wakakunata, wishakunata, bistyakunata, chutana karrukunata. Runakunata, warmikunatapismi randiqllapa, paykunaq trabajanallapa. ¹⁴ Kanan chay randikuqkunaqam chay rupaykaq llaqtapaqqa rinllapa niq:

—Chay llaqtapiqam manana kanchu chay ancha ch'anuyuq kusaskunaqa. Chaqa tukuy chay llipyaykaq kusasningunaqam tukuy tyimpupaqna chingashqa, nishpa.

¹⁵ Chay randikuqkunaqam chay atun llaqtapi tiyaqkunata randichishpaqa, ancha achka qellayta ganashqallapa karqan. Chaymi rikashpa chay llaqta rupaykaptinqa, manchashpa, karupilla kidashpa, ancha llakishpa, waqashpa ¹⁶ kayshina rinllapa niq:

—¡Ay! ¡Akakáw! Chay atun llaqtaqam rupaykanna. Waqpi tiyaqkunaqam ch'anuyuq linu trapumanda mudanayuqkuna karqanllapa. Chay ch'anuyuq chupika ichu muradu mudanangunatam rurakurqanllapa. Paykunaqam allichakarqan uruwan, ch'anuyuq llipyaykaq rumikunawan, perlas rumikunawan. ¹⁷ ¡Piru kananqam tukuy chay ch'anuyuq kusasningunaqa suq urapilla ushyakarqan! nishpa.

Chayshina rupaptinmi, yakupi puriq barkukunapa yumbay kamachikuqnin, tukuy yanapakuqninwan, chay pasajirungunawan, barkukunapi yumbay trabajaqkunapis chay rupaykaq llaqtata rikashpa, karupillana kidarqanllapa. ¹⁸ Chaymandaqam chay atun llaqta rupashpa qondaptinga, rikashpa, qayach'akushpa, kayshina nirqanllapa:

—Manam ni suq llaqta chay ancha baliq ancha atun llaqtashinaqa kashqachu.

¹⁹ Chayshina nishpa, ancha llakishpam, umanllapaman allpata rurarqanllapa. Chaymandaqam ancha waqashpa, qayach'akushpa, ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Ay! ¡Akakáw! Chay ancha baliq atun llaqtaqam rupashqana. Noqaykuna yakupi puriq barkuyuqkunam tukuy laya kusaskunata chay llaqtapiqa randikushpa, ancha qellayniyuqkuna kidarqayllapa. ¡Piru kananqam chay atun llaqtaqa suq urapilla tukuy imandin chingashqana! nishpa.

²⁰ Piru qamkuna syilupi tiyaqkunaqa ancha kushikuyllapa chay llaqta rupashqanrayku. Qamkuna apustulkuna, Dyuspaq rimaqkuna, Dyuspa yumbay wambranguna kushikuyllapa. Chaqa Tayta Dyusqam allin justisyata rurashpa, paykunataqa kastigashqana, qamkunata ancha qesachashuqanrayku.

²¹ Chaymandaqam suq ancha pudirniyuq anjilqa suq mulinu laya atun rumita piskashpa, chay mar yakuman wichukushpa, kayshina nirqan:

—Chay atun wichukushqay rumitashinam Tayta Dyusqa chay atun Babiluña llaqtata das rin chingachiq. Chayshina chingachiptinmi, manana ni pipis nunka rikanqanachu. ²² Mananam ni pipis chay llaqtapa kallingunapiqa ni arpakunata ni flawtakunata ni kurnitakunata waqachingachu. Kanan mananam nima laya trabajaqkuna kanqanachu. Manana ni pipis uyanqanachu kutakushpa kunyachiptinllapa rumitaqa. ²³ Chay llaqtamanda randikuqkunam yumbay randikuqkunamanda mas kamachikuq, mas qellayniyuqkuna karqanllapa. Kay mundupi yumbay tiyaqkunatam bruiyashpa, ingañarqanllapa. Chaymi chay llaqtapiqam manana ni suq micha achikchakunqachu ni suq kasamyintu kanqachu. Mananam nunka rinlapachu uyaq kasamyintupi kushikuqkunataqa.

²⁴ Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam Dyuspaq achka rimaqkunata, paypi suq kriyiqkunatapis wanchirqanllapa. Chayshinam kay mundupi tukuy maypi suqkunatapis wanchirqanllapa. (Chaymi Tayta Dyusqa chay llaqtapi tiyaqkunata qonqaylla rin chingachiq.)

19

¹⁻² Chaymandaqam noqa Jwan uyarqay ancha achka rimaqkunata syilupi jwirtita Tayta Dyusta kayshina alabaptinllapa:

¡Biba Tayta Dyusninchiq! Payqam allip kaqta yach'ashpa, chay Babiluña llaqtapi tiyaqkunata ancha allita jugshpa, kastigashqa. Chaqa paykunaqam bandulira warmishina ancha achka runakunata, warmikunata animachishqallapa, uchakunata rurashpa, kawsananllapa. Tayta Dyusta kasuqkunatapismi wanchishqallapa. Chayraykum Tayta Dyus chay wanchikuqkunataqa ancha kastigashqa. ¡Chayri payta ancha alabashunllapa! Chaqa paymi yumbay uchanchiqmanda washawashqa kanchiq. ¡Paymi ancha llipyaq, ancha kamachikuq pudirniyuq kashpa, tukuy imata atin rurayta! nishpa.

³ Chaymandaqam mushuqmanda nirirqanllapa:

—¡Tayta Dyusta alabashunllapa! Chaqa chay llaqtata rupachiptinqam, tukuy tyimpu rin miraq. Qondayningam mana nunka rinchu ushyakaq, nishpa.

⁴ Chayshina alabaptinllapam, chay 24 ansyanukuna chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunawan qonqorikushpa, urkunda pambakaman ch'ayachirqanllapa. Kanan Tayta Dyus trunumbi tiyaykaqtam adurashpa, kayshina alabarqanllapa:

—¡Biba! ¡Tayta Dyusta alabashunllapa! ¡Chayshina kanqa! nishpa.

⁵ Chayshina alabaptinllapam, Dyuspa trunumanda suq rimaqta uyarqay, kayshina niptin:

¡Ariri! ¡Tayta Dyusta yumbay kasuqkunaqa paytalla alabashunllapa! Kamachikuqkuna kashpa, mana kamachikuqkuna kashpapis, payta ancha rrispitashpa, alabashunllapa, nishpa.

Dyuspa Uñanmi rin kasaraq

⁶ Chaymandaqam musqoypishina uyarqay ancha achka rimaqtashina. Paykunaqam achka paqchakunashina ichu ancha jwirti lanyakunashina kunyashpa nirqanllapa:

¡Biba Tayta Dyus! Payqam ancha pudirniyuq Siñurninchiq kashpa, tukuy ima kaqta kamachiykanna.

⁷ Chayri ancha kushikushpa, payta alabashunllapa. Chaqa Dyuspa Uñamba kasaranan diyam ch'ayamushqana. Paypa nubyanmi ancha shumaqta mudakushqana chay kasamyintu diyambaq.

8 Chaqa Tayta Dyusqam chay nubyata pirmisuta qorqan, ancha finu linu trapumanda limpyu llippyaykaq yuraq mudanata rurakunambaq. Chay ancha shumaq mudanangam munan niyta: Jisukristupi kriyiqkunam ancha shumaqta kawsashqallapa, nishpa.

9 Chaymandaqam chay anjilqa niwarqan:

—Kaykunata iskibriy: “Chay Uñapa kasamyintu fyistanman kumbidashqakunaqam ancha kushikunqallapa”, nishpa.

Chaymandaqam kayshinapis niwarqan:

—Kikin Tayta Dyusmi chay nishushqayta allipta willashungi.

10 Chayshina chay anjil niwaptinmi, noqaqa paypa ñawpambi qonqorikurqay aduranaypaq. Piru payqam niwarqan:

—Amar adurawaychu. Chaqa noqapismi qamshina Dyusta kasuni. Manchu qamqa Dyusta kasuq masikikunawan mana shaykuq rurangillapa Jisukristu nishushqanda. Chayshinallam noqapis kasuni. Chayri Dyustalla aduray, nishpa.

Chaqa Jisukristu yach'achikushqanmi ancha animachiwanchiq, paypaq rimaqkunashina Dyus nishqanda yach'achikunanchiq.

Jwanmi musqoybishina rikarqan suq yuraq bistyapi muntakushqata

11 Chaymandaqam rikarqaypis anaq syluta kich'akashqata. Kanan waqpm rikarqani suq yuraq bistyapi muntakushpa shamuykaqta. Payqam shutiq Ancha Kumplidur. Shutiqpismi Allipta Rimaq. Chaqa payqam ancha justu kashpa, Dyusta kuntraqkunata allita jugashpa, paykunawan pilyan.

12 Kanan paypa ñawingunaqam nina miraykaqshina llipyarqan. Umambiqam achka kurunakuna karqan. Shutinmi pay kikumbi iskibriyu karqan. Piru manam pipis yach'arqanchu: Imam munan niyta chay shutinga, nishpa.

Payllam yach'arqanqa. 13 Kanan mudanangam ancha yawar likidu karqan, (noqanchiqkunapaq wañushqanrayku). Paymi shutirqan: Tayta Dyuspa Rimaynin.

14 Chay Rimaynimba ikindam Dyuspa ancha achka suldadunguna yuraq bistyakunapi rirqanllapa. Paykunaqam ancha finu limpyu yuraq linumanda mudanayuqkuna karqanllapa.

15 Chay kamachikuqpa shim-inmandam llugshirqan suq ancha filudu atun kuchillu, chaywan yumbay nasyungunapi tiyaqkunata chuqrishpa kastiganambaq. Kanan yumbay-manda mas pudirniyuq kashpam, chay nasyungunapi kamachishpa, ancha rin rrispitachiq suq bara jirrumandashina kaqwan. Piñakushpa, Tayta Dyusta ch'iqniqkunatam rin sarruq chay ubaspa puqoyninda ch'akinwan sarrushpa qapiqshina. 16 Kanan chay kamachikuqpa sawa mudanambi ch'angambipismi kay shutinga iskibriyu karqan: “Yumbay gubyirnukunapa gubyirnunmi. Yumbay kamachikuqkunapa kamachikuqninmi”, nishpa.

17 Chaymandaqam rikarqay suq anjil rupaypa sawambi shayaykaqta. Chay anjilqam anaqpi bwilaq pishqokunata ancha jwiritita qayarqan:

—Shamuyllapa suq fyistapishina ancha achka aychata mikunaykillapa. (Chaqa Tayta Dyusmi yumbay payta kuntraqkunata rinna wanchiq.)

18 Chayri shamuyllapa achka laya runakunapa aychanda mikunaykillapa: gubyirnukunapa, kamachikuq suldadukunapa, jwirsayuq pilyaqkunapa, bistyakunapa, chay bistyakunata purichiqkunapa aychanda mikunaykillapa. Shamuyllapar randishqa kriyadukunapa, mana kriyadu kaqkunapa, kamachikuqkunapa, mana kamachikuqkunapa aychanda mikunaykillapa, nishpa.

19 Chaymandaqam rikarqay chay manchaypaq tigri laya animal kay mundupa gubyirnungunata tukuy suldadundinda tandaptin. Paykunaqam rirqan pilyaq chay yuraq bistyapi muntakushqawan, suldadungunawan.

²⁰ Piru pilyashpaqam, chay yuraq bistyapi muntakushqa binsishpa, prisurqan chay manchaypaq tigri layata, Dyuspaq chay rimaq tukuqtapis. Chaqa chay rimaq tukuqqam chay tigri layapa ñawpambi milagrukunata rurashpa, achka runata, warmita ingañashqa karqan, chay tigri layapa siñalinda ch'askinanllapa, rritratunda adurananllapa. Chaymi chay yuraq bistyapi muntakushqaqa chay tigri layata, Dyuspaq chay rimaq tukuqnindinda prisushpa, kawsaykaqtalla wichukurqan asufriwan lumyaykaq ninaman. ²¹ Chaymandaqam chay yuraq bistyapi muntakushqaqa shiminmada chay llugshiq atun kuchillunwan yumbay chay gubyirukunata tukuy suldadundinda wanchirqan. Chaypinam tukuy chay aycha mikuq pishqokunaqa paykunapa aychanda mikushpa undarqanllapa.

20

Jisukristum kay pachapi mil watakunata rin kamachikuq

¹ Chaymandaqam chay musqoykishina suq anjilta rikarqay, syilumanda shamuykaqta. Payqam atun talalamba llabinda, ancha atun kadinata piskakushpa shamurqan. ² Chaymandaqam chay anjilqa chay atun manchaypaq qotur layata piskarqan. Chay qotur layallam chay unay uchata rurachikuq kulibrapis karqan. Payllam dyablu, Satanaspis shutin. Kanan chay anjilqam chay dyabluta piskashpa, mil watakunapaq chay atun kadinawan watarqan. ³ Chayshina watashpaqam, chay manchaypaq talalanman wichukurqan. Chayshina wichukushpaqam, chay talalanda llabishpa, suq atun silluwan sillarqan, chay dyablu ama llugshinambaq. Chaymi chay dyabluqa mil watakunata mana atinqachu ingañayta kay pachapi tiyaqkunataqa. Piru chay mil watakuna pasaptingam, chay dyabluqa chay manchaypaq talalanmada llugshishpa, rin ingañariq runakunata, warmikunata suq tyimpitupaq.

⁴ Chaymandaqam rikarqay trunukunata. Chay trunukunapiqam kamachikuqkuna tiyaykarqanllapa. Chaqa Tayta Dyusmi paykunataqa numbrashqa karqan, suqkunata jusgananllapa. Rikarqanipis achka wañushqakunapa almangunata. Paykunaqam manaraq wañushpaqa, Tayta Dyus nishqanda, Churin Jisukristupa shumaq nufisyanda allita yach'achikurqanllapa. Chaqa paykunaqam mana ni chay tigri laya animalta ni rritratunda adurarqanllapachu. Munapinllapa siñalayta urkunllapapi makinllapapi chay animal layapa siñalninwambismi, paykunaqa mana dijakarqanllapachu siñalanambaqqa. Chaymi chay animal layata aduraqkunaqa chay kriyiq masinchiqkunapa umangunata pitishpa, wanchirqanllapa. Piru Tayta Dyusqam chay wanchishqa kriyiq masinchiqkunata kawsachimurqan, chay mil watakunapaq Jisukristuwan pulla kamachikunanllapa. ⁵ Chaqa Tayta Dyusqam manaraq ni pita kawsachimushpa, puntata chay wanchishqa kriyiq masinchiqkunata rin kawsachimuq. Chaymandaqam chay mil watakuna pasaptingam, chay suq wañushqakunatapis rin kawsachimuq. ⁶ Chay punta kawsamuqkunaqam ancha kushikunqallapa. Chaqa Tayta Dyusmi paykunataqa akraashqa, paypaqlla kashpa, amana nunka wañurinallapa. Ashwanmi paykunataqa rin numbraq, paypa, Churin Jisukristupa kuranguna kanambaqllapa. Chaymi paykunaqa Jisukristupa pullan mil watakunata rinllapa kamachikuq.

⁷ Chay mil watakuna pasaptingam, Dyuspa suq anjilnin chay manchaypaq llabishqa talalanda rin kich'aq. ⁸ Kanan chay dyabluqam chay talalanmada llugshishpa, kay munduman kutimushpa, yumbay nasyungunapi achka runata, warmita rin ingañaq. Chaymi paykunaqa rinllapa tandakaq

chay nasyun Gugpi tiyaqkunawan, Magugpi tiyaqkunawambis. Dyabluqam yumbay paykunata ingañashpa, rin tandaq ancha achka suldadukunata, Dyuswan pilyananllapa. Aqoshina kaptinmi, mana pipis atinqachu yu-payta. ⁹ Chayshina tandakashpaqam, chay ancha achka suldadukuna kay mundupa tukuy ladungunamanda rinllapa shamuq, Dyusta kasuqkunapa lugarninda, Dyus kuyashqan llaqtanda kurrаланanllapa. Piru Tayta Dyusqam syilumanda ninata kach'amushpa, yumbay paykunata rin rupachiq. ¹⁰ Chaymandaqam chay ingañakuq dyabluta rin wichukuq chay asufriwan miraykaq ninaman. Chay ninapim punchawnindin tutapnindin tukuy tyimpu rin padisiq chay tigri laya animalwan, Dyuspaq chay rimaq tukuqwan.

Dyusqam atun yuraq trunupi tiyashpa, runakunata warmikunata rin jus-gaq

¹¹ Chaykunata rikashpaqam, suq atun yuraq trunuta rikarqay. Chay trunupiqam Dyus tiyaykarqan. Kanan kay pacha syiluwanmi paypa ñawpanmanda limpuna ushyakarqan. Mananam ni ashlita kidarqanachu. ¹²⁻¹³ Chaymandaqam rikarqay yumbay wañushqa kamachikuqkunata, mana kamachikuqkunata Dyuspa yuraq trunumba ñawpambi shayaykaqta. Chaqa Tayta Dyusqam wakin paykunataqa mar yakupa ukunmanda tandashqa karqan. Wakin paykunataqam wañushqakunapa lugarninmanda tandashqa karqan. Chay lugar Dyus kashqambiqam librukunapis karqan. (Chay librukunapiqam, Tayta Dyus iskiбришqa karqan runakuna, warmikuna tukuy ima rurashqangunata.) Chay librukunatam kich'arqan liyinambaq. Chaymandaqam suq laya librutapis kich'arqan liyinambaq. (Chay librupiqam Tayta Dyus iskiбришqa karqan paypi yumbay kriyiqkunapa shutingunata, paywan pulla tukuy tyimpupaq kawsananllapa.) Chay libruqam "Kawsaqkunapa Librun" shutin. Chaymi chay punta librukunata liyishpa, Tayta Dyusqa chay runakunata, warmikunata jusgarqan tukuy ima rurashqangunata. ¹⁴⁻¹⁵ Chaymandaqam wañushqakunapa lugarninda chay miraykaq ninaman wichukurqan. Wañuytapismi chayman wichukurqan chinganambaq. Kanan runakunapa ichu warmikunapa shutingunata mana tariptin chay kawsaqkunapa librumbiqam, paykunatapis wichukurqan chay miraykaq ninaman. Chayshina chay ninaman wichukuqtingam, ultimu wañuy rin kaq.

21

Mushuq syilu mushuq pacham rin kaq

¹ Chay musgoyppishinam mushuq syiluta, mushuq pachata rikarqay. Chaqa kay rikashqanchiq syiluwan pachaqam chingashqana karqan. Mar yakupismi chingashqana karqan. ² Chaymandaqam noqa Jwan rikarqay Tayta Dyuspa ñawpanmanda suq mushuq santu Jirusalin llaqta syilumanda shamuykaqta. Chay mushuq Jirusalinqam ancha shumaq allichadu karqan, suq china nubyunwan kasaranambaq shumaqta mudakushqashina. ³ Kanan uyarqanim syilumandapacha ancha jwirtita kayshina rimaptin: —Kananmandapacham Tayta Dyusqa kay shumaq llaqtapi runakunawan, warmikunawan rin kawsaq, paykunapa Dyusnin kanambaq. Chaqa paykunaqam paypa wambranguna. Chaymi Tayta Dyusqa, tukuy tyimpu paykunapa pullan rin kawsaq. ⁴ Chaymi Tayta Dyus kikin paykunapa ñawingunata pichashpa, rin chakichiq, amana masta waqananllapa. Chaqa chay mushuq llaqtapi tiyaqkunaqam manana rinllapachu wañuq. Manam ni rinllapachu malaganayaq. Manam ni rinllapachu padisiq. Chaqa kay pachaqam tukuy mana baliq imandin limpu rin chingaq, nishpa.

5 Chaymandaqam Tayta Dyus kamachikunan trunumbi tiyashpa, kayshina nirqan:

—Noqaqam tukuy imata mushuqtana rini ruraq, mushuqkunana kanambaq, nishpa.

Chaymandaqam niwarqambis:

—Allip kaqkunatallam niyki. Chayri kay nishushqayta iskiibriy, suqkunapis kriyinanllapa.

6 Chaymandaqam Tayta Dyusqa niriwarqan:

—Tukuy ima yuyashqaytam rurashqana kani. Chaqa chay punta litra “A” yumbay litrakunata qallarigshinam noqa tukuy imata qallarishqa kani. Chay yumbay litrakuna chay litra “Y”wan ushyakaqshinam noqapis tukuy imata rini ushyaq. Chaymi noqaqa yakunaqkunata kawsachikuq yakuyta dibaldilla qoshaq, noqawan tukuy tyimpu kawsananllapa. 7 Chayshinallam dyabluta yumbay binsiqkunataqa kay shumaq primyuta rini qoq. Chaqa noqaqam paykunapa Dyusnin rini kaq. Paykunaqam wambraykuna rinllapa kaq. 8 Piru rinim wichukuq chay asufriwan miraykaq ninaman yumbay kay laya uchayuqkunata: suqkunata manchashpa mana noqata kasuraqkunata, noqapi mana munaq kriyiqkunata, ancha fiyu uchata ruraqkunata, wanchikuqkunata, mana rrispitun kaqkunawan puñuqkunata, brujukunata, amitu layakunata aduraqkunata, llullakuqkunata. Chayshina chay ninaman wichukuptyiqam, chay uchayuqkunapaqqa ultimu wañuyuna rin kaq, nishpa.

Mushuq Jirusalinmi kayshina rin kaq

9 Chaymandaqam rikarqay suq anjilta. Payqam chay syiti kupayuq anjilkunamanda suqnin karqan. Chaqa paykunaqam chay syiti kupangunapi chay syiti ultimu kastigukunata apamushqallapa karqan. Chay anjilmi noqaman shamushpa, niwarqan:

—Shamuy kayman Dyuspa Uñamba nubyanda rikachishunaqpaq, nishpa.

10 Dyuspa Santu Ispiritun yumbay chaykunata musqoypishina rikachiwaptinmi, chay anjilqa suq atun altu qaqaman apawarqan. Chay qaqamandaqam rikachiwarqan Tayta Dyuspa santu mushuq Jirusalinllaqtanda, syilumanda Dyuspa ñawpanmanda shamuykaqta. 11 Chay mushuq Jirusalinmi Tayta Dyuspa llipayayninwan ancha llipyarqan. Chaymi suq ancha shumaq jaspi llipyaykaq rumishina ichu ancha shumaq basu kristalshina karqan. 12 Kanan chay llaqtapa rridurnimbim karqan suq ancha atun, ancha altu muralla. Chay murallaqam dusi punguyuq karqan. Suq kwidakuy anjilmi kada pungupi shayaykarqan. Kada pungum suq shutiuyuq karqan. Chay shutingunaqam isrraylinukunapa chay dusi atun aylupa shutinguna karqan. 13 Chay pungukunamanda kimsaqam karqan rupay lluqshinan ladupi. Kimsaqam karqan rupay seqanan ladupi. Kimsaqam karqan ñawpa ladupi. Kimsaqam karqan iki ladupi. 14 Chay atun murallamba simyintunqam dusi ancha atun rumikunawan karqan. Kada rumipim Dyuspa Uñamba dusi apustulningunapa suq shutin iskibridu karqan.

15 Chay anjil noqawan parlaqqam apaykarqan suq urumanda barata. Chay baraqam suq mitrushina karqan. Chaytaqam aparqan midinambaq chay llaqtata, pungungunata, rridurnimbi kaq murallanda. 16 Chay llaqtagam largundin, anchundin altundin suq tamañulla karqan. Chaymandaqam chay anjil midishpaqa, kada ladunda tarirqan 2.200 kilumitru. 17 Chaymandaqam chay anjilqa runakunapa mididanwan chay murallata midishpaqa, anchundaqa tarirqan 64 mitru. [Nuta: Manam allitachu yach'anchiq: ¿Altundachu ichu anchunda chayshinaqa midirqan? nishpaqa.]

¹⁸ Chay llaqtapa murallanqam jaspi llipyay rumimanda ruradu karqan. Piru chay kikin llaqtaqam lijitimu urumanda ruradu karqan. Chaymi ancha llipyarqan ancha limpyu basushina. ¹⁹ Chay murallamba simyintumba chay dusi ancha atun rumingunatam kada rumita suq laya suq laya llipyay rumikunawan shumaqyachishqa karqanllapa. Chay punta atun rumitaqam chay jaspi shutiq llipyay rumikunawan shumaqyachishqa karqan. Chay sigundu atun rumitaqam shumaqyachidu karqan chay safiru llipyay rumiwan. Chay tirsir atun rumitaqam chay agata llipyay rumiwan. Chay kwartu atun rumitaqam chay ismiralda llipyay rumiwan. ²⁰ Chay kintu atun rumitaqam chay unisi llipyay rumiwan. Chay sistu atun rumitaqam chay kurnalina llipyay rumiwan. Chay siptimu atun rumitaqam chay krisulitu llipyay rumiwan. Chay uktabu atun rumitaqam chay birilu llipyay rumiwan. Chay nubinu atun rumitaqam chay tupasyu llipyay rumiwan. Chay disimu atun rumitaqam chay krisuprasa llipyay rumiwan. Chay disimu primiru rumipa ladumbi kaqtaqam shumaqyachidu karqan chay jasintu llipyay rumiwan. Chay ultimu atun rumitaqam shumaqyachidu karqan chay amatista llipyay rumiwan. ²¹ Kanan chay llaqtapa dusi pungunagaqam kada pungu suq atun ch'aniyuq perla rumimanda karqan. Kallingunataqam rurashqallapa karqan lijitimu urumanda. Chaymi ancha limpyu basushina llipyarqan.

²² Chay mushuq Jirusalin llaqtapiqam Dyuspa adurana wasinqa mana kangachu. Chaqa chay llaqtapi tiyaqkunaqam Tayta Dyus ancha pudirniyuqta chay Uñandapis tarinqallapa chay llaqtapa tukuy partingunapi, chaypi paykunata adurananllapa. ²³ Kanan chay mushuq llaqtapiqam rupaywan killaqa manana rinchu kaq achikchakunanqa. Chaqa Tayta Dyus kikinmi llipyashpa, maski rupaymanda rin achikchakuq. Chay Uñambismi chay llaqtapiqa rin achikchakuq suq ancha allin michashina. ²⁴ Chaymi washadukuna yumbay nasyungunamanda shamushpa, chay mushuq Jirusalimba achikninwan rinllapa puriq. Kay mundupa gubyirnungunapismi ancha ch'aniyuq kusasningunata apamushpa, Dyusta qoshpa, payta rinllapa aduraq. ²⁵ Kanan chay mushuq llaqtapiqam chay pungungunataqa manana nunka rinllapachu kirpaq. Chaqa chay llaqtapiqam manana rinchu kaq tutaqa. ²⁶ Kanan yumbay nasyungunamandam apamunqallapa ancha ch'aniyuq kusasningunata, Tayta Dyusta qoshpa, payta adurananllapa. ²⁷ Piru chay llaqtamanqam mana rinchu yaykuq millanaypaq kusaskunaqa. Chaqa manam yaykunqallapachu ni uchayuqkuna ni llullakuqkuna. Ashwanmi yaykunqallapaqa chay Uñapa librumbi shutinguna iskibrishqakunalla, paywan tukuy tyimpu kawsananllapa.

22

¹ Chaymandaqam musqoykishina chay anjilqa suq ancha limpyu rriyuta chuya kawsachikuq yakuta rikachiwarqan. Chay yakuqam basushina llipyaykaq, lluqshiykarqan Tayta Dyuspa, Uñamba trununmanda. ² Chayshina chay yaku lluqshishpaqam, chay llaqtapa ancha anchu kallimba ch'awpinda kurrirqan. Chay rriyupa kada ladu manyambim suq kawsachikuq planta wiñarqan. Kada killam puqorqan. Chaymi kada wata dusi bwiltasta puqorqan. Kanan chay kawsachikuq plantapa raprangunaqam yumbay nasyungunamanda qeshyaqkunata kach'akachirqan. ³ Chay mushuq Jirusalin llaqtapim Tayta Dyuspa, Uñamba kamachikunan trunun rin kaq. Chaymi uchayuqkunaqa chay llaqtamanqa mana rinllapachu yaykuq. Ashwanmi Tayta Dyusta, Uñanda kasuqkunalla chay llaqtapi rinllapa aduraq. ⁴ Kanan Tayta Dyuspa qaqllandam rinllapa

rikaq. Paypa shutimbismi urkungunapi iskibrishqa rin kaq. ⁵ Kanan chay mushuq Jirusalimbiqam manana nunka rinchu tutayaq. Chaymi chay llaqtapi tiyaqkunata manana munanqallapachu ni michata ni rupayta. Chaqa kikin Tayta Dyusmi ancha llipyashpa, chay llaqtataqa rin achikhaq. Kanan chay llaqtapi kawsaqkunaqam Dyuswan gubyirnukunashina tukuy tyimpu rinllapa kamachikuq.

Jisukristum dasna kayshina rin shamuriq

⁶ Chaymandaqam musqoykishina chay anjilqa kayshina niwarqan:

—Yumbay kay uyashqaykitam atingi kriyiyta, ancha allip kaqkunalla kashqanrayku. Chaqa pudirniyuq Tayta Dyusmi Santu Ispiritunwan paypaq rimaqkunata yanapashqa, pay nishqanda yach'achikunanllapa. Kanan pay kikinllam noqatapis kach'amuwashqa, payta kasuqkunata yach'achinaypaq: “Kay nishushqaykunam utqana rin pasaq”, nishpa.

⁷ Chaymandaqam Jisukristuqa musqoykishina niwarqan:

—¡Noqagam utqana rini shamuriq! ¡Chayri kay librupi nishqayta kasuqkunaqa ancha kushikunqallapa! nishpa.

⁸ Noqa Jwanmi kaykunata uyarqay, rikarqay. Chaymi chay rikachiwaq anjilpa ñawpambi qonqorikurqay, payta aduranaypaq. ⁹ Piru chay anjilqam kayshina niwarqan:

—Noqataqar ama adurawaychu. Chaqa noqapismi Tayta Dyusta sirbiq masiki kani. Dyuspaq rimaq masikikunashina, kay Santu Libruta kasuqkunashinam noqapis kani. Chayri Dyustalla adurayqa, nishpa.

¹⁰ Chaymandaqam chay anjilqa niriwarqan:

—Kay librupi iskibrishqaykitam Tayta Dyusqa utqana rin kumpliqa. Chayri chay iskibrishqaykita ama nimatapis pakashpachu, allita yach'achikuy. ¹¹ Piru chay malukuna, chay uchakunata ruraqkunaqam paykuna munashqandalla rurashpa kawsanqallapa. Piru Dyusta kasuqkuna, uchata mana ruraqkunaqam allitalla rurashpa, kawsanqallapa.

¹² Chaymandaqam Jisukristu kayshina niwarqan:

—Noqagam utqana rini shamuriq, shumaq primyukunata apamushpa, yumbay runata, warmita jusganaypaq: ¿Allitachu rurashqallapa ichu mana? nishpa. Chayshina jusgashpaqam, pagunllapata rini qoq. ¹³ Chaqa chay punta litra “A” yumbay litrakunata qallarishqinam noqapis tukuy imata qallarishqa kani. Chay ultimu litra “Y”shinam noqapis tukuy imamanda masta rini duraq.

¹⁴ Chayri Jisukristupi yuyakuqkuna, uchangunamanda pirdunadu kashpa, mudananllapata taqshashqashina kashpa, ancha kushikunqallapa. Chaqa paykunaqam atinqallapa yaykuyta chay mushuq Jirusalimba pungunata, chay kawsachikuq plantapa puqoyninda mikunanllapa.

¹⁵ Piru chay uchayuqkuna, chay brujukuna, chay mana rrispitun kaqkunawan puñuqkuna, chay wanchikuqkuna, chay amitu layakunata aduraqkuna, chay llullakuqkunaqam chay shumaq llaqtamanqa mana atinqallapachu yaykuytaqa.

¹⁶ Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Noqa Jisukristum chay anjilniyta kach'amushqa kani, tukuy kay nishqayta qamkuna noqapi kriyiqkunata yach'achishunan. Chaqa noqagam chay unay kamachikuq gubyirnu Dabidpa karu willkan kani. Chay ancha llipyay yulaqachi (yuraqachi) lusirushinapismi kani, nishpa.

¹⁷ Chayshina niptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa Jisukristupa nubyanwan kayshina Jisukristutaqa ninllapa:

—Shamuyna, nishpa. [Nuta: Jisuspa nubyanqam yumbay paypi allipta yuyakuqkuna.]

Kay libruta uyaqkunapisri Jisukristutaqa ninqallapa:

—Shamuyna, nishpa.

Chayri qamkuna Tayta Dyuspi yuyakuyta munaqkunaqa, yakuta munaqkunashina shamuyllapa, kay kawsachikuq yakuta dibaldilla upyanaykillapa.

¹⁸ Chaymi kay librupi Dyus nishqanda uyaqkuna kay iskibrishqaytalla yach'achikunqallapa, ama ni masyachishpachu ni minusyachishpachu. Chaqa imatapis yapaptikiqam, Tayta Dyusqa kay librupi iskibrishqay kastigukunata rin yapaq, mas kastigadu kanaykillapa. ¹⁹ Chayshinallam kay librupi Dyus nishqanda iskibrishqayta wakinda burrapitikiqa, Tayta Dyusqa rin burraq shutikita chay kawsaqkunapa librunmanda, ama yaykunayki chay mushuq santu Jirusalin llaqtaman.

²⁰ Siñurninchiq Jisukristum kay librupi iskibrishqayshina niwashqallapa kanchiq:

—Utqanam rini shamuy, nishpa.

Chayshina niptinmi, noqapis nini: ¡Ariri! ¡Chayshinalla kanqa! ¡Utqanar shamuy, Siñur Jisukristu! nishpa.

²¹ Siñurninchiq Jisukristur tukuy imapi qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.